S. A. R. le prince MAX de SAXE

R. GRAFFIN — F. NAU

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOMUS SEXTUS

PARIS

FIRMIN-DIDOT ET Cie, IMPRIMEURS-ÉDITEURS

LIBRAIRIE DE PARIS, 56, RUE JACOB

ALLEMAGNE ET AUTRICHE-HONGRIE

B. HERDER, A FRIBOURG-EN-BRISGAU

1911

ONT DÉJA PARU :

TOME I. — Gr. in-8° (format de Migne), XII et 706 pages. Prix net : 43 fr.

I. **Le Livre des mystères du ciel et de la terre** (éthiopien et français), par J. PERRUCHON et I. GUIDI, 6 fr. 50. — II et IV : **History of the Patriarchs of the coptic Church of Alexandria** (arabe et anglais), par B. EVETTS, 7 fr., et 8 fr. 35. — III. **Le Synaxaire arabe jacobite** (arabe et français), par René BASSET, 10 fr. — V. **Le Synaxaire éthiopien** (éthiopien et français), par I. GUIDI, 11 fr. 20.

Ce volume a coûté seulement 26 fr. 95 (port en sus) aux souscripteurs.

TOME II, 690 pages. Prix net : 41 fr.

I. **Vie de Sévère par Zacharie le Scholastique** (syriaque et français), par M.-A. KUGENER, 7 fr. — II. **Les évangiles des douze apôtres et de saint Barthélemy** (copte et français), par le Dr E. REVILLOUT, 5 fr. — III. **Vie de Sévère par Jean, supérieur du monastère de Beith Aphthonia**, suivie d'un recueil de fragments historiques syriaques, grecs, latins et arabes relatifs à Sévère, par M.-A. KUGENER, 11 fr. 90. — IV. **Les versions grecques des Actes des martyrs persans sous Sapor II** (grec et latin), par H. DELEHAYE, S. J., Bollandiste, 9 fr. 50. — V. **Le Livre de Job** (éthiopien et français), par E. PEREIRA, 7 fr. 70.

Ce volume a coûté seulement 25 fr. 90 (port en sus) aux souscripteurs.

TOME III, 646 pages. Prix net : 38 fr. 60.

I. **Les Histoires d'Ahoudemmeh et de Marouta**, primats jacobites de Tagrit et de l'Orient (VIe-VIIe siècles), suivies du traité d'Ahoudemmeh sur l'homme (syriaque et français), par F. NAU. Prix : 7 fr. 15. — II. **Réfutation de Sa'îd Ibn-Baṭriq (Eutychius), par Sévère Ibn-al-Moqaffa', évêque d'Aschmounaïn** (arabe et français), par P. CHÉBLI, archevêque maronite de Beyrouth. Prix : 7 fr. 40. — III. **Le Synaxaire arabe jacobite** (*suite :* **les mois de Hatour et de Kihak**) (arabe et français), par René BASSET. Prix : 18 fr. 05. — IV. **Sargis d'Aberga**, controverse judéo-chrétienne, première assemblée (éthiopien et français), par S. GRÉBAUT. Prix : 6 fr.

Ce volume a coûté seulement 24 fr. 30 (port en sus) aux souscripteurs.

TOME IV, 728 pages. Prix net : 45 fr.

I. **Les Homélies de Sévère d'Antioche** (syriaque et français), fasc. 1, par Rubens DUVAL, 5 fr. 70. — II. **Les plus anciens monuments du Christianisme écrits sur papyrus** (textes grecs avec traduction et commentaires, planches), par le Dr C. WESSELY, 7 fr. 90. — III. **Histoire nestorienne inédite** (chronique de Séert) (arabe et français), par Mgr ADDAÏ SCHER, avec le concours de J. PÉRIER, fasc. 1, 6 fr. 20. — IV. **La cause de la fondation des écoles**, par MAR ḤADBŠABBA 'ARBAYA, évêque de Ḥalwan (syriaque et français), par Mgr ADDAÏ SCHER, 5 fr. 50. — V. **Histoires de S. Pacôme** et de **S. Jean-Baptiste** et **Miracle de S. Michel à Colosses**, texte grec avec une traduction française ou latine, traduction française de la Vie syriaque de S. Pacôme, analyse des trois manuscrits palimpsestes, deux planches, par F. NAU avec le concours de J. BOUSQUET, 10 fr. 25. — VI. **The Life of Severus, patriarch of Antioch, by Athanasius** (éthiopien et anglais), par E.-J. GOODSPEED, with the remains of the coptic version by W. E. CRUM, 9 fr. 50.

Ce volume a coûté 28 fr. 30 (port en sus) aux souscripteurs.

A partir du tome V, le concours de S. A. R. le prince MAX de Saxe, professeur à l'Université de Fribourg (Suisse), permettra aux éditeurs de publier des textes arméniens.

Tome V, 808 pages. Prix net : 48 fr.

I. **History of the Patriarchs of the Coptic Church of Alexandria** (arabe et anglais) (Agatho to Michael I), par B. EVETTS, 12 fr. 85. — II. **Histoire Nestorienne**, I, 2 (arabe et français), par A. SCHER et P. DIB, 7 fr. 60. — III. **Le Synaxaire arménien de Ter Israël. I. Le mois de Navasard** (arménien et français), par G. BAYAN, 12 fr. 60. — IV. **Chronique de Mahboub** ('Αγάπιος), I, 1 (arabe et français), par A. VASILIEV, 8 fr. 10. — V. **Les Légendes syriaques d'Aaron de Saroug, de Maxime et Domèce, d'Abraham,**

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOMUS SEXTUS

S. A. R. le prince MAX de SAXE

R. GRAFFIN — F. NAU

PATROLOGIA ORIENTALIS

TOMUS SEXTUS

PARIS

FIRMIN-DIDOT ET Cie, IMPRIMEURS-ÉDITEURS

LIBRAIRIE DE PARIS, 56, RUE JACOB

ALLEMAGNE ET AUTRICHE-HONGRIE

B. HERDER, A FRIBOURG-EN-BRISGAU

1911

JAMES OF EDESSA

PERMIS D'IMPRIMER

Paris, le 24 décembre 1909.

P. FAGES, v. g.

JAMES OF EDESSA

THE HYMNS OF SEVERUS OF ANTIOCH AND OTHERS

SYRIAC VERSION EDITED AND TRANSLATED

BY

E. W. BROOKS

PERMIS D'IMPRIMER

Paris, le 24 décembre 1909.

P. FAGES, v. g.

JAMES OF EDESSA

THE HYMNS OF SEVERUS OF ANTIOCH AND OTHERS

SYRIAC VERSION EDITED AND TRANSLATED

BY

E. W. BROOKS

PREFACE

The following text is taken from two Brit. Mus. MSS., Add. 17,134 (A) and 18,816 (B), which contain James of Edessa's revision of the Syriac version of a collection of Greek hymns, most of which are ascribed to Severus of Antioch. This version was according to James[1] made by Paul bishop of Edessa, while living in Cyprus to which he had fled before the Persian invasion. As the only well-known bishop Paul of Edessa died in 526, it has been supposed that there is some confusion with the archimandrite Paul, the translator of Gregory, who was in Cyprus in 624[2]; but it is incredible that James should have made such a mistake, and, as in his chronicle he mentions a Paul bishop of Edessa contemporary with the Persian invasion and states that many eastern bishops fled to Egypt before the Persians[3], and as we know that on the conquest of Egypt many of its inhabitants took refuge in Cyprus, it is obvious to identify this Paul with our translator, and the date of the version many therefore be fixed at 619-629. It was not a literal rendering, but contained alterations and interpolations made for rhythmical purposes; and therefore in 675[1] James of Edessa made a revision of it, in which literal translations were inserted above the line and interpolations were distinguished by red paint. Of the pre-Jacobean text no MSS. seem to survive, and the actual recension of James exists in the two above-mentioned MSS. only, though collections based upon it are found in a large number of Brit. Mus. MSS. described in Wright, p. 340-358, in Vat. Syr. 94, Paris Syr. 337, Oxford Syr. 351, Cambridge Add. 1993, and others. In all of these the hymns are in different order (no two, as far

1. A f. 75 r.
2. Wright, Cat. Brit. Mus., p. 336, n. 1.
3. *Chronica Minora* (Corp. Script. Chr. Orient.), p. 324.

as I am aware, agree), and many others are added; and they are no doubt recensions made for liturgical purposes, which also appears from the fact that the hymns are arranged according to the 8 tones to which they were set : whence the collection is often known as the Octoechus, though in the two chief MSS. the tones are not mentioned except in a few places, where they seem to be later additions [1]. None of these later recensions contains the prosphoric hymns [2]. The corrections and painted letters are not found in B, except in part of hymns 131 and 132; but, as B often gives a better text than A, Wright's conclusion that A is an autograph of James cannot be accepted, though from the handwriting it cannot be much later, while B is of the 9th cent.

The chief value of the work of James however lies in the fact that he gives the scriptural references in full in the margin, thus supplying a new source for the criticism of the sacred text. In the NT. the citations are all from the Peshito except in some passages from the Acts, where another text seems to have been used, while in the OT. they are sometimes from the Peshito, sometimes from the LXX, sometimes from neither, and I cannot trace any principle except that in Genesis they are from P, in the rest of the law from LXX, in Job and in the books not contained in the Hebrew from LXX, in Daniel from Theodotion, and in Isaiah in the earlier hymns generally from P, in the later generally from LXX [3]. In the Syriac text I have given all citations in full; but in the translation, where they come from P, I have given only the variations from Lee's text, except in the Psalms, where I have used that of Barnes, and the Gospels, where I have used that of Gwilliam as the standard. The citations are always from P except where the contrary is stated : in such cases they are translatel in full. In B, except in hymns 131, 132, only references, not citations, are given. This is sometimes done by A also, and in these cases I add the words ' not quoted '.

Of the liturgical MSS. I have used Brit. Mus. Add. 14,514, 17,136, 18,819, 17,140, 14,713, 17,273, and the Cambridge, Paris, and Vatican MSS., for photographs of the last two of which I am indebted to the kindness of Mgr Graffin, but I have not except in a few places given their variants. The variants of A I have given throughout, but, to save space, I have not gene-

1. For the sake of comparison with other recensions I have given the tone (third of the numbers preceding the text), wherever I could learn it from other MSS.

2. A few are in Brit. Mus. Add. 18,819, but in another version.

3. As James' own recension was made later, we cannot expect any connexion with it, nor, as far as I have been to compare it, have I found any. In very few cases there is some resemblance to the Syriac Hexaplar.

rally given those of B except where supported by some other MS. The painted words and letters are represented in the text by estrangelo type and in the translation by italics, and the corrections of James are placed in the notes, the beginning of the passages to which they refer being indicated in the Syriac by ⌉ and in the English by ⌈; but in the latter case the printers have in some places substituted [, which elsewhere denotes missing or illegible words supplied by conjecture.

E. W. Brooks.

ERRATA

P. 18 l. 15. For ܐܘܪܠܝܛܐ read ܠܛܐ stet ܐܘܪܠܝ.
Id. note 22. Read ‘ B ܦܘܠܘܣܗ ’.
Id. vers. l. 8. For ‘ who suffered ’ read ‘ by suffering ’.
P. 22 vers. l. 7. For ‘ illustrious ’ read ‘ brave ’.
P. 24 vers. l. 4. After ‘ praise ’ ins. ‘ thee ’.
P. 24 vers. l. 7. For ‘ 3 ’ read ‘ 1 ’.
P. 26 note 5. Read ‘ A ܕܡܠܟܬܐܠܗܘܬܐ B pl. ’.
P. 42 vers. l. 16. After *of the* ins. *hymns of the.*
P. 45 note 1. For ܘܣܚ⌋ ⌊ܕ read ܘܣܚ].[ܕ. In the notes substitute [ ] for ⌊ ⌋ and ⌈ ⌉ throughout.
P. 53 note 1. For ܦܡܠܘܣ read ܦܘܠܘܣ.
P. 55 note c l. 1. For ܐܘܟ read ܐܘܢ.
P. 61 vers. note 5. For κινδύνους read κινδυνεύουσι.
P. 62 note 1. For κινδυνους read κινδυνε[υ]ουσι.
P. 63 note f l. 2. For ܐܡ̈ܪ read ܐܡ̈ܪܝ.
P. 66 vers. l. 13. For *atls* read *also.*
P. 68 note b. The parenthesis should follow ܐܚ.
P. 77 note g. For ܢܦܫܗܘ read ܢܦܫܗ.
P. 81 vers. l. 5. Om. ⌉.
P. 88 note e. For ܕܕܡܐ read ܕܡܐ.
Id. note g. For ܐܚ read ܐܚܐ.
P. 96 vers. l. 13. For ‘ beaven ’ read ‘ heaven ’.
P. 103 vers. note 6 l. 2. Omit comma at end.
P. 104 note e. For ܡܥܡܕܢܐ read ܡܥܡܕܐ.
P. 106 l. 13. For ܒܩܘܪܐ read ܒܩܘܪ̈ܐ.
P. 109 note 1. Read ‘ A ܘܩܠܝܩܘܗܝ ’.
P. 122 vers. l. 6. After ‘ things ’ ins. ref. to note ‘ 4a. Ps. civ, 24 (not quoted); also ref. to xlii ’.
P. 127 note 1. For ܡܕܢܗ read ܡܕܝܢܬܗ.
P. 130 note d. For ܕܡܠܟ read ܘܡܠܟ.
Id. vers. note 3. Om. ‘ who ’.
P. 132 note b l. 3. 4. For ‘ (sic) ܕܫܒܥ ܒܠܝܠܐ ’ read ‘ ܒܠܝܠܐ (sic) ܕܫܒܥ ’.
P. 134 l. 10. After ‘ ܕܫܢܝܢ ins. ref. ‘ g ’.
P. 138 vers. note 6 l. 2. For ‘ guite ’ read quite ’.
P. 139 vers. l. 2. For ‘ you all ’ read ‘ all of you ’.
P. 140 note 1. For ܦܝܠܘܦܘܢܘܣ read ܦܝܠܘܦܘܢܘܣ.
P. 157 note d. For ܘܬܦܪܘܢ read ܘܬܦܪܘܢ.
P. 164 note h l. 2. For ܟܦܪ read ܟܦܪܐ.
P. 167 l. 4. For ܕܢܩܫܘܢ read ܕܢܩܫܘܢ.
P. 170 l. 4. For ܡܬܪܟܒ read ܡܪܟܒ.
P. 173 l. 7. For ܘܪܐܙ read ܘܪܐܙ.
P. 174 l. 2. For ܢܥܒܕ read ܕܢܥܒܕ.
P. 177 l. 1 of notes. For ܠܘܪܗܘ read ܐܘܪܗܘ.
P. 178 l. 3. For ܒܩܕܝܫܘܗܝ read ܒܩܕܝܫܘܗܝ.

A = Brit. Mus. Ms. Add. 17,134.

B = Brit. Mus. Ms. Add. 18,816.

ܪ̈ܫܝܐ[1] ܘܡܢܝ̈ܢܐ ܕܡܥܢܝ̈ܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܣܐܘܝܪܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ܀

ܡܩܕܡܝܬܐ[2] ܕܥܠ ܡܘܠܕܗ ܕܡܫܝܚܐ ܦܪܘܩܢ.

ܐ ܐ ܟܕ ܕܝܐܬܝܩܐ ܚܕܬܐ ܥܬܝܕܐ ܗܘܬ[3] ܕܬܫܪܐ[4].
ܒ ܒ ܐܝܢܐ ܗܘܢܐ ܐܘ ܡܠܬܐ ܐܘ ܡܫܡܥܬܐ.
ܓ ܓ ܐܘ̄ ܚܒ̈ܠܐ ܬܡܝܗܐ ܘܐܠܗܝܐ. ܕܝܠܕܬܐ[3].
ܕ ܕ ܒܪܐ ܘܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܡܡܠܐ ܟܠ[3].
ܗ ܗ ܪܥܝܐ ܕܚܝ̈ܠܘܬܐ ܫܡܝ̈ܢܐ ܪ̈ܘܚܢܐ[3].
ܘ ܘ ܡܫܟܒܐ ܕܫܘܬܦܘܬܐ ܕܓܒܪܐ ܠܐ[3].
ܙ ܙ ܟܕ ܐܫܥܝܐ ܕܠܐ ܪܐܙܐ ܕܡܢ ܩܕܝܡ[3].
ܚ ܚ ܠܡܘܠܕܗ ܕܥܡܢܘܐܝܠ ܗܘ ܕܒܒܣܪ.
ܛ ܛ ܟܕ ܠܡܚܙܐ ܕܪ̈ܓܬ ܕܡܬܪܢܝܢܘܬܝ.
ܝ ܝ ܕܗܘ ܡܠܬܐ ܐܠܗܐ ܠܟܠ ܡܢ ܡܠܬܐ[3].

1. At head of page in B Σευηρος πατριαρχη (sic) Ἀντιω[χιας]. — 2. A sing. — 3. A om. — 4. B om.

THE FIRST LINES AND NUMERAL SIGNS OF THE HYMNS OF THE HOLY SEVERUS, PATRIARCH OF ANTIOCH.

The first section, on the Nativity of Christ our Saviour.

1 1 When the new covenant was about to begin.
2 2 What mind or speech or hearing.
3 3 O! the wonderful and divine pangs.
4 4 The Son and Word of God, who filleth all things.
5 5 The Shepherd of the heavenly spiritual hosts.
6 6 No couch of intercourse with a man.
7 7 Isaiah, when he learned beforehand the mystery.
8 8 The birth of Emmanuel in the flesh.
9 9 In the wish to see with the eyes of my mind.
10 10 That God the Word in a manner inexpressible.

ܝܐ ܝܐ ܕܒܛܢ ܡܢ ܪܘܚܐ ܕܒܬܘܠܬܐ ܗܘܐ.

ܝܒ ܝܒ ܬܗ ܕܥܒܘܕܐ ܗܘ[5] ܕܐܬܡܟܟ ܒܒܘܪܐ.[3]

ܝܓ ܝܓ ܡܢ ܒܬܪ ܡܦܩܬܐ ܕܡܢ ܚܝܐ ܛܘܒܬܢܐ.[3]

ܝܕ ܝܕ ܐܝܠܝܢ ܕܪܘܝܢ ܒܛܘܥܝܝ ܚܠܡܢܝܬܐ.[3]

ܕܥܠ ܝܘܡܐ ܩܕܝܫܐ ܕܕܢܚܗ ܕܡܪܢ ܒܒܣܪ.

ܝܗ ܐ ܗܐ ܬܘܒ ܥܐܕܐ ܬܘܒ ܬܚܘܝܬܐ.[3]

ܝܘ ܒ ܬܗ ܕܥܒܘܕܐ ܗܘ ܕܒܝܠܕܗ ܡܬܦܫܩܘ ܠܐ.[3]

ܝܙ ܓ ܬܗ ܗܘ ܛܒ ܥܘܬܪܐ ܕܒܣܝܡܘܬܗ ܕܐܠܗܐ.[3]

ܝܚ ܕ ܕܡܛܠ ܕܗܘܝܐ ܕܡܠܝܢ ܠܕܟܝܘܬܢ: ܗܠܗ ܐܝܟ[3]

ܝܛ ܗ ܡܢ ܠܐ ܢܬܕܡܪ ܒܝܡܐ ܕܠܐ ܣܟܐ.[3]

ܟ ܘ ܠܐ ܬܬܕܡܪ ܐܢܬ ܕܚܙܝܬ ܠܡܫܝܚܐ.[3]

ܟܐ ܙ ܟܕ ܐܬܝܠܕ ܒܒܣܪ ܝܚܝܕܝܐ ܡܠܬܐ.[3]

ܟܒ ܚ ܐܠܗܘܬܐ ܐܝܬܝܗ ܐܝܟ ܕܒܫܪܪܐ.[3]

ܟܓ ܛ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܝܕ ܒܝܬ ܡ̈ܝܐ.[3]

ܟܕ ܝ ܒܥܝܢܐ ܟܣܝܬܐ ܕܪܥܝܢܐ. ܐܝܟ.[3]

ܟܗ ܝܐ ܒܪܐ ܘܡܠܬܗ[6] ܕܐܠܗܐ. ܒܬܪ ܕܐ.[3]

5. A prefix ܕ. — 6. A ܘܡܠܬܐ.

11 11 That the conception in the womb of Mary the Virgin.
12 12 A great wonder! he who is the Maker.
13 13 After the expulsion from the blessed life.
14 14 Let those who are intoxicated with the dreamlike.

On the holy day of the Manifestation of our Lord in the flesh.

15 1 Lo! again a festival, again another example.
16 2 A great wonder! he who by his inexplicable birth.
17 3 Very great is the richness of the kindness of God.
18 4 In proof that it is for our cleansing only.
19 5 Who would not wonder at the boundless sea.
20 6 Wonder not if you see Christ.
21 7 When the only Word was born in flesh.
22 8 Divine in truth is.
23 9 Christ, even God, who by means of the water.
24 10 With the hidden eyes of the mind I seem.
25 11 The Son and the Word of God, after he had.

ܬܘܒ ܡܕܪ̈ܫܐ[4] ܕܥܠ ܨܘܡܐ ܩܕܝܫܐ ܕܐܪ̈ܒܥܝܢ.[7]

ܬܘܒ ܡܕܪ̈ܫܐ ܕܥܠ ܐܬܘ̈ܬܐ ܗܠܝܢ ܕܥܒܕ ܡܪܢ.
ܩܕܡܝܬܐ ܥܠ ܗܘ ܓܪܒܐ.

ܕܥܠ ܗܘ ܣܡܝܐ ܕܡܢ ܟܪܣ ܐܡܗ.

7. A leaf lost in A, extending to no. 73. — 7[a]. Ms. ܕܣܡܝܐ.

Again hymns on the holy fast of Lent.

Again hymns on the miracles which our Lord did.
The first on the leper.

On the man blind from his mother's womb.

ܕܥܠ ܗܝ ܡܚܡܣܬܐ.

ܠܙ ܓ ܐܬܚܫܒܬ݂ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܗܝ ܐܢܬܬܐ.

ܥܠ ܗܘ ܡܫܪܝܐ.

ܠܚ ܕ ܗܘ ܕܡܫܪܐ ܗܘܐ ܒܗܕܡܘ̈ܗܝ.

ܥܠ ܗܘ ܩܢܛܪܘܢܐ.

ܠܛ ܗ ܗܘ ܕܝܨܪ ܠܠܒܘ̈ܬܢ ܒܠܚܘܕܘܗܝ.

ܥܠ ܚܡܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܦܛܪܘܣ.

ܡ ܘ ܘܠܗܠܝܢ ܕܡܬܥܒܕܢܘܬܐ ܐܘܣܦ ܡܫܝܚ:

ܥܠ ܐܬܘܬܐ ܗܝ ܕܒܐܠܦܐ.

ܡܐ ܙ ܟܕ ܐܬܘܬܝܟ ܦܐܝܢ ܠܐܠܗܐ.

ܥܠ ܗܝ ܙܢܝܬܐ.

ܡܒ ܚ ܗܝ ܪܚܡܬܐ ܒܝܫܬܐ ܣܢܝܬܐ.

ܥܠ ܒܪܬܗ ܕܝܘܐܝܪܘܣ.

ܡܓ ܛ ܘܠܝܘܐܝܪܘܣ ܪܝܫܐ ܘܡܕܒܪܢܐ ܕܟܢܘܫܬܐ.

ܥܠ ܗܠܝܢ ܬܪܝܢ ܣܡܝ̈ܐ.

ܡܕ ܝ ܟܕ ܡܫܝܚܐ ܒܕܘܟ ܚܕܐ ܥܒܪ ܗܘܐ.

ܥܠ ܗܘ[8] ܕܝܒܝܫܐ ܗܘܬ ܐܝܕܗ.

ܡܗ ܝܐ ܥܡܐ ܪܚܡ ܥܠܬܐ ܕܝܗܘܕܝ̈ܐ ܘܡܬܥܠܠܢ.

8. Ms. ܗܘ.

On the stricken woman.

37 3 The stricken woman thought in faith.

On the paralytic.

38 4 He that had been paralyzed in his limbs.

On the centurion.

39 5 He that fashioned our hearts alone.

On Simon Peter's mother-in-law.

40 6 Even in things that were performed.

On the miracle in the ship.

41 7 Though thy God-befitting miracles.

On the harlot.

42 8 The evil and abominable love which.

On Jairus' daughter.

43 9 Even to Jairus the head and ruler.

On the two blind men.

44 10 When Christ was passing by a certain place.

On the man whose hand was withered.

45. 11 The people of the Jews that is fond of.

ܥܠ ܗܝ ܟܢܥܢܝܬܐ.

ܡܘ ܝܒ ܪܒܐ ܗܝ ܛܒ ܗܝܡܢܘܬܗ ܕܗܝ ܟܢܥܢܝܬܐ.[9]

ܥܠ ܒܪܗ ܕܗܝ ܐܪܡܠܬܐ.

ܡܙ ܝܓ ܒܟܠ ܕܐܝܬܝܟ ܐܠܗܐ ܘܝܕܥ ܐܢܬ.

ܥܠ ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܠܓܝܘܢ.

ܡܚ ܝܕ ܟܕ ܒܙܒܢ ܠܐܬܪܐ ܕܓܕܪ̈ܝܐ ܐܬܝܬ ܐܢܫ.

ܕܥܠ ܠܥܙܪ.

ܡܛ ܝܗ ܟܕ ܟܠܝܬ ܗܘܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ.

ܥܠ ܗܘ ܕܢܚܬ ܗܘܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܐܝܪܝܚܘ[10].

ܢ ܝܘ ܟܕ ܓܒܪܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܠܐܘܪܫܠܡ.

ܬܘܒ ܡܕܪ̈ܫܐ ܕܥܠ ܥܐܕܐ ܩܕܝܫܐ ܕܐܘܫܥܢܐ.

ܢܐ ܐ ܬܘ ܠܟܘܢ ܡܟܝܠ ܒ̈ܢܝܐ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܘܬܐ[11]

ܢܒ ܒ ܒܡܢܐ ܢܬܕܡܪ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܡܬܡܠܠܢ.

ܢܓ ܓ ܪܒ ܗܘ ܛܒ ܥܘܡܩܐ ܕܪ̈ܐܙܐ ܩܕܝܫܐ.

ܢܕ ܕ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܢܒܝ̈ܐ: ܠܗܘ ܕܕܘܝܕ ܙܡܪ.

ܢܗ ܗ ܐܝܠܝܢ ܕܪܓܝܓܝܢ ܠܡܦܓܥܘ ܪܘܚܢܐܝܬ.

9. Ms. (from lack of space) ܟܢܥܢ with mark of abbreviation. — 10. Ms. (from lack of space) ܠܐܝܪ with mark of abbr. — 11. Ms. ܡܬܛܦܝܣܘܬܐ.

On the Canaanite woman.

46 12 Very great is the faith of the Canaanite.

On the widow's son.

47 13 Inasmuch as thou art God and knowest.

On the man who had a legion in him.

48 14 Once, when thou camest as man into.

On Lazarus.

49 15 When thou wast about, Christ, God.

On the man who was going down from Jerusalem to Jericho.

50 16 A man, having left Jerusalem.

Again hymns on the holy feast of Hosannas.

51 1 Come ye now, children of disobedience.

52 2 What shall we admire of the things that.

53 3 Very great is the depth of the holy.

54 4 The God of the prophets, of whom David sang.

55 5 Ye that are desirous of spiritually meeting.

ܢܘ ܘ ܐܢ ܗܘ ܕܟܠ ܥܡܠܐ ܕܐܬܐ ܠܘܬܟ.
ܢܙ ܙ ܡܢ ܠܒܐ ܚܠܐ ܕܥܡܝ ܙܠܥܦܐ ܡܚܒܒ ܚܛܝܐ.

ܬܘܒ ܡܥܢܝܬܐ ܕܥܠ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ.
ܢܚ ܐ ܐܢ ܡܢ ܣܛܢܐ ܡܠܐܟܐ ܐܚܝܕ ܗܘܐ.
ܢܛ ܒ ܡܢܗܘܢ ܕܥܒܕܐ ܕܥܒܕܬ ܡܕܒܪ. ܕܐܬܐ.
ܣ ܓ ܟܠܗܘܢ ܐܠܝܢ ܕܐܬܪ̈ܐ ܕܡܐܬܝܬܟ ܡܫܬܡܠܝܢ.

ܬܘܒ ܡܥܢܝܬܐ ܕܥܠ ܡܘܪܘܢ ܩܕܝܫܐ.
ܣܐ ܐ ܣܘܪܩܐ ܕܝܠܟ ܡܫܝܚܐ: ܒܗܘ ܕܡܛܠ.
ܣܒ ܒ ܡܘܫܐ ܗܘ ܕܠܐܠܗܐ ܡܡܠܠ ܗܘܐ.

ܬܘܒ ܕܥܠ ܫܝܓܐ ܩܕܝܫܐ ܕܐܪ̈ܙܐ.
ܣܓ ܐ ܝܘܡܢܐ ܪܙܐ ܕܚܘܒܐ. ܝܬܝܪ.

ܬܘܒ ܕܥܠ ܐܢܬܬܗ ܕܦܝܠܛܘܣ.
ܣܕ ܐ ܒܟܠ ܛܘܟܣܝܢ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ. ܘܒܐܝܠܝܢ.

ܬܘܒ ܕܥܠ ܗܘ ܓܝܣܐ.
ܣܗ ܐ ܡܢ ܠܡܥܒܪ̈ܬܐ ܣܓܝ̈ܐܬܐ ܗܘ ܓܝܣܐ ܕܠܐ.

56 6 If, when Jesus the Saviour of all was sitting.
57 7 When of thine own will and with desire.

Again hymns on Judas the traitor.

58 1 If the devil, while holding the rank.
59 2 From the acts themselves which thou didst.
60 3 All the circumstances of thy coming.

Again hymns on the holy ointment.

61 1 Thy exinanition, Christ, wherein.
62 2 Moses, who spake to God.

Again on the holy washing on the day of the mystery.

63 1 To-day the mystery of love is given more.

Again on Pilate's wife.

64 1 By all methods, Christ, God, even in things.

Again on the robber.

65 1 The robber by passing many nights without.

ܬܘܒ ܡܕܪ̈ܫܐ ܕܥܠ ܚܫܐ ܦܪܘܩܝܐ.

ܬܘܒ ܡܕܪ̈ܫܐ ܕܥܠ ܙܩܝܦܐ ܩܕܝܫܐ.

ܡܕܪ̈ܫܐ ܕܥܠ ܩܝܡܬܐ ܩܕܝܫܬܐ[12].

12. B ܕܡܪܢ ܘܩܝܡܬܗ. — 13. A ܥܝܢܝܗ̇.

Again hymns on the saving Passion.

Again hymns on the Holy Cross.

Hymns on the Holy Resurrection.

ܚܛ ܗ ܦܨܚܘܬܗ ܕܚܕܒܫܒܐ ܩܕܝܫܐ ܡܢܗܪܐ.

ܦ ܘ ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܢ ܨܗܝܐ ܡܬܐܘܐ ܐܝܠܐ.

ܦܐ ܙ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܫܡܫܐ ܕܙܕܝܩܘܬܐ.[4]

ܦܒ ܚ ܟܠܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܠܡܛܐܘܢ ܪܓܝܓܝܢ ܐܢܬܘܢ.

ܦܓ ܛ ܡܢ ܠܠܝܐ ܡܫܬܘܩܐܝܬ ܡܩܕܡܐ ܪܘܚܢ ܠܘܬܟ.[4]

ܦܕ ܝ ܫܪܐ ܠܐܣܝܪ̈ܐ ܘܦܪܩ ܠܫܒܝ̈ܐ ܡܚܒܫܐ.[4]

ܦܗ ܝܐ ܗܐ ܗܟܝܠ ܡܢܐ ܛܒ ܐܘ ܡܢܐ ܢܥܝܡ.

ܬܘܒ ܡܥܢܝܬܐ ܕܩܕܡ ܩܪܝܢܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܒܠܠܝܐ ܕܚܕܒܫܒܐ[14].

ܦܘ ܐ ܐܝܠܝܢ ܕܠܠܝܐ ܢܗܝܪܐ ܘܩܕܝܫܐ ܘܡܫܒܚܬܐ.[4]

ܦܙ ܒ ܒܠܠܝܐ[15] ܠܒܝܫ ܢܘܗܪܐ ܘܡܚܝܢ ܚܝ̈ܐ.

ܬܘܒ ܡܥܢܝܬܐ ܕܒܬܪ ܩܪܝܢܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܒܠܠܝܐ ܕܚܕܒܫܒܐ[16].

ܦܚ ܐ ܐܬܡܠܝ̈ ܐܕ̈ܢܐ ܕܝܠܢ ܚܕܘܬܐ.

ܦܛ ܒ ܐܘ̄ ܠܥܘܬܪܐ ܕܡܠ̈ܬܐ ܐܘ̄.

ܬܘܒ ܡܥܢܝܬܐ ܕܡܥܠܬܐ ܕܒܝܬ ܡܥܡܘܕܝܬܐ.

ܨ ܐ ܟܠܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܗ ܠܡܥܡܘܕܝܬܐ ܘܡܢܗܪܬܐ[17].

14. A ܕܚܕܒ with mark of abbr. B adds ܩܕܝܫܐ. — 15. A ܒܠܠܐ. — 16. A om. B adds ܩܕܝܫܐ.

79 5 The gladness of the Holy Sunday enlightens.
80 6 In like manner as the hart from thirst longeth.
81 7 Christ, even God, the Sun of righteousness.
82 8 All ye that desire to attain.
83 9 In the night our spirit eagerly arises early.
84 10 He that releaseth them that are bound and.
85 11 Behold! therefore what is good or what is.

Again hymns before the reading of the gospel on the night preceding Sunday.

86 1 Ye that have honoured the resplendent and.
87 2 In the light-clad and life-giving night.

Again hymns after the reading of the gospel on the night preceding Sunday.

88 1 Our ears have been filled with joy.
89 2 O the riches of the words! O.

Again hymns on the entry into the baptistery.

90 1 All ye who have been enlightened.

17. Transposed in A. — 18. A ܢܗܝܪܐ. — 19. A ܐܣܬܟܠܬ. — 20. A ܩܕܝܫ with mark of abbr.

ܬܘܒ [21] ܕܥܠ ܣܘܠܩܐ[22] ܩܕܝܫܐ [4] ܕܡܪܢ.

ܩܓ ܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܪܟܢܬ ܫܡܝܐ ܘܢܚܬܬ.
ܩܕ ܒ ܡܠܬܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܩܕܡ ܠܥܠܡܐ.
ܩܗ ܓ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܠܢ ܕܢܚ ܢܘܗܪܗ.
ܩܘ ܕ ܐܦ ܠܒܣܪܐ ܗܘܐ ܕܡܣܟܠܝܢ ܕܒܫܠ.
ܩܙ ܗ ܐܬܬܙܝܥܘ ܚܝܠܘܬܐ ܫܡܝܢܝܬܐ ܒܬܗܪܐ.[23]

ܬܘܒ ܡܕܪܫܐ[4] ܕܥܠ ܣܝܡ ܒܘܪܟܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܝ.

ܩܚ ܐ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܚܫ ܚܫܐ ܨܒܝܢܝܐ.

ܬܘܒ ܡܕܪܫܐ ܕܥܠ ܦܢܛܩܘܣܛܝ ܩܕܝܫܬܐ.

ܩܛ ܐ ܐܬܝܕܥܬ ܡܢ ܩܕܡ ܒܝܕ ܢܡܘܣܐ ܘܢܒܝܐ.[4]
ܩܝ ܒ ܐܦ ܐܪܙܢܝܬ ܠܚܕܐ ܐܘܣܝܐ ܕܐܠܗܘܬܐ.[4]
ܩܝܐ ܓ ܡܢܘ ܕܠܐ ܢܐܡܪ ܕܥܘܡܩܐ ܕܬܐܘܠܘܓܝܐ.[24]
ܩܝܒ ܕ ܒܬܪ ܡܣܩܢܘܬܐ ܕܪܒܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ.
ܩܝܓ ܗ ܗܘ ܕܡܢ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܩܕܝܫܐ ܡܠܠ[25] ܗܘܐ.
ܩܝܕ ܘ ܟܕ ܠܡܫܠܚܘܬܐ ܐܘ ܐܠܗܝܬܐ ܡܫܠܡܝܢ ܗܘܘ.[4]

21. B adds ܡܫܝܚܝܬܐ. — 22. B ܕܣܘܠܩܗ. — 23. A ܒܬܗܪܐ. — 24. A ܕܬܐܘܠܘܓܝܐ. — 25. A ܡܡܠܠ.

Again on the Holy Ascension of our Lord.

103 1 Thou, God, who bowedst the heavens and.
104 2 The Word who is before the ages.
105 3 The Word of God, who shone on us.
106 4 Though the only Son of God, the Word.
107 5 The hosts of heaven shook with amazement.

Again a hymn on the genuflexion of Pentecost.

108 1 Christ, even God, who suffered a voluntary.

Again hymns on the Holy Pentecost.

109 1 Thou wast made known aforetime through.
110 2 Moses in one place signifying though in mysterious.
111 3 Who will not say that the depth of theology.
112 4 After the Ascension of the great God and Saviour.
113 5 He who once spake through the holy prophets.
114 6 When the divine apostles were carrying.

26. B om. ܕ. — 27. A ܕܡܩܛܠܘ, B ܕܐܬܩܛܠܘ ܗܢܘܢ. — 28. B ܬܘܒ.

ܬܘܒ ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܣܛܐܦܢܘܣ ܣܗܕܐ.

ܩܟܙ ܐ ܠܐܬܠܝܛܐ ܩܕܡܝܐ ܘܪܝܫ ܕܪܫܐ.

ܩܟܚ ܒ ܐܦܢ ܕܪܫܝܬ ܒܣܗܕܘܬܐ ܣܛܐܦܢܘܣ.

ܬܘܒ ܕܥܠ ܫܠܝܚܐ ܩܕܝܫܐ ܘܐܠܗܝܐ[3].

ܩܟܛ ܐ ܫܠܝܚܐ ܕܫܪܪܐ ܘܡܟܪܙܢܐ ܘܡܠܦܢܐ.

ܬܘܒ[4] ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܦܘܠܘܣ ܫܠܝܚܐ.

ܩܠ ܐ ܠܦܘܠܘܣ ܕܒܫܠܝܚܐ ܡܝܬܪ ܕܡܢ ܟܠܗܘܢ.

ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܝܘܚܢܢ ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ.

ܩܠܐ ܐ ܠܡܟܪܙܢܐ ܘܫܠܝܚܐ ܝܘܚܢܢ ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ.

ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܡܪܩܘܣ ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ[3].

ܩܠܒ ܐ ܡܪܩܘܣ ܐܠܗܝܐ ܬܠܡܝܕܐ ܫܪܝܪܐ[3].

ܥܠ ܩܕܝܫܐ ܝܘܚܢܢ ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ ܘܥܠ ܬܐܘܡܐ ܫܠܝܚܐ.

ܩܠܓ ܐ ܟܕ ܝܘܚܢܢ ܗܘ ܬܐܘܠܘܓܘܣ ܐܬܢܝܚ[4].

ܥܠ[29] ܩܕܝܫܐ ܬܐܘܡܐ ܫܠܝܚܐ ܠܚܘܕܝܗ.

ܩܠܕ ܐ ܟܕ ܡܥܗܕܝܢܢ ܕܘܟܪܢܟ ܬܐܘܡܐ ܫܠܝܚܐ.

29. B ܕܥܠ.

Again on the holy Stephen the martyr.

127 1 With the first combatant and leader.

128 2 Stephen, the beginning of martyrs, even.

Again on the holy and divine apostles.

129 1 Apostles of the truth and preachers and teachers.

Again on the holy Paul the Apostle.

130 1 Paul the great among apostles more than all.

On the holy John the Evangelist.

131 1 The preacher and apostle, John the Evangelist.

On the holy Mark the Evangelist.

132 1 The divine Mark, the true disciple.

On the holy John the Evangelist and on Thomas the Apostle.

133 1 John the Theologian by resting.

On the holy Thomas the Apostle alone.

134 1 When we celebrate thy commemoration, apostle.

ܥܠ[29] ܢܒܝܐ ܩܕܝܫܐ ܘܐܠܗܝܐ.

ܩܠܗ ܐ ܠܟ ܦܪܘܩܐ ܕܟܠ ܡܫܝܚܐ ܕܠܐ ܙܪܥܐ.[4]

ܥܠ[29] ܩܕܝܫܐ ܙܟܪܝܐ ܢܒܝܐ.[3]

ܩܠܘ ܐ ܙܟܪܝܐ ܢܒܝܐ[3] ܗܘ ܕܩܕܡ ܚܙܝܬ ܘܣܒܪܬ.[30]

ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܐܝܘܒ ܐܬܠܝܛܐ[4] ܐܝܟ ܙܕܝܩܐ.[3]

ܩܠܙ ܐ ܬܡܝܗܐ ܗܘ ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܠܗܐ ܒܩܕܝܫܘܗܝ.

ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܠܐܘܢܛܝܘܣ ܣܗܕܐ.

ܩܠܚ ܐ ܪܒܐ ܐܝܬܘܗܝ ܠܗ ܐܝܟ ܕܒܫܪܪܐ ܐܪܙܐ.[4]

ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܪܘܡܢܘܣ ܣܗܕܐ.

ܩܠܛ ܐ ܐܫܥܝܐ ܓܝܪ ܗܘ ܪܒܐ ܒܢܒܝܐ ܩܕܡ ܐܡܪ.[4]

ܩܡ ܒ ܕܐܝܢܐ ܡܬܕܡܪܝܢ ܝܬܝܪ ܡܢ ܐܝܠܝܢ.

ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܒܒܘܠܐ ܣܗܕܐ.

ܩܡܐ ܐ ܠܐ ܐܢܫ ܟܕ ܚܙܐ ܠܒܒܘܠܐ ܗܟܢܐ[31] ܘܫܡܥ.[4]

ܩܡܒ ܒ ܫܠܝܚܐ ܪܒܐ ܘܐܠܗܝܐ ܦܘܠܘܣ ܕܢܚܐ.[4]

30. A ܢܒܝܐ ܙܟܪܝܐ ܠܒܢܝ ܐܢܫܐ ܘܐܘܕܥ ܡܫܒܪ. — 31. A ܫܡܥܐ.

On the holy and divine prophets.

135 1 Thee, Christ, Saviour of all, who without seed.

On the holy Zechariah the prophet.

136 1 Zechariah the prophet, who foresawest and.

On the holy Job the righteous, [the man of many conflicts[1].

137 1 Wonderful truly is God in his saints.

On the holy Leontius the martyr.

138 1 Very great in truth is the mystery.

On the holy Romanus the martyr.

139 1 Isaiah the great among prophets foretold.

140 2 Which point to admire the more among the things.

On the holy Babylas the martyr.

141 1 Let no man be surprised at seeing that Babylas.

142 2 The great and divine apostle Paul.

1. Representing πολύαθλος.

ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܣܪܓܝܣ ܘܒܟܘܣ.

ܩܡܓ ܐ ܣܪܓܝܣ ܘܒܟܘܣ ܦܠܚܐ ܟܕ ܒܚܕ ܢܩܝܦܐ[4].

ܩܡܕ ܒ ܐܝܢܐ ܕܒܢܦܫܗ ܡܬܥܩܪ ܡܢ ܒܥܘܩܣܐ[4].

ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܣܪܓܝܣ ܗܘܝܐ[4] ܠܚܘܕܝܗ.

ܩܡܗ ܐ ܟܕ ܢܨܝܚܐ ܣܪܓܝܣ ܗܘܐ ܒܦܪܝܣܘܬܐ.

ܥܠ ܩܕܝܫܐ ܡܐܢܐ[32] ܣܗܕܐ.

ܩܡܘ ܐ ܣܗܕܐ ܢܨܝܚܐ ܘܚܝܠܬܢܐ ܕܡܫܝܚܐ.

ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܫܡܥܘܢ ܕܐܣܛܘܢܐ.

ܩܡܙ ܐ ܪܘܡܐ ܡܥܠܝܐ ܘܪܒܐ ܕܕܘܒܪܗ ܕܚܝܘܗܝ[4].

ܥܠ ܩܕܝܫܐ ܐܒܐ ܐܢܛܘܢܝܘܣ[33] ܕܝܪܝܐ.

ܩܡܚ ܐ ܕܐܬܠܐ[34] ܕܠܐ ܕܡܐ ܘܕܠܐ ܒܣܪܐ ܘܕܡܪܕܐ[4].

ܕܥܠ ܣܗܕܐ[31] ܩܕܝܫܐ ܡܩܒܝܐ.

ܩܡܛ ܐ ܪܒ ܗܘ ܛܒ ܣܒܪܐ ܠܐ ܕܛܥܐ ܕܩܝܡܬܐ[4].

ܩܢ ܒ ܟܕ ܒܥܝܢܐ ܡܬܦܢܐ ܐܢܐ ܠܥܠܡܐ ܡܬܝܕܥܢܝܬܐ[4].

32. A ܡܐܢܐ. — 33. A ܐܢܛܘܢܝܘܣ. — 34. A ܕܐܬܠܐ B ܕܐܬܐ.

On the holy Sergius and Bacchus.

143 1 Sergius and Bacchus the soldiers, when they together.

144 2 He who is pricked in his soul by the sting.

On the holy Sergius alone.

145 1 While the illustrious Sergius was readily.

On the holy Menas the martyr.

146 1 The illustrious and mighty martyr of Christ.

On the holy Simeon of the pillar.

147 1 The sublime and great height of the life.

On the holy father Antony the monk.

148 1 Of the bloodless and fleshless combat and of.

On the holy Maccabee martyrs.

149 1 Very great is the unerring hope of the resurrection.

150 2 When I turn my suprasensual eye round about.

ܕܥܠ ܣܗ̈ܕܐ ܩܕܝ̈ܫܐ ܐܓܘܦܛܝ̈ܐ[35].

ܩܢܐ ܐ ܡܢ ܐܝܟܐ ܡܨܪܝܢ ܗܝ ܕܠܣܗܕܘܬܐ [ܙܪܝܙ]ܐܝ[ܬ][4].

ܕܥܠ ܣܗ̈ܕܐ ܩܕܝ̈ܫܐ ܦܪ̈ܣܝܐ.

ܩܢܒ ܐ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܩܪܝܢ ܘܐܠ ܐܝܬܝܢ[4].

ܕܥܠ ܣܗ̈ܕܐ ܩܕܝ̈ܫܐ ܓܢܛܝ̈ܠܝܐ[36].

ܩܢܓ ܐ ܠܢܟܝܠܟܠܝܠܐ ܛܪܘܢܐ ܡܪܝܕܐ ܝܘܠܝܢܘܣ[4].

ܕܥܠ ܣܗ̈ܕܐ ܩܕܝ̈ܫܐ ܚܡܝ̈ܪܝܐ.

ܩܢܕ ܐ ܡܢܘ ܢܡܠܠ ܠܓܢܒܪ̈ܘܬܐ ܕܝܠܟ ܡܫܝܚܐ[4].

ܕܥܠ ܐܪ̈ܒܥܝܢ ܣܗ̈ܕܐ ܩܕܝ̈ܫܐ.

ܩܢܗ ܐ ܦܠܓܐ ܗܝ ܕܐܪ̈ܒܥܝܢ ܣܗ̈ܕܐ ܡܚܝܠܬܐ[4].

ܩܢܘ ܒ ܕܪܘܓܙܐ[37] ܕܡܛܠ ܚܛ̈ܗܝܢ ܩܒܝܠ ܠܟܝܢ.

ܩܢܙ ܓ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܗܘ ܬܡܝܗܐ ܒܓܠܝ̈ܢܐ.

ܩܢܚ ܕ ܐܘ̄ ܕܟܡܐ ܪܡ ܘܡܬܥܠܐ ܘܝܬܝܪ ܡܫܒܚܐ[4].

ܩܢܛ ܗ ܦܠܚܐ ܚܝ̈ܠܬܢܐ ܗܢܘܢ ܕܒܣܕܪܐ[38] ܕܩܪܒܐ[4].

35. A ܐܓܘܦܛܝ̈ܐ. — 36. A ܓܢܛܝ̈ܠܝܐ. — 37. A ܪܘܓܙܐ. — 38. A pl.

On the holy Egyptian martyrs.

151 1 Whence comes it that Egypt which.

On the holy Persian martyrs.

152 1 Christ, even God, who called and brought.

On the holy Gentilian martyrs.

153 1 The crafty astute tyrant Julian.

On the holy Homerite martyrs.

154 1 Who shall tell thy mighty deeds, Christ.

On the holy forty martyrs.

155 1 The band of the forty martyrs, strengthened.
156 2 For the wrath which by reason of our sins.
157 3 Jeremiah the prophet, the wonderful in revelations.
158 4 O! how much higher and more sublime is.
159 5 The valiant soldiers who contended in the line.

ܕܥܠ ܩܕܝܫܬܐ ܘܣܗܕܬܐ[39] ܬܩܠܐ[40].

ܩܣ ܐ ܡܫܝܚܐ ܗܘ ܕܒܦܘܠܘܣ ܡܡܠܠ.

ܥܠ ܩܕܝܫܬܐ ܘܣܗܕܬܐ[39] ܕܪܘܣܝܣ.

ܩܣܐ ܐ ܠܐ ܘܠܐ ܕܠܗ ܕܝܢ ܕܠܡܫܒܚܘ ܘܡܫܒܚܝܢ[41].

ܩܣܒ ܒ ܫܘܝܘܬ ܐܝܩܪܐ ܕܩܪܝܬܐ ܐܠܗܝܬܐ.

ܕܥܠ ܣܗܕܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܐܘܦܝܡܝܐ.

ܩܣܓ ܐ ܣܗܕܬܐ ܡܨܝܚܬܐ ܕܢܨܚܬܐ ܐܘܦܝܡܝܐ[3].

ܕܥܠ ܩܕܝܫܬܐ ܘܣܗܕܬܐ ܦܠܓܝܐ[42].

ܩܣܕ ܐ ܣܗܕܬܐ ܚܝܠܬܢܝܬܐ ܦܠܓܝܐ[43] ܟܕܘ.

ܡܥܢܝܬܐ[28] ܕܥܠ ܣܗܕܐ ܩܕܝܫܐ ܓܘܢܝܐܝܬ.

ܩܣܗ ܐ ܥܘܗܕܢܐ ܛܘܒܢܐ ܕܣܗܕܐ ܡܫܒܚܬܐ[44].

ܩܣܘ ܒ ܟܕ ܐܢܬ ܐܠܗܐ ܡܠܬܐ ܫܡܝܢܝܐ.

ܩܣܙ ܓ ܣܗܕܐ ܦܠܚܐ ܚܝܠܬܢܐ ܕܡܫܝܚܐ.

ܩܣܚ ܕ ܡܝܬܝܢ ܘܡܚܬܝܢ ܗܘܘ ܛܘܪܢܐ ܡܪܝܪܐ.

ܩܣܛ ܗ ܟܠܟܘܢ ܗܢܘܢ ܕܪܟܝܢܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܡܛܝܢ.

39. B om. ܘ. — 40. A ܬܩܠܐ. — 41. A ܘܡܫܒܚܝܢ B om. — 42. A ܦܠܓܝܐ. — 43. A ܦܠܓܝܐ. — 44. A ܡܫܒܚܬܐ.

On the saint and martyr Thecla.

160 1 Christ, who speaks in Paul.

On the saint and martyr Drosis.

161 1 It is not right for us not to praise Christ.
162 2 The equality of honour in the divine calling.

On the holy martyr Euphemia.

163 3 The triumphant martyr Euphemia.

On the saint and martyr Pelagia.

164 1 The valiant martyr Pelagia.

Hymns on the holy martyrs in general.

165 1 The blessed memory of the martyrs.
166 2 When thou, God, the heavenly Word.
167 3 The valiant martyrs and soldiers of Christ.
168 4 The grievous tyrants brought and led down.
169 5 All ye who are inclined and disposed.

ܩܥ	ܘ	ܐܢܬ ܦܩܕ ܡܪܢ ܒܝܕ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܠܐܝܠܐ.
ܩܥܐ	ܙ	ܕܘܝܕ[45] ܐܠܗܝܐ ܢܒܝܐ ܘܡܠܟܐ ܡܢ ܒܙܒܢ[4].
ܩܥܒ	ܚ	ܐܠܦܬ ܠܢ ܒܝܕ ܐܘܢܓܠܝܐ ܐܠܗܝܐ ܡܩܕܫܐ[4].
ܩܥܓ	ܛ	ܢܡܘܣܐ ܝܗܒܬ ܠܬܠܡܝܕܐ ܕܝܠܟ ܡܢ ܐܡܪ[4].
ܩܥܕ	ܝ	ܣܗܕܐ ܩܕܝܫܐ ܕܝܠܟ ܠܫܘܒܚܟ ܠܐ.
ܩܥܗ	ܝܐ	ܡܪܝܐ ܐܢܬ ܐܡܪ ܗܘܝܬ ܠܗܘܢ ܠܫܠܝܚܐ.
ܩܥܘ	ܝܒ	ܐܘ̄ ܣܗܕܐ ܩܕܝܫܐ ܕܒܗܘܢ ܕܡܢܗܘܢ[46].
ܩܥܙ	ܝܓ	ܡܘܠܕܐ ܕܝܠܟ ܬܡܝܗܐ ܗܘ ܕܒܒܣܪ ܕܡܢ[3].
ܩܥܚ	ܝܕ	ܚܝܠܬܢܘܬܐ[47] ܕܣܗܕܐ ܩܕܝܫܐ: ܠܨܘܪܬܐ.
		ܕܥܠ ܐܒܗܬܐ ܩܕܝܫܐ[48].
ܩܥܛ	ܐ	ܟܕ ܠܥܘܗܕܢܐ ܕܝܠܟܘܢ ܩܕܝܫܐ ܡܥܒܕܝܢܢ.
		ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܐܝܓܢܐܛܝܘܣ ܣܗܕܐ.
ܩܦ	ܐ	ܗܘ ܕܒܫܠܗܒܝܬܐ ܕܢܘܪܐ ܥܠ ܗܢܝܐ.
		ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܦܛܪܘܣ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܘܣܗܕܐ[3].
ܩܦܐ	ܐ	ܠܡܥܒܕ ܕܘܟܪܢܐ ܩܕܝܫܐ: ܠܬܫܒܘܚܬܗ ܕܐܠܗܐ.

45. A ܕܘܝܕ. — 46. A ܗܘܢ ܕܡܪܢܘܬܗ. — 47. A ܚܠܝܡܘܬܐ. — 48. B adds ܘܡܠܦܢܐ.

170	6	Thou, Lord, didst command us through the Gospel.
171	7	The divine David, prophet and king, once.
172	8	Thou hast taught us through the divine.
173	9	Thou gavest a law to thy disciples.
174	10	Thy holy martyrs confirmed thy unerring.
175	11	Lord, thou saidst to the holy apostles.
176	12	O! holy martyrs, in whom.
177	13	Thy wonderful birth in flesh from.
178	14	The courage of the holy martyrs is a picture.
		On the holy fathers.
179	1	When we celebrate your memory, saints.
		On the holy Ignatius the martyr.
180	1	Thou who didst appear in a flame of fire.
		On the holy Peter, archbishop of Alexandria and martyr.
181	1	In celebrating the memory of saints.

ܥܠ ܩܕܝܫܐ ܓܪܝܓܘܪܝܘܣ ܥܒܘܕ ܬܕܡܪ̈ܬܐ.

ܩܦܒ ܐ ܟܕ ܡܚܫܒ ܩܕܝܫܐ ܠܫܠܝܚܐ ܕܡܬܚܫܒܐ.

ܥܠ ܩܕܝܫܐ ܐܬܢܐܣܝܘܣ[49] ܪܒܐ ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ.

ܩܦܓ ܐ ܒܪܐ ܕܐܠܗܐ ܘܡܠܬܐ ܕܐܬܒܪܢܫ ܡܫܝܚܐ.[4]

ܥܠ ܩܕܝܫܐ ܒܣܝܠܝܘܣ ܘܓܪܝܓܘܪܝܘܣ.

ܩܦܕ ܐ ܗܘ ܕܠܡܠܦܢܘܬܐ[50] ܕܬܐܘܠܘܓܝܐ ܕܫܡܥ.

ܕܠܗܘܢ ܕܝܢ ܕܠܗܘܢ ܘܥܠ ܐܝܓܢܛܝܘܣ ܠܒܝܫ ܐܠܗܐ.

ܩܦܗ ܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܐܪ̈ܬܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܠܟܘܬܐ.

ܕܠܗܘܢ ܕܝܢ ܕܠܗܘܢ.

ܩܦܘ ܐ ܠܗܢܘܢ ܕܐܬܥܡܩܘ ܘܡܛܘ ܐܦ[4] ܠܘܬܗ ܗܘ.

ܥܠ ܩܕܝܫܐ ܦܘܪܦܘܪܝܘܣ ܐܦܝܣܩܘܦܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ.

ܩܦܙ ܐ ܕܡ̈ܠܦܢܐ ܘܡܦܪ̈ܢܣܢܐ ܕܡܠܟܬܐ ܘܥܒܕܬܐ.

ܥܠ[29] ܩܕܝܫܐ ܝܘܚܢܢ ܟܪܘܣܘܣܛܘܡܘܣ.

ܩܦܚ ܐ ܝܘܐܢܢܝܣ ܚܟܝܡܐ[51] ܕܡ̈ܠܦܢܘܬܐ ܐܠܗ̈ܝܬܐ.[52]

49. A ܐܬܢܐܣܝܘܣ. — 50. A ܕܠܡܠܦܢܘܬܐ, B pl. — 51. A ܚܟܝܡܐ. — 52. B adds ܘܥܠ ܕܠܗܘܢ ܕܝܢ ܕܠܗܘܢ.

On the holy Gregory the Wonder-worker.

182 1 When the holy apostle was reckoning.

On the holy Athanasius the great of Alexandria.

183 1 The Son of God and the Word who became.

On the holy Basil and Gregory.

184 1 He who has heard the theological teaching.

On the same and on Ignatius the God-clad.

185 1 Ye that yearn to be inheritors of the kingdom.

On the same.

186 1 Those who penetrated and reached also.

On the holy Porphyry, bishop of Antioch.

187 1 It is the work of teachers and dispensers.

On the holy John Chrysostom.

188 1 Joannes, the wise in divine doctrines.

ܩܦܛ ܒ ܐܡܬܝ ܕܡܬܒܩܐ ܐܢܐ ܕܐܝܠܐ ܗܝ.

ܥܠ[29] ܩܕܝܫܐ ܩܘܪܝܠܠܘܣ ܐܦܝܣܩܘܦܐ[3] ܕܐܠܟܣܢܕܪܝܐ ܘܬܐܘܕܘܣܝܘܣ[53] ܡܠܟܐ[3].

ܩܨ ܐ ܩܪܢܐ ܢܒܝܘܬܢܝܬܐ ܕܡܫܚܐ ܕܡܫܝܚܘܬܐ.

ܥܠ ܩܕܝܫܐ ܣܘܐܪܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ.

ܩܨܐ ܐ ܡܠܦܢܘܬܗ ܕܣܘܐܪܐ ܚܟܝܡܐ ܘܪܒܐ.· ܣܘܓܝܐ[4].
ܩܨܒ ܒ ܠܡܝܬܪܬܐ ܘܬܫܒܚܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܣܘܐܪܐ.
ܩܨܓ ܓ ܟܕ ܕܘܟܪܢܐ ܡܥܒܕܝܢܢ ܚܢܢ ܕܚܟܝܡܐ[54].
ܩܨܕ ܕ ܠܥܡܘܕܐ ܪܒܐ ܕܥܕܬܐ ܘܫܪܝܪܐ[4].

ܥܠ[29] ܩܕܝܫܐ ܦܛܪܘܣ ܦܛܪܝܪܟܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ[4].

ܩܨܗ ܐ ܗܘ ܥܒܕܐ ܕܐܠܗܐ ܘܪܒ ܟܗ̈ܢܐ.

ܥܠ[29] ܩܕܝܫܐ ܝܘܠܝܢܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ.

ܩܨܘ ܐ ܟܕ ܡܠܐ ܒܥܘܬܪܐ ܕܡܠ̈ܦܢܘܬܐ ܠܐܘܠܝܢܐ.

ܥܠ[29] ܝܘܚܢܢ ܐܪܫܝܡܢܕܪܝܛܐ ܒܪ ܐܦܬܘܢܝܐ.

ܩܨܙ ܐ ܪܫܐ ܪܒܐ ܘܡܕܒܪܢܐ ܓܒܝܐ ܕܟܢܘܫܝܐ.

53. A ܘܬܐܘܕܘܣܝܘܣ. — 54. A ܣܘܐܪܐ ܚܟܝܡܐ.

189 2 When I consider what.

On the holy Cyril, bishop of Alexandria, and Theodosius the king.

190 1 The prophetic horn of oil of anointing.

On the holy Severus, patriarch of Antioch.

191 1 The doctrines of Severus, the wise and great.
192 2 The virtues and glories of the saintly Severus.
193 3 When we celebrate the memory of the wise.
194 4 The great column of the church and true.

On the holy Peter, patriarch of Antioch.

195 1 The servant of God and great high-priest.

On the holy Julian, patriarch of Antioch.

196 1 Julian, having been filled with wealth of.

On John the archimandrite, son of Aphthonia.

197 1 The great head and chosen governor of.

ܥܠ [29] ܥܕܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܘܫܠܝܚܝܬܐ[55].

ܩܨܚ ܐ ܒܪܟ ܘܢܛܪ ܠܥܕܬܐ ܩܬܘܠܝܩܝ[56] ܡܪܝܐ.

ܩܨܛ ܒ ܠܥܕܬܐ ܕܫܝܢܐ ܘܕܦܘܪܩܢܐ ܐܠܗܝܐ.

ܥܠ [29] ܡܠܟܐ[3] ܩܘܣܛܢܛܝܢܘܣ ܪܒܐ.

ܪ ܐ ܠܘ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܐܦܠܐ ܒܝܕ ܒܪܢܫܐ.

ܥܠ [29] ܐܘܢܪܝܘܣ[57] ܡܠܟܐ.

ܪܐ ܐ ܥܡ ܕܘܝܕ ܡܠܟܐ ܐܠܗܝܐ ܫܦܝܪ.

ܕܥܠ ܓܪܛܝܢܘܣ[58] ܡܠܟܐ.

ܪܒ ܐ ܕܘܝܕ ܢܒܝܐ ܘܡܠܟܐ ܐܠܗܝܐ ܠܡܠܟܘܬܗ.

ܕܥܠ ܬܐܘܕܘܣܝܘܣ ܡܠܟܐ ܪܒܐ[3] ܘܥܠ ܡܐܐ ܘܚܡܫܝܢ.

ܪܓ ܐ ܐܝܟ ܕܒܬܪ ܪܚܡ ܠܐܠܗܐ ܢܨܝܚܐ.

ܕܥܠ ܩܒܪܐ ܕܐܟܣܢܝܐ.

ܪܕ ܐ ܟܕ ܠܥܠ ܡܪܝܡܝܢܢ ܥܝܢܐ ܟܣܝܬܐ.

ܡܥܢܝܬܐ ܕܒܬܪ ܩܪܝܢܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܩܕܡ ܩܘܪܒܢܐ[59].

ܪܗ ܐ ܗܘ ܕܒܪܣܣܐ ܕܕܡܟ ܚܝܐ ܘܐܠܗܝܐ.

55. A ܘܫܠܝܚܝܐ. — 56. A ܩܬܘܠܝܩܝ B ܩܐܬܘܠܝܩܝ. — 57. A ܐܢܘܪܝܘܣ. — 58. A ܓܪܐܛܝܢܘܣ B ܓܪܛܝܢܘܣ. — 59. B ܩܕܡ ܩܘܪܒܐ ܕܩܘܪܒܢܐ.

On the holy apostolic church.

198 1 Bless and keep the Catholic church, O! Lord.
199 2 Thy church, O! Christ, is a haven of peace.

On king Constantine the great.

200 1 Not of men nor through man.

On Honorius the king.

201 1 With David the divine king.

On Gratian the king.

202 1 David the divine prophet and king.

On Theodosius the king, the elder, and on the holy hundred and fifty.

203 1 As after the God-loving illustrious.

On the graves of strangers.

204 1 When we lift up the hidden eyes.

Hymns after the reading of the gospel before the oblation.

205 1 Thou who by the sprinkling of thy living and.

60. A ܐܠܗܢ B om. — 61. B ܕ. — 62. A ܩܕܡܝܐ. — 63. A ܪܐ. — 63ª B ins. ܐܚܪܬܐ. — 64. A ܩܡ. — 65. B om.; ins. ܐܚܪܬܐ ܕܥܠ ܩܝܡܬܐ before each of the next two numbers. — 66. A ܘܥܠ. — 67. B adds ܩܕܝܫܐ.

ܕܥܠ ܣܗܕ̈ܐ ܩܕ̈ܝܫܐ.

ܪܝܘ ܐ ܥܐܕܐ ܕܣܗܕ̈ܐ ܩܕ̈ܝܫܐ. ܚܕܘܬܐ ܗܘ.[4]

ܕܥܠ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ.

ܪܝܙ ܐ ܕܡܪܝܡ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܥܐܕܐ.[68]

ܕܥܠ ܐܒܗ̈ܬܐ ܩܕ̈ܝܫܐ.

ܪܝܚ ܐ ܕܘܟܪܢ ܩܕ̈ܝܫܐ ܥܡ ܡܠ̈ܘܝܬܐ ܕܥܘܕܪܢܐ.

ܪܝܛ ܒ ܢܛܪ ܡܪܝܐ ܢܦ̈ܫܬܐ ܕܚܣ̈ܝܕܘܗܝ.

ܪܟ ܓ ܠܕܘܟܪܢܐ ܒܪܝܟܐ ܕܠܥܠܡ ܢܗܘܐ ܙܕܝܩܐ.[4]

ܬܘܒ ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ[69] ܕܟܠܝܘܡ.

ܪܟܐ ܐ ܟܕ ܢܩܒܠ ܦܓܪܐ ܚܝܐ ܘܕܡܐ ܡܩܕܫܐ.

ܪܟܒ ܒ ܦܓܪܐ ܡܪܢܝܐ ܘܕܡܐ ܩܕܝܫ ܟܠܟܠ ܕܒܪܐ.[4]

ܪܟܓ ܓ ܦܓܪܐ ܡܝܩܪܐ ܡܬܣܝܡ ܩܕܡܝܢ ܘܕܡܐ.

ܪܟܕ ܕ ܐܪܙܐ ܠܐ ܡܬܡܠܠܢܐ[70] ܡܛܝܒ ܕܐܠܗܐ.

ܪܟܗ ܗ ܢܬܩܪܒ ܡܗܝܡ̈ܢܐ ܠܡܫܬܘܬܦܘ ܘܠܡܩܒܠܘ.[3]

68. B om. From this point the numbers in B are one short. — 69. A ܐܚܪ̈ܢܐ. — 70. A ܡܬܡܠܠܢܐ.

On the holy martyrs.

216 1 The festival of the holy martyrs is the joy.

On the God-bearer.

217 1 The festival of Mary the God-bearer[1].

On the holy fathers.

218 1 The commemoration of saints is accompanied by.

219 2 The Lord preserveth the souls of his holy ones.

220 3 May the righteous be for a blessed remembrance.

Again others for every day.

221 1 When we receive the living body and.

222 2 The Lord's body and the all-holy blood.

223 3 The revered body is placed before us and.

224 4 The ineffable mystery of God is set ready.

225 5 Hasten we, believers, to partake of and to receive.

1. This heading is omitted in B, and the hymn is not given in either MS. From this point the numeration in the text of the hymns is one short of that in the index.

71. B ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ. — 72. B ܩܕܡܝܬܐ. — 73. A ܕܡܫܚܬܘܢ. — 74. B adds ܕܡܪܢ.

ܒܚܕܒܫܒܐ[75] ܕܝܚܝܕܝܐ[38].

ܪܠܕ ܐ ܠܐ ܐܢܫ ܠܟܐ ܐܚܝ ܢܣܒܪ ܕܗܠܝܢ ܐܘܟܝܠ.[4]

ܐܚܪܬܐ[76] ܒܬܪ ܢܣܒܬܐ ܩܕܡ ܐܦܝܣܩܘܦܐ.

ܪܠܗ ܐ ܟܕ ܥܬܝܪܬܐ ܡܢ ܦܨܝܚܘܬܐ ܕܩܒܠܢ.

ܐܚܪܢܝܬܐ[77] ܒܬܪ ܢܣܒܬܐ ܕܐܪ̈ܙܐ ܩܕܝ̈ܫܐ. ܩܕܡܝܬܐ[72] ܥܠ ܩܝܡܬܐ.

ܪܠܘ ܐ ܟܕ ܠܥܐܕܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ.

ܐܚܪܢܝܬܐ[78] ܕܟܠܝܘܡ.

ܪܠܙ ܐ ܟܕ ܐܬܒܣܡܢ ܒܢܣܒܬܗ ܕܕܒܚܐ ܕܠܐ.[4]
ܪܠܚ ܒ ܡܢ ܕܐܫܬܘܝܢ ܠܢܣܒܬܐ ܕܦܓܪܐ ܩܕܝܫܐ.[4]
ܪܠܛ ܓ ܐܬܡܠܝ ܚܕܘܬܐ ܦܘܡܢ ܘܠܫܢܢ.
ܪܡ ܕ ܢܬܡܠܐ ܦܘܡܢ ܐܦ ܚܘܫܒܝܢ ܡܢ.
ܪܡܐ ܗ ܦܬܚ ܦܘܡܢ ܘܡܠܝܗܝ ܬܘܕܝܬܟ.
ܪܡܒ ܘ ܦܬܚ ܠܦܘܡܢ ܘܡܠܝܗܝ[79] ܡܪܝܐ.
ܪܡܓ ܙ ܢܣܒܬ ܦܓܪܟ ܩܕܝܫܐ.[80] ܗܟܢܐ ܐܦ.
ܪܡܕ ܚ ܐܪܝܡܘ[81] ܬܪ̈ܥܐ ܪ̈ܫܢܐ ܕܒܟܘܢ. ܐܦ.[4]

75. B ܒܚܕܒܫܒܐ. — 76. A om. B ܐܚܪܬܐ. This and the following title and heading are transposed in A. — 77. A ܐܚܪܬܐ B ܡܢ ܐܚܪܢܝܬܐ. — 78. A ܐܚܪܬܐ B ܐܚܪܢܝܬܐ. — 79. A ܠܦܘܡܢ ܘܡܠܝܗܝ. — 80. A ins. ܗܘ. — 81 A ܐܪܝܡܘ.

On Sundays.

234 1 Let no one here, my brethren, think that.

Another after reception before the bishop.

235 1 Having received abundant pleasure.

Others after reception of the holy mysteries.
The first on the Resurrection.

236 1 By keeping the feast of thy Resurrection from.

Others for every day.

237 1 After enjoying the reception of the bloodless sacrifice.
238 2 As soon as we have been admitted to the reception.
239 3 Our mouth has been filled with joy and our tongue.
240 4 May my mouth and my thoughts be filled.
241 5 Open my mouth and fill it with thanks to thee.
242 6 Open my mouth, Lord, and fill it.
243 7 I have received thy holy body; similarly also.
244 8 Lift up the gates, rulers among you; and.

ܬܘܒ ܩܢܝܢܐ ܕܥܠ ܪܘܓܙܐ.

ܪܡܗ ܐ ܟܕ ܠܣܘܓܐܐ ܕܚܛܗ̈ܐ ܡܚܫ̈ܒܬܐ ܕܝܠܢ.
ܪܡܘ ܒ ܐܢܗܘ ܕܡܛܠ ܫܘܒܚܐ ܕܫܡܟ ܠܐ ܛܐܢܬ[4].
ܪܡܙ ܓ ܡܪܝܐ ܡܢ ܣܘ̈ܦܝܗ ܕܐܪܥܐ ܐܬ̈ܘܬܐ.
ܪܡܚ ܕ ܡܪܝܐ ܥܝ̈ܢܝܢ[82] ܐܣܬܒܝ ܩܛܪܐ ܕܝܡܡܐ.
ܪܡܛ ܗ ܣܗ̈ܕܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܗܢܘܢ ܕܒܕܡܟܘܢ[4].
ܪܢ ܘ ܡܪܝܐ ܟܠ ܕܒܚ̈ܕܬܐ ܡܗܠܟܝܢ ܗܘܝܢ.
ܪܢܐ ܙ ܦܪ̈ܫܐ ܣܛܪ̈ܛܝܘܛܐ ܘܢܨ̈ܝܚܐ ܕܡܠܟܐ ܪܒܐ[4].

ܥܠ[83] ܚܘܣܪܢ ܡܛܪܐ.

ܪܢܒ ܐ ܟܕ ܡܣܟܝܢܢ ܕܦܘܪܩܢܐ ܢܩܒܠ ܡܢ ܠܘܬܟ[4].
ܪܢܓ ܒ ܡܛܠ ܕܡܛܠܐ ܚܫܘܟܐ[84] ܘܚܘܡܐ.
ܪܢܕ ܓ ܕܡܛܠ ܣܟܠܘܬܢ ܘܒܝ̈ܫܬܐ ܕܒܝܫܐ ܕܥܒܕܢ[4].

ܐܚܪܬܐ ܕܐܬܐܡܪܬ ܒܬܪ ܒܝܬ ܕܢܚܐ.

ܪܢܗ ܐ ܟܕ ܐܬܢܗܪܢ ܒܙܠܝܩ̈ܐ ܕܕܢܚܐ ܕܝܠܟ.

ܐܚܪܬܐ ܕܬܘܕܝܬܐ ܕܥܠ ܡܘܗܒܬܐ[85] ܕܡܛܪܐ.

ܪܢܘ ܐ ܡܪܝܐ ܟܕ ܠܢ ܠܬܝܒܘܬܐ ܩܪܝܬ ܠܢ[4].

82. A ܒܥܝ̈ܢܝܢ. — 83. B ܕܥܠ ܬܘܒ. — 84. A ܚܫܘܟܐ. — 85. A ܡܘܗܒܬܗ.

Again hymns on the subject of wrath.

245 1 Inasmuch as we think of the multitude of.
246 2 If thou be not jealous for thy glory.
247 3 Lord, from the ends of the earth we hear of signs.
248 4 Lord, our eyes have dropped water like.
249 5 Martyrs of Christ, even God, who with your blood.
250 6 Lord, since we are walking in new.
251 7 Valiant and illustrious soldiers of the great king.

On drought.

252 1 While expecting to receive salvation from thee.
253 2 By reason of the gloomy darkness and heat.
254 3 That it is because of our follies and the evil.

Another, that was repeated after Epiphany.

255 1 Having been illuminated by the rays of thy.

Another, of thanks for the giving of rain.

256 1 Lord, when calling us to penitence.

ܬܘܒ ܡܥܢܝܬܐ ܕܥܠ ܙܘܥܐ.

ܪܢܙ ܐ ܡܪܝܐ ܗܘ ܕܡܬܚܬ ܠܫܡܝܐ ܐܝܟ ܡܫܟܢܬܐ.[4]

ܪܢܚ ܒ ܥܕܡܐ ܠܐܡܬܝ ܗܝ ܐܘ ܢܦܫܝ ܡܫܬܛܒܥܬܝ.[86]

ܪܢܛ ܓ ܠܓܘܡܐ ܕܪܘܓܙܟ ܓܘܡܐ ܐܣܝܪܐ ܫܪܐ.[4]

ܪܣ ܕ ܫܒܛܐ ܕܣܓܝܐܐ ܫܩܠܬ ܘܐܬܪܒܝܬ.

ܪܣܐ ܗ ܡܫܝܚܐ ܗܘ ܕܒܨܠܝܒܟ[87] ܕܪܟܢܬ ܗܘܐ ܥܠܡܐ.[4]

ܬܘܒ ܕܥܠ ܙܘܥܐ ܥܬܝܩܐ.

ܪܣܒ ܐ ܕܘܟܪܢܐ ܕܡܪܕܘܬܐ ܥܬܝܩܬܐ ܥܒܕܝܢܢ.

ܥܠ ܒܝܛܠܝܢܘܣ[88] ܛܘܪܢܐ.

ܪܣܓ ܐ ܠܐ ܐܝܬ ܠܪ̈ܫܝܥܐ[89] ܠܡܚܕܝܘ ܐܘܟܝܬ.[3]

ܕܥܠ[26] ܣܘܪܚܢܐ ܕܗܘܢܝܐ.

ܪܣܕ ܐ[3] ܠܐ ܬܫܢܐ ܡܛܠ ܚܛܗ̈ܝܢ ܠܡܕܒܚܟ.

ܪܣܗ ܒ ܡܪܝܐ ܡܛܠ ܠܐ ܢܡܘܣܝܘܬܐ ܕܝܠܢ[90] ܚܒ̈ܠܐ ܕܫܝܘܠ.[4]

ܥܠ ܩܪܒܐ ܕܦܪ̈ܣܝܐ.

ܪܣܘ ܐ ܐܘ ܫܠܝ̈ܚܐ ܕܡܫܝܚܐ ܘܢܒ̈ܝܐ ܘܣܗ̈ܕܐ ܩܕ̈ܝܫܐ.

86. A ܡܬܛܒܥܬܐ B om. — 87. A ܕܒܨܠܝܒܟ. — 88. A ܒܝܛܠܝܢܘܣ. — 89. A ܠܪ̈ܫܝܥܐ. — 90. A ܢܡܘܣܝܘܬܢ.

Again hymns on earthquakes.

257 1 Lord, who hast stretched out the heavens as.
258 2 How long, O! my soul, wilt thou be sunk.
259 3 The threat of thy wrath is dispelled.
260 4 Thou hast raised the rods of many.
261 5 Christ, who through thy Cross broughtest the world.

Again on ancient earthquakes.

262 1 We celebrate the memory of the ancient chastisement.

On Vitalian the tyrant.

263 1 The wicked have no cause of joy or.

On the attack of the Huns.

264 1 Remove not because of our sins thy holy altar.
265 2 Lord, by reason of our lawlessness the ropes of Sheol.

On the war with the Persians.

266 1 O! apostles of Christ and prophets and holy martyrs.

91. A ܒܪܘܡܠܐ B ܒܪܘܡܐܠܝܐ. — 92. A ܣܘܥܪܢܐ. — 93. A sing. Bom.

ܪܥܘ ܓ ܡܬܚܒܠܐ ܐܢܐ ܒܢܦܫܝ ܡܢ ܚܕ ܡܢ ܚܫܐ.
ܪܥܙ ܕ ܛܒ ܦܪܝܟܝܢ ܕܝܢܘܗܝ ܕܒܢܝܢܫܐ.
ܪܥܚ ܗ ܐܢܗܘ ܕܠܙܕܝܩܐ ܒܘܚܢܐ ܡܬܩܪܒ ܒܝܕ[4].
ܪܥܛ ܘ ܐܬܒܪܝܬ ܠܒܝ ܓܘ[94] ܡܛܠ ܐܦܝ ܚܛܗܝ[4].
ܪܦ ܙ ܣܘܟܠܐ ܕܬܪܥܝܬܐ ܝܗܒ ܠܝ ܦܪܘܩܢ.
ܪܦܐ ܚ ܛܒ ܗܘ ܒܣܝܡ ܢܝܪܟ ܐܦ ܡܘܒܠܟ.
ܪܦܒ ܛ ܡܢ ܓܐܪܘܗܝ ܝܩܕܐ ܕܐܒܠܥܙܪܐ ܕܠܐ.
ܪܦܓ ܝ ܐܝܠܝܢ ܕܠܫܥܒܕܐ ܕܦܘܩܕܢܘܗܝ ܕܡܫܝܚܐ.
ܪܦܕ ܝܐ ܐܝܠܝܢ ܕܠܘܬ ܛܘܪܐ ܪܡܐ ܘܡܬܝܕܥܢܐ.
ܪܦܗ ܝܒ ܪܒ ܗܘ ܛܒ ܚܝܠܐ ܕܪܚܡܬܟ ܐܢܫܐܝܬ.
ܪܦܘ ܝܓ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܥܒܪܘ ܝܘܡܝ ܚܝܝ.
ܪܦܙ ܝܕ ܟܕ ܫܡܥ ܐܢܐ ܠܟ ܕܐܡܪ ܐܢܬ ܒܝܕ[4].
ܪܦܚ ܝܗ ܒܩܥܬܐ ܕܒܟܝܬܐ ܥܠܡܐ ܗܢܐ.
ܪܦܛ ܝܘ ܡܢ ܙܪܥܐ ܢܘܟܪܝܐ[95] ܕܙܝܙܢܐ ܕܙܪܥ.
ܪܨ ܝܙ ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܘ ܢܦܫܝ ܟܕ ܡܬܗܦܟܬܝ.
ܪܨܐ ܝܚ ܥܒܪܬ ܢܦܫܝ ܒܩܫܝܐ ܠܐ ܡܬܦܠܚܢܝܬܐ.

94. A ins. ܠܒܝ. — 95. A ܢܘܟܪܝܐ.

276 3 I am smitten in my soul by some passion.
277 4 Very unstable are the judgments of men.
278 5 If a test is applied to the righteous through.
279 6 My heart is crushed within by reason of my sins.
280 7 Our Saviour has bestowed upon me thoughts.
281 8 Good and gentle is thy yoke and thy burden.
282 9 Keep me without scathe from the burning darts.
283 10 Ye who have bowed your necks to submit to.
284 11 Ye who have fled to the high and suprasensual.
285 12 Very great is the power of thy mercifulness.
286 13 I know that the days of my life have passed.
287 14 When I hear thee saying through.
288 15 A valley of weeping is this world.
289 16 From the strange seed of tares which.
290 17 Wherefore, O! my soul, while turning away.
291 18 My soul has passed through the sore rush of.

95a A ܕܠܐܬܟܠܝܬܐ. — 96. A ܘܡܗܝܡܢܘܬܐ B om. — 97. A ܕܐܬܒܣܪܬ ܐܘ. — 98. A ܒܡܡܛܝܬܐ.

ܫܙ ܝܕ ܡܪܝܐ ܟܕ ܐܢܐ ܕܥܦܪܐ ܐܝܬܝ.. ܟܠܗ.

ܫܚ ܝܗ ܒܢܓܗܗ ܕܨܦܪܐ ܢܒܪܟ ܘܢܫܒܚ ܠܐܠܗܐ[1].

ܫܛ ܝܘ ܡܫܒܚ ܠܟ ܡܪܐ ܟܠ ܢܘܗܪܐ. ܡܒܪܟܐ[99].

ܫܝ ܝܙ ܡܪܝܐ ܕܐܕܢܚܬ ܠܢ ܢܘܗܪܐ ܘܫܒܚܢܝ[100].

ܫܝܐ ܝܚ ܠܐ ܡܫܬܚܠܦܢܐ ܢܘܗܪܐ ܘܙܠܝܩܐ.

ܫܝܒ ܝܛ ܡܛܠ ܕܠܪܒܘܬܐ ܕܪܚܡܝܟ ܘܣܓܝܐܝܢ[101].

ܫܝܓ ܟ ܕܒܚܐ ܕܝܩܕܐ ܓܡܝܪܬܐ ܡܩܪܒ ܐܢܐ ܩܕܡܝܟ[4].

ܫܝܕ ܟܐ ܠܒܐ ܕܟܝܐ ܒܪܝ ܒܝ ܘܪܘܚܐ ܠܬܪܝܨܬܐ[102].

ܫܝܗ ܟܒ ܚܛܝܬ ܩܕܡܝܟ ܚܢܢܐ ܐܠܐ ܐܬܪܚܡ.

ܫܝܘ ܟܓ ܐܚܠܝܢܝ ܘܢܛܠܠܢܝ ܒܕܡܥܐ ܕܬܝܒܘܬܐ[4].

ܬܘܒ ܡܥܢܝܬܐ ܕܪܡܫܐ.

ܫܝܙ ܐ ܟܕ ܒܐܘܪܚܐ ܐܠܝܨܬܐ ܕܦܘܩܕܢܝܟ ܡܗܠܟ[4].

ܫܝܚ ܒ ܒܐܘܪܚܐ ܕܐܒܕܢܐ ܗܝ ܕܣܓܝ ܦܬܝܐ.

ܫܝܛ ܓ ܐܢܗܘ ܕܡܫܪܝܬܐ ܕܒܥܠܕܒܒܘܬܗ ܕܬܩܝܦܘܬܐ[4].

ܫܟ ܕ ܠܟ ܡܩܪܒ ܐܢܐ ܡܫܝܚܐ ܕܒܚܐ ܪܘܚܢܐ[4].

99. A ܡܒܪܟܝ B om. — 100. A ܘܫܒܚܢܝ. — 101. A ܘܪܚܡܝܢ. — 102. A ܠܬܪܝܨ.

307 14 Lord, though I am of dust.

308 15 At daybreak let us bless and praise God.

309 16 The light praiseth thee, Lord of all.

310 17 Lord, who hast made the light to shine upon us.

311 18 Invariable light and brightness.

312 19 Since it is to the greatness of thy mercy and.

313 20 The sacrifice of a whole burnt-offering I present.

314 21 Create a clean heart within me and.

315 22 I have sinned before thee, merciful one.

316 23 Wash and purge me through tears of penitence.

Again evening hymns.

317 1 While I walk in the strait path of thy.

318 2 In the path of destruction which is very broad.

319 3 If the host of the fierceness of.

320 4 To thee, Christ, I present a spiritual sacrifice.

103. A ܡܪܝܐ.

ܫܠܘ ܗ ܡܢ ܒܬܪ ܕܡܬܦܪܫܐ ܘܦܟܪܚܐ ܢܦܫܐ ܡܢ.[4]
ܫܠܙ ܘ ܕܚܝܠܐ ܗܘ ܛܒ ܫܘܠܡܐ ܕܡܢ ܗܠܝܢ ܚܝ̈ܐ.[4]
ܫܠܚ ܙ ܕܚܝܠܐ ܡܕܡ ܐܝܬܘܗܝ ܘܡܠܐ ܙܘܥܬܐ.[4]
ܫܠܛ ܚ ܐܠܘ ܠܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܥܡܗ ܠܡܦܩܢܘܬܐ.
ܫܡ ܛ ܡܠܐ ܢܘܗܪܐ ܫܪܝܪܐ ܘܡܬܝܕܥܢܝܐ.

ܬܘܒ ܕܥܠ ܦܛܪܘܣ ܣܘܓܠܐ ܕܝܠܗ.

ܫܡܐ ܐ ܟܠܗ ܡܢ ܙܕܝܩܘܬܐ ܕܗܘܬ ܡܢ ܒܪܢܫܐ.[4]
ܫܡܒ ܒ ܗܘ ܕܠܓܪ̈ܡܘܗܝ ܕܪܝܫ ܐܒܗ̈ܬܐ ܐܘܪܝܩܬ.[104]

ܕܥܠ [83] ܩܠܝܪ̈ܝܩܘ ܘܕܝܪ̈ܝܐ.

ܫܡܓ ܐ ܫܡܥܘܟ ܥܒܕܝܟ ܟܒܢ̈ܝܐ ܕܡܠܟ ܡܢ ܐܦܪܝ ܐܠܗܐ.[4]
ܫܡܕ ܒ ܠܗܠܝܢ ܕܐܝܟ ܒܪܬ ܩܠܐ ܕܢܒܝܐ ܪܒܐ[4] ܕܡܢ.[105]
ܫܡܗ ܓ ܐܢܬ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܪܒܐ ܕܘܝܕ ܠܟܡܘܪܝ ܗܘ.[4]
ܫܡܘ ܕ ܕܠܐ ܡܬܚܫܒܢܘܬܐ ܐܠܗܝܢ ܡܘܗ̈ܒܬܐ.[4]

ܬܘܒ ܕܥܠ ܟܗ̈ܢܐ.

ܫܡܙ ܐ ܠܐ ܐܝܬ ܡܢ ܟܠ ܕܐܣܝܪܝ ܒܒܣܪܗܘܢ.

104. A ܘܕܘܡܐ B om. — 105. A ܕܐܦܪܝ B om.

336 5 After the soul separates and departs from.
337 6 Very dreadful is the ending of this life.
338 7 A dreadful thing and full of terror.
339 8 If the gloom at the departure from this life had not.
340 9 Full of true and suprasensual light.

Again on Peter his syncellus.

341 1 All righteousness done by man.
342 2 Thou who broughtest the bones of the patriarch.

On clergymen and monks.

343 1 Thy bondmen have heard thee.
344 2 Those who according to the saying of the great.
345 3 Thou through the great prophet David.
346 4 The gifts of thy mercifulness, Lord, are without.

Again on priests.

347 1 There is none among all that are bound in flesh who.

106. A ܐܪܡܠܬܐ. — 107. A ܕܡܣܬܗܕܢ. — 108. B ܠܡܝܬܐ. — 109. A ܝܠܘܕܐ. — 110. A ܡܫܘܚܬܐ.

ܡܐ ܕܡܬܬܣܝܡ ܡܝܬܐ ܒܩܒܪܐ.

ܫܢܚ ܐ ܠܥܒܕܐ ܕܝܠܟ ܡܫܝܚܐ. ܬܪ̈ܥܐ[2] ܦܬܚ[1].

ܥܠ ܣܘܦܪܐ ܕܕܝܪ̈ܝܐ ܕܥܐܠܝܢ ܠܬܘܕܝܬܐ.

ܫܢܛ ܐ ܠܐ ܡܬܡܠܠ ܪܘܡܐ ܕܡܬܪܟܢܘܬܟ[111].

ܥܠ ܐܢܬܬܐ ܕܡܢ ܗܪܣܝܣ ܕܐܪܝܘܣ ܦܢܬ. ܘܗܘܬ ܕܝܪܝܬܐ ܓܡܝܪܬܐ.

ܫܣ ܐ ܐܒܐ ܕܪ̈ܚܡܐ ܗܘ ܕܫܚܠܦ ܐܣܛܠܝܬܗ.

ܕܥܠ ܫܡܥܘܢ ܣܒܐ.

ܫܣܐ ܐ ܐܝܟ ܐܒܘܢ ܪܫ ܐܒ̈ܗܬܐ ܕܝܠܢ ܐܒܪܗܡ[4].

ܫܣܒ ܒ ܡܪܝܐ ܗܘ ܕܠܐ ܡܬܒܨܪܢ ܥܒ̈ܕܐ.

ܡܥܢܝܬܐ ܕܥܠ ܒܥܘܬܐ.

ܫܣܓ ܐ ܦܫܝܩܝܢ ܗܘ ܒܟܐܢܘܬܟ ܐܠܗܐ. ܐܦ[4].

ܫܣܕ ܒ ܡܘܠܟܢܐ ܕܝܠܟ ܫܪܝܪܐ ܐܝܟ ܕܒܠܒܢ[4].

ܫܣܗ ܓ ܡܢ ܐܝܡܟܐ ܢܫܐܠ ܠܢ ܫܘܒܩܢܐ.

ܫܣܘ ܕ ܠܐ ܡܣܬܝܒܪܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܠܘܚܡܐ.

ܫܠܡܘ ܩܦܐܠܐܐ ܕܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܣܘܝܪܐ ܦܛܪܝܪܟܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ.

111. A ܕܡܬܪܟܢܘܬܟ.

When the dead man is being laid in the grave.

358 1 To thy bondman, O! Christ, open the gates.

On the tonsure of monks entering the vocation.

359 1 The height of thy condescension.

On a woman who had been converted from the heresy of the Arians, and had become a perfect nun.

360 1 Father of mercy, who didst change the robe.

On Simeon the old.

361 1 Like our patriarch Abraham.
362 2 Lord, the working of whose marvels.

Hymns of supplication.

363 1 We are assured of thy justice, O! God, and.
364 2 Thy promise is sure in our heart.
365 3 Whence shall we ask for ourselves forgiveness.
366 4 Unendurable is the threat of wrath.

The head-lines (κεφάλαια) of the holy Mar Severus, patriarch of Antioch, are ended.

ܬܘܒ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܡܬܐܡܪܐ ܒܠܠܝܐ. ܫܘܒܚܐ ܠܐܠܗܐ ܒܡܪ̈ܘܡܐ.

ܫܪܒܐ[1] ܕܡܛܠ ܩܦ̈ܠܐܐ ܕܡܥ̈ܢܝܬܐ ܗܠܝܢ ܕܣܝܡܢ ܡܢ ܠܥܠ.

ܡܒܥܐ ܐܢܐ ܐܢܐ ܡܚܝܠܐ ܘܚܛܝܐ ܕܥܒܕܬ ܗܠܝܢ: ܕܗܘ ܐܝܢܐ ܕܪܚܡ ܛܒ̈ܬܐ ܘܪܚܡ ܡܠܦܢܘܬܐ ܐܝܠܗܘܢ: ܕܩܪܝܢ ܒܟܬܒܐ ܗܢܐ. ܕܢܗܝܡܢ ܠܗܘ ܩܕܡܝܬ ܕܐܝܬܘܗܝ. ܕܠܐ ܐܝܟ ܡܠܬܐ ܕܝܬܝܪܐ ܘܠܐ ܫܘܝܐ ܠܡܬܚܦܛܘܬܐ ܘܠܒܚܝܢܘܬܐ. ܢܚܫܘܒܝܗ ܠܫܘܪ̈ܝܐ[2] ܕܪ̈ܫܐ ܗܠܝܢ ܕܡܥ̈ܢܝܬܐ ܗܪܟܐ. ܕܡܥ̈ܢܝܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܣܘܝܪܐ. ܕܗܠܝܢ ܣܝܡܢ ܗܠܝܢ ܕܒܫܘܚܠܦܐ ܘܐܝܬܝܗܝܢ ܙܥܘܪܝܢ ܒܦܘܫܩܗܘܢ ܕܡܠܐ. ܗܪܟܐ ܒܟܪܝܘܬܐ ܡܬܩܒܥܝܢ[3]. ܕܝܢ ܗܟܝܠ ܠܡܕܥ ܕܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܕܬܫܟܚ ܠܗܝ ܡܥܢܝܬܐ ܐܝܕܐ ܕܒܥܐ ܐܢܬ. ܕܠܐ ܥܡܠܐ ܒܩܦ̈ܠܐܐ. ܗܠܝܢ ܕܣܝܡܢ ܡܢ ܠܥܠ. ܘܬܚܙܐ ܒܠܗܝܢ ܒܪ̈ܘܫܡܐ ܕܥܠܝܗܝܢ. ܐܝܟ ܕܣܝܡܢ ܥܠ ܚܕܐ ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ. ܘܒܠܥܕܠܐܝܬ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܗܝ ܕܨܒܐ ܐܢܬ ܟܕ ܢܣܒ ܪܘܫܡܐ ܐܘܟܝܬ ܡܢܝܢܐ. ܗܘ ܕܒܝܕ ܐܬ̈ܘܬܐ ܗܠܝܢ ܕܕܝܘܬܐ ܕܥܠ ܟܠ ܚܕܐ ܡܢܗܝܢ. ܘܬܚܘܪ ܠܦܓܪܗ ܕܟܬܒܐ

1. B ܣܟܘܠܝܘܢ. — 2. A pl. — 3. A ܡܬ̈ܩܒܥܝܢ.

Again the song of praise uttered at night. « Glory to God in the heights ».

A note[1] *as to the head-lines* (κεφάλαια) *of the hymns which are given above.*

I the weak and sinful, who have made this index, beg anyone who is desirous of what is good and desirous of learning who reads this book [that he must first believe that he is[2] not to regard the matter of the first lines of the hymns of the holy Severus which are here set down as something superfluous and unworthy of attention and examination : for all the hymns which are dispersed through the body of the book in many words and at full length are here compressed into a small compass. You must therefore know that, if you wish to find whatever hymn you want without trouble, you must read the head-lines (κεφάλαια) given above, and note their superscriptions as placed before each of them; and you will easily find that which you want by taking the superscription or number in the numerals of ink placed at the head of each of them, and looking in the body of the book and

1. B σχόλιον. — 2. The sentence would run better if these words were omitted.

ܕܢܫܟܚ܀ ܘܕܠܐ ܛܘܥܝܝܢ ܡܫܟܚܬ ܐܢܬ ܗܠܝܢ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒܝܢ ܡܢ ܠܥܠ. ܡܛܠ
ܕܐܬܘܬܐ ܗܠܝܢ ܕܕܝܘܬܐ܀ ܒܟܠܗ ܟܬܒܐ ܪ̈ܗܛܝܢ ܢܩܝܦܐܝܬ[1]܀ ܐܝܟ ܕܢܩܦ ܗܘ ܡܢܝܢܐ
ܕܡܢܝܢܝܗܘܢ. ܘܕܠܐ ܛܘܥܝܝܢ ܡܚܘܝܢ ܠܪܚܡ ܡܠܦܢܘܬܐ ܟܠ ܐܝܢܐ ܕܙܡܝܪܐ ܕܢܫܟܚ.
ܗܠܝܢ ܕܝܢ ܐܬܘܬܐ ܕܣܪܝܩܘܢ܀ ܠܡܢܝܢܐ ܒܠܚܘܕ܀ ܕܟܠ ܦܘܪܫܐ ܐܝܟ ܐܡܬܠ
ܠܡܐܡܪ. ܕܝܠܕܐ ܘܕܢܚܐ ܕܒܝܬ ܡܫܘܕܥܝܢ.

1. B ܢܩܝܦܐܝܬ.

finding it there; and you will without fail find these numerals as written above; since the numerals of ink run through the whole book consecutively according to the sequence of their numbers; and to the man who is desirous of learning they point out without fail whatever hymn he wishes to find. But the numerals written in red paint (σηρικόν) denote only the number in each section, the Nativity for instance and the Epiphany.

ܡܥܢܝܬܐ[1]

ܕܩܕܝܫܐ ܘܛܘܒܢܐ ܣܘܪܝܘܣ ܦܛܪܝܪܟܐ ܕܐܢܛܝܘܟܝܐ܂ ܘܕܐܚܪ̈ܢܐ ܐܢܫܐ ܩܕ̈ܝܫܐ܂

ܦܢܩܝܬܐ ܥܠ ܒܝܬ ܝܠܕܐ ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ܀

ܐ — ܐ — ܐ — ܚܝܠܐ ܕܒܥܒܕܘ̈ܗܝ ܚܘܝ ܠܥܡܗ܀ ܟܕ[a] ܕܕܝܬܝܩܐ ܚܕܬܐ ܥܬܝܕܐ ܗܘܬ ܠܡܫܪܐ܂
ܩܕܡܘܗ̇ ܗܘܘ ܬܗܪ̈ܐ ܠܐܘܡܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܡܫܘܕܥܢ ܚܕܘܬܐ ܕܥܬܝܕܐ ܠܡܗܘܐ ܠܥܠܡܐ܂
ܒܬܕܡܘܪܬܐ ܓܝܪ ܚܫܐ[b] ܕܥܩܪܘܬܐ ܡܫܬܪܝܐ ܗܘܐ܂ ܣܝܒܘܬܐ ܕܝܢ ܕܪܬܝܬܐ ܡܬܚܕܬܐ
ܗܘܬ܂ ܐܦ ܢܨܒܬܐ ܡܢ ܚܩܠܐ ܕܠܐ ܦܐܪ̈ܐ ܢܦܩܐ ܗܘܬ܂ ܕܗܕܐ ܬܬܗܝܡܢ ܠܟܠܢܫ܂

a B marg. ܡܬܐܡܪܐ ܠܐܡܗ̇ ܒܪܘܡܝܐ. — b Marg. ܠܒܫ ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ ܡܟܣܐ ܕܒܪܐ ܚܘܒܐ ܘܡܟܣ ܠܫܡܥܐ ܐܠܗܐ ܕ .... ܗܘܐ ܕ[.........]ܡܬܡܨܝܢ ܗܘܘ ܒܝܕܥܬܐ ܘܦܪ[ܘܫ]ܘ ܘܬܚܝܬܝܘܬܐ ܕܐܢܫܐ ܕܠܐ ܒܘܠܝ. ܟܕ ܕܝܢ ܟܠ ܗܘܐ ܠܒܢܝ. [ܘܐ]ܡܪ ܕ[ܐ]ܠܗܐ ܒܫܪܬܐ ܗܘܐ.

1. A upper marg. Σευηρο; πατριαρχης, side marg. ܗܕܐ ܐܢܫܝܢ ܡܢܗܘܢ ܐܡܪܝܢ ܕܝܘܚܢܢ ܒܪ ܐܦܬܘܢܝܐ [ܐܝܬܝܗ̇]. ܐ[ܢܫܝܢ] ܕܝܢ ܐܡ[ܪ]ܝܢ ܕܦܝܠܘܟܣܢܘܣ (I have supplied the lacunae from Cod. Vat.). The text of A on this page is very indistinct.

THE HYMNS
OF THE HOLY AND BLESSED SEVERUS, PATRIARCH OF ANTIOCH, AND OF OTHER HOLY MEN

The first section on the Nativity of Christ who is God[1].

1 — I — I. — « **The[1] power that is in his works he hath shown unto his people** »[2]. — When[3] the new covenant (διαθήκη) was about to begin, it was preceded by wonders which signified the joy that was to happen to the world. For *by a miracle* the affliction[4] of barrenness was removed, and trembling age was made young, and a plant sprang up from an unfruitful field; in order that this[5] might be believed *by all men*, that a virgin

1. Marg. « This some say is the work of John son of Aphthonia, but others say of Philoxenus ». — 2. Ps. CXI, 6. — 3. Marg. « The passage is in Jeremiah. » — 4. Luke I, 6, 7. — 5. Corr. 'it'.

ܐܦ ܠܒܬܘܠܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܘܒܬܘܠܬܐ ܕܬܒܛܢ ܘܬܐܠܕ ܡܢ ܕܠܐ ܙܪܥܐ. ܠܐܠܗܐ ܡܠܬܐ ܕܥܬܝܕ ܡܬܒܣܪ. ܘܗܘܐ ܥܘܠܐ[1] ܡܛܠ[2] ܦܘܪܩܢܢ ܒܣܘܓܐܐ ܕܪܚܡܘܗܝ[a] ܘܕܛܝܒܘܬܗ ܕܠܘܬܢ ✢

ܒ — ܒ — ܙ — ܡܢܘ ܢܡܠܠ ܓܒܪܘܬܗ ܕܡܪܝܐ ✢ ܐܝܢܐ ܗܘܐ ܗܘܢܐ ܐܘ ܡܠܬܐ ܐܘ ܡܫܡܥܬܐ. ܕܫܘܐ ܠܗ ܠܝܡܐ ܠܐ ܡܬܡܠܠܢܐ ܕܡܪܚܡܢܘܬܐ. ܗܘ ܝܚܝܕܝܐ ܕܡܢ ܩܕܡ ܟܠܗܘܢ ܥܠܡܐ ܐܬܝܠܕ ܐܠܗܐܝܬ ܘܕܠܐ ܦܓܪ: ܡܢ ܝܚܝܕܝܐ ܡܠܬܗ ܕܐܒܐ. ܗܘ ܝܚܝܕܝܐ ܡܢ ܐܡܐ ܝܚܝܕܝܬܐ ܒܒܣܪ ܘܦܓܪܢܐܝܬ ܐܬܝܠܕ. ܗܘ[1] ܕܒܡܘܠܕܗ[b] ܠܒܬܘܠܘܬܗ ܕܐܡܐ ܠܐ ܚܒܠ ܗܘܐ. ܘܚܘܝܗ̇ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܒܕܠܐ ܐܫܬܚܠܦ. ܡܛܠ ܕܨܒܐ ܘܗܘܐ ܒܪܢܫܐ. ܐܘ ܥܘܡܩܐ ܕܥܘܬܪܐ ܘܕܚܟܡܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܟܪܣܐ ܕܐܢܬܬܐ ܕܐܬܚܝܒܬ ܕܒܚܫܐ ܬܐܠܕ ܒܢܝܐ. ܗܕܐ ܗܘܬ ܡܒܘܥܐ ܕܠܐ ܡܝܘܬܘܬܐ: ܕܒܛܢܬ ܘܝܠܕܬ ܠܥܡܡܢܘܐܝܠ ܕܠܐ ܙܪܥܐ. ܘܒܡܘܠܕܐ ܕܠܐ ܚܒܠܐ ܫܪܬ ܠܐܣܘܪܐ ܕܚܝܒܘܬܐ ܕܠܘܛܬܢ

a Corr. ܘܕܛܝܒܘܬܗ ܕܠܘܬܢ ܗܘ ܕܐܝܬ ܠܗ ܣܘܓܐܐ ܕܪܚܡܐ : we must also corr. ܘܕܛܝܒܘܬܗ. — b Marg. (no doubt corr.) ܡܢ ܐܡܐ ܝܚܝܕܝܬܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܕܐܬܝܠܕ [illegible] — c Marg. [illegible] — d Marg. [illegible]

1. A ܥܘܠܐ. — 2. In ink.

also should *conceive and* bear without seed *God* the Word, who was to become incarnate from her, and to become a babe *for our salvation* [in the greatness of his mercy[1] and of *his* grace *toward us.*

2 — II — VII. — « **Who shall declare the Lord's wonders?** »[2] — What mind or speech or hearing *is there that* is equal to the ineffable sea of mercifulness? The Only one, who before *all* the ages was born in divine fashion and without a body from the Only one, the Word of the Father, he was born alone from a mother alone *in flesh and* in bodily fashion; [who by his birth did not destroy[3] *this mother's* virginity and so showed *her to be* the God-bearer, since neither was he himself changed when he *willed it and* became man. « O the depth of the riches and of the wisdom of God! »[4] The womb *of a woman* which was condemned to bear children in pains[5], *this* became a spring of immortality; which conceived *and bore* Emmanuel without seed, and *by its incorruptible*[6] *delivery* loosened the bond[6] of our

1. Corr. 'who hath greatness of mercy'. — 2. Ps. CVI, 2. — 3. Corr. 'but, when he was born, did not destroy her'. — 4. Rom. XI, 33. — 5. Gen. III, 16. « And the Lord said to the woman, 'I will increase thy sorrows and thy conceptions, and in sorrows thou shalt bear children'. » — 6. The play on ܡܫܬܪܝܢܘܬܐ and ܫܪܝܐ cannot be preserved.

ܠܟ ܕܡܬܢܟܠܢܘܬܐ ܓܢܣܐ. ܠܗܘ ܕܟܠܢ ܢܫܒܚ ܘܢܐܡܪ ܠܐ ܡܬܕܪܟܢܐ ܡܪܝܐ ܕܟܠ
ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܓ — ܓ — ܘ — ܢܐܡܪܘܢ ܦܪ̈ܝܩܘܗܝ ܕܡܪܝܐ܀ ܐܘ̄ ܠܚܒ̈ܠܐ ܬܡܝܗ̈ܐ ܘܐܠܗ̈ܝܐ. ܕܝܠܕܬ
ܐܠܗܐ ܘܒܬܘܠܬܐ ܡܪܝܡ. ܕܒܗܘܢ ܕܒܐܝ̈ܕܝܗܘܢ ܒܛܢܐ ܘܒܬܘܠܘܬܐ ܠܚܕ ܐܟܚܕܐ. ܘܠܐ
ܠܝܠܕܐ ܕܡܬܕܡܪܢܘܬܐ ܩܕܡ ܡܫܟܒܐ ܕܙܘܘܓܐ. ܐܦܠܐ ܬܒܪ ܗܘ ܝܠܕܐ
ܠܛܒ̈ܥܐ ܘܚܬ̈ܡܐ[1] ܕܒܬܘܠܘܬܐ. ܗܘ ܕܡܢ ܐܒܐ ܐܠܗܐܝܬ ܘܕܠܐ ܚܫܐ
ܐܬܝܠܕ. ܗܘ ܗܘ ܐܦ ܡܢ ܒܬܘܠܬܐ ܒܣܪܢܐܝܬ ܘܠܐ ܚܫܐ. ܟܕ ܐܝܬܘܗܝ ܚܕ
ܡܢ ܬܪ̈ܝܢ. ܡܢ ܐܠܗܘܬܐ ܘܡܢ ܐܢܫܘܬܐ. ܠܗܘܢ ܡܓܘ̈ܫܐ ܐܦ ܣܓܕ[ܘ][a]. ܘܒܝܕ
ܩܘܪ̈ܒܢܐ ܕܐܝܬܝܘ ܫܬܝܩܐܝܬ ܐܟܪܙܘܗܝ ܐܠܗܐ. ܠܒܘܣܡܐ ܓܝܪ ܩܪܒܘ ܠܗ ܐܝܟ
ܠܐܠܗܐ. ܐܦ ܕܗܒܐ ܐܝܟ ܠܡܠܟܐ. ܐܦ ܡܘܪܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܪܙܐ ܕܡܚܝܢܝܬܐ
ܡܝܘܬܘܬܐ. ܗܝ ܕܡܛܠܬܢ ܩܒܠ ܘܣܝܒܪ ܨܒܝܢܐܝܬ. ܗܘ ܕܒܠܚܘܕܘܗܝ
ܪܚܡ ܐܢܫܐ܀

ܕ — ܙ — ܙ — ܐܪܟܢ ܫܡܝܐ ܘܢܚܬ܀ ܒܪܐ ܘܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܠܥܠ ܡܢ ܟܠ. ܗܘ ܕܡܢ

a A marg. (bottom of last page) ܡܠܬܐ ܐܡܪ ܥܠ ܡܠܬܐ ܕܡܓܘ̈ܫܐ. ܡܢ ܐܬܪܘܬܗ ܕܒܝܬ ܠܡܘܕܢܚܐ [: ܚܙܘ]
ܚܘܪܐ ܢܚܬܐ ܕܝܠܗ. ܘܡܠܟܐ ܠܟܝܢܝܘܬܐ [ܘܐܬܪܘܬܗ] ܠܡܠܬܐ ܗܘ ܡܬܢܐܡܪ ܐܠܗܝܐ. ܘܡܢܗܘܢ. ܩܪܒܘ ܠܗ. [ܩܘܪ̈ܒܢܐ ܡܢܗܘܢ ܠ[ܐܢܫܘܬܗ]]
ܘܩܪܒܘ ܠܗ ܡܘܪܐ. ܕܝܠܗ [ܩܘܪܒܢܐ] ܡܢܝܫܘܬܐ. ܘܐܬܚܙܝ ܠܒܢ̈ܝ ܒܝܫܘܬܐ ܕܠܐ ܢܦܩܘܢ ܠܗ ܐܬܪܘܬܗ. ܘܡܠܟܐ ܐܡܪܐ ܐܪܟܢ

1. A leaf lost in A.

race : whom let us *all* praise, and let us say, « Incomprehensible *Lord of all*, praise to thee! »

3 — III — VI. — « **Let the redeemed of the Lord say** »[1]. — O! the wonderful and divine pangs of the God-bearer *and* Virgin Mary, through which conception and virginity were brought together, and *the couch of* copulation did not precede the *marvellous* birth, nor *yet* did the birth break *the stamps and seals of* virginity. He who was born of the Father in a divine manner and without passion, the same was also born of the Virgin in a fleshly manner without passion, being one out of two, Godhead and manhood. Him the Magi[2] also worship; and by means of offerings they silently proclaimed him to be God : for they offered him frankincense as a god; and gold as a king; and myrrh, which is a symbol of the life-giving mortality which on our behalf he took upon him and endured of his own will, who is the only merciful one.

4 — VII — **VII.** « **He bowed the heavens and came down** »[3]. The

1. Ps. CVII, 2. — 2. Matth. II, 10-12. — 3. Ps. XVIII, 10.

[Syriac text]

a Marg. [Syriac text]. — b Marg. [Syriac text].

1. B [Syriac text].

Son and Word of God, who filleth all things, but is not himself confined and contained by all things, « bowed the heavens and came down »[1] in his mercy to us on earth, and was contained without being confined in a virgin's womb in a manner inexpressible. Having become incarnate from her without variation, he is born according to the laws of conception; and by an innovation he overcame the laws of nature : for he was conceived as a babe by a miracle, and fulfilled the time of nine months' conception; but by his birth he did not burst the bond and the closed seals of his mother's virginity. Ask not how : for, if he is Emmanuel who was born, his birth is incomprehensible, and the manner of such a miracle is past finding out[2]. Being led therefore by the star of light to go up to heaven with the eyes of our mind, let us all with the Magi[3] bless and worship him as Maker of heaven and of earth, offering praise to his great mercy and his grace toward us.

5 — v — **VIII.** — **« The Lord shall feed me and I shall want nothing »**[4]. — The Shepherd of the heavenly spiritual hosts and Maker of all creation, suprasensual and perceived by the senses, having become incarnate without variation of the Holy Spirit and of the God-bearer Mary and

1. Ps. XVIII, 10. — 2. This meaning of [Syriac text] is unknown to the lexicons. — 3. Matth. II, 11. — 4. Ps. XXIII, 1.

ܒܒܝܬ ܠܚܡ ܕܝܗܘܕ. ܗܘ ܕܒܝܬܐ ܕܠܚܡܐ ܡܬܦܫܩܐ. ܘܟܕ ܠܪܥܘܬܐ ܐܬܢܗܪܘ
ܗ̈ܕܐ ܒܫܘܒܚܐ ܐܠܗܝܐ. ܕܕܢܚ ܡܢ ܫܡܝܐ: ܘܚܙܘ ܠܫܪܒܝܬܐ ܕܡܠܐܟܐ ܘܓܘܕܐ
ܕ̈ܪܘܚܢܐ: ܘܫܡܥܘ ܕܡܫܒܚܝܢ ܘܡܙܡܪܝܢ ܬܫܒܘܚܬܐ. ܒܨܘ[a] ܘܒܥܘ ܚܦܝܛܐܝܬ
ܘܐܡܪܘ ܚܕ ܠܚܒܪܗ. ܢܐܙܠ ܢܪܕܐ ܥܕܡܐ ܠܒܝܬ ܠܚܡ. ܘܐܝܟ ܕܒܛܘܦܣܐ
ܩܕܡܘ ܪܫܡܘ ܒܗܢ ܗܘܐ. ܠܪ̈ܥܘܬܐ ܘܟܘ̈ܗܢܐ ܕܥܕܬܐ. ܗܠܝܢ ܕܐܝܬ ܠܗܘܢ ܒܥܠ
ܛܒܐ ܠܡܒܥܐ ܠܠܚܡܐ ܫܡܝܢܝܐ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܘܠܐܡܪܗ[b] ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܫܩܠ
ܚܛܝܬܗ ܕܥܠܡܐ. ܘܐܪܙܢܐܝܬ ܥܠ ܡܕܒܚܗ ܒܟܠܝܘܡ ܡܬܢܟܣ ܐܝܟ ܥܘܬܪܐ
ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ ܣܓܝ̈ܐܐ܀

ܘ — ܘ — ܘ — ܐܡܪܘ ܠܐܠܗܐ ܡܐ ܕܚܝܠܝܢ ܥܒ̈ܕܝܟ܀ **ܡܫܟܒܐ ܕܫܘܬܦܘܬܐ ܕܓܒܪܐ ܠܐ ܦܬܚ** ܘܦܪܐ ܠܛܒܥܐ ܕܒܬܘܠܘܬܐ. ܐܦܠܐ ܙܪܥܐ ܡܝܘܬܐ ܐܬܬܪܡܝ ܒܡܪܒܥܐ ܕܟܝܐ ܕܠܐ
ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܘܡܢ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܡܬܕܡܪܐܝܬ[1]. ܡܫܝܚܐ ܗܘ
ܫܒܠܐ ܫܡܝܢܝܐ ܫܘܚ ܒܬܕܡܘܪܬܐ. ܘܚܘܝ ܠܡܘܠܕܗ ܕܫܠܝܐ ܘܕܡܚܪܪ ܡܢ
ܦܢܛܣܝܐ. ܘܕܐܝܬܘܗܝ ܐܠܗܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ. ܐܦ ܟܕ[c] ܢܣܒ ܡܢ ܙܪܥܗ ܕܐܒܪܗܡ

a Marg. illegible note, no doubt ܡܢ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܠܘܩܐ. — b Marg. ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܐܘܢܓܠܣܛܐ. — c Marg. ܡܢ ܗܘ ܕܠܘܬ ܥܒܪ̈ܝܐ.

1. B ܡܨܪܕ.

become man, was born as a little child in Bethlehem of Judah, which means 'house of bread' : and the shepherds, having been enlightened as to this by the divine glory, which shone from heaven, and having seen the army of angels and the company of spiritual beings, and heard them chanting and singing a hymn of praise, searched[1] and sought eagerly and said to one another, « Let us go and make our way to Bethlehem »; and, as in a figure, they by this foreshadowed the shepherds and priests of the church, who set themselves constantly to seek the heavenly bread, and « the Lamb of God which taketh away the sin of the world »[2] and is mysteriously sacrificed upon his altar every day according to the riches of his great mercy.

6 — VI — **VI. — « Say unto God, 'How terrible are thy works' »[3].** — No couch of intercourse with a man cleft and broke the seal of virginity, nor was mortal seed placed in the pure uncorrupt womb; but Christ, the heavenly ear, sprang forth by a miracle from the Holy Spirit and from the God-bearer, showing[4] also that his birth was free from phantasy, and that he is God of God, even when « he took of the seed of Abraham »[5] without

1. Luke II, 8-15. — 2. John I, 29. — 3. Ps. LXVI, 3. — 4. The text can hardly be right. — 5. Heb. II, 16.

ܕܠܐ ܫܘܚܠܦ. ܐܝܟܢܐ ܕܝܚܝܕܝܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܠܬܐ ܡܬܘܡܝܬܐ. ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ [a] ܒܘܟܪܐ
ܒܝܢܬ ܐܚܐ ܣܓܝܐܐ ܢܗܘܐ ܡܛܠ ܕܐܨܛܒܝ. ܒܟܠܡܕܡ [a] ܣܛܪ ܡܢ ܚܛܝܬܐ ܒܠܚܘܕ ܫܦܪ
ܠܗ ܘܐܬܕܡܝ ܠܢ. ܠܗܠܝܢ ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܠܡܫܪܐ ܡܢ ܐܣܘܪܐ ܕܡܘܬܐ ܘܕܚܒܠܐ ܒܕܡܗ
ܕܟܝܐ ܕܝܠܗ ܙܕܩܐ. ܐܝܟ ܛܒܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܐܦ ܡܪܚܡܢܐ܀

ܙ — ܐ — ܕ — ܐܠܗܐ ܡܠܠ ܒܩܕܝܫܗ܀ ܟܕ ܐܝܬܝܠܗ ܕܠܐ ܙܪܥܐ ܕܡܢ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ
ܡܪܝܡ [1] ܩܕܡ ܐܬܒܝܢ ܐܫܥܝܐ. ܘܗܘܐ ܒܬܗܪܐ ܘܬܕܡܘܪܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܩܥܐ ܒܩܠܐ ܪܡܐ
ܘܐܡܪ. ܕܗܐ [b] ܒܬܘܠܬܐ ܒܛܢܐ ܘܝܠܕܐ. ܘܟܕ ܚܙܝܗܝ ܠܡܬܝܠܕ ܘܐܫܬܘܕܥ
ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܪܐ ܡܬܘܡܝܐ ܕܡܢ ܐܒܐ: ܘܕܗܘ ܗܘ ܗܘܐ ܒܣܪ ܕܠܐ ܫܘܚܠܦܐ
ܛܠܝܐ ܒܪܚܡܘܗܝ. ܛܠܝܐ [c] ܕܠܢ ܡܬܝܠܕ ܗܫܐ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܗ. ܐܟܪܙ ܗܘܐ ܘܐܡܪ
ܒܢܒܝܘܬܐ. ܛܠܝܐ [c] ܐܬܝܠܕ ܠܢ. ܒܪܐ ܘܐܬܝܗܒ ܠܢ. ܠܗܘ ܕܐܦ ܐܬܘܗܝ
ܡܠܐܟܐ ܕܬܪܥܝܬܐ ܪܒܬܐ ܘܡܠܟܘܬܐ ܬܡܝܗܬܐ ܘܐܠܗܐ ܓܢܒܪܐ ܚܘܝ ܐܦ ܫܡܗ.
ܐܝܟܢܐ ܗܟܝܠ ܠܐ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܗܝ. ܗܝ ܕܝܠܕܬ ܠܐܠܗܐ ܓܢܒܪܐ. ܐܘ ܠܐ ܡܗܝܡܢܐ
ܘܠܐ ܪ̈ܕܝܐ ܘܣܟܠܐ. ܠܗܘ ܕܐܦ ܥܡܢ [2] ܐܫܬܘܕܝܘ ܟܕ ܣܓܕܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܐܡܪܝܢ
ܐܢܬܘܢ ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

a Marg. [ܡ]ܘܣ[ܪ]ܐ ܕܟܠܗ ܗܘ ܡܢ. — b Marg. ܡܢ ܐܫܥܝܐ. — c Marg. ܡܕܝܢ ܡܢ ܡܕܝܢ ܕܐܫܥܝܐ.

1. B ܡܬܝܕܥ. — 2. So other MSS; B ܥܡܗ.

variation; in order that the Only one, who is the eternal Word, might be by dispensation « the first-born among many brethren » [1]; since it pleased him in all things save sin only to be made like unto us [2], whom he was about to release from the bonds of death and destruction by his pure blood, as the only good and merciful one.

7 — VII — IV. — **« God hath spoken in his Holy One »** [3]. — Isaiah, when he learned beforehand the mystery of the seedless birth from the God-bearer Mary, fell into astonishment and great wonder, and cried with a loud voice and said, « Behold! a virgin shall conceive and bear » [4] : and, when he had considered him that was born and known that he is the eternal Son of the Father, and that the same became incarnate without variation as a babe in his mercy, the child that is born to us now and not to him, proclaimed and said in prophecy, « A child hath been born unto us, a son hath also been given unto us » [5], whom also his very name showed to be a messenger of a great purpose and a wonderful counsellor and mighty God. How then is she not the God-bearer, who bare the mighty God, ye unbelievers, uninstructed, and foolish? whom also acknowledge with us, worshipping and saying, « Praise to thee! »

1. Rom. VIII, 29. — 2. Heb. II, 17; IV, 15. — 3. Ps. LX, 8 *LXX*; CVIII, 8 *LXX*. — 4. Is. VII, 14. — 5. Ibid. IX, 6.

ܚ — ܠܠ — ܚ — ܡ̈ܠܟܐ ܕܬܪܫܝܫ ܘܕܓܙܪ̈ܬܐ ܩܘܪ̈ܒܢܐ ܢܝܬܘܢ ܠܗ ܀ ܠܝܠܕܗ ܕܥܡܢܘܐܝܠ ܗܘ
ܕܒܒܣܪ ܕܡܢ ܒܬܘܠܬܐ ܡܪܝܡ[1]. ܠܐ ܩܕܡ ܗܘܐ ܫܘܡܫܐ ܕܙܘܘܓܐ. ܐܠܐ[a] ܠܒܪ
ܡܚܬܘܬܐ ܕܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ. ܘܬܕܡܘܪܬܐ ܗܕܐ ܕܦܐܝܐ ܠܐܠܗܐ. ܡܫܪܪ ܛܒܥܐ ܚܬܝܡܐ
ܕܒܬܘܠܘܬܐ ܕܢܛܝܪ ܐܦ ܒܬܪ ܡܘܠܕܐ. ܐܠܐ ܩܕܡ ܕܬܚܙܐ ܟܪܣܐ ܕܐܡܐ ܠܥܘܠܐ ܘܬܩܪܐ:
ܐܘ ܛܠܝܐ ܠܗܘ ܕܡܬܛܥܢ ܒܟܠ ܕܐܡܗ ܐܘ ܡܬܚܒܫ[2]. ܡܬܩܪܒܝܢ
ܡ̈ܓܘܫܐ ܘܡܦܝܣܝܢ ܘܡܚܦܛܝܢ ܠܟ. ܕܬܚܘܪ ܒܟܘܟܒܐ. ܘܬܣܬܟܠ ܒܠܒܟ
ܠܡܠܬܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܢܚܬ ܘܐܬܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܕܗܘ ܗܘ ܠܘܬ ܕܐܬܘܕܐ
ܐܪܥܢܝܐ ܐܦ ܫܡܝܢܝܐ. ܠܗܘ ܕܐܦ ܢܒܪܟ ܘܢܣܓܘܕ ܘܢܫܒܚܝܘܗܝ ܐܝܟ ܐܠܗܐ
ܦܪܘܩܐ ܕܟܠ ܐܦ ܪܚܡ ܐܢܫܐ ܀

ܛ — ܛ — ܕ — ܠܘܬܟ ܐܪܝܡܬ ܥܝܢ̈ܝ ܥܡܘܪܐ ܕܫܡܝܐ ܀ ܟܕ ܒܥܝ̈ܢܐ ܕܐܪܙܐ[3] ܕܡܬܒܪܢܫܢܘܬܐ
ܪܓܐ ܐܢܐ ܠܡܚܙܐ ܒܥܝ̈ܢܐ ܕܗܘܢܝ. ܘܡܬܚ ܐܢܐ ܗܘܢܝ ܘܡܦܢܐ ܐܢܐ ܠܟܠ
ܓܒ̈ܝܢ: ܘܟܕ ܩܠܝܠ ܡܬܢܗܪ ܐܢܐ. ܟܠܐ ܐܢܐ ܚܙܬܝ ܘܡܥܒܪ ܐܢܐ ܡܢ
ܬܐܘܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܙܟܐ ܠܝ ܡܢ ܢܘܗܪܐ ܕܠܐ ܡܬܕܪܟܢܐ ܕܬܕܡܪ̈ܬܐ. ܗܘ ܓܝܪ

a Marg. ܡܢ ܐܘܣܝܐ ܕܪ̈ܘܚܐ.

1. B ܡܪܝܡ. — 2. So 17, 261; 17, 273 Vat. ܡܬܚܒܫ; B ܡܬܚܒܫ. — 3. So other MSS; B pl.

8 — viii — **VIII.** — « **The kings of Tharshish and of the isles shall bring presents to him** »[1]. — The birth of Emmanuel in the flesh from the Virgin Mary was not preceded by the exercise of copulation, but[2] only by the descent of the Holy Spirit; and this God-befitting miracle is confirmed by the closed seal of virginity which is preserved even after the birth. But, before you look at and regard the mother's womb, and call him a babe who is borne and enclosed in his mother's arms, the Magi draw near, and bid and urge you to look at the star, and consider in your heart God the Word who descended and came from heaven, and to confess the same to be earthly and heavenly : whom also let us bless and worship and praise as God the Saviour of all and the merciful.

9 — ix — **IV.** — « **To thee have I lifted up mine eyes, the dweller in the heavens** »[3]. — In the wish to see with the eyes of my mind the depth of the mystery of the Humanization, I both stretch my intellect and apply it to all sides; and, being little enlightened, I restrain my sight and pass from speculation (θεωρία), since I am overcome by the incomprehensible light of the miracles. He who in the beginning is the Word of God and the Father without ceasing to be God was wholly contained without being confined in

1. Ps. lxxii, 10. — 2. Matth. i, 20. — 3. Ps. cxxii, 1.

ܕܒܪܫܝܬ ܐܝܬܘܗܝ ܡܠܬܐ ܘܐܠܗܐ ܐܘܚܕ: ܗܘ ܠܐ ܫܢܐ ܡܢ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܠܗܐ.
ܒܟܪܣܗ ܐܠܗܝܬ ܒܪܘܚܗ ܕܩܘܕܫܐ ܘܕܡܪܝܡ[1] ܒܬܘܠܬܐ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܠܐ ܡܫܬܚܠܦܢܐܝܬ. ܠܘ ܒܕ
ܚܝܠܘܬܐ ܕܫܡܝܢܐ ܐܙܝܥ. ܐܠܐ ܒܫܬܩܐ ܘܠܒܪ ܡܢ ܡܠܬܐ ܗܢܐ ܥܒܕ ܗܘܐ.
ܘܟܕ ܐܬܚܝܕ ܩܢܘܡܐܝܬ ܠܒܣܪܐ ܩܕܝܫܐ ܕܢܦܫܐ ܐܝܬ ܠܗ ܡܝܠܬܢܝܬܐ. ܗܘܐ ܒܪܢܫܐ
ܡܫܡܠܝܐ ܕܠܐ ܫܘܚܠܦ. ܠܗܢܐ ܩܕܡ ܙܡܪ ܕܘܝܕ[a] ܟܕ ܡܬܢܒܐ ܗܘܐ ܘܩܥܐ
ܕܢܚܘܬ[a] ܐܝܟ ܡܛܪܐ ܥܠ ܓܙܬܐ. ܠܗܢܐ ܐܦ ܝܘܚܢܢ ܡܬܬܙܝܥ ܗܘܐ ܠܘܬ
ܠܡܟܬܒܘ ܒܣܒܪܬܗ ܟܕ ܐܟܪܙ ܘܐܡܪ. ܕܡܠܬܐ[b] ܒܣܪܐ ܗܘܐ ܘܐܓܢ ܒܢ. ܗܢܐ
ܓܒܪܝܐܝܠ ܣܒܪ ܠܒܬܘܠܬܐ ܟܕ ܐܡܪ ܫܠܡ[c] ܠܟܝ ܡܠܝܬ ܛܝܒܘܬܐ. ܡܪܝܐ
ܥܡܟܝ ܒܪܝܟܐ ܒܢܫܐ. ܠܗ ܘܐܦ ܚܢܢ ܢܫܒܚ ܘܢܘܕܐ. ܐܝܟ ܕܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܦܪܘܩܗ
ܕܓܢܣܢ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܥܠ ܟܠ܀

ܝ — ܘ — ܘ — ܟܕ ܡܦܢܐ ܡܪܝܐ ܫܒܝܬܗ ܕܨܗܝܘܢ. ܕܗܘ ܡܠܬܐ ܐܠܗܐ ܠܒܪ ܡܢ ܡܠܬܐ
ܐܝܟ ܕܨܒܐ ܐܪܟܢ[d] ܫܡܝܐ ܘܢܚܬ ܠܘܬܢ: ܘܡܢ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܘܡܢ ܐܘܣܝܐ
ܕܒܬܘܠܬܐ ܡܒܪܟܬܐ ܛܒ: ܕܠܐ ܫܘܚܠܦܐ ܘܕܠܐ ܡܢ ܟܠܗ ܚܛܝܬܐ: ܐܬܒܣܪ

a Marg. illegible note, no doubt ܡܢ ܡܬܪܓܡܢܐ ܗܘ ܕ.ܚܕ.. — b Marg. ܡܢ ܒܣܦܪܐ ܐܘܢܓܠܝܘܢ. — c Marg. ܡܢ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܠܘܩܐ. — d Marg. ܡܢ ܡܬܪܓܡܢܐ ܗܘ ܕܢܚܬ..

1. B ܘܡܪܝܡ.

the womb of Mary the Virgin the God-bearer. Not by stirring up hosts of heavenly beings did he this, but silently and in a manner inexpressible; and, having been hypostatically united to holy flesh with an intelligent soul, he became perfect man without variation. Of this David sang beforehand when he prophesied and cried, « He shall come down like rain upon a fleece »[1]. This John also was inspired moreover to write in his Gospel-teaching when he proclaimed and said, « The Word became flesh and dwelt among us »[2]. This Gabriel announced to the Virgin when he said, « Hail to thee, thou that art highly favoured! The Lord is with thee, blessed among women »[3]. Him let us also praise and confess, inasmuch as he is the Saviour of our race, Christ, God over all.

10 — x — **VI. — « When the Lord turned again the captivity of Zion »**[4]. — That God the Word in a manner inexpressible as he willed it « bowed the heavens and came down »[5] to us, and of the Holy Spirit and of the very essence (οὐσία) of the most blessed Virgin without variation and without all sin became incarnate and became perfectly man by his grace let us all

1. Ps. LXXII, 6. — 2 John I, 14. — 3. Luke I, 28. — 4. Ps. CXXV, 1. — 5. Ps. XVIII, 10.

ܘܡܫܡܠܝܐܝܬ ܐܬܒܪܢܫ ܒܡܫܝܚܘܬܗ. ܟܠܢ ܢܘܕܐ ܐܝܟ ܦܘܠܘܣ[1] ܗܘ ܡܠܦܢ
ܐܪ̈ܙܐ. ܕܟܬܒ ܗܘܐ ܒܡܠܦܢܘܬܗ ܘܐܡܪ ܠܘܬ ܥܡ̈ܡܐ. ܟܕ[a] ܕܝܢ ܐܬܐ ܡܘܠܝܗ
ܕܙܒܢܐ ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܠܒܪܗ ܘܗܘܐ ܡܢ ܐܢܬܬܐ. ܗܢܘ ܓܝܪ ܒܛܢܐ ܐܦ ܡܘܠܕܐ ܗܘ
ܫܪܝܪܐ ܥܡ ܥܙܘ̈ܪܐ. ܠܫܪܪܗ ܕܡܬܒܪܢܫܢܘܬܐ. ܠܡܚܬܬܐ ܕܝܢ ܗܝ ܕܠܐ ܦܓܪܢܐܝܬ
ܕܗܘܬ ܡܢ ܪܘܡܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ[b] ܟܘܟܒܐ ܗܘ ܕܐܬܚܙܝ ܗܘܐ ܠܡܓܘ̈ܫܐ. ܡܟܪܙܐ ܠܗ ܕܝܢ
ܕܐܠܗܐ ܗܘ. ܐܦ ܠܒܘܢܬܐ ܕܡܬܩܪܒܐ ܠܗ ܐܝܟ ܕܠܐܠܗܐ. ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܐܘܚܕܢܗ ܗܘ
ܕܥܠ ܟܠܐ. ܕܗܒܐ ܗܘ ܕܐܬܩܪܒ ܠܗ ܕܐܬܬܣܝܡ ܗܘܐ ܩܕܡ ܪ̈ܓܠܘܗܝ ܐܝܟ ܡܠܟܐ.
ܠܚܫܐ ܕܝܢ ܦܪܘܩܝܐ ܗܘ ܕܣܝܒܠ ܚܠܦܝܢ ܒܒܣܪ: ܘܠܒܛܠܢܘܬܐ ܐܝܟܐ ܕܗܘܬ ܠܚܒܠܐ
ܒܝܕ ܡܩܒܘܪܐ ܡܚܝܢܐ ܣܛܪܐ. ܪܝܚܐ ܒܣܝܡܐ ܕܡܘܪܐ ܩܕܡ ܪܫܡ. ܒܝܕ ܟܠܗܘܢ
ܗܟܝܠ: ܠܗܢܘ ܕܐܦ ܒܗ ܒܣܘܪܩܢܐ ܡܠܝܐ ܕܐܬܚܘܝ ܡܒܪܟܝܢ. ܐܝܟ ܕܠܐܠܗܐ
ܣܓܝܕܐ ܢܣܓܘܕ ܘܢܫܐܠܘܗܝ. ܟܕ ܫܘܒܩܢܐ ܕܚ̈ܛܗܐ ܫܐܠܝܢ ܡܢܗ ܘܪ̈ܚܡܘܗܝ
ܣܓܝ̈ܐܐ ܀

ܝܐ — ܝܐ — ܙ — ܢܫܡܥ ܡܢܐ ܡܡܠܠ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ܀ ܕܒܛܢ ܡܢ ܙܪܥܐ ܕܓܒܪܐ ܗܘܐ
ܒܛܢܐ ܒܟܪܣܗ ܕܡܪܝܡ ܒܬܘܠܬܐ[2] ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ. ܣܗܕ ܗܘܐ ܓܒܪܐܝܠ ܡܠܐܟܐ

a Marg. ܟܕ ܐܬܐ ܕܝܢ ܡܘܠܝܐ ܕܙܒܢܐ. — b Marg. [illegible].

1. B ܦܘܠܘܣ. — 2. B ܕܐܬܚܙܝ.

confess like Paul the teacher of mysteries, who wrote in his teaching and said to the peoples, « But, when the fulness of time was come, God sent his Son and he was born of a woman » [1]. For the conception and the true birth with the swaddling-clothes bear witness to the truth of the Incarnation; while to the descent without a body from on high witness [2] is borne by the star which appeared to the Magi; and that he is God the frankincense also that is offered to him as to a god proclaims; while the gold that was offered him which was placed before his feet as a king bears witness to his power over all; and the saving Passion which he endured on our behalf in the flesh and the annihilation of corruption by the life-giving burial were prefigured by the sweet smell of myrrh. In virtue of them all therefore let us bless and worship him who even in his very exinanition is shown to be full, asking of him forgiveness of sins and his great mercy.

11 — XI — VII. — « **We will hear what the Lord our God shall speak** » [3]. — That the conception in the womb of Mary the Virgin the God-bearer was without the seed of a man the angel Gabriel bore witness, who was re-

1. Gal. IV, 4. — 2. Matth. II, 2, 11. — 3. Ps. LXXXV, 9.

ܗܘ ܕܟܕ ܚܙܘܐ ܕܚܠܡܐ ܐܬܓܠܝ ܠܝܘܣܦ ܘܐܡܪ. ܗܘ[a] ܓܝܪ ܠܗ ܕܒܗ ܐܬܝܠܕ
ܡܢ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܐܝܬܘܗܝ. ܘܕܡܠܬܐ ܕܝܢ ܘܒܪܐ ܝܚܝܕܝܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘܐ: ܗܘ[1] ܕܕܠܐ[2]
ܫܘܚܠܦܐ ܡܢܗ ܐܬܒܣܪ ܘܐܬܝܠܕ. ܐܘܣܦ ܬܘܒ ܟܕ ܐܡܪ ܠܗ܆ ܘܬܐܠܕ[b]
ܕܝܢ ܒܪܐ. ܘܢܩܪܘܢ ܫܡܗ ܥܡܢܘܐܝܠ. ܗܘ ܕܟܕ ܡܬܬܪܓܡ ܥܡܢ ܡܬܦܫܩ
ܐܠܗܐ ܥܡܢ ܐܠܗܐ. ܘܥܠܘܗܝ ܗܘ ܕܝܢ ܗܘ ܬܘܒ ܠܗ ܡܬܩܪܐ ܗܘ ܟܕ ܗܘ
ܝܫܘܥ. ܦܫܩ ܘܐܡܪ. ܗܘ[c] ܠܗ ܓܝܪ ܢܦܪܘܩ ܠܥܡܗ ܡܢ ܚܛܗܝܗܘܢ
ܡܢ ܣܟܠܘܬܗܘܢ: ܡܟܝܠ ܥܡܗ ܐܝܬܝܢ ܚܢܢ. ܘܠܢ ܦܪܩ ܘܡܫܒܩ[d] ܫܘܒܩܢܐ
ܕܚܛܗܐ. ܟܕ ܗܟܝܠ ܡܫܬܘܕܝܢ ܠܗ ܐܠܗܐ ܕܐܬܒܪܢܫ ܫܪܝܪܐܝܬ. ܢܩܪܒ[e]
ܟܠܢ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܪܚܡܘܗܝ ܣܓܝܐܐ܀

ܝܒ — ܝܒ — ܘ — ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܚܝܠܬܢܐ[3] ܥܡܢ܀ ܬܕܡܘܪܐ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܥܒܘܕܐ ܕܟܠܗ
ܕܒܪܝܬܐ ܟܠܗ ܘܡܕܒܪ ܟܠ: ܐܝܟ ܪܥܝܐ ܛܒܐ ܫܒܩ ܠܐܠܦܐ ܘܛܟܣܐ ܕܪܘܚܢܝܐ
ܩܕܝܫܐ ܕܠܐ ܦܓܪ: ܘܠܪܒܘܬܐ ܡܠܐܟܝܬܐ: ܘܣܝܥܬܐ ܐܝܟ ܕܝܕܥ ܗܘ
ܝܕܥ ܘܢܚܬ ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܪܙܢܐܝܬ: ܟܕ ܐܦܠܐ ܡܢ ܗܢܘܢ ܐܬܦܪܫ: ܐܢܘܢ

a B marg. ܡܢ ܐܘܠܝܢܗ ܕܡܟܐ. — b B marg. ܡܟܝܠ ܕܡܢ ܡܟܝܠ ܕܡܟܐ. — c B marg. ܡܟܝܠ ܕܡܢ ܡܟܝܠ. — d Corr. ܡܫܒܩ. — e Corr. ܢܩܪܒ.

1. Here A begins again. — 2. A ܘܠܐ. — 3. A ܚܝܠܬܢܐ.

vealed to Joseph in the vision of a dream and said, « For he which hath been born in her is of the Holy Spirit » [1] : and that he was the Word and the only Son of God, who became incarnate and was born *of her* without variation he *further* added by saying *to him,* « And she shall bear a son, and they shall call his name Emmanuel, which *interpreted* means 'God is with us' [2] : and *again* as to the same being called Jesus *he made explanation and said,* « For he shall save his people from their sins » [3]. Accordingly we are with him; and he saves us and *grants* forgiv*eness for* sins. Acknowledging him *therefore* to be God who became truly man, let us *all offer* praise *to* his great mercy.

12 — XII — **VI. — « The Lord, the mighty God, is with us »** [4]. — A great wonder! he who is the Maker of all creation and ruleth all like a good shepherd left the thousands *and ranks* of the *holy* bodiless hosts and the angelic myriads *and companies in a manner which he knows,* and came down from heaven *in mysterious wise,* though neither did he separate from them

1. Matth. I, 20 (not quoted). — 2. Ibid. 23 (not quoted). — 3. Ibid. 21 (not quoted). — 4. Ps. XLVI, 12 *LXX.*

ܓܒܪ ܗܘ ܕܟܠ ܡܠܝܢ ܡܢܗ. ܘܐܬܐ[a] ܒܬܪ ܐܡܪܐ ܐܒܝܕܐ ܐܝܟ ܕܢܒܥܝܘܗܝ
ܕܐܝܬܘܗܝ ܓܢܣܐ ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ[b]. ܘܒܨܒܝܢܗ ܕܝܠܗ ܘܐܬܡܢܝ ܒܥܢܐ ܐܝܟ
ܐܡܪܐ܆ ܟܕ ܗܘܐ ܕܠܐ ܫܘܚܠܦ ܫܪܝܪܐܝܬ ܒܪܢܫܐ. ܠܗܢܐ ܟܕ ܚܙܝܗܝ
ܝܘܚܢܢ ܐܡܪ ܗܘܐ. ܕܗܢܘ ܐܡܪܗ[c] ܕܐܠܗܐ. ܗܘ ܕܫܩܠ ܠܚܛܝܬܗ ܕܥܠܡܐ
ܘܦܪܩ ܠܗ. ܕܡܢܗ ܢܒܥܐ ܘܢܬܟܫܦ܆ ܕܢܬܠ ܠܢ ܥܘܬܪܐ ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ
ܣܓܝ̈ܐܐ܀

ܝܓ — ܝܓ — ܙ — ܫܕܪ ܐܠܗܐ ܛܝܒܘܬܗ ܘܩܘܫܬܗ܀ ܡܢ ܒܬܪ ܡܦܩܬܐ ܕܡܢ ܚܝ̈ܐ
ܛܘܒܢܐ ܕܒܦܪܕܝܣܐ ܕܥܕܝܢ܆ ܟܕ ܢܦܩ ܗܘܐ ܦܣܩ ܕܝܢܐ ܡܛܠ ܚܛܝܬܐ
ܘܐܬܐܡܪ ܠܐܕܡ: ܗܘ ܕܥܦܪܐ[d] ܐܢܬ ܘܠܥܦܪܐ ܬܗܦܘܟ ܐܝܟ ܓܝܓܠܐ. ܕܪܗܛ
ܥܓܠ ܐܪܥܐ ܕܟܠܗ ܓܢܣܢ ܪܗܛ. ܘܟܠܗ ܓܢܣܢ ܕܚܝܠ ܠܚܒܠܐ
ܡܫܡܠܝܐ ܘܡܬܕܒܪ ܗܘܐ. ܘܠܘܬ ܫܡܝܐ ܢܬܦܢܐ ܘܢܚܘܪ ܠܐ ܡܨܐ
ܗܘܐ ܢܬܒܠܟܐ. ܘܠܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܦܘܪܣܐ ܐܘ ܬܘܟܠܐ. ܕܡܨܐ ܠܡܓܕܒܘ ܠܡܪܘܡܐ
ܘܠܡܓܪܪܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܥܘܡܩܐ ܐܫܬܕܝܘ ܘܒܥܠܡܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܗܘܐ.

a Marg. ܡܢ ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܡܬܝ. ܡܢܐ ܡܬܚܫܒܐ ܠܟܘܢ. ܐܢ ܢܗܘܘܢ ܠܐܢܫ ܡܐܐ ܥܪ̈ܒܝܢ ܘܢܛܥܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ܆ ܠܐ ܫܒܩ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥܐ ܒܛܘܪܐ: ܘܐܙܠ ܒܥܐ ܠܗܘ ܕܛܥܐ. ܘܐܢ ܢܫܟܚܝܘܗܝ ܐܡܝܢ ܐܡܪ (sic) ܠܟܘܢ ܕܚܕܐ ܚܕܘܐ ܠܗ ܥܠܘܗܝ ܡܢ ܕܥܠ ܬܫܥܝܢ ܘܬܫܥܐ ܕܠܐ ܛܥܘ. — b Corr. ܐܢܫܘܬܐ. — c Marg. ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ. (with mark of abbr.) ܡܢ ܡܫܝܚ ܐܘ ܡܢ ܒܬܪܗ. ܘܐܡܪ ܠܐ ܛܥܐ. — d Marg. ܐܡܪ ܐܠܗܐ ܠܐܕܡ. ܗܘ ܐܡܪܗ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܫܩܠ ܚܛܝܬܗ ܕܥܠܡܐ ... [illegible]

(how could he of whom all things are full?), and came [1] after the lost sheep *to seek it, which is* the race of men [2]; and *of his own will* was numbered in the flock of sheep *as a sheep* by becoming *truly* man without variation. Him when John saw, he said, « This is the Lamb of God which taketh away the sin of the world *and saveth it* » [3] : whom let us beg *and entreat* to bestow upon us *the riches of* his great mercy.

13 — XIII — VII. — « God hath sent forth his grace and his truth » [4]. — After the expulsion from the blessed life in the Paradise *of Eden,* when the sentence concerning sin had gone forth *and it had been said* to Adam, « Dust thou art and to dust shalt thou go *back* » [5], like a wheel running *rapidly* downwards all our race was *hastening and* being driven to utter destruction; and it had not power to *turn and* look towards heaven; and there was no plan or device which could draw *and drag* upwards those who *had been hurled*

1. Matth. XVIII, 12, 13. — 2. Corr. 'mankind'. — 3. John I, 29. — 4. Ps. LVII, 4. — 5. Gen., III, 17-20 « And God said..... shalt thou return. »

ܡܠܬܐ ܗܘ ܕܒܪ̈ܘܡܐ ܐܬܬܚܬܝ. ܠܘܬ ܡܫܬܚܠܦܢܐ ܗܘ ܕܠܐ ܡܫܬܚܠܦ. ܠܘܬ ܗܢܘܢ
ܕܒܐܪܥܐ ܗܘ ܫܡܝܢܐ. ܠܘܬ ܗܢܘܢ ܕܒܣܪ̈ܢܐ ܗܘܘ܀ ܗܘ ܕܠܐ ܒܣܪܢܐ.܀ ܐܝܟ ܕܗܘ
ܕܢܗܘܐ ܗܘ ܡܐ ܕܐܝܬܝܢ ܚܢܢ܆ ܣܛܪ ܡܢ ܚܛܝܬܐ ܒܠܚܘܕ ܐܘ ܫܘܚܠܦܐ.
ܠܘܬ ܡܩܪ̈ܒܢܐ ܘܒܥܠܕܒܒ̈ܐ܆ ܗܘ ܫܠܡܐ. ܠܘܬ ܗܢܘܢ ܕܣܢܝܢ ܚܘܒܐ
ܫܪܝܪܐ. ܠܘܬ ܗܢܘܢ ܕܢܦܝܠܝܢ ܠܥܠܬܐ܆ ܗܘ ܥܡܘܕܐ. ܠܗܘ ܕܟܕ[1] ܡܫܒܚܝܢ
ܥܡ ܥܝܪ̈ܐ ܩܕܝ̈ܫܐ ܢܩܥܐ. ܫܘܒܚܐ[a] ܠܐܠܗܐ ܒܡܪ̈ܘܡܐ. ܘܥܠ ܐܪܥܐ ܢܫܠܛ
ܫܠܡܐ[b]. ܘܒܒ̈ܢܝܢܫܐ ܣܒܪܐ ܛܒܐ ܐܝܟ ܣܘܓܐܐ ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ ܪ̈ܘܪܒܐ܀

ܝܕ — ܝܕ — ܘ — ܢܒܗܬܘܢ ܥܘ̈ܠܐ ܒܣܪܝܩܘܬܗܘܢ܀ ܐܝܠܝܢ ܕܪܘܝܢ ܒܛܘܥܝܝ ܚܠܡܢܝܬܐ
ܕܦܢܛܣܝܐ. ܡܢ ܩܕܡ ܣܘܟܠܐ ܫܪܝܪܐ ܕܒܬܘܠܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܘܝܠܕܬ ܐܠܗܐ
ܕܛܥܝܢܐ. ܗܝ ܕܛܥܝܢܐ ܒܟܪܣܗ ܠܡܠܬܐ ܘܒܪܐ ܫܡܝܢܝܐ. ܗܘ ܕܡܢܗ
ܐܬܒܣܪ ܕܠܐ ܫܘܚܠܦܐ: ܕܠܘܬܗ ܐܠܝܫܒܥ ܗܘܬ ܩܥܝܐ[c] ܘܐܡܪܐ.
ܡܒܪܟܬܐ ܐܢܬܝ ܒܢܫ̈ܐ ܘܡܒܪܟ ܦܐܪܐ ܕܒܟܪܣܟܝ. ܒܕܠ ܦܪܘܩܐ ܓܝܪ

a Marg. ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܕܡܘܫܐ. ܘܡܢ ܥܠܡܐ ܐܬܒܪܝܘ ܥܡ ܡܠܐܟ̈ܐ ܫܡܝܢ̈ܐ ܕܥܡܢܐ ܡܥܡܥܢ (sic) ܠܐܠܗܐ ܘܐܡܪܝܢ܀ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. ܫܘܒܚܐ ܠܐܠܗܐ ܒܡܪ̈ܘܡܐ. ܘܥܠ ܐܪܥܐ ܫܠܡܐ. ܘܒܒ̈ܢܝܢܫܐ ܣܒܪܐ ܛܒܐ. — b Corr. app. ܫ. — c Marg. ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ. ܕܡܘܫܐ. ܫܘܒܚܐ ܕܝܢ ܡܫܬܡܠܝܐ ܕܡܠܬܐ ܠܡܪܝܡ ܒܟܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘܐ: ܘܐܬܝܕܥܬ ܒܡܠܬܗ ܕܐܠܝܫܒܥ ܥܠ ܡܫܝܚܐ ܕܡܬܒܣܪ ܒܗ (sic) ܡܢ ܒܬܘܠܬܐ ܗܘܐ ܟܕ ܒܟܪܣܗ. ܘܐܬܩܪܝܬ ܐܡܐ ܕܡܪܝܐ ܒܝܕ ܡܠܬܗ ܕܐܠܝܫܒܥ: ܘܡܒܪܟܬܐ ܒܢܫ̈ܐ ܘܡܒܪܟܬܐ ܠܡܫܬܡܠܝܘ (sic) ܡܠܬܐ ܐܝܟ ܕܡܠܝܐ. ܘܡܒܪܟ ܗܘ ܦܐܪܐ ܕܒܟܪܣܗ. ܐܡܪܬ ܠܗ ܗܟܢܐ. ܘܐܡܪܬ ܕܡܢ ܐܝܟܐ ܠܝ ܗܕܐ ܕܬܐܬܐ ܐܡܗ ܕܡܪܝ ܠܘܬܝ. ܘܐܬܬܘܬܪܬ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܘܐܡܪܬ ܕܡܒܪܟܐ ܐܢܬܝ ܒܢܫ̈ܐ.

1. A ܕܟܪ.

downwards and had fallen. Therefore the Word who is on high brought himself down, the invariable to the variable, the heavenly to those on earth, the fleshless to those that were of flesh, that he might be what we are, save sin *only* or change; to fighters *and enemies* he that is peace, to them that hate *true* love, to them that were cast down the pillar[1]. Whom praising with the *holy* angels let us cry, « Praise to God in the heights, and on earth *may* peace *reign*, and among men good hope! »[2], according to *the abundance of* his great mercy.

14 — XIV — VI. — « Let the unjust be ashamed in their vanity »[3]. — Let those who are intoxicated with the dreamlike *error of the* phantasy be ashamed before the true conception of the *holy* Virgin *and* God-bearer, who carries in her womb the heavenly Word *and Son,* who became incarnate from her without variation, her to whom Elizabeth[4] cried *and said,* « *Blessed art thou among women, and* blessed is the fruit *that is* in[5] thy womb » : for

1. Or 'Resurrection'; the play cannot be preserved. — 2. Luke XI, 13, 14 « And immediately.... and among (?) men good will '. » — 3. Ps. XXV, 4. — 4. Luke I, 39-45. — 5. Corr. ' of '.

ܦܐܪܐ ܡܚܝܢܐ ܡܢܗ ܕܐܘܣܝܐ ܕܐܝܠܢܐ ܢܒܓ ܘܫܘܫ. ܘܡܛܠܗܢܐ ܐܦ
ܬܕܡܘܪܬܐ ܦܐܝܐ ܠܐܠܗܐ ܗܝ. ܕܝܠܕܐ ܫܪܝܪܐ ܕܠܐ ܐܝܬܘܗܝ ܡܥܒܪܢܘܬܐ ܕܚܙܘܝܘܬܐ.
ܠܚܬܡܐ ܕܒܬܘܠܘܬܐ[1] ܣܬܝܡܬܐ ܠܐ ܫܪܐ ܐܘ ܚܒܠ. ܘܒܗ ܒܫܪܪ ܦܘܪܩܢܐ
ܫܪܝܪܐ[2] ܩܪܐ ܠܢ ܠܘܬ ܠܐ ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ[3]. ܐܝܟ ܥܘܬܪܐ ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ
ܣܓܝܐܐ܀

ܫܠܡ ܡܕܖ̈ܫܐ ܕܥܠ ܝܠܕܗ ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܗܢ. ܕܐ̈ܝܬܝܗܘܢ. ܝܕ.[4]܀

ܬܘܒ ܡܕܖ̈ܫܐ ܕܥܠ ܥܐܕ ܕܢܚܐ܀

ܝܗ — ܐ — ܗ — ܩܪܘ ܒܩܪܢܬܐ ܒܪܝܫ ܝܪ̈ܚܐ܀ ܗܐ[a] ܬܘܒ ܥܐܕܐ ܬܘܒ ܨܘܪܬܐ
ܐܚܪܬܐ ܕܛܝ̈ܒܘܬܐ ܕܐܠܗܐ ܕܠܘܬܢ. ܡܠܬܐ ܒܪܘܝܐ ܕܟܠ: ܗܘ ܕܗܘܐ ܒܪܗ ܕܐܢܫܐ
ܒܫܪܪܐ ܕܠܐ ܫܘܚܠܦ. ܡܬܥܡܕ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܬܝܒܘܬܐ: ܐܝܟ ܐܝܢܐ ܕܚܛܝ.
ܗܘ ܕܐܦܠܐ ܚܛܝ. ܘܕܚܠܬܐ ܘܬܗܪܐ ܕܐܪܙܐ ܪܒܐ: ܟܠܝܬܗ
ܠܝܡܝܢܐ ܕܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ. ܐܠܐ ܢܓܕܗ ܠܘܬܗ ܟܕ ܪܬܝܬ: ܕܢܣܝܡܝܗ

a Marg. [illegible]

1. A ܕܒܬܘܠܘܬܐ. — 2. A om. — 3. A ܠܡܬܚܒܠܢܘܬܐ. — 4. B ܕܗܘ̈ܝ ܝܕ.

assuredly the *quickening* fruit *sprouted and* sprang from the very essence (οὐσία) of the tree: and therefore the miracle also is one befitting God, that the true birth, which is no phantasmal passing through, did not loosen *or destroy* the *closed* seals of virginity; and by *his* true salvation he calls us to incorruption, according to *the riches of* his great mercy.

The hymns on the Nativity of Christ our God are ended, which are 14.

AGAIN HYMNS ON THE EPIPHANY.

15 — I — V. — « Blow upon the trumpets at the beginning of months »[1]. — *Lo!*[2] again a festival, again another example of the good deeds of God toward us. The Word, the Creator *of all,* who became Son of man *in truth* without variation, is baptized with the baptism of repentance as *one that is* guilty, [he that is[3] guiltless: and fear *and astonishment* at the *great* mystery restrained the right hand of John *the Baptist;* but he drew it trembling *to him, that he might place it* on his head *in baptism,* crying by dispensation,

1. Ps. LXXXI, 4. — 2. Ref. to Greg. Naz. — 3. Corr. ' the '.

ܟܠ ܫܒܘܩ ܗܫܐ. ܒܡܕܢܚܬܐ.· ܟܕ ܦܪܩܗ ܡܬܒܪܢܝܬܐ ܗܘ ܕܡܫܝܚܐ[a] ܠܗ ܗܘܐ. ܘܟܕ
ܢܚܬ ܘܐܥܡܕ ܒܢܗܪܐ ܝܘܪܕܢܢ: ܠܟܝܢܐ[b] ܕܡܝܐ ܩܕܫ. ܘܟܕ ܐܝܬ ܒܪܐ ܒܟܝܢܐ
ܐܬܝܗܒ ܣܗܕܘܬܗ ܟܕ[c] ܡܢ ܩܠܐ ܕܐܒܐ ܕܡܢ ܪܘܡܐ ܗܘܐ. ܘܟܕ ܗܘ
ܐܝܬܘܗܝ ܝܗܘܒܐ ܕܪܘܚܐ. ܩܒܠ ܗܘܐ ܡܚܬܬܐ ܕܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ. ܗܘ ܓܝܪ
ܠܐ ܚܣܝܪܐ. ܕܐܬܚܙܝ ܐܝܟ ܚܣܝܪܐ: ܐܦ ܐܫܬܡܝ ܐܕܡ ܬܪܝܢܐ. ܒܟܠܡܕܡ
ܗܘܐ ܠܢ ܫܘܪܝܐ. ܠܗ ܢܩܥܐ ܘܢܐܡܪ. ܗܘ ܕܠܒܪܝܬܗ ܝܗܒ ܗܘ ܕܬܗܘܐ
ܘܬܬܩܢ ܬܗܘܐ: ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܝܘ — ܒ — ܚ — ܢܗܪܘܬܐ ܢܩܫܘܢ ܟܦ ܐܟܚܕܐ܀ ܬܗܪܐ ܪܒܐ ܗܘ ܕܒܡܘܠܕܗ ܕܠܐ
ܡܬܦܫܩܢܐ ܕܒܒܣܪ ܡܢ ܩܕܝܫܬܐ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܒܬܘܠܬܐ: ܒܪܟ
ܡܥܠܢ ܕܠܥܠܡܐ. ܠܝܘܪܕܢܢ ܢܗܪܐ ܢܚܬ ܠܘܬ ܝܘܚܢܢ. ܐܝܟ ܕܨܒܐ
ܕܢܦܬܚ ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܡܥܡܘܕܝܬܗ ܠܡܣܩܬܐ ܡܣܩܢܝܬܐ[d] ܐܪܐ ܕܫܡܝܐ
ܠܫܡܝܐ. ܘܫܬܐܣܬܐ ܫܪܝܪܬܐ ܢܣܝܡ ܩܕܡ ܠܡܘܗܒܬܐ ܕܣܝܡܘܬ ܒܢܝܐ.
ܘܠܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܢܝܬܐ ܥܠ ܒܣܪܐ. ܘܢܬܪܥ[e] ܠܪܫܗ ܕܬܢܝܢܐ ܠܝܘܢܐ

a Marg. ܕܝܢ ܐܘܚܢܢ ܟܠܗ ܟܐܢܘܬܐ (sic). ܗܘ ܕܝܢ ܝܘܚܢܢ ܟܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ܘܐܡܪ. ܐܢܐ ܣܢܝܩ ܐܢܐ ܕܡܢܟ ܐܬܥܡܕ. ܘܐܢܬ ܠܘܬܝ ܐܬܝܬ. ܗܘ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܫܒܘܩ ܗܫܐ. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܝܐܐ ܠܢ ܕܢܫܠܡ ܟܠܗ ܟܐܢܘܬܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܫܒܩܗ. ܟܕ ܥܡܕ ܕܝܢ ܝܫܘܥ ܡܚܕܐ ܣܠܩ ܡܢ ܡܝܐ. ܘܐܬܦܬܚܘ ܠܗ ܫܡܝܐ. ܘܚܙܐ ܪܘܚܐ ܕܐܠܗܐ ܕܢܚܬܐ ܐܝܟ ܝܘܢܐ ܘܩܘܝܐ ܥܠܘܗܝ. ܘܗܐ ܩܠܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܕܐܡܪ. ܗܢܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ ܕܒܗ ܐܨܛܒܝܬ. — b Corr. ܠܟܝܢܐ. — c Corr. ܡܢ. — d Corr. ܠܗ. — e Marg. ܡܢ ܡܪܕܘܬܐ. ܐܢܬ ܬܒܪܬ ܪܫܝܗܘܢ ܕܬܢܝܢܐ ܥܠ ܡܝܐ. ܐܢܬ ܬܒܪܬ ܪܫܗ ܕܬܢܝܢܐ ܘܝܗܒܬܗ ܡܐܟܘܠܬܐ ܠܥܡܡܐ ܟܘܫܝܐ.

« Suffer it now » [1]; and by *going down and* being baptized in the *river* Jordan he hallowed the nature [2] of water: and, though he is the Son by nature, he receives testimony by *the voice of* the Father *which came from above;* and, though he is *himself* the giver of the Spirit, he received the descent of the *Holy* Spirit. For he that lacketh not, *who appeared* as one that lacketh ⌈and was named the second Adam, became [3] in all things a beginning to us. To him let us cry *and say,* « Thou who didst grant to thy creation that it should have its being and a well-ordered being, *Christ, God,* praise to thee! »

16 — II — VIII. — « **Let the rivers clap hands together** » [4]. — A great wonder! he who by his *inexplicable* birth in flesh from *the holy God-bearer,* the Virgin, blessed our entry into the world went down into the *river* Jordan *to John,* inasmuch as he wished by his baptism to open before [5] us an ascent *leading up* to heaven, and to lay in advance a *sure* foundation *for the gift* of adoption, *and* to bring the *Holy* Spirit upon flesh, *and* to crush [6] the head of

1. Matth. III, 14-17 (cited as Luke) « But John..... for so we must fulfil..... like a dove and had remained upon him..... I am well pleased ' ». — 2. Corr. ' outpouring '. — 3. Corr. ' was also named..... : he became '. — 4. Ps. XCVIII, 8. — 5. Corr. ' to '. — 6. Ps. LXXIV, 13, 14 *LXX* « Thou crushedst the

ܕܬܢܝܢܐ ܠܐ ܡܬܪ̈ܓܫܢܐ. ܠܗܘ ܕܐܦ ܒܙܒܢ ܚܕ ܒ̣ܝܕ[a] ܦܪܥܘܢ ܘܡܪ̈ܟܒܬܗ
ܛܘܦܣܢܐܝܬ ܒܥܘ̈ܡܩܘܗܝ ܕܝܡܐ ܕܣܘܦ. ܠܗܘ ܢܫܒܚ
ܘܢܘܕܐ ܟܕ ܐܡܪܝܢ[1] ܒܚܕܘܬܐ. ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܕܝܐܬܩܐ ܥܬܝܩܬܐ
ܘܚܕܬܐ. ܚܢܘܢ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ܀

ܝܙ — ܓ — ܙ — ܡܐ ܣܓܝܐܝܢ ܪ̈ܚܡܝܟ ܐܠܗܐ܀ ܪܒ ܗܘ[2] ܛܒ ܥܘܬܪܐ[b] ܕܒܣܝܡܘܬܗ
ܕܐܠܗܐ ܕܠܘܬܢ. ܘܠܐ ܡܫܟܚܐ ܕܡܢ ܣܘܟܠܐ ܬܬܕܪܟ. ܐܦܠܐ ܒܡܠܬܐ
ܕܬܬܦܫܩ ܕܟܡܐ ܐܝܬܝܗ. ܡܠܬܐ ܐܠܗܐ ܝܚܝܕܝܐ ܒܪܐ
ܕܡܢ ܐܒܐ: ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܪܫܐ ܘܥܠܬܐ ܕܗܘܝܢ. ܩܒܠ ܕܢܩܒܘܠ[c]
ܗܝ ܕܒܒܣܪ ܝܠܝܕܘܬܐ ܡܢ ܒܬܘܠܬܐ ܩܕܝܫܬܐ. ܚܠܦ ܐܢܫܝܢ
ܕܢܦܠܢ ܗܘܝܢ ܠܚ̈ܫܐ ܕܒܣܪܐ. ܡܛܠܬܢ ܬܘܒ ܕܐܝܬܝܢ ܚܝ̈ܒܐ
ܡܫܥܒܕ̈ܐ ܠܚܛܝܬܐ[d]: ܐܝܟ ܐܢܫ ܕܡܫܥܒܕ ܠܚܛܝܬܐ[e]. ܥܡ ܫܪܟܐ
ܒܝܘܪܕܢܢ ܢܗܪܐ ܥܡܕ. ܠܐ ܐܝܟ ܕܣܢܝܩ ܗܘܐ ܠܕܘܟܝܐ. ܐܠܐ ܕܗܘ

a Marg. ܕܗܘ ܕܢܦܫܐ ... — b Marg. ... — c Marg. ... — d Corr. ... — e Corr. ...

1. A ܐܡܪܝܢ. — 2. Over these words is written in A, app. not as corr., ܣܓܝܐܝܢ ܪ̈ܚܡܝܟ.

the evil one, the *suprasensual* serpent, upon the waters; whom *also* he *once* through Pharaoh[1] *and his chariots* figuratively drowned in *the depths of* the Red Sea. Him let us praise *and confess,* saying with joy, « *Lord* God of the old covenant (διαθήκη) and of the new, be *gracious and* merciful to us ».

17 — III — **VII.** — « **How great is thy mercy, O God!** »[2] — *Very* great is the richness[3] of the kindness of God toward us, and *this* cannot be discovered by the understanding, nor can it be set forth in speech *how great it is. God* the Word, the *only* Son of the Father, *who is* the head *and cause* of our being, took upon him[4] *to undergo* the birth in the flesh *from the holy Virgin,* on behalf of ourselves[5] who had fallen away to the passions of the flesh. For our sake again, *who are* guilty *persons subject* to[6] sin, he is baptized *with the rest* in the *river* Jordan like[7] *one* guilty of sin, not because he needed cleansing, but that he might *himself* cleanse and hallow the water *by his*

heads of the serpents upon the water. Thou crushedst the heads of Leviathan and gavest him as food to the Ethiopian peoples. » — 1. Ps. CXXXV, 15 « To him who overthrew Pharaoh and all his host in the Sea of Rushes, for his mercy is for ever. » — 2. Ps. XXXI, 20 (?). — 3. Rom. II, 4. — 4. Heb. IV, 15 (verbal diff.). — 5. Corr. ' us '. — 6. Corr. ' of '. — 7. Corr. ' as if '.

ܢܗܪܐ ܘܢܩܕܫ ܠܟܘܪܐ ܒܗ ܒܡܕܢܚܗ܆ ܘܡܨܒܘܬܝܬܐ ܢܗܪܗ ܠܬܠܝܬܝܘܬܐ
ܠܬܠܝܬܝܘܬܐ܂ ܒܨܒܝܢܐ ܕܐܒܐ ܗܘ ܠܬܠܝܬܝܐ ܘܚܕܝܐ ܕܠܬܠܝܬܝܘܬܐ ܡܒܪܩܐ ܒܗ
ܡܬܡܟܟܢܘܬܐ ܕܝܠܗ܂ ܒܗ ܡܫܝܚܐ ܕܝܠܗ ܕܒܪܐ܆ ܘܒܗ ܡܬܡܟܟܢܘܬܐ ܕܪܘܚܐ
ܩܕܝܫܐ܆ ܗܘ ܕܢܣܒ ܗܘܐ ܡܛܠܬܢ[1] ܟܕ ܦܪܚ ܒܕܡܘܬܐ[a] ܝܘܢܐ ܘܐܬܐ
ܥܠܘܗܝ܂ ܟܕ ܐܝܬ ܒܗ ܐܝܬܘܗܝ ܐܘܣܝܐܝܬ܂ ܘܡܢܗ ܟܕ ܡܬܢܗܪܝܢ ܚܢܢ
ܢܩܥܐ ܘܢܐܡܪ܆ ܬܠܝܬܝܘܬܐ ܚܕܐܝܬ ܒܐܘܣܝܐ ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܝܚ — ܕ — ܙ — ܡܛܠܗܢܐ ܢܘܕܘܢ ܠܟ ܥܡܡܐ ܠܥܠܡ ܠܥܠܡܝܢ܀ ܕܡܛܠܬܢ ܕܢܕܟܐ ܒܠܚܘܕ
ܘܠܐ ܡܢ ܣܢܝܩܘܬܐ ܥܡܕ ܝܫܘܥ ܐܠܗܐ ܘܡܠܬܐ ܦܪܘܩܢ ܢܫܡܥ
ܢܫܡܥ ܘܢܫܡܥ ܠܩܠܗ ܕܝܘܚܢܢ ܟܕ ܩܥܐ ܘܐܡܪ܆ ܕܐܢܐ[b]
ܣܢܝܩ ܐܢܐ ܕܡܢܟ ܐܥܡܕ ܘܐܬܕܟܐ܆ ܘܐܢܬ ܠܘܬܝ ܡܪܝ ܐܬܝܬ[2] ܠܘܬܝ܂
ܘܠܐ ܟܕ ܚܙܝܢ ܠܣܘܪܩܗ ܕܡܛܠܬܢ܆ ܢܛܥܐ ܘܢܚܫܘܒ ܕܒܨܝܪܘܬܐ
ܐܠܗܘܬܗ ܕܠܐܠܗܘܬܗ܂ ܗܘ ܓܝܪ ܕܠܗ ܠܡܥܡܕܢܐ ܡܕܟܐ ܡܨܐ ܠܡܕܟܝܘ܂
ܐܝܟܢܐ ܗܘ ܡܬܚܫܒ ܗܘܐ ܥܡ[c] ܫܪܟܐ ܕܐܬܕܟܝܘ ܕܡܬܕܟܝܢ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ

a Marg. ܡܢ ܐܘܣܝܐ ܕܡܕܡ. — b Marg. ܡܢ ܐܘܣܝܐ ܕܡܕܡ. ܐܢܐ ܣܢܝܩ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܠܡܥܡܕܘ ܠܗ ܢܣܝܒ ܕܡܟܐ ܡܢܗ. ܗܘ ܕܝܢ ܟܠܐ ܗܘܐ ܠܗ ܘܐܡܪ: ܐܢܐ ܣܢܝܩ ܐܢܐ ܕܡܢܟ ܐܬܥܡܕ: ܘܐܢܬ ܠܘܬܝ ܐܬܝܬ (sic). — c Corr. ܡܬܚܫܒ ܗܘܐ ܒ.

1. A ܡܛܠܬܢ. — 2. A ܐܬܝܬ.

baptism, and illuminate the divine laver, which shone with *the rays of* the triple and single light of the Trinity through the goodwill of the Father, through the condescension of himself *the Son,* and through the descent of the *Holy* Spirit, which he received for our sake, when it flew like [1] a dove *and came* upon him, though it is in him in essence (οὐσία) : by whom being enlightened let us cry *and say,* « Co-essential Trinity, praise to thee! »

18 — IV — **VII.** — « **Therefore shall the peoples give thanks unto thee for ever and ever** » [2]. — In proof that it is for our cleansing *only and not from need* that Jesus, who is God and the Word, *our Saviour,* is baptized, let us *listen to* the voice of John *and* hear *it* crying *to him and saying,* « I need to be baptized *and cleansed* by thee, and hast thou, *Lord,* come to me? » [3]; and, *when we see* his exinanition for our sake, let us not *forget and* think *it* to be a diminution of his Godhead : how could he who is able to cleanse the Baptist *himself* be himself reckoned among *the rest of* those that are cleansed? Wherefore let

1. Matth. III, 16 (not quoted). — 2. Ps. XLV, 18. — 3. Matth. III, 13, 14 « Jesus came..... by him; but he was for preventing it......to me ' ».

ܟܠܢ ܢܫܒܚ ܠܡܬܪܟܢܘܬܗ ܕܠܐ ܡܬܡܫܚܐ[1] ܕܠܘܬܢ. ܘܢܐܡܪ ܡܪܐ ܕܟܠ
ܣܓܝ ܪ̈ܚܡܐ ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܝܛ — ܗ — ܐ — ܩܠܗ ܕܡܪܝܐ ܥܠ ܡ̈ܝܐ܆ ܡܢ ܠܐ ܢܬܕܡܪ ܒܝܡܐ ܕܠܐ ܣܟܐ
ܕܡܬܪܟܢܘܬܐ ܕܠܘܬܢ܇ ܕܡܫܝܚܐ ܗܘ ܒܪܐ ܘܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ܂ ܗܘ ܕܐܬܝܠܕ
ܡܢ ܐܒܐ ܩܕܡ ܥܠܡ̈ܐ܂ ܗܘ ܕܡܛܠܠ[a] ܒܡ̈ܝܐ ܥܠܝ̈ܘܗܝ ܘܣܐܡ ܥ̈ܢܢܐ
ܪܟܘܒܬܗ[2]. ܗܘ[3] ܕܨܒܝܢܐ[b] ܘܐܬܒܣܪ ܘܐܬܒܪܢܫ܂ ܟܕ ܠܐ ܐܫܬܚܠܦ ܡܢ
ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܠܗܐ܂ ܘܗܘܐ[c] ܗܘ ܟܠ ܕܐܝܬܝܢ ܣܛܪ ܡܢ ܚܛܝܬܐ܂
ܪܫܗ ܡܛܒܥ ܬܚܝܬ ܡ̈ܝܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ܆ ܘܠܥܠܡܐ ܓܪܐ ܘܡܣܩ
ܥܡܗ܂ ܠܗܘ ܕܐܝܟ ܒܥܘܡܩܐ ܒܓ̈ܠܠܐ ܡܛܒܥ ܗܘܐ[d] ܕܚܛܝܬܐ܂ ܗܘ
ܕܐܦ ܩܥܐ ܒܝܕ ܢܒܝܐ ܕܘܝܕ ܟܕ ܐܡܪ܂ ܦܪܘܩܝܢܝ[e] ܠܟ ܐܠܗܐ ܡܛܠ
ܕܥܠܘ ܡ̈ܝܐ ܥܕܡܐ ܠܢܦܫܝ ܕܝܠܝ܂ ܛܒܥܬ ܒܥܘܡܩܐ ܥܡܝܩܐ ܘܠܝܬ ܒܗ
ܩܘܡܬܐ܂ ܘܥܠܥܠܐ ܛܒܥܬܢܝ܂ ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܢܫܒܚ ܠܗ ܠܗܘ ܕܥܠܝܢ

a B marg. ܪܡܙܝܢ ܡܪܡܙܢܐ ܕ.ܡ. — b Corr. ܡܢ. — c B marg. ܡܢ ܐܢܫܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܚܛܝܬܐ. — d Corr. ܡܛܒܥ ܗܘܐ. — e Marg. ܪܡܙܝܢ ܡܪܡܙܢܐ [ܗܘܐ] ܕ.ܡ.ܗ. ܦܪܘܩܝܢܝ ܐܠܗܐ ܕܡܛܠ ܡ̈ܝܐ. ܥܕܡܐ ܠܢܦܫܝ ܕܝܠܝ. ܐܬܛܒܥܬ ܒܥܘܡܩܐ ܕܝܡܐ ܘܠܝܬ ܒܗ ܩܘܡܬܐ. ܐܬܝܬ ܠܥܘܡܩܐ ܕܝܡܐ ܘܥܠܥܠܐ ܛܒܥܢܝ.

1. A ܡܬܡܫܚܢܐ. — 2. A ܡܪܟܒܬܗ. — 3. A ܡܢܝ B ܕܡܢ.

us *all* praise his unmeasured condescension *toward us;* and let us say, « Lord of all, great in mercy, praise to thee! »

19 — v — I. — « **The voice of the Lord is upon the waters** »[1]. — Who would not wonder at the boundless sea of the condescension *toward us* of Christ, the *Son and* Word of God, who was begotten of the Father before the ages, « who covereth his chambers with water and maketh clouds his chariot »[2]? ⌜After he has *of his own will* become incarnate and become man without changing *from being God,* and become[3] all that we are except sin, he sinks his head beneath the water *of baptism,* and *draws and* raises the world with him, which was sunk in the waves of sin *as in the deep;* who also cries though the prophet David, *saying,* « Save me, O God, for the waters have come even unto my soul; I have sunk in a deep abyss and there is no standing-*place* in it; *and the whirlpool hath overwhelmed me* »[4]: and therefore let us praise him who upon us who had already been brought[5] *to* loss of being

1. Ps. XXIX, 3. — 2. Ps. CIV, 3 (not quoted). — 3. Heb. II, 17; IV, 15 (not quoted). — 4. Ps. LXIX, 23 *LXX.* « Save me, O God, for waters have come even unto my soul. I have sunk in the substance (ὕλη) of the deep and there is no standing-place. I have come into the depths of the sea and the storm hath overwhelmed me ». — 5. Corr. 'in danger of (?) (κινδυνεῦσαι) ' : marg. κινδύνους.

[Syriac text]

[Syriac text] 20 — ܘ — ܐ — ܝ [Syriac text]

[Syriac text] 21 — ܙ — ܓ — [Syriac text]

a Corr. [Syriac text] (sic). — b Corr. [Syriac text] for [Syriac text]. — c Corr. [Syriac text] (to precede). — d Corr. [Syriac text] (to precede). — e Marg. [Syriac text]. — f Corr. [Syriac text] (to precede). — g Corr. [Syriac text] (to precede). — h Corr. [Syriac text]. — i Corr. [Syriac text].

1 B marg. [Syriac text] κινδύνους. — 2. ܕ in ink, [Syriac text] in paint. — 3. A [Syriac text] B [Syriac text].

bestowed *by his grace* a support for a well-ordered being, through *baptism and* the divine laver of forgiveness.

20 — VI — **VII.** — « **Because great hath been his grace toward us** »[1]. — Wonder not if *you see* Christ *joined* to[2] the guilty *and* coming[3] to the *river* Jordan *in order* to *go down and* be baptized *in this* by John. If, though he is God by nature[4], and by way of dispensation took upon him[5] the birth in the flesh from the *holy* Virgin *Mary,* and partook with us in very essence (οὐσία) *in all things* except sin *only*[6], not because[7] he had overcome the human entrance *leading* into the world (for[8] in divine fashion he filled all things), how *then* could he not have been *himself* also the beginning of your cleansing, and hallowed the water *by his baptism? who is* the giver of[9] all *glorious and divine* gifts and[10] merciful.

21 — VII — **III.** — « **Bless God, ye peoples** »[11]. — When *the only* Word[12]

1. Ps. LXXXVI, 13 (?). — 2. Corr. 'with'. — 3. Corr. 'comes'. — 4. Corr. 'nature truly'. — 5. Corr. 'him and underwent'. — 6. Heb. II, 14. — 7. Corr. 'that'. — 8. Corr. 'since'. — 9. Corr. 'and bestower of'. — 10. Corr. 'as being'. — 11. Ps. LXVI, 8. — 12. Corr. 'Christ'.

ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ[a]. ܥܠ ܗܕܐ ܪܥܘܬܐ ܡܠܐܟܐ[1] ܐܡܪ ܗܘܐ. ܐܬܝܠܕ[b] ܠܟܘܢ ܝܘܡܢܐ ܦܪܘܩܐ.
ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ ܡܪܝܐ ܒܡܕܝܢܬܗ ܕܕܘܝܕ. ܐܢ ܗܟܝܠ ܗܘ ܕܒܟܝܢܐ ܦܪܘܩܐ
ܗܘܐ: ܥܠ ܠܘܬ ܡܥܡܘܕܝܬܗ ܕܝܘܚܢܢ ܒܢܗܪܐ ܝܘܪܕܢܢ ܐܬܐ ܒܛܝܒܘܬܗ.
ܠܘ ܐܝܟ ܕܢܩܒܠ ܬܘܣܦܬܐ ܡܕܡ ܐܬܐ. ܐܠܐ ܕܗܘ ܢܨܒܘܥ ܘܢܕܟܐ[2] ܠܡܝܐ
ܒܡܥܡܘܕܝܬܗ. ܘܢܥܒܕ ܐܢܘܢ ܡܒܘܥܐ ܕܚܝܐ ܘܕܦܘܪܩܢܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܥܡܕܝܢ[1] ܠܢ[c] ܐܝܟ.
ܕܥܠܝܗܘܢ ܐܦ ܐܫܥܝܐ ܩܕܡ ܐܟܪܙ ܟܕ ܩܥܐ. ܟܠܟܘܢ ܬܕܠܘܢ ܡܝܐ
ܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܡܢ ܡܒܘܥܐ ܕܦܘܪܩܢܐ[d]. ܟܕ ܡܫܒܚܝܢ ܐܢܘܢ
ܠܪܒܘܬܐ ܕܪܚܡܘܗܝ ܘܛܝܒܘܬܗ܀

ܟܒ — ܚ — ܘ — ܠܝܬ ܐܝܟܘܬܟ ܡܪܝܐ ܐܠܗܢ ܘܠܝܬ ܐܝܟ ܥܒܕܝܟ܀ ܐܠܗܝܬ ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܝܟ
ܕܒܫܪܪܐ. ܗܕܐ ܟܠܗ ܡܬܪܟܢܘܬܐ[e] ܕܠܘܬܢ. ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܝܕ
ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ ܩܥܐ ܠܘܬ ܐܝܠܝܢ ܕܚܝܝܢ ܒܚܛܗܐ ܘܐܡܪ. ܬܘܒܘ ܘܐܬܦܢܘ
ܒܢܝܐ ܗܦܘܟܐ[f]. ܗܟܢܐ ܒܟܠܗ ܐܝܠܝܢ ܕܒܢܝܢ ܠܡܚܘܬܐ ܒܡܘܗܒܬܗ

a Corr. ܠܡܛܐ (to follow). — b Marg. ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܕܟܠܗ. ܗܘ ܡܫܡܥ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ ܕܗܘܝܐ ܠܟܠܗ ܥܠܡܐ. ܐܬܝܠܕ ܠܟܘܢ ܝܘܡܢܐ ܦܪܘܩܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ ܡܪܝܐ ܒܡܕܝܢܬܗ ܕܕܘܝܕ: ܘܗܕܐ ܠܟܘܢ ܐܬܐ. ܡܫܟܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܘܠܐ ܕܟܪܝܟ ܒܥܙܪܘܪܐ ܘܣܝܡ ܒܐܘܪܝܐ (sic). — c Corr. ܠܢ ܐܝܟ (sic); prob. ܠܢ ܐܝܟ ܕܡܥܡܕܝܢ ܠܐܝܠܝܢ for ܐܝܟ — ܠܐܝܠܝܢ. — d Marg. ܡܢ ܐܠܗܐ ܬܟܝܠ ܐܢܐ. ܘܠܐ ܕܚܠ ܐܢܐ ܡܛܠ ܕܥܘܫܢܝ ܘܬܫܒܘܚܬܝ ܡܪܝܐ (sic) ܘܗܘܐ ܠܝ ܦܪܘܩܐ. ܘܬܕܠܘܢ ܡܝܐ ܒܚܕܘܬܐ ܡܢ ܡܒܘܥܐ ܕܦܘܪܩܢܐ. — e Corr. ܪܒܬܐ (to follow). — f Marg. ܡܢ ܐܪܡܝܐ ܢܒܝܐ. ܗܘ ܠܟܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܬܘܒܘ ܒܢܝܐ ܗܦܘܟܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܛܠ ܕܐܢܐ ܐܬܡܠܟܬ ܠܟܘܢ. ܘܐܕܒܪܟܘܢ ܚܕ ܡܢ ܡܕܝܢܬܐ. ܘܬܪܝܢ ܡܢ ܫܪܒܬܐ.

1. A pl. — 2. B ܘܢܚܣܐ.

was born in flesh of the God-bearer, an [1] angel said to the shepherds, « There hath been born to you this day a Saviour, who is Christ the Lord, in the city of David »[2]. If therefore he who is by nature a Saviour came *by his grace* to the baptism of John in the *river* Jordan, he did not come to receive any addition, but that he might *himself* tinge and purify the water *by his baptism*, and make it a source of *life and* salvation to them[3] that are baptized : concerning whom Isaiah also before proclaimed, crying, « Ye shall *all* draw water with *great* joy from fountains of salvation, praising the greatness of his mercy *and grace* »[4].

22 — VIII — **VI. — « There is none like unto thee, O! Lord our God, and there are no works like unto thy works »**[5]. — Divine in truth is all this[6] condescension *toward us. Lo!* Christ, *even God,* who through Jeremiah the prophet *cries* to them that live in sins *and* says, « *Repent and* be turned, children that

1. Corr. ' the Virgin, an '. — 2. Luke II, 10-12. « Lo! I declare..... the world. There is born.... in a manger. » — 3. Corr. ' us '. — 4. Is. XII, 2, 3 « Lo! I trust..... from a fountain of salvation. » 5. Ps. LXXXVI, 8. — 6. Corr. ' this great '.

ܥܡ ܡܥܡܕܝܢ ܡܚܠܛ ܗܘܐ ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ. ܟܕ ܗܘ ܐܝܬܘܗܝ ܐܡܪܗ ܕܐܠܗܐ.
ܗܘ ܕܫܩܠ ܠܚܛܝܬܗ ܕܥܠܡܐ[a] ܘܦܪܩ ܠܗ. ܘܒܝܕ ܡܚܬܬܗ ܕܠܝܘܪܕܢ
ܢܗܪܐ ܘܡܥܡܘܕܝܬܗ ܡܚܝܢܝܬܐ. ܥܒܕ ܡܝܐ ܣܘܥܪܢܐ ܕܝܗܒܬ ܫܘܒܩܢ ܚܛܗܐ ܘܡܩܕܫܢܘܬܐ
ܡܫܡܠܝܢ ܠܟܐܢܘܬܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܝܠܗ ܕܐܡܪ ܠܝܘܚܢܢ. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܝܐܐ ܠܢ
ܢܫܡܠܐ ܟܠܗ ܟܐܢܘܬܐ[b] ܩܥܐ ܗܘܐ ܠܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܘܩܕܡ ܡܟܪܙܢܐ.
ܟܕ[1] ܡܫܡܠܐ ܘܡܘܗܒ ܠܢ ܒܝܕ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܐܠܗܝܬܐ ܡܘܠܝܐ ܕܛܝܒܘܬܐ
ܘܥܘܬܪܐ ܕܪܚܡܘܗܝ[2] ܣܓܝܐܐ[3].

ܟܓ — ܛ — ܕ — ܙܘܙܐ ܕܠܐ ܩܘܡܐ ܘܐܝܬܘܗܝ. ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܒܝܕ ܡܝܐ
ܕܝܘܪܕܢ ܢܗܪܐ ܠܥܠܡܐ ܟܠܗ ܕܟܝܬ[4]: ܘܒܝܕ ܦܘܠܘܣ[5] ܪܒܐ
ܕܥܬܝܩܬܐ ܥܒܪ ܐܡܪܬ: ܘܗܐ ܗܘܝ ܟܠ ܚܕܬܐ[c]. ܒܚܢܢܟ ܕܝܠܟ ܥܒܕ ܠܝ
ܚܕܬܐ ܕܝܠܝ: ܡܫܚܠܦܬܐ[d6] ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܒܬܘܠܘܬܐ ܘܡܚܕܬܢܝܬܐ[e]

a Marg. ܥܡ ܡܥܡܕܝܢ ܐܬܚܠܛ. ܘܡܫܡܠܐ ܕܟܠܗ ܚܙܐ ܡܥܡܕܝܢ ܠܬܝܒܘܬܐ. ܘܐܡܪ: ܗܐ ܐܡܪܗ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܫܩܠ ܥܡ ܐܬܚܠܛܘ ܕܝܠܗ. ܗܘ ܕܒܗ [illegible] ܘܐܡܪ ܠܗ. [illegible]. ܗܟܢܐ ܓܝܪ ܝܐܐ ܠܢ ܕܢܫܡܠܐ. — b Marg. ܥܡ ܗܘ ܕܝܘܪ. ܕܥܡܕ ܠܗ ܢܫܡܠܐ ܟܠܗ ܟܐܢܘܬܐ. — c Marg. ܥܒܕܐ ܕܝܠܗ ܗܘܐ ܡܫܡܠܝܢ ܕܠܐ (with mark of abbr.) ܥܡ ܗܘ ܕܒ. ܕܟܠܗ ܡܫܡܠܐ. — d Marg. ܥܡ ܐܢܫܐ ܚܕܬܐ. ܚܕܬܐ ܗܘ. ܕܟܠܗ ܚܕܬܐ ܥܡ ܚܝܐ. ܗܘ ܕܐܦ ܠܗ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ. [illegible] ܐܡܪ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܐܝܟ ܐܢܫܐ ܚܕܬܐ. ܐܘ ܢܥܡܕ ܐܝܟ ܚܕܬܐ ܐܝܟ ܗܘܘ. — e Corr. (both MSS) ܕܡܥܡܕܐ.

1. A ܘܡܘ. — 2. ܕ in ink. — 3. A sing. — 4. A ܕܟܝܬ. — 5. A ܦܘܠܘܣ B ܦܘܠܘܣ. — 6. B marg. αἱματώδει.

have withdrawn yourselves »[1], mingled *as a man* among them that were being baptized through repentance by John *in the Jordan*, though he is himself « the Lamb of God which taketh away the sin of the world, *and saveth it* »[2]; and through his descent into the *river* Jordan *and his life-giving baptism* he made the water a means of giving forgiveness of sins *and of sanctification*, and *rendered it* an agent for accomplishing all justice : for, « so it befitted us to fulfil all righteousness »[3], he cried to John *the Baptist and Forerunner*, while *giving and* granting to us through divine baptism the fulness of grace and *the riches of* his great mercy.

23 — IX — **IV.** — **« Sprinkle me with hyssop, and I shall be cleansed »**[4]. — *Christ, even God,* who by means of the water of the *river* Jordan didst cleanse the whole world, and through *the great* Paul saidst, « Old things have passed away, *and* lo! everything hath become new »[5], *in thy mercy* make my

1. Jer. III, 14 *LXX* « ' Lo! ye have not heard my voice ', saith the Lord; ' be turned, children that have withdrawn ' saith the Lord ' because I will rule over you; and I will take you away one from a city and two from a family '. » — 2. John I, 29. — 3. Matth. III, 15 (verbal diff.). — 4. Ps. LI, 9. — 5. II Cor. V, 17, 18 (verbal diff.).

ܕܣܛܡܬܐ. ܐܬܐ ܒܡܥܡܘܕܝܬܟ. ܘܡܢ ܐܦܐ ܕܩܢܐ ܕܡܬܪܘܪ[a] ܡܢܝ[b] ܡܥܝܢܝܟ܆
ܩܕܡܝܟ[1] ܒܣܘܓܐܐ ܕܛܝܒܘܬܟ ܚܠܠܝܢܝ ܘܕܟܝܢܝ[c]. ܘܡܢ ܬܠܓܐ ܐܚܘܪ
ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ[2] ܀

ܟܕ — ܝ — ܓ — ܒܢܘܗܪܟ ܗܘ ܚܙܝܢܢ ܢܘܗܪܐ ܀ ܒܥܝܢܐ ܟܣܝܬܐ ܕܪܥܝܢܐ ܐܝܟ ܕ
ܚܙܐ ܗܘ ܕܡܬܬܪܝܡ ܢܗܪܐ ܝܘܪܕܢܢ. ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܫܦܥܐ ܕܡܝܐ. ܐܠܐ ܕܢܘܗܪܐ ܠܥܠ ܪܘܡܐ
ܡܬܬܪܝܡ[d] ܒܓܠܠܘܗܝ. ܘܡܫܦܥܐ ܝܕܥܬܐ ܫܪܝܪܬܐ ܕܬܠܝܬܝܘܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܢܗܘܪ
ܥܬܝܪܐܝܬ ܒܢܦܫܬܢ. ܘܡܚܘܐ ܠܒܪܐ ܘܠܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܬܒܣܪ
ܘܐܬܒܪܢܫ ܫܪܝܪܐܝܬ ܕܠܐ ܫܘܚܠܦܐ ܡܢ ܐܡܐ܆ ܟܕ ܩܐܡ ܒܡܝܐ
ܐܝܟ ܕܠܡܥܡܕܘ. ܘܠܗܘܢ ܠܡܝܐ ܡܒܘܥܐ ܡܥܒܕ ܚܝܐ. ܐܝܟ ܕܐܦ
ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܟܝܢܐ ܗܘ ܡܒܘܥܐ ܕܚܝܐ. ܠܐܒܐ ܕܝܢ ܡܚܘܐ ܡܢ ܪܘܡܐ
ܟܕ ܩܥܐ ܡܢ ܠܥܠ[e] ܗܘ ܕܐܡܪ ܐܢܬ ܗܘ ܒܪܝ ܚܒܝܒܐ. ܘܝܗܒ ܪܫܝܬܐ[3]
ܕܣܝܡܘܬ ܒܢܝܐ ܠܢ ܗܠܝܢ ܡܥܡܕܝܢ ܘܠܐ ܗܘܐ ܠܡܫܝܚܐ. ܠܐ ܓܝܪ ܗܘ ܕܡܢ

a Corr. ܕܡܬܪܘܪܝܢ. — b Marg. ܡܢ ܡܪܡܘܙܐ ܕܗܢܐ.. ܐܦܐ ܕܩܢܐ ܕܡܬܪܘܪ ܡܥܝܢܝ܆ ܩܕܡܝܟ ܒܣܘܓܐܐ ܕܚܢܢܟ. — c Marg. ܡܢ ܡܪܡܘܙܐ ܕܗܢܐ.. ܘܗܝ ܟܠܗ ܩܪܘܒܐ ܘܐܬܪܚܡ. ܡܚܠܠܝܢ ܘܐܚܘܪ ܡܢ ܬܠܓܐ ܐܚܘܪ. — d Corr. ܡܬܬܪܝܡ. — e Marg. ܒܐܬܪܘܬܗܘܢ ܐܠܗܝܬܐ.

1. A ܩܕܡܝܟ. — 2. B ܥܠܝܢ. — 3. A ܪܫܝܬܐ: ܕܣܝܡ.

soul to repent which after the divine laver has been made red [1] *like scarlet* by the foul [2] stain of sin; and through the streams of water which my eyes [3] pour out [4] *before thee in thy great graciousness purify and cleanse me* [5]; *and* make me whiter than snow, and have mercy upon us.

24 — x — **III.** — « **In thy light shall we see light** [6] ». — With the *hidden* eyes of the mind I *seem to* see the river Jordan being lifted upwards *with its waves* in floods not of water but of light, and pouring the *true* knowledge of the Holy Trinity *richly* into our souls, and showing the *Son and* Word of God, who became incarnate and became man truly *without variation from a mother*, standing in the water *to be baptized*, and making the water itself a source of life, inasmuch as he is *himself* by nature *a fountain of* life; and showing the Father, *as he cries* from above, by [7] *saying*, « Thou art my beloved Son » [8], bestowing the beginning of adoption on us *ourselves and* not on Christ (for he who

1. Is. I, 18. — 2. Corr. ' bloody ' : αἱματώδει (text, p. 64, note 6) no doubt belongs here. — 3. Ps. CXVIII, 136 *LXX* « Mine eyes have let fall streams of water, because I have not kept thy law. » — 4. Corr. ' let fall '. — 5. Ps. LI, 7 « Sprinkle upon me with hyssop, and I shall be cleansed : purge me and I shall be whiter than snow. » — 6. Ps. XXXVI, 10. — 7. Corr. ' by the words '. — 8. Matth. III, 17, Mark I, 11, Luke III, 22 (none quoted) : also erroneous ref. to John.

[illegible]

25 — xi — VI. — [illegible]

[illegible]

a Corr. [illegible]. — b Corr. [illegible]. — c Marg. [illegible] (sic) [illegible]. — d B marg. [illegible].

1. A [illegible]. — 2. A [illegible]. — 3. A [illegible]. — 4. A [illegible]. — 5. A [illegible]. — 6. A [illegible]. — 7. [illegible] in paint.

is *himself alone* a Son by nature needed not to became a son); and *showing* the Holy Spirit *flying* like a dove *and* coming *from on high*, and perfecting for us *by his grace* the gift *of the laver* of regeneration. For all things which he has in his essence as God Christ received *himself* for us by dispensation, out of his great mercy.

25 — xi — VI. — « **The Lord God hath showed us light**[1] ». — *The Son and* the Word of God, after he had *of his own will* mingled with men as a man since he indeed *became incarnate and* became a man without variation, was standing on the bank of the *river* Jordan *as an ordinary man* among many; and John[2] *also* saw him with the eye of the spirit, and *revealed and* pointed him out *as with the finger* to the multitude who had no knowledge of him [and said[3], « *Behold!* there standeth one among you whom ye know not »[4]; and, when he came near *to him, he also* stopped *him* in fear and said *trembling*, « I need to be baptized of thee »: and Jesus answered *him*, « *Suffer*

1. Ps. cxvii, 27. — 2. Corr. ' the Forerunner '. — 3. Corr. ' crying '. — 4. John i, 26, 27.

ܒܟܝܢܐ: ܘܐܬܐ ܡܛܠܬܢ ܕܢܡܠܐ ܟܠ ܡܕܡ. ܗܘ ܡܢ ܕܝܠܗ ܝܗܒ ܘܦܠܓ
ܠܡܥܡܘܕܝܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ. ܟܕ ܠܐ ܢܣܒ ܗܘ ܡܕܡ ܡܢܗ. ܐܠܐ ܐܢ ܠܦܘܪܩܢܐ
ܕܝܠܢ. ܐܝܟ ܛܒܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܐܦ ܪܚܡ ܐܢܫܐ܀

ܫܠܡ ܬܫ̈ܒܚܬܐ[1] ܕܥܠ[2] ܕܢܚܗ[3] ܕܡܪܢ[1]܀

ܬܘܒ ܡܥܢܝܬܐ ܕܥܠ ܨܘܡܐ ܩܕܝܫܐ ܕܐܪ̈ܒܥܝܢ[4]܀

ܟܘ — ܐ — ܗ — ܐܬܠܒܒܘ ܘܢܬܥܫܢ ܠܒܘܬܟܘܢ܀ ܟܠܢ ܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ ܚܢܢ ܠܡܥܠ
ܒܬܪܥܐ ܩܘܕܫܐ ܕܨܘܡܐ ܩܕܝܫܐ. ܠܟܠܗܘܢ ܚܘܫܒܐ ܐܪ̈ܥܢܝܐ ܢܥܪܘܩ ܘܢܕܚܐ
ܡܢ ܠܒ̈ܝܢ[5]. ܘܢܥܒܪܝܘܗ̇ ܟܠܗ̇ ܒܩܕܝܫܘܬܐ ܒܥܒ̈ܕܐ ܛܒ̈ܐ. ܨܝܡܝܢ ܓܝܪ ܚܢܢ ܟܕ ܠܘ ܡܢ ܡܐܟܘܠܬܐ
ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܡܢ ܡܪܝܪܘܬܐ ܘܡܢ ܒܝܫܘܬܐ. ܦܪ̈ܝܫܝܢ ܟܕ ܙܗܝܪܝܢ. ܘܠܥܘܬܪܐ
ܕܬܝܒܘܬܐ ܢܬܬܓܪ ܘܢܟܢܫ ܡܢ ܟܠ ܕܘܟ. ܘܒܕܡ̈ܥܐ ܫܚܝ̈ܢܐ ܢܒܥܐ ܟܠܢ
ܘܢܬܟܫܦ ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܢ: ܕܢܬܠ ܠܢ ܒܪ̈ܚܡܘܗܝ ܠܫܘܬܦܘܬܐ
ܘܠܡܫܘܬܦܘܬܐ ܫܪܝܪܬܐ ܕܦܨܚܐ ܩܕܝܫܐ. ܘܠܥܘܬܪܐ ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ ܣܓܝ̈ܐܐ܀
ܟܙ — ܒ — ܗ — ܡܛܠ ܕܡܟܟܬ ܠܥܦܪܐ ܢܦܫܢ܀ ܡܛܠ ܕܡܢ[a] ܕܒܠܥ ܫܒܛܠܝ

a Corr. ܕܡܛܠ (perh. to cover ܕܒܠܥ also).

1. A om. — 2. B ܕܥܠ ܕܢܚܐ. — 3. A ܕܢܚܗ. — 4. A om. — 5. A ܠܒ̈ܢ.

it now : for so it befitted us to fulfil all righteousness »[1]. Therefore he that is complete *by nature* and came for our sake to fulfil all things, *he* of his own store *gave and* imparted divine baptism, while he *himself* received nothing from it, except our salvation, as the *only good and merciful* one.

The hymns on the Epiphany of our Lord are ended.

AGAIN HYMNS ON THE HOLY FAST OF LENT.

26 — I — V. — « Be of good courage, and let your heart be strengthened[2] ». — Let *all of* us who wish to enter the sacred gate of the *holy* fast erase *and banish* all earthly thoughts from our hearts; and let us pass the whole of it in holy fashion *in good works.* We fast by abstaining not from food only, but also from bitterness and malice; and from every place let us *gain and* amass the riches of repentance; and with hot tears let us *all* beg *and entreat* Christ our God to bestow upon us *in his mercy* true participation *and communion* in the holy Passover, and *the riches of* his great mercy.

27 — II — V. — « Because our soul hath been brought down to the dust[3] ».

1. Matth. III, 14, 15. — 2. Ps. XXXI, 25. — 3. Ps. XLIV, 26.

ܗܟܢܐ ܦܘܩܕܢܐ: ܕܡܛܠ ܓܝܪ ܚܛܝܬܐ ܕܠܐ ܡܬܛܦܝܣܢܘܬܐ ܕܝܠܢ ܕܐܒܘܢ ܐܕܡ: ܒܣܪܐ[a]
ܪܓ ܠܘ ܐܝܠܝܢ ܕܠܘܩܒܠ ܪܘܚܐ. ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܢ ܠܗܘܢ ܐܝܟ
ܕܠܐܣܝܘܬܐ ܨܘܡܐ ܬܩܢ ܘܦܩܕ ܠܢ. ܗܘ ܕܟܕ ܨܒܐ ܒܪ̈ܚܡܘܗܝ
ܘܐܬܒܣܪ ܕܠܐ ܫܘܚܠܦ ܘܐܬܒܪܢܫ ܒܙܒܢܐ ܕܫܘܠܡܐ ܕܝܘܡ̈ܬܐ. ܒܛܝܒܘܬܗ ܣܝܒܪ[1]
ܗܠܝܢ ܡܛܠܬܢ ܚܠܫܐ ܘܡܠܝ ܐܢܝܢ ܠܡܬܒܥܘ. ܐܝܟܢܐ ܕܡܟܝܠ ܒܗܦܟܬܐ ܪܘܚܐ
ܗܘܬ ܪܓܝܓܐ ܠܘܩܒܠ ܒܣܪܐ ܠܡܪ̈ܘܡܬܐ ܘܫܡܝܢܝܬܐ. ܟܕ ܗܘ ܕܝܢ ܡܫܡܠܝܢܢ ܚܢܢ
ܩܒܠ ܠܢ ܡܪܝܐ. ܘܐܘܗܒ ܠܢ ܕܟܠܢ ܒܪ̈ܚܡܝܟ[1] ܕܢܩܪܒ ܬܝܒܘܬܐ ܐܝܟ ܢܝܢܘܝ̈ܐ
ܠܡܣܝܒܐ. ܘܢܨܘܡ ܡܢ ܚ̈ܛܗܐ ܒܢܦܫܢ[b]. ܘܢܫܬܒܩ ܘ ܢܫܬܢܐ[c] ܘܢܗܦܘܟ ܟܠ ܚܕ ܡܢ
ܡܢ[2] ܐܘܪܚܐ ܕܒܝܫܬܐ: ܘܡܢ ܦܘܠܚܢܐ ܕܛܢ̈ܦܬܐ: ܘܡܢ
ܩܢܝܢܐ ܕܥܘܠܐ ܕܐܝܬ ܒܐܝ̈ܕܘܗܝ[d]. ܘܢܐܡܪ ܐܝܟ ܡܟܣܐ ܒܬܘܝܐ ܕܢܦܫܐ ܗܘ
ܡܪܝܐ. ܡܪܝܐ ܡܪܚܡܢܐ ܚܘܣ ܥܠܝ ܚܛܝܐ ܘܪܚܡ ܥܠܝ[e]✣

a Marg. ܡܢ ܗܢܐ ܕܝܠܢ ܕܬܠܬܝܢ. ܐܡܪ ܐܢܐ. ܕܦܘܩܕܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܡܫܬܠܛܝܢ. ܘܚܛܝܬܐ ܕܐܒܘܢ ܠܐ ܡܫܬܡܥ ܐܢܫ. ܒܣܪܐ ܓܝܪ ܪܓ ܐܝܟ ܡܕܡ ܕܠܐ ܒܩܝܢܐ. ܘܫܡܝܐ ܠܢ ܡܪܝܐ ܒܝܘܡܢܐ. ܘܐܬܝܗܒ ܠܗܘܢ ܡܫܡܠܝܘܬܐ ܐܝܟ ܚܕ ܚܕ. — b Corr. (we require ܡܢ ܗܠܝܢ ܢܫܐ. ܡܢ ܦܘܩܕܢܐ ܕܡܫܬܠܛ ܘܡܬܚܫܒܢܐ. ܕܟܠܢܫ ܡܚܫܒܬܐ ܘܡܬܠ ܗܘܐ ܕܚܫܒܢܐ. ܐܚܪܢܐ (ܡܢ ܐܝܟ) ܐܝܟ ܗܘܐ ܕܢܘܟܪܝܐ. — c Marg. ܗܘ̇ ܗܘ ܫܘܘܕܝܐ ܕܘܪܫܐ ܕܠܐ ܡܫܬܡܥ ܕܚܘܬ. ܘܗܘ ܡܢܐ ܐܢܫ. ܠܐ ܡܚܪܐ. ܐܝܟ ܗܘ ܕܡܢܐ. ܠܐ ܢܟܦܘܬܗ (sic) ܡܬܚܫܒ ܒܫܡܝܐ ܘܫܡܝܢܐ. ܘܡܫܬܘܐ ܠܗܘܢ ܐܝܟ ܚܛܗܐ. ܘܡܬܦܩܕ ܟܠܗܘܢ ܡܢ ܐܘܪܚܐ ܒܝܫܬܐ. ܗܘ ܕܡܢ ܦܘܠܚܢܐ ܕܛܢܦܐ. ܡܢ ܕܗܢܐ ܠܝ ܕܡܬܚܫܒ ܠܡܪܝܐ ܘܡܬܪܚܡ ܥܠܝ. — d Marg. ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܫܡܝܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܡܢ ܩܢܝܢܐ ܥܘܠܐ ܗܘܐ ܡܢ ܟܠܗܘܢ. ܘܠܐ ܓܒܪܐ ܗܘܐ ܐܦܠܐ ܒܡܟܣܐ ܕܐܝܬ ܒܐܝܕܘܗܝ. ܠܐ ܢܦܩ ܗܘܐ ܐܝܟ ܚܛܝܐ ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܡܪܝܐ ܚܘܣ ܥܠܝ. — e Corr ܘܚܘܣ ܥܠܝ.

1. A ܫܠܡ. — 2. A om.

— Since by reason of our sin *of disobedience* (for the sin of our father Adam is that of all of us) the flesh[1] desires *what is* contrary to the spirit, *Christ* our God *established and* ordained the fast for us *as a medicine*; who, when he had *of his own will in his mercy* become incarnate without variation and become man in *the time of* the last days, in his graciousness *underwent and* fulfilled this on behalf of us the weak ones; so that thenceforth *by an inversion* the spirit desired high and heavenly things contrary to the flesh. While we fulfil this, accept us, Lord; and *in thy mercy* grant that we may *all* [offer repentance like the Ninivites[2] and fast *from sins* in our soul; and *that* each one *of us* may *depart*[3] *and* turn aside from his evil way, *and from the service of foul things,* and from the *acquisition of* iniquity that is in his hands; and that we may like the tax-gatherer say with penitence *of soul,* « *Merciful Lord,* be gracious to me a sinner and [have mercy upon[4] me »[5].

1. Gal. v, 16, 17. — 2. Corr. ' repent like those at Niniveh '. — 3. Jon. III, 7, 8 « By command..... and let every man turn..... and from the iniquity that is..... upon us. » — 4. Cor. ' save '. — 5. Luke XVIII, 13.

ܟܚ — ܓ — ܗ — ܦܣܘܩܐ ܠܡܙܡܘܪܐ ܕܝܘܡܐ܀ ܗܠܝܢ ܕܒܨܠܡܐ[a] ܕܐܠܗܐ ܒܪܘܝܐ
ܕܟܠ ܐܬܒܪܝܢ: ܘܠܛܝܒܘܬܐ ܗܝ ܪܒܬܐ ܘܩܕܡܝܬܐ ܒܝܕ ܡܐܟܘܠܬܐ ܕܥܒܪ
ܦܘܩܕܢܐ܆ ܘܒܢܟܝܠܘܬܗ ܕܚܘܝܐ ܐܘܒܕܢ. ܠܛܝܒܘܬܐ ܢܨܝܚܬܐ ܕܬܪܬܝܢ
ܕܒܪܝܬܢ[1] ܕܚܕܬܐ ܘܐܠܗܝܬ ܝܬܝܪ: ܗܝ ܕܒܝܕܗ̇ ܐܬܩܪܝܢ ܘܗܘܝܢ
ܒܢܝܐ ܕܐܠܗܐ. ܒܝܕ ܨܘܡܐ ܕܕܟܝܐ ܘܡܫܝܐ ܢܛܪ[b]. ܟܕ ܠܐ ܡܫܬܡܛܝܢ ܡܢ
ܨܘܡܐ ܘܠܐ ܠܙܗܝܪܘܬܗ[2] ܕܒܣܪܐ. ܐܠܐ ܒܝܕ ܒܣܝܡܘܬܐ ܕܠܥܠܡܪܓܫܢܝܬܐ ܕܢܦܫܐ
ܢܬܥܠܐ ܘܢܦܪܚ ܠܘܬ ܫܡܝܐ. ܘܥܡ ܡܠܐܟܐ ܩܕܝܫܐ ܐܟܚܕܐ ܢܥܡܪ. ܘܟܕ ܐܟܝ
ܚܝܐ ܛܘܒܬܢܐ ܕܥܬܝܕܝܢ ܢܫܪܐ. ܐܦ[c] ܓܝܪ ܠܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ
ܡܐܟܘܠܬܐ ܘܡܫܬܝܬܐ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܐܠܐ ܟܐܢܘܬܐ ܐܘ ܙܕܝܩܘܬܐ ܘܫܝܢܐ
ܘܚܕܘܬܐ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ[d]. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܒܚ ܟܠܢ ܠܡܪܝܐ. ܗܘ
ܕܒܝܕ ܡܚܬܬܐ ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ ܐܠܗܐ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܠܘܬܢ. ܠܢ ܗܠܝܢ ܕܪܡܝܢ
ܗܘܝܢ ܥܠ ܥܦܪܐ. ܩܪܐ ܘܐܪܝܡ ܠܪܘܡܐ ܗܢܐ܀

a Marg. ܡܢ ܒܪܢܫܐ. ܘܐܡܪ ܐܠܗܐ ܢܥܒܕ ܐܢܫܐ ܒܨܠܡܢ ܐܝܟ ܕܡܘܬܢ. ܘܒܪܐ ܐܠܗܐ ܠܐܕܡ ܒܨܠܡܗ. ܒܨܠܡܐ ܕܐܠܗܐ ܒܪܝܗܝ. — ܡܢ ܒܪܢܫܐ. ܘܕܒܪ ܐܠܗܐ ܠܐܕܡ. ܘܣܡܗ ܒܦܪܕܝܣܐ ܕܥܕܢ ܕܢܦܠܚܝܗܝ ܘܢܛܪܝܗܝ. — b Marg. ܕܢܛܪ ܘܢܥܒܕ ܒܪܐ ܐܢܘܢ. c Marg. ܡܢ ܗܝ ܕܠܘܬ ܪ̈ܗܘܡܝܐ. ܠܐ ܐܝܟ ܒܡܐܟܘܠܬܟ ܬܚܒܠ ܠܗ ܠܡܢ ܕܡܫܝܚܐ ܚܠܦܘܗܝ ܡܝܬ. ܐܦ ܓܝܪ ܠܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܡܠܟܘܬܗ ܕܐܠܗܐ ܡܐܟܘܠܬܐ ܘܡܫܬܝܬܐ. ܐܠܐ ܟܐܢܘܬܐ ܘܫܝܢܐ ܘܚܕܘܬܐ ܒܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ. — d Corr. ܩܘܕܫܐ.

1. A ܕܒܪܝܬܢܘ. — 2. A ܨܘܪܬܗ.

28 — III — V. — « **Serve the Lord in fear**[1] ». — Let us, who were created in the image[2] of *God* the Creator *of all*, and lost the first *great* grace through the eating *done in disobedience* and by the deceitfulness of the serpent, by means of the *pure unsullied* fast keep[3] the second *glorious* grace of our new and more divine creation, through which we *were called and* became sons of God, not shrinking from the *fast and* abstinence of the flesh; but by means of the *suprasensual* sweetness of the soul let us *lift ourselves and* fly to heaven, and dwell together with *holy* angels, and while still here begin the future *blessed* life : « for indeed the kingdom of God is not meat and drink », *as it is written*, « but *righteousness or* justice and peace and joy in the Holy Spirit »[4] : *and* therefore let us *all* praise [the Lord[5], who by his[6] merciful descent from heaven to us called *and raised* to this height us who were cast down in the dust.

1. Ps. II, 11. — 2. Gen. I, 26, 27. — 3. Gen. II, 15 « And God led..... and keep it. » — 4. Rom. XIV, 15-17 « Destroy not..... be blasphemed. For indeed the kingdom..... in the Holy Spirit. » — 5. Corr. ' him '. — 6. Corr. ' the '.

ܥܠ — ܗ — ܘ — ܥܕܢܐ ܗܘ ܠܡܦܠܚܘ ܠܡܪܝܐ܀ ܒܗܢܐ ܙܒܢܐ ܝܬܝܪܐܝܬ ܘܠܐ ܠܢ܆
ܕܢܕܟܐ[1] ܠܥܝܢܐ ܕܪܥܝܢܢ ܡܢ ܥܪܦܠܐ ܥܠܡܝܐ܂ ܘܢܚܘܪ ܠܘܬ ܝܘܡܐ ܕܕܝܢܐ܂
ܗܘ ܕܒܗ ܗܝ ܐܪܥܐ[a] ܒܫܓܘܫܝܐ ܬܬܙܝܥ[b]܂ ܫܡܝܐ ܕܝܢ ܬܬܪܥܠ ܒܙܘܥܐ ܪܒܐ܂
ܢܘܗܪܗ ܕܫܡܫܐ ܘܕܣܗܪܐ ܐܟܚܕܐ [c]ܢܬܗܦܟ ܠܚܫܘܟܐ[c]܂ ܗܟܢܐ ܐܦ
ܘܟܘܟܒܐ ܠܐ ܢܬܠܘܢ ܢܘܗܪܐ ܕܝܠܗܘܢ܂ ܐܡܬܝ ܕܝܬܒ ܕܝܢܐ ܥܠ ܒܐܡܐ
ܕܒܐܡܗ܂ ܗܘ ܕܒܠܚܘܕܘܗܝ[d] ܠܠܒܘܬܗܘܢ ܓܒܠ܂ ܘܟܠ ܓܠܐ ܘܦܪܝܥ
ܩܕܡܘܗܝ[e]܂ ܥܒܕܐ ܐܦ ܡܠܬܐ ܐܦ[2] ܙܘܥܐ ܕܡܚܫܒܬܐ[f]܂ ܟܕ ܗܟܝܠ ܫܪܝܢ ܠܡܩܪܒ
ܬܝܒܘܬܐ[g] ܠܐ[3] ܢܬܪܦܐ ܘܢܬܡܐܢ ܠܢ܂ ܡܛܠ ܕܪܒ ܘܕܚܝܠ ܝܘܡܐ ܗܘ
ܕܡܐܬܝܬܗ ܕܡܪܢ܂ ܪܒ ܘܡܚܝܠ[h] ܒܓܠܝܢܐ ܕܬܫܒܘܚܬܗ ܠܗ ܘܡܢܘ
ܫܘܐ ܘܣܦܩ ܠܗ܂ ܐܦܠܐ ܚܕ ܐܢܫ܂ ܐܠܐ ܐܢ ܒܠܚܘܕ ܪܚܡܘܗܝ ܕܕܝܢܐ
ܟܐܢܐ ܗܘ ܕܡܬܝܗܒ[4] ܠܬܝܒܘܬܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܬܝܒܝܢ܀

a Marg. ܡܢ ܡܐܬܝܬܗ ܬܢܝܢܐ܂ ܡܪܕܘܬܗ ܠܐܪܥܐ ܐܙܝܥ܂ ܫܡܝܐ ܕܝܢ ܐܪܬܝܬ܂ ܫܡܫܐ ܕܝܢ ܘܣܗܪܐ ܢܚܫܟܘܢ ܐܟܚܕܐ܂ ܘܟܘܟܒܐ ܠܐ ܢܬܠܘܢ ܙܠܓܐ ܕܢܘܗܪܗܘܢ܂ ܘܡܪܝܐ ܢܬܠ ܩܠܗ ܩܕܡ ܚܝܠܗ܂ ܡܛܠ ܕܣܓܝܐܐ ܗܝ ܛܒ ܡܫܪܝܬܗ܂ ܘܚܣܝܢ ܥܒܕܐ ܕܦܬܓܡܗ܂ ܡܛܠ ܕܪܒ ܗܘ ܝܘܡܗ ܕܡܪܝܐ ܘܕܚܝܠ ܛܒ܂ ܘܡܢܘ ܡܫܟܚ ܡܣܝܒܪ ܠܗ܂ — b Corr. ܬܬܕܠܚ. — c Corr. ܢܬܚܫܟܘܢ. — d Marg. ܡܢ ܡܙܡܘܪܐ ܕܬܠܬܝܢ܂܂ ܗܘ ܕܓܒܠ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܠܠܒܘܬܗܘܢ܆ ܘܗܘ ܕܡܣܬܟܠ ܒܟܠܗܘܢ ܥܒܕܝܗܘܢ܂ — e Corr. ܠܘܬܗ. — f Corr. ܡܚܫܒܬܐ, prob. to cover ܙܘܥܐ also. — g Corr. ܠܡܬܡܚܠܘ. — h Corr. ܘܚܝܠܬܢ.

1. ܕ in ink. — 2. ܐ om. — 3. A ܠܐ ܕ. — 4 A ܕܡܬܝܗܒ.

29 — IV — VI. — « It is time to serve the Lord[1] ». — At this time *especially* [we ought to[2] purify the eye of our mind from the worldly mist, and *to* look to the day of judgment, on which the earth[3] shall be [agitated with confusion[4], and the heaven shall tremble *with a great quaking, the light of* the sun and *of* the moon shall be [turned into darkness[5] together, *so also* the stars too shall not give their light, when the Judge shall sit *upon his judgment-seat,* « who alone hath fashioned our hearts »[6], and before[7] whom everything is *open and* exposed, deed and word and motions of the mind[8]. Having then begun *to offer* repentance, let us not grow faint *and weary;* since great *and fearful* is the day of *the coming of* the Lord, very great and *mighty in the* manifest*ation of his glory,* and who is *equal and* sufficient for it? No man, but *only* the mercy of the righteous Judge[9] that shall be given to them that repent.

1. Ps. CXVIII, 126. — 2. Corr. ' let us '. — 3. Joel II, 10 (*LXX*), 11 (P) « Before him the earth shall be agitated and the heaven shall quake, and the sun and the moon shall be darkened together, and the stars shall not give the brightness of their light, and the Lord shall give forth his voice before his host, because very great... endure it. » — 4. Corr. ' confounded '. — 5. Corr. ' darkened '. — 6. Ps. XXXIII, 15 *LXX* « Who fashioned their hearts alone, who understandeth all his (sic) deeds. » — 7. Corr. ' to '. — 8. Corr. ' thought '. — 9. Corr. ' one '.

ܠ — ܗ — ܘ — ܦܘܩܕܢܐ ܦܪܩ ܡܪܝܐ ܠܥܡܗ܀ ܨܘܡܐ ܩܕܝܫܐ ܠܟܠ ܐܢܫ ܟܠ
ܡܕܡ ܗܘܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܠܟܠ ܢܬܪ^a. ܘܗܟܢܐ ܠܟ ܢܬܩܪܒ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܢ.
ܠܐܝܠܝܢ ܓܝܪ ܕܡܛܘ ܠܓܒܪܐ^b ܓܡܝܪܐ ܡܫܘܡܠܝܐ: ܒܡܫܘܚܬܐ ܕܩܘܡܬܐ
ܪܘܚܢܝܬܐ ܘܪܒܬܐ. ܙܝܢܐ ܪܒܐ ܘܠܐ ܡܬܙܟܝܢܐ ܐܝܬܘܗܝ ܠܘܩܒܠ^c
ܐܟܠܩܪܨܐ. ܠܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܟܪܝܗܝܢ ܘܢܦܠܘ ܠܚܫܐ ܣܢܝܐ ܡܪܝܪܬܐ^d ܘܡܣܪܩܐ
ܡܐܣܐ ܘܡܚܠܡ ܒܝܕ ܬܝܒܘܬܐ. ܘܣܡܟܐ ܘܡܩܝܡ ܠܗ ܡܢ ܡܦܘܠܬܐ^e. ܠܐܝܠܝܢ
ܕܝܢ ܬܘܒ ܕܡܬܟܬܫܝܢ^f ܡܢ ܡܥܒܕܢܘܬܐ ܕܫܐܕܐ ܛܢܦܐ ܘܪܘܚܐ
ܕܒܝܫܘܬܐ ܡܚܪܪ ܠܗܘܢ. ܗܢܐ ܓܝܪ ܓܢܣܐ ܒܡܕܡ ܠܐ ܢܦܩ ܐܠܐ
ܐܠ ܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ^g. ܐܢܬ ܡܪܝ ܐܠܗܐ ܕܠܐ ܕܓܠ ܐܡܪܬ. ܒܗ ܕܝܢ ܡܪܝ ܚܝܠ
ܠܟܠܢ ܦܪܘܩ. ܐܝܟ ܛܒܐ ܐܘ ܡܪܚܡ ܐܢܫ܀
ܠܐ — ܘ — ܙ — ܥܬܝܪܐ ܘܡܣܟܢܐ܀ ܟܚܕܐ ܥܬܝܪܐ ܘܡܣܟܢܐ ܕܪܘܚܐ. ܐܝܠܝܢ
ܕܟܪܝܗܝܢ ܘܡܬܒܣܡܝܢ ܒܚܫܐ ܣܢܝܐ ܕܪܓܝܓܬܐ ܡܩܒܠܝܢ^h ܐܢܬܘܢ. ^iܐܝܟ

a Marg. ܡܢ ܗܘ. ܐ. ܕܟܠ ܡܫܘܕܥܢܘܬܐ (sic) ܗܘܝܬ ܟܠ ܡܬܬܥܝܪܢܐ ܐܝܟ ܡܬܬܥܝܪܢܐ ܕܠܡܬܬܥܝܪܢܐ ܐܬܪ. ܠܟܠܗܘܢ ܟܠ ܗܘܝܬ. ܕܟܠ ܐܢܫ
ܐܢܫ. — b Corr. ܡܢ ܗܘ ܕܐܬܩܢܢܐ. ܒܪܡܫܐ ܕܟܠ ܗܘܐ ܚܕ ܡܕܡ: ܒܡܫܘܚܬܐ ܘܡܫܡܠܝܘܬܐ ܕܩܘܡܬܐ ܕܐܬܪܐ: ܡܢ ܓܝܪ ܡܬܬܩܢܢܐ:
ܒܡܫܘܡܠܝܘܬܐ ܘܡܫܘܚܬܐ ܕܩܘܡܬܗ ܕܦܠܓܘܬܐ. — c Corr. ܠܩܒܠ. — d Corr. ܕܡܪܝܪܐ. — e Corr. ܢܦܝܠܐ ܘܢܦܝܠܐ. —
f Corr. ܕܣܒܠܘ. — g Marg. ܡܢ ܗܘ ܕܒܠܚܘܕ ܘܕܒܫܡܐ. ܐܝܟ ܓܝܪ ܕܐܡܪ ܐܢܐ ܠܫܠܝܚܐ: ܕܠܐ ܗܘܐ ܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ ܐܝܟ ܕܪܘܚܐ
ܕܬܘܒܠܐ ܕܦܪܘܩܐ ܘܣܒܪܐ ܗܘܐ ܠܐ ܢܦܩ ܡܢ ܥܡܗܘܢ. ܒܐܝܕܐ ܕܐܢܫܐ ܠܐ ܢܦܩ ܐܠܐ ܠܐ ܗܘܐ ܒܨܘܡܐ ܘܒܨܠܘܬܐ. —
h Corr. ܠܡܬܩܕܡܘ (to precede).

30 — v — VI. — « **The Lord sent salvation to his people**[1] ». — The *holy* fast becomes « all *things* to all *men* », in order that it may gain all[2], and *so* let us draw near to thee, Christ our God. For to those that have attained to *be* a perfect man, in the measure of the *full* spiritual stature[3], it is a *great and* invincible weapon against the devil; those that *are diseased and* have fallen under vile[4] *and hateful* passions it *heals and* cures through repentance, *and supports* and raises [from a fall[5], and those *again* that [are assailed[6] *by* the action *of foul fiends and* of spirits of wickdeness it frees *from them* : for, « This kind goeth not forth *by anything* save through fasting and prayer »[7], thou my Lord, God that liest not, didst say. By it strengthen us *all* and deliver us, as being good and merciful.

31 — vi — VII. — **Rich and poor together**[8] ». — Ye that are diseased and take your delight in[9] *the hateful passions of* lusts, receive the *good and great*

1. Ps. cxi, 9. — 2. I Cor. ix, 22. — 3. Eph. iv, 13 (verbal diff.). — 4. Corr. ' of vileness '.
5. Corr. ' them that are cast down '. — 6. Corr. ' have undergone '. — 7. Matth. xvii, 20. 21. — 8. Ps. xlix, 3. — 9. Corr. ' in mind in '.

ܘܠܐܣܝܘܬܐ[a] ܕܨܘܡܐ ܦܠܚܘ. ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ ܕܒܢܙܝܪܘܬܐ ܥܒܕܝܢ[b] ܐܓܘܢܐ
ܠܘܩܒܠ[c] ܒܥܠܕܒܒܐ ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܐ. ܠܚܪܬܐ ܚܦܝܛܐܝܬ ܡܫܠܡܘܗ
ܐܝܟ ܐܬܠܝܛܐ. ܟܕ ܐܝܟ ܡܠܬܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ[d] ܡܫܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܪܫܟܘܢ
ܡܠܥܠ ܪܓܫܐ[e] ܗܘ ܕܝܢ ܠܗܘܢܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܕܒܪܢܐ ܕܢܦܫܐ. ܘܬܘܒ ܕܝܢ
ܘܠܐܦ̈ܐ ܕܟܣܝܬܐ ܕܪܥܝܢܟܘܢ ܡܫܝܓܝܢ ܐܢܬܘܢ ܐܦ ܡܨܒܬܝܢ ܐܢܬܘܢ
ܪܘܚܢܐܝܬ. ܘܗܟܢܐ ܦܐܝܐܝܬ ܠܨܘܡܐ ܩܕܝܫܐ ܢܝܩܪ[f]. ܪܒܐ ܗܘ ܠܢ ܓܝܪ ܗܕܐ
ܕܥܡ ܡܫܝܚܐ ܢܨܘܡ. ܗܘ ܕܚܠܦܝܢ ܩܒܠ ܠܡܨܡ ܘܨܡ ܒܨܒܝܢܗ. ܐܝܟܢܐ
ܕܡܝܘܬܐ ܕܡܚܝܢܘܬܗ ܐܦ ܠܡܫܘܬܦܘ[g] ܢܫܬܘܘܐ. ܟܕ ܡܫܒܚܝܢ[h] ܫܘܒܚܐ
ܠܩܝܡܬܗ ܡܫܒܚܬܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ ܘܠܡܪܚܡܢܘܬܗ ܣܓܝܐܬܐ ܀
ܠܒ — ܙ — ܗ — ܟܠܟܘܢ ܥܒ̈ܕܘܗܝ ܕܡܪܝܐ ܀ ܠܡܚܙܝܬܐ ܕܟܝܬܐ ܕܨܘܡܐ ܩܕܝܫܐ
ܢܛܪ ܡܢ ܟܠܗ ܛܘܠܫܐ. ܟܕ ܠܐ ܗܫ ܠܗܕܐ ܐܝܟ ܕܒܬܢܢܐ ܟܕ ܗܘܦܐ ܕܪܝܚܐ
ܠܡܦܩ ܕܡܢ ܡ̈ܐܟܘܠܬܐ ܡܫܚܠܦܬܐ ܡܥܕܝܐ. ܐܠܐ ܟܕ ܒܚܘܣܢܐ ܘܒܥܒܕܢܐ
ܕܟܠܗܝܢ ܛܒ̈ܬܐ ܢܕܟܐ ܘܢܡܪܩ. ܐܝܟܢܐ ܕܒܚܙܬܐ ܕܒܗ ܟܕ ܚܙܝܢܢ ܒܗ

a Corr. ܡܣܝܢܐܝܬ. — b Corr. ܡܬܟܬܫܝܢ, perh. to cover ܐܓܘܢܐ also. — c Corr. ܠܘܬ. — d Corr. ܐܘܢܓܠܝܐܝܬ (sic). — e Marg. ܘܡܛܠ. ܐܢܐ ܕܝܢ ܡܢܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ. ܐܚܝ̈ ܐܦܝ̈ ܟܐܦ ܡܥܡܕܝܢ ܦܠܚܢ. ܐܝܟ ܕܠܐ ܚܣܝܪܐ ܠܥܒ̈ܕܐ ܕܐܡܪ ܐܢܐ. — f Corr. ܗܘܝܠܐ ܗܟܝܠ ܟܠܢ ܐܝܟ ܐܠܗܐ ܗܢܐ ܢܝܩܪ (l. ܗܕܐ) ܠܗ. — g Corr. ܠܡܫܬܘܬܦܘ. — h Corr. ܡܙܡܪܝܢ.

benefit of the fast [for *your* healing[1] : and ye that in asceticism are making[2] a struggle against invisible enemies, *zealously* carry this through to the uttermost like athletes, anointing [according to the gospel saying[3] your suprasensual head[4], that is *the intellect which is* the guide of the soul, and *moreover* washing *also* the *hidden* face of your mind and *spiritually* adorning it : [and thus let us fitly honour the holy fast[5]. For a great thing *for us* is this[6] that we should fast with Christ, who on our behalf *took upon him to* fast[7] of his own will, in order that we may *be admitted also to* take part in *his* life-giving mortality, while we offer[8] praise to his *glorious* Resurrection *from among the dead* and to his great mercy.

32 — VII — V. — « All ye bondmen of God[9] ». — Let us keep the *pure* mirror of the *holy* fast from all stain, in no wise blackening this as if by smoke through the breath that[10] *is wont to exhale from* divers kinds of food; but let us cleanse *and purify* it through abstinence and by the performance of all good deeds, in order that by *looking* in it *and* seeing our new man « that in God

1. Corr. ' in healing fashion '. — 2. Corr. ' contending in '. — 3. Corr. ' in gospel fashion '. — 4. Matth. VI, 17, 18. — 5. Corr. ' let us all therefore honour this (sic) as God '. — 6. Corr. ' it '. — 7. Corr. ' fasted '. — 8. Corr. ' sing '. — 9. Ps. CXXXIV, 1. — 10. Corr. ' of '.

ܘܢܬܠܒܫ ܠܒܪܢܫܐ ܚܕܬܐ ܗܘ ܕܐܬܒܪܝ ܒܐܠܗܐ ܒܟܐܢܘܬܐ ܘܒܚܣܝܘܬܐ ܕܩܘܫܬܐ.[a]
ܢܫܬܘܐ ܒܕܟܝܘܬܐ[1] ܠܡܬܩܪܒ ܘܢܫܬܘܬܦ ܠܡܛܥܡܬܐ ܕܐܪܙܐ ܕܦܨܚܐ.[b] ܘܠܡܒܪܟܘ
ܘܠܡܣܓܕ ܠܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܕܚܫ ܘܡܝܬ ܚܠܦܝܢ ܒܒܣܪ ܘܩܡ
ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܟܕ ܡܫܒܚܝܢ ܚܢܢ ܠܛܝܒܘܬܗ. ܘܠܪ̈ܚܡܘܗܝ
ܣܓܝ̈ܐܐ.[c] ❖

ܠܓ — ܚ — ܘ — ܣܘܟܠ ܐܝܟ ܛܠܠܐ ܐܬܪܟܢܘ: ܟܕ ܗܐ ܡܛܝ ܟܘܪ ܦܠܓܗ ܐܘܪܚܐ ܕܨܘܡܐ
ܕܝܘ̈ܡܬܐ: ܣܘܟܠ ܓܝܪ ܕܝܘ̈ܡܬܐ ܐܝܟ ܛܠܠܐ ܥܒܪܝܢ[d] ܒܥܓܠܘܬܐ. ܐܦܠܐ ܚܕ ܫܘܪܝܐ
ܕܬܝܒܘܬܐ ܫܪܝܪܬܐ ܐܪܡܝܢ. ܘܗܐ ܡܕܡ ܩܪܝܒ ܗܘ ܕܢܦܩܬܐ ܚܫܐ ܦܪܘܩܝܐ
ܕܐܠܗܐ ܕܐܬܒܣܪ. ܘܒܢܘܗܪܐ ܕܙܠܝܩ̈ܐ ܕܨܠܝܒܐ[1] ܘܩܒܪܐ ܕܐܚܐ ܡܢܗܪ
ܙܠܝܩܐ. ܐܝܟ ܦܨܝܚܬܐ ܘܡܚܕܝܢܬܐ ܕܩܝܡܬܐ ܕܢܚܐ. ܘܝܘܩܪܐ ܡܝܩܪܐ
ܕܚܛܗ̈ܝܢ ܣܓܝ̈ܐܐ. ܠܥܝܢܐ ܪܘܚܢܝܬܐ ܕܗܘܢܐ ܡܟܐ ܠܗ ܠܬܚܬ. ܘܠܐ
ܫܒܩ ܠܢ[1] ܕܢܪܝܡ ܚܙܘܢ[e2] ܠܘܬ ܢܘܗܪܐ ܫܦܝܪܐ ܘܬܡܝܗܐ. ܕܟܝܢ ܠܟܠܢ ܦܪܘܩܢ.

a Marg. [illegible] (sic) [illegible]. — b Corr. ܕܢܫܬܘܐ ܢܬܩܪܒ ܠܡܛܥܡ. — c Corr. ܕܠܐ ܡܬܡܫܚܢ (sic). — d Marg. [illegible]. — e Corr. ܕܢܣܩ.

1. A ܕܪ̈ܚܡܐ. — 2 A ܚܙܘܢ.

was created in righteousness and in holiness of truth »[1] we may *be admitted to approach* ⌜with purity *and* take part in tasting[2] *the mystery of* the Passover, and *to bless and* worship *Christ who is* God, who suffered *and died* on our behalf in the flesh and rose *from among the dead*, while we praise his goodness and his great[3] mercy.

33 — VIII — VI. — « **My days have declined like a shadow**[4] ». — Though the course of *the days of* the fast has already reached its middle (for the « days pass away *swiftly* like a shadow »[5]), we have not laid any beginning of *true* repentance; and *behold!* the saving Passion of God who became incarnate is now near *at hand;* and through the *light of the* rays of the Cross and of his[6] life-giving tomb the *joyous and gladdening* splendour of the Resurrection is shining : and the *heavy* burden of our *many* sins weighs down the *spiritual* eye of the mind, and suffers us not to ⌜raise our sight[7] to the *fair and* marvellous light. Cleanse us *all,* our Saviour; and drive

1. Eph. IV, 24, 25. — 2. Corr. ‘ in pure fashion taste ’. — 3. Corr. ‘ unmeasured ’. — 4. Ps. CII, 12. — 5. Ps. CXLIII, 4. — 6. Corr. ‘ the ’. — 7. Corr. ‘ look ’.

[Syriac]

a Marg. [Syriac] — b Corr. [Syriac] — c Marg. [Syriac] — d B marg. [Syriac] — e Corr. [Syriac] (prob. to cover [Syriac] also). — f Marg. [Syriac] — g Corr. [Syriac] — h Marg. [Syriac] — i Corr. [Syriac] — j Marg. [Syriac] (sic) [Syriac]

1. A [Syriac].

away the *suprasensual* darkness *from among us* (*thou art God* who « lightest every man that cometh into the world »[1]), and have mercy upon us.

34 — IX — II. — « **Turn from evil and do good**[2] ». — Ye that have tasted the fast by ⌜privation of[3] food have *thereby* tasted and seen *that which is written* that « the Lord is good »[4]. Looking[5] therefore in abstinence as in a mirror, ⌜be more earnest in purging[6] from you all foulness of sin; and, departing[7] from every evil *act*, wash[8] the *suprasensual* face of your mind, *likewise* also anoint your *suprasensual* head through the joy[9] of *good and* spiritual deeds; and make yourselves ready for the communion of the *holy* Passover. For indeed Christ our Passover was *of his own will* slain for us[10]; *who is* the Lamb and Son, *and* the Word of the Father, the great High-priest, who *in his*

1. John I, 9, 10. — 2. Ps. XXXIV, 15. — 3. Corr. ' not taking '. — 4. Ibid., 9 « Taste..... and blessed are all that trust in him. » — 5. Ref. to Gal. (I Cor. XIII, 12?). — 6. Corr. ' purge the more '. — 7. Ps. XXXIV, 15 (verbal diff.). — 8. Matth. VI, 17, 18. — 9. Corr. ' splendour '. — 10. I Cor. V, 7, 8 (verbal diff.).

ܗܕܢܒܝܚܘܬܗ ܚܕܐ[a] ܙܒܢ ܩܪܒ ܢܦܫܗ ܚܠܦ ܚܛܗܝܢ ܕܒܚܬܐ[b] ܠܐܒܘܗܝ.
ܘܩܘܪܒܢܐ ܡܩܒܠܐ ܕܠܥܠܡ ܠܪܝܚܐ ܒܣܝܡܐ. ܗܘ ܕܐܦ ܐܬܥܠܝ[c]
ܒܦܓܪܐ ܘܣܠܩ ܠܫܡܝܐ. ܘܡܠܐ ܟܠܡܕܡ ܠܥܠܡ ܕܠܐ ܦܓܪ ܐܝܟ ܐܠܗܐ.
ܕܠܗ ܟܠܢ ܢܩܪܒ ܫܘܒܚܐ[d] ܒܟܠ ܙܒܢ ܘܠܪ̈ܚܡܘܗܝ ܪ̈ܘܪܒܐ[e] ܀

ܫܠܡ ܬܫ̈ܒܚܬܐ[1] ܕܥܠ ܨܘܡܐ[2] ܩܕܝܫܐ ܕܐܪ̈ܒܥܝܢ[1] ܀

ܬܘܒ ܡܕܪ̈ܫܐ ܕܥܠ ܚܝ̈ܠܘܬܐ ܐܘ ܥܒ̈ܕܐ ܕܐܣܝܘܬܐ ܕܣܥܪ ܡܫܝܚܐ ܀

ܩܕܡܝܬܐ ܕܥܠ ܗܘ ܓܪܒܐ ܀

ܠܚܘ — ܐ — ܚ — ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ ܡܪܝ ܕܟܪܝܗ ܐܢܐ ܀ ܗܘ[f] ܓܪܒܐ ܡܫܝܚܐ ܩܥܐ ܗܘܐ
ܡܫܝܚܐ. ܡܪܝ ܐܢ ܨܒܐ ܐܢܬ ܡܫܟܚ ܐܢܬ ܠܡܕܟܝܘ. ܘܟܕ ܗܘ ܡܡܠܠ ܦܫܛܬ[3]
ܐܝܕܟ ܡܠܝܬ ܥܘܕܪܢܐ ܠܘܬܗ. ܘܟܕ ܩܪܒܬ ܠܗ[7]
ܐܡܪܬ ܒܪ̈ܚܡܝܟ[8]. ܨܒܐ ܐܢܐ ܐܬܕܟܝ. ܘܐܬܕܟܝ[h] ܡܢܗ ܓܪܒܐ ܗܘ ܕܒܗ

a B marg. [illegible]. — b Marg. [illegible]. — c Corr. [illegible]. — d Corr. [illegible]. — e Corr. [illegible]. — f Marg. [illegible] (sic) [illegible] (sic). [illegible] (sic) [illegible]. — g Corr. [illegible] (sic) [illegible]. — h Corr. [illegible] (sic) [illegible].

1. A om. — 2. B [illegible]. — 3. A [illegible].

mercy offered himself once[1] for our sins a sacrifice *to his Father and an eternal acceptable oblation* « for a sweet savour »[2] : who *also* ⌜was lifted up[3] in the body *and ascended* to heaven, and fills all things for ever without a body as God : *to whom* let us *all offer* praise *at all times and to* his great[4] mercy.

The hymns on the holy fast of Lent are ended.

AGAIN HYMNS ON THE MIRACLES OR ACTS OF HEALING WHICH CHRIST DID.

The first on the leper.

35 — I — **VIII.** — **« Have mercy upon me, Lord, for I am sick[5] ».** — The[6] leper, O! Christ, cried; « Lord, if thou wilt, thou canst cleanse me » : and, as he spake, thou stretchedst forth thine hand *full of help toward him;* and having touched him[7], thou⌜saidst in thy mercifulness[8], « I will, be cleansed » :

1. Heb. IX, 28. — 2. Eph. V, 2 (verbal diff.). — 3. Corr. ' passed '. — 4. Corr. ' ineffable '. — 5. Ps. VI, 3. — 6. Matth. VIII, 1-4 « And, when he came down..... and said, ' If thou wilt..... testimony unto them ' » (verbal diff.). Reff. also to Mark I, 40-44, Luke V, 12-14. — 7. Unintelligible corr. — 8. Corr. ' mercifully commandedst '.

ܘܒܡܠܬܐ ܫܘܝܬ ܕܚܕ ܐܢܬ ܘܠܐ ܡܬܦܠܓܢܐ: ܟܕ ܦܩܕܬ ܐܝܟ ܕܠܐܠܗܐ.
ܘܓܫܬ ܐܝܟ ܐܢܫܐ ܐܢܫܐܝܬ. ܘܒܓܫܬܐ ܕܐܝܕܐ ܘܒܡܠܬܐ. ܚܕܐ
ܘܫܘܝܬܐ ܡܥܒܕܢܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ ܥܒܕܬ ܒܗ ܒܚܕܐ[a]. ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܦ ܚܢܢ ܒܥܝܢ
ܡܢܟ ܡܪܢ: ܓܫ[b] ܠܪܥܝܢܢ ܘܠܡܪܝܐ ܕܝܠܢ[c] ܘܕܟܝ ܡܢ ܟܠ ܛܘܠܫܐ
ܘܡܘܡܐ ܕܚܛܝܬܐ ܘܐܪܚܡ ܥܠܝ܀

ܥܠ ܗܘ ܣܡܝܐ ܕܡܢ ܟܪܣ ܐܡܗ܀

ܠܗ[1] — ܒ — ܕ — ܡܪܝܐ ܐܠܗܝ ܢܢܗܪ ܚܫܘܟܝ܀ ܗܘ ܒܪܘܝܐ ܕܣܡ ܒܓܒܪܐ ܕܣܡܝܐ
ܒܗܘ ܣܡܝܐ[d] ܕܡܢ ܟܪܣ ܐܡܗ[e]: ܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܟܝܢܐ ܠܐ ܐܬܝܗܒ ܗܘܝ ܠܗ.
ܒܡܠܬܐ ܠܬܕܡܘܪܬܐ ܐܝܟܢܐ ܗܕܐ ܐܫܟܚ[f] ܠܡܥܒܕ ܟܕ ܪܩ ܒܐܪܥܐ ܘܓܒܠ
ܛܝܢܐ ܘܒܣܡܗ ܠܥܝܢܐ ܘܦܬܚ ܠܗܠܝܢ ܕܡܢ ܟܝܢܗܘܢ. ܘܒܗܘܢ ܒܥܝܢܐ

a Corr. ܡܬܚܒܪܢܐ (to follow). — b Corr. ܦܪܘܫܐ (sic) to follow. — c Corr. ܦܪܘܩ. — d Marg. ܡܢ ܦܘܫܩܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ. ܟܕ ܥܒܪ ܚܙܐ ܓܒܪܐ ܣܡܝܐ ܕܡܢ ܟܪܣ ܐܡܗ. ܘܫܐܠܘܗܝ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ. ܪܒܝ ܡܢܘ ܚܛܐ ܗܢܐ ܐܘ ܐܒܗܘܗܝ. ܕܟܕ ܣܡܝܐ ܢܬܝܠܕ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ. ܠܐ ܗܘ ܚܛܐ ܘܠܐ ܐܒܗܘܗܝ. ܐܠܐ ܕܢܬܚܙܘܢ (sic) ܒܗ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܠܝ ܘܠܐ ܠܡܥܒܕ ܥܒܕܐ ܕܡܫܕܪܢܝ (sic) ܟܕ ܐܝܡܡܐ ܗܘ. ܐܬܐ ܠܠܝܐ ܕܐܢܫ ܠܐ ܡܫܟܚ ܠܡܦܠܚ. ܟܡܐ ܕܒܥܠܡܐ ܐܢܐ ܢܘܗܪܗ ܐܢܐ ܕܥܠܡܐ. ܟܕ ܐܡܪ ܗܠܝܢ ܪܩ ܥܠ ܐܪܥܐ ܘܓܒܠ ܛܝܢܐ ܡܢ ܪܘܩܗ ܘܛܫ ܥܠ ܥܝܢܘܗܝ ܕܗܘ ܣܡܝܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܙܠ ܐܫܝܓ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܫܝܠܘܚܐ. ܘܐܙܠ ܐܫܝܓ ܘܐܬܐ ܟܕ ܚܙܐ. — e Corr. ܡܘܠܕܐ. — f Corr. ܟܕ ܡܫܟܚ ܗܘܐ.

1. A ܠܝ.

⌈and thou causedst [1]the affliction *of his leprosy* to flee *from him,* and *thereby* showedst that thou art one and indivisible, in that thou didst both command in a manner befitting God and touch in human fashion *as a man,* and by the touch *of the hand* and the word [2] workedst one and the same divine action. And on this account also we *ourselves* beg *of thee, O! Lord,* touch our [3] mind and cleanse [4] *this from* all stain *and spot* of sin *and have mercy upon me.*

On the man blind from his mother's womb.

36 — II — IV. — « **The Lord my God shall lighten my darkness** [5] ». — The [6] *Creator,* who placed in the man who was blind [7] from ⌈his mother's womb [8] pupils of eyes that were not given *him* by nature, could [9] have performed ⌈such a [10] miracle with a word by spitting on the ground and *forming*

1. Corr. ' causing '. — 2. Corr. ' word effectually '. — 3. Corr. ' Saviour, our ' (?). — 4. Corr. ' remove '.— 5. Ps. XVIII, 29. — 6. Corr. ' He '. — 7. John IX, 1-7 « And, when..... and they say to him, ' Lord.... that he was born blind '..... seeing. » — 8. Corr. ' birth '. — 9. Corr. ' when he could '. — 10. Corr. ' this '.

ܛܝܢܐ[a] ܘܫܩܠܗ. ܘܛܫܗ ܐܠܘܗܝ ܗܘ ܕܒܗܝܢ ܒܥܒ̈ܕܐ ܟܠ. ܗܘ ܕܐܦ ܡܢ
ܒܪܫܝܬ ܡܢ ܛܝܢܐ ܐܝܟ ܥܒܘܕܐ ܓܒܠܗ ܠܒܪܢܫܐ. ܘܠܗܢܐ[b] ܠܪܘܡܬܐ
ܣܘܟܠܬܐ ܕܐܝܟ ܗܢܐ[c] ܐܣܩܢ ܠܢ. ܒܪܡ[d] ܕܝܢ ܕܦܩܕ[1] ܠܗ ܒܬܪܟܢ:
ܕܢܐܙܠ ܬܘܒ ܘܢܫܝܓ ܠܛܝܢܐ[e] ܡܢ ܥܝܢ̈ܘܗܝ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ[f] ܕܫܝܠܘܚܐ.
ܗܘ ܕܡܬܦܫܩ ܫܠܝܚܐ ܐܘ ܡܫܬܕܪܐ. ܚܘܝ ܠܟܠܢܫ ܕܗܘ[g] ܐܝܬܘܗܝ
ܗܘ ܕܡܢ ܐܒܐ ܐܫܬܕܪ ܕܢܟܪܘܙ ܘܢܬܠ ܠܫܒ̈ܝܐ ܫܘܒܩܢܐ. ܘܠܣܡ̈ܝܐ
ܕܢܚܙܘܢ[h] ܢܘܗܪܐ. ܘܢܬܠ[i] ܠܢ ܒܪ̈ܚܡܘܗܝ ܡܘܠܕܐ[2] ܚܕܬܐ ܕܡܢ
ܪܝܫ[3]. ܒܝܕ[j] ܣܚܝܬܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ[k] ܡܚܝܢܝܬܐ. ܘܡܢܗ ܢܒܥܐ
ܘܢܬܟܫܦ ܕܢܢܗܪ ܒܝܕܥܬܗ ܠܢܦ̈ܫܬܢ. ܐܝܟ ܥܘܬܪܐ ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ
ܣܓ̈ܝܐܐ܀

a Corr. ܛܝܢܐ ܕܡܢ ܐܨܒ̈ܥܬܗ ܟܠ. — b Corr. ܕܡ ܠܗܢܐ. — c Corr. ܡܩܝܡ ܗܘܐ. — d Corr. ܕܡ ܗܘܐ. — e Corr. ܐܦ ܒܩܝܢܐ ܠܚܡܪܐ. — f B marg. ܡܢ ܐܘܣܝܐ. — g Corr. ܢܦܫܗ ܢ. — h Corr. ܚܙܝܐ. — i Marg. (corr. or alternative?) ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܣܚܝܬܐ ܕܡܘܠܕܐ ܕܡܢ ܪܝܫ ܡܦܩ ܡܘܠܕܐ ܕܡܢ ܪܝܫ. — j Corr. ܕܡܢ. — k Corr. ܕܡܘܠܕܐ ܕܡܢ ܪܝܫ.

1. A ܕܦܩܕܗ. — 2. B marg. αναγενη[σις]. — 3. B marg. παλιγγενη[σις].

clay *and* taking *this* and smearing it upon his eyes[1], *and by the acts themselves* showing clearly that he is he who made all things by his word; *who* also in the beginning formed man out of clay *as the Maker, and* ⌜raised us to such[2] *a high* understanding; ⌜but in that he commanded[3] *him afterwards* to *go again and* wash away the clay[4] *from his eyes* in the baptism[5] of Shiloah, which means *'apostle'* or 'emissary' he showed *everyone* ⌜that he is he[6] that was sent *by the Father* to proclaim *and give* release to the captives, and to the blind *the power of* seeing[7] *the light,* and to bestow *upon us in his mercy a new* regeneration[8], through[9] the laver of *life-giving* baptism[10] : whom let us beg *and entreat* to enlighten our souls *by the knowledge of him,* according to *the riches of* his great mercy.

1. Corr. ' fingers '. — 2. Corr. ' raising us to that '. — 3. Corr. ' yet by giving him this command '. — 4. Corr. ' mud also '. — 5. Is. VIII, 6. — 6. Corr. ' himself to be him '. — 7. Corr. ' sight '. 8. B marg. ἀναγέννησις, παλιγγέννησις. — 9. Corr. ' which comes from '. — 10. Corr. ' regeneration ' : marg. (alternative rendering?) ' and who on those who come from the laver of regeneration bestows regeneration '.

ܥܠ ¹ ܗܝ ܡܚܡܫܬܐ܀

ܠܗ — ܓ — ܘ — ܪܢܝܐ ܕܠܒܝ ܩܕܡܝܟ ܡܪܝܐ ܥܕܘܪܝ ܘܦܪܘܩܝ܀ ܐܬܚܫܒܬ[a] ܒܗܝܡܢܘܬܐ[b] ܗܝ ܐܢܬܬܐ ¹ܡܚܡܫܬܐ ܕܬܬܩܪܒ[c] ܒܛܘܫܝܐ ܠܟܢܦܗ ܕܡܪܛܘܛܗ ܩܕܝܫܐ ܕܡܫܝܚܐ ܘܬܬܐܣܐ. ܘܠܐ ܛܥܬܗ ܗܕܐ ܠܝܫܘܥ ܗܘ ܝܕܥ ܠܒܘܬܐ. ܡܛܠܗܕܐ ܐܦ ܟܕ ܡܢ ܟܢܫܐ[d] ܣܓܝܐܐ ܡܬܐܠܨ ܐܡܪ ܗܘܐ. ܐܢܫ ܐܬܩܪܒ[e] ܠܝ. ܡܛܠ ܕܓܫܬܐ ܗܝ ܕܒܗܝܡܢܘܬܐ ܚܝܠܐ ܪܒܐ ¹ܕܐܣܝܘܬܐ ܢܣܒܬ[f] ܗܘܐ. ܘܠܡܪܕܝܬܐ ܕܕܡܐ ܕܡܒܘܥܐ ܡܢ ¹ܙܒܢܐ ܣܓܝܐܐ ܢܒܥܬ[g] ܡܢ ܪܕܝܗ. ܐܟܝܠ ܗܫܐ ܕܠܒܫܝܢ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܠܗ ܠܡܫܝܚܐ ܕܠܒܫܝܢ ܗܘܐ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܬܬܦܠܓܘܢ ܒܠܒܟܘܢ. ܟܠܗ ²ܪܕܝܐ ܕܚܛܗ̈ܐ ܕܥܒܕܬܘܢ ܡܢ ܛܠܝܘܬܟܘܢ. ܝܒܫ ܘܡܬܚܒܠ ³ ܡܢ ܛܝܒܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ. ܐܝܟ ܣܘܓܐܐ ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ ܕܠܘܬܢ܀

a Marg. ܡܢ ܡܟܝܠ ܘܡܬܪܡܘܡ ܘܠܥܠ. ܘܗܝ ܐܢܬܬܐ ܕܕܡܐ ܗܘܐ ܪܕܐ ܡܢ ܫܢܝܢ ܬܪܬܥܣܪܐ ܐܬܐ ܡܢ ܟܢܫܐ ܘܡܩܪܒܐ ܠܡܪܢ ܕܢܩܪܒ. ܐܡܪܐ ܗܘܬ ܓܝܪ ܒܠܒܗ ܕܐܦ ܒܠܒܘܫܗ ܠܡܬܬܠܐ ܡܩܪܒܐ ܐܢܐ ܡܬܐܣܝܐ ܐܢܐ. ܢܛܪ ܕܝܢ ܐܬܚܫܒܬ ܣܒܪܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܬܟܠܝ ܒܪܬܝ.. ܗܝܡܢܘܬܟܝ ܐܚܝܬܟܝ. ܘܐܬܐܣܝܬ ܐܢܬܬܐ ܗܝ ܡܢ ܗܝ ܫܥܬܐ. — b Corr. ܡܗܝܡܢܘܬܐ. — c Corr. ܬܩܪܘܒ. — d Corr. ܣܘܓܐܐ. — e Corr. ܓܫܢܝ. — f Corr. ܕܐܣܝܘܬܐ ܢܣܒܬ. — g Corr. ܣܓܝܐܐ ܙܒܢܐ ܢܒܥܐ ܕܡܐ.

1. A ܕܠܐ. — 2. B ܪܕܝܐ. — 3. A ܘܡܬܚܒܠ.

On the stricken woman.

37 — III — VI. — The thought of my heart is before thee, Lord my helper and my saviour [1] ». — The [2] ⌜stricken woman thought in faith to approach [3] *secretly* the hem of Christ's *holy* robe and be cured; and *this* did not escape Jesus who knoweth the hearts. Wherefore also while thronged by a *great* multitude he said, « Someone approached [4] me » : for the touch *made* in [5] faith had received [6] *great* power of healing, and stanched *the stream of* the fountain of blood *that had been flowing for* ⌜a long time [7]. Ye therefore who are *now* through baptism about to put on Christ himself, doubt not *in your heart* : *all* the stream of the sins *that you have committed* from your childhood is dried up *and destroyed* by the divine grace, according to the greatness of his mercy *toward us*.

1. Ps. XIX, 15. — 2. Matth. IX, 20-22 (verbal diff.). Reff. also to Mark V, 25-34, Luke VIII, 43-48. — 3. Corr. ' believing woman with an issue of blood thought to touch '. — 4. Corr. ' touched '. — 5. Corr. ' of '. — 6. Corr. ' drawn '. — 7. Corr. ' of long standing '.

ܥܠ ܗܘ ܡܫܪܝܐ܀

ܠܚ — ܕ — ܙ — ܐܣܝܗ̇ ܠܢܦܫܝ ܡܛܠ ܕܚܛܝܬ ܠܟ܀ ܗܘ[a] ܕܡܫܪܐ ܗܘܐ ܒܗܕܡܘܗܝ
ܠܙܒܢܐ ܕܫܢܝܐ ܟܕ ܪܡܐ ܒܥܪܣܐ ܐܬܩܪܒ ܠܟ ܡܫܝܚܐ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ
ܐܠܗܐ ܨܒܐ ܗܘܝܬ: ܕܠܡܫܪܝܘܬܐ ܕܢܦܫܗ ܥܡ ܕܦܓܪܗ ܬܐܣܐ ܘܬܒܠܡ[1] ܀ ܐܡܪ
ܗܘܝܬ ܠܗ ܒܚܢܢܟ: ܐܬܠܒܒ ܒܪܝ ܡܫܬܒܩܝܢ ܠܟ ܟܠܗܘܢ ܚܛܗܝܟ.
ܣܟܠܐ ܕܝܢ ܝܗܘܕܝܐ ܠܪܒܘܬܐ ܕܗܠܝܢ ܡܠܐ ܓܘܕܦܐ ܚܫܒܝܢ ܗܘܘ
ܕܐܝܬܝܗܝܢ. ܟܕ ܡܬܚܫܒܝܢ ܗܘܘ ܕܕܐܠܗܐ[b] ܠܚܘܕ ܐܝܬܘܗܝ. ܗܘ ܕܢܫܟܚ
ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ ܠܒܢܝܢܫܐ. ܐܢܬ ܕܝܢ ܡܪܝ [c]ܚܘܝܬ ܕܐܦ[c] ܒܨܒܝܢܟ[2]
ܗܘܝܬ ܒܪܢܫܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܗܘ ܕܐܝܬܝܟ ܐܠܗܐ. ܠܐ ܐܬܪܚܩܬ ܐܦ ܠܐ ܫܠܝܬ.
ܘܒܪܢܫܐ ܫܡܟ ܩܪܝܬ. ܘܗܘ ܡܕܡ ܕܡܬܚܙܐ ܗܘܐ ܠܗܠܝܢ ܓܘܕܦܐ. ܫܪܝܪܐ
ܚܘܝܬ ܗܘܝܬ ܕܐܝܬܘܗܝ. ܘܒܫܘܠܛܢܐ ܕܝܐܐ ܠܐܠܗܐ ܚܛܗܐ ܫܒܩܬ.

a Marg. A ܐܦ ܗܢܐ ܒܡܠܟܘܬܗܘܢ. ܡܢ ܡܥܝ (sic). ܘܡܩܪܒܘ ܠܗ ܡܫܪܝܐ ܟܕ ܪܡܐ ܒܥܪܣܐ. ܘܚܙܐ ܝܫܘܥ ܗܝܡܢܘܬܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘ ܡܫܪܝܐ. ܐܬܠܒܒ ܒܪܝ. ܡܫܬܒܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ. ܐܢܫܐ ܕܝܢ ܡܢ ܣܦܪܐ ܐܡܪܘ ܒܠܒܗܘܢ. ܗܢܐ ܓܘܕܦ. ܝܫܘܥ ܕܝܢ ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܗܘܢ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܡܢܐ ܡܬܚܫܒܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܝܫܬܐ ܒܠܒܟܘܢ. ܡܢܐ ܦܫܝܛ ܓܝܪ ܠܡܐܡܪ ܕܡܫܬܒܩܝܢ ܠܟ ܚܛܗܝܟ. ܐܘ ܠܡܐܡܪ ܩܘܡ ܗܠܟ. ܕܬܕܥܘܢ ܕܝܢ ܕܫܘܠܛܢܐ ܐܝܬ ܠܒܪܗ ܕܐܢܫܐ ܒܐܪܥܐ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗܐ. ܐܡܪ ܠܗܘ ܡܫܪܝܐ. ܩܘܡ ܫܩܘܠ ܥܪܣܟ ܘܙܠ ܠܒܝܬܟ. ܘܩܡ ܐܙܠ ܠܒܝܬܗ. B ܘܒܬܠܘܬ ܘܬܘܪܘܬܐ ܕܒܥܠܕܒܒܐ ܐܝܟ ܕܐܢ ܐܢܬ. — b Corr. ܕܕܝܠܗ ܕܐܠܗܐ?. — c Corr. (l. ܕܟܕ) ܟܕ ܐܢܬ ܡܢ ܨܒܝܢܟ.

1. A ܘܬܬܐܣܐ. — 2. A ܡܫܪܐ.

On the paralytic.

38 — IV — VII. — Heal my soul for I have sinned against thee[1] ». — He[2] that had been paralyzed in his limbs *for a long space of years* was brought near to thee, Christ, laid upon a bed; but, *because* it was thy wish as God to heal *and cure* the paralysis of his soul together with that of his body, thou saidst *to him in thy mercy*, « Be of good cheer, my son, *all* thy sins are forgiven thee ». But the *foolish* Jews thought the greatness of *these* words *to be* blasphemy, since they considered that it belongs to God only to *be able to* forgive sins *to men* : but thou, *my Lord*, ⌜showedst that, though[3] *of thine own pleasure* thou becamest man, *yet* thou didst not withdraw *or cease* from being God, and[4] namedst thyself man, and what seemed *to these* blasphemy *thou* showedst *to be* true; and *with authority befitting God* forgavest sins, and

1. Ps. XLI, 5. — 2. Matth. IX, 1-6 (cited as John : verbal diff.). Reff. also to Mark II, 3-13, Luke V, 18-25. — 3. Corr. ' making it known that, when '. — 4. Corr. ' both '.

ܘܦܩܕܬ ܠܗ ܠܗܘ ܕܣܟܠ ܕܢܩܘܡ ܘܢܫܩܘܠ ܥܪܣܗ ܘܢܐܙܠ ܠܒܝܬܗ.
ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܟܠ ܡܕܡ ܡܨܐ ܫܘܒܚܐ ܠܟ ܀

ܥܠ ܗܘ ܩܢܛܪܘܢܐ ¹ ܀

ܠܬܘ — ܗ — ܘ — ܥܠ ܕܗܘ ܝܕܥ ܡܚܫܒܬܐ ܕܠܒܐ ܀ ܗܘ ܕܓܒܠ ܠܒܠܚܘܕ ܠܒܘܬܗܘܢ ܐܝܟ ܥܒܘܕܐ ܝܫܘܥ ܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܝܕܥ ܗܘܐ ܠܣܝܡܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܕܣܝܡܐ ܗܘܬ ܒܢܦܫܐ ܡܗܝܡܢܬܐ ܕܗܘ ܩܢܛܪܘܢܐ. ܐܬܪܟܢ ܒܨܒܝܢܗ ܠܡܬܡܟܟܘ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܕܐܢܐ ܐܬܐ ܠܒܝܬܟ ܘܐܣܐ ܠܥܒܕܟ ܡܢ ܟܘܪܗܢܗ. ܘܗܠܝܢ ܡܠܐ ܓܪܝ ܟܠܗ ܠܒܗ ܘܫܦܟܗ ܘܚܘܝܗ ܠܟܠܢܫ. ܐܝܟ ܕܗܝܡܢܗ ܕܗܘܝܘ ܐܠܗܐ ܫܪܝܪܐ. ܘܩܥܐ ܠܗ

a Corr. — b Corr. — c Corr. — d Marg. (sic) — e Corr. — f Marg. (sic) — g Corr.

1. B marg. εκατονταρχος. — 2. B marg. στρατιωτις.

didst command him that had sinned to *rise and* take up his bed *and go to his house.* God [1] who canst do all *things,* praise to thee!

On the centurion [2].

39 — v — VI. — **Because he knoweth the thoughts of the heart** [3] ». — He [4] that fashioned our hearts alone *as the Maker,* Jesus who is God, ⌜because he knew [5] the treasure of faith that was stored in the *believing* soul of the centurion, of his own will condescended to humble himself and said *to him,* « I [6] will come to thy house and heal thy bondservant *from his sickness* ». And these words drew out his whole heart *and poured it forth and showed it to everyone;* for he believed him to be *himself* true God; and he cried *to him,*

1. Corr. ' Lord '. — 2. Marg. ἑκατόνταρχος. — 3. Ps. XLIV, 22. — 4. Id. XXXIII, 15 *LXX* (cited as XXXII) « He who fashioned their hearts alone, he who understandeth all their deeds. » — 5. Corr. ' knowing '. — 6. Matth. VIII, 5-10. « But, when..... shall be healed. And I also..... and have many soldiers under my power..... such faith ' » (verbal diff.). Reff. also to Luke VII, 2-9, John IV, 46-50.

ܐܡܪ ܡܠܬܐ ܒܠܚܘܕ ܘܝܕܥ ܐܢܐ ܕܡܬܐܣܐ ܛܠܝܝ. ܐܢ ܐܢܐ ܕܐܣܛܪܛܝܘܛܐ[1] ܘܡܫܥܒܕ ܐܢܐ.
ܬܚܝܬ ܫܘܠܛܢܐ ܕܡܠܟܐ ܐܪܥܢܐ ܐܝܬ ܠܝ ܕܡܦܩܕ ܐܢܐ ܠܐܣܛܪܛܝܘܛܐ ܕܬܚܝܬ ܐܝܕܝ[2]
ܘܡܫܬܡܠܝܐ. ܟܡܐ ܡܕܝܢ[a] ܐܢܬ ܡܪܝ ܕܥܒܕܐ ܐܢܬ ܕܟܠܗܘܢ[b]. ܠܟܠܗܘܢ ܚܝ̈ܠܘܬܐ ܕܡܠܐܟܐ.
ܐܡܪ[3] ܐܢܬ ܟܠ ܕܨܒܐ ܐܢܬ ܘܗܘܐ[4]. ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܪܝܐ ܒܥܝܢܢ ܫܪܪ ܐܦ ܠܢ ܒܦܘܩܕܢܝܟ ܘܒܗܝܡܢܘܬܐ ܬܪܝܨܬ ܫܘܒܚܐ. ܐܝܟ ܛܒܐ ܘܪܚܡܢܐ
ܐܢܬ܀

ܥܠ[3] ܚܡܬܗ ܕܫܡܥܘܢ܀

ܡ[4] — ܘ — ܘ — ܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܥܒܕܬ ܬܕܡܪܬܐ܀ ܘܒܐܠܝܢ ܕܡܬܥܒܕܢ ܐܟܚܕܐ ܐܝܟ ܡܕܒܪܢܘܬܐ
ܐܝܟ ܐܢܫܝܬ ܡܫܬܟܚ ܡܕܡ ܕܠܐܠܗܐ. ܡܫܡܫ ܗܘ ܘܡܠܡ[5]
ܙܠܝܩܐ. ܘܡܢܗܪܝܢ ܠܥܝܢܝ ܡܕܥܢ[c] ܘܡܬܥܒܕܝܢ ܥܠܝܐ ܕܢܦܫܢ[d]. ܟܕ
ܓܝܪ ܡܪܝ ܚܡܬܗ[e] ܕܦܛܪܘܣ. ܪܡܝܐ ܗܘܬ ܒܥܪܣܐ ܘܡܬܐܠܨܐ ܡܢ
ܐܫܬܐ. ܐܝܟ ܐܣܝܐ ܐܚܕܬܗ ܒܐܝܕܗ. ܘܐܩܝܡܬܗ ܐܣܝܬܗ

a Corr. ܟܡܐ ܗܘ ܕܟܠ (sic) ܡܕܝܢ. — b Corr. ܘܗܘܐ. — c Corr. ܘܡܢܗܪܝܢ ܠܢܦܫܬܐ. — d Corr. ܘܡܢܗܪ ܠܢܦܫܬܐ ܕܝܠܢ. — e Marg. ܚܡܬܗ ܕܫܡܥܘܢ ܘܡܠܡ ... ܐܝܟ ܐܣܝܐ ܐܚܕܬܗ ܒܐܝܕܗ ... ܘܐܩܝܡܬܗ ܡܢ ܥܪܣܐ ܘܐܣܝܬܗ ܘܩܡܬ ܘܡܫܡܫܐ ܗܘܬ ܠܗ.

1. B marg. δορυφόροι. — 2. This is inserted in marg. in A and should perh. have been in paint. Over ܕܟܠܗܘܢ and after ܘܡܫܬܡܠܝܐ are signs. — 3. A ܕܥܠ. — 4. A ܥܠ. — 5. A marg. ins. ܗܘܐ.

« Speak the word only and *I know that* my bondservant will be healed. If I, who am a soldier[1], *and bound* under the authority of an *earthly* king, command the soldiers[2] *under my power,* how much more dost thou, *my Lord who art* the Maker of *all* the hosts of angels, say[3] all that thou wishest and it is accomplished[4]? Therefore, Lord, we beg, confirm us also *in thy commandments and* in the orthodox faith, as being good and merciful.

On Simon's mother-in-law.

40 — vi — VI. — « **Thou art God that hast done wonders** »[5]. — Even in things that were performed *and done* by thee, Christ, God, according to the dispensation as in a more human fashion there is found something befitting God, and ⌜its rays flash[6] forth the more and ⌜enlighten the eyes of our mind[7]. When, *my Lord,* the mother-in-law[8] of Peter was confined *to bed and vexed* by a fever, *like a physician* thou tookest her by the hand, and raisedst

1. Marg. στρατιώτης. — 2. Marg. δορύφοροι. — 3. Corr. ' above, say '. — 4. Corr. ' done '. — 5. Ps. LXXVII, 14. — 6. Corr. ' the light flashes '. — 7. Corr. ' enlightens our souls '. — 8. Matth. VIII, 14, 15.

ܡܢ ܟܘܪܗܢܗ̇. ܘܗܕܐ ܡܬܚܙܝܐ ⌈ܐܝܟ ܡܕܡ ܩܠܝܠܐ[a]. ܘܠܐ ܗܘܐ ܕܬܡܝܗܐ ܐܝܬܝܗ̇
ܠܡܬܕܡܪܘ. ܐܠܐ ܐܠܗܘܬܐ ܒܟܣܝܘܬܐ ܡܚܠܛܐ ܗܘܬ. ܒܗܝ ܕܗܝ ܕܪܡܝܐ ܗܘܬ
ܒܥܪܣܐ[1] ⌈ܐܝܟ ܕܩܡܬ[b] ܡܚܕܐ[2] ܡܫܬܘܫܛܐ. ܘܫܪܝܐ ܕܬܥܒܕ ܢܚܡܫܐ ܠܡܫܡܫܘ
ܕܚܠܝܡܐ ܗܘܬ ܡܫܡܫܐ. ܐܝܟܢܐ[3] ܕܐܦܠܐ ܢܪܓܫܘܢ ܕܡܬܚܙܝܢ ܗܘܘ ܠܗ̇ ܟܠܗ
ܢܝܫܐ ܗܘܐ ܕܟܪܗܬ. ܡܛܠ ܫܘܚܠܦܐ ܕܗܘܐ ܠܗ̇ ܡܫܬܠܝܐ. ܐܠܐ
ܘܠܢܦܫܬܐ ܕܝܠܢ ܕܘܝܬܐ ܕܡܫܬܠܗܒܢ ܡܣܓܝܐܝܬ: ܡܢ ܓܐܪ̈ܘܗܝ ܢܘܪܢܝܐ
ܘܡܚܒܠܢܝܬܐ ܕܐܟܠܩܪܨܐ. ܣܥܘܪ ܘܐܩܝܡ ܐܝܟ ܛܝܒܘܬܟ
ܘܐܝܟ ܣܘܓܐ ܕܪ̈ܚܡܝܟ ✤

ܥܠ ܐܬܘܬܐ ܗܝ ܕܥܒܕ ܝܫܘܥ ܟܕ ܡܬܛܪܦܝܢ ܫܠܝ̈ܚܐ ܒܝܡܐ ܕܛܝܒܪܝܘܣ[4] ✤

ܡܐ — ܐ — ܘ — ܡܬܪ̈ܘܪܡܢ ܥܒ̈ܕܝܟ ܘܢܦܫܝ ܝܕܥܐ ܠܗ̇ ܛܒ ✤ ܟܕ ܐܬܕܡܪ̈ܬܐ ܦܐܝ̈ܬܐ ܠܐܠܗܐ
ܐܝܬܝܗܝܢ ܠܥܠ ܡܢ ܡܣܬܟܠܢܘܬܐ: ܗܠܝܢ ܕܣܥܪܬ[c] ܗܘܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ:
ܐܢܬ ܗܘ ܚܟܡܬܗ ܕܐܒܐ. ܒܐܬܪ̈ܘܬܗܘܢ ܦܩܕܬ ܗܘܝܬ ܠܗܘܢ ܕܢܬܕܡܪܘܢ.

a Corr. ܐܝܟ ܕܗܘܐ (to follow?). — b Corr. ܡܢ ܕܩܡܬ. — c Corr. ܕܣܥܪܬ.

1. B marg. κλινηρη[ς]. — 2. B marg. παραχρη[μα]. — 3. A ܐܝܟܢܐ. — 4. A ܕܛܝܒܪܝܘܣ B ܕܛܝܒܪܝܐܣ marg. A Τιβεριος B Τιβεριας.

her *whole* from her disease : and this seems a[1] small thing, and *it is* not *very* wonderful; but the Godhead was[2] in a hidden manner mixed with it, in that she who had been confined to bed[3], ⌈as soon as[4] she arose, immediately[5] and at once began to carry out and perform such things as persons in full health *are wont to do*, so that those who saw it did not even perceive *at all* that she had *ever* been sick, by reason of the change *that had been* sudden*ly wrought in her*. But *visit* our wretched souls also that are *sorely* inflamed by the burning *and destroying* darts of the devil *and* raise *them* according to *thy grace and* thy great mercy.

On the miracle that Jesus did when the apostles were being tossed on the sea of Tiberias.

41 — VII — **VI.** — « **For thy works are high and my soul knoweth it well** »[6]. — Though thy God-befitting miracles which thou didst[7], Christ, God, *thou who art* the Wisdom of the Father, are above conception, thou didst

1. Corr. ' in some way a '. — 2. Corr. ' is '. — 3. Marg. κλινήρης. — 4. Corr. ' when '. — 5. Marg. παραχρῆμα. — 6. Ps. CXXXVIII, 14. — 7. Corr. ' accomplishedst '.

ܕܫܪܝܪܐܝܬ[a] ܘܠܐ ܫܘܚܠܦܐ ܗܘܝܬ ܒܚܘܒܟ ܒܪܢܫܐ. ܘܩܕܡܘܗܝ ܡܥܒܕܢ
ܠܥܒ̈ܕܐ ܐܠܗ̈ܝܐ. ܥܒܕܬ ܕܢܗܘܘܢ ܠܥܒ̈ܕܐ ܐܢܫ̈ܝܐ[b]. ܟܕ ܒܬܪ̈ܝܗܘܢ ܡܚܘܐ
ܕܚܕ ܐܢܬ ܘܗܘ ܗܘ ܟܕ ܠܐ ܦܠܝܓ. ܟܕ ܥܬܝܕ ܗܘܝܬ ܕܬܚܘܐ ܓܠܝܐܝܬ ܕܐܝܬܝܟ[1]
ܡܪܝܐ ܘܥܒܘܕܐ ܕܗܢܐ ܟܠ. ܐܫܬܥܒܕܬ ܒܨܒܝܢܟ ܠܢܡܘܣ̈ܐ ܕܟܝܢܐ.
ܘܫܪܝܪܐܝܬ ܒܐܢܫܝܘܬܐ[c] ܐܝܟ ܐܢܫ ܕܡܬܬܥܝܪ ܒܐܠܦܐ ܕܡܟ ܘܐܬܢܝܚ. ܟܕ ܥܠ
ܒܣܕܝܐ ܕܡܟ ܢܘܡ ܐܦ ܐܬܬܢܝܚܬ[2]. ܘܩܡ ܥܠܥܠܐ ܒܝܡܐ ܘܐܠܦܐ
ܗܘܬ ܡܬܛܪܦܐ ܠܡܬܒܪܘ[d]. ܘܐܢܬ ܐܝܟ ܠܐ ܝܕܘܥ ܫܠܐ ܗܘܝܬ.
ܗܘ ܕܟܠ ܝܕܥ. ܘܒܦܘܡܐ ܕܬܠܡܝ̈ܕܐ ܡܬܐܡܪܢ[3] ܗܘܝ. ܗܘ[e] ܕܡܪܢ ܥܕܪܝܢ[f]
ܕܗܐ ܐܒܕܝܢ. ܘܗܟܢ ܟܕ ܐܬܬܥܝܪܬ ܘܩܡܬ. ܠܪ̈ܘܚܐ ܘܠܝܡܐ
ܦܩܘܕܐܝܬ ܐܡܪܬ ܗܘܝܬ. ܫܠܘ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟ ܐܬܟܪܐ ܐܬܟܪܐ.

a Corr. ܕܫܪܝܪܐ. — b Corr. ܡܟܝܟܬܐ. — c Marg. A ܒܐܢܫܝܘܬܐ. ܟܕ ܒܨܒܝܢܟ ܕܝܠܟ ܐܬܐܡܪܬ ܗܘܝܬ ܡܟܬܒܢܘܬܗܘܢ ܕܥܒ̈ܕܐ ܐܠܗ̈ܝܐ ܗܘܐ. ܘܐܚܪܢܐ ܒܥܒ̈ܕܐ ܐܢܫ̈ܝܐ ܒܬܪ̈ܝܗܘܢ ܡܚܘܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܡܫܬܡܠܝܐ ܕܡܢ ܫܘܪܝܐ ܐܦ ܠܐ ܗܘܝܬ ܕܝܠܟ. ܐܠܐ ܐܢܬ ܗܘ ܕܐܝܬܝܟ ܗܘܝܬ ܒܐܢܫܝܘܬܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܐܬܬܩܢܬ ܘܐܝܬܝܟ. ܠܟܠܗܘܢ .. ܘܡܕܡ ܡܕܡ ܕܢܫܡܥ ܘܡܬܚܙܐ ܐܢܫܐ ܗܘܐ ܕܡܢ ܟܠ ܦܓܪܐ ܐܝܟ ܡܚܘܐ ܗܘܐ. ܐܝܟ ܕܐܝܬ ܠܐܠܗܘܬܐ ܘܐܢܫܘܬܐ. ܘܠܐ ܐܦ ܒܗ ܐܬܬܩܢܬ ܕܝܠܗ ܗܘܝܬ ܒܐܠܦܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܒܕܡܘܬ ܐܢܫܐ ܠܘܬ ܒܣܕܝܐ ܗܘܬ ܕܡܟ. ܘܐܦ ܐܢܫܝܘܬܐ ܐܢܫ̈ܐ ܠܐ ܐܬܬܩܢܬ. ܐܢܬ ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܠܐ B ܕܡܟ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܗܘܐ. ܘܐܝܟ ܐܢܫܐ ܒܐܠܦܐ. ܘܐܢܬ ܡܬܢܝܚܬ ܕܝܠܟ. ܘܐܡܪܬ ܗܘܝܬ ܐܝܟ ܡܕܡ. ܕܐܬܬܥܝܪܬ ܘܩܡܬ ܕܝܠܟ. — d Corr. ܗܘܬ. — e Corr. ܡܬܬܟܪܝܐ ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ ܗܘ ܗܘܐ ܐܬܬܟܪܝ.— f Corr. ܥܕܪܢܝ.

1. A ܕܐܝܬܝܟ. — 2. A ܐܬܬܢܝܚܬ. — 3. A ܡܬܐܡܪܢ.

through them bring it about that it should be believed that *in thy love* thou becamest man truly[1] *and without variation,* and thou causedst the human[2] acts to go before the divine acts, showing through the two that thou art one and the same *without division.* When thou wast about to show plainly that thou art *Lord and* Maker of this universe, *of thine own will* thou didst yield to the ordinances of nature, and *thou who art awake* didst truly and in human fashion sleep in the boat[3], and *resting* on the cushion didst slumber *and take rest :* and a storm prevailed *upon the sea,* and the boat was being driven[4] *to destruction;* and thou as knowing not wast still, thou who knowest all; and in the mouth of the disciples were *being said* the words, « Our Lord, help[5] me *for behold!* we perish » : and so, having *awoken and* risen up, thou saidst *in commanding fashion* to the winds and the sea, « *I say to thee* be still and refrain »; and the *turmoil of the* storm was calmed. *And* therefore we

1. Corr. ' in truth '. — 2. Corr. ' lowly '. — 3. Matth. VIII, 23-27 (verbal diff.), Mark IV, 38, 39 « But Jesus..... perish '. And he ariseth and rebuked..... calm » (verbal diff.). Ref. also to Luke VIII, 22-25. — 4. Corr. ' wrecked '. — 5. Corr. ' save '.

ܘܡܫܝܢܘܬܐ[a] ܡܫܝܢܘܬܐ ܒܚܝܠܟ ܗܘܐ. ܘܟܠܠ ܗܘ ܕܢܬܚܢܢ ܒܥܝܢ ܡܢܟ. ܫܠܝ
ܒܚܢܢܟ ܠܫܓܘܫܝܐ[b] ܕܚܫ̈ܐ ܕܐܝܬ ܒܢ. ܟܕ ܫܝܢܐ ܕܡܢܟ[c] ܝܗܒ ܐܢܬ ܠܢܦܫܬܢ ܀

ܥܠ ܗܝ ܙܢܝܬܐ ܀

ܡܒ — ܚ — ܗ — ܐܡܪܬ ܕܐܘܕܐ ܠܡܪܝܐ ܣܟܠܘܬܝ ܀ ܗܝ[d] ܙܢܝܬܐ ܠܪܚܡܬܐ ܒܝܫܬܐ
ܘܡܣܠܝܬܐ: ܐܝܕܐ ܕܠܪ̈ܚܡܢܐ ܣܓܝܐܐ ܠܒܙܘܙܐ ܘܦܠܓܬܗ̇. ܗܝ ܕܝܢ ܐܝܟ
ܬܓܪܐ܆ ܠܬܓܪܬܐ[1] ܘܒܚܝܪܬܐ. ܟܠܗ̇ ܒܬܝܒܘܬܐ ܟܢܫܬܗ̇ ܫܕܬܗ̇.
ܘܥܠ ܝܫܘܥ ܦܪܘܩܐ ܕܟܠ ܗܘ ܕܠܗ ܪܚܡܬ. ܫܦܟܬܗ̇. ܘܐܬܪܓܪܓܬ
ܗܘܬ ܘܪܓܬ ܠܫܘܦܪܐ ܗܘ ܕܠܐ ܡܝܘܬܐ ܘܕܠܐ ܚܫܐ. ܕܡܢܗ ܐܬܕܟܝܬ[e] ܗܘܬ
ܠܗ̇ ܕܟܝܘܬܐ ܠܢܦܫܗ̇. ܘܟܕ ܚܠܛܬ ܗܘܬ ܥܡ[f] ܕܚܠܬܐ ܪܚܡܬܐ. ܐܝܟ
ܡܢ ܕܒܗ ܕܚܠܐ ܗܘܬ ܣܓܝ. ܠܪ̈ܓܠܐ ܕܦܪܘܩܐ ܕܟܠܢ ܒܕܡ̈ܥܝܗ̇ ܡܪܛܒܐ ܗܘܬ.
ܐܝܟ ܡܢ ܕܪܚܡܐ ܗܘܬ ܕܝܢ ܠܗܠܝܢ ܡܢܫܩܐ ܗܘܬ. ܘܠܡܩܒܠܢܘܬܐ ܕܫܘܒܩܢܐ

a Corr. ܕ ܡܫܝܢ. — b Corr. ܕ ܡܫܝܢ ܘ, with lines above and under ܘ and ܕ. — c Corr. ܕܡܢܟ.
— d Marg. [illegible] (sic [illegible]
— e Corr. ܗܘܐ (sic). — f Corr. ܒ.

1. A ܠܬܓܪܬܐ.

beg thee, still *in thy grace* the *turmoil of* passions *that is* in us, bestowing upon our souls the [1] peace *that comes from thee.*

On the harlot.

42 — VIII — V. — « I said I will confess my transgression to the Lord » [2]. — The [3] *evil and* abominable love which the harlot had exchanged and divided with many lovers, *enticing them to destruction,* she *instead* after the manner of a merchant and in approved fashion gathered all together in repentance and poured out upon Jesus *the Saviour of all* whom she had loved; and she *desired and* yearned for the undying and passionless beauty, from which ⌜she gained [4] purification for herself; and, mingling love with fear, inasmuch as she feared *greatly,* she wetted the feet of the Saviour *of us all* with *her* tears; and, inasmuch as she loved, *she* kissed *these;* and she was admitted to *receive*

1. Corr. ' thy '. — 2. Ps. XXXII, 5. — 3. Luke VII, 36-38. — 4. Corr. ' there happened ' (?).

ܠܚܛܗܝܢ ܕܡܢܗ ܐܫܟܚܬ: ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܦ ܠܢ ܕܐܝܟ ܗܕܐ ܡܬܬܝܒܢܘܬܐ ܘܫܘܒܩܢܐ
ܕܡܢܗ ܗܒ ܠܢ ܡܪܚܡܢܐ ܘܥܬܝܪ ܠܛܝܒܘܬܐ[a] ܀

ܥܠ ܒܪܬܗ ܕܝܐܝܪܘܣ ܀

ܡܓ — ܛ — ܘ — ܛܒ ܗܘ ܡܪܝܐ ܘܪܚܡܘܗܝ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܒܕܘܗܝ ܀ ܘܠܝܐܝܪܘܣ ܪܝܫܐ
ܘܡܕܒܪܢܐ ܕܟܢܘܫܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ: ܗܘ ܡܪܚܢܐ ⌜ܘܟܬܘܫܐ⌝[1] ܥܡ ܐܠܗܐ.[b] ܚܢܢ
ܗܘܐ ܘܡܥܕܪ ܡܫܝܚܐ. ܗܘ[c] ܕܡܕܢܚ ܫܡܫܗ ܥܠ ܛܒܐ ܘܥܠ ܒܝܫܐ. ܘܡܚܬ
ܡܛܪܗ ܥܠ ܟܐܢܐ ܘܥܠ ܥܘܠܐ[d]. ܒܪܬܗ ܓܝܪ ܕܗܢܐ ܡܝܬܐ[e] ܗܘܬ ܘܫܟܝܒܐ
ܠܬܟܦܐ. ܘܡܛܠܬܗ ܥܢܐ ܗܘܐ ܘܐܡܪ ܗܘ ܗܘ ܕܗܦܟܗ ܠܡܘܬܐ
ܒܝܕ ܩܝܡܬܐ ܘܥܒܕܗ ܫܢܬܐ[f]. ܠܡܢܐ ܪܗܝܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܠܐ ܡܝܬܐ

a Corr. [illegible]. — b Corr. [illegible]. — c Marg. [illegible] (sic) [illegible] — d Marg. A [illegible] B [illegible] — e Corr. [illegible]. — f Corr. [illegible].

1. A [illegible]

from him forgiveness of sins. Therefore bestow upon us also such penitence and the forgiveness that comes from it, thou that art *merciful and* rich in grace[1].

On Jairus' daughter.

43 — IX — VI. — « **Good is the Lord and his mercy is over all his works** »[2]. — Even to Jairus the head *and ruler* of the synagogue of the Jews that was presumptuous and ⌜contended against God[3] Christ gave *pity and* help, « he who maketh the sun to rise on the good and the evil, *and his rain to fall on the just and on the unjust* »[4]. For[5] this man's daughter ⌜had died and been laid out[6] *for burial;* and *concerning her* ⌜the very one[7] who changed death by *means of* the Resurrection *and made it* into sleep *answered and* said, « *Why are*

1. Corr. ' mercy '. — 2. Ps. CXLIV, 9. — 3. Corr. ' hostile '. — 4. Matth. V, 44, 45. — 5. Id. IX, 18, 19 « And, while..... a ruler and drew near and worshipped..... and went with him », 23-26 « And Jesus..... ' Withdraw ye. The damsel..... by the hand and raised the damsel. And that report..... country. » (verbal diff.), Mark V, 43. — 6. Corr. ' was laid out dead '. — 7. Corr. ' he '.

[illegible] [a] [illegible] [b] [illegible] [c] [illegible] [d] [illegible] [e] [illegible] [1] [illegible]

[illegible]

[illegible] [2] — ܘ — ܗ — [illegible] [3] [illegible] [4] [illegible] [f] [illegible] [g] [illegible] [h]

a Corr. [illegible] (to follow). — b Corr. [illegible]. — c Corr. [illegible]. — d Corr. [illegible]. — e Corr. [illegible]. — f Marg. [illegible] (sic) [illegible] (sic) [illegible] (sic) [illegible] (sic). — g Corr. [illegible]. — h Corr. [illegible].

1. A [illegible] corr. [illegible]. — 2. A [illegible]. — 3. [illegible] in ink. — 4. B [illegible].

ye disturbed? She is not dead, but sleepeth ». And they who were mourning for her who had been for some[1] time laid out *as* ⌜a corpse mocked *and jeered* at him. *But he* by saying, « Damsel, arise »[2], cut *away from her* as God the bonds of death; and *so* ⌜after raising her[3] *just* as *if he were* a physician who *cured and* raised ⌜the sick person[4] he commanded *them* to let her be fed; wishing by *an* action *such as* this both to conceal the *God-befitting* miracle, and to teach us lowliness of mind. *And therefore with astonishment* let us offer praise to his wisdom and to his power and *give thanks* to his great mercy.

On the two blind men.

44 — x — V. — **« Have mercy upon me, Lord, have mercy upon me »**[5]. — When Christ was passing by *a certain place on the way,* two blind men[6] followed *and came* after him, ⌜who cried[7] *and said,* « *We pray*, Son of David, have

1. Corr. ‘ a long ’. — 2. Corr. ‘ dead laughed at him. And by saying, « Damsel, arise, » he ’. — 3. Corr. ‘ when she had risen ’. — 4. Corr. ‘ her that was sick ’. — 5. Ps. CXXII, 3 *LXX*. — 6. Matth. IX, 27-30. « When Jesus..... house, these blind men..... opened. » — 7. Corr. ‘ crying ’.

ܠܡܘܪܟܐ ܕܨܠܘܬܗܘܢ. ܥܕܡܐ ܕܫܠܡ ܡܪܕܝܬܗ ܘܥܠ ܠܒܝܬܐ. ܘܟܕ
ܐܫܟܚ ܐܢܘܢ ܕܡܟܬܪܝܢ: ܘܡܬܝܚܕܝܢ ܠܢܘܗܪܐ ܠܡܚܙܐ[a]. ܫܐܠ ܐܢܘܢ
ܕܡܗܝܡܢܝܢ ܕܡܫܟܚ ܗܘ ܗܕܐ ܠܡܥܒܕ. ܗܢܘܢ ܕܝܢ ܐܡܪܘ ܠܗ. ܐܝܢ ܡܪܝܐ
ܕܗܐ ܠܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܩܪܝܢܢ ܠܟ[b]. ܟܕ ܡܘܕܝܢܢ ܫܪܝܪܘܬܐ ܕܡܬܒܪܢܫܢܘܬܐ
ܕܥܠ ܡܛܠܬܢ. ܘܡܫܪܪܝܢܢ[d] ܕܐܢܬ ܗܘ ܡܪܝܐ[e]
ܕܡܠܐܟܐ ܘܕܚܝܠܘܬܐ. ܘܟܕ ܫܡܥܘ ܕܐܡܪ ܠܗܘܢ ܗܘܐ ܕܐܝܟ ܗܝܡܢܘܬܟܘܢ
ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ. ܐܬܦܬܚ[1] ܥܝܢܝܗܘܢ ܘܚܙܘ. ܘܚܢܢ ܒܥܝܢ ܚܢܢ
ܡܪܝܐ[f] ܢܘܗܪܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܬܪܝܨܬܐ ܗܒ ܠܢ. ܐܝܟ ܣܘܓܐܐ
ܕܪܚܡܝܟ ܪܘܪܒܐ܀

ܥܠ ܗܘ ܕܝܒܝܫܐ ܗܘܬ ܐܝܕܗ܀

ܡܗ — ܝܐ — ܘ — ܫܢܝܢܗܘܢ ܐܝܟ ܕܚܘܝܐ܀ ܠܚܘܝܐ[g] ܡܬܚܡܠܐ[h] ܘܡܩܕܡܐ

a Corr. [illegible]. — b Corr. [illegible]. — c Corr. [illegible] — d Corr. [illegible]. — e Corr. [illegible] (to follow). — f Corr. [illegible] (to precede). — g Marg. [illegible] (sic) [illegible] (sic) [illegible]. — h Corr. [illegible].

1. A [illegible].

mercy upon us ». *But he suffered the voice of* ⌈their prayer to be prolonged[1] until he had *completed his journey and* entered the house, *and, when* he found that they continued, and yearned[2] to see light, he asked *them* if they believed that he was able to do this; and they ⌈in faith[3] answered *him,* « Yea, Lord, for we have named[4] thee *to be* the Son of David, confessing the truth of the Incarnation *on our behalf;* and we ⌈are convinced that thou art Lord *of angels and* of hosts[5] ». And, when they had heard *him say to them* the words, « According to your faith be it unto you », *their eyes were opened and* they saw. And[6] *we ourselves pray,* Lord, bestow on us the light of the orthodox faith, according to *the abundance of* thy great mercy.

On the man whose hand was withered.

45 — XI — VI. — « They have sharpened their tongue like that of a

1. Corr. ' And, having prolonged their prayer '. — 2. Corr. ' asked '. — 3. Corr. ' believingly ' — 4. Corr. ' called '. — 5. Corr. ' know thee to be Lord of hosts also '. — 6. Corr. ' And therefore '.

ܘܡܬܚܪܐ[a] ܥܡ ܐܠܗܐ. [1]ܗܘ ܕܪܚܝܒܐ ܩܢ ܕܒܝܫܬܐ ܥܒܕ[b]: ܚܡܝܠܐ ܕܝܢ ܠܘܬ
ܡܝܬܪܘܬܐ. ܡܬܠܚܡ[c] ܗܘܐ ܠܥܒܕ ܛܒܬܐ ܡܫܝܚܐ. ܥܠ ܕܐܣܝܗ ܠܢܦܫܬܐ
ܕܡܬܢܟܝܢ ܗܘܝ ܒܟܘܪܗܢܐ ܕܦܓܪܐ ܒܫܒܬܐ ܘܡܚܪܪ ܗܘܐ ܠܗܝܢ ܡܢ ܟܐܒܝܗܝܢ. ܡܛܠ ܗܘܐ
ܓܝܪ [1]ܗܘ ܐܝܟ[d] ܒܪܐ ܘܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܐܒܐ: ܘܝܗܒ ܢܡܘܣܐ ܝܗܒ ܠܗܘܢ ܢܡܘܣܐ.
ܕܐܝܠܝܢ ܕܠܘܬ ܦܘܪܩܢܐ ܕܢܦ̈ܫܬܐ ܠܡܥܒܕ ܒܝܘܡܐ ܕܫܒܬܐ. ܠܐ
ܟܠܐ[e] ܗܘܐ. ܐܡܪ ܓܝܪ ܕܠܐ ܐܢܫ[f] ܢܥܒܕ[1] ܒܗ ܥܒ̈ܕܐ. ܐܠܐ ܐܢ
ܠܒܪ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܥܒܕܢ ܠܟܠ ܢܦܫ. ܡܛܠ ܗܕܐ ܐܦ ܒܗ ܒܫܒܬܐ
ܒܡܠܬܐ ܒܠܚܘܕ [1]ܐܝܟ ܕܡܦܩܕ ܗܘܐ ܐܡܪ[g]: ܠܓܒܪܐ ܕܠܝܕܗ ܦܩܕ
ܗܘܐ ܕܢܦܫܘܛ[2] ܠܗܕܐ ܘܡܬܦܫܛܐ ܗܘܬ ܚܠܝܡܬܐ. ܘܗܟܢܐ ܐܠܦ ܠܗܘܢ
ܠܡܩ̈ܛܪܓܢܐ ܥܘ̈ܠܐ ܟܕ ܚܙܝܢ ܗܘܘ ܕܒܪ[3] ܗܘܐ. [1]ܕܡܛܠ ܕܐܝܬ ܗܘ ܕܝܒ̈ܝܫܢ ܐܝܕ̈ܝܗܘܢ[h]
ܐܠܐ ܗܘܘ ܠܗܘܢ ܐܝܕ̈ܝܐ ܡܝ̈ܒܫܬܐ. ܠܥܒܕܐ ܛܒܬܐ ܨܥܪܘܗ̇ ܠܫܒܬܐ. ܗܘ ܪܒܐ ܕܟܠ
ܘܐܠܗܐ. ܐܦ[4] ܪܚܡ ܐܢܫܐ܀

a Corr. ܘܚܪܐ. — b Corr. ܗܘ ܕܪܚܝܒ ܠܒܝܫܬܐ. — c Corr. ܠ (sic). — d Corr. ܒܪ ܐܠܗܘܬܐ. — e Corr. ܟܠܐ ܗܘܐ. — f Marg. ܡܢ ܡܩܕܫܐ. ܝܘܡܐ ܩܕܡܝܐ ܢܬܩܪܐ ܩܕܝܫܐ. ܘܝܘܡܐ ܫܒܝܥܝܐ ܩܪܝܐ ܩܕܝܫܐ ܢܗܘܐ ܠܟܘܢ. ܟܠ ܥܒܕܐ ܦܘܠܚܢܐ ܠܐ ܬܥܒܕܘܢ ܒܗܘܢ. ܒܪܡ ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܥܒܕܢ ܠܟܠ ܢܦܫ: ܗܠܝܢ ܒܠܚܘܕ ܢܬܥܒ[ܕܢ] ܠ[ܟ]ܘܢ. — g Corr. ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܐܝܕ (sic). — h Corr. ܕܒܪ [ܠܗܘ] ܡܩܕܫܘܬܐ [ܡܕ]ܡܝܬܐ.

1. We require corr. ܠܡܥܒܕ, which, if there, is illegible. — 2. A ܕܢܦܫܛܝܗ̇. — 3. A ܕܒܪܐ. — 4. A ܘܐܦ.

serpent »[1]. — The[2] people of the Jews that is fond of finding fault and contends with God, that is ⌜strenuous in[3] evil *deeds,* but sluggish towards virtue, blamed[4] Christ the doer of good deeds because he *healed* souls afflicted with bodily disease on the Sabbath *and* freed *them* from their pains : for ⌜he as[5] the *Son and* Word of God and the Father, who had *himself* given them the law, ⌜knew that it did not forbid men[6] to do acts tending to the deliverance of souls on the Sabbath-*day;* for it said, « ⌜No[7] man shall[8] do works upon it, save *only* those that are done by every soul ». For this reason also on the same *Sabbath*-day he *by word* only ordered a certain man ⌜whose hand was withered[9] to stretch this forth, and it was stretched forth *whole*. And *thus* he taught the unjust accusers *themselves* when they saw it that because they had hands withered for the purpose of *doing* good actions they dishonoured the Sabbath; he that is teacher of all things and God, as well as merciful.

1. Ps. cxxxix, 4. — 2. Matth. xii, 9-13 « Jesus withdrew..... and raise it up. For how much better..... like its fellow. » — 3. Corr. ‘ zealous for ’. — 4. Unintelligible corr. — 5. Corr. ‘ since he is ’. — 6. Corr. ‘ he knew that it was not forbidden ’. — 7. Ex. xii, 16 *LXX* « The first day shall be called holy; and the seventh day shall be set apart and holy unto you, and ye shall do no servile work on them. Nevertheless such things as shall be done by every soul, these only shall be done by you. » — 8. Corr. ‘ Ye shall not ’. — 9. Corr. ‘ who had a withered hand ’.

ܬܘܒ [1] ܡܕܪ̈ܫܐ ܕܥܠ ܬܕܡܪ̈ܬܐ ܗܠܝܢ ܕܦܫ̈ܝ. ܘܠܐ ܥܒܕ ܥܠܝܗܘܢ ܩܕܝܫܐ ܣܘܝܪܐ [2]. ܥܒܝ̈ܕܝܢ ܕܝܢ ܠܝܘܚܢܢ
ܒܪ ܐܦܬܘܢܝܐ ܐܪܫܝܡܢܕܪܝܬܐ ܩܕܡܝܐ ܕܩܢܫܪܐ ܀

ܥܠ ܗܝ ܟܢܥܢܝܬܐ ܀

ܡܘ — ܝܒ — ܕ — ܬܘ ܫܡܥܘ ܘܐܫܬܥܐ ܠܟܘܢ ܟܠܟܘܢ ܥܒ̈ܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܀ ܪܒܐ ܗܘ ܛܒ
ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܗܝ ܟܢܥܢܝܬܐ [a]. ܘܡܥܠܝܐ ܐܦ ܪܕܝܐ ܠܚܝܠܐ ܕܡܠܬܐ. ܗܕܐ ܓܝܪ
ܫܒܩܬ ܗܘܬ ܘܒܣܬ ܠܛܘܥܝܘܬܐ ܕܦܘܠܚܢ ܫܐ̈ܕܐ: ܘܠܥܝ̈ܕܐ ܕܐܒܗ̈ܬܐ. ܒܬܪ
ܦܪܘܩܐ ܕܟܠ ܐܙܠܐ ܗܘܬ ܟܕ ܩܥܝܐ. ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ ܡܪܝܐ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. ܒܪܬܝ
ܕܝܠܝ ܒܝܫܐܝܬ ܡܢ ܫܐܕܐ ܡܬܕܒܪܐ [b]. ܘܟܕ ܟܠܒܬܐ ܐܬܩܪܝܬ. ܠܡܙܘܢܐ ܕܟܠܒܐ
ܫܐܠܬܗ ܗܘܬ. ܡܛܠܗܕܐ ܩܒܠܬ ܗܝ ܕܒ̈ܢܝܐ ܟܕ ܫܡܥܬ [c] ܗܘܬ. ܙܠܝ [3]
ܢܗܘܐ ܠܟܝ ܐܝܟ ܕܨܒܝܐ ܐܢܬܝ. ܘܗܟܢܐ ܡܢ ܗܘܝܘܬ ܚܙܝܪܐ [d] ܕܡܢ

a A marg. ܡܢ ܐܘܪ̈ܚܬܗܘܢ ܕܡܠܟ. ܘܢܦܩܬ ܡܢ ܐܬܪ ܢܟܦܬܐ: ܘܐܬܬ ܠܡܫܡܥܗ ܕܝܫܘܥ ܘܢܩܪܒ. ܗܘܬ ܐܝܟܢܐ ܕܟܢܥܢܝܬܐ ܡܢ
ܫܡܥܬ ܥܠܘܗܝ. ܢܦܩܬ ܡܢ ܬܚܘܡܐ ܘܩܥܝܐ. ܐܬܪܚܡ ܥܠܝ ܡܪܝ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. ܒܪܬܝ ܒܝܫܐܝܬ ܡܬܕܒܪܐ ܡܢ ܫܐܕܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܠܐ ܦܢܐ ܠܗ
ܦܬܓܡܐ. ܘܩܪܒܘ ܬܠܡܝ̈ܕܘܗܝ ܒܥܘ ܡܢܗ ܘܐܡܪܝܢ. ܫܪܝܗ ܕܩܥܝܐ ܒܬܪܢ. ܗܘ ܕܝܢ ܥܢܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܐ ܐܫܬܕܪܬ ܐܠܐ ܠܥܢܐ ܐܒܝܕܬܐ
ܕܒܝܬ ܡܢ ܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܝܠ. ܗܝ ܕܝܢ ܐܬܬ ܣܓܕܬ ܠܗ (sic) ܘܐܡܪܐ. ܡܪܝ ܥܕܪܝܢܝ. ܐܡܪ ܠܗ. ܠܐ ܫܦܝܪ ܠܡܣܒ ܠܚܡܐ ܕܒ̈ܢܝܐ ܘܠܡܪܡܝܘ
ܠܟܠ̈ܒܐ. [ܗܝ] ܕܝܢ ܐܡܪܐ. ܐܝܢ ܡܪܝ. ܐܦ ܟܠ̈ܒܐ ܐܟܠܝܢ ܡܢ ܦܬܘ̈ܬܐ ܕܢܦܠܝܢ ܡܢ ܦܬܘܪܐ ܕܡܪ̈ܝܗܘܢ ܘܚܝܝܢ. [ܝܫܘܥ] ܐܡܪ ܠܗ
ܥܕܡܐ ܗܝ [ܡܢ] ܐܢܬܬܐ ܘܐܬܐܣܝܬ. ܐܢܬܝ ܕܨܒܝܐ ܐܝܟ ܠܟܝ ܢܗܘܐ. ܗܝܡܢܘܬܟܝ ܗܝ ܪܒܐ ܐܢܬܬܐ. ܣܓܝ B ܡܡܪܡܡܐ ܘܒܡܠܟ. —
b Corr. ܡܬܕܒܪܐ. — c Corr. ܫܡܥܬ. — d Corr. ܡܣܝܪܐ.

1. Heading illeg. in A. — 2. A marg. Σευηρου. — 3. A om.

Again hymns on the miracles that remained over and on which the holy Severus did not compose hymns; but they are the composition of John son of Aphthonia, first archimandrite of Kenneshre.

On the Canaanite woman.

46 — xii — IV. — « **Come hearken and I will tell all of you the works of God** »[1]. — *Very* great is the faith of the Canaanite woman[2], and it *goes beyond and* surpasses the power of speech. This woman, having abandoned *and spurned the error of* demon-worship and the customs of her fathers, went after the Saviour *of all,* crying, « Have mercy upon me, Lord, Son of David. My daughter is grievously possessed[3] by a demon »; and, when she was called a dog, she asked him for a dog's food : therefore she received the children's food, hearing the words, « Go, be it unto thee *even* as thou wilt » : and *so from*

1. Ps. lxvi, 16. — 2. Matth. xv, 21-28 « And Jesus..... But she came to him and said, ' Lord, help me '. He saith to her..... And the woman was healed from that hour » (verbal diff.). Ref. also to Mark vii, 24-30. — 3. Corr. ' driven '.

ܡܡܥܒܕܢܘܬܐ ܕܫܐܕܐ. ܒܗܝܡܢܘܬܗ̇ ܕܝܢ ܢܬܕܡܐ ܟܕ ܫܐܠܝܢܢ ܠܡܫܝܚܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܐܠܗܐ
ܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗܐ. ܘܥܘܬܪܐ ܕܪܚܡܘܗܝ ܣܓܝܐܐ. ܘܡܫܒܚܘܬܐ[1]
ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ ܕܗܘܐ[2] ܠܗ ܐܠܗܐ ܀

ܥܠ ܒܪܗ ܕܐܪܡܠܬܐ[3] ܀

ܡܙ — ܝܓ — ܚ — ܡܪܝܐ ܐܣܩܬ ܡܢ ܫܝܘܠ ܢܦܫܝ ܀ ⌐ܟܠܗܘܢ ܕܐܝܬܝܟ[a] ܐܠܗܐ ܘܝܕܥ
ܐܢܬ ܟܠ ܡܕܡ ܩܕܡ ܕܢܗܘܐ[b]. ܘܝܕܥ ܗܘܝܬ ⌐ܕܥܬܝܕ ܗܘܐ ܠܡܦܓܥ[c]
ܒܟ ܒܬܪܥܐ[d] ܕܡܕܝܢܬܐ ܕܢܐܝܢ ܝܚܝܕܝܐ ܕܐܪܡܠܬܐ. ܡܢ ܨܒܝܢܟ
ܐܬܝܬ ܠܘܬܗ ܦܪܘܩܐ. ⌐ܘܡܚܕܐ ܕܚܙܝܬܗ[e] ܦܩܕܬ ܠܥܪܣܐ ܕܛܥܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܕܢܩܘܡ
ܠܗܘܢ. ܘܐܚܕܬ ܒܐܝܕܗ ܘܩܥܝܬ[f] ܛܠܝܐ ܠܟ ܐܡܪ ܐܢܐ ܩܘܡ.
ܦܣܩܬ ܐܣܘܪܝܗ ܕܡܘܬܐ. ܘܫܪܝܬܗ ܡܢܗܘܢ. ܟܕ ܥܒܕܬ ܛܘܦܣܐ ܕܩܝܡܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ. ܕܥܬܝܕ ܗܘܝܬ
ܡܩܝܡ ܐܢܬ ܠܡܥܒܕ. ܐܝܟ ܕܒܥܘܕܪܢܐ ܕܐܝܬܝܟ ܡܚܝܢܐ ܠܟܠܢ

a Corr. ܡܢ ܐܠܗܐ. — b Corr. ܕܢܗܘܘܢ. — c Corr. ܕܢܦܓܥ. — d Marg. ܠܘܩܒܠ ܡܫܠܡܢܘܬܐ ܕܫܠܝܚܐ. ... — e Corr. ܡܢ ܕܚܙܝܬܗ. — f Corr. ܐܡܪܬ.

1. First ܘ in paint. — 2. ܕ in ink. — 3. B ܕܐܪܡܠܬܐ ܒܪܗ.

that time she gained *for* her daughter freed*om to the full* from the operation of the demon. Her faith let us imitate, asking Christ, who is God, for forgiveness of sins and *the riches of* his great mercy.

On the widow's son.

47 — XIII — **VIII. — « Lord, thou hast brought up my soul from Sheol »[1].** — Inasmuch as thou art God and knowest ⌐every *thing* before it[2] happens, and knewest that the *only* son[3] of the widow ⌐was about to[4] meet thee at the gate of *the city of* Naim, thou camest to him, Saviour, of thine own will : and, ⌐as soon as[5] thou hadst seen him, thou commandedst *them to cause* the bier *that carried him* to stand still; and, having *taken him by the hand and* cried[6], « Boy, I say unto thee, rise », thou cleavedst the bonds of death *and releasedst him from them; thereby* prefiguring the perfect resurrection, which thou wast

1. Ps. XXX, 4 *LXX.* — 2. Corr. ' all (things) before they '. — 3. Luke VII, 11-16 « And it befell..... carried it stood still. And he said, ' Young man..... his people » (verbal diff.). — 4. Corr. ' should '. — 5. Corr. ' when '. — 6. Corr. ' said '.

ܠܓܢܣܐ ܕܝܠܢ ܒܢܝ̈ܢܫܐ܂ ܒܝܕ ܙܩܝܦܐ ܘܡܘܬܐ ܕܝܠܟ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܘܠܢܦ̈ܫܬܐ[a] ܕܝܠܢ ܕܒܚܛܝܬܐ ܡܝ̈ܬܢ[b] ܒܝܕ ܬܝܒܘܬܐ ܘܬܘܬܘ ܢܦܫܐ ܐܚܐ܂ ܟܕ ܦܪܣ ܐܢܬ ܠܟܠܢ ܥܘܬܪܐ ܕܪ̈ܚܡܝܟ ܣܓܝ̈ܐܐ܀

ܥܠ ܗܘ ܕܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܠܓܝܘܢ܀

ܡܚ — ܝܕ — ܐ — ܕ݁ ܝܘܕܥܬ ܒܥܡ̈ܡܐ ܚܝܠܟ܀ ܟܕ ܒܙܒܢ ܠܐܬܪܐ ܕܓܕܪ̈ܝܐ ܐܬܝܬ ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ܂ ܠܓܝܘܢ[1] ܕܫܐ̈ܕܐ ܡܪ̈ܘܕܐ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܡܫܬܢܩܝܢ ܗܘܘ ܠܟ ܐܝܟ ܐܠܗܐ ܐܫܬܘܕܥܘܟ[c]܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܩܥܝܢ ܗܘܘ܂ ܡܢܐ ܠܢ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܢܨܪܝܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ ܚܝܐ܂ ܐܬܝܬ ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܕܬܫܢܩ ܠܢ܂ ܠܗܠܝܢ ܕܝܢ[2] ܕܛܪܕܬ ܡܢ ܒܪܝܬܟ܂ ܠܒܩܪܐ ܫܕܪܬ ܐܢܘܢ ܐܝܟ ܕܫܐܠܘ܂ ܟܕ ܡܚܘܐ ܐܢܬ ܕܐܠܘ ܠܐ ܐܦܣܝܬ[d]܂ ܐܦܠܐ ܥܠ ܚܙܝܪ̈ܐ

a Corr. ܘܠܢܦܫܬܐ. — b Corr. ܡܝܬܐ. — c Marg. ܒܡܠܬܐ ܘܒܡܬܪ̈ܓܡܢܘܬܐ ܘܒܚܘܠܡܢܐ܀ ܡܢ ܡܬܝ. ܟܕ ܐܬܐ ܝܫܘܥ ܠܥܒܪܐ ܠܐܬܪܐ ܕܓܕܪ̈ܝܐ܂ ܐܪܥܘܗܝ ܬܪܝܢ ܕܝ̈ܘܢܐ ܕܢܦܩܝܢ ܡܢ ܒܝܬ ܩܒܘܪ̈ܐ܂ ܒܝ̈ܫܐ ܛܒ܂ ܐܝܟ ܕܠܐ ܐܢܫ ܢܫܟܚ ܢܥܒܪ ܒܐܘܪܚܐ ܗܝ܂ ܘܩܥܘ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܡܢܐ ܠܢ ܘܠܟ ܝܫܘܥ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ܂ ܐܬܝܬ ܠܟܐ ܩܕܡ ܙܒܢܐ ܠܡܫܢܩܘ ܠܢ܂ ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܠܗܠ ܡܢܗܘܢ ܒܩܪܐ ܕܚܙܝܪ̈ܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ܕܪܥܝܐ܂ ܫܐ̈ܕܐ ܕܝܢ ܒܥܘ ܡܢܗ ܘܐܡܪܝܢ܂ ܐܢ ܡܦܩ ܐܢܬ ܠܢ ܦܣܘܩ ܠܢ ܕܢܐܙܠ ܠܒܩܪܐ ܕܚܙܝܪ̈ܐ܂ ܐܡܪ ܠܗܘܢ ܝܫܘܥ ܙܠܘ܂ ܘܡܚܕܐ ܢܦܩܘ ܘܥܠܘ ܒܚܙܝܪ̈ܐ܂ ܘܡܚܕܐ ܒܩܪܐ ܗܘ ܟܠܗ ܐܪܗܛ ܠܫܩܝܦܐ ܘܢܦܠܘ ܒܝܡܐ ܘܡܝܬܘ ܒܡ̈ܝܐ. — d Corr. ܐܦܣܝܬ ܐܢܬ.

1. A pl. — 2. A ܟܕ.

pleased to bestow upon the race of *us* men, through thy Cross and death. Wherefore quicken our souls also which are[1] dead *in sin* through repentance *and contrition;* bestowing upon *all of* us *the riches of* thy great mercy.

On the man who had a legion in him.

48 — XIV — I. — « **Thou hast shown thy power among the peoples** »[2]. — *Once,* when thou camest *as man* into the country of the Gadarenes, Christ, God, a legion (λεγεών) of *rebellious* demons among those that were under torments recognised thee as God[3]: wherefore they cried, « What have we to do with thee, *Jesus of Nazareth,* Son of *the living* God? Hast thou come before the time *in order* to torment us? » Having driven these from thy creation, thou sentest them into the herd *as they asked;* thereby showing that, unless thou hadst permitted it, they would not have *dared to* assail[4]

1. Corr. ' is '. — 2. Ps. LXXVII, 15 *LXX*. — 3. Matth. VIII, 28-32 « And, when Jesus..... to torment me? '. Now there was above them a great herd feeding; and the demons..... water » (verbal diff.). Reff. also to Mark V, 1-14, Luke VIII, 26-33. — 4. Corr. ' assailed '.

˹ܡܘܕܝܢܢ ܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ. ܕܝܢܝ̈ܟ ܡܘܒܠܐ ܡܫܬܡܥܝܢ ܠܟ ܟܠ ܕܝܢܝ̈ܟ ܠܐ
ܡܬܕܪܟܢܐ˺[1] ܚܝܠܬܢܐ ܡܪܝܐ ܐܚܝܕ ܟܠ[a]܀

ܕܥܠ ܠܥܙܪ܀

ܡܛܠ — ܝܗ — ܘ — ܠܡܚܘܝܘ ܠܒܢܝ̈ܢܫܐ ܚܝܠܘܬܟ܀ ܟܕ ܥܬܝܕ ܗܘܝܬ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ
ܠܡܩܝܡܘ ܠܪܚܡܟ ܠܥܙܪ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ: ܘܠܡܥܒܕ ܐܬܐ ܕܬܕܡܘܪܬܐ
ܕܥܠܘܗܝ ܠܡܣܥܪ ܒܚܝܠܐ ܕܐܠܗܝ ܦܐܐ[b] ܠܐܠܗܐ: ˹ܐܪܒܥܐ ܓܝܪ ܝܘ̈ܡܬܐ[c]
ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ˹ܒܩܒܪܐ ܘܡܫܪܐ ܗܘܐ ܠܡܬܚܒܠܘ[d]˺. ܗܝܕܝܢ ܐܢܫܝܘܬܐ
ܣܓܝܐ̈ܬܐ ܚܘܝܬ. ܟܕ[e] ܒܟܐ ܗܘܝܬ ˹ܘܡܨܠܐ[f]: ܘܫܐܠ[f 2]˺ ܐܝܟܢܐ ܣܡܬܘܢܝܗܝ
ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ ܘܟܕ ܐܪܝܡܬ ܒܩܠܐ ܘܐܡܪܬ ܠܥܙܪ ܬܐ ܠܒܪ. ܠܡܝܬܐ

a Corr. ܡܘܕܝܢ. ܕܝܢܝ̈ܟ ܕܠܐ ܡܬܒܨܝܢ ܡܫܒܚܝܢ ܠܟ ܗܘܘ ܡܪܝܐ ܟܠ. — b Corr. ܦܐܝܐ. — c Corr. ܐܪܒܥܐ ܓܝܪ ܝܘ̈ܡܝܢ. — d Corr. [illegible]. — e Marg. [illegible] (sic) [illegible] (sic) [illegible] (sic) [illegible] (sic) [illegible]. — f Corr. ܘ for ܘ.

1. A sing. — 2. A ܘܐܡܪ.

even the swine. Accordingly ˹we offer praise to thee for thy *incomprehensible* judgments˺[1], *mighty Lord* Omnipotent.

On Lazarus.

49 — xv — VI. — « **To show thy mightiness to men** »[2]. — When thou wast about, Christ, God, to raise thy friend Lazarus from *among* the dead, and to do the *sign of the* miracle *performed* upon him *by thy* God-befitting *power* (for he had been four days ˹in the grave and had already begun to putrify[3]), *then* thou showedst many human qualities, since[4] thou didst weep ˹and pray and ask[5] *as a man*, « Where have ye laid him? », and by crying *with thy voice and saying,* « Lazarus, come forth », thou raisedst alive the

1. Corr. ' praising thy judgments, we glorify thee, the '. — 2. Ps. CXLIV, 12 *LXX*. — 3. Corr. ' having already undergone the putrifaction of the grave '. — 4. John XI, 1 « There was there a certain..... and of Martha », 33-40 « But Jesus..... four days '. Jesus said to her... that stone », 43, 44. — 5. Corr. ' praying and asking '.

ܕܟܪܝܟ ܗܘܐ ܒܓܠܘܬܐ: ܘܐܣܝܪ ܘܚܙܝܩ ܒܟܦܢ̈ܝܬܐ. ܡܚܘܝܬ ܐܘܡܝܬܐ.
ܒܝܕ ܬܪ̈ܬܝܗܝܢ ܕܥܒܕܬ ܚܕܐ. ܕܚܕ ܘܗܘ ܗܘ ܐܢܬ ܐܠܗܐ ܡܬܒܣܪܐ
ܕܠܐ ܫܘܚܠܦܐ ܘܠܐ ܡܬܦܠܓܢܐ. ܘܥܒܕ ܐܢܬ ܕܐܝܬܝܗܝܢ ܕܐܠܗܐ. ܐܦ
ܐ̱ܢܫܝܬܐ[1]. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܠܢ ܫܪܝ ܘܦܢܝ ܡܢ ܐܣܘܪ̈ܐ ܘܟܒܠ̈ܐ ܘܚܫ̈ܐ[a]
ܕܚܛܝܬܐ. ܐܝܟ ܣܘܓܐܐ ܕܪ̈ܚܡܝܟ ܣܓܝ̈ܐܐ܀

ܥܠ ܗܘ ܕܢܚܬ ܗܘܐ ܡܢ ܐܘܪܫܠܡ ܠܐܝܪܝܚܘ܀

ܢ — ܝܘ — ܐ — ܒܪܢܫܐ ܠܗܒܠܐ ܐܬܕܡܝ܀ ܗܢܘ[b] ܒܪܢܫܐ ܫܒܩ ܗܘܐ ܠܐܘܪܫܠܡ ܐܬܪܐ
ܕܝܠܗ ܩܕܡܝܐ ⸢ܘܡܠܝܐ ܫܝܢܐ⸣[c]: ܗܢܘ ܕܝܢ ܠܒܘܣܡܐ ܛܘܒܬܢܐ
ܕܦܪܕܝܣܐ. ܢܚܬ ܠܐܝܪܝܚܘ ܡܟܝܟܬܐ ܘܡܫܦܠܬܐ ܒܥܘܡܩܐ ܘܫܦܝܠܬܐ.
ܐܬܪܐ. ܐܘ ܕܘܒܪܐ ܕܥܠܡܐ ܗܢܐ ܕܙܒܢܐ ܕܐܬܥܠܝܢܐ[d]. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܟܕ ܢܦܠ

a Corr. ܕܢܩܦ (to follow). — b Marg. [illegible] — c Corr. [illegible]. — d Corr. [illegible].

1. A [illegible].

dead man *who was wrapped in a shroud and* bound *and girt* with grave-clothes; showing by the two things *which thou didst* that thou art one and the same God incarnate *without variation* and indivisible, who doest acts befitting God and human acts. *And* therefore free *and release* us also from *the* chains *and fetters* and passions[1] *of sin,* according to *the abundance of* thy great mercy.

On the man who was going down from Jerusalem to Jericho.

50 — XVI — I. — « **Man was made like to vanity** »[2]. — A[3] man, having left Jerusalem his first country, ⸢full of peace[4], *that is the blessed delight in* Paradise, descended to Jericho which is low *and lies in a valley* and is a place of much toil, *or* the conversation of this world *of time*. Wherefore also, having fallen ⸢into the hands of suprasensual robbers[5], he was stripped

1. Corr. 'our passions'. — 2. Ps. CXLIII, 4 *LXX*. — 3. Luke X, 30-35 (verbal diff.). — 4. Corr. 'peaceful'. — 5. Corr. 'among immaterial brigands (λῃσταί)'.

ܕܐܬܒܪ ܚܫ̈ܐ ܡܬܟܬܫܐ[a]. ܐܫܬܠܚ ܡܢܗܘܢ ܘܐܣܛܘܠܐ ܕܬܫܒܘܚܬܐ ܕܡܢ
ܐܫܬܠܚ[1] ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܛܝܒܘܬܐ. ܘܐܬܡܚܝ ܒܚܫ̈ܐ. ܐܠܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܡܛܠܬܢ
ܐܬܒܣܪ ܘܐܬܩܪܝ[b] ܫܡܪܝܐ: ܟܕ ܚܙܝܗܝ ܕܪܡܐ ܐܩܝܡܗ ܘܐܪܟܒܗ ܥܠ
ܒܥܝܪܐ ܕܝܠܗ. ܘܐܝܬܝܗ ܘܡܫܠܡܗ ܠܥܕܬܐ. ܗܝ ܕܐܝܟ ܦܘܬܩܐ ܠܟܠ
ܐܢܫ ܡܩܒܠܐ. ܕܢܒܥܐ ܟܠܢ ܡܢܗ ܕܢܦܪܘܩ ܘܢܫܘܙܒ ܠܢ ܡܢ ܫܘܚܢܐ[c]
ܕܡܚ̈ܘܬܢ ܟܣܝܬܐ. ܘܢܕܢܚ ܢܘܗܪܗ ܒܢܦܫ̈ܬܐ ܕܟܠܢ܀

[1]ܫܠܡ ܡܥܢܝܬܐ ܕܪܝܫܕܝܪܐ ܕܥܠ ܬܕܡܪ̈ܬܐ܀[2]

ܬܘܒ ܡܥܢܝܬܐ ܕܥܠ ܩܘܒܠܐ ܕܦܪܘܩܢ ܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ܀

ܢܐ — ܐ — ܝ — ܐܣܬܟܠܘ ܣܟ̈ܠܐ ܕܒܥܡܐ܀ ܬܘ ܟܥܢ ܡܫܡܥ̈ܢܐ ܒܢ̈ܝܐ ܕܠܐ
ܡܬܛܦܝܣܢܘܬܐ. ܨܠܘ ܘܐܪܟܢܘ ܡܫܡܥܝܟܘܢ ܠܩܠܐ ܕܬܐܘܠܘܓܝܐ ܕܡܢ
ܛܠܝ̈ܐ[d] ܙܥܘܪ̈ܐ ܕܡܬܢܒܚܐ. ܘܐܣܬܟܠܘ ܚܬܝܬܐܝܬ ܐܝܟܢܐ ܠܗܘ ܕܪܟܝܒ

a Corr. ܒܝܕ ܚܫ̈ܐ ܡܬܟܬܫܐ. — b Corr. ܘܐܬܩܪܝ (sic) ܗܘ. — c Corr. ܕܠܝ (to follow). — d Marg. ܛܠܝ̈ܐ ܕܒܪ ܫܢܝ̈ܢ ܬܪ̈ܬܝܢ ܘܠܬܚܬ.

1. B marg. στολη. — 2. A om.

by them and was bereft of the *glorious* robe (στολή) of grace, and was smitten by passions : but God, who became incarnate for our sake and [1] was called a Samaritan, when he had *seen him lying* raised him up *and made him ride* upon his own beast, *and brought him and* delivered him to the church, which *like an inn* receives every man [2] : whom let us *all* beg to *save and* rescue us from *the* wounds *of* our secret *stripes,* and *to* make his light to shine in the souls of us all.

The hymns of the archimandrite on the miracles are ended.

AGAIN HYMNS ON THE RECEPTION OF OUR SAVIOUR JESUS CHRIST.

51 — I — III. — « **Understand, ye foolish among the people** » [3]. — Come ye now, children of disobedience, *bend and* incline your ears to *the voice of* the theology *sung* by [4] the little children [5], and perceive *carefully* how *they*

1. Corr. ' who '. — 2. No doubt ' δέχεται πάντας', with an allusion to the word πανδοχεῖον. — 3. Ps. XCIV, 8. — 4. Corr. ' of '. — 5. Matth. XXI, 15.

ܚܝܠ ܡܫܒܚܐ ܒܪ[a] ܐܠܗܐ. ܐܝܟ[b] ܗܘ ܕܥܠ ܡܪܟܒܬܐ ܕܟܪ̈ܘܒܐ ܦܪܝܣ.
ܟܕ ܪܡܝܢ ܗܘܘ ܘܡܫܒܚܝܢ. ܘܐܡܪܝܢ[c] ܐܘܫܥܢܐ ܒܡܪ̈ܘܡܐ. ܡܒܪܟ ܐܢܬ
ܗܘ[1] ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܘܡܛܠ ܗܘ ܠܡܐܬܐ[d] ܒܫܘܒܚܐ܀

ܢܒ — ܒ — ܕ — ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܦܘܪܩܢܝ܀ ܡܢܐ ܢܬܕܡܪ ܡܢ ܗܠܝܢ ܕܒܡܥܠܟ[e]
ܗܘ̈ܝ ܒܪܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܡܛܠܬܢ[2] ܐܬܒܣܪ. ܒܫܝܛܘܬܐ ܗܝ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܬܚܙܝܢ.
ܐܘ ܒܝܩܪܐ ܠܐܠܗܘܬܐ ܕܐܝܠܝܢ ܕܡܣܬܟܠܢ. ܐܡܬܝ ܓܝܪ ܕܚܙܐ ܐܢܐ ܠܥܝܠܐ[f]
ܕܐܬܢܐ. ܡܣܬܟܠ ܐܢܐ ܠܥܡܐ ܗܘ ܕܡܢ ܥܡ̈ܡܐ ܡܪܝܐ. ܠܗܘ ܕܫܪܝܬܝܗܝ ܡܢ
ܐܣܘܪ̈ܐ ܕܛܘܥܝܘܬܐ[g]. ܘܥܠܘܗܝ ܪܘܚܢܐܝܬ ܐܦ ܐܬܬܢܝܚܬ. ܐܝܟ ܕܥܠ
ܚܨܐ ܕܟܪ̈ܘܒܐ ܩܕܝ̈ܫܐ. ܐܡܬܝ ܕܠܣܘ̈ܟܐ ܘܢܚ̈ܬܐ ܘܡܪ̈ܛܘܛܐ: ܘܕܠܝܢ
ܕܥܠ ܐܪܥܐ ܦܪܣܘ ܘܡܟܝܟܝܢ ܗܘܘ: ܡܬܚܫܒ ܐܢܐ ܠܟ ܡܪܝ. ܕܐܡܪܬ
ܠܘܬ ܬܠܡ̈ܝܕܝܟ[3]. ܐܬܠܒܒܘ[h] ܕܐܢܐ ܙܟܝܬܗ ܠܥܠܡܐ. ܘܦܝܣܬ ܘܚܝܠܬ
ܘܐܥܒܕܬ ܠܐܝܠܝܢ ܕܡܢ ܩܕܡܘܗܝ. ܕܠܗ ܒܠܒܘܫܝ ܢܫܐ ܘܡܐܢ̈ܐ. ܐܠܐ

a Corr. ܕ. — b Corr. ܡ (to precede). — c Corr. ܡܫܒܚܝܢ ܗܘܘ. — d Corr. [illegible]. —
e Corr. [illegible]. — f B marg. [illegible]. — g Corr. [illegible]. —
h Marg. [illegible] (sic) [illegible].

1. A om. — 2. A [illegible]. — 3. A [illegible].

cried out and praised [1] him that was riding upon a *vile* colt, *the foal* of an ass, as if he were mounted on *a chariot of* cherubim, saying [2], « Hosanna in the heights! Blessed ⌈art thou that hast come *in humility* and shalt come [3] again *in glory.* »

52 — II — IV. — « **Lord God of my salvation** » [4]. — What shall we admire of *the things that happened at* thy entrance [5], Son of God, who for our sake becamest incarnate? The vileness of the things seen or the God-befitting character of the things understood? When I see the ass's colt [6], I understand the people taken from among the peoples, Lord, whom thou didst release from the bonds of error [7] and upon whom thou didst *spiritually* sit and rest, as upon *the back of* the *holy* cherubim; when the branches and garments *and robes* that they *strewed and* spread upon the ground, I think of thee, *my Lord,* who saidst *to thy disciples,* « Be of good cheer, *for* I have overcome the world » [8], and hast persuaded *and strengthened and caused* those

1. Corr. ' praising '. — 2. Corr. ' they cried '. — 3. Corr. ' is he that hath come and cometh ' — 4. Ps. LXXXVIII, 2. — 5. Corr. ' reception '. — 6. Matth. XXI, 7, Mark XI, 7, Luke XIX, 35, John XII, 14 (none quoted). — 7. Corr. ' ignorance '. — 8. John XVI, 33.

ܘܠܗܘ ܠܡܫܠܚ ܕܠܒܫܘܗܝ ܒܥܓܠ ܠܟ ܡܬܛܝܒܝܢ. ܐܘܠܐ ܢܚ̈ܬܐ ܐܠܐ
ܠܦܓܪܐ ܕܝܠܗܘܢ ܟܝܢܐ: ܘܡܐ ܕܛܪ̈ܦܐ ܕܕܩ̈ܠܐ ܪ̈ܡܐ ܚܙܐ ܐܢܐ ܕܛܠܝ̈ܐ ܘܫܡܥܬ:
ܐܘܫܥܢܐ ܒܡܪ̈ܘܡܐ. ܩܥܐ ܐܢܐ ܥܡܗܘܢ: ܟܕ ܡܫܬܘܕܥ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܗܘ ܗܘ ܐܢܬ
ܐܪܥܢܝܐ ܘܫܡܝܢܐ. ܘܐܡܪ ܐܢܐ ܕܡܒܪܟܐ ܐܢܬ ܗܘ ܕܐܬܐ ܘܥܬܝܕ
ܬܘܒ ܕܐܬܐ܀

ܢܓ — ܓ — ܐ — ܩܕܡ ܟܠܗ ܥܡܗ܀ ܪܒ ܗܘ ܛܒ ܥܘܡܩܐ ܕܐܪܙܐ ܩܕܝܫܐ
ܘܦܐܝܐ ܠܐܠܗܐ ܕܡܬܒܪܢܫܢܘܬܟ ܡܫܝܚܐ. ܐܦ ܒܗܝܢ ܓܝܪ ܒܗܘܢ ܒܡܟܝܟܘܬܐ
ܡܟܝܟܬܐ ܘܐܢܫܝܬܐ: ܕܡܕܒܪܢܘܬܐ ܕܣܘܪܩܐ ܕܨܒܝܢܐ: ܦܠܓܐ[a] ܢܗܝܪܐܝܬ
ܪܘܡܐ ܕܐܠܗܘܬܟ ܫܘܒܚܢܐ ܘܠܐ[1] ܡܬܩܪܒܢܐ ܕܐܝܬܝܗ. ܗܐ ܓܝܪ ܟܕ ܥܠ ܗܘܝܬ ܝܬܒ ܥܠ
ܥܝܠܐ ܒܪ ܐܬܢܐ: ܘܠܐܘܪܫܠܡ ܡܕܝܢܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܥܐܠ ܗܘܝܬ. ܠܘܬ ܚܫܐ
ܦܪܘܩܝܐ. ܐܝܟ ܗܘ ܕܥܠ ܟܪ̈ܘܒܐ ܐܠܗܐܝܬ ܝܬܒ ܗܘܝܬ[b]. ܘܡܬܥܠܝܢܐ
ܠܫܡܝܐ ܡܬܥܠܐ ܗܘܝܬ. ܡܬܝܕܥ ܗܘܝܬ[c] ܡܢ ܟܢܫܐ ܣܓܝܐܐ[d] ܕܐܝܠܝܢ ܕܠܘܝܢ
ܗܘܘ ܠܟ. ܐܝܟ[e] ܓܝܪ ܕܩܕܡ[f] ܡܪܝܐ ܕܒܪ̈ܝܬܐ[g]. ܦܫܛܝܢ ܗܘܘ ܘܦܪܣܝܢ
ܡܐܢܝܗܘܢ ܥܠ ܐܪܥܐ ܢܚ̈ܬܐ ܘܡܣܛܠܘܬܐ. ܘܐܝܟ ܕܠܐܠܗܐ ܡܫܒܚܢܢܐ

a Corr. ܡܕܒܪܢ. — b Corr. ܡܕܪܝܫ. — c Corr. ܝ (sic). — d Corr. ܘ ܣܓܝܐܐ. — e Corr. ܐܦ. — Corr. ܠܡܪܝܐ. — g Corr. ܕܟܠ.

1. ܘ in ink.

who have believed in thee to strip off *readily* for thee not garments *and raiment* only, but also their *own very* flesh : when I see the leaves of *high* palm-trees, and hear the little children *crying and* saying, « Hosanna in the heights! », I cry with them, recognising thee to be the same, earthly and heavenly; *and I say,* « Blessed art thou that hast come and *shalt* come[1] again. »

53 — III — I. — « **Before all the people** »[2]. — *Very* great is the depth of the *holy God-befitting* mystery of thy Humanization, Christ. *Even* in the very conditions, humble and *human, of* the dispensation of the voluntary exinanition there *clearly* flashes[3] forth the height of thy Godhead that is *glorious and* beyond approach. For lo!, when thou wast sitting upon the colt, the foal of an ass, and entering Jerusalem the *holy* city, *for the saving Passion,* as if thou wast *divinely* sitting[4] upon the cherubim, and being carried up *in glory* to heaven, thou wast recognised[5] by the *great* concourse[6] *of* those who accompanied thee. For, as[7] before the Lord of ⌜created things[8], they

1. Corr. 'comest'. — 2. Ps. cxv, 14, 18. — 3. Corr. 'shines'. — 4. Corr. 'mounted'. — 5. Unintelligible corr. — 6. Corr. 'multitude and'. — 7. Corr. 'also'. — 8. Corr. 'all

ܠܓܒܝܢ ܗܘܘ ܘܡܫܪܥܝܢ ܡܩܕܡܝܟ ܡܐܢܐ ܘܬܟܣܝܬܐ. ܗܟܘܬ ܘܠܡܪܚܡܢܐ ܕܙ̈ܝܬܐ
ܛܪ̈ܦܐ ܡܩܪܒܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܐܝܟ ܕܠܐܠܗܐ ܡܪܚܡܢܐ. ܠܘܬܟ[b] ܗܟܝܠ
ܫܘܦܪܐ ܕܢܐ ܡܠܐ ܥܠܝܐ[c] ܘܡܥܒܕܢܘܬܐ ܕܩܠܐ ܕܡܫܒܚܝܢ ܠܟ. ܘܐܡܪܝܢ
ܐܘܫܥܢܐ[d] ܒܡܪ̈ܘܡܐ. ܡܒܪܟܐ ܐܢܬ ܗܘ ܕܐܬܝܬ ܒܡܟܝܟܘܬܐ ܘܥܬܝܕ ܐܢܬ
ܕܬܐܬܐ ܒܫܘܒܚܐ܀

ܢܕ — ܕ — ܙ — ܒܪܝܟ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ܀ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܢܒܝ̈ܐ: ܠܗܘ ܕܕܘܝܕ ܡܙܡܪ
ܗܘܐ: ܟܕ ܡܬܢܒܐ ܗܘܐ ܐܝܟ ܕܥܬܝܕ ܠܡܗܘܐ. ܘܐܡܪ: ܡܢ[f] ܦܘܡܐ ܕܥܠ̈ܝܡܐ
ܘܝܢ̈ܩܐ ܬܩܢܬ ܬܫܒܘܚܬܐ. ܗܘ ܕܝܘܡܢܐ ܥܠ ܥܝܠܐ ܫܝܛܐ ܕܐܬܢܐ
ܡܫܬܒܚ ܡܢ ܛܠ̈ܝܐ ܙܥܘܪ̈ܐ ܟܕ ܩܥܝܢ ܠܗ ܘܐܡܪܝܢ.
ܐܘܫܥܢܐ ܠܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. ܐܘܫܥܢܐ ܠܥܠ ܒܡܪ̈ܘܡܐ. ܘܡܘܕܝܢ ܒܗ ܗܘ[g] ܐܠܗܐ
ܒܒܣܪ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܘܐܠܗܐ ܡܪܝܡܐ ܒܪܗ ܕܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ[e] ܟܕ ܬܡܗܝܢ
ܕܝܢ ܥܡ ܗܘ ܢܒܝܐ ܐܠܗܝܐ ܢܐܡܪ ܒܬܗܪܐ ܪܒܐ ܘܦܐܝܐ ܠܐܠܗܐ[h]
ܡܪܝܐ ܡܪܢ[i] ܡܐ ܬܡܝܗ ܫܡܟ ܒܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܕܥܠܬ ܫܘܒܚܟ ܫܡܝܐ.

a Corr. ܒܟܠ ܦܣܝܢ. — b Corr. ܠܘܬܟ ܐܦ. — c Corr. ܠܐ ܡܥܒܕܢܐ. — d B marg. ܡܢ ܗܘ ܕܐܬܐ. — e Corr. ܗܘ. — f Marg. ܡܥܒܕܢܘܬܐ (sic) ܐܡܪܝܢ ܘܬܩܢܬ[ܘ] ܕܝܢ̈ܩܐ [ܘܦܘ[ܡܐ ܡܢ ... ܕ ܡܢ ܡܬܢܒܐ. — g Corr. ܘܐܦ ܡܢ ܗܘ. — h Corr. — ܠܐܠܗܐ (sic) ܘܦܐܝܐ. — i Marg. [ܡܪ]ܝܐ ܡܪܢ[ܐ] ܗܘ ܕ ...].

spread *and strewed* garments *and robes* on the ground *before thee;* and as to the merciful God they *bare* olive-branches *and* brought *them* near before thee; *so* also they ⌜glorified *thee with* palm-leaves as[1] the high *God*. To ⌜these things[2] *therefore* witness is borne by the true[3] *and sincere* utterance of the babes who praised thee *and said*, « Hosanna[4] in the heights! Blessed art thou that hast come *in humility* and *shalt* come[5] again *in glory*. »

54 — IV — **VII.** — « **Blessed is he that cometh in the name of the Lord** »[6]. — The God of the prophets, of whom David sang, prophesying that which was to come to pass *and saying*, « Out of the mouth of babes and sucklings hast thou confirmed *and established* praise »[7], he to-day, sitting upon a *vile* ass's colt, is praised by *little* children crying[8] *to him*, « Hosanna to the Son of David! Hosanna *above* in the heights! », and confess*ing* the same to be in the flesh Son of David and the high God *the Son of God*. Wherefore, while we marvel with the same *divine* prophet, let us say *with great and* God-befitting[9] *astonishment*, « Lord, our Lord, how wonderful is thy name

1. Corr. ' stretched palm-leaves over as for '. — 2. Corr. ' this also '. — 3. Corr. ' unaffected '. — 4. Matth. XXI, 15 (not quoted). — 5. Corr. ' comest '. — 6. Ps. CXVII, 26. — 7. Ps. VIII, 3 *LXX* « Out of the mouth of babes and of sucklings thou hast established praise. » — 8. Corr. ' who cry '. — 9. Corr. ' in God-befitting fashion '.

[Syriac text]
[Syriac text]
[Syriac text]

[Syriac text]
[Syriac text]
[Syriac text]
[Syriac text]
[Syriac text]
[Syriac text]
[Syriac text]
[Syriac text]
[Syriac text]

a Corr. [Syriac text]. — b Corr. [Syriac text] (for [Syriac text] ?). — c Corr. [Syriac text]. — d Corr. [Syriac text]. — e Corr. [Syriac text] (illeg.). — f Corr. [Syriac text] (sic) [Syriac text]. — g Corr. [Syriac text]. — h Corr. [Syriac text]. — i Corr. [Syriac text]. — j Corr. [Syriac text]. — k Marg. A [Syriac text]

1. A [Syriac text]. — 2. B sing. A [Syriac text].

in all the earth! »[1], and together with the infant[2] *children* let us *all* sing *and say,* « Blessed ⸢art thou that hast come and comest[3] again *with glory,* who from a *tender and* incomplete age didst confirm *and establish* perfect and complete praise, praise to thee! »

55 — v — I. — **« The children of Zion shall rejoice in their king »[4]. « O! bring to the Lord glory and honour »[5].** — Ye that are desirous of spiritually meeting Christ *our Saviour* and the heavenly God, honour his *riding or* sitting upon the *vile* colt, *the foal* of an ass; and subdue *and assuage* bestial lusts and the *foul* pleasures of the flesh; and through[6] the principles concerning[7] the faith which the[8] doctors[9] of the church rightly[10] *proclaimed or* laid down *for us* raise[11] yourselves *in your minds to a height* as ⸢if they were[6] a palm-tree, *and thus* ⸢through resplendent[12] expressions of theology *utter* praise[13] as with white leaves *from palm-trees,* offering[14] praise to his great mercy *with Hosannas or* with[15] olive-branches[16], and saying *with the babes,*

1. Ps. VIII, 2 (not quoted). — 2. Corr. 'infants'. — 3. Corr. 'is he that hath come and cometh'. — 4. Ps. CXLIX, 2. — 5. Id. XIX, 1. — 6. Corr. 'upon'. — 7. Corr. 'of'. — 8. Corr. 'by the'. — 9. Illeg. corr. — 10. Corr. 'were rightly'. — 11. Corr. 'raising'. — 12. Corr. 'by illustrious'. — 13. Corr. 'praise him'. — 14. Corr. 'singing a song of'. — 15. Corr. 'by means of'. — 16. Marg. A « That by means of palm-branches he should be praised as exalted is taken from the fact itself, inasmuch as a

ܐܝܟܢ ܐܘܫܥܢܐ ܒܡܪ̈ܘܡܐ[a]. ܐܘܫܥܢܐ ܠܒܪܗ ܕܕܘܝܕ. ܒܪܝܟ ܕܐܬܐ ܘܥܬܝܕ[b]
ܕܢܐܬܐ܀

ܢܘ[1] — ܘ[1] — ܒ — ܪܡ ܗܘ ܡܪܝܐ ܥܠ ܟܠܗܘܢ ܥܡ̈ܡܐ ܀ ܐܢ ܗܘ ܕܟܕ ܥܠ ܥܝܠܐ ܕܐܬܢܐ ܪܟܝܒ
ܗܘܐ ܦܪܘܩܐ ܕܟܠ ܝܫܘܥ: ܛܠܝ̈ܐ ܙܥܘܪ̈ܐ ܕܐܠܗܘܬܗ ܠܐܠܗܐ ܡܫܬܘܕܥܝܢ ܗܘܘ[2]
ܠܗ: ܟܕ ܒܪܗ ܕܕܘܝܕ ܩܪܝܢ ܗܘܘ: ܘܬܫܒܘܚܬܐ ܕܒܡܪ̈ܘܡܐ ܡܙܡܪܝܢ[3] ܘܟܠܗ
ܟܠܗܘܢ ܡܩܪܒܝܢ ܗܘܘ. ܘܡܢܘܬܐ ܐܟܚܕܐ ܡܩܥܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ
ܘܐܡܪܝܢ. ܐܘܫܥܢܐ ܠܒܪܗ ܕܕܘܝܕ: ܐܘܫܥܢܐ ܒܡܪ̈ܘܡܐ. ܐܦ ܚܢܢ ܐܚ̈ܝܢ
ܠܥܡܢܘܐܝܠ. ܠܐ ܒܟܠܗ ܟܡܐ ܠܬܪܝܢ ܢܦܠܓ ܠܗ. ܐܠܐ ܠܗ[4] ܕܝܠܗ[4] ܘܢܒܪܟ
ܢܣܓܘܕ ܥܡ ܐܒܐ ܘܥܡ ܪܘܚܐ: ܘܐܝܟ[c] ܕܐܠܗܐ ܒܐܘܣܝܐ ܩܢܘܡܐ ܘܟܕ ܐܦ ܕܠܐ
ܡܫܚܠܦܘ ܒܪܢܫܐ. ܗܘ ܐܦ ܡܢ ܐܝܟ ܡܛܠ ܨܒܝܢܗ[5] ܘܢܛܝܒ. ܘܠܡܐܬܝܬܗ
ܕܬܪܝܢܬܐ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܢܛܝܒ ܢܦܫܢ ܒܥܒܕܐ ܕܛܒܬܐ ܢܬܛܝܒ.
ܐܝܟܢܐ ܕܚܠܦ ܣܘ̈ܟܐ. ܒܡܝܬܪܘܬܐ ܡܦܪ̈ܥܢ[6d] ܢܦܓܥܝܘܗܝ.

ܐܝܠܢܐ ܕܕܩܠܐ ܪܡ ܗܘ. ܐܝܟ ܕܝܢ ܕܒܐܘܪܘܬܐ... (bis) [ܕܝܢ] ... ܡܢ ܣܘ̈ܟܐ ... ܡܪܚܡܢܐ ܢܫܬܒܚ ܕܢܬܚܫܒ ... ܠܐ ... ܡܢ ܨܒܘܬܐ ܗܝ ... ܐܠܐ ... ܕܫܡܐ ܕܪܚܡܐ ... ܒܠܫܢܐ ܝܘܢܝܐ ... ܠܫܡܐ ܕ[ܙܝܬܐ]. ܐܝܬ ܓܝܪ ܬܪܝܢ ܫܡܗ̈ܐ ܝܘ̈ܢܝܐ ... ܙܝܬܐ ... B ܪܚܡܐ ἐλέη ἐλαῖαι ܙܝܬܐ.

a Corr. ܒܡܪ̈ܘܡܐ. — b Corr. ܘܥܬܝܕ. — c Corr. ܘܐܝܟ. — d Corr. ܡܝܬܪܘܬܐ ܦܐܝ̈ܐ.

1. A om. — 2. B om. — 3. A ܡܙܡܪܝܢ. — 4. A ܠܗ. — 5. Over this is written in paint ܘ. — 6. A ܡܦܪ̈ܥܢ.

« Hosanna in the height[1]! *Hosanna to the Son of David!* Blessed is he that hath come and ⌜shall come[2]. »

56 — VI — II. — « **The Lord is high above all peoples** »[3]. — If, when Jesus *the Saviour of all* was sitting upon an ass's colt, the little children recognised him to be God, since they called him Son of David, and *sang* « Praise in the heights! » *and all* offered him *this praise,* and *all* together *with one voice* cried *and said,* « Hosanna to the Son of David! Hosanna in the heights! », let us also, *brethren,* not separate Emmanuel into two *in any wise,* but *bless and* worship the same person with the Father and the *Holy* Spirit, *inasmuch as* he[4] is God in essence (οὐσία) *and also* as[5] by way of dispensation he *of his own will* became man without variation, and let us prepare ourselves for his second coming from heaven *through the performance of good deeds;* in order that in place of branches we may meet him with *our* virtues blooming *with*

palm-tree is high; [but] that by means of olive-branches he should be considered to be praised as merciful is not taken from the fact itself, but..... from the similarity of sound of the name for mercy in the Greek tongue to the name for [olive] : for there are two Greek words *elee,* ' an olive ', and *elee* also ' mercy '..... », B " Mercy ἐλέη ἐλαῖαι olives ".

1. Corr. ' heights '. — 2. Corr. ' cometh again '. — 3. Ps. CXIII, 4. — 4. Corr. ' who '. — 5. Corr. ' even after '.

[illegible]

a Corr. [illegible]. — b Corr. [illegible] (perh. preceded by another word). — c Corr. [illegible] (sic). — d Marg. [illegible]. — e Corr. [illegible]. — f Corr. [illegible]. — g Corr. [illegible] (sic). — h Corr. [illegible] (sic).

1. A [illegible]. — 2. B [illegible]. — 3. A in marg. ([illegible] in ink).

gladness, and, stripped of the *suprasensual* raiment of wickedness, we may stand before that judgment-seat (βῆμα), and receive[1] forgiveness *of sins*, according to *the riches of* his great mercy.

57 — VII — **VII.** — « **Out of the mouth of boys and of children thou hast established praise** »[2]. — When of thine own will and with desire for the sake of *the* salvation *of* our *race* thou wast *about to* come[3] *and deliver thyself* to the Passion through[4] the *life-giving* Cross, some[5] time before thou saidst to thy disciples, Christ, God, « I have desired to eat this Passover *with you before I suffer* »[6]. For thou wast about, *my Lord,* to overcome *and destroy the tyrant* death who had prevailed over us by means of a Resurrection *after three days*. *And* so, when at the same time thou wast making an entry into Jerusalem *with thy disciples,* and wast sitting upon the *borrowed*[7] colt, *the foal* of an ass, they who came to meet *thee* honoured *thee* with victory-clad leaves, some of palm, as the exalted one, and some of olive as the *merciful*

1. Corr. ‘ be admitted to ’. — 2. Ps. VIII, 3.— 3. Corr. ‘ coming ’. — 4. Corr. ‘ of ’. — 5. Corr. ‘ a long ’. — 6. Luke XXII, 14-16 « And, when..... and the twelve apostles also with him..... in the kingdom of God’. » — 7. B ‘ vile ’.

ܘܡܢ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ[a]: ܘܠܐ ܡܢ ܡܠܦܢܘܬܐ[b] ܕܒܢܝܢܫܐ. ܩܥܝܢ ܗܘܐ ܒܬܗܪܐ
ܘܡܫܘܕܝܢ: ܕܒܬܪ ܚܫܟ ܠܐ ܩܐܡܬ ܐܢܬ ܒܡܘܬܐ: ܐܠܐ ܩܐܡܬ ܘܐܬܐܬ
ܒܫܘܒܚܐ. ܐܡܪܝܢ ܗܘ ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܐܡܪ ܗܘܐ. ܡܪܐ ܟܠ
ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܫܠܡ ܡܕܪܫܐ ܕܐܘܫܥܢܐ[1]܀

ܡܕܪܫܐ ܕܥܠ ܝܗܘܕܐ ܡܫܠܡܢܐ ܘܥܠ ܚܫܐ ܕܦܪܘܩܢ܀

ܢܚ — ܐ — ܒ — ܕܚܠܘ ܡܢ ܡܪܝܐ ܟܠܗܘܢ ܩܕܝܫܘܗܝ܀ ܐܢ ܕܝܢ ܣܛܢܐ ܡܠܐܟܐ ܐܝܟܢ
ܗܘܐ ܐܬܚܡܪ: ܗܘ ܒܨܒܝܢܗ[c] ܕܝܢ ܐܠܨܦܪܐ ܒܚܝܫܘܬܐ ܕܪܡܘܬܐ ܢܦܠ ܡܢ
ܪܘܡܐ: ܠܗܘ ܕܐܦ ܡܢ ܐܫܥܝܐ ܢܒܝܐ ܐܠܐ ܐܡܪ ܗܘܐ: ܕܐܝܟܢܐ ܢܦܠ ܟܘܟܒ
ܢܓܗܐ[2]: ܗܘ ܕܡܛܠ ܕܐܬܪܘܪܒܘܬܐ[3] ܐܬܚܫܟ ܗܘܐ ܚܫܘܟܐ: ܠܐ ܐܢܫ ܢܬܕܡܪ
ܒܝܗܘܕܐ ܣܟܪܝܘܛܐ[4]. ܕܡܢ ܒܬܪ ܠܓܒܝܬܐ ܘܛܟܣܐ ܫܠܝܚܘܬܐ.

a Corr. ܕܡܢ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ. — b Corr. ܡܪܕܘܬܐ (sic : to follow?). — c Marg. ܒܛܝܒܘܬܐ ܐܡܪ ܡܛܠ [ܥܠܡ]ܐ ܕܒܫܝܐ. ܐܦ ܐܢܐ ܐܠܨܦܪܐ ܐܒܘܝ: ܘܠܗܘܢ ܐܠܗܝܬܐ. ܘܐܢܬܪ ܚܝܠ ܠܫܡܝܐ: ܘܡܕܒܪ ܒܠܝܙ: ܐܣܬܟܠ ܠܐܠܨܦܪ ܢܦܠ. ܘܐܠܨܦܪ ܘܒܠܝܠ. ܐܝܟܢ ܢܦܠܬ ܡܢ ܫܡܝܐ܀ ܒܗܝ ܕܝܢ ܡܥܠܝܬܐ ܕܒܗ ܢܩܝܐ ܐܡܪ: ܐܝܟܢ ܢܦܠ ܟܘܟܒ ܢܓܗܐ (sic).

1. B ܕܥܠ ܐܘܪܚܐ ܘܦܪܘܩܢ ܡܫܝܚܐ. — 2. A ܢܓܗܐ. — 3. ܪ in paint. — 4. B marg. Σχαριωτις.

one who had *pity and* mercy on our race[1]. But the mouth of babes, *which* at the instigation of the Holy Spirit and not of *the* teaching *of men* ⌜cried out *in wonder* and declared[2] that *after thy Passion* thou shouldst not abide in death, but rise and come *in glory*, said, « Blessed is he that cometh *in the name of the Lord* »; Lord of all, praise to thee!

The hymns on the Hosannas are ended.

Hymns on Judas the traitor and on the Passion of our Saviour.

58 — I — II. — « **Fear the Lord, all his saints** »[3]. — If the devil, while holding the rank of an angel, was of his own will[4] affected with *the* vice *of pride* and fell *from on high,* for whom *Isaiah* the prophet also lamented, saying, « How hath the morning-star fallen! », who by reason of *being lifted up with* arrogance became darkness, let no one wonder at Judas *Iscariot*, who after receiving *selection and* rank as an apostle in ⌜the power and under the

1. Cf. p. 98, note 16. — 2. Corr. ' crying out and declaring '. — 3. Ps. XXXIV, 10 LXX. — 4. Is XIV, 10, 11, adding, « But in the version used by the Greeks he says. ' How hath the morning-star fallen! ' ».

ܒܡܫܬܠܛܢܘܬܐ ܘܡܪܘܡܐ ܕܚܐܪܘܬܗ. ܐܬܐܚܕ[a] ܒܟܘܪܗܢܐ ܕܡܥܠܩܠܘܬܐ. ܐܠܐ ܒܗ
ܬܗܪܐ ܢܩܪܒ ܐܢܫ ܬܫܒܘܚܬܐ ܠܡܓܪܬ ܪܘܚܐ[1] ܕܡܪܗ[b] ܐܠܗܐ ܕܐܬܒܣܪ. ܕܐܝܟܢܐ ܐܦ
ܡܢ ܒܬܪ ܚܒܠܐ ܕܐܝܟ ܗܠܝܢ. ܨܒܐ ܗܘܐ ܕܢܗܦܟܝܘܗܝ ܬܘܒ ܒܝܕ ܡܪܬܝܢܘܬܐ
ܚܟܝܡܬܐ ܕܡܠܦܢܘܬܗ[c]. ܟܕ ܠܡܫܬܠܛܢܘܬܐ ܚܐܪܬܐ ܕܚܐܪܘܬܗ ܠܐ ܐܢܣ
ܗܘܐ ܐܝܟ ܒܪܘܝܐ. ܡܟܝܠ ܕܝܢ ܡܛܠ[d] ܕܠܫܘܡܠܝܐ ܬܐܬܐ ܡܕܒܪܢܘܬܐ.
ܗܘܐ[e] ܡܫܬܡܠܝܢܘܬܐ ܐܟܚܕܐ ܥܡܗ ܐܬܦܥܠ. ܟܕ ܣܝܒܪ ܚܠܦܝܢ ܨܠܝܒܐ[2]
ܦܪܘܩܐ ܒܒܣܪ ܘܙܟܐ ܠܡܘܬܐ ܘܕܫ[3] ܠܚܝܠܗ. ܠܗܘ ܕܐܦ ܢܩܪܒ
ܫܘܒܚܐ[f] ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܚܢܢ. ܠܐ ܡܬܕܪܟܢܐ ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܢܛ — ܒ — ܒ — ܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܥܒܕܬ ܬܕܡܪܬܐ܀ ܡܢܗܘܢ ܕܥܒ̈ܕܐ[g] ܕܣܥܪܬ ܝܕܥܢܟ.
ܕܐܢܬ ܗܘ ܥܒܘܕܐ ܚܟܝܡܐ ܘܡܚܕܬܢܐ ܕܟܝܢܐ ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ[h]
ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ. ܐܝܟ ܕܒܪܝܫܝܬ ܟܕ ܒܪܝܬ[i] ܠܐܕܡ ܘܣܡܬܝܗܝ
ܒܦܪܕܝܣܐ ܕܒܘܣܡܐ: ܘܐܥܠܬܝܗܝ ܘܐܫܘܬܦܬܝܗܝ ܠܡܡܠܠܘܬܐ ܕܥܡܟ: ܣܡܬ

a Corr. ܐܬܚܪܪ ܠܘܡܐ ܕܒܡܠܘ ܡܓܝܫ ܒܪܘܚܐ. — b Corr. ܕܡܠܦܢܐ ܕܥܡܗ ܐܦܪܘܬܐ ܠܐ ܡܢܚܣ. — c Corr. ܡܠܦܢܝܬܐ (sic). — d Corr. ܡܛܠ. — e Corr. ܕܡܕܒܪܢܘܬܐ ܒ. — f Corr. ܫܘܒܚܐ. — g Corr. ܕܥܒܕܐ. — h Corr. ܕܝܠܢ. — i Corr. ܓܒܠܬ.

1. B marg. Ινσζιηαιον (sic). — 2. A ܫܠܚܝܢ. — 3. A ܘܕܫ.

impulse of his freedom was seized[1] with *the disease of* treachery; but *in astonishment* let a man *offer* praise *to* the ⌜long-suffering of his Master[2], God who became incarnate, how even after such corruption he wished to restore him *again* through[3] *the wise* admonitions ⌜of his teaching[4], while he did not as Creator put constraint upon the uncontrolled liberty *of his freedom;* but thenceforward, ⌜in order *that* the dispensation *might be brought to* completion[5], he worked together with him in *order to accomplish* the treason, enduring the *saving* Cross on our behalf in the flesh and overcoming death *and trampling on its power : to* whom also let us *offer* praise, saying, « Incomprehensible one, praise to thee! »

59 — II — **II. — « Thou art God who hast done wonders »**[6]. — From the acts[7] themselves *which thou didst* we have known thee to be the *wise* Maker and renewer of the[8] nature *of men,* Christ, *God.* As *in the beginning,* when thou createdst[9] Adam and placedst *him* in the Paradise of delight, and *didst admit him to and* gavest *him* a share in intercourse with thee, thou puttest

1. Corr. ' uncontrolled impulse was affected '. — 2. Corr. ' absence of resentment (representing ἀνεξικακία) of the Teacher '. — 3. Corr. ' by '. — 4. Corr. ' instructive '. — 5. Corr. ' for the sake of the completion of the dispensation '. — 6. Ps. LXXVII, 15. — 7. Corr. ' deeds '. — 8. Corr. ' our '. — 9. Corr. ' formedst '.

ܘܚܐܪܘܬܐ ܐܪܡܝܐ ܕܣܝܡܬ ܠܗ ܐܝܟ ܐܠܗܐ ܠܐ ܟܦܝܬ. ܐܠܐ ܡܢ ܢܦܫܗ[a]
ܥܒܪ ܥܠ ܦܘܩܕܢܐ. ܗܟܢܐ ܐܦ ܠܝܗܘܕܐ ܠܒܝܬܝܘܬܐ ܘܡܠܦܢܘܬܐ[b] ܕܝܠܟ
ܐܩܒܠܬ: ܘܟܕ ܫܘܬܦܬܗ ܒܡܣܡܟܐ[c] ܕܥܡܟ ܒܚܫܡܝܬܐ ܗܝ ܐܪܙܢܝܬܐ ܐܝܟ
ܛܒܐ. ܣܝܒܪܬܝܗܝ ܡܢ ܒܬܪ ܕܡܢ ܝܨܦܗ[d] ܠܘܬ ܡܫܠܡܢܘܬܐ. ܒܪܡ[e] ܕܝܢ ܕܡܢ
ܒܬܪ ܡܪܬܝܢܘܬܐ ܣܓܝܐܬܐ ܒܫܘܒܩܐ ܕܢܫܝܩܬܐ ܫܠܡܐ ܨܒܝܬ ܠܡܢܫܩܗ:
ܐܘܕܥܬ ܘܚܘܝܬ ܢܗܝܪܐܝܬ. ܕܠܓܢܣܐ ܕܒܢܝܢܫܐ ܗܘ ܕܣܢܐ[f] ܠܣܢܝܬܐ ܪܚܡܬ
ܐܢܬ. ܘܙܩܝܦܐ ܕܩܒܠܬ ܚܠܦܝܗܘܢ ܣܝܒܪܬ[g] ܟܕ ܚܫܬ ܒܒܣܪ ܘܩܡܬ
ܒܬܕܡܘܪܬܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܣ — ܓ — ܘ — ܐܒܗܝܢ ܐܫܬܥܝܘ ܠܢ܀ ܟܠܗܝܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܝܬܟ ܡܛܠ ܡܠܝܠܝܢ
ܕܒܒܣܪ ܒܝܕ ܦܘܪܩܢܐ ܕܝܠܢ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ. ܛܒܢ ܐܦ ܦܪܘܩܝܢ. ܐܦ ܓܝܪ
ܝܗܘܕܐ ܡܢ ܕܐܬܡܢܝ ܒܬܪܥܣܪܐ ܫܠܝܚܐ[h] ܘܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܡܢܝܢܗܘܢ[i]:

a Corr. ܒܨܒܝܢܗ. — b Corr. ܠܡܠܦܢܘܬܐ. — c Corr. ܒܡܣܡܟܐ. — d Corr. ܢܣܒ ܥܠܬܐ. — e Corr. ܟܕ ܡܢ ܒܬܪ ܣܓܝܐܬܐ ܡܪܬܝܢܘܬܐ (sic) ܐܦ ܒܫܠܡܐ ܕܢܘܫܩܬܐ ܫܐܠܬ ܫܠܡܗ: ܟܕ ܡܫܘܕܥ ܐܢܬ ܢܗܝܪܐܝܬ ܒܗܕܐ ܕܡܛܠ ܕܪܚܡ ܐܢܬ ܠܒܢܝܢܫܐ ܗܘ ܟܝ. — f Corr. ܡܢ ܕܣܢܐ. — g Corr. ܫܩܠܬ ܥܠܝܟ. — h Marg. ܦܪܟܣܝܣ ܕܫܠܝܚܐ. ܘܒܝܘܡܬܐ ܗܠܝܢ ܩܡ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܒܡܨܥܬܐ ܕܬܠܡܝܕܐ ܘܐܡܪ [ܘܠܐ ܗܘܐ] ܕܬܬܡܠܐ ܟܬܒܐ ܗܢܐ ܕܩܕܡ ܐܡܪ ܪܘܚܐ ܩܘܕܫܐ ܒܦܘܡܗ ܕܕܘܝܕ. ܡܛܠ ܝܗܘܕܐ ܗܘ ܕܗܘܐ ܡܕܒܪܢܐ ܠܗܢܘܢ ܕܐܚܕܘ ܠܝܫܘܥ. ܡܛܠ ܕܡܬܡܢܐ (sic) ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܥܡܢ ܕܝܠܢ. ܟܠ ܗܘܐ ܕܝܢ ܫܩܠܐ ܒܡܘܗܒܬܐ ܕܫܠܝܚܘܬܐ (sic) ܫܠܝܚܘܬܐ. ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܡܢܝܢܐ ܕܬܪܥܣܪ. — i Corr. ܡܢܝܢܐ.

no constraint on the freedom of will *which thou bestowedst upon him as God*, but of himself[1] he transgressed the commandment, so also thou didst admit Judas to thy *familiarity and* teaching, and, *having made him to share in* reclining at table with thee at the mysterious supper *as being good,* thou didst bear with him after he had ⌜of his own accord betaken himself[2] to treachery: but, ⌜in that after many admonitions thou didst consent to kiss him with the kiss of greeting, thou didst signify and show clearly that thou lovest the race of men[3] that is deserving of hatred, *and so* thou enduredst[4] the cross accepted on their behalf, suffering in the flesh and rising *in marvellous fashion* from *among* the dead. Praise to thee!

60 — III — **VI.** — « **Our fathers told us** »[5]. — All the circumstances of thy coming in the flesh *for the sake of our salvation,* Christ, God, are good and lead to salvation. Even Judas in that he *was enrolled* among the twelve apostles[6] *and* is of the*ir* number, and ⌜turned aside[7] to *the passion of* avarice

1. Corr. ‘ his own will ’. — 2. Corr. ‘ received an impulse ’. — 3. Corr. ‘ when after so many admonitions thou hadst even greeted him with the greeting of the kiss, signifying plainly by this that because thou lovest mankind ’. — 4. Corr. ‘ tookest upon thee ’. — 5. Ps. XLIV, 2 *LXX*. — 6. Acts I, 15-17 « And in those same days Peter having stood up in the midst of the disciples said, ‘ [It was right] that this, scripture should be fulfilled, which..... with us ’ » (verbal diff.), Luke XVII, 3. — 7. Corr. ‘ fell away ’.

ܘܐܬܬܚܕ ܢܟܝܠܐ ܕܪܫܝܥܘܬܐ ܒܗܘܐ ܐܫܬܟܚ[a] ܘܐܬܢܟܠܬ: ܘܐܫܠܡܬ ܠܟ
ܠܟ ܕܐܝܬܝܟ ܡܒܘܥܐ ܕܚܝܐ. ܒܗ ܒܥܒܕܐ ܩܥܐ ܘܐܡܪ ܠܘܬܢ. ܗܘ
ܕܠܦܘܠܘܣ ܐܬܐܡܪ. ܕܐܝܢܐ ܕܣܒܪ[b] ܕܩܐܡ ܢܙܕܗܪ ܕܠܡܐ[c] ܢܦܠ. ܗܘ ܕܝܢ
ܕܐܢܬ ܐܠܗܐ ܝܕܥ ܠܒܘܬܐ[1] ܕܐܝܟ ܗܢܐ[d] ܐܢܫ ܒܗ: ܒܢܘܫܩܬܐ ܕܫܠܡܐ ܡܫܠܡܬ
ܠܗܘܢ[e] ܐܢܫ ܠܗܢܐ ܡܪܕ ܠܡܬܠ[2]. ܕܠܐܬܚܘܡܐ ܙܝܥܐ[f] ܥܒܕܐ ܠܢ. ܡܢ
ܪܒܘܬܐ ܡܪܚܡܢܝܬܐ ܕܠܐ ܡܬܚܡܐ ܘܢܚܝܬܘܬܐ ܟܕ ܐܢܐ. ܕܗܐ ܐܦ ܥܕܡܐ
ܠܗ ܠܬܚܬܝܐ ܬܚܬܝܬܐ ܕܐܒܕܢܐ. ܡܘܫܛ ܐܢܬ ܐܝܕܐ ܠܐܝܠܝܢ ܕܩܪܝܒܝܢ[g]
ܠܡܐܒܕ. ܟܕ ܡܣܟܐ ܐܢܬ ܠܡܩܒܠ ܒܠܚܘܕ ܠܬܝܒܘܬܐ[3] ܕܨܒܝܢܐ ܕܝܠܢ.
ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܥܝܢܢ ܡܢܟ. ܥܝܪܘܬܐ[4] ܘܠܐ ܡܬܢܡܡܢܘܬܐ[5] ܕܡܕܥܐ ܗܒ ܠܢ. ܟܕ
ܡܦܪܩ ܐܢܬ ܠܢ ܡܢ ܦܚܐ ܘܡܨܝܕܬܐ ܕܦܣܩ ܣܒܪܐ. ܐܝܟ ܚܢܢܐ ܐܦ ܪܚܡ ܐܢܫܐ ❖

a Corr. ܫܒܩ. — b Marg. ܠܐ ܡܣܬܒܪ ܕܩܐܡ ܢܙܕܗܪ ܕܠܐ ܢܦܠ. ܕܡܣܬܒܪ ܕܩܐܡ ܡܢ ܢܦܠ. (sic) ܡܫܬܘܕܥܢܐ ܕܝܠܗ ܐ. ܗܘ ܡܢ — c Corr. ܕܠܐ ܢܦܠ. — d Corr. ܗܘܐ. — e Corr. ܠܗܘ. ܒܫܠܡܐ ܕܢܘܫܩܬܐ ܠܡܫܐܠܘ ܫܠܡܐ. — f Corr. ܙܘܥܐ. — g Corr. ܕܡܣܬܟܢܝܢ ܠܡܐܒܕ.

1. Marg. B φαυλοτ[η]τος, A mark of ref., but marg. blank. — 2. A ܠܡܬܠܐ. — 3. A ܠܬܝܒܘܬܐ. — 4. Marg. B νηψιν, A mark of ref., but marg. blank. — 5. Marg. B εγρηγορσιν, A mark of ref., but marg. blank.

and was seized by it, and behaved deceitfully and betrayed thee *who art* the source of life, by actual fact cries *and says* to us that which is said by Paul, « Let him that thinketh he standeth ⌜take heed lest he[1] fall »[2]. But that thou God that knowest the hearts shouldst ⌜kiss with the kiss of peace[3] a man who had such evil deceit[4] *in him* makes us quake *with fear* at the *boundless and* merciful greatness of condescension; for *behold!* even to the *very lowest* depth of destruction thou stretchest forth a hand to them that are ⌜near to perish[5], expecting *to receive* our willing repentance only. Wherefore, we beg, bestow upon us watchfulness[6] and sleeplessness[7] *of mind,* delivering *us* from the *nooses and* nets of despair, as being pitiful and merciful.

1. Corr. ' see that he do not '. — 2. I Cor. x, 12 « Therefore let him that thinketh he standeth take heed that he fall not. » — 3. Corr. ' greet with the greeting of the kiss '. — 4. Marg. φαυλότητος. — 5. Corr. ' in danger of (κινδυνεῦσαι) perishing ' — 6. Marg. νῆψιν. — 7. Marg. ἐγρήγορσιν.

ܕܥܠ ܡܘܪܘܢ ܩܕܝܫܐ܀

ܣܐ — ܟܐ — ܙ — ܐܝܟ ܡܫܚܐ ܕܢܚܬ ܥܠ ܪܝܫܐ ܘܥܠ ܕܩܢܐ܀ ܣܘܪܩܐ ܕܝܠܟ ܡܫܝܚܐ: ܕܒܗ
ܕܡܛܠ ܦܘܪܩܢܢ[1] ܣܪܩܬ[a] ܢܦܫܟ[b]: ܟܕ ܢܣܒܬ ܕܡܘܬܐ ܕܥܒܕܐ: ܘܐܝܬܝܟ[c]
ܐܦ ܗܟܢ ܡܫܡܠܝܐ ܐܝܟ[2] ܐܠܗܐ. ܡܢ ܒܣܝܡܘܬܐ ܪܝܚܐ ܕܡܘܗܒܬܐ ܪܘܚܢܝܬܐ.
ܒܣܡܬ ܘܡܠܝܬ ܠܟܠܗ ܐܪܥܐ. ܡܛܠ ܗܕܐ ܥܕܬܟ ܩܕܝܫܬܐ ܥܠ ܕܐܬܪܙܬ
ܐܬܡܫܚܬ ܘܟܠܬܐ ܗܘܬ: ܘܐܕܝܩܬ ܘܚܙܬ ܠܩܕܫ ܩܘܕܫܝܢ. ܠܘܬܟ ܥܢܬ
ܡܪܝ ܟܕ ܐܡܪܐ. ܡܫܚܐ ܐܘܟܝܬ ܡܘܪܘܢ[d] ܡܫܬܦܟ ܫܡܟ[e]. ܒܪܝܚܐ
ܕܒܣܡܝܟ[3] ܪܗܛܝܢ. ܐܥܠܢܝ ܡܠܟܐ ܠܬܘܢܘܗܝ. ܥܠ ܗܕܐ ܒܥܝܢ
ܘܡܬܟܫܦܝܢ. ܕܒܫܥܬܐ ܗܕܐ ܠܐ ܬܥܒܪ ܛܝܒܘܬܟ ܡܢܢ ܐܘ ܬܗܘܐ ܥܒܝܕܐ.
ܐܠܐ ܠܡܫܝܚܘܬܐ[f] ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܡܢܗ ܡܬܡܫܚܝܢ ܕܟܝ ܘܩܕܫ ܐܝܟ ܪܒܘ
ܬܐ. ܐܝܟ ܣܘܓܐܐ ܕܪܚܡܝܟ ܘܕܛܝܒܘܬܟ܀

a B marg. ܡܢ ܗܘ ܕܒܗ ܡܣܬܪܩܢܘܬܐ. — b Corr. ܐܦ ܠܟ. — c Corr. ܟܕ ܐܝܬܝܟ. — d B marg. ܡܢ ܠܒܣܡ ܠܒܣܡܢܐ. — e Corr. ܟܡ (with mark of abbr.) ܪ (sic). — f Corr. ܘܠܡܫܚܐ.

1. A ܦܘܪܩܢ. — 2. A om., ins. above as corr. — 3. A ܕܣܡܝܟ.

On the holy ointment (μύρον).

61 — I — VII. — « As the oil that runneth down upon the head and upon the beard »[1]. — Thy exinanition, Christ, wherein thou didst empty[2] thyself *for the sake of our salvation*, taking the likeness of a bondservant and[3] being even so complete as God, has *sweetened and* filled the whole earth with the sweet savour of spiritual gifts. Wherefore thy *holy* church, because it has been mysteriously anointed and become a bride, and has looked into and beheld the Holy of Holies, *has made answer to thee, my Lord*, saying[4], « Thy name[5] is *oil or* ointment (μύρον) poured forth. *At the savour of thy spices we will run.* The king hath brought me into his chamber »[6]. *Therefore* we *beg and* entreat, at this hour also remove not this grace from us *nor deprive us of it;* but *cleanse and* hallow both the anointing[7] and them that are anointed by it, according to the greatness of thy mercy *and of thy grace.*

1. Ps. CXXXII, 2. — 2. Philipp. II, 7 (not quoted). — 3. Corr. ' while '. — 4. Corr. ' says '. — 5. Unintelligible corr. — 6. Cant. I, 2, 3 (not quoted). — 7. Corr. ' oil '.

ܗܕܐ ܡܥܢܝܬܐ ܠܐ ܐܝܬܝܗ̇ ܒܝܘܢܝܐ. ܘܡܛܠܗܕܐ ܡܣܬܒܪܐ ܕܡܪܝ ܦܘܠܐ[1] ܐܝܬܝܗ̇. ܗܘ ܕܦܫܩ ܐܢܝܢ
ܠܡܥܢܝܬܐ ܕܩܕܝܫܐ ܡܪܝ ܣܐܘܝܪܐ ܡܢ ܝܘܢܝܐ ܠܣܘܪܝܝܐ܀

ܣܒ — ܒ — ܐ — ܐܪܝܡܬ ܓܒܝܐ ܡܢ ܥܡܐ܀ ܡܘܫܐ ܗܘ ܕܠܐܠܗܐ ܡܡܠܠ ܗܘܐ ܐܦܝܢ ܠܘܩܒܠ ܐܦܝܢ. ܠܐ ܡܬܘܡ ܫܡܫ ܗܘܐ ܐܪܙܐ ܪܒܐ ܕܐܟ ܗܢܐ. ܐܗܪܘܢ ܗܘ ܟܗܢܐ ܕܢܡܘܣܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܩܪܒ ܗܘܐ ܩܘܪܒܢܐ ܕܠܐ ܡܝܘܬܘܬܐ. ܗܘ ܡܫܚܐ ܕܒܟܐܦܐ ܢܒܥ ܗܘܐ ܡܢ ܛܢܪܐ. ܠܐ ܐܬܡܨܝ ܠܡܫܒܩ ܚܛܗ̈ܐ ܕܥܡܐ. ܕܪ̈ܘܪܒܢ ܡܢ ܗܠܝܢ ܐܬܗܝܡܢܬ ܐܘ ܐܒܘܢ ܚܣܝܐ. ܒܩܠܬܐ ܕܡܘܪܘܢ ܐܠܗܝܐ. ܕܒܐܝܕܘܗܝ ܚܣܝ ܘܩܕܫ ܠܢܦ̈ܫܬܐ ܕܟܠܢ܀

ܕܥܠ[2] ܫܝܓܬܐ ܕܚܡܫܐ ܕܐܪ̈ܙܐ. ܐܡܝܪܐ ܕܝܢ ܠܝܘܚܢܢ
ܣܥܘܪܐ ܒܪ ܐܦܬܘܢܝܐ܀

ܣܓ — ܐ — ܒ — ܐܣܓܝ ܐܚܠܠܝܢܝ ܡܢ ܥܘܠܝ܀ ܐܘܪܒ ܡܪܝܐ ܠܡܥܒܕ ܥܡܢ[3]܀ ܝܘܡܢܐ[4] ܐܪܙܐ ܕܚܘܒܐ ܟܠܗܝܢ[5] ܒܓܠܝܐ ܝܬܝܪ ܡܬܝܗܒ ܠܗܘܢ ܒܡܓܥܠܢܘܬܐ[6] ܠܬܠܡܝ̈ܕܐ ܩܕܝ̈ܫܐ. ܡܢ ܥܒܘܕܐ ܐܠܗܐ ܡܠܬܐ ܘܡܠܦܢܐ ܚܟܝܡܐ. ܟܕ ܠܒܫ ܡܘܟܟܐ ܒܕܡܘܬ

1. B [ܦܘܠܐ]ܕܕ. — 2. B ܕܥܠ. — 3. B ܥܡܢ. — 4. A ܝܘܡܢܐ. — 5. A ܟܠܗܝܢ. — 6. A ܠܡܓܥܠܢܘܬܐ.

This hymn is not in Greek; and on that account it is thought to be the composition of Mar Paul, who translated the hymns of the holy Mar Severus from Greek into Syriac.

62 — II — I. — « **Thou hast exalted one chosen from the people** »[1]. — Moses, who spake to God face to face, never officiated at a great mystery such as this : Aaron, the priest of the law, at no time offered immortal oblations : the oil which once sprang from the rock was not able to remit the sins of the people. With greater things than these hast thou been entrusted, O! hallowed father, with a pot of divine ointment (μύρον), by means of which hallow and sanctify the souls of us all.

On the washing on Maundy Thursday; the composition of John son of Aphthonia.

63 — I — II. — « **Wash me thoroughly from mine iniquity** »[2]. « **The Lord hath done great things for us** »[3]. — To-day the mystery of love is given more clearly *as a deposit* to the *holy* disciples by the Maker, God the Word and the *wise* Teacher, in that he clad himself in lowliness *after the manner*

1. Ps. LXXXIX, 20. — 2. Ps. LI, 4. — 3. Ibid. CXXV, 2 LXX.

ܕܥܒܕܐ܆ ܘܐܣܪ[a] ܣܕܘܢܐ ܒܚܨܘܗܝ܆ ܐܝܟ ܡܐ ܕܬܐܘܠܘܓܘܣ[1] ܩܥܐ܀
ܬܘ ܗܟܝܠ ܟܠܢ ܐܝܠܝܢ ܕܩܢܝܢ ܕܘܟܝܘܬܐ ܡܢ ܚܨܝܐ ܐܠܗܝܬܐ ܕܡܘܠܕܐ[2]
ܕܡܢ ܪ̈ܝܫ܆ ܢܒܥܐ ܒܬܟܫܦܬܐ ܘܢܐܡܪ[b] ܠܦܪܘܩܐ[3]܆ ܚܙܝ ܘܚܙܝ ܡܪܝ
ܘܠܐ ܬܒܣܐ ܥܠ ܨܘܐܬܐ ܐܝܕܐ ܕܡܢ ܚܘܝܐ ܢܟܝܠܐ ܘܡܥܠܝ ܡܢ ܪ̈ܓܫܐ ܐܬܛܘܫܬ[c]
ܙܘ̈ܥܐ ܟܣ̈ܝܐ ܕܢܦ̈ܫܢ܆ ܐܠܐ ܐܦ ܗܫܐ ܐܪܟܢ[1] ܬܘܒ ܢܦܫܟ[d] ܠܘܬܢ ܡܢ
ܫܡܝܐ܆ ܘܗܒ ܠܟܠܢ ܕܢܬܩܒܠ[e] ܠܬܠܡܝܕܘܬܟ܆ ܘܡܫܘܓܐ ܗܘ ܕܡܢ ܬܢܝܢܐ
ܡܚܘܬܐ ܘܐܫܝܓ ܡܢ ܥܩܒܢ ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܢܕܘܫ ܥܠܘܗܝ ܘܥܠ ܟܠܗ
ܚܝܠܗ܆ ܘܬܪܘܨ ܫܒܝ̈ܠܢ ܒܛܝܒܘܬܟ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܬܪܝܨܬ ܫܘܒܚܐ ܘܟܠܢ
ܒܐܣܘܪܐ ܕܚܘܒܐ ܐܣܘܪ܆ ܐܝܟ ܕܥܬܝܪ ܒܪ̈ܚܡܐ[f] ܘܡܠܐ ܪܚܡ ܐܢܫܐ܀

ܕܥܠ ܐܢܬܬܗ ܕܦܝܠܛܘܣ[4]܀

ܣܕ — ܐ — ܘ — ܡܛܠ ܕܢܣܬܟܪ ܦܘܡܗܘܢ ܕܕܓ̈ܠܐ܀ ܒܟܠ ܡܬܚܫܒ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ܀

a Marg. ܡܢ ܢܘܣܚܐ ܐܘܪܬܕܘܟܣܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܡܥܢܐ ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܗܘܐ ܡܠܡܕ (sic) ܒܪܘܚ ܐܦ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ: ܕܢܬܡܢܥܘܢ ܕܡܢ ܐܬܪܐ ܠܐܬܪܐ: ܗܘ ܡܢ ܫܡܝܐ (sic) ܗܘܐ ܢܚܬ ܠܘܬܢ. ܘܟܕ ܚܕܐ ܗܘ ܐܝܟ ܣܒܪܬܗܘܢ. ܘܐܬܬܚܝܒ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܬܢܝܚܘ ܘܗܘ ܗܘܐ ܚܕ ܥܡ ܐܒܐ ܘܪܘܚܐ ܕܩܘܕܫܐ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܒܗܝ ܣܕܘܢܐ ܕܐܣܪ ܗܘܐ ܒܚܨܘܗܝ (sic). — b Corr. ܘܐܡܪܝܢ. — c Corr. ܚܘܝܐ (sic). — d Corr. ܐܪܟܢ ܐܦ ܡܪܢ. — e Corr. ܠܡܬܩܒܠܘ. — f Corr. ܡܪܚܡܢܐ.

1. A ܬܐܘܠܘܓܘܣ. — 2. B om. — 3. B marg. λυτρωτης. — 4. Marg. Πηλατος.

of a bondservant and bound a linen cloth *round his loins,* as the Theologian cries[1]. Come therefore, let all of us who have gained cleansing through the *divine* laver of regeneration entreat *with supplication* ⌜and say[2] to the Saviour[3], « *Behold and see, my Lord, and* neglect not the foulness ⌜wherewith the *hidden* motions of our souls have been stained by the deceitful *and supra-sensual* serpent, but *now also* bow[4] thyself *again* to us from heaven, *and grant us all to be* admit*ted* to thy discipleship, and *purge and* wash away from our heel the wound *made* by[5] the dragon, in order that we may *also* trample *upon him and* upon all his strength; and direct our paths *by thy grace* in the orthodox faith and gird *us all* with *the bonds of* love, as thou art ⌜rich in mercy[6] and full of human kindness.

On Pilate's wife.

64 — I — VI. — « **Because the mouth of liars shall be stopped** »[7]. — By all methods, Christ, God, even in things that appear to be contemptible, thou

1. John XIII, 3-5. — 2. Corr. ' saying '. — 3. Marg. λυτρώτης. — 4. Corr. ' which the deceitful serpent has placed in the motions of our souls, but bowing '. — 5. Corr. ' of '. — 6. Corr. ' merciful '. — 7. Ps. LXIII, 12.

ܘܦܓܘܡܐ ܕܡܣܩܒܠܢ̈ܘܬܐ ܕܝܗܘ̈ܕܝܐ ܐܢܬ. ܒܚܙܘܐ ܠܐ ܕܡܬܚܙܝܢܐ ܘܚܠܡܐ ܐܫܬܪܪܬ[1]
ܘܐܬܛܦܝܣܬ. ܡܢ ܗܪܟܐ ܗܝ[2] ܘܡܢ ܚܙܘܢܐ ܘܡܢ ܚܠܡܐ ܐܢܬܬܗ ܕܦܝܠܛܘܣ ܐܫܬܕܪܬ
ܘܫܠܚܬ. ܓܠܝܐܝܬ ܫܕܪܬ[a] ܗܘܐ ܠܘܬ ܒܥܠܗ. ܠܐ ܠܟ ܘܠܗܘ[b] ܙܕܝܩܐ.
ܣܓܝܐܬܐ ܓܝܪ ܚܫܬ ܒܚܠܡܐ ܝܘܡܢ ܡܛܠܬܗ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܗܘ[3] ܢܫܝܓ
ܐܝ̈ܕܘܗܝ ܒܡ̈ܝܐ ܠܥܝܢ ܟܠܗܘܢ ܐܡܪ[c]. ܟܕ ܐܡܪ[4] ܙܟܝ ܐܢܐ ܡܢ ܕܡܗ[d]
ܕܗܢܐ ܙܕܝܩܐ[e]. ܗܝܕܝܢ[f] ܪܫܝ̈ܥܐ ܚܡܝ̈ܡܝ ܕܡܐ. ܠܐܒܕܢܐ ܢܓܕܘ[g]
ܥܠܝܗܘܢ[5] ܟܕ ܐܡܪܝܢ. ܕܕܡܗ ܠܗܢܐ ܥܠܝܢ ܘܥܠ ܒ̈ܢܝܢ ܕܝܠܢ
ܢܗܘܐ. ܠܟ[6] ܕܝܢ ܚܘܝܘ[h] ܐܝܟ[2] ܐܠܗܐ ܕܠܐ ܐܝܬܝܟ ܥܠܬܐ ܕܒܝ̈ܫܬܐ.
ܘܨܒܝܬ ܕܬܐܚܐ[i] ܠܓܢܣܢ ܘܠܐ ܗܘܐ ܕܬܘܒܕ. ܐܝܟ ܡܪܚܡܢܐ ܐܢܬ܀

ܕܥܠ[7] ܗܘ ܓܝܣܐ܀

ܗܦܟ — ܐ — ܗ — ܗܠܝܢ ܕܫܘܚܠܦܐ ܕܝܡܝܢܗ ܕܡܪܝܡܐ܀ ܡܢ ܡܠܟܘܬܐ ܕܦܪܘܫܘ ܗܘ ܓܝܣܐ

a Marg. ܡܢ ܐܘܚܕܢܗܘܢ ܕܫܡܝܐ. ܡܢ ܒܬܪ ܕܝܢ ܕܡܫܬܒܩܐ ܥܠ ܚܕܐ ܕܝܠܗ. ܥܠܝܗ ܕܝܢ ܐܬܬܗ ܘܐܡܪܐ ܠܗ. ܠܐ ܠܟ ܘܠܗܘ ܙܕܝܩܐ. ܣܓܝܐܬܐ ܓܝܪ ܚܫܬ ܒܚܠܡܐ ܝܘܡܢܐ ܡܛܠܬܗ. — b Corr. ܠܗܢܐ ܙܕܝܩܐ. — c Corr. ܘܐܡܪ (sic). — d Corr. ܕܗܢܐ. — e Marg. ܡܢ ܕܝܢ ܡܠܟܐ. ܕܡܫܬܐܠܝܢ ܕܝܢ ܡܢ ܚܕ ܕܡܬܘܪ ܠܐ ܡܫܟܚܝܢ. ܐܠܐ ܚܛܝܬܐ ܕܥܡܐ ܗܘܬ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܦܩܝܢ ܐܝܕܝܗܘܢ ܐܘܪܚܐ ܕܥܡܐ ܕܬܡܢ. ܘܡܢܗܘܢ ܐܦ ܡܢ ܕܗܢܐ ܘܗܢܐ ܥܡ ܐܚܪܢܐ. ܗܝܕܝܢ ܐܬܦܢܝܘ. ܘܐܡܪܘ ܠܗ ܕܥܡܐ ܘܐܡܪܘ ܗܢܘ ܕܗܢܐ ܥܠܝܢ ܘܥܠ ܒܢܝܢ. — f Corr. ܐܦ. — g Corr. ܢܓܕܘܢ. — h Corr. ܚܘܝܘܟ. — i Corr. ܕܬܚܝܘܗܝ.

1. A ܐܫܬܪܪܬ. — 2. A om. — 3. A ܗܘ, other mss. ܗܘ. — 4. A ins. ܘܐܡܪ. — 5. So 17,136 14,713 17,273 Par., A 14,514 ܥܠܝܗܘܢ, B ܥܠܝܗ, Vat. om. — 6. A ܘܠܟ, but ܘ erased. — 7. B ܕܥܠ.

placedst a bit in the shameless mouth of the Jews. Accordingly Pilate's wife, having even by means of visions and dreams been confirmed *and brought to believe*, openly sent a message *to her husband*, « Have thou nothing to do ⌜with that[1] just man; for I have suffered many things through[2] a dream to-day because of him[3] »; so that he also washed *his hands* with water *in the sight of everyone*, saying[4], « I am guiltless of the blood of this *just* man »[5]. Then ⌜the *bloodthirsty* wicked men drew[6] destruction upon themselves, saying, « This man's blood *be* upon us all and upon our children »; *but* thee they[7] show*ed* forth as God, who art not the cause of evil things, and who wishest to ⌜give life[8] *to our race* and not to destroy *it* as being merciful.

On the robber.

65 — I — V. « This is the change of the right hand of the Most

1. Corr. ' before this '. — 2. Corr. ' in '. — 3. Matth. XXVII, 19. — 4. Corr. ' and said '. — 5. Ibid. 24, 25. — 6. Corr. ' also let the wicked men draw '. — 7. Corr. ' let them '. — 8. Corr. ' save '.

ܕܠܐ ܫܢܬܐ ܫܠܚܗ. ܣܓܝ ܒܠܠܘܬܐ ܐܝܠܝܢ ܕܣܣܐ ܘܐܟܠܐ ܚܒܠܗ[a]. ܘܒܐܝܕܝܗܘܢ[1]
ܝܬܝܪ ܐܘܩܕ ܠܢܦܫܗ ܗܘ ܠܗ ܠܫܠܗܒܝܬܐ ܕܡܠܗܒܢܘܬܐ[b] ܕܠܐ ܕܥܟܐ ܕܓܗܢܐ.
ܐܠܐ ܟܕ ܥܬܝܕ ܗܘܐ ܕܢܕܡܟ[2] ܫܢܬܐ ܐܚܪܝܬܐ: ܗܢܘ ܕܝܢ ܕܢܛܥܘܡ ܡܘܬܐ:
ܘܡܬܩܒܥ ܘܬܠܐ ܗܘܐ ܥܠ[c] ܩܝܣܐ. ܠܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܬܒܣܪ ܘܡܨܛܠܒ ܥܡܗ ܘܐܝܟܘܬܗ
ܕܡܕܪܟ ܗܘܐ: ܒܗ ܒܚܫܐ ܕܙܩܝܦܐ ܟܕ ܬܡܝܗܐܝܬ ܐܫܬܘܕܥ. ܗܝܡܢ ܒܗ
ܕܠܐ ܦܘܠܓܐ. ܘܗܝܕܝܢ ܒܠܫܢܗ ܠܡܠܟܘܬܐ ܦܠܫ: ܟܕ ܩܥܐ ܗܘܐ
ܘܐܡܪ ܠܗ[d] .܆ ܕܐܬܕܟܪܝܢܝ ܡܪܝ ܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܬ ܒܡܠܟܘܬܟ.
ܘܐܝܟ ܐܢܫ ܡܬܥܫܢܐ ܒܝܕ ܡܠܐ ܩܠܝܠܬܐ ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܚܛܦܗ[e] .܆ ܐܝܟ
ܗܕܐ ܡܠܬܟ ܫܪܝܪܬܐ[f] ܕܝܠܟ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ. ܠܗܝ ܕܐܦ ܠܢ ܐܥܠ ܒܛܝܒܘܬܟ.
ܐܝܟ ܛܒܐ ܐܦ ܪܚܡ ܐܢܫܐ܀

a Corr. ܗܦܪܘܢ ܗܘܐ. — b Corr. ܕܢܘܪܐ. — c Corr. ܒ. — d Marg. ܚܕ (B ܕܟܘܡܐ) ܕܡܠܦܢ ܐܘܣܛܝܘܣ ܡܢ ܐܝܟ ܡܢ ܦܘܡܗ ܕܟܬܒܝ ܕܩܕܝܫܐ ܕܢܚܡܝܢ ܗܘܘ ܒܗܝܢ ܡܬܬܟܝܠ ܗܘܐ ܒܠܒܗ ܘܐܡܪ. ܠܝ ܐܢܬ ܡܬܟܬܫ ܦܓܪܐ ܢܦܫܝ ܘܦܓܪܐ ܐܦ ܠܝ. ܘܟܕ ܠܗ ܚܙܝܗ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܐܦ ܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܚܠܬ ܐܢܬ ܕܐܦ ܐܢܬ ܒܗ ܐܢܬ ܒܕܝܢܐ. ܘܚܢܢ ܒܟܐܢܘܬ ܐܝܟ ܕܫܘܝܢ ܗܘܝܢ ܓܝܪ ܘܐܝܟ ܕܚܒܪܢ ܐܠܦܘܢ ܗܘܐ ܐܝܟ ܡܕܡ ܕܣܟܠ ܠܐ ܥܒܕ ܠܗ. ܘܐܡܪ ܠܝܫܘܥ. ܐܬܕܟܪܝܢܝ ܡܪܝ ܡܐ ܕܐܬܐ ܐܢܬ ܒܡܠܟܘܬܟ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܡܢ ܡܠܟܐ. ܡܢ ܝܘܡܢܐ ܐܝܟ ܕܐܡܝܢ ܡܬܡܛܝܢܐ ܡܕܡ ܕܝܘܡܢܐ ܥܡܝ ܬܗܘܐ ܒܦܪܕܝܣܐ. — e Marg. ܘܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܒܥܠܡܐ ܡܠܝܐ. ܘܥܠܡܐ ܡܣܬܥܪ ܠܗ. ܒܠܗܘܢ ܓܝܪ ܠܢܫܐ ܘܐܢܫܐ ܕܒܥܝܢ ܠܗܝܢ ܐܠܦܝܢ. — f Corr. ܠܐ ܕܫܠܝܐ.

1. A ܘܒܐܝܕܝܗܘܢ. — 2. A ܕܢܕܡܟ.

High »[1]. — The robber by passing many nights without sleep made spoil of all things that moth and rust corrupted; and by means of them he kindled more fiercely for himself the flame of the fire of hell that is not quenched : but, when he was about to sleep the last sleep, *that is to undergo* death, and was fastened *and hanging* on the tree, having in the very passion *of the cross* marvellously recognised God who had become incarnate and was being crucified with him *and like him,* he believed on him *without hesitation;* and then by his tongue he broke into the kingdom by *crying and* saying *to him,* « Remember me, *my Lord, when thou comest* in thy kingdom »[2]; and like a violent man he by *means of* a few words *of faith* took it by force[3], in accordance with thy true[4] saying, Christ, God : to which admit us also *by thy grace,* as thou art good and merciful.

1. Ps. LXXVII, 11 *LXX.* — 2. Luke XXIII, 39-43 (verbal diff.). — 3. Matth. XI, 12, 13 (verbal diff.). 4. Corr. ' unerring ' (representing ἀψευδής).

ܕܥܠ ܚܫܐ[1] ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ܀

ܗܘ — ܐ — ܘ — ܡܬܪܝܡܢܢܝ ܡܢ ܬܪ̈ܥܘܗܝ ܕܡܘܬܐ܀ ܟܕ ܐܝܬ ܕܢܝ̈ܫܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ܐܦ ܠܡ
ܘܬܐ[a]܆ ܠܡܘܬܐ ܕܒܝܕ ܙܩܝܦܐ ܩܒܠܬ ܕܬܚܫ ܚܠܦܝܢ ܒܒܣܪ ܡܫܝܚܐ
ܐܠܗܐ܆ ܘܡܘܕܥܬ[b] ܗܘܝܬ ܕܐܝܬ ܠܣܘܓܐܐ[c] ܡܛܝܐ ܠܡܘܪܡܐ ܕܟܠܗ ܓܢܣܐ ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ܆ ܠܡܘܬܒܘ
ܓܢܣܐ ܕܒܢܝ̈ܢܫܐ[d] ܘܣܘܪܩܢܐ ܕܝܠܟ ܗܘܐ܀ ܐܡܪܬ ܓܝܪ ܗܘܝܬ ܠܥܡܐ ܕܝܗܘ̈ܕܝܐ
ܩܕܡ ܚܫܐ ܟܕ ܟܪܙ ܓܠܝܐܝܬ ܘܐܢܐ ܡܐ ܕܐܬܬܪܝܡܬ ܡܢ ܐܪܥܐ܆ ܐܢܐ ܐܢܓܕ ܟܠ[e] ܠܘܬܝ ܡܪܚܡܢܐ
ܘܡܪܝܡܐ ܡܪܝܐ ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܗܘ — ܒ — ܗ — ܚܙܬ ܘܐܬܬܙܝܥܬ ܐܪܥܐ܀ ܐܬ̈ܘܬܐ ܕܗܘ̈ܝ ܒܬܪ ܙܩܝܦܐ ܦܪܘܩܢ ܚܘܝ
ܕܚܫܝܬ ܟܠ ܚܫ̈ܐ ܒܒܣܪܐ ܡܛܠܬܢ ܒܨܒܝܢܟ. ܡܕ ܓܝܪ ܕܫܡܠܝܬ ܠܡܕܒܪܢܘܬܐ
ܕܚܫ̈ܐ܆ ܘܐܡܪܬ ܕܫܠܡ ܗܘܐ܆ ܡܢ ܨܒܝܢܟ ܐܫܠܡܬ ܢܦܫܟ ܒܐܝܕܝ ܐܒܐ

a Corr. ܕܫܢ̈ܕܐ. — b Corr. ܘܡܘܕܥܬ ܗܘܝܬ. — c Marg. ... (sic) ... — d Corr. ... — e Marg. ...

1. B adds ܦܘܪܩܢܐ. — 2. A ܐܢܛܘܩܛܘܣ.

On the Passion of Christ who is God.

66 — I — VI. — « **Thou that liftest me up from the gates of death** »[1]. — Though[2] there are many methods of slaying[3], thou tookest upon thee *to suffer* death by means of the cross *on our behalf in the flesh,* Christ, God, ⌈and didst declare[4] that thy emptying thyself[5] ⌈thus far brought exaltation to the whole race of men[6]. For thou saidst to *the people of* the Jews before the Passion, crying openly, « And I, when I have been lifted up from the earth, will draw all *men* unto me »[7]. *Merciful and* exalted Lord, all praise to thee!

67 — II — V. — « **The earth saw and quaked** »[8]. — The signs, O! Saviour, *that happened* after the Cross showed that thou sufferedst all in the flesh of thine own will for us. For, as soon as thou hadst fulfilled the dispensa-

1. Ps. IX, 14. — 2. Corr. ' While '. — 3. Corr. ' torture '. — 4. Corr. ' declaring '. — 5. Philipp. II, 5-7 « Have in your soul the mind..... thought this not a prize that he should be equal to God, but..... death. » — 6. Corr. ' to so great an extent brought about the exaltation of all mankind'. — 7. John XII, 31-33. — 8. Ps. XCVII, 4 *LXX*.

ܕܬܒܠܥܝܘܗܝ܆ ܫܡܫܐ ܕܝܢ ܒܚܫܘܟܐ ܡܬܚܫܟ ܗܘܐ. ܐܪܥܐ ܕܝܢ ܙܝܥܐ ܗܘܬ. ܫܘܥܐ ܕܝܢ ܐܦ ܗܢܘܢ ܡܬܦܪܬܝܢ ܗܘܘ. ܟܕ ܗܝ ܒܪܝܬܐ [1]ܒܗܘܢ ܒܣܘܥܪܢܐ[a] ܒܓܠܝܐܝܬ ܡܘܕܝܐ ܗܘܬ ܘܡܟܪܙܐ܆ ܕܒܪܘܝܐ ܐܢܬ ܕܗܢܐ ܟܠ. ܘܐܠܗܐ ܫܪܝܪܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܩܢܛܪܘܢܐ[b] ܗܘ ܕܩܐܡ[c] ܠܘܩܒܠ ܙܩܝܦܐ ܗܘܐ ܩܥܐ. ܒܫܪܪܐ ܒܪܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘܐ ܗܢܐ. ܘܡܛܠ ܗܕܐ ܡܫܒܚܝܢ ܚܢܢ ܠܚܢܢܟ ܕܠܐ ܡܬܡܠܠܢܐ ܕܠܘܬ ܓܢܣܢ܀

ܗܣ — ܓ — ܘ — ܡܠܠܘ ܒܣܦܘܬܗܘܢ ܘܐܢܝܕܘ ܒܪܫܝܗܘܢ܀ ܟܢܫܐ ܦܩܝܪܐ ܘܡܓܕܦܢܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܆ ܟܕ ܡܓܚܟܝܢ ܒܙܩܝܦܐ ܨܒܝܢܝܐ [d1]ܕܝܠܟ ܘܡܡܝܩܝܢ ܐܡܪܝܢ ܗܘܘ. ܕܐܢ ܒܪܗ ܐܢܬ ܕܐܠܗܐ. ܢܚܘܬ ܗܫܐ ܡܢ ܙܩܝܦܐ ܕܢܗܝܡܢ ܒܟ. ܐܢܬ ܕܝܢ ܒܠܚܘܕܝܟ ܕܢܓܝܪ ܪܘܚܐ ܐܝܬܝܟ. ܒܣܘܥܪܢܐ ܩܥܝܬ ܗܘܝܬ܆ ܠܝܬ ܠܝ ܥܡܟܘܢ

a Corr. ܒܥܒܕܝܗܘܢ. — b Marg. ܩܢܛܪܘܢܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܡܫܡܠܐ ܡܐܐ ܐܢܫܝܢ. ... (sic) ... — c Corr. ܠܘܬ. — d Marg. ... (sic) ...

1. ܠ ܡܬܒܣܝܢ.

tion *on our behalf,* and in opposition to *the tyranny of* death hadst undergone death *in order to destroy it,* the sun was obscured in darkness, and the earth quaked, and the rocks *too* were rent, creation by ⌜actual deeds⌝ *plainly* confessing *and proclaiming* that thou art the Creator of this[2] universe, and true God; insomuch that even the centurion who stood before[3] the cross cried, « In truth this was the Son of God »[4]. *And* therefore we praise thy ineffable mercy toward our[5] *race.*

68 — III — **VI.** — « **They spake with their lips and nodded their heads** »[6]. — The *mad and* blasphemous multitude of the Jews, *jeering*[7] *and* mocking at thy voluntary cross, said, « If thou art the Son of God, come down now from the cross *that we may believe on thee* ». But thou, who alone art long-suffering, didst by acts themselves cry out, « I have no contest with you

1. Corr. ' their means '. — 2. Corr. ' the '. — 3. Corr. ' by '. — 4. Matth. XXVII, 50-54 « But Jesus ..... went into the city of. Jerusalem, and..... feared greatly and say, ' Truly this was the Son of God ' » (verbal diff.). — 5. Corr ' us '. — 6. Ps. XXII, 8, neither P nor LXX. — 7. Matth. XXVII, 39-44 (verbal diff.).

ܗܘܐ ܐܢܬܘܢ ܠܟܘܢ ܐܝܟܢܐ. ܐܘ ܚܣܝܪܝ ܗܘܢܐ.. ܘܗܫܐ ܕܝܢ[1] ܙܒܢܐ ܕܒܝܫܘܬܟܘܢ
ܐܫܬܠܡ ܠܗ ܒܟܠ. ܘܗܫܐ ܐܢܐ ܡܢ ܡܣܟܐ ܠܢܣܝܘܢܐ ܕܡܘܬܐ. ܐܝܟܢܐ
ܕܐܢܐ[2] ܒܣܒܠܬܗ ܒܒܣܪ.. ܐܥܒܕܝܘܗܝ ܒܟܘܢ ܡܝܬܐ ܐܦ ܠܐ ܡܥܒܕܢܐ. ܐܡܬܝ
ܕܝܢ ܬܘܒ ܐܦ ܠܦܓܪܝ ܬܚܠܘܢ: ܠܬܚܬ ܟܐܦܐ ܘܬܪܥܐ ܕܩܒܪܐ: ܘܬܚܝܬ
ܛܒܥܐ ܒܙܗܝܪܘܬܐ ܠܡܣܬܟܠܘܬܐ[3].. ܗܝܕܝܢ ܬܣܬܟܠܘܢ ܘܬܕܥܘܢ ܒܝܕ
ܩܝܡܬܐ ܕܝܠܝ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܕܟܕ ܡܫܟܚ ܗܘܝܬ ܕܐܚܘܬ ܡܢ ܙܩܝܦܐ
ܡܢ ܐܠܘ ܨܒܝܬ ܐܠܐ. ܐܠܐ ܡܢ ܟܠ ܡܕܡ ܦܫܬ ܗܘܝܬ ܕܐܩܝܡ
ܕܒܢܝܢܫܐ ܐܚܝܕܐ ܒܝܕ ܩܒܘܪܬܐ ܕܬܠܬܐ[4] ܝܘܡܝܢ. ܡܛܠ ܗܢܐ
ܡܫܒܚܝܢܢ ܠܟ ܡܪܝܐ ܪܚܡܢܐ. ܗܘ ܕܒܚܟܡܬܐ[a] ܟܠܗܝܢ ܥܒܕܬ
ܡܛܠ ܦܘܪܩܢܢ.. ܐܝܟ ܣܘܓܐܐ ܕܪܚܡܝܟ ܣܓܝܐܐ܀

ܣܛ — ܕ — ܘ — ܐܬܕܡܪܬ ܝܕܥܬܟ ܡܢܝ܀ ܡܢܘ ܕܐܝܟ ܕܘܠܐ ܢܫܒܚ ܡܫܟܚ.
ܠܪܒܘܬܐ ܕܠܐ ܡܬܚܡܐ ܕܡܪܚܡܢܘܬܟ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ. ܕܐܦ ܒܗܘܢ ܒܚܫܐ ܕܒܣܝܪܐ
ܘܡܫܝܛܐ ܘܡܟܝܟܐ ܛܒ: ܐܝܠܝܢ ܕܚܠܦܝܢ[b] ܣܝܒܪܬ ܒܨܒܝܢܐ ܚܘܝܬ.
ܕܗܘܝܬ ܗܘ ܐܢܬ ܒܪܘܝܐ ܡܪܝܐ. ܘܐܠܗܐ ܡܫܒܚܐ. ܒܟܠܗܘܢ[c] [illegible]

a B marg. [illegible] — b Corr. [illegible]. — c Marg. (sic) [illegible] (sic) [illegible]

1. B [illegible]. — 2. A [illegible]. — 3. A [illegible]. — 4. A [illegible].

now, O! ye of little understanding. But the time of your wickedness is *already* accomplished; and I *now* await the trial of death, in order that after undergoing it in the flesh I may render it dead and inoperative among you. But, when *again* ye shall have shut up my body also under the stone *and gate* of the grave, and under seal in security, then ye shall *understand and* know through my Resurrection *from among the dead* that, though I could have come down from the cross *if I wished, yet nevertheless* I remained to raise the race of men through *my* three days' burial ». Therefore we praise thee, *merciful Lord,* who didst perform all things with wisdom[1] for our salvation, according to *the abundance of* thy great mercy.

69 — IV — VI. — « **Thy knowledge hath been admired by me** »[2]. — Who is there who could fitly praise the *boundless* greatness of thy mercifulness, Christ, God? who even in the very sufferings, *mean and vile and* very lowly, *which thou enduredst* voluntarily *on our behalf* showedst that thou art Creator

1. Ps. CIV, 24 (not quoted). — 2. Ps. CXXXVIII, 6 LXX.

[illegible]

[illegible]

a Corr. [illegible]. — b Marg. [illegible]. — c Corr. [illegible]. — d Corr. [illegible]. — e Corr. [illegible]. — f Marg. [illegible] (sic). — g Corr. [illegible]. — h Corr. [illegible]. — i Corr. [illegible]. — j Corr. [illegible].

1. B marg. χειρογραφα. — 2. B mark of ref., but marg. blank. — 3. A pl.

and Lord and renovating[1] *artificer* of this universe. For thou tookest upon thee *for the sake of our salvation* to be crowned with a crown[2] of thorns; ⌜and *by this means* thou didst signify[3] that, having gathered *and compressed* together the sins of the *whole* circuit of the world, and having taken *these* upon thyself, thou didst carry them up[4] *with thee* upon the *revered* Cross. Wherefore also thou tarest *and blottedst out* the handwriting[5] of sin that was *laid* upon us; and *again being mocked* thou heldest a reed in thy hand, that *thereby* thou mightest strengthen the rod of our sway[6] that had been weakened, whereby we have been set to rule over all that are on earth; and, having gone down *in thy soul* to Sheol, thou didst free them that were *there* bound[7]; and *the multitudes of* the hosts[8] *that are* in heaven ⌜wondered *and were astonished* at[9] thy wisdom rich in help[10] through the dispensation ⌜on our behalf[11]. Lord, who hast enlightened *and adorned* with knowledge all creatures above *and* below, praise to thee!

1. Corr. ‘ renovator ’. — 2. Matth. XXVII, 27-31 « Then the soldiers..... and smote on his head.... to be crucified. » — 3. Corr. ‘ signifying ’. — 4. I Pet. II, 24 (not quoted). — 5. Marg. χειρόγραφα. — 6. Corr. ‘ power ’. — 7. Corr. ‘ in bondage ’. — 8. Eph. III, 8-10 (verbal diff.). — 9. Corr. ‘ recognised ’. — 10. Corr. ‘ gifts ’. — 11. Corr. ‘ toward us ’.

ܗ — ܗ — ܝ — ܩܘܡ ܡܪܝܐ ܠܢܝܚܟ[1]܀ ܡܪܝܐ ܗܘ ܕܡܗܠܟ ܐܢܬ ܥܠ ܟܢܦܝ
ܪܘܚܐ[2]: ܘܥܠ ܩܝܣܐ ܕܨܠܝܒܐ ܡܝܩܪܐ[3] ܦܫܛܬ ܐܝܕܝܟ ܘܐܬܬܠܝܬ
ܐܬܬܪܝܨܬ[a] ܒܗ ܒܨܒܝܢܟ: ܘܒܗ ܒܗܢܐ ܛܘܦܣܐ ܘܐܣܟܡܐ ܚܘܝܬ
ܠܢ: ܕܐܢܬ ܗܘ ܐܠܗܐ ܕܟܠܗܘܢ ܕܒܪܬܗ ܕܐܪܥܐ: ܗܘ ܕܚܫܬ ܚܠܦܝܢ
ܒܒܣܪ ܚܫܐ ܨܒܝܢܝܐ[4]: ܘܒܗ ܗܝܡܢܘܬܐ ܕܒܟ ܨܝܕܬ ܠܓܝܣܐ ܐܝܟ ܢܘܢܐ: ܘܢܚܬܬ
ܒܬܪܟܢ ܒܗ ܒܢܦܫܟ ܠܬܚܬܝܬܐ ܕܐܪܥܐ: ܟܕ ܠܥܠ ܒܐܐܪ ܘܠܬܚܬ ܒܐܪܥܐ
ܘܒܫܝܘܠ ܣܚܦܬ ܘܥܒܪܬ[b] ܡܢܢ ܠܫܘܠܛܢܗ ܕܡܘܬܐ[5] ܛܪܘܢܐ ܘܠܐܘܚܕܢܐ
ܚܣܝܢܐ ܕܫܠܛܢܐ ܕܒܝܫܐ: ܘܩܡܬ ܬܡܝܗܐܝܬ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ: ܘܣܠܩܬ
ܘܐܬܬܥܠܝܬ ܠܫܡܝܐ. ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܫܠܡܘ ܬܫܒ̈ܚܬܐ ܕܥܠ ܚܫܐ ܕܡܪܢ܀[6]

a Corr. ܐܬܬܪܝܨܬ ܦܫܝܛܐܝܬ. — b Marg. [illegible]

1. A ܠܢܝܚܟ. — 2. A pl. — 3. A ܙܩܝܦܐ. — 4. A ܨܒܝܢܝܐ. — 5. ܕ in ink. — 6. A om., B ins. ܦܪܘܩܢ after ܚܫܐ (cf. p. 110).

70 — v — IV. — « Rise, Lord, into thy rest »[1]. — Lord[2], who walkest on the wings of the wind, and stretchedst out thine hands on the *wood of the venerable* Cross, and ⌜hungest extended[3] upon it *of thine own will,* and by this *same type and* figure showedst *us* that thou art the God of *all* the ends of the earth, who sufferedst *on our behalf* in the flesh by a voluntary passion, and through[4] faith *in thee* caughtest the robber as a fish, and *thereafter* wentest down *in thy soul* to the lower parts of the earth, having in the air (ἀήρ) *above* and on the earth *beneath* and in Sheol overthrown *and removed*[5] *from us the sway of the tyrant* death and the *strong* rule of the evil hosts, and rosest *in marvellous fashion* from *among* the dead, and didst ascend *and wast lifted up* to heaven, praise to thee!

The hymns on our Lord's Passion are ended.

1. Ps. CXXXI, 8. — 2. Corr. ' Thou '. — 3. Corr. ' wast extended straight '. — 4. Corr. ' by '. — 5. I Cor. XV, 26, II Tim. I, 10 « And hath now been revealed by the revelation of Jesus Christ..... and immortality », Heb. II, 14 (verbal diff.).

ܕܝܠܗ[1] ܕܨܠܝܒܐ ܩܕܝܫܐ܀

ܥܐ — ܐ — ܓ — ܡܫܬܒܚ ܟܠ ܕܝܡܐ ܒܗ܀ ܒܨܠܝܒܐ ܡܚܝܢܐ ܡܫܝܚܐ ܕܝܠܟ
ܡܫܟܚܐ. ܥܘܡܩܐ ܕܥܘܬܪܐ[a] ܘܕܚܟܡܬܐ ܘܕܚܝܠܐ ܐܝܬ ܠܡܚܙܝܐ. ܟܕ ܓܝܪ ܐܢܬ
ܗܐܝܬܝܟ ܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ ܒܗ ܐܬܩܒܥܬ. ܠܩܝܣܐ ܕܡܚܝܠܘܬܐ ܐܘ ܕܨܠܝܒܘܬܐ
ܥܒܕܬܝܗܝ. ܩܝܣܐ ܕܚܝܠܐ ܦܐܐ ܠܐܠܗܘܬܐ ܣܥܪܬ. ܘܐܝܟ[b] ܕܐܝܬ
ܕܐܝܬܝܟ[c] ܚܟܡܬܐ ܕܐܠܗܐ ܘܐܒܐ. ܒܐܝܕܘܗܝ ܚܟܝܡܐ ܥܒܕܬ ܘܐܚܟܡܬ:
ܠܐܝܠܝܢ ܕܐܣܒܪܘ ܠܣܘܒܪܬܐ ܐܘܢܓܠܝܘܢ. ܡܢ ܗܫܐ ܨܝܕܐ ܘܐܕܝܘܛܐ ܠܐ
ܣܦܪܐ. ܠܚܟܡܬܐ ܘܠܚܟܝܡܐ ܕܥܠܡܐ ܙܟܘ ܘܒܛܠܘ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܡܢ
ܥܡܡܐ ܗܝܡܢܘ ܘܐܣܗܕܘ. ܒܝܕ ܚܝܠܬܢܘܬܐ[2] ܕܝܠܗܘܢ ܫܪܘ ܘܒܗܬܘ
ܠܚܝܠܐ ܕܛܘܪܢܐ. ܡܢ[d] ܩܕܡ ܩܝܣܐ. ܟܠ ܩܝܣܐ ܐܘ ܟܐܦܐ ܕܓܠܝܦ ܗܘܐ

a B marg. ܡܢ ܗܝ ܕܠܐ ܦܪܘܫ. — b Corr. ܘܐܝܟ. — c Marg. [illegible] — d Corr. ܕ (to precede?)

1. B ܕܝܠܗ ܕܡܪܝ ܣܘܝܪܐ. — 2. A ܘܒܚܘܣܢܗܘܢ.

On the holy Cross.

71 — III — VII. — « Everyone that sweareth by him shall be commended »[1]. — In thy *life-giving* Cross, O! Christ, one may see a depth of riches[2] and of wisdom and of power. For, when thou *who art* the power of God wast fastened upon it, thou renderedst the wood of weakness *or of the Cross* a wood of *God-befitting* power : and, inasmuch as thou art[3] the wisdom of *God and* the Father, through him thou didst make *and render* those who proclaimed the *gospel*-tidings wise. Henceforth fishermen and unlearned men defeated *and brought to naught* the wisdom *and the wise men* of the world; and those who believed and were martyred from among the nations *through their courage* dissolved *and put to shame* the power of the tyrants. Before[4] one piece of wood every piece of wood and stone that was *carved and* made a

1. Ps. LXIII, 12 *LXX*. — 2. Rom. XI, 33 (not quoted). — 3. I Cor. I, 23-28 « But we preach to you Christ..... and to the heathen foolishness..... there are not among you many wise men after the flesh, and there are not among you many teachers, and there are not among you many of high birth ..... that are. » — 4. Corr. ' since before ' (?).

[Syriac text]

[Syriac text]

a Marg. [Syriac text] — b Corr. [Syriac text] — c Marg. [Syriac text] — d Marg. [Syriac text]

1. A [Syriac text]. — 2. We require corr. [Syriac text]. — 3. In paint.

god fled *and perished; and* every desire of the flesh was *already* extinguished, having been killed by the nails of the cross : « for *a* blessed *thing* is the wood through which cometh righteousness »[1], as it is written. Praise to thee!

72 — ii — IV. — **« He restored my soul and led me in the paths of truth »**[2]. — When I am bowed down *to the earth* through[3] passions *that are foul and full* of turpitude, the mystery of the *venerable* Cross raises me to thy *exalted* height, and fills me with impassibility. By showing that thou, God, *who art* impassible, becamest *also* passible in the flesh upon it, and withdrawing *me* from the *vain* care of temporal things, and[4] sending *me* to the *blessed* hope of the Resurrection *and of* eternal life it is a token of victory over the demons. For thou art the Lord of glory[5] who wast crucified *upon it,* who overcamest the[6] *devil*[7] that hath the power of death, praise to thee!

1. Wisd. xiv, 6, 7 *LXX* « From the beginning, when the proud giants were perishing, the hope of the world, having taken refuge in a boat, left to the world the seed of birth, having by thy hand navigated the sea : for blessed is the wood through which cometh righteousness. » — 2. Ps. xxiii, 3. — 3. Corr. ' by '. — 4. Corr. ' and by '. — 5. I Cor. ii, 8 « For, if they had known, they..... glory » (verbal diff.). — 6. Corr. ' him '. — 7. Heb. ii, 14, 15 (verbal diff.).

ܥܓ — ܓ — ܐ — ܝܗܒܬ ܠܝ ܬܪܣܐ ܕܦܘܪܩܢܐ܀ ܙܩܝܦܐ ܕܝܠܟ ܡܫܝܚܐ ܠܟܠܗ ܐܪܙܐ
ܪܒܐ ܕܝܕܥܬܐ ܕܥܠܝܟ ܕܐܝܬܝܟ ܐܠܗܐ ܐܚܝܕ. ܟܕ ܓܝܪ ܒܪܘܫܡܐ
ܕܚܬܡܗ ܚܬܝܡܝܢ[1] ܡܬܬܚܝܢ[a]. ܠܟ ܕܐܬܡܬܚܬ ܥܠܝܗ ܘܐܬܬܠܝܬ ܨܒܝܢܐܝܬ ܠܟܠܗܘܢ
ܕܝܠܟ. ܐܝܬܝܟ ܕܝܢ ܒܟܠܗ ܘܡܠܝܬ[b] ܠܟܠܗܘܢ ܦܢܝܬܐ[c]. ܘܗܟܢ
ܦܢܝܬܐ ܘܐܢܬܘܢ. ܡܬܢܛܪܝܢ. ܗܘ ܡܒܪܟ ܘܡܩܕܫ
ܠܡܝܐ ܕܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܡܘܠܕܐ ܕܡܢ ܪܝܫ: ܘܡܫܡܠܐ ܠܕܒܚܬܐ ܡܠܝܠܬܐ ܘܠܐ ܕܡܝܬܐ
ܪܘܚܢܝܬܐ[1]. ܘܠܟܠܗ ܬܫܡܫܬܐ[d] ܟܘܡܪܝܬܐ ܘܬܘܠܡܕܐ ܕܩܘܕܫܐ[e]. ܗܘ[f] ܕܐܬܐ
ܒܚܪܬܐ ܥܡ ܫܘܒܚܐ. ܠܡܕܢ ܠܚܝܐ ܘܠܡܝܬܐ ܕܢܚ
ܡܢܗܪ ܒܫܡܝܐ. ܘܠܟܠ ܐܢܫ[g] ܡܬܚܙܐ ܒܫܘܒܚܐ. ܒܗ ܗܟܝܠ
ܒܥܝܢ ܡܢܟ. ܚܝܠ ܘܙܝܢ ܒܗ ܘܛܝܒ ܠܢ ܠܡܩܡ ܩܕܡ ܒܝܬ ܕܝܢܐ
ܕܚܝܠܐ. ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ܀

a Corr. ܡܬܪܫܡܝܢ. — b Corr. ܡܠܝܬ. — c Corr. ܡܕܒܪܢ (to follow). — d Corr. ܟܗܢܘܬܐ. — e Corr. ܡܫܡܠܝܬܐ. — f Marg. [illegible] — g Marg. [illegible]

1. A ܪܘܚܢܝܬܐ, corr. in later hand.

73 — III — VII. — « **Thou hast given me the shield of salvation** »[1]. — Thy Cross, O Christ! contains the whole *great* mystery of the knowledge *concerning thee who art* God[2]. For, when we ⌜sign ourselves[3] with *the mark of* its seal, we stretch out *and have* upon ourselves thee who wast extended *and hanged* upon it *of thine own will,* but *art in all things and* hast ⌜filled all quarters[4], and *thus* are preserved. It *blesses and* hallows *the water of* the laver of regeneration, *and* completes the rational, bloodless, *spiritual* sacrifice, and the whole ministerial[5] office and sacred[6] service. Thou[7] who wilt come *at the end* with glory to judge the quick and the dead shinest *resplendently* in heaven, and appearest to all *men*[8] *in glory*. Wherefore we beg of thee, strengthen *and arm us* with it and prepare us to[9] *stand before* the *dread* judgment-*court,* and have mercy upon us.

1. Ps. XVIII, 36. — 2. Corr. ' of God '. — 3. Corr. ' are marked '. — 4. Corr. ' pervaded all quarters and acts '. — 5. Corr. ' priestly '. — 6. Corr. ' perfect '. — 7. Matth. XXIV, 27 (verbal diff.). — 8. Ibid. 29, 30. — 9. Corr. ' for '.

ܐܦ ܗܢܐ ܬܘܒ ܡܥܒܕܢܘܬܐ܇ ܕܝܘܚܢܢ ܒܪ ܐܦܬܘܢܝܐ ܐܝܬܝܗ̇[1] ܀

ܕܡ — ܗ — ܘ — ܦܨܝܬ ܡܢ ܐܘܠܨܢܐ ܢܦܫܝ ܀ ܟܕ ܒܩܝܣܐ ܕܙܩܝܦܐ ܣܓܝܕܐ[2] ܬܒܪܬ[a]
ܡܘܟܠܐ ܕܦܪܙܠܐ: ܘܫܪܝܬܗ ܠܫܝܘܠ ܘܒܛܠܬܗ̇ ܦܪܘܩܝ܆ ܗܝܕܝܢ ܬܦܪܩܢܝ
ܘܦܨܝܬܢܝ ܡܢ ܬܪ̈ܥܐ[b] ܕܡܘܬܐ. ܘܐܪܕܝܬ ܘܝܗܒܬ ܠܝ ܡܢ ܕܦܢܐ ܕܝܠܟ ܕܟܝܐ[1]
ܡܒܘܥܐ[c] ܕܚܝ̈ܐ. ܫܘܒܚܐ ܠܟ ܀

ܫܠܡ ܡܥܢܝ̈ܬܐ ܕܨܠܝܒܐ ܀[3]

ܬܘܒ ܡܥܢܝ̈ܬܐ ܕܩܝܡܬܐ ܐܘܟܝܬ ܕܚܕܒܫܒܐ ܩܕܝܫܐ ܀

ܕܡܘ — ܐ[4] — ܘ — ܐܬܩܢܗ̇ ܠܬܒܝܠ ܕܠܐ ܬܙܘܥ ܀ ܥܒܕ ܦܘܪܩܢܐ ܒܡܨܥܬܗ̇ ܕܐܪܥܐ ܀ ܚܫܐ ܕܝܠܟ
ܡܚܝܢܐ. ܩܕܡ ܩܝܡܬܐ ܡܚܝܢܝܬܐ܆ ܩܕܡ ܗܘܐ ܪܫܡ[1] ܢܘܚܡܐ
ܕܡܝ̈ܬܐ[d]. ܩܒ̈ܪܐ ܓܝܪ ܡܬܦܬܚܝܢ ܗܘܘ ܒܬܕܡܘܪܬܐ܆ ܐܦ ܦܓ̈ܪܐ[e]
ܣܓܝ̈ܐܐ ܕܩܕܝ̈ܫܐ ܘܡܬܩܝܡܝܢ ܗܘܘ ܕܡܕܡܟܝܢ ܗܘܘ. ܗܢܘܢ[5]

a Corr. ܦܫܚܬ. Marg. ܬܒܪܬ ܡܘܟܠܐ ܕܦܪܙܠܐ ܘܫܪܝܬ ܫܝܘܠ. ܘܒܛܠܬ ܗܘ ܦܪܘܩܐ. — b Marg. ܕܡܘܬܐ. ܘܐܪܕܝܬ ܠܝ ܡܒܘܥܐ ܕܚܝ̈ܐ ܡܢ ܕܦܢܐ (sic) ܗܕܝܢ (sic) ܡܬܬܪܡܪܡܝܢ ܡܢ ܐܘܠܨܢܗܘܢ ܕܡܝ̈ܬܐ. — c Corr. ܡܒܘܥܐ. — d Corr. ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܐ. — e Marg. ܘܐܦ ܦܓ̈ܪܐ ܕܩܕܝ̈ܫܐ ܣܓܝ̈ܐܐ ܩܡܘ ܘܐܬܚܙܝܘ. ܘܟܕ ܡܫܬܠܡ ܗܘܐ ܠܗ (sic) ܚܫܐ ܡܚܝܢܐ. ܘܐܝܬܝܗ̇ ܠܩܝܡܬܐ ܕܡܝ̈ܬܐ.

1. A ܐܝܬܝܗ̇. — 2. A ܣܓܝܕܐ. — 3. A om. — 4. A ܗ. — 5. A om.

This hymn also is the work of John son of Aphthonia.

74 — IV — VI. — « **Thou hast delivered my soul from troubles** »[1]. — When thou hadst broken[2] the bars (μοχλοί) of iron[3] with the wood of the *venerable* Cross, and hadst dissolved Sheol *and brought it to naught*, my Saviour, *then* thou didst *deliver and* save me from the gates[4] of death, *and didst cause* a fountain of life *to flow forth* from thy all-pure[5] side *and* gavest *it* to me, praise to thee!

The hymns on the Cross are ended.

AGAIN HYMNS ON THE RESURRECTION OR HOLY SUNDAY.

75 — I — VI. « **He established the world that it should not move** »[6]. « **He wrought salvation in the midst of the earth** »[7]. — Thy life-giving Passion, even before the *quickening* Resurrection, forebetokened the ⌜rising of the dead[8] : for the graves were opened *by a miracle,* and many bodies[9]

1. Ps. XXXI, 8 LXX. — 2. Corr. ' crushed '. — 3. Id. CVII, 16. — 4. Ps. IX, 14. — 5. Corr. ' undefiled '. — 6. Ps. XCIII, 1. — 7. Id. LXXIV, 12 LXX. — 8. Corr. ' resurrection '. — 9. Matth. XXVII, 51, 52.

ܘܟܕ ܥܠܘ ܠܡܕܝܢܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܐܘܪܫܠܡ܆ ܚܘܝܘ ܢܦܫܗܘܢ ܘܐܬܝܕܥܘ
ܠܣܓܝܐܐ. ܡܢ ܡܫܘܕܥܝܢ ܗܘܘ ܕܗܢܐ ܕܐܝܟ ܕܢܚܬܬ ܘܕܢܚܬ ܒܬܚܬܝܬܐ[a]
ܥܡܛܢܐ ܘܚܫܘܟܐ ܕܐܪܥܐ܇ ܘܫܪܝܬ ܘܦܣܩܬ ܠܐܣܘܪܐ ܕܫܝܘܠ܀
ܡܪܓܫܢܘܬܐ ܥܒܕܬ[1] ܒܡܝܬܐ[b] ܐܝܠܝܢ ܕܫܟܝܒܝܢ ܗܘܘ ܒܓܘ ܩܒܪܐ. ܐܦ ܙܪܥܐ
ܒܪܝܟܐ ܩܕܡܝܬ ܗܘܐ ܪܡܐ ܕܢܘܚܡܐ ܕܡܝܬܐ[c]. ܐܝܢܐ ܕܡܫܬܘܕܥ ܠܢ
ܘܡܣܬܟܝܢܐ. ܡܪܐ ܕܟܠ[d] ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܥܘ — ܒ — ܗ — ܡܢ ܡܠܠ ܡܙܡܘܪܐ ܗܘܐ ܢܦܫ ܒܫܝܘܠ܀ ܡܛܠ ܕܐܢܬܬܐ ܗܘܬ ܠܢ
ܡܪܡܝܢܝܬܐ ܕܟܐܒܐ ܡܢ ܫܘܪܝܐ: ܟܕ ܐܦܝܣܬ ܠܐܕܡ ܐܒܘܢ ܠܡܐܟܠ
ܡܢ ܦܐܪܐ[2] ܕܩܝܣܐ ܐܝܢܐ[e] ܕܟܠܝܢ ܗܘܘ[f3] ܠܡܐܟܠ܆ ܗܝ ܒܬܪ[g]
ܡܠܐܟܐ ܩܕܡܝܬܐ ܣܒܪܬ[h4] ܩܝܡܬܐ ܕܝܠܟ ܡܚܝܢܝܬܐ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ.
ܐܝܟ ܓܢܒܪ ܓܝܪ[5] ܘܟܕ ܒܥܘܫܢܐ[i] ܦܫܪܬ ܠܫܘܠܛܢܐ[6] ܘܠܡܚܒܠܢܘܬܐ ܕܡܘܬܐ

a Corr. ܬܚܝܬ ܬܚܬܝܬܐ. — b Corr. ܒܡܝܬܐ. — c Corr. ܕܡܝܬܐ. — d Corr. ܡܪܐ. — e Corr. ܗܘ. — f Corr. ܦܩܝܕ ܗܘܐ. — g Marg. ܒܚܕ ܒܫܒܐ ܐܬܬ ܡܪܝܡ ܡܓܕܠܝܬܐ ܒܨܦܪܐ ܥܕ ܚܫܘܟܐ (sic) ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܘܚܙܬ ܟܐܦܐ ܕܫܩܝܠܐ ܡܢ ܩܒܪܐ. ܘܪܗܛܬ ܐܬܬ ܠܘܬ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ: ܘܠܘܬ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܝܫܘܥ. ܘܐܡܪܐ ܠܗܘܢ. ܫܩܠܘܗܝ ܠܡܪܢ ܡܢ ܗܘ ܒܝܬ ܩܒܘܪܐ ܘܠܐ ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܐܝܟܐ ܣܡܘܗܝ (sic). ܘܢܦܩ ܫܡܥܘܢ ܘܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܐܚܪܢܐ ܘܐܬܝܢ ܗܘܘ ܠܒܝܬ ܩܒܘܪܐ. ܘܪܗܛܝܢ ܗܘܘ ܬܪܝܗܘܢ ܐܟܚܕܐ܀ ܡܪܝܡ ܕܝܢ ܩܝܡܐ ܗܘܬ ܠܘܬ ܩܒܪܐ ܘܒܟܝܐ. ܘܟܕ ܒܟܝܐ ܕܝܩܬ ܠܩܒܪܐ. ܘܚܙܬ ܬܪܝܢ ܡܠܐܟܝܢ ܒܚܘܪܐ ܕܝܬܒܝܢ ܚܕ ܡܢ ܐܪܝܫܬܗ ܘܚܕ ܡܢ ܪ̈ܓܠܘܗܝ. ܐܝܟܐ ܕܣܝܡ ܗܘܐ ܦܓܪܗ ܕܝܫܘܥ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܐܢܬܬܐ ܡܢܐ ܒܟܝܐ ܐܢܬܝ. ܐܡܪܐ ܠܗܘܢ ܕܫܩܠܘܗܝ ܠܡܪܝ ܘܠܐ ܝܕܥܐ ܐܢܐ ܐܝܟܐ ܣܡܘܗܝ. — h Corr. ܡܣܒܪܢܝܬܐ ܗܘܬ. — i Corr. ܒܥܘܫܢܐ.

1. B marg. εποιησεν. — 2. A pl.. — 3. B marg. απηγορευμενον. — 4. B marg. ευηγγελισατο. — 5. B ܓܢܒܪܐ. — 6. A ܠܫܘܠܛܢܐ.

of the saints that slept *were quickened and* rose; who, having gone into the holy city *of Jerusalem,* showed themselves to many *and were recognised by them;* signifying that the fact that thou didst *descend and* ⌜shine in the *gloomy and dark* depths[1] of the earth, and didst dissolve *and cut asunder* the bonds of Sheol worked[2] perception in the dead who were laid *with*in the graves, and cast in advance the *blessed* seed of the ⌜rising of the dead[3], which is promised to us *and for which we hope.* Lord *of all,* praise to thee!

76 — II — V. — « **My soul had almost dwelt in Sheol** »[4]. — Since a woman was the cause of sorrow to us *at the beginning* by persuading *our father* Adam to eat of the fruit of the tree *of* which ⌜they were forbidden[5] *to eat,* a woman was the first after[6] the angel to announce[7] thy *life-giving* Resurrection, Christ, God. For thou didst *overcome by force and* dissolve at

1. Corr. ' appear in the lower parts '. — 2. Marg. ἐποίησεν. — 3. Corr. ' resurrection '. — 4. Ps. XCIV, 17 LXX. — 5. Corr. ' was prohibited '; marg. ἀπηγορευμένον. — 6. John XX, 1-3 « But on the first day..... and to the other disciple..... and that disciple....., together », 11-13 (verbal diff. in both). — 7. Marg. εὐηγγελίσατο.

[illegible][1] [illegible][a] [illegible]

[illegible] — ܗ — ܘ — [illegible][2] [illegible][b] [illegible][3] [illegible][c] [illegible][d] [illegible][4] [illegible]

[illegible] — ܕ — ܐ — [illegible][e] [illegible][5] [illegible]

a Corr. [illegible]. — b Marg. [illegible] (sic) [illegible]. — c Corr. [illegible]. — d Corr. [illegible]. — e Corr. [illegible] (sic) [illegible] (sic) [illegible].

1. B [illegible]. — 2. A [illegible]. — 3. A bis. — 4. A [illegible]. — 5. A [illegible].

all points the curse and the gloomy fate to which our race was doomed; and thou filledst heaven and earth with *joy and great* gladness, making of us and of the sublime[1] hosts one *glorious and* spiritual company, in order to praise thee, the only good and merciful one.

77 — III — VI. — « **The Lord hath reigned and hath clad himself in splendour** »[2]. — He[3] who alone hath immortality and dwelleth in light that cannot be approached underwent[4] *death by* the cross in the flesh ⌈for our salvation[5]; *and,* having shone in the *dark* chambers of Sheol, he rose *from among the dead.* Therefore angels, resplendent in shining raiment, appear *in glory* by the side of the life-giving *and saving* tomb. And let us therefore by *means of* works of light offer[6] *gifts of praise to* his Resurrection and *to* his great mercy.

78 — IV — IV. — « **Come see the works of the Lord** »[7]. — It was before the eyes of a woman which ⌈look perversely and are prone to the lapses of

1. Corr. ' above '. — 2. Ps. XCIII, 1. — 3. I Tim. VI, 13-16 « I adjure you..... before Pilate..... in light that cannot be approached, and whom no one among men hath seen » (verbal diff.). — 4. Corr. ' having undergone '. — 5. Corr. ' on our behalf '. — 6. Corr. 'approach'. — 7. Ps. XLVI, 9.

ܗܘܘ ܒܥܠܬܐ ܕܒܘܣܡܐ. ܗܘ ܕܠܐܝܠܢܐ ܚܘܪ ܠܘܬܗ[a] ܕܒܦܪܕܝܣܐ ܢܡܘܣܐ[1]
ܕܐܠܗܐ ܟܠܝ ܗܘܐ. ܐܡܪ ܗܘܐ ܡܠܐܟܐ ܗܘ ܕܝܬܒ ܩܕܡ ܩܒܪܐ ܩܕܝܫܐ ܘܡܚܝܢܐ ܕܬܘ
ܚܙܘ. ܐܬܪܐ ܕܣܝܡ ܗܘܐ ܒܗ ܡܪܝܐ[b]. ܢܫ̈ܐ ܕܐܬܥܠܬܢ ܠܢ ܕܢܦܠܬܐ. ܠܗܠܝܢ
ܦܩܕ ܗܘܐ ܗܫܐ ܕܢܐܙܠܢ ܒܥܓܠ ܢܣܒ̈ܪܢ ܩܝܡܬܐ ܕܦܪܘܩܢ. ܗܠܝܢ ܕܐܙܕܪܥܝܢ ܙܪ̈ܥܐ[2] ܡܪ̈ܝܪܐ[3] ܕܥܩܬܐ
ܘܠܘܛܬܐ ܒܥܠܡܐ. ܩܕܡܝܢ ܫܡܥܘ[c] ܗܢܘܢ ܡܢ ܗܘ ܕܩܡ ܗܘ
ܕܚܕܝܢ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܥܬܝܩ̈ܬܐ[d] ܥܒܪ̈ܝ ܠܗܘܢ. ܗܐ ܕܝܢ ܡܫܝܚܐ ܒܟ ܡܕܡ[e]
ܟܠܡܕܡ ܚܕܬܐ ܗܘܐ[f] ܟܠ ܚܕ̈ܬܐ[g]. ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܥܛ — ܗ — ܕ — ܡܢ ܠܘܬ ܡܪܝܐ ܗܘܬ ܗܕܐ ܘܐܝܬܝܗ ܬܕܡܘܪܬܐ ܒܥܝ̈ܢܝܢ܀[4] ܦܨܝܚܘܬܐ[h] ܕܚܕܒܫܒܐ
ܩܕܝܫܬܐ. ܡܢܗܪܐ ܠܝ ܠܗܘܢܝ ܒܬܐܘܪܝܐ ܕܐܪ̈ܙܘܗܝ. ܗܝ ܓܝܪ ܗܝ[i]

a Corr. ܠܡܫܬܘܬܦܘ ܒܡܐܟܘܠܬܐ. — b Marg. ܡܠܬܐ. ܓܒܠ ܓܝܪ ܡܠܐܟܐ ܘܐܡܪ ܠܢܫ̈ܐ ܐܢܬܝܢ ܠܐ ܬܕܚܠܢ. ܝܕܥ ܐܢܐ ܓܝܪ ܕܠܝܫܘܥ ܕܐܙܕܩܦ ܒܥܝܢ (sic) ܐܢܬܝܢ. ܠܐ ܗܘܐ ܬܢܢ ܩܡ ܠܗ ܓܝܪ ܐܝܟܢܐ ܕܐܡܪ. ܬܝܢ ܚܙܝܢ ܕܘܟܬܐ ܕܣܝܡ ܗܘܐ ܒܗ ܡܪܢ. ܘܥܓܠ ܐܙܠܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ (sic) ܕܩܡ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ. ܘܗܐ ܩܕܡ ܠܟܘܢ ܠܓܠܝܠܐ. ܬܡܢ ܬܚܙܘܢܝܗܝ. ܗܐ ܐܡܪܬ ܠܟܘܢ. ܘܐܙܠ ܥܓܠ ܡܢ ܩܒܪܐ. ܒܕܚܠܬܐ ܘܒܚܕܘܬܐ ܪܒܬܐ. ܘܪܗܛܝܢ ܕܢܐܡܪܢ ܠܬܠܡܝܕܘܗܝ. ܘܗܐ ܝܫܘܥ ܦܓܥ ܒܗܝܢ (sic) ܘܐܡܪ ܠܗܝܢ ܫܠܡ ܠܟܝܢ. ܗܢܝܢ ܕܝܢ ܩܪܒ ܐܚܕ ܪ̈ܓܠܘܗܝ ܘܣܓܕ ܠܗ. ܗܝܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܝܢ ܝܫܘܥ ܠܐ ܬܕܚܠܢ. ܐܠܐ ܐܙܠܝܢ ܐܡܪܝܢ ܠܐܚ̈ܝ ܕܢܐܙܠܘܢ ܠܓܠܝܠܐ. ܘܬܡܢ ܢܚܙܘܢܢܝ. — c Corr. ܫܡܥܘܗܝ (sic). — d Marg. ܦܘܪܫܢܐ ܕܡܫܡܫܢܐ ܗܘܠܐ (sic) ܡܢ ܗܠܝܢ ܥܬܝܩ̈ܬܐ. ܗܘ. ܕܡܛܠ ܗܢܐ ܣܒܝܪܐ ܗܘܐ ܡܢ ܐܠܗܐ. ܗܘ ܕܐܡܪ ܠܗ ܒܫܘܠܡܐ. ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܒܫܡܝܐ. ܘܡܛܠ ܗܢܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ ܘܐܚܘܬܐ.
— e Corr. ܒܟܠܗܘܢ. — f Corr. ܗܘܘ. — g Corr. ܚܕ̈ܬܐ. — h Corr. ܢܘܗܪܗ. — i Corr. ܗܘ ܗܝ.

1. A ܢܡܘܣܐ. — 2. B sing. — 3. So other MSS, AB sing. — 4. In red.

transgression[1], which from love of pleasure looked at the tree in Paradise of *the fruit of* which the law of God forbade *any man* to eat[2], that the angel who sat before the *holy* life-giving grave said, « Come *and* see the place in which the Lord was laid »[3]. Women[4] who brought about the fall for us, them he *now* commanded to *go at once and* announce the Resurrection *of our Saviour*. They who cast the *bitter* seeds of sorrow *and a curse* into the world, *they* first heard from him that had risen the word, « Rejoice ». Truly « old things have passed away »; *and now* behold! « ⌜everything hath[5] » in thee, Christ, « become new »[6], praise to thee!

79 — v — IV. — « **This came from the Lord and it is a marvel in our eyes** »[7]. — The gladness[8] of *the Holy* Sunday enlightens my mind *greatly by the contemplation of its mysteries :* for that is the eighth of days and *at the*

1. Corr. ‘ are perverse and easily deceived ’. — 2. Corr. ‘ participate in eating ’. — 3. Matth. XXVIII, 5-10 « But the angel...... and go tell his disciples..... joy; and they ran to tell...., but go and tell my brethren..... see me ’. » — 4. Corr. ‘ Those ’. — 5. Corr. ‘ all things have ’. — 6. II Cor. v, 17, 18. — 7. Ps. CXVII, 23. — 8. Corr. ‘ splendour ’.

ܐܝܬܘܗܝ ܠܩܕܡܝܐ ܕܩܕܡܝܬܐ ܐܟܚܕܐ ܒܡܦܩܢܘܬܐ[1]. ܕܒܗ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܟ. ܕܗܘ
ܕܒܪܫܝܬ ܡܢ ܠܐ ܡܕܡ ܥܒܕܬ ܫܡܝܐ ܘܐܪܥܐ. ܘܗܘ ܗܘ ܐܢܬ ܕܒܚܪܬܐ
ܕܙܒܢܐ ܐܬܒܣܪܬ. ܘܚܫܬ[a] ܒܨܠܝܒܐ ܡܛܠ ܦܘܪܩܢܢ. ܘܒܩܝܡܬܐ
ܦܐܝܐ ܠܐܠܗܐ. ܚܕܬܬ ܠܒܪܝܬܐ ܕܓܢܣܢ[b] ܡܝܘܬܐ. ܘܗܘܝܬ ܠܢ
ܪܫܝܬܐ[c][2] ܕܚܝܐ ܘܐܒܐ ܕܥܠܡܐ ܕܥܬܝܕ ܐܝܟ ܡܪܚܡܢܐ. ܐܝܟ[d]
ܕܒܫܪܪܐ[3] ܥܒܕܬ[e] ܒܚܟܡܬܐ ܟܠܡܕܡ ܡܪܝܐ ܫܘܒܚܐ ܠܟ ❖

ܦ — ܘ — ܕ — ܗܟܢܐ ܡܬܪܓܪܓܐ ܢܦܫܝ ܠܘܬܟ ܐܠܗܐ ❖ ܒܐܝܠܐ ܗܘ ܕܡܢ ܨܗܝܐ ܡܬܪܓܪܓ
ܐܦ ܘܡܬܝܩ ܠܡܐܬܐ ܠܘܬ ܡܒܘܥܐ ܕܡܝܐ. ܗܟܢܐ[f] ܡܬܪܓܪܓܐ ܐܦ ܢܦܫܝ
ܠܘܬ ܪܗܛܐ ܡܣܪܗܒܐ ܕܝܘܡܬܐ. ܕܡܩܪܒ ܠܝ[g] ܠܡܬܦܢܝܢܘܬܗ ܕܚܕܒܫܒܐ
ܕܡܢܗ ܓܝܪ ܐܟܙ ܕܡܢ ܡܒܘܥܐ ܕܡܬܒܣܡܢ ܓܠܠܘܗܝ: ܟܕ ܛܥܡܬ
ܐܢܐ ܡܝܐ ܚܝܐ ܕܝܕܥܬܐ ܕܨܠܝܒܐ ܘܕܩܝܡܬܐ. ܫܠܚ ܐܢܐ[h] ܠܣܝܒܘܬܐ
ܕܚܛܗܐ ܐܝܟ ܠܒܘܫܐ. ܘܠܒܫ ܐܢܐ ܠܛܠܝܘܬܐ ܦܐܝܬܐ ܕܥܒܕܐ ܚܕܬܐ ܕܟܐܢܘܬܐ ܘܕܙܕܝܩܘܬܐ.

a Corr. ܘܐܨܛܠܒܬ (perh. to cover ܒܨܠܝܒܐ also). — b Corr. ܠܓܢܣܢ ܡܝܘܬܢܐ ܕܒܢܝ ܐܢܫܐ. — c Corr. ܪܫܐ. — d Corr. ܗܘ, B above the word ܐܝܟ, marg. ܗܘ, above ܐܝ. — e Corr. ܥܒܕܬ. Marg. A (sic) ܡܢ ܡܫܪܪܘܬܐ ܗܘ ܕܫܪܝܪ. ܘܡܢ ܗܘ ܕܫܪܝܪ, B ܡܢ ܡܫܪܪܘܬܐ ܗܘ ܕܫܪܝܪ. — f Marg. ܡܢ ܡܫܪܪܘܬܐ ܗܘ ܕܫܪܝܪ. — g Corr. ܠܗܦܟܬܐ ܕܠܗ. — h Corr. ܡܫܠܚ ܐܢܐ.

1. A app. corr. to ܡܦܩܢܬܐ. — 2. A ܪܫܝܬܐ. — 3. ܕ in paint.

same time the first; on which I know that thou who in the beginning madest heaven and earth *out of nothing,* also, being the same, at the end of times becamest incarnate, and sufferedst[1] on the cross *for our salvation,* and through a God-befitting Resurrection ⌜renewedst the creation of[2] our *mortal* race, and becamest the beginning[3] *of life to us* and father of the world to come *as one that is merciful.* ⌜As thou[4] hast *in truth* made all things in wisdom, Lord, praise to thee!

80 — VI — IV. — « **So longeth my soul after thee, O! God** »[5]. — In like manner as the hart *from thirst* longeth *and yearneth to come* to[6] the fountain of water, so *also* my soul longeth for the *rapid* course of the days which brings to me the recurrence of Sunday : for, when from it I taste of the *living* water of the knowledge of the Cross and of the Resurrection, as of a fountain *with pleasant waves,* I ⌜strip off[7] *like a garment* the old age of sins, and clothe myself in the *comely* youth of the new works *of justice or* of righteousness,

1. Corr. ' wast crucified ' (perh. to cover ' on the cross ' also). — 2. Corr. ' createdst anew '. — 3. Corr. ' head '. — 4. Above ὡς; corr. ' thou who ' (above ὅς). — 5. Ps. XLII, 2 LXX. — 6. Corr. ' for '. — 7. Corr. ' put away '.

ܕܡܬܛܝܒܘܬܐ ܬܘܬܒܘܬܐ ܘܙܘܡܢܘܬܐ ܠܒܝܬ ܐܢܐ. ܘܠܗܕܐ¹ ܡܬܚܝܠ ܕܠܐܫܘܚܠܦ
ܡܬܒܣܪܬ ܐܢܬ. ܨܠܝܒ ܕܠܘܬܢ ܐܥܒܕܬ. ܠܡܐܬܐ ܗܘ ܕܙܠܐ ܡܫܡܠܝܐ ܐܠܗܐ:
ܘܐܬܥܒܕܬ ܠܢ[a]. ܘܕܝܠܢܐ ܚܕܬܐ ܘܡܕܒܪܢܘܬܐ ܗܘܐ ܠܢ ܠܡܕܒܪܢܐ ܘܪܝܫܐ
ܐܝܟ ܕܡܪܚܡܢ ܐܢܬ܀

ܦܐ — ܙ — ܕ — ܕܢܚ ܢܘܗܪܐ ܠܬܪܝܨܐ² ܒܚܫܘܟܐ܀ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܫܡܫܐ
ܕܙܕܝܩܘܬܐ ܡܢ ܒܬܪ ܕܚܫ ܚܠܦܝܢ. ܒܒܣܪ ܢܚܬ ܘܕܢܚ ܒܬܘܢܝܐ³[b] ܕܫܝܘܠ. ܘܗܟܢܐ
ܪܟܒ[c] ܥܠ ܡܥܪܒܐ ܘܡܪܝܐ[d] ܐܬܩܪܝ ܫܡܗ. ܐܝܟ ܡܐ ܕܡܙܡܪ ܢܒܝܐ
ܐܠܗܝܐ ܕܘܝܕ. ܗܢܐ ܕܝܢ ܡܫܝܚܐ ܕܪܟܒ ܗܫܐ ܥܠ ܡܕܢܚܐ ܘܡܫܝܚܘܬܐ ܕܝܠܢ⁴
ܕܒܗ ܐܬܩܝܡܬ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܬܘ ܢܒܪܟ ܘܢܣܓܘܕ[e]. ܗܘܝܘ
ܓܝܪ ܗܘ[f]. ܗܘ ܕܢܚܬ ܐܦ ܕܣܠܩ ܠܥܠ ܡܢ ܫܡܝܐ ܐܝܟ ܐܠܗܐ.
ܐܝܟܢܐ ܕܢܡܠܐ ܟܠܡܕܡ ܒܫܘܒܚܗ܀

ܦܒ — ܚ⁵ — ܒ — ܬܘ ܢܫܒܚ ܠܡܪܝܐ܀ ܟܠܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܨܒܝܢ⁶ ܕܢܡܛܘܢ
ܐܝܟܢ ܠܣܒܪܐ ܛܒܐ ܕܩܝܡܬܐ ܘܕܚܝܐ ܚܕܬܐ. ܩܘܡܘ

a Corr. ܡܬܛܠܒܢ. — b Corr. ܐܬܪܘܬܐ ܒܬܘܢܝܐ. — c Marg. ܡܢ ܡܪܟܒܬܐ ܕܫܡܫܐ. — d Corr. ܗܘ ܕܡܪܝܐ.
— e Marg. ܕܐܬܩܝܡ. ܘܗܟܢܐ ܕܝܢ ܡܢܐ ܗܘ. ܐܠܐ ܠܝ ܕܐܦ ܚܝܐ ܠܥܠܡ ܠܡܫܝܚܘܬܗ ܕܐܢܫ. ܗܘ ܕܢܚܬ ܗܘ ܕܐܦ ܣܠܩ ܠܥܠ
ܡܢ ܒܬܪܗܘܢ ܫܡܝܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܡܠܐ ܟܠ. — f Corr. ܐܬܗܘܝܘ (to follow).

1. Ist ܘ in paint. — 2. A ܒܚܫܘܟܐ. — 3. B marg. ταμιεια. — 4. B ܕܝܠܗ; so 14, 514. — 5. A om. —
6. A ܕܐܬܪܥܝܘ.

and prepare myself for the life to come : to which grant me to attain, God who becamest incarnate without variation and wast crucified ⌈on our behalf⌉ and madest thyself a *leader and* chief for us of a new *and blessed* life, as thou art merciful.

81 — VII — **IV.** — « **Unto the upright light hath shone in darkness** »[2]. — Christ, *even God*, the Sun of righteousness ⌈after *suffering on our behalf in the flesh went down and* shone in the chambers[3] of Sheol, and[4] in this way rode upon the West, whose name is the Lord, as *the divine prophet* David sings[5]. This Christ, who now *behold!* rides upon the East which is our[6] resurrection *in that he was raised from among the dead, come*, let us *bless and* worship : for he[7] is the same who descended and who ascended above the heavens *as God*, that he might fill all things with his glory.

82 — VIII — **II.** — « **Come let us praise the Lord** »[8]. — All ye that desire to attain to the *good hope of the* resurrection *and of the new life,* arise

1. Corr. ' for us '. — 2. Ps. CXII, 4. — 3. Corr. ' by appearing in the regions '; marg. ταμιεῖα. — 4. Corr. ' also '. — 5. Ps. LXVIII, 5 (not quoted). — 6. B ' his '. — 7. Eph. IV, 9, 10 (verbal diff.). — 8. Ps. XCV, 1.

[Syriac text] [a] [Syriac text] [b] [Syriac text] [c] [Syriac text] [1]
[Syriac text] [d] [Syriac text]
[Syriac text] [e] [Syriac text]
[Syriac text] [f]
[Syriac text]

[Syriac text] — [Syriac text] — [Syriac text] — [Syriac text] [g] [Syriac text]
[Syriac text]
[Syriac text]
[Syriac text] [h] [Syriac text]
[Syriac text]

[Syriac text] — [Syriac text] — [Syriac text] — [Syriac text] [i] [Syriac text]

a Corr. [Syriac text], perh. to cover [Syriac text] also. — b Corr. [Syriac text]. — c Marg. [Syriac text] (sic) [Syriac text] (sic) [Syriac text] (sic) [Syriac text]. — d Corr. [Syriac text]. — e Corr. [Syriac text]; in B written as corr. above [Syriac text], and in marg. εννοησατε. — f Corr. [Syriac text]. — g Marg. [Syriac text]. — h Corr. [Syriac text] (to precede). — i Marg. [Syriac text].

1. A [Syriac text] B [Syriac text].

and make haste ⌜to go [1] at once to the life-giving grave. Run with [2] Mary and with the *other* women who accompany [3] her *in faith*. Beholding [4] *with the eyes of the mind* the angels that have come down [5] from heaven, offer praise to God who has risen *from the grave,* asking *him* for forgiveness of *your* sins and his great mercy.

83 — IX — II. — « **To show thy grace in the morning and thy faith by night** » [6]. — In [7] the night our spirit *eagerly* arises early to greet thee, Christ, God. *Thou therefore* be among us who early honour thy [8] Resurrection in spiritual fashion with *singing* choirs and send up voices of thanksgiving to thy glory, and bestow upon *all of* us *the gift of* thy great mercy.

84 — X — II. — « **God hath reigned over the peoples** » [9]. — He [10] that

1. Corr. ‘ hasten ’ (perh. to cover ‘ at once ’ also). — 2. Luke XXIV, 1-5 « But on the first day..... dark, the women came..... one that is alive among the dead?..... risen ’ » (verbal diff.). — 3. Corr. ‘ are with ’. — 4. Marg. ἐννοήσατε. — 5. Unintelligible corr. — 6. Ps. XCII, 3. — 7. Is. XXVI, 9 *LXX* « In the night my spirit riseth early to greet thee, O! God, because thy commandments are a light upon earth ’. — 8. Corr. ‘ and praise thy ’. — 9. Ps. XLVII, 9. — 10. Id. CXLIV, 7, 8 (not quoted).

ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܩܡ [1] ܒܫܘܒܚܐ ܡܢ ܩܒܪܐ[a]. ܬܘ ܠܘܬܝ ܟܠܟܘܢ ܐܝܠܝܢ
ܕܒܪܝܢ ܘܡܟܪܗܝܢ ܡܫܚܠܦܐ[b] ܐܝܢܝܢ ܕܢܦܫܐ ܘܦܓܪܐ. ܥܡ ܡܪܝܐܡ
ܡܓܕܠܝܬܐ[c] ܐܦ ܒܗܕܐ ܫܥܬܐ ܢܪܗܛ ܘܢܐܚܘܕ[d] ܡܠܥܠܡܢܪܓܫܢܝܬ ܒܪ̈ܓܠܐ
ܕܝܠܗ ܩܕܝܫܬܐ. ܘܡܚܕܐ ܠܠܐ ܡܢ ܡܠܠܐ[e] ܐܝܟ ܒܪܦܦܐ ܕܥܝܢܐ.
ܒܟܠ ܦܪܘܣ ܢܣܒܝܢ[1] ܡܢܗ ܐܣܝܘܬܐ[f] ܠܟܐܒ̈ܝܢ ܘܥܘܬܪܐ[2] ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ
ܣܓܝ̈ܐܐ ❖

ܦܗ — ܝܐ — ܙ — ܛܒ ܠܡܘܕܝܘ ܠܡܪܝܐ ❖ ܗܐ ܗܟܝܠ ܡܢܐ[g] ܛܒ ܐܘ ܡܢܐ
ܢܥܝܡ. ܐܠܐ ܐܢ ܕܒܕܘܟܪܢܐ ܕܩܝܡܬܐ ܩܕܝܫܬܐ. ܢܩܘܡ ܐܦ ܚܢܢ ܥܡ
ܡܫܝܚܐ. ܘܠܐ ܢܬܪܕܡ[h][3] ܒܫܢܬܐ ܥܠ ܡܫܟܒܢ[i]. ܐܠܐ ܕܢܬܪܝܡ ܗܕ̈ܡܝܢ[j] ܒܠ̈ܠܘܬܐ
ܩܕ̈ܝܫܬܐ[k] ܕܩܕܡ ܚܕܒܫܒܐ. ܘܢܩܕܡ ܘܢܬܗܓܐ ܒܗ ܒܩܝܡܬܐ[l]
ܘܐܚܝܢܘܬܐ ܕܦܓܪ̈ܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܒܝܘܡܐ ܐܚܪܝܐ ܘܡܠܝܐ ܕܚܠܬܐ ܡܢ

a Corr. ܡܩܒܪܬܐ. — b Corr. ܡܫܘ̈ܚܠܦܐ. — c Marg. [illegible] (sic). — d Corr. ܢܐܚܘܕ. — e Corr. (sic) ܘܠܐ ܡܬܡܠܠܢܝܬ ܒܡܫ̈ܘܬܐ. — f Corr. ܢܣܒ ܐܣܝܘܬܐ. — g B marg. [illegible]. — h Corr. ܢܕܡܟ. — i Corr. ܒܫܢܬܐ followed by ܐ, i. e. ܡܫܟܒܢܐ. — j Corr. ܗܕ̈ܡܐ. — k Corr. ܩܕ̈ܝܫܬܐ, prob. to cover ܟܠܗ also. — l Corr. ܠܩܝܡܬܐ.

1. A ܙܩܝܦ. — 2. A pl. — 3. A ܢܕܡܟ.

releaseth them that are bound and lifteth up them that are bowed down, Christ, even God, hath risen *in glory* from the grave[1]. Come *with me,* all ye that are *sick and* afflicted with divers[2] diseases of the soul and of the body, with Mary *Magdalene*[3] let us at this hour also *run and* in suprasensual fashion ⌈take hold of[4] his *holy* feet; and quickly in an ineffable way *as* in the twinkling of an eye we shall assuredly ⌈receive *from him* help[5] *for our pains* and *the riches of* his great mercy.

85 — XI — **VII. — « It is good to give thanks unto the Lord »[6].** — Behold! therefore what[7] is good or what is pleasant, except that on the commemoration of the *holy* Resurrection we *also* should rise with Christ, and not ⌈be sunk in sleep upon our couch[8] but lift up our[9] limbs in the all-holy[10] nights preceding Sunday, and rise early and *thereby* meditate on the resurrection *and quickening* of our bodies; so that on the last day, *the day full of dread,*

1. Corr. ‘ dead ’. — 2. Corr. prob. representing ποικίλος. — 3. Matth. XXVIII, 8-10 « And they went ...... and they ran to tell..... and worshipped them. Then..... shall they see me ’. » — 4. Corr. ‘ touch ’. — 5. Corr. ‘ draw healing ’. — 6. Ps. XCII, 2. — 7. Id. CXXXII, 1 (not quoted). — 8. Corr. ‘ slumber in sleep in bed ’. — 9. Corr. ‘ the ’. — 10. Corr. ‘ sacred ’.

[Syriac]

[Syriac]

86 — [Syriac] — [Syriac]

a Corr. (sic) [Syriac]. — b Marg. : [Syriac] — c Corr. [Syriac]. — d Corr. [Syriac] (sic) [Syriac]. — e Corr. [Syriac]. — f Corr. [Syriac] (sic, with stop). — g Marg. [Syriac]

1. A [Syriac].

being freed from worldly and earthly thoughts, and *being* pure and light, they may with their souls ⌈be caught[1] up *into the height and so together* meet Christ in the air (ἀήρ)[2], who ⌈shall come[3] a second time from heaven? Wherefore we beg thee, our Saviour, strengthen and confirm us for this *blessed God-befitting* hope and ⌈grant *us* that we may *all* be admitted to[4] it, according to *the abundance of* thy great mercy.

Again hymns sung before the reading of the Gospel on the same night preceding Sunday.

86 — I — **II. — « Come hearken and I will tell all of you the works of God »**[5]. — Ye that have honoured the resplendent *and holy* night of the Resurrection by standing through *it* all[6] *and enduring hardship,* while keeping

1. Corr. ‘ being lifted ’. — 2. I Th. IV, 13-17. — 3. Corr. ‘ comes ’. — 4. Corr. ‘ admit to inherit ’. — 5. Ps. LXVI, 16. — 6. Corr. ‘ all the watch ’.

ܕܡܬܬܥܝܪܐ ܒܪܥܝܢܐ ܗܘܝܬܘܢ ܘܒܢܝ ܢܘܗܪܐ· ܘܠܗ ܐܝܡܡܐ ܕܡܦܢܝܢ [1]ܠܡܫܡܥ
ܗܡܝܪܐ ܘܐܬܓܠܝܢܝܘ[a] ܡܕܝܢ ܕܬܫܡܥܘܢ ܘܬܨܘܬܘܢ ܠܩܠܗ ܕܩܪܢܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ[2]
ܗܡܟܪܙܐ ܘܩܥܐ ܠܪܗܒܘܢܐ ܕܚܝܐ ܘܣܒܪܐ ܕܐܚܝܢܘܬܢ ܘܩܝܡܬܢ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ· ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܡܫܝܚܐ
ܚܝܝܢ ܫܪܝܪܐ[3] ܘܡܚܝܢܢܘܬܢ ܘܡܩܝܡܢܘܬܢ[b]· ܠܗܘ ܕܐܦ ܢܒܪܟ ܘܢܣܓܘܕ[c]
ܘܢܘܕܐ ܠܗ ܥܡ ܐܒܘܗܝ[d] ܘܪܘܚܗ ܩܕܝܫܐ· ܘܢܐܡܪ ܠܗ ܫܘܒܚܐ ܠܟ ܀
ܦܙ — ܒ — ܘ — ܛܒ ܠܡܘܕܝܘ ܠܡܪܝܐ ܀ ܒܠܠܝܐ[4] ܢܗܝܪܐ ܘܡܚܝܢܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ ܩܕܝܫܐ
ܕܩܝܡܬܐ ܡܢ ܫܢܬܐ ܐܬܥܝܪܬ[e] ܒܪܬܝܬܐ ܘܐܬܝܬ[f] ܠܩܠܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ[g]
ܕܡܠܐ ܕܚܠܬܐ· ܘܡܬܪܥܐ ܐܢܐ[h] ܕܫܥܬܐ ܗܕܐ ܕܡܝܐ ܠܗ ܘܛܘܦܣܐ ܠܗ ܕܫܥܬܐ ܕܚܝܠܬܐ ܕܚܪܬܐ
ܕܒܗ ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܫܡܝܐ ܥܬܝܕ ܕܢܬܓܠܐ ܘܢܐܬܐ ܥܠ[i] ܥܢܢܐ ܥܡ ܚܝܠܐ ܘܫܘܒܚܐ ܣܓܝܐܐ

[illegible]
[illegible]
a Corr. ܐܬܓܠܝܘ. — b Corr. ܘܡܩܝܡܢܘܬܢ. — c Corr. ܘܢܣܓܘܕ (we require ܡܢ ܘܢܣܓܘܕ). — d Corr. ܐܒܐ — e Corr. ܐܢܐ ܡܬܪܥܐ (sic, with stop). — f Corr. ܕܢܩܕܡ (to precede). — g Marg. [illegible] — h Corr. ܐܢܐ ܡܬܪܥܐ. — i Corr. ܠܥܠ.

1. A ܥܣܩ. — 2. A pl. — 3. A sing. — 4. A ܠܠܝܐ.

watch and *with your minds also* awake[1], and being sons of light and sons *of day*, of the great and splendid day, come *listen* and hearken to the *voice of the* ⌜trump of the Gospel[2] proclaiming *and crying* the earnest of *life and the hope of* our *quickening and* resurrection from *among* the dead, which is Christ our *true* life *and our quickening* and our[3] resurrection : whom also *let us bless and* worship[4] *and let us give thanks to him* with his[3] Father and his Holy Spirit, *and* say[5] *to him*, « Praise to thee ! »

87 — II — VI. — **« It is good to give thanks unto the Lord »**[6]. — In the light-clad and life-giving night *of the holy Sunday* of the Resurrection I am ⌜awoken from sleep trembling with terror[7] *and I come* to the voice of the Gospel[8] that is full of dread; and I consider *in my mind* that ⌜such an[9] hour *nearly resembles and* bears the pattern of that dread hour *of the end*, in which Christ *is to be revealed* from heaven *and* will come above[10] the clouds with

1. I Th. v, 4-8 (verbal diff.). — 2. Corr. 'Gospel-trump'. — 3. Corr. 'the'. — 4. Corr. 'worshipping'. — 5. Corr. 'let us say'. — 6. Ps. XCII, 2. — 7. Corr. 'disturbed from the bed of sleep, being seized also with trembling'. — 8. Mark XIII, 24-26. « And in those..... the moon shall not show her light....., glory. » Reff. also to Matth. XXIV, 29, 30, Luke XXI, 25-27. — 9. Corr. 'this'. — 10. Corr. 'upon'.

ܗܢܘܢ ܠܐܠܗܐ ܡܢ ܫܡܝܐ. ܘܐܬܐ [1]ܠܟܠ ܡܢ [a] ܒܢܝ̈ܢܫܐ ܒܚܝܠܐ ܘܬܫܒܘܚܬܐ
ܕܐܠܗܐ ܝܐܝܐ. ܘܗܝܕܝܢ [b] ܡܝ̈ܬܐ [c] ܟܕ ܫܡܥܝܢ ܒܩܠܐ ܗܘ ܕܡܟܪܙ ܐܝܟ ܫܝܦܘܪܐ
ܐܘ ܩܪܢܐ ܐܚܪܝܬܐ ܢܚܘܢ ܘܢܦܩܘܢ ܡܢ ܩܒܪ̈ܝܗܘܢ.
[1]ܐܝܠܝܢ ܕܥܒܕܘ ܛܒ̈ܬܐ ܠܩܝܡܬܐ ܕܚܝ̈ܐ ܚܕ̈ܬܐ. ܐܝܠܝܢ ܕܝܢ
ܕܥܒܕܘ ܒܝ̈ܫܬܐ ܠܩܝܡܬܐ ܕܕܝܢܐ ܘܬܫܢܝܩܐ. ܫܪܝܪܐܝܬ ܒܥܐ ܐܢܐ ܡܢܟ ܐܠܗܐ
ܕܐܝܬܝܟ ܣܒܪܐ ܛܘܒܢܐ ܘܠܐ ܡܕܓܠܐ. ܐܥܠܢܝ ܠܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܕܡܠܟܬ
ܐܝܟ ܣܘܓܐ ܕܪ̈ܚܡܝܟ ܀

ܬܘܒ ܡܥܢܝܬܐ ܐܚܪ̈ܢܝܬܐ ܕܡܬܐܡܪ̈ܢ [1] ܒܗ ܒܠܠܝܐ ܕܡܩܕܡ ܠܚܕ ܒܫܒܐ ܒܬܪ ܩܪܝܢܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ ܀

ܦܚ — ܐ — ܐ — ܐܘܪܒ ܡܪܝܐ ܠܡܥܒܕ ܥܡܢ ܘܗܘܝܢ ܚܕܝܢ ܀ ܐܬܡܠܝ̈ ܚܕܘܬܐ ܐܕܢ̈ܝܢ.
ܩܒܠܢ ܫܘܚܠܦܐ ܐܠܗܝܐ. ܘܐܬܢܗܪܘ [2] ܗܘܢܢ̈ܢ ܒܨܡܚܐ ܕܢܚܬ

a Corr. ܟܠ. — b Corr. ܡܝ̈ܬܐ. ܘܩܝܡܬܐ. — c Marg. ܡܢ ܢܡܘܣܐ. ܐܡܪ ܐܡܪ ܐܡܪ ܠܗ ܡܪܝܐ ... (sic) ... — d Corr. ܡܢ ܕܥܒܕܘ ܛܒ̈ܬܐ.

1. A om. — 2. A ܘܐܬܢܗܪܘ B ܘܐܬܢܗܪ.

power and ⌈God-befitting glory, and then the ' dead [2], hearing a voice *crying* like *a clarion or* the last trump, *shall be quickened and* shall come forth from their graves, they that have ⌈good deeds [3] to the resurrection of *new* life, and they that have done evil things to the resurrection of judgment *and punishment. Truly I pray thee,* God, who art the *blessed* hope that is free from falsehood, admit me to the kingdom of heaven *which thou promisedst* according to thy great mercy.

AGAIN OTHER HYMNS SUNG ON THE SAME NIGHT PRECEDING SUNDAY AFTER THE READING OF THE GOSPEL.

88 — I — I. — « The Lord hath done great things for us and we have been in joy » [4]. — Our ears have been filled with joy; we have received a divine change; ⌈and our minds have been enlightened [5] by *the splendour that flashes*

1. Corr. '⌈great glory, and those'. — 2. John v, 25-29 (verbal diff.). — 3. Corr. ' done good things '. — 4. Ps. cxxv, 3. — 5. Corr. ' we have been illuminated '.

ܗܟܒܪܢ ܡܢ[a] ܡܠܐܟܐ[b] ܕܝܬܒܝܢ ܠܘܬ ܩܒܪܐ ܡܩܒܪܐ. ܡܢܗ ܗܩܒܪܐ ܝܠܦܢ
ܠܠܐ ܡܬܚܒܠܢܘܬܐ. ܡܢ ܬܪ̈ܥܐ ܐܚܝ̈ܕܐ ܕܫܝܘܠ ܢܘܚܡܐ ܘܚܝܐ. ܡܢܘ
ܗܘ ܗܠܐ ܢܡܝܬ[c] ܠܗܕ̈ܡܐ ܗܠܝܢ ܕܥܠ ܐܪܥܐ[d]. ܡܢܘ ܗܠܐ ܢܫܒܚ·. ܠܗܘ ܕܒܟܠ
ܐܝܬܘܗܝ ܐܠܗܐ·. ܠܗܘ ܡܪܝܡܐ[e]. ܠܗܘ ܐܪܥܢܝܐ[f] ܒܒܣܪ·. ܘܗܦܟ ܣܠܩ ܘܝܬܒ
ܘܗܘܐ ⌈ܒܡܪ̈ܘܡܐ. ܗܢܘ ܕܟܠܢ[g] ܢܒܥܐ ܘܢܬܟܫܦ ܠܗ·: ܕܢܗܘܐ ܥܡܢ
ܒܪ̈ܚܡܘܗܝ ܥܕܡܐ[h] ܠܫܘܠܡܗ ܕܥܠܡܐ❖

ܦܛ — ܒ — ܙ — ܟܠܟܘܢ ܥܡ̈ܡܐ ܩܫܘ ܟܦܐ❖ ܐܘ ܠܥܘܬܪܐ ܕܡ̈ܠܬܐ[i] ܐܘ ܠܪܘܡܐ[1]
ܕܬܪ̈ܥܝܬܐ ܐܠܗܝ̈ܬܐ. ܗܠܝܢ ⌈ܐܝܬܝܗܝܢ ܐܝܟ ܕܫܪܝܪܐ[j] ܐܘܢܓܠܝ̈ܐ[2]·. ܗܠܝܢ[k]
ܠܢ ܕܡܝܬܝܢ ܒܥܒ̈ܕܐ ܕܚܛܝܬܐ ܡܚܝܝܢ ܘܡܩܝܡܝܢ ܥܡ ܡܫܝܚܐ ܘܒܙܢܐ ܡܕܡ·.
ܘܡܦܪ̈ܚܢ ⌈ܡܛܝܣܝܢ ܘܡܦܪܚܝܢ ܒܐܐܪ ܒܗ ܗܘܢܢ[1]·.
ܘܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܡܣܟܢܘܬܐ ܕܗܘ̈ܢ ܦܓܪܢܝ̈ܐ. ܘܡܪܥܝܢ ܠܐܪ̈ܥܝܢ[m3] ܚܟܡܬܐ

a Corr. ܠܐܠܚܒܠܢܘܬܐ. — b Marg. [illegible] (sic) [illegible] (sic) [illegible]. — c Marg. [illegible]. — d Corr. ܥܠ ܐܪܥܐ. — e Corr. ܕܪܡ. — f Corr. ܕܐܪܥܝ. — g Corr. ܟܠܢ ܠܗ ܢܒܥܐ. — h Marg. [illegible]. — i Corr. ܡ̈ܠܐ (l. ܕܡ̈ܠܐ). — j Corr. ܡܬܪܥܝܬܐ ܫܪܝܪܬܐ. — k Marg. [illegible]. — l Corr. [illegible]. — m Corr. ܒܡܣܬܟܠܢܘܬܐ.

1. A pl. — 2. A sing. — 3. A ܠܐܪ̈ܥܝ.

from the angels[1] that sit by the tomb. From the grave *itself* we have drawn incorruptibility; from the *closed* gates of Sheol resurrection *and life*. Who *is he that* will not mortify[2] his[3] limbs *that are* upon the earth? who *is there that* will not praise him that in all things is God, him that is exalted[4], him that is earthly[5] in the flesh, and again *re-ascended and* took his place ⌈in the heights[4]? Whom let us *all* beg[6] *and entreat* to be with us *in his mercy* until[7] the end of the world.

89 — II — **VII.** — « **Clap hands all ye peoples** »[8]. — O the riches of the words! O the height of the God-befitting sentiments! These *are* ⌈in truth evangelical[9], *which quicken* us[10] who are dead in works of sin *and* raise *us* with Christ, *and in a fashion* make ⌈us fly and float *in the air in* our mind[11],

1. John XX, 11, 12 (verbal diff.). — 2. Col. III, 5, 6 « Mortify therefore..... fornication and filthiness of passions..... disobedience. » — 3. Corr. ' the '. — 4. Corr. ' above '. — 5. Corr. ' below '. — 6. Corr. ' ask '. 7. Matth. XXVIII, 20 « And lo! I am with you until the end of the world. » — 8. Ps. XLVII, 2. — 9. Corr. ' verily and truly evangelical (words) '. — 10. Eph. I, 22 — II, 2. — 11. Corr. ' the mind to fly and lift it up '.

[illegible][a][b][c][d][1]

ܬܘܒ ܥܢܝ̈ܬܐ ܕܡܬܐܡܪ̈ܢ ܒܡܥܠܬܐ ܕܒܝܬ ܡܥܡܘܕܝܬܐ[2] ܡܢ ܨܦܪܐ ܕܚܕ ܒܫܒܐ܀

ܨ — ܐ — ܓ — [illegible][e][f][g]

a Corr. [illegible]. — b Marg. [illegible]. — c Corr. [illegible]. — d Corr. [illegible] (to cover [illegible]). — e Corr. [illegible]. — f Corr. [illegible]. — g Marg. [illegible].

1. B adds [illegible]. — 2. A [illegible].

and ascend with them to heaven *above;* and they cry in our *deaf and* dead ears[1] with a voice louder than that of a trump, saying, « Mind things above, *and* not things on the earth. Seek[2] *and meditate upon* things above, where Christ is, sitting at the right hand of the Father; in order that, when he *himself* who hath come and ⌜is to[3] come is *again* revealed at his second coming, ye *also* may be revealed with him in glory », according to *the abundance of* his great mercy.

Again hymns sungs at the entry into the baptistery
at dawn on Sunday.

90 — I — III. — « **Bring to the Lord glory and honour** »[4]. — All ye who have been enlightened in *your* minds by the songs of the Resurrection, and hold Christ *himself* in *the thoughts of* your[5] hearts, « who were not born of

1. Corr. ' hearing '. — 2. Col. III, 1-3 (verbal diff.). — 3. Corr. ' who shall again '. — 4. Ps. XXIX, 1. — 5. Corr. ' the '.

ܕܡܐ ܕܒܣܪܐ: ܐܠܐ ܡܢ ܐܠܗܐ[1] ܐܬܝܠܕܘ.. ܬܘ ܢܪܕܐ ܘܢܐܙܠ ܠܘܬ ܡܥܡܕܢܐ
ܕܐܪܙܐ ܕܡܕܟܝܢܘܬܐ[2] ܕܝܘܪܕܢܢ. ܘܢܣܓܘܕ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܠܐܡܐ
ܚܕܬܐ ܪܘܚܢܝܬܐ. ܗܝ[3] ܕܝܠܕܬ ܡܢ ܟܪܣܗ̇ ܠܥܡܐ ܩܕܝܫܐ ܕܟܪ̈ܣܛܝܢܐ.[a]
ܘܟܕ ܬܗܪܝܢ ܒܡܦܪܝܢܘܬܐ ܕܝܠܕܬ ܐܠܗܐ. ܢܩܥܐ ܒܩܠܐ
ܕܬܕܡܘܪܬܐ[4] ܥܡ ܪܒܐ ܕܒܢܒܝ̈ܐ ܐܫܥܝܐ ܘܢܐܡܪ ܕܡܢܘ ܫܡܥ ܕܐܝܟ
ܗܕܐ. ܐܘ ܡܢܘ ܚܙܐ ܗܟܢܐ.. ܕܐܬܚܒܠܬ[b] ܠܡ ܐܪܥܐ ܒܝܘܡܐ ܚܕ. ܘܝܠܕܬ ܥܡܐ.[c]
ܡܛܠ ܕܐܬܚܒܠܬ ܨܗܝܘܢ ܘܝܠܕܬ ܠܒܢܝܗ̇.[d] ܐܢܐ ܕܝܢ ܝܗܒܬ ܠܣܒܪܐ ܘܣܘܟܝܐ
ܗܟܢܐ ܗܘܐ ܐܡܪ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܗܘ ܣܒܪܐ ܕܬܘܟܠܢ[e] ܘܒܠܚܘܕܘܗܝ ܡܪܚܡ
ܐܝܬܘܗܝ܀

ܨܐ — ܒ — ܕ — ܟܠܗܘܢ ܥܒ̈ܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ܀ ܬܘ ܣܪܗܒܐܝܬ ܥܡܡ̈ܐ ܢܐܙܠ ܠܘܬ
ܗܝܘܪܕܢܢ[f] ܪܘܚܢܐ ܐܘ ܠܗܝܟܠܐ ܕܒܝܬ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܠܡܝܩܪܘ ܠܐܪܙܐ ܦܐܝܐ ܠܐܠܗܐ ܕܩܝܡܬܐ ܩܕܝܫܬܐ

a Corr. ܕܟܪ̈ܣܛܝܢܐ. — b Corr. ܐܬܚܒܠܬ ܠܐ. — c Corr. ܚܕܐ ܫܥܬܐ (to follow?). — d Marg. ܡܢ ܐܝܟܢܐ ܗܘ ܕܝܠܕܬ ... [illegible] ... (sic) ... [illegible] ... — e Corr. ܕܬܘܟܠܢ. — f Corr. ܠܝܘܪܕܢܢ.

1. A in marg. in another hand. — 2. A ܘܡܕܟܝܢܘܬܐ. — 3. A ܗܘ. — 4. A ܕܬܕܡܘܪܬܐ.

blood, nor of the will of the flesh, nor of the will of a man, but of God »[1], come let us *set forth and* go to the mysterious *cleansing* fountain of Jordan, and *in faith* worship the *new* spiritual mother, who *from her womb* gave birth to the holy people *of the* Christians; and, *marvelling at the fruitfulness of the God-bearer,* let us cry *with a voice of wonder* with the *great among* prophets Isaiah *and say,* « Who hath heard such a thing? or who hath seen it so? for[2] the earth hath travailed in one day, and hath borne a people[3], because Zion hath travailed and hath borne her children. ‘ But it is I who have given such[4] *hope and* expectation ’, saith the Lord God »[5], who is *the* hope *of* our *confidence,* who alone is merciful.

91 — II — **IV. — « All ye bondmen of God »**[6]. — Come *speedily,* ye peoples, let us go to the *spiritual* Jordan *or the temple of the baptistery* in order to honour the *God-befitting* mystery of the *holy* Resurrection, and let us *all* in it

1. John I, 11-14. — 2. Corr. ‘ if ’. — 3. Corr. ‘ people in one hour ’. — 4. Corr. ‘ this ’. — 5. Is. LXVI, 6-10 « A voice of confusion..... her pangs come, she shall escape and bear a male child. Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? that the earth travaileth and beareth in one day..... because Zion hath travailed and hath borne her children,...., saith the Lord » (verbal diff.). — 6. Ps. CXXXIII, 1, neither P nor *LXX*.

ܐܣܓܕܬ ܠܡܝܬܘܬܐ ܕܚܝܬ ܡܚܝܢܘܬܐ܆ ܘܚܫܝܫܘܬ ܕܠܢ ܒܗ.
ܠܗܕܐ ܡܒܘܥܐ ܢܒܘܥܐ ܕܐܝܬܘܗܝ ܗܘ ܕܐܠܗܐ܆ ܘܢܒܥ ܢܒܘܥܐ ܒܡܫܝܚܐ. ܟܠܢ ܗܘ
ܓܝܪ ܐܝܟ ܕܠܡ ܡܬܒܥܡܕܢܢ ܕܗܢܘܢ ܕܐܬܥܡܕܢ ܒܡܘܬܗ. ܒܗܝ ܕܫܬܠܝܢ ܗܘܝܢ [1]ܘܐܫܬܘܬܦܢ
ܠܡܬܢܨܒܘ[a] ܒܕܡܘܬܐ. ܒܡܘܬܗ ܘܒܩܝܡܬܗ[b]. ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܐܠܗܝܐ ܦܘܠܘܣ[c] ܡܣܗܕ ܒܐܓܪܬܐ[d]
ܘܗܟܢܐ ܘܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܢܐܡܪ ܠܗܘ ܕܒܡܝܐ ܘܪܘܚܐ ܘܕܡܐ.
ܚܕܬ ܠܗ ܚܕܬܐ ܠܓܢܣܢ ܕܥܬܝܩ ܗܘܐ[e] ܒܚܛܝܬܐ ܘܥܒܕ ܘܥܒܕܢ ܒܢܝ̈ܐ
ܕܒܣܪܐ ܠܒܢܝ̈ ܢܘܗܪܐ. ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܬܘܒ ܡܥܢܝ̈ܬܐ ܕܥܠ ܥܡ̈ܝܕܐ܀

ܨܒ — ܐ — ܒ — ܫܒܚܘ ܠܡܪܝܐ ܫܒܘܚܬܐ ܚܕܬܐ܀ ܗܢܘܢ ܕܒܡܥܡܕܝܬܐ ܡܢܗܪܢܘܬܐ ܚܕܬܐ

a Corr. ܕܢܬܢܨܒ. — b Marg. ܗܘ ܕܡܬܢܨܒܘ ܒܕܡܘܬܐ ܡܚܝܢܝܬܐ ܕܡܫܝܚܐ ܕܒܗ ܐܬܬܒܝܢ ܠܐ ܢܐܡܪ ܐܘ. (sic) ܐ. ܠܒܪܢܫܐ. ܒܡܘܬܗ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܒܡܘܬܗ ܒܕܡܘܬܐ ܕܡܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܡܢ ܒܬܪ ܡܝܬܘܬܐ ܕܐܬܝܗܒ ܠܢ. ܗܟܝܠ ܐܦ ܚܢܢ ܫܬܝܠܐ ܢܗܘܐ. ܐܝܟ ܐܡܪ ܐܠܗܝܐ ܦܘܠܘܣ ܒܡܘܬܗ ܕܡܫܝܚܐ ܘܒܩܝܡܬܗ. ܗܟܝܠ ܐܦ ܒܕܡܘܬܗ ܢܗܘܐ. ܕܢܐܡܪ ܐܝܟ ܕܐܡܪ (sic) ܐܪܐ ܗܢܘܢ. ܕܐܫܬܘܬܦ ܥܡܗ ܕܢܬܢܨܒ. ܐܝܟ ܐܡܪ ܕܢܗܘܐ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܕܢܗܘܐ ܕܢܬܚܫܒ. ܐܠܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܒܗ ܡܢ ܫܘܬܦܘܬܐ. ܐܠܐ ܕܢܗܘܐ ܐܝܟ ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܒܬܪ ܡܝܬܘܬܐ. ܐܡܪ ܐܝܟ ܕܡܫܝܚܐ ܡܢ ܒܬܪ ܡܝܬܘܬܐ. ܘܐܦ ܠܐ ܡܝܬܐ. ܘܫܘܬܦܘܬܐ ܠܐ ܡܬܚܫܒܐ ܗܘܐ. — c Corr. ܕܡܣܗܕ ܒܐܓܪܬܐ. — d Corr. ܒܐܓܪܬܐ. — e Marg. ܡܢ ܓܢܣܐ ܕܥܬܝܩ ܗܘܐ. ܗܘ ܕܐܬܐ ܒܝܕ ܡܝܐ ܘܪܘܚܐ ܘܕܡܐ ܡܫܝܚܐ. ܠܐ ܗܘܐ ܒܚܛܝܬܐ ܥܬܝܩܐ ܐܠܐ ܒܚܛܝܬܐ ܕܡܢܗ ܘܪܘܚܐ ܡܫܝܚܐ. ܘܕܡܐ ܢܘܗܪܐ ܐܠܗܐ ܕܒܪܐ. ܘܐܬܚܕܬ ܠܒܢܝ̈ܐ ܕܒܣܪܐ. ܢܘܗܪܐ ܘܡܫܝܚܐ ܘܪܘܚܐ. ܘܐܬܚܕܬܘܢ ܒܗ ܐܝܟ.

worship the *life-giving* death of God who became incarnate *and suffered on our behalf in the flesh;* which also caused a fountain *of life and* of resurrection to spring forth for us. For all of us who have been *admitted to be* baptized in Christ have been baptized in his death[1], having ⌜been planted together with him in[2] the likeness of his death and of his Resurrection, *as the God-inspired Paul bears witness.* And *accordingly* let us with faith say to him who through[3] water and the Spirit and blood *renewed afresh our race which had grown old in sin and made and* rendered *us* the children of the flesh children of light, « Praise to thee! »

Again hymns on persons baptized.

92 — I — II. — **« Sing to the Lord a new song »** [4]. — Ye that by *enlightening*

1. Rom. VI, 3-9 (cited as I Cor.) « Or know ye not.......... no more, and sin hath no power in him » (verbal diff.). — 2. Corr. ' shared with him in being planted into '. — 3. I John V, 6, 8 (verbal diff.). — 4. Ps. XCVIII, 1.

ܘܗܠܝܢ. ܒܥܒܕܘ ܒܡܫܡܪ̈ܝܢ ܛܪܘ ܠܛܘܒܢܘܬܐ ܕܐܝܟ ܗܢܐ ܥܕܡܐ
ܠܫܘܠܡܐ. ܠܐ ܬܗܘܘܢ ܡܣܬܒܗܪܝܢ ܕܬܗܦܟܘܢ ܬܘܒ ܠܣܝܒܘܬܗܘܢ
ܕܚܛܝܬܐ. ܠܐ ܒܟܠܗ ܥܒܕ̈ܐ ܕܚܫܘܟܐ ܬܗܘܘܢ ܪܕܦܝܢ. ܚܕ[a] ܡܪܝܐ ܘܚܕܐ[1]
ܗܝܡܢܘܬܐ ܐܘܕܝܬܘܢ ܫܦܝܪܐܝܬ. ܦܣܘܩܘ[b] ܣܓܝܐܐ ܕܡܛܥܝܢ ܘܐܬܦܠܓܘ ܠܘܬ
ܫܪܪܐ ܒܚܘܕܪܐ[c]. ܙܝܢܐ ܚܝܠܬܢܐ ܕܪܘܚܐ ܗܐ ܐܙܕܝܢܬܘܢ. ܐܬܟܬܫܘ
ܘܐܬܓܘܫܘ. ܘܠܐ ܒܝܕ ܠܡܚܛܐ ܕܦܠܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܡ[1] ܣܢܐ̈ܝܟܘܢ ܕܡܣܟܢܐ[d]
ܐܢܬܘܢ. ܟܕ ܠܐܒܐ ܩܕܝܫܐ ܕܒܫܡܝܐ ܐܒܘܢ ܩܪܝܢ ܐܢܬܘܢ ܫܡܝܐ[e] ܒܥܝܢܐ ܟܣܝܬܐ
ܕܡܕܥܟܘܢ ܚܘܪܘ ܐܡܝܢܐܝܬ. ܠܘܬ ܫܡܝܐ ܐܬܩܕܫܬܘܢ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ
ܐܠܗܝܬܐ ܘܐܬܕܟܝܬܘܢ[f] ܡܢ ܟܠܗ ܛܢܦܘܬܐ ܘܛܘܠܫܐ. ܡܢ ܟܕ ܥܡ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ
ܕܚܕܐ ܙܒܢ ܚܫ ܘܩܡ. ܚܕܐ ܙܒܢ ܐܬܩܒܪܬܘܢ ܘܩܡܬܘܢ. ܠܐ ܬܬܪܥܘܢ ܐܦܠܐ[g]
ܡܕܡ ܥܠ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܬܪܬܝܢ. ܣܝܡܬܐ ܕܠܐ ܡܝܘܬܘܬܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܟܘܢ

a Marg. ܘܐܦܠܐ. ܘܗܘܝܬܘܢ ܡܫܡܫܝܢ ܠܡܪܝܐ ܥܡ ܓܒܪ̈ܐ ܕܢܨܝܚܝܢ ܒܣܝܒܪܬܐ. ܘܐܝܟ ܢܘܗܪ̈ܐ ܕܒܫܡܝܐ ܡܢ ܐܦ̈ܝܟܘܢ ܢܢܗܪ. [illegible] ܥܠ ܕܥܠ ܘܥܠ ܕܥܠ ܘܥܠ ܕܥܠ ܥܡ ܡܫܝܚܐ
ܘܡܢ ܕܥܠ. — b Corr. ܦܣܩܘ. — c Corr. ܐܬܟܬܫܘ. — d Corr. (l. ܕܡܣܟܢܐ) ܕܡܣܟܢܐ. — e Corr.
ܐܝܟ. — f Corr. ܘܐܬܕܟܝܬܘܢ. — g Marg. ܗܢܐ ܕܐܡܪ ܥܠ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܕܬܪܬܝܢ. ܕܠܘ ܥܠ ܗܝ ܕܒܝܕ
ܡܝ̈ܐ ܘܪܘܚܐ. ܐܠܐ ܥܠ ܗܝ ܕܒܝܕ ܕܡܥܐ ܘܬܝܒܘܬܐ (sic) ܕܠܐ ܡܫܟܚ ܕܢܗܘܐ ܡܢ ܒܬܪ ܡܥܡܘܕܝܬܐ. ܘܟܕ
ܐܝܬ ܠܗܘܢ ܚܛܗ̈ܐ ܒܬܪ ܡܥܡܘܕܝܬܐ. ܐܦ ܗܘ ܡܥܡܘܕܝܬܐ ܐܚܪܬܐ ܚܫܝܒܐ.

1. A ܘ in paint. — 2. A ܠܬܪܬܝܢ.

baptism have been made new, by deeds *themselves* keep ⌜such a⌝ reputation *unto the end*. Do not *wantonly* betake yourselves back *again* to the old age of sins; do not *in any wise* follow after deeds of darkness. You have *rightly* confessed one[2] Lord and *one* faith : ⌜renounce the many doctrines[3] of error that are falsified *against the truth*. *Lo!* you have been armed with the *mighty* arms of the Spirit : fight *and struggle;* and do not through ⌜sin that you serve[4] make *miserable* treaties with your[1] foes. By calling the[5] *holy* Father in heaven '*our Father*' fix the *hidden* eyes of your[1] mind *constantly* on heaven. You have been hallowed by the divine laver; you have been removed from all filth and pollution *and stain*. Having once been buried and risen together[6] with Christ *who is God,* who once suffered and rose, think not *at all* of a second baptism. Keep the treasure of immortality *that has*

1. Corr. 'the'. — 2. Eph. IV, 3-6. — 3. Corr. 'reject the many opinions (representing δόξας)'. — 4. Corr. 'the fact of sinning'. — 5. Corr. 'upon the'. — 6. Col. II, 11-13 (verbal diff.).

ܐܡܪܐ ܕܐܬܝܗܒܬ ܠܟܘܢ ܒܟܠ ܚܦܝܛܘ. ܟܕ ܡܫܒܚܝܢ ܠܛܒܐ ܝܗܘܒܐ ܕܗܠܝܢ[a]
ܐܝܟ ܥܘܬܪܐ ܕܪܚܡܘܗܝ[1] ܣܓܝܐܐ܀

ܨܓ — ܒ — ܒ — ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܕܠܐ ܡܘܡ ܐܢܘܢ ܒܐܘܪܚܐ܀ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܚܫܚܬܘܢ
ܠܡܥܡܘܕܝܬܐ ܩܕܝܫܬܐ. ܐܫܬܪܝܬܘܢ ܡܢ ܟܕܘ ܘܥܠܬܘܢ ܒܐܘܪܚܐ ܕܟܐܢܘܬܐ. ܗܝ
ܕܒܗ[b] ܠܐ ܐܪܝܐ ܘܠܐ ܚܝܘܬܐ ܐܚܪܬܐ ܡܢ ܚܝܘܬܐ ܒܝܫܬܐ. ܘܡܛܠ ܗܕܐ
ܛܡܐܬܐ. ܠܐ ܕܪܟܐ ܘܠܐ ܡܗܠܟܐ. ܐܠܐ ܐܢܬܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܦܪܩܬܘܢ ܘܐܬܟܢܫܬܘܢ ܡܢ ܡܪܝܐ
ܐܠܗܐ. ܒܗ ܗܟܝܠ ܡܗܠܟܝܢ ܗܘܝܬܘܢ ܥܕܡܐ ܠܚܪܬܐ. ܟܕ ܡܫܒܚܝܢ[e]
ܐܝܟ ܠܪܚܡܘܗܝ ܣܓܝܐܐ܀

ܨܕ — ܓ — ܕ — ܡܛܠ ܕܬܕܡܪܬܐ ܥܒܕ ܡܪܝܐ܀ ܡܐ ܕܚܙܐ ܐܢܐ ܠܒܢܝ ܡܥܡܘܕܝܬܐ
ܗܘ ܕܡܘܠܕܐ ܕܡܢ ܪܝܫ. ܠܬܚܬ ܡܪܟܢ[f] ܐܢܐ ܚܙܘܐ ܕܥܝܢܝ.[4] ܡܛܠ ܕܪܝܚܐ
ܡܫܬܡܗܪܐ ܠܥܠܡ ܢܚܬ ܘܝܬܒ[h] ܥܠ ܪܝܫܗܘܢ. ܘܙܝܘܐ ܐܝܟ ܕܝܐܐ

a Corr. [illegible]. — b B marg. [illegible]. — c Corr. [illegible]. — d Corr. [illegible]. — e Corr. [illegible]. — f Corr. [illegible]. — g Corr. [illegible]. — h Marg. [illegible]

[illegible] (sic) [illegible]

1. ܕ in ink. — 2. A [illegible]. — 3. A [illegible] B [illegible]. — 4. A sing.

been bestowed upon you with all carefulness, ⌈offering praise to the *good* Giver of[1] this according to *the riches of* his great mercy.

93 — II — II. — « **Blessed are they that are without spot in the way** »[2]. — Ye that have been admitted to *holy* baptism have *already* entered upon *and begun* the way of righteousness, wherein[3] no lion or any evil, and therefore unclean, beast *sets foot or* walks, but *only* you who have been saved and gathered together by the Lord *God*. In it *therefore* continue to walk *unto the end*, offering[4] praise to his great mercy.

94 — III — IV. — « **Because the Lord hath done marvellous things** »[5]. — When I look at the children of the laver of regeneration, I turn the glances ⌈of my[6] eyes downward : for an eternal *spiritual* savour has *alighted and* sat[7] upon their head, and splendour such as befits the *holy* hosts on high : which

1. Corr. ' singing praise to him who gives '. — 2. Ps. CXVIII, 1. — 3. Is. XXXV, 9 (not quoted). — 4. Corr. ' singing '. — 5. Ps. XCVIII, 1 *LXX*. — 6. Corr. ' with the '. — 7. Is. XXXV, 3-10 (verbal diff.).

ܠܡܫܟܢܘܬܐ ܕܠܥܠܡ ܕܡܬܢܛܪܢ. ܠܗܘܠܝܢ ܕܐܢܒܥ ܕܥܪܩܘ[1]. ܘܥܩܬܐ
ܕܠܥܠܡ ܥܪܩܝܢ. ܡܢ[a] ܐܝܟܢܐ ܕܟܬܝܒ ܫܒܚܐ ܠܡܫܝܚܐ ܐܘ ܠܐܠܗܐ ܡܪܚܡܢܐ
ܕܚܢܢܗ. ܕܡ ܡܫܒܚܝܢ ܠܡܫܝܚܐ ܥܠ ܪܚܡܘܗܝ ܣܓܝܐܐ܀

95 — ܕ — ܙ — ܢܚܕܘܢ ܫܡܝܐ ܘܬܪܘܙ ܐܪܥܐ܀ ܬܗܪܐ ܪܒܐ. ܗܢܘܢ[b] ܕܒܙܒܢ ܐܝܬܝܗܘܢ
ܗܘܘ ܚܫܘܟܐ ܗܘܘ ܢܘܗܪܐ ܕܡܪܝܐ. ܗܢܘܢ[c] ܕܠܐ ܪܚܡܝܢ ܗܘܘ. ܗܫܐ ܗܘܘ ܠܚܠܝܗܘܢ
ܪܚܡܐ. ܗܢܘܢ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܪܚܝܩܝܢ[2] ܗܘܘ. ܗܫܐ ܠܡܫܪܝܐ ܕܪܘܚܐ ܡܬܥܒܕܝܢ ܕܪܘܚܐ.
ܕܥܡܗܘܢ ܢܫܒܚ ܠܐܠܗܐ ܗܘ ܛܒܐ ܒܠܚܘܕܘܗܝ ܐܘ ܡܪܚܡ ܐܢܫܐ܀

96 — ܗ — ܘ — ܣܒܪܘ ܡܢ ܝܘܡ ܠܝܘܡ ܦܘܪܩܢܗ܀ ܐܝܠܝܢ ܕܐܬܠܒܫܬܘܢ ܠܒܘܫܐ
ܕܦܘܪܩܢܐ ܘܐܣܛܠܐ ܕܚܕܘܬܐ ܪܘܚܢܝܬܐ ܒܡܥܡܘܕܝܬܐ ܩܕܝܫܬܐ. ܘܐܬܨܒܬܬܘܢ
ܒܨܒܬܐ[d] ܐܝܟ ܟܠܬܐ ܒܨܒܬܐ ܘܒܨܒܬܐ ܕܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ. ܠܫܘܦܪܐ ܡܬܝܕܥܢܐ
ܕܦܐܝܘܬܐ[e] ܕܩܒܠܬܘܢ ܛܪܘ. ܘܡܪܝܐ ܢܕܢܚ ܙܕܝܩܘܬܐ

a B marg. ܡܢ ܐܝܟܢܐ. — b Marg. ܘܗܘܝܘ ܕܟܕ ܐܝܬܝܗܘܢ ... [illegible] (sic) ... [illegible] (sic) ... — c Marg. ... [illegible] (sic) ... [illegible] (sic) ... — d Corr. ܨܒܬ. — e Corr. ܐܝܟ ܦܐܝܘܬܐ (h. e. ... [illegible]).

1. ܕ in ink. — 2. A ܪܚܝܩܝ.

if they keep, they shall dwell in *eternal* habitations, whence pain and sorrow and sighing have fled away *as it is written*[1], praising Christ for his great mercy.

95 — IV — **VII.** — **« Let the heavens rejoice and let the earth be glad »**[2]. — A great wonder! they[3] who once were darkness have become light : upon[4] them who were deprived of mercy mercy has now come. They who were destitute of God are now made a dwelling-place of the Spirit : with whom let us praise *God* the only good and merciful one.

96. — V — **VI.** — **« Tell forth his salvation from day to day »**[5]. — Ye that have been clad in the garment of salvation and the raiment of *spiritual* gladness *by holy baptism,* and have been adorned like[6] a bride with the decoration *and adornment* of the *Holy* Spirit, keep the suprasensual beauty of comeliness[7] *that ye have received,* and the Lord will cause righteousness[8]

1. Is. XXXI, 10, LI, 11 (neither quoted). — 2. Ps. XCVI, 11. — 3. Hos. II, 23-25. — 4. Rom. IX, 22-26 « But, if..... and her that had not been loved beloved. For it shall be..... sons of the living God. » — 5. Ps. XCVI, 2. — 6. Corr. ‘ as ’. — 7. Corr. representing εὐπρεπείας. — 8. Is. LXI, 10, 11.

[illegible]

a Marg. [illegible] (sic) [illegible]. — b Corr. [illegible]. — c Corr. [illegible]. — d Corr. [illegible]. — e Corr. [illegible]. — f Corr. [illegible] (sic). — g Corr. [illegible]. — h Corr. [illegible]. — i Corr. [illegible] (sic, app. to follow). — j Marg. [illegible] (sic) [illegible]. — k Corr. [illegible]. — l Corr. [illegible] (prob. for [illegible]). — m Corr. [illegible] (perh. to cover the next 3 words also).

to sprout forth in you *in a manner to be desired* like [1] a *bud or* flower which springs from the earth, according to his great mercy.

97 — VI — IV. — « **Who speaketh peace with his people and with his righteous ones** » [2]. — Christ who [3] dwelleth and walketh in them that have been enlightened *through baptism,* inasmuch as he knew that his [4] divine calling is higher [5] than repentance, through Isaiah *who is entrusted with the mysteries and is great among prophets* proclaimed [6] beforehand *saying to them as to Jerusalem,* « Thou shalt ⸢not again [7] be called 'forsaken', and thy land shall no longer be called 'desolate'; but thou shalt be called 'my will' [8] and thy land '*married' or* 'inhabited' [9] ». *But* ⸢let us because of these things praise [10] the good and merciful *Lord.*

98 — VII — III. — « **The queen stood at thy right hand** » [11]. — The *holy* church, ⸢having understood *and seen* the richness and fruitfulness of her

1. Corr. ' as '. — 2. Ps. LXXXV, 9. — 3. Corr. ' since he '. — 4. Corr. ' the '. — 5. Unintelligible corr. — 6. Corr. ' cried '. — 7. Corr. ' no longer '. — 8. Is. LXII, 1-4 (verbal diff.). — 9. Corr. ' inhabitable '. — 10. Corr. ' on account of which things let us praise him who alone is '. — 11. Ps. XLIV, 10 *LXX*.

ܘܐܬܒܩܝܬ ܥܠ ܟܠܗ[a] ܕܝܠܗ ܘܐܬܕܟܪܬ ܥܠ ܡܥܩܪܘܬܐ ܕܝܠܗ ܕܡܢ ܩܕܝܡ: ܟܕ
ܠܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܗ ܒܥܠ ܡܫܝܚܐ: ܘܡܛܠ ܕܒܗܬܐ ܕܐܠܗܐ ܡܘܗܒܬܐ ܕܡܘܗܒܬܐ ܟܕ
ܬܡܝܗܐ ܒܬܗܪܐ ܬܗܪܬܐ. ܩܥܝܐ ܘܐܡܪܐ[b] ܡܢ ܝܠܕ ܠܝ ܗܠܝܢ ܒܢܝܐ. ܐܢܐ ܕܝܢ
ܡܚܝܪܬܐ ܘܐܪܡܠܬܐ. ܡܛܠ ܗܘ ܟܝ ܕܘܒܪܐ ܕܢܦܫܐ[c] ܠܡܝܠܕܐ ܕܐܝܟ ܗܢܐ
ܡܬܕܪܫܝܢ. ܘܢܫܒܚ ܫܘܒܚܐ[d] ܠܚܢܢܗ ܡܣܓܝܐܐ ܕܠܘܬܢ ܀

ܨܛ — ܚ — ܐ — ܡܢ ܙܡܝܪܬܐ ܕܬܠܬܝܢ ܀ ܐ ܫܒܚܘ ܙܕܝܩܐ ܒܡܪܝܐ ܡܛܠ ܕܐܢ ܚܕܘܬܐ[e]
ܗܘܝܐ ܒܫܡܝܐ: ܥܠ ܚܕ ܚܛܝܐ ܕܬܐܒ: ܐܝܟ ܕܡܣܗܕܝܢ ܡܠܘܗܝ ܕܡܪܢ ܕܠܐ
ܛܥܝܢ. ܐܝܟܢܐ ܠܐ ܫܡܝܐ ܒܠܚܘܕ. ܐܠܐ ܐܦ ܐܪܥܐ ܟܠܗ[1] ܡܢ ܗܫܐ ܝܬܝܪ ܠܐ
ܬܡܠܐ[f] ܚܕܘܬܐ. ܟܕ ܪܩܕܝܢ ܡܠܐܟܐ ܘܡܫܒܚܝܢ ܒܓܘܕܐ ܘܒܟܢܫܐ ܪܘܚܢܝܐ
ܥܠ ܦܘܪܩܢܐ ܕܗܢܘܢ ܕܐܬܥܡܕܘ ܘܐܬܢܗܪܘ ܘܐܫܠܚܘ ܠܒܪܢܫܐ ܥܬܝܩܐ.

a Corr. ܡܟܣܝܢܘܬܐ ܕܥܘܒܕܐ (prob. to cover the next 2 words also). — b Marg. (sic) ܐܡܪܐ ܐܘܟܝܬ ܕܒܫܘܪܝܐ ... (Syriac note, not legibly transcribed) ... (sic) ... (sic). — c Corr. ܡܫܝܚܐ (sic). This must cover ܡܬܕܪܫܝܢ also. — d Corr. ܡܢ ܡܫܒܚܝܢ. — e Marg. ܕܒܪܢܫܐ. ... — f Corr. ܡܢ ܟܠܗ (to follow).

1. A ܟܠܗ; so 17, 136.

parturition and of her spiritual progeny, and having considered and remembered[1] her earlier unfruitfulness when Christ was not her husband, and marvelling *in astonishment* at the *boundless* greatness of the gift, cries, « Who hath borne these *children* for me, while I am childless and a widow? »[2]. Wherefore let us ⌜practise modes of life[3] worthy of such a birth ⌜and offer praise to[4] his great mercy *toward us*.

99 — VIII — I. — « **Rejoice, ye righteous, in the Lord** »[5]. — If there is joy in heaven *even* for one sinner[6] who repents *of his iniquity,* as the unerring words of the Lord *bear witness,* how can not the heaven only but the whole earth also now avoid being *yet more* full of[7] joy, the angels dancing and singing *praise* in spiritual *companies and* bands, over *the salvation of* those who have been *baptized and* enlightened and have put off[8] the old man, and with

1. Corr. ‘ comprehending the goodly progeny of the mysterious parturition and renewing in her memory ’. — 2. Is. XLIX, 18-21 ‘ Lift up..... shall flee. Again they shall say..... where were these? ’ — 3. Corr. ‘ behave in a manner ’. — 4. Corr. ‘ praising ’. — 5. Ps. XXXIII, 1 LXX. — 6. Luke XV, 7 « I say..... joy before the angels of God over one sinner that repenteth. » — 7. Corr. ‘ of all ’. . — 8. Col. III, 9, 10.

[illegible]

— ܘ — ܛ — ܝ — [illegible]

[illegible]

[illegible]

a Marg. [illegible] — b Marg. [illegible] — c Marg. [illegible] — d Corr. [illegible] — e Marg. [illegible]

1. B om. — 2. B marg. επισκοπο[ς].

us raising a new song of praise to the Father and the Son and the Holy Spirit *with loud voices,* and *in wonder* saying « Halleluyah! »?

100 — IX — VII. — « **Be brave and let your heart be strengthened** »[1]. — Ye who through the laver of grace appear *like* lights in the world, be strengthened[2] with might *from above* through the *Holy* Spirit, and turn away your face from the old man which is corrupted by *the pleasure*[3] *of* lusts of error. For so by ⌜making profession[4] in actual deeds you would hold out the word[5] of life to unbelievers, and you will be known to be pressing towards the true life that is to come *and is promised to believers;* and *you will be admitted* to reign with Christ according to *the riches of* his great mercy.

This hymn is not the composition of Mar Severus, but is thought to be the work of John son of Aphthonia, or of Mar Rabbula bishop of Edessa[6].

1. Ps. XXXI, 24. — 2. Id. XCVI, 12, CXLIX, 5 (neither quoted). Ref. also to XCVIII. — 3. Eph. IV, 22. — 4. Corr. ‘ saying ’. — 5. Philipp. II, 15, 16 « That ye may be..... in the world, holding the word of life. » — 6. From a comparison with hymn 62 I take this to refer to the following rather than to the preceding, but it is not guite clear. As the corrections and painted letters show both to be translations, it is not easy to see how either could be ascribed to Rabbula, who wrote in Syriac.

ܡܛܠ ܕܫܠܚܝܢ ܡܐܢܝܗܘܢ܀

ܩܐ — ܝ — ܙ — ܬܘ ܫܡܥܘ ܘܐܫܬܥܐ ܠܟܘܢ ܟܠܗܘܢ ܥܒ̈ܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ܀ ܐܦܢ ܠܠܒܘܫܐ ܕܡܢ
ܠܒܪ ܫܠܚܝܢ ܐܢܬܘܢ ܥܡܝܕܝ̈ܐ ܐܢܬܘܢ܀ ܐܠܐ ܠܗܘ ܕܡܢ ܠܓܘ ܟܣܝܐ
ܠܐ ܬܫܠܚܘܢ ܡܢܟܘܢ܀ ܗܠܝܢ ܕܐܬܥܡܕܬܘܢ[a]. ܐܢ ܗܘ ܓܝܪ ܕܗܢܐ[b] ܠܒܝܫܝܢ[1]
ܐܢܬܘܢ ܟܕ ܠܒܝܫܝܢ ܐܢܬܘܢ: ܣܬܘܐ[c] ܕܢܣܝܘ̈ܢܐ ܠܟܠܟܘܢ ܟܠܠ ܠܐ ܡܙܟܐ[d].
ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܘ ܕܐܝܟ ܐܝܠܝܢ ܡ̈ܠܐ ܫܡܥܬܘܢ. ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܗܘ
ܕܐܝܟܢܐ ܐܡܪܐ [1]ܐܬܒܣܡܬܘܢ. ܐܙܕܗܪܘ ܡܢ[e] ܒܥܠܕܒܒܐ ܕܠܐ ܢܫܠܚ ܢܦܪܣܟܘܢ
ܐܝܟ ܕܠܐܕܡ. ܘܢܥܒܕܟܘܢ ܢܘ̈ܟܪܝܐ ܠܛܘܒܘ̈ܗܝ ܕܡܠܟܘܬܐ ܐܝܟ ܕܠܗܘ ܢܘܟܪܝܐ
ܘܛܘܒܐ ܕܦܪܕܝܣܐ[2]. ܡܛܠ ܗܢܐ ܒܥܘ ܥܡܢ ܘܐܩܥܘ ܠܘܬ ܡܫܝܚܐ.
ܒܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܫܪܪ ܘܛܪ ܠܢܦ̈ܫܬܐ ܕܟܠܢ܀

ܫܠܡ [1]ܡܕܪ̈ܫܐ ܕܥܡܕܐ[3]܀

a Marg. ܕܐܬܥܡܕܬܘܢ. ܟܠܟܘܢ ܓܝܪ ܕܒܡܫܝܚܐ ܐܬܥܡܕܬܘܢ ܠܡܫܝܚܐ ܠܒܫܬܘܢ. ܠܝܬ ܓܝܪ ܕܒܡܫܝܚܐ ܘܐܝܟ ܕܐܬܥܡܕܘ ܠܟܘܢ. — b Corr. ܗܢܐ ܐܝܟܢܐ. — c Corr. ܣܬܘܐ. — d Corr. ܠܡܙܟܐ (sic?, l. ܢܙܟܐ). — e Corr. ܐܬܒܣܡܬܘܢ. ܚܙܘ ܠ

1. B ܠܒܝܫܝܢ. — 2. A ܕܦܪܕܝܣܐ. — 3. B ܕܥܡܕܐ ܡܕܪ̈ܫܐ.

When they strip off their garments.

101 — x — VII. — « **Come hearken and I will tell you all the works of God** »[1]. — Though you are stripping off the raiment that is outside *you,* yet put not off from you the *hidden* raiment within, ye who have been baptized[2]; for, if you continue to be clad in this, a storm (χειμών)[3] of trials shall not *in any wise* prevail against you. You know what manner of words you have heard; you know what a lamb you have ⌜enjoyed. Beware of[4] the enemy lest he strip *and expose* you as he did Adam, and make you aliens to *the blessings of* the kingdom, as he made him an alien to *the life and the blessings* in[5] Paradise. Wherefore *pray* with us *and* cry to Christ, « Confirm *and keep* the souls of us all by the Holy Spirit. »

The hymns on baptism are ended.

1. Ps. LXVI, 16. — 2. Gal. III, 26, 27. — 3. Corr. 'winter'. — 4. Corr. 'participated in. Look to'.
5. Corr. 'of'.

ܩܢܘܢܐ ܕܡܨܥܬ ܦܢܛܩܘܣܛܝ[1] ܀

ܩܒ — ܐ — ܗ — ܒܡܨܥܬ ܥܕܬܐ ܐܫܒܚܟ ܀ ܟܕ[a] ܦܠܓܗ[2] ܗܘܐ ܥܐܕܐ܂ ܗܘ ܡܨܥܝܐ
ܕܐܠܗܐ ܘܒܢܝܢܫܐ ܝܫܘܥ ܐܠܗܐ܆ ܟܕ ܩܐܡ ܗܘܐ ܗܝܕܝܢ ܒܡܨܥܬܐ ܕܝܗܘܕܝܐ܂ ܚܘܝ
ܓܠܝܐܝܬ܂ ܕܐܠܗܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ[b] ܐܝܬܘܗܝ ܒܟܝܢܐ܂ ܘܒܬܪ ܕܣܪܩ ܗܘܐ ܠܗ
ܘܗܘܐ ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ ܫܪܝܪܐܝܬ[c3] ܒܪܢܫܐ܆ ܘܐܦܢ[d] ܦܝ ܐܝܟ ܫܘܬܦܐ ܘܒܪ ܐܘܣܝܐ[4]
ܕܐܒܘܗܝ[e] ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܐ܂ ܐܡܪ ܕܐܢܐ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ ܡܛܠ ܕܡܢܗ ܐܢܐ܂
ܡܘܣܦ ܗܘܐ ܕܝܢ ܡܚܕܐ ܬܘܒ ܐܝܟ ܒܪܢܫܐ ܫܚܝܡܐ ܘܐܡܪ ܗܟܢܐ.
ܕܗܘ ܐܦ ܫܕܪܢܝ܂ ܡܛܠ ܗܢܐ ܢܫܒܚܝܘܗܝ ܠܗܘ ܕܒܝܕ ܡܨܥܝܘܬܐ ܕܪܚܡܬܗ
ܐܢܫܘܬܐ ܕܝܠܗ܂ ܫܘܬܦ ܠܢ ܠܐܠܗܘܬܗ[f]܂ ܐܝܟ ܥܘܬܪܐ ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ[e] ܣܓܝܐܐ ܀

a Marg. ܕܝܫܘܥ ܐܘܢܓܠܣܛܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܦܠܓܗ ܡܛܠܬܐ ܕܥܐܕܐ ܣܠܩ ܝܫܘܥ ܠܗܝܟܠܐ ܘܡܠܦ ܗܘܐ.. — b Marg. ܡܢܗ. ܘܐܡܪ ܝܫܘܥ ܟܕ ܡܠܦ ܒܗܝܟܠܐ ܘܐܡܪ. ܘܠܝ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܘܡܢ ܐܝܟܐ ܐܢܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܘܡܢ ܨܒܘܬ ܢܦܫܝ ܠܐ ܐܬܝܬ. ܐܠܐ ܫܪܝܪ (sic) ܗܘ ܡܢ (sic) ܕܫܕܪܢܝ. ܗܘ ܕܐܢܬܘܢ ܠܐ ܝܕܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܗ ܐܢܐ ܕܝܢ ܝܕܥ ܐܢܐ ܠܗ ܕܡܢ ܠܘܬܗ ܐܢܐ ܘܗܘ ܫܕܪܢܝ. ܘܒܥܘ ܠܡܐܚܕܗ ܘܠܐ ܐܢܫ ܐܪܡܝ ܥܠܘܗܝ ܐܝܕܐ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܬ ܗܘܬ ܫܥܬܗ. — c Corr. ܗܘܐ ܟܕ ܡܟܝܠ. ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ. (sic, with stop). ܘܫܪܝܪܐ — d Corr. ܗܘ ܟܕ ܗܘ (to follow ܘ ?). — e Corr. ܐ for ܘܗܝ. — f Corr. ܠܐܠܗܘܬܗ.

1. A ܦܢܛܩܘܣܛܝ B ܦܢܛܩܘܣܛܐ. — 2. B ܡܨܥܬܗ. — 3 B ܘܫܪܝܪܐܝܬ. — 4. We require correction ܕܐܘܣܝܐ.

Hymns at mid-Pentecost.

102 — I — V. — « In the midst of the church will I praise thee »[1]. — When[2] the festival was at its midst, the mediator of God and men, Jesus who is God, when standing *at that time* in the midst of the Jews, showed plainly that he is God of God[3] by nature, *even after he had emptied himself* ⌜and by dispensation become truly[4] man; and as a partner *and sharer* of the essence (οὐσία) of his[5] invisible Father he[6] says, « I know him, because I am from him », and he immediately added *further* as *a mere* man and said, « for he also sent me ». Therefore let us praise him who through the mediation of *his* mercifulness has joined us to his Godhead[7], according to *the riches of his* great mercy.

1. Ps. XXII, 23. — 2. John VII, 14. — 3. Ibid. 28-30. — 4. Corr. 'when he had by way of dispensation and in truth become'. — 5. Corr. 'the'. — 6. Corr. 'the same'. — 7. Corr. 'essence'.

ܩܢܘܢܐ[1] ܕܥܠ ܣܘܠܩܐ܀

ܡܢ — ܐ — ܘ — ܐܬܐܡܪ ܡܢ ܡܢܝܢܐ ܚܡܫܝܢ܀ ܐܠܗܐ ܗܘ ܕܐܪܟܢܬ[a] ܫܡܝܐ ܘܢܚܬܬ
ܕܒܝܘܡܬ[b] ܡܛܪܐ[c] ܥܠ ܓܙܬܐ: ܘܐܬܒܣܪܬ [ܘܠܐ ܫܘܚܠܦܐ][d] ܡܢ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܘܡܢ
ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܒܬܘܠܬܐ ܡܪܝܡ[2]: [ܘܫܡܠܝܬ ܡܢ][e] ܪܘܚܐ ܡܕܒܪܢܘܬܐ ܒܦܓܪܐ ܠܡܕܒܪܢܘܬܐ
ܕܒܒܣܪ. ܣܠܩܬ[f] ܒܫܘܒܚܐ ܠܫܡܝܐ ܒܩܘܠܐ[3] ܕܬܫܒܘܚܬܐ ܕܐܠܗܐ
ܘܠܐ ܫܘܓܫܐ ܘܒܩܠܐ ܕܫܝܦܘܪܐ. ܟܕ ܡܬܝܕܥܬ[g] ܠܚܝܠܘܬܐ ܕܠܐ ܦܓܪܐ ܕܫܡܝܢܐ ܕܐܝܬܝܗܘܢ ܡܠܟܐ
ܕܫܘܒܚܐ. ܟܕ[h] ܠܬܠܝܬܝܘܬܐ ܡܕܡ ܠܐ ܐܘܣܦܬ
ܒܟܠܡܕܡ. ܘܩܘܝܬ[i] ܐܠܗܐ. ܘܟܕ ܐܝܬܝܟ ܗܘ ܗܘ ܗܘܝܬ ܒܪܢܫܐ.
ܡܛܠܬܢ. ܗܘ ܕܐܩܝܡܬܢ[j] ܘܐܘܬܒܬܢ ܥܡܟ ܒܫܘܒܚܐ ܒܫܡܝܐ ܫܘܒܚܐ
ܠܟ܀

a Marg. ܡܢ ܡܪܡܪܢܐ ܕܝܠܟ ... ܐܘܪܚ ܚܝܠܐ ܘܒܝܬ ܡܪܢܐ ܐܝܟ ܬܘܕܝܬܗ. — b Corr. ܐܝܟ. — c Marg. ܡܢ ܕܝܢ ... ܐܝܟ ܡܛܪܐ ܥܠ ܓܙܬܐ ܘܐܝܟ ܛܘܪܢܐ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. — d Corr. ܠܐ ܫܘܚܠܦܐ. — e Corr. ܘܡܢ. — f Marg. ܡܢ ܕܡܘ.. ܕܐܠܗܐ ܒܬܫܒܘܚܬܐ ܘܡܪܢܐ ܒܩܠܐ ܕܩܪܢܐ. — g Marg. ܡܢ ܕܝܢ. ܐܬܝܕܥܬ ܠܚܝܠܘܬܐ ܕܠܐ ܦܓܪܐ. ܡܢ ܕܝܢ ܐܝܟ ܡܠܟܐ ܕܫܘܒܚܐ. ܡܠܟܐ ܕܫܘܒܚܐ. ܡܪܝܐ ܕܚܝܠܘܬܐ ܗܘܝܘ ܡܠܟܐ ܕܫܘܒܚܐ.
— h Corr. ܘ. — i Corr. ܕ ܗܘ (for ܘ?). — j Marg. ܐܝܩܪܐ. ܠܐܠܗܐ ܕܡܢ ܫܡܝܐ ܕܒܬܫܒܘܚܬܗ ܥܠ ܕܡܠܟܘܬܗ ܘܫܡܝܐ ܕܐܚܝܢ. ܟܕ ܡܢ ܩܕܡ ܗܘܝܢ ܫܡܝܢܐ. ܐܝܟ ܡܢ ܡܪܢܐ. ܘܐܣܠܩܢ ܥܡܗ ܘܐܘܬܒܢ ܥܡܗ ܒܫܡܝܐ ܒܫܘܒܚܐ ܡܢ ܫܡܝܐ.

1. A om. — 2. A ܡܪܝܐܡ B ܡܪܝܡ. — 3. A ܒܩܠܐ.

Hymns on the Ascension.

103 — I — IV. — « **Be thou exalted, Lord, in thy might** »[1]. — Thou, *God*, who bowedst[2] the heavens and camest down like[3] rain[4] upon a fleece, and becamest incarnate ⸢without variation[5] of the Holy Spirit and of the God-bearer the Virgin *Mary*, and didst fulfil the dispensation *in the flesh* without tumult, didst ascend[6] *in glory* to heaven with a shout *of* God-befitting *praise* and with the voice of a trumpet, being recognised by the *bodiless* hosts *of* heavenly *beings to be* King[7] of Glory, though[8] thou madest no addition *at all* to the Trinity, and[9] didst remain God, and, *being the same*, becamest man for our sake, who didst raise and set us together[10] with thee *in glory in heaven*, praise to thee!

1. Ps. XXI, 14 *LXX*. — 2. Id. XVIII, 10. — 3. Corr. 'as'. — 4. Id. LXXII, 6. — 5. Corr. 'in unvarying fashion'. — 6. Id. XLVII, 6 (cited as XLVI). — 7. Id. XXIV, 9, 10 *LXX* « Lift up the gates, rulers among you : be ye lifted up, eternal gates : the King of Glory shall come in. 'Who is this King of Glory?' The Lord of hosts, he is the King of Glory. » — 8. Corr. 'and'. — 9. Corr. 'who'. — 10. Eph. II, 4-6.

ܩܕ — ܒ — ܓ — ܣܠܩ ܐܠܗܐ ܒܫܘܒܚܐ ܘܡܪܝܐ ܒܩܠܐ ܕܩܪܢܐ܀ ܡܠܬܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ
ܩܕܡ ܥܠܡܐ ܝܚܝܕܝܐ ܚܟܡܬܐ ܘܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ:[a] ܐܝܟܢܐ ܕܩܢܘܡܐܝܬ[b] ܐܬܚܝܕ
ܠܒܣܪܐ ܠܐ ܡܬܕܪܟܢܐܝܬ ܕܢܦܫܐ ܐܝܬ ܠܗ ܡܣܬܟܠܢܝܬܐ:[c] ܟܕ ܨܒܐ ܘܢܚܬ
ܠܐܪܥܐ܆ ܘܠܐ[d] ܫܒܩ ܐܦܠܐ ܠܫܡܝܐ. ܐܠܐ ܠܟܠ ܡܠܐ܆ ܗܟܢܐ ܘܟܕ ܩܡ ܡܢ
ܒܝܬ ܡܝܬܐ ܣܠܩ ܘܐܬܥܠܝ ܦܓܪܢܐܝܬ ܠܫܡܝܐ܆ ܟܕ ܠܐ ܡܬܘܡ ܫܒܩ
ܐܘ ܐܪܦܝ ܠܟܘܪܣܝܐ ܕܫܘܒܚܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܥܡܗ ܗܘ ܕܐܬܦܪܩܢ ܒܛܝܒܘܬܐ:
ܟܕ ܐܩܝܡ ܥܡܗ ܐܝܟ ܐܕܡ ܬܢܝܢܐ. ܐܦ ܢܘܬܒ ܥܡܗ ܒܫܡܝܐ ܒܫܘܒܚܐ ܪܒܐ
ܦܐܐ ܠܐܠܗܐ܆ ܐܝܟ ܥܘܬܪܐ[e] ܡܣܓܝܐ ܘܠܐ ܡܬܕܪܟܢܐ ܕܛܝܒܘܬܗ
ܕܠܘܬܢ. ܥܡܗ ܗܟܝܠ ˹ܟܕ ܣܠܩ ܢܣܩ ܟܠܢ ܠܫܡܝܐ ܒܪܥܝܢܐ[f].
ܘܥܡ ܕܘܝܕ ܢܒܝܐ ܢܩܥܐ ܘܢܐܡܪ܆ ܣܠܩ[g] ܐܠܗܐ ܒܫܘܒܚܐ[h] ܘܙܝܚܐ
ܕܙܟܘܬܐ. ܡܪܝܐ ܒܩܠܐ ܕܩܪܢܐ. ܟܕ ܠܫܠܝܚܐ ˹ܕܟܠܗܘܢ ܡܬܠܡܕܢ ܘܥܡܗ[i]

a Marg. ܕܡܘܬܒܐ .ܐ.. ܣܠܩ ܕܝܢ ܡܕܒܪܢܢ ܣܠܩ ܡܫܝܚܐ ܡܢ ܐܪܥܐ. ܘܐܬܝܠܕ ܠܡܪܝܐ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ. ܠܘܬܗ ܕܝܢ ܕܐܒܘܗܝ. ܡܪܝܐ ܡܫܝܚܐ ܡܫܝܚܐ ܚܝܠܐ ܕܐܠܗܐ ܘܚܟܡܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܡܛܠ ܕܐܬܚܙܝ ܕܐܠܗܐ ܚܟܡܬܐ ܗܘ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ. — b Corr. ܕܒܩܢܘܡܐ. — c Corr. ܡܬܒܝܢܢܝܬܐ. — d Corr. ܟܕ (prob. for ܘ, but written over ܐ). — e Marg. ܕܥܘܬܪܐ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܥܠܡ ܠܦܘܪܩܢܢ: ܡܛܠ ܕܥܡܗ ܐܘܬܒܢ ܘܐܩܝܡܢ. ܟܕ ܡܥܠܝ ܗܘܐ ܠܒܢܝܢܫܐ ܐܝܟ ܦܓܪ ܡܫܝܚܐ. ܘܡܬܦܪܫܝܢ ܦܓܪܗ ܘܐܩܝܡܢ ܥܡܗ ܘܐܘܬܒܢ ܥܡܗ ܒܫܡܝܐ ܒܡܫܝܚܐ. ܕܢܚܘܐ ܠܥܠܡܐ ܕܐܬܝܢ: ܥܘܬܪܐ (sic) ܕܛܝܒܘܬܗ (sic) ܕܒܒܣܝܡܘܬܗ ܘܡܫܬܒܗܪܝܢ ܕܗܘܐ ܠܟܠܢ ܒܫܡܝܐ ܒܡܫܝܚܐ. — f Corr. ܟܕ ܐܬܢܚܬ ܣܠܩ ܡܫܝܚܐ ܒܪܥܝܢܐ. — g Marg. A ܡܢ ܗܘ (sic) ܕܝܠܢ. ܡܢ ܡܫܡܥܢܐ ܗܘ ܕܝܠܢ. ܘܡܢ ܗܘ B (sic) ܕܝܠܢ. ܘܡܢ ܐܚܪܢܐ ܢܚܬ. — h Corr. ܒܫܘܒܚܐ. — i Corr. ܕܠܐ ܒܥܘܡܩ ܟܕ ܥܡܗ.

104 — II — III. — « God hath gone up with praise and the Lord with the voice of a trump » [1]. — The Word who is before the ages, *the only one*, the wisdom and power of God [2], as he was in an incomprehensible manner hypostatically [3] united to flesh possessing an intelligent soul, when *of his own will* he came down to earth, and [4] *yet* did not leave heaven, but filled all things, so also after he had risen from *among* the dead went up *and was exalted* in the body to heaven, though he had never left *or abandoned* the throne of glory; in order that, having raised with him all of us who have been saved by grace like a second Adam, he might also make us to sit with him in heaven in *great God-befitting* glory, according to the abundant *and incomprehensible* riches [5] of his grace *toward us*. With him *therefore* ˹as he goes up let us *all* go up *to heaven* in mind [6], *and* with David *the prophet* let us cry *and say,* « God hath gone up with praise [7] *and a procession of victory,* the Lord with the voice of a

1. Ps. XLVII, 6. — 2. I Cor. I, 23-25 « But we..... Jews and to the heathen foolishness; but to them that are called, Jews and heathen, Christ..... than men. » — 3. Corr. ' in hypostasis '. — 4. Corr. ' while he '. — 5. Eph. II, 4-7. — 6. Corr. ' going up together in minds '. — 7. Corr. ' a shout '.

ܗܘ ܡܪܝܡܐ ܘܠܐ ܡܬܩܪܒܢܐ ܡܬܬܪܝܡܝܢ ܚܢܢ. ܠܘܬ ܚܝ̈ܠܘܬܐ ܕܠܥܠ ܡܥ̈ܠܝܢ
ܢܥܢܐ ܘܢܐܡܪ. ܐܪܝܡܘ[a] ܬܪ̈ܥܐ ܪ̈ܫܢܐ ܕܝܠܟܘܢ. ܘܐܬܦܬܚܘ ܘܐܬܬܪܝܡܘ ܬܪ̈ܥܐ
ܕܡܢ ܥܠܡ: ܘܢܥܘܠ ܡܠܟܐ ܪܒܐ ܕܥܠܡ̈ܐ ܟܠܗܘܢ ܒܫܘܒܚܐ ܗܘ
ܡܪܝܐ ܕܟܠܗܘܢ ܚܝ̈ܠܘܬܐ܀

ܩܗ — ܓ — ܘ — ܦܪܚ ܥܠ ܟܢܦ̈ܐ ܕܪܘܚܐ܀ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܕܠܢ ܕܢܚ ܗܘܐ
ܒܚܫܘܟܐ ܘܒܛܠ̈ܠܐ ܕܡܘܬܐ[b] ܡܩܕܡ[1] ܗܘܝܢ ܝܬܒܝܢ: ܒܗܝ ܡܬܝܬܝܘܬܐ
ܦܪܘܩܝܬܐ ܕܒܒܣܪ: ܘܐܩܝܡ ܠܢ ܥܡܗ ܠܡܝ̈ܬܐ ܕܡܝ̈ܬܝܢ ܗܘܝܢ:
ܒܗܝ ܩܝܡܬܐ ܫܘܒܚܬܢܝܬܐ ܕܝܠܗ ܕܡܢ ܡܝ̈ܬܐ. ܐܟܚܕܐ[2] ܐܣܩܢ[c] ܥܡܗ
ܠܫܡܝܐ ܒܗܝ ܣܘܠܩܐ[d] ܐܠܗܝܐ. ܘܥܡܗ ܐܘܬܒ ܒܫܘܒܚܐ ܠܘܬ
ܐܒܘܗܝ. ܗܠܝܢ ܕܠܥܠ[e] ܢܬܪܥܐ. ܗܠܝܢ ܕܠܥܠ ܢܒܥܐ. ܠܕܗ̈ܠܝܢ ܕܐܪܥܐ

a B marg. ܗܘ [ܡܢ] (sic) ܕܝܢ. — b Marg. ܡܢ ܡܠܐܟ̈ܐ. ܕܡܠܬܐ ܡܕܝܢ ܕܐܬܐܡܪ ܥܡ ܐܦܣܩܐ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ. ܐܪܥܐ ܕܙܒܘܠܘܢ. ܐܪܥܐ ܕܢܦܬܠܝ. ܐܘܪܚܐ ܕܝܡܐ ܕܥܒܪܗ ܕܝܘܪܕܢܢ. ܓܠܝܠܐ ܕܥܡ̈ܡܐ. ܥܡܐ ܕܝܬܒ ܒܚܫܘܟܐ ܢܘܗܪܐ ܚܙܐ ܪܒܐ. ܘܐܝܠܝܢ ܕܝܬܒܝܢ ܒܐܬܪܐ ܕܛܠܠ̈ܝ ܡܘܬܐ ܢܘܗܪܐ ܕܢܚ ܠܗܘܢ܀ ܘܠܘܩܐ. ܠܡܢܗܪܘ ܠܐܝܠܝܢ ܕܒܚܫܘܟܐ ܘܒܛܠܠܐ ܕܡܘܬܐ ܝܬܒܝܢ. ܘܠܡܬܪܨܘ ܪ̈ܓܠܝܢ ܕܝܠܢ ܒܐܘܪܚܐ ܕܫܠܡܐ. — c B marg. ܡܢ ܗܘ [ܕܥ]ܠܗ ܠ[ܫܡ]ܝܐ. — d Corr. ܣܘܠܩܐ. — e Marg. (sic) ܦܩܕܬܐ ܠܐ ܗܘܬ ܡܦܩܝܢ ܗܘܝ ܡܢ ܡܫܝܚܐ ܕܠܗܠܝܢ ܕܥܠܝܢ. ܐܠܐ ܕܢܚܫܒ ܥܠ ܟܠ ܡܕܡ ܕܐܠܗܐ. ܕܠܥܠ ܐܝܬܘܗܝ ܘܠܗ ܗܠܝܢ ܕܠܥܠ. ܘܡܬܒܥܝܢ ܠܗܘܢ ܗܝܕܝܢ ܘܡܬܬܒܥܝܢ ܕܢܬܒܥܘܢ ܡܢ ܡܫܝܚܐ.

1. A corr. from ܡܩܕܡ B ܡܩܕܡܝܢ. — 2. A ܐܟ ܚܕܐ (in 2 lines).

trump »[1]; *and, being joined* to the sublime[2] hosts *and* having been exalted with him that is exalted and cannot be approached, let us *make answer* to the more sublime hosts *and* say, « Lift up the gates, rulers among you; and be *opened and* lifted up, eternal gates, and the *great* King of *all the ages in* glory shall come in, the Lord of all hosts »[3].

105 — III — VI. — « **He hath flown upon the wings of the wind** »[4]. — The Word of God, who shone on us, who were *aforetime* sitting in darkness and in the shadows of death[5], through his *saving* coming in the flesh, and raised *us* with him, who were dead, through his[6] *glorious* Resurrection from the dead, hath made us to ascend[7] together with him to heaven through his[6] *divine* Ascension, and to sit with him *in glory before his Father*. Let us mind things that are above[8]; let us seek things that are above; let us forget

1. Ps. XLVII, 6 (cited as XLVI), XXIV, 7-10, Is. XXIV, 23 (?) (none quoted). — 2. Corr. ' bodiless '. 3. Ps. XXIV, 7, 9 (not quoted). — 4. Ps. XVIII, 11, neither P nor LXX. — 5. Matth. IV, 14-16 « That it might be fulfilled..... the prophet who says ' The land..... that sit in the region of the shadows..... shone upon them ' » (verbal diff.), Luke I, 79. — 6. Corr. ' the '. — 7. Eph. II, 6 (not quoted). 8. Col. III, 3.

ܘܐܪ̈ܥܢܝܐ ܢܗܦܘܟ. ܟܕ ܡܫܒܚܝܢ ܠܥܘܬܪܐ ܕܡܪܚܡܢܘܬܐ[a] ܦܐܝܐ
ܠܐܠܗܐ ܕܠܘܬܢ. ܐܦ ܠܚܢܢܘܗܝ ܠܐ ܡܬܬܚܡܢܝܬܐ܀

ܩܘ — ܕ — ܕ — ܡܢ ܥܠܡ ܐܢܬ ܐܝܬܝܟ܀ ܐܦܢ ܠܒܣܪܐ ܗܘܐ ܕܡܚܝܠܘܬܢ ܕܢܦܫܐ
ܐܝܬ ܠܗ ܡܠܝܠܬܐ[1] ܐܦ ܝܕܘܥܬܢܝܬܐ[b]: ܕܙܘ ܕܠܛܘܫܐ ܚܛܝܬܐ ܡܠܬܐ
ܦܓܪܐ ܡܢ ܚܘܠܫܢܐ ܘܦܓܪܢܝܐ ܚܝܕ ܠܗ ܩܢܘܡܐܝܬ ܟܕ ܠܐ ܐܫܬܚܠܦ:
ܗܕܐ ܓܝܪ ܨܒܝܢܐ ܗܘܐ ܡܥܠܝܬܐ ܕܐܣܝܘܬܐ ܕܝܠܢ ܡܚܝ̈ܠܐ ܕܟܪܝܗܘܬܐ
ܐܬܟܪܗܘ. ܐܠܐ ܒܪܡ[c] ܐܝܟ ܚܝܠܬܢܐ ܘܡܨܝܐ ܟܠ. ܒܗ ܙܟܐ ܘܒܛܠ
ܠܐܟܠܩܪܨܐ[d] ܕܐܚܝܕ ܐܝܬ ܠܗ ܫܘܠܛܢܐ[e]. ܘܡܢ[f] ܒܬܪ ܕܩܡ ܡܢ ܡܝ̈ܬܐ.
ܣܠܩ ܒܫܘܒܚܐ ܠܫܡܝܐ. ܐܝܟܢܐ[g] ܕܐܦ ܚܝ̈ܠܘܬܐ ܕܫܡܝ̈ܢܐ ܢܫܒܚܘܢ
ܠܗ ܬܫܒܘܚܬܐ ܕܙܟܘܬܐ[2]. ܐܢܫܝܢ[3] ܡܢ ܡܫܐܠܝܢ ܡܢܘ ܗܢܘ[h] ܗܘ ܐܠܗܘܗܝ
ܗܘ ܡܠܟܐ ܕܫܘܒܚܐ. ܐܚܪ̈ܢܐ ܕܝܢ ܟܕ[4] ܡܦܢܝܢ ܡܢܘ ܡܩܥܝܢ ܠܗܘܢ.
ܡܪܝܐ ܚܣܝܢܐ ܐܦ ܓܢܒܪܐ. ܡܪܝܐ ܗܘ ܓܢܒܪܐ ܒܩܪܒܐ. ܡܪܝܐ ܘܥܒܘܕܐ
ܕܚܝ̈ܠܘܬܐ ܟܠܗܘܢ. ܗܘ ܐܝܬܘܗܝ ܡܠܟܐ ܕܫܘܒܚܐ. ܠܗ ܘܚܢܢ ܟܠܢ ܐܟܚܕܐ

a Corr. [illegible]. — b Corr. [illegible]. — c Corr. [illegible]. — d Corr. [illegible]. — e Marg. [illegible] (sic) [illegible] — f Corr. ܡ (perh. for ܡܢ ܒܬܪ ܕ). — g Corr. ܐܝܟ. — h B marg. [illegible].

1. A [illegible]. — 2. B marg. τον επινιχιον. — 3. B [illegible]. — 4. A om.

deeds that are of the earth *and earthly,* praising the riches of his *God-befitting* mercifulness [1] toward us, and his mercy that cannot be measured.

106 — IV — **IV.** — « **Thou art from everlasting** » [2]. — Though the only Son of God, *the Word,* united to himself hypostatically the flesh of our weakness, possessing a *rational and* intelligent soul, without sin *and pollution without being changed* (for this the purpose of healing us the feeble ones *affected by the disease of sin* required), yet still [3], as being mighty *and omnipotent,* he in it overcame *and brought to naught the devil* who [4] has the power of death [5], and, after [6] he had risen from the dead, he ascended *in glory* to heaven; ⌜so that the hosts *of the* heavenly *ones* also sing [7] to him the song of victory [8]. Some ask*ed,* « Who is this King of Glory? » and others answering cry *to them,* « The Lord strong and mighty, the Lord *the* mighty in war. The Lord *and Maker* of *all* hosts; he is the King of Glory » [9]. Him let us also *all together*

1. Corr. representing φιλανθρωπίας. — 2. Ps. XCIII, 2 LXX. — 3. Corr. ' therefore '. — 4. Corr. ' him who '. — 5. Heb. II, 14, 15 (verbal diff.). — 6. Corr. ' when ' (?). — 7. Corr. ' in order that..... also might sing '. — 8. Marg. τὸν ἐπινίκιον. — 9. Ps. XXIV, 7-10 (not quoted).

ܐܠܐ ܐܦ ܥܡ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܢܫܒܚܝܢ[a] ܘܢܐܡܪܘܢ. ܩܕܝܫ ܐܢܬ ܩܕܝܫ
ܐܢܬ ܩܕܝܫ ܐܢܬ ܡܪܝܐ܀

ܩܙ — ܗ — ܙ — ܡܛܠ ܕܡܪܝܐ ܡܪܝܡܐ ܘܕܚܝܠܐ܀ [1]ܐܬܬܙܝܥܘ ܒܬܡܗܐ[b] ܚܝ̈ܠܘܬܐ
ܕܫܡܝܐ. [1]ܘܐܚܕ[1] ܪܬܬܐ[c] ܠܣܕܪ̈ܐ[2] ܘܠܛܟܣܐ ܕܡܠܐܟܘܬܐ ܕܠܐ ܦܓܪ
ܕܡܠܐܟܐ. ܟܕ ܚܙܘ ܠܒܪܘܝܗܘܢ ܐܦ ܥܒܘܕܗܘܢ. ܡܫܝܚܐ ܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ
ܘܐܒܐ. ܗܘ ܕܒܡܕܒܪܢܘܬܐ[d] ܐܕܡ ܬܪܝܢܐ[e]. ܕܒܦܓܪܐ ܐܣܬܠܩ[f]
ܠܪ̈ܘܡܐ ܘܐܬܥܠܝ ܘܥܒܪ ܠܟܠܗܘܢ ܫܡܝܐ. ܘܒܗ ܥܡܗ[f] ܐܣܩ
ܠܟܠܢ ܠܪ̈ܘܡܐ ܡܥ̈ܠܝܐ ܘܐܘܬܒ ܠܢ ܥܡܗ ܒܫܘܒܚܐ ܘܥܡ ܐܒܘܗܝ
ܫܡܝܢܐ. ܠܢܘܟܪ̈ܝܐ[g] [1]ܠܪ̈ܚܝܩܐ ܘܡܣܬܠܝܐ[h]. ܠܒܥܠܕܒܒܐ. ܠܗܢܘܢ ܕܐܦܠܐ
ܫܘܝܢ ܠܗ̇ ܠܐܪܥܐ ܦܘܫ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܟܚܕܐ ܥܡ ܢܒܝܐ ܕܐܡܪ ܘܐܡܪ

a Corr. ܕܢܫܒܚܘܢ ܥܡ (written over ܩܕܝܫ also). — b Corr. ܐܬܬܙܝܥ. — c Corr. ܘܐܚܕܬ. — d Corr. ܒܡܕܒܪܢܘܬܐ. — e Marg. [illegible] (sic) [illegible] (sic). [illegible] — f B marg. [illegible] (sic) [illegible] (sic). [illegible] (sic). — g Marg. [illegible] (sic) [illegible] (sic) [illegible] (sic) [illegible]. — h Corr. ܠܪ̈ܚܝܩܐ ܘܡܣܬܠܝܐ.

1. A ܘܐܚܝܕܘ. — 2. ܠ in ink.

praise[1] with the Father and with the Holy Spirit *and* say, « Holy art thou, holy art thou, holy art thou, Lord ».

107 — v — **VII.** — « **Because the Lord is high and terrible** »[2]. — The hosts of heaven ⌜shook with amazement, and trembling seized[3] the *lines and ranks of the* bodiless armies of angels, when they saw that their Creator and Maker, Christ, the Word of God *and the Father,* who became by dispensation the second Adam[4], had in the body *been lifted*[5] *into the heights and exalted and had* passed through *all* the heavens, and in him with him[6] lifted us all *to the exalted heights* and made us sit *with him in glory and* with his[7] heavenly Father, us the strangers[8], the *far-removed and* rejected[9], the enemies, who are not *in any way* worthy even of earth. Therefore *together* with the prophet

1. Corr. ' praising '. — 2. Ps. XLVII, 3. — 3. Corr. ' were amazed and trembled '. — 4. Heb. IV, 14, 15 « Since we have therefore a high-priest, Jesus Christ..... our infirmity » (verbal diff.). 5. Eph. I, 20, 21 (not quoted). — 6. Id. II, 6 (not quoted). — 7. Corr., the '. — 8. Eph. II, 12 « And ye were..... and strangers to the covenant of the promises..... by the blood of Christ », IV, 8-10 « Therefore it is said ' Thou didst ascend to the height and lead captive a captivity '. But that he ascended..... that he might fill all things » (verbal diff.). — 9. Corr. ' banished '.

ܕܘܝܕ ܘܠܐ ܓܘܫܡܢܝܬܐ ܕܠܥܠ: ܥܠ ܐܦܝ̈ ܬܕܡܘܪܬܐ ܘܬܡܝܗܘܬܐ ܪܒܬܐ ܘܚܕܬܐ
ܕܦܘܪܩܢܢ: ܗܟܝܠܐ[a] ܟܕ ܡܫܬܘܕܝܢ ܠܡܐܡܪ ܟܠܢ. ܫܒܚܘ[b] ܠܡܪܝܐ ܬܫܒܘܚܬܐ
ܚܕܬܐ. ܡܛܠ ܕܬܕܡܪ̈ܬܐ[1] ܥܒܕ ܠܘܬܢ ܗܘ ܪܚܡ ܐܢܫܐ ܀

ܫܠܡܘ ܥܢܝ̈ܢܐ ܕܥܠ ܣܘܠܩܗ ܕܡܪܢ ܀[2]

ܬܘܒ ܥܢܝ̈ܢܐ ܕܥܠ ܦܢܛܩܘܣܛܝ[3] ܀

ܩܕܡܝܐ ܕܥܠ ܣܘܡ ܒܘܪܟܐ ܕܒܗ[4] ܕܦܢܛܩܘܣܛܝ ܀

ܩܚ — ܐ — ܙ — ܫܘܒܚܝ ܘܡܪܝܡܢܘ ܪܝܫܝ ܀ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ ܟܕ ܚܫ ܚܫܐ
ܨܒܝܢܝܐ[5] ܚܠܦܝܢ ܒܒܣܪ ܘܩܡ ܒܫܘܒܚܐ ܡܢ ܒܝܬ ܡܝ̈ܬܐ. ܐܚܝܢ
ܘܐܩܝܡ[c] ܐܦ ܠܢ ܥܡܗ. ܠܗܘܢ ܕܐܒܝܕܝܢ ܗܘܘ ܐܦ ܡܝ̈ܬܝܢ
ܒܚܛܝܬܐ. ܘܠܐܚܝܕ ܕܡܘܬܐ[6] ܕܐܠܗܘܬܐ[d] ܘܫܪܝܗ ܒܛܠ ܘܥܒܕ[e].

a Corr. ܟܠܢ ܐܟܚܕܐ. — b B marg. ܡܢ ܡܙܡܘܪܐ ܕܕܘܝܕ. — c Marg. [illegible] (sic) [illegible] (sic) [illegible] — d Corr. ܕܡܘܬܐ. — e Marg. [illegible]

1. A ܕܬܕܡܪ̈ܬܐ. — 2. A om. — 3. B adds ܩܕܝܫܐ. — 4. AB ܕܒܗ. — 5. A ܨܒܝܢܝܐ. — 6. A ܕܬܘܩܦܐ.

David and *with* the immaterial company above, before the *great and* new *wonder and* miracle of our salvation, let us *all* together[1] sing and say « Sing[2] to the Lord a new song of praise, because he hath done wonders *toward us,* the merciful one ».

The hymns on the Ascension of our Lord are ended.

Again hymns on Pentecost.

The first about the genuflexion on the same Pentecost.

108 — I — VII. — « My glory and the lifter up of my head »[3]. — Christ, even God, by suffering a voluntary passion *on our behalf* in the flesh and rising *in glory* from *among* the dead *quickened and* raised[4] us *also* with him who were *lost and* dead in sin; and he *brought to naught and* dissolved[5] the

1. Corr. ' with one voice '. — 2. Ps. XCVIII, 1 (not quoted). — 3. Ps. III, 4 LXX. — 4. Eph. II, 1, 4-6. — 5. Heb. II, 14.

ܡܫܠܛܢܘܬܐ ܕܣܛܢܐ ܘܕܫܐܕܐ ܦܢܛܩܘܣܛܝ ܠܐ ܒܪܟܝܢ[1] ܚܢܢ ܥܠ ܐܪܥܐ
ܡܐ ܕܡܨܠܝܢܢ[a]. ܘܠܘܩܒܠ ܒܥܠܕܒܒܝܢ ܡܙܡܪܝܢܢ[b] ܘܐܡܪܝܢܢ ܥܡ
ܡܙܡܪܢܐ ܐܠܗܝܐ ܘܢܒܝܐ ܕܘܝܕ: ܕܗܢܘܢ[c1] ܐܬܦܪܟܘ ܘܢܦܠܘ. ܚܢܢ
ܕܝܢ ܩܡܢ ܘܐܬܬܪܝܨܢ[d]. ܟܕ ܕܝܢ ܕܢܚ ܘܐܬܓܠܝ ܠܢ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܐܝܟ ܕܠ
ܐܠܗܐ. ܒܘܪܟܐ [1]ܡܪܟܢܝܢܢ. ܕܠܐ[2] ܡܫܟܚܝܢܢ ܚܙܬܗ[e]. ܘܡܫܘܕܥܝܢ
ܕܒܗ ܪܘܚܐ ܦܪܩܠܝܛܐ. ܠܣܓܕܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ ܝܠܦܢ. ܗܝ ܕܒܬܠܝܬܝܘܬܐ
ܩܕܝܫܬܐ. ܪܘܚܐ[f] ܓܝܪ ܐܝܬܘܗܝ ܐܠܗܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܣܓܕܝܢ ܠܗ ܙܕܩ
ܩܕܡܘܗܝ ܕܒܪܘܚܐ[3] ܘܒܫܪܪܐ ܠܡܣܓܕ[3] ܩܕܡܘܗܝ ܀

ܩܛ — ܐ — ܒ — ܡܛܠ ܕܡܬܝܕܥ ܒܝܗܘܕ ܐܠܗܐ ܀ ܐܬܝܕܥܬ ܠܟ ܩܕܡ ܒܝܕ ܢܡܘܣܐ
ܘܢܒܝܐ ܐܠܗܐ ܕܟܠ ܘܐܒܐ: ܘܒܐܝܕܝܗܘܢ ܣܒܪܬ ܘܚܘܝܬ ܠܝܚܝܕܝܐ[4]
ܒܪܐ ܘܡܠܬܐ ܘܠܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ. ܐܠܐ ܠܐ ܡܦܪܫܐܝܬ. ܡܛܠ ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ
[1]ܗܘܘ ܠܡܣܒܪ[g]. ܟܕ ܡܬܚܒܠܝܢ ܗܘܘ[h] ܥܕܟܝܠ ܠܝܚܝܕܝܘܬܐ. ܟܕ ܕܝܢ

a Corr. ܡܬܩܢܝܢ ܠܐܢܐ ܟܕ ܡܨܠܝܢ. — b Corr. ܟܕ ܡܙܡܪܝܢ. — c Marg. ܡܢ ܡܙܡܘܪܐ ܕ̈ܝܛ. — d Corr. ܘܐܬܬܪܝܨܢ (l. ܘܐܬܬܪܝܨܢ). — e Corr. ܚܙܬܗ ܕܠܐ ܡܫܟܚܝܢ ܟܕ ܡܨܠܝܢ. — f Marg. ܪܘܚܐ ܗܘ ܐܠܗܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܣܓܕܝܢ ܠܗ. ܒܪܘܚܐ ܘܒܫܪܪܐ ܘܠܐ ܐܝܟ ܝܗܘܕܝܐ ܘܫܡܪܝܐ ܕܒܕܘܟܬܐ ܣܓܕܝܢ. ܐܠܐ (sic) ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܡܪܢ. ܗܐ ܪܘܚܐ ܗܘ ܐܠܗܐ: ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܣܓܕܝܢ ܠܗ. ܒܪܘܚܐ ܘܒܫܪܪܐ. ܘܐܦ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܗܘ (above ܓܝܪ) ܕܣܓܕܝܢ ܗܘܘ ܠܗ. ܪܘܚܐ ܗܘ ܓܝܪ ܐܠܗܐ. ܘܠܐܝܠܝܢ ܕܣܓܕܝܢ ܠܗ: ܒܪܘܚܐ ܘܒܫܪܪܐ ܘܠܐ ܕܢܣܓܕܘܢ. — g Corr. ܠܡܣܒܪ ܗܘܘ. — h Corr. ܚܒܝܠܐ.

1. A ܗܘܢܝܢ 14, 514 ܗܢܘܢ. — 2. A ܠܐ. — 3. Sic AB 17,136 18,819 17,273. — 4. A ܠܝܚܝܕܝܐ.

power *of the tyranny* of the devil and of the demons. Therefore down to *the day of* Pentecost we do not ⌈bend the knee[1] to the earth when we pray; *and* against our enemies ⌈we sing[2] *and say with the divine Psalmist and prophet David,* « They have been entangled and have fallen; but we have risen, and been set upright »[3]. But, when the *Holy* Spirit has shone *and been revealed* to us in God-befitting fashion, we bow the knee ⌈because we cannot endure[4] the sight *of him,* and we signify that it is through the Spirit, *the Paraclete,* that we have learned the perfect worship in the *Holy* Trinity. « For God is a spirit, and they that worship him must worship *before him* in spirit and in truth »[5].

109 — I — **II.** — « **God is known in Judah** »[6]. — Thou wast made known *aforetime* through[7] the law and the prophets, O! God *of all* and Father, and by their means thou didst *announce and* show forth thy only Son *and Word* and the Holy Spirit, but not clearly, because they ⌈were not yet capable of

1. Corr. ' incline ourselves '. — 2. Corr. ' singing also '. — 3. Ps. XX, 9 *LXX*. — 4. Corr. ' not bearing '. — 5. John IV, 22-24. — 6. Ps. LXXVI, 2. — 7. Corr. ' in '.

ܡܣܟܠܐ ܘܟܠܗ ܐܠܗܘܬܐ ܕܬܠܝܬܝܘܬܐ ܕܠܐ ܡܣܬܟܠܐ. ܕܡܠܬܐ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܗܘ
ܠܗ ܚܠܦ ܟܠܢ ܒܢܝܢܫܐ ܐܬܒܣܪ ܘܐܬܒܪܢܫ[1] ܫܘܝܐ ܠܟ ܕܝܢ[a]
ܒܥܒܕܐ. ܐܝܟ ܕܐܬܚܙܝ ܗܘܐ ܬܕܡܘܪܬܐ. ܡܢ ܗܫܐ[b] ܓܠܝܐܝܬ ܡܘܕܥ
ܠܐܠܗܘܬܐ[c] ܕܪܘܚܐ ܦܪܩܠܛܐ[1]. ܕܒܕܡܘܬܐ[d] ܕܠܫܢܐ ܕܢܘܪܐ ܐܠܝܐ[e] ܘܫܪܬ ܥܠ
ܫܠܝܚܐ ܩܕܝܫܐ[f2]. ܐܝܟܢܐ ܕܢܘܩܕܘܢ ܘܢܚܪܒܘܢ ܟܘܒܐ. ܗܢܘܢ ܕܢܨܒ
ܡܢ ܩܕܝܡ ܥܒܪ ܢܡܘܣܐ[g] ܕܐܒܘܢ ܐܕܡ. ܗܢܘܢ ܕܐܦ ܫܡܫܘ ܠܗ ܠܦܘܠܚܢܗ.

a Corr. ܗܘ ܡܢ ܗܫܐ. — b Corr. ܓܠܝܐ. — c Corr. ܠܐܠܗܘܬܐ. — d Corr. ܗܘ (to precede). — e Corr. ܐܠ (sic) ܢܘܪܐ. — f Marg. ܡܢ ܦܪܟܣܝܣ. ܟܕ ܡܬܡܠܝܐ ܗܘܐ ܝܘܡܐ ܕܦܢܛܩܘܣܛܝ. ܐܝܬܝܗܘܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܐܟܚܕܐ (sic). ܘܗܘܐ ܡܫܬܠܝ ܡܢ ܫܡܝܐ ܩܠܐ ܐܝܟ ܕܡܫܒܐ ܕܪܘܚܐ ܥܫܝܢܬܐ. ܘܡܠܝܗ ܠܒܝܬܐ ܟܠܗ ܐܝܟܐ ܕܐܝܬܝܗܘܢ (sic) ܗܘܘ ܝܬܒܝܢ. ܘܐܬܚܙܝ ܠܗܘܢ ܠܫܢܐ ܕܡܬܦܠܓܢ ܐܝܟ ܢܘܪܐ. ܘܝܬܒܘ ܥܠ ܟܠ ܚܕ ܚܕ ܡܢܗܘܢ.. ܘܐܬܡܠܝܘ ܟܠܗܘܢ ܪܘܚܐ ܩܘܕܫܐ ܘܫܪܝܘ ܠܡܡܠܠܘ ܒܠܫܢܐ ܐܚܪܢܐ ܐܝܟ ܡܐ ܕܪܘܚܐ ܝܗܒ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܠܡܡܠܠܘ. ܐܝܬܝܗܘܢ (sic) ܗܘܘ ܕܝܢ ܕܥܡܪܝܢ ܒܐܘܪܫܠܡ ܝܗܘܕܝܐ ܓܒܪܐ ܢܟܦܐ ܡܢ ܟܠ ܥܡܡܐ ܕܬܚܝܬ ܫܡܝܐ. ܟܕ ܗܘܐ ܕܝܢ ܩܠܐ ܟܢܫ ܟܠܗ ܥܡܐ ܘܐܫܬܓܫ. ܡܛܠ ܕܫܡܥ ܗܘܐ ܟܠܢܫ ܡܢܗܘܢ ܕܡܡܠܠܝܢ ܒܠܫܢܗ. ܡܬܡܗܝܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܟܠܗܘܢ. ܘܬܡܗܝܢ ܗܘܘ ܟܠܗܘܢ ܘܡܬܕܡܪܝܢ ܟܕ ܐܡܪܝܢ ܠܚܕ. ܠܐ ܗܐ ܟܠܗܘܢ ܕܡܡܠܠܝܢ ܐܠܝܢ (sic) ܓܠܝܠܝܐ (sic). ܘܐܝܟܢܐ ܫܡܥܝܢ ܚܢܢ ܟܠ ܚܕ ܡܢܢ ܠܫܢܐ ܕܝܠܗ ܗܘ ܕܒܗ ܐܬܝܠܕܢ. ܦܪܬܝܐ ܘܡܕܝܐ ܘܥܝܠܡܝܐ. ܘܗܢܘܢ ܕܥܡܪܝܢ ܒܝܬ ܢܗܪܝܢ. ܘܒܝܗܘܕ ܘܒܩܦܕܘܩܝܐ. ܒܦܢܛܘܣ ܘܒܐܣܝܐ. [ܘܒ]ܦܪܘܓܝܐ ܘܒܦܡܦܘܠܝܐ (sic). ܒܡܨܪܝܢ ܘܐܦ ܒܐܬܪܘܬܐ ܕܠܘܒܝܐ (sic) ܗܝ ܕܩܪܝܒܐ ܠܩܘܪܝܢܐ. ܘܗܢܘܢ ܕܐܬܘ ܡܢ ܪܗܘܡܐ (sic). ܝܗܘܕܝܐ ܘܓܝܘܪܐ ܩܪܝܛܝܐ ܘܥܪܒܝܐ. ܫܡܥ[ܝ]ܢ ܚܢܢ ܘܫܪܟܐ. — g Corr. ܦܪܘܣܐ.

1. A marg. παρακλητου. — 2. A sing.

understanding when the one Godhead of the Trinity[1] was revealed. But, when the Word and God became incarnate and became man *on our behalf* without variation, he showed himself equal to thee, Father, through the *wonderful* works *which he did;* and, ⸢after he has[2] ascended to heaven, he shows[3] *plainly* to-day, as to men who have become perfect, the Godhead of *the Spirit,* the Paraclete, which in *the shape of* tongues ⸢of fire[4] rested *and abode* upon the *holy* apostles[5], in order that they might burn *and destroy* the thorns, which the transgression of *our father* Adam planted *aforetime;* they

1. Corr. ' did not yet understand the Godhead of the Trinity when it '. — 2. Corr. ' having '. — 3. Corr. ' reveals '. — 4. Corr. ' fiery '. — 5. Acts. II, 1-11 « And, when the day of Pentecost was being fulfilled, they were all gathered together, and lo! suddenly from heaven a voice as of the blowing of a strong wind, and it filled all the house where they were sitting. And there appeared to them cloven tongues like fire, and they sat upon each one of them. And they were all filled with the Holy Spirit and began to speak in other tongues as the Spirit gave them to speak. And there were dwelling in Jerusalem Jews, devout men from all peoples of those under heaven. But, when the voice happened, all the people gathered together and were confounded, because each of them heard them speaking in their own speech. They were all amazed and wondered saying, ' Lo! are not all that speak Galileans? and how do we hear each his own speech wherein we were born, Parthians and Medes and Elamites, and they that dwell in Mesopotamia, and in Judaea and in Cappadocia, in Pontus and in Asia, [and in] Phrygia and in Pamphylia, in Egypt and also in the regions of Libya that is near Cyrene and they that have come from Rome, Jews and proselytes, Cretans and Arabians, we hear etc'. »

ܚܕ ܐܠܗܐ ܠܡܫܒܚܘ ܒܬܠܬܐ ܩܢܘܡܝܢ ܩܕܝܫܐ. ܠܗܘ ܕܐܦ ܟܕ [1] ܣܓܕܝܢܢ ܐܡܪܝܢܢ. ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܩܝ — ܒ — ܘ — ܠܐ ܝܕܝܥܬܐ ܘܟܣܝܬܐ ܕܚܟܡܬܟ ܐܘܕܥܬܢܝ܀ ܐܦ ܐܪܙܢܐܝܬ ܠܚܕ ܐܘܣܝܐ ܘܠܚܕܐ ܐܘܣܝܐ: ܕܬܠܝܬܝܘܬܐ ܒܬܠܬܐ ܩܢܘܡܝܢ ܩܕܝܫܐ ܟܕ ܒܚܕ ܕܘܟ ܡܫܘܕܥ ܗܘܐ ܐܡܪ ܗܘܐ ܟܕ ܐܡܪ: ܫܡܥ [a] ܘܨܘܬ ܐܝܣܪܐܝܠ [2]: ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܕܝܠܟ ܡܪܝܐ ܚܕ ܐܝܬܘܗܝ. ܐܠܐ ܗܢܘܢ ܕܗܝܕܝܢ ܫܡܥܝܢ ܗܘܘ ܠܐ ܫܦܝܩܝܢ ܗܘܘ ܠܡܣܬܟܠܘ. ܠܪܐܙܐ ܗܘ ܪܒܐ ܘܟܣܝܐ ܘܕܬܐܘܠܘܓܝܐ ܕܐܠܗܘܬܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܟܕ ܐܬܒܣܪ ܝܚܝܕܝܐ ܡܠܬܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܥܘܒܗ [b] ܕܐܒܐ. ܐܝܟ ܕܡܫܟܚܐ ܗܘܬ ܐܫܬܥܝ ܠܢ ܡܦܪܫܐܝܬ ܘܦܫܩ ܠܢ ܠܠܐ ܡܬܦܫܩܢܘܬܐ ܕܐܠܗܘܬܗ. ܐܦ ܪܘܚܐ ܗܘ ܦܪܩܠܝܛܐ [c] ܟܕ ܫܪܐ ܒܠܫܢܐ ܕܢܘܪܐ [d] ܐܝܟ ܒܛܝܒܘܬܗ ܥܠ ܫܠܝܚܐ ܩܕܝܫܐ܆ ܚܘܝ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܥܠ ܟܠ܆ ܐܦ ܪܘܚܐ ܕܫܪܪܐ. ܗܘ ܕܡܢ ܐܠܗܐ ܐܒܐ ܢܦܩ ܡܫܬܡܠܝܢܐܝܬ. ܡܛܠ ܗܘ ܢܩܥܐ ܠܘܬܗ ܒܡܬܟܫܦܢܘܬܐ ܣܓܝ. ܒܚܘܢ ܘܕܟܐ ܐܠܗܐ ܠܗܘܢܐ ܘܠܠܫܢܐ ܕܝܠܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܐܡܪ [1] ܐܝܟ ܕܝܐܐ ܠܐܠܗܘܬܐ [e]. ܫܘܒܚܐ ܠܐܒܐ ܘܠܒܪܐ

a B marg. ܡܢ ܡܕܡ. — b Corr. ܒܥܘܒܐ. — c Corr. ܡܦܝܣܐ. — d Corr. ܢܘܪܢܝܐ. — e Corr. ܦܐܝܐܝܬ ܐܠܗܐܝܬ.

1. A om. — 2. A ܐܝܣܪܐܝܠ.

who also taught us to praise the one God in three *holy* hypostases : whom also worshipping we say, « Praise to thee! ».

110 — II — VI. — « **The unknown and hidden things of thy wisdom thou hast made known to me** »[1]. — Moses *in one place* signifying though in mysterious fashion the one essence (οὐσία) of the Trinity in three *holy* hypostases said, « *Listen and* hear, Israel : the Lord thy God is one Lord »[2]; but those who *then* heard were not capable of understanding the great *and hidden* mystery of the theology. Therefore, when the only Word who is in the bosom of the Father became incarnate, he declared to us *and explained to us clearly,* as far as was[3] possible, the inexplicable character of his Godhead : *and* the[4] Spirit also, *the Paraclete,* by resting *in his grace* on the *holy* apostles in tongues ⌜of fire[5] showed that he is God *over all,* and the Spirit of truth, who proceeds *everlastingly* from *God* the Father. Wherefore let us cry *to him* in entreaty, « Examine *and purify,* O! God, our mind and tongue, in order that we may say, ⌜as befits the Godhead[6], ‘ Praise to the Father and to

1. Ps. LI, 6 *LXX*. — 2. Deut. VI, 4 *LXX* (cited as Ex.). — 3. Corr. ‘ is ’. — 4. Corr. ‘ the Holy ’. — 5. Corr. ‘ fiery ’. — 6. Corr. ‘ in God-befitting fashion ’.

ܘܠܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ. ܘܢܕܥ ܕܐܝܬܝܟ ܚܕ ܐܠܗܐ ܕܠܐ ܦܘܠܓ ܒܬܠܬܐ ܩܢܘܡܐ܀
ܩܝܐ — ܓ — ܐ — ܡܛܠ ܕܪܒ ܗܘ ܫܘܒܚܗ ܕܡܪܝܐ܀ ܡܢܘ ܕܠܐ ܐܡܪ ܕܥܘܡܩܐ
ܕܬܐܘܠܘܓܝܐ[1] ܐܝܬܘܗܝ ܬܗܘܡܐ ܕܠܐ ܡܣܬܝܟܢܐ[a]. ܡܣܬܟܠ ܐܢܐ ܒܗܘܢܝ
ܠܐܒܐ. ܘܡܬܢܗܪ ܐܢܐ. ܘܟܠܗ ܗܘ ܕܟܠ ܐܝܬ ܠܝ ܡܬܚܫܒ ܐܢܐ.
ܡܥܒܪ ܐܢܐ ܡܬܪܥܝܢܝ ܐܢܐ ܠܒܪܐ. ܐܦܠܐ ܡܬܐܠܨ[2] ܐܢܐ ܒܗܘܢܐ. ܐܠܐ
ܬܘܒ ܒܐܚܪܢܐ ܢܘܗܪܐ ܡܬܢܗܪ ܐܢܐ. ܕܡܠܐ ܘܫܘܐ ܒܐܝܩܪܐ. ܟܕ ܗܟܝܠ ܬܘܒ
ܥܡ ܗܠܝܢ ܡܩܒܠ ܐܢܐ ܒܝ ܥܠ ܪܘܚܐ ܠܡܣܬܟܠܘ[b] ܕܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ. ܒܬܠܬܐ
ܩܢܘܡܐ ܓܡܝܪܐ ܘܠܐ ܡܬܒܠܒܠܝܢ. ܚܕ ܢܘܗܪܐ ܡܫܟܚ ܐܢܐ ܕܐܠܗܘܬܐ.
ܘܚܘܝܕܐ ܠܐ ܡܬܦܠܓܢܐ[c] ܕܗܕܐ. ܐܦ ܬܕܡܘܪܬܐ ܕܐܬܬܣܥܪܬ ܡܚܘܝܐ. ܗܝ
ܕܠܠܫܢܐ ܗܢܘܢ ܕܡܬܦܠܓܝܢ ܗܘܘ ܠܚܕܐ ܟܢܫܬ. ܘܥܒܕܬܢܘܢ ܐܝܟ ܕܒܚܕ ܢܬܚܫܚܘܢ
ܠܫܠܝܚܐ ܐܠܗܝܐ ܕܡܬܚܫܚܝܢ ܗܘܘ. ܗܢܘܢ ܕܒܨܠܘܬܗܘܢ ܒܥܝܢ ܒܥܝܢ ܡܪܝ[d]
ܡܪܝ. ܚܘܝܕܐ ܘܫܘܝܘܬܐ ܕܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ. ܐܦ ܠܢ ܗܒ. ܘܐܣܘܪܐ
ܕܗܝܡܢܘܬܐ ܬܪܝܨܬܐ. ܘܢܛܪ ܠܢ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ. ܐܝܟ ܣܘܓܐܐ
ܕܪܚܡܝܟ ܣܓܝܐܐ܀

a Corr. ܣܓܝܐܐ. — b Corr. ܣܘܟܠܐ. — c Corr. ܚܘܝܕܐ ܡܫܬܘܕܥܢܐ ܕܠܐ. — d Corr. ܕܒܥܘܬܗܘܢ ܡܬܟܫܦܝܢ.

1. A marg. θεολογιας. — 2. A ܡܬܐܠܨ.

the Son and to the Holy Spirit!', and that we may know *that thou art* one God *without division* in three hypostases ».

111. — III — I. — « **Because great is the glory of the Lord** »[1]. — Who will not say that the depth of theology (θεολογία) is an infinite[2] abyss? I think *in my mind* on the Father, and I am filled with light, and I consider myself to have everything. I go on to ponder upon the Son, nor am I *thereby* straitened in mind; but I am again enlightened with another light that is full and of equal honour. But, when *further* in addition to these I receive in myself ⌜thoughts concerning[3] the Holy Spirit *also*, I find in three *perfect and* unconfused hypostases one light of the Godhead. And the ⌜indivisible union[4] of this is shown by the miracle also *that was wrought*, which gathered the divided tongues into one, and made the *divine* apostles to use them all as if they were one : by whose ⌜prayers we beg[5], *my Lord*, bestow upon us also the union *and concord* of the *Holy* Spirit, and the bond of *right* faith; *and keep us* and be merciful to us, according to *the abundance of* thy great mercy.

1. Ps. CXXXVII, 5 *LXX*. — 2. Corr. ' great '. — 3. Corr. ' consideration of '. — 4. Corr. ' indivisibility. — 5. Corr. ' entreaty we entreat '.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]

a Corr. [illegible]. — b Corr. [illegible]. — c B marg. [illegible]. — d Corr. [illegible].

1. A [illegible] with space before it. — 2. We require corr. [illegible].

112 — IV — I. — « **God hath sent forth his grace and his truth** »[1]. — After the Ascension of the great God and[2] Saviour *of all*, Jesus Christ, *in the flesh from earth* to heaven, in accordance with the *God-befitting* promise of his[3] words that cannot lie, his[4] Holy Spirit rested *and abode* upon the *holy* apostles in tongues of fire[5]; who by speaking in the tongues of all peoples and proclaiming *the teaching concerning* the kingdom of heaven signified that he who aforetime divided the speech of men which was one into many *tongues* has now joined the tongues of all *together* into one faith which teaches men to believe *equally* in the Father and in the Son and in the Holy Spirit, in three unconfused *and perfect* hypostases, one Godhead; which also let us worship *and praise*, ⌈confessing his[6] great *and ineffable* mercy.

113 — V — IV. — « **The Lord hath shown his salvation and before the nations hath revealed his righteousness** »[7]. — He who *once* spake though the *holy* prophets, the Paraclete, the Holy Spirit, has in everything *signified and* shown to us that he is God equal in essence (οὐσία) and equal in honour to the Father

1. Ps. LVII, 4. — 2. Corr. ' and our '. — 3. Corr. representing ἐκείνου. — 4. Corr. ' the '. — 5. Acts II, 3-6 (not quoted). — 6. Corr. ' praising its '. — 7. Ps. XCVIII, 2.

ܠܒܪܐ. ܠܘܩܕܡ ܓܝܪ ܒܝܕ ܟܬܒ̈ܐ ܕܢܡܘܣܐ[1] ܘܒܢܒܝܘ̈ܬܐ
ܕܢܒܝ̈ܐ[a] ܠܡܐܠܦ ܐܝܟ ܕܡܢ ܦܪܨܘܦܐ ܕܐܒܐ. ܗܘܠܝܢ[b] ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܒܬܪܟܢ
ܕܝܢ ܒܝܕ ܩ̈ܠܐ ܕܐܘܢܓܠܝܘܢ[1]. ܕܒܪܫܝܬ[c] ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܠܬܐ. ܘܡܠܬܐ
ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ[2] ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܘܐܠܗܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܗܘ ܡܠܬܐ. ܒܝܕ ܕܝܢ ܟܪܘܙܘܬܐ
ܕܫ̈ܠܝܚܐ ܐܠܗܝ̈ܐ ܩܥܐ. ܗܘܠܝܢ[d] ܐܡܪ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ ܗܘ ܕܐܦ ܒܕܡ̈ܘܬ
ܠܫ̈ܢܐ ܕܢܘܪܐ ܐܝܟ ܫܪܐ ܘܩܘܝ ܥܠܝܗܘܢ. ܐܝܟܢܐ ܕܡܢ ܟܠ ܓܒܘܪ ܫܘܝܘܬܐ
ܐܦ ܡܠܟܘܬܐ ܘܠܐ ܫܘܚܠܦܐ ܒܟܠ ܕܬܠܝܬܝܘܬܐ ܩܕܝܫܬܐ ܬܬܝܕܥ. ܘܢܫܒܚ
ܚܢܢܐ ܕܡܠܬܐ ܕܠܐ ܡܬܡܠܠܢܐ ܗܘ ܕܐܬܓܠܝ ܘܐܠܦ[3] ܠܢ ܝܕܥܬܐ ܕܐܠܗܐ܀
ܩܝܕ — ܘ — ܗ — ܩܝܢܬܐ ܫܡܥܬ ܨܗܝܘܢ܀ ܡܐ ܕܠܡܫܡܫܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ ܡܫܠܚܝܢ

a Corr. ܢܡܘܣܝܐ ܘܢܒܝܝܐ (sic). — b B marg. ܒܥܬܝܩܬܐ. — c Marg. ܕܒܪܫܝܬ (sic) ܐܘܢܓܠܝܘܢ ܕܝܘܚܢܢ.
ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܠܬܐ. ܘܗܘ ܡܠܬܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܘܐܠܗܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܗܘ ܡܠܬܐ. ܗܢܐ ܒܪܫܝܬ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ.
— ܟܠ ܒܐܝܕܗ ܗܘܐ. ܘܒܠܥܕܘܗܝ ܐܦ ܠܐ ܚܕܐ ܗܘܬ. ܡܕܡ ܕܗܘܐ (sic). ܒܗ ܚ̈ܝܐ ܗܘܘ. ܘܚ̈ܝܐ ܐܝܬܝܗܘܢ ܢܘܗܪܐ ܕܒܢ̈ܝܢܫܐ.
d Marg. ܒܦܪܟܣܝܣ. ܟܕ ܕܝܢ ܗܢܘܢ ܡܫܡܫܝܢ ܗܘܘ ܠܡܪܝܐ ܘܨܝܡܝܢ ܐܡܪ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ. ܦܪܘܫܘ ܠܝ ܗܟܝܠ ܠܒܪܢܒܐ (sic)
ܠܥܒܕܐ ܗܘ ܕܩܪܝܬ ܐܢܘܢ܀ ܘܐܦ. ܡܢܣܝܢ ܗܘܘ ܠܡܐܙܠ ܠܒܝܬܘܢܝܐ. ܘܠܐ ܫܒܩ ܐܢܘܢ ܪܘܚܗ ܕܝܫܘܥ. ܟܕ (sic) ܕܝܢ ܡܟܬܪܝܢ
ܠܘܬܗܘܢ ܝܘܡܬܐ ܣܓܝܐܐ. ܢܚܬ ܐܢܫ ܡܢ ܝܗܘܕ ܢܒܝܐ ܕܫܡܗ ܐܓܒܘܣ. ܟܕ ܐܬܐ ܠܘܬܢ ܘܫܩܠ ܐܪܙܗ ܕܦܘܠܘܣ. ܘܐܣܪ
ܪ̈ܓܠܘܗܝ ܘܐܝ̈ܕܘܗܝ ܐܡܪ. ܗܟܢܐ ܐܡܪ ܪܘܚܐ ܩܕܝܫܐ. ܠܓܒܪܐ ܗܘ ܕܝܠܗ ܐܣܪܐ ܗܢܐ. ܗܟܢܐ ܢܐܣܪܘܢܝܗܝ ܝܗܘ̈ܕܝܐ ܒܐܘܪܫܠܡ.

1. A ins. ܗܘ̇ across line; so 18,819 14,713; 14,514 ܗܘ̇. — 2 A om. — 3. A ܘܐܠܦ.

and to the Son. *Aforetime* through the books ⌜of the law and *in the prophecies* of the prophets[1] he taught saying as in the person of the Father, « These things saith the Lord »[2]; but *afterwards* through the voices of the Gospel, « In the beginning was the Word, and the Word was with God, and the Word was God »[3]; and through the preaching of the *divine* apostles *he cried,* « These things saith the Holy Spirit »[4] : who also in *the shape of* tongues of fire rested *and abode* upon them; in order that on every side the equality and kingship and invariability *in all things* of the Holy Trinity might be made known, and that we might praise the ineffable mercy which has been revealed *and has taught us* the knowledge of God.

114 — VI — V. — « **Zion heard and rejoiced** »[5]. — When the *divine*

1. Corr. ' legal and prophetic '. — 2. Marg. ' in the Old Testament '. — 3. John I, 1-4 (verbal diff.). — 4. Acts XIII, 2 « But, while those were serving the Lord and praying, the Holy Spirit said, ' Separate me therefore Barnabas (and Saul) for the work (to) which I have called them ' », XVI, 7 « They tried to go to Bithynia, and the Spirit of Jesus did not allow them », XXI, 10, 11 « And, while they remained with them many days, a certain man came down from Judaea, a prophet named Agabus; and, having come to us and taken hold of Paul's girdle, binding his own feet and hands he said, ' These things saith the Holy Spirit, « The man whose this girdle is the Jews in Jerusalem shall thus bind ' ». — 5. Ps. XCVII. 8 *LXX*.

ܗܘܘ ܛܥܝܢܝܢ ܐܘܢܓܠܝܘܢ. ܒܚܕܬܘܬܐ[a] ܕܪܘܚܐ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܦܘܠܘܣ
ܘܠܐ ܒܥܬܝܩܘܬܐ ܕܣܦܪܐ: ܘܗܘܝܐ ܕܗܕܐ ܒܣܘܥܪܢܐ ܗܘ. ܡܚܘܝܢ ܗܘܘ ܐܬܐ. ܕܒܟܠ
ܘܡܡܠܠܝܢ ܒܟܠ ܓܢܣ ܠܫܢܐ. ܝܗܘܕܝܐ ܕܡܠܝܢ ܚܣܡܐ ܗܢܘܢ[1] ܕܥܬܩܘ
ܘܩܫܝܘ ܒܚܛܗܝܗܘܢ. ܘܟܕ ܠܐ ܨܒܝܢ ܗܘܘ ܒܫܪܪܐ ܐܡܪܝܢ[b] ܗܘܘ ܟܕ
ܡܒܙܚܝܢ: ܕܡܠܐܘܗܝ ܠܗܘܢ ܐܫܬܝܘ ܘܪܘܝܘ[c]. ܚܡܪܐ ܓܝܪ ܚܕܬܐ ܗܘܐ
ܕܛܝܒܘܬܐ ܡܫܡܠܝܬܐ[d] ܕܪܘܚܐ. ܕܡܠܝܢ ܗܘܘ ܡܢܗ ܫܠܝܚܐ ܐܠܗܝܐ.
ܩܕܡܝܐ ܗܘܘ ܡܠܝܢ ܐܠܗܝܐ. ܗܢܘܢ ܕܒܬܪܥܘܬܗܘܢ[e] ܡܬܕܟܝܢ ܗܘܘ[2]

a B marg. [illegible] — b Marg. [illegible] (sic) [illegible] (sic) [illegible] — c Corr. [illegible] — d Marg. [illegible] — e Corr. [illegible] (sic).

1. A [illegible]. — 2. ܕ in ink.

apostles were carrying the gospel-teaching in the newness[1] of the spirit *as Paul said* and not in the oldness of the letter, and were giving *a* sign *that* this *was so in the fact* that they spoke with all kinds of tongues, the Jews *who were full of* envy[2], who had grown old *and aged* in their sins, and not wishing for the truth, said[3], *mocking,* « They ⌈have drunk sweet wine and are drunk[4] » : for it was the new wine of the perfect[5] grace of the Spirit of which the *divine* apostles were full, having been purified by *means of* the

1. Rom. VII, 6 (not quoted). — 2. Corr. ' envious '. — 3. Acts II, 12-22 « And they all expressed wonder and doubt one to another, saying, ' What meaneth this? ' But others mocking said, ' They are full of sweet wine '. But, when Peter had risen with the eleven, he lifted up his voice and said to them, ' Ye Jews and all that dwell in Jerusalem, be this known to you and listen to my words. For those men are not drunk as ye think; for it is yet the third hour of the day. But it is what is spoken through the prophet Joel, « ' It shall be in the last days ', saith the Lord, ' I will pour out of my Spirit upon all flesh; and your sons and your daughters shall prophesy, and your young men shall see visions, and your old men shall dream dreams; and upon my bondmen and upon my bondwomen I will in those days pour out of my Spirit and they shall prophesy; and I will give signs in heaven and wonders upon the earth beneath, blood and fire and vapour of smoke. The sun shall be turned to darkness and the moon to blood, before the great and splendid day of the Lord come. And it shall be that whosoever shall call on the name of the Lord shall be delivered ' ». Men of Israel, hear these words ' ». — 4. Corr. ' are full of honey-wine '. — 5. Rom. VII, 6 « But now..... that we may serve in the newness of the spirit and not in the oldness of the letter. »

ܒܕܡܘܬܐ ܕܠܫܢ̈ܐ ܕܢܘܪܐ[1] ܕܒܨ̈ܠܘܬܗܘܢ. ܐܝܟ[a] ܠܚܘܕܝܟ ܪܚܡܢ ܐܢܬ ⁘
ܪܚܡܢ ⁘[2]

ܬܘܒ[3] ܡ̈ܥܢܝܬܐ ܕܕܘܟܪ̈ܢܐ ܕܩܕ̈ܝܫܐ ⁘

ܩܕܡܝܬܐ ܕܥܠ ܛܠ̈ܝܐ ܕܐܬܩܛܠܘ ܡܢ ܗܪܘܕܝܣ[4] ܒܒܝܬ ܠܚܡ ⁘

ܩܝܡܐ — ܐ — ܗ — ܬܒܥܬܐ ܕܕܡܐ ܕܥܒ̈ܕܝܟ ܕܐܫܬܦܟ ⁘ ܥܠ ܩܛܠܐ ܕܥܒܕ ܗܪܘܕܝܣ
ܕܒܠܐ ܢܡܘܣܐ ܐܫܬܡܠܝ[b] ܕܛ̈ܠܝܐ ܕܒܒܝܬ ܠܚܡ. ܪܚܝܠ[c] ܡܢ ܕܡܥ̈ܐ ܗܘܬ[1] ܒܟ
ܒܟܝܐ ܥܠ[d] ܒܢ̈ܝܗ ܘܡܬܒܝܐ. ܘܠܐ ܨܒܝܐ ܗܘܬ ܠܡܬܒܝܐܘ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ.
ܡܛܠ ܓܝܪ [1]ܕܚܫܟ ܗܘܬ ܡܢ[e] ܚܫܘܟܐ ܕܛܠܠܝܬܐ ܕܢܡܘܣܐ [1]ܡܬܚܫܟܐ ܗܘܬ[f].
ܥܕܟܝܠ ܠܙܠ̈ܝܩܐ ܕܢܘܗܪܐ ܕܩܝܡܬܐ [1]ܠܡܬܠ ܚܙܘܐ[g] ܠܐ ܡܫܟܚܐ ܗܘܬ. ܒܬܪ ܕܝܢ

a Corr.ܕ (sic) ܐܦ ܠܝ ܗܘ. — b Corr. ܕܒܠܐ ܢܡܘܣܐ. — c Marg. ܕܐܢܫܐ. ܗܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܡܠ ܕܡܥܐ. ܡܢ ܕܡܥܐ ܥܠ ܒܢܝܗ. ܗܢܐ ܕܒܪܡܐ ܡܬܐܡܪ. ܪܚܝܠ ܥܠ ܒܢܝܗ ܒܟܝܐ (sic) ܘܠܐ ܨܒܝܐ ܠܡܬܒܝܐܘ ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܝܬܝܗܘܢ. ܗܘܢ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܟܠܐ ܡܠܟܝ ܡܢ ܒܟܝܐ ܘܥܝܢܝܟ ܡܢ ܕܡܥܐ. ܡܛܠ ܕܐܝܬ ܐܓܪܐ ܠܦܘܠܚܢܟܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܢܗܦܟܘܢ ܡܢ ܐܪܥܐ ܕܒܥܠܕܒܒܐ. ܘܐܝܬ ܣܒܪܐ ܠܚܪܬܟܝ ܐܡܪ ܡܪܝܐ. ܘܢܗܦܟܘܢ ܒܢܝܟܝ ܠܬܚܘܡܗܘܢ. — d Corr. ܥܠ. — e Corr. ܒܗ ܕܡܢ. — f Corr. ܡܬܚܫܟܐ ܗܘܬ. — g Corr. ܠܡܚܙܐ.

1. A sing. — 2. A om. — 3. A om. — 4. Marg. A Ηρωδης B Ιροδις.

tongues of fire : through whose prayers[1] *we beseech thee* make us[2] *free and* pure from the old wickedness, ⌈as thou[3] art the only merciful one.

They are ended.

AGAIN HYMNS ON THE COMMEMORATIONS OF THE SAINTS.

⌈THE FIRST ON THE BABES WHO WERE SLAIN BY HEROD AT BETHLEHEM.

115 — I — V. — « **The avenging of the blood of thy bondmen that was shed** »[4]. — Over the slaughter by Herod ⌈that was unjustly perpetrated[5] of the children at Bethlehem Rachel[6] shed tears, weeping over[7] her children, and would not be comforted, because they are not. For in that she was ⌈in darkness through[8] the obscurity of the shadow of the law she was still unable to ⌈lift up her sight to[9] the rays *of the light* of the resurrection.

1. Corr. ' entreaty '. — 2. Corr. ' us also '. — 3. Corr. ' who '. — 4. Ps. LXXIX, 10. — 5. Corr. ' illegal '. — 6. Jer. XXXI, 15, 16. — 7. Corr. ' for '. — 8. Corr. ' darkened by '. — 9. Corr. ' look at '.

ܥܕܬܐ ܕܝܢ ܢܗܝܪܐܝܬ ܚܙܝܐ ܒܦܪܨܘܦܐ[a] ܓܠܝܐ ܘܚܝܪܐ ܠܫܘܒܚܐ
ܕܚܝܐ ܚܕܬܐ ܕܥܬܝܕܝܢ[1]. ܡܝܩܪܐ ܘܡܚܒܒܐ ܠܕܒܝܚܘܬܐ ܕܥܡ ܐܬܪܒܝܬ[b]
ܘܡܫܝܚܐ. ܘܡܥܗܕܢܘܬܐ ܕܛܠܝܐ ܐܝܟ ܕܣܗܕܐ ܡܥܒܕܐ. ܘܡܬܟܫܦܐ[c] ܕܥܡ ܗܢܘܢ
ܕܚܫܘ ܚܠܦ ܦܪܘܩܢ[d]. ܬܫܬܘܬܦ ܠܝܪܬܘܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ܀

ܩܝܘ — ܒ — ܕ — ܡܛܠ ܕܗܘܝܘ ܥܒܕܢ ܘܠܐ ܗܘ ܚܢܢ܀ ܡܫܝܚܐ ܡܠܬܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ
ܕܒܐܝܕܘܗܝ ܟܠܡܕܡ[e] ܗܘܐ ܘܐܬܩܝܡ: ܗܘ ܕܐܦ ܠܒܪܢܫܐ ܒܪܐ ܗܘܐ ܡܢ
ܒܪܫܝܬ ܘܫܠܛ ܥܠ ܟܠ: ܒܗ ܕܒܪܟܗ ܘܐܡܪ ܠܘܬܗ[f] ܗܠܝܢ
ܕܦܪܘ ܘܣܓܘ ܘܡܠܘܗ̇[2] ܠܐܪܥܐ ܘܟܒܘܫܘܗ̇. ܗܘ ܟܕ ܐܬܒܣܪ ܘܐܬܒܪܢܫ
ܒܨܒܝܢܗ ܢܗܝܪܐܝܬ ܚܘܝ[g]. ܕܗܐ ܡܢ ܥܘܠܐ ܕܗܪܘܕܣ ܘܩܛܠܐ ܕܦܩܕ
ܕܢܗܘܐ ܥܠ ܛܠܝܐ ܕܒܝܬ ܠܚܡ ܒܫܢܝܘܬܗ. ܠܗܠܝܢ[h] ܕܦܪܘ
ܘܣܓܘ ܘܡܠܘܗ̇ ܠܐܪܥܐ. ܐܦܢܝ[i] ܐܢܘܢ ܘܐܣܩ ܐܢܘܢ ܠܘܬ ܫܡܝܐ.

a B marg. ܡܢ ܐܠܗܐ ܕܝܢ. ܕܠܘܬ ܡܥܢܝܬܐ. — b Corr. ܡܪܒܝܬܐ, followed by ܕ over ܗ. — c Corr. ܘܡܬܟܫܦܐ ܕܢܣܒܐ ܡܢ ܚܠܦ. — d Corr. ܕܠܡܚܕܐ. — e Corr. ܟܠܡܕܡ. — f Marg. ܘܐܡܪ ܗܘܐ ܠܗܘܢ ܒܠܫܢܐ. ܒܠܫܢܐ ܗܘܐ ܕܐܝܬ ܠܗ ܒܪܢܫܐ. ܕܟܕ ܐܝܬ ܠܗ ܡܕܡ ܕܢܥܒܕ ܥܠ ܐܦܝ ܐܠܗܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܦܪܘ ܘܣܓܘ ܘܡܠܘ ܐܪܥܐ ܘܟܒܫܘܗ̇. ܘܫܠܘܛܘ ܒܢܘܢܐ ܕܝܡܐ. ܘܒܦܪܚܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܒܟܠܗ ܐܪܥܐ ܕܪܚܫܐ ܥܠ ܐܪܥܐ. — g Corr. ܢܗܝܪ ܚܘܝ. — h Corr. ܕܗܠܝܢ. — i Corr. ܐܦܢܝ.

1. A ܕܥܬܝܕܝܢ. — 2. A corr. from ܘܡܠܘܗ̇.

But the *holy* church, *clearly* beholding *and seeing* with open face[1] the glory of the *new* life that is to come, honours *and loves* the sacrifice that was ⌈brought up[2] with Christ, and celebrates[3] the memory of the children as *of* martyrs, ⌈and entreats[4] that with those who suffered in ⌈our Saviour's[5] place she may be admitted to *inherit* the kingdom of heaven.

116 — II — IV. — « **Because it is he that made us and not we ourselves** »[6]. — Christ, the Word of God, through whom everything[7] came into being *and was established*, who also created man in the beginning *and set him to rule over all, in that he blessed him* and said *to him the words*, « Be fruitful and multiply and fill the earth *and subdue it* »[8], he by becoming incarnate and becoming man *of his own will* ⌈showed clearly[9] *that* from *the time of* the crime of Herod *and of* the slaughter *which he commanded* against the children of Bethlehem *in his madness* he[10] converted this[11] saying, « Be fruitful and multiply *and fill the earth* » and brought it *and restored it* to heaven. Let

1. II Cor. III, 18 (not quoted). — 2. Corr. ' of the same age '. — 3. Corr. ' commemorates '. — 4. Corr. ' asking '. — 5. Corr. ' his '. — 6. Ps. C, 3, neither P nor LXX. — 7. Corr. ' all things '. — 8. Gen. I, 27, 28 « And God created..... blessed them and said to them..... earth. » — 9. Corr. ' signified plainly '. — 10. Corr. ' that he '. — 11. Corr. ' the '.

[illegible] [a] [illegible]

ܬܘܒ ܩܢܘܢܐ ܕܥܠ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ

[illegible] [b] [illegible] [c] [illegible] [d] [illegible] [e] [illegible] [f] [illegible] [g] [illegible]

a Corr. [illegible] (sic). — b Corr. [illegible]. — c Corr. [illegible]. — d Marg. [illegible]. — e Marg. [illegible]. — f Corr. [illegible]. — g Corr. [illegible].

us *all* therefore give diligence to enter into the calling ⌜which leads to heaven[1], praising his great mercy *toward us*.

AGAIN HYMNS ON THE GOD-BEARER.

117 — I — V. — « **I will speak the praises of God with my mouth** »[2]. — While celebrating the memory of the Resurrection *of our Saviour,* I find that the incorruptible root of this is the Virgin, the God-bearer. For, when he that is not reckoned in genealogies became incarnate from her without *the* seed *of a man*, he *underwent and* ⌜took upon[3] himself a birth ⌜in time[4], and *of his own will* became son to Abraham and to David[5]; who is the Son *and Word* of the heavenly Father, he that was without mother in the beginning as God, and the same *again* a man without father from Mary. Her let us all entreat, *her that is* the gate[6] ⌜of heaven[7], her that gave birth ⌜without doubt[8], and caused the *great* Sun of Righteousness to shine *upon all creatures,*

1. Corr. ' heavenly '. — 2. Ps. CXLIV, 21. — 3. Corr. ' ascribed to '. — 4. Corr. ' temporal '. — 5. Matth. I, 1. — 6. Gen. XXVIII, 16, 17 (verbal diff.). — 7. Corr. ' heavenly '. — 8. Corr. ' undoubtedly '.

ܠܚܬܡܝܗܝܢ ܕܒܬܘܠܘܬܐ. ܘܡܢ ܒܬܪ ܡܘܠܕܐ ܚܬܝܡܬܐ ܒܬܕܡܘܪܬܐ ܐܠܗܝܬܐ[1] ܦܫܬ ܠܒܬܘܠܬܐ. ܢܒܥܐ ܟܢܫܐ ܕܝܠܗ ܕܡܠܬܐ[a] ܐܡܐ ܘܐܡܬܐ ܕܦܪܘܩܐ ܕܟܠ. ܕܬܦܝܣ ܘܬܬܟܫܦ ܡܛܠܬܢ[b] ܀

ܩܝܚ — ܒ — ܙ — ܡܐ ܐܬܪܘܪܒܘ ܥܒܕܝܟ ܡܪܝܐ. ܗܝ ܕܝܙܦܬ ܠܥܠܥܗ ܕܐܕܡ ܪܫܝܬܐ ܕܒܪܝܬܢ. ܘܡܢܗ ܐܬܒܢܝܬ ܘܐܬܬܩܢܬ ܐܢܬܬܐ[c]. ܠܟܠܗ[1] ܒܪܝܬܐ ܐܢܫܝܬܐ ܠܡܠܬܐ ܘܥܒܘܕܐ[2] ܕܟܠ ܐܗܦܟܬ ܘܦܪܥܬ ܘܡܬܒܣܪ ܐܦ ܦܓܪܢܝܐ. ܡܢܗ ܕܠܐ ܫܘܚܠܦܐ ܐܬܩܪܝ ܘܐܬܟܢܝ ܥܡܢܘܐܝܠ[d] ܐܬܟܢܝ ܘܐܬܟܢܝ: ܒܗ ܕܠܐ ܡܬܩܪܒܢܐ ܗܘܐ ܥܡܢ ܗܘܐ ܒܛܝܒܘܬܗ. ܠܗܕܐ ܐܝܟ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ. ܕܬܨܠܐ ܡܛܠܬܢ[e] ܢܒܥܐ ܘܢܬܟܫܦ. ܗܝ ܕܐܝܩܪܬܗ ܡܢ ܩܕܝܫܐ[f] ܠܟܠܗܘܢ ܡܝܩܪܐ[3]. ܠܐܒܗܬܐ[g]. ܐܝܟ ܕܩܒܠܬ ܠܒܘܪܟܬܐ ܫܒܝܚܬܐ ܗܝ ܕܡܫܬܠܡܐ ܗܘܬ ܠܗܘܢ ܡܫܬܠܡ. ܠܢܒܝܐ. ܠܗܘ ܕܒܟܣܝܘܬܐ[h] ܡܬܚܙܐ ܘܒܟܣܝܘܬܐ ܪܫܝܡܐ[i]

a Corr. ܠܡܠܬܐ ܗܝ ܕܐܬܚܙܝܬ. — b Corr. [ܡܛܠܬܢ]. — c Marg. ܘܐܬܬܩܢܬ ܡܢܗ ܐܢܬܬܐ ܗܝ ܕܠܐ. ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܘܒܢܐ ܡܪܝܐ ܐܠܗܐ ܠܥܠܥܐ ܕܢܣܒ ܡܢ ܐܕܡ ܠܐܢܬܬܐ. ܘܐܝܬܝܗ ܠܘܬ ܐܕܡ. — d Marg. ܐܬܩܪܝ. ܗܐ ܒܬܘܠܬܐ ܬܒܛܢ ܘܬܐܠܕ ܒܪܐ ܘܢܩܪܘܢ ܫܡܗ ܥܡܢܘܐܝܠ. — e Corr. ܡܛܠܬܢ. — f Corr. ܩܕܝܫܐ. — g Corr. ܠܪܝܫ ܐܒܗܬܐ. — h Corr. ܕܒܟܣܝܘܬܐ. — i Marg. ܕܒܟܣܝܘܬܐ ܡܬܚܙܐ ܘܒܟܣܝܘܬܐ ܪܫܝܡܐ. ܡܛܠ ܕܐܝܬܝܗ ܐܝܟ ܕܐܡܪܝܢ ܢܒܝܐ ܕܝܠܗ ܡܢ ܩܕܝܡ.

1. Sic A 17,273 18,819 Vat.; B ܕܟܠܗ; 17,136 14,713 Par. ܠܟܠܗ. — 2. A om. ܘ. — 3. A sing.

and after the birth remained sealed *by a* God-befitting[1] *miracle.* The[2] Virgin, the mother and bondwoman of the Saviour *of all, let us pray* to supplicate *and entreat* ⌈for us[3].

118 — II — VII. — « **How great are thy works, O Lord!** »[4]. — A great wonder! she who borrowed the rib of Adam, *the beginning of our creation,* and from it was built *and fashioned,* woman[5], *gave back and* repaid the whole of human creation to the Word and Maker *of all;* and, having become incarnate and been born from her without variation, he was *called and* named Emmanuel[6], in that he that cannot be approached came among us *by his grace.* Her as the God-bearer let us beg *and entreat* to pray ⌈for us[7], her that is honoured by all the saints; by the fathers[8], because she received the *glorious* blessing that was promised *to them;* by the prophets, him[9] ⌈of whom they

1. Corr. ' in God-befitting manner '. — 2. Corr. ' her that is the '. — 3. Corr. ' on our behalf '. 4. Ps. XCII, 6. — 5. Gen. II, 21, 22 « And the Lord God..... And the Lord formed the rib..... to Adam. — 6. Is. VII, 14 *LXX* « Lo! the virgin shall conceive and bear a son and they shall call his name Emmanuel. » — 7. Corr. ' on our behalf '. — 8. Corr. ' patriarchs '. — 9. ' Because she bore ' must be supplied, and so in the following clauses. All MSS. have the same.

ܡܩܕܡܘ ܐܬܢܒܝܘ[a]. ܠܦܠܓܘܬܐ ܓܝܪ ܠܗܘ ܕܒܐܣܟܡ̈ܐ ܣܓܝܐ̈ܐ. ܘܒܫܠܝ̈ܚܐ.
ܠܡܬܟܪܙܢܘܬܐ ܕܐܬܢܒܝܘܗܝ[b1] ܘܡܫܝܚܐ ܡܫܒܚܐ ܕܐܬܢܒܝܘ. ܠܗܘ ܕܐܦ ܚܢܢ
ܡܫܒܚܝܢ. ܠܗܘ[2] ܕܒܝܕܗ[c] ܦܘܪܩܢܐ ܘܚܝܐ ܕܓܢܣܢ ܕܝܠܢ[1] ܒܚܟܡܬܐ
ܫܡܠܝ[d] ܦܪܣ ܘܥܒܕ[e]܀

ܩܝܛ — ܓ — ܐ — ܡܛܠ ܕܨܒܐ ܡܪܝܐ ܒܨܗܝܘܢ ܘܓܒܐ ܠܗ ܠܡܥܡܪܐ܀ ܠܟܝ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ
ܘܒܬܘܠܬܐ. ܟܠ ܐܢܫ ܐܦ ܢܦܚܡܟܝ. ܘܢܩܪܝܟܝ[f] ܡܫܟܢܐ ܕܣܗܕܘܬܐ[g3].
ܗܘ ܕܡܛܫܝܐ ܗܘܐ ܠܓܘ ܡܢ ܐܦܝ ܬܪܥܐ ܕܬܪܝܢ[h]. ܘܡܬܐܡܪ ܗܘܐ ܩܘܕܫ[i]
ܩܘܕܫܝܢ. ܒܗ ܓܝܪ ܒܐܦܘܣܐ ܫܪܐ ܘܥܡܪ ܒܟܝ ܥܡܢܘܐܝܠ[j].
ܗܘ ܕܐܝܟ ܩܒܘܬܐ ܕܡܢ ܕܗܒܐ ܕܟܝܐ[k] ܘܡܢ ܩܝܣ̈ܐ ܠܐ ܡܬܚܒܠܢܐ. ܡܢ
ܐܠܗܘܬܐ[1] ܕܟܝܬ ܟܠ[l] ܘܡܢ ܐܢܫܘܬܐ ܕܟܝܬܐ[m] ܘܠܐ ܡܚܒܠܐ ܘܡܬܚܫܚܐ[n] ܡܢ ܪܘܚܐ

a Corr. ܡܬܢܒܝܢ ܗܘܘ. — b Corr. ܠܡܫܪܥ ܕܢܡܘܣܐ ܕܝܠܗܘܢ. — c Corr. ܕܒ. — d Corr. ܚܟܝܡܐܝܬ ܟܠܗܝܢ. — e Marg. ܡܢ ܦܪܫܬܐ ܕܒܩܝ. — f Corr. ܢܩܪܐ. — g Marg. ܡܢ ܣܗܕܐ. — h Corr. ܠܒܪ ܡܢ ܦܪܣܐ ܬܪܝܢܐ. — i Marg. ܕܒܪܝܬܐ. ܡܛܠ ܕܐܝܟ ܡܐ ܕܐܦ ܗܟܝܠ ܡܬܩܪܝܐ ܗܘܐ ܩܘܕܫܐ ܕܩܘܕܫ̈ܐ (sic). ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܡܐܢܐ ܕܕܗܒܐ. ܘܐܝܬ ܗܘܐ ܒܗ ܡܢܐ ܘܡܫܚܐ ܘܫܘܪܒܐ ܕܐܗܪܘܢ ܕܗܘ ܕܐܘܪܝ ܠܘܚ̈ܐ ܕܩܝܡܐ. ܘܠܥܠ ܡܢܗ ܟܪ̈ܘܒܐ ܕܫܘܒܚܐ ܕܡܛܠܠܝܢ ܥܠ ܚܘܣܝܐ. — j Corr. ܕܐܝܬ ܠܟܝ ܠܥܡܢܘܐܝܠ. — k Corr. ܕܟܝܐ. — l Corr. ܠܐ ܡܛܘܫܐ. — m Corr. ܕܟܝܐ. — n Corr. ܘܠܐ (perh. for ܘܡܬܚܫܚܐ ܡܢ).

1. A ܕܐܬܢܒܝܘܗܝ. — 2. B om. — 3. 2nd ܕ in paint.

prophesied[1] *beforehand* « in many portions and in many ways »[2]; *and* by the apostles him who is proclaimed *by them; and* by the martyrs, ⌈the master of their contests[3] *and the giver of the crown* and the cause of the contests : whom ⌈we also[4] praise, who for *the sake of* the salvation *and life* of our race *carried out and* performed[5] ⌈everything with wisdom[6].

119 — III — VII. — « **Because the Lord took pleasure in Zion and chose it to himself for a habitation** »[7]. — Thee, God-bearer *and* Virgin, one might *very* justly *compare, and one might* call *thee* the tent[8] ⌈of witness[9], *which was hidden* ⌈within the second curtain[10], which was called ' the holy of holies '[11]. *For after the same model* ⌈Emmanuel *abode and* dwelt[12] in thee, *who* like the ark *which was composed* of fine[13] gold and *of* unputrified beams *is composed* of the all-pure[14] Godhead and *of* the manhood which is pure and uncorrupted and

1. Corr. ' who was prophesied of by them '. — 2. Heb. I, 1 « In many portions and in many ways God spake with our fathers in the prophets who were before. » — 3. Corr. ' their lawgiver '. — 4. Corr. ' also we '. — 5. Ps. CIV, 24 (not quoted). — 6. Corr. ' all things wisely '. — 7. Ps. CXXXI, 13. — 8. Num. XVII, 7, 8, XVIII, 2 (not quoted). — 9. Corr. ' witnessing '. — 10. Corr. ' behind the second veil '. — 11. Heb. IX, 3-5 « And the inner tent..... gold. And there is in it the vessel..... mercy-seat. » — 12. Corr. ' who hast Emmanuel '. — 13. Corr. ' pure '. — 14. Corr. ' unpolluted '.

ܒܪ̈ܝܬܐ. ܘܐܝܟ ܠܚܡܐ ܕܢܚܬ[1] ܡܢ ܫܡܝܐ. ܕܡܨܛܝܪܐ[a] ܒܡܐܢܐ ܕܕܗܒܐ ܘܒܡܢܢܐ[b]
ܕܒܗ̇ ܡܨܛܝܪ ܗܘܐ ܡܬܠܟܦܠܐ. ܗܟܢܐ ܘܡܫܒܗܘ[c] ܕܐܗܪܘܢ ܗܘ ܕܡܢ ܒܬܪ
ܕܝܒܫ[1] ܐܦܪܥ ܘܐܦܩ ܦܐܪ̈ܐ. ܐܬܚܕܝܬܗ ܗܘܐ ܗܘܬ. ܒܗܘ[d]
ܕܐܢܫܢ ܕܐܥܒܕ ܘܐܬܚܕܬ ܡܢ ܥܠܬ ܚܛܝܬܐ ܢܩܫ ܘܣܝܒ ܒܗܘܢܘܗܝ ܒܬܪ
ܬܚܬܝܬܘܬܗ. ܘܐܝܟ ܛܘܦܣܗ ܕܚܘܣܝܐ ܕܡܛܠܠܐ[b] ܕܟܪܘܒܐ
ܩ̈ܕܝܫܐ ܡܛܠ ܕܠܐ ܗܘܐ. ܡܛܠ ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܘܬܐ ܕܐܠܗܘܬܐ. ܘܗܟܢܐ ܒܟܝ
ܣܓܕܝܢܢ ܠܗ ܠܐܠܗܐ. ܕܡܢܟܝ ܐܬܓܫܡ ܕܠܐ ܫܘܚܠܦܐ ܫܪܝܪܐܝܬ. ܕܡܢܗ[1]
ܒܥܝ ܕܢܦܪܘܩ[e] ܠܢ ܠܗܠܝܢ ܕܡܛܠܬܗܘܢ[f] ܐܬܒܪܢܫ. ܐܝܟ ܡܪܚܡܢܐ ܐܝܬܘܗܝ܀

ܩܟ — ܕ — ܚ — ܫܪܐ ܐܠܗܐ ܛܝܒܘܬܗ ܘܫܪܪܗ܀ ܟܕ ܚܐܪ ܐܢܫ ܠܟܝ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܘܒܬܘܠܬܐ:
ܘܠܐ[1] ܐܝܟ ܕܚܙܐ: ܘܠܪܙܐ[g] ܐܠܗܝܐ ܗܘ ܕܒܬܕܡܘܪܬܐ ܐܬܥܒܕ ܒܟܝ. ܫܬܩ[2]
ܡܛܠ ܠܐ ܡܬܡܠܠܢܘܬܐ. ܘܟܕ ܡܬܕܡܪ ܠܬܫܒܘܚܬܐ ܡܬܬܙܝܥ. ܡܛܠ
ܪܒܘܬܗ[h] ܕܗܘ ܕܡܫܬܒܚ ܒܗ ܗܟܢܐ ܐܡܪ[i] ܠܝ. ܗܘ ܕܐܝܬ ܡܫܠܡܢܘܗ[h] ܕܐܠܗܐ: ܗܘ ܕܫܕܪ[j]

a Corr. ܡܨܛܝܪܐ ܡܢ ܡܨܛܝܪܐ. — b Corr. ܡܢ for ܒ. — c Corr. ܘܐܝܟ ܡܫܒܗ. — d Corr. ܒܗ ܘܗܘܐ (sic). — e Corr. ܕܢܦܨܐ ܠܐ ܕܢܦܪܘܩ. — f Corr. ܕܡܛܠܬܗܘܢ. — g Corr. ܠܚܙܘܐ ܕܐܝܟ ܚܙܐ ܐܝܟ ܕܡ. — h Corr. ܐ for ܗ. — i Corr. ܫܡܥ ܥܒܕ. — j Marg. ܡܢ ܡܫܡܥܐ. ܘܐܦ ܡܫܡܥܐ ܠܡܟܐ ܠܐܘܪܚܗ ܕܐܠܗܐ ܡܢ ܡܫܬܪܝܢܐ. ܫܡܥܝܗ ܠܟܠܗ ܡܢ ܦܘܪܐ. ܘܦܘܪܐ ܡܢܗ ܕܡܫܡܥ ܡܛܠܬܗ ܗܘܐ ܗܘ ܟܠܗ. ܡܛܠ ܕܫܕܪ ܠܟܠܗܘܢ ܐܠܗܐ ܒܫܘܪܐ. ܫܡܥܐ ܗܘܐ ܗܘ ܐܝܢܐ ܕܡܠܬܗ. ܐܝܟ ܐܝܢܐ ܐܝܢܐ. ܘܐܦܩܗ ܟܠܗ ܒܥܠܡܐ ܡܫܡܥܐ. ܗܢܘܢ ܗܘܘ ܕܝܢ ܡܠܐ ܕܫܡܥܘܢܐ ܡܢ ܡܫܬܥܢܝܢ. ܠܐ ܒܛܝܠܐ ܡܫܡܥܐ.

1. A ܕܡܟܝܟ. — 2. A ܫܬܩ (prob. from a corr.; cf. note g).

without seed, and *is* as the bread *that came down* ⌜from heaven⌝ *which* was prefigured in[2] the vessel of gold and in[2] the manna *that was in it*. *So* also *he imitated moreover* the[3] rod of Aaron, which after it had withered budded *and put forth fruit*, in that[4] *by means of his Humanization* he *took and* renewed in himself our race that had grown old and aged by *reason of* sin; and he resembles *the model of* the mercy-seat which was overshadowed by *the wings of* the *holy* cherubim, because of the invisibility of the Godhead. *And so* in thee we worship God, who became incarnate from thee truly without variation: whom pray to deliver us for whom he became man, as he is merciful.

120 — IV — **VIII. — « God hath sent forth his grace and his truth »**[5]. — When a man looks toward thee, God-bearer *and* Virgin, ⌜and at[6] the *divine* mystery which was by a miracle wrought in thee, he[7] is silent because of the ineffability, and *wondering* is stirred to utter praise, because of the great-

1. Corr. ' heavenly '. — 2. Corr. ' by '. — 3. Corr. ' as the '. — 4. Unintelligible corr. — 5. Ps. LVII, 4. — 6. Corr. ' he beholds '. — 7. Corr. ' and '.

[illegible]

a Corr. [illegible] (to follow [illegible] ?). — b Corr. [illegible]. — c Corr. [illegible]. — d Marg. [illegible]. — e Corr. [illegible]. — f Marg. [illegible]. — g Corr. [illegible]. — h Corr. [illegible]. — i Corr. [illegible]. — j Marg. [illegible].

1. A [illegible]. — 2. A [illegible].

ness of him who helped[1] *us so much.* The Word of God himself, who came down[2] upon the *high* mountain of Sinai to lay down the law *for the people,* and hid that peak with smoke and[3] gloom and with darkness and[3] mist, and by *the* flashing *of terrible mighty* lightnings and by the sound of trumpets[4] caused those who were standing round to marvel, and taught them through such fears *and terrors,* came down upon thee, *Mary,* the rational mountain, peacefully *and gently* and mercifully[5]; in that he *blessed this and* hallowed it by the descent[6] of the *Holy* Spirit, and so became incarnate of her without variation, in flesh which ⌜is of our nature[7], endowed with a *living,* rational, intelligent soul, and became perfectly man, while he remained what he is, God; in order to do away the offence of *our father* Adam, and deliver *and restore*[8] the lost one, according to *the riches of* his great mercy.

1. Corr. ‘ did good ’. — 2. Ex. XIX, 17, 18 *LXX* « And Moses led the people out from the camp to meet God; and they stood beneath the mountain. And all the mount of Sinai smoked, because God had come down upon it in fire; and its smoke went up as the smoke of a furnace. And the whole people were greatly astonished : and there were the voices of a clarion, being prolonged, much more mighty. » — 3. Corr. ‘ and with ’. — 4. Id. XX, 18, 19 *LXX* « And all the people saw the voice and the torches and the voice of the clarion, and the smoking mountain. And, when the whole people feared and quaked, he stood afar off; and they said to Moses, ‘ Speak thou to us and we will hear; and let not God speak to us, lest we die ’. » — 5. Corr. representing φιλανθρώπως. — 6. Luke I, 35 « The angel..... Son of the Most High ’ ». — 7. Corr. ‘ was one with us in essence (οὐσία) ’. — 8. Matth. XVIII, 12, 13 (verbal diff.).

ܩܟܐ — ܗ — ܙ — ܗܘܝܢ ܐܝܟ ܗܢܘܢ ܕܚܕܝܢ ܀ ܟܠ ܐܡܬܝ ܕܐܝܟ ܠܘܬܟܝ ܡܣܩܝܢܢ ܠܗܘܢܐ
ܘܒܬܘܠܬܐ ܡܪܝܡ ܒܠܐ ܡܬܚܙܝܢܐ[a]: ܘܡܣܬܟܠܝܢܢ[1] ܒܒܪܐ
ܘܡܠܬܐ[b] ܕܐܒܐ ܗܘ ܠܐ ܡܬܚܙܝܢܐ ܠܡܠܬܗ: ܗܘ ܕܡܢ ܡܦܩܬܐ ܕܪܘܚܐ
ܩܕܝܫܐ ܘܡܢܟܝ ܐܬܓܫܡ ܕܟܝܐܝܬ ܘܩܢܘܡܝܐܝܬ[1] ܘܫܘܚܠܦ ܡܢ ܟܝܢܐ
ܐܫܬܘܬܦ[c] ܠܟܝܢܐ ܕܐܢܫܘܬܢ[d]: ܗܘ ܕܐܬܟܬܫ ܗܘܐ ܡܢ ܒܝܫܐ ܡܛܠ
ܚܛܝܬܐ ܡܢ ܩܕܡ: ܘܐܬܕܚܝ ܘܐܬܢܟܪ ܡܢ ܐܒܐ: ܘܗܘ ܬܘܒ
ܗܟܘܬ ܐܩܝܡܢ[e] ܥܡܗ ܘܐܥܠܝܢ ܥܡܗ ܘܐܘܬܒܢ ܥܡܗ
ܒܫܘܒܚܐ ܒܫܡܝܐ[f]. ܠܟܝ ܩܕܝܫܬܐ ܐܡܐ ܕܠܐ ܝܕܥܬ[g] ܙܘܘܓܐ[h]
ܐܡܪܝܢܢ ܡܠܐ ܕܪܝܫ ܐܒܗܬܐ[1] ܝܥܩܘܒ[i]. ܗܢܘ ܒܝܬܗ ܕܐܠܗܐ.

ܡܛܠ ܡܟܬܫܢܐ ܠܟܘܢ. ܠܝ ܗܘܐ ܠܐܒ ܡܢܐ ܒܪܢܫ ܘܡܠܟܐ ܚܕ ܡܢܗܘܢ܀ ܐܡܪ (sic) ܠܥܡܝ ܘܐܠܗܐ ܕܡܠܟܘܬܐ. ܘܐܬܐ ܥܒܕ ܠܗܘ ܕܝܠܕܐ. ܘܠܝ ܠܥܡܗ ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܕܝܠܕܐ ܗܘ ܡܠܟܐ ܡܢ ܕܠܥܠܡ ܘܐܠܗܐ ܕܠܐ ܫܘܚܠܦ.

a Corr. ܡܬܚܙܝܢܐ ܕܠܐ, followed by ܝ over ܢ. — b Corr. ܡܠܬܐ. — c Corr. ܘܠܐ (sic) ܫܘܚܠܦ ܕܐܫܬܘܬܦ ܠܟܝܢܐ ܕܐܢܫܘܬܢ. — d Corr. ܕܝܠܢ. — e Marg. ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܫܠܝܚܐ ܡܛܠ ܚܘܒܗ ܣܓܝܐܐ ܕܐܚܒܢ. ܐܠܗܐ ܕܝܢ ܕܥܬܝܪ ܒܪܚܡܘܗܝ. ܐܚܝܢ ܥܡ ܡܫܝܚܐ. ܘܐܩܝܡܢ ܥܡܗ. ܘܐܘܬܒܢ ܥܡܗ (sic) ܒܫܡܝܐ ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. ܕܢܚܘܐ ܠܥܠܡܐ ܕܐܬܝܢ. ܥܘܬܪܐ ܕܛܝܒܘܬܗ ܕܒܒܣܝܡܘܬܗ ܕܗܘܬ ܥܠܝܢ. ܒܝܫܘܥ ܡܫܝܚܐ. — f Corr. ܒܫܡܝܢܐ. — g Marg. ܝܕܥܬ ܙܘܘܓܐ. ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܫܠܝܚܐ ܕܒܝܬ ܡܘܬܐ ܘܐܟܬܒ ܐܢܬ ܡܢ ܐܘܪܚܐ ܕܒܪܢܫܐ ܥܠ ܕܠܐ ܝܕܥܬ. ܘܐܬܐ ܡܠܐܟܐ ܕܝܠܗ ܗܘܐ ܘܐܝܬ ܐܢܐ. ܡܛܠ ܕܝܠܟܝ ܐܢܫܐ ܗܘܐ ܡܪܝܡ. ܡܠܟܘܬܗ ܗܘܐ ܐܠܐ ܠܝ ܒܡܠܬܗ ܕܐܠܗܐ. ܘܗܘܐ ܐܬܪܗ ܕܡܫܝܚܐ. ܘܫܡܥܬ ܡܠܟܐ ܒܪܘܚܐ ܘܒܫܡܝܐ. ܟܠܗ ܘܫܡܥ ܐܝܟ ܕܐܡܪܗ. ܘܡܚܒܪܗ (sic) ܡܬܟܬܫܐ. ܘܡܫܝܚ ܡܫܝܚܐ ܒܪܘܚܗ. ܘܡܢܐ ܡܠܟܐ ܥܠܘܗܝ ܕܐܝܬܐ ܗܘ ܒܝܬ ܐܠܗܐ. — h Corr. ܠܙܘܘܓܐ. — i Corr. (sic) ܠܐ ܡܬܢܣܝܢ ܒܙܘܘܓܐ.

1. A ܘܡܣܬܟܠܝܢ.

121 — v — **VII.** — **« We have become as they that rejoice » [1].** — Whenever we ⌜lift up *the thoughts of* our mind[2] toward thee, God-bearer *and* Virgin *Mary,* and consider *the only Son and* the Word of the invisible Father; who *received a body* from *the descent of* the Holy Spirit and from thee in pure fashion and ⌜hypostatically and without variation[3] *par*took *of the* nature *of* our *manhood;* who was attacked *before by the evil one* because of sin, and was rejected *and made an alien* from the Father, and the same *again similarly* raised[4] us with him *and lifted us up together* and made *us* sit with him *in glory* ⌜in heaven[5], we repeat to[6] thee, *holy* mother who ⌜knewest not[7] copulation, the expressions of the patriarch Jacob, « This is the place of God; and this is the gate of heaven »[8]; through which we who had been cast

1. Ps. cxxv, 1. — 2. Corr. ' make the consideration to ascend '. — 3. Corr. ' in hypostasis and unvaryingly '. — 4. Eph. ii, 4-6 « But God..... and made us sit with him in Jesus Christ.... Jesus Christ. » — 5. Corr. ' among the heavenly beings '. — 6. Corr. ' concerning '. — 7. Corr. ' hast no experience of '. — 8. Gen. xxviii, 16-18 « And Jacob woke..... a stone and set (it as) his pillow..... Bethel » (verbal diff.).

ܐܦ ܗܘܘ ܠܬܚܬ ܕܡܫܟܚܝܢ· ܗܢܘܢ ܕܠܥܠܬܪܘܡܐ ܐܬܥܠܝܘ ܠܡܠܟܐ ܕܗܘܐ ܕܠܥܠ
ܢܗܘܐ ܗܘܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܐܦ ܟܕ ܡܩܪܒܝܢܢ ܨܠܘܬܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܒܐܝܕܝܟܝ ܠܡܪܝܐ
ܕܕܢܚ ܡܢܟܝ ܢܣܒܝܢ ܡܢܗ ܫܘܒܩܢܐ ܕܚܛܗ̈ܐ ܘܥܘܬܪܐ ܕܪ̈ܚܡܘܗܝ
ܣܓܝ̈ܐܐ܀

ܩܟܒ — ܘ — ܘ — ܡܛܠ ܕܗܘ ܥܒܕܢ ܘܠܐ ܚܢܢ܀ ܡܢ ܩܕܝܡ ܓܝܪ ܐܠܗܐ: ܟܕ
ܡܢ ܐܪܥܐ[a] ܓܒܠ ܥܦܪܐ: ܘܢܦܫܐ ܚܝܬܐ ܘܡܠܝܠܬܐ ܝܗܒ ܠܗ. ܥܒܕ ܘܨܪ ܒܪܢܫܐ
ܒܨܠܡܐ ܕܝܠܗ ܐܠܗܝܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܛܝܢܐ ܒܪ̈ܓܝܓܬܐ
ܕܒܣܪ ܩܒܪܬ ܠܕܡܘܬܐ ܐܠܗܝܬܐ. ܠܗܘܢܐ ܒܐܪܥܐ. ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܒܪܘܝܐ ܕܟܠ
ܒܪܐ ܘܡܠܬܐ[b] ܕܐܠܗܐ[1] ܘܐܒܐ: ܟܕ ܠܐ ܐܫܬܚܠܦ ܡܢ ܪܘܚܐ ܚܝܐ ܘܩܕܝܫܐ
ܘܡܢܟܝ ܡܪܝܡ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܒܬܘܠܬܐ ܗܘܐ ܒܨܒܝܢܗ ܒܪܢܫܐ.
ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܠܫܘܦܪܐ[c] ܩܕܡܝܐ ܕܨܠܡܐ ܡܠܝܠܐ ܘܕܠܥܠ ܡܢ ܪ̈ܓܫܐ ܐܠܗܝܐ[2]
ܢܥܒܕ ܠܢ. ܘܢܢܨܒ ܒܒܣܪܐ ܠܠܐ ܡܝܘܬܘܬܐ ܕܚܝ̈ܐ ܚܕ̈ܬܐ ܒܐܝܕ ܩܝܡܬܐ
ܕܐܠܗܐ ܦܐܝܐ. ܗܝ ܕܐܘܕܥܬ ܕܠܐ ܬܘܒ ܠܫܥܒܘܕܐ ܐܬܐ ܡܢ ܒܪܢܫܐ ܡܢܗ[d].. ܡܢ ܠܒܣܪܐ[e] ܗܘ

a Marg. [Syriac marginal note]. — b Corr. [Syriac]. — c Corr. [Syriac]. — d Corr. [Syriac]. — e Marg. [Syriac] (sic) [Syriac].

1. A [Syriac]. — 2. A pl.

down beneath have been raised up on high. And therefore, also when we offer up our prayers in faith through thee *to the Lord who shone forth from thee,* we receive *from him* forgiveness of sins and *the riches of* his great mercy.

122 — VI — VI. — « **Because it is he that made us, and not we ourselves** »[1]. — Aforetime God, by moulding dust *from the earth*[2] and endowing it with a living and rational soul, made *and formed* man in his[3] divine image; but, when the clay through fleshly lusts had buried the divine likeness, the mind, *in earth,* he that is the Creator *of all, the Son and* the Word of God and the Father, without undergoing variation of the *living and* Holy Spirit and of thee, Mary, the God-bearer, the Virgin, became *of his own will* man; in order that he might also make the *first* beauty[4] of the rational *and suprasensual* image more divine for us, and might plant in flesh *the* immortality *of the new life* through a *God-befitting* Resurrection, which signified that it has

1. Ps. c, 3, neither P nor LXX. — 2. Gen. II, 7 (verbal diff.). — 3. Corr. ' the '. — 4. Corr. ' grace '.

ܕܡܢ ܒܘܟܪܐ ܡܝ̈ܬܐ ܠܡܦܩܗ ܘܐܬܒܪܝܘܬ ܡܢ ܒܬܘܠܬܐ. ܕܡܢܗ ܒܥܘ
ܘܐܬܦܝܣܘ[1] ܕܢܛܪ ܠܢ ܟܠܢ ܒܠܐ ܚܒܠܘܬܐ ܀

ܬܘܒ ܩܝ̈ܢܬܐ ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ ܀

ܩܟܓ — ܐ — ܗ — ܦܠܘܚܘ ܠܡܪܝܐ ܒܕܚܠܬܐ ܀ ܕܟܠܟܘܢ ܐܝܠܝܢ ܕܪܚܡܝܢ ܐܢܬܘܢ ܠܡܝܩܪܘ
ܠܕܘܟܪܢܗ ܕܝܘܚܢܢ ܒܗܝܡܢܘܬܐ. ܐܦܩܘ[a] ܦܐܪ̈ܐ ܛܒ̈ܐ ܕܫܘܝܢ
ܠܬܝܒܘܬܐ. ܡܢ ܓܝܪ ܬܫܒܚܬܐ ܕܒܡܠ̈ܐ. ܪܒ ܐܝܬܘܗܝ. ܗܘ ܕܪܒ[b] ܘܡܥܠܝ
ܒܝܠܝܕ̈ܝ ܢܫ̈ܐ. ܠܡܫܘܚܬܐ ܘܬܚܘܡܐ ܕܢܒܝ̈ܐ[c] ܩܕ̈ܝܫܐ ܥܒܪ. ܥܠ[d] ܓܝܪ
ܥܡܢܘܐܝܠ. ܠܐ ܐܬܢܒܝ ܗܘܐ ܐܠܐ ܚܘܝܗ. ܩܕܡ ܗܘܐ ܪܗܛ
ܡܘܠܕܗ ܕܦܪܘܩܢ ܕܡܢ ܒܬܘܠܬܐ ܩܕܝܫܬܐ. ܘܬܘܒ ܗܘ ܡܨܥܝܐ ܗܘܐ

a Marg. ܕܡܥܡܕ. ܟܕ ܚܙܐ ܕܝܢ ܣܓܝܐܐ ܡܢ ܦܪ̈ܝܫܐ ܘܡܢ ܙܕ̈ܘܩܝܐ ܕܐܬܝܢ ܠܡܥܡܕܘ. ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܝܠܕܐ ܕܐܟܕ̈ܢܐ ܡܢܘ ܚܘܝܟܘܢ ܠܡܥܪܩ ܡܢ ܪܘܓܙܐ ܕܐܬܐ. ܥܒܕܘ ܗܟܝܠ ܦܐܪ̈ܐ ܕܫܘܝܢ ܠܬܝܒܘܬܐ. ܘܠܐ ܬܣܒܪܘܢ ܘܬܐܡܪܘܢ ܒܢܦܫܟܘܢ ܕܐܒܐ ܐܝܬ ܠܢ ܐܒܪܗܡ. ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܓܝܪ ܕܡܫܟܚ ܐܠܗܐ ܠܡܩܡܘ ܡܢ ܗܠܝܢ ܟܐܦ̈ܐ ܒܢܝ̈ܐ ܠܐܒܪܗܡ. — b Marg. ܡܢ ܟܠܗ ܘܡܥܠܝ. ܟܕ ܕܝܢ ܐܙܠܘ: ܗܢܘܢ ܫܪܝ ܠܡܐܡܪ ܠܟܢ̈ܫܐ ܥܠ ܝܘܚܢܢ. ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܕܒܪܐ ܠܡܚܙܐ. ܩܢܝܐ ܕܡܢ ܪܘܚܐ ܡܬܬܙܝܥ. ܘܐܠܐ ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܚܙܐ. ܓܒܪܐ ܕܢܚ̈ܬܐ ܪ̈ܟܝܟܬܐ ܠܒܝܫ. ܗܐ ܐܝܠܝܢ ܕܪ̈ܟܝܟܬܐ ܠܒܝܫܝܢ: ܒܒܬ̈ܝ ܡܠܟ̈ܐ ܐܢܘܢ. ܘܐܠܐ ܡܢܐ ܢܦܩܬܘܢ ܠܡܚܙܐ. ܢܒܝܐ: ܐܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ ܘܝܬܝܪ ܡܢ ܢܒܝܐ. ܗܢܘ ܓܝܪ ܕܥܠܘܗܝ ܟܬܝܒ: ܕܗܐ ܡܫܕܪ ܐܢܐ ܡܠܐܟܝ ܩܕܡ ܦܪܨܘܦܟ ܕܢܛܝܒ ܐܘܪܚܐ ܩܕܡܝܟ. ܐܡܝܢ ܐܡܪ ܐܢܐ ܠܟܘܢ. ܕܠܐ ܩܡ ܒܝܠܝܕ̈ܝ ܢܫ̈ܐ ܕܪܒ ܡܢ ܝܘܚܢܢ ܡܥܡܕܢܐ. ܙܥܘܪܐ ܕܝܢ ܒܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ ܪܒ ܗܘ ܡܢܗ. — c Corr. ܢܒܝ̈ܐ. — d Corr. ܠ.

1. AB ܘܐܬܦܝܣܘ.

no copulation in it by causing the first-born[1] from *among* the dead to spring forth *and grow* from a Virgin : whom beg *and pray* to keep us in incorruption.

AGAIN HYMNS ON THE HOLY JOHN THE BAPTIST.

123 — I — V. — **« Serve the Lord in fear »**[2]. — All ye who wish to honour the memory of John with faith, bring forth[3] *the good* fruits *that are* meet for repentance : for he that is the greatest[4] *and most exalted* among those born of women is greater than praises in words. He passed the measure *and standard* ⌜of the *holy* prophets[5]; for he did not prophesy *of* Emmanuel but pointed him out. He foreran the birth of our Saviour from the *holy* Virgin; *and moreover* he was a mediator between the old covenant (διαθήκη) and the

1. Col. I, 16-19 (verbal diff.). — 2. Ps. II, 11. — 3. Matth. III, 7-9 (verbal diff.). — 4. Id. XI, 7-11 (verbal diff.). Ref. also to Luke VII, 24-28. — 5. Corr. ' prophetic '.

ܕܐܬܬܩܢ ܒܥܬܝܩܬܐ ܘܒܚܕܬܐ. ܐܝܟ ܫܠܝܚܐ ܠܣܒܪܬܐ ܐܟܪܙ ܗܘܐ. ܐܝܟ
ܣܗܕܐ ܓܒܝܐ ܐܪܟܢ ܪܫܗ ܘܐܬܦܣܩ[1]. ܒܝܡܝܢܗ[a] ܫܪܝ ܒܐܪ̈ܙܐ ܩܕܝܫܐ
ܐܝܠܝܢ ܕܡܬܓܡܪܝܢ ܒܝܘܪܕܢܢ. ܕܡܢܗ ܢܒܥܐ ܘܢܬܟܫܦ܇ ܕܢܨܠܐ ܚܠܦ
ܢܦܫܬܢ[b] ✣

ܩܟܕ — ܒ — ܙ — ܥܕܪܝܢܝ ܐܠܗܐ ܦܪܘܩܢ ✣ ܟܕ ܒܟܠܗ ܒܡܘܬܒܬܐ[c] ܒܣܘ̈ܥܪܢܐ ܙ̈ܥܝܦܐ
ܡܬܬܙܝܥ ܗܘܐ[2] ܥܠܡܐ ܡܛܠ ܚܛܗܝܢ[d]܆ ܠܘܬ ܡܢܘ ܐܚܪܝܢ ܐܝܙܓܕܐ ܐܝܬ ܗܘܐ
ܠܡܥܪܩ܆ ܕܢܣܦܩ[e] ܗܘܐ ܕܢܒܥܐ ܥܠ ܐܦܝܢ ܒܩܘܢܕܝܢܘܣ ܪܒܐ
ܐܝܟ ܗܢܐ܆ ܐܠܐ ܠܟ ܩܕܘܡܐ ܡܢܟܠ ܘܡܥܡܕܢܐ܆ ܗܘ ܕܚܘܝ ܠܡܫܝܚܐ
ܠܒ̈ܢܝ ܐܢܫܐ܆ ܟܕ ܩܥܐ[f] ܘܐܡܪ. ܗܐ[g] ܐܡܪܗ ܕܐܠܗܐ[h]. ܗܘ
ܕܫܩܠ ܚܛܝܬܐ ܕܥܠܡܐ ܘܦܪܩ ܠܗ. ܘܐܘܕܝ ܗܘ ܕܗܢܐ ܐܠܗܐ ܘܡܪܝܐ
ܘܐܠܗܐ ܕܥܠ ܟܠ ܐܘܕܝ. ܟܕ ܐܡܪ ܘܣܗܕ ܕܐܢܐ[i] ܕܐܬܐ ܡܢ ܠܥܠ[j]܀

a Corr. ܒܝܡܝܢܗ. — b Corr. ܢܦܫܬܢ. — c Corr. ܩܕܡ (to precede). — d Corr. ܚܛ̈ܗܝܢ. — e Corr. ܕܢܣܦܩ ܗܘܐ ܕܢܒܥܐ ܗܘ. — f Corr. ܐܟܪܙ. — g Corr. ܗܐ. — h Marg. ܘܡܫܡܫܢܐ ܕܐܡܪܗ. (sic) [illegible] — i Corr. ܗܘ. — j Marg. ܡܢ ܠܥܠ.

1. A ܘ added, app. in later hand. ܘܐܬܦܣܩ must be taken as corr. — 2. B om.

new. As an apostle he preached *the Gospel;* as a *chosen* martyr *he bowed* his head *and it* was cut off; with his[1] right hand he began the *holy* mysteries *that were celebrated* in Jordan : whom let us beg *and entreat* to pray on behalf *of* our *souls.*

124 — II — VII. — « **Help me, God our Saviour** »[2]. — When the[3] world was in many ways agitated by storms (χειμών) on account of *our* sins, to what other ambassador could recourse be had, who was[4] sufficient *to pray on our behalf* in such *great* danger (κίνδυνος), except to thee, Forerunner and Baptist, who showedst Christ *plainly* to men by crying *and saying,* « ⌈This is[5] the Lamb of God[6], that taketh away the sin of the world *and saveth it* », and didst confess that ⌈the same[7] is *Lord and* God over all by saying *and testifying that* « He that cometh from above, *he* is above

1. Corr. ' the '. — 2. Ps. LXXIX, 9. — 3. Corr. ' all the '. — 4. Corr. ' was able to be '. — 5. Corr. ' Lo! '. — 6. John I, 29-31. — 7. Corr. ' he '.

ܗܢܘ ܕܠܥܠ ܡܢ ܟܠ ܐܠܗܘܬܐ. ܘܡܫܝܚܐ ܟܕ ܒܥܝܢ ܘܡܬܟܫܦܝܢ ܠܡܦܪܩ
ܠܟܠܗܘܢ ܗܢܘܢ ܕܒܪܐ ܒܛܝܒܘܬܗ ܘܒܪܚܡܘܗܝ[a] ܣܓܝܐܐ܀

ܩܟܗ — ܓ — ܗ — ܠܡܚܘܝܘ ܫܡܗ ܕܡܪܝܐ ܒܨܗܝܘܢ܀ ܬܘܒ ܐܦ ܗܫܐ ܩܠܗ[1] ܕܪܗܛܐ ܩܕܡܝܐ[b 1]: ܒܢܦܫܬܐ ܕܨܪܝܩܢ ܡܢ ܝܕܥܬܐ ܕܐܠܗܐ. ܡܫܪܐ ܠܗ ܠܐܠܗܐ ܟܕ ܩܥܐ ܘܐܡܪ ܠܟܠ ܒܢܝܢܫܐ ܬܘܒܘ[c 2] ܘܬܘܒܘ ܡܛܠ ܕܩܪܒܬ ܠܗ[d] ܡܠܟܘܬܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܪܫܗ[e] ܕܝܩܝܪܐ ܗܘ ܕܐܬܦܣܩ ܡܛܠ ܡܝܬܪܘܬܐ܆ ܡܟܠܐ ܠܐܝܢܐ ܕܢܣܒ ܠܒܪ ܡܢ[3] ܢܡܘܣܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܐܦ ܠܗܪܘܕܣ ܟܕ ܪܕܦ[4] ܗܘܐ[4] ܠܗ ܐܡܪ[4] ܗܘܐ[f 4]܆ ܕܠܐ[g] ܫܠܝܛ ܠܟ ܕܬܣܒܝܗ ܠܐܢܬܬܐ. ܥܗܕܢܐ ܗܟܝܠ ܕܗܠܝܢ ܘܕܚܠܬܐ ܕܝܠܟ. ܛܚܢ ܒܢܦܫܬܢ[5] ܒܝܕ ܨܠܘܬܗ ܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ. ܘܥܒܕ ܚܢܢܟ ܥܠ ܟܠܢ[h]. ܐܝܟ ܣܘܓܐܐ ܕܪܚܡܝܟ ܣܓܝܐܐ܀

ܩܟܘ — ܕ — ܚ — ܐܬܦܢܝ ܡܪܝܐ ܘܦܪܘܩ ܢܦܫܝ܀ ܐܝܠܢܐ ܕܢܨܒ ܘܟܠܗ ܠܝܚܝܕܝܐ ܡܢ[i]

a Corr. ܐܝܟ ܣܘܓܐܐ. — b Corr. ܗܘ ܕܪܗܛ ܩܕܡܝܐ. — c Marg. ܘܡܛܠ. ܕܗܘܐ ܕܝܢ ܒܡܫܬܡܠܝܢ ܗܘܢ ܐܠܐ ܡܫܝܚܐ. [illegible] — d Corr. ܠܗ ܠܘܬܢ. — e Corr. ܘܪܫܗ. — f Corr. ... (sic) [illegible] — g Marg. [illegible] (sic) [illegible] A. — h Corr. ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ. — i Corr. ܕܢ.

1. B marg. πρόδρομος. — 2. B ܘܬܘܒܘ. — 3. A om. — 4. A cross above the word in A. — 5. ܢ in paint.

all » [1]? whom beg *and entreat* to save all those whom he created *in his grace and* in [2] *his* great mercy.

125 — III — V. — « **To show the name of the Lord in Zion** » [3]. — Now again also the voice ⌈of the Forerunner [4] causes God to dwell in souls destitute of the knowledge of God by crying *and saying to everyone,* « *Be converted* [5] *and* repent because [6] the kingdom of heaven is ⌈at hand [7] » : and his [8] *revered* head which was cut off for virtue's sake restrains him that is married [9] contrary to the law, as ⌈he said to Herod [10] *also when he was persecuting him,* « It is not permissible for thee to take her *to wife* » [11]. The memory *therefore* of these things and the fear of thee ground in our [12] *souls* through [13] his prayers, Christ, God; and ⌈perform thy [14] mercy upon *all of* us, according to *the abundance of* thy great mercy.

126 — IV — **VIII.** — « **Turn, Lord, and deliver my soul** » [15]. — The tree

1. Id. III, 29-32 « He that hath..... speaketh of the earth. But he that.... receiveth » (verbal diff.).
2. Corr. ' according to '. — 3. Ps. CII, 22 *LXX*. — 4. Corr. ' that ran in front ' : marg. πρόδρομος.
5. Matth. III, 1, 2. — 6. Corr. ' for '. — 7. Corr. ' near '. — 8. Corr. ' the '. — 9. Unintelligible corr.
10. Corr. ' it did Herod, saying '. — 11. Matth. XIV, 3, 4. Ref. also to Mark VI, 17, 18. — 12. Corr. 'us '.
— 13. Corr. ' by '. — 14. Corr. ' have '. — 15. Ps. VI, 5.

[illegible] [a] [illegible] [b] [illegible]
[illegible] [c] [illegible]
[illegible]
[illegible] [1] [illegible]
[illegible] [d] [illegible]
[illegible]

[illegible] [2]

[illegible] — ܐ — ܘ — [illegible]
[illegible] [3] [illegible] [4] [illegible]
[illegible] [e] [illegible]

a Marg. [illegible] — b Corr. [illegible] — c Marg. (sic) [illegible] — d Marg. [illegible] (sic) [illegible] (sic) [illegible] — e Corr. [illegible]

1. [illegible] in paint. — 2. A marg. Στεφανος. — 3. A [illegible]. — 4. A (from lack of space) [illegible], with mark of abbr.

of my soul that is ⌜devoid of⌝ fruits has grown fat [2] *and* thick *and* broad from [3] *the weight of* fleshly lusts and pleasures; and I see that *already* the ax [4] of threatening is laid to the root : but may thy words, O! Forerunner of our Saviour and Baptist, run before, and produce in me *good* fruits *meet* for [5] repentance, and may they *hinder and* prevent the stroke [6] because of *the mercifulness of* him who willeth the *life and* conversion of sinners, Christ our God.

On the holy Stephen.

127 — I — VI. — « Thou shall gladden him with joy with thy countenance » [7]. — With the first combatant and leader of the lines of the *spiritual* battle of the holy martyrs, *which is* heavenly and angelic, Stephen the brave [8]

1. Corr. ' without '. — 2. Deut. XXXII, 15 *LXX* « And Jacob ate and was sated and the beloved kicked. And he grew fat and thick, and he grew broad and left the Lord who made him; he withdrew from God his Saviour. » — 3. Corr. ' by '. — 4. Matth. III, 10 « Lo! the ax..... fire. » — 5. Corr. ' of '. — 6. Luke XIII, 6-9 « A certain man..... if not, next year thou shalt cut it down '. » — 7. Ps. XXI, 7 *LXX*. — 8. Corr. representing εὐθαρσής.

ܘܪܡ ܡܬܬܪܝܡܐ ܘܐܝܟ ܒܫܘܪܐ ܕܚܣܝܢܐ. ܠܕܠܐ ܡܬܬܪܥ[a] ܘܐܝܟ ܟܠܝܠܐ ܡܫܒܚܐ
ܐܠܗܐ ܡܛܝܒܢܐ[b]. ܡܛܠ ܗܕܐ ܥܡ ܡܙܡܪܢܐ ܘܢܒܝܐ ܕܘܝܕ[c]
ܐܡܪܝܢ. ܡܪܝܐ ܐܝܟ ܕܒܙܝܢܐ ܕܡܬܛܝܒܢܘܬܟ ܥܛܪܬܢ. ܗܘ ܕܒܨܠ
ܘܬܗ ܘܒܒܥܘܬܗ ܒܥܝܢ ܚܢܢ ܠܟܠܢ ܬܫܦܘܥ ܚܢܢܟ ܣܓܝܐܐ܀

ܩܟܚ[1] — ܒ — ܚ — ܗܘܐ ܢܩܒܠ[2] ܒܘܪܟܬܐ ܡܢ ܡܪܝܐ܀ ܣܛܦܢܘܣ ܕܐܒܘܗܝ ܕܣܗܕܘܬܐ.
ܣܛܦܢܘܣ[3] ܗܘ ܪܫܐ ܕܣܗܕܐ[d] ܥܕܠܐ ܕܣܗܕܘܬܐ ܢܬܬܓܪ ܗܘܐ[e] ܘܡܬܟܠܠ
ܗܘܐ ܒܟܠܝܠܐ. ܐܦ ܓܝܪ ܟܢܘܫܬܐ ܢܟܝܠܬܐ ܕܗܢܘܢ ܕܕܐܢܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܠܒܪ ܡܢ
ܢܡܘܣܐ. ܐܝܟ[f] ܡܠܐܟܐ ܕܐܠܗܐ ܚܙܝܢ ܗܘܘ ܠܗ ܘܡܬܟܢܦܝܢ[g]. ܘܡܢ ܒܬܪ
ܡܠܠܘܬܐ ܗܝ ܪܒܬܐ[h] ܘܐܠܗܝܬܐ ܕܠܘܬ ܟܢܘܫܬܐ. ܟܕ ܐܬܥܠܝ ܘܐܬܪܝܡ ܠܘܬ
ܪܘܡܐ ܡܢ ܩܠܐ ܕܡܠܘ. ܚܙܐ[i] ܒܗ ܒܗܘ[j] ܠܫܡܝܐ ܕܦܬܝܚܝܢ.

a Corr. ܡܬܒܪܥ. — b Corr. ܛܒܐ. — c Marg. A ܘܒܙܝܢܐ ܐܝܟ ܕܒܙܝܢܐ. ܡܪܝܐ ܐܝܟ ܕܒܨܒܝܢܟ. ܡܛܠ ܗܕܐ ܥܡ ܡܙܡܪܢܐ. ܡܢ ܡܙܡܪܢܐ ܗܘ ܕܘܝܕ. B ܕܡܬܛܝܒܢܘܬܐ ܥܛܪܬܢ ܠܢ. — d Corr. ܘܣܗܕܐ ܣܗܕܘܬܐ. — e Corr. ܡܬܓܪܘ. — f Marg. ܕܦܪܘܣܘܦܐ. ܡܢ [illegible] — g Corr. ܘܡܬܟܢܦܝܢ ܗܘܘ. — h Corr. ܪܒܬܐ ܘܐܠܗܝܬܐ. — i Corr. ܩܕܡܐ (to precede). — j Marg. ܕܦܪܘܣܘܦܐ. ܡܢ [illegible] (sic) [illegible]

1. A ܩܟܚ. — 2. A ܢܩܒܠ; other MSS ܢܩܒܠ. — 3. A ܣܛܦܢܘܣ B ܐܣܛܦܢܘܣ.

and-high souled, as with a ⌈*strong* wall that cannot be broken through and *as* with a crown *of glory,* thou hast surrounded thy[1] churches, Christ, *God, our* benefactor. Wherefore, singing with the prophet David[2], we say, « Lord, thou hast crowned us as with the armour of *thy* favour »; through[3] whose prayers and entreaties *we beg* bestow upon *all of* us thy great mercy.

128 — II — **VIII. — « He shall receive a blessing from the Lord »**[4]. — Stephen, the ⌈beginning of[5] martyrs, even before *being glorified by* martyrdom, ⌈was *already* adorned[6] *and crowned* with a crown of martyrdom. For even the *deceitful* assembly of those who judged him contrary to the law beheld him as[7] an angel *of God* and were ashamed : and after the ⌈great and divine teaching[8] *before the assembly*, having been raised and exalted *on high* by

1. Corr. ' the '. — 2. Ps. v, 13 *LXX* « Because thou shalt bless the righteous. Lord, thou hast crowned us as with the armour of favour. » — 3. Corr. ' by '. — 4. Ps. XXIV, 5 *LXX*. — 5. Corr. ' first among '. — 6. Corr. ' shines '. — 7. Acts VI, 15 « And, when all those who were sitting in the assembly had looked fixedly at him, they saw his face as the face of an angel. » — 8. Corr. ' long and divine exposition '.

ܘܡܠܘܗܝ ܕܡܫܝܚܐ ܒܗ ܩܐܡ ܡܢ ܝܡܝܢܐ ܕܐܠܗܐ ܘܐܒܐ. ܡܢ ܗܪܟܐ ܒܪ ܠܒܪ
ܡܢ ܦܓܪܐ ܐܠܘܗܝ ܗܘܐ· ܐܝܟ ܠܐ ܡܪܓܫ ܗܘܐ ܕܡܬܪܓܡ ܒܟܐܦܐ ܘܡܠܟ
ܦܝܣܘܗܝ ܡܠܟܘܬ[a] ܗܘܐ ܟܕ ܐܡܪ ܠܘܬ ܐܠܗܐ· ܕܠܐ ܠܗܘܢ ܬܚܫܘܒ
ܠܗܘܢ ܡܪܝܐ ܚܛܝܬܐ ܗܕܐ. ܗܘ ܕܒܨܠܘܬܗ ܘܠܢ ܟܠܢ[b] ܚܘܣ ܘܐܬܪܚܡ ܡܪܝܐ[c]
ܕܡܬܪܥܐ ܒܩܕܝܫܐ܀

ܬܘܒ ܩܢܘܢܐ ܕܥܠ ܫܠܝܚܐ ܩܕܝܫܐ܀

ܡܠܟ[1] — ܐ — ܚ — ܪܘܪܒܢܐ ܕܝܗܘܕܐ ܘܫܠܝܛܢܝܗܘܢ܀ ܫܠܝܚܐ ܕܫܪܪܐ ܘܡܟܪܙܢܐ
ܘܡܠܦܢܐ ܕܥܕܬܐ· ܠܟܘܢ ܟܠܟܘܢ ܟܠ ܡܕܝܢܬܐ ܘܐܬܪܘܬܐ· ܐܦ ܣܘܦܐ
ܘܣܘܦܐ ܘܬܚܘܡܗ[d2] ܕܬܒܝܠܬܐ· ܘܕܘܟܪܢܐ ܘܥܐܕܐ ܕܠܐ ܡܬܠܥܣܢܐ[e] ܡܬܥܗܕܝܢ
ܒܟܠܙܒܢ· ܠܐ ܢܦܝܫ ܐܝܟ ܕܐܟܫܝܪ ܡܠܐ ܐܠܐ ܗܘ[f] ܕܠܘܬ ܕܬܪܝܨܘܬܗܘܢ

a Corr. ܡܠܟܘ. — b Corr. ܟܠܢ. — c Corr. ܐܠܗܐ. — d Corr. ܘܣܘܪܐ. — e Corr. ܡܬܠܥܣܢܐ. —
f Marg. ܡܢ ܡܠܦܢܘܬܐ ܕܝܠܗ.. ܥܡܠܐ ܡܥܠܝܢ ܥܒܕܘܗܝ ܕܐܠܗܐ. ܘܟܕܒܪ (sic) ܐܬܪܘܬܗ ܡܟܢܐ ܢܦܫܐ. ܡܢ ܠܡܠܘܢ ܡܟܝܢ ܡܠܦܢܘܬܐ. ܠܟܠ ܟܠܟܠ ܡܟܢܐ ܡܟܝܢ. ܠܡܠ ܡܠܦܢܘܬܐ ܐܠܐ ܡܠܐ ܕܠܐ ܡܬܥܠܝܢ ܒܥܕܢܝܗܘܢ (sic). ܒܟܠܗ ܐܢܐ ܢܦܫܐ ܡܬܥܢܝܢ.
ܘܡܬܥܒܕܝܢ ܕܐܝܟ (sic) ܩܕܝܫܘܗܝ.

1. A ܡܠܟ. — 2. A ܘܣܘܪܗ.

his[1] words, he saw *with his mind*[2] heaven opened, and Jesus *Christ* standing at the right hand of God and the Father. Thereupon, being without the body, as if he did not perceive that he was being stoned with stones, he ⌈made entreaty[3] even for those who stoned him, saying *to God,* « Reckon not this sin to them, Lord » : by whose prayers be *pitiful and* merciful to *all of* us also, ⌈Lord that[4] *taketh pleasure in* the saints.

Again hymns on the holy Apostles.

129 — I — VIII. — « **The great men of Judah and their rulers** »[5]. — Apostles of the truth *and preachers* and teachers *of the church,* for you all cities and countries, even the *ends and* limit of the inhabited earth, *always rightly* celebrate a commemoration and a festival that shall not ⌈be blotted

1. Corr. ' his own '. — 2. Id. VII, 55-60 « And, being full of the Holy Spirit, when he had looked to heaven, he saw the glory of God, and Jesus standing at the right hand of God and he saith, ' Lo! I see heaven opened, and the Son of man standing at the right hand of God '. And, having cried with a loud voice, they stopped their ears and rushed at him all together : and, having taken him outside the city, they stoned him, and the witnesses laid their clothes at the feet of a young man called Saul. And they stoned Stephen while he cried and said, ' Lord Jesus, receive my spirit '. And, having kneeled down, he cried with a loud voice, ' Lord, lay not this sin to their charge '. And, having said this, he fell asleep. » — 3. Corr. ' prayed '. — 4. Corr. ' God of '. — 5. Ps. LXVIII, 28.

[Syriac text]

[Syriac text]

[Syriac text]

a Marg. [Syriac text] (so both MSS.) [Syriac text] (sic) [Syriac text] — b Corr. [Syriac text] (to follow [Syriac text]?). — c Corr. [Syriac text]. — d Corr. [Syriac text]. — e Marg. [Syriac text] (sic) [Syriac text] — f Corr. [Syriac text]. — g Marg. (sic) [Syriac text]

1. A pl., but [Syriac text] also above as corr. — 2. B marg. φωστηρες. — 3. A om. — 4. A [Syriac text] B [Syriac text]. I[st] 3 words in paint. A marg. Παυλος. — 5. [Syriac text] in ink.

out[1]. For there are no speeches or words[2] *to be found* through which your voices were not heard, and where they are not borne on *the* lips *of every man*, *but* also *in that* they are *always moreover* spoken[3] *as living words* through the signs *and mighty acts* and miracles *that ye do* : and[4], as flowers of the church[5] who every day shoot forth the salvation of the believers *and again as* rational and heavenly luminaries[6], *you* give light to *all* them that sit in darkness[7] without knowledge; make supplication *therefore*, ⌜I pray[8] you, that the minds of us all may be strengthened by your *divine* teachings, and that we may be admitted to find great mercy.

On the holy Paul the Apostle.

130 — I — IV. — « **Thou gavest gifts to men** »[9]. — Paul the *great among*

1. Corr. ' die '. — 2. Id. XIX, 2-5. — 3. Philipp. II, 14-16 (verbal diff.) (cited as Eph.). — 4. Corr. ' and you '. — 5. Corr. ' churches '. — 6. Corr. ' stars ' : marg. φωστῆρες. — 7. Is. IX, 2 *LXX* (?) « The people that was sitting in darkness saw a great light : and they that were sitting (in the land) of the shadows of death, upon them light shone. » — 8. Corr. ' we entreat '. — 9. Ps. LXVIII, 19.

ܕܫܠܝܚܘܬܐ ܕܝܠܗ ܡܢܗܪܐ. ܝܬܝܪ ܡܢ ܟܠܗܘܢ ܒܢܝܢܫܐ ܥܘܬܪܐ ܒܩܢܝܢܐ[a]
ܕܓܙܘܗܝ ܟܣܝܐ[1]. ܕܚܟܡܬܟ. ܒܕ ܒܡܠܬܐ ܕܡܠܦܢܘܬܐ ܐܝܬ ܗܘܐ ܠܟ ܒܗ ܕܡܡܠܠ[b]
ܥܬܝܪܐܝܬ[c]. ܘܦܥܠ ܘܣܥܪ ܐܠܗܐܝܬ. ܒܟܠ ܬܕܡܪܬܐ ܘܐܬܘܬܐ ܘܚܝܠܐ.
ܗܘ ܕܟܕ ܛܥܝܢ ܗܘܐ ܒܠܒܗ[d] ܠܡܕܝܢܬܐ[e] ܟܠܗܝܢ ܘܠܥܕܬܐ: ܩܥܐ ܗܘܐ ܠܘܬ
ܐܢܫܝܢ ܟܕ ܐܡܪ[f] ܠܗܘܢ. ܗܐ ܠܐ ܠܟܘܢ ܐܠܝܨܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܝ. ܐܠܝܨܝܢ
ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܒܪܚܡܝܟܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܦ ܠܡܫܩܠ ܪܒܐ ܘܩܕܝܫܐ ܫܡܟ ܫܟܝܚ ܗܘܐ
ܠܡܛܥܢ ܩܕܡ ܥܡܡܐ ܘܩܕܡ[g] ܡܠܟܐ ܘܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ[h2]. ܐܝܟ[i] ܕܐܣܗܕܬ
ܒܡܠܝܟ ܗܠܝܢ ܕܠܐ ܡܕܓܠܢ. ܗܘ ܕܒܨܠܘܬܗ. ܗܒ ܝܕܥܬܐ
ܘܣܘܟܠܐ ܕܐܠܗܝܬܐ ܠܟܠܢ ܒܥܝܢ[j] ܡܢܟ܀

ܕܢܬܚܙܘܢ ܠܒܢܝܗܘܢ ܘܠܡܕܝܢܬܗܘܢ ܒܫܘܒܚܐ ܠܒܪܗ ܒܪܐ ܕܫܡܝܐ. ܘܡܫܘܠܠ ܕܝܠܗ ܕܐܬܐ ܕܐܬܚܘܝ ܐܬܐ. ܘܕܡܫܝܚܐ ܗܘ ܕܒܗ ܒܟܠ
ܫܘܒܚܐ ܕܫܠܝܚܘܬܐ ܘܕܝܠܗ.

a Corr. ܡܫܬܘܬܦ (sic). — b Marg. ܐܦ ܗܘܐ ܕܝܢ ܒܗ. (i. e. II Cor.; reff. out of order in A) ܡܛܠ ܕܠܐ ܐܬܐ ܠܘܬܟܘܢ ܐܢܐ ܐܫܟܚܟܘܢ ܐܝܟ ܕܨܒܐ ܐܢܐ. ܘܐܢܐ ܐܫܬܟܚ ܠܟܘܢ ܐܝܟ ܕܠܐ ܨܒܝܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܒܘܩܝܐ ܒܥܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܡܫܝܚܐ ܕܡܡܠܠ ܒܝ
— c Corr. ܡܥܬܪܐ. — d Corr. ܒܠܒܐ. — e Marg. A ܕ.ܒ. ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܒܠܒܢ ܐܢܬܘܢ. ܡܛܠ ܕܐܡܪܬ ܡܢ ܩܕܝܡ ܕܒܠܒܢ. ܘܕܐܘܪܫܠܡ.
ܡܢ ܗܘ ܕ.ܒ. ܕܟܠܗ ܒܪܘܚܢܐ. B ܒܕܘܩܕܐ ܡܢ ܐܝܠܝܢ ܕܒܠܒܝ ܐܢܬܘܢ. ܘܡܛܠ ܕܟܠܗܝܢ ܥܕܬܐ ܐܝܬ ܒܠܒܗ ܕܫܠܝܚܐ.
ܕܡܦܪܢܣܢܐ. ܕ.. ܦܘܠܘܣ ܗܘ ܕܦܪܢܣ ܒܠܒܗ ܠܟܠܗܝܢ ܥܕܬܐ. ܠܐ ܗܘ ܕܝܢ ܕܟܠܗ ܦܬܝܚܘܬܐ. — f Marg. ܠܐ
ܕܐܠܝܨܝܢ. ܐܡܪ. ܐܠܝܨܝܢ ܐܢܬܘܢ ܒܝ. ܐܠܝܨܝܢ ܐܢܬܘܢ ܕܝܢ ܒܪܚܡܝܟܘܢ. — g Corr. ܩܕܡ (to precede?). — h Marg. ܐܡܪ. ܠܚܢܢܝܐ ܡܪܝܐ. ܠܐ ܡܛܠ ܕܡܐܢܐ ܓܒܝܐ ܗܘ ܠܝ. ܕܢܛܥܢ ܫܡܝ (bis) ܩܕܡ ܥܡܡܐ ܘܡܠܟܐ ܘܒܢܝ ܐܝܣܪܝܠ.
— i Corr. ܐܝܟ. — j Corr. ܡܬܟܫܦܝܢ.

1. A ܦܘܠܘܛܘܣ B ܦܠܘܛܘܣ. — 2. A ܐܝܣܪܝܠ.

apostles more than all men partook of *the riches*[1] *of* the hidden treasures of thy wisdom, seeing that in the words of teaching he had thee in him speaking[2] *richly,* and[3] working *and acting divinely,* in *all* miracles and signs and mighty acts; who, while carrying in *his* heart both all the cities[4] and the congregations, cried *to certain men, saying to them,* « Ye are not straitened in me; but ye are straitened in your heart »[5]; since he was also able to bear thy *great and holy* name « before peoples and *before* kings and the sons of Israel »[6], as[7] *thou didst bear witness in* thy words that cannot lie : by whose prayers bestow knowledge and understanding of divine things upon *all of* us, ⸢I pray[8] thee.

1. Col. II, 1-3 « But I wish you to know, my brethren, what..... and of knowledge. » — 2. II Cor. XIII, 2, 3. — 3. Corr. ' Christ, and '. — 4. Id. VII, 3 « For I said before that ye are in our heart », XI, 28. Ref. also to Philipp. I, 7. — 5. II Cor. VI, 11, 12 « Our mouth.... ye are not straitened in me; but ye are straitened in your heart. » — 6. Acts IX, 15 « The Lord said to Ananias, ' Go because this man is a vessel of election to me, who shall carry my name before peoples and kings and the sons of Israel » '. — 7. Corr. ' according to '. — 8. Corr. ' we entreat '.

ܥܠ [1] ܝܘܚܢܢ ܬܐܘܠܘܓܘܣ ܘܐܘܢܓܠܣܛܐ [2] ܀

ܩܠܐ — ܐ — ܙ — ܟܠܗܘܢ ܥܡܡܐ ܢܛܘܒܘܢܝܗ܀ ܠܡܒܣܪܢܐ ܘܫܠܝܚܐ ܝܘܚܢܢ
ܐܘܢܓܠܣܛܐ: ܗܘ ܕܡܢ [3] ܡܫܝܚܐ **ܐܠܗܐ ܡܪܗ** ܩܕܝܡ ܐܬܟܢܝ
ܒܪ ܪܥܡܐ [a]: ܘܡܛܠܠ ܗܘܐ ܗܘ ܕܒܪܫܝܬ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܡܠܬܐ [b]: ܘܗܘ ܡܠܬܐ
ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܠܘܬ ܐܠܗܐ: ܘܐܠܗܐ [4] ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ ܗܘ ܡܠܬܐ. **ܐܠܗܐܝܬ**
ܢܒܥ [1] ܒܩܠܐ ܪܒܐ. ܘܐܪܝܡ **ܘܐܪܡܝ ܬܗܪܐ** ܒܟܠܗܝܢ [c] ܡܫܡܥܬܐ ܕܚܟܝܡܐ
ܘܕܠܐ [d] ܚܟܝܡܐ. ܠܗܢܐ ܕ**ܐܦ** ܝܬܝܪ ܡܢ ܫܪܟܐ ܕܬܠܡܝܕܐ **ܚܒܪܘܗܝ**
ܪܚܡ ܗܘܐ ܡܝܚܕܐܝܬ [e] ܝܫܘܥ [f]: ܗܘ ܕܡܢܗ ܐܠܗܐ ܐܬܟܪܙ [g]. **ܢܒܥܐ ܘܢܬܟܫܦ**
ܥܡ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ ܘܒܬܘܠܬܐ. ܕܢܦܝܣܘܢ ܡܫܠܛܢ [h]. ܐܝܟܢܐ ܕܟܠ ܫܠܡܘܬܐ

a Corr. ܥܡܐ ܟܠܗܘܢ ܥܡܐ ܫܡܥ ܕܡܫܒܚ ܐܠܗܘܗܝ ܘܠܡܫܝܚܐ ܒܪ ܙܒܕܝ. ܥܡܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܠܡܫܒܚܘ ܟܠܗܘܢ ܘܠܡܒܪܟܘ ܝܘܚܢܢ ܬܐܘܠܘܓܘܣ. ܒܪܫܝܬ ܐܝܬܘܗܝ ܕܐܠܗܐ ܒܢܝ ܪܥܡܐ. ܒܢܝ ܪܥܡܐ. — b Marg. ܗܘܐ ܐܝܬܘܗܝ ܡܠܬܐ ܘܗܘ ܡܠܬܐ. ܗܘܐ ܐܝܬܘܗܝ ܒܪܫܝܬ. ܗܘ ܡܠܬܐ. ܗܘ ܐܝܬܘܗܝ ܒܪܫܝܬ ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܟܠ ܒܐܝܕܘܗܝ ܗܘܐ. ܘܡܢ ܒܠܥܕܘܗܝ ܐܦܠܐ ܚܕܐ ܗܘܐ. — ܠܘܬ ܐܠܗܐ. ܘܐܠܗܐ ܐܝܬܘܗܝ ܗܘܐ.
c Corr. ܒܟܠܗܝܢ (sic) ܐܠܡܘܗܝ. ܡܠܐ. ܒܪܥܡܐ. — d B corr. ܘܕܠܐ ܚܟܡ. — e Corr. ܡܝܚܕܐܝܬ. — f Marg. ܡܫܝܚܐ. ܐܝܬ ܗܘܐ ܕܝܢ ܡܢ ܬܠܡܝܕܘܗܝ ܚܕ ܕܡܬܟܝܢ ܗܘܐ ܒܥܘܒܗ ܗܘ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܝܫܘܥ. ܠܗܢܐ ܪܡܙ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܕܢܫܐܠܝܘܗܝ. ܕܡܢܘ ܗܘ ܕܐܡܪ ܥܠܘܗܝ. ܘܢܦܠ ܗܘ ܬܠܡܝܕܐ ܥܠ ܚܕܝܗ ܕܝܫܘܥ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ ܡܢܘ ܗܘܐ܀ ܘܟܕ ܡܠܟܐ. ܘܐܬܦܢܝ ܫܡܥܘܢ ܟܐܦܐ ܘܚܙܐ ܠܬܠܡܝܕܐ ܗܘ ܕܪܚܡ ܗܘܐ ܝܫܘܥ ܕܐܬܐ ܒܬܪܗ. ܗܘ ܕܢܦܠ ܗܘܐ ܒܚܫܡܝܬܐ ܥܠ ܚܕܝܗ ܕܝܫܘܥ. — g Corr. ܐܬܟܪܙ. — h Corr. ܫܠܡܢ.

1. B ܕܟܠ. — 2. A (from lack of space) ܘܐܘܢ (with mark of abbr.). — 3. From the letter ܡ to ܒܡܫܝܚܐ (hymn 132) B is in another hand and has words and letters in paint, corrections, and marginal references like A. — 4. Deleted in B; 17,136 18,819 om.

ON JOHN THE THEOLOGIAN AND EVANGELIST.

131 — I — VII. — « All the peoples shall bless him » [1]. — The preacher and apostle, John the Evangelist, who by Christ, *even God, his Master,* was before named 'son of thunder' [2], and for this reason *divinely* thundered with loud [3] voice the words, « In the beginning was the Word, and the Word was with God, and the Word was God » [4], and ⌈stirred up [5] *and instilled* wonder *in* all the ears of wise and of unwise, whom *also* Jesus particularly [6] loved more than the rest of the disciples *his fellows* [7], by whom he was proclaimed [8] God, let us *beg and* beseech together with the God-bearer *and* Virgin to

1. Ps. LXXII, 17, neither P nor LXX. — 2. Mark III, 16, 17. — 3. Corr. ' loudness of '. — 4. John I 1-3 « In the beginning..... and the Word is God. He is in the beginning..... was nothing made » (verbal diff.). — 5. Corr. ' caused to '. — 6. Corr. ' especially '. — 7. Id. XIII, 23-25 (verbal diff.), XXI. 20 « And Simon Cephas turned..... the supper. » — 8. Corr. ' called '.

ܗܕܐ ܕܫܬܐܣܬܐ ܡܢ ܕܒܢܝܢ ܚܢܢ[a] ܠܟܠܗ ܦܘܠܚܢܐ[b] ܕܥܒ̈ܕܐ ܕܡܝܬܪ̈ܘܬܐ
ܢܫܬܘܐ ܕܢܫܟܚ ܪ̈ܚܡܐ ܣܓܝ̈ܐܐ܀

ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܡܪܩܘܣ ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ܀

ܩܠܒ — ܐ — ܘ — ܡܕܒܪ ܡ̈ܠܘܗܝ ܒܕܝܢܐ܀ ܡܪܩܘܣ ܐܠܗܝܐ ܘܬܠܡܝܕܐ
ܫܪܝܪܐ ܕܦܛܪܘܣ ܗܘ ܪܒܐ ܘܪܫܐ ܕܫ̈ܠܝܚܐ: ܟܕ ܒܥܝܪܘܬܐ ܐܟܪܙ
ܐܘ ܣܒܪ[c] ܝܘܡ ܡܢ ܝܘܡ ܠܒܪܝܬܐ ܦܘܪܩܢܗ[d] ܕܡܫܝܚܐ ܐܠܗܢ:
ܘܐܘܕܥ ܥܡ ܪܒܐ ܒܢܒ̈ܝܐ[e] ܕܘܝܕ ܡܙܡܪܢܐ[f] ܠܬܫܒܘܚܬܐ ܕܝܠܗ. ܠܟܠܗ̇
ܡܨܪܝܢ ܕܒܬܪ ܛܥܝܘܬܐ ܕܦܘܠܚܢ ܫ̈ܐܕܐ ܪܘܝܐ ܗܘܬ. ܠܘ ܒܠܚܘܕ ܠܡܗܝܡܢܘ.
ܐܠܐ ܐܦ ܠܡܟܪܙܘ ܬܐܘܠܘܓܝܐ ܒܟܠܗ̇ ܚܬܝܬܘܬܐ[g]. ܡܛܠ ܗܕܐ ܡܢ

a Marg. ܒܡܬܚܫܒܢܐ. ܐ. ܡܬܚܫܒܢܘܬܐ ܚܫܒ ܐܢܫ ܡܢ ܗܕܐ ܕܡܫܡܗ. ܐܝܟ ܠܐ ܡܩܒܠ ܠܡܫܡܗ ܕܐܬܩܪܝ ܢܩܒ ܡܩܒܠܢܐ. ܐܘ ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܟܠ ܗܕܐ ܡܬܚܫܒܢܘܬܐ. ܕܗܘܐ ܐܘ ܣܘܥܪܢܐ ܐܘ ܦܘܠܚܢܐ ܡܩܝܡܢܐ: ܐܘ ܡܫܘܚܬܐ ܐܘ ܒܢܝܢܐ ܐܘ ܣܥܪܐ: ܒܬܪܐ ܕܢܩܦ ܡܬܚܫܒܢܘܬܐ. ܡܫܡܥ ܚܘܪ ܗܘ ܠܘܬ ܠܗ. ܡܬܚܫܒ ܕܢܩܦܐ ܡܬܚܫܒܢܘܬܐ. ܘܒܬܪܐ ܕܢܩܦ ܐܢܫܐ ܐܬܠܘܗܝ ܢܩܦ ܐܦܢܩܘܣܐ. — b Corr. ܢܩܦ (to follow). — c Marg. ..ܢܒ̈ܝܐ ܡܢ ܡܬܡܬܚܝܢܐ ܕܐܘ.. — d Corr. ܝ for ܗ. — e B corr. ܢܒܝܐ. — f Corr. ܗܘ ܕܡܙܡܪ.
g Marg. ܡܢ ܬܐܘܠܘܓܝܐ ܕܝܠܗ ܕܡܪܩܘܣ ܡܬܐܡܪ. ܢܫܒܘܗ ܕܝܢ ܐܬܠܘܗܝ ܗܘܐ ܡܢ ܦܢܛܦܘܠܝܣ. ܗܘ ܕܝܢ ܛܘܒܢܐ ܡܪܩܘܣ ܒܝܘܡܐ ܕܬܪܝܢ ܐܬܐ ܠܐܠܟܣܢܕܪܝܐ. ܘܟܕ ܫܒܩ ܡܢ ܐܠܦܐ ܐܬܐ ܠܕܘܟܬܐ ܕܡܬܩܪܝܐ ܡܢܕܝܕܝܘܢ. ܟܕ ܕܝܢ ܥܠ ܒܬܪܥܐ ܕܡܕܝܢܬܐ ܐܬܦܣܩ ܥܒܘܬܐ ܕܣܐܢܗ. ܘܟܕ ܝܕܥ ܫܠܝܚܐ ܛܘܒܢܐ ܐܡܪ: ܐܘܢܛܘܣ ܫܪܝܪܐ

entreat ⸢for us[1], in order that, building[2] all the[3] service *of works of virtues* upon this foundation of faith, we may *be admitted to* find great mercy.

On the holy Mark the Evangelist.

132 — I — VI. — « **He shall manage his words with judgment** »[4]. — The *divine* Mark, the true disciple of *the great* Peter the chief of the apostles, having *with readiness proclaimed or* preached[5] *to creation* day by day the salvation of Christ our God, and having with the *great among* prophets ⸢David the Psalmist[6] made known his glory, taught the whole of Egypt, which had become drunk in *pursuit of the error of* demon-worship, not only to believe, but also to proclaim the theology with all accuracy[7]. Wherefore, reckoning

1. Corr. ' on our behalf '. — 2. I Cor. III, 11-13. — 3. Corr. ' good '. — 4. Ps. CXII, 5 *LXX*. — 5. Id. XCVI, 2 (not quoted). — 6. Corr. ' who sings '. — 7. Mart. S. Marci 3 (Act. SS. Apr. III, p. 350, id., p. XXXVIII, XXXIX) « And his family was of Pentapolis. And the blessed Mark on the second day came to Alexandria; and, having left the ship, he came to a place called Mendidium. And, when he had entered the city-gate, the strap of his sandal broke. And the blessed apostle, when he knew it, said ' Verily (ὄντως) the journey is confirmed '. And, when he saw a cobbler, he gave him his sandal to mend it. But the cobbler wounded his left hand severely with the punch; and he said, ' One God '. But Mark, when he heard ' One God ', said, ' God has confirmed my journey ' ».

ܣܘܦܢܝܢ ܕܟܠܝܠܐ ܕܝܠܢ ܕܕܘܟܪܢܗ[a] ܕܗܢܐ ܐܢܛܘܢܝܘܣ. ܡܬܒܥܝܢܢ ܠܟ
ܡܫܝܚܐ ܕܒܝܕ ܐܝܟ ܨܠܘܬܗ ܦܪܘܩ ܢܦܫܬܐ ܕܟܠܢ. ܐܝܟ ܣܘܓܐܐ ܕܪ̈ܚܡܝܟ
ܪ̈ܘܪܒܐ ܀

ܕܥܠ ܩܕܝܫܐ ܝܘܚܢܢ ܐܘܢܓܠܝܣܛܐ. ܘܥܠ ܩܕܝܫܐ ܬܐܘܡܐ ܫܠܝܚܐ ܀

ܩܠܐ — ܐ — ܚ — ܚܝܠܐ ܕܥܒܕܘܗܝ ܚܘܝ ܠܥܡܗ ܀ ܟܕ ܡܣܬܡܟ[b] ܥܠ ܗܘ ܬܐܘܠܘܓܘܣ
ܐܝܘܚܢܢ ܥܠ ܚܕܝܐ ܕܚܟܡܬܐ ܘܡܠܬܐ ܗܝ ܕܐܬܒܣܪܬ. ܝܢܩ[1]
ܘܐܬܠܘܝ ܡܠܝܐ ܘܓܠܐ ܬܐܘܠܘܓܝܐ. ܬܐܘܡܐ ܕܝܢ. ܟܕ ܠܓܫ ܕܝܫܐ ܘܐܚܕ
ܒܐܝ̈ܕܘܗܝ ܠܓܒܐ ܕܚܝ̈ܐ[2]: ܗܘ ܕܡܢܗ ܠܢ ܐܒܥ[c] ܕܡܐ ܡܕܟܝܢܐ[d3] ܘܡ̈ܝܐ
ܡܚܝܢܐ ܒܬܘܬܪܐ. ܠܗܝܡܢܘܬܢ ܬܪܝܨܬܐ ܫܪܪ. ܟܕ ܡܘܕܐ
ܠܗܘ ܐܝܟ ܕܚܫ ܘܡܝܬ ܚܠܦܝܢ ܒܒܣܪ. ܗܘ ܕܠܡܪܝܐ
ܐܠܗܐ ܘܐܘܡܝܬ ܡܪܝܐ ܘܐܠܗܐ. ܗܘ ܕܒܪܝܫܗ[4] ܡܫܬܪܐ ܚܝܠܐ. ܗܘ

ܐܠܦܘܗܝ ܥܡܡܐ ܕܦܘܪܩܢܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܥܡܗܘܢ ܡܫܡܠܝܐ ܥܡܡܐ ܐܠܗܐ. ܟܕ ܕܝܢ ܚܕ ܐܠܗܐ ܡܫܬܡܥ ܠܗ
ܡܪܝܐ ܕܬܠܬܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܠܗܐ ܡܫܝܚܐ ܒܣܓܝܐܐ ܕܒܗܘܢ ܥܡܡܐ. ܘܐܡܪ ܚܕ ܐܠܗܐ. ܗܘ ܕܝܢ ܡܪ̈ܡܪܐ ܡܢ ܥܡܡܐ ܚܕ ܐܠܗܐ
ܐܡܪ. ܐܠܘܗܝ ܐܠܗܐ ܐܘܡܝܬ ܕܠܟ.

a Corr. ܝ for ܗ. — b B marg. ܠܗܘ ܐܬܠܘܝܢ ܕܡܣܬܡܟ ܠܬܐܘܠܘܓܘܣ. — c Corr. ܐܒܥ. — d Corr. ܕܡܐ.
— e Corr. ܠܗܘ.

1. B pl. — 2. B ܕܚܝ̈ܐ. — 3. A ܡܕܟܝܐ. — 4. ܗ in ink. Over ܕܒܪܝܫܗ ܗܘ are marks of ref., but there is nothing in the marg.

the commemoration of this man *to be* our crown, we beseech thee, Christ, through[1] his intercession deliver the souls of us all, according to *the abundance of* thy great mercy.

On the holy John the Evangelist, and on the holy Thomas the Apostle.

133 — I — VIII. — « **The power that is in his works he hath shown unto his people** »[2]. — John[3] the Theologian by resting on the breast of the Wisdom *and Word who became incarnate sucked and* drew in a stream of theology (θεολογία) *in copious flow*. But Thomas by touching *and grasping with his hands* the side of Life, from which he ⌜poured forth cleansing blood[4] and *quickening* water for us *in abundance,* confirmed our *right* faith, in that he confessed him who suffered *and died on our behalf* in the flesh *to be* Lord and

1. Corr. ' by '. — 2. Ps. CXI, 6. — 3. John XIII, 23 (not quoted). — 4. Corr. ' made blood of cleansing to spring forth '.

ܕܚܐܪܐ[a] ܒܬܘ̈ܢܐ ܚܫܘܟܐ ܘܥܡܛܢܐ ܕܫܝܘܠ. ܠܗܘ ܕܐܦ ܢܒܥܐ
ܘܢܬܟܫܦ. ܕܢܬܠ ܠܟܠܢ ܚܢܢܗ[b] ܣܓܝܐܐ ܘܫܘܒܩܢܐ ܕܣܟܠ̈ܘܬܢ
ܒܨܠܘ̈ܬܐ ܕܩܕܝ̈ܫܘܗܝ܀

ܕܠܘܬ ܩܕܝܫܐ ܬܐܘܡܐ[1] ܫܠܝܚܐ ܠܚܘܕܝܗ܀

ܩܠܐ — ܐ — ܕ — ܬܫܒܘ̈ܚܬܗ ܕܡܪܝܐ ܢܡܠܠ ܦܘܡܝ܀ ܟܕ ܡܥܗܕܝܢܢ ܕܘܟܪܢܟ[c] ܬܐܘܡܐ
ܫܠܝܚܐ. ܠܦܘܪܩܢܐ ܐܠܗܝܐ ܐܠܗܝܐ ܕܗܘܐ ܠܢ ܒܐܝ̈ܕܝܟ ܡܥܗܕܝܢܢ. ܟܕ ܓܝܪ
ܐܬܦܠܓܬ ܒܗܝܡܢܘܬܟ[d] ܡܘܬܪܢܐܝܬ ܐܘ ܓܫܫܬ ܠܐܠܗܐ ܕܐܬܓܫܡ. ܠܗܢܘܢ
ܕܟܪܝܗܝܢ ܒܟܘܪܗܢܐ ܕܦܢܛܣܝܐ ܥܠ ܡܬܒܪܢܫܢܘܬܐ ܕܡܠܬܐ. ܒܢ̈ܝܐ ܕܛܥܝܘܬܐ ܚܘܝܬ
ܕܐܦܘܣܛܘܠܝܐ. ܘܠܟܪ̈ܘܙܐ ܕܗܪܣܝܣ ܒܝܫܬܐ ܕܬܪ̈ܬܝܢ[2] ܟܝ̈ܢܐ[e] ܐܟܣܬ
ܘܦܪܣܝܬ[f]. ܟܕ ܚܙܝ ܗܘܝܬ ܟܕ ܗܘ ܐܫܬܘܕܥܬ ܠܐܠܗܐ ܕܡܢ ܐܠܗܐ. ܕܗܘܐ ܡܬܠܬܠ

a B marg. ܡܢ ܡܝ̈ܬܐ ܗܘ ܕܚܝܐ. — b Corr. ܚܢܢܗ. — c Corr. ܕܘܟܪܢܟ. — d Corr. ܠܐ ܗܝܡܢܬ. — e Corr. ܟܝ̈ܢܐ ܬܪ̈ܝܢ. — f Corr. ܘܒܙܚܬ.

1. Marg. Θωμᾶς. — 2 A ܕܬܪ̈ܬܝܢ.

God; who was willingly *sacrificed and is* slain and a physician; who was alive among the dead, who was free[1] in the *dark and gloomy* chambers of Sheol : whom also let us beseech *and entreat* to bestow upon *all of* us *his* great mercy *and forgiveness of our offences* by the prayers of his saints.

On the holy Thomas the Apostle alone.

134 — I — IV. — « **I will speak the praises of the Lord with my mouth** »[2]. — *When we celebrate* thy[3] commemoration, Apostle Thomas, we remember the *divine* salvation that was wrought for us by thy means. For by beneficially ⌜doubting in thy faith[4] and touching God who had become incarnate thou showedst those that are affected with the disease of the phantasy concerning the Humanization *of the Word to be* children of error; and thou didst *convict and* expose[5] the preachers of the *evil* heresy *of the* Diphysites, in that thou didst recognise God of God, who became man without variation for our sake, to 6

1. Ps. LXXXVIII, 6 (not quoted). — 2. Ps. CXLIV, 21. — 3. Corr. 'At thy'. — 4. Corr. 'not believing'. — 5. Corr. 'mock at'.

ܘܠܐ ܡܫܬܠܛܐ ܒܪܢܫܐ. ܠܗܘ ܕܒܗ ܠܟܠܢ ܒܥܡܟ ܣܓܕܝܢ. ܐܡܪܝܢ[1] ܥܡܟ ܒܗܝܡܢܘܬܐ[1].
ܡܪܝ[a 2] ܘܐܠܗܐ ܕܝܠܝ. ܫܘܒܚܐ ܠܟ܀

ܬܘܒ ܡܕܪܫܐ ܕܥܠ ܢܒܝܐ ܩܕܝܫܐ܀

ܩܠܗ — ܐ — ܘ — ܐܒܪܟ ܠܡܪܝܐ ܒܟܠܙܒܢ܀ ܠܟ ܦܪܘܩܐ ܕܟܠ ܡܫܝܚܐ ܕܕܠܐ
ܙܪܥܐ ܢܒܥܬ ܡܢ ܒܬܘܠܬܐ ܝܠܕܬ ܐܠܗܐ. ܒܥܝܢܐ ܕܪܘܚܐ ܩܕܡ ܚܙܐ
ܐܫܥܝܐ. ܐܡܪ ܗܘܐ. ܕܢܦܘܩ[b] ܫܒܛܐ[c] ܡܢ ܥܩܪܗ[d] ܕܐܝܫܝ. ܕܠܗ ܠܗܢܐ ܫܒܛܐ[e]
ܐܦ ܙܟܪܝܐ ܢܒܝܐ ܒܪ ܒܪܟܝܐ ܩܪܐ ܘܫܡܗ ܫܦܝܪܐ. ܫܦܝܪ[3] ܐܝܟ
ܕܒܚܙܘܐ[f] ܛܒ ܡܢ ܒܢܝܢܫܐ ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ ܕܐܡܪ. ܕܡܬܚܙܝܢܘܬܗ[g] ܚܠܦ

a Marg. ܕܡܫܝܚ ܐܬܝܠܕܘܬܗ. ܐܬܚܙܝܬ. ܕܡܬܐܡܪ ܗܘ ܐܬܚܙܝܬ ܡܢ ܚܕ ܕܒ ܐܬܚܙܝܬ. ܠܐ ܗܘܐ ܠܡܥܠ ܗܘܐ ܒܣܘܥܘܗܝ ܒܬ ܐܠܐ
ܠܟܘܢ. ܘܐܡܪܝܢ ܠܗ ܬܠܡܝܕܐ ܚܙܝܢ ܠܡܪܢ. ܗܘ ܕܝܢ ܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܐܢ ܠܐ ܚܙܐ ܐܢܐ ܒܐܝܕܘܗܝ ܕܨܠܝܒܐ ܥ̈ܙܙܐ. ܘܐܪܡܐ ܐܢܐ ܐܝܕܝ
ܒܓܒܗ ܠܐ ܡܗܝܡܢ ܐܢܐ. ܒܬܪ ܬܡܢܝܐ ܝܘܡܝܢ ܐܬܐ ܠܘܬܗܘܢ ܠܬܠܡܝܕܐ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܘܐܠܐ ܠܬܐܘܡܐ ܒܐ ܐܝܬܝ ܐܝܕܟ.
ܘܚܙܝ ܒܐܝܕܝ ܘܐܡܪ ܠܗܘܢ. ܠܡܥܠ ܠܗܘܢ ܒܓܘ. ܐܝܟ ܕܐܡܪ ܠܬܐܘܡܐ: ܚܙܝ ܐܝܕܝ. ܘܐܝܬܝ ܐܝܕܟ ܘܐܘܫܛ ܒܓܒܝ.
ܘܠܐ ܗܘܝܬ ܠܐ ܡܗܝܡܢܐ ܐܠܐ ܡܗܝܡܢܐ. ܥܢܐ ܬܐܘܡܐ ܘܐܡܪ ܠܗ. ܡܪܝ ܘܐܠܗܝ. ܐܡܪ ܠܗ ܝܫܘܥ. ܗܫܐ ܕܚܙܝܬܢܝ ܗܝܡܢܬ.
ܛܘܒܝܗܘܢ ܠܐܝܠܝܢ ܕܠܐ ܚܙܘܢܝ ܘܗܝܡܢܘ. — b Marg. ܘܢܦܘܩ ܫܒܛܐ ܡܢ ܥܩܪܗ ܕܐܝܫܝ. ܘܢܘܪܒܐ ܡܢ ܥܩܪܗ ܢܦܪܥ.
ܘܬܢܘܚ ܥܠܘܗܝ ܪܘܚܗ ܕܡܪܝܐ. ܪܘܚܐ ܕܚܟܡܬܐ ܘܕܣܘܟܠܐ. ܪܘܚܐ ܕܡܠܟܐ ܘܕܓܢܒܪܘܬܐ. ܪܘܚܐ ܕܝܕܥܬܐ ܘܕܕܚܠܬܐ ܕܡܪܝܐ.
ܘܢܕܘܢ ܠܐ ܐܝܟ ܕܚܙܝܢ ܥܝܢܘܗܝ. ܘܠܐ ܐܝܟ ܕܫܡܥܢ ܐܕܢܘܗܝ ܢܟܘܣ. ܐܠܐ ܢܕܘܢ ܒܟܐܢܘܬܐ ܠܡܣܟܢܐ. (sic) ܘܢܟܘܣ
ܒܬܪܝܨܘܬܐ (sic) ܠܡܣܟܢܐ ܕܐܪܥܐ. ܘܢܡܚܐ ܐܪܥܐ ܒܫܒܛܐ ܕܦܘܡܗ. ܘܒܪܘܚܐ ܕܣܦܘܬܗ ܢܩܛܘܠ ܠܪܫܝܥܐ. (bis) (sic)
ܘܢܗܘܐ ܙܕܝܩܘܬܐ ܐܣܪܐ ܕܚܨܘܗܝ. ܘܗܝܡܢܘܬܐ ܐܣܪܐ ܕܚܘܨܘܗܝ. — c Corr. ܫܒܛܐ. — d Corr. ܥܩܪܐ. — e Marg.
ܘܪܥܝܬ ܠܥܢܐ ܕܩܛܠܐ. ܡܛܠ ܗܢܐ ܡܣܟܢܐ ܕܥܢܐ. ܘܢܣܒܬ ܠܝ ܬܪܝܢ ܫܒܛܝܢ. ܠܚܕ ܩܪܝܬ ܫܦܝܪܐ. ܘܠܚܕ ܩܪܝܬ ܚܒܠܐ. ܘܪܥܝܬ ܠܥܢܐ.
ܘܐܘܒܕܬ ܬܠܬܐ ܪܥܘܬܐ ܒܝܪܚܐ ܚܕ. — f Marg. ܡܢ ܒܢܝ ܐܢܫܐ. — g Corr. ܡܛܠ ܗܢܐ.

1. A om. — 2. A ܡܪܝ. — 3. B marg. ωραιος καλλει.

be one and the same; to whom *we*, worshipping with thee, say[1] with faith, « My Lord[2] and my God, praise to thee! »

Again hymns on the holy prophets.

135 — I — VI. — **« I will bless the Lord always »**[3]. — Thee, Christ, *Saviour of all,* who without seed sprangest from the Virgin, the God-bearer, Isaiah saw beforehand *with the eye of the spirit* and said, « A rod shall come out of the root of Jesse »[4]; which same rod[5] Zechariah the prophet *also the son of Barachiah* called *and named* 'beautiful' : for it is « beautiful to behold[6] beyond

1. Corr. ' we say '. — 2. John xx, 24-29 « But Thomas..... nails and place my hand in his side, I will not..... have believed. » — 3. Ps. xxxiv, 2. — 4. Is. x, 33-xi, 3 « Lo! the Lord God shall overthrow..... Jesse, and his root shall blossom. And the Spirit..... shall he reprove. » — 5. Zech. xi, 7-8 « And I fed..... in one day. ». — 6. Marg. ὡραῖος κάλλει.

ܕܡܠܐ ܫܡܥ ܗܘܐ ܐܦ ܚܙܩܝܐܝܠ ܗܘ ܪܒܐ ܒܢܒܝ̈ܐ. ܐܢܬ ܕܝܢ
ܒܪܢܫܐ. ܣܒ ܠܟ ܫܒܛܐ ܚܕ ܐܘܚܕܢܬܐ ܕܩܝܣܐ. ܘܟܬܘܒ ܥܠܘܗܝ ܠܝܗܘܕܐ
ܘܠܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܐܝܠ [a1]. ܐܝܟܢܐ ܕܒܗܕܐ. ܠܟ ܡܪܝ ܕܐܝܬܝܟ ܫܝܢܢ
ܢܨܝܪ ܢܨܘܪ ܗܘܐ. ܠܗܘ [2] ܕܠܬܪ̈ܝܗܘܢ ܣܛܪ̈ܐ ܚܕܐ ܥܒܕܬ ܘܠܪ̈ܚܝܩܬܐ ܐܚܝܕܬ
ܘܗܘܝܬ ܗܘ. ܘܦܘܡܐ [b] ܚܕ ܓܡܝܪܐ ܘܫܪܝܪܐ ܐܟܚܕܐ ܕܟܠܗܘܢ
ܢܒܝ̈ܐ. ܘܒܡܐܬܝܬܟ ܕܒܒܣܪ ܦܪܘܩܝܬܐ [c] ܗܘ ܕܒܗ ܠܐ ܕܓܠܝܢ. ܗܢܘܢ
ܕܒܨܠܘ̈ܬܗܘܢ ܚܘܣ ܘܐܬܪܚܡ ܥܠܝܢ܀

ܥܠ ܩܕܝܫܐ ܙܟܪܝܐ ܢܒܝܐ [3]܀

ܡܢܗ — ܐ — ܒ — ܒܥܝ ܡܢ ܡܪܝܐ ܘܨܠܝ ܩܕܡܘܗܝ܀ ܙܟܪܝܐ ܢܒܝܐ ܗܘ ܕܩܕܡ ܚܙܐ
ܘܐܟܪܙ ܘܡܠܠ: ܥܠ ܫܠܝܐ ܘܫܝܢܐ ܕܥܠ ܚܘܪܒܐ ܕܐܘܪܫܠܡ:
ܘܥܠ ܒܢܝܢܗ [d] ܕܗܝܟܠܐ. ܒܬܪ [e] ܐܦܢܝ. ܕܡܫܝܚܘܬܐ [f4] ܐܡܪܬ

a Marg. ܕܚܝܠܬܐ. ܘܗܘܐ ܥܠܘܗܝ ܦܠܓܘܬܗ ܕܡܪܝܐ ܠܡܐܡܪ. ܐܠܐ ܐܦ ܒܪܢܫܐ ܗܒ ܠܟ ܩܝܣܐ ܚܕ. ܘܟܬܘܒ ܥܠܘܗܝ ܠܝܗܘܕܐ (sic) ܘܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܐܝܠ ܚܒܪ̈ܘܗܝ. ܘܣܒ ܩܝܣܐ ܐܚܪܢܐ ܘܟܬܘܒ ܥܠܘܗܝ ܠܝܘܣܦ ܩܝܣܐ ܕܐܦܪܝܡ. ܘܠܟܠܗܘܢ ܒܢܝ̈ ܐܝܣܪܐܝܠ ܚܒܪ̈ܘܗܝ. ܘܩܪܒ ܐܢܘܢ ܚܕ ܠܘܬ ܚܕ. ܘܢܗܘܘܢ ܚܕ ܩܝܣܐ ܒܐܝܕܟ. — b Corr. ܗܘ ܕܦܘܡܐ. — c Corr. ܡܕܡܕܡܢܘܬܐ. — d Corr. ܘܥܠ. — e Corr. ܘ. — f Marg. ܙܟܪܝܐ ܢܒܝܐ. ܘܡܠܐܟܐ ܗܘ ܕܡܡܠܠ ܒܗ ܗܘܐ. ܘܡܠܐܟܐ ܐܚܪܢܐ ܢܦܩ ܗܘܐ.

1. A ܐܝܣܪܐܝܠ. — 2. A om. — 3. B ܙܟܪܝܐ ܢܒܝܐ ܩܕܝܫܐ, with marks which seem to show that we are to read ܢܒܝܐ ܩܕܝܫܐ ܙܟܪܝܐ, A marg. Ζαχαρια. — 4. A ܕܡܫܝܚܘܬܐ.

men »[1], *as David sings.* — Concerning which[2] *rod again* Ezekiel also *the great among prophets* heard the words, « *But thou, man,* take to thee a rod *or piece of wood,* and write on it, 'For Judah and for the sons of Israel' »[3]; in order that *through this* he might prefigure thee, *Lord, who art* our peace; who madest the two *sides* one and didst unite things that were distant, and[4] becamest one perfect *and true* mouth of all the prophets *together,* and through thy saving[5] coming in the flesh showedst them to be no liars : by whose prayers have *pity and* mercy upon us.

On the holy Zechariah the prophet.

136 — I — II. — « Beg of the Lord and pray before him »[6]. — Zechariah *the prophet,* who foresawest *and madest announcement and spakest concerning* the *cessation and* peace regarding[7] the destruction of Jerusalem, and *concerning*

1. Ps. XLV, 3 (not quoted). — 2. Corr. 'this'. — 3. Ez. XXXVII, 15-17. — 4. Corr. 'who'. — 5. Corr. 'glorious'. — 6. Ps. XXXVII, 7. — 7. Corr. 'of'.

ܠܒܢܝܢܐ ܦܐܪܐ ܠܡܕܝܢܬ ܐܘܪܫܠܡ܆ ܘܫܘܒܚܐ ܠܥܡܘܪܬܗ[a] ܕܒܝܬܐ ܗܢܐ[b] ܠܗܘܢ[c]
ܕܩܕܡܝܬܐ ܡܢ ܠܥܡܘܪܬܗ[a] ܩܕܡܝܬܐ: ܘܥܠ ܡܓܠܐ[d] ܕܠܐ ܡܬܪܓܫܢܝܬܐ[e]܆ ܗܘ
ܕܐܬܟܣܣ ܗܘܬ ܡܕܚܫܢܝܬܐ ܕܝܡܝܢܐ ܡܩܘܫܬܐ܆ ܐܬܟܫܦ[f] ܠܡܫܝܚܐ ܐܠܗܐ
ܕܟܠܢ[g]܆ ܕܢܬܠ ܫܠܡܐ ܘܐܘܡܝܘܬܐ ܕܡܢܗ ܠܥܕܬܗ[a]܆ ܘܒܗ ܡܓܠܐ ܕܝܠܗ
ܢܦܣܘܩ ܘܢܒܛܠ ܠܕܓܠܘܬܐ ܕܟܠ ܗܪ̈ܣܝܣ ܘܠܒܪ̈ܒܪܝܐ ܒ̈ܥܠܕܒܒܐ
ܐܘ ܥܡ̈ܡܐ ܕܨܒܝܢ ܩܪ̈ܒܐ܆ ܘܢܬܠ ܠܢ ܛܝܒܘܬܗ ܐܘ ܪ̈ܚܡܘܗܝ
ܣܓܝ̈ܐܐ܀

[illegible] (sic) [illegible]

a Corr. [illegible] for [illegible]. — b Marg. [illegible]. — c Corr. [illegible]. — d Marg. [illegible]. — e Corr. [illegible]. — f Corr. [illegible]. — g Corr. [illegible].

the building[1] of the temple, saying[2], « Jerusalem shall be inhabited as one that is *fertile or* fruitful »[3], and, « The glory of this house shall be greater than its[4] former glory »[5], and ⌈regarding the suprasensual[6] sickle[7] that convicted of perjury, entreat[8] Christ, the God of us *all,* to bestow upon his[4] churches *the* peace *and concord that comes from him;* and by means of thy sickle to cut away *and abolish* the falsehood of *all* heresies and barbarian *enemies or* peoples who desire wars, and bestow upon us *his grace and* his great mercy.

1. Corr. ' raising '. — 2. Corr. ' and sayest '. — 3. Zech. II, 3-5 *LXX* « And the angel who was speaking with me was standing; and another angel was going forth to meet him. And he spake to him, saying, ' Run, say to that young man, saying, « Jerusalem shall be inhabited (as) one that is fruitful from the number of men and cattle within it; ' And I', saith the. Lord, ' will be to it a wall of fire round it, and I will be for a glory within it ' » ' ». — 4. Corr. ' the ' — 5. Hag. II, 9, 10 *LXX* « ' Mine is the silver and mine is the gold ', saith the Lord, the Ruler of all; ' since the last glory of this house shall be greater than the first ', saith the Lord, the Ruler of all. » — 6. Zech. V, 1-5 *LXX* « I lifted up my eyes and saw a sickle flying, its length 20 cubits, and its breadth 10 cubits. And he said to me, ' This is the curse that goeth forth over the face of all the earth; because everyone that stealeth from it is victorious like it (?). « I will bring it forth, » saith the mighty Lord, « and it shall enter the house of the thief and the house of everyone that sweareth falsely in my name, and shall abide within his house, and shall destroy its beams and its stones » ' ». — 7. Unintelligible corr. — 8. Corr. ' ask '.

ܕܥܠ[1] ܙܕܝܩܐ ܐܝܘܒ[2]. ܘܥܠ ܐܚܝܢ ܗܢܘܢ ܕܒܦܛܘܟܝܘܢ܀

ܩܠܙ — ܐ — ܙ — ܕܥܘ ܕܦܪܫ[3] ܠܗ ܡܪܝܐ ܠܓܒܝܐ ܒܬܕܡܘܪܬܐ܀ ܬܡܝܗ ܗܘ ܫܪܝܪܐܝܬ ܐܠܗܐ ܒܩܕܝܫܘܗܝ[a] ܐܝܟ ܕܟܬܝܒ. ܗܘ ܕܐܦ ܠܙܕܝܩܐ ܐܝܘܒ. ܛܘܦܣܐ ܕܥܡܘܕܐ ܕܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܫܒܩ ܠܥܠܡܐ. ܗܘ ܕܠܐ ܗܘܐ ܡܛܠ ܦܘܪܥܢܐ ܕܚܛܗܐ ܐܬܪܕܝ. ܐܠܐ ܡܛܠ ܒܘܚܪܢܐ ܘܢܣܝܘܢܐ ܕܡܝܬܪܘܬܐ. ܟܕ[b] ܒܗܝܡܢܘܬܐ ܡܣܟܐ ܗܘܐ ܠܩܝܡܬܐ ܕܡܢ ܒܝܬ ܡܝܬܐ. ܘܐܡܪ ܗܘܐ. ܐܢܐ ܓܝܪ ܝܕܥ ܐܢܐ ܕܠܐ ܥܒܪ ܡܒܘܥܐ[c] ܬܡܝܪܐ ܕܗܘ ܕܡܫܪܐ ܠܝ[4] ܥܠ ܐܪܥܐ[d]. ܐܠܐ ܡܚܐ ܘܡܩܝܡ[e] ܠܡܫܟܐ ܕܝܠܝ ܗܢܐ[f] ܕܡܣܝܒܪ ܗܠܝܢ. ܘܢܚܘܐ ܗܟܝܠ ܐܚܝ ܕܡܬܟܬܫܝܢ ܒܚܫܐ ܕܐܟܘܬܗܘܢ[g] ܘܒܡܚܘܬܐ ܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܕܘܠܐ ܠܡܫܟܢܐ[h]. ܒܡܣܝܒܪܢܘܬܐ ܠܡܟܬܫܢܘܬܐ. ܘܠܬܘܒ ܠܐܡܝܢܘܬܐ ܘܠܡܬܚܝܕܘܬܐ ܕܡܠܟܘܬܐ.

a Marg. ܡܬܕܡܪܢܐ ܕܦܘܫ.. ܠܒܘܚܪܢܐ ܕܐܠܗܐ ܗܘ ܐܬܬܥܝܕ. ܗܘ ܕܠܐ ܚܢܝܢܐ ܘܡܪܝܐ ܠܗܘܢ ܙܕܝܩ ܗܘ ܐܠܗܐ. — b Corr. ܘ. — c Corr. ܕܡܫܬܡܠܝܢ ܐܝܟܢܐ ܕܠܒܪ. — d Marg. ܐܝܟܢܐ ܕܝܢ ܕܠܐ ܡܫܬܡܠܝܢ ܗܘ. ܕܒܪܝܬܐ ܕܡܬܚܝܠܐ ܠܐ ܐܡܪܐ. ܢܣܝܒ ܒܐܘܠܨܢܐ ܕܡܛܠ ܗܘ ܕܡܬܩܢܝܢ ܗܠܝܢ ܡܢ ܡܪܝܐ. ܘܗܠܝܢ ܐܫܬܡܠܝ. — e Corr. ܢܣܝܒ. — f Corr. ܗܘ. — g Corr. ܕܘܘܢܐ (l. ܕܘܘܢܐ). — h Corr. ܟܐܒܐ.

1. B ܥܠ. — 2. A marg. Ιωα (sic). — 3. A ܦܪܫ. — 4. B marg. [ε]κλυειν με.

On the righteous Job and on our brothers in the Ptocheion.

137 — I — VII. — « **Know that the Lord hath by a miracle set apart for himself one that is chosen** »[1]. Wonderful truly is God in his saints[2] *as it is written;* who also left the righteous Job as *the type of* a column[3] of patience to the world; who was chastised not in requital for sins, but *only* to try *and test* virtue, ⌜since he[4] looked in faith for the resurrection *from the dead* and said, « For I know that ⌜the *copious* spring *of* him that shall release me[5] shall not pass away upon the earth[6], but[7] will *quicken and* raise my skin which endures these things ». And let us therefore, my brethren, who are afflicted[8] with the like pains[9] *and stripes*, show due patience through[10]

1. Ps. IV, 4. — 2. Id. LXVIII, 36 LXX « Wonderful is God among his saints, the God of Israel : he shall give power and strength to his people, blessed is God. » — 3. Or ' resurrection '; the double meaning cannot be preserved. — 4. Corr. ' and '. — 5. Marg. ἐκλύειν με. — 6. Job XIX, 25, 26 LXX « I know that he that shall release me is without end upon earth. He shall raise my skin which endureth these things from the Lord. These things have been accomplished. » — 7. Corr. ' he that shall release me is eternal for ever upon the earth, and '. — 8. Corr. ' wretched '. — 9. Corr. ' sores '. — 10. Corr. ' by '.

ܕܢܓܝܪܘܬܐ ܘܬܘܕܝܬܐ ܕܗܢܘܢ ܛܘ̈ܒܬܐ ܢܣܟܐ. ܐܝܟܢܐ ܕܢܬܚܙܐ
ܠܡܩܒܠܘ[a] ܦܓܪܐ ܫܒܝܚܐ. ܘܢܫܒܚܘܢ ܟܠܢ ܠܡܫܝܚܐ ܗܘ ܕܐܝܬܘܗܝ ܚ̈ܝܝܢ
ܘܩܝܡܬܢ ܕܝܠܢ܀

a Corr. ܢܫܒܚ.

longsuffering and confession, and look for the *blessed* hope *of the quickening and* of the resurrection *from the dead;* in order that we may *be admitted to* receive a glorious body, and *all to* praise Christ *who is* our life and resurrection.

LE SYNAXAIRE ARMÉNIEN

DE

TER ISRAEL

LE SYNAXAIRE ARMÉNIEN

DE TER ISRAEL

PUBLIÉ ET TRADUIT

PAR

Le Dr G. BAYAN

Avec le concours de S. A. R. le prince MAX DE SAXE

II

MOIS DE HORI

AVERTISSEMENT

Dans l'édition de ce mois de Hori, le second de l'année arménienne, nous avons suivi les principes qui nous avaient guidés dans l'édition du mois de Navasard.

Nous avons reproduit tout d'abord le texte du fameux manuscrit de la Bibliothèque Nationale de Paris, fonds arménien n° 180, fol. 30 *verso* au fol. 57 *recto*, et nous donnons en note les variantes que présentent sur ce texte l'édition officielle de Constantinople de 1834[1].

Un certain nombre de récits se trouvent uniquement dans le texte de l'édition de 1834, soit que ces récits soient totalement nouveaux soit qu'ils représentent des rédactions différentes. Dans l'un et l'autre cas, nous avons, comme dans le fascicule précédent, ajouté ces additions ou ces rédactions différentes en les renfermant entre deux crochets gras **[ ]**, précédés de la lettre B. Le manuscrit n° 180 reste toujours désigné par la lettre A.

S. A. R. le Prince Max de Saxe a bien voulu relire toutes nos épreuves et nous présenter certaines corrections que nous nous sommes empressés d'accepter. Dans certains cas il a ajouté des notes que nous reproduisons en les faisant suivre des lettres M. de S. Nous nous faisons un devoir de lui présenter nos sincères remerciements.

Dr G. Bayan.

Paris, le 23 juin 1910.

1. *Յայսմաւուրք, ըստ կարգի ընտրելագոյն օրինակի Յայսմաւուրաց Տէր Իսրայէլի ։ Կոստանդինուպօլիս* 1834. L'exemplaire dont nous nous sommes servis pour le mois de Hori est celui des RR. PP. Bollandistes. Il nous avait déjà été fort obligeamment communiqué pour notre édition du mois de Navasard.

* Հոռի Ա եւ Սեպտեմբերի Ժ ։ Վկայաբանութիւն երից քերց կուսանացն Մինոդորա, Միտրոդորա եւ Նիմփոդորա ։ * A fol. 30 v° b.

Այս երանելի սրբուհի երեք կուսանքս քորք էին հարազատք, ի ժամանակս Մաքսիմիանոսի անօրէն արքային . եւ բնակէին մերձ ի ջերմուկսն Բիւթիայ ։ Եւ մատնեցան ի ձեռս Փրոնտոնի իշխանի կողմանցն այնոցիկ, եւ ածեալ առաջի իւր հարցանէր ։ Եւ սուրբ կուսանքն որպէս ի միոջէ բերանոյ խոստովանեցան համարձակութեամբ զանունն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ ։

Եւ հրամայեաց իշխանն նախ զՄինոդորա հարկանել ուժգին եւ հաստ բրօք զսրունսն ջարդել ։ Եւ ի տանջանս աղօթելով աւանդեաց զհոգին իւր ։

Եւ եդին զմարմինն առաջի երկուց քերցն եւ սպառնալեօք պատուէր տայր նոցա ուրանալ զՔրիստոս ։ Իսկ երանելիքն՝ բարձում թշնամանօք անարգեցին զանօրէն

1 Վկայաբանութիւն] Վկայութիւն B || 3 երանելի *om.* B — քորք] քոյրք B || 4 բնակէին] երկու մելոն մերձ ի ջերմուկսն Պիթէկսի *add.* B || 5 Փրոնտոնի] Փրոնտոնոսի B || 6 զանունն] Տեառն *add.* B || 11 երանելիքն] երանելի կանայքն *add.* B.

* 1er HORI, 10 Septembre. * A fol. 30 v° b.

Martyre des trois sœurs vierges Ménodore, Métrodore et Nymphodore.

Ces trois bienheureuses et saintes vierges étaient sœurs; elles vivaient aux jours de Maximien l'empereur impie, elles habitaient près des thermes de Pythie. On les livra entre les mains de Fronton, président de ces contrées, qui les ayant fait venir en sa présence les interrogea. Les vierges saintes, comme d'une seule bouche, confessèrent avec hardiesse le nom de notre Dieu, le Christ.

Le président ordonna de frapper cruellement d'abord Ménodore et de lui briser les jambes à coups de gros bâtons. Elle rendit son âme en priant, pendant les tortures.

On exposa le corps devant les deux sœurs et le président les engagea avec menaces à renier le Christ. Mais les bienheureuses méprisèrent, avec force

իշխանն. Եւ նորա բարկացեալ՝ հրամայեաց զՄետրոդորա հրակէզ առնել եւ բրօք ջարդել զոլորսն : Եւ այնպէս աղօթելով աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած :

Եւ ապա մատուցին առաջի զՆիմփոդորա, եւ նա եւս փառաւորագոյն խոստովանեցաւ զճշմարտութիւն հաւատոյն Քրիստոսի : Եւ ի կախաղանին քերեցին զկողսն * A fol. 31 r° a. երկաթի քերչօք : Եւ հարցանէին նմա. * Դառնաս յերկրպագութիւն աստուածոցն : Եւ նա ի տանջանսն ասէր. Կեանք իմ Քրիստոս է, եւ մեռանելն՝ շահ : Աղօթեմ առ Աստուած զի գնայց եւ ես զհետ երկուց քերցն իմոց, եւ երեւեցայց առաջի Քրիստոսի եւ ի միասին ուրախասցուք յաւիտեանս : Եւ ջարդեցին եւ զնորա ոլորսն : Եւ առժամայն աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած :

Եւ ի հուր ընկեցին զմարմինս նոցա. յանկարծակի եղեն որոտմունք եւ կայծակունք եւ եկն անձրեւ սաստիկ եւ անկիզելի մնաց մարմինք սրբուհեացն : Եւ ելեալ հուրն այրեաց զՓրոնտոն իշխանն եւ զդահիճսն եւ ապա շիջաւ :

Եւ ոմանք քրիստոնէայք առին զմարմինս սրբոցն եւ թաղեցին պատուով. եւ տօնեցին զյիշատակս նոցա Սեպտեմբերի Ժ :

2 զոլորսն] եւ երկաթի նզօք փշրեցին զամենայն անդամս նորա *add.* B || 4 զճշմարտութիւն հաւատոյն] զճշմարիտ հաւատսն B || 5 դառնաս] դառնայ յերկրպագութիւն B || 7 զհետ] զկնի B || 8 յաւիտեանս] յաւիտեան B || 10 Եւ ի հուր ընկեցին] Եւ ետ ի հուր ընկենուլ B — եղեն] եղեւ B || 11 մնաց] մնացին B — Եւ ելեալ ... շիջաւ *om.* B || 13 Եւ ոմանք քրիստոնէայք առին] զնշխարս սրբոց կուսանացն եւ թաղեցին պատուով մերձ ջերմկաց ջուրցն, եւ բազում բժշկութիւն կատարեն մինչեւ ցայսօր, եւ տօնեցին զյիշատակս նոցա՝ Հոռի Ա եւ Սեպտեմբերի Ժ *add.* B.

insultes, l'impie président, qui, irrité, ordonna de brûler Métrodore et de lui briser les jambes à coups de gros bâtons. Elle rendit ainsi son âme à Dieu en priant.

On mit ensuite en présence du président, Nymphodore; elle aussi confessa plus glorieusement encore la vérité de la foi du Christ. On lui déchira, sur * A fol. 31 r° a. la potence, les côtes avec des onglets de fer. Et on lui demanda : * Reviens-tu à l'adoration des dieux? Elle répondit parmi les tortures : *Pour moi la vie, c'est le Christ; et la mort m'est un gain*[1]. Je prie Dieu de pouvoir suivre, moi aussi, mes deux sœurs et de paraître devant le Christ afin que nous puissions nous réjouir ensemble éternellement. On lui brisa aussi les jambes. Elle rendit aussitôt son âme à Dieu.

On jeta leur corps au feu; mais il se fit tout à coup des tonnerres et des foudres, une forte pluie se mit à tomber, et les corps des saintes restèrent sans brûler. Le feu s'étendit et brûla le président Fronton et les bourreaux et s'éteignit ensuite.

Quelques chrétiens enlevèrent les corps des saintes et les inhumèrent avec honneur. Ils fêtèrent leur mémoire le 10 Septembre.

1. Phil., I, 21.

Յայսմ աւուր տօն է սրբուհւոյն Բասիլեայ ։

Սրբուհի եւ կոյս վկայն Քրիստոսի Բասիլեա ինն ամաց էր ի Նիկոմիդիա քաղաքին, եւ առաջի Աղեքսանդրի դատաւորին խոստովանեցաւ զՔրիստոս եւ նզովեաց զկուռսն ։

Եւ ապտակեցին զերեսն եւ զան հարին մերկ զանձն եւ թողին զնա, եւ յոյժ մատաղ էր հասակաւն ։ Եւ երթեալ ի վերայ * բարձր վիմի աղօթեաց առ Աստուած եւ աւանդեաց զհոգին իւր ի ձեռս հրեշտակաց ։ * A fol. 31 rº b.

[B * Երկրպագութիւն պատուական Փայտին Քրիստոսի եւ վերստին տօն Աստուածածնին ։ * B p. 133 b.

Բարեբանեալ ես ամենասրբուհի Աստուածածին՝ յամենայն ազգաց սերնդս երկրածին, ըստ զուշակելոյ կանուխ քո բանին թէ . Երանեսցեն ինձ ազգ մարդկային ։ Օրհնեալ ես ամենասրբուհի աստուածածին Մարիամ . երկին վեհագոյն՝ աթոռ Աստուծոյ, յորում Աստուած արքայութեամբ իւրով բազմեցաւ ։ Հաստատութիւն հոգեւոր եւ տաճար սրբութեան Աստուծոյ, յորում անանջրպետ Աստուած բնակեցաւ ։

Արեւելք իմանալի՝ ուստի արեգակն արդարութեան ծագեցաւ ։ Լոյս եւ տեղի ապա-

1 Բասիլեայ] Բասիլիայ B || 2 Բասիլեա *om.* B — Նիկոմիդիա] Նիկոմիդեայ B || 3 Աղեկսանդրի] Աղեքսանդրեայ B || 4 զան հարին] զանեցին B || 6 հրեշտակաց] պատկերով ի Քրիստոսէ *add.* B.

En ce jour, fête de sainte Basilissa.

La sainte et vierge martyre du Christ Basilissa avait neuf ans, lorsqu'en la ville de Nicomédie, en présence du juge Alexandre, elle confessa le Christ et anathématisa les idoles.

On la soufflleta sur la figure, on lui flagella le corps à nu et on la laissa en liberté, car elle était d'un âge très tendre. Elle se rendit * sur un rocher élevé, pria Dieu et rendit son âme entre les mains des anges. * A fol. 31 rº b

[B * Adoration du précieux Arbre [croix] du Christ et de nouveau fête de la mère de Dieu. * B p. 133 b.

Tu es louée, très sainte mère de Dieu, de tous les peuples et générations nés de la terre, selon la prédiction anticipée de ta parole : *Les générations des hommes m'appelleront bienheureuse*[1]. Tu es glorifiée, très sainte mère de Dieu, Marie, ciel sublime, trône de Dieu, où s'est assis Dieu dans son royaume. Firmament spirituel et temple sacré de Dieu, où Dieu, sans en être séparé, habita.

Orient mystique, d'où s'est levé le soleil de la justice. Lumière et lieu

1. Luc, I, 48.

Նկրոց լուսոյն ճշմարտի, որով սկզբնական թանձրամած խաւարն հալածեցաւ : Լուսին լրացեալ՝ լուսընկալող լուսոյն ի Հօրէ, որով գիշեր կռապաշտութեանն քակեալ լուծաւ :

* B p. 134 a. * Եդեմ փափկութեան՝ որով վաստակ ծանրութեան մեղացն բարձաւ : Դրախտ անթառամ հոգեւոր եւ ամենատունկ՝ յորոյ ի մէջն կենաց ծառն անկեցաւ : Ծառ կենաց բարեբեր՝ ուստի պտուղն կենդանարար կթեցաւ :

Երկին բարձրագոյն՝ յորմէ արդարութիւն մեզ երեւեցաւ : Երկիր բեղմնաւոր՝ յորմէ ճշմարտութիւն եւ հաց վերաբուսաւ : Ամպ լուսաւոր՝ յորում Տէր նստեալ ի թանձրութիւն մարմնոյ մեզ երեւեցաւ : Տապան նորոգութեան համածնող փրկելոցս՝ որով աշխարհական հեղեղն ցածեաւ : Խուղ աբրահամեան նիւթաւոր՝ յորում Երրորդութիւնն հովանացաւ : Ծառ անսերմն ծնող կենդանւոյն՝ յորում բարձող մահու մարդկան գառն պտղաբերեցաւ :

Սանդուխք երկնի հաւասար՝ յորում Տէր հաստատեալ, ելք մարդկան յերկինս՝ եւ էջք յերկիր հրեշտակացն միջնորդեցաւ : Ոչխար խորհրդով յղացեալ՝ յորմէ խայտախարիւ եւ կրկնակի գառն մեզ ծնաւ :

d'habitation de la vraie lumière, par laquelle fut chassée l'obscurité primitive, intense. Lune pleine, réceptacle de cette lumière qui provient du Père [c'est-à-dire du Christ] par laquelle fut anéantie et dissoute la nuit de l'idolâtrie.

* B p. 134 a. * Éden de délices, par lequel fut supprimée la fatigue du poids des péchés. Paradis immortel et spirituel, rempli de toutes sortes de plantes, au milieu duquel fut planté l'arbre de la vie. Arbre de vie fertile d'où fut cueilli le fruit vivifiant.

Ciel plus élevé, d'où nous est apparue la justice. Terre féconde, d'où a poussé la vérité et le pain. Nuage lumineux sur lequel nous est apparu assis[1] le Seigneur, revêtu d'un corps matériel. Arche de régénération qui nous a engendrés, nous tous qui avons été sauvés, et par laquelle le torrent du déluge universel a décru[2]. Tente d'Abraham matérielle que la Trinité a couverte de son ombre[3]. Arbre sans semence qui a enfanté Celui qui est vivant et qui a produit comme fruit l'agneau qui enleva la mort des hommes.

Échelle élevée jusqu'au ciel, sur laquelle le Seigneur s'est appuyé et qui a servi d'intermédiaire pour la montée des hommes au ciel et pour la descente des anges sur la terre[4]. Brebis enceinte par un mystère d'où nous est né le double agneau tacheté, marqué de diverses couleurs[5].

1. Isaïe, XIX, 1. — 2. Gen., VII, 1. — 3. Gen., XVIII, 10. — 4. Gen., XXVIII, 12. — 5. Gen., XXX, 32. C'est un genre de poésie dont les premiers versets sont rimés. M. de S.

* Յայսմ աւուր նահատակեցաւ սուրբն Վարխպսաւայ ։ * B p. 134 b.

Սա էր միայնակեաց, եւ առ ի յումեմնէ հաւատացելոյ որ վախճանեցաւ՝ զպատուական եւ զկենդանարար արիւնն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի որ հեղաւ ի տիգախոց կողէն նորա, յորժամ խաչեցաւ ի Պոնտացւոյ Պիղատոսէ, եւ ի քահանայապետացն ի յԱննայէ եւ ի Կայիափայ ։

Զորմէ ասի թէ էր ոմն անուն Յակոբոս որ մերձ պատահեալ խաչին եւ տեսեալ զհրաշսն, էառ ի պահեստ զսուրբ արիւնն ի հեղուլն, եւ ունելով դդմեայ անօթով զնոյն թագուցեալ առ ինքն ։ Ի վախճանելն իւրում եթող զնա երկու անապատաւոր մարդկան, եւ ըստ ազգս ազգս եկեալ մի ի միոյ փոխանելով՝ անկաւ յայր ոմն երկիւղած եւ կրօնաւոր որ Վարխպսաւա կոչէր, որով բազում բժշկութիւնս եւ սքանչելիս առնէր. եւ յաղագս այնպիսի սքանչելեացն ի գիշերի նենգութեամբ սպանին զնա անհաւատքն ։ Իսկ գանձն կենաց՝ պատուական արիւնն՝ մնայ ի դդմեայ անօթն յորում էր, առ Մարտիրոս աշակերտ սրբոյն, եւ բազում զօրութիւնս կատարէր ։

* En ce jour fut martyrisé saint Barypsaba. * B p. 134 b.

Il était ermite, et avait reçu d'un fidèle qui était décédé, le précieux et vivifiant sang de notre Seigneur Jésus-Christ, qui coula de son côté percé par la lance, lorsqu'il fut crucifié par Ponce-Pilate et par les grands prêtres Anne et Caïphe.

On dit à ce sujet qu'il y eut un certain Jacques qui, se trouvant près de la croix et témoin des miracles, recueillit, pour le conserver, du saint sang lorsqu'il coula. Il le conserva dans un récipient de courge et le tint caché près de lui. A sa mort il le laissa à deux ermites du désert, puis, transmis, de l'un à l'autre, de génération en génération, il échut à un homme pieux et moine qui s'appelait Barypsaba. Ce sang opéra nombre de guérisons et de prodiges ; et c'est à cause de ces prodiges qu'une nuit les infidèles le tuèrent traîtreusement. Mais le trésor de la vie, le précieux sang, resta dans le récipient de courge dans lequel il se trouvait, auprès de Martyros, le disciple du saint, et accomplit beaucoup de prodiges.

* B p. 135 a.

* Յայսմ աւուր վկայութիւն Յովհաննէս քահանայի նոր վկայի :

Երանելի նահատակն Քրիստոսի էր ի քաղաքէն Հիերապօլեայ՝ որ այժմ Ճմշկածագ կոչի : Որդի բարեպաշտ ծնողաց, հեզ, խաղաղարար, համբերող, աղօթասէր, եւ խնամածու որբոց եւ այրեաց . ընդ որ նախանձեալ այլոց երիցանց հալածէին զնա զբազում ժամանակս : Եւ նա նեղեալ ի քաղաքէն՝ հրամանաւ այլազգի իշխանին հիմնեաց եկեղեցի փայտակերտ արտաքոյ պարսպին, ի տեղին որ կոչի Կարմիր Ստրուկ, եւ կատարեաց զայն մեծ եւ վայելուչ շինուածովք :

Զոր տեսեալ թշնամեաց նորա առաւել եւս պչարեցան, եւ երթեալ չարախօս եղեն զնմանէ առաջի իշխանին : Եւ նա արբեալ գոլով ի գինւոյ յաւուր յայնմիկ՝ հրաման ետ զօրաց իւրոց եւ երթեալ քակեցին զեկեղեցին, եւ ի մի վայր ժողովեալ զնիւթս շինուածոյն բորբոքեցին հրով : Եւ զերանելի երէցն կապեցին յոտից եւ ի ձեռաց եւ արկին ի հուրն . ուր աղօթելով աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած :

Եւ ոմանք ի զինուորաց հատեալ զաջ նորա բերին ի գիշերի առ իշխանն, եւ որպէս ճրագ վառէին մատունք նորա : Եւ յայտնի արար Աստուած զանմեղութիւն արդարոյն՝ զի լոյս պայծառ ծագեցաւ յերկնից ի վերայ մարմնոյ սրբոյն, եւ տեսին ամենայն քրիստոնեայք եւ այլազգիք, եւ անէծս կարդային թշնամեաց նորա :

* B p. 135 a.

* En ce jour, martyre du prêtre Jean, le nouveau martyr.

Ce bienheureux martyr du Christ était de la ville de Hiérapolis, appelée actuellement Tchemechkatzak. Fils de parents pieux, il était doux, pacifique, patient, aimant la prière et zélé pour les orphelins et les veuves, ce dont d'autres prêtres devinrent jaloux et le persécutèrent pendant longtemps. Se trouvant mal à l'aise dans la ville, il érigea, avec la permission du gouverneur infidèle, une église, construite en bois, hors des murs de la ville, à l'endroit dit l'Esclave Rouge, et l'acheva en une grande et belle construction.

Ce que voyant, ses ennemis en furent plus outrés et se rendant auprès du gouverneur, ils le calomnièrent. Ce dernier se trouvant, ce jour-là, grisé par le vin, ordonna à ses soldats d'aller démolir l'église; ils amassèrent dans un endroit tout le matériel de l'édifice et y mirent le feu. Ils lièrent ensuite le bienheureux prêtre par les pieds et les mains et le jetèrent dans les flammes; il y rendit son âme à Dieu en priant.

Quelques-uns parmi les soldats tranchèrent sa main droite et l'apportèrent au gouverneur pendant la nuit; les doigts brûlaient comme des cierges. Mais Dieu révéla l'innocence du juste, par une lumière éclatante qui jaillit du ciel sur le corps du saint, ce que tous les chrétiens et les infidèles aperçurent, et ils lancèrent des malédictions contre ses ennemis.

Եւ ի վաղիւ անդր երթեալ քրիստոնէից հրաման առին յիշխանէն, եւ բարձեալ զսուրբ մարմինն հանդերձ աջովն՝ տարեալ թաղեցին մեծաւ պատուով յեկեղեցւոջ սուրբ Աստուածածնին ի մէջ քաղաքին ։

Կատարեցաւ սուրբ քահանայն Յովհաննէս՝ ի թուականիս մերում ութ հարիւր յիսուն երկու, Հոռի ամսոյ Ա եւ Սեպտեմբերի Ժ ։]

Հոռի Բ եւ Սեպտեմբերի ԺԱ ։ Վկայութիւն սրբուհւոյն Մանուշակայ որ Իա կոչի ։

Արքայն Պարսից Շապուհ պաշարեաց զքաղաքն Բիզատից եւ էառ գերեալս ի քրիստոնէից հազար եւ բնակեցոյց զնոսա ի սահմանս Ուզայեցւոց, ընդ որս էր եւ աղախինն Քրիստոսի Մանուշակ, ծերացեալ եւ անցեալ զաւուրբք, եւ հաստատէր զժողովուրդն ի հաւատսն Քրիստոսի, եւ զարեգակնապաշտս եւ զհրապաշտս ի Պարսից ուսուցանէր եւ դարձուցանէր յաստուածգիտութիւն ։

Եւ լուեալ վասն նորա Սաբուռխոս որ է Շապուշայն, հրամայեաց մոգպետին քննել

6 Վկայութիւն սրբուհւոյն Մանուշակայ որ Իա կոչի] Երկրպագութիւն սուրբ խաչին Քրիստոսի Աստուծոյ, եւ վերստին տօն Աստուածածնին ծննդեան ։ Եւ վկայութիւն սրբուհւոյն Իա, որ թարգմանի Մանուշակ եւ ընկերաց նորա *add.* B || 7 Արքայն] Շապուհ Սաբուռխոս հրապաշտ արքայն Պարսից *add.* B — Բիզատից] Վիզատիս B || 8 հազար] անձն *add.* B — Ուզայեցւոց] Ուզացւոց B || 11 յաստուածգիտութիւն] յաստուածպաշտութիւն B || 12 լուեալ] լուաւ B — որ է Շապուշայն *om.* B.

Le lendemain, les chrétiens s'étant rendus auprès du gouverneur et ayant obtenu la permission, enlevèrent le saint corps accompagné de la main droite, l'emportèrent et l'inhumèrent avec de grands honneurs dans l'église de la sainte mère de Dieu au milieu de la ville.

Le saint prêtre Jean mourut l'an huit cent cinquante-deux de notre ère [1], le 1er du mois de Hori, le 10 Septembre.]

2 hori, **11 Septembre.**

Martyre de sainte Manouchak [2], qui s'appelle Ia.

Le roi des Perses, Chapouh [Sapor], assiégea la ville de Bizatiz et fit, parmi les chrétiens, mille prisonniers qu'il installa dans la région des Ouzaïs; parmi eux se trouvait aussi la servante du Christ Manouchak, vieille et avancée en âge, qui raffermissait les populations dans la foi du Christ et enseignait et convertissait à la science de Dieu les Perses adorateurs du soleil et du feu.

Sapor, c'est-à-dire le Chapouchah, ayant entendu parler d'elle, ordonna

1. 1403 de J.-C. — 2. Au sens étymologique du mot : Fleur de pensée. — C'est sans doute la même martyre qui est célébrée ce même jour dans les synaxaires grecs. M. de S.

զնա եւ դատել ։ Եւ յոյժ բռնադատեաց զնա ուրանալ զՔրիստոս եւ պաշտել զարեգակն եւ զհուր ։ Եւ աղախինն Քրիստոսի զօրացեալ առ ի Հոգւոյն համարձակութեամբ յանդիմանէր զանաստուած մոլորութիւն Պարսից ։

Արկին զնա ի բանդ զամ մի, եւ ի սովոյ, ի ծարաւոյ, ի ցրտոյ եւ ի մերկութենէ այնչափ վտանգեալ մարմինն որ եղեւ իբրեւ զստուեր ։

Եւ յետ այնորիկ հանին ի բանդէն եւ ուժգին հարին զհաշեալ մարմին երանելւոյն նռնենի գաւազանօք, մինչեւ կիսամահ եղեալ եւ դարձեալ արգելին ի բանդ ։ Եւ թողին
* A fol. 31 v° a. յարգելանի անդ հնգետասան ամիս եւ ապա հանին ի բանդէն * եւ կապեցին բարակ չուանօք զոլոքն եւ զբարձն եւ պնդեցին ի մամուլս մինչեւ ճարճատել ոսկերացն եւ դարձուցին ի բանդն ։

Եւ յետ աւուրց ինչ հանին ի բանդէն եւ պրկեցին յորսայս, եւ փոկովք ձաղկեցին զկուրծսն եւ զորովայնն, եւ կիսամահ արարեալ հանին ի քաղաքէն արտաքս եւ հատին զգլուխն նորա ։ Եւ անուշահոտութեամբ լցաւ երկիր եւ դահիճքն յիմարեցան ։ Եւ երկնայինքն զարմացան ընդ համբերութիւն աղախնոյն Աստուծոյ ։

Եւ կին մի բարեպաշտ ամուսին լեալ մոգպետի ումեմն՝ հազիւ կարաց առնուլ

1 բռնադատեաց] բռնադատեալ B || 2 առ ի Հոգւոյն] Տերամբ B || 4 ի ցրտոյ *om.* B || 5 զստուեր] ստուեր B || 7 եղեալ] եղեւ B — թողին յարգելանի] թողեալ ի յարգելանս B || 9 զբարձն] եւ զբազուկսն *add.* B || 12 ի քաղաքէն] արտաքոյ քաղաքին B || 13 նորա *om.* B — Եւ անուշահոտութեամբ . . . Աստուծոյ *om.* B || 15 մոգպետի ումեմն] մոգպետին B — կարաց] կարացեալ B.

au chef des mages de la soumettre à un interrogatoire et de la juger. Celui-ci la contraignit beaucoup à renier le Christ et à adorer le soleil et le feu. Mais la servante du Christ fortifiée par le Saint-Esprit réfuta avec hardiesse l'erreur impie des Perses.

On la jeta en prison pendant un an; son corps s'affaiblit tellement par la faim, la soif, le froid et la nudité qu'il devint comme une ombre.

Ensuite on la fit sortir de la prison; on frappa cruellement avec des verges de grenadier le corps épuisé de la bienheureuse, jusqu'à la rendre à moitié morte, et on l'interna de nouveau dans la prison. On l'abandonna,
* A fol. 31 v° a. dans la prison, pendant quinze mois; ensuite l'en ayant fait sortir, * on lui lia avec des cordes fines les jambes et les cuisses, qu'on soumit à une presse jusqu'à ce que les os se fussent disloqués avec bruit, et on la réintégra dans la prison.

Quelques jours après on la fit sortir de prison, on la lia fortement, étendue sur le dos, et on flagella avec des lanières la poitrine et le ventre et l'ayant laissée à moitié morte, on la transporta hors de la ville où on lui trancha la tête. L'endroit fut rempli d'une odeur suave et les bourreaux devinrent fous. Les esprits célestes furent étonnés de la patience de la servante de Dieu.

Une femme pieuse, qui avait été l'épouse d'un chef des mages, put avec

զնշխարս սրբուհւոյն եւ գաղտ ի պարտիզի իւրում թաղեաց : Եւ ամենեքեան որ ի Պարս էին քրիստոնեայք՝ գնացին ի տեղին եւ ողբալով խնդրէին զմարմինն եւ չգտանէին : Եւ զհողն արիւնախառն հաւատովք օծանէին զմարմինս իւրեանց եւ ողջանային ի ցաւոց իւրեանց :

Կատարեցաւ սուրբ վկայն Քրիստոսի Իա, որ է Մանուշակ, Սեպտեմբերի ԺԱ :

Յայսմ աւուր վարք աղախնոյն Աստուծոյ Թէոդորայ :

Յաւուրս Զենոնի արքային ի քաղաքին Աղեքսանդրիա * էր Թէոդորա առնակին, գեղեցիկ տեսլեամբ եւ մեծատուն յոյժ : Եւ այր մի երիտասարդ, որդի մեծատուն իշխանի, ցանկացաւ Թէոդորայի ի գործ պղծութեան եւ բազում գանձս ծախեաց ի միջնորդս եւ ի պատգամաւորս եւ ոչ կարաց հասանել ցանկութեանն : * A fol. 31 v° b.

Գնաց առ կին մի կախարդ, խոստացաւ նմա ոսկի, արծաթ. եւ այնչափ ջանաց կախարդն այն ի բազում աւուրս սատանայական գործակցութեամբն, մինչեւ պատրեաց զԹէոդորա, եւ ասէ ցնա. Ի մուտ արեգականն՝ Աստուած ոչ գիտէ զգործս մարդկան,

1 սրբուհւոյն] նորա B || 2 չգտանէին] ոչ գտանէին B || 3 հաւատովք] ժողովեալ *add.* B — իւրեանց] իւրաքանչիւրոց B || 5 Սեպտեմբերի ԺԱ] եւ Հոռի Բ *add.* B || 6 վարք աղախնոյն Աստուծոյ Թէոդորայ] յիշատակ է աղախնոյն Քրիստոսի Թէոդորայ B || 7 առնակին] առն կին B || 9 ի գործ պղծութեան] ի գործ ատփանաց B || 12 պատրեաց] պարտեաց B || 13 ցնա *om.* B — մուտ] մուտս B.

beaucoup de peine recueillir les restes de la sainte et les inhuma, en secret, dans son jardin. Tous les chrétiens qui se trouvaient en Perse, se rendirent à l'endroit et cherchèrent, avec des gémissements, le corps, mais ne purent le trouver. Ils mirent de la terre mêlée au sang, avec foi, sur leur corps et guérirent de leurs maux.

La sainte martyre du Christ Ia, c'est-à-dire Manouchak, mourut le 11 Septembre.

En ce jour, vie de la servante du Christ Théodora.

Aux jours de l'empereur Zénon, vivait dans la ville d'Alexandrie * une femme mariée, Théodora, belle de visage et fort riche. Un jeune homme, fils d'un prince riche, convoita Théodora pour un acte impur et prodigua beaucoup d'argent aux intermédiaires et négociateurs, mais ne parvint pas à réaliser son mauvais désir. * A fol. 31 v° b.

Il alla trouver une sorcière et lui promit de l'or et de l'argent ; elle fut si entreprenante cette sorcière, pendant de nombreux jours, avec la coopération du démon, qu'elle arriva à tromper Théodora et lui dit : Au coucher du

քանզի ոչ տիւ է եւ գիշեր : Եւ այսմ պատրողական բանիւքս խաբեցաւ Թէոդորա եւ անկաւ ի մեղս ընդ երիտասարդին :

Եւ յորժամ գնաց ի տուն իւր ծանեաւ զխաբէութիւնն, բախէր զկուրծսն եւ լայր դառն արտասուօք : Ասէ ցնա այրն իւր . Ընդէ՞ր կոծիս եւ զի՞նչ եղեւ քեզ որ այդպէս աշխարես . ես կենդանի եմ եւ քեզ ինչ ոչ է պակաս : Ասէ Թէոդորա . Վա՛յ ինձ որ կորուսի զզգաստութիւն պարկեշտութեանս իմոյ . եղուկ եմ ես ընդ չարիսն իմ զոր գործեցի թշուառականս : Եւ զեղեալ մեղսն ոչ յայտնէր :

Եւ յորժամ ել այրն ի տանէն, գնաց Թէոդորա առ կոյս մի կրօնաւոր եւ ասէ . Բե՛ր
* A fol. 32 r° a. ինձ զաւետարանն * զի վիճակ ընկեցից վասն մեղաց իմոց, քանզի այսօր հայհոյութեան գործ գործեցի եւ կամիմ գիտել եթէ գիտիցէ Աստուած զգործն : Ասէ երանելին կինն . Խաբեցար, ո՛վ դուստր իմ, զի ոչ ինչ է զոր Աստուած ոչ գիտէ : Ընկէց Թէոդորա վիճակ եւ ել բանս այս . Զոր ինչ գրեցի՝ գրեցի :

Եւ ծունր եդեալ հարկանէր զգլուխն ուժգին ընդ երկիր, եւ ասէր . Վա՛յ ինձ մեղաւորիս, ո՞րպէս ազատիմ ի մեղացս : Եւ յարուցեալ գնաց ի տուն . եւ գերծեաց

3 զկուրծսն] զերեսն B || 4 լայր] ողբայր B || 5 ինչ ոչ է] ոչ ինչ է B || 6 իմ *om.* B || 7 զեղեալ մեղսն] զեղեալսն ոչ յայտնեաց B || 8 կոյս մի] կին մի B || 10 գործ] գործս B || — զգործն] զգործս իմ B || 11 զի ոչ ինչ է զոր Աստուած ոչ գիտէ] զի ոչ ինչ իցէ զոր Աստուած ոչ գիտիցէ B || 13 զգլուխն] իւր *add.* B.

soleil, Dieu n'a pas connaissance des actions de l'homme, car il ne fait ni jour, ni nuit. A ces paroles trompeuses Théodora se laissa prendre et commit le péché avec le jeune homme.

Lorsqu'elle retourna chez elle et reconnut la duperie, elle se frappa la poitrine et pleura à chaudes larmes. Son mari lui dit : Pourquoi gémis-tu et que t'est-il arrivé que tu soupires tant? Je suis encore en vie et il ne te manque rien. Théodora répondit : Malheur à moi, qui ai perdu ma modestie et ma pudeur! Que je suis malheureuse d'avoir commis la mauvaise action! Mais elle ne dévoila point le péché commis.

Après que son mari eut quitté la maison, Théodora se rendit auprès d'une
* A fol. 32 r° a. vierge religieuse et lui dit : Apporte-moi l'évangile, * pour que je tire au sort à propos de mes péchés, car j'ai commis aujourd'hui un acte de blasphème et je veux savoir si Dieu a connaissance de mon acte. La bienheureuse femme lui répondit : Tu as été trompée, ma fille, car il n'y a rien que Dieu ne connaisse pas. Théodora tira au sort et il sortit ce texte : *Ce que j'ai écrit, je l'ai écrit*[1].

Alors se mettant à genoux, Théodora frappa violemment sa tête contre terre et dit : Malheur à moi, pécheresse! comment vais-je me délivrer de mes péchés? Et elle se leva, retourna chez elle, rasa les cheveux de sa tête

1. Jean, XIX, 22.

զգեստն իւր առնաբար եւ մերկացաւ զկանացի զգեստն եւ զոսկին հանեալ ի բազկացն եւ ի պարանոցէն եւ յականջացն եւ զգեցաւ զգեստ առն իւրոյ ։ Եւ ել ի տանէն եւ ի քաղաքէն եւ գնաց յութեւտասնեկին վանս եւ ազդեցոյց ի ձեռն դռնապանին հօր վանացն ։ Եւ նա հրամայեաց փակել զդուռն եւ ոչ ետ թոյլ մտանել, փորձելով եթէ. Գազանք մարտիչքն ընդ նմա եւ ոչ փախիցէ, յայնժամ առցուք զնա ի վանս ։

Եւ ի գիշերին յայնմիկ երթեալ գազանացն մինչեւ ի դուռն եւ յորժամ տեսանէին զնա փախչէին, եւ ընդ առաւօտն մուծին զնա ի վանսն ։

Եւ նորա մտեալ երկիր եպագ եւ ասէ. Ընկալարո՛ւք զիս վասն Քրիստոսի եւ եղէց լուացող ոտից ձերոց եւ աւելածու վանացս ։ Ասէ հայրն առաջի * ամենայն եղբարցն. Որդեակ՝ զի՞նչ պատճառս եկիր առ մեզ. միթէ ումեք պարտի՞ս ինչ, միթէ մարդասպանութիւն գործեցեր, միթէ յումեքէ նեղութի՞ւն ինչ ունիցիս, միթէ ի ծառայութենէ՞ փախեար ։ Ասէ Թէոդորա. Ոչ տէր, այլ եկի լալ եւ ապաշխարել զմեղս իմ ։ * A fol. 32 rº b.

Ասէ հայրն. Եւ զի՞նչ անուն է քո ։ Եւ նա ասէ. Թէոդորոս ։ Ասէ հայրն. Եղբայր Թէոդորոս, ծանր է ծառայութիւն վանացս եւ անբաւ պահք եւ ապաշխարութիւն.

1 մերկացաւ] մերկեալ B — ի բազկացն] ի ձեռաց իւրոց B || 2 տանէն] իւրմէ *add.* B || 3 յութեւտասնեկին] ի յութուտասնեկի B || 4-7 նա հրամայեաց ... ընդ առաւօտն մուծին զնա ի վանսն *om.* B || 9 հայրն] վանացն *add.* B || 14 անբաւ] ամբաւ B.

comme un homme, ôta ses vêtements de femme, et les bijoux d'or de ses bras, de son cou, de ses oreilles, et revêtit les habits de son mari. Elle quitta sa maison et sa ville et se rendit au couvent Outevtasneki[1], elle se fit annoncer, par le portier, au prieur du couvent. Celui-ci ordonna de fermer la porte et ne lui permit point d'entrer, pour le mettre à l'épreuve : Si attaqué par les bêtes féroces, [dit-il], il ne s'enfuit pas, alors nous le recevrons au couvent.

Cette nuit-là les bêtes féroces s'approchèrent jusqu'à la porte [du couvent], mais en apercevant Théodora elles prirent la fuite. Au matin on le fit entrer au couvent.

Il entra, et se prosternant, il dit : Accueillez-moi pour le Christ; je laverai vos pieds et balayerai le couvent. Le prieur lui dit en présence * de tous les frères : Mon fils, pour quelles raisons viens-tu à nous ? As-tu contracté des dettes vis-à-vis de quelqu'un ? As-tu commis quelque homicide ? Es-tu gêné par quelqu'un ? As-tu déserté le travail ? Théodora répondit : Non, seigneur, je suis venu pour pleurer sur mes péchés et faire pénitence. * A fol. 32 rº b.

Le prieur lui dit : Quel est ton nom ? Et il répondit : Théodore. Le père lui dit : Frère Théodore, le service du couvent est très dur, les jeûnes et les pénitences sont sans nombre ; peux-tu rester trois jours sans

1. Mot à mot : Le couvent des dix-huit sources.

կարօ՞ղ ես երիս աւուրս անօթի կալ եւ զպարտէզն արբուցանել եւ ցորեն աղալ եւ հաց եփել եւ զբանձարն եւս, եւ ի սեղանոյն ժամու յոտն կալ եւ ծառայել եղբարցս, եւ զաղօթսն հասարակաց՝ զմէջ գիշերին եւ զառաւօտին եւ զերրորդ ժամուն եւ զհասարակ աւուրն եւ զինն ժամուն եւ զերեկոյին եւ զխաղաղականին արթնութեամբ եւ ծնրադրութեամբ կատարել : Եւ զայս առնելով զծառայութիւն պարտիզին եւ զխոհանոցին ոչ խափանել, եւ ի քաղաքին եւ յամենայն տեղի անտրտունջ գնալ եւ ամենայն եղբարցս հնազանդութեամբ ծառայել :

Եւ Թէոդորոս ուրախութեամբ ընկալաւ զպատուէրս հօրն եւ ասէ. Այո, տէր, ակն ունիմ առ Աստուած որ եւ ի բանից քոց ոչ խափանեցի եւ ոչ մի, այլ զամենայնն յօժարութեամբ կատարեցից :

* A fol. 32 v° a. * Եւ ընդ առաւօտն հրամայեաց հայրն. եւ եհան ի ջրհորոյ անտի երկերիւր սափոր ջուր եւ արբոյց պարտիզին. եւ երթեալ՝ յեկեղեցին՝ եկաց զերրորդ ժամու աղօթսն, գնաց յաղօրիսն եւ ինքնին աղաց զցորեանն եւ եփեաց հարիւր եւ քառասուն եւ երիս նկանակս, եւ գնաց յեկեղեցին յօր հասարակին յաղօթսն, եւ երթեալ ի խոհակերոցն եփեաց զբանջարն եւ գնաց դարձեալ յիններորդ ժամու յաղօթսն, եւ սպասաւորեաց

2 բանձարն] բանջարն B || 3 զմէջ գիշերին] զմէջ գիշերոյն եւ զառաւօտուն եւ զերրորդ ժամուն, զվեցերորդին, զերեկոյին եւ զխաղաղականին B || 6 քաղաքին] քաղաքն B — տեղի] տեղիս B — գնալ] երթաս B || 7 ծառայել] ծառայես B || 8 զպատուէրս] զպատուէր B || 9-10 որ եւ ի բանից քոց . . . կատարեցից] որ եւ մի բան ի հրամանաց քոց ոչ խափանեցի՝ այլ ամենայնն յօժարութեամբ կատարեցից եւ ամենեցուն անպղերգաբար ծառայեցից *add.* B || 12 երթեալ] ընդ եղբարսն *add.* B || 14 խոհակերոցն] խոհակերոցսն B || 15 յիններորդ] յինն B.

manger, et arroser le jardin, moudre le blé, cuire du pain et des légumes, rester debout à l'heure des repas et servir les frères, dire les prières en commun, celle de minuit, du matin, de la troisième heure, de midi, de la neuvième heure, des vêpres, et du repos [complies] avec vigilance et génuflexion; et ce faisant, ne pas manquer au service du jardin et de la cuisine, aller en ville et partout ailleurs, sans murmurer et servir avec obéissance tous ces frères?

Théodore accepta avec joie les ordres du prieur et dit : Oui, seigneur, j'espère en Dieu que je ne manquerai à aucune de tes paroles et que j'accomplirai tout avec bonne volonté.

* A fol. 32 v° a. * Au matin, le prieur lui donna ses ordres; et il tira du puits deux cents cruches d'eau et en arrosa le jardin; il se rendit à l'église et assista à la prière de la troisième heure; il alla au moulin et moulut lui-même le blé, fit cuire cent quarante-trois pains, se rendit ensuite à l'église pour les prières de midi, alla à la cuisine pour y cuire les légumes, se rendit après à la prière de la neuvième heure et servit à table les frères, car les religieux

եղբարցն ի սեղան անդր, զի բազում կրօնաւորք էին ։ Եւ յորժամ յարեան հրամայեցին նմա ուտել սակաւ հաց եւ ջուր եւ հինգ հարիւր ծունր կրկնել ։

Եւ պաշտեցին զերեկոյին ժամն . եւ դարձեալ արբոյց զպարտէզն երկերիւր սափոր ջուր, եւ երթեալ աղօթեաց զխաղաղականին աղօթսն եւ սակաւիկ մի ննջեաց ։ Եւ մտեալ ի խուցն իւր աղաչէր զԱստուած լալագին պաղատանօք եւ ասէր . Աստուած իմ, թողութիւն շնորհեա աղախնոյս քո որ կորուսի զվայելչութիւն անձին իմոյ ։ Եւ այնպիսի ճգնութեամբ կատարեաց ութ ամ ։

Իսկ այրն նորա աղաչէր զԱստուած զի յայտնեսցէ նմա զամուսինն իւր թէ ո՞ւր իցէ, քանզի ասէր . Մի՛ արդեօք ընդ այլ ումեք չոգաւ ։ Եւ լուաւ ձայն յերկնից որ ասէր եթէ . Ընդ Հոգւոյն * սրբոյ գնաց ։ Եւ ասէ այրն . Տէր ցո՛յց ինձ զնա ։ Եւ լուեալ դարձեալ * A fol. 32 v° b.
ձայն . Ընդ առաւօտն երթիջիր ընդ ճանապարհն որ կոչի սրբոյն Պետրոսի եւ որ յառաջագոյն հանդիպիցի քեզ եւ տացէ ողջոյն, նա է ամուսին քո ։

Իսկ Թէոդորոս առաքեցաւ ի հօրէն ուղտովքն վասն ցորենոյ եւ ձիթոյ ։ Եւ յորժամ երթայր՝ ետես ի հեռաստանէ զայրն իւր, ծանեաւ եւ ասէ . Վա՜յ ինձ քաղցր ամուսին իմ, թէ ո՞րչափ աշխատիմ զի ազատեցայց ի մեղացն որ ի քեզն անօրինեցայ ։ Եւ յորժամ

1 հրամայեցին] ապա հրամայեաց B || 8 նորա] իւր B — թէ] եթէ B || 9-11 Եւ լուաւ ձայն ... դարձեալ ձայն] եւ յանուրջս տեսցաւ նմա թէ . Ընդ առաւօտն երթիջիր B.

y étaient en grand nombre. Et lorsqu'ils se levèrent de table, ils lui ordonnèrent de prendre un peu de pain et de l'eau et de faire cinq cents génuflexions.

On récita les offices des vêpres, après quoi il arrosa de nouveau le jardin de deux cents cruches d'eau, alla dire ses prières de repos [complies] et dormit un peu. Rentré dans sa cellule, il pria Dieu avec beaucoup de larmes et supplications et dit : Mon Dieu, accorde le pardon à ta servante, qui a perdu la grâce de sa personne. Et elle passa huit années dans des mortifications pareilles.

Quant à son mari, il priait Dieu de lui faire connaître l'endroit où se trouvait sa femme; car il se disait : Ne serait-elle pas partie avec un autre? Et il entendit une voix du ciel qui lui dit : Elle est partie * avec le Saint-Esprit. * A fol. 32 v° b.
Et le mari dit : Seigneur, montre-la-moi. Il entendit de nouveau la voix : Vers le matin, tu iras par la route dite de Saint-Pierre, et celle qui te rencontrera la première et qui te saluera, c'est ta femme.

Théodore fut envoyé par le prieur avec des chameaux pour chercher du blé et de l'huile. Chemin faisant, elle aperçut de loin son mari, le reconnut et se dit : Malheur à moi! mon doux mari, que de peines je me donne pour me délivrer du péché que j'ai commis envers toi. Lorsqu'elle fut près de lui,

մերձեցաւ երկիր եպագ եւ ասէ. Ողջոյն քեզ տէր իմ ։ Եւ նա զողջոյնն ընկալաւ եւ զբանն ոչ ծանեաւ ։ Եւ յորժամ հեռացան ի միմեանց ասէ այրն. Տէր, ընդէր ոչ ցուցեր զամուսինն իմ որպէս խոստացար ։ Ձայն եղեւ առ նա եւ ասէ. Նա՛ էր որ ի ճանապարհին երկիր եպագ քեզ եւ ողջոյնն ետ ։ Եւ յորժամ դարձաւ ոչ կարաց հասանել նմա ։ Եւ իբրեւ կատարեաց Թէոդորոս զհրամայեալ նմա սպասաւորութիւնն՝ դարձաւ ի վանս իւր ։

Եւ սկսաւ պահել երկուս երկուս աւուրս եւ ապա ճաշակել ։ Եւ յետ միւս եւս տարւոյն՝ զչորս աւուրս շաբաթուն պահէր եւ ապա ճաշակէր ։ Եւ յետ միւս եւս տարւոյն՝
* A fol. 33 r° a. զվեց աւուրս շաբաթուն պահէր * եւ ապա ճաշակէր ի կիւրակէ ի կիւրակի ։ Եւ անխափան եւ անպղերգաբար ծառայէր եղբարցն ։ Եւ ի ժամ աղօթիցն ոչ պակասէր յեկեղեցւոյն ։ Եւ ապա զգեցաւ մազեղէն մերկ ընդ անձին եւ ի վերայ պարեգօտ ։ Եւ յամենայն ժամ ասէր. Տէր, թո՛ղ ինձ զմեղսն զոր գործեցի ։

Եւ արար Տէր Աստուած մեծամեծ սքանչելիս ի ձեռն Թէոդորոսի, զի զմարդասպան կոկորդեղոսն եսպան աղօթիւք եւ զմերձակայ գազանսն աղօթիւք սատակէր. եւ զայր

1 քեզ *om.* B — Եւ նա զողջոյնն ընկալաւ եւ զբանն ոչ ծանեաւ *om.* B || 3 Ձայն եղեւ առ նա եւ ասէ. Նա էր] եւ ապա ազդեցութեամբն Աստուծոյ գիտաց եթէ նա էր որ ի ճանապարհին երկիր եպագ եւ ողջոյն ետ *add.* B || 7 ճաշակել] եւ զծառայութիւնն անպակաս կատարէր ։ Եւ յետ տարւոյ միոյ յաւել ի պահսն՝ եւ ի չորս աւուրն միայն ճաշակէր, եւ յետ միւս եւս տարւոյ՝ զվեց որ շաբաթուն պահէր եւ ի կիւրակէէ կիւրակէ ճաշակէր *add.* B || 9 ծառայէր] զծառայութիւնն կատարէր B — յեկեղեցւոյն] յեղբարցն B || 11 մազեղէն] մազեղէնս B || 13-p. 233 l. 5 զի զմարդասպան ... քանարկուն] եւ քանարկուն տեսեալ զանտանելի ճգնութիւն նորա՝ մախայր ընդ նմա եւ յարուցանէր ի վերայ նորա պատերազմ B.

elle se prosterna et dit : Salut à toi, mon seigneur. Il accueillit le salut mais ne saisit pas les paroles. Et lorsqu'ils furent éloignés l'un de l'autre, le mari dit : Seigneur, pourquoi ne m'as-tu pas montré ma femme, comme tu me l'avais promis? Il entendit une voix qui lui dit : C'était elle qui sur la route s'est prosternée devant toi et t'a salué. Il revint sur ses pas, mais ne parvint pas à la rejoindre. Théodore, après avoir accompli service qui le lui avait été ordonné, rentra au couvent.

Il se mit à jeûner de deux jours en deux jours de suite, mangeant après. L'année suivante, il jeûna quatre jours de la semaine, mangeant
* A fol. 33 r° a. ensuite. L'année après, il jeûna six jours de la semaine, * ne se nourrissant que de dimanche en dimanche. Il servit ses frères incessamment et sans négligence. Il ne manqua jamais à l'église aux heures des prières. Ensuite il passa un cilice sur son corps nu et une tunique par-dessus. Il disait à tout moment : Seigneur, remets-moi les péchés que j'ai commis.

Le Seigneur fit de grands prodiges par l'intermédiaire de Théodore, car c'est par ses prières qu'il tua un crocodile homicide et fit mourir les bêtes féroces du voisinage par ses prières. Il délivra, en invoquant Dieu, un

մի ի բերանոյ առիւծու բանիւն Աստուծոյ յափշտակեաց եւ ձեռս դնելով զգիշատեալ անդամսն ողջացոյց եւ գազանն սատակեցաւ ։

Երեւեցաւ նմա սատանայ եւ ասէ․ Ամենապոռնիկ, ընդէ՞ր թողեր զայրն քո եւ եկիր այսր․ երդնում ի զօրութիւն իմ, եթէ ոչ յարուցից ի վերայ քո հալածանս եւ անարգանս նախատանաց ։ Եւ նորա գիտացեալ՝ անյայտ արար զբանսարկուն ։

Եւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ առաքեցաւ ուղտովքն գնել ցորեան վանացն․ եւ ի ճանապարհին յերեկոյին իջեւանեցաւ յԻննակնեան վանսն, եւ ննջեաց յոտս ուղտուցն ։ Եւ ի գիշերին յայնմիկ գնաց դուստր հօր վանացն առ Թէոդորոս, զի կարծէր թէ այր է, ասէ․ Ննջեա՛ ընդ իս ։ Եւ նա ասէ․ Ոչ կարեմ քանզի այսահար եմ ։ Եւ ի * միւս եւս * A fol. 33 r° b.
անկեանն ննջէր այր մի եւ երթեալ աղձկանն պոռնկեցաւ ընդ նմա եւ յղացաւ ։

Եւ ընդ առաւօտն ելեալ Թէոդորոս ողջունեաց զհայր վանացն եւ զեղբարսն ։ Եւ յետ աւուրց ինչ գիտաց հայրն զյղութիւն դստերն իւրոյ եւ խոշտանկէր զնա թէ․ Ո՞վ յղացոյց զքեզ ։ Եւ նա ասէ․ Թէոդորոս աբեղայն յՈւթուտասնեկի վանացն ։

Եւ յարուցեալ հայր վանացն եւ այլ եղբարքն գնացին ի վանսն Ութուտասնեկի ։ Եւ

6 Եւ ընդ աւուրսն] Եւ եղեւ ընդ աւուրսն B — ուղտովքն] ուղտօքն B || 9 քանզի այսահար եմ *om.* B — ի միւս եւս անկեանն] ի միւս անկիւնն B || 10 աղձկանն] աղջկանն B || 11 ելեալ] յարուցեալ B — զեղբարսն] եւ գնաց ուղտօքն ի վանս իւր *add.* B || 12 յետ աւուրց ինչ] յետ վեց ամսոց B — խոշտանկէր] խոշտանգէր B || 14 հայր վանացն] հայր աղջկանն B.

homme de la gueule d'un lion et par l'imposition des mains il guérit ses membres déchirés et le fauve mourut.

Le démon lui apparut et lui dit : Prostituée de tout le monde, pourquoi as-tu abandonné ton mari et es-tu venue ici? Je jure sur ma puissance que je vais soulever contre toi une persécution, des insultes et des outrages. Elle reconnut le démon et le fit disparaître.

Théodore fut envoyé, ces jours-là, avec des chameaux pour acheter du blé pour le couvent. En route, il hébergea, un soir, au couvent Innaknian[1] et s'endormit aux pieds des chameaux. La nuit, la fille du prieur du couvent vint auprès de Théodore, qu'elle croyait être un homme, et lui dit : Couche avec moi. Il lui répondit : Je ne le puis pas, car je suis possédé du démon. A l'autre * coin dormait un homme et la fille alla se prostituer avec lui et * A fol. 33 r° b.
devint enceinte.

Au matin, Théodore se leva et alla saluer le prieur du couvent et les frères. Quelque temps après, le prieur ayant remarqué la grossesse de sa fille, la maltraita en disant : Qui t'a rendue enceinte? Elle répondit : Le moine Théodore du couvent Outevtasneki[2].

Le prieur du couvent accompagné d'autres frères se mirent en route et se

1. Mot à mot : Des neuf sources. — 2. Mot à mot : Des dix-huit sources.

ասեն ցհայր վանացն եւ ցեղբարսն. Թէոդորոս աբեղայն ձեր բռնադատեաց զաղճիկն եւ յղացոյց: Կոչեաց հայրն զԹէոդորոս եւ ասէ. Ընդէ՞ր գործեցեր զանօրէնութիւնն զայն: Ասէ Թէոդորոս. Թողութիւն արա ինձ, զի ոչ գոյ իմ պատասխանի: Եւ դարձան նոքա ի վանս իւրեանց:

Եւ յորժամ ծնաւ կինն, տարան զմանուկն եւ ետուն ի Թէոդորոս: Եւ հայրն եհան զնա տղայովն հանդերձ ի վանացն: Եւ նորա երթեալ ի հովիւսն դիեցուցանէր զմանուկն ի խաշանցն եօթն ամ մեծաւ աշխատանօք արտաքոյ վանացն, սնոյց զտղայն եւ անուանեաց զանուն նորա Թէոդորոս:

Իսկ սատանայի տեսեալ զժուժկալութիւն երանելւոյն եղեւ ի կերպարանս առն
* A fol. 33 v° a. նորա եւ ասէ. Երանի՜ որ գտի զքեզ տիկին իմ, զի յորմէհետէ թողեր * զիս՝ լոյս աչաց իմոց խաւարեցաւ ի բազում արտասուաց որ վասն քոյ: Ո՞վ խաբեաց զքեզ կամ ո՞վ եբեր մոլորեցոյց յանապատս. եւ ես ընդ երկիր աշխատելով խնդրեմ զքեզ: Ողորմեա՛ վշտացելոյս եւ դարձի՛ր ի տուն քո, եւ երդնում զի ի ճգնութենէդ քումմէ ոչ խափանեցից զքեզ. ո՞ւր է գեղ երեսաց քոց. յիշեա՛ զառաջին սէրն մեր եւ եկ զկնի իմ:

Եւ նորա անգիտացեալ թէ սատանայ է, ասէ. Ես այլ ի քաղաք անդր ոչ մտից,

1 վանացն *om.* B — զաղճիկն] զաղջիկն իմ *add.* B || 5 ի Թէոդորոս] ցԹէոդորոս B || 7 եօթն] զեօթն B — աշխատանօք] աշխատութեամբ B || 12 եբեր] մոլորեցոյց զքեզ եւ եբեր B — ընդ երկիր աշխատելով] ընդ երկիր ընթանալով աշխատիմ եւ խնդրեմ B | 13 դարձիր] դարձ B.

rendirent au couvent Outevtasneki. Ils dirent au prieur du couvent et aux frères : Votre moine Théodore a violenté ma fille et l'a rendue enceinte. Le prieur fit venir Théodore et lui dit : Pourquoi as-tu commis cette iniquité? Théodore répondit : Je te demande pardon, je n'ai pas de réponse à te donner. Et ils retournèrent à leur couvent.

Lorsque la femme mit au monde l'enfant, on l'apporta et on le remit à Théodore. Le prieur le fit sortir du couvent avec l'enfant. Théodore s'en alla auprès des bergers et fit allaiter l'enfant par les brebis durant sept ans, et avec beaucoup de peines il éleva l'enfant en dehors du couvent et lui donna le nom de Théodore.

Le démon, voyant la persévérance de la bienheureuse, prit les traits de son mari et lui dit : Je suis heureux de t'avoir trouvée, ma femme, car de-
* A fol. 33 v° a. puis que tu m'as quitté, * la vue de mes yeux a baissé à cause des nombreuses larmes que j'ai versées pour toi. Qui donc t'a trompée et t'a conduite dans cette solitude pour te perdre? Je parcours la terre, à grande peine, et je te cherche. Aie pitié de mes douleurs et reviens chez toi, je te jure de ne pas mettre d'entraves à tes mortifications. Qu'est devenue la beauté de ton visage? Souviens-toi de nos premières amours et suis-moi.

Ne s'apercevant pas que c'était le démon, elle répondit : Je ne retourne-

քաղաքի հրաժարեցի ի քէն եւ ի տանէ իմէ եւ յընչից, վասն զի որդին Յովհաննու կոմսի ննջեաց ընդ իս, եւ այնր աղագաւ փախեայ յանապատս զի ապաշխարեցից զանօրէնութիւնն զոր գործեցի ։ Եւ յորժամ համբարձ զձեռս իւր յաղօթս, անյայտ եղեւ սատանայ եւ նորա գիտացեալ աղաղակեաց մեծաձայն . Աստուած իմ մի թողուր զիս ։

Կերակուր էր նորա բանջար վայրի եւ ջուր ի ծովէն . եւ վայրի երէ բերէր նմա զբանջարն եւ ամենեւին ի վանացն ոչ հեռացաւ ։ Եւ արտասուքն իբրեւ զգետ հեղուին զցայգ եւ զցերեկ . եւ զայս միայն ասէր. Տէր, դու միայն ես առանց մեղաց, թողութիւն արա յանցանաց իմոց ։

Եղեն եղընգունք նորա իբրեւ յովազի եւ հեր գլխոյն վայրադացեալք որպէս առիւծու, աչքն ի տեսանելոյ խափանեցան * յարեգակնային տօթոյն եւ մարմինն իբրեւ զմամուռ քարի ներկեցաւ ի ցօղոյն եւ ի ցրտոյն ։ Եւ խուցն յորում էր՝ իբրեւ զտիղմն լինէր ի սաստիկ անձրեւացն ։ * A fol. 33 v° b.

Եւ իբրեւ ետես սատանայ յոյժ տկարացեալ զնա, երեւեցոյց զամենայն զազանս ժողովեալ առ նա, եւ ասէ . Կերէք զպոռնիկ կինս զայս ։ Իսկ երանելի կինն ամենեւին

5 կերակուր] Թէոդորոսի էր վայրի բանջար եւ ջուր B — եւ վայրի երէ . . . հեռացաւ *om.* B || 6 հեղուին] յաչաց նորա *add.* B || 9 եղընգունք] եղենգունք B — իբրեւ յովազի] որպէս զյովազի B — գլխոյն] գլխոյ նորա B — որպէս առիւծու] իբրեւ զառիւծու B | 10 իբրեւ] որպէս B || 11 ի ցօղոյն եւ ի ցրտոյն] ի ցօղոյ եւ ի ցրտութենէ B — յորում էր] հանապազորդ *add.* B || 12 անձրեւացն] արտասուացն B || 13-p. 234 l. 2 Եւ իբրեւ ետես սատանայ . . . այլ ոչ եւս երեւեցան երեւմունքն] Եւ այսպէս զամս եօթն ապաշխարեաց, եւ սատանայ ցնորիւք եւ ազգի ազգի արհաւրօք անդադար ջանայր ահաբեկ առնել զնա եւ մոլորեցուցանել . բայց երանելի կինն զօրութեամբն Քրիստոսի յաղթեաց ամենայն հնարից նորա B.

rai plus dans cette ville; je t'ai abandonné, toi et ma maison et les biens, parce que le fils du comte Jean a couché avec moi, et c'est pourquoi je me suis enfuie dans cette solitude, pour y faire pénitence de l'iniquité que j'ai commise. Et lorsqu'elle eut élevé les mains pour prier, le démon disparut; elle le reconnut alors, et s'écria à haute voix : Mon Dieu, ne m'abandonne pas.

Sa nourriture se composait de légumes sauvages et d'eau de mer. Les bêtes sauvages lui apportaient des légumes, et elle ne s'éloigna jamais du couvent. Ses larmes coulaient comme un fleuve, jour et nuit, et elle ne faisait que dire : Seigneur, toi seul es sans péché; pardonne-moi mes fautes.

Ses ongles devinrent comme ceux d'un léopard; ses cheveux poussèrent incultes comme la crinière d'un lion, la vue de ses yeux baissa * à cause de la chaleur du soleil, et son corps se teignit comme la mousse des pierres par la rosée et le froid. La cellule qu'elle habitait se remplissait de boue à cause des grandes pluies. * A fol. 33 v° b.

Lorsque le démon s'aperçut qu'elle était devenue très faible, il lui fit apparaître toutes les bêtes féroces rassemblées auprès d'elle et leur dit :

ոչ զարհուրեցաւ ։ Դարձեալ երեւեցոյց զանձ հեղեալ ցերկրի եւ բազում ժողովուրդ յափշտակէին ։ Եւ նորա արարեալ զնշան սուրբ խաչին անյայտ եղեն երեւմունքն ։

Եւ յայլում ժաման երեւեցոյց նմա բազում զօրականս երիվարօքն եւ երթեալ առ նա ասեն. Ել ընդ առաջ իշխանին եւ երկրպագեա ։ Եւ նա ասէ. Տեառն իմոյ երկիր պագից եւ զնա միայն պաշտեցից ։ Եւ եկեալ իշխանին՝ հրամայեաց զօրականացն եւ անչափ գանեցին զաղախինն Քրիստոսի մինչեւ կիսամահ եղեալ անկաւ ցերկիր իբրեւ զմեռեալ ։ Եւ տեսեալ զնա հովուացն կարծեցին եթէ մեռեալ է. գնացին ի վանսն եւ պատմեցին հօր վանացն եթէ. Թէոդորոս մեռաւ ։ Եւ երթեալ գտին զնա անմռունչ եւ իբրեւ գտին զնա եւ ծանեան եթէ դեռ եւս կենդանի է, դարձան ի վանս ։

* A fol. 34 r° a. Եւ ի մէջ գիշերին եկեալ ի միտս * իւր ասէ ողբալով. Վա՜յ ինձ անօգնականիս թէ ո՛րչափ դատեն զիս մեղք իմ ։ Եւ համբարձեալ զաչս եւ զձեռս իւր յերկինս աղօթեաց մինչեւ ցառաւօտն ։ Եւ հայեցեալ ետես այր մի ի կերպարանս ծառայի ունելով սկաւառակ լի անուշ կերակրովք. մատոյց առաջի նորա եւ ասէ. Առաքեաց զիս իշխանն որ եհար զքեզ եւ ասէ. Կեր զայս եւ թողութիւն արա՛ ինձ զի յանգէտս տանջեցի զքեզ ։ Եւ նորա գիտացեալ զխարդախութիւնն ասէ. Յետս իմ երթ սատանայ, ես զՔրիստոս ունիմ ինձ օգնական ։ Եւ առժամայն անյայտ եղեւ եւ այլ ոչ եւս երեւեցան երեւմունքն ։

Dévorez cette femme prostituée. Mais la bienheureuse femme n'en fut aucunement épouvantée. Alors le démon lui fit entrevoir de l'argent semé par terre, qu'une foule de gens s'arrachaient. Elle fit le signe de la sainte croix et ces apparitions s'évanouirent.

Un autre jour le démon lui fit entrevoir de nombreux soldats à cheval qui, venant à elle, lui dirent : Va au-devant du prince et prosterne-toi devant lui. Elle leur répondit : Je ne me prosternerai que devant mon Seigneur et je ne servirai que lui seul. Alors le prince arrivant, ordonna aux soldats de battre la servante du Christ; ils la frappèrent jusqu'à la rendre à moitié morte, et elle tomba à terre. Les bergers l'ayant aperçue et la croyant morte se rendirent au couvent et annoncèrent au prieur du couvent que Théodore était mort. Les moines s'y rendirent et le trouvèrent inanimé, mais lorsqu'ils s'aperçurent qu'il était encore en vie, ils retournèrent au couvent.

* A fol. 34 r° a. Au milieu de la nuit, revenant à elle, * elle se dit en gémissant : Malheur à moi, restée sans aide et sans secours, à quel point mes péchés me font justice! Elle leva les yeux et les mains au ciel et pria jusqu'au matin. Elle regarda et aperçut un homme, sous les apparences d'un domestique, tenant un plateau rempli de mets doux, qui les lui présenta en disant : Le prince qui t'a fait battre m'envoie pour te dire : Mange de cela et pardonne-moi de t'avoir tourmentée sans le savoir. Mais elle reconnut la ruse et dit : Retire-toi, satan [1]; j'ai pour soutien le Christ. Et aussitôt le démon disparut, et les apparitions ne se renouvelèrent plus.

1. Matth., IV, 10.

Եւ յորժամ կատարեցան եօթն ամք ապաշխարութեան, եկին հայրն եւ կրօնաւորքն Իննակնի վանիցն ի Թէոդորոսի վանսն եւ ասեն. Ծանոյց մեզ Աստուած ի տեսլեան որ թողան մեղքն Թէոդորոսի, մուծէք զնա ի վանս : Եւ ելեալ ի միասին տարան զնա, եւ այլ ոչ եւս թողին զնա ելանել ի վանացն, զի մի դարձեալ անկցի ի փորձութիւն, արգելին ի խուց մի նեղ եւ անձուկ եւ նսեմ զամս երկուս :

Եւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ եղեւ երաշտութիւն եւ ցամաքեցաւ աղբիւր ջրհորին եւ նեղեցան եղբարքն ի ջրոյ : Եւ հրամայեաց նմա հայրն երթալ ի ջրհորն եւ առնել * աղօթս : Յարուցեալ գնաց եւ աղաչեաց զԱստուած եւ կախեաց զսափորն լարովն ի * A fol. 34 r° b. ցամաքեալ ջրհորն եւ ելից ջրով եւ եհան, քանզի ի ջրհորն բղխեաց յորդագոյն աղբիւր եւ դարձաւ ի խուցն իւր :

Եւ յորժամ գիտաց զօր վախճանի իւրոյ, կոչեաց զմանուկն ի խուցն եւ փակեաց զդուրսն, համբուրեաց զնա եւ ասէ . Որդեակ իմ սիրեցեալ, ժամ կատարման իմոյ հասեալ է, երթամ եւ այլ ոչ եւս դառնամ : Եւ դու մի ասեր թէ որբ մնացի, զի քո օգնական Աստուած է եւ հայր վանացս հայր քո է, եւ կրօնաւորքս՝ աւագ եղբարք քո, պատուեա զդոսա եւ երկնչիր ի դոցանէ : Պահս եւ աղօթս ստացիր, ի ժամ պաշտամանն մի խափանիր, զքուն մի սիրեր, եթէ ոք հարցանէ ինչ ցքեզ, զաչս քո ի խոնարհ ունելով՝ տուր

1 ամք] ամ B || 2 վանիցն] վանացն B || 3 զնա] ի վանսն *add.* B || 4 այլ] *om.* B || 6 ջրհորին] ջրհորոյն B || 8 կախեաց] արտասուօք *add.* B || 9 ջրով] զսափորն *add.* B || 15 դոցանէ] սոցանէ B.

Après que les sept années de pénitence se furent accomplies, le prieur et les religieux du couvent Innaknian se rendirent au couvent de Théodore et dirent : Dieu nous a fait connaître en une vision que les péchés de Théodore lui sont remis; faites-le entrer au couvent. Et ils partirent ensemble et le conduisirent au couvent; mais on ne lui permit plus de sortir du couvent, pour ne plus succomber à la tentation; on l'enferma dans une cellule étroite, petite et obscure, pendant deux ans.

Pendant ces jours il y eut une sécheresse qui mit à sec la source du puits, et les frères eurent à souffrir du manque d'eau. Le prieur lui ordonna d'aller au puits et d'y faire des * prières. Il se leva, s'y rendit et pria * A fol. 34 r° b. Dieu; il suspendit ensuite à l'aide d'une corde la cruche dans le puits à sec, la remplit d'eau et la remonta, car une source plus abondante encore avait surgi dans le puits, et il retourna à sa cellule.

Lorsqu'il connut le jour de sa mort, il fit venir l'enfant dans sa cellule, ferma la porte, l'embrassa et lui dit : Mon cher enfant, l'heure de ma mort est arrivée. Je m'en vais et ne retournerai plus. Tu ne diras pas que tu es resté orphelin, car Dieu est ton soutien et le prieur du couvent est ton père; les religieux sont tes frères aînés; respecte-les et crains-les. Observe les jeûnes et les prières; ne manque jamais aux heures d'offices; n'affectionne pas

պատասխանի, ընդ անկումն թշնամւոյն քո մի խնդար, լա՛ց աստէն զի անդէն ծիծաղեսցես : Հիւանդաց ծառայեա՛, կուրաց առաջնորդեա՛, կաղաց ցո՛ւպ լեր, զմեռեալս սաղմոսիւք թաղեա՛, ի սատանայական երեւմանց մի երկնչիր, յաղօթից մի դադարեր, զամենայն անձնդ ամրացո՛ նշանաւ սրբոյ խաչին եւ ոչ անկցիս ի փորձութիւն : Եւ այլ
* A fol. 34 v° a. բազում բանս խրատ տուեալ մանկանն, ննջեաց խաղաղութեամբ * ի Քրիստոս, Հոռի Բ եւ Սեպտեմբերի ԺԱ :

Եւ գնացեալ մանկանն ծանոյց հօրն եւ եղբարցն : Եւ գնացեալ ի խուցն հանին արտաքս. եւ ի մաքրելն ըստ կարգի օրինին զմարմինն՝ տեսին զնա կին մարդ, եւ յահի լեալ անկան յերկիւղ եւ ի զարմացումն՝ եւ ի տարակուսի լեալ դողային :

Եւ հայրն պատուիրեաց մի ումեք ասել մինչեւ եկեսցեն զրպարտողքն : Եւ փութապէս առաքեաց եւ կոչեաց զհայրն եւ զեղբարսն Իննակնեան վանացն : Եւ ասէ ցհայրն. Ահա այր դստերն քո մեռաւ, տես զերեսն. ո՞չ սա է Թէոդորոս աբեղայն : Եւ նա ասէ. Այո, նա է : Եւ խոնարհեալ համբուրեաց զնա եւ ասէ. Թողցէ Աստուած զմեղս քո զոր գործեցեր ի դուստրն իմ :

Եւ ասէ ցնա հայր վանացն. Վերացո՛ զօձիս հանդերձիցն : Եւ նա ըստ հրամանի նորա

1 թշնամւոյն քո] թշնամւոյ քում B || 3 սաղմոսիւք] սաղմոսօք B || 5 բազում բանս խրատ տուեալ] բազում խրատս տուեալ B || 7 գնացեալ] երթեալ B — գնացեալ] գնացին B — հանին արտաքս] հանեալ զնա արտաքս B || 11 զեղբարսն Իննակնեան վանացն] զեղբարքն Իննակնի վանացն B || 12 սա] դա B || 13 Թողցէ] քեզ *add.* B || 15 զօձիս] զօղիս B.

le sommeil; si quelqu'un te demande quelque chose, réponds-lui les yeux baissés. Ne souris point à la chute de ton ennemi; pleure ici-bas pour que tu puisses sourire là-haut; soigne les malades; guide les aveugles; sois le bâton des boiteux; enterre les morts en récitant les psaumes; ne crains pas les apparitions diaboliques; ne cesse point de prier; fortifie toute ta personne par le signe de la sainte croix et tu ne succomberas pas à la tentation. Après avoir donné à l'enfant bien d'autres conseils encore, il s'endormit
* A fol. 34 v° a. paisiblement * dans le Christ, le 2 Hori, le 11 Septembre.

L'enfant alla annoncer au prieur et aux frères qui se rendirent à sa cellule, le transportèrent dehors, et en lavant le corps, d'après les usages de la coutume, ils s'aperçurent qu'il était une femme. Épouvantés, ils se mirent à trembler d'effroi, d'étonnement et d'appréhension.

Le prieur ordonna de ne rien dire à personne, jusqu'à ce que ses calomniateurs fussent arrivés. Il manda aussitôt et fit venir le prieur et les frères du couvent Innaknian, et dit au prieur : Le mari de ta fille vient de mourir; regarde sa figure, n'est-ce pas bien lui, Théodore le moine? Il répondit : Oui, c'est lui. Il se pencha et lui donna le baiser en disant : Que Dieu te remette le péché que tu as commis envers ma fille.

Le prieur du couvent lui dit : Soulève le bas de son vêtement. Il le sou-

վերացոյց ։ Իբրեւ ետես զի կին էր, անկաւ յերկիր եւ նուաղեցաւ ։ Եւ ջուր սրսկեալ յերեսն մինչեւ ցմեծ ժամս, ապա եկն ի միտս իւր եւ սկսաւ դողալ եւ ամենեքեան տեսին ։ Եւ եղեւ հառաչումն եւ ողբումն յոյժ եւ բազում արտասուս հեղին յերկիր ։ Եւ սկսան սպաշտօն մատուցանել ։

Եւ հրեշտակ Տեառն երեւեցաւ յայտնապէս հօր վանացն եւ ասէ . Երթիջիր վաղվաղակի ի քաղաքն եւ որ յառաջ * հանդիպիցի քեզ . ած զնա այսր ընդ քեզ ։ Եւ յորժամ * A fol. 34 v° b. գնաց հանդիպեցաւ առն Թէոդորայի զի ընթանայր ։ Եւ եհարց զնա . Ո՞ր երթաս այր դու ։ Եւ նա ասէ . Ամուսինն իմ մեռաւ եւ ընթանամ ի տեսանել զնա ։ Եւ եհան զնա յերիվարն իւր եւ տարաւ ի վանս . ետես զկինն իւր մեռեալ եւ ողբաց բարձր ձայնիւ եւ կոծեցաւ կոծ մեծ, որ եւ զամենեսին լացուցանէր ։

Եւ ժողովեցան բազմութիւնք կրօնաւորաց եւ անապատաւորաց եւ թաղեցին զնա մեծաւ փառօք եւ օրհնութեամբ, փառաւորելով զՏուողն այնչափ համբերութեան աղախնոյ իւրոյ Թէոդորայ ։

Իսկ այր նորա աղաչեաց զհայր վանացն եւ ետ նմա զխուցն Թէոդորայի . եւ նա մեծ ճգնութեամբ հանգեաւ ի Քրիստոս ։

1 Եւ նա ըստ հրամանի նորա վերացոյց] եւ ըստ հրամանի նորա արար B || 3 արտասուս հեղին] արտասուք հեղան B || 5-10 Եւ հրեշտակ Տեառն երեւեցաւ ... լացուցանէր] Եւ յայտնեաց Աստուած առն նորա բարեպաշտի զմեռանիլն ամուսնոյ իւրոյ, որ եւ եկեալ ետես զնա նախ քան զթաղումն, եւ ողբայր բարձր բարբառով եւ կոծեցաւ կոծ մեծ, որ եւ զամենեսեան լացուցանէր B || 11 զնա] զսուրբ աղախինն Քրիստոսի B || 12 այնչափ] այնպիսի B || 14 նորա] իւր B — Թէոդորայի] Թէոդորայ B || 15 ճգնութեամբ] կացեալ *add.* B.

leva d'après son ordre. Mais lorsqu'il s'aperçut que c'était une femme, il tomba à terre et s'évanouit. On lui versa de l'eau sur la figure pendant de longues heures, il finit par revenir à lui, se mit à trembler et tous en furent témoins. Il y eut de grands sanglots et des gémissements, on versa beaucoup de larmes à terre et on commença l'office.

Mais l'ange du Seigneur apparut visiblement au prieur du couvent et lui dit : Rends-toi sur-le-champ à la ville, et la première personne que * tu * A fol. 34 v° b. rencontreras, tu l'amèneras ici avec toi. Lorsqu'il fut parti, il rencontra le mari de Théodora qui arrivait en courant. Il lui demanda : Où vas-tu, homme? Il répondit : Ma femme est morte, et je cours pour la voir. Il le fit monter sur son cheval et le conduisit au couvent. En apercevant sa femme morte, il se mit à sangloter à haute voix, accompagnée de profonds déchirements qui firent verser des larmes à tout le monde.

Un grand nombre de religieux et d'anachorètes du désert se réunirent et l'enterrèrent avec grande pompe et bénédictions, en glorifiant Celui qui avait doué de tant de patience sa servante Théodora.

Quant à son mari, il pria le prieur du couvent de lui donner la cellule de Théodora, et il reposa dans le Christ après une vie de grand ascétisme.

Եւ մանուկն Թէոդորոս ստացաւ զվարս սնուցողին հոգեւոր մօրն իւրոյ եւ եղեւ ճգնութեան նորա նմանօղ : Եւ յորժամ վախճանեցաւ հայր վանացն, նստուցին զնա փոխանակ նորա առաջնորդ եւ հայր վանաց ուխտին :

* A fol. 35 r° a. * Հոռի Գ եւ Սեպտեմբերի ԺԲ : Վկայաբանութիւն սուրբ եպիսկոպոսին Աւտոնոմոսի .

Այս երանելի քահանայապետս Քրիստոսի՝ էր ի ժամանակս Դիոկղետիանոսի ամբարիշտ արքային, եպիսկոպոս լեալ Իտալիացւոց : Եւ վասն հալածանաց ժամանակին եթող զԻտալիա եւ գնաց ի սահմանս Բիւթանացւոց եւ հասեալ ի գեօղ մի որ կոչի Սորէ, իջեւանեցաւ առ այր մի հաւատացեալ՝ որոյ անուն էր Կոռնելիոս : Եւ ուսուցանէր զանհաւատսն եւ հաստատէր զհաւատացեալսն : Եւ շինեաց անդ եկեղեցի յանուն սուրբ հրեշտակապետին Միքայելի : Եւ ձեռնադրեաց զԿոռնելիոս սարկաւագ, յանձն առնելով նմա զխորհուրդս աստուածայինս :

Եւ ինքն դիմեալ գնաց յերկիրն Լիւկիոնայ եւ Սաւոյրոյ եւ բարեպաշտ վարդապե-

1 սնուցողին] իւրոյ եւ *add.* B || 3 վանաց *om.* B || 4 Հոռի Գ եւ Սեպտեմբերի ԺԲ :] Վերստին հինգօրեայ տօն ծննդեան Աստուածածնին, եւ երկրպագութիւն Խաչին : Եւ վկայութիւն Աւտոնոմոսի եպիսկոպոսի եւ վկայի *add.* B || 5 Քրիստոսի *om.* B || 6 ամբարիշտ] կռապաշտ B — Իտալիացւոց] Իտալիոյ քաղաքին B || 8 իջեւանեցաւ] իջավանեցաւ B || 9 զանհաւատսն եւ հաստատէր *om.* B || 11 յանձն առնելով] յանձն արար նմա զաստուածային խորհուրդսն B || 12 յերկիրն Լիւկիոնայ եւ Սաւոյրոյ] յերկիրն Կիլիկիոյ եւ Սավրիոյ B — բարեպաշտ վարդապե-

Le jeune Théodore hérita de la vie de sa nourrice et mère spirituelle et fut l'imitateur de sa vie ascétique. Et lorsque le prieur du couvent vint à mourir, on l'élut, pour le remplacer, comme higoumène et prieur de la communauté et du couvent.

* A fol. 35 r° a.

* 3 hori, **12 Septembre**.

Martyre du saint évêque Autonomos.

Ce bienheureux pontife du Christ vivait aux jours de Dioclétien, l'empereur impie; il était l'évêque des Italiens. A cause des persécutions de l'époque, il quitta l'Italie et se rendit dans la région des Bithyniens, et arrivé dans un village nommé Sorei, il descendit chez un fidèle dont le nom était Cornélius. Il y enseignait les infidèles et raffermissait les fidèles. Il y construisit une église au nom du saint archange Michel. Il ordonna diacre Cornélius et lui confia les divins mystères.

Il partit ensuite lui-même pour le pays de Lycaonie et d'Isaurie où par

տութեամբն եղեւ քարոզ Քրիստոսի, եւ զբազումս լուսաւորեաց ։ Եւ դարձեալ եկն առ Կոռնելիոս եւ եգիտ զի բազմացուցեալ էր զհաւատացեալսն, ձեռնադրեաց զնա քահանայ ։

Եւ ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ գնաց Դիոկղետիանոս արքայն ի Նիկոմիդիա քաղաքն եւ բազում քրիստոնեայս եսպան վասն հաւատոյն Քրիստոսի ։ Եւ մտեալ ի նաւ սուրբն Աւտոնոմոս՝ էանց յայնկոյս եւ գնաց ի Մանդինիոն եւ ի * Կղոդիուպօլիս, * A fol. 35 r° b.
դարձուցանէր զմոլորեալսն եւ հաստատէր զհաւատացեալսն եւ ուսուցանէր ամենեցուն զգիտութիւն ճշմարտութեան ։

Դարձաւ անդրէն առ Կոռնելիոս եւ եգիտ զի բազմապատիկ յաւելեալ էր ի քրիստոնեայսն եւ կացոյց զնա ի պատիւ եպիսկոպոսութեան ։ Եւ առժամայն սուրբն Աւտոնոմոս ընթացաւ յԱսիանի եւ անդ սերմանեաց զբարեպաշտութեան հաւատոյ սերմանս ։

Եւ դարձեալ եկն առ Կոռնելիոս եւ երթեալ ի մերձակայ գիւղ մի որ կոչի Լիմնոյ, ուսոյց բնակչաց կռապաշտիցն զբանն կենաց եւ մկրտեաց զնոսա ։ Եւ սքանչելագործութիւնս եւ բժշկութիւնս արար ի տեղւոջն յայնմիկ ։

Եւ ոմանք ի քրմացն եւ որք մնացին ի մոլորութեանն՝ ի միում աւուր ժողովեցան եւ

տութեամբն եղեւ] բարեպաշտութեամբ եղեւ B || 5 քաղաքն *om.* B — եսպան] սպան B || 6 Աւտոնոմոս] Աւտոնոմէոս B — ի Մանդինիոն եւ ի Կղոդիուպօլիս] ի Մանտինինէոն ի Կղեդիուպօլիս B || 7 եւ հաստատէր զհաւատացեալս *om.* B || 9 ի քրիստոնեայսն] ի հաւատացեալսն B || 10 սուրբն Աւտոնոմոս *om.* B || 12 դարձեալ եկն] դարձաւ B — գիւղ] գեօղ B || 13 զբանն կենաց] զբանն Աստուծոյ B || 14 բժշկութիւնս] անուամբն Քրիստոսի *add.* B.

sa pieuse doctrine il s'appliqua à prêcher le Christ et éclaira beaucoup de gens. Il revint de nouveau chez Cornélius et trouvant qu'il avait accru le nombre des fidèles, il l'ordonna prêtre.

A cette époque l'empereur Dioclétien s'étant rendu à la ville de Nicomédie y fit mourir nombre de chrétiens pour la foi du Christ. Saint Autonomos s'embarqua sur un navire, passa de l'autre côté, et se rendit à Mantinium et à * Claudiopolis, y convertit ceux qui étaient dans l'erreur, raffermit les fi- * A fol. 35 r° b.
dèles et enseigna à tous la science de la vérité.

Il retourna de nouveau auprès de Cornélius et s'apercevant qu'il avait augmenté beaucoup le nombre des chrétiens, il l'éleva à la dignité d'évêque. Saint Autonomos se hâta aussitôt de parcourir l'Asie et y sema la semence de la piété et de la foi.

Il revint encore auprès de Cornélius et se rendit dans un village voisin, nommé Limna, y enseigna aux habitants idolâtres la parole de la vie et les baptisa. Il fit dans cet endroit des miracles et des guérisons.

Quelques-uns parmi les prêtres païens qui restèrent dans l'erreur s'étant

կատարէին տօնս կռոցն, զոր տեսեալ հաւատացելոցն վառեցան նախանձու Տեառն եւ դիմեցին ի վերայ նոցա եւ զկուռսն խորտակեցին ։ Եւ բարկացեալ կռապաշտիցն անտային պատեհ դիպող ժամանակ՝ զի չար ինչ արասցեն քրիստոնէիցն ։

Եւ յաւուր միում յորում սուրբն Աւտոնոմոս զաստուածային փրկական խորհուրդն կատարէր ի վերայ սրբոյ սեղանոյն, դիմեցին բրօք եւ սուսերօք եւ քարիւք, * A fol. 35 v° a. մտին յեկեղեցին եւ առաջի սրբոյ սեղանոյն եւ * խորհրդոյն սպանին զքահանայապետն Քրիստոսի զսուրբն Աւտոնոմոս, եւ հեղաւ արիւնն առաջի սրբոյ սեղանոյն ի ներքս ի խորանն . եւ զքրիստոնեայսն ցրուեցին ։

Եւ կին մի հաւատարիմ Մարիամ անուն, զոր էր ձեռնադրեալ Կոռնելիոս սարկաւագուհի, առեալ այս քրիստոնեայս բարձին զմարմինն՝ եւ պատուով թաղեցին ի գեօղն Վամբլիոյ ։ Եւ ի ժամանակս Կոստանդիանոսի մեծի արքայի, շինեցին ի վերայ տապանին մեծ եւ գեղեցիկ եկեղեցի ։

Կատարեցաւ սուրբն Աւտոնոմոս եպիսկոպոսն Սեպտեմբերի ԺԲ ։

Յայսմ աւուր կատարեցաւ սրով սուրբ մարտիրոսն Քրիստոսի Ռոմիլոս ի Տրա-

1 տօնս] զտօնս B || 3 չար ինչ] փոխանակ չարին չար B || 4 յորում *om.* B — Աւտոնոմոս] Աւտոնոմէոս B || 5 կատարէր] մատուցանէր B — դիմեցին] կռապաշտքն *add.* B || 6 եւ առաջի սրբոյ սեղանոյն եւ խորհրդոյն սպանին] եւ ի խորհրդեանն անդէն ի խորանին առաջի սրբոյ սեղանոյն սպանին B || 7 Աւտոնոմոս] Աւտոնոմիոս B — առաջի սրբոյ սեղանոյ ի ներքս ի խորանն] առաջի սեղանոյն Քրիստոսի ի ներքս ի խորանին B || 9 հաւատարիմ] հաւատացեալ B || 10 ի գեօղն Վամբլիոյ] ի գեօղն որ կոչի Վամբլիոյ B || 11 արքայի *om.* B — տապանին] սրբոյն *add.* B || 12 Աւտոնոմոս] Աւտոնոմիոս B — Սեպտեմբերի ԺԲ] եւ Հոռի Գ *add.* B || 14 սրով] եւ բազմաչարչար տանջանօք *add.* B — մարտիրոսն] վկայն B — Ռոմիլոս] Ռոմելոս երանելի մահուամբ *add.* B.

un jour réunis pour célébrer les fêtes des idoles, les fidèles, à cette vue, enflammés du zèle du Seigneur, les attaquèrent et brisèrent les idoles. Les idolâtres, irrités, attendirent le moment favorable pour faire du mal aux chrétiens.

Un jour que saint Autonomos célébrait sur le saint autel le divin mystère de la rédemption, ils attaquèrent à coups de gros bâtons, de glaives et de pierres l'église, y pénétrèrent et tuèrent le pontife du Christ, saint Autonomos, * A fol. 35 v° a. devant le saint autel et le * saint mystère; son sang coula devant le saint autel, à l'intérieur du sanctuaire, et les chrétiens furent dispersés.

Une femme fidèle, du nom de Marie, que Cornélius avait ordonnée diaconesse, accompagnée de quelques chrétiens, enleva le corps et l'inhuma avec honneur dans le village de Vamblie. Aux jours du grand empereur Constantin on construisit sur le tombeau une belle et grande église.

Le saint évêque Autonomos mourut le 12 Septembre.

En ce jour mourut par le glaive, sur l'ordre de l'empereur Trajan, le

յանոսէ արքայէ ։ Նոյնպէս եւ սուրբ վկայն Եւդոքսիոս կատարեցաւ սրով ի Դիոկղետիանոսէ արքայէ ի Մելիտինի քաղաքին եւ ընդ սորին Եւդոքսիոսի կատարեցան հազար եւ հարիւր եւ երեսուն եւ չորս մարտիրոսք ի նոյն քաղաքին ։

[B * Ի սմին աւուր նահատակեցան վկայութեամբ սուրբ մարտիրոսքն Քրիստոսի Մակեդոնիոս, Թէոդուլոս եւ Տատիանոս վասն հաւատոյն որ ի Քրիստոս ։ * B p. 141 a.

Նոյնպէս եւ ի քաղաքն յԻկոնիոյ, կատարեցաւ սրով վասն Քրիստոսի հաւատոյն՝ սուրբ վկայն եւ եպիսկոպոսն Իկոնիու Որոնատոս, զոր այլք զսա Կուռնոտոս կոչեն, երանելի մահուամբ ։

Եւ ի սոյն կատարեցաւ չարչարանօք եւ մահուամբ երանելին Թէոդորոս վկայն յԱղեկսանդրիա քաղաքն՝ զոր ընկեցին ի ծով ։

Յայսմ աւուր յիշատակ է սրբուհւոյն Ոնեսիմայ ճգնաւոր մօր մերոյ՝ որ էր դուստր թագաւորի, որոյ էին քաղաք երկոտասան. եւ ի մեռանել ծնողացն զամենայն թագաւորութիւնն նմա աւանդեցին, եւ նա զամենայնն բաշխեալ աղքատաց եւ ինքն գնաց յանապատ խորին, եւ կացեալ մեծ ճգնութեամբ զամս բազումս՝ փոխեցաւ ի Քրիստոս որում ցանկայր ։]

1 արքայէ] ամբարիշտ արքայէ *add.* B || 1-3 Նոյնպէս եւ սուրբ վկայն Եւդոքսիոս ... քաղաքին] Նոյնպէս եւ ի Դիոկղետիանոսէ կատարեցաւ սուրբն Եւտոքսէոս եւ այլ հազար հարիւր եւ երեսուն եւ չորս վկայք ի Մելիտինի քաղաք B.

saint martyr du Christ Romylos. De même mourut par le glaive, sur l'ordre de l'empereur Dioclétien, le saint martyr Eudoxius, dans la ville de Mélitine. Avec saint Eudoxius et dans la même ville moururent onze cent trente-quatre martyrs.

[B * En ce jour subirent le martyre les saints martyrs du Christ Macédonius, Théodulos et Tatianus pour la foi du Christ. * B p. 141 a.

Également mourut d'une mort bienheureuse, par le glaive et pour la foi du Christ, dans la ville d'Iconium, le saint martyr et évêque d'Iconium, Oronatus que d'autres appellent Coronatus.

En ce même jour subit les tortures et la mort le bienheureux martyr Théodore, qu'on jeta à la mer dans la ville d'Alexandrie.

En ce jour, commémoration de sainte Onésima, notre mère ascète, qui était fille d'empereur et qui possédait douze villes; à qui on remit tout le royaume, à la mort des parents, mais elle, après avoir tout distribué aux pauvres, se retira dans une profonde solitude, y vécut de longues années d'une grande vie ascétique et s'en alla auprès du Christ vers lequel elle aspirait.]

Հուլի Դ եւ Սեպտեմբերի ԺԳ ։ Վկայաբանութիւն սրբոյն Դիոդորայ եւ Դիդիմայ ։

* A fol. 35 v° b. Սոքա էին քրիստոնեայք ի քաղաքէն Լաւոդիկեայ Ասորւոց, * եւ մատնեցան ի ձեռս իշխանին ։ Եւ կացեալ առաջի խոստովանեցան յայտնապէս զՔրիստոսի աստուածութիւնն ։ Եւ ի սաստիկ տանջանաց եւ յահագին չարչարանաց աւանդեցին զհոգիս իւրեանց ի ձեռս հրեշտակացն առ Աստուած ի Սեպտեմբերի ԺԳ ։

Յայսմ աւուր Նաւակատիս է սուրբ Յարութեան մեծի եկեղեցւոյն ։

Երանելի դշխոյն Հեղինէ եգիտ զսուրբ խաչն Քրիստոսի ։ Եւ յորժամ շինեաց մեծն Կոստանդիանոս զմեծ եկեղեցին Երուսաղեմայ, զսուրբ Յարութիւնն ի Սեպտեմբերի ԺԳ, ժողովեաց բազում եպիսկոպոսունս եւ քահանայս եւ օրհնեցին զեկեղեցին եւ արար մեծ եւ հռչակաւոր Նաւակատիս, եւ մինչեւ ցայսօր կատարի տօնս այս ։

* B p. 141 b. [B * Նաւակատիք է սրբոյ Յարութեանն Երուսաղեմի մեծի եկեղեցւոյն, յորում է աստուածընկալ գերեզմանն, եւ սուրբ Գողգոթայն, եւ այլ տեղիքն կենարար չարչարանաց եւ սրբոյն Սիոնի ։

Երանելի դշխոյն Հեղինէ՝ զի որպէս կամօք թագաւորին եգիտ զաստուածային խաչափայտն որ ծածկեալն էր եւ թաքուցեալ, նոյն օրինակ մաքրէր եւ բանայր զաստուա-

4 HORI, 13 Septembre.

Martyre des saints Diodore et Didyme.

* A fol. 35 v° b. C'étaient des chrétiens de la ville de Laodicée de Syrie, et ils furent livrés entre les mains du président. Mis en sa présence, ils confessèrent ouvertement la divinité du Christ. Et ils rendirent leur âme, au milieu d'atroces tortures et d'effrayants supplices, à Dieu, par les mains des anges, le 13 Septembre.

En ce jour, fête de la consécration de la grande église de la sainte Résurrection.

La bienheureuse impératrice Hélène trouva la sainte croix du Christ. Lorsque Constantin le Grand eut construit la grande église de la sainte Résurrection à Jérusalem, il convoqua pour le 13 Septembre, nombre d'évêques et de prêtres qui bénirent l'église. Il fit faire une grande et retentissante cérémonie de consécration, dont la fête se célèbre encore jusqu'aujourd'hui.

* B p. 141 b. [B * Fête de la consécration de la grande église de la sainte Résurrection à Jérusalem, dans laquelle se trouve le tombeau qui reçut Dieu, du saint Golgotha et d'autres lieux de la passion vivifiante et de la sainte Sion.

La bienheureuse impératrice Hélène, de la même manière que par la volonté de l'empereur elle avait fait l'invention du divin Arbre de la croix qui demeurait inconnu et caché, fit aussi, suivant le même principe, nettoyer et découvrir le

ծայլին գերեզմանն, զի եւ նա ծածկեալ էր եւ հողով լցեալ, եւ տաճար կռոց յարուցեալ ի հեթանոսացն : Բանզի յետ գտանելոյ Խաչին, իջեալ ի սրբոյ Գողգոթայէն՝ եկեալ ի տեղի պարտիզին, ուր էր սուրբ գերեզմանն վիմափոր, եւ զհողն եւ զնիւթն ամենայն որ ի ներքս՝ հեռի ի տեղւոջէն բացորոշել հրամայէր, եւ այնպէս յայտնի արարին զսուրբ գերեզմանն :

Եւ տաճար մեծ եւ մատուռն վայելուչ եւ ոսկեզօծ առ ի Թագուհւոյն ի սուրբ տեղի յարութեան Փրկչին մերոյ վայելչագոյն եւ բարձրագոյն շինեալ, եւ բազում ընծայս նուիրեալ, եւ այնուհետեւ յայտնեաց զկենդանարար եւ զպատուական խաչն Տեառն :

Եւ ՚Թագաւորական հրամանաւն եւ օրինադրութեամբն ամենապայծառ եւ մեծ եկեղեցին՝ երկնահաւասար տաճարն, եւ ամենագոյն եւ վայելչագոյն մատուռն ի վերայ գերեզմանին Քրիստոսի շինեցաւ, եւ սրբոյ Գողգոթային, եւ անօրինակին սուրբ տեղեացն . զոր ընդարձակ քան զաշխարհ, եւ բարձրագոյն քան զերկնից երկին, եւ գեղեցկագոյն քան զդրախտն հաւատամք . եւ գիտեմք զի ամենայնի տանողն եւ անբովանդակելին՝ անդ տարեալ եւ բովանդակեալ մարմնով՝ կրեաց զմերն փրկութեան մահ :

Որով եւ զնոյն տեղի բիւր օգտութեամբք եւ ճշմարիտ փափկութեամբք պայծառացուցեալ՝ քան զնախատուն զեդեմական դրախտ առաջնոյ . զի անդ՝ մեղուցեալ մահացաք եւ դատապարտեցաք, եւ աստ՝ արդարացեալ փրկեցաք եւ կենդանացաք :

divin tombeau, resté également couvert et rempli de terre, et sur lequel un temple d'idoles avait été élevé par les païens. Car après avoir fait l'invention de la Croix, descendant du saint Golgotha, elle arriva à l'emplacement du jardin où se trouvait le saint tombeau taillé dans un roc; elle ordonna de transporter loin de l'endroit toute la terre et les matières se trouvant à l'intérieur et mit ainsi à découvert le saint tombeau.

L'impératrice fit construire un grand temple et une élégante chapelle ornée d'or, sur l'emplacement sacré de la résurrection de notre Sauveur, tous les deux élégants et sublimes, auxquels elle fit de nombreux dons, et c'est ensuite qu'elle exposa la vivifiante et précieuse croix du Seigneur.

Et par ordre et par une loi édictée de l'empereur, il fut construit une superbe et grande église, un temple ressemblant au ciel et une chapelle de toute richesse et de toute beauté sur le tombeau du Christ, ainsi qu'au saint Golgotha et autres lieux saints de l'Incarnation de notre Seigneur; endroits que nous croyons plus vastes que la terre, plus élevés que les cieux des cieux et plus beaux que le paradis; et nous savons que Celui qui contient tout et ne peut être contenu, y a été transporté et y a été contenu avec son corps et a souffert la mort pour notre salut.

C'est pourquoi Il a rendu cet endroit resplendissant d'innombrables bienfaits, le comblant de vraies délices, bien plus que la première demeure, le paradis de l'Éden, car là nous avons trouvé la mort par le péché et nous y avons été condamnés, tandis qu'ici nous avons été justifiés, sauvés et vivifiés.

Քանզի հեղմամբ անպարտին արեան որ ի Գողգոթայն՝ լուացեալ ջնջեցաւ ամենայն մերն պարտք մեղաց, եւ թաղմամբ եռօրեայ յաստուածընկալ գերեզմանն որ ի պարտիզին՝ բուսոյց զմեզ զամենեսին ի յարութեան յոյս, հատն կենդանարար, բազում ստանելով արդիւնս իւրով անդէն մեռանելովն եւ յառնելովն ։

Զոր զնոյն ապա զխորհրդական սուրբ տեղիսն կրկին մեծապայծառ եւ ոսկեզօծ շինուածովք պայծառացուցանէին քրիստոսասէր թագաւորքն՝ մայր եւ որդին, ըստ նախ օրինակելոյ զնոյն խորանին Մովսէսի, եւ տաճարին Սողոմոնի ։

* B p. 142 a. * Նա եւ այլ բազում հրաշալի եկեղեցեաց շինուածս առնէին, ի սուրբ Բեթղեհէմ եւ յայրն, եւ լեառն Ձիթենեաց, եւ ի մեծն Սիոն, եւ յայլ տնօրինական սուրբ տեղիսն Երուսաղեմի ։

Եւ ապա յորժամ կատարեալ ամենայն շինեցաւ, յայնժամ ազդմամբ սուրբ Հոգւոյն եւ կամօք նորին բարեպաշտ դշխոյին Հեղինեայ, եւ հրամանաւ նոյն մեծի արքային Կոստանդիանոսի, ժողովեալ բազմութիւն սրբոց հարց եւ հայրապետաց եւ անթիւ եպիսկոպոսաց սրբոց՝ որք գումարեցան ի տիեզերաց, հանդերձ քահանայիւք եւ բոլոր լրմամբ ուխտին եկեղեցւոյ, եւ ճգնաւորաց սրբոց եւ աշխարհագումար ժողովք ընդ սրբոյ Մակարիոսի պատրիարքին Երուսաղեմի, որ էր մի ի գլխաւորաց առաջին սուրբ

Car c'est par le sang versé par l'Innocent sur le Golgotha que toutes nos dettes des péchés ont été lavées et effacées, et c'est par la sépulture de trois jours dans le tombeau qui reçut Dieu, et qui se trouve dans le jardin, que le grain, source de la vie, portant beaucoup de fruits [1], nous a fait tous germer à l'espérance de la résurrection par sa mort et par sa résurrection.

Ce sont ces lieux saints de mystères, que les empereurs, amis du Christ, la mère et le fils, rendirent vraiment resplendissants par de superbes constructions ornées d'or, à l'image du tabernacle de Moïse et du temple de Salomon, qui les représentaient dans les anciens temps.

* B p. 142 a. * Ils firent encore construire beaucoup d'autres merveilleuses églises à saint Bethléem et à la Grotte et sur le mont des Oliviers et à la grande Sion et autres lieux saints de l'Incarnation de notre Seigneur à Jérusalem.

Et lorsque tout fut bien construit, alors, par l'inspiration du Saint-Esprit et par la volonté de la même pieuse impératrice Hélène, et sur l'ordre du même grand empereur Constantin, y furent convoqués une multitude de saints pères, de patriarches et d'innombrables saints évêques qui s'y réunirent de toutes les parties de l'univers, accompagnés de prêtres et de toute la plénitude du clergé de l'église et de saints ascètes et de tout le concours de personnes venues de toutes les parties du monde, auprès de saint Macaire, patriarche de Jérusalem, qui fut l'un des principaux du premier saint concile de Nicée,

1. Jean, XII, 24-25.

ժողովոյն ՙՆիկիոյ, հսկմամբ եւ աղօթիւք եւ արտասուաթոր երգօք՝ օծին եւ օրհնեցին մեծ եւ պայծառ նաւակատեօք զեկեղեցի սրբոյ Յարութեանն, եւ զսրբագոյն մատուռն կենսունակ գերեզմանին Քրիստոսի՝ եւ զԳողգոթայն, նոյնպէս եւ զայլ սուրբ տեղիսն, եւ մեծածախս կերակուրս աղքատացն բաշխեցին ։

Եւ այսպէս մեծ եւ հռչակաւոր նաւակատիս կատարելով յերեքտասաննի Սեպտեմբերի, եւ ի չորեքտասաննի նորին ամսոյ բարձրացուցեալ ցուցին զնոյն զգտեալ աստուածային խաչափայտն ։ Վասն որոյ եւ աւանդեալ հաստատեցին յայսմ ամի յերեքտասան Սեպտեմբերի կատարել զտօն ՙՆաւակատեացն, եւ ի չորեքտասաննի՝ զտօն Վերացման սրբոյ խաչին ։

Զոր եւ նոյն ժողով հարցն սրբոց՝ սուրբ հոգւոյն ազդմամբ հաստատեցին յամենայն ամի յերեքտասաննի՝ զյիշատակ նաւակատեաց սուրբ տեղեացն առնել, եւ ի չորեքտասաննի՝ զկենդանարար Խաչն բարձրացուցանելով հայրապետին ի սուրբ Գողգոթայն՝ ամենայն բազմութեան հաւատացելոցն ցուցանել ։ Որք սովորեցան յամենայն ամի՝ յայնմ աւուր ի ծագաց աշխարհի անդանօր առ ի տեսանել զսուրբ խաչն՝ ժողովիլ ըստ կանխագուշակ բանից մարգարէիցն առ * Երուսաղէմ, եթէ . Ելցեն ամ յամէ առնել զտօն տաղաւարահարացն ազգք հեթանոսաց ի յԵրուսաղէմ ։ Որ ոչ ի հինն՝ այլ ի նորս կատա- * B p. 142 b.

et avec des jeûnes, prières et chants entrecoupés de larmes, ils oignirent et bénirent, par de magnifiques fêtes de consécration, l'église de la sainte Résurrection et la chapelle, plus sainte encore, du tombeau du Christ, source de vie, et celle du Golgotha, ainsi que celles des autres lieux saints, et l'on distribua aux pauvres des repas fort coûteux.

Après avoir ainsi célébré de grandes et retentissantes fêtes de consécration le 13 Septembre, ils exaltèrent, le quatorze du même mois, et exposèrent le divin bois de la Croix qui avait été trouvée. C'est pourquoi ils établirent de célébrer, en cette année, le treize de Septembre, la fête de la consécration de l'église, et le quatorze, la fête de l'exaltation de la sainte Croix.

Cette même assemblée des saints pères établit, par l'inspiration du Saint-Esprit, de célébrer le treize [de ce mois], chaque année, la commémoration de la consécration des lieux saints et d'exalter, le quatorze de ce mois, sur le saint Golgotha, la Croix, source de la vie, que le patriarche exposerait à la vue de toute la foule des fidèles. Ces derniers prirent l'habitude de s'y réunir chaque année, en ce jour, de toutes les parties de la terre, pour y voir la sainte Croix, selon les prédictions des prophètes envers * Jérusalem : *Les nations païennes monteront chaque année à Jérusalem pour célébrer la fête des tabernacles*[1]. Et c'est ce qui s'est accompli, non pas dans l'ancienne, * B p. 142 b.

1. Zach., XIV, 16.

ըսցաւ․ որ ոչ զիւրալոյծ տաղաւարահարաց ասէր՝ այլ զսրբոյ Յարութեան մեծի տաճարին զկանգնելոյն նաւակատեաց :

Այլ եւ զփրկական խաչափայտին զգիւտ եւ զբարձրութիւն յամենայն հեթանոսաց հաւատացեալքն յամենայն տիեզերաց՝ առին սահման ի հարցն սրբոց ժողովել յԵրուսաղէմ անթիւ բազմութիւն, եւ անհամար խմբից խորհրդական տօնախմբութեամբ յամ յամէ կատարել ի փառս Աստուծոյ :

Ի սմին աւուր յիշատակ սրբոյն Կոռնելիոսի հարիւրապետին՝ որ էր ի ժամանակս առաքելոցն առաջին հաւատացեալ ի Քրիստոս ի հեթանոսաց, եւ ընտրութեամբն Աստուծոյ եւ յայտնութեամբն որ առ Պետրոս՝ դուռն եղեւ մուտ ամենեցուն նոցա : Քանզի մինչդեռ ի հեթանոսութիւնն էր, մաքրութեամբ եւ արդարութեամբ կենցաղավարելով աղօթէր միշտ, եւ առատանայր ողորմութեամբ առ աղքատս, եւ այնպէս անեպերելի ունելով զկենցաղավարութիւնն :

Եւտես զհրեշտակն Աստուծոյ յիններորդ ժամուն որ ասաց նմա կոչել զառաքեալն Պետրոս, եւ առ ի նմանէ զարժանն լսել : Եւ որում նմին Պետրոսի ասաց Տէր երթալ ընդ առաքեալ խնդրակն նորա, որ ի գալն ի տուն նորա զբանն Աստուծոյ եւտես
* B p. 143 a. կատարեալ առ նա եթէ․ Յովհաննէս * մկրտեաց ի ջուր՝ բայց դուք մկրտեսջիք ի Հոգին սուրբ :

Եւ մինչդեռ խօսէր Պետրոս ընդ նոսա զբանն Աստուծոյ՝ երեխայացուցեալ մկրտեաց

mais dans la nouvelle alliance, car [la prophétie] ne parlait pas des fêtes caduques des tabernacles, mais bien des fêtes de la consécration du grand temple érigé pour la sainte Résurrection.

Les fidèles de tous les pays infidèles et de tout l'univers reçurent en outre des mandements des saints pères de se réunir à Jérusalem, en foule innombrable et en groupes sans nombre, pour célébrer chaque année, par des fêtes mystiques, l'Invention de l'arbre de la Croix de notre Sauveur, instrument de la rédemption et de son Exaltation pour la gloire de Dieu.

En ce jour, commémoration de saint Corneille, le centurion, qui fut au temps des apôtres le premier parmi les païens qui se convertit au Christ, et qui par l'élection de Dieu et par la révélation à Pierre fut la porte d'entrée pour eux tous. Car, étant encore païen, il avait eu une conduite pure et juste, priait toujours, multipliait ses aumônes aux pauvres, et menait ainsi une vie sans reproche.

Il aperçut l'ange de Dieu, à la neuvième heure, qui lui dit de faire venir l'apôtre Pierre et d'entendre de lui ce qu'il fallait qu'il fasse [1]. Au même Pierre le Seigneur dit de s'y rendre avec les personnes venues pour le chercher; et lorsqu'il pénétra dans sa maison, il vit accomplie par lui la parole de
* B p. 143 a. Dieu : *Jean* * *a baptisé dans l'eau, mais vous, vous serez baptisés dans l'Esprit saint* [2].

Et tandis que Pierre leur prêchait la parole de Dieu, il le fit catéchu-

1. Act., x, 1-48. — 2. Act., i, 5.

գնա, եւ զառաջնորդութիւն այցելութեան քաղաքին ի ձեռս նորա ետ ։ Որ եւ զկռապաշտսն որ ի քաղաքին զամենեսեան մկրտեաց, այլ եւ զնոյն ինքն զիշխանն Դիմիտրիոն ամենայն տամբ իւրով դարձոյց ի Քրիստոս ։

Եւ այնպէս առաքելական վարուք կենցաղավարելով առ Տէր փոխադրեցաւ բարիոք, առաջին պտուղ եղեալ ի հեթանոսաց, եւ նախ քան զամենեսեան հրաւիրեալ եւ կոչեալ յԱստուծոյ, եւ հաւատացեալ ի Քրիստոս որում սպասէրն ։

Յայսմ աւուր նահատակութիւն սրբոց վկայիցն՝ Մակրոբիու Կապադովկեցւոյ, եւ Գորդիանու, Իլիու, Զոտիկու, Լուկիանու եւ Վալերիանու, որք մարտիրոսացան մեծ տանջանօք առ Լիկիանոսիւ ամբարիշտ թագաւորաւ ։

Եւ ի սմին վկայութիւն Յուլիանոսի սրբոյ քահանային, եւ քսան երկու ընկերաց նորա, որ մերձ յԱնկիւրիա Գաղատացւոց առ Լիկիանոսիւ կատարեցան ։]

Հոռի Ե եւ Սեպտեմբերի ԺԴ ։ Տօն է հռչակաւոր եւ բազմամբոխ Վերացմանն սրբոյ Խաչին Քրիստոսի ։

Յայսմ աւուր ննջումն Յովհաննու Ոսկեբերանին տիեզերալոյս վարդապետին։

Հռչակաւոր եւ մեծ վարդապետն եկեղեցւոյ սուրբն Յովհան Ոսկեբերանն, պատրի-

mène et le baptisa, et lui confia la direction de l'évêché de la ville. C'est lui qui baptisa tous les idolâtres se trouvant dans la ville et qui convertit même au Christ le chef Dimitrion avec toute sa maison.

Après avoir vécu d'une vie apostolique, il s'en alla heureusement auprès du Seigneur; après avoir été le premier fruit parmi les gentils, invité avant tous et appelé par Dieu à être converti au Christ auquel il aspirait.

En ce jour, martyre des saints martyrs Macrobios de Cappadoce, Gordianus, Ilios [1], Zoticus, Lucianus et Valerianus qui subirent le martyre avec de grands supplices sous Licinius, l'empereur impie.

En ce même jour, martyre du saint prêtre Julien et de ses vingt-deux compagnons, qui furent mis à mort près d'Ancyre, en Galatie, aux jours de Licinius.]

5 HORI, 14 Septembre.

Fête solennelle, avec grand concours de fidèles, de l'élévation de la sainte Croix du Christ.

En ce jour, dormition de Jean Chrysostome, le docteur et la grande lumière de l'univers.

Le célèbre et grand docteur de l'Église, saint Jean Chrysostome, le pa-

1. Corruption de Séleuchos.

արքն Կոստանդնուպօլսոյ՝ Անտիոքացի էր, մեծատանց զաւակ ։ Անուն հօրն Սեկնդոս եւ մօրն Անթուսա, եւ ետուն զնա յուսումն արտաքին հանճարոյ յԱթէնս ։ Եւ * A fol. 36 rº a. ուսաւ զամենայն * տրամաբանութիւնս իմաստասիրական հեթանոսաց ընդ Բարսղի եւ ընդ Գրիգորի աստուածաբանի, զի յոյժ սրամիտ էր եւ էր խոնարհամիտ եւ հեզ ։

Եւ իբրեւ ուսաւ զարտաքին հանճարսն դարձաւ յԱնտիոք առ ծնողսն իւր ։ Եւ ի վախճանել ծնողացն, բաշխեաց զամենայն ինչսն աղքատաց եւ կարօտելոց եւ գնաց յանապատ կրօնաւորել անդ, զեօթն ամ կացեալ ի լռութեան եւ զմի ամն անքուն անցուցանէր ։

Եւ Փղաբիանոս պատրիարգն Անտիոքայ իջոյց ի լեռնէն զնա ազդեցութեամբն Աստուծոյ եւ ձեռնադրեաց զնա քահանայ մեծ եկեղեցւոյ ։ Եւ նա լուսաւորէր զամենեսեան նշանօք եւ արուեստիւք սքանչելեաց եւ վարդապետութեամբ, եւ գրոց մեկնութեամբ, նախերգանօք եւ յորդորակօք եւ աստուածաբանութեամբ ։ Եւ համբաւ նորա տարածեցաւ ընդ ամենայն տիեզերս ։

Եւ լուեալ թագաւորին Արկադէոսի, որդւոյ մեծին Թէոդոսի, տարաւ զնա ի Կոստանդնուպօլիս ։ Եւ ետ ձեռնադրել զնա պատրիարք թագաւորական քաղաքին ։ Եւ Թէոփիլոս եպիսկոպոսն Աղեկսանդրու նախանձր ընդ նմա վասն հռչակաւոր անուանն եւ ոչ կամէր զձեռնադրութիւն նորա, բայց ակամայ ձեռնադրեաց զնա եւ եղեւ ուրա- * A fol. 36 rº b. խութիւն * մեծ ի քաղաքին Կոստանդնուպօլսի ։ Եւ եկին յողջոյն նմա թագաւորն ամենայն սինկղիտոսօքն ։

triarche de Constantinople, était d'Antioche, fils de parents riches. Le nom de son père était Secundus et celui de sa mère Anthusa, qui le destinèrent à * A fol. 36 rº a. l'étude de la science profane à Athènes. Il apprit toutes * les branches de la philosophie païenne avec Basile et Grégoire le théologien, car il était fort intelligent en même temps qu'humble et doux.

Lorsqu'il eut appris la philosophie profane, il revint à Antioche auprès de ses parents. A leur mort, il distribua tous ses biens aux pauvres et aux nécessiteux et se retira dans une solitude pour y mener la vie de religieux. Il y resta sept ans dans le silence et passa un an sans sommeil.

Flavianus, le patriarche d'Antioche, par l'inspiration de Dieu, le fit descendre de la montagne et l'ordonna prêtre de la grande église. Jean illumina tout le monde par des miracles et des prodiges, par la doctrine, par l'explication des Écritures, par des exhortations et des homélies et par sa théologie. Sa renommée se répandit dans tout l'univers.

Ce qu'ayant appris, l'empereur Arcadius, fils de Théodose le Grand, le fit venir à Constantinople. Il le fit sacrer patriarche de la ville impériale. Théophile, l'évêque d'Alexandrie, jaloux de lui, à cause de sa grande renommée, ne voulut pas le sacrer, mais il dut, malgré lui, lui imposer les mains, et ce * A fol. 36 rº b. fut une grande * joie dans la ville de Constantinople. L'empereur, avec tout le sénat, vint le saluer.

Եւ բացեալ զշնորհալի բերանն առ հասարակ լուսաւորէր զնոսա կենդանարար բանիւքն որ հոսէին ի նմանէ իբրեւ զվտակս գետոյ, վասն որոյ եւ Ոսկեբերան իսկ կոչէին զնա :

Եւ նա ոչ դադարէր ի տուէ եւ ի գիշերի ուսուցանէր եւ խրատէր զժողովուրդն : Եւ յամենայն կողմանց գային լսել զբանս վարդապետութեան նորա, զի յոյժ քաղցր էր եւ դիւրալուր բանքն նորա, յօգուտ եւ պիտանի իմաստնոց եւ տխմարաց : Գրէր պատմութիւնս հին եւ նոր կտակարանաց եւ անաչառ յանդիմանէր զծոյլսն եւ զոչ եկեալսն յուղղութիւն :

Ընդ որս եւ զկին թագաւորին զԵւդոքսիա յանդիմանէր առանձինն եւ հրապարակաւ, վասն անիրաւ զրկանաց եւ յափշտակութեանց : Եւ նա խորհէր ընկենուլ զերանելին յաթոռոյն : Եգիտ գործակիցս իւրոյ չարութեանն զԹէոփիլոս եւ այլ ոմանս իւրոյ եպիսկոպոսաց, ընկենուլ զսուրբն յաթոռոյն եւ հանին զնա արտաքոյ քաղաքի ի գեօղ մի :

Եւ Աստուած սաստիկ պատժօք պատուհասեաց զքաղաքն շարժմամբ եւ կարկտիւ եւ փաղփաղակի դարձուցին զսուրբն ի յաթոռ իւր . եւ դադարեաց պատուհասն : * Եւ նա ըստ առաջին սովորութեանն իւրում խրատէր եւ ուսուցանէր զամենեսեան : Եւ յետ բազում աւուրց յափշտակեաց թագուհին Եւդոքսիա զայգի կնոջ մի այրւոյ : Եւ կինն եկեալ առ սուրբ հայրապետն աղաչէր բարեխօսել առ թագուհին : Եւ նորա գրեալ

* A fol. 36 vº a.

Il illumina tout le monde, sans exception, par les paroles vivifiantes qui jaillissaient de sa bouche gracieuse comme les affluents d'un fleuve, c'est pourquoi on l'appela Chrysostome [*Oskébéran, Bouche d'or*].

Il ne cessa, jour et nuit, d'enseigner et de prêcher le peuple. On venait de toutes les contrées pour entendre les paroles de sa doctrine. Car son discours était doux et agréable, utile et nécessaire aux sages aussi bien qu'aux faibles d'esprit. Il écrivit l'histoire de l'Ancien et du Nouveau Testament; il blâma, sans distinction, les paresseux et ceux qui ne se corrigeaient pas.

Parmi ceux-là se trouvait la femme de l'empereur, Eudoxie, à qui il reprocha, en particulier et en public, ses confiscations et appropriations illégitimes. Elle songea à faire destituer le bienheureux, et trouva un complice de sa malveillance en la personne de Théophile et de quelques autres évêques lui ressemblant, pour destituer le saint de son siège, et on l'exila, hors de la ville, dans un village.

Mais Dieu punit la ville par de terribles châtiments, par un tremblement de terre et par la grêle; on s'empressa de faire revenir le saint à son siège, et les châtiments prirent fin. * Jean, selon son ancienne habitude, continua à prêcher et à enseigner tout le peuple. Longtemps après, l'impératrice Eudoxie s'appropria la vigne d'une veuve. La veuve alla trouver le saint patriarche et le pria d'intervenir auprès de l'impératrice. Il lui écrivit une

* A fol. 36 vº a.

աղաչանս առ նա, եւ ետ ի սարկաւագապետն իւր Եւտիքիոս. եւ առաքեաց առ թագուհին, եւ նա պատասխանեաց սրբոյն՝ տալ կնոջն այլ այգի լաւագոյն քան զիւրն, զի չէ օրէն թագաւորաց, ասէ, դարձուցանել : Եւ եկեալ սրբոյն գնաց ի սենեակ թագուհւոյն, եւ խրատէր դարձուցանել զայգին, զի վասն այդպիսի իրաց կրեցին Աքաաբ եւ Յեզաբէլ զբարկութիւնն Աստուծոյ :

Իսկ հանել հրամայեաց թագուհին զնա ի թագաւորական սենեկէն : Եւ գնացեալ սրբոյն յեկեղեցին հրամայեաց սարկաւագացն փակել զդրունս եկեղեցւոյն ընդդէմ թագուհւոյն յորժամ գայցէ մտանել յեկեղեցին :

Եւ յաւուր տօնի սրբոյ Խաչին ի ժամ պատարագին, յորժամ գայր թագաւորն Արկադիոս եւ ամենայն սինկղիտոսքն եւ մեծամեծքն եւ ամբոխն կային յեկեղեցին,
* A fol. 36 v° b. եկն եւ թագուհին բազում ամբոխիւ եւ երեւելի փառօք մտանել յեկեղեցին : Եւ * կղերիկոսքն փակեցին ընդդէմ նորա զդուռն եկեղեցւոյն ըստ հրամանի հայրապետին : Եւ մի ոմն ի սպասաւորաց թագուհւոյն կամեցաւ սրով հարկանել զսարկաւագն եւ առժամայն չորացան ձեռք նորա : Եւ դարձաւ թագուհին լի ամօթով ի տուն իւր եւ արարեալ ժողովս անիրաւութեան, ընկէց զսուրբն յաթոռոյն եւ աքսորեցին զնա ի Կոկիսոն Հայոց եւ յԱրաբիսոն :

Եւ մինչ տանէին զսուրբն յաքսորս եւ հանին ի Կոմանա, ի վկայարանս սրբոյն Բասիլիսկոսի, եւ երեւեցաւ նմա սուրբ վկայն եւ ասաց . Ո՛վ եղբայր իմ Յովհաննէս, ի

lettre de supplication, qu'il remit à son archidiacre Eutychius, et l'envoya chez l'impératrice; mais elle répondit au saint qu'elle donnerait à la femme une autre vigne, meilleure que la sienne, car, disait-elle, il n'est pas de coutume chez les empereurs de restituer. Le saint alors se rendit dans les appartements de l'impératrice, lui conseilla de restituer la vigne, car c'est pour des actions semblables qu'Achab et Jésabel subirent la colère de Dieu.

L'impératrice ordonna de le faire sortir de ses appartements impériaux. Le saint se rendant à l'église ordonna à ses diacres de fermer à l'impératrice les portes de l'église, lorsqu'elle viendrait pour y entrer.

Le jour de la fête de la sainte Croix, à l'heure du sacrifice, lorsque l'empereur Arcadius se rendit à l'église, où se trouvaient tout le sénat et les dignitaires, l'impératrice arriva aussi avec une nombreuse escorte et en grande
* A fol. 36 v° b. pompe, pour y entrer. Les * clercs, sur l'ordre du patriarche, lui fermèrent la porte de l'église. Un des serviteurs de l'impératrice voulut frapper de son épée le diacre et ses mains se desséchèrent aussitôt. L'impératrice retourna chez elle, pleine de honte, et ayant convoqué un synode [conseil] inique, destitua le saint de son trône et l'exila à Cucuse d'Arménie et à Arabissa.

Pendant qu'on emmenait le saint en exil, on fit halte à Comana, au sanctuaire de saint Basilicus. Le saint martyr lui apparut et dit : O mon frère Jean,

վաղիւն ի միասին լինիցիմք առաջի Քրիստոսի ։ Ետես եւ զսուրբ առաքեալսն զՊօղոս եւ զՊետրոս եւ զՅովհաննէս որք ասէին ցնա . Բարւոք մարտեար եւ քաջապէս յաղթեցեր, արդ եկ եւ հանգիր ընդ մեզ ի պատրաստեալ հանգիստն ։

Եւ ի վաղիւն զգեցեալ զհայրապետական զգեստն, մատոյց զաստուածային պատարագն սուրբ եւ յեկեղեցւոջ աւանդեաց զհոգին իւր ի ձեռս Աստուծոյ ։ Եւ թաղեցին ընդ սրբոյն Բասիլիկոսի ։

Կատարեցաւ սուրբ եւ սքանչելի վարդապետն եկեղեցւոյ Քրիստոսի սուրբն Յովհան Ոսկեբերանն՝ Հոռի Ե եւ Սեպտեմբերի ԺԴ, ի տօն սուրբ Խաչին ։

Որ մեկնեաց զհին եւ * զնոր կտակարանս, որ կան ի գիրս սուրբս, հաւաքեալ երկոտասան ճառս հազարաց ։ Եւ մինչդեռ տանէին զսուրբն յաքսոր, եդ զձեռն ի վերայ եկեղեցւոյն եւ ասաց . Ողջ Մնա սուրբ եկեղեցի, բնակարան փառացն Տեառն, զի ի պարգեւացն զոր առի ի Տեառնէ, յաւելի ի գանձս քոյ, գիրս ութ հարիւր, ճառս երկոտասան հազար, արդ մի մոռանար զաշխատութիւնս իմ ։ * A fol. 37 r° a.

Եկաց սուրբն Յովհան պատրիարք հինգ ամ եւ կեանք նորա յիսուն ամ ։

nous serons demain ensemble devant le Christ. Il vit également les saints apôtres Paul, Pierre et Jean qui lui dirent : Tu as bien combattu et vaillamment remporté la victoire, viens maintenant et repose-toi avec nous dans le repos préparé pour toi.

Le lendemain, s'étant revêtu des vêtements patriarcaux, il offrit le saint mystère divin et rendit son âme entre les mains de Dieu, dans l'église. On l'inhuma auprès de saint Basilicus.

Le saint et magnifique docteur de l'église du Christ, saint Jean Chrysostome, mourut le 5 Hori, le 14 Septembre, fête de la sainte Croix.

Il fit les commentaires sur l'Ancien et le * Nouveau Testament, qui se trouvent dans les saintes Écritures, en un recueil de douze mille homélies et discours. Au moment où on emmena le saint en exil, il étendit ses mains vers l'église et dit : Adieu, sainte église, habitacle des gloires du Seigneur ; par les dons que j'ai reçus du Seigneur, j'ai ajouté à ton trésor huit cents volumes et douze mille discours ; or, n'oublie pas mes labeurs. * A fol. 37 r° a.

Saint Jean siégea comme patriarche cinq ans, sa vie fut de cinquante ans.

* B p. 143 a. [B * Ամենաժողով տօն եւ բարձրութիւն եւ վերացումն երկրպագելի Խաչին Քրիստոսի, որ ի Սեպտեմբերի ԺԴ եւ Հոռի Ե օրն՝ ցուցանի ամենեցուն աստուածաբարձ սուրբ եւ կենդանարար խաչափայտն ի սուրբ Գողգոթայն եւ ութ օր կատարի ։

Երանելւոյն Յովհաննու Ոսկեբերանի յաւետարանին մեկնութեան ի սուրբ խաչն աստուածընկալ ։

Մի ոք այսուհետեւ ամօթ համարեսցի զպարկեշտ նշան փրկութեան մերոյ եւ զլուխ ամենայն բարութեանց, որով * կեամք եւ որով եմքն, այլ իբրեւ զպսակ բոլորեսցուք շուրջ զմեօք զխաչն Քրիստոսի, քանզի ամենայն ինչ մեր նովաւ կատարի ։ (* B p. 143 b.)

Եթէ վերստին ծնանելոց իցէ՝ խաչն հասանէ կայ առընթեր ։ Եթէ կերակրել խորհրդական կերակրոյն, եթէ ձեռնադրութիւնս առնել, եթէ այլ ինչ զինչ եւ իցէ գործել, նոյն նշան յաղթութեան կանգնի ։ Նմին իրի խակ ի տունս եւ յորմս եւ ի դրունս եւ ի ճակատս եւ ի սրտի վերայ բազում փութով զնա դրոշմեմք, քանզի վասն փրկութեան մերոյ եւ հասարակաց ազատութեան եւ հեզութեան Տեառն մերոյ այն է նշանակ՝ որ իբրեւ զոչխար եկն ի սպանդ ։ Եւ արդ յորժամ կնքեսցես՝ ի միտ առնուցուս զխաչին պատճառս, եւ շիջուսցանիցես զցասումն եւ զայլ ամենայն կիրս. յորժամ կնքեսցես՝ բազում համարձակութեամբ լնուս զճակատդ, ազատես զհոգիդ ։

* B p. 143 a. [B * Fête de concours universel et élévation et exposition de l'adorable Croix du Christ, le 14 Septembre, le 5 Hori, jour où est exposé à tous le saint et vivifiant arbre de la Croix, source de vie, qui supporta Dieu sur le saint Golgotha, et qui se célèbre durant huit jours.

[Homélie] du bienheureux Jean Chrysostome, dans le commentaire de l'Évangile, sur la sainte croix qui reçut Dieu [1].

Que personne désormais ne rougisse de cette modeste marque de notre salut, qui est la source de tous les biens; par laquelle * nous vivons et nous sommes ce que nous sommes. Par contre parons-nous, comme d'une couronne, de la croix du Christ, car c'est par elle que s'accomplissent toutes les choses qui nous concernent. (* B p. 143 b.)

Si nous sommes régénérés, la croix y est présente. Si nous recevons l'aliment du mystère, ou l'imposition des mains, enfin quoi que nous fassions, la même marque de notre victoire se voit partout. C'est pour cela que nous l'imprimons dans nos maisons, sur nos murailles, sur nos portes, sur nos fronts et dans le cœur avec beaucoup d'empressement, car elle est le signe qui rappelle notre salut, à nous tous, et le recouvrement de la liberté et la miséricorde de notre Seigneur, qui a été comme la brebis que l'on mène à la boucherie. Lorsque donc tu imprimes ce signe, souviens-toi de ce qui a donné lieu à cette croix, et tu réprimeras ta colère et toutes tes autres passions. Lorsque tu formeras ce signe, tu armeras ton front d'une grande confiance et tu rétabliras ton âme dans sa liberté.

1. Migne, *P. G.*, t. LVIII, c. 537.

Գիտէք իսկ՝ եթէ որպիսի ազատութիւն շնորհէ մեզ. վասն որոյ եւ Պօղոսի յորդորեալ զմեզ ի պատճառս ազատութեան՝ զխաչէն եւ զարենէ յուշ առնէ. Գնոց, ասէ, գնեցայք՝ մի՛ լինիք ծառայք մարդկան:

Ի միտ ա՛ռ զգինն որ տուանն ընդ քեզ, եւ չլինիցիս ուրեք ծառայ ի մարդկանէ, զգինս զխաչն ասէ, զոր ոչ վայրապար միայն մատամբ պարտ է դրոշմել, այլ նախ կամօք՝ եւ ապա բազում հաւատովք: Եւ եթէ այսպէս դրեսցես յերեսս՝ չիցէ ինչ ի պիղծ դիւացն որ մերձենալ կարասցէ առ քեզ, տեսեալ զսուսերն որով զվէրն ա՛ռ, տեսեալ զմխրճնին որով զալղոյ հարուածս ընկալաւ: Եթէ մեք յորժամ տեսանեմք զտեղիս ուր մահապարտքն ընդ մէջ կտրեցան՝ զարհուրիմք. զմտաւ ած զինչ ինչ սատանայ կրեսցէ յորժամ զզէնն տեսանիցէ՝ որով քակեաց Քրիստոս զզօրութիւն նորա, եւ եհատ զգլուխ վիշապին:

Մի՛ այսուհետեւ ամօթ համարեսցիս զայնչափ բարութիւնս, զի մի՛ եւ զքեզ ամօթ համարեսցի Քրիստոս յորժամ գայցէ փառօք իւրովք: Եւ նշանն այն * լուսաւորեալ գայցէ առաջի առաւել քան զճառագայթս արեգական, եւ ձայն բարբառոյ արձակեալ յերեսաց խաչին, եւ ամենայն տիեզերաց իրաւունս ցուցեալ վասն Տեառն, եթէ չեղեւ ինչ պակաս զոր ինչ արժանն էր գործել: * B p. 144 a.

Այն նշան՝ առ նախնեօքն եւ առ մեօք զդրունս փակեալս եբաց, եւ զդեղս մահու

Car vous n'ignorez pas quelle liberté elle nous accorde. C'est pourquoi Paul nous exhortant à rentrer dans cette liberté, nous parle de la croix et du sang : *Vous avez été*, dit-il, *rachetés d'un grand prix, ne vous rendez point esclaves des hommes* [1].

Considère quel est le prix qui a été donné pour la rançon et tu ne seras plus l'esclave d'aucun homme sur la terre. Ce prix, dit Paul, c'est la croix, qu'il ne faut pas marquer négligemment du bout du doigt seulement, mais avec volonté d'abord et ensuite avec beaucoup de foi. Et si tu l'imprimes de la sorte sur ton visage, nul des esprits impurs n'osera s'approcher de toi en voyant l'épée qui l'a blessé et la lance dont il a reçu le coup mortel. Si la vue seule des lieux où les condamnés sont exécutés nous fait frémir d'horreur, considère ce que le démon doit sentir en voyant l'arme par laquelle le Christ anéantit sa puissance et trancha la tête du dragon.

Ne rougis donc pas désormais de tant de bienfaits, pour que le Christ ne rougisse point de toi lorsqu'il viendra dans la majesté de sa gloire. Et ce signe * le précédera d'une lumière plus éclatante que les rayons du soleil, et une voix parlante de la croix publiera hautement et convaincra tout l'univers du droit du Seigneur, qu'il n'a rien omis, pour sa part, de tout ce qu'il était nécessaire de faire. * B p. 144 a.

C'est le signe qui, du temps de nos pères et du nôtre, a ouvert les portes

1. I Cor., vi, 20.

ջնջեաց, եւ զզօրութիւն կոնիոն արմատոյն եղծ՝ որ է մոլախինդն, եւ զհարուածս թունաւորս գազանին բժշկեաց, եւ զդրունս դժոխոց փշրեաց, եւ զկամարն երկնից փեղկեաց, եւ զմուտ դրախտին նորոգեաց, եւ զսատանայի ջիլս կոտորեաց. զինչ զարմանք են եթէ զեղոց մահացու եւ թունից գազանաց եւ այլ ինչ այնպիսեաց յաղթիցէ :

Զնա այսուհետեւ ընկալեալ ընդ միտս, եւ խառնեալ ընդ գիրկս ոգւոյս զփրկութիւն ոգւոց մերոց : Այն խաչ՝ դարձոյց զտիեզերս, զմոլորութիւն հալածական արար, զճշմարտութիւն այսրէն դարձոյց, զերկիրս երկին արար, նա՝ զմարդիկ հրեշտակս գործեաց : Վասն այսորիկ չեն այսուհետեւ դեւք ահաւորք՝ այլ արհամարհելիք, եւ ոչ մահ՝ մահ, այլ քուն. Վասն որոյ ամենայն որ ինչ ընդ մեզ պատերազմէր, ընդ երկիր հարեալ եւ առ ոտն կոխեալ :

Եթէ ասիցէ ոք ընդ քեզ, խաչելոյն երկիր պագանե՞ս : Ասասջիր զուարթ երեսօք՝ լուրջ բարբառով եթէ. Այո՛, երկիր պագանեմ եւ չդադարեմ յերկիր պագանելոյ : Եւ եթէ նա ծաղր առնիցէ, դու արտասուեսցես զնա արտասուօք, զի մոլեգնի, եւ գոհացիր զՏեառնէ լինիցիս, զի այնպիսի երախտիս արար մեզ, յորոց վերայ հասանել ոք ոչ կարէ առանց վերին յայտնութեանն : Վասն այնորիկ եւ նա ծաղր առնէ, զի շնչաւոր մարդ ոչ ընդունի զհոգւոյն :

qui nous avaient été fermées; qui a détruit les breuvages empoisonnés; qui a anéanti la vertu mortelle de la racine du *conion*, c'est-à-dire de la ciguë; qui a guéri les morsures envenimées de la bête féroce; qui a brisé les portes de l'enfer; qui nous a entr'ouvert la voûte du ciel; qui nous a rouvert l'entrée du paradis et a terrassé les forces du démon. Doit-on s'étonner qu'il ait vaincu la force du poison, les morsures envenimées des bêtes et autres choses semblables?

Grave donc ce signe dans ton esprit et embrasse avec les bras de ton âme ce qui a produit le salut de nos âmes. Car c'est la croix qui a converti toute la terre, qui a banni l'erreur, qui a rétabli ici-bas la vérité, qui a fait de la terre un ciel, qui a changé les hommes en anges. C'est pourquoi les démons ne sont plus désormais redoutables, mais méprisables, et la mort n'est plus une mort, mais un sommeil. C'est pourquoi tout ce qui nous faisait la guerre a été renversé par terre et a été foulé aux pieds.

Si tu trouves quelqu'un qui te dise : Tu adores le Christ? Tu lui répondras d'un visage gai et d'un ton ferme : Oui, je l'adore et je ne cesserai point de l'adorer. S'il se moque de toi, tu répandras des larmes sur lui, sur son aveuglement, et tu rendras grâces au Seigneur de nous avoir accordé de tels bienfaits que personne ne peut comprendre sans une révélation du ciel. Cet homme te raille parce que *l'homme animal n'est point capable des choses qu'enseigne l'esprit* [1].

1. I Cor., II, 14.

Նոյն եւ ընդ մանկանցն սոյն անցանէ, յորժամ մեծ ինչ սքանչելիս տեսանիցեն, եւ եթէ ի խորհուրդ մուծանիցես զմանուկ՝ ծաղր առնէ ։ Մանկանց նման են հեթանոսք, մանաւանդ թէ * եւ անկատար քան զնոսա . վասն որոյ եւս թշուառագոյնք, զի ոչ ի տհաս հասակի՝ այլ ի կատարեալ ունին զմանկանց ախտանսն, ուստի եւ ոչ ներելոյ իսկ արժանի են ։ * B p. 144 b.

Այլ մեք յայտնի բարբառով եւ մեծաւ ձայնիւ աղաղակեսցուք եւ ասասցուք, յորժամ եւ ամենայն հեթանոսք առընթեր կայցեն, բազում համարձակութեամբ եթէ . Պարծանք մեր խաչն է, եւ գլուխ ամենայն բարձրութեանց, եւ համարձակութիւն եւ պսակ ։ Կամէի բաւական լինել եւ ընդ Պօղոսի ասելոյն եթէ . Վասն որոյ աշխարհ ինձ ի խաչ ելեալ է եւ ես աշխարհի ։ Այլ չեմ բաւական, քանզի բազում չարեօք պաշարեալ եմ ։

Վասն որոյ եւ խրատ տամ՝ քանզի խաչն բիւր բարեաց եղեւ մեզ պատճառ ։ Նա՝ զմեզ ի մոլորութենէ հրաժարեցոյց . նա՝ որք ի խաւարի նստէին լուսաւորեաց, նա՝ զմեզ զթշնամիսս ընդ Աստուծոյ հաշտեցոյց, զօտարս ընտանեցոյց, զհեռաւորս մերձաւորս արար, նա՝ զօտարս քաղաքացիս արար, նա է թշնամութեան խաղաղութիւն, նա՝ բիւր բարեաց մեզ գանձ ։

Վասն այսորիկ տօն ուրախութեան առնեմք եւ խաչին յիշատակ կատարեմք ։ Այսպէս

C'est ainsi que cela se passe avec les enfants; lorsqu'ils voient quelque grand prodige et que tu veuilles initier un enfant aux mystères, il en rira. Les païens sont semblables aux enfants ou plutôt ils en sont * plus imparfaits, et par conséquent plus misérables, car ce n'est pas à leur âge imparfait, mais à leur âge mûr qu'ils agissent comme des enfants et c'est ce qui les rend indignes du pardon. * B p. 144 b.

Mais nous, nous tiendrons un langage clair et nous crierons hautement, lors même que nous serions entourés de tous les païens, nous crierons avec beaucoup de hardiesse : Notre honneur c'est la croix, elle est la source de toutes les hauteurs, elle est notre confiance et notre couronne. Je voudrais être à même de dire avec saint Paul : *Tout le monde m'est crucifié et je suis crucifié au monde* [1], mais je ne me sens pas la force de le dire, car je suis entouré de beaucoup de faiblesse.

C'est pourquoi je vous exhorte, car la croix a été pour nous la cause d'une infinité de bienfaits : elle nous a affranchis de l'erreur; elle a illuminé ceux qui habitaient les ténèbres; elle nous a réconciliés, nous les ennemis, avec Dieu; elle a rendu familiers les étrangers; elle a rapproché ceux qui étaient éloignés; elle a fait citoyens les étrangers; elle est la paix de l'inimitié; elle est pour nous le trésor d'une infinité de biens.

C'est pourquoi, en ce jour, nous célébrons une fête de joie et nous accomplissons la mémoire de la croix. Paul même nous commande de célébrer la

1. Gal., vi, 14.

եւ Պօղոս վասն խաչին չարչարանաց տօնել տօն, նա եւ զպատճառսն յաւելու եւ ասէ՝ թէ. Զատիկ մեր զենաւ Քրիստոս : Տեսանես զի վասն խաչին տօնեմք տօն, զի ի խաչին զենաւ Քրիստոս : Նոր էր սեղան պատարագին այնորիկ, զի եւ պատարագն նոր էր եւ զարմանալի : Տեսե՞ր որպէս պատարագ եւ քահանայ եւ սեղան եղեւ մեզ խաչն : Տեսանե՞ս որչափ բարեաց պատճառ է մեզ խաչն :

Կամի՞ս ուսանել եւ այլ ուսանք, եթէ ոչ եթող զնա միայն յերկրի՝ այլ վերացոյց ընդ իւր յերկինս : Եւ ուստի՞ յայտ է բանն այս : Ընդ նմա գալոց է յերկրորդ եւ ի փառաւորեալ գալստեանն, զի ուսցիս թէ որպէս վայելուչ է խաչն. վասն որոյ եւ փառս զնա կոչէ :

* B p. 145 a. Այլ մեք գիտասցուք զիա՞րդ խաչիւն * գայցէ : Յայնժամ յայտնեսցի, ասէ, նշան որդւոյ մարդոյ յերկինս : Տես զփառս նշանին, այսինքն զխաչին. արեգակն խաւարեսցի եւ լուսին ոչ տացէ զլոյս իւր. եւ նա երեւի եւ լուսաւորէ զտիեզերս :

Աստանօր եւ առ գործի կենաց մերոյ փայտ խաչի եղանակեսցուք զբանից գովա-կանութիւնս, զի եւ յօրինակէն անշունչ արարածքն սարսեալք ի զօրութենէ ամենապայ-ծառ եւ աստուածընկալ խաչին սպասաւորէին :

Վէմն կարծրատեսակ՝ ծայրաճեղքեալ պատառէր, աղբերելով զբղխումն երկոտասան վտակացն : Ծովն անդնդային բաժանեալ՝ յատակաւորաց կարծէր ճանապարհ ժողովր-

fête de la croix et il en donne les raisons en disant : *Le Christ, notre pâque, a été immolé pour nous*[1]. Tu vois que nous faisons une fête pour la croix, car c'est sur la croix que le Christ a été immolé. L'autel de ce sacrifice était nouveau, car le sacrifice était aussi nouveau et extraordinaire. Tu vois donc de quelle manière la croix a été pour nous et la victime et le prêtre et l'autel. Tu vois de combien de bienfaits la croix nous a été la cause.

D'autre part veux-tu apprendre que le Christ ne l'a pas seulement laissée sur la terre, mais qu'Il l'a transportée avec lui au ciel. D'aucuns diront : Qui est-ce qui le prouve? C'est qu'Il doit venir accompagné d'elle à son second et glorieux avènement, pour que tu apprennes la beauté de la croix; c'est * B p. 145 a. pourquoi Il l'appelle sa gloire. Écoutons donc de quelle manière * Il viendra avec la croix : *Alors*, dit-il, *le signe du Fils de l'homme paraîtra dans le ciel*[2]. Tu vois la splendeur de ce signe, c'est-à-dire de la croix. *Le soleil s'obscurcira, la lune ne donnera plus sa lumière*[3]. Lui seul paraît et illumine l'univers.

Adressons donc à l'instrument de notre vie, à l'arbre de la vie, nos meilleures expressions de louange, car les éléments de la nature même, éléments inanimés, lui obéirent, saisis par la puissance de la croix resplendissante qui reçut en elle Dieu.

Le dur rocher se fendit, s'entr'ouvrit, occasionnant le jaillissement de douze ruisseaux. L'abîme de la mer, se séparant en deux, livra, sur son fond à décou-

1. I Cor., v, 7. — 2. Matth., xxiv, 30. — 3. Matth., xxiv, 39.

ղեանն : Յորդանան՝ յորդահոսան փոակօքն սանձակոծեալ դիզանէր զինքն ինքեան առ ի գնացումն Իսրայէլի : Հրեշտակն տեսեալ զնշանակ արեան գառինն, զարհուրեալ զանց առնէր զանդրանկօքն : Ամաղէկ՝ տարածմամբ Մովսիսական գրկացն ի պարտութիւն գայր եւ մատնեալ լինէր : Կոստանդիանոս թագաւոր՝ աստեղատեսակ յերկինս նշանագրութեամբն զյաղթութիւն առնոյեալ յերկրի :

Ո՛վ ամենահրաշափառ զօրութիւն աստուածընկալ նշանիս, զի փոխանակ ապստամբութեանն եւ մահաբեր եղելոյ առաջին փայտին Ադամայ, դու գտար փայտ հաշտութեան եւ հնազանդութեան : Եւ փոխանակ ի մահ ընկեցելոյն սկզբնամարդոյն որ ի դրախտին փայտին, դու եղեր վերընկալ եւ գաւազան հաստատութեան, զոր եւ մարգարէական շնորհիւ իբրեւ յերեսաց նախահօրն՝ Դաւիթ առ Փրկիչն նախաձայնեաց գոհացողաբար. Ցուպ քո եւ գաւազան մխիթարեցեն զիս :

Վասն որոյ փոքր ինչ զնովիմբ ածելոյ զբանս մեր՝ դոյզն ինչ բառ փանաքեմաց բանիցս մերոց գովաբանեսցուք զփրկագործ աստուածային նշանս, թէպէտ եւ ոչ ի ծայրագոյնն ձգեալ հանդիսաւոր ժամանեմք բան : Զի որպէս առաջին տունկն ի ձեռն ադամածին կուսին՝ ապականութեան եւ մահու գոլ * առիթ բնութեան մարդկան. * B p. 145 b.
կուսածինն Քրիստոս Ադամ՝ զանապականութիւն եւ զանմահութիւն սեռի մարդկան արդիւնացոյց :

vert, passage au peuple. Le Jourdain aux flots rapides, réprimé, s'amassa sur lui-même pour le passage d'Israël. L'ange, à la vue du signe du sang de l'agneau, passa avec effroi devant les fils aînés. Amalech, devant les bras étendus de Moïse, subit la défaite et fut livré. L'empereur Constantin, par le signe étoilé dans le ciel, obtint la victoire sur la terre.

O puissance toute miraculeuse de ce signe, qui reçut ! Dieu car au lieu du premier arbre d'Adam, qui fut la cause de la révolte et de la mort, tu t'es trouvé être l'arbre de la réconciliation et de l'obéissance. Au lieu de l'arbre du paradis, qui fut la cause de la chute mortelle du premier homme, tu as été le rétablissement, et le bâton de soutien dont David, par la grâce de prophétie et comme en la personne du premier homme, a prédit avec actions de grâces en disant au Rédempteur : *Ta verge et ton bâton m'ont consolé* [1].

Aussi, après avoir brièvement traité ce sujet, nous nous efforcerons de louer, par nos faibles paroles, ce signe divin, facteur de notre salut, bien que nous ne puissions arriver par nos paroles à la hauteur de la solennité. Car, de même que la première plante a été, par la vierge Ève, tirant son origine d'Adam, la cause de la corruptibilité et de la mort * pour la nature * B p. 145 b.
humaine; le Christ, Adam né de la Vierge, a été la source de l'incorruption et de l'immortalité pour le genre humain.

1. Ps. XXII, 4.

Վասն զի խաչիւն վերստին բացաւ դուռն դրախտին, ծառն կենաց մեզ տուաւ ։ Խաչիւն դեւք փախստականք եղեն, հրեշտակք ցերկիր ծաւալեցան ։ Խաչիւն մեհեանք կործանեցան, կաթողիկէ եկեղեցի պայծառացաւ, սեղան հաւատոյ կանգնեցաւ, սուրբ պատարագք օրհնեցան, մկրտութիւնք կնքեցան, օծումն քահանայութեան հաստատեցաւ, քահանայք շնորհապաշխեցան ։

Խաչիւն առաքեալք ստացան պարծանս, մարգարէք հրճուեցան, մարտիրոսք պսակեցան, հրեշտակք ընդ մարդկան միաւորեցան ։ Խաչիւն թագաւորք բարեպաշտացան, զինուորք յաղթութիւն ստացան, վտանգեալք փրկեցան, վշտացեալք մխիթարեցան, ցնծացեալք հրաւիրեցան ։ Խաչիւն մեծատունք զգօնացան, աղքատք կենցաղավարեցան, ստահակք զգաստացան, կուսանք պերճացան, ամուսնացեալք կնքեցան, երիտասարդք դաստիարակեցան, ծերք ժողովեցան ։

Խաչիւն ճգնաւորք ժուժկալեցին, միայնակեացք պահպանեցան, ախտացեալք բժշկեցան, մեղուցեալք առին զթողութիւն, մեռեալք ընկալան զակնկալումն յուսոյ յարութեան՝ ըստ բանի Տեառն . Եւ յայնժամ երեւեսցի նշան որդւոյ մարդոյ յերկինս ։

Արդ՝ որ այսպիսի եւ այսքան բիւր բարութեանց գտար առիթ, ո՞վ ոք բաւականասցի ըստ ծայրագոյն բանի Տեառն ։ Զի դու եկեղեցւոյ պսակ, դու պարծանք սուրբ առա-

Car c'est par la croix que la porte du paradis nous a été ouverte à nouveau, que l'arbre de la vie nous a été donné. C'est par la croix que les démons ont été mis en fuite, que les anges se sont répandus sur la terre. C'est par la croix que les temples païens se sont écroulés, que l'église catholique a brillé, que l'autel de la foi a été érigé, que les saints sacrifices ont été bénis, que les baptêmes ont été scellés, que l'onction du sacerdoce a été établie, que les prêtres ont été doués de grâces.

C'est par la croix que les apôtres ont reçu l'honneur, que les prophètes se sont réjouis, que les martyrs ont été couronnés, que les anges ont été unis aux hommes. C'est par la croix que les rois sont devenus pieux, que les troupes ont obtenu la victoire, que les gens en péril ont été délivrés, que les affligés ont été consolés, que les heureux ont été invités. C'est par la croix que les riches ont été assagis, que les pauvres ont pu soutenir leur existence, que les impertinents sont devenus doux, les vierges glorieuses, les époux bénis, les jeunes éduqués, les vieillards rassemblés.

C'est par la croix que les ascètes ont persévéré, les solitaires ont été protégés, les infirmes guéris, les pécheurs ont obtenu le pardon et les morts l'espérance de la résurrection selon la parole du Seigneur : *C'est alors que le signe du Fils de l'homme apparaîtra au ciel*[1].

Or, toi qui as été la source de tels bienfaits infinis, qui donc pourra jamais te louer à la hauteur de la parole souveraine du Seigneur? Car tu

1. Matth., XXIV, 30.

քելոցն, ժուժկալութիւն մարտիրոսաց, հայրապետաց անբթելի սուր ի ձեռին կալեալ, քահանայից զէն անյաղթելի, թագաւորաց յաղթանակ, օգնական վտանգելոց : Դու ահարկու դիւաց, բագնաց * ահագին կործանումն, բժշկութիւն ախտացելոց, քաւարան * B p. 146 a. մեղաւորաց, պահապան անմեղաց : Դու կնիք ամուսնացելոց, զարդ կուսանաց, ամրութիւն տղայոց, նաւահանգիստ ծփելոց, մխիթարութիւն վշտացելոց : Դու միանգամայն պարիսպ ամրութեան եւ հովանի եւ կնիք սեռի մարդկան :

Վասն որոյ ի բաց դնելով զերկրաքարշ խորհրդոց անմաքրական խիս, խոնարհեցուցեալ զպարանոցս ամենեքեան երկրպագեսցուք սուրբ տէրունական եւ աստուածընկալ խաչին. իբր թէ արդէն խոկ ի սմա տեսանելով զբազկատարած զՈրդին Աստուծոյ, փառաւորելով ընդ Հօր եւ ամենասուրբ Հոգւոյն՝ յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն :

Յայսմ աւուր ննջումն եւ հանգիստ աշխարհակեցոյց վարդապետին Տեառն Յովհաննու Ոսկեբերանին :

Սուրբն Յովհաննէս Ոսկեբերան էր յԱնտիոք քաղաքէ՝ բարեպաշտ ծնողաց զաւակ, որոյ անուն էր հօրն Սեկունդոս՝ ստրատելատ Ասորւոց, եւ անուն մօրն Անթուսա : Եւ մինչդեռ պատանեակն էր՝ ուսուցին նմա գիր, եւ եղեւ ուսումնասէր յոյժ եւ գնաց

es le couronnement de l'Église, l'honneur des saints apôtres, la persévérance des martyrs, l'épée qui ne s'émousse point entre les mains des patriarches, l'arme invincible des prêtres, le triomphe des rois, le secours des gens en péril. Toi, tu es l'épouvante des démons, * la ruine immense des * B p. 146 a. temples des païens, la guérison des infirmes, l'expiation des pécheurs, la protection des innocents. Toi, tu es le sceau du mariage, l'ornement des vierges, l'appui des enfants, le port des naufragés, la consolation des affligés. Tu es en même temps la forteresse et l'abri et le sceau du genre humain.

Aussi, en éloignant de nous l'impureté de nos pensées qui nous penchent vers de la terre, nous tous nous inclinerons notre tête et nous adorerons la sainte croix du Seigneur, qui reçut Dieu, comme si nous y voyions le Fils de Dieu, les bras étendus, et nous le glorifierons avec le Père et le très saint Esprit dans les siècles des siècles. Amen.

En ce jour, mort et repos du docteur seigneur Jean Chrysostome, qui vivifia la terre.

Saint Jean Chrysostome était de la ville d'Antioche, fils de parents pieux. Le nom de son père était Secundus, stratélate de Syrie; sa mère se nommait Anthusa. Jeune encore, on lui fit apprendre les lettres; il fut très stu-

յԱթէնս եւ ուսաւ զամենայն իմաստասիրական եւ զհռետորական զարտաքին գրոց զհանճարս, նոյնպէս եւ աստուածաշունչ գրոց հին եւ նոր կտակարանաց եղեւ հմուտ յոյժ ։ Եւ սիրէր ի մանկութենէ զմիայնակեցութիւն, եւ եկեալ ի ծածուկ տեղւոջ քաղաքին ճգնէր անդ ընդ Բարսղիոսի պահօք եւ աղօթիւք ։

Եւ պատրիարքն Անտիոքայ սուրբն Մելետիոս կոչեաց զերկոսեանն առ ինքն, եւ զԲարսեղիոս ձեռնադրեաց սարկաւագ, եւ հրամայեաց նմա եւ գրեաց ճառս յառակսն Սողոմոնի ։ Ձեռնադրեաց եւ զՅովհաննէս ընթերցող, եւ հրամայեաց նմա եւ գրեաց վասն քահանայից, եւ յանհասանելի գիրս եւ յօտարոտիս եւ ընդդէմ հրէից ։ Գրեաց եւ
* B p. 146 b. զանդրիանդաց գիրս, ճառս քսան եւ մի, յաւուրս քառասնորդաց պահոցն ։ Եւ * ապա ձեռնադրեցաւ կիսասարկաւագ, եւ յետ սակաւ աւուրց սարկաւագ, յետոյ եղեւ քահանայ, եւ ել համբաւ նորա ընդ ամենայն երկիր ։

Եւ մինչդեռ հանգեաւ Նեքտառիոս պատրիարքն Կոստանդինուպօլսի, Թէոփիլոս Աղեկսանդրու հայրապետն վկայէր լինել պատրիարք զԻսիդորոս զԻպիլիացին ։ Բայց թագաւորն Արկադէոս, որդի մեծին Թէոդոսի, եւ ամենայն մետրապօլիտքն եւ եպիսկոպոսունքն եւ ժողովուրդք քաղաքին ընտրէին եւ վկայէին բերել զՅովհաննէս յԱնտիոքայ՝ եւ ձեռնադրել պատրիարք․ որպէս եւ եղեւ իսկ ։

Եւ նստաւ յաթոռ հայրապետութեանն, եւ յարաժամ վարդապետէր եւ ուսուցանէր

dieux et se rendit à Athènes où il acquit toute la science de la philosophie et de la rhétorique profanes, en même temps qu'il devint très érudit dans les écritures de l'Ancien et du Nouveau Testament. Il montra dès l'enfance un goût particulier pour la vie solitaire et il se retira, accompagné de Basile, dans un endroit caché de la ville et s'y adonna à une vie ascétique de jeûnes et de prières.

Saint Mélétius, le patriarche d'Antioche, les appela tous les deux auprès de lui; il ordonna diacre Basile et lui commanda d'écrire des homélies sur les Proverbes de Salomon. Il ordonna également Jean lecteur et lui ordonna d'écrire le traité sur le sacerdoce, les livres sur la nature incompréhensible [de Dieu], sur les choses étrangères et contre les Juifs. Il écrivit aussi les vingt et une homélies à cause des statues, pendant le carême des
* B p. 146 b. quarante jours. Il fut ensuite ordonné * sous-diacre, quelques jours après diacre, ensuite prêtre; et son nom se répandit par toute la terre.

A la mort de Nectaire, patriarche de Constantinople, Théophile le patriarche d'Alexandrie témoigna en faveur d'Isidore d'Ibilis pour le patriarcat. Mais l'empereur Arcadius, fils de Théodose le Grand, tous les métropolitains, tous les évêques et le peuple de la ville élurent et donnèrent leurs suffrages à Jean d'Antioche, pour le faire venir et le sacrer patriarche. Ce qui eut lieu.

Il occupa le siège patriarcal et prêcha et enseigna incessamment au

ժողովրդեանն զբանս փրկութեան ։ Եւ ապա սկսաւ գրել զգիրս վասն ապաշխարութեանն եւ վասն կենցաղոյս անցման եւ վասն փրկութեան հոգւոց եւ անանց կենացն․ գրեաց եւ ներբողեան ճառս ի տօնս տէրունականս եւ ի սուրբս, մեկնեաց եւ զամենայն գիրս հին եւ նոր կտակարանաց ։

Եւ լինէր երաշխաւոր մեղաւորաց յապաշխարութիւն, եւ ասէր եւ գրէր․ Որչափ անկանիս՝ դարձեալ կանգնեաց, եւ որչափ մեղանչես՝ դարձիր եւ թողցին քեզ, եւ եթէ բազում անգամ յանցանիցես՝ բազում անգամ զղջացիր ։ Եւ զանյուսութիւն ամենեւին եբարձ ի մարդկանէ, զի սատանայ զմեղաւորս յուսահատութեամբ կորուսանէ, եւ չտայ թոյլ դառնալ եւ ապաշխարել ։ Եւ ամենեւին բառական կամ քերական ոչ գրեաց, այլ զամենայն պարզ եւ յատակ խօսէր, վասն իմանալոյ ամենայն մարդկան ։

Եւ էր ինքն պահեցող յոյժ, եւ միայն գարեջուր չափով եւ սակաւիկ մի հաց ճաշակէր, եւ յոտն կալով զամենայն գիշերն աղօթէր, եւ պարան կապեալ ի սենեկին իւրում եւ յորժամ տքնէր եւ աշխատէր՝ անկանէր լանջօքն ի վերայ պարանին եւ սակաւիկ մի ննջէր ։

Յանդիմանէր եւ զյափշտակօղս եւ զագահս եւ զկողոպտիչս եւ զարծաթասէրս․ որ եւ զթագուհին Եւդոքսիա, * զկինն Արկադեոսի կշտամբեաց, որ յափշտակեալ էր զայգի * B
կնոջ միոյ այրւոյ, եւ նա ոչ լսէր եւ ոչ դարձուցանէր․ եւ դէմ յանդիման ասաց նմա p. 147 a.

peuple la parole du salut. Il se mit ensuite à écrire des livres sur la pénitence, sur la vie passagère, sur le salut des âmes et la vie éternelle. Il écrivit encore des homélies sur les fêtes du Seigneur, sur les saints, et commenta toutes les écritures de l'Ancien et du Nouveau Testament.

Il se portait garant des pécheurs pour la pénitence. Il écrivait et disait : Autant de fois que tu seras tombé, relève-toi ; autant de fois que tu auras péché, repens-toi et tes péchés te seront pardonnés ; si tu commets souvent des péchés, repens-toi souvent. Il fit complètement disparaître le désespoir des hommes, car le démon prend les pécheurs par le désespoir et ne leur permet point de s'en repentir et de faire pénitence. Il n'écrivit jamais de manière à ce que ce fût comme un lexique ou une grammaire, mais il parla toujours dans un style simple et clair pour être compris par tout le monde.

Il jeûnait beaucoup, il ne prenait que de l'eau d'orge en petite quantité et ne se nourrissait que d'un peu de pain ; il passait toute la nuit sur pied en priant ; il y avait une corde tendue dans sa chambre et lorsque, après avoir veillé, il se sentait fatigué, il appuyait sa poitrine contre la corde et dormait un peu.

Il blâma les rapaces, les avares, les exploiteurs et les gens avides de richesses ; il reprocha entre autres sévèrement à l'impératrice Eudoxie, * la * B
femme d'Arcadius, de s'être approprié la vigne d'une veuve ; elle ne p. 147 a.
l'écouta pas, ni ne restitua la vigne ; c'est alors qu'il lui lança à la figure

Եզաբէլ եւ Հերովդիադա ։ Եւ բարկացեալ Եւդոքսիա, եհան զնա արտաքոյ ապարանիցն ։

Եւ յաւուր մեծի Զատկին գնաց թագուհին յեկեղեցին, եւ բանիւք կասեցոյց զնա սուրբ հայրապետն, եւ ոչ ետ նմա թոյլ մտանել յեկեղեցին, եւ ամօթալից դարձաւ յետս ։ Եւ յայնմհետէ եղեւ թշնամի արդարադատ քահանայապետին Քրիստոսի, եւ հնարս խնդրէր եթէ որով պատճառանօք ընկեսցէ զնա յաթոռոյն ։ Եւ գտանէ օգնական իւրում չարութեանն զԹէոփիլոս Աղեքսանդրու պատրիարքն, եւ խոստացաւ նմա եթէ զՅովհաննէս ընկեսցէ յաթոռոյն՝ նստուցէ զնա փոխանակ նորա ի յաթոռն ։

Եւ նորա ժողովեաց զամենայն մետրապօլիտս իւր եւ եկն ի Կոստանդնուպօլիս, եւ հանդիպեցաւ թագուհւոյն, խորհուրդ արարեալ ի միասին. եւ գնաց Թէոփիլոս արտաքոյ քաղաքին ի գեօղն Ռուփինէս, արար սիւնհոդոս մետրապօլտօքն եւ եպիսկոպոսօքն իւրովք վասն չարութեանն Յովհաննու ։ Գրեաց եւ առ Յովհաննէս զի երթիցէ ի ժողովն. եւ նա ոչ գնաց, այլ գրեաց առ նոսա. Եթէ ոչ եկեսցեն հայրապետքն Հռոմայ եւ Անտիոքայ եւ Երուսաղեմի, ի քեզ միայն ոչ եկից զի թշնամի երեւեցար ինձ ։

Եւ նոքա խելանց չարութեամբն դատապարտեցին զՈսկեբերանն. եւ էին պատճառք չարախօսութեան նոցա այս ։ Առաջին՝ եթէ զգիրս Որոգինեսի ընդունեցաւ, զոր բազում անգամ ի գիրս իւր խոտան եւ անընդունելի գրեաց ։ Երկրորդ՝ եթէ զբազում անօթս եկեղեցւոյն անյայտ արար. եւ նա զոր ոչ էին ի պէտս եկեղեցւոյն զհինս եւ զբեկեալս

le nom de Jésabel et d'Hérodiade. Eudoxie, irritée, le fit sortir du palais.

Le grand jour de Pâques, l'impératrice s'étant rendue à l'église, le saint patriarche l'arrêta par ses paroles et ne lui permit point de pénétrer dans l'église. Elle retourna remplie de honte. Dès ce jour elle se déclara l'ennemie du juste pontife du Christ, et chercha un prétexte pour le destituer de son siège. Elle trouva un complice de sa méchanceté en la personne de Théophile, le patriarche d'Alexandrie, et lui promit de le faire succéder sur le siège s'il parvenait à le destituer.

Théophile convoqua tous ses métropolitains, vint à Constantinople, rendit visite à l'impératrice et après s'être concerté avec elle, se retira hors de la ville, à l'endroit dit Rufinionis, y tint un synode avec ses métropolitains et ses évêques par méchanceté contre Jean. Il écrivit aussi à Jean en l'invitant à se rendre au concile, mais celui-ci non seulement ne s'y rendit pas, mais lui écrivit : A moins que les patriarches de Rome, d'Antioche et de Jérusalem ne viennent, je ne me rendrai point auprès de toi, car tu t'es révélé mon ennemi.

Alors ils condamnèrent Chysostome par méchanceté. Les raisons de leurs griefs étaient les suivantes : Premièrement, qu'il avait admis les écrits d'Origène, lui qui souvent dans ses écrits les avait déclarés rejetables et inadmissibles. Deuxièmement, qu'il avait fait disparaître de nombreux vases de l'église, tandis qu'il avait fait donner aux pauvres les vases

տայր աղքատաց ։ Երրորդ՝ եթէ յետ հաղորդութեանն ի բեմին մեղրով քուլումբայս եկեր. որ եւ ի ջուրն զոր ըմպէր՝ էարկ * երբեք մեղր ։ Չորրորդ, եթէ յետ ճաշոյն մանկունս մկրտեաց ։ Այս էին առաջին աքսորանացն չարախօսութիւնքն ։ * B p. 147 b.

Եւ նոյնժամայն Եւդոքսիա իջոյց յաթոռոյն եւ աքսորեաց զՅովհաննէս ի գեօղն Պռենետոն, յագարակն Նիկոմիդացւոցն ։ Եւ եղեւ խռովութիւն յարքունի ապարանսն, եւ տրտմութիւն եւ աղմուկ ի ժողովուրդս քաղաքին վասն զրկանաց ի քաղցրուսոյց վարդապետէն իւրեանց ։ Եւ աղաղակ արարեալ ի դուռն պալատին խնդրէին զհայրապետն. եւ առաքեաց թագուհին եւ դարձոյց զՈսկեբերանն ի քաղաքն ։

Իսկ ի յաւուր սրբոյ Զատկին ոչ թող նա պատրիարքին իջանել յեկեղեցին եւ մատուցանել պատարագ, եւ գիտացին ամենայն ժողովուրդն եւ թողին զպատրիարքարանն եւ գնացին յեկեղեցին որ կոչի Կոստանդիանէս. եւ աւագ եկեղեցին մնաց ունայն, եւ անդ լուսաւորեցան ի խորհուրդ սուրբ պատարագին ։

Եւ եւս առաւել մոլեալ թագուհին, որ եւ զկնի Զատկին ժողովեցան բազմութիւնք եպիսկոպոսաց եւ քահանայից, եբեր եւ զերանելին Եպիփան եպիսկոպոսապետն Կիպրոսի, եւ նա ոչ հաւանեցաւ խօսից Եւդոքսեայ ։ Եւ ասէ ցԵպիփան. Եթէ ոչ աքսորեսցի Յովհաննէս, բանամ զտաճարս կռոցն եւ կանգնեմ բագինս ։ Եւ Եպիփանու թօթափեալ զհանդերձս իւր ասէ. Անպարտ եմ յայդմ դատաստանացդ. եւ ել արտաքս ։

anciens et brisés hors d'usage dans l'église. Troisièmement, qu'après la communion et sur l'autel il avait mangé des kolybas au miel, lui qui jamais n'avait mêlé du miel * à l'eau qu'il buvait. Quatrièmement, qu'il avait baptisé des enfants après dîner. Voici les griefs de son premier exil. * B p. 147 b.

Eudoxie le destitua aussitôt du siège et l'exila au village Preneton, dans la campagne de Nicomédie. Il y eut une confusion au palais royal, et la tristesse et le mécontentement envahit la population de la ville qui se voyait privée de son maître à l'enseignement si doux. Ils élevèrent des clameurs à la porte du palais, réclamant leur patriarche, et l'impératrice dut envoyer des gens pour ramener Chrysostome à la ville.

Mais le saint jour de Pâques, elle ne permit pas au patriarche de descendre à l'église et d'y offrir le sacrifice; ce qu'ayant appris, la population tout entière quitta le patriarcat et se rendit à l'église dite Constantianès; la cathédrale demeura déserte et c'est là qu'elle fut consolée par le mystère du saint sacrifice.

L'impératrice en fut plus irritée. Elle convoqua, après Pâques, un grand nombre d'évêques et de prêtres; elle fit venir aussi le bienheureux Épiphane, l'archevêque de Chypre, mais il ne consentit pas aux propos d'Eudoxie. Alors elle dit à Épiphane : Si Jean n'est pas exilé, j'ouvrirai des temples et j'érigerai des autels d'idoles. Épiphane secoua ses vêtements et dit : Je suis innocent de tels jugements; et il sortit.

Եւ լուաւ Յովհաննէս զբանս թագուհւոյն եւ ետ զանձն իւր յաքսորս եւ էջ յաթոռոյն : Ասացին վասն Եպիփանու ցՅովհաննէս թէ գրեաց յաքսորանաց տումարն : Եւ տրտմեցաւ յոյժ եւ գրեաց առ նա . Ով սքանչելիդ Եպիփան, որ յօժարեցար ընդ աքսորս իմ, մի հասցես յաթոռն քո : Գրեաց եւ Եպիփան առ նա . Ով ճգնաւորդ Յովհաննէս՝ յաղթեցեր եւ յաղթիս, զի որպէս ես ոչ հասից յաթոռն իմ, եւ ոչ * դու հասցես յաքսորանս
* B p. 148 a.
քո : Եւ եղեւ ի նաւելն Եպիփանու՝ հանգեաւ ի նաւին :

Եւ հրամայեաց թագուհին զերանելին Յովհաննէս աքսորել ի Կուկուսն Հայոց : Եւ անկաւ կարկուտ սաստիկ ի Կոստանդինուպօլիս, եւ հուր էջ յերկնից եւ այրեաց զամենայն պատրիարքարանն : Եւ յետ սակաւ աւուրց մեռաւ Եւդոքսիա, եւ ամենեքեան որք յօժարեցան յաքսորսն Յովհաննու՝ չարաչար մահուամբ կորեան : Եւ Թէոփիլոս պատրիարքն յոգեվարին խլրում աղաղակէր եթէ . Տեսանեմ զտէրն իմ Յովհաննէս որ արգելու զելս հոգւոյ իմոյ՝ կալով առաջի Քրիստոսի : Եւ խոստովանեցաւ զանօրէնութիւնն զոր արար առ Յովհաննէս, եւ ապա աւանդեաց զհոգին իւր :

Իսկ տապանն Եւդոքսիայ սասաւ երերել զամս երեսուն եւ երեք, մինչեւ բերին զմարմինն Յովհաննու յետոյ ի Կոստանդինուպօլիս :

Եւ յորժամ հասին ի Կոմանս որք աքսորէին զսուրբ հայրապետն, գիտաց զօր բարի հանգստեան իւրոյ : Եւ զգեցաւ զհայրապետական պատարագին զգեստն, գոհացաւ զԱստուծոյ եւ մատոյց զաստուածային խորհուրդն, եւ հաղորդեցաւ ի պատուական

Jean ayant appris les propos de l'impératrice, s'exila lui-même et quitta le siège. On fit savoir à Jean, à propos d'Épiphane, que lui aussi avait signé le registre d'exil. Il en fut très affecté, et lui écrivit : O admirable Épiphane, toi qui as consenti à mon exil, tu ne parviendras jamais à ton siège. Épiphane lui répondit : O Jean ascète, tu as vaincu et tu es vaincu, car ainsi que moi je ne parviendrai pas à mon siège, toi * tu ne parviendras pas à ton
* B p. 148 a.
exil. Et il arriva qu'Épiphane, pendant son voyage sur mer, mourut dans le bateau.

L'impératrice ordonna d'exiler le bienheureux Jean à Cucuse d'Arménie. Une forte grêle tomba à Constantinople, le feu descendit du ciel et incendia complètement le patriarcat. Eudoxie mourut peu de jours après et tous ceux qui avaient consenti à l'exil de Jean, périrent d'une mort malheureuse. Le patriarche Théophile à l'agonie s'écriait : J'aperçois mon seigneur Jean, se tenant devant le Christ et empêchant la sortie de mon âme. Il avoua l'iniquité qu'il avait commise envers Jean et rendit son âme ensuite.

Le tombeau d'Eudoxie se mit à trembler et continua de même pendant trente-trois ans jusqu'à ce qu'on eût rapporté le corps de Jean à Constantinople.

Quand ceux qui emmenaient en exil le saint patriarche furent arrivés à Comana, celui-ci sentit arrivé le jour de son bon repos. Il se revêtit des ornements de sacrifice patriarcaux, rendit grâces à Dieu, offrit le divin mystère

եւ ի սուրբ մարմնոյ եւ յարենէ Որդւոյն Աստուծոյ ։ Եւ ոչ եհաս յաքսորսն ըստ բանի սրբոյն Եպիփանու, եւ թաղեցին զնա յեկեղեցւոջ սրբոյն Բասիլիսկոսի ։

Եւ ետես ի տեսլեան եպիսկոպոսն Կոմանայ տաճար լուսաւոր յոյժ, եւ ամենայն սուրբ հայրապետքն ի նմա հանգուցեալս յաթոռս պատուականս, եւ զՈսկեբերանն ոչ ետես ։ Եւ հարցանէր թէ . Ո՞ւր իցէ հայրապետն Յովհաննէս ։ Եւ ասեն ցնա . Զո՞ր Յովհաննէս խնդրես, զՄկրտիչն ։ Եւ նա ասէ . ԶՅովհաննէսն զԿոստանդնուպօլսի հայրապետն ։ Ասէ ցնա այր մի լուսաւոր . ԶՅովհաննէ՞ս, ասես, զապաշխարութեան վարդապետն . զնա ոչ կարես տեսանել, զի ընդ սերովբէսն եւ ընդ քերովբէսն առաջի աթոռոյն Աստուծոյ կանգնեալ կայ ։

Հանգեաւ սուրբն Յովհաննէս Ոսկեբերանն՝ * Սեպտեմբերի ԺԳ . այլ վասն մեծի տօնի աւուր սրբոյ խաչին փոխեցին Նոյեմբերի ԺԴ, քանզի յայնմ աւուր աքսորեցաւ ։] * B p. 148 b.

Հոռի Զ եւ Սեպտեմբերի ԺԵ ։ Վերստին տօն է սուրբ Խաչին եւ յիշատակ սուրբ եւ բարեպաշտ թագաւորացն Կոստանդիանոսի եւ մօր նորա Հեղինեայ ։

Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբոյն Նիկիտասայ ։

Սուրբ վկայն Քրիստոսի Նիկիտաս, էր ի խուժադուժ երկրէն Գոթացւոց, յայնկոյս

14 վկայաբանութիւն ... Նիկիտասայ] վկայութիւն սրբոյ վկային Նիկիտասայ B || 15 Քրիստոսի *om.* B

et communia du précieux et saint corps et sang du Fils de Dieu. Il ne parvint pas, selon le dire de saint Épiphane, à l'exil, et on l'inhuma dans l'église de saint Basilicus.

L'évêque de Comana vit en une vision un temple tout illuminé, dans lequel se tenaient sur leurs précieux sièges tous les saints patriarches, mais il n'y apercevait pas Chrysostome. Il demanda : Où donc est le patriarche Jean? On lui répondit : Quel Jean cherches-tu, Jean-Baptiste? Il dit : Jean le patriarche de Constantinople. Un homme resplendissant de lumière lui répondit : Tu parles de Jean, le docteur de la pénitence? Tu ne peux le voir, car il se tient devant le trône de Dieu avec les séraphins et les chérubins.

Saint Jean Chrysostome reposa * le 13 Septembre, mais à cause du jour de la grande fête de la sainte Croix on transporta sa fête le 14 Novembre, jour où il fut exilé.] * B p. 148 b.

6 HORI, 15 Septembre

De nouveau, fête de la sainte Croix et commémoration des saints et pieux empereurs Constantin et sa mère Hélène.

En ce jour, martyre de saint Nicétas.

Le saint martyr du Christ Nicétas était du pays barbare des Goths, au

գետոյն մեծի Դանուբայ, ի ժամանակս մեծի արքային սրբոյն Կոստանդիանոսի ։ Եւ էր խրատեալ եւ ուսեալ ուղղափառ հաւատս քրիստոնէութեան յերանելոյն Թէոփիլոսէ Գոթացոց եպիսկոպոսէն, որ էր մի ի յերեք հարիւր ութ եւ տասնիցն Նիկիոյ առաջին ժողովոյն ։

* A fol. 37 r° b. * Ընդ աւուրսն ընդ այնոսիկ բռնութեամբ երկիրն Գոթացւոց յերկուս բաժանեցաւ ։ Մի կողմանն տիրեաց Աթանարքիոս եւ միւս կողմանն Փրիտիգինէս, որ ապաւինեցաւ յօգնականութիւն Հռոմոց, եւ յաղթեաց Աթանարքոսի եւ բազումք ի Գոթացւոցն եղեն քրիստոնեայք ։

Եւ յետ մահուանն Թէոփիլոսի եղեւ Ուլփիլոս եպիսկոպոս Գոթացւոց, եւ գիրս եւս երեւեցոյց այնմ բարբառոյն եւ ընդարձակագոյն ուսոյց զխուժադուժ ազգն եւ բազմացոյց զքրիստոնէութիւնն, յորոց էր եւ սուրբն Նիկիտաս ։

Զոր նախանձեալ Աթանարքոս, հալածումն յարոյց քրիստոնէիցն որ էին անդ ընդ իւրում իշխանութեամբն եւ չարաչար տանջէր զնոսա ։ Եւ հրամայեաց զսուրբն Նիկիտաս քարշել ընդ երկիր եւ ստուար բրօք ջարդել զամենայն մարմին նորա եւ ի հուր արկանել ։ Եւ այնպէս կատարեցաւ սուրբ վկայն Քրիստոսի ։

Եւ Մարիանոս հաւատարիմ ոմն, սիրելի սրբոյն Նիկիտասայ հանդիպեցաւ անդ ի

1 սրբոյն *om.* B || 3 ութ եւ տասնիցն] տասն եւ ութից եպիսկոպոսացն *add.* B || 6 մի] միւսն B — Աթանարքիոս] Աթանարիքոս B — Փրիտիգինէս] Փիրիտիգինէս B || 10 եւս *om.* B || 12 Զոր] Ընդ որ B — անդ *om.* B || 13 իշխանութեամբն] իշխանութեանն B || 16 ոմն] եւ B.

delà du grand fleuve Danube, aux jours du grand empereur saint Constantin. Il avait été élevé et instruit dans la foi orthodoxe du christianisme par le bienheureux Théophile, évêque des Goths, qui fut l'un des trois cent dix-huit [évêques] du premier concile de Nicée.

* A fol. 37 r° b. *A cette époque le pays des Goths fut violemment divisé en deux parties. Sur une d'elles régna Athanaric, et sur l'autre Fritigernes qui, ayant eu recours à l'aide des Romains, vainquit Athanaric, et nombre de Goths se firent chrétiens.

Après la mort de Théophile ce fut Ulphilas qui devint l'évêque des Goths. Il fit paraître des livres en cette langue et développa considérablement l'instruction parmi la nation barbare et accrut le nombre des chrétiens; au nombre de ces derniers se trouvait aussi saint Nicétas.

Athanaric, jaloux, souleva une persécution contre les chrétiens qui se trouvaient dans son royaume et leur faisait subir de cruelles tortures. Il ordonna de traîner par terre saint Nicétas et de lui briser tout le corps à coups de gros bâtons et de le jeter ensuite dans le feu. C'est ainsi que le saint martyr du Christ trouva la mort.

Un fidèle, nommé Marianus, cher à saint Nicétas, se trouva présent au

ժամ մահուան սրբոյ վկային, գաղտ գողացաւ զմարմինն, աստղանշան լուսոյ երեւեցուցեալ. քանզի ի մէջ բազում մարտիրոսաց թաւալեցուցեալ էր յարեանն եւ խառնեալ ընդ նոսա : Տարաւ յերկիրն իւր ի քաղաքն Մոմսուպօլեաց եւ պատուով * եդ ի տապանի : Եւ յետ ժամանակաց Օքսենտիոս եպիսկոպոսն Մոմսուպօլեաց, ըստ արժանեացն շինեաց եկեղեցի : * A fol. 37 v° a.

Գնացին ոմանք ի քաղաքէն Անարզաբոյ խնդրել եւ առնուլ մասն ինչ նշխարացն. յանկարծակի եղեւ որոտումն ահագին եւ կայծակունք ստէպ, եւ յահէ եղեալ ոչ իշխեաց մերձենալ : Եւ ոմն յեկեղեցւոյն յԱնարզաբոյ համարձակեցաւ, էարկ զձեռն իւր ի տապանն զի առցէ ի նշխարացն, եւ առժամայն չորացաւ ձեռն : Եւ բազում աղօթիւք եւ արտասուօք հազիւ ողջացաւ ձեռն : Եւ բազում նշանք լինին եւ բժշկութիւնք ի նշխարաց սրբոյն :

Կատարեցաւ երանելի նահատակն Քրիստոսի սուրբն Նիկիտաս ի Սեպտեմբերի ԺԵ :

2 թաւալեցուցեալ] թաւալեալ B || 3 Մոմսուպօլեաց] Մոմսոպօլեաց B || 6 Անարզաբոյ] Անարզաբու B — մասն ինչ նշխարաց] մասն ի նշխարաց սրբոյն Նիկիտասայ : Եւ յորժամ կամեցաւ եպիսկոպոսն բանալ զտապանն՝ զի առցէ մասն ի նշխարացն *add.* B || 8 իշխեաց] իշխեցին B || 9-10 եւ առժամայն ... ողջացաւ ձեռն] բայց սքանչելեօք արգելաւ B || 12 երանելի *om.* B — Սեպտեմբերի ԺԵ] եւ Հոռի Զ *add.* B.

moment de la mort du saint martyr, prit secrètement le corps, sur lequel brillait une lumière en forme d'étoile, car le corps ensanglanté avait été jeté parmi ceux d'autres martyrs et s'y trouvait mêlé. Il l'emporta dans son pays, dans la ville de Movesti, et le déposa * avec honneur dans un tombeau. Quelque temps après, Auxentius, évêque de Movesti, construisit une église digne de lui. * A fol. 37 v° a.

Quelques habitants de la ville d'Anazarba vinrent pour chercher une partie des restes; il se fit aussitôt un terrible grondement de tonnerre et des coups de foudre répétés; saisis de frayeur, aucun d'eux ne put s'approcher. Quelqu'un de l'église d'Anazarba eut cependant l'audace de tendre la main vers le tombeau, pour en prendre une partie des restes; sa main se dessécha aussitôt. Après beaucoup de prières et de larmes sa main fut guérie à grand'peine. Nombre de miracles et de guérisons s'opèrent par les restes du saint.

Le bienheureux martyr du Christ, saint Nicétas, mourut le 15 Septembre,

* B p. 148 b.

[B * Վերստին տօն սրբոյ Խաչին ։ Եւ յիշատակ սրբոյն եւ մեծին Կոստանդիանոսի թագաւորի եւ մօր իւրոյ Հեղինեայ ։

Քրիստոսասէր մեծ ինքնակալն Կոստանդիանոս՝ առաջին լեալ կայսր եւ թագաւոր քրիստոնէից, որ հրաւիրեցաւ ի հաւատս յայտնութեամբ ի յերկնից՝ սրբոյ խաչին զօրութեամբ ։

Սա ի ձեռն բարեպաշտ մօր իւրոյ, որ հաղորդ լինէր նմա հանապազ հաստատութեան հաւատոյ եւ ամենայն բարեաց, սրբոյն եւ երանելոյն Հեղինեայ դշխոյի եգիտ զքրիստոսական խաչափայտն եւ պատուեաց մեծապէս ։ Վասն որոյ եւ պատուեցաւ արժանաւորապէս, այն որ եւ զիւր թագաւորական ծիրանին Քրիստոսի եւ խաչի նորա նուիրէր, եւ ի հրեշտակէ սրբոյ հանապազ զթագն ընդունէր ։ Որոյ գովութիւնն իսկ եւ պատմութիւն բարեպաշտութեանն ի վեր է քան զմարդկան բան, զորմէ մասնաւորապէս պատմութեամբ յիշատակեալ է յաւուր հանգստեան նորա ։

* B p. 149 a.

* Յայսմ աւուր եղեւ գիւտ նշխարաց սրբոյն Ստեփաննոսի նախավկային եւ Նիկոդիմոսի, Գամաղիելի եւ Աբիբայ, յագարակին որ կոչի Կափար Գամաղեայ, եւ բերեալ յԵրուսաղէմ ։

Եւ Աղեքսանդրոս ոմն մեծատուն եւ վկայասէր շինեաց տաճար մեծապայծառ ի սուրբ քաղաքն Երուսաղէմ. եւ մեծ պաղատանօք ի սուրբ եպիսկոպոսէն Յովհաննու

* B p. 148 b.

[B * De même, fête de la sainte Croix. Et commémoration du saint et grand empereur Constantin et de sa mère Hélène.

Le grand monarque, ami du Christ, Constantin, fut le premier empereur et roi chrétien, qui fut invité à la foi par révélation du ciel et par la puissance de la sainte Croix.

Par l'entremise de sa pieuse mère, la sainte et bienheureuse impératrice Hélène, qui participa avec lui continuellement à l'établissement de la foi et à toutes les bonnes œuvres, il retrouva le bois de la croix du Christ et l'honora grandement. Aussi fut-il honoré lui-même, comme il le méritait, lui qui offrit sa pourpre royale au Christ et à sa croix et qui recevait chaque jour la couronne d'un ange saint. Son éloge et le récit de sa piété dépasse les termes humains, aussi fait-on tout spécialement mention de son histoire en ce jour de son repos.

* B p. 149 a.

* En ce jour les restes de saint Étienne, le protomartyr, de Nicodème, de Gamaliel et d'Abib, furent retrouvés dans la propriété dite Kapar appartenant à Gamaliel et furent transportés à Jérusalem.

Un certain Alexandre, riche et ami des martyrs, construisit un temple superbe dans la sainte ville de Jérusalem, et ayant obtenu après de grandes supplications du saint évêque Jean le trésor divin et le don éminent : le

խնդրելով զգանձն աստուածային, որ եւ հանեալ ի մեծէն Սիոնէ՝ անդ վերափոխեաց զմեծապայծառ պարգեւն՝ զսուրբ նախավկայն Քրիստոսի զՍտեփաննոս :]

Հոռի Է եւ Սեպտեմբերի ԺԶ : Վկայաբանութիւն սրբուհեացն Եւփիմեայ եւ Պերինեայ :

Յաւուրս Դիոկղետիանոսի ամբարիշտ արքայի, երջանիկ աղախինն Քրիստոսի Եւփիմեա էր ի քաղաքէն Քաղկեդոնայ, բարեպաշտ ծնողաց զաւակ Փիլէփրոնեայ եւ Թէոդորոսանեայ :

Եւ մատնեցաւ առ ամբարիշտ դատաւոր քաղաքին որոյ անուն էր Պռիսկոս բդեաշխ : Եւ էին յարգելման բանդին այլ սուրբք վկայք քառասուն եւ ինն զօրականք :

Եւ հրամայեաց զնոսա կացուցանել առաջի իւր, ընդ նոսին եւ * զերանելի կոյսն Եւփիմեա : Եւ յորժամ եհարց զնոսա՝ համարձակութեամբ խոստովանեցան զՔրիստոս ուղիղ հաւատով : Եւ ապտակեցին զծնօտս սրբոց վկայիցն ուժգին, եւ երեսք մարտիրոսացն առաւելապէս պայծառացան : Եւ դարձեալ արգելին զնոսա ի բանդ : * A fol. 37 v° b.

Իսկ զերանելին Եւփիմեա կացուցին միայն յատենի, առաջի բդեշխին Պռիսկոսի,

3 Վկայաբանութիւն ... Պերինեայ] Վերստին տօն սրբոյ խաչին Քրիստոսի եւ վկայութիւն սրբուհւոյ եւ կուսի վկային Եւփիմեայ B || 4 երջանիկ] փառաւորեալ B || 5 Փիլէփրոնեայ եւ Թէոդորոսանեայ] Փիլլփրոնեայ եւ Թէոդորիանոյ B || 8 բանդին] ի բանդի B || 10 համարձակութեամբ] որպէս ի միոյ բերանոյ *add.* B || 13 առաջի *om.* B.

saint protomartyr du Christ Étienne, le fit enlever de la grande Sion, où il reposait, et le fit transporter dans l'église nouvelle.

7 HORI, **16 Septembre**.

Martyre des saintes Euphémie et Périnée[1].

Aux jours de Dioclétien, l'empereur impie, vivait la bienheureuse servante du Christ Euphémie, qui était de la ville de Chalcédoine, fille de parents pieux Philéphrone et Théodorosiana.

Elle fut dénoncée au juge impie de la ville, dont le nom était Priscus, proconsul. Détenus dans la prison, se trouvaient encore d'autres saints martyrs, quarante-neuf soldats.

Il ordonna de les faire venir en sa présence, et avec eux, * la bienheureuse vierge Euphémie. Et lorsqu'il les interrogea, ils confessèrent le Christ avec hardiesse et vraie foi. On souffleta brutalement sur les mâchoires les saints, et le visage des martyrs devint encore plus resplendissant. On les reconduisit à la prison. * A fol. 37 v° b.

On présenta la bienheureuse Euphémie toute seule, au tribunal, devant

1. Sainte Euphémie est célébrée ce même jour dans l'église grecque. Périnée y a été certainement ajoutée par erreur. M. de S.

եւ որքանօք խրատ տայր ուրանալ զՔրիստոս. եւ անձնուէին ոչ լուաւ պատրանաց դատաւորին ։ Հրամայեաց եւ պնդեցին զերանելի Եւփիմեա յերկուս անիւս, յորում էին սուրք երկսայրիք եւ ի հոլովել զանիւսն սուրքն խողխողէին եւ կոտորէին զմարմինն կուսին ։ Եւ յաղօթելն նորա՝ հրեշտակ Տեառն խորտակեաց զանիւսն սրալից եւ զդահիճսն ահացոյց ։ Եւ սրբուհին լուծաւ ի կապանաց անուոյն ամբողջ որ եւ ոչ սպի գտաւ յանձն իւր եւ պայծառ տեսլեամբ ։ Եւ ապա ընկեցին ի հուր հնոցի եւ անդ եւս անկիզելի մնաց պահպանութեամբն Աստուծոյ եւ ել անարատ ։

Եւ զօրականքն Սոսթենէս եւ Վիքտոր տեսին զհրեշտակ Տեառն ի հնոցի անդ եւ ցրուէր զհուրն եւ զվկայն Քրիստոսի պահէր անարատ, հաւատացին ի Քրիստոս եւ
* A fol. 38 r° a. հրամանաւ բդեշխին ձգեցին զնոսա գազանաց կերակուր ։ * Եւ այնպէս հաւատով եւ աղօթիւք կատարեցան ի Քրիստոս ։ Ձայն եղեւ առ նոսա յերկնից. Եկայք հաւատացեալք իմ յարքայութիւն Հօր իմոյ ։

2 պնդեցին] տանջեցին B — յերկուս անիւս] պնդեալ յերկուս անիւս B || 3 եւ կոտորէին *om.* B — զմարմինն] սրբոյ *add.* B || 4-p. 271 l. 12 Եւ յաղօթել ... առ Աստուած] Եւ ապա արկին ի հնոց բորբոքեալ հրով, ուր զօրականքն Սոսթենէս եւ Վիքտոր տեսեալ զի անվնաս պահեցաւ խնամօքն Աստուծոյ, հաւատացին ի Քրիստոս ։ Եւ հրամանաւ բդեշխին արկան ի կերակուր գազանաց, եւ այնպէս աղօթիւք եւ հաւատովք կատարեցան ։ Կապեցին սրբոյ կուսին եւ զաղոնի մեքենայս, տանջեցին եւ ի հրացեալ տապակ ձիթալից, եւ յամենայնէ զերծաւ պահպանութեամբն Աստուծոյ ։ Եւ յետ այնորիկ տարան զորոջն Քրիստոսի յասպարէսն, եւ արձակեցին ի նա առիւծս, եւ նա տարածեաց զձեռս իւր յերկինս եւ խնդրեաց յԱստուծոյ զաւանդումն հոգւոյն ։ Եւ ընթացեալ մի ի գազանաց անտի եհատ ատամամբ զսուրբ կոյսն, բայց ոչ սաստիկ վիրաւորեցաւ, եւ այնպէս աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած B.

le proconsul Priscus, qui lui conseilla avec des paroles douces de renier le Christ. Elle n'écouta nullement les paroles trompeuses du proconsul. Alors il ordonna de lier fortement la bienheureuse Euphémie à deux roues armées de lames à double tranchant, et en faisant tourner les roues, les lames tailladèrent et brisèrent le corps de la vierge. Pendant qu'elle priait, l'ange du Seigneur brisa les roues pleines de lames, et les bourreaux furent saisis d'effroi. La sainte fut libérée des liens de la roue, indemne, n'ayant aucune trace de blessure sur sa personne et le visage resplendissant. On la jeta ensuite dans les flammes d'une fournaise, et là aussi, par la protection de Dieu, elle resta sans brûler et en sortit intacte.

Les soldats Sosthène et Victor aperçurent l'ange du Seigneur dans la fournaise qui écartait les flammes et conservait intacte la martyre du Christ; ils crurent au Christ et, sur l'ordre du proconsul, ils furent jetés en proie
* A fol. 38 r° a. aux bêtes féroces. * C'est ainsi qu'ils moururent, avec foi et prières, pour le Christ. Une voix du ciel se fit entendre à eux : *Venez, mes fidèles, dans le royaume de mon Père*[1].

1. Matth., xxv, 34.

Իսկ անօրէն կռապաշտիցն գաղտնի որոգայթս թաքուցին Եւփիմեայ, եւ հրամայեցին նմա ընթանալ արագագէս, զի անկցի ի մեքենայսն ։ Իսկ հրեշտակ Տեառն եւ անտի եւս կորզեաց զնա անվնաս ։ Եւ ապա ընկեցին ի հրացեալ տապակն ձիթալից եւ ոչ անդ այրեցաւ, զի հրեշտակ Տեառն ցրուեաց զհուրն եւ զձէթն ։ Եւ յետ այնորիկ տարան զոչխարն Քրիստոսի յասպարէզն, եւ արձակեցին ի նա առիւծս, եւ երթեալ հանդարտութեամբ լիզուին զոտս երանելւոյն ։

Եւ տարածեալ զձեռս իւր յերկինս աղօթեաց խնդրելով զաւանդումն հոգւոյն ։ Եւ ընթացեալ մի ի գազանացն եխած զոտս երանելւոյն ատամամբք բայց ոչ վիրաւորեաց ։ Եւ ձայն եղեւ յերկնից եւ ասէ. Վեր ընթացիր Եւփիմեա եւ կանգնեաց ի տեղի սրբութեան եւ ընկալ զբրաբիոնն, քանզի զընթացս քո կատարեցեր եւ զհաւատն պահեցեր ։ Եւ առժամայն շարժեցաւ տեղին եւ ամենեքեան զողացան յահէն եւ այնպէս աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած ։ Եւ թաղեցին զերանելի կոյսն ծնողք իւր արտաքոյ քաղաքին * Քաղկեդոնի մղոնաւ մի ։ Կատարեցաւ սրբուհին Եւփիմեա Սեպտեմբերի ԺԶ ։ * A fol. 38 r° b.

Ի նմին աւուր վկայութիւն Յազդայ, որ էր յազգէն Սիւնեաց ։

Սուրբ վկայն Քրիստոսի Յազդ իշխան էր փառաւոր հայ ազգաւ, ի Սիսական տոհմէն ։ Եւ ի պատերազմի անկաւ ի ձեռս Պարսից ։ Բազում պարգեւս եւ պատիւս

12 կոյսն *om.* B || 13 մի] միով B — Սեպտեմբերի ԺԶ] եւ Հոռի Է *add.* B.

Les impies idolâtres tendirent un piège secret à Euphémie et lui ordonnèrent de courir rapidement, pour qu'elle tombât dans les engins. Mais l'ange du Seigneur l'en délivra intacte également. Ensuite on la jeta dans une poêle rougie, pleine d'huile, et elle n'y brûla point; car l'ange du Seigneur dispersa les flammes et l'huile. On conduisit ensuite la brebis du Christ au cirque, et on lança contre elle des lions, qui allèrent très doucement lécher les pieds de la bienheureuse.

Alors elle étendit ses mains vers le ciel, et demanda en priant à rendre son âme. Un des fauves accourut, mordit de ses dents les pieds de la bienheureuse, mais ne la blessa pas. Une voix du ciel se fit entendre qui dit : Accours en haut, Euphémie, et présente-toi dans ce lieu saint, reçois le trophée, *car tu as accompli ta carrière et tu as gardé ta foi* [1]. Aussitôt l'endroit trembla, tous furent saisis de frayeur, et c'est ainsi qu'elle rendit son âme à Dieu. Ses parents inhumèrent la bienheureuse vierge à une lieue hors de la ville * de Chalcédoine. Sainte Euphémie mourut le 16 Septembre. * A fol. 38 r° b.

En ce jour, martyre de Hazd, qui était de la maison des Sunikhs.

Le saint martyr du Christ Hazd était un grand prince de nationalité arménienne, de la famille des Sissakans. Il tomba entre les mains des Perses

1. II Timothée, IV, 7.

խոստանային նմա ի Պերոզէ արքայէն, եթէ ուրանայ զՔրիստոս եւ երկրպագէ արեգականն եւ հրոյ ։ Եւ նա ոչ առ յանձն այլ սաստկապէս յանդիմանէր զմոլորութիւն եւ զանաստուածութիւնն Պարսից ։ Եւ նոքա բազում չարչարեալ զնա տանջեցին, եւ նա յօրհնելոյ եւ ի փառաւորելոյ զԱստուած ոչ դադարէր ։ Ապա սրով հատին զգլուխ նորա Սեպտեմբերի ԺԶ. եւ զմարմինն ընկեցին գազանաց դէշ եւ թռչնոց ։ Եւ քրիստոնեայք գաղտ առեալ թաղեցին ի տեղի նշանաւոր ։

* B p. 150 a. [B * Յայսմ աւուր կատարեցաւ Կուռնիտոս ծերունի սրով ի Նիկիա քաղաքին, հրամանաւ կռապաշտ դատաւորին Պերինեայ, զոր քարշեցին զոտիցն ընդ փողոցս քաղաքին, եւ ապա սրով հատին զգլուխն ։

Ի սմին աւուր վկայութիւն մեծ վկայուհւոյն Սեբաստիանիայ՝ աշակերտի առաքելոցն. եւ վասն ճշմարիտ քարոզելոյ նորա զՔրիստոս, մեծ տանջանօք կատարեցաւ ի Դոմետիանոսէ ։

Եւ ի սոյն տօն Մելիտինեայ սրբուհւոյ, որ ի ժամանակս Անտոնիոսի թագաւորի կատարեցաւ ։

Եւ ի սոյն վկայութիւն Մարտինոսի հայրապետին Հռոմայ ։

Յայսմ աւուր ի Հայս կատարեցաւ նոր վկայն Յազդ իշխան ի Սիւնեաց ։]

dans un combat. Il lui fut proposé bien des présents et des honneurs de la part du roi Péroz, s'il reniait le Christ et adorait le soleil et le feu. Il n'accepta pas; par contre il blâma sévèrement l'erreur et l'athéisme des Perses. Ceux-ci le soumirent alors à de nombreuses tortures; mais il ne cessait de bénir et de glorifier Dieu. Ensuite on lui trancha la tête par le glaive le 16 Septembre, et on jeta son corps en pâture aux bêtes féroces et aux oiseaux. Les chrétiens l'enlevèrent secrètement et l'inhumèrent dans un lieu célèbre.

* B p. 150 a. [B * En ce jour mourut, par le glaive, le vieillard Cournoutos, dans la ville de Nicée, par ordre du juge idolâtre Périnios. Après l'avoir traîné par les pieds à travers les rues de la ville, on lui trancha la tête par l'épée.

En ce jour, martyre de la grande martyre Sébastienne, disciple des apôtres, qui, pour avoir prêché, en toute vérité, le Christ, mourut dans de grandes tortures sous Domitien.

En ce même jour, fête de sainte Mélitine, qui mourut aux jours de l'empereur Antonin.

En ce même [jour], martyre de Martin le patriarche de Rome.

En ce jour mourut en Arménie le nouveau martyr Hazd, prince de la famille des Sunikhs.]

Հոռի Ը եւ Սեպտեմբերի ԺԷ ։ Յիշատակ հայրապետին Հայոց Սահակայ եւ Մեսրոպայ վարդապետին ։

Յայսմ աւուր վկայութիւն Վարիպսաբայ ։ Կատարեցաւ սուրբ վկայն Քրիստոսի Վարիպսաբաս * ի Սեպտեմբերի ԺԷ եւ Հոռի Ը ։ * A fol. 38 v° a.

[B * Վերստին տօն սրբոյ Խաչին եւ յիշատակ եւ վարք երանելւոյն Մեսրոպայ վարդապետի Հայոց Մեծաց ։ * B p. 150 b.

Սուրբ վարդապետն եւ երիցս երանեալ հայրն մեր սքանչելին Մեսրոպ՝ աշակերտ էր մեծին Ներսէսի Հայոց վարդապետի եւ դպիր նորին ։ Եւ յետ կատարման նորին եղեւ դպրապետ ի դրան արքունի, որ եւ յետ փոքր ժամանակաց զկնի՝ առեալ զկրօնաւորական ձեւ սիրեաց զմիայնութիւն, բնակեցաւ ի Գողթն գաւառ, եւ լուսաւորեաց զնոսա քրիստոնէական հաւատով ։

Եւ զի էր ինքն միայն՝ եւ աշխատէր թարգմանել զգիրս սուրբ ժողովրդեանն ի հելլենացւոց լեզուէն ի հայ բարբառ, սկսաւ ապա ընդ միտ ածել՝ եթէ լինէր հնար գրոյ հայոց, զի մի անմխիթար մնասցեն յընթեռնուլն յայլ լեզու զաստուածաշունչ գիրս ։ Եւ յարուցեալ եկն առ մեծն Սահակ հայրապետն, եւ եգիտ զնա ի նոյն հոգոց վարանումն ։

Իսկ թագաւորն Վռամշապուհ ծանոյց նոցա վասն քահանայի միոյ Ասորոյ՝ Դանիէլ

8 HORI, 17 Septembre.

Commémoration du patriarche arménien Sahak et du Vardapet Mesrop.

En ce jour, martyre de Barypsabas. Le saint martyr du Christ Barypsabas * mourut le 17 Septembre, le 8 Hori. * A fol. 38 v° a.

[B * Encore fête de la sainte Croix, et commémoration et vie du bienheureux Vardapet [Docteur] Mesrop de la Grande Arménie. * B p. 150 b.

Notre saint Vardapet et trois fois bienheureux père, l'admirable Mesrop, était l'élève et le secrétaire du grand Vardapet d'Arménie Nersès. Après la mort de celui-ci il devint le premier secrétaire du palais royal, mais quelque temps après, il prit l'habit religieux et aspirant à la solitude, il alla habiter dans la province de Golthn où il instruisit les gens du pays dans la foi chrétienne.

Et comme il était seul, et s'efforçait de traduire, pour le peuple, les saintes Écritures, de la langue grecque en langue arménienne, il se mit à songer s'il pouvait y avoir un moyen d'établir un alphabet arménien, afin que le peuple ne fût pas privé de la consolation de la lecture des Écritures inspirées de Dieu en langue étrangère; et il se mit en route et vint auprès du grand patriarche Sahak, qu'il trouva agité des mêmes préoccupations.

Le roi Vramchapouh leur parla d'un prêtre syrien, du nom de Daniel,

անուն, թէ խոստանայր առնել նշանագիր Հայոց. զոր առեալ բերին, և վարժեալ նովաւ մանկունս՝ տեսանէին զի ոչ բերէր ուղղակի զՀէգս Հայոց բարբառոյս, քանզի յոյն գիր միայն էր յարմարեալ ։

Ապա Մեսրոպ հանդերձ աշակերտօք իւրովք էջ ի Միջագետս, և խնդրելով զլուծումն փափագանացն յիմաստասէրս որ անդ էին, և ամենեքեան զտգիտութիւն խոստովանեցան ։ Իսկ նորա եկեալ ի քաղաքն Սամոստացւոց, և գտանէր անդ ճգնաւոր

* B
p. 151 a. ոմն իմաստասէր Ռուփանոս անուն ։ Եւ զի մարդկայինն * հնարից վեր ի վերոյ գտաւ խնդիր իւր՝ յինքն ամփոփեալ զանձն պահօք և աղօթիւք յԱստուած ապաւինէր ։ Եւ որ զկամս երկիւղածաց իւրոց առնէ, և աղօթից նոցա լսէ, եցոյց նմա սքանչելի տեսիլ, ոչ ի քուն երազոյ՝ այլ յարթնութեան իմանալ մտացն աչաց ։

Եւ տեսանէր զի թաթ ձեռին աջոյ ելանէր և ի վէմն որ առաջի նորա կայր՝ գրէր. և փորուածք գծին որպէս ի ձեան տպաւորէր ի վերայ վիմին. և հանգամանք գրոցն և անուանք ի միտս Մեսրոպայ տպաւորեցան ։

Եւ յարուցեալ յաղօթիցն և յինքն եկեալ ի սքանչելի տեսլենէն՝ փառս ետ Աստուծոյ. և առեալ առեղծ զնշանագիրս մերոյ լեզուիս հանդերձ Ռուփանոսիւ իմաստասիրաւն ։

qui lui avait promis d'établir un alphabet arménien. Ils firent venir cet alphabet, et après l'avoir enseigné à des jeunes gens, ils s'aperçurent qu'il ne correspondait pas exactement à la prononciation de notre langue arménienne, car, seules, des lettres de l'alphabet grec y avaient été appliquées.

Alors Mesrop accompagné de ses élèves descendit en Mésopotamie à la recherche de la solution de son vœu auprès des philosophes qui s'y trouvaient. Tous avouèrent leur ignorance. Il se rendit alors à la ville de Samosate et habita chez un ascète philosophe du nom de Rouphanos. Mais comme son vœu se trouva excéder * les moyens humains, il se recueillit en

* B
p. 151 a. lui-même par des jeûnes et des prières et eut recours à Dieu. Et Celui qui accomplit la volonté de ceux qui le craignent et qui exauce leurs prières [1], lui fit apparaître une vision merveilleuse, non pas en un rêve de sommeil, mais à l'état de veille, pour qu'il puisse la saisir avec les yeux de l'esprit.

Et il aperçut une main droite qui s'éleva et écrivit sur le rocher qui se trouvait en face de lui; le tracé des traits s'imprimait dans la pierre comme dans de la neige et les qualités des caractères ainsi que leur nom restèrent empreints dans l'esprit de Mesrop.

Il se releva de sa prière et, revenu à lui de la vision merveilleuse, rendit gloire à Dieu; et il créa, de concert avec le philosophe Rouphanos, l'alphabet de notre langue. Tout d'abord ils appliquèrent les caractères grecs à

1. Ps. CXLIV [CXLV], 19.

Նախ ցեղեղին զայն գիրն ի հայերէն այբուբենս, եւ ապա զթերին նորա լցուցին աստուածաշնորհ պարգեւօքն, եւ խկոյն ի թարգմանութիւն պարապեցան : Եւ թարգմանեալ զհին եւ զնոր կտակարանս, եւ առեալ եկին առ սուրբ Սահակ, եւ եղեւ նմա ուրախութիւն մեծ :

Ժողովեալ ապա զմանկունս ուշիմս, փափկաձայնս եւ երկարոգիս, եւ կարգեցին դպրոց ընդ ամենայն աշխարհն :

Իսկ Մեսրոպ գնաց ի Վիրս, եւ ըստ տուեցելոյ նմա շնորհի ի վերուստ՝ արար եւ նոցա գիր յիւրեանց լեզուս, եւ եթող վերակացու նոցա եւ ուսուցիչ յաշակերտացն իւրոց : Գնաց եւ յԱղուանս, արար եւ նոցա գիրս, եւ կարգեաց դպրոցս :

Ապա առաքեաց մանկունս ի յԱթէնս, զԴաւիթ, զՄովսէս, եւ զԵզնիկ եւ զայլս, որք գնացեալ ուսան զփիլիսոփայական կրթութիւնս : Եւ եկեալ քերթողական ճարտարութեամբն վերստին ուղղէին զթարգմանեալ գիրսն :

Եւ այսպէս լուսաւորեցին զբոլոր աշխարհս Հայոց, ի մերս լեզու երգօք եւ եղանակօք եւ աստուածաշունչ գրոց թարգմանութեամբ, եւ զամենայն կարգս եկեղեցւոյ պայծառացուցին մեծապէս :

Եւ եղեւ գիւտ գրոյն Տրէ ամսոյն ԺԵ, զոր տօնեն ամենայն եկեղեցիք :

* Եւ ինքն կացեալ առաքինութեամբ ոչ բազում ժամանակս՝ փոխեցաւ ի Քրիստոս, * B p. 151 b.

l'alphabet arménien et comblèrent ensuite les lacunes par les dons de la grâce divine. Ils se livrèrent aussitôt aux traductions et traduisirent l'Ancien et le Nouveau Testament. Mesrop les prit avec lui et revint auprès de saint Sahak qui en ressentit une très grande joie.

Ils rassemblèrent ensuite des jeunes garçons intelligents, possédant de belles voix et long souffle, et établirent des écoles dans tout le pays.

Mesrop se rendit après dans le pays des Géorgiens [Ibérie] et par la grâce qu'il avait reçue du ciel, il leur composa également un alphabet en leur langue; il leur laissa des supérieurs et des maîtres choisis parmi ses élèves. Il se rendit de là au pays des Albanais, et leur établit également un alphabet et des écoles.

Il envoya ensuite des jeunes gens à Athènes : David, Moïse, Eznik et autres, qui s'y rendirent et suivirent les cours de philosophie. Ils retournèrent ensuite et, avec leur science grammaticale, corrigèrent les livres traduits.

C'est ainsi qu'ils éclairèrent tout le pays d'Arménie, par des chants et des hymnes religieux composés en notre langue et par la traduction des Écritures inspirées de Dieu; ils rehaussèrent grandement l'éclat de toute la liturgie de l'Église.

L'invention de l'alphabet eut lieu le 15 du mois Tré et toutes les églises en célèbrent la fête.

* Mesrop, après avoir vécu encore quelque temps plein de vertus, s'en alla * B p. 151 b.

Հոռի Ը եւ Սեպտեմբերի ԺԷ ։ Եւ խաչ լուսեղէն յերկնից եկաց ի վերայ դագաղայն մինչեւ եդին զնա ի գերեզմանի ։ Եւ որք տեսին զմեծազոյն նշան ահաւոր լուսոյն՝ զարհուրեցան յոյժ . եւ բազում զղջման պատճառ եղեւ ամենայն բազմութեանն ։ Զի ոչ միոյ կամ երկուց այլ ամենեցուն երեւեցաւ՝ ոչ զմի ժամ այլ մինչեւ կատարեցին զօրէն թաղմանն ։ Արդ եւ մեծապէս փառաւորեցաւ ճշմարիտ փառաւորեալն յԱստուծոյ՝ ի Քրիստոս Յիսուս ի Տէր մեր, որում փառք յաւիտեանս ։

Յայսմ աւուր յիշատակ է ընդ սրբոյն Մեսրոպայ եւ մեծին Սահակայ հայրապետի ընդ նմա ։]

Հոռի Թ եւ Սեպտեմբերի ԺԸ ։ Տօն է Մովսէսի աստուածախօս մարգարէին
եւ եղբօր նորա Ահարոնի քահանայի ։

Մեծ մարգարէն եւ աստուածախօսն Մովսէս էր յազգէն Ղեւեայ, որդի Ամրամայ եւ Յոքաբեթի ։ Իբրեւ ծնաւ զնա մայր իւր՝ շնորհքն աստուածային երեւեցաւ ի վերայ մանկանն ։ Եւ թաքուցանէր զնա ամիսս երիս յերկեղէն Փարաւոնի, որ ետ հրաման զամենայն արու մանկունս Եբրայեցւոցն ի գետն ընկենուլ ։

Ապա մայր նորա եդ զնա ի տապանակի պրտուեայ ծեփեալ զնա կպրաձիւթով եւ

auprès du Christ, le 8 Hori, le 17 Septembre. Une croix lumineuse descendue du ciel se fixa sur le cercueil jusqu'à ce qu'on l'eût déposé dans le tombeau. Et tous ceux qui furent témoins de cette grande apparition de l'effrayante lumière, furent saisis de frayeur; elle fut cause de grande contrition pour toute la foule, car elle n'apparut pas seulement à une ou deux personnes mais à tous, et non seulement pendant une heure, mais jusqu'à ce que l'office des obsèques eût pris fin. Et c'est ainsi que lui qui fut glorifié de Dieu, fut grandement glorifié en notre Seigneur Jésus-Christ, à qui gloire éternellement.

En ce jour, avec saint Mesrop, commémoration du grand patriarche Sahak.]

9 HORI, 18 Septembre.

Fête du prophète Moïse qui parla avec Dieu et de son frère le prêtre Aaron.

Le grand prophète Moïse, qui parla avec Dieu, était de la tribu de Lévi, fils d'Amram et de Jochabed[1]. Lorsque sa mère l'eut mit au monde, les grâces divines apparurent sur l'enfant. Elle le tint caché trois mois par crainte de Pharaon, qui avait donné l'ordre de jeter dans le fleuve tous les enfants mâles des Hébreux.

Ensuite, sa mère le plaça dans une nacelle de jonc qu'elle enduisit de

1. Exode, VI, 20.

ընկէց ի գետն : Եւ դուստրն Փարաւոնի հանեալ ի գետոյն արար իւր որդեգիր եւ անուանեաց Մովսէս, որ թարգմանի հանեալ ի ջրոյ : Եւ ետ զնա յուսումն Եգիպտացւոց եւ վարժեցաւ Մովսէս իմաստութեամբն Եգիպտացւոց : Եւ կացոյց զնա թագուհին Մառիա զօրավար, եւ յորժամ գերեցին Եթովպացիքն զՄառի զսնուցիչն Մովսեսի, զտասն ամ պատերազմեալ Մովսէսի յաղթեաց Եթովպացւոցն եւ դարձոյց զմայր իւր : Գերեաց եւ զԹեզբի թագուհին Եթովպացւոց եւ ած յԵգիպտոս :

Եւ յետ վախճանելոյ Մառիա, այր նորա կամեցաւ սպանանել զՄովսէս եւ սպանեալ * Մովսէսի զեգիպտացին, փախեաւ ի Մադիամ, եւ եկեալ բնակեցաւ առ (* A fol. 38 v° b.) Հռագուէլ քուրմն եւ նա ետ զՍեփորա դուստր իւր նմա ի կնութիւն, յորմէ ծնաւ երկու որդի, զԳերսամ եւ զԵղիազար : Եւ կացեալ Մովսէսի ի Մադիամ քառասուն ամ :

Ապա երեւեցաւ նմա Աստուած ի լերինն ի մորենւոջն եւ առաքեաց զնա յԵգիպտոս հանել զորդիսն Իսրայէլի : Եւ երթեալ Մովսէսի, արար նշանս եւ արուեստս մեծամեծս առաջի Փարաւոնի, եւ յոչ արձակել զժողովուրդն՝ պատժեաց զԵգիպտոս տասն հարուածովք, եւ հան զԻսրայէլ հզօր ձեռամբ եւ բարձր բազկաւ : Եւ պատառեալ զծովն Կարմիր անցոյց զժողովուրդն ընդ ցամաք, եւ ընկղմեաց զՓարաւոն զօրօք իւրովք ի ծով Կարմիր եւ քաղցրացոյց զջուրն Մեռային, եւ իջոյց մանանա յերկնից եւ լորամարգի ի ծովէն եւ կերակրեաց զժողովուրդն յանապատին քառասուն ամ : Եւ ի վիմէ

bitume et de poix et le déposa dans le fleuve. La fille de Pharaon l'ayant retiré du fleuve[1], l'adopta et lui donna le nom de Moïse, qui se traduit : retiré de l'eau. Elle lui fit suivre les études des Égyptiens, et Moïse fut élevé dans la sagesse des Égyptiens[2]. La reine Maria l'institua général, et lorsque les Éthiopiens firent prisonnière Maria, la nourrice de Moïse, celui-ci combattit dix années, vainquit les Éthiopiens et fit revenir sa mère. Il fit prisonnière également la reine des Éthiopiens, Tesbi, et l'emmena en Égypte.

A la mort de Maria, son mari voulut tuer Moïse, mais Moïse tua * l'Égyptien (* A fol. 38 v° b.) et s'enfuit au pays de Madian et alla demeurer avec le prêtre Raguël, qui lui donna en mariage sa fille Séphora, de laquelle naquirent deux fils, Gersam et Éliézer. Moïse passa quarante années au pays de Madian.

Ensuite Dieu lui apparut sur la montagne, dans le buisson, et l'envoya en Égypte pour délivrer les fils d'Israël. Moïse s'y rendit, fit de grands miracles et prodiges devant Pharaon; celui-ci refusant de laisser sortir le peuple, il punit l'Égypte par dix fléaux, et délivra Israël, avec une main puissante et le bras élevé. Il entr'ouvrit la mer Rouge et fit passer le peuple à sec, et engloutit Pharaon avec ses troupes dans la mer Rouge; il adoucit l'eau de Mara; il fit descendre du ciel la manne, et les cailles de la mer, et nourrit le peuple dans le désert pendant quarante années. Il fit jaillir de l'eau du rocher,

1. Exode, chapitre, II. — 2. Actes des Apôtres, VII, 22.

ջուր բղխեցոյց երկոտասան վտակ եւ ելեալ ի լեառն Սինա քառասնօրեայ պահօք ընկալաւ տախտակս քարեղէնս, աստուածագիրս, օրէնս ժողովրդեանն եւ լուսաւորեցան երեսք նորա որպէս ի փառացն Աստուծոյ :

Կանգնեաց զխորանն հրամանաւն Աստուծոյ, զոր արար Բեսելիէլ եւ Էլիաբ. քահա-
* A fol. 39 r° a. նայացոյց զԱհարոն եղբայր իւր եւ զորդիս նորա Աստուծոյ. * հրով եկէզ զժողովուրդն Կորխայ, որ հակառակ կային քահանայութեանն Ահարոնի. զԴաթան եւ զԱբիրոն յանդունդս ընկղմեաց : Եւ յորժամ եհաս վախճան Ահարոնի՝ եհան Մովսէս զԱհարոն եւ զԵղիազար զորդին նորա ի լեառն Հովր եւ մերկացոյց յԱհարոնէ զպատմուճանն եւ զգեցոյց Եղիազարու որդւոյ Ահարոնի. եւ Ահարոն մեռաւ անդ : Մովսէս եւ Եղիազար իջին ի լեռնէ անտի : Եւ ելաց ամենայն ժողովուրդն զաւուրս երեսուն :

Եւ եբեր Մովսէս զժողովուրդն յերկիրն Մովաբու, եւ ասէ Տէր ցՄովսէս. Ել ի գլուխ լերինն Նաբաւայ, եւ տես աչօք քո զերկիրն պարգեւաց, զի ոչ մտցես ի նա, եւ դու վախճանեսց անդէն : Եւ վախճանեցաւ Մովսէս ծառայ Տեառն յերկիրն Մովաբու : Եւ թաղեաց զնա Միքայէլ հրեշտակապետն մերձ ի տունն Փոգովրայ եւ ոչ ոք գիտաց զգերեզման նորա մինչեւ ցայսօր :

Եւ Մովսէս էր ամաց հարիւր եւ քսանից ի վախճանելն իւրում եւ ոչ վատեցին

en douze ruisseaux, et ayant gravi la montagne du Sinaï, après quarante jours de jeûne, il reçut les tables de pierre, écrites par Dieu, contenant des lois pour le peuple; des rayons de lumière partaient de son visage comme [un reflet] de la gloire de Dieu.

Il érigea le tabernacle, par ordre de Dieu, que construisirent Béséléel
* A fol. 39 r° a. et Ooliab [1]. Il consacra son frère Aaron et ses fils prêtres de Dieu, * fit dévorer par le feu Coré et sa troupe qui s'opposèrent au sacerdoce d'Aaron, fit engloutir sous terre Dathan et Abiron. Lorsque la fin d'Aaron fut arrivée, Moïse conduisit Aaron et son fils Éléazar sur la montagne de Hor, dépouilla Aaron de ses vêtements de grand prêtre et en revêtit Éléazar, fils d'Aaron. Aaron y mourut. Moïse et Éléazar descendirent de la montagne. Tout le peuple le pleura pendant trente jours [2].

Moïse conduisit le peuple au pays de Moab, et Dieu dit à Moïse : Monte au sommet de la montagne Nébo et contemple de tes yeux la terre promise, car tu n'y entreras pas et tu mourras là [3]. Moïse, le serviteur du Seigneur, mourut dans le pays de Moab. L'archange Michel l'enterra près de la maison de Phogor [4] et personne n'a jamais connu son sépulcre jusqu'aujourd'hui.

Moïse était âgé de cent vingt ans lorsqu'il mourut, son œil ne s'était pas

1. Exode, xxx, 2 et 6. — 2. Nombres, xx, 27-30. — 3. Deut., xxxii, 49-52; — 4. Deutéronome, xxxiv et Jude, v. 9, combinés ensemble.

աչք նորա եւ ոչ խորշոմեցան ծնօտք նորա, եւ պահեաց նա երիս քառասունս, առանց հացի եւ ջրոյ ըստ թուոյ ամաց իւրոց, օր ընդ տարւոյ :

Եւ լացին որդիքն Իսրայէլի, զՄովսէս աւուրս երեսուն, ի մեռանել անդ իւրում յՌաբովբ Մովաբու, առ Յորդանանու յանդիման Երիքովի :

Եւ Յեսու որդի Նաւեայ * լցաւ հոգւով իմաստութեամբ, զի եդ Մովսէս զձեռն իւր ի վերայ նորա եւ հնազանդեցան որդիքն Իսրայէլի նմա, եւ արարին որպէս պատուիրեաց Տէր : Եւ ոչ եկաց մարգարէ Իսրայէլի որպէս զՄովսէս զոր ծանեաւ Տէր, դէմ յանդիման նշանօք եւ արուեստիւք, զոր առաքեաց Տէր առնել յերկրին Եգիպտացւոց, ի Փառաւոն եւ ի ծառայս նորա եւ յամենայն երկրին սքանչելիս մեծամեծս, զձեռն հզօր եւ զբազուկ բարձր զոր արար Մովսէս առաջի ամենայն Իսրայէլի : * A fol. 39 r° b.

Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբուհւոյն Արիադնեայ, որ Մարիամ անուանի :

Ի ժամանակս Ադրիանոսի եւ Անտոնինեայ ամբարիշտ թագաւորացն, էր Արիադնեա աղախին առն կռապաշտի որոյ անունն էր Տերտուղի, նախապատուով Պռիմնեաց քաղաքին : Երանելի աղախինն էր քրիստոնեայ եւ հանապազ աղօթս պահօք եւ ճգնութեամբ մատուցանէր Աստուծոյ :

11 վկայաբանութիւն] վկայութիւն B — որ Մարիամ անուանի] զոր Մարիամ կոչեն B || 12 Արիադնեա] Արիադունա B || 13 Տերտուղի] Տերտեղոս B — նախապատուով Պռիմնեաց] նախապատուով առաջին ի Պռիմնէանց քաղաքին Փռիւգացւոց՝ Սոլուտարիոս B || 14 երանելի] երանելիս այս B — աղօթս] զաղօթս իւր B.

obscurci, ses dents n'avaient pas été ébranlées [ses mâchoires n'étaient pas flétries]; il avait jeûné trois fois quarante jours, sans pain et sans eau, selon le nombre de ses années, jour pour année.

Les enfants d'Israël portèrent le deuil de Moïse pendant trente jours, lorsqu'il mourut à Rabob de Moab, près du Jourdain, en face de Jéricho.

Josué, fils de Navé, * fut rempli de l'Esprit de sagesse, car Moïse avait posé ses mains sur lui, et les enfants d'Israël lui obéirent et ils firent comme le Seigneur avait prescrit. Il ne s'est élevé aucun prophète en Israël comme Moïse que le Seigneur ait connu face à face, avec tous les prodiges et les signes dont le Seigneur le chargea d'accomplir en Égypte, sur Pharaon et sur ses serviteurs et dans tout le pays, de grands miracles avec la main forte et le bras haut que Moïse exerça devant tout Israël [1]. * A fol. 39 r° b.

En ce jour, martyre de sainte Ariadne, qui s'appelle Marie.

Aux jours des empereurs impies Adrien et Antonin, vivait Ariadne, la servante d'un homme idolâtre dont le nom était Tertullus, un des principaux de la ville de Prymnesia. La bienheureuse servante était chrétienne et offrait chaque jour ses prières à Dieu, avec jeûne et vie ascétique.

1. Deut., xxxiv, 8-12.

Եւ եղեւ օր ծննդեան որդւոյ տեառն իւրոյ եւ տօնէին ի բագինս կռոցն. եւ երանելին կինն արհամարհեաց զպիղծ խրախութիւն տօնին եւ զկնի ոչ գնաց եւ ոչ հաղորդեցաւ ի զոհիցն ։

Եւ բարկացեալ տեառն իւրոյ զնա հարեալ արկ ի բանդ, զի ի սովոյ մեռցի ։ Եւ
* A fol. 39 v° a. յետ * բազում աւուրց կացոյց զնա առաջի դատաւորին ։ Եւ երանելին Արիադնէ համարձակութեամբ խոստովանեցաւ զՏէր մեր Յիսուս Քրիստոս, եւ աղօթեալ երկարագոյն առաջի դատաւորին եւ հրապարակին ։

Եւ հրամայեաց կախել զնա զփայտէ եւ քերել զմարմին նորա ։ Եւ տեսեալ ամբոխին զժուժկալութիւն կնոջն, աղաղակեցին առ դատաւորն մեծաւ բարբառով եւ արձակեցաւ աղախինն Քրիստոսի ի տանջանացն ։ Եւ ընթացաւ ի մօտակայ լեառն, ընթացան եւ անօրէնքն զկնի զի կալցեն զնա եւ դարձուսցեն կապանօք ։

Եւ յորժամ մերձեցան՝ տարածեաց զձեռս իւր ի վեր եւ արտասուօք աղաչեաց զԱստուած զի փրկեսցի ի ձեռաց անօրինացն ։ Եւ առժամայն վէմն որ առաջի կայր՝ հերձաւ եւ ի ներքս ընկալաւ զԱրիադնէ եւ դարձեալ փակեցաւ, որ եւ ոչ նշան պատառմանն երեւեցաւ, բայց ի վերարկուէն որ զգլխովն պատեալ էր, փոքր ինչ ի քղանցիցն կախեցաւ զվիմէն առ ի ցուցս ժողովրդեանն ։

1 եղեւ] էր B || 6 Յիսուս *om.* B — երկարագոյն] երկայնագոյն B || 7 եւ հրապարակին *om.* B || 8 քերել] ուժգին *add.* B || 11 դարձուսցեն] յետս *add.* B || 14 հերձաւ] հերձեալ անկաւ B — ի ներքս] ի ներքոյ իւր B || 14-p. 281 l. 8 եւ դարձեալ . . . հալածումն քրիստոնէից *om.* B.

Arriva le jour de l'anniversaire de la naissance du fils de son maître et on célébra des fêtes dans le temple des idoles; mais la bienheureuse femme méprisa les solennités impures de la fête, ne les accompagna pas et ne prit point part aux sacrifices.

Son maître, irrité, la fit battre et mettre en prison pour qu'elle y mourût
* A fol. 39 v° a. de faim. Longtemps * après il la présenta devant le juge. La bienheureuse Ariadne confessa avec hardiesse notre Seigneur Jésus-Christ et pria longuement devant le juge et l'assemblée.

Le juge ordonna de la suspendre à un arbre et de lui déchirer le corps. La foule, témoin de la patience de la femme, poussa de grands cris vers le juge, et la servante du Christ fut délivrée des tortures. Elle courut vers une montagne proche et les impies se mirent à sa poursuite pour l'arrêter et la ramener chargée de fers.

Lorsqu'ils l'eurent rejointe, elle étendit ses mains vers le ciel et, avec larmes, pria Dieu de la délivrer des mains des impies. Aussitôt le rocher qui se trouvait devant elle s'entr'ouvrit, accueillit Ariadne dans son intérieur et se referma, de sorte qu'il n'apparut aucune trace de fissure, excepté un pan de l'étoffe qui lui couvrait la tête, qui resta suspendu au rocher, comme témoignage pour le peuple.

Եւ հրամայեաց դատաւորն քարահատացն զի կոփեսցեն մրճօք զվէմն եւ կործանեսցեն ի վերայ : Եւ յանկարծակի եղեւ որոտումն եւ կայծակունք : Եւ երեւեցան հրեշտակք հրատեսիլ երիվարօք եւ սատակեցին զբազումս յանհաւատիցն եւ * զքուրմն * A fol. 39 v° b. ի մեհենին դուռն սատակեցին : Եւ ահ մեծ անկաւ ի վերայ ամենեցունց եւ փախստական մտին ի քաղաքն, եւ որք մնացինն աղաղակէին. մեծ է Աստուածն քրիստոնէից, մեծ է Աստուածն Արիադնեայ, ճշմարտապէս նա միայն է Աստուած :

Եւ հաւատացին յաւուր յայնմիկ երեք հազար ոգի ի կռապաշտիցն : Եւ ապա դադարեաց հալածումն քրիստոնէիցն :

Կատարեցաւ ի վիմին աղախինն Քրիստոսի Արիադնէա ի Սեպտեմբերի ԺԸ :

[B * Յիշատակ փողովք իջմանն Աստուծոյ ի Սինա. եւ վերստին տօն սրբոյ Խաչին, * B p. 151 b. եւ հանգիստ Ահարոնի քահանայապետի առաջնոյ :

Աստուածային քահանայապետն առաջին սուրբն Ահարոն՝ եղբայր էր նախամարգարէին Մովսիսի, եւ որդի Ամրամայ, որդւոյ Կահաթու, որդւոյ Ղեւեայ, որդւոյ Յակոբայ : Զսա առաքեաց Աստուած ընդ առաջ Մովսիսի երեւեալ նմա եւ խօսեալ՝ յորժամ գայր Մովսէս ի Քորէբ լեռնէն առ ժողովուրդն, ասելով թէ. Երթ ընդ առաջ եղբօր քո, եւ եղիցիս նմա ի լեզու եւ ի մարգարէ :

9 Սեպտեմբերի ԺԸ] եւ Հոռի Թ *add.* B.

Le juge ordonna à des tailleurs de pierres de briser avec des marteaux le rocher et de les faire tomber dessus. Il se produisit aussitôt des grondements de tonnerre et des coups de foudre. Des anges apparurent montés sur des chevaux en forme de feu, qui tuèrent nombre de païens et * mirent à mort le * A fol. 39 v° b. prêtre, à la porte du temple des idoles. Une grande frayeur saisit tout le monde, on s'enfuit vers la ville, et ceux qui y restèrent [à cet endroit] se mirent à crier : Grand est le Dieu des chrétiens, grand est le Dieu d'Ariadne; en vérité, lui seul est Dieu.

Trois mille personnes parmi les païens se convertirent ce jour-là. Et la persécution contre les chrétiens prit fin.

La servante du Christ Ariadne trouva la mort dans le rocher, le 18 Septembre.

[B * Commémoration de la descente de Dieu sur le Sinaï aux sons des * B p. 151 b. trompettes. De nouveau, fête de la sainte Croix. Et repos d'Aaron le premier grand prêtre.

Le divin et premier grand prêtre, saint Aaron, était le frère du premier prophète Moïse et fils d'Amram, fils de Caath, fils de Lévi, fils de Jacob. Dieu lui ayant apparu et parlé avec lui, l'envoya au-devant de Moïse, lorsque celui-ci venait de la montagne de Horeb vers le peuple, en lui disant : *Va au-devant de ton frère et tu lui serviras de langue et de prophète*[1].

1. Exode, IV, 27.

Եւ յորժամ հանին զժողովուրդն յԵգիպտոսէ, յետ բազմացն նշանացն տասանց որով հարին զԵգիպտոս նա եւ Մովսէս. եւ յետ պատառելոյ ծովուն ընտրեաց
B p. 152 a. զնա Աստուած յառաջին քահանայութիւն, ի յերկնաւորացն * քահանայապետութիւնէ, զնոյն շնորհ քահանայական ի մարդիկ նախ նովաւ հեղլով. եւ նահապետ եւ հայր եւ սկիզբն ամենայն քահանայապետութեան մարդկային՝ զնա յօժարեաց լինել :

Մանաւանդ պատկեր եւ օրինակ ճշմարիտ քահանայապետին Քրիստոսի օծութեամբն իւրով. զի առաջին եւ նախ սա օծաւ ի յամենայն մարդկանէ իւղով սրբով, եւ տպաւորեաց զճշմարիտ օծեալն Քրիստոս, զնորին անուանն օծական մարդկան գուշակելով : Զի ասաց Աստուած Մովսիսի՝ ածել զնա ի դուռն խորանին վկայութեան եւ զգեցուցանել զպճղնաւորն եւ զվակասն եւ զլանուակն, զտախտակն եւ զկամարն եւ օծանել զնա իւղով եւ արեամբ ի յունկն աջոյ եւ ի ձեռն, իբրու առնուլ յԱստուծոյ լսելով՝ եւ տալ մարդկան գործելով :

Եւ այսպէս եղաւ նա քահանայապետ առաջին, եւ որդիք նորա քահանայք ընտրութեամբն Աստուծոյ՝ որ գիտէ եւ քննէ զսիրտս, եւ բաժանէ արդարապէս խոնարհացն տալով զշնորհս : Որով յորժամ նախանձու ընդդէմ յարեան նմա Կորխ եւ բանակն իւր՝

Après que lui et Moïse eurent conduit le peuple au désert à la sortie d'Égypte, après les dix grands prodiges par lesquels ils avaient frappé l'Égypte; après que la mer fut divisée en deux, Dieu le choisit pour le premier prêtre pour répandre sur lui, le premier parmi les hommes, la même grâce sacerdotale qui se trouve dans le sacerdoce des créatures célestes
B p. 152 a. [anges] et * Il lui plut de l'instituer patriarche et père comme commencement de tout sacerdoce suprême parmi les hommes.

Il fut surtout, par son onction, l'image et l'exemple du vrai grand prêtre, le Christ, car ce fut lui le premier parmi les hommes qui ait été oint de l'huile sainte et qui caractérisa le vrai oint, le Christ, en annonçant son nom aux hommes que désignait l'onction[1]. Car Dieu dit à Moïse de l'emmener à la porte du tabernacle de témoignage et de le revêtir de la tunique, de l'huméral, du rational, de la lame sainte et de la ceinture[2]; de lui verser l'huile de l'onction et de mettre du sang sur [l'extrémité de] l'oreille droite et sur [les pouces de] la main[3]; comme recevant de Dieu par l'ouïe et donnant aux hommes par l'action.

C'est ainsi qu'il fut institué premier grand prêtre et ses fils prêtres, par l'élection de Dieu *qui connaît et scrute les cœurs*[4] *et partage avec justice en donnant la grâce aux humbles*[5]. Et lorsque par jalousie Coré et sa troupe s'opposèrent à lui, leurs encensoirs s'incendièrent par le feu

1. Cantique, I, 2. — 2. Exode, XXIX, 4-5. — 3. Ex., XXIX, 7, 20. — 4. Jér., XVII, 10. — 5. Prov., III, 34.

բուրվառք նոցա այրեցան յերկնից իջեալ հրով, եւ Ահարոնին անկէզ մնաց ի յընդունելն զխունկն նորա յԱստուծոյ :

Եւ դարձեալ յորժամ Մովսէս կամեցաւ ցուցանել թէ յԱստուծոյ ընտրեցաւ արժանապէս Ահարոն, առեալ յերկոտասան ցեղապետացն զգաւազանս նոցա եւ եդ ի խորանն վկայութեան, ընդ նոսին եդ եւ զԱհարոնին, եւ այլոցն զորս ոչ ընտրեաց Աստուած՝ մնաց նոյնպէս : Իսկ Ահարոնին թէպէտ չոր էր՝ սակայն առաւելեալ ծաղկեցաւ եւ արար ընկոյզ, եւ եցոյց զօրէն կուսական ծննդեանն : Այլ եւ զԴաթան եւ զԱբիրոն որ հակառակ էին քահանայութեանն Ահարոնի եւ Մովսիսի, պատառեցաւ երկիր եւ եկուլ :

Սա՝ յորժամ կոտորէր հրեշտակն Աստուծոյ զժողովուրդն վասն տրտնջելոյն եւ պոռնկութեանն եւ այլոց չարեացն, զգեցեալ զամենայն զգեստ իւր քահանայական՝ ընդ մէջ անց բուրվառովն * կենդանեաց եւ մեռելոց, եւ դադարեաց առժամայն սատա- * B
կումն : Զի մինչ ի նա եկեալ մահն՝ որպէս ալիք ծովու առ վիմօք արգելու, եւ պատ- p. 152 b.
կառեաց ի քահանայութենէն :

Զսա՝ յետ երկար պաշտելոյ զքահանայութիւնն իւր արդարապէս, փոխեաց Աստուած ի յաստեացս, որպէս եւ ունի պատմութիւնն այսպէս : Եւ խօսեցաւ Տէր ընդ Մովսիսի եւ ընդ Ահարոնի ի Հովր լերինն՝ ի սահմանս երկրին Եդովմայեցւոց եւ ասէ.

descendu du ciel, tandis que celui d'Aaron ne prit pas feu parce que Dieu accepta son encens [1].

De même, lorsque Moïse voulut montrer qu'Aaron avait été dignement choisi par Dieu, il prit les verges des douze chefs des tribus et les plaça dans le tabernacle de témoignage, avec elles il plaça aussi celle d'Aaron. Les verges de ceux que Dieu n'avait pas choisis, restèrent telles que; quant à celle d'Aaron, quoique sèche, elle avait cependant germé en abondance et produit des noix [amandes] [2], montrant ainsi la figure de la naissance virginale. Il arriva de même pour Dathan et Abiron qui s'étant opposés au sacerdoce d'Aaron et de Moïse : la terre se fendit et les dévora [3].

Et lorsque l'ange de Dieu exterminait le peuple pour avoir murmuré et commis la fornication et autres mauvaises actions, Aaron revêtit tous ses vêtements sacerdotaux et accourut avec l'encensoir parmi * les vivants et * B
les morts, et la mort se reposa aussitôt [4]. Car avant que la mort ne p. 152 b.
fût parvenue jusqu'à lui, elle s'arrêta comme les flots de la mer s'arrêtent devant les rochers, et elle respecta le sacerdoce.

Après avoir longtemps accompli le sacerdoce avec justice, Dieu le transporta de cette vie, ainsi que le dit l'histoire. Et le Seigneur parla à Moïse et à Aaron, sur la montagne de Hor, qui est sur les confins du pays d'Édom, et dit : Qu'Aaron aille rejoindre son peuple, car vous

1. Nomb., XVI, 1-40. — 2. Nomb., XVI, 40-50. — 3. Nomb., XVI, 31-33. — 4. Nomb., XVI, 46-48.

Յաւելցի Ահարոն առ ժողովուրդ իւր զի մի մտցէք յերկիրն զոր ետու որդւոցն Իսրայէլի, քանզի բարկացուցէք զիս ի վերայ ջուրցն բամբասանաց : Առ դու զԱհարոն եւ զԵղիազար զորդի նորա, եւ հան զնոսա ի Հովր լեառն յանդիման ամենայն ժողովրդեանն. եւ մերկացո՛ յԱհարոնէ զպատմուճան նորա եւ զգեցուցես Եղիազարու որդւոյ նորա, եւ Ահարոն յաւելեալ մեռցի անդ :

Եւ արար Մովսէս որպէս եւ հրամայեաց նմա Տէր. եւ եհան զնա ի Հովր լեառն առաջի ամենայն ժողովրդեանն, եւ մերկացոյց յԱհարոնէ զհանդերձս իւր եւ զգեցոյց զնոսա Եղիազարու որդւոյ նորա, եւ մեռաւ Ահարոն ի գլուխ լերինն : Եւ իջին Մովսէս եւ Եղիազար ի լեռնէ անտի, եւ ետես ամենայն ժողովուրդն եթէ վախճանեցաւ Ահարոն, եւ լացին զԱհարոն ամենայն տունն Իսրայէլի զաւուրս երեսուն :

Ի նմին աւուր ընդ Ահարոնի յիշատակ է եւ եղբօրն իւրում մեծ եւ առաջին մարգարէին Մովսիսի նախկին օրինադրողին աշխարհի, սրբոյն եւ հեզոյն եւ աստուածատեսին եւ օրինակին Քրիստոսի եւ գուշակողին նորին : Որ յետ հանելոյն զԻսրայէլ ի ծառայութենէն եւ բազում անգամ տեսանելոյն զԱստուած, որով եւ լուսաւորեցան երեսք նորա, մինչ զի քօղ արկանէր ի վերայ դիմացն. զի ոչ կարէին հայել ի նա որդիքն Իսրայէլի յառաւելութենէ փառաց լուսոյն որ տպաւորեալ էր յաստուածատես երեսան եւ յակն հրեշտականման :

n'entrerez pas dans la terre que j'ai donnée aux enfants d'Israël : vous m'avez irrité aux eaux de contradiction. Prends Aaron et son fils Éléazar et tu les conduiras sur la montagne de Hor devant toute la multitude, et lorsque tu auras dépouillé Aaron de son vêtement, tu en revêtiras Éléazar son fils; et Aaron rejoindra son peuple et il mourra là.

Moïse fit ce que le Seigneur lui avait ordonné et il le conduisit sur la montagne de Hor devant tout le peuple, et lorsqu'il eut dépouillé Aaron de ses vêtements, il en revêtit Éléazar son fils, et Aaron mourut sur la crête de la montagne. Moïse et Éléazar descendirent de la montagne et toute la multitude vit qu'Aaron était mort, et toute la maison d'Israël pleura Aaron trente jours [1].

En ce même jour avec Aaron, commémoration de son frère le grand et le premier prophète, l'ancien législateur de la terre, le saint et le doux [2] qui a vu Dieu, qui a été l'image du Christ et qui l'a prédit. C'est lui qui, après avoir délivré Israël de la servitude, vit Dieu plusieurs fois, ce qui rendit sa figure resplendissante à ce point qu'il dut couvrir d'un voile son visage; car les fils d'Israël ne pouvaient le regarder à cause de l'abondance de la lumière glorieuse qui s'était empreinte sur la figure qui avait vu Dieu, et sur son regard devenu angélique [3].

1. Nomb., xx, 24-30. — 2. Nomb., xii, 3. — 3. Exode, xxxiv, 29-30; II Corinth., iii, 7.

* Եւ յետ տալոյ զօրէնսն եւ բազմագոյն նշանս առնելոյ՝ փոխեցաւ առ Աստուած հարիւր եւ քսան ամաց եղեալ, եւ ոչ ինչ թարշամեցաւ ի ծերութենէ առ ի տիպ անապականութեանն մեծի ։ * B p. 153 a.

Յայսմ աւուր քահանայավկային Սիմէոնի աշակերտին Քրիստոսի, եղբօրորդւոյն Յակոբայ Տեառն եղբօր, որ եւ սա եղեւ եպիսկոպոս Երուսաղէմի ։

Յայսմ աւուր յիշատակ Եւմենիոսի սքանչելագործ եպիսկոպոսին Գորտինու եւ սուրբ վկային Կաստորոսի եւ սրբուհւոյն Թէոդորայ երանելւոյ ։]

Հոռի Ժ եւ Սեպտեմբերի ԺԹ ։ Վկայութիւն սրբոց Ոսկեանցն ի Հայս ։

Սուրբքս այսոքիկ աշակերտք էին Թադէոսի առաքելոյն ։ Եւ յետ մահուան նորա կրօնաւորեալք առանձնացան յակունսն Եփրատայ, յառն Ծաղկէոյ, ի տեղին որ այժմ կոչի Վաղարշակերտ ։

Եւ եկեալք առ արքայն Արտաշէս քարոզէին զՔրիստոս ։ Եւ արքայն քաղցրութեամբ լսէր, եւ հրաւիրեաց յայլում ժամու ասել զնոյն բանս ։ Եւ ինքն հեռանայր պատերազմաւ յարեւելս ։

Եւ նոքա զնոյն բանս խօսէին ընդ մեծի թագուհւոյն որում անուն էր Սաթինիկ,

*Après avoir donné les lois et après avoir accompli de nombreux prodiges, il trépassa en Dieu à l'âge de cent vingt ans; il ne fut pas flétri par la vieillesse, comme signe de sa parfaite innocence [1]. * B p. 153 a.

En ce jour, fête du prêtre martyr Siméon, le disciple du Christ, le neveu de Jacques le frère du Seigneur, qui fut, lui aussi, évêque de Jérusalem.

En ce jour, commémoration d'Euménius, le thaumaturge, évêque de Gortyne, et des saints martyrs Castorus et de la sainte et bienheureuse Théodora.]

10 hori, **19 Septembre.**

Martyre des saints Oski [Chrysos ou Or] et de ses compagnons en Arménie.

Ces saints étaient disciples de l'apôtre Thaddée. Après sa mort, se faisant moines, ils se retirèrent près des sources de l'Euphrate, aux pieds du Tsalkots, à l'endroit appelé aujourd'hui Valarchakert.

Ils se présentèrent au roi Artachès, lui prêchèrent le Christ. Le roi les écouta avec bienveillance et les invita à revenir une autre fois lui parler à ce sujet. Et il partit en guerre vers l'Orient.

Ils parlèrent dans le même sens à la grande reine, dont le nom était Sa-

1. Deutéron., xxxiv, 7.

Ալան ազգաւ, եւ որքն փառաւորք ազգականք մեծ թագուհւոյն * (A fol. 40 r° a.) գնացին ի լեառն ջրաբաշխ եւ կրօնաւորեցան անդ :

Եւ զի էին որքն գլխաւորք եւ ի գործ պատերազմի առաջինք, աղաչէին զնոսա իջանել ի լեառնէն եւ կեալ յարքունիսն եւ նոքա ոչ հաւանեցան : Եւ գնացեալ ի մենարան սրբոց Ոսկեանցն, ածին զնոսա հաւանեցուցանել զայրսն, թողուլ զհաւատն Քրիստոսի եւ պաշտել զկուռս եւ կեալ ի զինուորութեանն : Եւ նոքա եկեալ առաւելապէս հաստատեցին ի հաւատն Քրիստոսի եւ ինքեանք գաղտ գնացին ի խրճիթս իւրեանց :

Եւ գիտացեալ զայն որդւոցն արքային՝ Վրոյն եւ Վրին, առաքեցին դահիճս զկնի նոցա եւ սպանին զնոսա :

Եւ կատարեցաւ սուրբ վկայն Քրիստոսի Ոսկի ընկերօք իւրովք Սեպտեմբերի ԺԹ :

Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոցն Տրոփիմայ, Դորէմիդոսի, Սաբատինեայ :

Այս երեք սուրբ եւ փառաւորեալ վկայքս Քրիստոսի էին ի ժամանակս կռապաշտ արքային Պռոբայ, ի քաղաքէն Անտիոքայ Պիսիդեայ, եւ մտեալ յապարէզն տեսին

12 վկայութիւն սրբոցն Տրոփիմայ, Դորեմիդոսի, Սաբատինեայ] վկայութիւն Տրոփիմոսի՝ Դորոմէդոնտոսի եւ Սամպատիանոսյ, որք յԱնտիոք Պիսիդեայ B || 13 սուրբ] սուրբքս B || 14 Պռոբայ] Պռոկբայ B.

tinik, de nationalité alane. Des parents de la grande reine, des personnages considérables, *(A fol. 40 r° a.) se retirèrent à la montagne, aux sources multiples, et s'y firent moines.

Mais comme ils étaient des gens importants et occupaient le premier rang en temps de guerre, on les pria de descendre de la montagne et de reprendre la vie au palais; ils s'y refusèrent. On se rendit alors à l'ermitage des saints Oski et de ses compagnons, on les amena pour qu'ils persuadassent ces gens d'abandonner la foi du Christ, d'adorer les idoles et de reprendre la vie militaire. Ils s'y rendirent et raffermirent davantage les gens dans la foi du Christ ; puis ils retournèrent secrètement à leurs huttes.

Les fils du roi, Vroïn et Vrine, venus à connaissance du fait, envoyèrent des bourreaux après eux qui les tuèrent.

Le saint martyr du Christ Oski mourut avec ses compagnons le 19 Septembre.

En ce jour, martyre des saints Trophimus, Dorymédon et Sabbatius.

Ces trois saints et glorieux martyrs du Christ vivaient aux jours de l'empereur Probus, l'idolâtre, dans la ville d'Antioche de Pisidie. Étant

զկռապաշտսն զի զոհէին կռոցն. աղօթեցին առ Աստուած զի փրկեսցին յայնպիսի մոլորութենէն :

Եւ կալեալ զՏրոփիմոս կացուցին առաջի Բիկարի դատաւորին եւ խոստովանեցաւ զանուն Տեառն Յիսուսի : Եւ հրամայեաց * մերկացուցանել զնա, եւ ձաղկել եւ քերել * A fol. 40 r° b.
զմարմինն. եւ ապա արկին ի բանդ :

Ածին եւ զՍաբատիոն եւ նա նոյնպէս խոստովանեցաւ զանուն Տեառն Յիսուսի : Եւ հրամայեաց Բիկարն եւ մերկացուցին զսուրբն եւ տանջեցին ուժգին. եւ ի սաստիկ չարչարանացն աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած ի ձեռս հրեշտակաց :

Եւ ապա ածին միւանգամ զսուրբն Տրոփիմոս եւ ագուցին նմա կօշիկս երկաթիս եւ բեւեռեցին յոտսն. եւ կապանօք տարան ի քաղաքն Սիւնադ, առ դատաւորն Դիոնէսիոս, երից աւուրց ճանապարհ : Եւ կացեալ առաջի եւ անդ խոստովանեցաւ համարձակութեամբ զճշմարիտ հաւատն Քրիստոսի : Եւ հրամայեաց Դիոնէսիոս մերկացուցանել զնա եւ տանջել ուժգին. եւ արկին ընդ ըռնգունս նորա ստորեալ մանանեխ քացախով, եւ աղացեալ աղցանեցին ի վերայ վիրաւորեալ մարմնոյն, եւ զմնացեալ ողջ մարմինն կայծակամբք այրեցին եւ եդին ի բանդ :

1 փրկեսցին] փրկեսցէ զնոսա B || 3 Բիկարի] Վիկարի B || 7 ուժգին] եւ զգեցին զմարմինն *add.* B || 8 առ Աստուած *om.* B || 10 Սիւնադ] Սիւնադա B || 12 հաւատն] հաւատոն B || 13 ըռնգունս] ըռնկունս B || 15 եդին] արկին B.

entrés dans l'arène, ils y virent des idolâtres qui sacrifiaient aux idoles. Ils prièrent Dieu de les délivrer d'une telle erreur.

On saisit Trophimus et on le mit en présence du juge et gouverneur; il confessa le nom du Seigneur Jésus. Le juge ordonna de le dépouiller de ses vêtements, de le flageller et de lui déchirer le corps; ensuite on le jeta en prison.

On introduisit aussi Sabbatius, qui confessa également le nom du Seigneur Jésus. Vicarius ordonna * de mettre à nu le saint et de le torturer * A fol. 40 r° b.
violemment. Il rendit, à cause des cruelles souffrances, son âme à Dieu, par les mains des anges.

Ensuite on introduisit de nouveau saint Trophimus, et on lui passa des chaussures en fer, qu'on cloua à ses pieds. On le mena, chargé de fers, à trois journées de marche, à la ville de Synnada, auprès du juge Dionisius, en la présence duquel il confessa avec hardiesse la vraie foi du Christ. Dionisius ordonna de le déshabiller et de le soumettre à de cruelles tortures. On lui introduisit dans les narines du sénevé broyé et du vinaigre; et avec ce même sénevé réduit en poudre, on saupoudra les parties blessées du corps; on brûla, avec des charbons ardents, les parties du corps restées saines, et on le mit en prison.

Իսկ Դորեմիդոս ի գլխաւորաց քաղաքին էր մեծատուն յոյժ . եւ մտեալ ի բանդն ետես զսուրբն Տրոփիմոս եւ խնամարկեալ այց առնէր նմա, եւ ուսաւ ի նմանէ զաստուածային հաւատն եւ եղեւ քրիստոնեայ :

Եւ յորժամ եղեւ օր ծննդեան ամբարիշտ դատաւորին, հրամայեաց կոչել զԴորեմեդոս յուրախութիւն զոհից կռոցն : Եւ նորա կացեալ * առաջի խոստովանեցաւ զքրիստոնէութիւնն՝ զոր նոր ուսեալ : Եւ հրամայեաց եւ նոյնժամայն մերկացուցին զնորընծայն Աստուծոյ, եւ հրացեալ շամփուրս հարին ի կողսն, եւ կախեցին զփայտէ եւ գելեցին խարազանաւք զկուրծսն եւ զթիկունսն, փետեցին զմօրուսն եւ արձակեցին ի նոսա գազանս, առիւծ եւ ինձ եւ արջ, եւ ոչ մերձեցան ի սուրբսն, այլ մանաւանդ զմիմեանս զիշատեցին եւ նոյնժամայն հատին զգլուխս նոցա :

* A fol. 40 v° a.

Կատարեցան սուրբ վկայքս Քրիստոսի Տրոփիմոս եւ Դորեմեդոս եւ Սաբատիոս Սեպտեմբերի ԺԹ :

1 Դորեմիդոս] Դորէմեդոսն B || 6 նոր] նորոգ B || 7 նորընծայն] նոր ծառայն B || 8 փետեցին] փետատեցին B || 8-10 եւ արձակեցին ... զիշատեցին *om.* B || 10 նոյնժամայն] ապա B — նոցա] երկոցունց վկայիցն B || 11 Սաբատիոս] Սաբատիանոս B || 12 Սեպտեմբերի ԺԹ] եւ Հոռի Ժ *add.* B.

Quant à Dorymédon, il était un des notables de la ville et fort riche. Étant entré dans la prison, il y vit saint Trophimus, et en prit soin, le visita souvent, apprit de lui la foi divine et se fit chrétien.

Lorsque arriva l'anniversaire de la naissance du juge impie, celui-ci ordonna de convier Dorymédon à la fête des sacrifices aux idoles. Il se présenta * à lui, confessa la foi chrétienne qu'il venait d'acquérir récemment. Il ordonna aussitôt de déshabiller le novice de Dieu, et de lui enfoncer des broches rougies dans les côtes; on le pendit ensuite à un arbre et on le cingla de coups de fouet sur la poitrine et le dos; on lui arracha la barbe; on lança contre lui et ses compagnons des bêtes féroces : lion, léopard et ours, qui ne s'approchèrent pas des saints, mais par contre s'entre-dévorèrent. Aussitôt on trancha la tête aux martyrs.

* A fol. 40 v° a.

Les saints martyrs du Christ, Trophimus, Dorymédon et Sabbatius moururent le 19 Septembre.

Յայսմ աւուր կատարեցաւ սուրբ վկայն Պապ անուն, ի քաղաքէն Լարանդէոն Լիկէոնայ, ի Մագնոյ դատաւորէն, յաւուրս Մաքսիմիանոսի դատաւորին :

Զսուրբն Պապ անուն քարշեցին յետ բազում չարչարանացն եւ գանեցին եւ քերեցին եւ բեւեռեալ ոտիւք ի հետիոտս տարան ի Սելեւկիա եւ եկեալ առ վայրի ժանտաթզենի մի, աղօթեալ առ Աստուած աւանդեաց զհոգին : Եւ առժամայն եղեւ ծառն թզենի ընտանի :

Եւ կին մի ազատ, սրբեաց զարիւնն յոտիցն եւ զարիւնաշաղախ կտաւն եդ ի վերայ աչաց կուրի . եւ բացան աչքն եւ փառաւոր առնէին զԱստուած :

[B * Ի սմին աւուր կատարեցան ի Հայք աշակերտքն սուրբ առաքելոյն Թադէոսի՝ սուրբն Ոսկի եւ որք ընդ նմա : * B p. 154 b.

Սոքա աշակերտք էին Թադէոսի առաքելոյ որ եկն ի Հայս : Անուն գլխաւորին իւրեանց Խրիւսոսի որ թարգմանի Ոսկի : Եւ յետ կատարման առաքելոյն գնացին կրօնաւորեցան յակունս Եփրատայ, ի ծմակ լեառն Ծաղկոց :

Իսկ յորժամ թագաւորեաց Արտաշէս՝ եկին առ նա աւետարանեցին նմա եւ կնոջ իւր զհաւատն Քրիստոսի, զոր քաղցրութեամբ լուաւ թագաւորն, այլ զի զբաղեալ էր

1 Պապ անուն] Պապս B — Լարանդէոն Լիկէոնայ ի Մագնոյ] Լարանդաւ Լիկայոնայ ի Մանգնոյ B || 2 դատաւորին] արքային B || 3 Պապ անուն] Պապս B — բազում *om.* B — եւ գանեցին եւ քերեցին] եւ գանիւ եւ քերանաց B || 4 վայրի *om.* B || 5 եւ առժամայն ... ընտանի *om.* B || 7 ազատ] անուն *add.* B || 8 բացան] բացաւ B — փառաւոր առնէին] փառաւորէր B.

En ce jour mourut le saint martyr nommé Papas, de la ville de Laranda en Lycaonie, par le juge Magnus, aux jours de l'empereur Maximien.

Après de nombreuses tortures on traîna le nommé saint Papas, on le frappa, on lui déchira le corps, et on l'emmena, les pieds cloués, à pied jusqu'à Séleucie. Il s'arrêta auprès d'un figuier sauvage, y pria Dieu, et rendit son âme. Aussitôt le figuier devint productif.

Une femme noble lui essuya le sang des pieds et mit le linge taché de sang sur les yeux d'un aveugle; celui-ci recouvra la vue et glorifia Dieu.

[B * En ce même jour moururent en Arménie les disciples du saint apôtre Thaddée, saint Oski [Chrysos ou Or] et ses compagnons. * B p. 154 b.

Ils étaient les disciples de l'apôtre Thaddée qui vint en Arménie. Leur chef s'appelait Chrysos, qui se traduit Oski [Or]. Après la mort de l'apôtre ils allèrent se faire moines aux sources de l'Euphrate, dans la montagne ombragée de Tsalkots.

Lorsque Artachès monta sur le trône, ils vinrent auprès de lui et lui prêchèrent, à lui et à sa femme, la foi du Christ. Le roi les écouta avec bienveillance, mais comme il était préoccupé des soucis de la guerre, il ne-

ի հօրս պատերազմացն՝ անփոյթ արար առ ժամն : Այլ արք ոմանք որք ընդ կնոջ թագաւորին եկեալ էին յԱլանաց՝ ընկալան զբանն կենաց եւ մկրտեցան ի նոցանէ. զոր լուեալ որդւոյ թագաւորին հալածեաց զսուրբսն, որք եւ գնացին յառաջին միայնարանն :

Իսկ մկրտեալ արքն պատուաւորք հետազօտեալ զբնակութիւնս նոցա՝ եկեալ գաղարեցին առ նոսա՝ եւ օր ըստ օրէ հաստատէին ի հաւատսն Քրիստոսի : Բայց զի էին արքն փառաւորք եւ հզօրք ի գործ պատերազմի, կոչեաց զնոսա որդի արքային հանդերձ սուրբ Ոսկեաւ եւ նորին ընկերօքն, եւ խնդրէր ի սրբոց հաւանեցուցանել զիշխանսն դառնալ յերկրպագութենէն Քրիստոսի ի պատիւ եւ ի գործ իւրեանց : Որք ոչ խօսեցան զայս այլ մանաւանդ քաջալերէին անշարժ մնալ ի հաւատսն, եւ ինքեանք գաղտագնաց ի տեղի իւրեանց փութային :

Իսկ որդի արքային առաքեաց զօրս զկնի նոցա ի խրճիթս իւրեանց բարձեալ սուսերօք զգլուխս երանելեացն, որք կատարեցան բարի խոստովանութեամբ ի Քրիստոս. Սեպտեմբերի ժԹ : Բայց ընդ պատուաւորսն ոչ ինչ համարձակեցաւ խօսել, մանաւանդ ի մօրէն երկուցեալ որում ազգականք իսկ էին : Եւ նոքա ոչ կացին՝ այլ գնացին ի լեառն Սուկաւ կրօնաւորեցան, կեցեալ անդ ամս քառասուն եւ չորս մինչեւ նահատա-
* B կեցան, * որպէս եւ գրեալ է ի պատմութեան իւրեանց, որոց գլխաւորին Սուքիաս
p. 155 a. անուն էր :

gligea la foi pour le moment. Cependant quelques personnages venus du pays des Alans à la suite de la femme du roi, accueillirent la parole de la vie et se firent baptiser par eux; ce qu'ayant appris, le fils du roi persécuta les saints, qui se retirèrent dans leur première solitude.

Les dignitaires qui s'étaient fait baptiser s'étant mis à la recherche de leur demeure, vinrent habiter auprès d'eux et se raffermirent de jour en jour dans la foi du Christ. Mais comme ils étaient des personnages considérables et puissants dans l'art de la guerre, le fils du roi les fit venir en même temps qu'Oski et ses compagnons, et il pria les saints de persuader les princes de quitter le culte du Christ, de reprendre leurs rangs et leurs occupations. Les saints non seulement ne leur parlèrent pas en ce sens, mais par contre les encouragèrent à demeurer inébranlables dans la foi, et eux, ils s'empressèrent ensuite de retourner secrètement à leur demeure.

Le fils du roi dépêcha des troupes après eux, qui à proximité de leurs huttes tranchèrent par l'épée la tête des saints; ils moururent en bonne confession du Christ, le 19 Septembre. Mais le fils du roi ne put rien proposer aux dignitaires, surtout par crainte de sa mère dont ils étaient les parents mêmes. Ceux-là ne restèrent point [au palais], mais se rendirent à la montagne de Soukav, y vécurent en moines, pendant quarante-
* B quatre ans, jusqu'à ce qu'ils y furent martyrisés, * ainsi qu'il est écrit dans
p. 155 a. leur histoire. Leur chef s'appelait Hésychios.

Բայց սուրբն Գրիգոր եկն ի լերինս նոցա, եւ յիւրաքանչիւր տեղի վկայութեանց Ոսկեանցն եւ Սուքիասեանցն շինեաց եկեղեցի եւ կարգեաց կրօնաւորս ի պաշտօն. յորս մինչեւ ցայսօր բազում բժշկութիւնք լինին հիւանդաց եւ ախտաժետաց ի փառս Քրիստոսի : Իսկ լերինքն կոչեցան յանուն գլխաւորացն սուրբ Ոսկի եւ Սուքիաս :]

* Հոռի ԺԱ եւ Սեպտեմբերի Ի : Վկայաբանութիւն սրբոյն Եւստաթէոսի եւ կնոջ իւրոյ Թէոպիստեայ եւ երկու որդւոցն Ագապիոսի եւ Թէոպիստոսի : * A fol. 40 v° b.

Այրս այս հեթանոս էր, կռապաշտ եւ անուն էր նորա Պղակիդաս. եւ պատուեալ ի Տրայանոսէ արքայէ ստրատելատ ի Հռոմ քաղաքին. եւ էր մեծատուն յոյժ, եւ ողորմած եւ բարերար, եւ ամենայն նեղելոց օգնական :

Եւ առեալ ի միում աւուր զօրականս գնաց յորս. եւ տեսանէ ի հեռուստ եղջերու մի մեծ յոյժ, եւ զհետ ընթացաւ երիվարաւն ինքն միայն եւ հասանէ յեզր վիմին ի լերինն. եւ յորժամ մերձեցաւ առ յեղջերուն, հայի ի մէջ եղջիւրացն եւ տեսանէ

5 Վկայաբանութիւն ... Թէոպիստոսի] Վերստին տօն սուրբ Խաչին : Եւ վկայութիւն սրբոյն Եւստաթէոսի եւ կնոջ նորա Թէոպիստեայ եւ երկուց որդւոց իւրոց Ագապիոսի եւ Թէոպիստոսի, որք էին ի Հռոմ քաղաքի B || 7 կռապաշտ] ազգաւ Հելլենացի B || 10-p. 294 l. 5 Եւ առեալ ... հարցանէր] Եւ ի միում գիշերի եւես յանուրջս զՔրիստոս, եւ առ նմա խաչ փայլեալ առաւել քան զարեգակն, եւ Պղակիդաս անկեալ ի վերայ երեսաց իւրոց երկիր եպագ նմա եւ ասէ B.

Saint Grégoire se rendit dans leurs montagnes et fit construire à chaque endroit du martyre de saint Oski et de ses compagnons, de saint Hésychios et de ses compagnons une église et y établit des moines pour le culte. Nombre de guérisons s'y opèrent jusqu'aujourd'hui sur les malades et les infirmes pour la gloire du Christ. Ces montagnes prirent leurs noms d'après les chefs, les saints Oski et Hésychios.]

* 11 HORI, 20 Septembre.

* A fol. 40 v° b.

Martyre de saint Eustache, de sa femme Théopiste et de ses deux fils Agapius et Théopistus.

Cet homme était païen, idolâtre, et son nom était Placidus. Il fut honoré par l'empereur Trajan [du titre] de stratélate dans la ville de Rome. Il était fort riche, charitable et bienfaisant, il venait au secours de tous ceux qui étaient dans le besoin.

Un jour il prit avec lui des soldats et se rendit à la chasse. Il aperçut de loin un cerf fort grand, et le poursuivant à cheval, seul, il arriva jusqu'aux abords d'un rocher de la montagne; lorsqu'il s'approcha du cerf, il aperçut au milieu de ses cornes le signe de la sainte croix qui brillait d'un

ընշան սուրբ խաչին փայլեալ առաւել քան զլոյս արեգականն եւ ի մէջ խաչին զպատկերն Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի եւ Աստուծոյն : Եւ ձայն եղեւ առ նա եւ ասէ . Ո՛վ Պլակիդոս ընդէ՞ր հալածես զիս . ահաւասիկ եկի վասն քո ի ձեւ եղջերուի երեւեալ քեզ : Եւ Պլակիդոս իջեալ յերիվարէն եւ անկեալ երկիր պագանէր եւ հարցանէր . Ո՛վ ես Տէր : Եւ նա ասէր . Ես եմ Յիսուս Քրիստոս զոր դու անգիտաբար
* A fol. 41 r° a. պաշտես . զի բարերարութիւնք քո որ առ նեղեալս առնես, մտին առաջի իմ, * եւ եկի երեւեցուցանել զիս քեզ . Երթիջիր դու եւ կին քո եւ որդիք առ եպիսկոպոսն եւ մկրտեսջիք : Եւ այլ բազում բանս խօսեցաւ ընդ նմա որ գրեալ է ի կատարեալ պատմութիւն իւր : Երեւեցաւ եւ կնոջ նորա Թէոպիստեայ եւ ասէ . Վաղին այր քո եւ դու եւ որդիք քո մկրտեսջիք եւ եկեսջիք առ իս : Եւ գնացին առ եպիսկոպոսն եւ մկրտեցան եւ անուանեցաւ Եւստաթէոս : Եւ ասէ թէ . Որպէս Յոբ բազում փորձանաց հանդիպեսցիս :

Եւ դարձաւ ի տուն իւր մեծ ուրախութեամբ : Եւ անկաւ հարուած ցաւոց յանդեայս նորա, ի հօտս եւ յարջառս, եւ յերիվարս եւ ի ջորիս եւ յամենայն անասունս իւր, եւ ոչ մնաց եւ ոչ մի : Եւ նա գոհանալով փառաւորէր զԱստուած :

5 Քրիստոս *om.* B || 7 Երթիջիր] այսուհետեւ *add.* — մկրտեսջիք] մկրտիջիք B || 8-10 Եւ այլ ... առ իս *om.* B || 10 գնացին] երթեալք B || 11 եւ անուանեցաւ Եւստաթէոս] եւ յետ աւուրց ինչ դարձեալ երեւեցաւ նմա Տէր եւ ասէ եթէ . Որպէս զՅոբ *add.* B || 13 եւ դարձաւ ... ուրախութեամբ *om.* B — անկաւ] եղեւ B.

éclat supérieur à la lumière du soleil, et au milieu de la croix, l'image de notre Seigneur et Dieu Jésus-Christ. Une voix se fit entendre à lui qui dit : O Placidus! pourquoi me poursuis-tu? Je suis venu à cause de toi sous la forme d'un cerf, pour t'apparaître. Placidus descendit de cheval et se prosternant à terre demanda : Qui es-tu, Seigneur? Il lui dit : Je suis Jésus-Christ que tu adores sans le connaître, car les bienfaits que tu fais à ceux
* A fol. 41 r° a. qui sont dans la gêne, ont eu accès devant moi [1] et je suis venu * pour me montrer à toi. Tu iras, toi, et ta femme et tes enfants, chez l'évêque et vous vous ferez baptiser. Il lui dit encore bien d'autres choses qui se trouvent écrites dans sa biographie complète. Il apparut également à sa femme Théopiste et dit : Ton mari et toi et tes enfants, vous vous ferez baptiser demain et vous viendrez à moi. Ils se rendirent auprès de l'évêque, se firent baptiser, et lui, il prit le nom d'Eustache. Et le Seigneur lui dit : Tu vas te trouver aux prises avec beaucoup de tentations comme Job.

Et il retourna chez lui en grande joie. Une maladie contagieuse se répandit parmi ses troupeaux de brebis, de bêtes à cornes, de chevaux et de mulets, et parmi tous ses animaux, et il n'en resta plus un seul. Il glorifia Dieu, tout en lui rendant grâces.

1. Act. des Apôtres, x, 4.

Եւ լուեալ արքայն եթէ քրիստոնեայ եղեւ Պղակիդոս, առաքեաց զօրականս եւ առար աւարին զտուն նորա եւ յափշտակեցին զամենայն ստացուածս նորա եւ զծառայս, եւ մնաց մերկ յամենայն ընչից իւրոց ։

Եւ առեալ զկին իւր եւ զորդիսն, գնաց յերկիր օտար եւ մտեալ ի նաւ հարաւ յայնկոյս ։ Եւ այլազգի նաւապետն տռփացաւ ի կինն Եւստաթէոսի, փոխանակ վարձու նաւին առ զնա ։ Եւ առեալ Եւստաթէոսի զերկուս որդիս իւր եւ երթայր լալով ։ Եւ հասեալ * ի գետն Դասպիս, եթող զմին որդին յայսկոյս եւ առեալ զմիւսն անցոյց յայնկոյս ։ Եւ յորժամ դարձաւ առնուլ զմիւս որդին եւ եկն ի մէջ գետոյն, տեսանէր զի յափշտակեաց զմինն գայլ եւ զմիւսն առիւծ. եւ հովիւք տեղւոյն այնորիկ թափեցին զնոսա ի գազանացն եւ ամենեւին ոչ վնասեցան երկոքեանն ։ * A fol. 41 r° b.

Իսկ երանելի Եւստաթէոս զրկեալ եղեւ ի կնոջէն եւ ի զաւակացն, յիշէր զբանն Քրիստոսի եւ գոհանայր զԱստուծոյ որպէս զՅոբն ։ Իսկ մանկունքն սնան ի միում գեօղ, եւ զմիմեանս ոչ ճանաչէին ։ Իսկ Եւստաթէոս գնաց ի գեօղ մի որ կոչի Բատիսոն եւ եղեւ վարձկան այգեստանւոյն ։

Եւ այլազգի նաւապետն տարաւ զԹէոպիստէ յաշխարհն իւր եւ աստուածային

1 արքայն] արքային B — առաքեաց] բարկութեամբ *add.* || 2 աւարին] հարին B — նորա] իւր B || 4 զորդիսն] զերկուս որդիս *add.* B — մտեալ] եմուտ B — հարաւ յայնկոյս *om.* B || 6 առ զնա] արգել առ ինքն B — լալով] ողբալով B || 7 զմին] զմիւս B || 10 զնոսա] զերկոսեանն B — ամենեւին *om.* B — երկոքեանն *om.* B || 11 եղեւ *om.* B || 12 մանկունքն սնան] մանկանցն սնեալք B.

L'empereur ayant appris que Placidus était devenu chrétien, envoya des soldats qui pillèrent sa maison et emportèrent tout ce qu'il possédait, même les serviteurs. Il resta dépouillé de tous ses biens.

Il prit alors sa femme et ses fils et se rendit dans un pays étranger, il s'embarqua sur un navire pour passer de l'autre côté. Le capitaine païen conçut des désirs pour la femme d'Eustache, la retint en échange du prix de passage sur le navire. Eustache prit ses deux fils et s'achemina en pleurant. Arrivé au bord du * fleuve Daspis, il laissa un de ses fils d'un côté, prit l'autre et le transporta de l'autre côté. Lorsqu'il revint pour prendre l'autre fils, arrivé au milieu du fleuve, il aperçut un loup saisissant l'un de ses fils, et un lion saisissant l'autre. Mais les bergers de l'endroit les délivrèrent des bêtes féroces et tous les deux n'eurent aucun mal. * A fol. 41 r° b.

Quant au bienheureux Eustache, privé de sa femme et de ses deux enfants, il se rappela les paroles du Christ et rendit grâces à Dieu comme Job. Les enfants furent élevés dans un même village, sans se reconnaître. Eustache se rendit dans un village appelé Batyssus et s'engagea comme travailleur dans une vigne.

Le capitaine païen emmena Théopiste dans son pays, mais par la protec-

պահպանութեամբն ոչ մերձեցաւ ի կինն. քանզի յայնմ օրէ յորում արգել զնա՝ հիւանդացաւ եւ յորժամ եհաս ի տունն մեռաւ ։ Եւ Թէոպիստեա վարձկան լեալ ծառայէր եւ ապրէր ։

Եւ ընդ աւուրս ընդ այնոսիկ թշնամիք շարժեցան ի վերայ երկրին Հոռոմոց ։ Եւ յիշեաց թագաւորն Տրայանոս զարիական քաջութիւնն Պլակիդեայ, զղջացաւ ընդ չարիսն զոր արար ընդ նա, յոյզ եւ խնդիր արար եւ ոչ գտին ։ Ապա առաքեաց զօրականս ընդ ամենայն * երկրի կողմանս եւ գտեալ ածին առ թագաւորն եւ տեսեալ յոյժ ուրախ եղեւ եւ գիրկս արկեալ համբուրեաց զնա, եւ զգեցոյց նմա դարձեալ զպատիւ ստրատելատութեանն, եւ ետեալ զօրս առաքեաց ընդդէմ թշնամեացն ։ Եւ երթեալ յաղթեաց քաջութեամբ եւ ի սպառ կոտորեաց զթշնամիսն, եւ դարձաւ խնդութեամբ մեծաւ ։

* A fol. 41 v° a.

Դէպ եղեւ անցանել ընդ գեօղն յորում էին բնակեալ որդիք նորա եւ սնեալ, եւ Աստուծոյ նախախնամութեամբն կանգնեաց զխորան իւր յեզր գեղջն ։ Եւ տեսեալ զերկուս մանկունս, զի էին գեղեցիկք եւ ուժեղք եւ երագընթացք գրեաց զնոսա ի դիւանին անդ արքունի զօրականն, եւ յոյժ սիրեաց զնոսա եւ հրամայեաց նոցա ծառայել ի սեղան անդ իւրում ընդ այլում մանկունսն ։

Եւ եկեալ անտի գնացին ի գեօղն ուր կինն իւր բնակէր ։ Եւ անդ եւս հրամանաւ

1 զնա] ի նաւին *add.* B || 2 տունն] իւր *add.* B — Թէոպիստեա] պարկեշտ վարուք կեցեալ B || 4 երկրին *om.* B || 6 արար] արարեալ B || 9 թշնամեացն] թշնամւոյն B || 12 էին բնակեալ *om.* B — եւ սնեալ] սնան B || 14 դիւանի] ատեանի B.

tion divine, il ne toucha pas à la femme; car du jour où il la retint auprès de lui, il tomba malade, et lorsqu'il arriva chez lui, il mourut. Théopiste s'engagea comme domestique et fut ainsi sauvée.

A cette époque les ennemis envahirent le pays des Romains [Orientaux], et l'empereur Trajan se souvint de la bravoure intrépide de Placidus; il se repentit des maux qu'il lui avait causés, fit faire des recherches, mais on ne le trouva point. Il envoya alors des soldats de tous les côtés * du pays, qui le retrouvèrent et le conduisirent à l'empereur; il eut une grande joie à le voir et l'ayant pris dans ses bras, l'embrassa et le revêtit de nouveau du titre de stratélate; il lui donna une armée et l'envoya contre les ennemis. Il alla, combattit vaillamment, mit les ennemis en complète déroute et retourna avec grande joie.

* A fol. 41 v° a.

Il lui arriva de passer par le village où habitaient et où furent nourris ses fils; par la providence divine, il dressa sa tente aux abords du village. Ayant aperçu deux jeunes gens, beaux, forts et agiles, il les inscrivit dans le registre impérial; il les aima beaucoup et leur ordonna de le servir à table avec d'autres jeunes gens.

De là ils se rendirent au village où habitait sa femme. Là aussi, par

Աստուծոյ եհար զխորանն մերձ ի տունն ուր էր կինն ։ Եւ մանկանցն երթեալ ագան ի տանն Թէոպիստեայ, եւ նստեալք ի միասին պատմէին զազգէ եւ զծնողաց . եւ կինն մերձ նստելով ունկն դնէր, ոչ ամենեւին ծանուցեալք զմիմեանս ։

Ասէ աւագն ցկրսերն . Ես հայր ունէի ստրատելատ որպէս եւ տէրս մեր, եւ էր անուն նորա * Պլակիդա . եւ յորժամ մկրտեցաւ՝ անուանեցաւ Եւստաթէոս եւ մօր իմոյ * A fol. 41 v° b. անուն էր Թէոպիստեա . ունէի եւ այլ եղբայր կրսեր, որոյ անուն էր Թէոպիստոս ։ Եւ առեալ հայրն իմ զիս եւ զեղբայրն եւ զմայր անցաք ընդ ծով ։ Եւ մայրն իմ մնաց ի նաւին ։ Եւ հայրն իմ առ զիս եւ զեղբայրն իմ եւ գնացաք ի գետ մի լալով, եւ յորժամ անցոյց զիս՝ եւ դարձաւ զի առցէ զեղբայրն իմ, յափշտակեաց զիս գայլ եւ հովիւք թափեցին զիս եւ սնայ ի գեօղն յորում էաք ։ Եւ զայս լուեալ կրսեր եղբայրն ի վեր վաղեաց եւ երդմամբ ասէր . Ես եմ եղբայրն քո Թէոպիստոս, զի հայր իմ եւ մայր իմ նոքա են զոր ասացեր . եւ սնուցողք իմ ի գեօղն յորում էաք պատմեցին ինձ եթէ . Ի բերանոյ առիւծոյ թափեցաք զքեզ ։ Այսպէս ծանեան զմիմեանս ։

Իսկ մայրն լուեալ եւ ծանուցեալ ոչ ետ ծանօթս, եւ մանաւանդ յԵւստաթէոս ուշ եդեալ եւ ծանեաւ որ այրն իւր էր ։ Եւ պատմեաց թէ նաւապետն որպէս տարաւ զնա

1 կինն] իւր *add.* B — ագան] հանգեան B || 2 պատմէին] միմեանց *add.* B || 4 Ասէ] Ասէր B || 7 անցաք] նաւով *add.* B || 10 կրսեր] կրտսեր] — ի վեր վաղեաց] կանգնեցաւ B || 12 յորում էաք *om.* B || 13 զմիմեանս] եւ զիրկս արկեալ լալով համբուրեցին զմիմեանս *add.* B || 14 ծանօթս] ծանօթ B || 15 պատմեաց] նմա *add.* B.

ordre de Dieu, il dressa sa tente près de la maison où se trouvait sa femme. Les enfants allèrent loger dans la maison de Théopiste, et assis ensemble, ils se racontèrent l'histoire de leur nationalité et de leurs parents. La femme, assise près d'eux, écoutait sans qu'ils se fussent reconnus.

L'aîné dit au plus jeune : J'avais un père, qui était stratélate comme notre maître, il s'appelait *Placidus; lorsqu'il fut baptisé on le nomma Eustache; le * A fol. 41 v° b. nom de ma mère était Théopiste; j'avais un autre frère cadet, qui s'appelait Théopistus. Mon père me prit avec mon frère et ma mère et nous traversâmes la mer. Ma mère resta dans le navire. Alors mon père me prit avec mon frère et nous nous acheminâmes en pleurant vers un fleuve, et lorsqu'il m'eut passé de l'autre côté et qu'il revint pour prendre mon frère, un loup m'emporta, mais les bergers me délivrèrent et me nourrirent dans le village où nous étions. Le frère cadet en entendant cela sauta vers lui, et dit avec serment : Je suis ton frère Théopistus, car mon père et ma mère sont ceux dont tu viens de parler; ceux qui m'ont nourri au village où nous étions m'ont raconté : Nous t'avons délivré de la gueule d'un lion. C'est ainsi qu'ils se reconnurent.

Mais la mère qui avait entendu et qui les avait reconnus, ne se dévoila pas; elle observa attentivement Eustache et reconnut en lui son mari. Elle

յաշխարհն իւր եւ անարատ պահեալ ի մեղաց եւ ետոյց զորդիսն : Եւ նոքա պատմեցին զեղեալսն ի նոսա :

Եւ ծանեան հայրն եւ մայրն եւ որդիքն զմիմեանս եւ մեծաւ գոհութեամբ փառաւորէին զԱստուած : Եւ դարձան խնդութեամբ * եւ մեծաւ յաղթութեամբ առ Տրայանոս թագաւորն եւ մեծագոյն փառօք ընկալաւ զնա :

* A fol. 42 r° a.

Եւ մեռաւ Տրայանոս արքայն եւ թագաւորեաց Ադրիանոս : Եւ մատնեցին զԵւստաթէոս թէ քրիստոնեայ է : Եւ հրամայեաց կացուցանել առաջի իւր եւ խոստովանեցաւ երանելին Եւստաթէոս ուղիղ հաւատով զՔրիստոս : Եւ արձակեցին ի վերայ նորա առիւծս եւ ոչ մերձեցան ի սուրբն : Եւ ապա ջեռուցին պղնձի ցուլ եւ արգելին ի ներքս զԵւստաթէոս եւ զկինն եւ զերկուս որդիսն : Եւ տարածեալ զձեռս իւր խաչանման եւ աղօթեաց առ Աստուած : Եւ ձայն եղեւ առ նա յերկնից, խոստանալով նմա զյաւիտենական կենացն ուրախութիւնն : Եւ գիրկս արկեալ զաւակացն եւ զուգակցին իւրոյ, աւանդեցին զհոգիս իւրեանց առ Աստուած ի ձեռս հրեշտակաց : Եւ մազ մի ի գլխոց նոցա ոչ կիզաւ : Եւ ոմանք քրիստոնեայք հանին զսուրբսն ի պղնձոյ անտի : Տեսին եւ ամբոխն զնոսա ի մահիճս որպէս թէ ի քուն եւ զարմացան յոյժ, որք եւ բազումք ի

3 փառաւորէին] փառաւորեցին B || 4 մեծաւ *om.* B || 6 Եւ մեռաւ Տրայանոս արքայն] Եւ եղեւ մեռանել Տրայանոսի արքային B || 8-9 Եւ արձակեցին ... սուրբն *om.* B || 9 պղնձի ցուլ] պղնծի ցուլս B || 10-p. 297 l. 4 Եւ տարածեալ ... Սեպտեմբերի Ի] եւ աղօթելով աւանդեցին զհոգիս իւրեանց առ Աստուած : Եւ ոմանք քրիստոնեայք հանին զսուրբսն ի պղնծոյ անտի եւ մեծաւ պատուով թաղեցին զչորեսեանն ի միում տապանի : Կատարեցաւ

lui raconta de quelle manière le capitaine l'avait emmenée dans son pays et comment elle avait été préservée intacte de péché, et elle lui montra ses enfants. Ils racontèrent eux aussi ce qui leur était arrivé.

Le père, la mère et les enfants se reconnurent et glorifièrent Dieu avec de grandes actions de grâces. Ils revinrent avec joie * et grande victoire auprès de l'empereur Trajan qui les reçut avec les plus grands honneurs.

* A fol. 42 r° a.

L'empereur Trajan vint à mourir. Adrien lui succéda. On lui dénonça Eustache comme étant chrétien. Il ordonna de l'amener en sa présence et le bienheureux Eustache confessa le Christ avec foi orthodoxe. On lança contre lui des lions qui ne s'approchèrent point du saint. On fit chauffer ensuite un taureau d'airain et on y enferma Eustache, sa femme et ses deux fils. Il tendit ses mains en forme de croix et pria Dieu. Une voix du ciel se fit entendre à lui qui lui promit la joie de la vie éternelle. Il entoura de ses bras ses enfants et son épouse et tous rendirent leur âme à Dieu par les mains des anges. Pas un cheveu de leur tête n'avait brûlé. Quelques chrétiens retirèrent les saints de l'airain. La foule les voyant étendus sur la couchette, comme s'ils dormaient, en furent grandement stupéfaits, et nombre d'idolâtres se convertirent, parce que leurs corps étaient restés intacts,

կռապաշտիցն հաւատացին վասն ամբողջ մնալոյ մարմնոյն եւ մեծաւ պատուով թաղեցին զչորեսինն ի մի տապանի :

Կատարեցաւ սուրբն Եւստաթէոս ամուսնաւն իւրով * եւ երկու զաւակաւն Սեպտեմբերի Ի : * A fol. 42 r° b.

Յայսմ աւուր տօն է սրբոց վկայիցն Մաքսիմոսի եւ Թէոդոտեայ եւ քեռն Ասկլեպիոդոտայ որք սրով կատարեցան ի Փիլիպպուպօլիս Մակեդոնացւոց, յաւուրս Մաքսիմիանոսի անօրէն արքային, ի Տրդատայ զօրավարէն Թիրակոյ :

ԶԹէոդոտոս կախեցին զփայտէ եւ քերեցին զմարմինն, եւ զքեռն իւրոյ զԱսկլեպիոդոտայ հատին զամենայն մատունս ձեռացն եւ ոտիցն : Եւ զՄաքսիմոս գանեցին ուժգին եւ պղնձի շանթիւք այրեցին զմարմինն եւ ի գազանս ընկեցին եւ ոչ վնասեցաւ եւ ապա հատին զգլուխ նոցա :

[B * Ի սմին յիշատակ սուրբ խոստովանող վկայիցն Իպատոսի, Անդրէի, եւ Յովհաննու ճգնաւորի Եգիպտացւոյ, որք ի Մաքսիմիանոսէ թագաւորէ սրով կատարեցան, եւ քառասուն այր ընդ նոսա : * B p. 157 a.

Նոյնպէս կատարեցան սուրբ վկայքն Թալէաս, եւ Դիմիտրիոս՝ վասն Քրիստոսի :]

սուրբն Եւստաթէոս եւ ամուսինն իւր Թէոպիստէս եւ երկու որդիքն իւր. Ագապիոս եւ Թէոպիստոս՝ Սեպտեմբերի Ի եւ Հոռի ԺԱ B.

5 քեռն] իւրեանց *add.* B || 7 Թիրակոյ] Թրակոյ B || 8 զԹէոդոտոս] զԹէոդորոս B — զԱսկլեպիոդոտայ] զԱսկղեպիդեայ B || 9 ոտիցն] եւ ի գահից ընկեցին եւ պահեցաւ կենդանի *add.* B || 10 պղնձի] պղնծի B — եւ ի գազանս ... վնասեցաւ *om.* B || 11 զգլուխ] զգլուխս B:

et on les inhuma tous les quatre dans un même tombeau, avec de grands honneurs.

Saint Eustache mourut avec sa femme * et ses deux enfants le 20 Septembre. * A fol. 42 r° b.

En ce jour, fête des saints martyrs Maximus et Théodotus et de leur sœur Asclépiodote qui moururent par le glaive à Philippopoli de Macédoine, aux jours de l'empereur Maximien l'impie, par le général Terdat [Tiridate] de Thrace.

On pendit Théodotus à un arbre et on lui déchira le corps; à sa sœur Asclépiodote on coupa tous les doigts des mains et les extrémités des pieds. On frappa violemment Maximus et on lui brûla le corps avec des broches de cuivre enflammées. Ensuite on les jeta aux bêtes féroces, qui ne leur firent aucun mal, et on leur trancha la tête.

[B * En ce jour, commémoration des saints martyrs confesseurs Hypatios, André et Jean l'Égyptien, l'ascète, qui moururent par le glaive sur l'ordre de l'empereur Maximien avec quarante autres personnes. * B p. 157 a.

De même moururent pour le Christ les saints martyrs Thalès et Démitrius [Artémidorus?.]

Հոռի ԺԲ եւ Սեպտեմբերի ԻԱ ։ Վկայաբանութիւն հարիւր եւ յիսուն մարտիրոսացն, որոց գլխաւորքն Ապիղոս, Նեղոս, Պատերմութէոս, Եղիա ։

Փառաւորեալ եւ սուրբ վկայքս Քրիստոսի՝ հարիւրքն էին Եգիպտացիք եւ ի Կեսարիա քաղաքին առաջի անօրէն դքսին, որպէս ի միոյ բերանոյ խոստովանեցան զՔրիստոս ճշմարիտ Աստուած եւ արարող երկնի եւ երկրի ։ Եւ բարկացեալ դքսին հրամայեաց եւ հատին զհարիւրոցն զականջսն, եւ զձախ ոտսն * զարձղունան հրացեալ սրով կորեցին եւ այնպիսի մահուամբ եւ բարի խոստովանութեամբ կատարեցան ի Քրիստոս ։

* A fol. 42 v° a.

Եւ յիսունքն էին ի Պաղեստինոյ ի Զոարիս գաւառէն . նոյին չարչարանօքն չարչարեցան եւ նոքա եւ ի հուր արկեալ աւանդեցին զհոգիս իւրեանց, Սեպտեմբերի ԻԱ ։

Յայսմ աւուր տօն է սրբոցն Մակրոբեայ, Գորդիանու, Հեղեայ, Զոտիկոսի, Ղուկիանու, Վաղերիանոսի, որք ի Տոմէոն քաղաքին սրով եւ հրով կատարեցան, ի Մաքսիմիանոսէ դատաւորէն, յաւուրս Լիկիանոսի արքային ։

* B p. 157 a.

[B * Տօն ամենաժողով վասն Գիւտի սուրբ աւետարանին Մատթէոսի եւ յիշատակ նորին սուրբ աւետարանչին Մատթէոսի ։

1 Վկայաբանութիւն] Վկայութիւն B | 3 գլխաւորքն] էին Ապեղիանոս *add.* B — Եղիա] Եղիաս B || 3 վկայքս] վկայքն B || 4 երկնի] երկնից B || 6 զհարիւրոցն] զհարիւրոցն B — զձախ ոտսն] զձախոյ ոտից B || 7 կորեցին] եւ հատին ի բարձիցն, հանին եւ զաչս ակն նոցա *add.* B || 9 Պաղեստինոյ] ի Պաղեստինեայ՝ ի Զոյարիս գաւառին B || 10 իւրեանց] առ Աստուած ։ Կատարեցան հարիւր եւ յիսուն սուրբ վկայք՝ Սեպտեմբերի ԻԱ եւ Հոռի ԺԲ *add.* B || 12 սրբոցն] սրբոց վկայիցն B — Հեղեայ] Հեղեայ B.

12 hori, **21 Septembre**.

Martyre des cent cinquante martyrs, dont les principaux étaient Pilas, Nil, Patermuthe, Élie.

De ces glorieux et saints martyrs du Christ, cent étaient Égyptiens, et ils confessèrent, comme d'une seule bouche, le Christ, vrai Dieu et créateur du ciel et de la terre, devant le duc impie, dans la ville de Césarée. Le duc, irrité, ordonna de couper à ces cent les oreilles et le pied gauche à la hauteur de la * cheville avec une épée enflammée ; c'est d'une telle mort et en bonne confession qu'ils moururent dans le Christ.

* A fol. 42 v° a.

Les cinquante autres étaient de la Palestine, de la province Zoaris. Ils furent torturés des mêmes supplices et ensuite jetés dans le feu ; ils rendirent leur âme, le 5 Septembre.

En ce jour, fête des saints Macrobius, Gordianus, Ilie, Zoticus, Lucianus, Valérianus, qui moururent par le glaive et les flammes dans la ville de Tomis sur l'ordre du juge Maximus, aux jours de l'empereur Licinius.

* B p. 157 a.

[B * Fête de grand concours à cause de l'Invention du saint évangile de Matthieu et commémoration du même saint évangéliste Matthieu.

Սուրբ առաքեալն եւ աւետարանիչն Մատթէոս՝ էր մաքսաւոր յառաջ. եւ ի ձեռն Քրիստոսի կոչեցաւ եւ ընտրեցաւ ի կարգ նախապատիւ երկոտասանիցն, եւ շրջեցաւ ընդ նմա ականատես եւ ականջալուր ամենայն տնօրինական գործոցն եւ աստուածախօս վարդապետութեանն նորա :

Եւ յետ համբառնալոյն Քրիստոսի ընկալաւ զհոգին սուրբ, եւ շրջեցաւ ընդ աշխարհս եւ բազում նշանս արար, եւ յոլով չարչարանս կրեաց, եւ դարձոյց զբազումս : Զորմէ ոմանք ասեն թէ յԵթովպիա կատարեցաւ, եւ այլք թէ յԵրապօլիս՝ որ է ի Միջագետս :

Սա գրեաց զաւետարանն իւր յԱնտիոք յետ եօթն ամի վերացմանն Քրիստոսի՝ * եբրայեցի բարբառով. զոր եւ յայսմ աւուր գիւտն աւետարանն զոր գրեալ է ձեռամբ * B p. 157 b. իւրով, յայտնեալ տեսլեամբ գիշերոյ երեւման՝ ցուցց զտեղին յորում կայր : Եւ գնացին յուզեցին եւ փորեալ գտին ի կղզին Կիպրոսի, ի յայրի միում ի վերայ կրծից Բառնաբայ առաքելոյն, յաւուրս Զենոնի կայսեր, ի ճանապարհի Կղոդեայ քսան մղոնաւ արտաքոյ քաղաքին Կոստանդեայ, որ է Սաղամինա մայրաքաղաք, ընդ նշխարացն Բառնաբայ՝ ի փառս Քրիստոսի :

Յայսմ տօն սուրբ առաքելոյն Կոդրատոսի որ էր մի յեօթանցն եւ ընկերաց նորա, որ ի Դեկոսէ կատարեցան վասն Քրիստոսի :

Եւ ի սոյն տօն ութօրեայ խաչին Քրիստոսի :

Յայսմ յիշատակ սրբոց վկայիցն Պրիսկու եպիսկոպոսի եւ Վասսի սրբուհւոյ եւ Կաստորու եւ Թէոդորոսի, որ ի կղզին յԱլանս տանջեալ կատարեցան :

Le saint apôtre et évangéliste Matthieu était auparavant publicain, il fut appelé par le Christ et élu au rang privilégié des douze, il l'accompagna partout et fut le témoin oculaire et auriculaire de tous les actes du Seigneur et de sa doctrine divine.

Après l'Ascension du Christ, il reçut le Saint-Esprit, et parcourut le monde, accomplissant de nombreux miracles; il eut à subir beaucoup de tortures et convertit nombre de gens. D'aucuns disent de lui qu'il mourut en Éthiopie, d'autres à Hiérapolis, en Mésopotamie.

Il écrivit son évangile à Antioche, sept ans après l'Ascension du Christ, * en hébreu. C'est cet évangile écrit de sa main, qu'aujourd'hui il révéla dans * B p. 157 b. une vision nocturne, en indiquant l'endroit où il se trouvait. On s'y rendit, on fit des recherches, on creusa le sol et on le découvrit dans l'île de Chypre, dans une grotte, sur le sein de l'apôtre Barnabé, aux jours de l'empereur Zénon, sur la voie Claudienne, à vingt lieues hors de la ville de Constantia, qui est la capitale Salamine, avec les restes de Barnabé, pour la gloire du Christ.

En ce jour, fête du saint apôtre Quadratus, qui était l'un des sept, et de ses compagnons, qui furent mis à mort par Dèce pour le Christ.

En ce même jour, huitième jour de la fête de la croix du Christ.

En ce jour, commémoration des saints martyrs : l'évêque Priscus, sainte Basse, Castor et Théodore, qui moururent dans les tortures dans l'île des Alans.

Եւ վկայութիւն սրբոյն Նեստորիոսի եւ Բուսիրի, եւ սուրբ եղբարցն Եւսեբիոս, Նեստաբոս եւ Զենոնիոսի, որ ի Յուլիանոս կայսերէ կատարեցան ։

Յիշատակ է եւ սուրբ եպիսկոպոսացն Իսահակայ Կիպրացւոյ եւ Տիտոսի եւ Մելիտոսի ։]

Հոռի ԺԳ եւ Սեպտեմբերի ԻԲ ։ Վկայաբանութիւն սուրբ եպիսկոպոսին Փոկասու ։

Էր ոմն քրիստոնեայ Պոնտացի եւ մեծատուն ի Սինոպ քաղաքին ։ Եւ էր նաւագործ եւ նաւապետ եւ անուն նորա Անփիլոս ։ Ունէր զաւակ մի միամօր որոյ անունն էր Փոկաս, եւ յորժամ եղեւ տասնամեայ, ետ զնա ի դպրոց եւ ուսաւ գիր ։ Եւ եղեւ մանուկն Փոկաս ի տղայութենէ երկեղած յԱստուծոյ եւ պահօք եւ աղօթիւք ճնշէր զմարմինն իւր ։ Եւ տուեալ նմա շնորհ յԱստուծոյ, որ եւ աղօթիւք ողջացուցանէր * զհիւանդս եւ հալածէր զդեւս ։

* A fol. 42 v° b.

Եւ յաւուրսն յայնոսիկ ոմն աղեկսանդրացի Թէովնաս անուն, եկեալ մեծագոյն նաւով ի Սինոպ եւ վաճառեաց զամենայն բեռն նաւին եւ ձմերեաց անդ քարշեալ զնաւն ի ցամաք մինչեւ ի գարուն անդ ։ Եւ ի շնչել քաղցրագոյն հողմոյ, ժողովեաց արս

5 Վկայաբանութիւն] Վկայութիւն B — եպիսկոպոսին] եւ վկային *add.* B || 6 ի Սինոպ քաղաքին] ի քաղաքին Սինոպայ B || 7 Անփիլոս] Պամփիլոս B — մի *om.* B || 9 երկեղած] երկիւղած B — աղօթիւք] կրթէր եւ *add.* B || 10 տուեալ] տուաւ B || 13 իՍինոպ] ի Սինոպի B — բեռն] բեռինս B || 14 արս] այր B.

Également, martyre de saint Nestorius et Busiris et des saints frères Eusébius, Nestabus et Zénonius qui furent mis à mort par l'empereur Julien.

Commémoration des saints évêques Isaac de Chypre, Titus et Mélétius.]

13 hori, 22 Septembre.

Martyre du saint évêque Phocas.

Il y avait un chrétien de Pontus, fort riche, dans la ville de Sinope. Il était constructeur de navires et capitaine; il s'appelait Pamphilos. Il avait un fils unique dont le nom était Phocas, qu'il mit à l'école, lorsqu'il eut dix ans, pour apprendre les lettres. Le jeune Phocas fut, dès son enfance, rempli de la crainte de Dieu et affligeait son corps par des jeûnes et des prières. Il reçut les grâces de Dieu, à tel point qu'il guérissait * les malades par les prières, et chassait les démons.

* A fol. 42 v° b.

A cette époque un Alexandrin, nommé Théonas, arrivé avec un grand navire à Sinope, y vendit toute la cargaison et y séjourna l'hiver; il fit tirer à terre le navire jusqu'au printemps. Lorsque des vents plus doux se mirent

հազար եւ հինգ հարիւր զի քարշեսցեն զնաւն ի ծով եւ ոչ կարացին, քանզի չար դեւն նստեալ ի նաւն պնդէր եւ ոչ տայր թոյլ քարշել, այլ մանաւանդ արք երեք վիրաւորեցան ի քարշել անդ եւ կիսամահ եղան մերձ ի նաւն ։

Եւ Թէովնաս նաւապետն անկեալ ի տարակոյսի . եւ ի գիշերին տեսանէր յանուրջս այր մի լուսաւոր որ ասէր . Խնդրեա ի քաղաքիդ զպատանեակն Փոկաս եւ նա դիւրաւ արկցէ զնաւդ ի ծովն ։ Եւ յարուցեալ ընդ առաւօտն, եմուտ ի քաղաքն, եգիտ զՓոկաս եւ տարաւ ի նաւն ։ Եւ առժամայն դեւն սկսաւ նախատել զՓոկաս, իսկ երանելի մանուկն սաստեաց դիւին եւ հալածեաց ի նաւէն ։ Եւ այնուհետեւ դիւրաւ քարշեցին զնաւն ի ծովն եւ ողջացոյց զբեկեալ երիս արսն ։ Եւ յայնմհետէ երանելին Փոկաս յորժամ տեսանէր նաւ յալեկոծութեան պաղատելով հայէր միայն աչօքն եւ * խաղաղութեամբ հասանէր նաւն ի տեղի իւր ։ * A fol. 43 r° a.

Եւ ել սուրբն Փոկաս ի գրաստ եւ գնաց յԱմասիա քաղաքն ։ Եւ ի ճանապարհին բազում սքանչելիս առնէր, զկոյրս լուսաւորէր, զդեւս հալածէր, զհիւանդս բժշկէր, բաշխէր զընչից իւրոց աղքատաց եւ մինչեւ ցծերութիւնն բարւոք կացեալ եւ աստուածահաճոյ վարուք որ եւ եպիսկոպոս ձեռնադրեցաւ յԱմասիոյ մետրապօլտէն ։

1-2 քանզի ... քարշել անդ] այլ մանաւանդ երեք արք ի քարշողացն վիրաւորեցան B || 4 Եւ] եղեւ *add.* B — տարակոյսի] տարակուսանս B || 7-8 Եւ առժամայն ... ի նաւէն *om.* B || 8 այնուհետեւ] եւ նա աղօթեաց առ Աստուած B || 9-11 Եւ յայնմհետէ ... ի տեղի իւր *om.* B || 12 ի գրաստ] յէշ B || 13 զհիւանդս բժշկէր *om.* B || 14 ցծերութիւնն] ցհասակ երիտասարդութեան B.

à souffler, il rassembla mille cinq cents hommes pour mettre le navire à la mer, mais ils n'y parvinrent pas, car le méchant démon, assis sur le navire, faisait pression et empêchait les hommes de tirer, dont trois furent blessés en tirant et furent déposés à moitié morts près du navire.

Le capitaine Théonas était fort embarrassé ; la nuit, il vit dans son rêve un homme resplendissant de lumière qui lui dit : Fais rechercher dans la ville le jeune Phocas, qui fera descendre facilement le navire à la mer. Il se hâta le matin d'aller en ville, trouva Phocas et le conduisit au navire. Aussitôt le démon se mit à injurier Phocas, mais le bienheureux jeune homme réprimanda le démon et le chassa du navire. On put ensuite tirer aisément le navire à la mer, et il guérit les trois hommes gravement blessés. Depuis, chaque fois que le bienheureux Phocas apercevait un navire en proie aux vagues, il priait en le fixant seulement des yeux, et le navire parvenait * paisiblement à sa destination. * A fol. 43 r° a.

Saint Phocas monta à âne et se rendit à la ville d'Amasia. Il fit de nombreux miracles sur son chemin ; il rendit la vue aux aveugles, chassa les démons, guérit les malades, distribua ses biens aux pauvres ; il mena une vie tellement sainte, agréable à Dieu, jusqu'à sa vieillesse, qu'il fut sacré évêque par le métropolitain d'Amasia.

Եւ տեսանէ յաւուր միում յայտնապէս աղաւնի իջեալ ի բարձանց, եւ եդ ի գլուխ նորա պսակ եւ ասէր մարդկային բարբառով. Ո՜վ Փոկաս, զբաժակ Տեառն արբցես եւ լինիցիս յաղթող զօրական Քրիստոսի :

Եւ յաւուրսն յայնոսիկ գնաց ամբարիշտ արքայն Տրայանոս յԱմասիա քաղաքն. եւ մատնեցին նմա զերանելին Փոկաս եթէ՝ Քրիստոնեայ է եւ զհրամանս քո անարգէ եւ զբազումս խափանէ ի զոհելոյ աստուածոցն : Եւ հրամայեաց զսուրբն Փոկաս սրով սպանանել եւ ի հուր ընկենուլ : Եւ այնպէս զպատուական հոգին իւր աւանդեաց առ Աստուած :

Եւ շնորհս առեալ անուանն Փոկասու եւ մինչեւ ցայսօր որք ի ծովու են զնա կոչեն յօգնականութիւն եւ փրկին ի վտանգից եւ անխռով խաղաղութեամբ հասանեն ի նաւա-
* A fol. 43 r° b. հանգիստ : * Եւ յամենայն դժուարին տեղիս եւ ի նաւահանգիստ ծովուն շինեալ են եկեղեցիք յանուն սրբոյն Փոկասու : Եւ յորժամ տեսանեն ժողովուրդք տեղեացն այն նաւս յալէկոծութիւն, ընթանան յեկեղեցին որ յանուն սրբոյն եւ աղաչեն զԱստուած եւ զսուրբն եւ առժամայն ալէկոծեալ նաւքն ի մրրկեալ ալեացն փրկին :

Կատարեցաւ սուրբ եպիսկոպոս եւ վկայն Քրիստոսի Փոկաս ի Սեպտեմբերի ԻԲ :

1 Եւ ... աղաւնի] Եւ ետես ի տեսլեան աղաւնի մի B || 2 եւ ասէր մարդկային բարբառով] եւ լուաւ բարբառ որ ասէր ցնա B || 3 Քրիստոսի *om.* B || 7 եւ ի հուր ընկենուլ *om.* B || 9 առեալ] յԱստուծոյ *add.* B || 12 այն *om.* B || 13 սրբոյն] նորա B || 14 ալէկոծեալ ... ալեացն] ի վտանգէ B — փրկին] եւ խաղաղութեամբ հասանեն ի նաւահանգիստն *add.* B || 15 եւ վկայն Քրիստոսի *om.* B — ԻԲ] եւ Հոռի ԺԳ *add.* B.

Un jour il vit manifestement une colombe descendre des hauteurs du ciel et lui poser une couronne sur la tête en disant, d'une voix humaine : O Phocas, tu boiras le calice du Seigneur et tu deviendras un victorieux soldat du Christ.

A cette époque l'empereur Trajan, l'impie, se rendit à la ville d'Amasia. On lui dénonça le bienheureux Phocas : Il est chrétien, il méprise tes ordres et détourne bien des gens du sacrifice des dieux. Il ordonna de tuer à l'épée saint Phocas et de le jeter dans le feu. C'est ainsi que celui-ci rendit son excellente âme à Dieu.

Le nom de Phocas reçut les grâces du Seigneur, et jusqu'aujourd'hui ceux qui se trouvent en danger de mer l'invoquent et sont délivrés des périls
* A fol. 43 r° b. et arrivent paisiblement au port sans souffrir le moindre mal. * Dans tous les endroits dangereux et dans tous les ports de mer on a construit des églises dédiées à saint Phocas. Lorsque les populations de ces endroits aperçoivent des navires en danger de naufrage, ils accourent à l'église dédiée au saint, prient Dieu et le saint, et aussitôt les navires en naufrage sont délivrés du courroux des flots.

Le saint évêque et martyr du Christ, Phocas, mourut le 22 Septembre.

Յայսմ աւուր տօն է սուրբ մարգարէին Յովնանու ։

Սա էր ի Կարեթմաուսայ, որ է մերձ յԱզովտոս, ի քաղաքն այլազգեաց ի ծովեզերի ։ Եւ ընկեցիկ եղեալ արտաքս ի կիտէն, չոգաւ ի Նինուէ ։ Եւ միւսանգամ դարձեալ անտի ոչ մնաց յերկրի իւրում, այլ առեալ զմայր իւր չոգաւ պանդխտեցաւ ի Սուր ի գաւառին հեթանոսաց այլազգեաց ։ Քանզի ասէր եթէ․ Այսպէս բարձից զնախատինս իմ, զի ստեցի մարգարէացեալ վասն Նինուէի մեծ քաղաքին ։

Յայնժամ յանդիմանէր Եղիաս զԱքաաբ եւ զՅեզաբէլ կին նորա, եւ կոչեցեալ սով ի վերայ երկրի փախեաւ ։ Եւ եկեալ ի Սարեփթա, եգիտ զայրին * հանդերձ որդւովն (* A fol. 43 v° a.) իւրով եւ մնաց առ նոսա, քանզի ոչ կարէր լինել ընդ անթլփատս ։ Եւ օրհնեաց զայրին վասն օտարընկալութեանն, քանզի յառաջագոյն ծանաչէր զնա ի վաղուց հետէ, զորոյ եւ զորդին յարոյց Աստուած ի ձեռն Եղիայի ։

Կամեցաւ Աստուած ցուցանել նմա եթէ ոչ ոք կարէ փախչել յԱստուծոյ ։ Եւ

1 Յովնանու] Յովնանու որ ի Կարիաթարիմայ *add.* B || 2 Սա էր ի Կարեթմաուսայ] Յովնան էր ի Կարիաթարիմայ յերկրէ B — ի ծովեզերի եւ ընկեցիկ եղեալ արտաքս ի կիտէն] առ ծովեզերն եւ ընկեցեալ ի կիտէն արտաքոյ B || 4 մնաց] եկաց B || 5 հեթանոսաց այլազգեաց] այլազգեացն ընդ հեթանոսս B || 6 մարգարէացեալ] ի մարգարէութեանն իմում B — մեծ *om.* B || 7-12 Յայնժամ ... յԱստուծոյ *om.* B.

En ce jour, fête du saint prophète Jonas.

Il était à Kariathmaüs, près d'Azoth, ville des Philistins, au bord de la mer. Lorsqu'il fut rejeté par la baleine, il se rendit à Ninive. A son retour, de nouveau il ne resta plus dans son pays, et ayant pris sa mère, il alla émigrer dans la province de Sour, chez les infidèles païens. Car il se disait : C'est ainsi que je ferai oublier ma honte, puisque j'ai menti en prophétisant au sujet de la grande ville de Ninive.

A ce moment Élie blâma Achab et sa femme Jézabel, et après avoir attiré la famine sur le pays, il s'était enfui du pays. Il se rendit à Sarepta, trouva la veuve * avec son fils et resta avec eux, car il ne pouvait pas de- (* A fol. 43 v° a.) meurer avec les incirconcis. Il bénit la veuve pour son hospitalité; il la connaissait depuis longtemps, car Dieu avait ressuscité son fils par l'intermédiaire d'Élie.

Dieu voulut cependant montrer à Jonas que personne ne peut échapper à Dieu[1]. Jonas, après la famine, quitta l'endroit et vint dans le pays de Juda.

1. Ce passage traitant d'Élie offre une confusion complète et ne donne aucun sens. Le synaxaire grec, où cela a été puisé, dit que Jonas était le fils de la veuve de Sarepta ressuscité par Élie. M. de S.

յարուցեալ Յովնան չեա ասոյն եկն յերկիրն Յուդայ : Եւ մեռեալ մօր նորա ի ճանապարհի թաղեաց զնա մօտ ի ճանապարհին Դեբովրայ : Եւ բնակէր Յովնան յերկրին Սարայարայ : Մեռաւ անդ եւ թաղեցաւ յայրին յերկրին Կենադեայ :

Դատաւորի եղելոյ ի ցեղէ միոջէ, յաւուրս անիշխանութեանն. եւ ետ նշան յԵրուսաղէմ զի յորժամ տեսցեն զքար զի գոչեսցէ զողորմելի եւ բասոս զի ի փայտէ առ Աստուած աղաղակեսցէ, մերձ լինել փրկութիւնն : Յայնժամ տեսցեն զԵրուսաղէմ տապալեալ ի հիմանց եւ մտցեն ի նա ամենայն հեթանոսք յերկրպագութիւն Տեառն : Եւ առեալ զքարինս նորա դիցեն ի կողմն արեւմտից եւ անդ լիցի երկրպագութիւն օծելոյն, վասն պղծելոյ Երուսաղեմի, յաւերածի գազանաց եւ ամենայն գարշելեաց եւ յայնժամ եկեսցէ կատարած ամենայն երկրի :

Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն Երանոսի հետեւողի առաքելոյն :

* B p. 159 a. [B * Նոյնպէս կատարեցաւ մեծ տանջանօք եւ միւս Փոկաս պարտիզպան ի նոյն Տրայանոս կայսերէ ի հուր բաղանեաց. եւ նա եւս օգնէ ալեկոծելոց :

Յայսմ յիշատակ Դրոսիդեայ դստերն Տրայանոսի, եւ հինգ կուսանացն որք ընդ նմա, որ ի հօրէն իւրմէ կատարեցան :

1 մեռեալ մօր] մեռաւ մայր B || 2 ի ճանապարհին] ի կողմին B — բնակէր] բնակեաց B || 3 Սարայարայ] Սարարայ B — յայրին] ի նմին այրին B — Կենադեայ] Կենեդերայ B || 4-10 Եւ ետ ... երկրի *om.* B.

Sa mère étant morte en route, il l'enterra sur le chemin de Débora [1]. Jonas demeura dans le pays de Saraar. Il y mourut et fut enterré dans une grotte, dans le pays de Génasé.

Il fut juge d'une des tribus, à l'époque de l'anarchie. Il donna comme signe pour Jérusalem, que lorsqu'on verra le rocher crier d'une voix plaintive, et la tare dans l'arbre crier à Dieu, c'est alors que la rédemption sera proche. Alors on verra Jérusalem ruinée jusqu'aux fondements, et tous les païens y pénétrer pour venir adorer le Seigneur. On prendra toutes les pierres qu'on amassera du côté de l'ouest et c'est là que se fera l'adoration du Christ, à cause de la souillure de Jérusalem, des ruines causées par les bêtes fauves et de toutes les abominations, et c'est à ce moment qu'arrivera la fin du monde entier.

En ce jour, martyre d'Éranos, le disciple des apôtres.

* B p. 159 a. [B * De même mourut dans de grandes tortures l'autre Phocas, le jardinier, livré par le même empereur Trajan aux flammes des bains, et qui également vient en aide aux gens en danger de naufrage.

En ce même jour, commémoration de Droseis, fille de Trajan, et des cinq vierges qui avec elle furent mises à mort par son père.

1. Le synaxaire grec dit que Jonas habita le pays de Saraar vis-à-vis du chêne de Débora [Genèse, xxxv, 8], et non pas que sa mère y fut enterrée. M. de S.

Եւ տօն սուրբ վկայիցն Պրիսկու, Մարտինու, Նիկողայու եւ Յունանու ճգնաւոր քահանայի եւ Սահակայ վկայի :]

* Հոռի ԺԴ եւ Սեպտեմբերի ԻԳ : Վկայաբանութիւն սրբուհւոյն Իրախսայ : * A fol. 43 v° b.

Լուկիանոս ամբարիշտ դատաւորն գնաց յԵգիպտոս, եւ արկեալ ի նաւ բազում քրիստոնեայս կապեալս՝ արս եւ կանայս, քահանայս եւ սարկաւագունս, կրօնաւորս եւ կուսանս, տարաւ ի քաղաքն Աղեքսանդրիա : Եւ անցուցանէին զնոսա ի տեղի որ կոչի Պոմա, եւ անդ բնակէր աղջիկ կրօնաւոր ամաց երկոտասանից եւ անուն էր նորա Իրախսա, դուստր քահանայի, եւ տեսանէր զի տանէին ի բարշ զկապեալսն, եւ տեղեկանայր ի նոցանէ զպատճառն, եթէ . Ընդէ՞ր չարաչար կապանօք տանին զձեզ : Եւ նոքա ասեն . Վասն անուանն Քրիստոսի, զի ոչ զոհեցաք կռոցն եւ ոչ ուրացաք զԱստուած այլ մարտիրոսանամք, զի եւ ոգիք մեր փառաւորեսցին յարքայութեանն երկնից :

Եւ զայս լուեալ երանելի եւ կոյս կրօնաւորն Իրախսա, աղաչեաց զկոմենդարխիսն

3 Վկայաբանութիւն] Վկայութիւն B — սրբուհւոյն] սրբուհւոյ կուսին B || 6 տեղի] մի *add.* B || 7 աղջիկ] մի *add.* B || 11 ոգիք] հոգիք B || 12 երանելի *om.* B — կոմենդարխիսն] կոմենդարխս B.

Aussi fête des saints martyrs Priscus, Martinus, Nicolas et Jonas [1] le prêtre ascète et Isaac le martyr.]

*14 hori, **23 Septembre**. * A fol. 43 v° b.

Martyre de sainte Iraïs [Raïs].

Le juge impie Lucianus s'étant rendu en Égypte, y embarqua nombre de chrétiens enchaînés, hommes et femmes, prêtres et diacres, moines et vierges, qu'il conduisit à Alexandrie. On les fit passer par un endroit appelé Vata ou Tammon, où demeurait une vierge religieuse, âgée de douze ans, dont le nom était Iraïs, fille d'un prêtre, et qui voyant qu'on traînait les gens chargés de chaînes, leur demanda : Pour quelle raison êtes-vous ainsi conduits cruellement liés? Ils lui répondirent : C'est pour le nom du Christ, et parce que nous n'avons pas consenti à sacrifier aux idoles et à renier Dieu, nous acceptons le martyre pour que nos âmes soient glorifiées dans le royaume des cieux.

Lorsque la bienheureuse vierge religieuse Iraïs eut entendu cela, elle

1. Jonas est probablement « le Sabbaïte » du monastère de S. Sabbas. M. de S.

որ զկապեալ քրիստոնեայսն ածէր, զի եւ զնա կապեսցէ ընդ նոսա, ասելով թէ. Եւ ես քրիստոնեայ եմ իբրեւ զդոսա ։ Եւ առժամայն կապեցին զերանելին Իրայիս ։ Եւ յորժամ տարան զնոսա յԱդրիանուպօլիս եւ կացուցին զամենայն կապեալսն առաջի Լու- * A fol. 44 rº a. կիանոսի * դատաւորին, եւ պատմեաց կոմենդարիսիս թէ որպէս տղայդ Իրայիս ինքնակամ մատոյց զանձն իւր ի կապանս ։

Եւ տեսեալ դատաւորին խնայեաց ի նա զի յոյժ մանկատիկ էր եւ գեղեցիկ տեսլեամբ, եւ հրամայեաց լուծանել ի կապանացն եւ թողուլ երթալ ի տուն իւր ։ Եւ նա ոչ կամեցաւ, այլ տրտմեցաւ յոյժ եւ ասէ. Մեռայց եւ ես վասն անուանն Քրիստոսի որպէս եւ դոքա ։

Եւ դատաւորն ոչ կամեցաւ տալ զնա ի տանջանս, զի յոյժ ողորմէր նմա ։ Եւ աղախինն Քրիստոսի սկսաւ խօսել ի սուրբ գրոց ընդ դատաւորն, եւ այնչափ ամաչեցոյց զկուռսն եւ զկռապաշտսն՝ մինչեւ զքաղցրութիւն դատաւորին դարձոյց, եւ նոյնժամայն հրամայեաց հատանել զգլուխ նորա ։

Եւ նա ասէ ցայլ կապեալսն. Տեսանէք թէ որպէս փոքրագոյնս եւ տկարս՝ զօրեղական անյաղթելի եղեւ. փութացարուք եւ դուք զի միասին զպսակս առցուք ի ձեռանէ

1 նոսա] նոսին B || 2 իբրեւ զդոսա] որպէս եւ դոքա B — առժամայն] հրամայեաց եւ *add.* B || 4 տղայդ] մատաղն B || 8 այլ] մանաւանդ *add.* B || 12 դարձոյց] ի բարկութիւն *add.* B || 14 զօրեղական] զօրեղ B || 15 եւ դուք *om.* B.

pria le commentarius, qui conduisait les chrétiens chargés de chaînes, de la lier aussi avec eux et dit : Moi aussi, je suis chrétienne comme eux. On lia aussitôt la bienheureuse Iraïs. Et lorsqu'on les eut amenés à Adrinople, * A fol. 44 rº a. et qu'on eut mis tous les captifs en présence * du juge Lucianus, le commentarius raconta comment la jeune Iraïs s'était offerte volontairement à être enchaînée.

Le juge, la regardant, eut pitié d'elle, car elle était fort jeune et belle de figure, et ordonna de la délivrer des liens et de la laisser retourner chez elle. Mais elle n'accepta pas; par contre, elle s'attrista beaucoup et dit : Je veux mourir, moi aussi, comme ceux-là, pour le nom du Christ.

Le juge ne voulut point la livrer aux tortures; car il fut saisi d'une grande pitié pour elle. Alors la servante du Christ se mit à parler au juge des saintes Écritures, et confondit à tel point les idoles et les idolâtres, jusqu'à faire oublier au juge sa bonté, qui ordonna de lui trancher aussitôt la tête.

Alors elle dit aux autres enchaînés : Vous voyez comment moi, la plus jeune et la plus faible, je suis devenue forte et invincible? Hâtez-vous aussi à faire de même pour que nous puissions obtenir ensemble les couronnes des

Քրիստոսէ եւ ընդ հրեշտակս ժառանգեսցուք զարքայութիւնն Աստուծոյ ։ Եւ ապա աղօթեաց առ Աստուած յերկար եւ հատին զգլուխ նորա ։

Եւ տեսեալ այլ սուրբքն զքաջութիւն երանելոյն եւ նոքա ամենեքին ի նմին ժամու սրով կատարեցան ։ Մարտիրոսացան սուրբքն եւ սրբուհի կոյսն Իրաիսս ի Սեպտեմբերի ԻԳ ։

* Յայսմ աւուր եւս աւետիս հրեշտակապետն Տեառն Եղիսաբեթի եւ յղացաւ Եղիսաբէթ ի Զաքարիայէ զՅովհաննէս Մկրտիչն Քրիստոսի, ըստ Յունաց ։ * A fol. 44 r° b.

[B Ի սմին աւր է սրբուհի առաքելուհեացն Պօղիքսինիայ կուսի եւ Քսանթէպիայ աշակերտի առաքելոցն, եւ վկայութիւն սուրբ վկայիցն Անդրէու, Յովհաննու, Պետրոսի եւ Անտոնինու որ յԱփրիկէ ։]

Հոռի ԺԵ եւ Սեպտեմբերի ԻԴ ։ Վկայաբանութիւն սրբուհւոյ կուսին Թեկղի ։

Սրբուհի եւ կոյս նախավկայն Քրիստոսի Թեկղիա, էր ի քաղաքէն յԻկոնիոյ, դուստր կնոջ այրւոյ եւ էր խօսեցեալ առն մեծատան, որոյ անուն էր Թեմերոս ։

2 յերկար] ընդ երկար B || 3 սուրբքն] սրբոցն B || 4 կատարեցան] ընդ սրբուհւոյն *add.* B || 5 ԻԳ] եւ Հոռի ԺԳ *add.* B. || 11 Վկայաբանութիւն ... Թեկղի] Վկայութիւն կոյս նախավկային սրբուհւոյն Թեկղի B || 12 Թեկղիա] Թեկղա B || 13 այրւոյ] որ անուն էր Թեկղիա *add.* B — որոյ] որում B.

mains du Christ, et hériter avec les anges du royaume de Dieu. Ensuite elle se mit à prier Dieu longuement et on lui trancha la tête.

Les autres saints, témoins du zèle de la bienheureuse, moururent tous en même temps par le glaive. Les saints et la vierge sainte Iraïs furent martyrisés le 23 Septembre.

* En ce jour, d'après les Grecs, l'archange du Seigneur donna l'annonciation à Élisabeth, et elle conçut de Zacharie, Jean, qui devait baptiser le Christ. * A fol. 44 r° b.

[B En ce même jour, fête des saintes femmes apôtres les vierges Polyxène et Xantippe, disciples des apôtres, et martyre des saints martyrs André, Jean, Pierre et Antonin en Afrique.]

15 hori, **24 Septembre**.

Martyre de la vierge sainte Thècle [1].

La sainte vierge et première martyre du Christ, Thècle, était de la ville d'Iconium, fille d'une veuve; elle était fiancée à un homme riche, dont le nom était Thamyris.

1. Célébré le même jour dans l'église grecque par un office poétique sous le titre de protomartyre, c'est-à-dire la première femme martyrisée pour le Christ, correspondant à saint Étienne protomartyr parmi les hommes. M. de S.

Եւ սուրբն Պօղոսի առաքելոյն ի գնալ յԻկոնիոն քաղաքն՝ իջաւանեցաւ ի տանն Ոնեսիփորայ աշակերտի, եւ խօսէր ժողովրդեանն եւ ուսուցանէր զբանն Աստուծոյ ։ Եւ էր մերձ առ տանն Թեկղեայ եւ ընդ պատուհան սենեկին իւրոյ խոնարհեցուցանէր զգլուխն իւր եւ լսէր զվարդապետութիւնն Պօղոսի ։ Եւ լցեալ Հոգւով սրբով՝ զերիս աւուրս ի պատուհանէն ոչ մեկնեցաւ, եւ ոչ եկեր եւ ոչ արբ ։

Եւ երթեալ մօրն իւրոյ Թեկղեայ եւ խօսեցեալ փեսայն Թամերոս, բազում աղաչանօք աղաչէին զԹեկղ ի բաց կալ ի քարոզութենէն Պօղոսի, եւ ոչ կարացին որոշել ի պատու-

* A fol. 44 v° a. հանէն եւ յունկնդրութենէն Պօղոսի ։* Եւ բարկացեալ ժողովեցին արս անօրէնս եւ անառակս գնացին ի տունն Ոնեսիփորայ, կալան զՊօղոս եւ տարան առաջի դատաւորին Կեստացեայ, եւ համարձակութեամբ քարոզեաց Պօղոս զՔրիստոս, եւ յոյժ տանջեցին զնա եւ արկին ի բանդ կապեալ շղթայիւք ։

Եւ լուեալ Թեկղեա յարուցեալ ի գիշերի գնաց ի բանդն եւ տուեալ ոսկի բանդապանացն ի զարդուց իւրոց, եմուտ առ Պօղոս, ողջոյն ետ, նստաւ առ ոտս նորա եւ համբուրելով զշղթայս ոտիցն՝ լսէր զբանն կենաց, եւ հաստատէր ի հաւատսն Քրիստոսի ։

Եւ երթեալ մայր իւր եւ անուանեալ այրն Թամերիս ի բանդն, գտին զԹեկղեա առ

1 Եւ... քաղաքն] Եւ եկեւ սրբոյն Պօղոսի առաքելոյն գնալ յԻկոնիոն քաղաքն B — իջաւանեցաւ] իջավանեցաւ B || 6 փեսայն] այրն B || 7 Թեկղ] Թեկղեա B || 8 յունկնդրութենէն] բանին *add.* B || 12 լուեալ] լուաւ B — ի գիշերի] գիշերի B || 13 ետ] տուեալ B. || 14 հաստատէր] հաստատեցաւ B || 16 Թամերիս] Թամերոս B.

Saint Paul, l'apôtre, en se rendant à la ville d'Iconium, était descendu à la maison du disciple Onésiphore, et il parlait au peuple et lui enseignait la parole de Dieu. Il était tout près de la maison de Thècle, qui, de la fenêtre de sa chambre, penchait sa tête et écoutait la doctrine de Paul. Elle fut remplie du Saint-Esprit et ne quitta pas la fenêtre pendant trois jours, se privant de manger et de boire.

La mère de Thècle et le fiancé Thamyris vinrent prier Thècle avec beaucoup d'insistance de renoncer à la prédication de Paul, mais ils ne

* A fol. 44 v° a. purent lui faire quitter la fenêtre, ni l'empêcher d'écouter Paul. * Alors, irrités, ils rassemblèrent des gens impies et débauchés, se rendirent à la maison d'Onésiphore, se saisirent de Paul et le conduisirent devant le juge Cestacus. Paul prêcha avec hardiesse le Christ; on le tourmenta beaucoup et on le jeta, chargé de chaînes, en prison.

Ce qu'ayant appris, Thècle se rendit pendant la nuit à la prison, remit aux geôliers des pièces d'or de sa parure, fut introduite auprès de Paul, le salua, s'assit à ses pieds, baisa les chaînes de ses pieds, écouta la parole de la vie et se raffermit dans la foi du Christ.

Sa mère et l'homme nommé Thamyris s'étant rendus à la prison, y trou-

Պօղոսի, եւ ի բաց ածեալ տարան առ դատաւորն ։ Եւ դատապարտեցին զԹեկղէա հրով այրել. եւ զՊօղոս գան հարեալ հանին ի քաղաքէն ։ Եւ երթեալ եգիտ տեղի ինչ յորում դոյր ջուր իմն, եմուտ ի ներքս ընդ Ոնեսիփորոս, եւ էին անդ զաւուրս եօթն նօթիք, աղօթելով վասն Թեկղեայ զի մի մերձեսցի ի նա հուրն ։

Եւ մինչդեռ առաջի դատաւորին կայր Թեկղիա, ի մէջ ամբոխին տեսանէ զՏէր ի կերպարանս Պօղոսի նստեալ եւ քաջալերեցաւ յոյժ ։ Եւ դարձեալ ետես զի վերանայր յերկինս ։

Եւ յորժամ բորբոքեցին զհուրն, եւ * մերկացուցին զԹեկղէա եւ նա արարեալ զնշան սրբոյ խաչին յինքեան, եմուտ եկաց ի մէջ հրոյն ։ Եւ յանկարծակի եղեւ որոտումն եւ անձրեւ սաստիկ իջեալ շիջոյց զհուրն եւ ոչ այրեցաւ սրբուհի կոյսն ։ * A fol. 44 v° b.

Եւ ելեալ ի հրոյն՝ երթայր խնդրել զՊօղոս եւ եգիտ զոմն զոր յղեալ էր Պօղոս զի վաճառեսցէ զհանդերձս իւր եւ գնեսցէ հաց ։ Զհետ նորա ընթացեալ չոգաւ առ Պօղոս եւ տեսեալք զմիմեանս ուրախ եղեն յոյժ ։ Եւ զՈնեսիփորոս դարձոյց Պօղոս ի տուն իւր եւ ինքն եւ Թեկղի գնացին յԱնտիոք Պիսիդեայ ։

Եւ քաղաքապետն Աղեկսանդրոս տեսեալ զԹեկղի յանկացաւ գեղոյ նորա. եւ

1 ածեալ] հանին եւ *add.* B — առ դատաւորն] առաջի դատաւորին B || 3 Ոնեսի-փորոս] Ոնեսիփորայ B || 4 մերձեսցի ի նա հուրն] այրեսցի B || 5-7 Եւ մինչդեռ ... յերկինս *om.* B || 8 նա] նորա B || 10 եւ ոչ այրեցաւ] եւ անվնաս պահեցաւ B || 11 երթայր խնդրել] երթեալ խնդրէր B || 14 Պիսիդեայ] քաղաքն *add.* B.

vèrent Thècle auprès de Paul, et l'ayant saisie, l'entraînèrent auprès du juge. On condamna Thècle à être brûlée, et après avoir frappé Paul, on le conduisit hors de la ville. Il alla trouver un endroit où il y avait une source, y pénétra avec Onésiphore et ils y restèrent sept jours à jeun, priant pour Thècle, afin que les flammes ne s'approchassent pas d'elle.

Tandis que Thècle se trouvait en présence du juge, elle aperçut assis parmi l'assistance le Seigneur sous les traits de Paul, elle en fut beaucoup encouragée. Elle l'aperçut encore s'élevant au ciel.

Lorsqu'on eut allumé le feu, * on déshabilla Thècle; elle fit le signe de la sainte croix sur sa personne, pénétra et resta debout dans les flammes. Il se fit aussitôt un grondement de tonnerre et une grande pluie se mit à tomber qui éteignit le feu, et la vierge sainte ne fut point brûlée. * A fol. 44 v° b.

Elle sortit du feu et s'en alla à la recherche de Paul. Elle rencontra quelqu'un que Paul avait envoyé pour vendre ses vêtements afin d'acheter du pain. Elle courut sur ses traces et vint trouver Paul. Ils furent grandement réjouis de se revoir. Paul renvoya chez lui Onésiphore, et lui et Thècle se rendirent à Antioche de Pisidie.

Le préfet de la ville, Alexandre, à la vue de Thècle, s'éprit de sa beauté, et

աղաչէր զՊօղոս տալ զԹէկղի նմա ի կնութիւն եւ նա ոչ առ յանձն ասելով թէ . Ոչ ճանաչեմ զաղջիկն զայն : Եւ խորհեցաւ Աղեքսանդրոս բռնութեամբ ըմբռնել զնա եւ ոչ կարաց, այլ մանաւանդ յաղթահարեցաւ ի կուսէն անարգանօք, քանզի պատառեաց զքղամիդն եւ զծածկոյթ գլխոյն ընկէց յերկիր, եւ ամօթալից դարձաւ ի տուն իւր : Եւ հրամայեաց գազանաց ընկենուլ զերանելին Թէկղի :

Եւ կին մի էր հեթանոս ի թագաւորական ազգէ, անուն Տրիփենա, որոյ դուստրն
* A fol. 45 r° a. Փաղկոնիլա մեռեալ * էր : Եւ տեսանէ ի տեսլեան զդուստր իւր որ ասէր ցնա . զԹէկղեա զաղախին Աստուծոյ ա՛ռ առ քեզ եւ սիրեա զնա՝ այնպէս որպէս զիս . թերեւս աղաչեսցէ զԱստուած իւր վասն իմ եւ փոխեցայց յայսմ խաւարային եւ չարչարանաց տեղւոյս ի հանգիստ : Եւ առժամայն ա՛ռ Տրիփենա զԹէկղեա ի տուն իւր :

Եւ դարձեալ տարան զերկուհի կոյսն յասպարէզ, ըստ հրամանի Աղեքսանդրի, եւ արձակեցին ի նա գազանս եւ ոչ մերձեցան յաղախինն Քրիստոսի : Եւ կայր ի մէջ գազանացն, տարածեալ զձեռս իւր յերկինս եւ աղօթէր առ Աստուած : Եւ ի կատարել զաղօթսն, տեսանէ մերձ ինքեան գուբ մի մեծ լի ջրով եւ ասէ . Ահաւասիկ ժամ լուանալոյ զիս մկրտութեամբ, եւ անկաւ ի մէջ ջրոյն, մկրտեցաւ յանուն ամենասուրբ եւ

1 աղաչէր] աղաչեալ B — ի կնութիւն] ի կնութեան B — ասելով թէ . Ոչ ճանաչեմ զաղջիկն զայն *om.* B || 2 զնա] զԹէկղեա B || 3 ի կուսէն] ի նմանէ B || 4 գլխոյն] գլխոյ նորա B || 6-10 Եւ կին ... տուն իւր *om.* B || 12 ի նա] ի նմա B — գազանս] եւ խնամօքն Աստուծոյ *add.* B || 14 տեսանէ] եւտես B || 14-p. 311 l. 2 եւ ասէ ... երեւեցաւ] եւ անկեալ ի մէջ ջրոյն ասէ . Ահաւասիկ ժամանակ է մկրտելոյ Տէր Յիսուս Քրիստոս, ահա այսօր ի յետին աւուրս մկրտիմ արեամբ իմով ի մէջ ջրոյ B.

pria Paul de la lui donner pour épouse; mais celui-ci s'y refusa en disant : Je ne connais point cette jeune fille. Alors Alexandre songea à la saisir par la force, mais il n'y parvint pas, par contre il fut honteusement vaincu par la vierge, qui lui déchira son manteau et jeta à terre sa coiffure; il rentra chez lui tout confus. Il ordonna alors de jeter aux bêtes féroces la bienheureuse Thècle. Il y avait une femme païenne, de la famille royale, nommée
* A fol. 45 r° a. Tryphena, dont la fille Falconilla * était morte; elle vit dans un rêve sa fille qui lui disait : Prends chez toi Thècle, la servante de Dieu, et aime-la comme moi-même, peut-être priera-t-elle son Dieu pour moi et serai-je transportée de ce lieu de ténèbres et de souffrances en un lieu de repos. Tryphena prit aussitôt Thècle chez elle.

On conduisit de nouveau la vierge sainte au cirque, sur l'ordre d'Alexandre, et on lança contre elle des bêtes féroces; mais elles ne s'approchèrent pas de la servante du Christ. Elle demeura au milieu des fauves, les mains levées vers le ciel et priant Dieu. Lorsqu'elle eut achevé sa prière, elle aperçut près d'elle un grand bassin plein d'eau et elle dit : Voici le moment de me laver par le baptême, et elle se jeta dans l'eau et fut baptisée au nom de

երկրպագելի Երրորդութեանն ։ Եւ էին ի ջուրն թունաւոր սողունք որ առժամայն սատակեցան ի փայլմանէ լուսոյն որ երեւեցաւ ։

Եւ ապա կապեցին զԹեկղեա ի վայրենի ցուլ մի եւ ընդ կողս ցլոյն վարեցին շամփուրս հրացեալս եւ հուրն խզեաց զկապանսն եւ Թեկղեա արձակեցաւ ամբողջ ։ Եւ տեսեալ Աղեքսանդրոս զարհուրեցաւ եւ զգեցոյց Թեկղի հանդերձս եւ արձակեաց * խաղաղութեամբ ։ Գրեաց վասն նորա եւ ետ քաղաքացեացն զայս ինչ . ԶԹեկղեա զբարեպաշտ աղախինն Քրիստոսի արձակեցի ձեզ ։ Եւ ամենայն ժողովուրդն ետուն փառս Աստուծոյ եւ որպէս ի միոյ բերանոյ ասէին . Մի է Աստուած ամենեցունց Տէր եւ արարիչ, միայն նա է Աստուած որ զԹէկղեա կեցոյց ։ * A fol. 45 r° b.

Եւ լուաւ Տրիփենա, լցաւ ուրախութեամբ, գնաց բազմութեամբ ընդ առաջ նորա եւ գիրկս արկեալ համբուրեաց եւ ասէ . Այժմ ծանեայ զի մեռեալ դուստրն իմ կենդանացաւ ։ Եկեսջիր ի տուն իմ եւ զամենայն ինչս իմ քեզ գրեցից ։ Եւ արարեալ առ նա աւուրս ինչ իբրեւ ութ, ուսոյց նմա զամենայն կարգս բարեպաշտութեան եւ ամենեցուն որ ի տանն էին եւ զՏրիփենա դարձոյց յաստուածգիտութիւն ։

Եւ ինքն Թեկղեա կարօտէր տեսանել զՊօղոս եւ լուաւ եթէ ի Միւռոս Լիւկիացւոց

3 ապա] կալեալ B — կողս] մարմինս B — վարեցին] վարէին B || 4 եւ ... ամբողջ] բայց եւ այնպէս ողջանդամ ապրեցաւ կոյսն B || 5 Թեկղի] Թեկղեայի B || 7 ժողովուրդն] արք եւ կանայք *add.* B || 8 ամենեցունց] ամենեցուն B || 10-12 Եւ լուաւ ... գրեցից] Եւ կին մի հեթանոս Տրիփենա անուն ի թագաւորական զարմէ, առեալ տարաւ ի տուն իւր B || 15 լուաւ] լուեալ B.

la très sainte et adorable Trinité. Il se trouvait dans l'eau des reptiles venimeux qui moururent aussitôt par la clarté de la lumière qui y apparut.

On lia ensuite Thècle à un taureau sauvage, et on enfonça dans les côtes du taureau des broches embrasées; mais le feu brisa les liens et Thècle fut délivrée, indemne. Ce que voyant, Alexandre, saisi d'épouvante, fit passer des vêtements à Thècle et la laissa partir * en paix. Il écrivit un ordre pour elle ainsi conçu, qu'il remit à la population de la ville : Je vous ai libéré Thècle la pieuse servante du Christ. Toute la population rendit gloire à Dieu, et comme d'une seule bouche se mit à dire : Il n'y qu'un Dieu, le maître et le créateur de tous. Il est le seul Dieu, qui a sauvé Thècle. * A fol. 45 r° b.

Tryphena, l'ayant appris, fut remplie de joie, se rendit, accompagnée d'un grand nombre de personnes, au-devant d'elle, la prit dans ses bras, et la baisa en disant : Je reconnais maintenant que ma fille défunte est revenue à la vie. Tu viendras chez moi et je ferai transcrire tous mes biens en ton nom. Thècle resta chez elle environ huit jours, lui enseigna tous les usages de la piété, ainsi qu'à tous ceux qui se trouvaient dans la maison, et convertit Tryphena à la science de Dieu.

Mais Thècle aspirait à voir Paul; et ayant appris qu'il se trouvait à Myre

է . զգեցաւ առնացի զգեստ եւ գնաց եգիտ զՊօղոս զի ուսուցանէր ժողովրդեանն զբանն Աստուծոյ : Եւ առեալ ողջոյն ասէ ցնա . Ընկալայ զլուացումն աւազանին : Եւ պատմեաց Պօղոսի զամենայն եղեալսն առ նա : Եւ գոհացեալ զԱստուծոյ ետ Թեկղայի աւետարան եւ յուղարկեաց ի յԻկոնիոն քաղաքն իւր զի քարոզեսցէ զբանն Աստուծոյ :

* A fol. 45 v° a. Եւ երթեալ ի տունն Ոնեսիփորայ, նստաւ ի տեղւոջն * ուր Պօղոս նստէր եւ ուսուցանէր եւ լինէր ի պատուհանէն լսելով ընկալաւ զշնորհսն Աստուծոյ : Կոչեաց Թեկղեա զմայր իւր եւ ասէ . Հաւատաս թէ կենդանի է Տէրն յերկինս եւ զոր ինչ եւ կամեսցիս՝ տայցէ քեզ, եւ եթէ զդուստրս քո կամեսցիս՝ ահաւասիկ առաջի քո եմ : Եւ նորա ոչ հաւանեալ՝ մնաց յանհաւատութեանն :

Եւ ելեալ Թեկղեա գնաց ի Սելեւկիա ի Սուրիացւոց քաղաքն : Եգիտ զամենեսեան անհաւատս եւ քարոզեաց նոցա զՔրիստոս : Եւ խորհեցաւ ի միում տեղւոջ առանձինն բնակել եւ ելեալ ի Միւսինեա լեառն, եգիտ այր մի յորում էր անդ աղբիւր եւ անդ բնակեցաւ : Եւ յամենայն կիւրակէի ելանէր յայրէն, քաղէր բանջարս վայրենիս եւ շաբաթն ողջոյն այնու շատանայր :

Եւ լուեալ քուրմն Կապիտոլի կռոցն, ել ձիւոր՝ գնաց ի լեառն եւ յորժամ մերձ եղեւ եւ ետես զերանելին Թեկղեա եւ յարձակեցաւ երիվարաւն յընթացս առ ի հարկանել

1 գնաց] գնացեալ B — զի] որ B || 2 ասէ ցնա ... աւազանին *om.* B || 4 զի] եւ անդ *add.* B || 5 նստաւ] նկաւ B — նստէր եւ] նստեալ B || 12 անդ *om.* B.

en Lycie, elle revêtit des vêtements d'homme, alla trouver Paul, qui prêchait au peuple la parole de Dieu. Elle le salua et dit : J'ai reçu le baptême des fonts. Elle raconta à Paul tout ce qui s'était passé. Paul rendit grâces à Dieu et remit à Thècle un évangile et l'envoya dans sa ville d'Iconium pour y prêcher la parole de Dieu.

* A fol. 45 v° a. Elle se rendit à la maison d'Onésiphore, se mit à la place * où Paul s'asseyait et enseignait lorsqu'elle l'écoutait de la fenêtre et où elle avait reçu les grâces de Dieu. Thècle fit appeler sa mère et lui dit : Crois-tu au Seigneur qui est vivant au ciel et qu'Il t'accordera tout ce que tu lui demanderas? Si tu veux m'avoir moi, ton enfant, me voici devant toi. Celle-ci ne consentit point et resta dans l'infidélité.

Alors Thècle partit pour la ville de Séleucie de Syrie. Elle y trouva toute une population infidèle et y prêcha le Christ. Elle songea à vivre seule, dans un endroit solitaire, et monta vers la montagne Mysénia, et y trouva une grotte avec une source d'eau, et y fixa sa demeure. Elle sortait tous les dimanches de la grotte, ramassait des légumes sauvages et en faisait sa nourriture pour toute la semaine.

Le prêtre des idoles du Capitole, ayant entendu parler d'elle, monta à cheval et se rendit à la montagne ; lorsqu'il fut tout près et qu'il aperçut la

զաղախինն Քրիստոսի ։ Եւ նորա սաստեաց նմա՝ անկաւ յերիվարէն եւ խորտակեցաւ ։ Եւ դարձաւ անդրէն յաւազնեալ ի տուն իւր, կարծելով թէ աստուածուհի էր այն զոր պաշտէին ։

Եւ կոչեաց նկարագիր եւ ասաց նմա հանել ճշմարտիւ զնմանութիւն պատկերին զոր ետես՝ կոյս * գեղեցիկ տեսլեամբ, ունելով գինդս յականջս իւր ։ Եւ տեսեալ քրմին զպատկերն Թեկղեայ առժամայն կանգնեցաւ ի ցաւոցն եւ մինչեւ ցայսօր պատկերն այն յանուն սրբուհւոյն Թեկղեայ բազում նշանս եւ սքանչելագործութիւնս առնէ յեկեղեցւոջն Սելեւկիայ ։ * A fol. 45 v° b.

Իսկ երանելին Թեկղեա յայրին նստելով զբազմութիւնս ի հեթանոսացն լուսաւորեաց մեծաւ սքանչելագործութեամբ ։ Եւ ապա փոխեցաւ յայնմ լեառնէն եւ գնաց յայլ լեառնն որ կոչի Կամաղիմ ի Ռոդիանէ, եւ անդ բազում սքանչելիս արարեալ յոլովագոյնս ի պաշտօնէից կռոցն՝ արս եւ կանայս՝ դարձոյց ի Քրիստոս եւ մկրտէր զնոսա ի ձեռն քահանայից եւ զհիւանդս բժշկէր աղօթիւք, եւ զդեւս ի մարդկանէ հալածէր անուամբն Յիսուսի ։

Եւ ամենայն բժիշկքն որ ի Սելեւկիա խափանեցան յարուեստից իւրեանց, եւ անվաստակք եւ անշահք մնացին, եւ նախանձեալք տրտմութեամբ խորհուրդ արարին եւ

4 նկարագիր] նկարագիրս B — ճշմարտիւ] ճշգրիտ B || 7 սքանչելագործութիւնս] բժշկութիւն B || 8 Սելեւկիայ *om.* B || 9 նստելով] անքաւ *add.* B || 11 Կամաղիմ ի Ռոդիանէ] Կամաղիոն ի Ռոդիանէ B || 12 ի Քրիստոս] առ Աստուած B || 14 Յիսուսի] Քրիստոսի B.

bienheureuse Thècle, il lança son cheval au galop pour heurter la servante du Christ. Mais elle le blâma et il tomba de cheval et se brisa le corps. Il retourna chez lui rempli de douleurs, la croyant une déesse, qu'il fallait adorer.

Il fit venir un peintre et lui commanda de rendre fidèlement les traits du visage qu'il avait remarqué : * une vierge fort belle de figure, avec des boucles aux oreilles. Lorsque le prêtre des idoles vit le portrait de Thècle, il se redressa aussitôt n'ayant plus de douleurs, et cette image, au nom de Thècle, fait jusqu'aujourd'hui beaucoup de miracles et des prodiges dans l'église de Séleucie. * A fol. 45 v° b.

Quant à la bienheureuse Thècle qui habitait la grotte, elle illumina beaucoup de païens en opérant nombre de grands miracles. Elle quitta plus tard la montagne et se rendit dans une autre appelée Kalamion, à Rhodes, où elle fit beaucoup de miracles et convertit au Christ un très grand nombre d'adorateurs des idoles, hommes et femmes, qu'elle fit baptiser par les mains des prêtres; elle guérit aussi les malades par ses prières et chassa, au nom de Jésus, les démons des hommes.

Tous les médecins à Séleucie virent leurs affaires diminuer, et restèrent inoccupés et sans profit; ils en devinrent jaloux et tristes, tinrent conseil,

կոչեցին արս անառակս և յանդգունս, արբուցին զնոսա գինւով և արձակեցին ի լեառն, զի բռնութեամբ ապականեսցեն ընդ սուրբ կոյսն : Կարծէին թէ կռոց աստուածուհի իցէ և այնու խափանեսցեն զօրութիւնքն որ ի նմանէ :

* A fol. 46 r° a. Եւ եկեալք * յայրն բախեցին զդուռն : Եւ հարցանէր կոյսն թէ . Յինչ պէտս եկիք այսր : Եւ նոքա ասեն . Եկաք ննջել ընդ քեզ : Եւ տարածեալ զձեռսն իւր յերկինս աղաչեաց զԱստուած փրկել ի փորձութենէն : Եւ ձայն եղեւ յերկնից առ նա և ասէ . Թեկղի ճշմարիտ աղախին իմ, մի երկնչիր զի ես ընդ քեզ եմ . վէմդ որ առաջի քո է պատառեսցի և դու մտցես ի նա, և անդ այցելութիւն արարից քեզ : Եւ տեսեալ զվէմն պատառեալ փախեաւ և եմուտ ի ներքս և դարձեալ փակեցաւ, որ և ոչ հետք պատառմանն երևեցաւ : Եւ յարձակեցան անօրէնքն զկնի և կալան մասն ինչ ի վերարկուէ գլխոյն որ արտաքոյ վիմին կախեցաւ ի վկայութիւն տեսողացն :

Եւ այսպէս կատարեցաւ սրբուհին և նախավկայն Քրիստոսի Թեկղեա, Սեպտեմբերի ԻԴ :

Իսկ երանելին կոյսն յորժամ լուաւ զբանն փրկութեան ի Պօղոսէ՝ ամաց տասն և

1 յանդգունս] յանդուգնս B || 2-11 զի բռնութեամբ ... տեսողացն] ի վերայ սրբոյ կուսին : Եւ նա տարածեալ զձեռս իւր յերկինս՝ աղաչեաց զԱստուած փրկել ի ձեռաց անօրինաց, և նոյնժամայն պատառեալ վիմին հանեցաւ ի վերայ Թեկղեայ և փակեաց ընդ իւրև B || 12 Սեպտեմբերի ԻԴ] և Հոռի ԺԵ *add.* B.

firent venir des gens sans moralité et impertinents, les grisèrent avec du vin et les envoyèrent à la montagne pour corrompre de force la vierge sainte. Ils croyaient qu'elle était une déesse d'idoles, et que de cette manière ils lui enlèveraient la puissance qui émanait d'elle.

* A fol. 46 r° a. Ils se rendirent * à la grotte et frappèrent à la porte. La vierge leur demanda : A quel sujet êtes-vous venus ici ? Ils lui répondirent : Nous sommes venus pour coucher avec toi. Elle éleva ses mains au ciel, et pria Dieu de la délivrer de la tentation. Une voix du ciel se fit entendre à elle qui dit : Thècle, ma véritable servante, n'aie aucune crainte, car je suis avec toi. Le rocher qui est devant toi s'ouvrira, tu y pénétreras, et je t'y rendrai visite. Elle aperçut le rocher entr'ouvert, y accourut, y pénétra, et le rocher se referma de manière à ne laisser aucune trace de fissure. Les impies se mirent à sa poursuite, et retinrent un pan de l'étoffe dont elle se couvrait la tête, et qui resta en dehors du rocher, comme témoignage pour ceux qui assistaient.

C'est ainsi que mourut la sainte et première martyre du Christ, Thècle, le 24 Septembre.

La bienheureuse vierge lorsqu'elle entendit les paroles de salut de Paul, avait dix-huit ans; elle passa soixante-douze années en tortures, en errant

ութից, եւ ի չարչարանս եւ ի շրջագայութեան եւ յայրս լերանց ամս եօթանասուն եւ երկու . ամենայն ժամանակք կենաց նորա ամք իննսուն :

Յայսմ աւուր տօն է սուրբ առաքելոցն Ապօղոսի, Կեփայի եւ Պարմենեայ :

[B * Եւ յիշատակ սուրբ եւ մեծ վկային Մօրտիպետի սուրբ եւ սքանչելագործ ճգնաւորին, եւ սրբուհւոյն Փարիսայ :]

* Հոռի ԺԶ եւ Սեպտեմբերի ԻԵ : Վկայաբանութիւն սուրբ եպիսկոպոսին Դոսանայ : * A fol. 46 r° b.

Յորժամ Սաբուհիոս հրապաշտ արքայն Պարսից պատերազմաւ պաշարեաց զքաղաքն Վիզանդ եւ գերեաց զբազումս ի քրիստոնէից՝ արս եւ կանայս . ընդ որս եւ զԵղիոդորոս զեպիսկոպոս քաղաքին եւ զԴոսան քահանայն եւ այլ եւս քահանայս : Եւ ի ճանապարհի գերութեանն հիւանդացաւ Եղիոդորոս եպիսկոպոսն եւ ձեռնադրեաց զԴոսան քահանայն՝ եպիսկոպոս, տուեալ նմա զսեղան խորհրդածութեան զոր էառ ընդ ինքեան, եւ ինքն հանգեաւ խաղաղութեամբ :

Իսկ երանելի եպիսկոպոսն Դոսան հանապազ զպաշտօն իւր մատուցանէր Աստուծոյ եւ քաջալերէր զժողովուրդն գոհութեամբ հաստատուն կեալ ի հաւատսն Քրիստոսի :

2 երկու] եւ եղեն *add.* B. || 6 Վկայաբանութիւն ... Դոսանայ] Վկայութիւն սրբոյ եպիսկոպոսին եւ վկային Դոսանայ, որ ի Պարս կատարեցաւ B || 7 Յորժամ] Շապուհ *add.* B || 9 զԵղիոդորոս] զԵլիդորոս B || 10 Եղիոդորոս] Ելիդորոս B || 11 զսեղան] սեղան B || 12 խաղաղութեամբ] ի Քրիստոս *add.* B || 13 իւր] անդադար *add.* B || 14 կեալ] կալ B.

partout dans les grottes des montagnes; les années de sa vie, en tout, furent quatre-vingt-dix.

En ce jour, fête des saints apôtres Apollos [1], Céphas et Parmenas.

[B * Commémoration du saint et grand martyr Mortipet, le saint ascète thaumaturge, et de sainte Farisa.]

* 16 HORI, **25 Septembre**. * A fol. 46 r° b.

Martyre du saint évêque Dosas.

Lorsque Sapor le roi des Perses, adorateur du feu, assiégea pendant la guerre la ville de Visante et fit prisonniers nombre de chrétiens, hommes et femmes, il se trouva parmi eux Éliodoros l'évêque de la ville, le prêtre Dosas avec d'autres prêtres. Sur le chemin de la captivité l'évêque Éliodoros tomba malade, et sacra le prêtre Dosas évêque; il lui remit l'autel du mystère qu'il avait emporté avec lui, et mourut paisiblement.

Le bienheureux évêque Dosas offrit chaque jour à Dieu son service et encouragea la population à rendre grâces et à demeurer inébranlable dans

1. Hébreux, xi, 38.

Եւ լուեալ թագաւորին բարկացաւ, եւ հրամայեաց եւ հատին զգլուխ նորա եւ կատարեցաւ բարի խոստովանութեամբ յանուն Տեառն մերոյ Քրիստոսի :

Յայսմ աւուր տօն է սրբուհւոյն Ագաթոկլեայ :

Սա աղախին էր կնոջ կռապաշտի, որոյ անուն էր Պաւղինեայ եւ ծանր ծառայութեամբ չարչարէր զԱգաթոկլեայ եւ ոչ կարաց դարձուցանել ի հաւատոյն Քրիստոսի
* A fol. 46 v° a. եւ զոհել կռոցն : Եւ * երկաթի բրօք ջարդեաց զկողսն եւ այրեաց հրով զպարանոցն եւ զլեզուն եւ խստագոյն տանջանօք չարչարեաց զնա եւ այնպէս կատարեցաւ ի Քրիստոս :

* B p. 162 b. [B * Ի նմին աւուր վկայութիւն սրբոյն Պափնուտիոսի մեծի եւ առաքինասէր ճգնաւորին Եգիպտացւոյ, որ բազում եւ ազգի ազգի տանջանօք ի Դոմետիանոսէ կատարեցաւ վասն խաչին Քրիստոսի :

Կատարեցան ի նմին աւուր եւ այլ մարտիրոսք՝ երկու եղբարք հարազատք, եւ մայրն իւրեանց սրբուհին Տատի, Սաբինիանոս եւ Պաւղոս, ի քաղաքն Դամասկոս վասն անուանն Քրիստոսի :

1 նորա] Դոմանայ B || 2 բարի խոստովանութեամբ *om.* B — մերոյ] Յիսուսի *add.* B — Քրիստոսի] Սեպտեմբերի ԻԵ եւ Հոռի ԺԶ *add.* B || 3 տօն է] նահատակութիւն B — Ագաթոկլեայ] Ագաթոկղեայ B || 6 ջարդեաց] տանջեաց B || 7 եւ խստագոյն ... զնա *om.* B — կատարեցաւ] բարի խոստովանութեամբ *add.* B.

la foi du Christ. Ce que le roi ayant appris, il en fut irrité et ordonna de lui trancher la tête. Le saint mourut en bonne confession pour le nom de notre Seigneur le Christ.

En ce jour, fête de sainte Agathoclia.

Elle était la servante d'une femme idolâtre, dont le nom était Pauline, et qui tourmentait Agathoclia par de durs travaux, sans parvenir à la détourner de la foi du Christ et à la faire sacrifier aux idoles. Elle lui brisa les
* A fol. 46 v° a. reins avec des * bâtons de fer, lui brûla, avec du feu, le cou et la langue, et la tortura avec de plus cruels supplices. C'est ainsi qu'elle mourut dans le Christ.

* B p. 126 b. [B * En ce même jour, martyre de saint Paphnoutius le grand et vertueux ascète égyptien, qui, par ordre de Domitien, subit la mort, après de nombreuses tortures variées, pour la croix du Christ.

En ce même jour subirent la mort d'autres martyrs : deux propres frères Sabinianus et Paulus [1] et leur mère sainte Tatta, dans la ville de Damas, pour le nom du Christ.

1. Le compilateur arménien a mis une certaine confusion dans ses indications, car Paulus est le mari et non le fils de Tatta, tandis que les fils sont appelés : Sabinianus, Maximus, Rufus et Eugène. M. de S.

Յիշատակ է եւ սուրբ ճգնաւոր մօրն մերոյ երանելոյն Եփրոսինեայ կուսի ։

Եւ այլ տօն է Կղէոպայ առաքելոյն, որ ի գեօղն Էմաւուս ճանապարհակցեցաւ ընդ Քրիստոսի, եւ վկայութիւն Փերմինի եպիսկոպոսի եւ Մանկնի մարտիրոսի, եւ Թէոփիլոսի հետեւողն սուրբ առաքելոյն, որ վկայական չարչարանօք վասն Քրիստոսի կատարեցան ։

Յայսմ աւուր ասի թէ եղեւ հաւաքումն ոսկերաց սրբոց Հռիփսիմեանց ի ձեռն սրբոյն Գրիգորի, որք կային անթաղ եւ անապական զաւուրս ինն ։]

Հոռի ԺԷ եւ Սեպտեմբերի ԻԶ ։ Ննջումն Յովհաննու առաքելոյ եւ աւետարանչի ։

Յետ փոխման ամենօրհնեալ աստուածածնին եւ միշտ կուսին Մարիամու, Յովհաննէս առաքեալն զոր սիրէր Յիսուս՝ հրաման առ գնալ յԵփեսոս, եւ քարոզել զբանն Աստուծոյ ։ Եւ ի նաւաբեկութիւն անկեալ հանին զնա ալիք ծովուն յԵփեսոս ։ Եւ եկեալ քարոզէր եւ ուսուցանէր զանունն Քրիստոսի ։

Ընթերցաւ սա զաւետարանն Մատթէոսի եւ զՄարկոսին եւ զՂուկասուն եւ զայն ընկալեալ գրեաց եւ ինքն աւետարան ի ձեռն Պրոխորոսի աշակերտին իւրոյ, զայն ինչ՝ զոր երեք աւետարանիչքն ոչ յիշատակեցին եւ ոչ գրեցին յաւետարանս իւրեանց ։ Սկսեալ յանսկզբնական ծննդենէ Բանին Աստուծոյ ասելով. Ի սկզբանէ էր Բանն եւ

Commémoration de notre sainte mère ascète la bienheureuse vierge Euphrosyne.

De même, fête de l'apôtre Cléopas, qui fit le trajet avec le Christ, au village d'Emmaüs; et martyre de l'évêque Firmin et du martyr Manaci (?) et de Théophile, l'imitateur des apôtres, qui moururent, acceptant les supplices du martyre pour le Christ.

On dit qu'en ce jour eut lieu, par saint Grégoire, le rassemblement des ossements des saintes Hripsimée et ses compagnes, qui étaient restées sans sépulture et sans décomposition pendant neuf jours.]

17 hori, **26 Septembre.**

Dormition de Jean, l'apôtre et l'évangéliste.

Après l'Assomption de la mère de Dieu, louée par tous, et toujours vierge, Marie, l'apôtre Jean, que Jésus aimait, reçut l'ordre de se rendre à Éphèse et d'y prêcher la parole de Dieu. Ayant subi un naufrage, il fut transporté par les vagues de la mer à Éphèse. Il y entra prêcha et enseigna le nom du Christ.

Il lut les évangiles de Matthieu, de Marc et de Luc, et les ayant acceptés, il écrivit lui aussi un évangile, par l'entremise de Prochoros son disciple, y relatant ce que les trois évangélistes n'avaient point mentionné et écrit dans leurs évangiles. Il le commença par la naissance, sans commencement, du Verbe de Dieu, en disant : *Au commencement était le Verbe, et le Verbe était*

Բանն էր առ Աստուած եւ Աստուած էր Բանն. վասն որոյ եւ աստուածաբան անուանեցաւ :

Եւ ապա եկեալ վասն նորա առ Դոմետիանոս արքայն Հռոմայ եւ հրամայեաց եւ աքսորեցին զնա ի Պատմոս կղզին, յորում ետես զաստուածային եւ զահագին տեսիլն, * A fol. 46 v° b. եւ զդեւս* Արտեմեայ կռոցն հալածեաց յամենայն կղզւոյն, եւ քառասուն հազար մարդիկ մոլորեալք ի խաբէութենէ կռոցն, արս եւ կանայս, դարձոյց ի հաւատսն Քրիստոսի :

Եւ յորժամ մերձեցաւ օր հանգստեան իւրոյ, կոչեաց ի միասին զեղբարսն յաւուր կիւրակէի : Պատմեաց նոցա զամենայն նշանսն մեծամեծս զոր արար Աստուած ի ձեռն նորա եւ պատուիրեաց նոցա եւ ուսոյց պահել եւ կատարել զբանն Աստուծոյ եւ զամենայն քարոզեալսն ի նմանէ :

Եւ ասէ ցաշակերտն ցԲիւռոս . Բեր ինձ արս փայտատովք : Եւ յորժամ եկին՝ գնաց նոքօք ի տեղի մի եւ հրամայեաց եւ փորեցին գուբ մի խորագոյն, եւ հանեալ զհանդերձս իւր սփռեաց ի յատակս խորութեան բրածին : Եւ իջեալ նափորտամբն միայն եւ հողաթափովն եկաց ի վերայ հանդերձին եւ աղօթեաց ի բազում ժամս, խաչանիշ դրոշմեալ զամենայն անդամս իւր եւ ասէ . Տէր Քրիստոս ընկա՛լ զքո Յովհաննու զոգին եւ արժանաւորեա զիս քոյին հանգստեան :

Եւ տուեալ խաղաղութիւն՝ տարածեաց զանձն իւր ի վերայ հանդերձիցն, հրամայեաց

auprès de Dieu, et le Verbe était Dieu[1]. C'est pourquoi il fut appelé le théologien.

On le dénonça à l'empereur de Rome, Domitien, qui ordonna de l'exiler à l'île de Patmos. C'est là qu'il eut la vision divine et effrayante, et qu'il * A fol. 46 v° b. chassa de l'île entière les démons* de l'idole Artémis, et convertit à la foi du Christ quarante mille personnes, hommes et femmes, se trouvant dans l'erreur de l'idolâtrie.

Lorsque le jour de sa dormition fut proche, il fit appeler tous les frères ensemble, le jour de dimanche, leur narra tous les grands prodiges que Dieu avait accomplis par ses mains, leur recommanda et enseigna de conserver et d'accomplir la parole de Dieu et tout ce qu'il leur avait prêché.

Ensuite il dit à son disciple Byrrus : Fais venir des gens avec des pelles. Et lorsqu'ils furent arrivés, il partit avec eux à un endroit, où il leur ordonna de creuser une fosse très profonde, et s'étant dépouillé ensuite de ses vêtements, il les étendit au fond de la fosse creusée. Il y descendit vêtu d'un manteau seul et en pantoufles, se dressa sur les vêtements, pria de longues heures, fit le signe de la croix sur tous ses membres et dit : Seigneur Christ, reçois l'âme de ton Jean, et rends-moi digne de ton repos.

Il donna la paix, s'étendit sur les vêtements et ordonna de poser par-

1. Jean, I, 1.

սալ քարեաց զնել ի վերայ եւ ծածկել ։ Եւ երթեալ աշակերտացն ի քաղաքն պատմել * եղբարցն եթէ. Վարդապետն մեր Յովհաննէս ննջեաց ։ Եկեալ ոմանք յեղբարցն բացին զգերեզմանն եւ գտին զհողաթափսն միայն եւ զմարմինն ոչ գտին. քանզի Աստուած փոխադրեաց զնա որպէս ինքն կամեցաւ ։ * A fol. 47 rº a.

Հանգեաւ առաքեալն Քրիստոսի եւ աստուածաբան աւետարանիչն Յովհաննէս Հոռի ԺԷ եւ Սեպտեմբերի ԻԶ ։

[B * Ննջումն Յովհաննու առաքելոյ եւ աստուածաբան աւետարանչի աշակերտին Քրիստոսի ։ * B p. 163 b.

Յետ Փոխման՝ ամենասրբուհւոյ եւ միշտ կուսին եւ ամենօրհնեալ աստուածածնին Մարիամու, Յովհաննէս առաքեալն զոր սիրէր Յիսուս՝ հրաման առ գնալ յԵփեսոս եւ քարոզել զբանն Աստուծոյ ։ Եւ ի նաւաբեկութիւն անկեալ հան զնա ալիք ծովուն յԵփեսոս, եւ եկեալ քարոզէր եւ ուսուցանէր զանունն Քրիստոսի ։

Ընթերցաւ սա զաւետարանն Մատթէոսի եւ զՄարկոսի եւ զՂուկասու, եւ զայն ընկալեալ գրեաց եւ ինքն ի ձեռն Պրոխորոսի աշակերտին իւրոյ աւետարան, զայն ինչ զոր երեք աւետարանիչքն ոչ յիշատակեցին եւ ոչ գրեցին յաւետարանս իւրեանց ։ Սկսեալ յանսկզբնական ծննդենէ Բանին Աստուծոյ, ասելով. Ի սկզբանէ էր Բանն եւ Բանն էր առ Աստուած եւ Աստուած էր Բանն. վասն որոյ եւ աստուածաբան անուանեցաւ ։

dessus une plaque de pierre pour le couvrir. Les disciples retournèrent à la ville pour annoncer * aux frères : Notre maître Jean s'est endormi. Quelques-uns parmi les frères s'étant rendus à l'endroit, ouvrirent la tombe et n'y trouvèrent que les pantoufles seules; ils n'y trouvèrent point le corps, car Dieu l'avait transporté comme il lui avait plu. * A fol. 47 rº a.

L'apôtre du Christ et l'évangéliste théologien Jean reposa le 17 Hori, le 26 Septembre.

[B * Dormition de Jean l'apôtre et l'évangéliste théologien, disciple du Christ. * B p. 163 b.

Après l'Assomption de la très sainte et toujours vierge, Marie, mère de Dieu, bénie par tous, l'apôtre Jean, que Jésus aimait, reçut l'ordre de se rendre à Éphèse et d'y prêcher la parole de Dieu. Ayant subi un naufrage, il fut transporté par les flots de la mer à Éphèse, y entra, prêcha et enseigna le nom du Christ.

Il lut les évangiles de Matthieu, de Marc et de Luc, et les ayant acceptés, il écrivit lui aussi, par l'entremise de Prochoros son disciple, un évangile, y relatant tout ce que les trois évangélistes n'avaient point mentionné et écrit dans leurs évangiles. Il le commença par la naissance, sans commencement, du Verbe de Dieu, en disant : *Au commencement était le Verbe, et le Verbe était auprès de Dieu, et le Verbe était Dieu*[1]. C'est pourquoi il fut appelé le théologien.

1. Jean, I, 1.

Եւ ապա եղեւ վասն նորա առ Դոմետիանոս արքայն Հռոմայ եւ հրամայեաց եւ աքսորեցին զնա ի Պատմոս կղզին, յորում ետես զաստուածային եւ զահաւոր տեսիլն, եւ զդեւս Արտեմեայ կռոցն հալածեաց յամենայն կղզւոյն, եւ քառասուն հազար մարդիկ մոլորեալ ի խաբէութենէ կռոցն, արս եւ կանայս, դարձոյց ի հաւատն Քրիստոսի :

Եւ յորժամ մեռաւ անօրէն իշխանն Դոմետիանոս՝ դարձաւ սուրբ աւետարանիչն Յովհաննէս ի Պատմոս կղզւոյ անտի եւ եկն յԵփեսոս, եւ աղաչեցին զնա երթալ ի գաւառս հեթանոսաց, եւ չոգաւ : Եւ էր գաւառ յորում եպիսկոպոս կացուցանէր. եւ էր՝ յորում եկեղեցի շինէր. եւ էր՝ յորում ձեռնադրութիւն միոյ իրիք ի կարգաց եկեղեցւոյ տայր, վասն որոյ Հոգին սուրբ ցուցանէր նմա : Բայց եկն նա ի քաղաք մի որ բացագոյն էր սակաւ մի, եւ հանգոյց զեղբարս ամենայն իրօք :

Եւ հանդերձ այսու ամենայնիւ ետես նա զերիտասարդն որ զօրաւորագոյն էր մարմնով եւ գեղեցիկ տեսլեամբ եւ եռայր հոգւով իւրով : Եւ նուիրեաց յեպիսկոպոսն որ անդ կայր՝ եւ ասէ ցնա. Զսա քեզ յանձն առնեմ, բազում վկայութեամբ յանդիման եկեղեցւոյն Քրիստոսի որ վկայէ : Իսկ նա ընկալաւ եւ խոստացաւ բազում ինչ, եւ դարձեալ զնոյն խօսէր եւ վկայէր, եւ յետ այսր գնաց յԵփեսոս : Եւ եպիսկոպոսն յարեաց առ ինքն զերիտասարդն որ տուաւ նմա, եւ զթայր ի վերայ նորա եւ կերակրէր զնա, եւ զգուշանայր վասն նորա, ապա եւ կնիք ետ նմա, եւ ապա անփոյթ

On le dénonça à Domitien, l'empereur de Rome, qui ordonna de l'exiler à l'île de Patmos, où il eut la divine et effrayante vision, et chassa de l'île entière les démons de l'idole Artémis; il convertit à la foi du Christ quarante mille personnes, hommes et femmes, qui se trouvaient dans l'erreur de l'idolâtrie.

Lorsque Domitien, le prince impie, mourut, le saint évangéliste Jean retourna de l'île de Patmos et vint à Éphèse; on le pria de se rendre dans les régions des païens et il s'y rendit. Dans certaines provinces il établit des évêques; dans d'autres il construisit des églises; dans d'autres il conféra l'ordination d'un des ordres de l'église, selon que l'Esprit saint l'inspirait. Il arriva dans une ville un peu éloignée et pourvut à tous les besoins des frères.

Il y rencontra un jeune homme, fort de sa personne, beau de visage, plein de zèle, qu'il conduisit à l'évêque de l'endroit en lui disant : Je te le recommande chaleureusement, en présence de l'église du Christ qui en est témoin. Celui-ci s'en chargea avec de nombreuses promesses. Jean lui réitéra ses propos et son témoignage et se rendit ensuite à Éphèse. L'évêque prit chez lui le jeune homme qui lui avait été confié, prit soin de lui, le nourrit, eut toute la sollicitude pour lui et lui donna le sceau (du baptême ou de la con-

դադար ի * բազում հոգաբարձութենէն և ի պահելոյ նորա, իբրև թէ պահպան կատարեալ կացոյց նմա զկնիք Տեառն : * B p. 164 a.

Իսկ երիտասարդն իբրև առ ընդարձակութիւն՝ եկին յարեցան ի նա ընկերք իւր, դատարկք և վայրահաճք, որք ընկղմեալ էին ի սովորութիւն չարեաց. և նախ զառաջինն տանէին զնա ի ճաշս մեծամեծս, և ապա յետոյ եհանէին ի գիշերի աւազակերծ առնէին զմարդիկն և տանէին զերիտասարդն ընդ իւրեանս, և դարձեալ հրապուրէին զնա գործել որպէս նոքայն. և որ ինչ մեծ է քան զայս : Իսկ նա առ սակաւ սակաւ կրթէր և ընդելանէր իրացն՝ ի ձեռն զօրութեան բնութեանն. ապա և ապստամբեալ և իբրև ձի թերավարժ և խիստ որ բերանովն սանձակոտոր առնէ, ի հարթ ճանապարհէ մեծապէս զանձն իւր ի խորխորատ ընկենոյր :

Իսկ իբրև եհատ զյոյս կենաց իւրոց զոր ունէր առ Աստուած ապաւարու, ոչ ևս թէ փոքր ինչ խորհէր նա զոր գործէր՝ այլ որ ինչ մեծ էր քան զամենայն. քանզի միանգամ կորուսեալ և ինքն, հրապուրէր զնոսա լեալ իբրև զընկերս իւր, առ զնոսա այնուհետև և արար զնոսա գունդս աւազակաց, և համարձակ յայտնապէս աւազակապետ եղև, և գնայր բռնութեամբ սպանող չար և պիղծ :

Բայց անցին ժամանակք ինչ և եղեն պատճառք, և կոչեցին զՅովհաննէս ի քաղաքն յայն : Եւ իբրև ուղղեաց զիրսն վասն որոյ եկեալն էր, ասէ ցեպիսկոպոսն.

firmation?). Plus tard il ralentit * sa sollicitude empressée et sa surveillance, croyant lui avoir, par le sceau du Seigneur, donné une sauvegarde complète. * B p. 164 a.

Le jeune homme, lorsqu'il eut pris de la liberté, se vit bientôt entouré de compagnons oisifs et dissolus, qui étaient plongés dans de mauvaises habitudes, qui tout d'abord l'emmenèrent à de grands festins et ensuite sortirent la nuit pour dévaliser les gens, emmenant avec eux le jeune homme, et l'engagèrent ensuite à faire comme eux. Mais ce qui est pis encore, il s'habitua peu à peu et se familiarisa avec ces choses, par l'entraînement de sa nature, finit par se révolter, semblable à un cheval non encore dressé et fougueux qui veut mordre et briser son mors. Il quitta la vraie voie et se précipita, de toute sa personne, dans un affreux abîme.

Lorsqu'il eut complètement perdu l'espoir de sauver sa vie qu'il avait en Dieu, il ne réfléchit plus du tout à ce qu'il faisait, et ce qui est pis encore, c'est qu'une fois perdu, il se mit au rang de ses compagnons, les rattacha à sa personne et en fit une bande de brigands, devint ouvertement et audacieusement un chef de brigands et se conduisit comme un assassin cruel, mauvais et infâme.

Il se passa quelque temps, et pour une raison quelconque on fit venir Jean dans cette ville. Lorsqu'il eut réglé les affaires pour lesquelles il était venu, il dit à l'évêque : Rends-nous le dépôt que moi et le Christ nous

Տուր մեզ զաւանդն զայն՝ զոր ես եւ Քրիստոս տուաք ցքեզ վկայութեամբ առաջի եկեղեցւոյս այսորիկ յորում դուդ կաս :

Իսկ նա զարմացեալ զարմացաւ թէ արծաթ զոր ոչ է առեալ՝ զրպարտի. եւ ոչ հաւատալ կարէր նա այն ինչ որ չէր առ նմա, եւ ոչ երկմտել կարէր նա վասն Յովհաննու : Եւ նա ասէ ցնա. Զանձն երիտասարդին խնդրեմ : Հոգւոց հանեալ եպիսկոպոսին ելաց դառնապէս եւ ասէ. Տէր, նա մեռաւ * զմեղացն մահ : Եւ ասէ ցնա. Զիա՞րդ եւ կամ ո՞րպէս : Եւ ասէ. Զի եղ ի նմա այս չար եւ պիղծ՝ եւ եղեւ աւազակ, եւ այժմ փոխանակ եկեղեցւոյ ի լերինս շրջի այլովք հանգերձ որ նմանք են նմա :

Եւ նա ձեռն արկանէր զպարեգօտիւք իւրովք, եւ անդէն պատառեաց, եւ հոգւոյ ելանելով կոծէր զերեսս իւր եւ ասէր. Ո՜հ բարիոք պահապանն զոր թողի ես անձին երիտասարդին : Վաղվաղակի ձի ածէք ինձ եւ այր առաջնորդ ճանապարհ ցուցանելոյ : Եւ առ նա այնուհետեւ յեկեղեցւոյ անտի եւ գնաց :

Եւ իբրեւ եհաս նա ի տեղին յայն, կալան զնա պահապանքն որ յաւազակացն. իսկ նա ոչ փախչելով եւ ոչ հրաժարելով հրաժարեաց, այլ աղաղակէր եւ ասէր եթէ. Վասն այսորիկ իսկ եկեալ եմ ես, այլ տարա՛յք զիս առ վարդապետն ձեր :

Իսկ երիտասարդն այն առժամն իբրեւ վառեալ զինու իւրով կայր մնայր, եւ իբրեւ մերձեցաւ եւ ծանեաւ նա զՅովհաննէս՝ զամօթի հարաւ եւ փախեաւ : Իսկ Յով-

* B p. 164 b.

t'avons remis avec notre témoignage, en présence de cette église où tu te trouves.

Celui-ci fut tout d'abord surpris de se voir calomnié pour de l'argent qu'il n'avait point reçu, ne pouvant croire posséder ce qu'il ne possédait pas; en même temps il ne pouvait pas douter de Jean. Celui-ci lui dit : Je réclame la personne du jeune homme. Alors l'évêque, avec un gros soupir, se mit à verser de chaudes larmes et répondit : Seigneur, il a succombé * à la mort du péché. Jean lui dit : Comment et de quelle manière? Il répondit : Il a été possédé par le démon méchant et impur, est devenu brigand, et aujourd'hui au lieu d'être dans l'église, il parcourt les montagnes avec d'autres gens semblables à lui.

Jean saisit aussitôt sa tunique et la déchira, et presque hors de lui-même frappa sa figure en disant : Oh! le bon gardien, que j'ai attaché à la personne du jeune homme. Amenez-moi vite un cheval et un guide pour me montrer le chemin. Il les prit à l'église et partit.

Lorsqu'il fut arrivé à l'endroit, les gardiens des brigands l'arrêtèrent; mais il ne prit pas la fuite et ne céda point, il s'écria et dit : Je suis venu exactement pour cela, conduisez-moi auprès de votre maître.

Le jeune homme se tint aussitôt prêt, tout armé, pour le recevoir, mais lorsque Jean se fut approché et qu'il le reconnut, il en eut honte et prit

* B p. 164 b.

հաննէս զհետ մտեալ չամենայն զօրութենէ իւրմէ մոռանայր զծերութիւնն իւր, եւ աղաղակէր ասելով. Զի՞ փախուցեալ ես դու որդեակ իմ, երկի՞ր դու ի ծերունի հօրէ աստի քումմէ, ողորմեա՛ ինձ որդեակ եւ մի՛ երկնչիր՝ զի կայ եւս քեզ յոյս կենաց : Ես տաց պատասխանի փոխանակ քո Քրիստոսի, եւ եթէ մեռանել իցէ փոխանակ ընդ քո՝ ուրախութեամբ եւ ցնծութեամբ համբերեցից, զոր օրինակ եւ Տէր մեր փոխանակ մեր : Փոխանակ ընդ քո՝ զիմ անձս տացցեմ. կա՛ց միայն լո՛ւ եւ հաւատա՛ ինձ. Քրիստոս առաքեաց զիս :

Իսկ նա իբրեւ լուաւ զառաջինն կայր զխարկեալ եւ ի խոնարհ նայէր. եւ ապա յետ այսորիկ ընկէց զզէնս իւր ի բաց, եւ իբրեւ դողացեալ զահի հարեալ լայր դառնապէս : Իսկ իբրեւ մերձեցաւ առ առաքեալն եւ գիրկս արկ նմա, պատասխանի առնէր երիտասարդն զանձնէ իւրմէ որչափ եւ կարէր * բազում լալով եւ հոգւոց ելանելով, եւ երկրորդ անգամ զանձն իւր արտասուօք թանայր յոյժ : * B p. 165 a.

Եւ սուրբ առաքեալն երաշխաւոր լինէր յայսմիկ եւ երդնոյր նմա եթէ. Թողութիւն խնդրեմ ի Փրկչէն մերմէ եւ քաւեսցիս դու : Եւ բուռն հարկանէր զաջոյ նորա եւ դնէր ի վերայ աչաց իւրոց եւ համբուրէր զնա, իբրու զի թէ սրբեցաւ նա ի ձեռն ապաշխարութեան : Եւ ա՛ռ վարեաց զնա եւ ած յեկեղեցին, եւ ստէպ ստէպ աղօթս մատուցանէր նա փոխանակ նորա, եւ հանապազորդ պահօք վաստակէր եւ ջանայր ընդ նմա, եւ ազգի ազգի վայելուչ բանիւք մխիթարէր զմիտս նորա, եւ մինչեւ նա զնա ի ձեռս

la fuite. Jean, oubliant sa vieillesse, le poursuivit de toutes ses forces, en lui criant : Pourquoi prends-tu la fuite, mon fils. Aie égards pour ton père âgé, aie pitié de moi, mon fils, et ne crains rien, car il y a encore de l'espoir pour ta vie. C'est moi qui répondrai pour toi au Christ, et s'il faut même mourir pour toi, je l'accepterai avec joie et bonheur, comme notre Seigneur l'a fait pour nous. Je donnerai ma personne pour la tienne ; arrête-toi un moment, et crois-moi, c'est le Christ qui m'envoie.

A ces mots, le jeune homme s'arrêta tout d'abord la tête baissée, regardant à terre ; ensuite il jeta au loin ses armes et comme pris d'un tremblement, il eut peur et se mit à pleurer à chaudes larmes. Lorsqu'il se fut approché de l'apôtre, il le prit dans ses bras et lui parla de tout ce qui concernait sa personne * avec force larmes et sanglots, et pour la seconde fois inonda de larmes toute sa personne. * B p. 165 a.

Le saint apôtre se porta garant et lui jura : Je demanderai pardon à notre Sauveur et tu seras pardonné. Et il prit sa main droite, la posa sur ses yeux, et lui donna le baiser, comme voulant le sanctifier par la pénitence. Il l'emmena ensuite à cheval avec lui et le conduisit à l'église, où il offrit souvent ses prières pour lui, s'efforça de jeûner tous les jours avec lui, se mortifia avec lui et réconforta son esprit par de nombreuses bonnes paroles appropriées, et ne s'éloigna de là qu'après l'avoir rendu à l'église. Il offrit

եկեղեցւոյն՝ ոչ գիտաց ումեք : Եւ եւս օրինակ ցուցանել ճշմարիտ ապաշխարութեանն, եւ գիտութիւն մեծ վերստին ծննդեանն եւ յաղթութիւն ի յարութեանն որ եկեալ է :

Այս պատմութիւն Կղեմենտեայ որ եդաւ՝ վասն օգտի այնոցիկ որ լսեն, բայց մեք յառաջեսցուք ընթացիւք բան :

Սուրբ եւ երանելի առաքեալ Քրիստոսի Յովհաննէս՝ իբրեւ եղեւ ամաց իննսուն եւ ինն, յետ եօթանասուն եւ եօթն ամաց չարչարանացն Քրիստոսի, երեւեցաւ նմա ի տեսլեանն Քրիստոս ամենայն առաքելովքն սրբովք եւ ասէ . Արի եկ սիրելի իմ առ իս, զի ժամանակ է քեզ ատանելոյ եւ ճաշակելոյ ընդ եղբարս քո ի սեղան իմ, եւ ուրախանալ ընդ ամենայն աշակերտսն ընկերս քո : Եւ մինչդեռ կամէր Յովհաննէս ընթանալ առ նա, ասէ ցնա Տէր . Յաւուր կիւրակէի յարութեան իմոյ եկեսցես առ իս յետ եօթն աւուր, եւ զայս ասացեալ համբարձաւ յերկինս :

Եւ յետ կատարման աւուրցն՝ ի յերեկոյի սուրբ կիւրակէի աւուրն կոչեցեալ զբազմութիւն եղբարցն ժողովեաց յեկեղեցին, եւ խրատեալ զնոսա բանիւ վարդապետութեամբ, եւ հսկեալ եւ աղօթեալ եւ ուսուցեալ զնոսա յորդորելով եւ քաջալերելով ի

* B p. 165 b. հաւատսն Տեառն մինչեւ ցերրորդ ժամն : Եւ * մատուցեալ զաստուածային պատարագն՝ հաղորդեցաւ եւ հաղորդեցոյց զեղբարսն : Եւ ապա մեկնեալ ի նոցանէ աղօթեաց ընդ երկար, եւ փառաւորեաց գոհութեամբ զՔրիստոս : Եւ ասէ ցեղբարսն . Եղբա՛րք իմ սիրելիք եւ ժառանգակիցք եւ հաղորդք թագաւորութեանն որ յերկինս, ծաներո՛ւք զՏէր

ainsi l'exemple de la vraie pénitence pour faire bien connaître la seconde naissance et la victoire de la résurrection future.

Cette histoire que Clément raconte, a été reproduite ici, pour l'édification de ceux qui l'écouteront; et maintenant revenons à ce qui regarde l'apôtre.

Le saint et bienheureux apôtre du Christ, Jean, arrivé à l'âge de quatre-vingt-dix-neuf ans, soixante-dix-sept ans après la passion du Christ, reçut en une vision la visite du Christ accompagné de tous les saints apôtres, qui lui dit : Lève-toi, mon bien-aimé, et viens à moi, car il est temps qu'on te conduise pour prendre part à ma table et t'y réjouir avec tous les disciples, tes collègues. Et tandis que Jean se disposait à accourir vers Lui, le Seigneur lui dit : Le jour de Dimanche, jour de ma Résurrection, après sept jours, tu viendras à moi. Et ce disant, Il monta au ciel.

Lorsque ces jours se furent accomplis, le soir du saint Dimanche, Jean fit venir la multitude des frères, les convoqua à l'église et les exhorta par les paroles de sa doctrine; il veilla et pria, leur donna ses instructions en les exhortant et les encourageant dans la foi du Seigneur, jusqu'à la troisième

* B p. 165 b. heure. * Il offrit le divin sacrifice, communia et donna la communion aux frères. Ensuite il prit congé d'eux et se mit à prier longuement et glorifia le Christ avec actions de grâces. Et il dit aux frères : Mes chers frères, cohéritiers et participants du royaume des cieux, reconnaissez notre Seigneur

մեր Յիսուս Քրիստոս եւ զզօրութիւն նորա եւ զսքանչելիս, եւ զնշանսն եւ զտուրսն, նոյնպէս եւ զուսումն զոր շնորհեաց ձեզ. արդ պահեսջիք զհրամանս նորա, զի ես այսուհետեւ արժանի եղէ կոչման նորա ։

Եւ ելեալ արտաքոյ քաղաքին հուպ լերինն, մօտ ի շիրիմ ինչ եղբօր միոյ, հրամայեաց բրել զերկիրն, եւ մերկացեալ զհանդերձսն տարածէր իբրեւ զանկողին ինչ անդէն ի բրածին, եւ միայն նափորտամբն կացեալ աղօթէր եւ խրատէր զեղբարսն ։ Եւ իբրեւ ետ չորեքկուսի բրել իբրեւ ոտնաչափս քառասուն արտաքոյ եկեղեցւոյն, եւ իջեալ անդ տարածեաց զձեռս իւր եւ աղօթէր ասելով. Փառք քեզ Տէր, որ արժանի արարեր զիս կոչման ընթրեաց քոց, եւ այժմ Տէր ի բոլոր սրտէ փափագէի քեզ եւ ցանկայի տեսանել զերեսս քո, եւ իբր ի գերեզմանէ յարեայ զի անուշահոտութիւն քո զյաւիտենական կարօտութիւնն ետ ինձ. բարբառ քո քաղցր է ինձ առաւել քան զխորիսխ մեղու եւ ձայն քո քան զբարբառ բոլոր հրեշտակաց ։ Եւ ես աղաչեցի զքաղցրութիւն քո զի եկից առ քեզ, եւ դու հրամայեցեր ինձ քարոզել զահաւոր անուն քո եւ բազմացուցանել զհօտ քո, եւ զմարմին իմ պահեցեր յամենայն պղծութենէ, եւ զհոգի իմ լուսաւորեցեր սիրով քո ։ Նաեւ ոչ ի յաքսորսն թողեր զծառայս քո, այլ դարձուցեալ զիս եդեր ի բերան իմ զբան ճշմարտութեան քո, զի ծանուցից զբան բերանոյ քո զոր լուայ ականջօք իմովք եւ զսքանչելիսն զոր ականատես եղէ աչօք իմովք ։ Եւ այժմ

Jésus-Christ et sa puissance, ses miracles, ses prodiges, ses dons ainsi que la doctrine qu'il vous a léguée. Observez donc ses ordres, car il a daigné m'appeler maintenant.

Et s'étant rendu hors de la ville, près de la montagne, près du tombeau d'un frère, il ordonna de creuser la terre, et se dépouillant de ses vêtements, il les étendit comme pour en faire un lit dans la fosse, et s'y tenant vêtu d'un manteau seul, il pria et exhorta les frères. Lorsqu'il eut fait creuser en carré, à une distance de quarante pieds hors de l'église, il y descendit, éleva ses mains et pria en disant : Gloire à toi, Seigneur, qui m'as rendu digne d'être invité à ta cène, et maintenant, Seigneur, je désire et aspire de tout mon cœur à voir ton visage. Je ressuscite comme d'un tombeau, car ton parfum m'a donné l'aspiration éternelle vers toi. Ta parole m'est plus douce que le pain de miel [1] et ta voix plus que le langage de tous les anges. J'ai prié ta douceur de me laisser venir à toi, et tu m'as ordonné de prêcher ton nom terrible et de multiplier ton troupeau; tu as préservé mon corps de toute souillure et tu as illuminé mon âme de ton amour. Tu n'as pas laissé ton serviteur dans l'exil, mais tu l'en as fait revenir, tu as mis dans ma bouche la parole [2] de ta vérité, pour que je fasse connaître la parole de ta bouche que j'ai entendue de mes oreilles et les miracles dont j'ai été témoin de mes propres yeux. Et maintenant, Sei-

1. Ps. xviii (xix), 11. — 2. Jérémie, i, 9.

* B p. 166 a. Տէր՝ յանձն առնեմ քեզ զորդեակս քո զոր վերստին ծնար * աւազանաւն, եւ զիս ընկալ ընդ եղբարսն իմ, եւ բաց ինձ զդուռն կենաց, եւ իշխանք խաւարի մերժեսցին յինէն, եւ ոչ եկեսցեն առ իս ոտք ամբարտաւանից, եւ ձեռք օտարաց մի մերձեսցին յիս, այլ ընկալ զիս ի փառս քո զոր պատրաստեալ ես սիրելեաց քոց : Դու ճշմարիտ Որդի Աստուծոյ, որ ընդ Հօր քո եւ սուրբ Հոգւոյդ կենդանի ես եւ թագաւորես յաւիտեանս յաւիտենից : Եւ ժողովուրդն ասացեալ զամէնն :

Եւ ընկողմանեալ նա ի խորափիտն, մեկնեցան եղբարքն եւ տեսին անդէն սիւն լուսոյ ի վերայ նորին առաքելոյն իբրեւ ժամ մի պայծառ՝ այնչափ զի ոչ ոք կարէր հայել : Եւ իբրեւ վերացաւ լոյսն՝ ընթացեալ աշակերտաց նորա ի գերեզմանն ոչ գտին զմարմին նորա· վասն որոյ կարծեցին թէ յարուցեալ իսկ է ի մեռելոց ըստ նմանութեան Տեառն իւրոյ եւ Տիրամօրն : Եւ յարկս բնակութեան շինեցին եւ յօրինեցին զայն տեղի եւ աղօթարանս . յորմէ բազում բժշկութիւնք լինին հիւանդաց եւ ախտաժետաց եւ այսահարաց որք ապաւինին ի տապան սրբոյն :

Հանգեաւ սուրբ առաքեալն Քրիստոսի եւ աւետարանիչն՝ Սեպտեմբերի ԻԶ եւ Հոռի ԺԷ :]

* B p. 166 a. gneur, je te recommande tes enfants, que tu * as réengendrés par les fonts baptismaux, accepte-moi avec mes frères et ouvre-moi la porte de la vie; que les princes des ténèbres s'éloignent de moi, que les pieds des orgueilleux ne viennent pas jusqu'à moi [1], et que les mains des étrangers ne s'approchent pas de moi, mais reçois-moi dans ta gloire que tu as préparée à tes bien-aimés, toi, vrai Fils de Dieu, qui es vivant avec ton Père et le Saint-Esprit, et qui règnes dans les siècles des siècles. Les assistants répondirent : Amen.

Il se coucha dans la fosse profonde. Les frères s'éloignèrent et aperçurent aussitôt une colonne de lumière, sur l'apôtre même, qui dura une heure et d'un tel éclat que personne ne pouvait la supporter. Et lorsque la lumière fut montée et eut disparu, les disciples accoururent au tombeau mais n'y trouvèrent plus son corps; c'est pourquoi ils crurent qu'il avait déjà ressuscité de parmi les morts, à l'exemple de son Maître et de la mère du Seigneur. Ils construisirent sur le lieu une maison d'habitation et en firent un lieu de prière, où s'opèrent de nombreuses guérisons sur les malades, les infirmes et les possédés qui ont recours au tombeau du saint.

Le saint apôtre et évangéliste du Christ reposa le 26 Septembre, le 17 Hori.]

1. Ps. xxxv (xxxvi), 12.

Հոռի ԺԸ եւ Սեպտեմբերի ԻԷ ։ Վկայաբանութիւն սրբոյն Կալիստրատոսի եւ ընկերացն ։

Երանելին Կալիստրատոս էր ի ժամանակս Դիոկղետիանոսի ամբարիշտ արքային Հռոմայ, եւ որպէս զքրիստոնեայ մատնեցաւ ի ձեռս Պերսինդինոսի ստրատելատի ։ Եւ կացեալ առաջի՝ համարձակութեամբ խոստովանեցաւ զՔրիստոս ։ Եւ մերկացուցին զնա եւ տարածեցին ի վերայ մանր աղացեալ խեցոյ եւ կապեցին զոտս նորա եւ քարշեցին ի վերայ խեցոյն. եւ հեղաւ արիւնն յերկիր, եւ արկին ընդ բերան * ջուր մինչեւ ուռաւ որովայնն ։ Եւ ապա արգելին զնա ի խորգ եւ կապեցին զբերան խորգին եւ կապարեայ մատանեաւ կնքեցին եւ ընկեցին ի ծովն ։ * A fol. r° b.

Եւ ալիք ծովուն տարեալ զխորգն կացուցին ի վերայ վիմի ։ Եւ սուրբն կանգնեալ խորգովն աղօթեաց առ Աստուած եւ հերձաւ խորգն եւ ել Կալիստրատոս անվնաս ։ Եւ երթեալք երկու դելփինք բարձին զնա ի վերայ ուսոց իւրեանց եւ հանին ի ցամաք ։

Եւ տեսեալ զնա քառասուն եւ ինն զօրականք՝ անկան յոտս երանելւոյն, եւ հաւա-

1 Վկայաբանութիւն ... ընկերացն] Վկայութիւն սուրբ վկային Կալիստրատոսի եւ քառասուն եւ ինն ընկերաց իւրոց B || 3 Երանելի] վկայն Քրիստոսի *add.* B — արքային] ի քաղաքէն *add.* B || 5 խոստովանեցաւ] քարոզեաց B || 8 եւ կապեցին զբերան խորգին *om.* B || 10-13 Եւ ալիք ... ի ցամաք] Եւ նա ի քրձի անդ աղօթս մատուցանէր առ Տէր ։ Եւ խնամօքն Աստուծոյ քուրձն դիպեալ ի կիրճս վիմաց պատառեցաւ, եւ ալիք ծովուն տարեալ հանին զնա ի ցամաք B.

18 HORI, 27 **Septembre**.

Martyre de saint Calistrate et de ses compagnons.

Le bienheureux Calistrate vivait aux jours de Dioclétien, l'empereur de Rome, l'impie, et en tant que chrétien il fut dénoncé au stratélate Persentinos. Mis en sa présence, il confessa avec hardiesse le Christ. On lui enleva ses vêtements, on l'étendit sur du verre brisé fin, on lui lia les pieds et on le traîna sur le verre, son sang coula à terre et on lui versa de l'eau dans la bouche * jusqu'à ce que son ventre en devînt enflé. Ensuite on l'enferma dans un sac, on lia l'ouverture du sac, on la scella d'un sceau en plomb et on le jeta à la mer. * A fol. r° b.

Les vagues de la mer emportèrent le sac et le déposèrent sur une roche. Le saint se dressa dans le sac et pria Dieu. Le sac se déchira et Calistrate en sortit indemne. Deux dauphins vinrent le prendra sur leur dos et le déposèrent sur le rivage.

Quarante-neuf soldats témoins tombèrent aux pieds du bienheureux et

տային ի Քրիստոս ։ Եւ լուեալ Պերսինդինոս ստրատելատն՝ տանջեաց բրովք զմարմինս նոցա եւ արկ ի բանդ ընդ սրբոյն Կալիստրատոսի ։

Իսկ սուրբ վկայն Քրիստոսի սկսաւ պատմել նոցա զմարդեղութիւնէն Քրիստոսի եւ վասն մահուան մարդկային բնութեան եւ թէ որպէս արժանաւորին արդարքն բարեաց, եւ քաղցր հրեշտակք առանդեն զհոգիս իւրեանց եւ փառօք վերացուցանեն յերկրպագութիւն Քրիստոսի եւ ցուցանեն զդրախտն զոր յետ յարութեանն ի մեռելոց ժառանգելոց են եւ վայելեն տեսութեամբ մինչեւ ի գալուստն Քրիստոսի յուսով ուրախանան ։

Նոյնպէս եւ հոգիք մեղաւորաց երթան եւ նոքա յերկրպագութիւն Քրիստոսի եւ
A fol. 47 v° a. դառն հրեշտակք տանին * զնոսա եւ ցուցանեն նոցա զպատրաստեալ գեհենն հրոյն եւ այնպէս մեղաւորաց հոգիքն ակն ունելով տանջանացն մինչ ի գալուստն Քրիստոսի տրտմութեամբ վարանին ։ Եւ եթէ ոք մեռելոց յիշատակ կատարէ, աստուածային պատարագն մատուցանէ վասն նոցա եւ ողորմութիւն առնէ առ աղքատս, յոյժ ներումն թողութեան գտցեն մեռեալ մեղաւորացն հոգիքն, միայն թէ ճշմարիտ հաւատով ի Քրիստոս ննջեցին ։ Եւ որպէս Քրիստոս մեռաւ եւ յարեաւ, նոյնպէս եւ մեք յառնեմք ի գալստեան նորա ։ Եւ մարդ մեղաւոր մինչդեռ կենդանի է եւ զղջանայ եւ դառնայ

1 բրովք] բրօք B || 2 արկ] էարկ B — Կալիստրատոսի] Կալիստրատեայ B || 3-p. 329 l. 5 Իսկ սուրբ վկայն ... ճշմարիտ] Իսկ սուրբ վկայն Քրիստոսի աստուածախօս քարոզութեամբ ուսուցանէր նոցա ի հին եւ ի նոր կտակարանաց, սկսեալ յարարչութենէ աշխարհի մինչեւ ցմիւսանգամ գալուստն Քրիստոսի, եւ պատմէր նոցա զբանս աստուածայինս, եւ հաստատէր զնոսա ի հաւատս ճշմարիտս B.

crurent au Christ. Le stratélate Persentinos, l'ayant appris, fit torturer leurs corps à coups de gros bâtons et les fit jeter en prison avec saint Calistrate.

Le saint martyr du Christ se mit à les entretenir de l'Incarnation du Christ, de la mort de la nature humaine, de la manière dont les justes se rendent dignes des bienfaits et comment les doux anges viennent recueillir leur âme et l'emportent au ciel avec gloire à l'adoration du Christ, pour leur montrer le paradis, qu'après la résurrection des morts ils devront posséder, et de la vue duquel ils devront jouir jusqu'à l'avènement du Christ en s'en réjouissant par l'espérance.

De même les âmes des pécheurs, elles aussi, se rendent à l'adoration du
* A fol. 47 v° a. Christ, mais les anges cruels * les emportent pour leur montrer l'enfer de feu qui leur est préparé. C'est ainsi que les âmes des pécheurs attendent les tourments jusqu'à la venue du Christ et sont torturées par la tristesse. Et si quelqu'un célèbre la mémoire des morts, offre le divin sacrifice pour eux, et donne de l'aumône aux pauvres, alors les âmes des pécheurs morts obtiennent facilement le pardon, pourvu qu'elles soient décédées dans le Christ avec une vraie foi. Et comme le Christ est mort et est ressuscité, de même nous ressusciterons à son avènement. Si l'homme pécheur se repent

ի մեղաց իւրոց եւ ապաշխարէ, Աստուած զմեղս նորա ոչ յիշէ այլ թողութեան արժանաւորէ զնա եւ ընդ արդարսն դասաւորէ ։

Եւ այլ բազում վարդապետութեամբ խօսեցաւ ընդ նոսա եւ պատմեաց նոցա զբանս աստուածայինս, որք ի կատարեալ վկայութիւն նոցա գրեալ են. եւ հաստատեաց զնոսա ի հաւատս ճշմարիտս ։

Եւ ապա հրամայեաց ստրատելատն զնոսա առաջի կացուցանել. եւ բազում ողոքանօք եւ սպառնալեօք խրատ տայր, եւ նեղէր ուրանալ զՔրիստոս եւ զոհել կռոցն ։ Եւ նոքա ոչ հաւանեցան ողոքանացն եւ ոչ երկեան ի սպառնալեացն ։

Եւ հրամայեաց * եւ կապեցին զձեռս եւ զոտս նոցա եւ արկին ի լիճ ինչ ջրոյ, որ էր գուբ մի խոր եւ մեծ ։ Եւ աղաչեաց սուրբն Կալիստրատոս զԱստուած զի լինիցի ջուրք գբին նոցա ի մկրտութիւն ։ Եւ առժամայն լուծան կապանքն եւ ելին ի ջրոյն պայծառացեալք որպէս թէ սպիտակ ինչ զգեցեալք՝ քառասուն եւ ինն վկայքն եւ սուրբն Կալիստրատոս պսակ ունելով ի գլուխն ։ Եւ եղեւ ձայն երկնից եւ ասէ. Քաջալերեաց Կալիստրատէ, քաջալերեսցին եւ բանաւոր հօտքս զի ես ընդ քեզ եմ. եկայք եւ հանգերուք ի գոգն Աբրահամու ։ * A fol. 47 v° b.

6 առաջի] իւր *add.* B || 9 ինչ *om.* B || 10 լինիցի] լիցի B || 11 գբին] գբոյն B — մկրտութիւն] եւ զօրութեամբն Քրիստոսի *add.* B || 12 վկայքն] Քրիստոսի *add.* B — 12-15 եւ սուրբն ... Աբրահամու *om.* B.

de son vivant, et fuit les péchés et en fait pénitence, Dieu ne se souvient plus de ses péchés, et le rend digne du pardon et le classe parmi les justes.

Il leur donna encore beaucoup d'autres instructions et leur cita les paroles divines, ainsi qu'elles sont écrites dans leur martyrologe complet, et les confirma dans la vraie foi.

Le stratélate ordonna ensuite de les faire venir en sa présence; il leur parla avec beaucoup de douceur et de menaces, et les pressait de renier le Christ et de sacrifier aux idoles. Ils ne se laissèrent pas persuader par les douces paroles et ne montrèrent aucune crainte des menaces.

Alors il ordonna * de leur lier les mains et les pieds et de les jeter dans un étang d'eau, qui était une fosse profonde et large. Saint Calistrate pria Dieu afin que l'eau de la fosse leur servît de baptême. Aussitôt les liens se défirent et les quarante-neuf martyrs avec saint Calistrate sortirent de l'eau, resplendissants comme s'ils s'étaient vêtus de blanc et ayant une couronne sur la tête. Une voix du ciel se fit entendre qui leur dit : Prends courage, Calistrate, et que ton troupeau d'êtres raisonnables prenne courage, car je suis avec toi. Venez et reposez-vous dans le sein d'Abraham. * A fol. 47 v° b.

Եւ նոյնժամայն եղեւ շարժումն մեծ եւ անկան բագինք բաղանեացն եւ հաւատացին ի զօրականացն այլ եւս հարիւր երեսուն եւ հինգ արք ։ Եւ արկին զամենեսեան ի բանդ ։ Եւ ընդ առաւօտն հատին զքառասուն եւ ինն վկայիցն զգլուխս եւ թաղեցին զնոսա այլ հարիւր երեսուն եւ հինգ զօրականքն որ յետոյ հաւատացին ։ Նոյնպէս հատին եւ զսրբոյն Կալիստրատոսի զգլուխն ։

Իսկ զօրականքն գտին գրեալ զսրբոյն Կալիստրատեայ զկտակն եւ զվարդապետութիւնն եւ եդին ընդ նմա ի վկայութիւն սրբոյն ։

Կատարեցաւ սուրբ վկայն Քրիստոսի Կալիստրատոս եւ քառասուն եւ ինն ընկերօքն Սեպտեմբերի ԻԷ ։

* A fol. 48 r° a. * Յայսմ աւուր մարտիրոսացաւ սուրբ վկայն Քրիստոսի Մառինոս, այր իմաստուն եւ հանճարեղ եւ պայծառացեալ հաւատով ։

[B Յիշատակ է սուրբ եւ սքանչելագործ վկայիցն Ագրիպպեայ եւ Լաւրենտիոսի, եւ երկոտասան հազար զօրացն, որք են բարեխօս վասն մեր ։]

1 նոյնժամայն] առժամայն B || 2 արք] զօրական B || 3 վկայիցն] Քրիստոսի *add.* B || 4 որ] որք B || 8 ընկերօքն] զօրականքն B || 9 Սեպտեմբերի ԻԷ] եւ Հոռի ԺԸ *add.* B || 11 հաւատով] հաւատովք B.

Il se produisit aussitôt un grand tremblement de terre et les idoles des thermes s'écroulèrent. Cent trente-cinq autres hommes parmi les soldats se convertirent. On les jeta tous en prison, et au matin on trancha la tête aux quarante-neuf martyrs. Les autres cent trente-cinq soldats, qui s'étaient convertis après, les inhumèrent. On trancha également la tête à saint Calistrate.

Les soldats trouvèrent le testament et la doctrine de saint Calistrate par écrit et l'enterrèrent avec lui, pour servir de témoignage au saint.

Le saint martyr du Christ Calistrate mourut avec ses quarante-neuf compagnons le 27 septembre.

* A fol. 48 r° a. * En ce jour mourut le saint martyr du Christ, Marinus, homme sage et de talent et resplendissant de foi [1].

[B Commémoration des saints martyrs thaumaturges Agrippa et Laurent et des douze mille soldats, qui intercèdent pour nous.]

1. Comme il y a plusieurs martyrs de ce nom, il serait difficile de constater duquel il s'agit. M. de S.

Հոռի ԺԹ եւ Սեպտեմբերի ԻԸ ։ Վկայաբանութիւն սրբուհւոյն Եպիքուրայ ։

Յաւուրս կռապաշտ արքային Դիոկղետիանոսի, աղախինն Քրիստոսի Եպիքուրա, էր քրիստոնեայ եւ երկիւղած յԱստուծոյ, ի Հռոմ քաղաքին ։ Եւ մատնեցին զնա առ Կեսարոս եպարքոսն ։ Եւ կացեալ առաջի խոստովանեցաւ զՏէրն մեր Յիսուս Քրիստոս հաւատովք ։

Եւ հրամայեաց եպարքոսն եւ կախեցին զնա մերկ զփայտէ եւ քերեցին զմարմին նորա երկաթի քերչօք ։ Եւ յաղօթել երանելւոյն Եպիքուրայ, վէմն որ ի ներքոյ ոտիցն էր բղխեաց ջուր յոյժ ։ Եւ ապա իջուցին ի փայտէն եւ կապարեայ կռանաւ հարին զթիկունս ուժգին չորք արք, եւ առժամայն մեռան չորեքկինն ։

Եւ խորհուրդ արարեալ եպարքոսին ընդ աթոռակցին իւր Դամեղոս՝ հատին վճիռ կորուսանել զաղախինն Քրիստոսի սրով եւ հրով ։ Եւ տարեալ զնա ի տեղի կատարմանն՝ աղօթեաց առ Աստուած, եւ ի կատարման աղօթիցն հատին զգլուխ նորա եւ ընկեցին զմարմինն ի հուր ։

Եւ ոմն մի քրիստոնեայ անուն Փիլիքս, տուեալ ինչս՝ * խնդրեաց զմարմին երա- * A fol. 48 r° b.

1 Վկայաբանութիւն սրբուհւոյ Եպիքուրայ] Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբուհւոյ վկային Եպիկուրայ B || 2 Եպիքուրա] Եպիկուրեա B || 3 ի Հռոմ] ի Հռոմայ B || 4 խոստովանեցաւ] համարձակ *add.* B || 5 հաւատովք] հաւատով B || 7-8 Եւ յաղօթելն ... ջուր յոյժ *om.* B || 8 կռանաւ] կռանով B || 9 եւ առժամայն մեռան չորեքկինն *om.* B || 10 Դամեղոս] Գամեղոս B || 12 ի կատարման] ի կատարել B || 14 քրիստոնեայ] ի քրիստոնէից B — զմարմին] զոսկերս B.

19 HORI, 28 Septembre.

Martyre de sainte Épicharis.

Aux jours de l'empereur Dioclétien, l'idolâtre, vivait dans la ville de Rome la servante du Christ Épicharis, chrétienne et craignant Dieu. On la dénonça à l'éparque Césarius. Mise en sa présence, elle confessa avec foi notre Seigneur Jésus-Christ.

L'éparque ordonna de la suspendre nue à un poteau et de lui déchirer le corps avec des onglets de fer. Pendant que la bienheureuse Épicharis priait, la pierre qui se trouvait au-dessous de ses pieds fit jaillir de l'eau en abondance. On la descendit ensuite du poteau et quatre hommes lui frappèrent sur le dos avec des marteaux de plomb. Les quatre hommes moururent aussitôt.

L'éparque tint conseil avec son collègue Damélus et ils décidèrent de faire disparaître la servante du Christ par le glaive et le feu. On la conduisit à l'endroit du supplice. Elle pria Dieu, et à la fin de la prière on lui trancha la tête et on jeta son corps au feu.

Un chrétien nommé Félix donna une somme et * réclama le corps de la * A fol. 48 r° b.

նելւոյն . եւ երթեալ ի հնոցն զմնացեալ նշխարսն եւ զհողն ժողովեաց եւ մեծաւ պատուով եդ ի մաքուր տեղւոջ :

Կատարեցաւ սրբուհի վկայն Քրիստոսի Եպիքուրեա՝ Սեպտեմբերի ԻԸ :

Յայսմ աւուր տօն է Շմաւոնի ազգականին Տեառն :

Սա որդի էր Կղէոպայ, եղբօրն Յովսէփու, որ այրն անուանեցաւ Մարիամու աստուածածնին : Եւ յորժամ ծերացաւ եւ եղեւ հարիւր եւ քսան ամաց, մատնեցին զնա որ Հրէայքն էին ի ձեռն Տրայանոսի արքային . եւ տանջեցին զնա յոյժ : Եւ յետոյ գթացեալ յաղագս ծերութեանն՝ թոյլ ետ, եւ խաղաղութեամբ փոխեցաւ յանանցնական կեանսն :

Բայց ասի զսմանէ յայլ պատմութիւնս գրոց եթէ մահու խաչի կատարեցաւ :

Հոռի Ի եւ Սեպտեմբերի ԻԹ : Տօն է Եղիշէի առաքելոյն՝ աշակերտի Թադէոսի առաքելոյն :

Սուրբն Եղիշէ աշակերտ էր մեծին Թադէոսի առաքելոյն, եւ յետ կատարման

1 ժողովեաց] ժողովեալ B || 3 Եպիքուրեա] Եպիկուրեա B — ԻԸ] եւ Հոռի ԺԹ *add.* B || 4 Տեառն] Քրիստոսի որդւոյ Կղէովպայ B || 5-6 Սա ... աստուածածնին] Սուրբն Շմաւոն ազգականն Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ՝ որդի էր Կղէովպայ, եղբօրն Յովսեփայ Աստուածահօրն : Սա երկուս եղբարս ունէր՝ զՍիմոն եւ զՅուստոս B || 7 որ Հրէայքն] որք ի Հրէիցն B — յետոյ] արքայն *add.* B || 8 ծերութեանն] ծերոյն B — ետ] նմա *add.* B — յանանցնականն] յանանց B || 10 Բայց ... կատարեցաւ *om.* B.

bienheureuse; il se rendit à la fournaise, recueillit les restes avec de la terre, et les déposa avec grand honneur dans un endroit pur.

La sainte martyre du Christ Épicharis mourut le 28 Septembre.

En ce jour, fête de Siméon parent du Seigneur.

C'était le fils de Cléophas, frère de Joseph, qui fut appelé l'époux de Marie, mère de Dieu. Lorsqu'il devint vieillard, arrivé à l'âge de cent vingt ans, les Juifs qui s'y trouvaient le dénoncèrent à l'empereur Trajan. On le tortura beaucoup. Ensuite l'empereur eut pitié de sa grande vieillesse et le remit en liberté. Il trépassa paisiblement à la vie immortelle.

On dit aussi de lui, dans d'autres livres d'histoire, qu'il subit la mort sur la croix.

20 hori, 29 Septembre.

Fête de l'apôtre Élisée, disciple de l'apôtre Thaddée.

Saint Élisée était le disciple du grand apôtre Thaddée. Après que ce dernier

նորա ի Հայս՝ գնաց յԵրուսաղէմ առ Յակոբոս եղբայր Տեառն, եւ ի նմանէ եպիսկոպոս ձեռնադրեալ՝ եկն յաշխարհն արեւելից քարոզութեամբ եւ եհաս յԱղուանս ։

Եւ մտեալ ի Չոլ քաղաքն որ է պահակն Ճորայ, քարոզեաց եւ անդ. եւ սակաւք հաւատացին եւ մկրտեցան եւ թողեալք զազգականս իւրեանց * գնացին զհետ Եղիշէի ։ * A fol. 48 v° a. Եւ զհետ եղեալ ազգականաց նոցա հասին, եւ բռնադատէին զնոսա ուրանալ զՔրիստոս եւ դառնալ զկնի նոցա, եւ կիսոյն ոչ հաւանեալ դառնալ՝ սպանին զնոսա, եւ կէսքն դարձան զկնի ազգականացն ։

Իսկ սուրբն Եղիշէ եկեալ յաշխարհն Աղուանից ի գեօղն որ կոչի Գիս եւ անդ շինեաց եկեղեցի եւ մկրտեաց զհաւատացեալսն ։ Եւ արար անդ ձեռնադրութիւն եւ էջ ի դաշտակն Զարդունի եւ ի ճանապարհին սպանին զնա բարբարոսքն վասն Քրիստոսի հաւատոյն ։

Եւ յետ բազում ժամանակաց բարեպաշտ արքայն Աղուանից Վաչագան, ի համբաւոյ լուեալ եթէ անդ ընկեցին զսուրբն Եղիշէ, հրամայեաց արտաքս հանել զամենայն ոսկերսն որ էին ի ջրհորի անդ եւ դիզեցին կոյտս կոյտս, եւ ոչ կարէին գիտել զնշխարս առաքելոյն ։ Եւ արարեալ ի տեղւոջն զգիշերապաշտօն եւ խնդրել յԱստուծոյ յայտնել զնշխարս նորա ։

Եւ ընդ առաւօտն ի ծագել լուսոյն՝ շնչեաց հողմն սաստիկ յոյժ եւ ցրուեաց զամենայն ոսկերսն յերեսս դաշտին, եւ մնաց միայն առաքելոյն՝ թուով ամենայն անդամոցն ։

fut mort en Arménie, il se rendit à Jérusalem, auprès de Jacques, le frère du Seigneur, et sacré par lui évêque, il retourna dans les contrées orientales pour y prêcher, et arriva dans le pays des Albanais.

Il entra dans la ville de Tchol, qui est la garde du Tchora, et y prêcha; mais peu de gens s'y convertirent et se firent baptiser, et quittant leurs parents * suivirent Élisée. Ceux qui leur étaient apparentés les poursuivirent, * A fol. 48 v° a. les rejoignirent, et les obligèrent à renier le Christ et à retourner avec eux. La moitié des gens n'ayant pas accepté de revenir, furent tués; l'autre moitié retournèrent avec les parents.

Saint Élisée arriva au pays des Albanais, au village dit Gis, y construisit une église et y baptisa les fidèles. Il y fit une ordination et descendit dans la petite plaine de Zardouni. En route les barbares le tuèrent pour la foi du Christ.

Longtemps après, le pieux roi des Albanais, Vatchagan, ayant appris par la renommée qu'on avait jeté saint Élisée dans un puits en cet endroit, ordonna de retirer tous les ossements qui s'y trouvaient; on en fit des tas, mais on ne put savoir quels étaient les restes de l'apôtre. Le roi fit faire à l'endroit l'office de nuit, et prier Dieu de révéler les restes.

Le matin, au lever du jour, un vent violent se mit à souffler et dispersa tous les ossements sur la surface de la plaine; il n'y resta que ceux de

Եւ ուրախացեալ արքային Վաչագան եւ զօրն զայն տօն մեծ կատարեաց յանուն սրբոյն * A fol. 48 v° b. Եղիշէի որ օր ԻԹ Սեպտեմբերի ։ * Եւ ուրախ արար զամենեսեան տուեալ ռոճկօք եւ բաշխեաց եպիսկոպոսացն ի նշխարաց սրբոյն եւ զայլն կնքեաց արքունական մատանեաւն եւ զհետն շրջեցուց ։

Եւ սենեկապետ արքային շինեաց սիւն մեծ ի վերայ ջրհորին եւ նա կրօնաւորեցաւ մինչեւ յօր մահուան իւրոյ ։

Եւ յետոյ եղաւ նշխարք սրբոյն ի վանքն որ կոչի Ջրվտիկ, յորում տեղւոջ բազում բժշկութիւնք լինին ։

Յայսմ աւուր վարք եւ վկայութիւն երջանիկ հօրն մերոյ սրբոյն Քարիտոնի ։

Պարկեշտ եւ երանելի այրս այս Քարիտոն՝ էր ի ժամանակս Տրայանոսի կռապաշտ արքային, ի քաղաքին յԻկոնիոյ ։ Եւ ծանուցին վասն նորա բդեշխին եւ տարեալ կացուցին առաջի նորա. եւ բազում աստուածային բանիւք յաստուածաշունչ գրոց խօսեցաւ, եւ յայտնապէս խոստովանեցաւ զՔրիստոս ճշմարիտ Աստուած, իսկ զկուռս դեւս անշունչս եւ անմռունչս անուանեաց ։ Եւ բարկացեալ բդեշխին՝ հրամայեաց եւ մերկ տարածեցին ի վերայ երկրի, եւ հարին չորք արք ուժգին եւ այնչափ տանջեցին մինչեւ անխօս լինել երանելւոյն եւ բարձին զնա կիսամահ՝ արկին ի բանդ ։

l'apôtre, avec le nombre complet de tous ses membres. Le roi Vatchagan, heureux, fit célébrer ce jour-là une grande fête, au nom de saint Élisée, le * A fol. 48 v° b. 29 Septembre. * Il rendit heureux tout le monde par de généreuses largesses. Il distribua aux évêques une partie des restes du saint, et scella le restant de son anneau royal et le transporta à sa suite.

Le chambellan du roi fit ériger une grande colonne sur le puits et vécut en moine jusqu'au jour de sa mort.

Les restes du saint furent à la suite déposés au couvent appelé Tchervetik, où ils accomplissent de nombreuses guérisons.

En ce jour, vie et martyre de notre bienheureux père Chariton [1].

Cet homme modeste et bienheureux, Chariton, vivait aux jours de l'empereur Trajan, l'idolâtre, dans la ville d'Iconie. On le dénonça au proconsul, et on le mit en sa présence. Il lui parla longuement en se servant de beaucoup de textes divins des Écritures inspirées de Dieu, et confessa ouvertement le Christ, vrai Dieu, et appela les idoles des démons inanimés et sans paroles. Le proconsul, irrité, ordonna de l'étendre nu sur le sol, et quatre hommes le frappèrent vigoureusement et le torturèrent à tel point que le bienheureux perdit la parole. On le transporta à moitié mort en prison.

1. Célébré le 28 Septembre dans l'église grecque par un office poétique. M. de S.

Եւ յետ աւուրց յորժամ սակաւ զօրութիւն եկն եւ կարողացաւ խօսել տարան առաջի, * եւ ոչ կարացին փոխել զբնութիւն սրբոյն յաստուածպաշտութենէն եւ զոհել կռոցն : Խանձողեցին զմարմինն եւ արկին ի բանդն : * B p. 168 b.

Եղեւ մեռանել Աւրելիանոսի արքային՝ եւ դադարեաց հալածումն քրիստոնէիցն, եւ ամենայն կապեալքն՝ որ ի բանդս արձակեցան, թողին եւ զերանելի վկայն Քրիստոսի զԽարիտոն : Եւ ելեալ ի բանդէն գնաց յԵրուսաղէմ, եւ կամեցաւ գնալ յանապատն Եղիայի եւ Յովհաննու՝ նմանող լինել վարուց նոցա մինչեւ ի սպառ :

Եւ մինչդեռ երթայր ընդ պողոտայն՝ անկաւ ի ձեռս աւազակաց, եւ կապանօք տարան զնա ի դադարս իւրեանց, եւ արկին յարգելանս, եւ ինքեանք ելին զայլ ճանապարհորդս որսալ : Եւ օձ մի թունաւոր ելեալ յայրէ անտի՝ եւ ի սափորն յորում գինին էր նոցա թափեաց զթոյնս իւր, եւ դարձեալ եմուտ յորջն անդ իւրում : Եւ յորժամ դարձան աւազակքն, կերան կերակուրս եւ արբին անչափ զգինին, եւ նոյնժամայն սատակեալ մեռան ի մահաբեր թիւնից օձին ամենեքեան :

Եւ արձակեալ սրբոյն ի կապանացն հաճեցաւ յայրն յայն բնակել, եւ արար զտեղին վանք, շինեաց եկեղեցի եւ անուանեաց զնա Փարոս : Եւ զինչս աւազակացն բաշխեաց յաղքատս եւ ի վանորայս :

Եւ զբազումս ի հեթանոսաց եւ ի հրէից վարդապետութեամբն իւրով դարձոյց ի

* առաջի] desinit A.

Quelques jours après, lorsque les forces lui revinrent et qu'il put parler, on le conduisit en présence du proconsul * qui ne réussit pas à changer la conviction du saint, à lui faire abandonner le culte de Dieu et à sacrifier aux idoles. Alors on lui fit des brûlures sur le corps et on le jeta en prison. * B p. 168 b.

L'empereur Aurélien vint à mourir et la persécution des chrétiens prit fin, et tous les détenus dans les prisons furent mis en liberté; le bienheureux martyr du Christ Chariton fut aussi relâché. Il sortit de prison, se rendit à Jérusalem, et voulut se retirer dans le désert d'Élie et de Jean pour imiter leur vie jusqu'à la fin de ses jours.

Pendant qu'il poursuivait son chemin, il tomba entre les mains de bandits, qui le lièrent et l'emmenèrent dans leur retraite et l'y tinrent enfermé; puis ils repartirent pour dévaliser d'autres voyageurs. Un serpent venimeux, sorti de la caverne, pénétra dans la cruche qui contenait leur vin, y déversa son poison et rentra dans son trou. A leur retour, les brigands se mirent à manger et à boire le vin sans mesure, et ils moururent tous aussitôt par le poison mortel du serpent.

Le saint, délivré des liens, se plut à habiter cette caverne, et fit de cet endroit un couvent, y érigea une église et la nomma Pharos. Il distribua les biens des brigands aux pauvres et aux couvents.

Il convertit par sa doctrine nombre de païens et de Juifs au christia-

քրիստոնէութիւն, և մկրտեաց և արար կրօնաւորս ի Փարոս վանսն : Այս եղև ի ժամանակս Մակարի Երուսաղեմի պատրիարգին՝ որ էր մի ի գլխաւորաց առաջին ժողովոյն Նիկիոյ :

* B p. 169 a. Եւ երանելին Քարիտոն՝ յոյժ ողորմած * էր և օտարասէր և աղքատասէր, անբարկացող, գթած առ եղբարս, հեզ, հանդարտ, ամենեցուն ընդունող, և լցեալ ամենայն բարութեամբ : Եւ աղօթիւք իւրովք բժշկէր զամենայն ցաւագնեալս և զհիւանդս . հալածէր և զդևս ի մարդկանէ և յամենայն տեղեաց :

Եւ ի բազմամբոխ ժողովրդենէն որ գային առ նա ձանձրացաւ երանելին, քանզի յոյժ փառաւորեցաւ անուն նորա յերկրի : Եւ գնացեալ անտի եկն ի սահմանս Երիքովի, և գտեալ այր մի բնակեցաւ անդ, կերակրեալ վայրի բանջարովք, և անհանգիստ զպաշտօն իւր մատուցանէր, արարեալ և զայն ևս վանս միաբանակեցաց, զոր յետոյ երանելին Եղփիդիոս մեծացոյց յոյժ :

Եւ եկեալ անտի գնաց ի տեղի մի որ կոչի Ուրթեկոն· և զայն վանս արարեալ ժողովեաց բազում կրօնաւորս, և անուանեաց զնա Սուկաս : Եւ փոխեցաւ անտի և գնաց ի բարձրագոյն այր մի՝ ընդ որ սանդղօք ելանէր և իջանէր· և անդ բնակեցաւ բազում ժամանակս և փայլեցաւ նշանագործութեամբ :

Եւ յորժամ գիտաց նախախնամութեամբն Աստուծոյ մերձեալ զօր վախճանին իւրոյ՝ գնաց ի Փարոս վանսն, և ժողովեաց զայլ ևս երկուց վանաց զառաջնորդսն և զկրօ-

nisme, les baptisa et en fit des moines du couvent Pharos. Cela eut lieu aux jours du patriarche de Jérusalem Macaire, qui fut l'un des principaux personnages du premier concile de Nicée.

* B p. 169 a. Le bienheureux Chariton était très charitable, * hospitalier et ami des pauvres, sans colère, compatissant vis-à-vis des frères, paisible, d'un accueil facile pour tous, rempli de toutes les bontés. Par ses prières, il guérissait tous les infirmes et les malades; il chassait aussi les démons des hommes et de tous les endroits.

Le bienheureux se sentit gêné par la multitude des gens qui venaient à lui, car son nom eut un grand retentissement dans le pays. Aussi il s'éloigna de là et vint dans la contrée de Jéricho, où il trouva une grotte et l'habita, ne se nourrissant que de légumes sauvages. Il y célébra incessamment ses offices, et y construisit également un couvent de moines, que plus tard le bienheureux Elpidius agrandit considérablement.

De là il se rendit à un endroit nommé Urthégon, il en fit un couvent, y rassembla de nombreux moines et le nomma Soukas. Il partit de là et se rendit dans une grotte beaucoup plus élevée, à laquelle il montait et en descendait par une échelle; il y demeura longtemps et y brilla par des miracles qu'il accomplissait.

Et lorsqu'il reconnut par la providence de Dieu que le jour de sa mort approchait, il se rendit au couvent Pharos, y convoqua les higoumènes

նաւորսն, եւ նոցա ձեռնագրով զկարգ եւ զկանոն կրօնաւորութեան : Եւ պատուիրեաց նոցա զգոյշ կալ եւ հաստատուն յուղղափառ հաւատս, վասն զի դարձեալ արիանոսք զօրանան, ասէ, եւ նորոգի պիղծ հերձուած նոցա, եւ հալածումն լինի ուղղափառաց : Որ եղեւ իսկ յամս Կոստանդեայ թագաւորին՝ որդւոյ սրբոյն Կոստանդիանոսի թագաւորին : Եւ ողջունեալ զամենեսին հանգեաւ խաղաղութեամբ ի Քրիստոս՝ Սեպտեմբերի ԻԹ· եւ Հոռի Ի :

Յայսմ աւուր վկայութիւն Դադայ՝ որդւոյ թագաւորին Պարսից Սաբուհոսի, եւ քեռն նորա * Կազդուայ, եւ Գոդելաայ, եւ այլոց ընդ նոսա, եւ միւսոյ Գոդելաայ, * B p. 169 b.
որք խաչիւ կատարեցան ի Պարսիկս :

Տօն է ի Հայք՝ Եղիշէի առաքելոյ, եւ աշակերտի նորա ընդ նմա :

Սուրբ առաքեալն Եղիշէ՝ աշակերտ էր Թադէոսի առաքելոյն, եւ յետ կատարմանն նորա ի Հայս՝ գնաց յԵրուսաղէմ առ Յակոբոս եղբայր Տեառն, եւ ի նմանէ եպիսկոպոս ձեռնադրեալ, եւ հրամանաւ նորա գնաց յԱրեւելս, եւ քարոզեաց զբանն Աստուծոյ լուսաւորելով զբազումս :

Եւ անդանօր յոլովս չարչարելով ընկալաւ զմարտիրոսութիւն, ընկեցեալ ի խոր յոյժ գբի միում լի թունաւոր գեռնօք ընդ այլ բազում չարագործս, ընկեցին եւ զաշակերտն իւր ընդ նմա :

et les moines des deux autres couvents, et leur remit, écrits de sa main, les règles et les statuts de la vie religieuse. Il leur recommanda de veiller et de demeurer fidèles à la foi orthodoxe, car, disait-il, les Ariens reprendront puissance et leur hérésie impure se renouvellera, qui amènera la persécution des orthodoxes. Ce qui arriva, en effet, aux jours de l'empereur Constance, fils du saint empereur Constantin. Après leur avoir donné à tous le baiser, il reposa en paix dans le Christ, le 29 Septembre, le 20 Hori.

En ce jour, martyre de saint Dadas, fils du roi des Perses Sapor, et de sa sœur * Kasdoa et de Govdelaas et d'autres avec eux, ainsi que de * B p. 169 b.
l'autre Govdelaas, qui moururent sur la croix en Perse [1].

Fête en Arménie de l'apôtre Élisée et de son disciple avec lui.

Le saint apôtre Élisée était le disciple de l'apôtre Thaddée. Après la mort de ce dernier en Arménie, il se rendit à Jérusalem auprès de Jacques, frère du Seigneur, fut sacré par lui évêque et sur son ordre partit pour l'Orient et y prêcha la parole de Dieu, illuminant nombre de gens.

Il y subit de nombreuses tortures et obtint le martyre, après avoir été jeté dans une fosse très profonde, remplie de reptiles venimeux, avec d'autres nombreux criminels. On y jeta également son disciple avec lui.

1. Célébrés le même jour dans les synaxaires grecs. Le compilateur arménien paraît avoir confondu les choses. Dadas n'est pas indiqué comme fils du roi, mais Govdelaas, et Kasdoa est désignée comme sa fille. Encore n'y a-t-il pas deux Govdelaas, mais une Kasdoas et un Govdelaas. M. de S.

Եւ յետ ժամանակաց յորժամ ծաղկեցաւ քրիստոնէութիւնն ի ժամանակս բարեպաշտ արքային Աղուանից Վաչագանայ՝ յայտնեցան սուրբ նշխարքն նորա ։ Քանզի նոյն քրիստոսասէր թագաւորն խնդիր արարեալ մարմնոյ առաքելոյն եւ լուսաւորչին արեւելից Եղիշէի, որ առաջին նա փայլեցոյց ի կողմանս յայսոսիկ զլոյս աստուածգիտութեան, ձեռնադրելով ուխտաւորս եւ յառաջացուցանելով զամենայն կարգս եկեղեցւոյ ։

Եւ յետ բազում ժամանակաց լուաւ ի համբաւոյ բարեպաշտ արքայն Վաչագան եթէ ի գուբ ընկեցին զսուրբն Եղիշէ, եւ հրամայեաց արտաքս հանել զոսկերսն որ էին անդ ։ Եւ զի խառնեալ էին նշխարքն երանելւոյն ընդ այլոց չարագործացն ոսկերսն, տրտմէին թագաւորն եւ որք ընդ նմա կային, եւ աղաչէին զԱստուած զի յայտնեսցէ նոցա ։

Եւ առժամայն եկ հողմ սաստիկ եւ ցրուեաց զամենայն ոսկերսն, եւ եթող միայն զառաքելոյն եւ զնորին աշակերտին· զոր առեալ թագաւորն մեծաւ ուրախութեամբ եւ հաւատով՝ ամփոփեցին պատուով, եւ զօրն կատարեցին տօն մեծ յանուն սրբոյն Եղիշէի, որ օր քսան էր Հոռի ամսոյ, եւ Սեպտեմբերի ԻԹ ։

Եւ յետոյ եղաւ նշխարքն սրբոյն ի վանքն որ կոչի Ջրվշտիկ, յորում տեղւոջ բազում բժշկութիւնք լինին ի փառս Աստուծոյ մերոյ ։

Plus tard, pendant que le christianisme florissait aux jours du pieux roi des Albanais Vatchagan, les saints restes furent découverts. Car ce même roi, ami du Christ, fit faire des recherches pour retrouver le corps de l'apôtre Élisée, l'illuminateur de l'Orient, qui fut le premier à faire briller dans ces régions la lumière de la science divine, en y ordonnant des clercs et y instituant tous les ordres de l'Église.

Longtemps après, le pieux roi Vatchagan ayant appris par la renommée qu'on avait jeté saint Élisée dans une fosse, ordonna d'en retirer les ossements qui s'y trouvaient. Mais comme les restes du bienheureux se trouvaient mêlés avec d'autres ossements de criminels, le roi et sa suite s'en trouvèrent grandement désolés et prièrent Dieu de les leur révéler.

Aussitôt un vent violent se leva qui dispersa tous les os, ne laissant sur place que ceux de l'apôtre et de son disciple, que le roi recueillit avec grande joie et foi, et grand honneur, et ils célébrèrent en ce jour-là une grande fête au nom de saint Élisée, le 20 du mois de Hori, le 29 Septembre.

Plus tard les restes du saint furent déposés au couvent nommé Tchervechtik, où s'opèrent de nombreuses guérisons pour la gloire de notre Dieu.

Հոռի ԻԱ եւ Սեպտեմբերի Լ ։ Ամենաժողով եւ հռչակաւոր տօն եւ յիշատակ վարուց եւ հանգստեան մեծ խոստովանողին Քրիստոսի եւ առաքելոյն Հայոց սրբոյն Գրիգորի նախահօրն մերոյ եւ լուսաւորչին, առաջին հայրապետին Հայոց Մեծաց ։

Յետ մահուանն Աղեքսանդրի Մակեդոնացւոյ՝ Արշակ քաջ յազգէն Պարթեւաց յինքն գրաւեաց զամենայն արեւելս ի ծառայիցն Աղեքսանդրի, եւ թագաւորեաց նովա զօրութեամբ մեծաւ ։

Սա՝ առաքեաց զՎաղարշակ թագաւորել Հայոց, եւ յայնմհետէ եղեւ մի ցեղոյ ընտանութիւն երկու թագաւորութիւնն ։ Վասն որոյ եւ միշտ թագաւորն Հայոց երկրորդ էր տէրութեանն Պարսից, մինչեւ ի ժամանակս արքայիցն Հռովմայեցւոց Դեկոսի եւ Վաղերիանոսի ։

Յայս աւուրս սպան զԱրտաւան արքայն Պարսից՝ Արտաշիր ոմն որդի Սասանայ ։ Եւ լուեալ ազգական նորին որ յայնժամ թագաւորէր Հայոց՝ Խոսրով անուն, քինախնդիր եղեւ եւ աւար հարկանէր զերկիրն Պարսից, յորմէ նեղեալ յոյժ Արտաշիր՝ հնարէր իրք փրկութեան ։

Եւ ոմն յազգէ առաջին արքայիցն՝ Անակ անուն, խոստացաւ նմա գնալ սիրոյ պատճառաւ եւ սպանանել զթագաւորն Հայոց ։ Եւ մինչդեռ գայր ի Հայս՝ որպէս զփախըստական տամբ եւ ընտանեօք, պատահեաց նմա օթեվանս ի դաշտին Արտազ, ի տեղին

21 hori, **30 Septembre**.

Fête solennelle avec grand concours de fidèles et commémoration de la vie et du repos du grand confesseur du Christ et apôtre de l'Arménie, notre premier père et illuminateur Grégoire, premier patriarche de la Grande-Arménie.

Après la mort d'Alexandre le Macédonien, le brave Archak, de la race des Parthes, enleva tout l'Orient aux généraux d'Alexandre et y régna avec grande puissance.

Il envoya son frère Valarchak régner sur l'Arménie, et depuis lors il s'établit une affinité de race entre les deux royaumes. C'est pourquoi le roi d'Arménie était toujours le second dans l'empire des Perses, jusqu'aux jours des empereurs romains Dèce et Valérien.

A cette époque, un certain Artachir, fils de Sassan, tua le roi des Perses Artavan. Son parent, du nom de Khosrov, qui régnait alors en Arménie, l'ayant appris, en tira vengeance, et envahit le pays des Perses. Artavan fort embarrassé chercha un moyen de salut.

Un nommé Anak, de la famille des anciens rois, lui promit de se rendre, sous prétexte d'affection, auprès du roi d'Arménie et de le tuer. En route pour l'Arménie, comme fugitif, accompagné de toute sa famille et de ses parents, il lui arriva de faire halte dans la plaine d'Artaz, à l'endroit où se trouvaient

ուր էր ամփոփեալ նշխարք սուրբ առաքելոյն Թադէոսի, եւ անդ յղացաւ ասի մօրն զսուրբ Գրիգոր, որ եւ ընկալաւ զնորին առաքելոյ շնորհս :

Իսկ Անակ եկեալ եւ յետ երկուց ամաց սպան զԽոսրով թագաւորն ի յորս երէոյ դաւաճանաբար . Եւ ի լինելն * փախստական՝ գետահեղձ արարին զնա զօրք արքային : Իսկ թագաւորն մինչդեռ կենդանի էր՝ հրամայեաց զամենայն ազգատոհմն նորա կոտորել զարս եւ զկանայս : Եւ էր դայեակ նորածին մանկանն կին մի հաւատացեալ ի Կապադովկեցւոց աշխարհէն Սոփի անուն, որ զթաքուցեալ տղեկայն առ եւ գնաց յիւր աշխարհն· եւ սնուցեալ զնա ըստ օրինի քրիստոնէութեան՝ մկրտակոչեաց յանուանէն Գրիգորիոս :

* B p. 170 a.

Եւ լեալ պատանեակ՝ տայ յուսումն գրոց· եւ յորժամ յարբունս հասակի եկն ամուսնացոյց զնա որ ծնեալ երկուս որդիս : Եւ յետ երից ամաց ի բաց եկաց յամուսնութենէն, եւ գնաց ծառայել Տրդատայ, որդւոյ թագաւորին Հայոց Խոսրովու :

Քանզի յորժամ սպանաւ հայրն նորա՝ ըստ որում ասացաք, որդին Սասանայ Արտաշիր տիրապետեաց աշխարհին Հայոց եւ կոտորեաց զընտանիս նորա : Իսկ զսա եւ զքոյր մի իւր՝ առեալ ոմանք փախստականք եղեն, ածեալ զմանկունս թագաւորին ի Կեսարիա : Եւ կատարեալ հասակաւ զինուորեցաւ Լիկիանոսի՝ որ էր փեսայ Դիոկղետիանոսի արքային : Առ սա եկեալ յարեցաւ Գրիգոր ծառայել նմա միամտութեամբ :

déposés les restes du saint apôtre Thaddée; et on dit que c'est là que la mère [c'est-à-dire la femme d'Anak] conçut saint Grégoire, qui reçut les mêmes grâces que cet apôtre.

Anak, arrivé, tua traîtreusement, deux années après, le roi Khosrow, dans une partie de chasse. Et tandis qu'il * prenait la fuite, les troupes du roi le noyèrent dans le fleuve. Le roi, pendant qu'il était encore en vie, ordonna de massacrer toute sa famille, hommes et femmes. La nourrice du nouveau-né étant une femme chrétienne du pays de Cappadoce, du nom de Sophie, elle cacha son nourrisson, et l'emmena dans son pays, l'éleva d'après les principes du christianisme et lui donna le nom de Grégoire au baptême.

* B p. 170 a.

Devenu enfant, elle le donna à l'étude des lettres, et lorsqu'il fut arrivé à la puberté, elle le maria, et il eut deux fils. Trois ans après, il renonça à la vie conjugale, et alla se mettre au service de Terdat, fils du roi d'Arménie, Khosrow.

Car lorsque le père de celui-ci fut tué, comme nous venons de le dire, Artachir, fils de Sassan, envahit le pays d'Arménie et fit massacrer toute sa famille. Seuls, lui et une sœur à lui purent échapper, à l'aide de quelques personnes qui emmenèrent les enfants du roi à Césarée. Arrivé en âge, Terdat s'enrôla dans l'armée de Licinius, qui était le beau-frère de l'empereur Dioclétien. C'est auprès de lui que vint Grégoire, et il s'engagea à son service en toute sincérité.

Ընդ այն ժամանակն թագաւորն Գթաց՝ ընդդէմ ելեալ Դիոկղետիանոսի թագաւորին Հոռոմայ, եւ առաքեաց առ նա եւ ասէ. Երկոքեանս մարտիցուք ընդ միմեանս առանձինն, եւ մի՛ սպանցուք զզօրս մեր վայրապար, որ ոք յաղթեսցէ՝ տիրեսցէ յաղթահարելոյն :

Եւ ի խորհել վասն այսր Դիոկղետիանոսի ընդ իշխանսն, պատմէր Լիկիանէս զքաջութիւնն Տրդատայ իւրոյ զինուորին ի բազում տեղիս : Զոր ածեալ առաջի զգեցուցին նմա զարքունական ծիրանին, եւ եդին թագ եւ կերպարանեալ զնա կայսր՝ ածին յասպարէզն, եւ ձերբակալ արարեալ Տրդատայ զարքայն Գթաց՝ ած առ Դիոկղետիանոս :

Իսկ պատուեալ զնա* թագաւորն, եւ թագ կապեալ Տրդատայ, եւ զի լուեալ էր եթէ որդի է Խոսրովու՝ յղեաց զնա ծանր զօրօք ի Հայս առնուլ զիւր հայրենի աշխարհ : * B p. 170 b.

Արդ յերկրորդ ամի թագաւորութեանն Դիոկղետիանոսի՝ նուաճեաց Տրդատ զամենայն աշխարհն Հայոց ընդ տէրութեամբ իւրով : Եւ յառաջին ամի իւրոյ իշխանութեանն եկն յԵկեղեաց գաւառ զոհս մատուցանել կռոցն Անահտայ : Եւ յետ զոհելոյն՝ հրաման ետ Գրիգորի ուստս ծառոց ընծայել ի պատիւ իգական պատկերին : Իսկ նա ոչ առ յանձն՝ դաւանելով զհաւատն Քրիստոսի : Եւ հրամայեաց ի բանդ տանել զերանելին : Եւ ի վաղիւն ածեալ առաջի ասէ. Ընդ յերկար ժամանակս ծառայեցեր ինձ եւ զայն ապախտ առնես, ոչ պաշտելով զաստուածսն իմ. բայց եթէ ոչ հաւանիս ինձ՝ մեծամեծ

A cette époque le roi des Goths s'opposa à l'empereur romain Dioclétien et lui envoya dire : Nous nous battrons ensemble, tous les deux seuls, pour ne pas faire mourir inutilement nos troupes. Celui qui sortira vainqueur, régnera sur celui qui aura été vaincu.

Tandis que Dioclétien tenait conseil avec ses princes, à ce sujet, Licinius lui fit part de la bravoure que son soldat Terdat avait témoignée en maints endroits. On le fit venir, on le revêtit de la pourpre royale, on lui posa la couronne, pour lui donner l'aspect de l'empereur, et on le conduisit à l'arène. Terdat s'empara du roi des Goths et l'emmena devant Dioclétien.

L'empereur combla * d'honneurs Terdat, le couronna, et ayant appris qu'il était le fils de Khosrow, l'envoya à la tête d'une forte armée en Arménie pour réoccuper son pays natal. * B p. 170 b.

Or, en la deuxième année du règne de Dioclétien, Terdat soumit à son autorité tout le pays d'Arménie. Et en la première année de son pouvoir, il vint dans la province d'Ékéliats pour y offrir des sacrifices à la déesse Anahit. Après avoir offert des sacrifices, il ordonna à Grégoire d'offrir des branches d'arbres en honneur de la statue féminine, ce que celui-ci n'accepta pas tout en professant la foi du Christ. Il ordonna alors de jeter en prison le bienheureux. Le lendemain, l'ayant fait venir en sa présence, il lui dit : Tu m'as servi pendant de longues années, et maintenant tu n'en tiens plus compte en n'adorant pas mes dieux; si tu n'y consens, je te ferai mourir par de

տանջանօք կատարեմ զքեզ ։ Եւ յանձն առ Գրիգոր զամենայն չարչարանսն որ վասն Քրիստոսի կրել ուրախութեամբ. Զի որք զկուռս պաշտեն, ասէ, հաւասար են անմիտ անասնոց ։

Եւ նա կապել զնա թագաւորն ձեռս յետս եւ հարկանել՝ ունելով զայլ ի բերանն ։ Եւ ապա նա կախել շաղաշեղս աղի ի վերայ նորա, եւ տալ զկոյս կրծից նորա, եւ համբառնալ զնա ընդ պարանաւ յորմ ապարանիցն. եւ կեայր այնպէս արկեալ զհինգ օր ։

Եւ յետ այնորիկ լուծեալ զնա, եւ գտեալ անշարժ ի հաւատոն, նա կախել զմիոյ ոտանէն եւ բրօք դալարովք հարկանել, եւ ծխել ի ներքոյ աղբ. եւ կեայր կախեալ զեօթն օր ։ Որ եւ աղօթս յերկար արար ի կախաղանին, զոր գրեցին նշանագիրքն եւ բերին ընթերցան առաջի թագաւորին ։

Եւ իջուցեալ եւ հարց եւ փորձ արարեալ՝ նա բերել կոճեղս փայտից եւ առնել ըստ ոլոքոցն խոյոցն ոտիցն, եւ պնդեցին զոտս անդր սաստիկ, մինչեւ արիւնն հոսէր ընդ ըղընկունսն ։

Ապա վարեցին բեւեռս երկաթիս ընդ ներբանսն, եւ շրջեցուցանէին զնա այսր անդր
* B p. 171 a. եւ արիւնն ոռոգանէր զերկիրն ։ * Եւ ասէ Գրիգորիոս. Այս չարչարանօքս փրկէ զիս Քրիստոս ի յաւիտենական տրտմութենէն ։ Եւ ասէ թագաւորն. Ես զքեզ աստ տրտմե-

cruelles tortures. Grégoire accepta de subir avec joie tous les tourments pour le Christ, car, dit-il : *Ceux qui adorent les idoles sont à l'égal des bêtes qui sont privées d'intelligence*[1].

Le roi ordonna de lui lier les mains derrière le dos et de le frapper, après lui avoir bâillonné la bouche. Ensuite il fit charger sur lui des blocs de sel, fit mettre sa poitrine sous presse, et le fit suspendre avec des cordes aux murs du palais. Il resta dans cette position pendant cinq jours.

L'ayant fait délier ensuite, et l'ayant trouvé inébranlable dans sa foi, il le fit suspendre par un pied, le fit frapper avec des bâtons de branches vertes, et lui fit respirer les odeurs de fumier entassé sous lui; il resta ainsi suspendu pendant sept jours. Au cours de cette pendaison, il fit de longues prières que les scribes enregistrèrent et présentèrent en lecture au roi.

Celui-ci l'ayant fait descendre, le soumit à un interrogatoire; ensuite il fit apporter des troncs d'arbres dont il fit faire comme des formes de jambes et dans lesquelles on enserra fortement les pieds de Grégoire, jusqu'à lui faire jaillir le sang par les ongles.

On introduisit ensuite des clous de fer dans la plante des pieds, et on le
* B p. 171 a. promena d'un endroit à l'autre; le sang arrosa le sol. * Grégoire dit : C'est par ces tortures que le Christ me délivrera de la tristesse éternelle. Le roi lui répondit : Moi je t'attriste ici-bas; toi, sois plus gai là-haut. Et il ajouta :

1. Ps. XLVIII [XLIX], 13 et 21.

ցուցանեմ՝ զու անդր ուրախ լեր : Եւ ասէ . Հանէք զդա կուռփս եւ բախեցէք զաման լալոյն : Եւ հարին զգլուխն անհնարին : Եւ ետ հրաման բերել աղ եւ բարկ քացախ, եւ եդեալ զգլուխն ի մամուլս, եւ եղեգնափողով արկին զայն ընդ քիթս նորա :

Եւ յետ այսր ետ բերել պարկ մի մեծ ոչխարի, եւ լցին զայն մոխրով հնոցի՝ եւ կապեցին ի գլուխ նորա թուլագոյն, զի ի տուրեւառ շնչոյն արբցէ զմոխիրն . եւ եկաց նովաւ աւուրս վեց :

Եւ տեսեալ զի մնայ եւս կենդանի, բարկացաւ յոյժ, եւ ասաց դնել ձագառ ի նստոյ տեղին նորա, եւ արկանել ջուր տկաւ յորովայն նորա :

Եւ ապա յարուցին եւ բերին տատասկ երկաթի՝ եւ արկին ի գետնի թանձր . եւ մերկացուցեալ զԳրիգոր թաղեցին ի տատասկն եւ շրջեցուցանէին՝ մինչեւ ծակոտեցաւ ամենայն մարմին նորա եւ ոչ մնայ տեղի ողջ :

Եւ ածեալ ի միւս օրն առաջի, զարմացաւ թագաւորն զի մնայ կենդանի : Եւ ետ դնել ի ծունկսն կապիճս երկաթիս եւ կախել ի նա ուռունս ստուարս, եւ կախեցին զի յօշեսցին ծունկքն ի մարմնոյն . որով եկաց կախեալ զերիս աւուրս : Իջուցին զայս եւ հալեալ կապար արկին զմարմնովն, եւ այրեալ խորովեցին զնա :

Եւ մինչդեռ զարմացեալ էր թագաւորն ընդ համբերութիւն սրբոյն, եւ խորհէր այլ եւս չարչարել զնա, ասէ ի նախարարացն առաջ թագաւորին թէ . Որդի է դա Անակայ

Donnez-lui des soufflets et frappez la source des larmes. On le frappa outre mesure sur la tête. Il ordonna ensuite d'apporter du sel et du vinaigre fort, qu'on introduisit, après lui avoir mis la tête sous presse, avec des tuyaux de roseaux dans les narines.

Après cela il fit apporter un grand sac de peau de mouton, qu'on remplit de cendre de four, et qu'on lia mollement à sa tête, afin que par la respiration il absorbât la cendre. Il passa ainsi six jours.

Voyant qu'il était encore en vie, le roi eut une grande colère. Il ordonna de lui poser un entonnoir dans l'anus et d'introduire de l'eau dans le ventre, à l'aide d'une outre.

On le releva ensuite, et on apporta des épines de fer qu'on étendit drues sur le sol, on mit à nu Grégoire et on l'enterra dans les épines, on le traîna de manière à ce que tout son corps fût troué et qu'il n'y eût pas une place indemne.

Le lendemain, l'ayant fait venir en sa présence, le roi fut surpris de le trouver encore en vie. Il lui fit mettre aux genoux des genouillères de fer, auxquelles on suspendit de gros marteaux afin que les genoux se détachassent du corps en lambeaux. Il resta ainsi suspendu pendant trois jours. On le descendit et on fit couler du plomb fondu sur le corps, qui le brûla et le grilla.

Tandis que le roi, étonné de la résignation du saint, cherchait quelque autre moyen pour le torturer davantage, un des satrapes dit au roi : C'est le

եւ մեք ոչ գիտէաք, եւ ոչ է արժանի կենաց զի հայր դորա սպան զհայր քո Խոսրով, եւ Հայոց աշխարհն խաւար եած :

Իբրեւ զայս լուաւ Տրդատ՝ նա կապել զնա եւ տանել ի դղեակն Արտաշատ արկանել ի խոր վիրապ մի, յորում արկանէին զամենայն մահապարտս, * B p. 171 b. * քանզի լցեալ էր նա օձիւք եւ թունաւոր զեռնօք : Եւ եկաց նա անդ կենդանի շնորհօքն Քրիստոսի. եւ կին մի այրի հրաման առեալ ի տեսլեանն, արկանէր նմա հաց օր ըստ օրէ :

Ապա յետ երեքտասան ամացն եկեւ գալուստ սրբոց Հռիփսիմեանցն, եւ վկայութիւն ի Հայոց աշխարհն ի նոյն թագաւորէն Տրդատայ, որպէս գրեալ է ի պատմութեան իւրեանց :

Եւ յետ նահատակութեան սրբոցն, եւ ի խոզի կերպարանս փոխել արքային, եւ ամենեցուն այսահարելոց, տեսիլ երեւեցաւ քուեր թագաւորին՝ որում անուն էր Խոսրովիդուխտ . զի այր մի լուսաւոր ասէր ցնա թէ. Առաքեցէք յԱրտաշատ եւ ածէք զկապեալն Գրիգորիոս . եւ նա եկեալ բժշկեսցէ զձեզ : Եւ կրկնեաց զտեսիլն եւ հնգկնեաց :

Եւ ապա առաքեաց զմին նախարար որում անուն էր Աւտայ, անդր ի բերդն, եւ եկեալ այրն եկաց ի վերայ գբոյն, կախեաց զպարան եւ ձայնեաց ի ներքս . Գրիգորիոս, Գրիգորիոս, եթէ կեաս եւս՝ ել ի դուրս, զի Տէր Աստուած քո, նա հրամայեաց հանել զքեզ :

fils d'Anak, et nous l'ignorions. Il n'est pas digne de vivre, car c'est son père qui a tué ton père Khosrow, et a jeté ainsi le pays d'Arménie dans les ténèbres.

Lorsque Terdat l'eut appris, il le fit lier et conduire au château fort d'Artachat, pour le jeter dans un puits profond où l'on jetait tous les criminels; * B p. 171 b. * ce puits était rempli de serpents et de reptiles venimeux. Il y demeura vivant par la grâce du Christ, et une veuve, qui en avait reçu l'ordre dans une vision, lui jetait du pain chaque jour.

Treize ans après, eut lieu l'arrivée de sainte Hripsimée et de ses compagnes dans le pays d'Arménie, et leur martyre, par ce même roi Terdat, ainsi qu'il est écrit dans leur histoire.

Après le martyre des saintes, lorsque le roi fut transformé en l'apparence d'un porc, et que tous furent possédés par le démon, la sœur du roi, dont le nom était Khosrowidoukht, eut une vision. Un homme resplendissant de lumière lui disait : Envoyez chercher à Artachat Grégoire le détenu et amenez-le, il viendra vous guérir. Cette vision se renouvela deux fois et cinq fois.

Elle envoya alors un satrape, dont le nom était Ota, au château fort. L'homme arriva, se pencha sur le bord du puits, fit descendre une corde, et cria au fond : Grégoire! Grégoire! si tu es encore en vie, sors dehors, car c'est ton Seigneur Dieu qui a commandé de t'en retirer.

Եւ շարժեաց զպարանն, եւ ել ընդ նմին ի դուրս ։ Զոր տեսեալ խնդացին յոյժ, եւ զգեցուցեալ հանդերձս առեալ գնացին ի Վաղարշապատ քաղաք ։ Եւ թագաւորն եւ զօրքն մոլեգնեալ ելին ընդ առաջ նորա, եւ թագաւորն կայր ի մէջ նոցա ի կերպարանս վարենի խոզի ։ Իսկ Գրիգորի ծունր եդեալ եւ աղօթեալ ի վերայ նոցա, ի զգաստութիւն դարձան եւ ողբային առաջի նորա ։

Եւ գնաց ի տեղւոջ մարմնոց վկայիցն կուսանաց, որոց ինն օր էր նահատակութեանն եւ կային ամբողջ ։ Առ եւ պատեաց զիւրաքանչիւրսն՝ իւրեանց զգեստովն, եւ տարաւ ի հնձանն ուր վանքն էր ։ Եւ ինքն անդ դադարեաց, եւ ընդ նմա ամենայն ժողովուրդն. եւ վարդապետեաց նոցա զաւուրս վաթսուն, զոր ինչ ի վեց դարս գործեցաւ յԱստուծոյ՝ եւ որ լինելոցն է սքանչելիք ։ Եւ կային ամենեքեան առաջի նորա՝ եւ ունկն դնէին քրձազգեցեալք ։ Եւ յետ այսորիկ * աղօթս արար առ Քրիստոս, եւ բժշկեաց զնոսա ։ * B p. 172 a.

Եւ ապա յետ այսորիկ գնացեալ ի Կեսարիա, եւ առեալ ձեռնադրութիւն եպիսկոպոսութեան, եկն մկրտեաց զամենեսեան, եւ եկաց ամս բազումս ։

Եւ յետոյ երթեալ յանապատ մեծ ճգնութեամբ փոխադրեցաւ ի Քրիստոս՝ Սեպտեմբերի Լ. եւ Հոռի ԻԱ ։

Յայսմ աւուր կատարի տօն սրբուհի կրօնաւորաց եւ կոյս վկայիցն Քրիստոսի Հռիփսիմեայ եւ Գայիանեայ, որք ի Տրդատայ Հայոց արքայէն նահատակեցան ի Մեծն Հայք ։

Grégoire secoua la corde, et par son aide en sortit. Ce que voyant, les gens en furent extrêmement réjouis, lui passèrent des vêtements et l'emmenèrent à la ville de Valarshapat. Le roi et les troupes, hors d'eux-mêmes, vinrent à sa rencontre. Le roi se trouvait au milieu d'eux sous la forme d'un sanglier. Grégoire se mit à genoux, pria pour eux et ils retrouvèrent leur sens et gémirent devant lui.

Grégoire se rendit à l'endroit où se trouvaient les corps des vierges martyres; il y avait neuf jours qu'elles avaient été martyrisées, et leurs corps étaient restés intacts. Il les prit, les enveloppa chacune de ses vêtements et les transporta dans les vergers où se trouvait leur couvent. Il y fit halte et tout le peuple avec lui. Il leur enseigna pendant soixante jours ce que Dieu avait accompli dans les six âges du monde, et les miracles qui devaient encore avoir lieu. Tous se tenaient devant lui vêtus de cilices et l'écoutaient. Il pria ensuite * le Christ et les guérit. * B p. 172 a.

Il se rendit ensuite à Césarée, y reçut la consécration épiscopale, revint et les baptisa tous. Il vécut de longues années.

Plus tard il se retira dans le désert, et après une vie de grand ascétisme, il trépassa dans le Christ, le 30 Septembre, le 21 Hori.

En ce jour se célèbre la fête des saintes religieuses et vierges, martyres du Christ, Hripsimée et Gaïanée, qui furent martyrisées par le roi Terdat, dans la Grande-Arménie.

Կատարեցաւ սրբուհին Հռիփսիմէ՝ Սեպտեմբերի ԻԶ, եւ սրբուհին Գայիանէ՝ ԻԷ. բայց տօն նոցա ընդ սրբոյն Գրիգորի կատարի ։

Ի սմին յիշատակ է Անտոնի եւ Կրոնիդեայ եւ եօթն խոտաճարակացն յԻննակնեան վանսն ։

Յայսմ աւուր գիւտ նշխարացն Զաքարիայ՝ հօրն Յովհաննու Մկրտչին, եւ Պանդալէոնի որ վկայեաց ի Նիկոմիդիա, զոր եբեր սուրբն Գրիգոր յորժամ դայր ի Հռոմայ, եւ ետ զնա Գրիգորիսի թոռինն իւրոյ, յորժամ ձեռնադրեաց զնա կաթողիկոս Աղուանից ։

Եւ տօն սուրբ եւ մեծ վարդապետին Հերոնիմոսի ի Բեթղեհէմ Յուդայ. սա թարգմանեաց եւ մեկնեաց զամենայն աստուածաշունչ գիրս. եւ յիշատակ Անտոնինոս ճգնաւորի ։

* A fol. 49 r° b.

* Ամիս Հոկտեմբերի աւուրս է ԼԱ ։ Ի ՞մինն վկայաբանութիւն սրբոյն Անանիայ առաքելոյն Դամասկացւոց եպիսկոպոսին ։

Սուրբ առաքեալն Քրիստոսի Անանիա էր ի քաղաքէն Դամասկոսի, եւ թէ ո՛րպէս երեւեցաւ նմա Տէր ի տեսլեանն եւ մկրտեաց զՊօղոս առաքեալն ի գիրս Գործոց

11 Ամիս] incipit A || 11-12 Ամիս ... եպիսկոպոսին] Հոկտեմբեր Ա եւ Հոռի ԻԲ ։ Վկայութիւն սրբոյն Անանիայ առաքելոյն յեօթանասնիցն՝ եպիսկոպոս Դամասկացւոց որ զՊօղոս մկրտեաց B || 13 Քրիստոսի *om.* B.

Sainte Hripsimée mourut le 26 Septembre et sainte Gaïanée le 27, mais leur fête se célèbre avec celle de saint Grégoire.

En ce même jour, commémoration d'Antoine et de Cronidès et des sept compagnons, qui ne se nourrissaient que d'herbes, au couvent Innaknian [des neuf sources] [1].

En ce jour, invention des restes de Zacharie, père de Jean-Baptiste, et de Pantaléon qui fut martyrisé à Nicomédie, que saint Grégoire apporta avec lui à son retour de Rome et qu'il donna à son petit-fils Grigoris lorsqu'il le sacra Catholicos des Albanais.

Également fête du saint et grand docteur Jérôme à Bethléem de Judée, qui traduisit et commenta toutes les Écritures inspirées de Dieu [2]. Et commémoration de l'ascète Antoninus.

* A fol. 49 r° b.

* Le mois d'Octobre a 31 jours.

Le 1er Octobre, martyre de l'apôtre saint Ananie, évêque de Damas.

Le saint apôtre du Christ Ananie était de la ville de Damas. Il est écrit dans les Actes des Apôtres de quelle manière le Seigneur lui apparut en vision

1. Également saints de l'Arménie. — 2. Célébré ce même jour dans l'église latine. Ce qui indique que cela a été tiré des livres latins. M. de S.

Առաքելոյն գրեալ է : Տուան նմա շնորհք յԱստուծոյ եւ աղօթիւք եւ ձեռն դնելով բժշկէր զամենայն հիւանդս, եւ զցաւագնեալ * եղբարսն ի Դամասկոս եւ յԵլեւթերուպօլիս : * A fol. 49 v° a.

Եւ երթեալ ոմանք յանհաւատից կալան զԱնանիա եւ կացուցին յատենի առաջի Լիկիանեայ դատաւորին : Եւ ասէ ցնա . Ո՛վ այր, տեսանեմ զքեզ գեղեցկատեսիլ եւ իմաստուն եւ հանճարեղ . եւ եթէ լուիցես ինձ՝ բազում բարութեանց արժանաւորիս : Մատի՛ր եւ զոհեա՛ աստուածոցն եւ մի՛ կորուսաներ զանձն քո չարչարանօք առ յինէն : Պատասխանի ետ սուրբն Անանիա եւ ասէ . Ես ոչ զոհեմ եւ ոչ երկիր պագանեմ խուլ եւ համր եւ անզգայ աստուածոց ձերոց, այլ երկիր պագանեմ Յիսուսի Քրիստոսի ճշմարիտ Աստուծոյն իմոյ, որ եղեւ մեզ լոյս գիտութեան, զոր եւ տեսաք իսկ աչօք մերովք եւ ձեռօք մերովք շօշափեցաք, որ եւ ի մոլորութենէ կռոց ապրեցոյց զմեզ : Եւ այլ բազում բանիւք յանդիմանեաց զնա եւ զպաշտամունս նորա :

Եւ դատաւորին տեսեալ զհաւատս եւ զաներկիւղ պատասխանիս երջանիկ երանելի առաքելոյն եւ թէ զիարդ առաջի նորա տարածեալ զձեռս իւր յերկինս եւ ասէր . Յիսուս Քրիստոս որդի օրհնեալ քո Հօր, լո՛ւր աղօթից իմոց եւ դասաւորեա՛ զիս ընդ սրբոց քոց առաքելոյն եւ փրկեա՛ զիս ի ձեռաց՝ ամբարշտիս այսմիկ : Եւ բարկացեալ դա-

1 տուան] տուաւ B — ձեռն] ձեռս B || 4 կալան] զերանելին *add.* B || 15 ցնա] Լիկիանոս *add.* B || 11 մերովք *om.* B || 12 նորա] նոցա B || 13 երջանիկ *om.* B || 14 ասէր] Տէր *add.* B.

et comment il baptisa l'apôtre Paul [1]. Il reçut les grâces de Dieu et par ses prières et par l'imposition des mains il guérit tous les frères * malades et infirmes à Damas et à Éleuthéropolis. * A fol. 49 v° a.

Quelques infidèles allèrent saisir Ananie et le présentèrent au tribunal, devant le juge Lucianus, qui lui dit : O homme, je te vois beau de visage, intelligent et plein de talent; si tu m'écoutes, tu te rendras digne de bien des faveurs. Viens et sacrifie aux dieux et ne perds pas ta personne par les tortures que tu auras à subir de ma part. Saint Ananie lui répondit et dit : Je ne sacrifie, ni me prosterne devant vos dieux sourds, muets et insensibles, mais j'adore mon vrai Dieu Jésus-Christ, qui fut pour nous la lumière de la science, que nous avons vu de nos propres yeux, que nous avons touché de nos propres mains [2] et qui nous a délivrés de l'erreur des idoles. Et par bien d'autres paroles encore il le blâma, lui et son culte.

Le juge constatant la foi et les réponses sans crainte du bienheureux apôtre, qui en sa présence leva les bras vers le ciel et dit : Jésus-Christ, fils de ton Père béni, exauce ma prière et classe-moi au nombre de tes saints apôtres et délivre-moi des mains de cet impie; le juge, extrêmement irrité, ordonna

1. Actes des Apôtres, iv, 10-19. — 2. I Jean, i, 1.

* A fol. 49 v° b. տաւորին յոյժ, հրամայեաց եւ չոր արջառաջլօք * հարկին ուժգին զսուրբն Անանիա : Եւ յորժամ դադարեցին դահճքն ի հարկանելոյ՝ ասէ դատաւորն . Դու եւս ոչ խնայես յանձն քո եւ ոչ ուրանաս զաստուածն քո : Ասէ սուրբն . Ես զԱստուածն իմ ոչ ուրանամ եւ ոչ պաշտեմ անօգուտ եւ տկար աստուածս :

Եւ կապեցին զառաքեալն զփայտէ եւ պղնձէ քերչօք քերեցին զկողսն եւ հրով այրեցին զորովայնն : Եւ տեսեալ դատաւորին եթէ ի չարչարանացն ոչ յաղթեցաւ եւ ոչ հաւանեցաւ հրամանի նորա, հրամայեաց դահճացն հանել ի քաղաքէն եւ քարկոծ առնել զնա :

Եւ յորժամ տարան ի տեղին, աղաղակեաց մեծաձայն եւ ասէ . Տէր Յիսուս Քրիստոս յանձն առնեմ ի ձեռս քո զհոգի իմ : Եւ կանգնեցին զնա ի վերայ ոտից իւրոց եւ քարկոծեցին զնա : Եւ այնպէս բարի խոստովանութեամբ աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած՝ Հոկտեմբերի Ա :

Եւ եկեալ ծանօթք եւ բարեկամք նորա՝ առին զմարմինն եւ թաղեցին ի հայրենի ժառանգութիւնն իւր :

Յայսմ աւուր տօն է սրբոյ վկային Թէոդորոսի որ ի Պերգեա չարչարեցաւ ի Թէոդոսէ դատաւորէն՝ յաւուրս Անտոնինոսի թագաւորին, զոր յետ չարչարանացն
* A fol. 50 r° a. խաչեցին, եւ այնպէս կատարեցաւ . * Նոյնպէս եւ Դէոսկորոս որ յառաջ քուրմ էր

4 աստուածս] աստուածոց B || 5 պղնձէ] պղնձի B || 9 աղաղակեաց] առ Աստուած *add.* B || 10 ի ձեռս] ի ձեռն B — զնա *om.* B || 12 Հոկտեմբերի Ա] եւ Հոռի ԻԲ *add.* B || 15 վկային] վկայի B || 16 Անտոնինոսի թագաւորին] Անտոնինու արքային B || 17 կատարեցաւ] ի Քրիստոս *add.* B.

* A fol. 49 v° b. de frapper vigoureusement saint Ananie avec des * nerfs de bœuf secs. Lorsque les bourreaux eurent achevé de le frapper, le juge lui dit : Jusqu'à quand ne veux-tu pas épargner ta personne et renier ton dieu? Le saint répondit : Je ne renie pas mon Dieu et n'adore point les dieux inutiles et faibles.

On lia l'apôtre à un arbre et on lui déchira les côtes avec des onglets de cuivre; on lui brûla le ventre avec du feu. Le juge voyant que les tortures ne l'avaient point abattu et qu'il ne consentait pas à son ordre, ordonna aux bourreaux de l'emmener hors de la ville et de le lapider.

Lorsqu'ils l'eurent conduit à l'endroit, il s'écria à haute voix et dit : Seigneur Jésus-Christ, je remets mon âme entre tes mains. On le redressa sur ses pieds et on le lapida. C'est ainsi qu'il rendit son âme, en bonne confession, à Dieu, le 1er Octobre.

Ses connaissances et ses amis prirent son corps et l'inhumèrent dans sa propriété de famille.

En ce jour, fête du saint martyr Théodore qui subit les tortures à Pergué aux jours de l'empereur Antonin, et qui, après les tortures, fut crucifié, et
* A fol. 50 r° a. mourut ainsi. * Fête également de Dioscore, qui était avant prêtre d'idoles et

կուոյն եւ նա հաւատայ ի Քրիստոս եւ մկրտեցաւ եւ յետ բազում չարչարանացն այրեցին հրով :

Հոռի ԻԳ եւ Հոկտեմբերի Բ : Վկայաբանութիւն Կիպրիանոսի եպիսկոպոսի եւ սրբոյ կուսին Յուստինեայ :

Կիպրիանոս էր այր մեծազգի եւ մեծատուն յոյժ, ուսեալ էր եւ զամենայն հանճարս իմաստութեան, եւ հմուտ եղեալ մոգութեան, որով ամենայն աղանդոց գիտուն էր :

Եւ կոյս աղձիկ մի էր ի մեծ քաղաքին Անտիոքայ՝ անուն Յուստինեա, քրիստոնեայ կրօնիւք, դուստր Եդեսիոսի քրմի կռոց, ուսեալ զհաւատն ի Պռիւղէ, եւ դարձոյց զծնօղսն յաստուածգիտութիւն, եւ մկրտեցան յՕպտատոսէ եպիսկոպոսէ :

Իսկ հեթանոս մի անուն Ագղաւիդոս, սիրեաց յոյժ զՅուստինէ եւ կամէր առնուլ ի կնութիւն զնա, եւ ջանացեալ բազում պատգամաւորօք եւ խոստմամբք, եւ ոչ կարաց հաւանեցուցանել : Յղեաց առ նա Յուստինէ եւ ասէ եթէ . Ես Քրիստոսի եմ հարսնացեալ, եւ մարդոյ երկրաւորի ոչ ամուսնանամ : Եւ պատահեալ նմա ի ճանապարհի՝

1 եւ յետ] զոր եւ յետ B. || 3 Վկայաբանութիւն ... Յուստինեայ] Վկայութիւն սրբոյն Կիպրիանոսի եպիսկոպոսին եւ Յուստինեայ կուսին B || 4 մեծազգի] ազնուական *add.* B || 5 եղեալ] լեալ B 7 աղձիկ] աղջիկ B || 8 Պռիւղէ] Բրեղիոսէ առաքելոյէ B || 9 զծնօղսն] իւր *add.* B || 10 Ագղաւիդոս] Ագղիդոս B || 11 կնութիւն] կնութեան B.

qui crut au Christ et se fit baptiser. Après de nombreuses tortures, on le livra aux flammes [1].

23 HORI, 2 Octobre.

Martyre de l'évêque Cyprien et de la vierge sainte Justine.

Cyprien était un homme de noble famille et fort riche; il était instruit et avait acquis toute la science de la philosophie, il était versé dans la magie et avait connaissance de toutes les sectes.

Il se trouvait également dans la grande ville d'Antioche une jeune fille vierge, du nom de Justine, de religion chrétienne, fille d'Édésius prêtre des idoles, qui avait été instruite dans la foi par Prylle; elle avait converti ses parents à la science de Dieu, et ils furent baptisés par l'évêque Optatus.

Un païen nommé Aglaïdas s'éprit fortement de Justine et voulut l'épouser; il fit beaucoup de démarches par des négociateurs et beaucoup de promesses, mais ne put obtenir le consentement de la jeune fille. Justine lui envoya dire : Je suis fiancée au Christ et je ne me marie pas à un homme terrestre.

1. Dioscore se convertit pendant le martyre de saint Théodore de Pergué. M. de S.

* A fol. 50 r° b. բռնի հարեալ զնմանէ ոչ կարաց ըմբռնել, այլ մանաւանդ անարգանօք եւ * ամօթալից դարձաւ ի տուն իւր :

Եւ երթեալ առ Կիպրիանոս մոգ, եւ խոստացաւ տալ նմա երկուս տաղանդս ոսկւոյ եւ արծաթոյ, եթէ մոգութեամբ առցէ զՅուստինէ կին : Եւ կոչեաց Կիպրիանոս ի գիշերին յայնմիկ դեւ մի եւ արձակեաց առ Յուստինեայ : Եւ երթեալ դեւն եգիտ զերանելի կոյսն զի աղօթէր զերրորդ ժամու գիշերոյն : Եւ զիտացեալ զգալուստ դեւին արար ընդդէմ նորա զնշան խաչին եւ փչեաց ի նա : Եւ դեւն երկիւղիւ փախստական գնաց առ Կիպրիանոս : Եւ նա առաքեաց այլ դեւ, նոյնպէս եւ զնա նշանաւ սրբոյ խաչին հալածեաց : Եւ առաքեաց երրորդ անգամ այլ դեւ, եւ այնպէս դարձաւ երկիւղալից որպէս ի հրոյ փախուցեալ :

Եւ Կիպրիանոս խոշտանգեաց զդեւսն՝ եւ սաստելով նոցա հարցանէր թէ. Էր վասն փախեան եւ ոչ կատարեցին զհրամայեալսն : Եւ նոքա ասեն եթէ. Նշան խաչեցելոյն ոչ միայն զմեզ հալածէ, այլ եթէ իշխանն մեր ինքնին երթիցէ ամենայն աներեւոյթ զօրովք իւրովք՝ ամօթալից փախստական լինի ի նմանէ :

Եւ լուեալ Կիպրիանոս անէծ զդեւսն, եւ հալածեաց զնոսա յինքենէ. հաւատաց ի Քրիստոս եւ առեալ զամենայն գիրս մոգութեան եւ կախարդանաց հրով այրեաց :

2 դարձաւ] դարձոյց B || 7 երկիւղիւ] մեծաւ *add.* B — փախստական] եղեալ *add.* B || 11 զդեւսն] զդեւն B — նոցա] նմա B || 12 խաչեցելոյն] խաչելոյն Յիսուսի B || 13 երթիցէ] գնասցէ B || 15 հալածեաց] հալածեալ B.

Il la rencontra dans la rue, la saisit, mais ne put l'entraîner, par contre il rentra chez lui * confondu et plein de honte.

* A fol. 50 r° b.

Il se rendit auprès du mage Cyprien et lui promit de lui verser deux talents d'or et d'argent, s'il réussissait par magie à lui faire épouser Justine. Cyprien évoqua cette nuit-là un démon et l'envoya auprès de Justine. Le démon s'y rendit et trouva la bienheureuse vierge qui disait les prières de la troisième heure de la nuit. Elle s'aperçut de la présence du démon, fit le signe de la croix contre lui et souffla vers lui. Le démon, effrayé, s'enfuit et retourna chez Cyprien. Celui-ci expédia un autre démon; elle le chassa également par le signe de la croix. Il expédia pour la troisième fois un autre démon, qui revint également, saisi d'effroi comme s'il avait fui devant le feu.

Cyprien maltraita alors les démons et leur demanda avec reproche pour quelle raison ils s'étaient enfuis et n'avaient pas accompli ses ordres. Ils lui dirent : Le signe du crucifié non seulement nous met en fuite, mais si même notre chef s'y rendait en personne avec toute sa milice invisible, il battrait en retraite honteusement.

Cyprien, en entendant cela, maudit les démons et les chassa de chez lui; il se convertit au Christ, et saisissant tous les livres de magie et de sorcellerie, il les jeta au feu.

Եւ երթեալ առ սուրբն * Անթիմոս եպիսկոպոսն եւ պատմեաց խոստովանաբար զամենայն զոր ինչ գործեաց մոգութեամբն ։ Եւ ի մեծի շաբաթուջն մկրտեցաւ յեկեղեցին, եւ յութերորդ աւուր եղեւ ընթերցող. եւ ի քսան եւ հինգ աւուրն եղեւ կիսասարկաւագ. եւ յետ տարւոյ միոյ ձեռնադրեցաւ քահանայ ։ Եւ զվեշտասան ամ կատարեալ զքահանայութեան կարգն. եւ եղեւ եպիսկոպոս եւ ձեռնադրեաց զՅուստիանէ սարկաւագուհի ։ Եւ ուսուցանէր եւ լուսաւորէր զամենեսեան, զհեռաւորս հրովարտակօք եւ զմերձաւորս վարդապետութեամբ ։ * A fol. 50 vº a.

Եւ պատմեցին վասն նորա արեւելեայ կոմսին եթէ. Դարձուցանէ զամենեսեան թղթովք եւ գրովք եւ բանիւք ի զոհերոյ աստուածոց մերոց ։ Եւ հրամայեաց կապանօք ածել զԿիպրիանոս եւ զՅուստիանեա կոյսն ի Դամասկոս քաղաք եւ ի քննութիւն տեղեկանայր թէ որպէս դարձաւ ի հաւատն Քրիստոսի ի ձեռն Յուստիանեայ ։ Եւ նա պատմեաց մի ըստ միոջէ ։

Եւ ապա կախեցին զԿիպրիանոս զփայտէ եւ քերեցին զմարմինն, եւ զՅուստիանեա գանեցին ուժգին. եւ ջեռուցին տապակ ձիթով եւ ճարպով եւ մոմով, եւ ընկեցին յեռա-

2 շաբաթուջն] շաբաթուն B || 3 յեկեղեցին] յեկեղեցւոջն B — աւուրն] օրն B || 4 կիսասարկաւագ] եւ յետ յիսուն աւուր եղեւ սարկաւագ *add.* B — ամ] արժանապէս կատարեաց *add.* B || 5 եւ եղեւ եպիսկոպոս] եւ յորժամ հանգեաւ եպիսկոպոսն ի Քրիստոս նստուցին զնա հաւատացեալքն յաթոռ եպիսկոպոսութեանն B || 6 սարկաւագուհի] եւ անուանեաց զնա Յուստինեա *add.* B || 10 կոյսն *om.* B — ի քննութիւն] քննեալ B || 11 Յուստիանեայ] Յուստինեայ B || 13 ապա *om.* B.

Il se rendit ensuite auprès du saint évêque * Anthimos et lui narra, sous confession, tout ce qu'il avait fait par magie. Il fut baptisé dans l'église, le grand samedi [samedi saint]; le huitième jour il fut ordonné lecteur; le vingt-cinquième jour il fut ordonné sous-diacre; et un an après il fut ordonné prêtre. Il exerça son ministère de prêtre pendant seize ans, fut sacré évêque et ordonna Justine diaconesse. Il enseigna et illumina tout le monde; ceux qui étaient au loin par des mandements et ceux qui étaient proches par sa parole. * A fol. 50 vº a.

On dit de lui au « comes » de l'Orient : Il détourne tout le monde par des lettres, écrits et paroles, des sacrifices à nos dieux. Celui-ci ordonna de conduire Cyprien et la vierge Justine enchaînés à la ville de Damas, et s'informa à l'interrogatoire de quelle manière il s'était converti à la foi du Christ par l'œuvre de Justine. Cyprien raconta tout avec détail.

Alors on suspendit Cyprien à un arbre et on lui déchira le corps. On frappa brutalement Justine. On fit chauffer une poêle avec de l'huile, de la graisse et de la cire, et on jeta dans la poêle en ébullition Justine et

ցեալ տապակին զՅուստինեա եւ զԿիպրիանոս, եւ էին որպէս ցօղով ի հանգստեան եւ
* A fol. 50 v° b. գոհանալով փառաւորէին * զԱստուած ։

Եւ ոմն ի հեթանոսաց Աթանասիոս անուն չհաւատացեալ եթէ աստուածային զօրութեամբն փրկեցան սուրբքն, ընկէց ինքնին զանձն իւր ի տապակին եւ առժամայն լուծեալ հալեցաւ ։

Եւ ապա տարան զսուրբսն ի Նիկոմիդիա քաղաքն առ թագաւորն Դեկիոս, եւ հրամայեաց ի գետն որ կոչի Գաղոս գլխատել զնոսա ։ Եւ մի ոմն Թէոկտիստոս անուն ճանապարհորդ անցանելով ընդ այն՝ ողջոյն ետ սրբոյն Կիպրիանոսի, եւ տեսեալ անօրինացն կալան զնա ։ Եւ յորժամ գլխատեցին զսուրբսն՝ հատին եւ զգլուխն նորա ։

Եւ հռոմայեցի նաւավարք առին զմարմինս սրբոցն հանդերձ պատմութեամբն գրելով՝ եւ տարան ի Հռոմ քաղաք, եւ ետուն ի կին մի մեծատուն, անուն Ռուփինա, եւ նա պատուով հանգոյց ի նշանաւոր տեղւոջ ի փառս եւ ի գովութիւն Աստուծոյ մերոյ ։

Կատարեցաւ սուրբ եպիսկոպոսն Կիպրիանոս եւ սրբուհին Յուստինէ՝ Հոկտեմբերի Բ ։

Յայսմ աւուր տօն է սրբոյն Պափնուտիոսի ճգնաւորի, որ յարմաւենի ծառ խաչեալ կատարեցաւ, եւ այլք ընդ նմա հինգ հարիւր եւ քառասուն վկայք որ սրով կատարեցան վասն հաւատոյն Քրիստոսի ։

1 եւ էին ... զԱստուած] եւ զօրութեամբն Քրիստոսի պահեցան կենդանի B || 3-5 Եւ ոմն ... հալեցաւ *om.* B || 7 զնոսա] զսուրբսն B || 9 կալան] կապեցին եւ B — նորա] Թէոկտիստոսի B || 11 Ռուփինա] Ռուփինեա B || 13 սրբուհին] սրբուհի կոյսն B || 15 ճգնաւորի] եւ մարտիրոսի *add.* B.

Cyprien, qui s'y trouvèrent comme dans la rosée, à leur aise, et glorifièrent
* A fol. 50 v° b. * Dieu avec actions de grâces.

Un païen, du nom d'Athanasius, ne croyant pas que ce fût par la force divine que les saints étaient restés indemnes, se jeta lui-même dans la poêle et fondit immédiatement.

On conduisit ensuite les saints à la ville de Nicomédie, auprès de l'empereur Dèce, qui ordonna de leur trancher la tête dans le fleuve appelé Galos. Un voyageur, nommé Théoctitus, qui passait par là, salua saint Cyprien; ce qu'ayant vu, les impies le saisirent; et après qu'on eut tranché la tête aux saints, on lui trancha la tête également.

Des bateliers romains prirent les corps des saints, avec leur histoire écrite, et les transportèrent dans la ville de Rome; ils les confièrent à une femme fort riche, nommée Rufina, qui les déposa avec honneur dans un lieu célèbre pour la gloire et la louange de notre Dieu.

Saint Cyprien et sainte Justine moururent le 2 Octobre.

En ce jour, fête du saint ascète Paphnoutius, qui mourut crucifié à un arbre de palmier, et d'autres cinq cent quarante martyrs qui, avec lui, moururent par le glaive pour la foi du Christ.

[B Յիշատակ է Թէոդորոսի իշխանի որ կոչի Խաւրաս որ ի Կոստանդինուպօլսէ, եւ Թէոփիլոսի խոստովանողին որ ի Տիբերիայ կատարեցաւ :]

* Հոռի ԻԴ եւ Հոկտեմբերի Գ : Վկայաբանութիւն սրբոյն Դիոնէսիոսի Արիսպագացւոյ, Աթենացւոց եպիսկոպոսին : * A fol. 51 rº a.

Սուրբն Դիոնէսիոս մի էր յԱթենացւոց նախարարացն, եւ էր պատուական եւ իմաստուն, խորհրդական եւ մեծատուն յոյժ : Եւ օրէն էր յայնմ ժամանակի Աթենացւոց, որ նախ յառաջագոյն՝ ինն դատաւորք նստէին յատենի Արիսպագացւոցն եւ քննէին զդատաստանն, եւ ապա առաջի յիսուն եւ մի իշխանաց դատապարտէին զմեղանչականն եւ զանիրաւն :

Եւ յորժամ գնաց յԱթէնս Պօղոս առաքեալն եւ քարոզէր զբանն Աստուծոյ, Դիոնէսիոս յոյժ հմուտ գոլով գրոց իմաստասիրականաց՝ հաւանեցաւ քարոզութեանն Պօղոսի եւ հաւատաց ի Քրիստոս, եւ այլք բազումք ընդ նմա, որպէս գրեաց Ղուկաս ի գիրս Գործոց Առաքելոցն : Եւ ձեռնադրեցաւ ի Պօղոսէ եպիսկոպոս Աթենացւոց :

3 Վկայաբանութիւն ... եպիսկոպոսին] Վկայութիւն սրբոյն Դիոնիսիոսի Աթենացւոց եպիսկոպոսի Արիսպագացւոյ եւ յիշատակ սրբոյն Յեւսթէոսի փարպագեանին իւրոյ B || 6 յոյժ *om.* B || 7 յատենի Արիսպագացւոցն] յԱրիսպագոսն B || 10 Աստուծոյ] Քրիստոսի B.

[B Commémoration du prince Théodore, qui s'appelle Khoras, de Constantinople, et du confesseur Théophile qui furent mis à mort à Tibérias [Tibériopolis?][1].

* 24 HORI, 3 Octobre.

* A fol. 51 rº a.

Martyre de saint Denis l'Aréopagite, évêque d'Athènes.

Saint Denis était un des satrapes d'Athènes. Il était très estimé, sage, conseiller et fort riche. A cette époque il était d'usage, à Athènes, que neuf juges présidaient d'abord le conseil de l'Aréopage et jugeaient au tribunal; ensuite en présence de cinquante et un notables ils condamnaient les coupables et les criminels.

Lorsque l'apôtre Paul se rendit à Athènes pour y prêcher la parole de Dieu, Denis, qui était fort érudit dans tous les traités philosophiques, consentit à la prédication de Paul et se convertit au Christ, et avec lui beaucoup d'autres ainsi que l'a écrit Luc dans les Actes des Apôtres[2]. Il fut sacré par Paul évêque d'Athènes.

1. Il semble s'agir ici du confesseur Théophile de Tibériopolis [Stroumnitza] du temps des Iconoclastes. Il est célébré le 10 Octobre dans les synaxaires grecs, et est peut-être le même que celui qui est commémoré le 2 Octobre. Il n'a toutefois pas été martyrisé dans sa patrie, mais est mort en paix. M. de S. — 2. Act. des Apôtr., XIII, 1-34.

Եւ կրթեալ էր յառաջագոյն ուսմամբ ի Յեռոթէոսէ փիլիսոփայէ, որպէս և գրեաց տասն գիրս և պատմեաց ի նոսա զորպիսութիւնս հրեշտակաց և զերկնային դասուց կարգաւորութիւնս : Նոյնպէս ճենեաց զեկեղեցական կարգս և զդաւանութիւնս
* A fol. 51 r° b. անբիծ հաւատոյ. գրեաց և այլ գիրս, և եդան ի * դիւանս տեղիս Հոռոմոց : Եւ Հելլենացի կռապաշտքն, որք նախանձեալք այրեցին հրով զսուրբն Դիոնէսիոս և զգիրս նորա, երիս միայն մնացեալ յաստուածաշունչ տառից նորա առ հաւատացեալս ի պահեստի, զոր ունի եկեղեցի Աստուծոյ :

Այս երանելիս մինչդեռ յանհաւատութեանն էր՝ հմուտ էր աստեղագիտութեան, և յաւուր խաչելութեանն Քրիստոսի, եսես զարեգակն խաւարեալ, և զշարժումն մեծ որ և զերեզմանք բացան, և ամենայն ամրութիւն քաղաքաց կործանեցաւ : Քննեաց իմաստութեամբ զգիրս աստեղացն, և թուեաց զժամանակս արեգակնայինն շրջագայութեանն, և ոչ եգիտ, զի չեւ եւս էր արեգականն ժամանակ նուաղելոյ : Յայնժամ ասէ. Անչարչարելի բնութիւնն մարդացեալ չարչարի, և անչարչարելի մնայ :

Կատարեցաւ սուրբն Դիոնէսիոս Աթենացւոց եպիսկոպոսն Հոկտեմբերի Գ, և ընկալաւ զանթառամ պսակն ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերոյ :

4 Հոռոմոց] Հռովմայեցւոց B || 5 որք *om.* B || 6 յաստուածաշունչ] յաստուածայինն B || 8 յանհաւատութեանն] յանհաւատութիւնն B || 10 ամրութիւն] ամրութիւնք B — կործանեցաւ] կործանեցան B || 11 արեգակնայինն] արեգական B || 12 արեգական ժամանակ նուաղելոյ] արեգակն ընդ այն ժամանակ նուաղելոյ B || 14 Աթենացւոց *om.* B — Հոկտեմբերի Գ] և Հոռի ԻԳ *add.* B || 15 մերոյ *om.* B.

Il avait auparavant fait ses études sous la direction du philosophe Hiérothéos, et composa dix volumes, dans lesquels il traite de la nature des anges et des hiérarchies des ordres célestes. Il expliqua également les ordres ecclésiastiques et la profession pure de la foi. Il écrivit encore d'au-
* A fol. 51 r° b. tres ouvrages qui furent déposés * dans les bibliothèques des Romains [Orientaux]. Les Hellènes païens, gens jaloux, livrèrent aux flammes saint Denis et ses œuvres. Il ne resta de ses écrits inspirés par Dieu, que trois ouvrages, confiés à la garde des fidèles [adressés aux fidèles de la Palestine ?], que l'église de Dieu possède.

Ce bienheureux, tandis qu'il était encore dans la foi païenne, étant versé dans l'astronomie, observa, le jour du crucifiement du Christ, l'éclipse du soleil, et le grand tremblement de terre qui fit entr'ouvrir les tombes et tomber en ruines toutes les fortifications des villes. Il examina avec sagesse les traités d'astrologie, calcula la durée de l'évolution solaire, mais n'en trouva trace, car ce n'était pas encore la période du déclin du soleil. Il dit alors : La nature qui est incapable de souffrir, s'est faite homme, subit les tortures, mais reste incapable de souffrir.

Saint Denis, l'évêque d'Athènes, mourut le 3 Octobre et reçut la couronne immortelle du Christ notre Dieu.

Յայսմ աւուր յիշատակ է Կիւրակոսի ։

Սա էր յաւուրս բարեպաշտ թագաւորին Թէոդոսի Մեծի, տասն եւ ութ ամաց թողեալ զանցաւոր զկեանս գնաց ի լեառն եւ շրջեալ ընդ ամենայն սուրբ տեղիս՝ յայրս եւ ի փապարս լերանց, վայրի բանջարով կերակրէր եւ ճգնեալ զիննսուն եւ զերկու ամ աստուածահաճոյ վարուք փոխեցաւ առ Քրիստոս ։

[B Ի սմին աւուր վկայութիւն միւս Դիոնէսիոսի պատրիարքին Աղեքսանդրու, որ առ Դեկոսիւ արքայիւ տանջեալ աքսորեցաւ, եւ ի բանդին չոգաւ առ Տէր ։]

* Հոռի ԻԵ եւ Հոկտեմբերի Դ ։ Վկայաբանութիւն սրբոյն Անդոքտոսի եւ վարք դստեր իւրոյ Կալեսթինեայ ։ * A fol. 51 v° a.

Սուրբ վկայն Քրիստոսի Անդոքտոս՝ էր յԵփեսոս քաղաքէն, առ Մաքսիմիանոսիւ կռապաշտ արքային, եւ մեծաւ պատուով դուքս եւ եպարքոս, եւ գաղտնի քրիստոնեայ գոլով. ունէր դուստր կոյս եւ գեղեցիկ յոյժ տեսլեամբ, որոյ անունն էր Կալեսթինեա ։

1 յիշատակ է] երանելւոյն *add.* B || 2 ամաց] լեալ *add.* B || 4 բանջարով կերակրէր] բանջարօք բաւականացեալ B — ամ] ամս B || 5 Քրիստոս] յային սրբոց *add.* B || 8 վկայաբանութիւն] վկայութիւն B || 9 իւրոյ] նորա սրբուհւոյն *add.* B || 10 Անդոքտոս] Անդոկտոս B || 11 արքային] արքայիւ B — գաղտնի] ի գաղտնի B || 12 Կալեսթինեա] Կալեսթենա B.

En ce jour, commémoration de Cyriaque[1].

Il vivait aux jours du pieux empereur Théodose le Grand. A l'âge de dix-huit ans, abandonnant la vie périssable, il se retira à la montagne, visita tous les lieux saints, les grottes et les anfractuosités des montagnes, ne se nourrissant que de légumes sauvages, et après une vie ascétique et agréable à Dieu de quatre-vingt-douze années il s'en alla auprès du Christ.

[B En ce même jour, martyre de l'autre Denis patriarche d'Alexandrie, qui sous l'empereur Dèce fut soumis à la torture et fut exilé; de la prison il s'en alla auprès du Seigneur.]

* 25 HORI, **4 Octobre.** * A fol. 51 v° a.

Martyre de saint Andochtus et vie de sa fille Callisthéni.

Le saint martyr du Christ Andochtus était de la ville d'Éphèse, aux jours de l'empereur Maximien, l'idolâtre. Il était tenu en grand honneur, était « dux » et « éparque », et chrétien en secret. Il avait une fille, vierge et d'une extrême beauté, dont le nom était Callisthéni.

1. S'agit-il peut-être du célèbre anachorète Cyriaque qui vivait du temps de Théodose le Jeune et qui est célébré le 29 Septembre dans l'église grecque? M. de S.

Եւ լուեալ արքային Մաքսիմիանոսի՝ կամեցաւ առնուլ իւր ի կնութիւն, եւ գիտացեալ հօրն նորա՝ ոչ կամեցաւ վասն պղծ հաւատոյ նորա, գաղտ առաքեաց զդուստր իւր թաքչել յԱրեւելս ։ Եւ լուեալ արքային զոր արար Անդոքտոս, եւ գիտացեալ զի քրիստոնեայ էր՝ առ զամենայն ինչս եւ զստացուածս նորա, ընկէց եւ ի պատուոյն, եւ առաքեաց զնա յաքսորս ի Միջագետս ։ Եւ գրեաց առ Աղեքսանդրոս դուքսն զի նեղեսցէ զնա զոհել կռոցն, եւ եթէ ոչ՝ ի չարչարանս մատնել ։ Եւ յոյժ բռնադատեցաւ Անդոքտոս յԱղեքսանդրէ եւ ոչ առ յանձն ուրանալ զՔրիստոս եւ զոհել կռոցն ։ Եւ հատին զգլուխ նորա ։ Եւ թաղեցին զնա կինն իւր եւ միւս այլ կոյս դուստր նորա որում անուն Պեղոպիա ։

* A fol. 51 v° b. Իսկ Կալեսթինէս էր ի թագստի * ի քաղաքն Նիկոմիդիա զամս ութ ։ Եւ յորժամ լուաւ զհօրէն իւրմէ եթէ մարտիրոսացաւ, գերձեաց զգլուխ որպէս այր եւ զգեցաւ առնացի զգեստ, եւ եղեւ ի կերպարանս բժշկի եւ գնաց ի Թրակ · զայս արարեալ զի մի գիտասցէ վասն նորա Մաքսիմիանոս արքայն ։ Եւ եկեալ առ նա կին մի որոյ դուստր իւր ախտացեալ ցաւօք էր յաչացն եւ որպէս դեղօք ինչ՝ բժշկէր անուամբն Յիսուսի Քրիստոսի, եւ ողջացուց զխաւարեալ աչսն ։

Եւ խորհեցան ծնօղք աղծկանն տալ զդուստրն իւրեանց նմա ի կնութիւն, քանզի

1 ի կնութիւն] ի կնութեան զԿալեսթենէս B || 2 նորա] Անդոկտոսի *add.* B || 5 զնա] ընտանեօք իւրովք *add.* B || 7 զոհել կռոցն] պաշտել զդեւս B || 8 նորա] սրբոյն B || 9 անուն Պեղոպիա] անուն էր Պեղոպիա B || 10 թագստի] թաքստի B — Նիկոմիդիա] Նիկոմիդեա B || 11 զգլուխ] իւր *add.* B || 12 Թրակ] Թրակք B || 13 նա *om.* B || 14 ցաւօք *om.* B — յաչացն] աչօք B || 16 աղծկանն] աղջկանն B — ի կնութիւն] ի կնութեան B.

L'empereur Maximien en ayant entendu parler, voulut l'épouser. Son père, informé de ce projet, n'y consentit pas à raison de sa foi impure, et envoya secrètement sa fille se cacher en Orient. L'empereur ayant appris ce qu'Andochtus avait fait, et sachant qu'il était chrétien, lui confisqua tous ses biens et propriétés, le cassa de son rang, et l'envoya en exil en Mésopotamie. Il écrivit au « dux » Alexandre de le contraindre à sacrifier aux idoles, et dans le cas contraire, de le soumettre à des tortures. Andochtus fut fortement pressé par Alexandre mais ne consentit pas à renier le Christ et à immoler aux idoles. On lui trancha la tête. Sa femme et une autre fille à lui, vierge, dont le nom était Pelopée, l'enterrèrent.

* A fol. 51 v° b. Quant à Callisthéni, elle se tint cachée * dans la ville de Nicomédie pendant huit ans, et lorsqu'elle apprit que son père avait été martyrisé, elle se fit couper les cheveux comme un homme, prit des vêtements d'homme, exerça le métier de médecin et se rendit en Thrace. Elle se mit ainsi pour ne pas être reconnue par l'empereur Maximien. Une femme vint la trouver, avec sa fille qui souffrait des yeux, et Callisthéni, se servant comme d'une médecine du nom de Jésus-Christ, la soigna et guérit ses yeux obscurcis.

Les parents de la jeune fille songèrent à lui donner leur fille en mariage;

տեսին զնա երիտասարդ հասակաւ եւ գեղեցիկ տեսլեամբ, եւ ճարտար յարուեստ բժշկութեան : Եւ գիտացեալ Կալեսթինեա եթէ քրիստոնեայք են ի գաղտնի՝ պատմեաց նոցա զեղեալ գործն ի ծնօղսն եւ յինքն եւ զարմացեալ յոյժ ետուն փառս Աստուծոյ :

Եւ յորժամ սպանին զՄաքսիմիանոս արքայն, եւ ընկալաւ զթագաւորութիւնն Լիկիանոս, որ ունէր զքոյր մեծին Կոստանդիանոսի իւր կին . եւ գիտացեալ Կալեսթինեայ թէ քրիստոնեայ է թագուհին՝ երթեալ երեւեցաւ նմա եւ պատմեաց զամենայն եղեալ իրսն : Եւ առժամայն ած զԿալեսթինեա յապարանսն առ * ինքն, եւ անուանեաց զնա մայր որդւոյն իւրոյ : Եւ դարձոյց առ նա զամենայն ինչսն զոր Մաքսիմիանոս արքայն առեալ էր ի հօրէ իւրմէ : * A fol. 52 r° a.

Եւ առեալ զօրականս ի թագուհւոյն գնաց ի Միջագետս առ մայրն եւ քոյրն իւր : Եւ միաբանեալք առին զնշխարս հօրն իւրոյ զսրբոյն Անդոքտոսի :

Իսկ Կալեսթինեայ եւ մօր իւրոյ եւ քեռն քաղաքավարեալք ի մարմնի, բարի եւ առաքինի վարուք հանգեան խաղաղութեամբ ի Քրիստոս եւ եդան մերձ ի սուրբ վկայն Քրիստոսի :

Կատարի տօնս Հոկտեմբերի Դ :

2 Կալեսթինեա] Կալիսթենեա B || 3 գործն] գործն B — ծնօղսն] իւր *add.* B || 9 առ նա *om.* B || 11 Անդոքտոսի] եւ տարան յԵփեսոս ի կողմանս Մագնիտոսայ, եւ անդ եդին զնշխարս սուրբ վկային Քրիստոսի, եւ շինեցին ի վերայ եկեղեցի յանուն սրբոյն Անդոկտոսի *add.* B || 12 ի մարմնի] յերկրի B || 15 տօնս] տօն սոցա B — Հոկտեմբերի Դ] եւ Հոռի ԻԵ *add.* B.

car ils la voyaient tel un jeune homme, beau de figure, et très expérimenté dans l'exercice de la médecine. Callisthéni ayant appris qu'ils étaient chrétiens en secret, leur raconta tout ce qui s'était passé avec ses parents et avec elle. Ils furent extrêmement surpris et rendirent gloire à Dieu.

Lorsque l'empereur Maximien fut tué, et que Licinius, qui avait pour femme la sœur du grand Constantin, devint l'héritier de l'empire, Callisthéni, sachant que l'impératrice était chrétienne, se rendit auprès d'elle et raconta tout ce qui s'était passé. L'impératrice accueillit aussitôt Callisthéni auprès d'elle * dans son palais, et la nomma mère de son fils. Elle lui rendit tous les biens que l'empereur Maximien avait confisqués à son père. * A fol. 52 r° a.

Callisthéni demanda à l'impératrice des soldats, et se rendit en Mésopotamie auprès de sa mère et de sa sœur. Toutes ensemble emportèrent avec elles les restes de leur père, saint Andochtus.

Quant à Callisthéni et à sa mère et à sa sœur, elles vécurent d'une vie bonne et pleine de vertus, reposèrent en paix dans le Christ et furent déposées près du saint martyr du Christ.

Leur fête se célèbre le 4 Octobre.

Յայսմ աւուր յիշատակ է Ռոմանոսի երգեցողի ։

Սուրբ և փառաւորեալ այրս այս՝ սարկաւագ էր յԷմեսիա քաղաքէն, զոր և այժմ Հէմս կոչեն ։ Մեծաւ ճգնութեամբ կացեալ՝ և յետ այնորիկ եկեալ ի Կոստանդնուպօլիս բնակեցաւ յեկեղեցւոջ ամենասրբուհւոյ Աստուածածնին որ կոչի Կիւրոսի ։

Եւ ի միում գիշերի յաւուր Ծննդեանն Քրիստոսի, երևեցաւ նմա յայտնի գիշերին ի տեսիլս սուրբ Աստուածածինն, և ետ նմա ուտել գրեալ տումար ։ Եւ զարթուցեալ առժամայն երգեաց * կցուրդ Ծննդեանն Քրիստոսի քաղցրաձայն եղանակաւ ։ Եւ ապա յետ այնորիկ երգեաց ի տէրունականս տօնս կցուրդս հազարս և ի տօնս սրբոց, որ մինչև ցայսօր պաշտեն յամենայն Հռոմս . ի փառս Քրիստոսի յուսոյն մերոյ որ է օրհնեալ ։

* A fol. 52 r° b.

Հոռի ԻԶ եւ Հոկտեմբերի Ե ։ Վկայութիւն սրբոց Հռիփսիմեանցն որք ի Հայս կատարեցան ։

Սրբուհի տիկնայքն Հռիփսիմէ և Գայիանէ էին ի մեծ քաղաքէն Հռոմայ, ազգա-

1 յիշատակ է] երանելւոյն *add.* B || 2 յԷմեսիա] յԷմեսի B || 5 գիշերին ի տեսիլս] ի տեսլեանն B || 7 կցուրդ] կացուրդ B || 9 Հռոմս] Հռոմոս B — ի փառս Քրիստոսի յուսոյն մերոյ որ է օրհնեալ] ի փառս և ի պատիւ Քրիստոսի Աստուծոյ յուսոյն մերոյ B.

En ce jour, commémoration de Romanos, le chantre[1].

Cet homme saint et glorieux était diacre dans la ville d'Émésa, appelée aujourd'hui Ems [Homs]. Il y mena une vie de grand ascétisme et se rendit ensuite à Constantinople et fixa sa demeure dans l'église de la très sainte mère de Dieu, dite de Cyrus.

Une nuit, le jour de la nativité du Christ, la sainte mère de Dieu lui apparut en vision dans la nuit, et lui fit avaler un livret écrit. S'étant réveillé, il se mit aussitôt à chanter une * antienne de la nativité du Christ, sur un air mélodieux. Depuis il continua à composer, pour toutes les fêtes du Seigneur et des saints, des milliers d'antiennes pour être chantées, encore en usage jusqu'aujourd'hui dans tout le pays des Romains [Orientaux], pour la gloire du Christ, notre espérance, qui est béni[2].

* A fol. 52 r° b

26 hori, 5 Octobre.

Martyre de sainte Hripsimée et de ses compagnes qui subirent la mort en Arménie.

Les saintes femmes Hripsimée et Gaïanée étaient de la grande ville de

1. C'est-à-dire le célèbre poète religieux, célébré le 7 Octobre dans les synaxaires grecs. — 2. Tout cela est une traduction verbale du synaxaire grec, M. de S.

կանք տիեզերակալ թագաւորացն Օգոստոսի եւ Կլաւդիայ : Եւ էին կուսանք եւ կրօնաւորք ի վանս սուրբ առաքելոյն Պաւղոսի :

Եւ Դիոկղետիանոս թագաւորն խնդրեաց իւր կին գեղեցիկ : Եւ շրջեցան ընդ ամենայն երկիր տէրութեանն Հոռոմայեցւոց պատկերագործք՝ նկարել զպատկերս գեղեցիկ կանանց եւ ցուցանել թագաւորին . եկին ի կայանս առաքինեացն, մտին եւ տեսին զգեղն Հռիփսիմեայ, զարմացան եւ նկարեալ ցուցին թագաւորին : Եւ նա տռփացեալ մոլեկան ցանկութեամբ՝ խորհեցաւ կին առնել զնա :

Եւ իմացեալ սնուցիչն նորա Գայիանէ, առնու զնա եւ զայլս ոմանս յընկերացն եւ փախչի յԵգիպտոս : Եւ լուեալ Դիոկղետիանոսի բարկացաւ յոյժ, եւ հրամայեաց կոտորել զայլ ընկերս նոցա, որք մնացին անդէն, * զսրբուհին Զոյի եւ զայլ քորսն, որք գլխաւորքն էին, եւ հալածանս յարոյց քրիստոնէից սաստկագոյնս : * A fol. 52 v° a.

Իսկ սրբուհի կանայքն եկին յԵրուսաղէմ, եւ անտի գնացին յերկիրն Հայոց : Եւ Դիոկղետիանոս լուեալ՝ գրէ թուղթ առ Տրդատ մեծ թագաւորն Հայոց զամենայն իրսն որ եղեն, եւ ասաց . Եթէ հաճոյ թուի քեզ գեղ դորա պահեսցես քեզ, ապա թէ ոչ՝ ինձ այսրէն առաքեսցես, եւ զընկերսն նորա մահու մատնեսցես : Զի ոչ գտաւ նման նմա ի մէջ Յունաց :

Իսկ Տրդատ արքայ իբրեւ ընթերցաւ զհրովարտակն՝ հրամայեաց պահել զամենայն

Rome, parentes des conquérants du monde les empereurs Auguste et Claude. Elles étaient vierges et religieuses au couvent de Saint Paul l'apôtre.

L'empereur Dioclétien cherchait à épouser une femme belle. Des peintres se mirent en campagne dans tout l'empire romain pour relever les portraits des femmes belles et les soumettre à l'empereur. Ils arrivèrent à la demeure de ces femmes vertueuses, y pénétrèrent et remarquèrent la beauté de Hripsimée, en furent émerveillés, et l'ayant peinte, la soumirent à l'empereur. Il fut épris d'une passion éhontée et songea à la prendre pour épouse.

Gaïanée, qui l'avait élevée, eut connaissance du fait, la prit avec quelques-unes de ses compagnes et s'enfuit en Égypte. Ce qu'ayant appris, Dioclétien en fut très irrité, et ordonna de massacrer toutes ses autres compagnes qui étaient restées : sainte * Zoé et autres sœurs principales, et souleva une plus forte persécution encore contre les chrétiens. * A fol. 52 v° a.

Les saintes femmes se rendirent à Jérusalem et de là dans le pays d'Arménie. Dioclétien, l'ayant appris, écrivit une lettre au grand roi d'Arménie, Terdat [Tiridate], lui relatant tous les faits comme ils s'étaient passés ; il lui disait : Si sa beauté te plaît, tu la garderas pour toi, sinon, tu me l'enverras ici et tu mettras à mort toutes ses compagnes. Car il ne se trouva point de semblable à Hripsimée parmi les Grecques.

Le roi Terdat, après avoir pris connaissance de la lettre, ordonna de garder

անցս ճանապարհացն, և քննել զամենայն տեղիս ։ Եւ գտին զնոսա արտաքոյ քաղաքին ի հնձանոյ միոյ թագուցեալք ։ Եւ երթեալ պատմեցին թագաւորին զգեղեցկութիւն Հռիփսիմեայ, և թագաւորին ցանկացեալ գեղոյ նորա ի համբաւոյն որ պատմէին զնմանէ, հրամայեաց չարքունուստ տանել հանդերձս գեղեցիկս և մեծագինս և ոսկե-թելս կերպասուց, և զարդարել զնա այնու և նստուցանել ի վերայ կառաց և շքով և պատուով ածել զնա ի քաղաքն զի հարսնացի նմա ։ Զի խորհեցաւ օրինօք կին առնել զնա ի տիկնութիւն ամենայն Հայոց ։

* A fol. 52 v° b. Իսկ առաքինիքն * անկեալ ի վերայ երեսաց խոնարհեալ կային յաղօթս առ Աստուած փրկել ի փորձութենէն ։ Եւ եկեալ սպասաւորացն արքունի տանել զնա պատուով ըստ հրամանի արքային. իսկ նա ոչ առնոյր յանձն զպատիւ թագաւորին, այլ և ոչ հայէր ի մարդիկն, այլ անկեալ կայր յերկիր և արտասուօք զԱստուած աղաչէր ։

Եւ պատմեցին թագաւորին. և նա հրամայեաց բռնութեամբ ի քարշ ածել զնա. Եւ զի ոչ ախորժեաց, ասէ, գալ պատուով, եկեսցէ անարգանօք ։ Եւ նոքա երթեալ՝ ածին զնա մերթ ի քարշ, մերթ վերամբարձ, և մուծին ի սենեակ արքունի ։ Եւ մտեալ թագաւորին կատարել զկամս իւր, և մարտեալ ընդ նմա յառաւօտէ մինչև ցվեց ժամն, և պարտեալ լինէր թագաւորն զօրութեամբն Աստուծոյ ։

Եւ հրամայեաց թագաւորն ածել զԳայիանէ առ դուրս սենեկին, զի խրատեսցէ զՀռիփսիմէ առնել զկամս թագաւորին ։ Եւ նոցա խառան ի պարանոցն արկեալ

tous les passages des routes et de perquisitionner tous les endroits. On les trouva cachées dans une vigne hors de la ville. On fit part au roi de la beauté de Hripsimée, et le roi, épris de sa beauté par la description qu'on lui en faisait, ordonna d'emporter du palais de beaux vêtements, riches, en étoffes tissues d'or, de l'en parer, de la faire monter en carrosse et de la conduire avec pompe et honneur à la ville, pour se fiancer à elle. Car il songeait l'épouser selon la loi et en faire la reine de toute l'Arménie.

* A fol. 52 v° b. Les vierges vertueuses, * le visage contre terre, prièrent Dieu de les délivrer de la tentation. Les serviteurs du palais arrivèrent pour conduire Hripsimée avec tous les honneurs selon l'ordre royal. Mais elle refusa les honneurs du roi, détourna ses yeux des gens, se jeta à terre et pria Dieu les larmes aux yeux.

On en fit part au roi, qui ordonna de la traîner de vive force, et dit : Puisqu'elle n'a pas consenti à venir avec les honneurs, qu'elle vienne avec mépris. Ils s'y rendirent, la conduisirent tantôt en la traînant, tantôt en la soulevant, et la firent entrer dans l'appartement royal. Le roi y pénétra pour accomplir son désir, lutta avec elle du matin jusqu'à la sixième heure, mais par la puissance de Dieu, le roi subit la défaite.

Alors le roi ordonna de faire venir Gaïanée à la porte de l'appartement, pour conseiller à Hripsimée de se soumettre à la volonté du roi. On passa à

կացուցին առ դուրս սենեկին ։ Եւ նա խօսէր ընդ նմա ի դրաց անտի ի ներքս հռոմմայեցւոց բարբառովն եւ ասէր. Յուշ լիցի քեզ հոգեւոր սնունդն իմ եւ մեծութիւնն ազգատոհմին քո, զի թողեր զթագաւորական փառսն եւ հարսնացար Քրիստոսի. մի՛ հաւանիր կամաց թագաւորին, սակաւ մի համբեր * եւ ահա տեսանես զՔրիստոս մեօք * A fol. 53 rº a.
հանդերձ ։

Եւ իբրեւ գիտացին թէ զի՛նչ խրատ մատուցանէր, ջարդեցին քարիւ զբերան նորա եւ ի բաց առին ի դրաց անտի ։ Եւ դարձեալ մարտեաւ ընդ նմա թագաւորն մինչեւ պահ մի գիշերին, եւ պարտեալ լինէր թագաւորն՝ ամենեւին յուժոյ անկեալ եւ ի զօրութենէ, հանդերձ նորա պատառեալ եւ թագ նորա ընկեցեալ յերկիր ։ Եւ զօրացեալ կուսին՝ ել արտաքս բռնութեամբ եւ անցեալ ընդ մէջ քաղաքին, եւ ոչ ոք կարաց ունել զնա, եւ անցեալ ընդ հնձանաւն, ձայն աւետեաց մատուցանէր ընկերացն, եւ մեկնեալ ի նոցանէ բացագոյն կայր յաղօթս ։ Եւ երեւեալ նմա Փրկիչն քաջալերեաց զնա, եւ ասաց. Մի՛ երկնչիր սիրելի իմ, զի ես ընդ քեզ եմ ։

Իսկ թագաւորն Տրդատ՝ որ այնպէս հսկայազօր էր եւ քաջ ի մարտս պատերազմաց, որ զերկուց ցլուց եղջերս կալեալ թափեաց ի գլխոց նոցա, եւ զկառացն բուռն հարեալ զադարեցոյց, եւ զխոտն բարդս բարդս իշերովն հանդերձ վերուստ ի վայր հոսեաց, եւ զհսկայ թագաւորն բարբարոսաց ձերբակալ արար, եւ զերամս փղացն փլոյց, եւ զթումբս

Gaïanée une corde au cou et on la conduisit à la porte de l'appartement. Elle lui parla du dehors de la porte à l'intérieur, en langue romaine, et dit : Souviens-toi de mes soins spirituels et de la grandeur de ta famille, car tu as abandonné les honneurs impériaux pour devenir la fiancée du Christ; ne consens point au désir du roi; prends patience encore * un peu et tu verras le * A fol. 53 rº a.
Christ ensemble avec nous.

Lorsqu'on s'aperçut quels étaient les conseils que lui donnait Gaïanée, on lui brisa la bouche à coups de pierres et on l'éloigna de la porte. Le roi reprit la lutte avec elle jusqu'à la première veillée de la nuit, et le roi fut vaincu, complètement épuisé de forces et d'énergie, ayant ses vêtements en lambeaux, sa couronne roulée à terre. La vierge devenue puissante sortit dehors de vive force, traversa la ville, sans que personne pût l'arrêter, et en s'approchant de la vigne elle fit entendre sa voix à ses compagnes, leur annonçant la bonne nouvelle; elle s'éloigna quelque peu d'elles et se mit à prier. Le Sauveur lui apparut, l'encouragea et lui dit : Ne crains rien, ma bien-aimée, car je suis avec toi.

Mais le roi Terdat, lui qui était d'une force de géant et brave dans les batailles et les guerres; qui saisissant deux taureaux par les cornes, les avait arrachées de leur tête; qui avait arrêté un char dans la course, en le saisissant de ses mains; qui avait jeté de haut en bas [des remparts] des meules de foin avec les ânes pêle-mêle; qui avait fait prisonnier le roi géant des Bar-

* A fol. 53 r° b. գետոյ աւերեալ, եւ զզօրս Պարսից կոտորեալ, նա այժմ յաղթեալ է միոջէ ՝ * տկարացեալ անզօր զատու :

Բարկացեալ յոյժ հրամայեաց չարամահ առնել զնոսա : Եւ եկեալ դահճացն ի գիշերի ջահիւք եւ լապտերօք կալան զսուրբ կոյսն Հռիփսիմէ, եւ կապեցին ի չորս ցիցս, եւ պրկեցին զնա, եւ ծակեցին զոտսն ի պճղունսն եւ եդեալ փող՝ փչեցին ի ներքուստ ի վեր, եւ ուռուցին զմարմինն եւ քերթեցին մինչեւ ի ծնօտն, եւ ծակեցին զծոծրակն հանին ըստ այն զլեզուն, եւ հրով կանթեղացն այրեցին զամենայն մարմինն, եւ քարինս փորեցին ըստ զոգս նորա եւ ի փոր վայթեցին զաղիս նորա, եւ մինչդեռ եւս կենդանի էր, սրով բարձին զգլուխ նորա : Ածին եւ զայլ ընկերսն նորա, եւ նոյն տանջանօք սպանին :

Այս կատարեցաւ սրբուհի եւ ճգնազգեաց կոյսն Հռիփսիմեա երեսուն եւ երկու ընկերօքն՝ Հոռի ԻԶ եւ Հոկտեմբերի Ե :

Յայսմ աւուր յիշատակ է սուրբ վկայուհւոյն Մամելքտա :

Կինս այս քրմուհի էր կռոցն Արտեմիդեայ ի Պարս, եւ քոյր նորա քրիստոնեայ էր : Եւ յաւուր միում մինչդեռ ննջէր Մամելքտա քրմուհին, տեսեւ զհրեշտակ Տեառն եւ

13 յիշատակ է սուրբ վկայուհւոյն] կատարեցաւ սրբուհին B || 15 միում] միոջ B.

bares; qui avait anéanti un troupeau d'éléphants; qui avait détruit la berge d'un fleuve; qui avait massacré les armées perses, se trouvait maintenant vaincu, * réduit à l'impuissance par une jeune fille.

* A fol. 53 r° b.

Fort irrité, il ordonna de les faire mourir d'une mort cruelle. Les bourreaux arrivèrent pendant la nuit avec des torches et des lanternes, saisirent la vierge sainte Hripsimée, la lièrent en l'étendant sur quatre poteaux, lui trouèrent les pieds à la hauteur des chevilles et y introduisant des cornets y soufflèrent de bas en haut, lui enflèrent le corps et le dépouillèrent de la peau jusqu'au menton; ils lui trouèrent ensuite la nuque et en firent sortir la langue; ils lui brûlèrent tout le corps à la flamme des torches, lui remplirent le sein de pierres qui firent jaillir les intestins, et pendant qu'elle était encore en vie, lui tranchèrent la tête par l'épée. On amena également ses autres compagnes et on les fit mourir des mêmes tortures.

La vierge ascète, sainte Hripsimée, mourut avec ses trente-deux compagnes le 26 Hori, le 5 Octobre.

En ce jour, commémoration de la sainte martyre Mamelchta.

Cette femme était la prêtresse de l'idole Artémis en Perse; mais sa sœur était chrétienne. Un jour, pendant qu'elle dormait, la prêtresse Mamelchta vit

եցոյց նմա զամենայն խորհուրդս * քրիստոնէութեանն : Եւ յարուցեալ պատմեաց քեռն * իւրոյ զտեսիլն : Եւ նորա առեալ տարաւ զնա առ եպիսկոպոսն, եւ աներկիւղ պատմեաց նմա զտեսիլն : Ասէ ցնա եպիսկոպոսն . Պարտ է քեզ քրիստոնեայ լինել . եւ նոյնժամայն հաւատաց եւ մկրտեցաւ, եւ առ քոյր իւր ի կնքոյ :

A fol. 53 v° a.

Իսկ անօրէն խուժադուժայն զիտացեալ՝ բարկութեամբ զիմեցին ի վերայ Մամելքտայ, մինչդեռ ունէր եւս յանձին իւրում զհանդերձս մկրտութեանն եւ քարկոծ արարեալ սպանին եւ ընկեցին ի խորագոյն գուբ մի, յորմէ հազիւ կարացին քրիստոնեայքն հանել ի գբոյն : Եւ եպիսկոպոսին երթեալ առաջնոյ զթագաւորն Պարսից եւ ի նմանէ ընկալեալ հրաման գնալ կործանել զբագինն Արտեմիդեայ կռոցն, ուրում սպասաւորէր յառաջագոյն երանելին Մամելքտա : Եւ շինեալ եկեղեցի եւ եդին անդ զնշխարսն : Եւ բազում նշանք եւ սքանչելիք բժշկութեան եղեն ի տեղւոջն յայնմիկ . եւ ի խուժադուժ ազգէն բազումք հաւատացին ի Տէր մեր Յիսուս Քրիստոս :

Կատարեցաւ երանելի վկայն Մամելքտա՝ Հոկտեմբերի Ե, ի փառս Քրիստոսի :

Դարձեալ յայսմ աւուր վկայութիւն Միքայէլի հօր վանացն Զոբայի եւ երեսուն եւ

4 հաւատաց] ի Քրիստոս *add.* B || 5 խուժադուժայն] խուժադուժիցն B — բարկութեամբ] մոլորութեամբ B || 6 զհանդերձս] զզգեստ B || 8 ի գբոյն] ի խորագոյն գբէն B || 8-10 Եւ եպիսկոպոսին ... Մամելքտա *om.* B || 10 Եւ շինեալ եկեղեցի] Զոր առեալ թաղեցին պատուով եւ շինեցին եկեղեցի յանուն սրբոյն B || 11 սքանչելիք բժշկութեան եղեն] սքանչելիք լինին եւ բժշկութիւնք B || 13 վկայն] Քրիստոսի սուրբն *add.* B || 14 Դարձեալ յայսմ աւուր վկայութիւն] Ի սմին աւուր յիշատակ է B — Զոբայի] Զոբայ B.

l'ange du Seigneur qui lui montra les mystères * du christianisme. A son réveil, elle raconta sa vision à sa sœur. Celle-ci la conduisit chez l'évêque, à qui elle raconta sans crainte la vision. L'évêque lui dit : Il faut que tu deviennes chrétienne. Aussitôt elle crut et se fit baptiser ; sa sœur la reçut des fonts.

* A fol. 53 v° a.

La populace barbare et impie l'ayant appris, ils assaillirent avec rage Mamelchta, tandis qu'elle portait encore les vêtements de baptême, la lapidèrent, la tuèrent et la jetèrent dans un fosse très profonde, d'où à grand'peine les chrétiens purent la retirer. L'évêque se rendit auprès du roi des Perses et, l'ayant prié, obtint de lui la permission d'aller démolir le temple de l'idole Artémis, où la bienheureuse Mamelchta servait auparavant. Ils y érigèrent une église et y déposèrent les restes de Mamelchta. Beaucoup de miracles et de guérisons miraculeuses s'opérèrent en cet endroit, et nombre de gens parmi la populace crurent en notre Seigneur Jésus-Christ.

La bienheureuse martyre Mamelchta mourut le 5 Octobre, pour la gloire du Christ [1].

De même, en ce jour, martyre de Michel, le prieur du couvent de Zoba, et

1. C'est une traduction verbale du synaxaire grec. M. de S.

վեց կրօնաւորացն, զորս կալաւ ամիրայն Սեբաստիապօլսոյ Ալի, եւ յոյժ նեղեաց զնոսա
* A fol. 53 v° b. * ուրանալ զՔրիստոսի աստուածութիւնն եւ խոստովանել զհաւատն Տաճկաց եւ զՄահմէտ մարգարէ սոցա եւ պատգամաւոր եւ թլփատել : Եւ ոչ կարաց հաւանեցուցանել զսուրբսն . կոտորեաց զամենեսեան սրով եւ այնպէս կատարեցան ի Քրիստոս :

* B p. 176 b. [B * Վկայութիւն սուրբ եւ առաքելուհւոյ կուսին Հռիփսիմեայ, եւ երեսուն եւ երեք ընկերաց նորին :

Սքանչելի եւ սուրբ կոյսն Հռիփսիմէ, էր ի թագաւորական տոհմէ Կղօդեայ կայսեր, որոյ կինն Պատրոնիկէ եկն յԵրուսաղէմ, եւ առ մասն ի պատուական խաչէն Քրիստոսի ի ձեռն Յակոբայ առաքելոյ եւ գնաց ի Հռոմ : Եւ զայն մասն ընկալաւ թոռն նորա կոյսն Հռիփսիմէ, որ ի ծնողաց քրիստոնէից գոլով՝ կրօնաւորեցաւ ի Հռոմ ի հռչակաւոր վանս կուսանացն, որոյ գլխաւորին անուն էր Գայեանէ : Սա սնոյց զքանչելագեղ կոյսն Հռիփսիմէ եւ դաստիարակեաց երկիւղիւն Քրիստոսի :

Եւ ընդ այն ժամանակն Դիոկղետիանոս արքայ՝ կին կամեցաւ առնուլ, եւ ասաց պատկերագրաց շրջել ընդ աշխարհն Հռոմայեցւոց, եւ նկարել ի տախտակս զպատկեր կուսան կանանց եւ բերել առաջի իւր՝ զի զոր հաճեսցի առցէ կին : Սոքա եկին բռնու-

1 կրօնաւորացն] որք էին ի ժամանակս Կոստանդիանոսի արքային *add.* B — զորս] զոսա B — Ալի] Ալիա B || 2 Տաճկաց եւ զՄահմէտ մարգարէ սոցա եւ պատգամաւոր] այլազգեաց B.

des trente-six religieux qu'Ali, l'émir de Sébastopolis, fit saisir et tourmenta
* A fol. 53 v° b. beaucoup pour les obliger à renier la divinité du Christ et à professer la foi musulmane et Mahomet son prophète et, son envoyé, et à se faire circoncire. N'ayant pu persuader les saints, il les tua tous par l'épée, et c'est ainsi qu'ils moururent pour le Christ.

* B p. 176 b. [B * Martyre de la sainte et vierge apôtre Hripsimée et de ses trente-trois compagnes.

L'admirable vierge sainte Hripsimée était de la famille royale de l'empereur Claudius, dont la femme Patronicée se rendit à Jérusalem, reçut une partie de la précieuse croix du Christ des mains de l'apôtre Jacques et retourna à Rome. Sa petite-fille, la vierge Hripsimée, reçut cette partie de la croix, et comme elle était de parents chrétiens, elle se fit religieuse à Rome, dans le célèbre couvent des vierges, dont la supérieure s'appelait Gaïanée. Celle-ci éleva la vierge Hripsimée qui était d'une beauté admirable et l'instruisit dans la crainte du Christ.

A cette époque l'empereur Dioclétien voulut se marier et ordonna aux peintres de parcourir le pays des Romains et peindre sur des tablettes les traits des femmes vierges et de les lui présenter, afin d'épouser celle qui lui plairait. Ils arrivèrent et pénétrèrent de force dans le couvent de Gaïanée,

թեամբ մտին ի փանն Գայեանեայ եւ նկարեցին պչրեալ պատկերն Հռիփսիմեայ, եւ * մատուցին առաջի թագաւորին ։ Իսկ նա հաճեցաւ առնել զնա կին ։ * B p. 177 a.

Եւ զայս կարծիս առեալ սրբոցն՝ փախստական եղեն ի Հռոմայ եօթանասուն անձն կուսանք հանդերձ քահանայիւքն իւրեանց ։ Եւ եթող Գայեանէ մնացելոցն գլխաւոր՝ զմի ի քուերցն Զոյի անուն ։ Եւ ինքեանք նաւեալք յԵգիպտոս եւ անտի եկին յԵրուսաղէմ եւ երկրպագեալ սուրբ տեղեացն մնացին անդ ամիս մի եւ աղօթէին առ գերեզմանի սուրբ Աստուածածնին ։

Երեւեցաւ նոցա ի տեսլեան ամենասրբուհի Աստուածածինն եւ ասաց գնալ ի Միջագետս ի քաղաքն Ուռհայ, եւ երկրպագել տէրունական պատկերին զոր առաքեալ էր Աբգարու ։ Եւ յորժամ եկին անդ ըստ հրամանի տեսլեանն, դարձեալ երեւեցաւ եւ հրամայեաց երթալ ի Հայս՝ ի վիճակն Թադէոսի առաքելոյն ։

Իսկ նոքա միագունդ եկին ի վերին կողմանս արեւելից, եւ շրջեալ ի լերինս աշխարհին, ոմանք մնացին ի լերինս Դարանաղեաց, եւ բազումք ի նոցանէ հանդերձ քահանայիւքն ի լերինս Բզնունեաց դադարեցին, կրելով ընդ ինքեանս զպատուական սուրբ խաչն որով առնէին մեծամեծ նշանս ։ Եւ մնաց յետ վախճանի նոցա նոյն սուրբ խաչն ի լեառն Վարագայ եւ յետոյ գտաւ ։

Իսկ Գայեանեա հանդերձ Հռիփսիմեաւ եւ երեսուն եւ եօթն ընկերօք՝ աստուածային

firent le portrait de la belle Hripsimée et * le présentèrent à l'empereur. Il lui plut de l'épouser. * B p. 177 a.

Les saintes, au courant de ses intentions, s'enfuirent de Rome, au nombre de soixante-dix vierges accompagnées de leurs prêtres. Gaïanée laissa à celles qui restèrent, comme supérieure, une des sœurs nommée Zoé. Et elles s'embarquèrent pour l'Égypte et de là se rendirent à Jérusalem, firent leur adoration aux lieux saints, y restèrent un mois et prièrent près du tombeau de la sainte mère de Dieu.

La très sainte mère de Dieu leur apparut dans une vision et leur dit de se rendre en Mésopotamie, à la ville d'Ourha [Édesse], et d'y adorer l'image du Seigneur qu'Il avait envoyée à Abgar. Lorsqu'elles y furent arrivées, d'après l'ordre de la vision, la mère de Dieu leur apparut de nouveau et leur ordonna de se rendre en Arménie, dans le pays échu par le sort à l'apôtre Thaddée.

Elles arrivèrent toutes ensemble en groupe dans les hautes contrées orientales, et après avoir parcouru les montagnes du pays, quelques-unes restèrent dans les montagnes de Daranali, mais la plupart, accompagnées de leurs prêtres, se fixèrent dans les montagnes de Beznounik, ayant avec elles la précieuse sainte croix, par laquelle elles opérèrent de grands miracles. A leur mort, cette même sainte croix resta sur la montagne de Varaga et fut découverte à la suite des temps.

Gaïanée avec Hripsimée et ses trente-sept compagnes vinrent, par inspi-

ազդեցութեամբ եկին ի մայրաքաղաքն Այրարատայ ի Վաղարշապատ : Եւ անդ էր ի ձմերոց թագաւորն Հայոց Տրդատ, որ յառաջ քան զայս զսուրբն Գրիգոր վասն հաւատոյն Քրիստոսի մեծամեծ տանջանօք չարչարեալ էր, և յետ անհնարին արկեալ յօձաբնակ վիրապն յԱրտաշատ քաղաքն : Եւ էր սրբոյն Գրիգորի երեքտասան ամ ի վիրապն, յորժամ եկին սուրբ Հռիփսիմեանք յաշխարհն Հայոց :

Արդ՝ վանս առեալ նոցա արտաքոյ քաղաքին ի հնձանսն, և մին յընկերացն ուլունս առնէր ապակեղէնս և գնէին նոքա զկերակրին :

* B p. 177 b. Իսկ Դիոկղետիանոս * բարկացեալ յոյժ ընդ փախստականն նոցա լինելն, գրեաց առ Տրդատ քննել յաշխարհն իւր թէ կարասցէ գտանել զսքանչելագեղն Հռիփսիմէ, կամ առնուլ իւր ի կնութեան և կամ առաքել նմա : Եւ քննեալ գտին զնոսա ի հնձանս քաղաքին, և տեսողքն պատմէին առաջի Տրդատայ թագաւորին զգեղն Հռիփսիմեայ : Իսկ նա՝ նախ քան զնա տեսանելն՝ առաքեաց զարդարել զնա պատուական զգեստիւք և ածել իւր ի կնութեան : Եւ յորժամ եկին խնդութեամբ արքունի սպասաւորքն առնել զայս՝ սուրբքն բարձին զձայնս և աղօթս արտասուօք առ Աստուած մատուցին զի փրկեսցի կոյսն ի խառնակութենէ արքային :

Եւ սպասաւորքն եկեալ պատմեցին արքային եթէ ոչ առնու յանձն զգենուլ և գալ :

ration divine, dans la capitale de l'Ararat, à Valarchapat. Le roi d'Arménie, Terdat, s'y trouvait alors dans sa résidence d'hiver; lui, qui précédemment avait fait subir de grands supplices à saint Grégoire pour la foi du Christ et l'avait ensuite fait jeter dans un puits profond et rempli de serpents dans la ville d'Artachat. Il y avait déjà treize ans que saint Grégoire se trouvait dans le puits lorsque sainte Hripsimée et ses compagnes arrivèrent dans le pays d'Arménie.

Elles établirent leur demeure hors de la ville, dans les vignes; et une des compagnes fabriquait des perles de verre, dont le produit servait à acheter leur frugale nourriture.

* B p. 177 b. Dioclétien, * fort irrité de leur fuite, écrivit à Terdat de faire faire des recherches dans son pays et s'il réussissait à y retrouver Hripsimée, qui était d'une beauté merveilleuse, de la prendre comme épouse ou de la lui renvoyer. On fit des recherches et on les retrouva dans les vignes de la ville; ceux qui les aperçurent rendirent compte au roi Terdat de la beauté de Hripsimée. Celui-ci, avant de l'avoir vue, envoya des vêtements précieux pour l'en revêtir et pour la lui amener comme épouse; mais lorsque les domestiques du roi furent arrivés tout en joie pour exécuter les ordres, les saintes poussèrent des cris et se mirent à prier Dieu avec larmes de préserver la vierge de l'union avec le roi.

Les domestiques retournèrent auprès du roi pour lui rendre compte qu'elle refusait les vêtements et de venir avec eux. Il ordonna alors de l'amener de

Ապա հրամայեաց բռնութեամբ ածել ։ Եւ առեալ զսուրբն մերթ վերամբարձ՝ մերթ ի քարշ, եւ ածին ի սենեակ արքային, եւ նա բարձր ձայնիւ ասէր . Տէր Յիսուս օգնեա ինձ ։

Եկն ապա եմուտ թագաւորն ի ներքս առ կոյսն, եւ սկսան մարդիկն հարսանեաց երգս պարել ։ Եւ ի բուռն հարկանել թագաւորին կատարել զկամս ցանկութեանն, սուրբ կոյսն զօրացեալ յԱստուծոյ՝ մարտնչէր ընդ նմա յերեք ժամէ աւուրն մինչեւ ի տասն ժամն, եւ յաղթէր զթագաւորն, զայն որոյ ուժգնութիւն զօրութեանն հռչակեալ էր ի Յոյնս եւ յիւր աշխարհն վասն մեծ գործոյն ։

Ել արտաքս եւ եա ածել զսուրբն Գայիանէ զի խօսեսցի ընդ սանուն իւրոյ առնել զկամս արքային ։ Եւ մատուցեալ սկսաւ խօսել ընդ նմա ի լեզու հռոմայերէն, եւ քաջալերեաց անշարժ կալ ի պնդութիւն յուսոյն Քրիստոսի ։ Զոր իբրեւ լուան արք որ տեղեակ էին բարբառոյն՝ քարամբք զբերանն հարկանէին, սակայն նա ոչ փոփոխեաց զբանս իւր ։

Եւ մարտեաւ դարձեալ Հռիփսիմէա ի տասն ժամէ աւուրն մինչեւ ի պահ մի գիշերոյն, եւ յաղթեալ զթագաւորն՝ ընկէց մերկ կողոպուտ յարքունական զգեստուցն. եւ ելեալ բռնութեամբ ընդ * մէջ ամբոխին՝ արտաքս գնայր ի քաղաքէն, ոչ ուրուք (* B p. 178 a.) կարացեալ զնա ըմբռնել ։ Եւ հասեալ առ հնձանօքն՝ ձայն աւետեաց մատուցանէր ընկերացն, եւ ինքն հեռացեալ ի քաղաքէն ի բարձրաւանդակ տեղի մի ծունր եդեալ

force. Ils saisirent la sainte et l'amenèrent tantôt debout, tantôt en la traînant, jusqu'aux appartements du roi; elle criait à haute voix : Seigneur Jésus, aide-moi.

Le roi pénétra ensuite dans la pièce auprès de la vierge, et les gens venus pour les noces, se mirent à danser et à chanter. Le roi se disposa à accomplir son mauvais désir, mais la vierge sainte, fortifiée par Dieu, lutta avec lui de la troisième heure de la journée jusqu'à la dixième, et vainquit le roi dont la force et la vigueur était renommée parmi les Grecs et dans son pays à cause de ses hauts faits.

Le roi sortit et fit amener sainte Gaïanée pour qu'elle conseillât à sa pupille de céder à la volonté du roi. Celle-ci se présenta et se mit à lui parler en langue romaine et l'encouragea à rester inébranlable dans la fermeté de l'espérance du Christ. Ce que les gens, qui connaissaient la langue, ayant entendu, ils lui frappèrent la bouche à coups de pierres, mais elle ne changea pas de langage.

Hripsimée reprit la lutte de la dixième heure de la journée jusqu'à la première veillée de la nuit, et ayant vaincu le roi et l'ayant jeté à terre dépouillé de ses vêtements royaux, elle sortit, traversa de vive force * la foule, (* B p. 178 a.) sortit hors de la ville, sans que personne osât l'arrêter, et arrivée près des vignes, elle fit entendre à ses compagnes de sa voix la bonne nouvelle,

կայր յաղօթս եւ ասէր. Տէր Աստուած ամենայնի, ո՞ կարիցէ հատուցանել քեզ փոխարէն բարեացս որ առ իս :

Եւ եկին զկնի նորա իշխանք արքային ջահիւք եւ դահճապետն դահճօք, եւ մատուցեալ կապեցին զսուրբն ձեռս յետս` եւ խնդրէին հատանել զլեզուն, զոր ինքնին հանեալ արտաքս ետ ի հատումն :

Եւ ապա մերկացուցեալ զպատառատուն զգեստիւն` հարին չորս ցիցս ոտիցն եւ ձեռացն, եւ պրկեցին ի վերայ զերանելին, եւ ջահիւքն այրեցին եւ խարուեցին զամենայն մարմին նորա, եւ քարինս փարեցին ընդ գոգն եւ ի վայր վայթեցին զաղիսն : Եւ մինչդեռ կայր կենդանի` փորեցին զաչս երանելոյն, եւ ապա անդամ անդամ յօշեցին զնա :

Եւ եկեալ յընկերաց նորա զկնի ի հնձանէն երեսուն եւ երկու` խնդրէին ամփոփել զմարմին սրբոյ կուսին : Իսկ զինուորքն սուր եդեալ ի վերայ կոտորեցին զամենեսեան, որք ուրախութեամբ կատարեցան ի Քրիստոս : Եւ մի ոմն որ էր հիւանդ եւ ոչ կարաց գալ ընդ այլսն` անդէն ի հնձանին սպանին զնա ուր վանքն էին երանելեացն :

Եւ քարշեալ ձգեցին զմարմինս ամենեցուն կերակուրս լինել շանց եւ գազանաց. բայց ոչ մերձեցան ամենեւին` այլ մնային ողջ զաւուրս ինն, մինչեւ եկն սուրբն Գրիգոր, եւ ամփոփեաց զնոսա եդ ի գիրս հանգստանոցաց :

et s'étant éloignée de la ville, elle gravit une hauteur, tomba à genoux et se mit à prier en disant : Seigneur, Dieu de toutes choses, qui pourra jamais te rendre les bienfaits que tu m'as témoignés!

Les princes envoyés par le roi arrivèrent bientôt après elle, avec des torches, ainsi que le chef des bourreaux avec ses aides; ils saisirent la sainte, lui lièrent les mains derrière le dos, et cherchèrent à lui couper la langue, qu'elle présenta elle-même pour être coupée.

Ils la dépouillèrent ensuite de ses pauvres vêtements en loques, plantèrent quatre poteaux aux pieds et aux mains, y attachèrent fortement la bienheureuse, lui grillèrent tout le corps à la flamme des torches, couvrirent de pierres le sein, qui firent répandre les intestins. Et pendant qu'elle était encore en vie, ils arrachèrent les yeux à la bienheureuse, et lui coupèrent ensuite les membres un à un.

Ses compagnes, au nombre de trente-deux, arrivèrent de la vigne après elle, et cherchèrent le corps de la vierge sainte pour l'inhumer, mais les soldats les tuèrent toutes par l'épée, et elles moururent joyeusement pour le Christ. Une seule, qui était malade et qui ne put s'y rendre avec les autres, fut tuée dans la vigne, à l'endroit où les bienheureuses avaient établi leur couvent.

Ils traînèrent les corps de toutes pour les jeter en pâture aux chiens et aux bêtes féroces, mais aucun ne s'en approcha, et ils restèrent intacts pendant neuf jours, jusqu'à ce que saint Grégoire arriva, les recueillit et les déposa dans des tombeaux de repos.

Կատարեցաւ սուրբն Հռիփսիմեա երեսուն եւ երեք ընկերօքն՝ յամսեան Հոռի ԻԶ եւ Հոկտեմբերի Ե ։

Հարսն Քրիստոսի որ վերափոխեցար այսօր վկայական արեամբ, դշխոյ զարդարեալ նստեալ ընդ աջմէ երկնաւոր թագաւորին, զծնեալքս ի կուսական երկանցդ զեկեղեցիս Հայաստանեայց որք վերապատուեմք զքեզ տօնախմբութեամբ՝ * ընկա՛լ ի պարս քո յեր- * B
կնաւոր առագաստիդ, զի եւ մեք ընդ քեզ փառաւորեսցուք զՀայր եւ զՈրդի եւ զսուրբ p. 178 b.
Հոգին յաւիտեանս, ամէն ։]

Հոռի ԻԷ եւ Հոկտեմբերի Զ ։ Գիւտ նշխարաց սրբոյն Թովմայի առաքելոյ ։

Առաքեալն Քրիստոսի Թովմաս կատարեցաւ ի Հնդիկս, եւ բերաւ նշխարք նորա ի Միջագետս ։ Եւ յաւուրս Յազկերտի Պարսից արքային՝ չոգան զօրք նորա ի Միջագետս Ասորւոց յաւար առեալ ի վանս յորում էին նշխարք առաքելոյն ։ Եւ տեսեալ արկղ մի յեկեղեցւոջն՝ կարծեցին եթէ գանձ լցէ, եւ ոչ բացին ի խնդութենէն ։

Իբրեւ երեկոյ եղեւ՝ գլխաւոր զինուորացն վառեաց լոյս եւ առաջի եբեր զարկղն զոր կարծէր գանձ լինել ։ Եւ յորժամ եբաց եւ ետես ոսկերս մեռելոյ . ցասուցեալ ընկէց յոտս երիվարացն, եւ նոքա սկսան անդուշնել եւ կիցս ընկենուլ միմեանց, զի մի մեր-

Sainte Hripsimée mourut avec ses trente-trois compagnes, le 26 du mois de Hori, le 5 Octobre.

Fiancée du Christ, toi qui as été transportée aujourd'hui, par le sang du martyre, et es assise, reine toute parée, à la droite du roi des cieux[1], reçois-nous dans * tes réjouissances, dans ta chambre nuptiale céleste, nous * B
qui sommes nés de tes entrailles virginales, nous les églises d'Arménie, qui p. 178 b.
t'honorons par la célébration de ta fête, afin que nous puissions avec toi glorifier le Père, le Fils et le Saint-Esprit éternellement. Amen.]

27 hori, 6 Octobre.

Invention des restes du saint apôtre Thomas.

L'apôtre du Christ Thomas mourut aux Indes; ses restes furent rapportés en Mésopotamie. Aux jours de Haskerte [Hisdeguerde] roi des Perses, ses troupes ayant envahi la Mésopotamie de Syrie, mirent au pillage le couvent où se trouvaient les restes de l'apôtre. En apercevant un coffret dans l'église, ils s'imaginèrent qu'il contenait un trésor et ne l'ouvrirent point, de joie.

A la tombée de la nuit, le chef des troupes demanda de la lumière et se fit apporter le coffret qu'il croyait contenir un trésor. Mais lorsqu'il l'eut ouvert, il n'y trouva que des ossements de mort; irrité, il les jeta aux pieds des

1. Ps. xliv [xlv], 10.

ձիոցն ի նշխարսն ։ Եւ պարսիկն որ կայր ի վերայ ձիոցն՝ կարծեաց եթէ գազան ինչ մտեալ է ի մէջ երիվարացն, սկսաւ որոնել և տեսանել լոյս աստղանման զի բորբոքէր
* A fol. 54 r° a. ի վերայ ոսկերացն. * և ժողովեալ զամենայն զգուշութեամբ՝ եդ յարկղն յորում էր յառաջագոյն ։ Եւ ոչ ումեք պատմեաց զտեսիլն, այլ առեալ գնաց յերկիրն Հայոց, և անդ ընթերցեալ զգիրն որ ի վերայ արկղին՝ գիտացին եթէ նշխարք սուրբ առաքելոյն Թովմայի է ։

Եւ կարգեցին զաւուրն զայն տօն, որ օր ԻԷ Հոռի ամսոյ և Զ Հոկտեմբերի ։ Յորում տեղւոջ բազում բժշկութիւնք լինէին ազգս ազգս ախտից և հիւանդութեանց ։

Եւ այրն պարսիկ հաւատաց և եղև քրիստոնեայ, և ընտիր կրօնաւոր ։ Եւ սպասաւորեաց սուրբ նշխարացն մինչև ցօր մահուան իւրոյ՝ փառաւորելով զԱստուած յաւիտեան ։

Յայսմ աւուր վկայաբանութիւն սրբուհւոյն Գայեանեայ և ընկերաց ։

Զգաստութեանց մայրն սրբուհին Գայեանէ՝ իբրև կատարեցաւ սուրբն Հռիփսիմէ և ընկերք նորին, նա դեռ ևս կապեալ կայր չարաչար խառան ի պարանոցն արկեալ ։ Եւ ահա եկեալ դահճապետն յարքայէն Տրդատայ, պարծելով չարամահ առնել զնա և զերիս ընկերս նորա. Զի իշխեաց, ասէ, մեծամտաբար խրատուն իւրով կորուսանել զայն

chevaux, qui se mirent à donner des signes d'inquiétude et à lancer des ruades, pour ne pas s'approcher des restes. Le Persan qui surveillait les chevaux, croyant qu'une bête s'était introduite parmi les chevaux, se mit à chercher et aperçut une lueur, en forme d'étoiles, qui scintillait au-des-
*.A fol. 54 r° a. sus des ossements. *Il les recueillit tous avec précaution et les remit dans le coffret où ils étaient auparavant. Il ne raconta à personne la vision, mais prit [le coffret] et se rendit au pays d'Arménie, et là ayant fait lire l'inscription qui se trouvait sur le coffret, on reconnut que c'étaient les restes de l'apôtre Thomas.

On établit une fête en ce jour, le 27 du mois de Hori, le 6 Octobre. En cet endroit s'accomplit nombre de guérisons pour diverses infirmités et maladies.

Le Persan se convertit, devint chrétien et un excellent religieux. Il desservit les saints restes jusqu'au jour de sa mort pour glorifier Dieu éternellement.

En ce jour, martyre de sainte Gaïanée et de ses compagnes.

La mère de modestie, sainte Gaïanée, se trouvait à la mort de sainte Hripsimée et de ses compagnes, encore cruellement enchaînée, avec une corde au cou. Le chef des bourreaux envoyé par le roi Terdat vint à elle, en se vantant de la faire mourir d'une mort cruelle, elle et ses trois compagnes : Car,

որ զդիցեցկութիւն զիցն ունէր ի վերայ երկրի. արդ զսա կտտամահ սպանցուք ։ Եւ առեալ զնոսա ի քարշ՝ հանին * արտաքոյ քաղաքին ի տեղի մի ճաղճախուտ, մերձ ի պարկէն փոսին որ շուրջ զայր զքաղաքաւն ։ * A fol. 54 r° b.

Եւ անդ կապեցին զմի մի ի նոցանէ ընդ չորս չորս ցիցս, եւ ծակեցին ի պճղունսն զմորթս նոցա, եւ եղեալ փող փչեցին եւ պրկեցին զմարմինս նոցա փքովքն ։ Եւ ներքուստ ի վեր քերթեցին մինչեւ ի ստինսն, եւ ծակեալ զծոծրակն՝ հանին զլեզուն ընդ այն, եւ քարինս վարեցին ընդ գոգս նոցա եւ ի վայր վայթեցին զաղիս նոցա, եւ բրեցին զաչս նոցա ։ Եւ մինչդեռ գոհութիւն եւ աղօթքն ի բերանս իւրեանց էին, սրով բարձին զգլուխս նոցա ։ Եւ կատարեցան ճգնազգեաց կանայքն Գայիանէ եւ երեք ընկերք նորա, եւ մի ի հնձանին սպանաւ, յամսեանն Հոռի ԻԷ եւ Հոկտեմբերի Զ ։

Արդ որ ի Հռոմայեցւոց քաղաքէն ելին աւելի քան զեօթանասուն մարդ, եւ մնացին այսր անդր, բայց որ ընդ սուրբ կանայսն կատարեցան ի Վաղարշապատ քաղաքի ընդ Հռիփսիմեայ եւ ընդ Գայիանեայ երեսուն եւ եօթն մարդ, եւ ընկեցան մարմինք ամենեցունց շանց քաղաքին եւ թռչնոց երկնից ։

Եւ տրտմեալ յոյժ թագաւորն վասն կորստեան գեղեցկութեանն Հռիփսիմեայ, ոչ եկեր եւ ոչ արբ յաւուրն յայնմիկ ։ Ապա ել թագաւորն * ի կառս կամեցեալ որս առնել, * A fol. 54 v° a.
եւ իբրեւ ել ընդ դուռն քաղաքին՝ խոյզն հասանէ նմա պատուհաս յԱստուծոյ, այսոյն

disait-il, elle a osé par ses conseils subversifs causer la perte de celle qui avait une beauté de déesse sur la terre; à nous maintenant de la faire mourir atrocement. Et les ayant saisies, on les entraîna * hors de la ville, à un en- * A fol. 54 r° b.
droit marécageux, près de la tranchée qui entoure la ville.

On y lia chacune d'elles à quatre poteaux, on leur troua la peau près des chevilles et y introduisant un chalumeau, on y souffla pour faire enfler leur corps. Ensuite on les dépouilla de leur peau de bas en haut jusqu'aux seins, et leur ayant perforé la nuque on en fit sortir par là la langue; on remplit leur sein de pierres, ce qui fit jaillir leurs entrailles; on leur creva les yeux. Et pendant qu'elles avaient encore sur les lèvres la prière et les actions de grâces, on leur trancha la tête par l'épée. Ces femmes ascétiques, Gaïanée et ses trois compagnes, et une qui fut mise à mort dans la vigne, moururent le 27 du mois Hori, le 6 Octobre.

Or celles qui quittèrent la ville de Rome étaient au nombre de plus de soixante-dix; plusieurs d'entre elles restèrent çà et là; quant à celles qui moururent dans la ville de Valarchapat avec Hripsimée et Gaïanée, elles étaient au nombre de trente-sept personnes. Les corps de toutes furent jetés en proie aux chiens de la ville et aux oiseaux du ciel.

Le roi fut très affecté de la perte d'une beauté comme celle de Hripsimée; il ne mangea ni ne but ce jour-là. Ensuite le roi monta * en voiture, voulant se * A fol. 54 v° a.
rendre à une partie de chasse, et lorsqu'il eut franchi la porte de la ville, il

պղծոյ հարեալ զնա ի վայր ընկէց ի կառացն, եւ սկսաւ ուտել զմարմինն իւր . մոլեգնեալ անհնարին անպատկառութեամբ, եւ ելեալ ի մարդկային բնութենէ եւ լեալ ի կերպարանս խոզի, եւ բուսեալ ընդ բոլոր մարմին նորա խոզանաստեւ, եւ կերպարանք երեսաց նորա կնճթացեալք իբրեւ դնչաւորք եւ զարմատակեր գոճանաց, եւ ժանիք նորա մեծացեալք եւ սրեալք իբրեւ մեծամեծ վարազաց, ընդ խոզս բէշալով եւ կոծելով ընդ երկիր ի մօրս եւ յեղեգունս բնակելով, զի ոչ կարացին արգելուլ զնա ի քաղաքին . մի՝ վասն բնական ուժոյն, եւ մի՝ զի ուժ դիւացն հարեալ էր ի նա :

Եւ անդ կայր զինն աւր եւ զինն գիշեր, մինչեւ հրամանաւն Աստուծոյ՝ ել սուրբն Գրիգոր ի վիրապէն եւ բժշկեաց զնա եւ զիշխանսն դիւահարս :

Եւ ամփոփեաց զնշխարս սրբոց վկայիցն որ կային անթաղ զայն ինն օրն, եւ ոչ էին հոտեալ այլ բուրէր անուշահոտութիւն իբրեւ կնդրուկ խնկոյ . եւ ոչ գազան կամ թռչուն մերձեցեալ էր ի նոսա : Եւ ժողովեալ ի հնձանս նոցա՝ ուսոյց նոցա վարդապետեալ
* A fol. 54 v° b.
թողուլ * զմոլորութիւն կռապաշտութեանն, եւ պաշտել զԱստուած ճշմարիտ եւ սքանչելագործ . որ եղեւ իսկ . զի հաւատացին ամենայն աշխարհն Հայոց, եւ շինեցին վկայարանս եւ դսուրբսն ի հանգիստ փոխեցին, յորում տեղւոջ փառաւորի սուրբ Երրորդութիւնն, այժմ եւ միշտ :

lui arriva aussitôt le châtiment de Dieu : le démon impur le frappa et le fit tomber de la voiture; il se mit à dévorer son propre corps, et devenu furieux, d'une inconscience épouvantable, hors de la nature humaine, il prit la forme d'un porc; son corps se couvrit complètement de poil de porc, les traits de son visage se changèrent en un museau calleux d'animaux qui fouillent le sol et dévorent les racines. Les griffes crûrent et devinrent crochues comme celles d'énormes sangliers. Il grogna comme un porc, s'abattant contre le sol et habitant les endroits marécageux et parmi les roseaux; car on ne pouvait le retenir dans la ville, d'abord à cause de sa force naturelle et ensuite parce que la force des démons s'était adjointe en lui.

Il y resta neuf jours et neuf nuits jusqu'à ce que, par la permission de Dieu, saint Grégoire sortit du puits, le guérit et avec lui les princes possédés du démon.

Saint Grégoire recueillit les restes des saintes martyres qui étaient restés sans sépulture pendant neuf jours, et qui non seulement n'étaient point décomposés, mais par contre exhalaient une odeur suave comme celui d'encens fin; aucune bête féroce ou oiseau ne s'en étaient approchés. Il rassembla le
* A fol. 54 v° b.
peuple à la vigne des saintes, prêcha et lui enseigna à abandonner * l'erreur de l'idolâtrie et adorer le vrai Dieu, auteur des miracles. Et en effet, tout le pays d'Arménie se convertit; on construisit des chapelles de martyrs et on y déposa en paix les saintes, et c'est en ce lieu qu'est glorifiée la sainte Trinité, maintenant et toujours.

[B * Վկայութիւն սրբոյ առաքելոյն Թովմայի յերկոտասանիցն՝ որ երկուորեակն անուանէր, եւ եղբօր իւրոյ ։ * B p. 179 a.

Սուրբ առաքեալն Քրիստոսի Թովմաս՝ անուանեալն երկուորեակ՝ որոյ եղբայր երկուորակից էր Եղիազարոս․ սա ըստ հրամանին Տեառն գնաց ի Հնդիկս եւ ուսուցանէր զբանն Աստուծոյ, եւ ձեռնադրեաց զՄիփորա քահանայ ։

Եւ թագաւորն Հնդկաց Միսդա՝ ոչ ընկալաւ զքարոզութիւն առաքելոյն, էարկ զնա ի բանդ եւ զայլ բազումս ի հաւատացելոց եւ յընդունողաց զքարոզութիւն նորա ։

Իսկ կին թագաւորին՝ Տերտա եւ որդի իւր Յուզանէս եւ Միգոնեա եւ Նարկեա, ի գիշերի երթեալ կաշառեցին զբանտապանսն, եւ մտին գաղտաբար առ առաքեալն եւ ընկալան զբանն Աստուծոյ եւ մկրտեցան ։ Եւ լուեալ արքային՝ ցասուցեալ բարկութեամբ մեծաւ, հրամայեաց հինգ զօրականաց եւ հանին զսուրբ առաքեալն ի լեառն, եւ տիգախոց արարեալ սպանին ։ Եւ այնպէս կատարեցաւ ի Քրիստոս՝ Հոկտեմբերի Զ եւ Հոռի ԻԷ ։

Իսկ Միփորա եւ Յուզանէս մնացին ի լեառն, եւ մի ոմն ի ծառայից Միսդայ՝ այսահարեալ եւ ոչ հանդիպեցաւ բժշկութեան ։ Եւ երթեալ Միսդա ի գերեզման առաքելոյն եւ ոչ գտեալ զմարմինն, վասն զի աշակերտք սրբոյն Թովմայի թագուցին զգուշութեամբ, եւ առեալ ի հողոյն՝ ցանեալ ի վերայ ծառային եւ առժամայն բժշկեցաւ ։

[B * Martyre du saint apôtre Thomas, l'un des douze, surnommé le Jumeau, et de son frère. * B p. 179 a.

Le saint apôtre du Christ Thomas, surnommé le Jumeau, dont le frère jumeau était Éliazar, se rendit, sur l'ordre du Seigneur, aux Indes et y enseigna la parole de Dieu; il y ordonna le prêtre Miphora.

Le roi des Indes, Misda, n'accueillit point la prédication de l'apôtre, le fit jeter en prison et avec lui nombre de fidèles et de ceux qui avaient accueilli sa prédication.

Terta, la femme du roi, et son fils Jouzanès, et Migonea et Narcea, se rendirent pendant la nuit auprès des geôliers, les achetèrent, et entrèrent secrètement auprès de l'apôtre, accueillirent la parole de Dieu et se firent baptiser. Ce qu'ayant appris, le roi entra dans une grande colère et ordonna à cinq soldats de conduire le saint apôtre sur une montagne et de l'y tuer à coups de lance. C'est ainsi qu'il mourut pour le Christ, le 6 Octobre, le 27 Hori.

Miphora et Jouzanès restèrent dans la montagne. Un des serviteurs de Misda devint possédé du démon et ne put trouver la guérison. Misda se rendit au tombeau de l'apôtre, mais n'y trouva pas le corps, car les disciples de saint Thomas l'avaient caché soigneusement; il prit de la terre, en répandit sur le domestique qui guérit immédiatement.

Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոյն Գայիանեայ եւ երկու ընկերաց իւրոց ։

* B p. 179 b. Յետ կատարման կուսին սրբոյն Հռիփսիմեայ՝ վաղուն առ դահճապետն * եհաս հրաման ի թագաւորէն սպանանել զսուրբն Գայիանէ, եւ պատուէր ետ նախ զլեզուն ընդ ծոծրակն քարշել, եւ ապա սպանանել. Զի իշխեաց, ասէ, խրատել զչքնաղագեղն Հռիփսիմէ եւ արհամարհել զիս ։

Եւ ապա հանին զնա երկու ընկերօքն արտաքոյ քաղաքին ընդ դուռն հարաւոյ, եւ վարեցին չորս չորս ցիցս երից սուրբ կուսանացն, եւ պատառեալ զհանդերձսն պրկեցին ի վերայ ։ Եւ ծակեալ զպճղունս եղին փող եւ փչելով մորթեցին զերանելիսն կենդանւոյն մինչեւ ի ստինսն ։ Եւ ծակեալ զծոծրակսն՝ զլեզուն ընդ այն հանին, եւ վարեցին քարինս ընդ գոգսն եւ ցրուեցին զաղիս նոցա, եւ քանզի դեռ եւս կային կենդանի՝ բարձին զգլուխս նոցա սրով ։ Եւ այսպէս բարի խոստովանութեամբ կատարեցան ի Քրիստոս՝ Հոռի ԻԷ եւ Հոկտեմբերի Զ ։

Եւ յետ վեց աւուր նահատակութեան սոցա՝ աստուածեղէն բարկութեանն հարեալ զթագաւորն փոխեաց ի կերպարանս խոզի եւ ամենայն զօրքն այսահարեցան չարաչար ։

Յանկարծ տեսիլ երեւեցաւ միանգամ եւ երկիցս քուեր թագաւորին Խոսրովիդխտոյ՝ յղել յԱրտաշատ եւ հանել զսուրբն Գրիգոր, որ եկեալ բժշկեսցէ զհարուածս նոցա ։

En ce jour, martyre de sainte Gaïanée et de ses deux compagnes.

Après la mort de la vierge sainte Hripsimée, le lendemain le chef des bourreaux* reçut l'ordre du roi de tuer sainte Gaïanée. Il lui recommanda d'abord de faire sortir la langue par la nuque et de la tuer ensuite : Pour avoir, disait-il, conseillé la belle Hripsimée et de m'avoir méprisé.

* B p. 179 b.

On l'emmena avec ses deux compagnes hors de la ville, par la porte du sud; on planta quatre poteaux pour chacune des trois vierges saintes, on leur déchira les vêtements pour les y lier fortement. On troua leurs chevilles, on y introduisit des chalumeaux et après y avoir soufflé, on dépouilla de leur peau les bienheureuses vivantes jusqu'aux seins. On perça leur nuque, on en fit sortir leur langue, on remplit leur sein de pierres qui firent répandre leurs entrailles, et pendant qu'elles étaient encore vivantes on leur trancha la tête par l'épée. C'est ainsi qu'elles moururent en bonne confession pour le Christ, le 27 Hori, le 6 Octobre.

Six jours après leur martyre, la colère divine frappa le roi et lui donna la forme d'un porc ; tous les soldats devinrent cruellement possédés du démon.

C'est alors qu'une vision apparut une première et une deuxième fois à la sœur du roi, Khosrowidoukht, [lui enjoignant] d'envoyer à Artachat pour faire sortir saint Grégoire [du puits], pour qu'il vienne les guérir de leurs châtiments.

Եւ մինչեւ եկն Գրիգոր՝ զաւուրս ինն կային անթաղ մարմինք սուրբ կուսանացն. իսկ նա եկեալ խնդրեաց թէ ո՞ւր են ։ Եւ եկեալ յիւրաքանչիւր տեղիս վկայութեան՝ եգիտ անմերձ ի գազանաց եւ անապական. ժողովեաց ինքնին միայն իւրեանց զգեստուքն եւ եդ ի տապանի՝ մինչեւ հաւատացին ի Քրիստոս ։

Եւ շինեաց երիս տաճարս նոցա ի վկայութեան տեղիսն ըստ աստուածային տեսլեանն երեւման, անդ եդ զմարմինս նոցա պատուով՝ յորս կան մինչեւ ցայսօր, եւ ընձեռեն բժշկութիւն ամենայն ցաւոց ։

Ի սմին աւուր յիշատակ է Նիկիտայ խոստովանողին Քրիստոսի ։]

Հոռի ԻԸ եւ Հոկտեմբերի Է ։ Վկայաբանութիւն սրբոցն Սարգսի եւ Բագոսի ։

Սուրբ եւ փառաւորեալ վկայքն Քրիստոսի Սարգիս եւ Բագոս՝ էին ի ժամանակս ամբարիշտ արքային Մաքսիմիանոսի ։ Եւ էր պատուեալ սուրբն Սարգիս պրեմիկուռ դասուց կենդիլէոնեայ. եւ սուրբն Բագոս էր պատուեալ սեկոնդիկուռնոյն գնդին, եւ էին հաւատովն Քրիստոսի եւ հմուտք աստուածային գրոց ։

9 Վկայաբանութիւն] Վկայութիւն B — սրբոցն] սրբոց վկայիցն Քրիստոսի *add.* B ||
12 կենդիլէոնայ] կենդիլիոնայ B.

Jusqu'à ce que Grégoire fût arrivé, neuf jours durant, les corps des vierges saintes restèrent sans sépulture. Il vint et s'enquit du lieu où ils étaient. Et lorsqu'il arriva à l'endroit du martyre de chacune d'elles, il trouva qu'aucune bête féroce ne s'était approchée d'elles et qu'elles étaient restées sans corruption. Il les recueillit lui-même avec leurs vêtements et les déposa dans des tombeaux, jusqu'à ce que le peuple se fût converti au Christ.

Il construisit trois temples sur l'emplacement de leur martyre, d'après la vision divine qui lui avait apparu, y déposa avec honneur leurs corps, et ils y sont encore et procurent la guérison de toutes les infirmités.

En ce jour, commémoration du confesseur du Christ Nicétas [1].]

28 hori, 7 Octobre.

Martyre des saints Sergius et Bacchus.

Les saints et glorieux martyrs du Christ Sergius et Bacchus vivaient aux jours de l'empereur Maximien, l'impie. Saint Sergius était honoré du titre de Primicerius, de l'école des Kentiliens [2], et saint Bacchus de celui de Secundicerius de cette troupe. Ils étaient de foi chrétienne et versés dans les Écritures divines.

1. Comme il y a plusieurs saints de ce nom, il serait difficile de constater duquel il s'agit ici, probablement de Nicétas patriarche et confesseur, célébré le 13 Octobre dans les synaxaires grecs. — 2. Le synonyme grec dont cela paraît être une traduction, dit : τῆς σχολῆς τῶν κιντηλίων .M. de S.

Եւ մատնեցին զնոսա Մաքսիմիանոսի արքայի ։ Եւ հրամայեաց նոցա երթալ ի բագինս կռոցն եւ երկիր պագանել ընդ ինքեան ։ Եւ յորժամ գնացին եմուտ թագաւորն եւ հաղորդեցաւ ի պիղծ զոհսն, եւ սուրբքն արտաքոյ կացեալ զձեռս յերկինս ամբարձեալ աղաչէին զԱստուած փրկիլ ի մոլորութենէ կռոցն ։

Եւ գիտացեալ անօրէն արքային՝ հրամայեաց հատանել զգլուխս նոցա եւ զանկանակապ ոսկի մանեակն հանին ի պարանոցէ նոցա, եւ զպատմուճանն * արքունական եւ զքղամիդս յանձանց իւրեանց ։ Եւ զգեցուցին նոցա զգեստս անարգս եւ կանացիս, եւ արկին շղթայս ի պարանոցս եւ յոտս նոցա եւ անցուցին ընդ մէջ քաղաքին այպն առնելով ․ եւ տարան առ Անտիոքոս դատաւորն Օգոստեայ Եփրատեսեայ քաղաքի մերձ ի Տաճկունս, եւ գրեաց առ նա զի արասցէ նոցա հարցաքննութիւն ։

* A fol. 55 r° a.

Եւ յորժամ մերձեցան ի քաղաքն յայն որ կոչի Վարվարիսոն, եւ ի մէջ գիշերի հրեշտակ Աստուծոյ երեւեցաւ նոցա եւ քաջալերեաց զնոսա ։ Եւ յորժամ հասին ի տեղին՝ արկին զնոսա ի բանդ, եւ նոյնպէս հրեշտակ Աստուծոյ երեւեցաւ նոցա եւ զօրացոյց զնոսա ։

Եւ ընդ առաւօտն կացուցին առաջի Անտիոքայ դատաւորին զսուրբն Բագոս, եւ ձաղեցին զնա արջառաջլօք եւ այնչափ չարչարեցին մինչեւ դահիճքն նուաղեցան եւ

1 արքայի] ամբարիշտի B || 2 ընդ ինքեան *om.* B || 3 զձեռս] իւրեանց *add.* B || 4 փրկիլ] փրկել զնոսա B || 7 շղթայս] երկաթիս *add.* B || 11 ի քաղաքն յայն որ կոչի] ի սահմանսն յայնոսիկ ի քաղաքն B || 12 Աստուծոյ] Տեառն B || 13 Աստուծոյ *om.* B.

On les dénonça à l'empereur Maximien. Il leur ordonna de se rendre au temple des idoles pour les adorer avec lui. Lorsqu'ils s'y furent rendus, l'empereur y pénétra et participa aux sacrifices impurs, mais les saints, restés dehors, levèrent les bras au ciel, implorant Dieu de les délivrer de l'erreur des idoles.

L'empereur impie l'ayant appris, ordonna de leur trancher la tête. On leur enleva le collier d'or enrichi de pierres précieuses qu'ils portaient au cou, on dépouilla leur personne des vêtements *royaux et du manteau, on leur passa honteusement des vêtements de femme, et une chaîne au cou et aux pieds, et on les promena à travers la ville comme sujets de dérision. On les conduisit ensuite chez le juge Antioche, de la ville Augustæ Euphratesiæ, près des Sarrasins, à qui l'empereur avait écrit de les soumettre à un interrogatoire.

* A fol. 55 r° a.

Lorsqu'ils furent près de la ville dite Barbarissum, la nuit, l'ange de Dieu leur apparut et les encouragea. Arrivés à destination, on les jeta en prison. L'ange de Dieu leur apparut de nouveau et les encouragea.

Au matin, on mit saint Bacchus en présence du juge Antioche. On le flagella avec des nerfs de bœuf et on le tortura à tel point que les bourreaux

անկան յերկիր ։ Եւ ասէ սուրբն Բագոս անարգանօք ցդատաւորն . Եւ ոչ ի զօրականաց քո խնայես ։ Եւ ձայն եղեւ յերկնից եւ ասէ . Եկեսջիր արդ եւ հանգիջիր ի պատրաստեալ արքայութիւն քեզ, այր եւ քաջ զօրական իմ . եւ առժամայն աւանդեաց զհոգին իւր առ Աստուած ։ Եւ զմարմինն ընկեցին գազանաց կերակուր լինել, եւ ի գիշերին յայնմիկ ոմանք * յեղբարցն գողացան զնշխարսն եւ թաղեցին յայրի միոջ ։ * A fol. 55 r° b.

Իսկ սուրբն Սարգիս ի բանդին աղօթելով լայր առ Աստուած եւ ասէր . Վա՜յ ինձ եղբայր իմ եւ ընկերակից Բագոս, այլ ոչ եւս ի միասին սաղմոսեմք եթէ . Զինչ բարի կամ զինչ վայելուչ զի բնակին եղբարք ի միասին ։ Որոշեցար յինէն եւ ելեր յերկինս, եւ թողեր զիս յերկիր միայնացեալ միայն անմխիթար ։

Եւ յայնմ գիշերի երեւեցաւ նմա սուրբն Բագոս պայծառացեալ տեսակաւ, զգեցեալ զմարմնական պատուոյն իւրոյ զգեստ եւ զպատմուճանս եւ զմանեակն ոսկի ի պարանոցին . եւ ասէ . Ընդէր տրտմիս եւ հոգաս եղբայր իմ Սարգիս, թէպէտ եւ մարմնով բաժանեցայ ի քէն, այլ խոստովանութեամբ կապեալ կամ ընդ քեզ, եւ ոչ թողից զքեզ այլ ի միասին սաղմոսեմք . Ի ճանապարհս պատուիրանաց քոց ընթացայ ։ Փութա՛ եղբայր եւ հասի՛ր ինձ զի պատրաստեցաւ քեզ պսակն արդարութեան ։

2-3 Եւ ձայն ... զօրական իմ *om.* B || 5 զնշխարսն] զմարմինն B || 6 աղօթելով լայր] աղօթէր լալով B || 8 զի բնակին] այլ զի բնակեսցեն B || 9 յերկիր] յերկրի B — միայն *om.* B — անմխիթար] անմխիթարելի B || 10 նմա] յանուրջս *add.* B || 13 կամ] եմ B.

s'évanouirent et tombèrent à terre. Saint Bacchus dit avec mépris au juge : Tu n'épargnes même pas tes soldats! Une voix du ciel se fit entendre et dit : Viens maintenant et repose-toi dans le royaume qui t'est préparé, mon brave et courageux soldat. Il rendit aussitôt son âme à Dieu. On jeta son corps en pâture aux bêtes fauves, mais cette nuit-là quelques * frères dérobèrent les restes et les inhumèrent dans une grotte. * A fol. 55 r° b

Quant à saint Sergius, il priait Dieu dans la prison, versait des larmes et disait : Hélas, mon frère et collègue Bacchus, nous ne psalmodions plus ensemble : *Comme il est bon et agréable que des frères demeurent ensemble* [1]. Tu t'es séparé de moi et tu es monté au ciel en me laissant seul sur la terre, abandonné et sans consolation.

Dans la même nuit saint Bacchus lui apparut sous un aspect éclatant, revêtu de l'uniforme qui convenait au grade séculier qu'il avait occupé, avec son manteau et le collier d'or au cou, et lui dit : Pourquoi es-tu triste et soucieux, mon frère Sergius? Bien que je sois séparé de toi de corps, je te reste toujours attaché par la confession de foi et je ne t'abandonnerai point; nous psalmodierons ensemble : *J'ai parcouru la voie de tes préceptes* [2]. Hâte-toi, frère, et rejoins-moi, car la couronne de justice a été préparée pour toi.

1. Ps. CXXXII [CXXXIII], 2. — 2. Ps. CXVIII, 32.

Եւ երթեալ դատաւորին ի քաղաքն Սորան եւ զկնի իւր տարաւ զսուրբն Սարգիս. Եւ բազում ողոքանօք եւ սպառնալեօք բռնադատէր զնա եւ ստիպէր ուրանալ զՔրիստոս եւ զոհել կռոցն: Եւ յորժամ ոչ կարացեալ կամակից լինել առ սուրբն՝ հրամայեաց

* A fol. 55 v° a. նմա զգեցուցանել կօշիկս երկաթիս * սուր բեւեռօք եւ ընթացուցանէին առաջի երիվարին իւրոյ մինչեւ ի Տետրապիւրգիա: Եւ սաղմոսէր ի գնացսն իւր եւ ասէր. Համբերելով համբերեցի Տեառն եւ նայեցաւ առ իս:

Եւ արկին ի բանդ: Եւ ի գիշերին երեւեցաւ նմա հրեշտակ Աստուծոյ եւ բժշկեաց զվէրս նորա: Եւ դարձեալ անտի կօշկօքն երկաթի տարան ի քաղաքն Ռոսափոն, ինն մղոնաւ հեռի ի Տետրապիւրգայէ, եւ անդ եհատ ի վերայ վճիռ՝ զի սրով սպանցեն զնա: Եւ տարեալ ի տեղին՝ գնացին զկնի նորա բազմութիւնք արանց եւ կանանց, նոյնպէս եւ անասունք գնացին անդ եւ ողբային ընդ ժողովրդեանն զմահն սրբոյն՝ անբարբառ ձայնիւք որպէս բանաւորք: Եւ սրբոյն կացեալ յաղօթս, արարեալ զնշան խաչին, ասէ. Ընկալ Տէր զհոգի իմ եւ հանգո՛ յերկնային խորանդ ընդ այնոսիկ որ հաճոյ եղեն քեզ:

Եւ ձայն եղեւ առ նա յերկնից եւ ասէ: Եկեսջիր եւ դու զօրական իմ Սարգիս, ի

1 Սորան] Սուրան B || 3 կամակից] դամակից B || 4 զգեցուցանել] նմա *add.* B || 5 իւրոյ *om.* B — իւր *om.* B || 7 Եւ ի գիշերին ... զվէրս նորա *om.* B || 8 Ռոսափոն] Ռուսափոն B || 9 սրով] հատեալ զգլուխ *add.* B || 10 կանանց] ողբալով *add.* B — նոյնպէս ... բանաւորք *om.* B || 15-p. 379 l. 2 Եւ ձայն ... ցայսօր] Եւ առժամայն հատին զգլուխ նորա B.

Le juge, s'étant rendu à la ville de Soura, emmena à sa suite saint Sergius. Par beaucoup de bonnes paroles et des menaces il l'obligea et le pressa de renier le Christ et d'immoler aux idoles. Ne parvenant pas à persuader le

* A fol. 55 v° a. saint, il ordonna de lui passer des chaussures de fer * avec des clous pointus et de le faire courir devant son cheval jusqu'à Tetrapyrgia. Le saint dans sa course psalmodiait et disait : *J'ai patienté longuement pour le Seigneur et Il m'a comblé de son regard* [1].

On le jeta en prison. La nuit, l'ange de Dieu lui apparut et le guérit de ses blessures. On l'emmena de nouveau de là à la ville de Rosaphon avec des chaussures de fer aux pieds, à neuf lieues de distance de Tetrapyrgia, où le juge donna la sentence de le faire mourir par le glaive. On le conduisit à l'endroit; une foule nombreuse d'hommes et de femmes le suivait, en même temps que des animaux qui s'y rendirent avec le peuple, en gémissant, sur la mort du saint, de leur voix sans langage, comme s'ils étaient doués de raison. Le saint se mit à prier, fit le signe de la croix et dit : Reçois, Seigneur, mon âme, et repose-la dans tes temples célestes parmi ceux qui ont été agréables à Toi.

Une voix lui parvint du ciel qui dit : Viens aussi, toi, mon soldat

1. Ps. XXXIX [XL], 1.

պատրաստեալն քեզ յարքայութիւնն երկնից ։ Եւ հատին զգլուխ նորա, եւ պատառեցաւ տեղին յորում հեղաւ արիւնն, եւ եղեւ վիհ մեծ որ է մինչեւ ցայսօր ։

Եւ յետ միոյ ամին եկին նախանձորդք քրիստոնեայք ի քաղաքէն Սուրայ, եւ կամեցան յափշտակել զնշխարս սրբոյն Սարգսի ։ Եւ ծագեաց լոյս * մեծ ի տեղւոջն յայնմիկ, * A fol. 55 v° b. եւ ժողովուրդք քաղաքին Ռոսափոնայ ելին զինուք ի պատերազմ, եւ միաբանեալք սիրով ընդ միմեանս շինեցին մատուռն եւ գնացին ։

Եւ յետոյ ժողովեցան երկոտասան եպիսկոպոսք, շինեցին ի Ռոսափոն եկեղեցի մեծ եւ փառաւոր, եւ անդ եդին զնշխարս սրբոյն Սարգսի, եւ բազում բժշկութիւնք լինին անդ մինչեւ ցայսօր ։

Կատարի տօն սրբոցս Սարգսի եւ Բագոսի, Հոկտեմբերի Է ։

Յայսմ աւուր կատարեցան սուրբ վկայքն Քրիստոսի, Նազարիոս, Գերբասիոս, Պռոտասիոս, Կելսիոս, սրով եւ հրով ի Ներոն արքայէն ։

[B Իսմին աւուր նահատակութիւն սուրբ եւ մեծ քահանայավկային եւ սքանչելագործին Պաւղոխրոնիոսի՝ որ յԱրիանոսաց կատարեցաւ ։]

3 նախանձորդք] նախանձոտ B || 8 փառաւոր] գեղեցիկ B || 10 սրբոցս] սրբոց վկայիցն B — Հոկտեմբերի Է] եւ Հոռի ԻԸ *add.* B || 12 հրով] ի կռապաշտ *add.* B.

Sergius, dans le royaume des cieux qui t'a été préparé. On lui trancha la tête. A l'endroit où son sang coula, le sol s'entr'ouvrit et devint un gouffre immense qui existe encore jusqu'aujourd'hui.

Un an après, des chrétiens, jaloux de la ville de Soura, vinrent dans l'intention de dérober les restes de saint Sergius. Une grande lumière * jaillit * A fol. 55 v° b. à l'endroit et la population de la ville de Rosaphon accourut armée pour livrer combat, mais ils s'entendirent à l'amiable, y construisirent une chapelle et se séparèrent.

Plus tard, douze évêques, s'étant réunis, construisirent à Rosaphon une grande et superbe église, y déposèrent les restes de saint Sergius, où de nombreuses guérisons s'opèrent jusqu'aujourd'hui.

La fête des saints Sergius et Bacchus a lieu le 7 Octobre.

En ce jour furent mis à mort les saints martyrs du Christ Nazarius, Gervasius, Protasius, Celsius, par le glaive et les flammes, sur l'ordre de l'empereur Néron.

[B En ce même jour, martyre du saint et grand prêtre martyr et thaumaturge Polychronios, qui fut mis à mort par les Ariens.]

Հոռի ԻԹ եւ Հոկտեմբերի Ը ։ Վկայաբանութիւն աղախնոյն Քրիստոսի Պեղագեայ կուսին ։

Երանելին Պեղագիա՝ էր ի քաղաքէն Տարսոնայ, ի ժամանակս անօրէն արքային Դիոկղետիանոսի ։

Եւ սրբասնեալ եպիսկոպոսն Կղենոն զբազումս մկրտեաց յանհաւատից, որ եւ մարտիրոսացան յանուն Յիսուսի Քրիստոսի, եւ այլք ի բանդս եւ յաքսորս մաշեցան ։

Եւ ի միում գիշերի տեսս ի տեսլեանն Պեղագեա զկերպարանս Կղենոնայ եպիսկոպոսին ։ Եւ ընդ առաւօտն առաքեաց զնա մայր իւր ի սնուցող դայեակն * իւր, ընդ այլ երկու աղախնայս․ եւ Պեղագեա թողեալ զճանապարհն որ տանէր առ դայեակն, եւ գնաց առ եպիսկոպոսն․ եւ լուեալ ի նմանէ զբանն Աստուծոյ՝ մկրտեցաւ հանդերձ աղախնովքն իւր ։ Եւ հանեալ ի յանձնէ իւրմէ զմեծագին հանդերձն իւր տայ յեպիսկոպոսն զի տացէ զնա աղքատաց, եւ ինքն զգեցաւ զգեստ աղքատի եւ գնաց առ մայր

* A fol. 56 r° a.

1 Վկայաբանութիւն ... կուսին] Վկայութիւն սրբուհւոյ աղախնոյն Քրիստոսի Պեղագեայ կոյս վկային B || 2 Տարսոնայ] Տարսոնեայ B || 4 Կղենոն] Կղինոս B || 7 տեսս] տեսանէ B — Կղենոնայ] Կղինոսի B || 10 եպիսկոպոսն] Եւ յաստուածային շնորհացն լուեալ *add.* B || 11 աղախնովքն] աղախնեօքն B — հանդերձն] հանդերձսն B || 12 զնա *om.* B — մայրն իւր] մօրն իւրոյ B.

29 HORI, 8 Octobre.

Martyre de la servante du Christ, la vierge Pélagie [1].

La bienheureuse Pélagie était de la ville de Tarse, aux jours de l'empereur Dioclétien l'impie.

Le saint évêque Linus [2] baptisa de nombreux païens, qui furent martyrisés pour le nom de Jésus-Christ, et beaucoup d'autres usèrent leur vie soit dans les prisons soit dans l'exil.

Une nuit, Pélagie vit en rêve les traits de l'évêque Linus. Le matin, sa mère l'ayant envoyée, accompagnée de deux servantes, chez sa nourrice * qui l'avait élevée, Pélagie quitta le chemin qui conduisait chez sa nourrice, et se rendit auprès de l'évêque, et après avoir entendu de lui la parole de Dieu, elle se fit baptiser avec ses servantes. Elle se dépouilla de ses vêtements de grand prix, qu'elle remit à l'évêque pour les donner aux pauvres, et elle revêtit des vêtements de pauvre et retourna chez sa mère. Celle-ci, la voyant

* A fol. 56 r° a.

1. Célébré le 4 Mai dans l'église grecque par un office poétique. Peut-être le compilateur arménien l'a-t-il renvoyé au 8 Octobre, parce que les synaxaires grecs célèbrent ce jour-là deux autres saintes du nom de Pélagie. — 2. D'après le synaxaire grec, auquel presque tout cela est emprunté, elle vécut à Rome, bien qu'originaire de Tarse, du temps de Linus évêque ou pape de Rome. M. de S.

իւր ։ Եւ տեսեալ մայրն իւր այնպիսի գծուծ զգեստով եւ լուեալ եթէ քրիստոնեայ եղեւ, անկաւ յերկիր եւ լայր ։

Եւ ծանուցեալ որդւոյ թագաւորին Դիոկղետիանոսի՝ որոյ խօսեցեալն էր ի կնութիւն, եթէ Պեղագեա քրիստոնեայ եղեւ, ի բազում տռփանաց սիրոյ աղճկանն մոլեալ անձնամահ եղեւ սրով ։ Իսկ հայրն նորա Դիոկղետիանոս, խորհեցաւ ջանալ եւ դարձուցանել ի հաւատոյն եւ իւր առնել կին զսրբուհի կոյսն, եւ ոչ կարաց զի հաստատուն եկաց Պեղագեա ի սէրն Քրիստոսի ։

Եւ հրամայեաց պղնձի ցուլ ջեռուցանել որպէս հուր եւ արկանել անդ զերանելի կոյսն ։ Եւ յորժամ եմուտ փառաւորեաց զԱստուած ասելով . Փառք քեզ միածին Որդի Աստուծոյ բարձրելոյ ։ Եւ այնպէս աղօթելով աւանդեաց զհոգի իւր առ Աստուած, Հոկտեմբերի Ը ։

Եւ հալեցաւ որպէս * մոմ մարմին նորա եւ լցաւ քաղաքն ամենայն անուշահոտութեամբ ։ Եւ Ագաթանիկոս եւ Յուլիանոս զօրականքն հաւատացին ի Քրիստոս ։ Իսկ զմնացեալ ոսկերսն ընկեցին ի լեառն, եւ չորք առիւծք պահէին զնա մինչեւ երեւեցաւ Կղէոնեայ եպիսկոպոսին ի տեսլեանն, եւ նորա վարձեալ քարակոփս՝ ել ի լեառն, շինեաց մատուռն եւ հանգոյց անդ զնշխարս սրբոյ կուսին ։ * A fol. 56 r° b.

2 անկաւ յերկիր եւ լայր] յերկիր անկեալ ողբայր B || 3 կնութիւն] կնութեան B || 4 աղճկանն] աղջկանն B || 6 առնել կին] առնուլ ի կնութեան B — զի] վասն զի B || 9 կոյսն *om.* B || 11 Հոկտեմբերի Ը] եւ Հոռի ԻԹ *add.* B || 14 եւ չորք ... մինչեւ *om.* B || 16 զնշխարս սրբոյ կուսին] զոսկերս սրբուհւոյ եւ կոյս վկային Պեղագեայ B.

dans des habits si pauvres et apprenant qu'elle était devenue chrétienne, à terre tomba et se mit à pleurer.

Le fils de l'empereur Dioclétien, à qui elle était fiancée, sachant que Pélagie était devenue chrétienne, se suicida par l'épée, à cause de la grande passion pour la jeune fille dont il était épris. Son père Dioclétien songea alors d'essayer à détourner de sa foi la vierge sainte et de l'épouser, mais il ne réussit pas, car Pélagie resta inébranlable dans l'amour du Christ.

Il ordonna de chauffer à rouge un taureau de bronze et d'y jeter la bienheureuse vierge. Lorsqu'elle y fut entrée, elle se mit à rendre gloire à Dieu en disant : Gloire à Toi, Fils unique de Dieu, le Très-Haut. Et en priant ainsi elle rendit son âme à Dieu, le 8 Octobre.

Son corps fondit * comme de la cire et toute la ville fut remplie d'une odeur suave. Les soldats Agathonicus et Julien se convertirent au Christ. Le reste des ossements furent jetés sur une montagne et quatre lions les gardèrent jusqu'à ce qu'ils furent révélés en une vision à l'évêque Linus, qui embaucha quatre tailleurs de pierres, se rendit à la montagne, y fit construire une chapelle et y déposa les restes de la vierge sainte. * A fol. 56 r° b.

Յայսմ աւուր յիշատակ է աղախնոյն Քրիստոսի Պօպլիա սարկաւագուհւոյ ։

Կինս այս այրի էր եւ ծերունի, եւ ժողովէր կուսանս եւ կրօնաւոր կանայս, ուսուցանէր եւ հաստատէր ի հաւատսն Քրիստոսի ։ Եւ լուեալ վասն նորա անօրէն եւ ուրացող արքայն Յուլիանոս, եւ հրամայեաց ուժգին հարկանել զնա, մինչեւ ներկեցան ծնօտքն յարիւնէն. եւ հրամայեաց վասն ծերութեանն թողուլ ։ Եւ երթեալ ի տուն իւր բարի ճգնութեամբ եւ աստուածահաճոյ վարուք կացեալ՝ եւ խաղաղութեամբ հանգեաւ ի Քրիստոս ։

* B p. 182 a. [B * Ի նմին աւուր յիշատակ միւս Պեղագեայ որ նախ պոռնիկ էր, եւ յետոյ եղեւ կրօնաւոր ընտիր, ճգնեալ յԵրուսաղէմ եւ կալ ի լեառն Ձիթենեաց ։

Յիշատակ է եւս Տայիսայ պոռնկի ։

Յայսմ աւուր վկայութիւն սրբոց մարտիրոսացն Եպիմաքոսի, Աղեքսանդրոսի, Մակարիոսի, եւ չորս կանանց, որք ի ժամանակս Դեկոսի ամբարշտի յԵգիպտոս այրեցեալք եղեն կենդանւոյն ։]

Հոռի Լ. եւ Հոկտեմբերի Թ ։ Վկայաբանութիւն սրբոցն Յուբէնտիոսի եւ Մաքսիմոսի ։

* A fol. 56 v° a. Երանելիքս այսոքիկ էին ի * ժամանակս չար եւ ուրացող արքային Յուլիանոսի,

14 Վկայաբանութիւն] Վկայութիւն B — սրբոցն] սրբոց մարտիրոսացն B.

En ce jour, commémoration de la servante du Christ la diaconesse Poplia.

Cette femme était veuve et vieille; elle rassemblait des vierges et des femmes religieuses, les instruisait et raffermissait dans la foi du Christ. L'empereur Julien, l'impie et l'apostat, instruit à son sujet, ordonna de la frapper brutalement, jusqu'à ce que le sang coulât de ses joues, ensuite il ordonna de la remettre en liberté à raison de son grand âge. Elle se rendit chez elle, vécut d'une vie fort ascétique et de mœurs agréables à Dieu, et reposa paisiblement dans le Christ.

* B p. 182 a. [B * En ce même jour, commémoration de l'autre Pélagie, qui était autrefois prostituée, et qui ensuite devint une excellente religieuse, et mena une vie ascétique à Jérusalem et demeura sur le mont des Oliviers.

Également commémoration de la prostituée Taïsia.

En ce jour, martyre des saints martyrs Épimachus, Alexandre, Macarius, et de quatre femmes, qui furent brûlés vivants en Égypte aux jours de Dèce, l'impie.]

30 hori, 9 Octobre.

Martyre des saints Juventinus et Maximus.

* A fol. 55 v° a. Ces bienheureux vivaient * aux jours de l'empereur Julien, le méchant et

վայելուչ զօրականք ի փառաւոր դասուց, մերձականք առաջի թագաւորին, զոր յոյժ սիրէր յաղագս անվեհեր եւ ստէպ ծառայութեանն, եւ զի հասակաւ եւ տեսլեամբ վայելուչք էին եւ չքնաղ ի մէջ ընկերացն :

Եւ յորժամ ամենաչարն Յուլիանոս ուրացաւ զՔրիստոս գնաց յԱնտիոք եւ տեսեալ զքաղաքն ամենայն լցեալ աստուածպաշտութեամբ, հնարս դիւականս ուսեալ առ ի յորսալ զբարեպաշտսն գաղտնի որոգայթիւք ի հրապոյրս իւրոյ չարութեանն : Հրամայեաց պաշտօնէիցն անօրինաց զի զհաց եւ զկերակուր զոր վաճառէին շաղախել եւ խառնել ի ճարպոյ զոհիցն . Նոյնպէս եւ յաղբիւրս հեղուլ յարենէն զի որ ճաշակենն պղծեսցին :

Եւ զայս տեսեալ աստուածապաշտ ժողովրդեանն ողբային եւ սգային մեծաւ հեծեծանօք ընդ եղեալ զարշելի հրամանացն : Բայց ըստ հրամանին Պօղոսի որ ասէ թէ . Զամենայն որ ի սպանդանոցի վաճառի՝ անխիղճ ուտել, ուտէին եւ ի հաւատոն Քրիստոսի հաստատուն կային :

Յայնժամ քրիստոնեայ զօրականքս այսոքիկ երկոսեանն՝ Յուբէնտիոս եւ Մաքսիմոս մինչդեռ ի կարգի դասուցն * էին եւ ի միում սեղանոյ ուտէին եւ ըմպէին, * A fol. 56 v° b.
փոխանակ ուրախ լինելոյ՝ տրտմութեամբ ողբային ընդ խառնուած ի կերակուրս յարենէ եւ ի ճարպոյ պղծութեանն : Եւ զքանչելի ձայն երից մանկանցն ի Բաբելոնի ողբա-

1 զոր] զի B || 8 ճարպոյ] պիղծ *add.* B || 10 հրամանին] առաքելոյն *add.* B.

l'apostat; ils étaient de superbes soldats du corps des boucliers, se tenant près de l'empereur, qui les aimait beaucoup à raison de leur courage et des services fréquents qu'ils lui avaient rendus, et parce qu'ils étaient beaux et fiers de taille et de visage, entre leurs collègues.

Lorsque Julien, le très méchant, après avoir renié le Christ, se rendit à Antioche et trouva toute la ville remplie du culte de Dieu, il y chercha par des moyens diaboliques et par des machinations secrètes à attirer les fidèles à ses mauvais desseins. Il ordonna aux employés impies de mélanger de la graisse des sacrifices dans le pain et dans les mets mis en vente, et de verser du sang dans les sources d'eau, afin que ceux qui s'en serviraient en fussent souillés.

Ce que voyant, le peuple fidèle gémit et se lamenta par de gros soupirs pour de tels ordres abominables. Pourtant selon le commandement de Paul qui dit : *Mangez tout ce qui se vend à la boucherie, sans faire aucune question de conscience* [1], ils en mangeaient et demeuraient fermes dans la foi du Christ.

C'est alors que ces deux soldats chrétiens Juventinus et Maximus, pendant qu'ils se trouvaient dans les cadres de leur corps * et mangeaient et * A fol. 56 v° b.
buvaient à la même table que les autres, au lieu de paraître gais, gémissaient avec tristesse pour le mélange du sang et de la graisse impurs dans les ali-

1. I Corinth., x, 25.

կցելով՝ յերկինս հայէին եւ ասէին. Մատնեցեր զմեզ ի ձեռս թագաւորի անօրինի եւ չարի քան զամենայն երկիր :

Եւ զայս լուեալ մի ոմն ի սեղանակցացն որ ուտէր ընդ նոսա եւ ըմպէր, երթեալ մատնեաց զնոսա առաջի Յուլիանոսի : Եւ նոյնժամայն տարան առաջի զքաջ զօրականն Քրիստոսի զՅուբէնտինոս եւ զՄաքսիմոս եւ տեղեկանայր թէ. Զինչ են բանքս այս զոր լուայ : Եւ նոքա ի բաց եդեալ զերկիւղ՝ պատասխանի տային համարձակութեամբ. Ով թագաւոր, մեք բարեպաշտութեամբ սնեալ եմք եւ գովութեանց արժանաւորեալ, օրինաց ծառայեալ եմք՝ զոր աւանդեաց սուրբն Կոստանդիանոս. եւ այժմ աշխարեմք եւ ողբամք ընդ նոր օրինադրութիւնդ, զի տեսանեմք պղծութեամբ լցեալ զամենայն ինչ. զայդ՝ ի յարկս մեր ողբացաք, եւ այժմ առաջի քո աշխարեմք, վասն որոյ եւ հրաժարեմք ի թագաւորական տեսութենէ եւ յառաջակայութենէ :

* A fol. 57 r° a.

* Եւ լուեալ զբանս զայս ամենաչար եւ ժանտ արքայն, նախ դառնութեամբ զերեսս իւր շրջեաց ի նոցանէ, եւ լի ցասմամբ հայեցեալ ի նոսա՝ հրամայեաց դառն չարչարանօք տանջել զսուրբսն, եւ ապա սրով փոխել յայսմ կենցաղոյս, մանաւանդ թէ ազատել զնոսա ի թշուառացեալ ժամանակէն յայն, եւ յաղթական պսակացն արժանացոյց :

1 անօրինի] անիրաւի B || 5 են] իցեն B || 10 ողբացաք] ողբացուք B || 11 յառաջակայութենէ] յառաջակցութենէ B || 13 չարչարանօք տանջել] տանջանօք չարչարել B || 15 ժամանակէն] ժամանակին B — արժանացոյց] արժանաւորեցոյց B.

ments. Et s'associant aux lamentations de la sublime voix des trois jeunes gens de Babylone, ils levaient leurs yeux au ciel et disaient : *Tu nous as livrés dans les mains du roi le plus impie et le plus méchant qu'il y ait sur la terre*[1].

Un des convives qui mangeait et buvait avec eux l'ayant entendu, alla les dénoncer à Julien. On conduisit aussitôt en sa présence les braves soldats du Christ, Juventinus et Maximus, et il leur demanda : Que signifient les paroles que je viens d'apprendre? Alors ils mirent toute crainte de côté et répondirent avec hardiesse : O Empereur, nous avons été élevés dans la piété, nous sommes dignes d'éloge, car nous avons servi selon les lois transmises par saint Constantin, mais maintenant nous déplorons et gémissons sur ta nouvelle législation, car nous voyons que tu as tout comblé de souillure; nous en avons gémi dans nos demeures, et nous le déplorons maintenant devant toi, et c'est pourquoi nous nous démettons et de ta présence impériale et de ta garde.

* A fol. 57 r° a.

*A ces paroles, le très méchant et triste empereur tout d'abord détourna d'eux sa figure, puis les fixant de ses yeux pleins de colère, il ordonna de soumettre les saints à de cruelles tortures et de les faire ensuite trépasser de cette vie par le glaive; par contre il les libéra de ces temps si misérables et les rendit dignes des couronnes victorieuses.

1. Daniel, III, 32.

Եւ հրամայեաց համբաւ հանել ընդ քաղաքն, եթէ ոչ վասն հաւատոյն իւրեանց սպանան, այլ զի անարգեցին դէմ յանդիման զթագաւորն. քանզի երկնչէր ի բազմութենէ քաղաքին քրիստոնէիցն զի մի ապստամբեսցեն, եւ շարժեսցեն ի վերայ նորա ։

Զաւրբ վկայքս այս՝ Անտիոք քաղաքն մեծաւ փառաւորութեամբ պատուեցին, որպէս մարգարիտս գեղեցիկս, եւ մեծաւ խնդութեամբ եդին ի տապանս մեծագինս ։ Եւ տօնս իւրեանց Հոկտեմբերի Թ կատարեն ։

[B * Ի սմին աւուր երանելի կանայք քոյրք երկու՝ կոյս եւ պարկեշտք՝ Զինայիտա * B
եւ Փիլոնիլեա, ի լերինս Տարսոնեայ՝ ի տղայութենէ մեծաւ ճգնութեամբ եւ առաքինի p. 183 b.
վարուք փոխեցան ի հանգիստ յաւիտենից ։]

1 ընդ քաղաքն] ի քաղաքն B || 3 նորա] ընդ նոսա կատարեցաւ եւ սուրբն Դոնկիանոս *add.* B || 5 գեղեցիկս] պատուականս B || 6 Հոկտեմբերի Թ] եւ Հոռի Լ, եդին եւ կատարեն *add.* B.

Il ordonna de faire circuler dans la ville le bruit qu'ils avaient été mis à mort non pas à cause de leur foi, mais parce qu'ils avaient insulté l'empereur à sa figure; car il craignait pour la multitude des chrétiens de la ville, qu'ils ne l'abandonnassent et ne se révoltassent contre lui.

La ville d'Antioche honora fort brillamment ces saints martyrs, comme de belles perles. On les déposa avec grande joie dans des tombeaux fort coûteux. On célébra leur fête le 9 Octobre.

[B * En ce même jour les bienheureuses femmes, toutes deux sœurs et * B
vierges pures, Zénaïs et Philonilla, après avoir vécu dès leur enfance d'une p. 183 b.
vie de grand ascétisme et de vertus dans les montagnes de Tarse, passèrent au repos éternel.]

LES TROIS DERNIERS TRAITÉS

DU

LIVRE DES MYSTÈRES

DU CIEL ET DE LA TERRE

LES TROIS DERNIERS TRAITÉS

DU

LIVRE DES MYSTÈRES

DU CIEL ET DE LA TERRE

TEXTE ÉTHIOPIEN PUBLIÉ ET TRADUIT

PAR

SYLVAIN GRÉBAUT

INTRODUCTION

Le présent fascicule (fol. 48 v° b à fol. 82 v° b du ms. 117 de Paris) complète et termine la partie (premier traité) du *Livre des Mystères du ciel et de la terre*[1], publiée et traduite par les soins de feu M. Perruchon avec le concours de M. Ignazio Guidi.

Pour l'intelligence de ce travail-ci l'étude de l'édition de M. Perruchon est nécessaire, ainsi que la connaissance de l'Introduction de M. I. Guidi et de la note additionnelle de M. Nau, où est ébauchée la curieuse histoire du ms. 117[2]. Cette histoire sera complétée par une nouvelle note de M. Nau, mise à la fin de la présente introduction.

Déçu de trouver le *Livre des Mystères du ciel et de la terre* à la place du *Livre d'Hénoch,* qu'il désirait tant connaître, Ludolf « a exhalé sa mauvaise humeur dans son *Hist. Aeth.* en 1681, puis dans une notice écrite de sa main, placée en tête du manuscrit 117 et datée des calendes de février 1684, enfin dans son *Comm. ad Hist. Aeth.* en 1691 »[3]. Nous donnons la notice[4] de Ludolf dans son entier :

Manuscriptus iste codex in dorso involucri novi inscripta habet haec verba : REVELATIONES HENOCHI ÆTHIOPICE.

Scilicet ex Gassendo in vita Peireskii lib. V discimus Ægidium Lochiensem capucinum celeberrimo Peireskio retulisse prophetiam Enochi (de qua apud patres priscos aliquam multa leguntur) in Ægypto Æthiopice reperiri sub titulo መጽሐፈ ፡ ሄኖክ ፡ Liber Henochi; quo audito illum nullis pepercisse sumtibus (*sic*), donec librum illum sui faceret

1. *Patrologia Orientalis* Graffin-Nau, t. I, p. 1.
2. *Ibid.,* p. VIII à p. XII.
3. *Ibid.,* p. X.
4. La fin de la notice de Ludolf se trouve écrite de la main de Michel Vansleb en tête du ms. 118. Au bas de cette copie, Ludolf a apposé sa signature. Voici le commencement de la note de Vansleb :

Aethiopicus hic liber a Johanne Michaële Wansleben Lutetiae Parisiorum descriptus fuit. Protographum Aethiopicum nunc in Bibliothecâ Regiâ extat ex Bibliothecâ Cardinalis Mazzarini illuc translatum. Celeberrimus Peireskius hunc librum ex Oriente magnis sibi sumptibus comparaverat, persuasus ab Aegidio Lochiensi Capuccino, qui illum Prophetiam Enochi esse crediderat, ut legimus in Gassendo de Vitâ Peireskii *cap. V. Sed titulum hunc non meretur, aliquam multa quidem ex vaticiniis Enochi allegat et exponit, ac in ultimo Tractatû de nativitate Enochi paucis disserit, unde forte occasio falsi tituli nata. Attamen verus titulus statim in libri initio reperitur his verbis :* ገዘውእቱ ፡ ..... La suite est identique à la notice de Ludolf.

juris. Peireskii bibliothecam emit Cardinalis Mazzarinus, atque ex istius Bibliotheca tandem in regiam delatus est liber iste. Verum inscriptionem hanc minime meretur. Plurima quidem ex dictis et vaticiniis Enochi autor (*sic*) hujus libri allegat et enarrat, ut cum dicit በከመ ፡ ይቤ ፡ ሄኖክ ፡ ርኢኩ ፡ ፲ወ፪ ፡ ዕፀወ ፡ እለ ፡ ኢይነግፉ ፡ አቍጽሊሆሙ ፡ sicut ait Henoch : vidi XII arbores quae non linquebant folia sua. Deinde in fine libri peculiarem tractatum annectit de nativitate Enochi, de qua tamen paucissima tradit, sed idipsum arguit, quod alius sit autor hujus libri quam Enochus. Item cum fabulam illam de Angelis Vigilibus Ἐγρήγοροι dictis, tanquam ex propria revelatione, nulla Henochi mentione facta, satis clare additis eorum nominibus, enarrat, quod ante diluvium de cœlo descenderint, carnem humanam induerint, ac homines varias artes et opificia docuerint; ac tandem filios eorum in matrimonium duxerint. Quae omnia habentur inter fragmenta Enochi a Scaligero in fine Chronici Eusebiani prolata, et alia hujuscemodi plura. Quae procul dubio in causa fuerunt, quod liber iste revelationes Enochi male inscriberetur. At genuinus libri titulus statim in frontispicio libri extat, nempe : ዝውእቱ ፡ መጽሐፈ ፡ ምሥጢረ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፡ i. e. Hic est liber Mysteriorum cœli et terrae. Autor etiam additur አባ ፡ በኀይለ ፡ ሚካኤል ፡ Abba Bahaila Micaël, ut mirum sit Aegidium Lochiensem qui hunc nauci (*sic*) librum Peireskio commendavit, illum non inspexisse, vel a perito linguae inspici curavisse. Nam, ut verum fateamur, utique mysteria plurima nobis prodit, sed in cerebro Autoris (*sic*) vel nugis Judaeorum nata, tam vecordia atque vesana, ut dubites deflere ne magis quam deridere scriptorem istum debeas. Ut taceam, quae de creatione septem cœlorum et decem ordinum Angelorum, fol. 4 et sqq., certis diebus atque horis factâ, frivole commentus est. Prorsus insanire videtur cum bellum inter Michaelem Archangelum et Satanam gestum memorat, ita enim copias utriusque recenset, quasi lustrationi exercitus interfuisset. Michaëlem bis in fugam conjectum ait, tertio demum praelio, post acceptum a Domino Nostro novum vexillum, Sitnaelem (sic diabolum vocat) victum et profligatum fuisse scribit; at numeri occisorum non meminit. Sed descriptio ipsius Sitnaëlis tota ridicula est; centum mille et septingentas ulnas Angelicas altum eum facit. Cogitet jam Lector quanta reliqua ejus membra fuisse oporteat, quae omnia nominare illum non puduit. Postea totus est in exponendis typis Veteris Testamenti; adeo, ut et aedificiis et structuris suos antitypos in Novo Testamento affingat. Limbi Patrum meminit, quamvis peculiari nomine nominare non possit. ሲኦል ፡ infernum enim vocat, et Prophetas et Patriarchas usque ad Christi passionem in eo mansisse ait, sed infernum illos non ussisse, verum fuisse instar abyssi aquae. Qui locus de purgatorio accipi nequit, id enim Æthiopes (testibus N. Godignô et Telleziô Patribus Societatis Jesu) non habent, nec etiam comparari abysso aquae potest.

Tantam autem in formandis typis et antitypis capit voluptatem, ut etiam plerasque praedictiones ex Apocalypsi Johannis retrotrahat, et de rebus Veteris Testamenti exponat, ut cum per librum cum septem sigillis Adamum cum septem donis (quibus a Deo praeditum fuisse dicit) significari praedicat, atque ita antitypum priorem faciat typo suo. Sic ille librum hunc Novi Testamenti â Patribus communiter pro Prophetico habitum, de rebus diu praeteritis lepide exponit; ut ex peculiari tractatu fol. 48. col. 3. priori annexo videre est.

Porro fol. 63. inest alius tractatus de Mysterio Divinitatis haud multo melior prioribus.

Tandem fol. 70. col. 4. transit ad nativitatem Henochi, de qua pauca admodum habet, quaedam solummodo ex ejus vaticiniis affert et explicat. Deinde ad alia digreditur. Lutet. Paris. Calendis Febr. 1684. (*Suit la signature de Ludolf*)[1].

1. En tête du ms. 117 on a ajouté deux feuillets, dont l'un porte la « version de la pre-

Le ms. 117 de Paris renferme quatre écrits, dont le premier a inauguré la *Patrologia Orientalis* Graffin-Nau et dont les trois autres font l'objet du présent travail. Ce sont : « (le second) l'explication, sous forme d'une apocalypse, de l'Apocalypse de S. Jean, par Abbâ Zosime, qui est Ba'hayla-Mîkâ'êl ; (le troisième) une dissertation sur le mystère de la Divinité [1] ». Le quatrième est le traité des computs et des symboles. « Ces quatre traités, quoique distincts par des titres particuliers, paraissent, dans la pensée de l'auteur, n'avoir dû former qu'un seul et même ouvrage, auquel s'appliquerait le titre de *Mystères du ciel et de la terre* [2] ». Cette édition-ci forme donc un tout homogène avec celle de M. Perruchon. En effet, le thème général est analogue et les sujets sont traités d'une manière identique. On trouve plusieurs passages parallèles avec des divergences pour les détails, il est vrai ; les personnages, qui communiquent ou reçoivent les révélations, ont les mêmes noms : *Abba Baḥayela Mikâ'êl, Abba Batsalota Mikâ'êl, Jean Abou Qalamsis* [3].

Voici l'analyse sommaire du contenu des trois derniers traités. Le second traité (fol. 48 v° b à fol. 63 r° b) est « l'explication, sous forme d'une apocalypse, de l'Apocalypse de S. Jean, par Abbâ Zosime, qui est Ba'hayla-Mikâ'êl [4] ». Incipit : ነገር ፡ ወዜና ፡ ሕይወት ፡ ትርጓሜ ፡ ራእዩ ፡ ለዮሐንስ ፡ አጹብ ኢሁ ፡ እለ ፡ ጸሐፉ ፡ አስሩ ፡ ወንጌለ ፡ መለኮት ፡ መርሐ ፡ ይኵናኒ ፡ (*sic*) ለመንገለ ፡ ጽድቅ ፡ ወኀበ ፡ ሐርኩ ፡ ፍና ።፡ C'est Saint Jean lui-même qui révèle à Abba Zosime l'explication de son Apocalypse.

Après une digression sur l'enterrement de Moïse par les anges Gabriel et Michel, l'auteur interprète les principaux passages de l'Apocalypse, dont le nombre symbolique est sept, notamment : les noms des sept anges des sept Églises d'Asie, le livre aux sept sceaux, la brebis aux sept cornes et aux sept yeux, les sept coups de trompette des sept anges, la diffusion des sept coupes par les sept anges.

La méthode exégétique consiste dans l'emploi du symbolisme.

Ce traité, comme toutes les dissertations orientales, contient plusieurs hors-d'œuvre : l'énumération des Écritures cachées de l'Ancien Testament, l'origine des prophètes avec les noms de leurs pères et mères, la liste des « rois

mière page d'un livre éthiopique (c'est-à-dire du présent manuscrit), qui se trouve dans la bibliothèque de Son Éminence le cardinal Mazarin » et la version française d'une partie de la dernière page. L'autre feuillet porte un alphabet éthiopien. — Au fol. 83 on lit, de la main de Vansleb : *Perlegit et examinavit hunc librum erroresque notabiliores correxit fr. Joh. Michael Vanslebius, ord. Praed.,* 1670. S'il faut entendre par là qu'il a corrigé le ms. 117, *dans sa transcription du ms.* 118, cette transcription serait donc de 1670.

1. Zotenberg, *Catalogue des manuscrits éthiopiens,* p. 139 et p. 140.
2. *Ibid.,* p. 140.
3. « Apocalypse » est devenu un surnom de l'apôtre Saint Jean.
4. Zotenberg, *Catalogue des manuscrits éthiopiens,* p. 139.

mentionnés dans le livre de Clément », une notice sur le faux Messie, l'Antéchrist, l'énumération des Écritures cachées du Nouveau Testament.

La lecture de ce livre devra être faite pendant la semaine de la Passion, à la fête de Saint Jean, à la fête du mont Thabor, à la fête de Saint Michel (en Hedar) et à celle des Quatre Animaux.

Sur sa provenance l'auteur s'exprime ainsi : « Ceux qui traduiront ce livre diront : Il n'a été trouvé que dans la ville de... (nom effacé), qui est... (nom effacé) et aussi à *Denkuenâ* ». Il est attribué à Batsalota Mikâ'êl, dont la commémoration tombe le sept de Hedar, mais ce nom semble désigner Baḥayela Mikâ'êl[1].

Desinit : ስብሐት ፡ ወክብር ፡ ይደሉ ፡ ለስላሴ ፡ አሜን ፡ ወአሜን ፨ = ፨

Le troisième traité (fol. 63 r° b à fol. 69 v° b) est une « dissertation sur le mystère de la Divinité[2] ». Incipit : ቀዳሚ ፡ ነገር ፡ በእንተ ፡ ምስጢረ ፡ መለኮት ። « Après une description anthropomorphique de Dieu, l'auteur parle de la Trinité, puis vient un commentaire sur l'Hexaméron. L'auteur dit que les premières créations sont les symboles des choses, qui arriveront à la fin des siècles. Il énumère ensuite un grand nombre de symboles de l'Ancien et du Nouveau Testament, en suivant le récit de la création[3] ». Desinit : ርቱዕኬ ፡ ክመ ፡ ንበል ፡ ኵሉነ ፡ ስብሐት ፡ ለዘ ፡ ፈጠረ ፡ ኪያነ ፡ ለሕይወት ፡ ዘለዓለም ፡ አሜን[4] ፨

Le quatrième traité (fol. 69 v° b à fol. 82 v° b) est celui des computs et des symboles. Incipit : ወካዕበ ፡ እነግር ፡ ነገረ ፡ ይቤ ፡ ይስሐቅ ፡ ወልዱ ፡ ለአባ ፡ በጸሎት ፡ ሚካኤል ። Le premier comput et le premier symbole se rapportent à Adam. L'auteur passe à « une explication symbolique des dix semaines du livre d'Hénoch... Suit un comput cabalistique du jour de la naissance d'Hénoch...; le comput du jour de la naissance de Noé; la symbolique de l'arche de Noé, du corbeau et des colombes; le comput de la naissance d'Abraham; l'énumération des douze tentations d'Abraham et des tentations de Jésus-Christ; les computs de la naissance d'Isaac, de la naissance de Jacob, de la naissance de Joseph, et la symbolique de la vie de ces patriarches par rapport à Jésus-Christ; l'explication symbolique de l'Agneau pascal et de

1. Au sujet de l'identification de ces deux noms, lire *P. O.*, t. I, f. 1, p. x, note 7.

2. Zotenberg, *Catalogue des manuscrits éthiopiens*, p. 140.

3. *Ibid.*, p. 140.

4. Notre appréciation diffère ici de celle de Zotenberg. Pour Zotenberg le troisième traité ne se termine qu'au fol. 70 v° b. « Le dernier chapitre, qui traite en particulier des symboles chronologiques de la vie et du péché d'Adam, est attribué à Isaac, fils de Baza-lôta-Mîkâ'êl » (*ibid.*, p. 140). Nous croyons au contraire que ce chapitre fait partie du quatrième traité, puisque dans ce traité il est question uniquement de computs et de symboles. En outre, avec notre division, le troisième traité a l'avantage d'avoir un desinit, ce qui n'a pas lieu dans la division de Zotenberg.

ses différentes parties, du Tabernacle, de l'autel, des vêtements sacerdotaux, du pectoral, etc.[1] ». Le dernier chapitre contient la louange de la Trinité, mise dans la bouche de David. Desinit : ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለገባሬ ፡ ኵሉ ፡ ፍጥረት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡ ወአሜን ።

Le Livre des Mystères du ciel et de la terre est ésotérique. L'auteur recommande très souvent de le tenir secret au vulgaire, pour ne le faire connaître qu'à quelques initiés. C'est que Baḥayela Mikâ'êl a eu l'insigne privilège de connaître par révélation des « mystères » que les prophètes et les apôtres ont ignorés. Il est donc naturel qu'il lui ait été formellement ordonné de se taire.

Les enseignements ésotériques ne sont pas dus seulement à des révélations spéciales, mais encore à l'interprétation symbolique, que l'auteur a faite de nombreux passages de la Bible. Aussi n'est-il pas étonnant qu'il affirme l'existence d'Écritures secrètes et mystérieuses. Comme cette assertion répugne à la croyance universelle, les hommes « s'opposeront à lui, en disant : Rien n'est caché des Écritures. Avec de tels êtres il ne discutera pas, mais au contraire il cherchera la souffrance ». Le silence sera donc son attitude devant la contradiction des hommes. L'Ancien Testament compte 21 Écritures secrètes (Pentateuque 3, David 5, Isaïe 7, Zacharie 1, Jérémie 3, Sirach 2) et le Nouveau 28 (Évangiles 4, Pierre 12, Paul 4, Jean 7, Jacques 1).

Les livres secrets de l'Ancien et du Nouveau Testament, dont il est question ici, font partie du Canon et sont par conséquent admis à la lecture publique. D'où vient que certains passages doivent rester cachés, l'auteur ne semblant pas les considérer comme non canoniques? Cette question n'est qu'un fragment de la question plus générale du pourquoi des livres mystérieux et secrets. « Les critiques modernes ne sont pas d'accord pour expliquer le point de départ et la raison d'être de cette signification de livres cachés, secrets, mystérieux... Les uns vont les chercher chez les Juifs, et ils pensent que le mot « apocryphe » est la traduction du mot chaldéen *gânûz*, qui désigne dans la langue des rabbins, un manuscrit mal copié, déchiré ou souillé, et, par suite, hors d'usage et caché ou enfoui dans la *genizah* des synagogues... Mais il est plus probable que, si l'idée est d'origine juive, elle provient de la tradition ancienne, d'après laquelle les Juifs avaient, à côté des livres canoniques communiqués à tous, des ouvrages plus profonds, réservés aux sages de la nation... D'autres critiques pensent que les Pères ont emprunté ce mot aux auteurs païens, qui connaissaient l'existence d'ἀπόκρυφα βιϐλία, de *libri reconditi*, contenant une doctrine théurgique et ésotérique, destinée aux seuls initiés... Quoi qu'il en soit, les premiers hérétiques avaient certainement des livres de cette nature, des ouvrages secrets et mystérieux, soi-disant d'origine divine, sur lesquels ils appuyaient leurs erreurs... Sauf meilleur avis, il nous semble que

1. Zotenberg, *Catalogue des manuscrits éthiopiens*, p. 140.

tous ces éléments divers ont concouru, dans l'ancienne littérature ecclésiastique, à former l'idée complète des écrits apocryphes [1] ».

Le symbolisme occupe une place considérable dans le *Livre des Mystères du ciel et de la terre*. Les paroles de l'Écriture sont des symboles. Les passages de la Bible, même ceux dont le sens obvie et littéral est évident, doivent s'interpréter figurativement. On reconnaît là l'influence et l'emploi des méthodes de la cabale, qui, dans l'exégèse des Livres Saints, distinguait un double sens : le sens littéral et le sens mystérieux, et méconnaissait le premier au profit du second. Rechercher le sens mystérieux des Écritures a été la préoccupation principale de la cabale. C'est aussi cette substitution du sens symbolique au sens littéral, que l'on rencontre d'un bout à l'autre du *Livre des Mystères du ciel et de la terre*. Exemple : *Les ténèbres étaient au-dessus de l'abîme* est le symbole de la société des Juifs, etc., etc.

Des paroles de l'Écriture le symbolisme s'étend aux choses elles-mêmes. Les moindres détails du récit de la création deviennent des figures, que le commentaire sur l'Hexaméron a pour fin d'énumérer et d'expliquer. L'eau est le symbole du baptême; le vent, de l'Esprit-Saint; la lune, de Pierre et des apôtres; les étoiles, des justes; les poissons, des Pères; etc.

C'est ainsi que sont interprétés l'Ancien et le Nouveau Testament. La plupart du temps l'Ancien Testament est le symbole du Nouveau, comme ce dernier est lui-même la figure du monde de l'au-delà. Cependant « les symboles de l'Apocalypse sont souvent rapportés aux personnages de l'Ancien Testament [2] ». Le livre aux 7 sceaux désigne Adam et les 7 dons qu'il a reçus de Dieu : la royauté, le sacerdoce, la prophétie, la principauté, la domination, la foi, la pureté. A propos de l'explication des 7 coupes répandues par les 7 anges, le 1er ange est Moïse, le 2me Josué, le 3me Samuel, le 4me Élie, le 5me Isaïe, le 6me Ézéchiel, le 7me Jean-Baptiste, que l'auteur considère comme faisant partie de l'Ancien Testament, puisqu'il l'appelle **መኀቡቡ**, c'est-à-dire *celui qui ferme le chœur des prophètes*. Il est vrai que les symboles de l'Apocalypse s'appliquent aussi au Nouveau Testament. « Les sept

1. *Dict. de Théol. cath.* Vacant-Mangenot, col. 1499 et col. 1500 (article *Apocryphes* de M. E. Mangenot). — ኅቡእ, ዘተኀብአ sont la traduction du mot grec ἀποκρύφος, qui signifie *caché*. ኅቡእ peut aussi avoir la signification de *non canonique*, cette dernière étant la plus fréquente de ἀποκρύφος. « Ἀποκρύφος signifie... expressément *secretus*, « caché » et il est opposé à φανερός, *manifestus*, « public ». Il a pour synonyme ἀπόρρητος, *arcanus*, qui est mis en opposition avec ῥητός, appliqué à des livres non pas mystérieux, mais accessibles à tous. Ἀποκρύφος est aussi opposé à δημόσιος, *publicus*, et à κοινὸς καὶ δεδημευμένος (ou ordinairement δεδημοσιευμένος), *vulgatus*... Il signifie *non canonique* ». *Ibid.*, col. 1498. Or, comme ኅቡእ ne peut pas avoir ici ce dernier sens, il s'ensuit donc que sa signification doit être plus générale; c'est très probablement celle de *ésotérique*.

2. Zotenberg, *Catalogue des manuscrits éthiopiens*, p. 139.

yeux de la brebis signifient les sept livres de l'Église : l'Évangile, les Épîtres (catholiques), les Actes des Apôtres, les Épîtres de Saint Paul, le Sinodos, l'Apocalypse, le Kîdân avec les Didascalia[1] ».

Une mention spéciale doit être faite au symbolisme liturgique de l'Ancien Testament. Tout ce qui se rapporte aux rites de l'Ancienne Loi a prêté à de nombreux développements. Est un symbole chaque partie de l'agneau pascal (tête = le Verbe; poils = dons du Saint-Esprit; pattes droites = 12 Apôtres et 72 disciples avec leurs 500 compagnons...); du tabernacle (v. g. les 5 tentures du toit = les deux yeux, les deux oreilles et la bouche); de l'autel (v. g. les quatre cornes = les quatre Évangiles); des vêtements sacerdotaux d'Aaron (à la place de la tunique, du caleçon, de la tiare, de l'*agê*, du *logyon*, le Christ a revêtu cinq autres vêtements : l'amour, l'humilité, la miséricorde, l'éloignement du péché, l'observation des commandements). Le pectoral avec ses douze gemmes taillées, sur rangées de quatre, donne lieu à de multiples symboles. Chaque pierre désigne un fils de Jacob, chef de tribu, puis un ou plusieurs apôtres et a, en outre, une signification mystique. Exemple : « L'émeraude est la pierre réservée à Juda. Or, c'est de la tribu de Juda qu'est issu Jean avec Jacques, son frère. De même que l'émeraude est blanche, de même la pureté du corps de Jean a été blanche ».

Le symbolisme le plus rationnel est celui que l'auteur tire de la vie des principaux personnages de l'Ancien Testament : Abraham, Isaac, Jacob, Joseph, Josué, pour en faire l'application à celle de Jésus-Christ. La clarté, la précision, la logique, la mesure sont les caractères de ce dernier symbolisme; on n'y rencontre pas les incohérences et les hardiesses qui se trouvent ailleurs. L'auteur discerne dans la vie des personnages de l'Ancien Testament les traits futurs de la vie du Christ, et, par là, suit la voie tracée par les Pères de l'Église.

L'influence de la littérature cabalistique se remarque à propos du symbolisme; elle apparaît d'une façon encore plus manifeste dans les emprunts faits directement à la cabale au sujet des computs. Pour le reste, le *Livre des Mystères du ciel et de la terre* s'est dégagé complètement des spéculations de la philosophie cabalistique. Les computs, qui forment en grande partie l'objet du dernier traité, ont tous pour but de fixer le jour de la naissance des personnages célèbres de l'Ancien Testament : Noé, Hénoch, Abraham, Isaac, etc. Rien de plus fantaisiste que les procédés employés pour établir ces computs. Après avoir réuni des éléments bizarres (v. g. à propos du comput du jour de la naissance d'Hénoch) tels que les quatre noms de la lune, les noms des sept planètes, les deux noms du soleil, le nom d'Hénoch, le nom de son fils, l'auteur fait plusieurs opérations arithmétiques (division, soustraction, addition)

1. Zotenberg, *Catalogue des manuscrits éthiopiens,* p. 139.

et le chiffre, fourni par le reste, la différence ou la somme, indique le quantième du mois où est né le personnage dont il s'agit.

On retrouve encore l'emploi des procédés exégétiques de la cabale (notaricon, guématrie, temurah, ziruf) dans l'application du nombre 767 [1] à Satan. **ወ፯፻፷ወ፯ ፡ ዘይቤሂ ፡ አስማቲሆሙ ፡ ለሰይጣን ፡ አ፪፻ ፡ ሰ፫[፻] ፡ መ፪፻ ፡ ያቤ፴ ፡ ዲ፴ወ፯ ፡ ወገዝንቱ ፡ አስማት ፡ አርእስተ ፡ ሐራሁ ፡ ለሰይጣን ፡ አ ፡ አጋንንት ፡ ብሂል ። ሰ ፡ ሰይጣን ፡ ብሂል ። መ ፡ ማስቴማ ፡ ብሂል ፨ ያ ፡ ይይ ፡ በብሂል ፡ ቤ ፡ ቤልሖር ፡ ብሂል ፡ ዲ ፡ ዲያብሎስ ፨** Il s'agit dans ce passage des noms de Satan, des noms des chefs de son armée et de l'équivalence numérique de ces noms.

አ = ፪፻ (200); = **አጋንንት** (*démons*)
ሰ = ፫[፻] (300); = **ሰይጣን** (*Satan*)
መ = ፪፻ (200); = **ማስቴማ** (*persécuteur*)
ያቤ = ፴ (30) { **ያ** = **ይይ**
{ **ቤ** = **ቤልሖር** (βελίαρ)
ዲ = ፴ወ፯ (37); = **ዲያብሎስ** (*diable*)

Le nombre de la bête dans l'Apocalypse (xiii, 18) est 666. Sans doute dans les manuscrits éthiopiens **፮** (6) et **፯** (7) sont souvent employés l'un pour l'autre; mais ici l'équivalence numérique de **ሰ** (300) s'élève contre une telle confusion.

Bien qu'il soit général, le rapport entre la littérature cabalistique et le *Livre des Mystères du ciel et de la terre* est réel. Le jugement de M. G. Bareille sur l'objet et la méthode de la cabale, considérée seulement en elle-même, montrera à celui qui étudiera les idées et fera la critique des sources des quatre traités du *Livre des Mystères du ciel et de la terre*, les relations qui existent entre ce dernier livre et la cabale. « Leur spéculation (des Talmudistes) roulait en particulier sur des questions cosmogoniques, à l'occasion des premières pages de la Genèse, et sur des questions métaphysiques, à l'occasion de la vision d'Ézéchiel. Et dejà la métaphysique de l'essence divine et la doctrine de l'émanation sont entrevues; l'angélologie, la théurgie, l'arithmologie y sont même développées quelque peu : c'est comme le germe informe, l'ébauche hésitante, l'esquisse de ce qui aura son développement dans le Zohar. Or, après la clôture du Talmud, du temps des Gaonim, les chefs spirituels des académies de Soura et de Poumbédita en Babylonie, la spéculation se porte de préférence sur des questions d'ordre inférieur. L'imagination remplace la raison; les lois de la logique sont méconnues; on se perd dans de vagues contemplations; on fait une place importante à la théurgie, à la thaumaturgie et à tout ce qu'elles traînent après elles. Le *Livre d'Hénoch*, regardé

1. Zotenberg (*ibid.*, p. 139) a imprimé 666 au lieu de 767, ayant lu deux fois ፮ au lieu de ፯, pour obtenir le nombre même de l'Apocalypse (cf. Ap., xiii, 18).

comme le détenteur des mystères célestes et des secrets divins, sert de cadre aux fantaisies eschatologiques et de mine aux notions de l'occultisme. Le *Schiur Komah* offre un anthropomorphisme exagéré, où Dieu est représenté sous la forme d'un homme aux proportions colossales, toutes exactement mesurées, ce qui reléguait la divinité à des hauteurs inaccessibles..... L'*Alfa-Beta* exalte le mysticisme des lettres et des nombres, qui servent d'élément à la parole et au verbe, forment l'essence et le principe de tout, sont la source de doctrines mystérieuses et constituent les types qui ont servi à la construction de l'univers..... Bref, c'est le règne de l'imagination et de la fantaisie, qui se parent des métaphores et des images de la Bible, s'abritent aussi sous l'autorité de l'Écriture, mais servent à introduire des idées complètement étrangères à l'esprit juif[1] ».

Il existe plusieurs développements théologiques dans le *Livre des Mystères du ciel et de la terre.* L'anthropomorphisme à propos de la description de la majesté divine rappelle celui des Psaumes. Les vents sont les chars de Dieu; les nuées, le sable de ses pieds; la mer, dont la traversée nécessite un voyage de mille ans, ne suffit pas à remplir son poing; les pieds du Seigneur ressemblent à une pierre de saphir, etc.

Le dogme de la Trinité est fondamental. Énoncé dans la Genèse, il a été exposé avec précision par le prophète David. Les trois personnes divines sont absolument égales entre elles. Le Père est créateur; le Fils, rédempteur; et l'Esprit-Saint, sanctificateur.

Au dogme de la Trinité se rattachent étroitement ceux de l'Incarnation et de la Rédemption, avec lequel ils forment « une seule essence ». Le Christ est né de la Vierge Marie, pour rendre à l'homme son premier héritage, perdu par la faute d'Adam. Le crucifiement et la mort de Jésus-Christ ont définitivement ouvert les portes du ciel, jusqu'alors fermées. Les âmes des justes ont été délivrées de leur captivité et sont entrées dans le paradis. L'entrée au ciel a eu lieu dans une joie et une jubilation extraordinaires; c'est le brigand Demas, crucifié à la droite du Christ, qui, après avoir vivement intrigué les justes (ceux-ci se demandaient s'il était Adam, Noé, Abraham, Isaac, etc.), et s'être fait ouvrir la porte par les Séraphins et les Chérubins au moyen du passage des Écritures : *Ouvrez les portes, vous Séraphins et Chérubins,* s'est présenté le premier; à sa suite, sont venus tous les justes dans une ivresse de bonheur : Adam sonnait de la trompette, Noé frappait du tambour, Abraham rendait grâces... David faisait résonner des cymbales... etc. La mort du Christ a eu aussi pour effet de renverser le royaume de Satan et de détruire les œuvres néfastes qu'il avait accomplies.

1. *Dict. de Théol. cath.* Vacant-Mangenot, col. 1274 et col. 1275 (article *Cabale*).

La Vierge Marie est nommée plusieurs fois. Sa virginité n'est pas seulement corporelle, mais elle s'étend à son âme tout entière, à son intelligence et à sa volonté. « Vierge dans sa chair, vierge dans sa pensée, vierge dans sa bouche, vierge dans ses yeux..... Cette unique virginité, nous l'avons rencontrée en Notre-Dame Marie ».

L'angélologie est développée. Les anges ont été créés de la flamme du feu et sont classés en dix ordres distincts. L'auteur ne paraît pas les considérer comme des êtres essentiellement spirituels, puisqu'ils possèdent un pénis et que certains d'entre eux, les anges de la face et les anges de la sanctification (il affirme ceci sur l'autorité du livre des Jubilés), ont la circoncision. La description de Satan est celle d'un hideux géant. La distinction des bons anges d'avec les mauvais, qui remonte à la fameuse bataille entre Mikâ'èl et Setn'âêl, est nettement établie. Les premiers protègent les hommes, à qui ils sont associés le jour du baptême, et prennent part à toutes les bonnes actions de ceux sur qui ils doivent veiller. Les seconds, au contraire, ont un rôle néfaste, qui est bien amoindri cependant depuis l'Incarnation. De nombreux détails sont fournis sur les œuvres et la mission des anges. Par exemple : ce sont eux qui préparent et apportent les éléments nécessaires à la création d'Adam, comme plus tard ils entoureront Jésus crucifié et cacheront de leurs ailes sa nudité et ses blessures. Les anges veilleurs (ἐγρήγοροι) « descendent du ciel, prennent la forme humaine et enseignent aux hommes les différents arts de la vie[1] »; ils défendent aussi l'entrée du paradis à ceux qui en sont indignes. Le pouvoir des anges est établi par de multiples faits. Il s'ensuit donc que les hommes sont tenus de leur rendre un culte et de célébrer leur commémoration. Une curieuse anecdote le prouve. « Une âme, cachée par les démons au fond de l'enfer, est découverte par saint Michel, et délivrée de l'enfer, en même temps qu'un grand nombre d'âmes de ceux qui, pendant leur vie, avaient honoré les anges[2] ».

L'eschatologie est singulière. La création ayant été symbolique, les événements des derniers temps seront conformes à ceux de l'origine. Le monde finira comme il a commencé. « Tout ce qui est survenu au premier des jours est le symbole de ce qui surviendra au dernier des jours ». La fin du monde aura lieu au septième millénaire በሳብዕ ፡ ሺሕ, et le jour du jugement aura une longueur de mille ans. La date de la fin du monde, fixée par l'auteur au septième millénaire, s'explique naturellement par le symbolisme qu'il a tiré des sept jours de la création, types des derniers événements, et du nombre sept dans son explication de l'Apocalypse.

La description de l'avènement du faux Messie est originale. L'Antéchrist, roi de Têman, deviendra roi de Rome, et se rencontrera avec le roi d'Éthio-

1. Zotenberg, *Catalogue des manuscrits éthiopiens*, p. 137 et p. 138.
2. *Ibid.*, p. 137.

pie. Son règne aura lieu dans des temps heureux : les céréales, le miel, l'huile, le lait se trouveront en abondance; les vêtements dureront sept ans, si bien que les morts, regrettant de n'avoir point vécu à une telle époque de prospérité, pleureront dans leurs tombeaux. Ces temps de bonheur écoulés, surviendront la défaite de l'Antéchrist, la résurrection des morts, le jugement universel; puis apparaîtront un ciel nouveau et une terre nouvelle.

L'auteur n'a pas seulement développé des idées théologiques et interprété des symboles; il s'est plu çà et là à donner quelques détails fantaisistes, qui ont trait à l'histoire ou plutôt à la légende. Tels sont les renseignements qu'il fournit sur les langues dans lesquelles ont écrit les Évangélistes. Pour lui saint Jean et saint Luc ont écrit dans la langue de Rome (en grec), saint Marc en copte et saint Matthieu en hébreu. Préciser l'origine et énumérer les noms des pères et mères des patriarches et des prophètes a paru aussi l'intéresser. Cela a été pour lui l'occasion de donner libre cours à son imagination. Ainsi à propos de Daniel il dit : « Daniel est de la tribu de Juda. Le nom de son père est Joachim, roi de Juda. Sa mère est Melenas. Depuis l'époque où il a prophétisé jusqu'à la venue du Verbe, il y a quatre cents ans. Quant aux trois enfants, le nom de leur père est Semyo; le nom de leur mère est Natri et aussi Hanna. Le père de Daniel et le père des trois enfants étaient frères ». Quelquefois, il découvre l'étymologie d'un nom propre dans un trait de la vie du personnage. « Le nom de sa mère (de Habacuc) est Sourâfâ..., car elle a été engendrée sur l'heureuse nouvelle d'un Séraphin (*Sourâfên* ሱራፌን) ». Ici le rapprochement des deux mots Sourâfâ et Sourâfên est facile à saisir; mais souvent il est incompréhensible, et, bien que le second nom du personnage soit donné comme explicatif du premier, puisqu'il est introduit par ዘውእቱ፡ (= *c'est-à-dire*), c'est en réalité un nouveau nom, ajouté au précédent, avec lequel il n'a aucun rapport philologique, ni sémantique; v. g. Misiri, c'est-à-dire Batou'èl; Satamo, c'est-à-dire Sitani, etc. Peut-être s'agit-il d'un surnom? Cela paraît vraisemblable, vu le soin que l'auteur met à énumérer un double nom soit pour le père, soit pour la mère.

A ces données généalogiques l'auteur a ajouté quelques indications chronologiques sur la différence des temps entre certains prophètes et la venue du Christ. Rien de plus arbitraire que ces dates, intéressantes cependant à connaître, puisqu'elles représentent les idées des Éthiopiens sur la chronologie biblique, au temps où a été composé le *Livre des Mystères du ciel et de la terre*. Elles vont de l'époque des prophéties jusqu'à la venue du Christ : David, 1800 ans; Isaïe, 765; Jérémie, (nombre effacé); Daniel, 404; Ézéchiel, 464; Esdras, 537.

L'histoire profane n'est pas complètement oubliée. L'auteur a cru consi-

gner un document important, en donnant la liste des rois « mentionnés dans le livre de Clément ». A la syllabe initiale, v. g. ቁ, ቀ, etc., suivie du signe explicatif ዘይቤ (ዘይቤሂ) (= *c'est-à-dire*), est ajouté le nom du roi, écrit en toutes lettres, ainsi que celui du royaume. Quelquefois, on lit ensuite un fait saillant de la vie du roi, v. g. ዕ *c'est-à-dire* እሴዎስ *'Esêwos, qui a tué Jacques, le frère de Notre-Seigneur Jésus.*

Le *Livre des Mystères du ciel et de la terre* est-il un original ou bien la traduction d'un texte étranger? Cette question, pour importante qu'elle soit, semble insoluble actuellement. On ne connaît aucune recension de cet ouvrage en d'autres langues. Il « ne nous a été conservé que dans un seul manuscrit, dans le n° 117 de la Bibliothèque Nationale de Paris, car le n° 118 n'est qu'une copie du précédent, faite par le P. Vansleb. Dans les grandes collections des mss. éthiopiens, rapportées en Europe au siècle dernier et qui sont allées enrichir les bibliothèques de Berlin, de Tubingue, de Francfort-s.-M. et surtout celles de Paris et de Londres, on chercherait en vain un second exemplaire de ce singulier ouvrage[1] ». Il est impossible de trancher cette question exclusivement par la critique interne, car l'emploi d'une telle méthode comme seul moyen de démonstration, lorsqu'il s'agit de déterminer l'origine d'un ms., est sujet à caution. L'unique argument que l'on pourrait tirer en faveur d'une traduction, bien que l'onomastique générale (Baḥayela Mikâ'êl *Par la force de Michel*, Batsalota Mikâ'êl *Par la prière de Michel*, etc.) soit purement éthiopienne, se trouverait dans la transcription de certains noms propres. Or, il n'a ici qu'une portée très relative, puisque les noms propres ne paraissent pas provenir tous de la même source, mais au contraire dériver tantôt de l'arabe, tantôt du grec. De plus, l'auteur peut facilement transcrire, lors de la rédaction de ses quatre traités, les noms propres avec la prononciation, que sa mémoire aura retenue. Il nous paraît plus probable enfin que le ms. est un original, car la langue est assez claire. Dans le cas d'une traduction, elle risquerait d'être plus obscure et plus enchevêtrée, puisque les traductions éthiopiennes sont le plus souvent un décalque et suivent pas à pas l'original.

Une étude approfondie de l'ensemble de la littérature cabalistique et apocalyptique n'ayant pas encore été faite à l'heure actuelle, il est difficile de déterminer avec précision en quelle mesure le *Livre des Mystères du ciel et de la terre* est autochtone, et en quelle mesure il est tributaire des littératures étrangères. Nous avons signalé plus haut l'influence de la cabale sur tout l'ouvrage. Il y a encore celle des apocryphes et des apocalypses, qui a consisté surtout dans l'apport de quelques faits ou légendes. Les prépa-

1. *P. O.*, t. I, f. 1, p. vi.

ratifs pour l'ensevelissement et la sépulture de Moïse, le creusement du tombeau par les archanges Gabriel et Michel, sur les indications et mesures du prophète lui-même, l'annonce de l'inhumation par les deux archanges aux Israélites, le lieu caché du tombeau, que la foule ne peut pas découvrir..., le crucifiement du Christ et l'érection de la croix à l'endroit même où avait été déposé le corps d'Adam, en sorte que des gouttes du sang de Jésus sont tombées dans la bouche du premier homme..., plusieurs détails cosmologiques, etc., sont des emprunts notoires à la littérature des apocryphes et des apocalypses. De plus, l'auteur cite souvent plusieurs de ces livres, notamment le *Livre d'Hénoch* (cité plusieurs fois ; les dix semaines du *Livre d'Hénoch* sont expliquées d'une façon symbolique) et le *Livre des Jubilés* (cité à propos de la circoncision des anges). « Quelques-unes des données de ce livre (*Livre des Mystères du ciel et de la terre*) sont tirées de l'Apocalypse de saint Pierre. Pourtant cet ouvrage n'est pas expressément cité ; mais on lit quelquefois cette phrase : *Ainsi que Notre-Seigneur a dit à Pierre* [1] ». L'auteur connaît aussi le *Sinodos*, le *Kidân*, les *Didascalia*, le *Qalementos*. Ces derniers ouvrages et presque certainement encore d'autres ont laissé des traces plus ou moins grandes dans le *Livre des Mystères du ciel et de la terre*.

Nous avons collationné le ms. 117 avec la copie de Vansleb [2], qui est fidèle. Les divergences entre la copie et l'original sont peu nombreuses et toutes de minime importance ; elles consistent surtout dans l'omission d'une enclitique (— ሂ ; — ኒ), ou d'un pronom personnel copule, le plus souvent ውእቱ. L'inexactitude de l'orthographe et des formes a été conservée ainsi que les incorrections grammaticales. Cependant, Vansleb corrige parfois le ms. ; par exemple, il écrit ዐርጉ, ዐሥር, ዐጸዎት, ሰማዒ, etc., au lieu de ዓረጉ, ዕሡር, እጸዎት, ስማዒ, etc., qui se rencontrent sous ces dernières formes dans le ms. Par contre, il met, de temps à autre, une incorrection, lorsque le ms. est correct. La ponctuation est tout à fait différente dans l'original et dans la copie. La ponctuation de Vansleb est rationnelle, alors que celle du ms. est arbitraire. Voici les principales équivalences des deux ponctuations : ms. ። = Vans. ፤ et ፡ ; ms. ፨ = Vans. ፤ et ፡ ; ms. ፡ Vans. ፡ — ፡ . Enfin à la *scriptio continua* du ms., Vansleb a substitué la division du texte en paragraphes.

Généralement la langue est claire, bien qu'à plusieurs endroits l'auteur se soit complu dans une certaine obscurité. La présence de plusieurs mots amhariques est à signaler. On rencoutre une grande négligence dans l'application des lois sur la quantité des voyelles (ዩ au lieu de ዪ) et la permutation

1. Zotenberg, *Catalogue des manuscrits éthiopiens*, p. 139.
2. La copie de Vansleb forme le ms. 118 du fonds éth. de Paris.

des sifflantes et surtout des gutturales. Notons aussi des omissions de mots, des surcharges, des dittologies. L'auteur a aimé faire quelques jeux de mots. Les textes de la Bible sont quelquefois sollicités, pour favoriser une interprétation symbolique. Ainsi dans *Nahum*, II, 12 መልአ ፡ ገቦሁ ፡ እምን ፡ ዘነአወ ፡ *Son côté est plein de ce qu'il a attrapé* au lieu de መልአ ፡ ግቡ... *Sa tanière est remplie...*, qui est dans la Bible, et convient mieux pour le sens général. La modification du texte biblique a permis à l'auteur de voir dans *le côté du lion* le symbole *du côté du Christ*, transpercé par la lance.

Le lecteur remarquera, d'un bout à l'autre du ms., que très souvent les mots qui devraient prendre la forme de l'état construit, pour exprimer le rapport du génitif, conservent celle du nominatif; et que l'on trouve fréquemment, par contre, la forme de l'accusatif, là où l'on attendrait celle du nominatif. Nous avons conservé ces formes telles quelles, puisqu'elles caractérisent le manuscrit. Nous nous sommes appliqué aussi à éditer le texte éthiopien d'après la méthode employée par MM. Perruchon et Guidi pour le premier traité, dans laquelle seules les fautes évidentes ainsi que les formes non admises en Abyssinie[1], sont corrigées, tandis que celles qui sont universellement tolérées demeurent sans modification.

M. Ignazio Guidi a bien voulu examiner quelques passages obscurs, que nous lui avions soumis. Qu'il en soit ici remercié!

Bézancourt, par Gournay-en-Bray.

SYLVAIN GRÉBAUT.

1. Les leçons fautives sont toujours reproduites aux variantes.

COMPLÉMENT A L'HISTOIRE DU MANUSCRIT ÉTHIOPIEN 117

(Cf. *Patrol. Or.*, I, 1, p. VIII-X)

Nous avons recueilli quelques notes dans la correspondance de Peiresc, qui complètent ce que nous avons déjà écrit à ce sujet :

I. — Le 22 décembre 1633, Peiresc écrit à Gilles de Loches qu'il va demander au sieur Magy de rechercher le livre d'Hénoch [1] ; le 22 juillet 1634, il écrit au même que le sieur Magy lui a écrit, le 11 et le 24 avril 1634, qu'il avait espérance d'obtenir celui des livres abyssins, qu'il lui avait tant recommandé. Cf. *Correspondance de Peiresc avec plusieurs missionnaires et religieux de l'ordre des Capucins,* Paris, 1892, p. 12-13 et 72 [2].

Dès le 31 janvier 1634, il écrit au P. Gilles : « Si nous pouvons avoir le livre d'Enoch, je le vous envoyerai incontinent, et serait bien à désirer que vous l'eussiez pu traduire avant que sortir de chrétienté et de ce royaume. » *Ibid.*, p. 22.

Le 20 mars 1634, il l'attend d'heure à autre. *Ibid.,* p. 33. Enfin ce volume arrive le 4 novembre 1636, car il écrit à cette date au P. Gilles :

Pour la langue éthiopienne, vous auriez grand tort de l'avoir abandonnée, y ayant plus de sujet que jamais de la faire valoir, car le volume des révélations d'Enoch est tombé entre mes mains, je l'ai originellement, je l'ai reçu ce jourd'huy de Marseille, au lendemain de la réception de votre lettre où vous témoignez votre dégoût si sensible (pour l'éthiopien?); tellement que vous voilà engagé d'y vaquer pour vous acquitter de la parole que vous m'avez donnée de le traduire. *Ibid.,* p. 276.

1. Il écrit aussi à Gassendi, le 20 déc. 1633 : « J'ai eu vent d'un exemplaire du livre d'Hénoch qui est comme quasi l'apocalypse en forme de prophéties des choses à venir, datté de peu avant son assomption ou ravissement... Vous croyez bien que je n'y oublierai rien de mon industrie et de mon chétif crédit pour tâcher de l'arracher des mains de ces barbares, n'ayant pu vous en celer l'avis, mais je vous supplie que ce soit qu'à vous, de peur des fausses prophéties et des jalousies qui font traverser et avorter beaucoup de bons desseins. » *Lettres de Peiresc,* t. IV, p. 396.

2. Georges l'Arménien (qui était en réalité Maronite, *ibid.*, p. 99) était aussi chargé de rechercher les livres coptes et éthiopiens et en particulier le livre d'Hénoch. Cf. Lettre du 20 mai 1634, au P. Gilles, *ibid.*, p. 55.

Le même jour il l'annonce à M. de Saint-Sauveur du Puy en ces termes :

J'ai aujourd'hui reçu du Levant un petit volume en éthiopien grandement ancien des révélations d'Hénoch que j'avais recherché trois ou quatre ans y a, en étant venu à bout quand j'en avais perdu toute espérance. Je pense que ce soit le même volume qu'avait vu Postel en ces pays-là, car il y était unique par la traditive de toute la nation. J'écris à ce soir même au bon père Gilles de Loches, pour le semondre de la promesse qu'il m'a solennellement faite de le traduire. Espérant que si ce n'est une fidèle version de l'œuvre alléguée par Saint Jude, elle sera pourtant bien ancienne et en contiendra possible une bonne partie. Car il y a des prophéties, comme Origène et Procope et autres disent qu'il y en avait en celui qu'ils tenaient dès lors pour apocryphe. L'on me met en grande espérance de quelque chose de mieux, Dieu aidant, en peu de temps.
Cf. Tamizey de Larroque, *Lettres aux frères Dupuy,* t. III, p. 600.

Il dut l'annoncer encore à d'autres correspondants, car, le même mois, M. Saumaise, à qui Peiresc avait déjà envoyé des manuscrits coptes et arabes, demandait aussi le livre d'Hénoch. C'est une lettre de Peiresc au même M. du Puy, datée du 25 novembre 1636, qui nous l'apprend :

Pour le livre d'Hénoch, je n'en serai pas plus chiche que des autres, et à M. de Saumaise et aux autres gens de lettres qui en voudront aider le public. Mais comme je n'avais pas su que M. de Saumaise eût fait d'étude particulière en la langue éthiopique, dès que je commençai à concevoir quelque espérance d'obtenir ce livre, j'en donnai avis au R. P. Gilles de Loches qui y a fait une étude particulière de sept ans, durant son voyage au Levant, et le conjurai de mettre au net la grammaire qu'il avait dressée de cette langue et de se charger de la version de cette pièce aussitôt que nous la pourrions avoir, à quoi il m'engagea sa parole fort solennellement et à cette heure je l'ai averti de l'arrivée du livre, pour suivre les ordres qu'il nous en donnera et attends sa réponse au premier jour. Il est maintenant gardien du couvent des capucins de Bourges et nos lettres vont par Paris pour aller plus sûrement. *Ibid.,* p. 609.

Le 16 décembre 1636, Peiresc avait fait « portraire la première page du livre d'Hénoch » et l'avait envoyée au P. Gilles, pour la traduire. Cf. *Correspondance avec plusieurs missionnaires et religieux,* p. 281 [1].

Dès lors Peiresc s'occupe de faire venir le P. Gilles, de Bourges à Aix, pour traduire le livre d'Hénoch. Il faut l'agrément de ses divers supérieurs et l'affaire traîne en longueur. Nous lisons au 9 février 1637 :

J'ai été bien aise d'apprendre que l'inexpérience du peintre qui avait transcrit le feuillet d'Hénoch ne vous ait pas dégoûté et encore que vous soyez résolu de le traduire.

1. Il écrivait encore : « Je ferai exercer quelqu'un à l'écriture du caractère éthiopien pour tâcher de le faire transcrire de diverse main, afin de pouvoir choisir la plus approchante, et que, s'il en faut envoyer en divers lieux, l'original ne coure point fortune de se perdre, sauf d'y avoir recours en cas de besoin quand on travaillera à la traduction. » *Ibid.,* p. 278.

Et non seulement m'envoyer la traduction que vous me promettez, mais d'y joindre le premier livre de votre grammaire éthiopique, dont je vous remercie très humblement à l'avance. Et voudrais bien me pouvoir rendre digne, en vous servant de l'honneur qu'il vous plaît de me faire, ne prenant pas en mauvaise part la proposition que je vous faisais d'un peu de séjour ici sur votre passage pour Rome, afin d'y achever cette traduction et tout ce que vous sauriez entreprendre de plus, dont je vous baillerais de bon cœur toutes les commodités à moi possibles en nôtre petite maison des champs, à Boisgency [1]. *Ibid.*, p. 310-311.

Le 14 avril 1637, on paraît toucher au but, car le P. Gilles semble être nommé à Aix :

Tout ce qui m'a blessé d'abord à la réception de la dernière de l'Éminentissime cardinal Barberin, a été de voir qu'il n'ait pas voulu s'ingérer d'user de son droit à vous donner l'obédience comme il le pouvait, et qu'il ait voulu s'en remettre au procureur général de votre ordre, comme vous verrez par l'obédience qu'il m'en a envoyée, laquelle fut expédiée un jour trop tard pour venir par le précédent ordinaire qui nous eût fait gagner un mois de temps..... si vous voulez venir à l'avance encore mieux : vous y serez le très bien venu, n'estimant pas que la nomination en cette ville d'Aix, où vous êtes assigné pour affaires expédier, vous puisse exclure de la résidence de Boisgency... les livres y étant sur lesquels vous aurez à travailler. *Ibid.*, p. 315 [2].

Mais le 8 mai avait lieu à Tours le chapitre général des Franciscains et le P. Gilles devait y aller de Bourges. *Ibid.*, p. 314. Pour comble de malchance, ce chapitre fut différé; le transfert du P. Gilles ne fut pas ratifié; et

1. De même, au 16 décembre : « J'ai attendu que l'année de votre fonction de gardien fût finie. J'avais même écrit à l'Em^{me} cardinal Barberin que je n'attendais qu'une réponse pour savoir l'état de votre santé et de vos affaires, pour vous faire à ces fins tenir mon livre... J'en écrirai fortement par le prochain ordinaire, Dieu aidant, et s'il y avait moyen que vous vinssiez faire ici deux ou trois mois de séjour pour travailler à cette version, vous y trouveriez *benevolos receptores*, soit en votre couvent de cette ville, ou en quelque maison des champs, pour y pouvoir travailler avec encore plus de quiétude. Et ne vous manquerait pas de livres et autres secours que notre chétif pays vous pourrait fournir. » *Ibid.*, p. 278-279. — Le 27 décembre, Peiresc écrivait encore au P. Césaire : « Je suis après à extorquer du R. P. Gilles de Loches sa grammaire éthiopienne, déjà bien avancée comme vous savez, et de plus une version de lui de cet ancien volume des *révélations d'Hénoch* que j'ai enfin tiré du Levant, après lui avoir fait l'amour trois ou quatre ans, dont vous avez bien ouï parler. » *Ibid.*, p. 303.

2. Peiresc s'était adressé même à Bourdaloue, le 20 janvier 1637, pour obtenir que le P. Gilles puisse aller à Aix : « Bien voudrais vous avoir encore une obligation bien insigne, si votre entremise pouvait opérer que nous eussions ici le R. P. Gilles de Loches pour quelque temps, pour avoir moyen de le gouverner un peu et de nous prévaloir des grandes notices qu'il a des langues orientales pour l'interprétation de certains livres de grande importance pour l'histoire sainte, qu'on ne saurait espérer que de sa main... » *Ibid.*, p. 306.

Peiresc écrit le 26 mai 1637 qu'il va encore écrire à Rome dans huit ou dix jours à ce sujet. Il revient ensuite au livre d'Hénoch :

Et ne trouve pas étrange qu'ayez trouvé des fautes et équivoques des lettres les unes pour les autres attendu que le copiste n'était qu'un peintre qui n'y connaissait rien, puis même que vous dites que chacune lettre se multiplie par sept différentes sortes fort petites et mal perceptibles. Feu Mons. Scaliger a inséré dans les notes de son Eusèbe un grand fragment du texte grec de ce même livre d'Hénoch, qu'il avait tiré des Mss. de la chronique de Georgius Syncellus, où est compris le passage même allégué dans l'épître de S. Jude. Vous pourriez voir s'il ne pourrait point vous aider à suppléer les manquement de ce feuillet mal transcrit. *Ibid.*, p. 319.

Peiresc ajoute un bon conseil : « Il faut premièrement songer à la santé, et puis le reste suivra tant qu'il pourra, toujours assez tôt quand on se sauve. » *Ibid.*, p. 320. Il n'en fit sans doute pas son profit, car il mourut peu après, le 24 juin 1637, sans avoir pu faire venir le P. Gilles à Aix, mais du moins sans avoir perdu ses illusions au sujet du livre d'Hénoch, qui n'était autre que le *Livre des Mystères du ciel et de la terre*.

II. — Il nous reste à faire connaître qui a acheté ce manuscrit et l'a adressé à Peiresc en place du *Livre d'Hénoch*. Nous supposions jadis (*Patr. Or.*, I, 1, p. IX) que ce pouvait être *Vermellius* (ou plutôt *Vermeil*). C'est inexact.

On conserve encore à Carpentras trois lettres de Peiresc à M. Vermeil « en la cour de l'empereur des abyssins ». La plus longue, datée du 25 février 1634, a été éditée par M. le vicomte de Coix de Saint-Aymour, *Histoire des relations de la France avec l'Abyssinie chrétienne sous les règnes de Louis XIII et de Louis XIV*, Paris, 1886, p. 273-286. On lit, page 278 :

En revanche de quoy je seray trop content quand vous me pourrez faire avoir quelque inventaire des livres qui se peuvent trouver de par de là, et s'il y avait moyen d'en trouver *quelques-uns de ceux que vous trouverez cotés au mémoire ci-joint*, l'obligation en serait tant plus grande sur nous, et oserais me promettre de vous en pouvoir un jour envoyer quelque échange tel qu'il pourrait dépendre de mon petit crédit.

Ce mémoire n'est pas conservé. Il est de toute vraisemblance qu'il devait porter le livre d'Hénoch, mais nous n'en avons pas encore la preuve matérielle. — Les deux autres lettres, datées du 27 février et du 3 mars 1634, *Ibid.*, p. 287-288, « sont fort courtes et ne contiennent guère que des compliments et des politesses ».

Nous croyons pour l'instant que Peiresc, antérieurement à 1634, put fonder de grandes espérances sur Vermeil et qu'il put même lui demander le livre d'Hénoch, mais qu'il n'en obtint jamais rien.

Voici une notice et deux fragments de lettres de 1633, que nous avons

relevés dans un manuscrit d'Ismaël Boulliau, contemporain de Peiresc (Suppl. grec 292, fol. 550) :

Le sieur Vermeil estait de Montpellier, d'où il sortit en 1622, après la reddition de la ville au roi. s'en alla à Marseille, de là à Constantinople où il se fit joaillier, orfèvre et peintre; de là il s'en alla au Caire où il se mit en négoce avec le suisse Crom et envoyait des marchandises en Constantinople. Mais ayant fait une emplette et mise sur un vaisseau, il fallut, pour faire place au bagage d'un Bacha, descharger la marchandise. Les usures Lunaires couraient cependant au-dessus de la raison des marchandises; ainsi il fut obligé de s'enfuir.

Il se fit catholique devant que sortir du Caire et s'en aller en Éthiopie, et là il a été employé auprès du Roi pour quelques artifices de feu, pour les pierreries et la milice selon la mode de France. Il fut fait capitaine d'une troupe de 8.000, qu'il conduisit contre un roi voisin dominant les Nigrites (les Nègres), l'alla attaquer dans son pays, lui défit cent mille hommes à diverses fois; au retour l'empereur Abyssin le fit général de ses armées.

* *Du Caire, du 22 nov. 1633* (*Lettre du P. Gilles*). * fol. 550 v°.

Pour ce qui touche Vermeil, j'ai appris de ses nouvelles par le retour de Mehemet Pacha, natif de Bogdarie, lorsqu'il retourna de son bachali de Suachem, isle proche d'Éthiopie où il fut bascha trois ans, non que lui-même me l'ayt dict, mais bien ses gens que j'ai examinés sur cela, à raison que l'on m'avait dit que lui-même avait apporté telles nouvelles. Depuis je m'en suis enquis à quelques Éthiopiens, qui me l'ont confirmé et m'ont assuré qu'il avait défait le roi de Dangali, mahométan, et lui avait tué un grand nombre d'hommes en bataille rangée, encore qu'il n'en eût que dix mille. Cela arriva vers le commencement de 1630, trois ans après qu'il fut sorti du Caire, qui fut 1627.

Du 27 sept. 1633. Du Caire. Lettre du sieur Magy.

Je ne vous puis rien dire de nouveau du costé des Indes, ny d'Éthiopie, sinon que le roi a marié M. Vermeil avec une sienne nièce.

A partir de 1634, nous trouvons moins d'enthousiasme à son égard. Peiresc écrit à Gilles de Loches, le 31 janvier 1634 :

... Ma dépêche n'est que pour accompagner les avis du Caire ci-joints que j'ai eus, à savoir les premiers du sieur Magy et les derniers du sieur Jacques Albert, que vous connaissiez, qui me promit une relation fort exacte qu'il a eue du pays des Abyssins de la part tant d'un P. Jésuite que du sieur Vermeil *de qui il ne me dit pas une si grande fortune comme on en avait fait le bruit.* Bien est-il qu'il est bien aimé de l'empereur. Il faudrait avoir de lui quelque communication de ce côté-là, s'il est possible. *Correspondance de Peiresc avec plusieurs missionnaires et religieux,* p. 17-18.

On trouve à peu près la même phrase dans une lettre du 12 février, *ibid.*, p. 23, et l'annonce que Peiresc va lui envoyer une partie de ce qu'il demande. Enfin, le 20 mars 1634, Peiresc annonce au P. Gilles qu'il a écrit à Vermeil et au sieur Jacques Albert et leur a envoyé « une caisse de livres en taille douce et autres curiosités, pour avoir des livres en leur langue ». Il s'agit de la lettre éditée par le V[cte] de Saint-Aymour (cf. *supra*), mais, ici

encore, nous n'avons pas les titres des livres demandés à Vermeil. *Ibid.*, p. 32. On trouve deux autres mentions de Vermeil, p. 34 et 115, mais ce ne sont que des interrogations : le sieur Magy a fait prendre des nouvelles de Vermeil, et Peiresc souhaite qu'on interroge à son sujet les Éthiopiens de passage à Rome ; en somme, Peiresc semble avoir perdu « ses livres en taille douce et autres curiosités ».

Nous retrouvons le *Livre des Mystères* dans la lettre suivante du Père Agathange de Vendôme, écrite du Caire, le 19 juillet 1634 :

Je vous ai déjà écrit une fois, quand M. Magy vous envoya le livre des conciles arabe, auquel manquait le concile de Chalcédoine. J'avais prié le supérieur d'un couvent de S.-Macaire de me faire transcrire ce qui se trouve dans son monastère et, au lieu dudit concile, il m'a apporté quelques écrits d'un certain Severus hérétique, qui a écrit contre le quatrième concile ; et eux, qui n'ont jamais reçu ce concile-là, ont inséré, au lieu du concile de Chalcédoine, les écrits de cet hérétique, tellement que je ne crois pas qu'on le puisse trouver parmi eux. Pour les livres abyssins que vous demandez, je vous dirai que, des trois, je n'en ai trouvé qu'un, quoique j'aie fait lire et interpréter le titre de tout ce qui se trouve là des livres abyssins. *Celui qui reste est des prophéties et des choses occultes, parle d'Hénoch et des anges, et est médiocrement gros,* j'ai fait ce que j'ai pu pour l'avoir, mais on me dit qu'il y a excommunication d'en ôter un du lieu. Tellement que nous ne le pouvons avoir que par le moyen d'un évêque avec lequel j'ai commencé de faire amitié, mais je n'ai pas encore jugé à propos de lui parler de cela, j'ai trouvé chez ledit évêque, un dictionnaire cophte. Il ne l'a pas voulu vendre, parce qu'il dit qu'il n'y a au Caire que ce livre-là, mais il m'a promis de le faire transcrire et maintenant on y travaille. Il n'y a pas ici d'Abyssin qui sache transcrire le livre Abyssin susdit. On m'a raconté qu'en un couvent d'Abyssins, qui est à quelques journées au-dessus du Caire, il y a quantité de livres Abyssins. J'espère aller de ce côté-là d'ici à quelque temps, j'y ferai la recherche, et, s'il s'y trouve quelque chose en quoi vous me jugiez capable de vous servir, je vous prie de me commander avec liberté.

Enfin, c'est le Père Cassien de Nantes, camarade du Père Agathange de Vendôme, avec qui il devait être martyrisé à Gondar en 1638, qui adresse à Peiresc le *Livre des Mystères*, mais il ne semble pas l'avoir donné pour le livre d'Hénoch [1]. Voici la lettre de Peiresc au P. Cassien, du 1er novembre 1636, qui nous révèle ce fait :

Mr mon R. P., j'ai à ce soir reçu de Marseille votre lettre du 8 mai et 27 juin, accom-

1. En octobre 1635, le P. Cassien avait visité les bibliothèques de trois des monastères de Scété, en particulier de Notre-Dame des Syriens : « Il y a une très grande quantité de livres syriaques, mais il n'y a plus personne qui étudie cette langue-là, les religieux qui y étaient l'ayant abandonnée aux coptes. Leurs livres sont jetés à terre et tenus en fort peu d'estime. Cependant il y a des livres fort grands, écrits en très élégants caractères, et en grand nombre. » Lettre du P. Agathange du 20 décembre 1635. *Ibid.*, p. 210. — Quelques-uns de ces manuscrits syriaques sont à Rome et le plus grand nombre à Londres.

pagnée d'une autre du sieur Gio. Moluco, arménien, qu'il date du 27 Genaio, mais je vois qu'il veut dire 27 Giugno; ensemble du sieur Magy, du 30 septembre, et d'une du sieur Jean-Baptiste Magy, son frère, de Marseille, du jourd'hui premier de novembre, avec advis de l'arrivée à bon port du patron Antoine Dellerbi, de Cassis, *qui est chargé du volume abyssin dont je vous suis bien redevable...* Je crois bien, comme vous, que ce livre abyssin doit tenir de l'apocryphe, ou fabuleux; mais je serai pourtant bien aise de voir ce que ce peut être et me tardera que le patron Dellerby me l'ait envoyé de Marseille. *Ibid.*, p. 270-271.

C'est ce volume qui arriva à Aix trois jours plus tard, le 4 novembre 1636, et que Peiresc annonça aussitôt à ses correspondants sous le nom de *Livre d'Hénoch,* comme nous l'avons dit plus haut.

Nous pouvons presque dire que ce manuscrit eut sa dernière pensée, car la veille de sa mort, le 23 juin 1637, il écrivait à son frère (Monsieur de Valevez, baron de Rians) :

Monsieur mon frère. Voyant que je me meurs et que je ne suis plus désormais en état de vous entretenir de beaucoup de choses, je désire pour le moins vous décharger encore mon cœur d'une qui me pèse extrêmement, c'est que je m'en vais mourir avec grand regret d'avoir été si malheureux que tant d'instantes réitérées prières que j'ai faites à Mgr le cardinal Barberin pour l'affaire de M. Dupuy Saint-Sauveur touchant le prioré de Saint-Léon se soient trouvées inutiles... Et vous prie de continuer le dessein que j'avais de faire imprimer le livre d'Enoch, et pour cet effet faire venir le père Gilles de Loches, pour le traduire, afin que ce livre qui a été si inconnu jusqu'à cette heure et que j'ai eu avec tant de peine et de dépenses ne vienne à se perdre et le public en demeure frustré. C'est ce que ne pouvant écrire j'ai voulu dicter à mon secrétaire. Adieu, mon cher frère, priez Dieu pour moi. Votre très humble et très obéissant frère et serviteur. De Peiresc. *Lettres de Peiresc,* t. VI, p. 660-661. Paris, 1896.

III. — Ajoutons encore un texte — que nous croyons inédit — de Renaudot, pour faire connaître l'opinion de cet illustre orientaliste sur le *Livre des Mystères du ciel et de la terre.* Dans le manuscrit *Nouv. acqu. françaises,* n° 7476, on lit en double exemplaire un mémoire de Renaudot sur l'Éthiopie. C'est un résumé de Ludolf, complété par quelques faits tirés de l'histoire des patriarches d'Alexandrie. Dans ce travail, à l'occasion des livres lus par les Éthiopiens, Renaudot écrit, fol. 185 v. et 421 :

Nunquam vero majores hoc in genere nugas egerunt (Æthiopes), quam in apocrypho quodam libro cui Henochi nomen imposuerunt, quo quidem nihil unquam in literis famosius aliquando fuit nihil inanius. Audiverat de illius fama Claudius Fabricius Peyrescius, ab Ægidio quodam Lochiensi Capucino qui ex Ægypto rediens, cum Aquis Sextiis transiret mira de eo narraverat : esse scilicet vaticinium usque ad finem mundi et antiqua illa prophetia cujus autoritas ab ipsis Apostolis commendata fuerat et cujus fragmenta nonnulla Gregorius [1] Syncellus servaverat, atque ab eo Josephus Scaliger in

1. Lire : Georgius.

commentarios ad Eusebii graeca suos aliquando transtulerat. Peyrescium virum curiosissimum statim cupido incessit thesauri istius inveniendi, neque sumtibus aut laboribus pepercit, donec eum invenisset, sed quem ἀνθράκων plane deprehendisset, si intelligere potuisset, qualis sibi fraus fieret, quum ipsis Petri Gassendi verbis referimus. Ed. Hag. 1651, p. 395.

... Ita nempe bonus Peyreskius cum illum accepisset, pellibus Turcicis opertum et deauratum in bibliotheca sua collocavit sub specioso Revelationum Enochi lemmate. Inde translatus est in cardinalis Julii Mazarini tandemque in Regis Bibliothecam, in qua post multos annos vidit eum Ludolfus sub finem anni 1683, agnovitque statim nihil minus esse quam id quod titulus praeferebat. Illius explicationem quia nemo hujus linguae peritior est, ex ipsius commentarii p. 347 transferimus :

In nomine Patris et Filii et Spiritus sancti unius Dei. Hic est liber mysteriorum coeli et terrae qui enarrat mysterium tabernaculi primi et postremi, qui recenset mysterium omnium creaturarum quo pacto creatae fuerint, quaeque suo ordine, quae didicit Abba Bahaila Michael et intellexit ex Tamhana Samaï.

Ultimam illam vocem nomen proprium esse interpres judicavit, dubium tamen esse in illa potest num potius revelationem cœlitus factam aut simile quidpiam significet; quamvis parum intersit. Totum tandem opus nihil aliud est quam fabularum absurdissimarum congeries, descriptioque belli in coelo gesti ab Archangelo Michaele contra Satanielem, vel ut Ludolfus scribit, Setnaelem, diabolorum principem, cujus formam descri-
* fol. 186 r°. bit datis cujuscumque * membri mensuris. Mirum sane quod per annos tam multos, nemo inter eruditos nostrates, librum non evolverit, erant enim Lutetiae qui id praestare facile poterant [1]. Sed memini a Claudio Hardy, viro doctissimo jam grandi natu audivisse me prope puerum eadem de mirabili illo Enochi libro, quae Gassendus, ex Ægidii fide et Peyreskii relatione, perscripserat; auctaque majorem in modum haec opinio erat dum libri Regii custodem haberent virum in his literis plane rudem, qui huic thesauro ut et multis aliis dum solus incubare vellet ne fraus agnosceretur impediebat.

IV. — Voici en somme le résumé de l'histoire du manuscrit 117 : Gilles de Loches avait vu en Égypte le livre d'Hénoch éthiopien. Il le dit à Peiresc, en juillet 1633, lorsqu'il rentrait d'Orient, où il ne devait plus retourner. Dès la fin de 1633, Peiresc charge Magy, Georges l'Arménien et sans doute Vermeil de lui trouver cet ouvrage. Ils le lui font espérer en janvier, mars, mai. Le 19 juillet 1634, le Père Agathange lui annonce le *Livre des Mystères*, comme répondant (en partie du moins) à ce qu'il cherche, et le Père Cassien de Nantes le lui envoie, avec une lettre du 27 juin 1636 [2]. Peiresc

1. Nous avons écrit (*Patr. or.*, I, 1, p. IX) que Vansleb avait transcrit ce manuscrit en 1670.

2. Nous ne croyons pas, quoi qu'on en ait dit, que ce manuscrit ait coûté bien cher à Peiresc. Il a payé le psautier en cinq langues (Barberini, n° 2) avec un calice et une patène en argent, et un manuscrit des conciles avec une chasuble (p. 73). Souvent il recommande de laisser la copie au possesseur et de lui demander l'original, ce qui met celui-ci au prix d'une copie. Nous avons le droit de supposer que cet achat a été fait à des conditions analogues, mais que de lettres, d'intermédiaires et de démarches il a fallu pour aboutir à ce résultat!

reçoit la lettre le 1er novembre et le manuscrit le 4 novembre. Il annonce aussitôt qu'il a le *Livre d'Hénoch*, et il tâche d'amener le P. Gilles à venir de Bourges à Aix, pour qu'il puisse le lui traduire. La veille de sa mort, il recommande encore ce travail à son frère. Un bon nombre d'orientalistes — nous avons cité Vansleb, Ludolf, Saumaise, Renaudot — s'occupèrent du manuscrit. M. Perruchon, dès 1897, commença la traduction de la première partie, pour inaugurer la Patrologie orientale. Dès 1900, l'ouvrage était à l'impression et deux feuilles en étaient bientôt tirées. Une maladie des yeux arrêta M. Perruchon et faillit compromettre du même coup la Patrologie orientale, comme nous l'avons raconté ailleurs. Enfin, grâce au concours de M. Guidi, la première partie du *Livre des Mystères* parut en 1903. M. Perruchon mourut en février 1907, sans avoir pu traduire la fin de l'ouvrage; il avait du moins les photographies de la fin du *Livre des Mystères*. Nous les avons adressées à M. Grébaut, qui a terminé, en 1910, le travail proposé avec tant d'instance par Peiresc à Gilles de Loches dès 1636.

F. Nau.

* fol. 48, v° a. * fol. 48, v° b. *ነገር ፡ ወዜና ፡ ሕይወት ፡ ትርጓሜ ፡ ራእዩ ፡ ለዮሐንስ ፡ አጻብኢሁ ፡ እለ ፡ ጸሐፉ ፡ አስሩ ፡ ወንጌለ ፡ መለ*ኮት ፡ መርሐ ፡ ይኩናኒ[1] ፡ ለመንገለ ፡ ጽድቅ ፡ ውኀበ ፡ ሖርኩ ፡ ፍና ፨

በስመ ፡ ሥሉስ ፡ ቅዱስ ፡ እትናገር ፡ ወእስእል ፡ ምሥጢሮ ፡ ለእግዚአብሔር ። ይቤ ፡ አብ ፡ ብፁዓዊ ፡ አባ ፡ ዞሲማስ ፡ ዘውእቱ ፡ በኀይለ ፡ ሚካኤል ፡ ይቤ ፡ ቆምኩ ፡ ፵መዓልተ ፡ ወ፵ሌሊተ ፡ ውስተ ፡ ቀላየ ፡ ማይ ፡ በከመ ፡ ጾመ ፡ ሙሴ ። ወእምዝ ፡ ካዕበ ፡ ጾመ ፡ ጥቀ ፡ ዮሐንስ ፡ ወነበበ ፡ ወንጌለ ፡ ቀዳሚሁ ፡ ቃል ፡ ብሂሎ ፡ እስከ ፡ ኀበ ፡ ይብል ፡ ወዘሂ ፡ ኮነ ፡ በእንቲአሁ ፡ ቦቱ ፡ ሕይወት ፡ ውእቱ ። ወካልእ ፡ መልአክ ፡ ነበበ ፡ ወይቤ ፡ ወሀሎ ፡ አሐዱ ፡ ብእሲ ፡ ዘተፈነወ ፡ እምኀበ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘስሙ ፡ ዮሐንስ ፡

ወጾመ ፡ ሙሴ ፡ ፵መዓልተ ፡ ወ፵ሌሊተ ፨ ወለለ ፡ ዓርብ ፡ ይነሥእ ፡ መግነዘ ፡ ወይ

1. Ms. ይኵናኒ.

LES TROIS DERNIERS TRAITÉS DU LIVRE

DES MYSTÈRES DU CIEL ET DE LA TERRE

II. — INTERPRÉTATION DE L'APOCALYPSE

(SECOND TRAITÉ)

* fol. 48, v° a. * fol. 48, v° b. 1. Titre du traité. — * Exposé, explication vivante et interprétation de l'*Apocalypse* de *Jean*. Que ses dix doigts, qui ont écrit l'Évangile de la * divinité, soient pour moi un guide vers la vérité et une direction (pour) là où je vais!

Au nom de la Trinité sainte, j'expose et j'invoque le mystère du Seigneur. Le bienheureux Père *Abba Zosimâs,* c'est-à-dire *Baḥayela Mik'âêl,* a dit : *Je me suis tenu quarante jours et quarante nuits dans un gouffre d'eau.* Comme *Moïse* avait jeûné, *Jean* aussi alors a jeûné beaucoup. Il a énoncé l'Évangile, en disant : *Au commencement était le Verbe,* jusqu'à (l'endroit) où il a dit : *Ceci a eu lieu par Lui. En Lui était la vie.* Un autre ange a parlé et a dit : *Il y eut un homme, qui était envoyé par le Seigneur, appelé Jean.*

2. Enterrement de Moïse. — *Moïse* a jeûné quarante jours et quarante

ሴሮ ፡ ዕ*ለተ ፡ ሞት ፨ ወበከመ ፡ ይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ በውስተ ፡ ደብር ፡ ረከበ ፡ አሐተ ፡ * fol. 49, r° a.
ዕለተ ፡ ፪መላእክተ ፡ እንዘ ፡ ይከርዩ ፡ መቃብረ ፡ ፩ገብርኤል ፡ ወካልኡ ፡ ሚካኤል ፨
ወይቤሎሙ ፡ ሙሴ ፡ ይርዳእክሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወይቤልዎ ፡ ተባረክ ፡ ነአ ፡ ስፍ
ር ፡ ለነ ፡ መቃብረ ፨ ወሶበ ፡ ሰፈረ ፡ ደፈንዎ ፡ ወሐደግዎ ፡ ህየ ፡ ወጸርኁ ፡ ወይቤሉ ፡ ቀ
በርናሁ ፡ ለብእሴ ፡ እግዚአብሔር ፨ ወዘንተ ፡ ሶበ ፡ ይቤሉ ፡ ቀዊሞሙ ፡ ማእከለ ፡
ሕዝብ ፨ ወሮጹ ፡ ሕዝብ ፡ ወዓርጉ ፡ ውስተ ፡ ደብር ፡ ወስእኑ ፡ መቃብሪሁ ፡ ለሙሴ ፨

ወዝውእቱ ፡ ቃል ፡ እምድኅረ ፡ እቤ ፨ መጽአ ፡ ዮሐንስ ፡ ድንግል ፡ ወአርአየኒ ፡
መጽሐፈ ፡ አእምሮ ፡ ወአኀዘ ፡ ይነግረኒ ፡ ትርጓሜሁ ፡ ለመጽሐፈ ፡ ራእዩ ፡ ወይቤለ
ኒ ፡ ፯አብያተ ፡ ክርስቲያ*ናተ ፡ ሶበ ፡ ይብል ፡ እስመ ፡ ፯አብያተ ፡ ክርስቲያናተ ፡ አ * fol. 49, r° b.
ቀሙ ፡ ሐዋርያት ፡ በቀዳሚ ፡ ስብከቶሙ ። ወመልአከ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘኤፌሶን ፡
ስሙ ፡ ደማትሬ ። ወዘያጸንዕ ፡ ፯ከከበ ፡ በየማኑ ፡ ዘይቤ ፡ ፯[መ]ላእክተ ፡ ውእቶሙ ፡
ወ፯ማሕትወ ፡ ወርቅ ፡ ፯አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፨ ወመልአክኒ ፡ ዘሰርዲኖን ፡ ስሙ ፡
ጠቦድን ፡ ወውእቱኬ ፡ መንበረ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወዘተወድየ ፡ ውስተ ፡ ሞቅሕ ፡ መኑ ፡ እ

nuits. Tous les vendredis, il prenait des bandelettes et attendait * le jour de sa mort. Comme lui avait dit le Seigneur, sur la montagne il trouva un jour deux anges en train de creuser un tombeau. L'un (était) *Gabriel* et l'autre *Michel*. *Moïse* leur dit : *Que le Seigneur vous aide!* Ils lui dirent : *Sois béni! Viens, mesure-nous le tombeau!* Lorsqu'il (l')eut mesuré, ils l'enterrèrent et ils le laissèrent là. Ils crièrent et ils dirent : *Nous avons inhumé l'homme du Seigneur.* Lorsqu'ils dirent cela, ils étaient debout au milieu du peuple. Le peuple courut et monta à la montagne. Il ne put (trouver) le tombeau de *Moïse*. * fol. 49, r° a.

3. Noms des Anges des sept Églises d'Asie. — Voici quelles furent les paroles (de *Jean*), après que j'eus parlé. *Jean Vierge* vint, me fit voir le livre de la science et commença à m'exposer l'interprétation du livre de sa vision [1]. Il me parla *des sept Églises* [2], * lorsqu'il dit que les apôtres avaient érigé sept Églises dans leur première prédication. Le nom de l'ange de l'Église d'*Éphèse* [3] est *Damâtrê*. *C'est celui qui tient ferme sept étoiles dans sa (main) droite, c'est-à-dire sept anges. Les sept luminaires d'or sont les sept Églises* [4]. Le nom de l'ange de *Smyrne* [5] (Sardinon) est *Taboden*. C'est donc le siège de *Pierre*. *Celui qui a été jeté en prison* [6], qui (est-ce), dis-je? Il me dit : *C'est Pierre, mon frère.* * fol. 49, r° b.

1. L'Apocalypse. — 2. Ap. i, 11. Nous ne donnons pas les références pour toutes les citations bibliques, mais seulement pour la plupart d'entre elles, car plusieurs citations sont soit trop libres, soit inexactes, soit même incertaines, par suite d'un mélange des textes de la Bible à ceux des Livres apocryphes. — 3. Ap. ii, 1. — 4. Ap. i, 20. — 5. Ap. ii, 8. — 6. Ap. ii, 10.

ቤ ፡ ወይቤለኒ ፡ ጴጥሮስ ፡ እኁየ ፡ ውእቱ ፨ ወተሐሙ ፡ ዐሡረ ፡ መዋዕለ ፡ ዘይቤ ፡ ፲መዋዕለ ፡ እለ ፡ ጾሙ ፡ ሐዋርያት ፡ እምድኅረ ፡ ዓርገ ፨

ወመልአክኒ ፡ ዘጲራግሞን ፡ ምንት ፡ ውእቱ ፡ ስሙ ፨ ወነገረኒ ፡ ሐዋርያ ፡ ወይቤለ-
* fol. 49, v° a. ኒ ፡ ኢያሱ ፡ ስሙ ፨ ወመልአክኒ ፡ ዘተያጥሮን ፡ ምንት ፡ ስሙ ፡ ወይቤለ*ኒ ፡ ዲጌበኤል ፡ ስሙ ፡ ወካዕበ ፡ እቤ ፡ መልአክኬ ፡ ዘሰርዲስሶን ፡ ምንት ፡ ስሙ ፨ ወይቤለኒ ፡ ሐዋርያ ፡ ፉቤፌን ፡ ስሙ ። ወእቤ ፡ መልአክኬ ፡ ዘፍልድልፍያ ፡ ምንት ፡ ስሙ ፡ ወይቤለኒ ፡ ሐዋርያ ፡ ርኄኤል ፡ ስሙ ፡ ውእቱኬ ፡ ስምዖን ፡ ዳግማዊ ፨ ወኆኅትኒ ፡ ርኁት ፡ ወአልቦ ፡ ዘይክል ፡ አጺዎታ ፡ ዘይቤ ፡ ጥምቀት ፡ ውእቱ ፨ ወካዕበ ፡ እቤ ፡ መልአክኬ ፡ ዘለዱቂያን ፡ ምንት ፡ ስሙ ፡ ወይቤለኒ ፡ ቴዎጎሎስ ፡ ገብርኤል ፡ ስሙ ፨ ወይቤለኒ ፡ ለቡ ፡ ወስማዕ ፡ ምሥጢረ ፡ ዘእነግረከ ፡ ስማዕ ፡ ሰማዒ ፡ ወይቤ ፡ ወእሉ ፡ ፯እለ ፡ ተሰምዩ ፡ ቀዳሚ ፡ እምኀበ ፡ ሐዋርያት ፨ — ፨

ቃል ፡ ዘዮሐንስ ፡ አቡ ፡ ቀለምሲስ ፡ ርእየ ፡ መጽሐፈ ፡ ፯መኃትሚሁ ፡ መጽሐፍስ ፡
* fol. 49, v° b. አዳም ፡ *ውእቱ ፨ ወ፯መኃትመ ፡ እሉ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ወሀበ ፡ ለአዳም ፡ መንግሥት ፡ ክህነት ፡ ወትንቢት ፡ ወምስፍና ፡ ወምኵናን ፡ ወአሚን ፡ ወንጽሕ ፡ ወዘይቤ ፡ ፍታሕ ፡ መኃትሚሁ ፡ እግዚእ ፨ ላቲ ፡ ለፍጥረተ ፡ ሰብእ ፨ ኵሉ ፡ ዘዚአሁ ፡ ለሰ

(*Les apôtres*) *ont eu à souffrir*[1] *pendant dix jours*[2], c'est-à-dire les dix jours (pendant) lesquels les apôtres ont jeûné, après que (le Christ) fut monté (au ciel).

L'ange de *Pergame*[3] (Parâgmon), quel est son nom? L'apôtre me parla et me dit : *Son nom est 'Iyâsou.* L'ange de *Thyatire*[4] (Tiyâtron), quel est son
* fol. 49. v° a. nom? Il me dit : * *Son nom est Digêba'êl.* Je dis encore : L'ange de *Sardes*[5] (Sardisson), quel est son nom? L'apôtre me dit : *Son nom est Foubêfên.* Je dis : L'ange de *Philadelphie*[6] (Feldelfyâ), quel est son nom? L'apôtre me dit : *Son nom est Reḥê'êl.* C'est donc *Simon II. La porte est ouverte et personne ne peut la fermer*[7] veut dire le baptême. En outre, je dis : L'ange de *Laodicée*[8] (Ladouqyân), quel est son nom? Le Théologien me dit : *Son nom est Gabriel.* Il me dit : *Comprends et entends le mystère que je t'exposerai; entends, auditeur.* Il dit : *Les sept* (*Églises*) *sont celles qui ont été nommées autrefois par les apôtres.*

4. Le livre aux sept sceaux. — Parole de *Jean Abou Qalamsis*[9]. Il a vu
* fol. 49. v° b. *un livre aux sept sceaux*[10]. Le livre * est *Adam. Les sept sceaux* sont ceux que (le Seigneur) a donnés à *Adam :* la royauté, le sacerdoce, la prophétie, la principauté, la domination, la foi, la pureté. Il a dit : *Ouvre les sceaux, ô Seigneur, pour les créatures humaines. Tous les divers* (*sceaux*) *sont pour les hommes*[11]. Tu vois que clairement il t'a dit : *J'ai été tué et j'ai rachteé* (*l'homme*)

1. ተሐሙ III, 1 (?) — 2. Ap. II, 10. — 3. Ap. II, 12. — 4. Ap. II, 18. — 5. Ap. III, 1. — 6. Ap. III, 7. — 7. Ap. III, 8. — 8. Ap. III, 14. — 9. Le mot *Apocalypse*, en passant par l'arabe, est devenu un surnom de *Saint Jean : Abou Qalamsis* est analogue à *Abou Bekr.* — 10. Ap. V, 1. — 11. Ap. V, 9.

ብእ ። ርኢከ ፡ ከመ ፡ ገሀደ ፡ ይብለከ ፡ ተቀተልከ ፡ ወተሳየጥከዎ ፡ በደምየ ፡ ወለመኑ ፡ ተሳየጦ ፡ በደሙ ፡ ዘእንበለ ፡ አዳም ፡ በእንተ ፡ ፯መኅተም ፡ ይቤ ፡ ዘተርጐመ ።

ወበግዕሂ ፡ ዘይቤ ፡ ወልድ ፡ ውእቱ ፡ ዘቦ ፡ ፯አቅርንት ፡ ወ፯አዕይንት ፡ አቅርንትሰ ፡ ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ። ጳጳሳት ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፡ ቀሳውስት ፡ ወዲያቆናት ፡ ወአናጉንስጢስ ፡ እሉ ፡ እሙንቱ ። ወ፯አዕይንት ፡ ዘይቤ ፡ ፯መጻሕፍት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያናት ፡ ወ፩ወ*ንጌል ፡ በምልኡ ፡ ወካልእኒ ፡ ሐዋርያት ፡ ዘለአኩ ፡ መልእክቶሙ ። ወሣልሱሂ ፡ ግብር ፡ ዘሐዋርያት ። ወራብዕሂ ፡ መልእክተ ፡ ጳውሎስ ፡ በምልዑ ። ወኃምስ ፡ ሲኖዶስ ፡ በምልኡ ። ወሳድስ ፡ ዘአቡ ፡ ቀለምሲስ ፡ ዘራእይ ። ወሳብዕኒ ፡ መጽሐፈ ፡ ኪዳን ፡ ወዲድስቅልያ ፡ ወበ ፡ ፩ፍና ። * fol. 50, r° a.

ወዝውእቱ ፡ ዘነበበ ፡ ወተርጐመ ፡ መልአከ ፡ እግዚአብሔር ። ወቀዳማዊ ፡ ማኅተም ፡ ዘይቤ ፡ ቀዳሚ ፡ ዘመነ ፡ ዓለም ። ወወፅአ ፡ ፈረስ ፡ ጸዐዳ ፡ ዘይቤ ፡ አዳም ፡ ውእቱ ፡ ወዘይጼአኖሂ ፡ ክርስቶስ ፡ ውእቱ ፡ ዘለብሰ ፡ ሥጋ ፡ ሰብእ ። ቀስተ ፡ ያጸንዕ ፡ ዘይቤሂ ፡ ቀስተመ ፡ መስቀሉ ፡ ለዋህድ ፡ ውእቱ ። በከመ ፡ ይቤ ፡ ኢዮብ ፡ አንሰ ፡ አሐውር ፡ እንዘ ፡ ቀስተምየ ፡ ውስተ ፡ እደውየ ። ወካዕበ ፡ *ይቤ ፡ ከመዝ ፡ በወንጌል ፡ ወተመጠውዎ ፡ ወአውፅእዎ ፡ አፍአ ፡ ወወሰድዎ ፡ እንዘ ፡ ይጸውሩ ፡ መስቀሎ ። ወዘይቤሂ ፡ ወሀብዎ ፡ አክሊላተ ፡ ወወፅአ ፡ ከመ ፡ ይማእ ። ዘይቤሂ ፡ ዘሥጋ ፡ መዋቲ ፡ ሞአ ፡ ለሰ * fol. 50, r° b.

par mon sang[1]. Qu'a racheté (le Christ) par son sang, si ce n'est *Adam?* Au sujet des sept sceaux l'interprète a parlé.

5. L'Agneau aux sept cornes et aux sept yeux. — *L'Agneau aux sept cornes et aux sept yeux*[2] veut dire le Fils. *Les cornes* sont les patriarches, les archevêques, les évêques, les prêtres, les diacres, les lecteurs. *Les sept yeux* veulent dire les sept livres des Églises. Le premier est * l'Évangile en entier. Le second est les Épîtres, qu'ont envoyées les Apôtres. Le troisième est les Actes des Apôtres. Le quatrième est les Épîtres de Paul en entier. Le cinquième est le Sinodos en entier. Le sixième est (le livre) d'*Abou Qalamsis,* (le livre) de l'Apocalypse. Le septième est le livre du Kidân et des Didascalia en un seul volume. * fol. 50, r° a.

6. Explication des sept sceaux. — Voici ce qu'a exprimé et interprété l'ange du Seigneur. *Le premier sceau*[3] veut dire la première époque du monde. *Est sorti un cheval blanc*[4], c'est-à-dire *Adam. Celui qui chevauche sur lui*[5] est le Christ, qui a revêtu la chair de l'homme. *Il tient ferme l'arc*[6], c'est-à-dire le bâton de la croix de l'Unique, comme a dit *Job* : *Pour moi, je vais, alors que mon bâton est dans mes mains*[7]. En outre, (le Seigneur) * a dit ainsi dans l'Évangile : *On l'a pris, on l'a fait sortir dehors, on l'a conduit, alors qu'on portait sa croix*[8], c'est-à-dire on lui a donné une couronne, et il est sorti, afin de vaincre. Cela veut dire que Lui, doué d'une chair mortelle, a * fol. 50, r° b.

1. Ap. v, 9. — 2. Ap. v, 6. — 3. Ap. vi, 1. — 4. Ap. vi, 2. — 5. Ap. vi, 2. — 6. Ap. vi, 2. — 7. Job xxix, 20. — 8. Marc xv, 1.

ይጣን ፨ ወከልእ ፡ ፈረስ ፡ ወጽአ ፡ ዘይቤ ፡ ኖኅ ፡ ውእቱ ። ወቀይሕ ፡ ዘይቤሂ ፡ በእን
ተ ፡ ደም ፡ ወቀትል ፡ ዘኮነ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ለኖኅ ፨

ወበሣልስ ፡ ማኅተም ፡ ወፅአ ፡ ፈረስ ፡ ጸሊም ፡ ዘይቤሂ ፡ አምልኮ ፡ ጣዖት ፡ ውእ
ቱ ፨መስፈርተ ፡ ስርናይ ፡ በዲናር ፡ ዘይቤሂ ፡ ዲናርሰ ፡ ሃይማኖት ፡ ውእቱ ፡ ወስርናይ
ኒ ፡ ሥጋ ፡ እግዚእነ ፡ ውእቱ ፨ ወወይንሰ ፡ ወቅብእ ፡ ኢያአብሩ ፡ ዘይቤሂ ፡ ወይንሰ ፡
* fol. 50, v° a. ደሙ ፡ ለእግዚእነ ፡ ወቅብዕኒ ፡ ጥምቀት ፡ ውእቱ ፨ ወእሉ ፡ እ*ለ ፡ አልቦሙ ፡ ተሐጥ
አ ፡ እስከ ፡ ህልቀተ ፡ ዓለም ። ወበራብዕ ፡ ማኅተም ፡ ወፅአ ፡ ፈረስ ፡ ሐመልሚል ፡ ዘ
ይቤሂ ፡ ቅድስት ፡ ኦሪት ፡ ይእቲ ። ወዘይጼእኖ ፡ ሞት ፡ ስሙ ፡ ዘይቤሂ ፡ ኦሪት ፡ ትብ
ል ፡ ለዘቀተለ ፡ ይቅትልዎ ። ወወንጌልሰ ፡ ይብል ፡ ለዘጸፍአከ ፡ መልታሕተከ ፡ ሚጥ ፡
ሎቱ ፡ ካልእታሂ ። ለዝ ፡ ነገር ፡ ምንተ ፡ ንብሎ ። ወንጌልሰ ፡ ሕይወት ፡ ውእቱ ፡ ወሲ
ሳየ ፡ መንፈስ ፡ ውእቱ ። እስመ ፡ ሲሳየ ፡ ስጋሰ ፡ ሕብስት ፡ ውእቱ ። ወሲሳየ ፡ መንፈ
ስ ፡ ቃለ ፡ መጻሕፍት ፡ ውእቱ ። ወበኃምስ ፡ ማኅተም ፡ ዘርእየ ፡ ዮሐንስ ፡ ታሕተ ፡
ምሥዋዕ ፡ ነፍሶሙ ፡ ለእለ ፡ ተቀትሉ ፡ በእንተ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ። ነቢያት ፡ እሙ
* fol. 50, v° b. ንቱ ፡ እለ ፡ ተቀትሉ ፡ በኃምስ ፡ ዘ*መን ።

ወበሳድስ ፡ ማኅተም ፡ ኮነ ፡ ድልቅልቅ ፡ ዘይቤሂ ፡ ዘመነ ፡ ስቅለቱ ፡ ለእግዚእነ ፡
ውእቱ ። በከመ ፡ ይቤ ፡ ወንጌል ፡ አድለቅለቀት ፡ ምድር ፡ ወተሰጥቀ ፡ ኰኵሕ ፡ ወው

vaincu *Satan*. *Est sorti un second cheval*[1], c'est-à-dire *Noé*; (*un cheval*) *rouge*[2], c'est-à-dire le sang et la tuerie, qui sont survenus dans les jours de *Noé*.

Au troisième sceau, est sorti un cheval noir[3], c'est-à-dire le culte des idoles. *Une mesure de froment* (*vaudra*) *un denier*[4]. *Le denier* veut dire la foi. *Le froment* est la chair de Notre-Seigneur. *On ne tarira pas le vin et l'huile*[5]. *Le vin* veut dire le sang de Notre-Seigneur. *L'huile* est le baptême. Ce sont ces (substances), qui * n'auront pas de manque jusqu'à la fin du monde. [* fol. 50, v° a.] *Au quatrième sceau, est sorti un cheval vert*[6], c'est-à-dire la Sainte Loi. *Le nom de celui qui chevauche sur lui est Mort*[7]. Cela signifie que la Loi a dit : *Qu'on tue celui qui a tué*[8]. Mais l'Évangile dit : *A celui qui t'a giflé* (*sur*) *une joue, livre-lui l'autre aussi*[9]. Que dirons-nous de cette parole-ci? L'Évangile est la vie et la nourriture de l'esprit. En effet, la nourriture du corps est le pain. Mais la nourriture de l'esprit est la parole des Écritures. *Au cinquième sceau, ce que vit Jean sous l'autel, fut l'âme de ceux qui ont été tués à cause de la parole du Seigneur*[10]. Ce sont les prophètes qui ont été tués à la cinquième * époque. [* fol. 50, v° b.]

Au sixième sceau, est survenu un tremblement (*de terre*)[11], c'est-à-dire l'époque du crucifiement de Notre-Seigneur, comme dit l'Évangile : *La terre a tremblé; le rocher s'est fendu; le sang a coulé et est entré dans la bouche d'Adam*[12].

1. Ap. vi, 4. — 2. Ap. vi, 4. — 3. Ap. vi, 5. — 4. Ap. vi, 6. — 5. Ap. vi, 6. — 6. Ap. vi, 8. — 7. Ap. vi, 8. — 8. Lév. xxiv, 17. — 9. Matth. v, 39. — 10. Ap. vi, 9. — 11. Ap. vi, 12. — 12. Matth. xxvii, 51. L'auteur cite ici un évangile apocryphe. En effet, d'après une légende ancienne, Notre-Seigneur Jésus-Christ aurait été crucifié à l'endroit où Adam avait été inhumé.

ሕዝ ፡ ደም ፡ ወቦአ ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ፡ ለአዳም ። ወፀልመ ፡ ፀሐይ ፡ ዘይቤ ፡ ይብለከ ፡ ወንጌል ፡ ፀሐይ ፡ ጸልመ ፡ እም፮ሰዓት ፡ እስከ ፡ ተሱዓት ፡ ሰዓት ። ወከዋክብት ፡ ወድቁ ፡ እምሰማይ ፡ ዘይቤ ፡ እሉ ፡ እሙንቱ ፡ ሕዝበ ፡ እስራኤል ። ወሶበ ፡ ፈትሐ ፡ ሳብዕ ፡ ማሕተም ፡ አርመመ ፡ ኵሉ ፡ ዘበሰማይ ፡ ወዘበምድር ፡ እስከ ፡ መንፈቀ ፡ ሰዓት ። አርመመ ፡ ዘይቤ ፡ በእንተ ፡ ሕልቀተ ፡ ዓለም ። በከመ ፡ ይቤ ፡ ዕዝራ ፡ ያረምም ፡ ዓለም ፡ ሰቡዓ ፡ መዋዕል ። ዘንተ ፡ ሶበ ፡ ይብል ፡ ይትዌዳዕ ፡ ዓለም ፡ *ወይከውን ፡ አርምሞ ፡ ሰቡዓ ፡ መዋዕለ ፨ (* fol. 51, r° a.)

ቃለ ፡ ምሥጢር ፡ ዘአቡ ፡ ቀለምሲስ ፡ ወሶበ ፡ ጠቅዓ ፡ ቀዳማዊ ፡ መልአክ ፡ ኮነ ፡ በረድ ፡ ወእሳት ፡ ምስለ ፡ ደም ፡ ድሙር ። ወወረደ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ወዝኒ ፡ በእንተ ፡ አዳም ። ወካልዕ ፡ መልአክ ፡ ዘጠቅዓ ፡ ዘይቤ ፡ ካልዕ ፡ ሲሕ ፡ ውእቱ ፨ ወበረድሂ ፡ ወእሳት ፡ ዘወረደ ፡ ዲበ ፡ ምድር ፡ አይኅ ፡ በረድ ፡ ውእቱ ፨ ወሣልስ ፡ መልአክ ፡ ሶበ ፡ ጠቅዓ ፡ ወረደ ፡ እምሰማይ ፡ ኮከብ ፡ ዐቢይ ፡ እንዘ ፡ ይነድድ ፡ ከመ ፡ እሳት ፡ ሰይጣን ፡ ውእቱ ፡ ወከመሰ ፡ ሰይጣን ፡ ተሰምየ ፡ ኮከብ ፡ ስምዖ ፡ ለኢሳይያስ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ እፎ ፡ ወድቀ ፡ ኮከብ ፡ ዘእምጽባሕ ፡ ይሠርቅ ፨ ወወረደ ፡ ላዕለ ፡ ሣልስተ ፡ እዴሆሙ ፡ ለአፍላግ ፡ ዘይቤሂ ፡ አፍላግሰ ፡ ነቢያት ፡ እሙንቱ ፡ ወዓንቅዕተ ፡ ማያት ፡ ደቂቆሙ ፡ *ለነ (* fol. 51, r° b.)

Le soleil s'est obscurci[1], c'est-à-dire — l'Évangile te le dit — le soleil s'est obscurci *depuis la sixième heure jusqu'à la neuvième heure*[2]. *Les étoiles sont tombées du ciel*[3], c'est-à-dire le peuple d'*Israël*. *Lorsqu'il eut ouvert le septième sceau, tout ce qui était dans le ciel et ce qui était sur la terre se tut pendant une demi-heure*[4]. *Se tut*, c'est-à-dire la fin du monde, comme dit *Esdras* : *Le monde se taira le septième jour*, voulant dire par là que le monde sera consommé et que * le silence surviendra le septième jour. (* fol. 51, r° a.)

7. Les coups de trompette des anges. — Parole du mystère d'*Abou Qalamsis*. *Lorsque le premier ange eut sonné de la trompette, survinrent de la grêle et du feu, mêlés avec du sang, (qui) descendirent sur la terre*[5]. Ceci, c'est au sujet d'*Adam*. *Le second ange, qui a sonné de la trompette*, veut dire le second fléau : *la grêle et le feu, qui descendirent sur la terre*[6] : un (vrai) déluge de grêle. *Lorsque le troisième ange eut sonné de la trompette, une grande étoile descendit du ciel, en train de brûler comme du feu*[7] ; c'était *Satan*. Comme quoi *Satan* a été appelé étoile, écoute *Isaïe*, lorsqu'il dit : *Comment est-elle tombée l'étoile, qui se levait du côté de l'Orient*[8]*? Elle est descendue sur la troisième partie des fleuves*[9]. *Les fleuves* veulent dire les prophètes. *Les sources d'eau*[10] sont les enfants * des prophètes. *Quant à l'absinthe*[11], c'est *Satan*. En effet, (* fol. 51, r° b.)

1. Ap. vi, 12. — 2. Matth. xxvii, 45. — 3. Ap. vi, 13. — 4. Ap. viii, 1. — 5. Ap. viii, 7. — 6. Ap. viii, 8. — 7. Ap. viii, 10. — 8. Is. xiv, 12. — 9. Ap. viii, 10. — 10. Ap. viii, 10. — 11. Ap. viii, 11.

ቢያት ፨ ወእኩስታርሂ ፡ ሰይጣን ፡ ውእቱ ፨ እስመ ፡ ኵሉ ፡ ትምህርቱ ፡ ለሰይጣን ፡ መሪር ፡ ውእቱ ፡ ዘደኃሪቱ ፡ ይወስድ ፡ ውስተ ፡ ሀጕል ፨

ቃል ፡ ወነገር ፡ ወምሥጢር ፡ ዘአቡ ፡ ቀለምሲስ ፨ ይቤ ፡ ወበጥቅዐተ ፡ ራብዕ ፡ መልአክ ፡ ተቀስፈት ፡ ፀሐይ ፡ ወጸልመት ፡ ሣልስተ ፡ እዴሃ ፡ ወሳልስተ ፡ እዴሆሙ ፡ ለወርኅ ፡ ወለዕለት ፡ ወለሌሊት ፨ ይቤ ፡ መተርጕም ፡ ዘፈነዎ ፡ እግዚአብሔር ፨ ተቀስፈት ፡ ፀሐይ ፡ ዘይቤ ፡ በእንተ ፡ እብራዊያን ፡ እምኅበ ፡ ፈርዖን ፨ እስመ ፡ በፀሐይ ፡ አስተማሰሎሙ ፡ በእንተ ፡ እምነቶሙ ፡ ወበእንተ ፡ እምነተ ፡ አበዊሆሙ ፡ ጽንዕት ፨ ወጸልመት ፡ ሣልስት ፡ እዴሃ ፡ ዘይቤሂ ፡

* fol. 51, v° a.

*እስመ ፡ ፫፼ሕፃናት ፡ ሞቱ ፡ በውስተ ፡ እስራኤል ፡ በአሐቲ ፡ አመ ፡ በከየት ፡ ራሔል ። ወራሔልሰ ፡ ብእሲተ ፡ ካህን ፡ ይእቲ ፡ ወሶበ ፡ ዓፀቦሙ ፡ ግብረ ፡ ግንፋል ፡ በአድኅጾ ፡ መንታ ፡ ውሉድ[1] ፡ ወገረት ፡ ውስተ ፡ ጼብረ ፡ ግንፋል ። ወጸርሐት ፡ እንዘ ፡ ትብል ፡ ሀሎኑ ፡ አምላክ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፨ ወአሜሃ ፡ ወረደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውስተ ፡ ደብረ ፡ ሲና ፡ ወነበበ[2] ፡ እግዚአብሔር ፡ ለሙሴ ፡ ወይቤሎ ፡ ሰሚዓ ፡ ሰማዕኩ ፡ ገዓሮሙ ፡ ለሕዝብየ ፡ ወወረድኩ ፡ አድኅኖሙ ፡

ወዝኒ ፡ ካዕበ ፡ ነገረ ፡ ምስጢር ፨ ወሶበ ፡ ጠቅዐ ፡ ኃምስ ፡ መልአክ ፡ ወረደ ፡ እም

* fol. 51, v° b.

ሰማይ ፡ ኮከብ ፡ ዓቢይ ፡ እንዘ ፡ ይነድድ ፡ ከመ ፡ እሳ*ት ፨ ወዐርገ ፡ ጢስ ፡ ከመ ፡ ጢ

1. Ms. ውለድ. — 2. Dittologie.

toute la doctrine de *Satan* est amère, (doctrine) dont le terme mène à la perdition.

Parole, exposé et mystère d'*Abou Qalamsis*. Il a dit : *A la sonnerie* (*de la trompette*) *du quatrième ange, le soleil a été frappé ; sa troisième partie s'est obscurcie, ainsi que la troisième partie de la lune, du jour et de la nuit*[1]. L'interprète, que le Seigneur a envoyé, a dit : *Le soleil a été frappé*[2], c'est-à-dire les Hébreux (ont été frappés) par *Pharaon;* en effet, il les avait comparés au soleil, à cause de leur croyance et à cause de la forte croyance de leurs pères. *La troisième partie* (*du soleil*) *s'est obscurcie*[3],

* fol. 51, v° a.

* c'est-à-dire 30.000 enfants sont morts dans *Israël* en un jour, quand *Rachel* a pleuré. *Rachel* était la femme d'un prêtre. Lorsque l'œuvre des briques fut dure pour (les Israélites, *Rachel*), en avortant de deux fils jumeaux, (les) jeta dans l'argile des briques et cria, en disant : *Dieu se trouve-t-il dans le ciel ?* Alors le Seigneur descendit sur la montagne du *Sinaï*. Le Seigneur parla à *Moïse* et lui dit : *Certainement j'ai entendu le cri de mon peuple et je suis descendu, afin de le sauver*[4].

Voici encore l'exposé du mystère. *Lorsque le cinquième ange eut sonné de la trompette, une grande étoile descendit du ciel, en train de brûler, comme du feu.*

* fol. 51, v° b.

* *Une fumée monta, comme la fumée d'une grande fournaise. Elle couvrit*

1. Ap. VIII, 12. — 2. Ap. VIII, 12. — 3. Ap. VIII, 12. — 4. Ex. III, 7-8.

ሰ ፡ ዕቶን ፡ ዐቢይ ፡ ወከደኖ ፡ ለፀሐይ ፡ ወኮነ ፡ ከመ ፡ ደመና ፡ ውእቱ ፡ ጢስ ። ወእምን ፡ ውእቱ ፡ ጢስ ፡ ቀላይ ፡ ወፅአ ፡ አንበጣ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ወወሀብዎሙ ፡ ይኩኑ ፡ ከመ ፡ አቅራብ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፨ ወአዘዝዎሙ ፡ ከመ ፡ ኢያሕስሙ ፡ ወከመ ፡ ኢያማስኑ ፡ ሣዕረ ፡ ወኢኰሎ ፡ ሐመልሚለ ፡ ወኢኰሎ ፡ ዕፀ ፡ ዘእንበለ ፡ ለሰብእ ፡ እለ ፡ አልቦሙ ፡ ማሕተመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውስተ ፡ ፍጽሞሙ ፨

ይቤ ፡ ዘተርጐመ ፡ ዘነበበ ፡ በአፈ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፨ ኃምስ ፡ ማኅተምሰ ፡ ዘመን ፡ ውእቱ ። ኮከብኒ ፡ ዮሐንስ ፡ ውእቱ ፡ መጥምቅ[1] ፡ ዘተውህበ ፡ ሎቱ ፡ መራኁተ ፡ ጥምቀት ፨ ወጢስኒ ፡ መንፈስ ፡ ውእቱ ፨ *ዘአርገ ፡ እምቀላይ ። (* fol. 52, r° a.) ወፀሐይኒ ፡ ወልድ ፡ ዋህድ ፡ ውእቱ ፨ ዘከደኖ ፡ አሚሃ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በአምሳለ ፡ ደመና ፨ ወገሀደመ ፡ ይብለከ ፡ ወንጌል ፡ መጽአ ፡ ደመና ፡ ብሩህ ፡ ወጸለሎሙ ፨ ወእምነ ፡ ቀላይሂ ፡ ዘወፅአ ፡ አንበጣ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ አሕዛብ ፡ ውእቶሙ ፡ እለ ፡ ነሥኡ ፡ ስልጣነ ፡ ተክህኖ ፡ እምኀበ ፡ ንጉሠ ፡ ሰማያት ፡ ወምድር ፡ ወአዘዝዎሙ ፡ ከመ ፡ ኢያማስኑ ፡ ሣዕረ ፡ ዘይቤሂ ፡ ሣእርሰ ፡ ትንቢተ ፡ ነቢያት ፡ ውእቱ ፡ ዘተሰምየ ፡ ሣእር ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ሰሎሞን ፡ አስተጋብእ ፡ ኀቤከ ፡ ሣዕረ ፡ ደብር ፨ ወሐመልሚልኒ ፡ ዘይቤሂ ፡ ውሉደ ፡ ጥምቀት ፡ ውእቶሙ ፨ ወእለ ፡ አልቦሙ ፡ ማሕተመ ፡ ፈጣሪ ፡ ው*ስተ ፡ ፍጽሞሙ ፡ (* fol. 52, r° b.) እሉ ፡ ውእቶሙ ፡ ዓላዊያን ፡ ወአጋንንት ፨ ወ፭አውራኅ ፡ ዘይቤሂ ፡ ፭አውራኅ ፡ ዘይትመነደቡ ፡ በዕቶን ፡ ዓላዊያን ፡ እመዋዕሊሁ ፡ ለሐሳዌ ፡ መሲሕ ፡ እስመ ፡ ይትሐጣእ ፡

1. Ms. መጥቅ.

le soleil. Cette fumée devint comme un nuage. De cette fumée, (véritable) gouffre, sortirent des sauterelles, (qui vinrent) sur la terre. On leur donna (le pouvoir) de devenir comme des scorpions sur la terre, et on leur commanda de ne pas nuire et de ne pas détruire l'herbe, ni aucune plante, ni aucun arbre, (mais) seulement les hommes qui n'auraient pas le sceau du Seigneur à leur front[1].

Celui qui a interprété, celui qui a parlé par la bouche de l'Esprit-Saint a dit : *Le cinquième sceau* est la (cinquième) époque. *L'étoile* est *Jean-Baptiste*, à qui *la clef* du baptême a été donnée. *La fumée,* * *qui est montée du gouffre,* est l'Esprit. (* fol. 52, r° a.) *Le soleil* est le Fils Unique, que l'Esprit-Saint a couvert alors par une sorte de nuage. L'Évangile te le dit clairement : *Une nuée lumineuse est venue et les a ombragés*[2]. *Les sauterelles, qui sont sorties du gouffre, (pour venir) sur terre,* sont les peuples, qui ont reçu le pouvoir de remplir les fonctions sacerdotales de la part du roi des cieux et de la terre. *On a ordonné (aux sauterelles) de ne pas détruire l'herbe. L'herbe* veut dire la prophétie des prophètes; c'est (la prophétie), qui a été appelée *herbe,* comme dit *Salomon : Rassemble vers toi l'herbe de la montagne. Les (plantes) vertes* veulent dire les enfants du baptême. *Ceux qui n'ont pas le sceau du Créateur* * *à leur front* sont les impies et les démons. (* fol. 52, r° b.) *Les cinq mois*[3] veulent dire les

1. Ap. IX, 1-4. — 2. Matth. XVII, 5. — 3. Ap. IX, 5.

ማይ ፡ እምገጸ ፡ ምድር ፨ ወአሜሃ ፡ ዐቢይ ፡ ጻእር ፡ ይከውን ፡ በዲበ ፡ ምድር ፡ ወበእንተዝ ፡ ይብለከ ፡ ገሀደ ፨ ወበውእቱ ፡ መዋዕል ፡ የኃሥሥ ፡ ሰብእ ፡ ሞተ ፡ ወኢይረክብ ፨

ቃለ ፡ ምሥጢር ። ዘዮሐንስ ፡ አቡ ፡ ቀለምሲስ ፡ ከመዝ ፡ ውእቱ ፡ ራእዮሙ ፡ ለእልክቱ ፡ አንበጣ ፡ ከመ ፡ አፍራስ ፡ ዘድልው ፡ ለፀብእ ፡ ይመስሉ ። ወእሉ ፡ እሙንቱ ፡ ክርስቶሳውያን ፡ እለ ፡ ይጸብኡ ፡ ምስለ ፡ ሰይጣን ። በከመ ፡ ይቤ ፡ ጳውሎስ ፡ እስመ ፡ * fol. 52, v° a. ቀትልክሙ ፡ ኢኮነ ፡ ዘምስለ ፡ ሥጋ ፡ ወደ*ም ፡ ዘእንበለ ፡ ምስለ ፡ መናፍስት ፡ ርኩሳን ፡ እለ ፡ ይኴንኑ ፡ ዓለመ ፡ ጽልመት ፡ ዘውእቶሙ ፡ ሰይጣናት ፡ ወአልቦ ፡ ዘይመውአሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ዘቦቱ ፡ ትሕትና ። ወሃይማኖት ፡ ወፍቅር ። ወሶበ ፡ ይሬኢ ፡ ሰይጣን ፡ ትሕትናሁ ፡ ለሰብእ ፡ ይውኢ ፡ ወይከውን ፡ ከመ ፡ ነበልባል ፡

ወከመሰ ፡ እሙን ፡ ዝነገር ፡ ስምዖ ፡ ለወንጌል ፡ ዘይቤ ፡ እግዚእነ ፡ ፪ኤ ፡ ዕደው ፡ ዓርጉ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ከመ ፡ ይጼልዩ ፡ ወአተወ ፡ ትሑት ፡ እንዘ ፡ ይጸድቅ ፡ ወዕቡይ ፡ እንዘ ፡ ይደየን ። ወቦሙ ፡ ንጉሠ ፡ መልአከ ፡ ቀላይ ፡ ዘይቤሂ ፡ ቀላይሰ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ይእቲ ፡ ወንጉሥኒ ፡ ወልድ ፡ ውእቱ ። ወስሙ ፡ በእብራይስጥ[1] ፡ * fol. 52, v° b. አብዶን ፡ ወበጽርእ ፡ አጶልዮን ፡ ዘይቤሂ ፡ *አብድ ፡ ረሰይዎ ፡ እብራውያን ፡ ወአጶል

1. Ms. እብራይጥ.

impies, qui seront torturés dans la fournaise dès les jours du faux Messie. *En effet, l'eau disparaîtra de la face de la terre*[1]. Alors une grande souffrance surviendra sur la terre. C'est pourquoi (l'Écriture) te dit clairement : *Dans ces jours-là, l'homme cherchera la mort et ne la trouvera pas*[2].

8. Le mystère de Jean Abou Qalamsis. — Parole du mystère de *Jean Abou Qalamsis*. *Telle est la vision des sauterelles. Elles ressemblent à des chevaux, prêts à la guerre*[3]. Ce sont les chrétiens, qui combattent avec *Satan*, comme * fol. 52, v° a. dit *Paul* : *En effet, votre combat n'est pas avec la chair et le sang,* * *mais avec les esprits impurs, qui dominent le monde des ténèbres*[4], c'est-à-dire les démons. Personne ne les vaincra, si ce n'est celui qui a l'humilité, la foi et la charité. Lorsque *Satan* verra l'humilité des hommes, il brûlera et deviendra comme une flamme.

Comme quoi cet exposé-ci est vrai, écoute l'Évangile (et) ce qu'a dit Notre-Seigneur : *Deux hommes montèrent au temple, afin de prier. L'humble s'en retourna, en étant justifié, et l'orgueilleux, en étant condamné*[5]. *Ils ont pour roi l'ange de l'abîme*[6]. *L'abîme* veut dire l'Église. *Le roi* est le Fils. *Son nom en hébreu est Abdon et en grec Apolyon*[7]. Cela veut dire que * les Hébreux l'ont * fol. 52, v° b. regardé (comme) fou. *Apolyon* veut dire le sage des élus. Dans les jours du

1. Ap. VIII, 11. — 2. Ap. IX, 6 (Is. II, 19; Os. X, 8; Luc XXIII, 30). — 3. Ap. IX, 7. — 4. Éph. VI, 12. — 5. Luc XVIII, 10 et 14. — 6. Ap. IX, 11. — 7. Ap. IX, 11. Ἀβαδδών et Ἀπολλύων. L'auteur donne une étymologie fantaisiste du nom propre *Abdon*, qui est considéré ici comme dérivant de አብድ *fou*.

ዮን : ጠቢብ : ኅሩያን : ብሂል ። ወበመዋዕለ : ሐሳዌ : መሲሕ : ሶበ : ኀጥአ : ማይ : ያነቅዕዎን : ለጽኑሳት ። ወለሕፃኖን : ይጐድእዎ : ውስተ : ሞግእ : ወይገብርዎ : ጸብሐ : ለሐሳዌ : መሲሕ ። ወያድኅኖ : ወይሰውሮ : ለሰብእ : እመንሱት : ውእቱ : መዋዕል ።

ወበእንተሂ : መጻሕፍት : እለ : ተሐብኡ : እምኦሪት : ፫በከመ : ይቤ : ዕዝራ ። ይቤሎ ። ለሙሴ : ዘንተ : ንግር : ወዘንተ : ሕባእ ። ወእምዳዊት : ፭በከመ : ይቤ ። ወእምኢሳይያስ : ፯በከመ : ይቤ : ለሊሁ : ተረፋተ : ነገርየ : ሀሎ ። ወእምዘካርያስ : ፩በከመ : ይቤ : ለሊሁ : ርኢኩ : ማዕፀድ : ይሰርር : ውስተ : ሰማይ : ወማዕጸ*ድሂ : ቃ * fol. 53, r° a.
ለ : እግዚአብሔር : ውእቱ : ዘየአጽዶሙ : ለአላዊያን : ለመቅሰፍት : ወለኅሩያን : ለሕይወት ። ወእምኤርምያስ : ፫በከመ : ይቤ : እግዚአብሔር : ሕባእ : ዘዚአየ : ነገርየ ። ወካዕበ : ይቤ : እነሥእ : ፩እምሀገር : ወ፪እምብሔር : ወእወስዶሙ : ውስተ : ጽዮን ፨ ወእሰይሞሙ : መኳንንተ ፨ ወነዋ : ፍካሬሁ : ፩ : እምሀገር : ዘይቤ : እስራኤል : እሙንቱ : እለ : ተረክቡ : በስብከተ : ሐዋርያት : ወ፪እምብሔር : ዘይቤሂ : ዘርአ : ካም : ወዘርአ : ያፌት : እለ : ተረክቡ : በስብከተ : ሐዋርያት ። ወእምሲራክኒ : ፪በከመ : ይቤ : ለሊሁ : ወእስከ : ትረክብ : ጊዜሁ : ሕባእ : ነገረከ ።

ወበእንተ : ፯ነጐድ*ጓድ : ሕትም : ዘይቤ : ፯ሐብቃት : እለ : ተሐብኡ : እምሰብ * fol. 53, r° b.

faux Messie, lorsque l'eau aura manqué, on fendra les (femmes) enceintes, on broiera leurs enfants dans un mortier, et on en fera un ragoût pour le faux Messie. (Le Seigneur) sauvera et protégera les hommes du péril de ces jours-là.

9. Les Écritures cachées. — Au sujet des Écritures, qui sont cachées. De la Loi (il y en a) trois, comme dit *Esdras* : (*Le Seigneur*) *a dit à Moïse : Expose ceci et cache ceci;* de *David* cinq, comme (lui-même) dit; d'*Isaïe* sept, comme lui-même dit : *Le reste de mon exposé existe;* de *Zacharie* une, comme lui-même dit : *J'ai vu une faux,* (*qui*) *bondissait dans le ciel*[1]. *La faux* * est le Verbe du Seigneur, qui moissonnera les impies pour le châtiment et les élus pour la vie; de *Jérémie* trois, comme le Seigneur dit : *Cache mon propre exposé.* En outre, il dit : *Je prendrai un* (*homme*) *de la ville et deux de la province; je les conduirai dans Sion et les établirai juges*[2]. En voici l'explication. *Un de la ville* veut dire les Israélites, qui se sont trouvés à la prédication des apôtres. *Deux de la province* veut dire les descendants de *Cham* et les descendants de *Japhet,* qui se sont trouvés à la prédication des apôtres; de *Sirach* deux, comme lui-même dit : *Jusqu'à ce que tu trouves l'époque* (*de le révéler*), *cache ton exposé.* * fol. 53, r° a.

10. Les sept dons cachés. — Au sujet des *sept tonnerres*[3] * scelle (ta bouche). Ils veulent dire les sept dons, qui ont été cachés aux hommes. * fol. 53, r° b.

1. Zach. v, 1 (?) (Ap. xiv, 15 sqq.). — 2. Jér. iii, 14. — 3. Ap. x, 3.

እ ፡ ወቦ ፡ እምኔሆን ፡ ሠናያን ፡ ወቦ ፡ ጸዋጋን ። ወቀዳሚ ፡ ዘተሀብአ ፡ ሞት ፡ እምልበ ፡ ሰብእ ። በከመ ፡ ይቤ ፡ ጳውሎስ ፡ ናሁ ፡ ሕቡእ ፡ ነገረ[1] ፡ እነግረክሙ ፡ እስመ ፡ ኵልነ ፡ ንመውት ። ወካልእኢ ፡ አሚን ፡ ዘተሀብአ ፡ እምልበ ፡ አላዊያን ። በከመ ፡ ይቤ ፡ ለሊሁ ፡ ጳውሎስ ፡ ሕቡእ ፡ ውእቱ ፡ ትምሕርትነ ፡ ለአላዊያን ። ወሣልስኢ ፡ ፍቅር ፡ እስመ ፡ እንዘ ፡ ሀለወ ፡ ፍቅር ፡ ሠናይ ፡ ጽልአ ፡ ወጋእዘ ፡ የኃሥሥ ፡ ሰብእ ። ወራብእኢ ፡ ፍርሃተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ዘተረስዓ ፡ እምልበ ፡ ሰብእ ። ወኃምስኢ[2] ፡ እ- (* fol. 53 v° a.) ንዘ ፡ ማይ ፡ ከዊነ ፡ ሰብእ ፡ ገዘኢ ፡ ዕፁብ ፡ ውእቱ ። ወሣድስኢ ፡ እ*ምአሐዱ ፡ ጥብ ፡ ይወፅእ ፡ ሐሊብ ፡ ወሶበ ፡ ተጠብሐ ፡ ይከውን ፡ ደመ ። ወላህምኒ ፡ ሶበ ፡ ትወልድ ፡ ይጐይይ ፡ እጓላ ፡ ኀበ ፡ ጥበ ፡ እሙ ፡ ወሰብእኒ ፡ ከማሁ ፨ ወሳብእኒ ፡ ምሕረተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ዘተሀብአ ፡ እምልበ ፡ ሰብእ ፨ በከመ ፡ ይቤ ፡ ለሊሁ ፡ ምሥጢረ ፡ ምሕረትየሰ[3] ፡ ኢይትዓወቅ ፡ ለኵሉ ፡ ዘሥጋ ።

ወነዋ ፡ ፈጸምኩ ፡ ለከ ፡ ነገራተ ፡ ምሥጢር ፨ ወይመስለኒሰ ፡ ዘነገረ ፡ ሶበ ። = ። ነገርክዎሙ ፡ ለውሉደ ፡ ሰብእ ፡ ይትከሀዱከ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ አልቦ ፡ ዘተሐብአ ፡ እመጻሕፍት ። ወምስለ ፡ እለ ፡ ከመዝ ፡ ኢትትከሀድ ፡ ወእመ ፡ አኮሰ ፡ ሕማመ ፡ ተኀሥሥ ፡ ለ- (* fol. 53 v° b.) ርእስከ ። ወስማዕ ፡ ዘይቤ ፡ እግዚእነ ፡ በመጽሐፈ ፡ ምሥጢር ። ወመጽሐፈ ፡ *ምሥጢ

1. Ms. ነገረ. — 2. Ms. ኃምስሒ. — 3. Ms. መሕረትየሰ.

Il y en a parmi eux de bons, mais il y en a de mauvais. Le premier est la mort, qui a été cachée au cœur de l'homme, comme dit *Paul : Voici : je vous exposerai un exposé caché : c'est que tous nous mourrons.* Le second est la foi, qui a été cachée au cœur des impies, comme *Paul* lui-même dit : *Notre enseignement est caché aux impies.* Le troisième est la charité; en effet, alors que la charité est bonne, l'homme cherche la haine et la querelle. Le quatrième est la crainte du Seigneur, qui est oubliée du cœur de l'homme. Le cinquième (est l'eau), puisque l'eau est l'essence de l'homme. Ceci est (* fol. 53 v° a.) merveilleux. Le sixième est le lait, (qui) sort * d'une mamelle. Lorsqu'elle aura été tranchée, il surviendra du sang. Quand une vache a vêlé, le petit s'enfuit vers la mamelle de sa mère. Pour l'homme, c'est pareil. Le septième est la miséricorde du Seigneur, qui est cachée au cœur de l'homme, comme lui-même dit : *Le mystère de ma miséricorde ne sera divulgué à aucun* (*être, doué d'un corps.*

11. Incrédulité à l'exposé du mystère. — Voici que j'ai achevé pour toi l'exposé des mystères. Mais il me semble que, lorsque j'aurai fait cet exposé-ci aux enfants des hommes, ils te contrediront, en disant : *Rien n'est caché des Écritures.* Avec de tels (êtres) tu ne discuteras pas, mais au contraire, tu rechercheras la souffrance pour toi-même. Écoute ce qu'a dit (* fol. 53 v° b.) Notre-Seigneur dans le livre des Mystères. Or, le livre * des Mystères, c'est

ርስ ፡ ዘውእቱ ፡ መጽሐፈ ፡ ኪዳን ። ይቤ ፡ እለ ፡ ይዘርኡ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፡ ዘኢይበቍዕ ፡ ሕማመ ፡ የኀሥሡ ፡ ለርእሶሙ ። ወጳውሎስኒ ፡ ይቤ ፡ ወመስተከሕድ ፡ ብእሲ ፡ እምከመ ፡ ገሠጽከ ፡ ምዕረ ፡ ወካዕበ ፡ ሕድጎ ፡ ወአእምሮ ፡ ከመ ፡ ዓላዊ ፡ ውእቱ ፡ ወነገረ ፡ ጥበብሰ ፡ ይኄይስ ፡ ትንግር[1] ፡ ለጠቢባን ። በከመ ፡ ይቤ ፡ ጳውሎስ ፡ ጥበበ ፡ ንነግሮሙ ፡ ለጠቢባን ፨

ወስማዕ ፡ ካዕበ ፡ ዘነገረ ፡ ነቢያትኒ ፡ ወሐዋርያትሂ ፡ ወፅኡ ፡ እምያዕቆብ ፨ ወቤተ ፡ እስራኤል ፡ ተሰምዩ ፡ አባግአ ። በከመ ፡ ይቤ ፡ ሄኖክ ፡ እምአድግ ፡ ገዳም ፡ ተወልደ ፡ ላህም ፡ ዘውእቱ ፡ አብርሃም ፡ እምታራ ፨ ወበሐኵ ፡ ተወ*ልደ ፡ እምበሐኵ ፡ [* fol. 54, r° a.] ዘይቤ ፡ ያዕቆብ ፡ እምይስሐቅ ፨ ወለዔሳውኒ ፡ ሰመዮ ፡ ሐራዊያ ፡ ገዳም ፨ ዝኩ ፡ ሄኖክ ፡ ነቢይ ፡ ሰመዮሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ ዘዘዚአሆሙ ፨ ለአማሌቅ ፡ አንስርተ ፡ ወለግብጽ ፡ አዝእብተ ፨ ወለይስማዔላውያን ፡ አእዱገ ፡ ገዳም ። ወለዓረብ ፡ አጣሊ ፡ ወለከነአን ፡ ቋዓተ ፨ ወለፍልስጥኤም ፡ ቈናጽለ ፨ ወለሞአብ ፡ ግሔያተ[2] ፨ ወለፋርስ ፡ አናብስተ ፨ ወለአሞናዊያን ፡ አቃርብተ ፨ ወለምድያም ፡ አኪስተ ፨ ወለዘርአ ፡ ያፌት ፡ አናምርተ ፨ ለኤዶም ፡ ተኵላተ ፨ ወለኵሎሙ ፡ ሰመዮሙ ፡ ዘዘዚአሆሙ ፡ ዝኩ ፡ ሄኖክ ፡ ነቢይ ፡ ዘጸሐፈ ፡ ነገረ ፡ እንበለ ፡ ይኩን ፡ ዘይከውን ፨ ወነቢያትሂ ፡ እነግር ፡ ካዕበ ፡ ይእዜኒ ፡ ይቤ ፡ ሐዋርያ ፡ ቀዳሜ ፡ ኵሉ ፡ *ነቢይ ፡ አዳም ፡ አቡነ ፡ እሙሰ ፡ ምድር ። [* fol. 54, r° b.] ወአቡሁኒ ፡ ፈጣሪሁ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ። ወሄኖክኒ ፡ አቡሁ ፡ ያሬድ ፡ ወእ

1. Ms. ቶ ፡ ትንግር. — 2. Ms. ጊሐያት.

le livre du *Kidân*. Il a dit : *Ceux qui sèment dans une terre qui n'est pas fructueuse, recherchent la souffrance pour eux-mêmes. Paul* aussi a dit : *L'homme est frondeur, toutes les fois que tu le châties.* Et encore : *Laisse-le et sache que c'est un pervers*[1]. Quant à l'exposé de la sagesse, il vaut mieux que tu l'exposes aux sages, comme dit *Paul : Nous exposerons la sagesse aux sages*[2].

12. Origine des prophètes. — Écoute aussi cet exposé-ci. Les prophètes, d'une part, les apôtres, d'autre part, sont sortis de *Jacob*. La maison d'*Israël* a été appelée (*un troupeau de*) *moutons*, comme dit *Hénoch : De l'âne du désert est né le bœuf*, c'est-à-dire *Abraham* de *Târâ*. *Le bouc est né* * *du bouc*, c'est-à-dire [* fol. 54, r° a.] *Jacob* d'*Isaac*. Quant à *Ésaü*, il l'a appelé *sanglier*. Le prophète *Hénoch* a dénommé les divers peuples : les Amalécites : *aigles;* les Égyptiens : *hyènes;* les Ismaélites : *ânes du désert;* les Arabes : *boucs;* les Cananéens : *corbeaux;* les Philistins : *renards;* les Moabites : *souris;* les Perses : *lions ;* les Ammonites : *scorpions;* les Madianites : *serpents;* les descendants de *Japhet : léopards;* les Édomites : *loups*. Le prophète *Hénoch* a dénommé tous les divers (peuples), (lui) qui a écrit l'exposé (des événements) futurs, avant qu'ils n'arrivent. Je vais encore maintenant parler des prophètes. L'Apôtre a dit : *Le premier de tous* * *les prophètes est Adam, notre père. Sa mère est la terre. Son père est le Seigneur,* [* fol. 54, r° b.]

1. Tit. III, 11. — 2. I Cor. II, 6.

ሙ ፡ ባሬካ ፨ ወኖኅኒ ፡ ወልደ ፡ ወልዱ ፡ ለማቱሰላ ፡ አቡሁ ፡ ለላሜሕ ፡ ወእሙ ፡ ቤቴኔስ ፨ ውእቱኒ ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡ ዘተነበየ ፡ ነገረ ፡ ከመ ፡ ይመጽእ ፡ አይሕ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፨

ወአብርሃምኒ ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡ ዘተነበየ ፡ ብዙኀ ፡ ይብለከ ፡ መጽሐፈ ፡ ኩፋሌ ፡ ተነበየ ፡ አብርሃም ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ይትነሥኡ ፡ ደቂቅ ፡ ለሐድሶ ፡ ሕግከ ፡ ወእሉኒ ፡ ሐዋርያት ፡ እሙንቱ ። ወካዕበ ፡ ይብለከ ፡ ይከውን ፡ ዓለም ፡ ሰላመ ፨ ወዝኒ ፡ በእንተ ፡ ወልድ ፡ እስመ ፡ ረሰዮ ፡ ለዓለም ፡ ሰላመ ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ጳውሎስ ፡ ወገብረ ፡ ሰላመ ፡ በ

* fol. 54, v° a.

መስቀሉ ፡ ወአመኒ ፡ ገብረ ፡ አብርሃም ፡ መሥዋዕተ ፡ *ይቤሎ ፡ እግዚአብሔር ። ንሣእ ፡ ለከ ፡ ላህመ ፡ ዘ፫ዓመቱ ፡ ወጠሌ ፡ ዘ፫ዓመቱ ፡ ወርግበ ፡ ወማዕንቀ ፨ ወነዋ ፡ ፍካሬሁኒ ፡ አብርሃም ፡ ይትረጎም ፡ በወልድ ፡ ወላህም ፡ ዘ፫ዓመቱ ፡ ዘይቤ ፡ አዳም ፡ ውእቱ ። ወ፫ዓመቱ ፡ ፫አዝማን ፡ እማንቱ ፨ እም[፫]ዓመቱ ፡ ዘይቤሂ ፡ እስመ ፡ አሕዛብ ፡ ወፅኡ ፡ እም፫ደቂቀ ፡ ኖኅ ፨ ወእምስለስቲሆሙ ፡ ነሥአ ፡ እግዚእነ[1] ፡ አሕዛበ ፡ በስብከተ ፡ ወንጌል ፨ ወርግብኒ ፡ ማርያም ፡ እግዝእትነ ። ወማዕንቅኒ ፡ ጳውሎስ ፡ ሐዋርያ ፨ ወለአዕዋፍሰ ፡ ኢትምትሮን ፡ ዘይቤሂ ፡ አዕዋፍሰ ፡ መምህራን ፡ እሙንቱ ፡ ወኢይትመተሩ ፡

* fol. 54, v° b.

እስከ ፡ ሕልቀተ ፡ ዓለ*ም ፨ ወፍና ፡ ሰርክ ፡ ዘይቤሂ ፡ ጥቃ ፡ ሕልቀቱ ፡ ለዓለም ፡ ይቤ ፡ ካዕበ ፡ እግዚእነሂ ፡ መጽአ ፡ ጊዜ ፡ ፍና ፡ ሰርክ ፡ ጥቃ ፡ ሕልቀተ ፡ ዓለም ፨ በከመ ፡ ይ

1. Ms. እግዚ.ዚ.እነ.

son Créateur. Quant à *Hénoch,* son père est *Yârêd* et sa mère est *Bârêkâ. Noé* est fils du fils de *Mâtousalâ,* père de *Lamech.* Sa mère est *Bêtênês.* Il est le prophète, qui a prophétisé (et) exposé que le déluge viendrait dans le monde.

13. Abraham. — *Abraham* aussi est un prophète, qui a prophétisé beaucoup. *Le Livre des Jubilés* te le dit. *Abraham* a prophétisé, en disant : *Des enfants se lèveront pour rénover ta loi.* Ce sont les apôtres. De plus, il t'a dit : *Le monde sera (en) paix.* C'est au sujet du Fils, car il a mis le monde (en) paix, comme dit *Paul : Il a fait la paix par sa croix.* Quand *Abraham* eut accompli le

* fol. 54, v° a.

sacrifice, * le Seigneur lui dit : *Prends un bœuf de trois ans, un bouc de trois ans, une colombe et une tourterelle*[1]. En voici l'explication. *Abraham* est expliqué par le Fils. *Le bœuf de trois ans* veut dire *Adam. Les trois ans* sont les trois époques. *De (trois) ans* veut dire que les peuples sont sortis des trois fils de *Noé.* Avec eux trois Notre-Seigneur a pris les peuples par la prédication de l'Évangile. *La colombe* est *Marie Notre-Dame. La tourterelle* est l'apôtre *Paul. Les oiseaux, ne les coupe pas*[2]. *Les oiseaux* veulent dire les doc-

* fol. 54, v° b.

teurs. Ils ne seront pas interrompus jusqu'à la fin du monde. * *Vers le soir*[3] veut dire près de la fin du monde. Notre-Seigneur a dit en outre : *Le moment de l'approche du soir vient,* (*c'est-à-dire le moment*) *proche de la fin du*

1. Gen. xv, 9. — 2. Gen. xv, 10. — 3. Gen. xv, 12.

ቤ ፡ ጳውሎስ ፡ በሕልቀተ ፡ ዓለም ፨ መጽአ[1] ፡ ወልድ ፡ ከመ ፡ ይስዓሩ ፡ ለኀጢአት ፡ ወነድኂ ፡ ወልድ ፡ ውእቱ ፡ ወዕቶንሂ ፡ መስቀል ፡ ውእቱ ፨

ወይቤ ፡ አባ ፡ በኀይለ ፡ ሚካኤል[2] ፡ ግባእኬ ፡ ወንግረኒ ። ዘከመ ፡ ወጽኡ ፡ ነቢያት ፡ ወስመ ፡ አበዊሆሙ ፡ ወእሞሙ ፨ ንግረኒ ፡ ካዕበ ፡ ይቤ ፨ ወይቤ ፡ መፈክር ፡ አብርሃምኒ ፡ ወዕአ ፡ እምታራ ፡ እስመ ፡ ዘርአ ፡ ሴም ፡ ውእቱ ። ወእሙኒ ፡ ስማ ፡ ኤዋሳ ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ ትሕዲፍ ። ወእምነ ፡ አብርሃም ፡ ተፈልጡ ፡ ሕዝብ ፡ ወአሕዛብ ። ወእ * ሙነ ፡ ዘርአ ፡ ያዕቆብ ፡ ሰረፁ ፡ ነቢያት ፨ ወቀዳሚ ፡ ነቢይ ፡ በኦሪት ፡ ሙሴ ፡ ምልካም ፡ ወእኁሁኒ ፡ አሮን ፨ ካህን ። ውእቶሙኒ ፡ እምቤተ ፡ ሌዊ ፡ ወስመ ፡ አቡሆሙ ፡ እንበራም ፨ ወስመ ፡ እሞሙ ፡ ዮካብድ ፨ ወስመ ፡ እኅቶሙ ፡ ማርያም ፨ ወኢያሱኒ ፡ ወልደ ፡ ኔዊ ፡ ይብልዎ ። ወሰሙኤል ፡ እምቤተ ፡ ሌዊ ፡ ውእቱ ፡ ዘሚራሪ ፡ ወአቡሁሰ ፡ ሕልቃና ፨ ወስመ ፡ እሙ ፡ ሐና ፡ ወይእቲኒ ፡ እምቤተ ፡ እስራኤል ፡ ይእቲ ። * fol. 55, r° a.

ወዳዊትኒ ፡ ነቢይ ፡ ወንጉሥ ፡ ውእቱ ፡ ዘ[ው]እቱ ፡ ዘእምነገደ ፡ ይሁዳ ፡ ፀአቱ ፡ ወአቡሁኒ ፡ እሴይ ፡ ወስመ ፡ እሙ ፡ ሕብሊኣሌ ። እምአመ ፡ ተነበየ ፡ እስከ ፡ ምጽአተ ፡ ወልድ ፡ ፲፻ወ፰፻ዓመት ፨ ወሰሎሞንኒ ፡ ወ * ልዱ ፡ ነቢይ ፡ ውእቱ ፡ ወእሙኒ ፡ ቤርሳቤሕ ። ወኤልያስኒ ፡ ነቢይ ፡ ውእቱኒ ፡ እምነገደ ፡ ሌዊ ፡ ዘርአ ፡ ፊናሃስ ፡ ወልደ ፡ ዓልዓ * fol. 55, r° b.

1. Dittologie. — 2. Ms. ሚካኤልል.

monde, comme dit *Paul : A la fin du monde, le Fils viendra, afin d'anéantir le péché. La flamme* est le Fils. *La fournaise* est la croix.

14. Les noms des pères et mères des prophètes. — *Abba Baḥayela Mikâ'êl* a dit : « Expose-moi donc à nouveau comment sont issus les prophètes. Expose-moi les noms de leurs pères et de leurs mères, a-t-il dit à nouveau. » L'explicateur a dit : « *Abraham* est issu de *Târâ,* car il est un descendant de *Sem.* Le nom de sa mère est *'Ewâsâ,* c'est-à-dire *Tehdif.* D'*Abraham* les nations et les peuples se sont diversifiés. Vraiment * la postérité de *Jacob* a pullulé en prophètes. Le premier prophète dans la Loi est *Moïse,* (descendant) de *Melkâm.* Son frère est le prêtre *Aaron.* Ils sont de la maison de *Lévi.* Le nom de leur père est *'Enbarâm*[1]. Le nom de leur mère est *Yokâbed.* Le nom de leur sœur est *Marie. Josué* est fils de *Néwi,* dit-on. *Samuel,* de la maison de *Lévi,* est (descendant) de *Mirâri.* Son père est *Helqânâ.* Le nom de sa mère est *Hannâ.* Elle est de la maison d'*Israël.* * fol. 55, r° a.

David est le prophète et le roi, dont l'origine est de la tribu de *Juda.* Son père est *Jessé.* Le nom de sa mère est *Hebli'âlê.* Depuis (l'époque) où il a prophétisé jusqu'à la venue du Fils, (il y a) 1800 ans. *Salomon,* son * fils, est un prophète. Sa mère est *Bêrsâbêh.* Le prophète *Élie* est de la tribu de *Lévi,* descendant de *Finâhâs,* fils du prêtre *ʿAlʿâzar.* Le nom de son père est *'Iyâsênyou.* Le nom de sa mère est *Bitonâ. Isaïe* est de la tribu de *Siméon.* Sa * fol. 55, r° b.

1. *'Enbarâm = Amram.*

ዘር ፡ ካህን ። ወስመ ፡ አቡሁ ፡ ኢያሴንዩ ፡ ወስመ ፡ እሙ ፡ ቢቶና ፨ ወኢሳይያስኒ ፡ እ
ምነገደ ፡ ስምዖን ፡ ውእቱ ፨ ወእሙኒ ፡ እምቤተ ፡ ሮቤል ፡ ይእቲ ። ወስመ ፡ አቡሁ ፡
አሞጽ ። ወስመ ፡ [እሙ ፡]አሬኔስ ፡ ወእምአመ ፡ ተነበየ ፡ እስከ ፡ ምጽአተ ፡ ፍቁር ፡
፯፻፷ወ፭ዓመት ። ወኤርምያስኒ ፡ እምነገደ ፡ ሌዊ ፡ ውእቱ ፡ ዘእምነ ፡ ቀዓት ፨ ወስመ ፡
አቡሁ ፡ ኬልቅዩ ፨ ወስመ ፡ እሙ ፡ ዌጤሌስ ። ወንብረቱሰ ፡ ውስቴ ፡ አናቶት ፡ ብሔ
* fol. 55, v° a. ረ ፡ ብንያም ፡ ወዓዲ ፡ ስመ ፡ አቡሁ ፡ መለቤኔ ፨ ወእምአመ ፡ ተነበየ ፡ እስከ ፡ ምጽ*አ
ተ ፡ እግዚእ ።

ወዳንኤልኒ ፡ ዘእምነገደ ፡ ይሁዳ ፡ ውእቱ ፡ ወስመ ፡ አቡሁ ፡ ኢዮአቄም ፡ ንጉሠ ፡
ይሁዳ ። ወእሙኒ ፡ ሜሌናስ ፡ ወእምአመ ፡ ተነበየ ፡ እስከ ፡ ምጽአተ ፡ ቃል ፡ ፬፻ወ፬ዓ
መት ፡ ወ፫ደቂቅኒ ፡ ስመ ፡ አቡሆሙ ፡ ሴምዩ ፡ ወስመ ፡ እሞሙ ፡ ናትሪ ፡ ወዓዲ ፡ ሐ
ና ። አቡሁ ፡ ለዳንኤል ፡ ወአቡሆሙ ፡ ለ፫ደቂቅ ፡ አኀው ፡ ውእቶሙ ። ወሕዝቅኤልኒ ፡
እምነገደ ፡ ሌዊ ፡ ዘቀዓት ፡ ወስመ ፡ አቡሁ ፡ ቡዝ ፡ ወስመ ፡ እሙ ፡ ኖሬ ። ወእምአመ ፡
ተነበየ ፡ እስከ ፡ ምጽአተ ፡ ዋህድ ፡ ፬፻፷ወ፬ዓመት ፡ ወዕዝራኒ ፡ ዘተሰምየ ፡ ሱቱኤል ፡
እምነገደ ፡ ሌዊ ፡ ውእቱ ፡ ወስመ ፡ አቡሁ ፡ ሴርዩ ፡ ወስመ ፡ እሙ ፡ ሳሎ ፡ እምአመ ፡
* fol. 55, v° b. ተነበየ ፡ እስከ ፡ ምጽ*አተ ፡ ወልድ ፡ ፭፻፴ወ፯ ፡ ወጦቢትኒ ፡ እምቤተ ፡ ንፍታሌም ፡ ው
እቱ ፡ ወስመ ፡ አቡሁ ፡ ግበኤል ፡ ወስመ ፡ እሙ ፡ ሜሴዴ ። ወኢያሱኒ ፡ ሲራክ ፡ ወል

mère est de la maison de *Ruben*. Le nom de son père est *Amos*. Le nom (de sa mère) est *'Arênês*. Depuis (l'époque) où il a prophétisé jusqu'à la venue de l'Aimé, (il y a) 765 ans. *Jérémie* est de la tribu de *Lévi*, qui (lui-même descend) de *Qa'ât*. Le nom de son père est *Kêlqyou*. Le nom de sa mère est *Wêtêlês*. Sa demeure a été à *'Anâtot*, pays de *Benjamin*. Le nom de son père est encore *Malabênê*. Depuis (l'époque) où il a prophétisé jusqu'à la
* fol. 55, v° a. venue * du Seigneur, (il y a)... [1].

Daniel est de la tribu de *Juda*. Le nom de son père est *'Iyo'aqêm*, roi de *Juda*. Sa mère est *Mêlênâs*. Depuis (l'époque) où il a prophétisé jusqu'à la venue du Verbe, (il y a) 404 ans. Quant aux trois enfants, le nom de leur père est *Sêmyou*. Le nom de leur mère est *Nâtri*, et aussi *Hannâ*. Le père de *Daniel* et le père des trois enfants étaient frères. *Ézéchiel* est de la tribu de *Lévi*, (descendant) de *Qa'ât*. Le nom de son père est *Bouz*. Le nom de sa mère est *Norê*. Depuis (l'époque) où il a prophétisé jusqu'à la venue de l'Unique, (il y a) 464 ans. *Esdras*, qui est appelé *Soutou'êl*, est de la tribu de *Lévi*. Le nom de son père est *Sêryou*. Le nom de sa mère est *Sâlo*. Depuis (l'époque) où il a
* fol. 55, v° b. prophétisé jusqu'à la venue * du Fils, (il y a) 537 (ans). *Tobie* est de la maison de *Nephtali*. Le nom de son père est *Geba'êl*. Le nom de sa mère est *Mêsêdê*. *'Iyâsou Sirâk* est fils du prêtre *'Al'âzar*, c'est-à-dire (du) prêtre *Siméon*. Son

1. La place pour la date est restée en blanc dans le ms.

ደ : ዓልዓዘር : ካህን : ዘውእቱ : ስምዖን : ካህን ። ወስሙ : ስና ። ወሆሴዕኒ : እምነገደ : ዮሴፍ : ውእቱ : ወስመ : አቡሁ : ቤኤርም : ወስመ : እሙ : ሜሴሌ ። ወአሞጸኒ : እምነገደ : ስምዖን : ውእቱ : ወስመ : አቡሁ : ዚታር : ወስመ : እሙ : ሚሳታ ። ወውእቱኬ : አቡሁ : ለኢሳይያስ : ነቢይ ።

ወምክያስኒ : እምነገደ : ብንያም : ውእቱ : ወስመ : አቡሁ : አምዳ : ዘውእቱ : ሙራት : ወስመ : እሙ : ሳተሞ : እንተ : ይእቲ : ሲታኒ ። ወኢዩኤልኒ : እምነገደ : ሮቤል : ውእቱ : ወስመ : አቡሁ : ሮቤል : ወስመ : እሙ : ሚሲሪ : እ*ንተ : ይእ * fol. 56, r° a.
ቲ : ባቱኤል ። ወአብድዩ : እምነገደ : ኤፍሬም : ውእቱ : ወስመ : አቡሁ : ከክላ : ወስመ : እሙ : ሰፍጤ ። ወዮናስኒ : እምቤተ : ይሳኮር : ውእቱ : ወስመ : አቡሁ : አማቴ : ወስመ : እሙ : ማታሌ ። ወናሆምኒ : እምነገደ : ዙብሎን : ውእቱ : ወስመ : አቡሁ : ሔልቅስዩስ : ወስመ : እሙ : አንቢና ። እንተ : ይእቲ : ሶና ። ወእንባቆምኒ : እምነገደ : ስምዖን : ወስመ : አቡሁ : ዳኮር ። ወስመ : እሙ : ሱራፋ : እንተ : ይእቲ : ራስፍያ : እስመ : ተወልደት : በብስራተ : ሱራፌም ። ወሰፎንያስኒ : እምነገደ : ንፍታሌም : ወስመ : አቡሁ : ሴዴቅ : ዘውእቱ : ጎቶልያል : አሞራዊ : ወስመ : እሙ : ሜሮባ : ወዓዲ : ይብልዋ : ንሕብ : ወአሞራዊ : ብሂል : በእንተ : ዘወረሱ : ምድረ : አ*ሞ * fol. 56, r° b.
ርዮን ።

ወሐጌኒ : እምነገደ : ጋድ : ወእሙኒ : እምነገደ : ዳን : ይእቲ : ወስመ : አቡሁ :

nom est *Sennâ*. *Osée* est de la tribu de *Joseph*. Le nom de son père est *Bé'êrem*. Le nom de sa mère est *Mêsêlê*. *Amos* est de la tribu de *Siméon*. Le nom de son père est *Zitâr*. Le nom de sa mère est *Misâtâ*. C'est donc lui le père du prophète *Isaïe*.

Michée est de la tribu de *Benjamin*. Le nom de son père est *'Amdâ*, c'est-à-dire *Mourât*. Le nom de sa mère est *Sâtamo*, c'est-à-dire *Sitâni*. *Joël* est de la tribu de *Ruben*. Le nom de son père est *Ruben*. Le nom de sa mère est *Misiri*, * c'est-à-dire *Bâtou'êl*. *Abdée* est de la tribu d'*Éphraïm*. Le nom de son père est * fol. 56, r° a.
Koklâ. Le nom de sa mère est *Saftê*. *Jonas* est de la maison d'*Issachar*. Le nom de son père est *'Amâtê*. Le nom de sa mère est *Mâtâlê*. *Nahum* est de la tribu de *Zabulon*. Le nom de son père est *Hêlqsyous*. Le nom de sa mère est *'Anbinâ*, c'est-à-dire *Sonâ*. *Habacuc* est de la tribu de *Siméon*. Le nom de son père est *Dâkor*. Le nom de sa mère est *Sourâfâ*, c'est-à-dire *Râsfyâ*, car elle a été engendrée sur (l'heureuse) nouvelle d'un Séraphin. *Sophonie* est de la tribu de *Nephtali*. Le nom de son père est *Sédêq*, c'est-à-dire *Gotolyâl l'Amorrhéen*. Le nom de sa mère est *Mêrobâ*. On l'appelle aussi *Neheb*. *L'Amorrhéen* veut dire que (les Israélites) ont hérité de la terre * d'*'Amoryon*. * fol. 56, r° b.

Aggée est de la tribu de *Gad*. Sa mère est de la tribu de *Dan*. Le nom de son père est *'Atotâ*. Le nom de sa mère est *Lênê*. *Zacharie* est de la tribu

አጦቃ ፡ ወስመ ፡ እሙ ፡ ሌኔ ። ወዘካርያስኒ ፡ እምነገደ ፡ ሌዊ ፡ ውእቱ ፡ ወስመ ፡ አቡሁ ፡ በራኪዩ ፡ ወስመ ፡ እመ ፡ እሙ ፡ ሐዶ ፡ ወስመ ፡ እሙ[1] ፡ ኀሌ ። ወምልክያስኒ ፡ እምነገደ ፡ አሴር ፡ ውእቱ ፡ ወስመ ፡ አቡሁ ፡ ፋሔል ፡ ወስመ ፡ እሙ ፡ ጽጌኔ ። ወጋድኒ ፡ ነቢይ ፡ እምነገደ ፡ ዳን ፡ ውእቱ ፡ ወስመ ፡ አቡሁ ፡ ሞጽ ። ወስመ ፡ እሙ ፡ ነቢ ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ ነቢል ። ወዮሐንስኒ ፡ መክብበ ፡ ነቢያት ፡ እምቤተ ፡ ሌዊ ፡ ውእቱ ፡ ወስመ ፡ አቡሁ ፡ ዘካርያስ ፡ ወስመ ፡ እሙ ፡ ኤልሳቤጥ ። ወለሐጌኒ ፡ ካዕበ ፡ ስመ ፡ እሙ ፡ * fol. 56, v° a. ሶና ። እንተ ፡ ይእቲ ፡ ሌኒ ። ወከመዝ ፡ ጸአቶ*ሙ ፡ ለነቢያት ፡ እም፲ወ፪ደቂቀ ፡ ያዕቆብ ፡ ወአልቦ ፡ ነቢይ ፡ ዘኢወፅአ ፡ እምያዕቆብ ፡ እንበለ ፡ ኢዮብ ፡ ባሕቲቱ ፡ ዘተመሰለ ፡ በወልድ ፨ ወኢዮብኒ ፡ እምቤተ ፡ ዔሳው ፡ ውእቱ ፨

ወሐዋርያኒ ፡ አልቦ ፡ ዘኢወፅአ ፡ እምያዕቆብ ፨ ወበእንተ ፡ ሐዋርያኒ ፡ ተነበየ ፡ ሕዝቅኤል ፨ ወበእንተ ፡ ወልድኒ ፡ ይቤ ፨ እንተ ፡ ኆኅት ፡ ቦአ ፡ ወወፅአ ፡ እንዘ ፡ ሀለወት ፡ እፁታ ፨ ኆኅትሰ ፡ ማርያም ። = ። ድንግል ፡ ይእቲ ፨ ወካዕበ ፡ ይቤ ፡ ርኢኩ ፡ ፯ሰብአ ፡ ጕድብ ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ እምደቡብ ፨ ወ፯አብያጺሆሙ ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ እምጽባሕ ፡ ወኵሎሙ ፡ ጕድብ ፡ ውስተ ፡ እደዊሆሙ ፨ ወእሉሰ ፡ ፲ወ፪ሐዋርያ * fol. 56, v° b. ት ፡ ትርጓሜሆሙ ። ወጕድብኒ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብ*ሔር ፡ ውእቱ ፨ በከመ ፡ ይቤ ፡ በወንጌል ፡ ጕድብ ፡ ተሰይመ ፡ ውስተ ፡ ጕንደ ፡ ዕፀው ፨ ወዕፀው ፡ ዘይቤ ፡ ሰብአ ፡ እሙ

1. Ms. እምኄወ..

de *Lévi*. Le nom de son père est *Barâkiyou*. Le nom de la mère de sa mère est *Hado*. Le nom de sa mère est *Ḥalê*. *Malachie* est de la tribu d'*Aser*. Le nom de son père est *Fâhêl*. Le nom de sa mère est *Tsegênê*. Le prophète *Gad* est de la tribu de *Dan*. Le nom de son père est *Mots*. Le nom de sa mère est *Nabi*, c'est-à-dire *Nabil*. *Jean*, qui ferme le chœur des prophètes, est de la maison de *Lévi*. Le nom de son père est *Zacharie*. Le nom de sa mère est *Élisabeth*. Quant à *Aggée* encore, le nom de sa mère est *Sonâ*, c'est-à-dire *Lêni*. Telle est
* fol. 56, v° a. l'origine * des prophètes : (ils viennent) des douze fils de *Jacob*. Il n'y a pas de prophète qui ne soit pas sorti de *Jacob*, sauf *Job* seul, qui est assimilé au Fils. Or, *Job* est de la maison d'*Ésaü*.

15. Les apôtres. — Quant aux apôtres, il n'y en a pas qui ne soient pas sortis de *Jacob*. Au sujet des apôtres *Ézéchiel* a prophétisé. Au sujet du Fils aussi il a dit : *Il est entré et sorti par la porte, alors qu'elle se trouvait fermée*[1]. La porte est la *Vierge Marie*. Il a dit encore : *J'ai vu sept hommes* (*avec*) *une hache, qui venaient du nord, et sept* (*de*) *leurs compagnons, qui venaient de l'Orient. Tous* (*avaient*) *une hache à la main*[2]. C'est l'explication des douze apôtres. *La*
* fol. 56, v° b. *hache* est la parole * du Seigneur, comme (le Seigneur) dit dans l'Évangile : *La hache est posée au tronc des arbres*[3]. *Les arbres* veulent dire les hommes.

1. Ézéch. xliv, 2. — 2. Ézéch. ix, 2. — 3. Matth. iii, 10 (Luc iii, 9).

ንቱ ፨ ወበእንተዝ ፡ ይቤ ፡ ሕዝቅኤል ፡ ወኵሎሙ ፡ እለ ፡ አልቦሙ ፡ ትእምርተ ፡ ግዝሙ ፡ ወእለሰ ፡ ቦሙ ፡ ትእምርተ ፡ ሕድጉ ፨ ወዝኒ ፡ ብሒል ፡ እለ ፡ ቦሙ ፡ አሚን ፡ ሥላሴ ፡ ይድኅኑ ፡ ወእለ ፡ አልቦሙ ፡ ትእምርተ ፡ ዘይቤሂ ፡ እለ ፡ አልቦሙ ፡ አሚን ፡ ይትገዘሙ ፡ እምሕረቱ ፨ ወእምነ ፡ ቅዱሳንየ ፡ ቅድሙ ፡ ዘይቤሂ ፡ እስራኤል ፡ እሙንቱ ፡ ለእሉኒ ፡ ለእመ ፡ አበዩ ፡ አሚን ፡ ግዝሙ ፡ ብሂል ፨

ወዘካርያስኒ ፡ ይቤ ፡ በእንተ ፡ ወልድ ፡ ርኢኩ ፡ በሌሊት ፡ ብእሴ ፡ ዘይጼአን ፡ ዲበ ፡ ፈረስ ፡ ቀዪሕ ፡ ወይቀውም ፡ ማእከለ ፡ ክልኤ ፡ አድባር ፡ ዘቦ ፡ ጽላሎተ ፡ * ወድኅሬሁ ፡ አፍራስ ፡ ቀዪሓን[1] ፡ ወጸሊማን ፡ ወኅስሡሳን ። ወጸዐድው ፨ ወሌሊትሰ ፡ ዘተሰምየ ፡ ዝዓለም ፡ እምቅድመ ፡ ምጽአቱ ፡ ለወልድ ፨ በከመ ፡ ይቤ ፡ ኢሳይያስ ፡ በሌሊት[2] ፡ ትገይስ ፡ መንፈስየ ፡ ኀቤከ ፨ ፈረስሂ ፡ አዳም ፡ ውእቱ ፡ ዘለብሶ ፡ ለክርስቶስ ። ውብእሲ ፡ ዘይቤ ፡ ክርስቶስ ፡ ውእቱ ፡ ዘለብሳ ፡ ለእግዝእትነ ፡ ማርያም ፡ ወይቀውም ፡ ማዕከለ ፡ ክልኤ ፡ አድባር ፡ ማእከለ ፡ ሐዲስ ፡ ወብሉይ ፡ ብሂል ። ወድኅሬሁ ፡ አፍራስ ፡ ቀይሓን ፡ ዘይቤ ፡ ሐዋርያት ፡ እሉ ፡ እለ ፡ ቄሑ ፡ በደመ ፡ ስምዖሙ ፨ ወጸሊማን ፡ ዘይቤ ፡ እለ ፡ በመዋዕለ ፡ ሐዋርያት ፡ እለ ፡ መጽኡ ፡ ዕልዋን ፡ እለ ፡ ይብልዎሙ ፡ አርዮስ ፡ ወንስጥሮስ ፨ ወኅ*ሳሡሳንሰ ፡ ዘይቤ ፡ እሉ ፡ እለ ፡ ክርስቲያን ፡ ወኢኮነ ፡

* fol. 57, r° a. — * fol. 57, r° b.

1. Ms. ቀይይሓን. — 2. Ms. በሌት.

C'est pourquoi *Ézéchiel* a dit : *Retranchez tous ceux qui n'ont pas le signe. Quant à ceux qui ont le signe, laissez-(les)*[1]. Ceci veut dire aussi que ceux qui ont la foi (en) la Trinité seront sauvés, mais que *ceux qui n'ont pas le signe,* c'est-à-dire ceux qui n'ont pas la foi, seront retranchés de la miséricorde du (Seigneur). *Commencez par mes saints*[2] veut dire (par) *Israël.* Cela veut dire : Si eux-mêmes aussi rejettent la foi, *retranchez-(les).*

16. Exégèse de quelques textes bibliques. — *Zacharie* a dit au sujet du Fils : *J'ai vu dans la nuit un homme, qui chevauchait sur un cheval rouge. Il se tenait entre deux montagnes, qui avaient de l'ombre.* * *Derrière lui, il y avait des chevaux rouges, noirs, multicolores et blancs*[3]. *La nuit,* c'est l'appellation de ce monde-ci avant la venue du Fils, comme dit *Isaïe : Dans la nuit, mon esprit surgit vers toi*[4]. *Le cheval* est *Adam,* qui a revêtu le Christ. *L'homme* veut dire le Christ, qui a revêtu (la chair de) *Notre-Dame Marie. Il se tenait entre deux montagnes*[5] veut dire entre le Nouveau et l'Ancien (Testament). *Derrière lui, il y avait des chevaux rouges*[6] veut dire les apôtres, qui sont devenus rouges par le sang de leur martyre; *des noirs* veut dire les hérétiques, qui ont été dans les jours des apôtres et ceux qui sont venus (ensuite), qu'on appelle *Arius* et *Nestorius;* * *des multicolores* veut dire les chrétiens dont la foi n'a pas été

* fol. 57, r° a. — * fol. 57, r° b.

1. Ézéch. IX, 6. — 2. Ézéch. IX, 6. — 3. Zach. I, 8. — 4. Is. XXVI, 9. — 5. Zach. I, 8. — 6. Zach. I, 8.

ጽሩየ ፡ ሃይማኖቶሙ ፡ እለ ፡ ይብልዎሙ ፡ ልዮን ፡ ንስጥሮስ[1] ። አውጣኪዮስ ፡ ወመቅዶንዮስ ፡ ወሰባልዮስ ፡ ወባእዳንሂ ፡ እለ ፡ ከማሆሙ ፡ ብዙኃን ። ወካዕበ ፡ አፍራስ ፡ ጸዓድው ፡ ዘይቤ ፡ ፫፻፲ወ፰ርቱዓን ፡ ሃይማኖት ፡ ጸዓዳ ፡ ወብሩህ ፡ ሃይማኖቶሙ ። ወትምህርቶሙኒ ፡ ጽዱል ፡ ከመ ፡ ፀሐይ ።

ወዮሐንስኒ ፡ ይቤ ፡ ዜነወኒ ፡ መልአክ ፡ ዘመጽአ ፡ ቀዲሙ ። ወይቤ ፡ ወሶበ ፡ ጠቅዓ ፡ ሣድስ ፡ መልአክ ፡ ወሶበ ፡ ኮነ ፡ መንፈቀ ፡ ሣድስ ፡ ዘመን ፡ ተነበዩ ፡ ነቢያት ፡ ወዘርኡ ፡ ወባዕዳን ፡ አረሩ ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ኢሳይያስ ፡ ዘዘርአ ፡ ሥድሰ ፡ ያአቱ ፡ ስልሰ ።
* fol. 57, v° a.
ወዘአረሩኒ ፡ ሥልሰ ፡ ሐዋርያት ፡ ውእቶሙ ፡ ሰብአ ፡ ስ*ላሴ ፡ እሙንቱ ፡ እስመ ፡ አረሩ ፡ ዘዘርኡ ፡ ነቢያት ፡ ወሥድሰ ፡ ዘርኡ ፡ ዘይቤሂ ፡ ፭ኦሪት ፡ ሙሴ ፡ ወሣድስ ፡ መጽሐፈ ፡ ነቢያት ፡ ኵሎሙ ። ወበእንተዝ ፡ ይቤ ፡ እግዚእነ ፡ ወከመ ፡ ካልእ ፡ ዘይዘርእ ። ወካልዕ ፡ ዘየአርር ። ወኢሳይያስኒ ፡ ካዕበ ፡ ይቤ ፡ እስመ ፡ ኢያሰልጥ ፡ ጽምድ ፡ ብእራ ፡ ወኢይገብር ፡ አሐደ ፡ ፀሕበ ። ዝኒ ፡ ብሂል ፡ ኦሪት ፡ ወነቢያት ፡ አልቦ ፡ ዘአስለጡ ፡ ወኢይገብር ፡ አሐደ ፡ ፃሕብ ፡ ዘይቤሂ ፡ ዮሐንስ ፡ መጥምቅ ፡ ዘኢተሰቍረ ፡ ገቦሁ ፡ ለአድኅኖ ፡ አዳም ፡ ወውሉዱ ። ወጸሕብ ፡ ብሂል ፡ ስቍረት ፡ ብሂል ። ወከመሰ ፡ ስቍረት ፡ ብሂል ፡ ውእቱ ፡ ፃሕብ ፡ ስምዖ ፡ ለሲራክ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ልቡ ፡ ለአብድ ፡ ከመ ፡ ፃሕብ ፡ ስቁር ።

* fol. 57, v° b.
ወበሣድስ ፡ ዘመን ፡ ተሰምዓ ፡ ቃል ፡ ፬እም*ነ ፡ አቅርንተ ፡ ምሥዋዕ ፡ ዘይቤ ፡ ቃ

1. Ms. ልዮንስጥሮስ.

pure, eux qu'on appelle *Léon, Nestorius, Eutychès, Macédonius, Sabellius* et beaucoup d'autres encore, qui sont comme eux; *des chevaux blancs,* en outre, veut dire les 318 orthodoxes, dont la foi a été blanche et lumineuse, et dont la doctrine a été éclatante comme le soleil.

Jean a dit : *L'ange, qui est venu en premier lieu, m'a annoncé et a dit : Lorsque le sixième ange aura sonné de la trompette et lorsque la moitié de la sixième époque sera survenue, les prophètes prophétiseront et sèmeront, mais d'autres moissonneront, comme dit Isaïe : Celui qui aura semé* 6 (*mesures*) *récoltera* 3 (*mesures*)[1].
* fol. 57, v° a.
Ceux qui ont récolté 3 (*mesures*) sont les apôtres, les hommes * de la Trinité, car ils ont moissonné ce que les prophètes ont semé. (*Les prophètes*) *ont semé* 6 (*mesures*) veut dire les 5 (livres de) la Loi de *Moïse,* le sixième étant le livre de tous les prophètes. C'est pourquoi Notre-Seigneur a dit : *Autre* (*est*) *celui qui sème et autre* (*est*) *celui qui moissonne*[2]. *Isaïe* a dit aussi : *En effet,* (*le travail d'*)*une paire de bœufs ne remplira pas et ne fera pas un pot.* Ceci encore veut dire la Loi et les Prophètes. *Ne remplira pas et ne fera pas un pot* veut dire *Jean-Baptiste,* dont le côté n'a pas été percé, pour sauver *Adam* et ses enfants. *Le pot* veut dire le trou. Comme quoi *le pot* veut dire le trou, écoute *Sirâk,* lorsqu'il dit : *L'intelligence du sot est comme un pot troué.*

* fol. 57, v° b.
*A la sixième époque, une parole a été entendue des * cornes de l'autel. Une*

1. Ap. IX, 13. — 2. Jean IV, 37.

ልሰ ፡ ፩ዘተብህለ ፡ ወልድ ፡ ዋሕድ ፡ ውእቱ ፡ ቃሉ ፡ ለአብ ፡ ወቃሉ ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ውእቱ ። ወአቅርንትኒ ፡ ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡ ውእቶሙ ፡ ፬ዘኤፌሶን ፡ ወዘአንጾኪያ ፡ ዘእስክንድርያ ፡ ወዘሮምያ ፡ መንበረ ፡ ጴጥሮስ ፡ ዓባይ ፡ ይእቲ ፡ ወሣድስ ፡ መልአክ ፡ ዘይቤሊ ፡ ወልድ ፡ ውእቱ ፡ ወ፬መላእክት ፡ ዘይቤሊ ፡ ፬ወንጌላውያን ። ወፈለግኒ ፡ ዘኤፍራጥስ ፡ ዘይቤ ፡ ቅድስት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ይእቲ ። ወአፍራስኒ ፡ ዘይቤ ፡ አእላፍ ፡ ክርስቲያን ፡ ወጌራ ፡ እሳትኒ ፡ ዘይቤ ፡ አሚነ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፨ ወአርእስተ ፡ አፍራሲሆሙ ፡ ከመ ፡ አርእስተ ፡ አናብስት ፡ ዘይቤሊ ፡ ራእሳኒሆሙ ፡ ለክርስቲያን ፡ ሐዋርያት ፡ እልክ*ቱ ፨ ወእሳት ፡ ይወፅእ ፡ እምአፉሆሙ ፡ ዘይቤሊ ፡ ልሳናተ ፡ እሳት ፡ ዘወፅአ ፡ እምሐዋርያት ፨ ወሣልስተ ፡ እዴሆሙ ፡ ለእጓለ ፡ እመሕያው ፡ ዘይቤሊ ፡ እስመ ፡ ፫እድ ፡ ሞቱ ፡ እምዓለም ፡ እለ ፡ አበዩ ፡ አሚነ ፡ በስብከተ ፡ ሐዋርያት ፨ (* fol. 58, r° a.)

ወአናብስትኒ ፡ ተሰምዩ ፡ ነቢያት ፡ ወሐዋርያት ፨ ወአንበሳ ፡ ተሰምየ[1] ፡ ወልድ ፡ ዋህድ[2] ። ወሰይጣንኒ ፡ ይትሜሰል ፡ ከመ ፡ አንበሳ ፡ ወአኮ ፡ ዘአምሰልኖ ፡ በእግዚእነ ፡ አላ ፡ እስመ ፡ በኵሉ ፡ ኃይሉ ፡ ይትመከሰይ ፡ አንበሳ ፨ እስመ ፡ ሐዋርያኒ ፡ ይቤ ፡ እስመ ፡ ጸላኢክሙ ፡ ጋኔን ፡ ዘይጥኅር ፡ ከመ ፡ አንበሳ ፡ ወየኃሥሥ ፡ ዘይውኅጥ ፨ ወከመሰ ፡ ይሰመይ ፡ አንበሳ ፡ መድኀኒነ ፡ ስማዕ ፡ ዘይቤ ፡ መጽሐፈ ፡ *ኢዮብ ፡ ጣኅረ ፡ (* fol. 58, r° b.)

1. Ms. ተሰማየ. — 2. Ms. ወህድ.

parole, qui a été dite[1], veut dire le Fils Unique, le Verbe du Père et le Verbe de l'Esprit-Saint. *Les cornes* sont les quatre patriarches d'*Éphèse,* d'*Antioche,* d'*Alexandrie* et de *Rome,* le grand siège de *Pierre*. *Le sixième ange* veut dire le Fils. *Les quatre anges*[2] veulent dire les quatre Évangélistes. *Le fleuve de l'Euphrate*[3] veut dire la sainte Église. *Les chevaux*[4] veulent dire les milliers des chrétiens. *Le casque de feu*[5] veut dire la foi au Père, au Fils et à l'Esprit-Saint. *Les têtes de leurs chevaux sont comme les têtes des lions*[6] veut dire que les apôtres sont les chefs des chrétiens. * *Le feu sort de leur bouche*[7] veut dire * fol. 58, r° a.
les langues de feu, qui sont sorties des apôtres. *Le tiers des hommes*[8] veut dire que le tiers (des hommes), qui ont refusé de croire à la prédication des apôtres, est disparu du monde.

17. Le symbolisme du mot « lion ». — Les prophètes et les apôtres ont été appelés *lions*[9]. Le Fils Unique a été appelé *lion*. *Satan* est assimilé au *lion;* non pas que nous le comparions à Notre-Seigneur, mais c'est à cause de toute sa force qu'il a été surnommé *lion*. En effet, l'Apôtre a dit : *Car votre ennemi est le démon, qui rugit comme un lion, et cherche qui dévorer*[10]. Comme quoi Notre-Sauveur a été appelé *lion,* écoute ce que dit le livre de * *Job* : *Le rugissement* * fol. 58, r° b.
du lion et le cri de la lionne[11]. *Son rugissement* veut dire *'Élohê, 'Élohê*[12], (paroles

1. Ap. ix, 13. — 2. Ap. ix, 14. — 3. Ap. ix, 14. — 4. Ap. ix, 17. — 5. Ap. ix, 17. — 6. Ap. ix, 17. — 7. Ap. ix, 17. — 8. Ap. ix, 15 et 18. — 9. Ap. x, 3. — 10. I Pierre v, 8. — 11. Job iv, 10. — 12. Marc xv, 34.

አንበሳ ፡ ወንቃው ፡ አንበሳዊት ፨ ወጣሕሩኒ ፡ ዘይቤ ፡ ኤሎሄ ፡ ኤሎሄ ፡ በዲበ ፡ ዕፀ ፡ መስቀል ። ወአንበሳዊትኒ ፡ ቅድስት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ። ዘጸርኅት ፡ እንዘ ፡ ትብል ፡ በደመ ፡ ገቦሁ ፡ አጥመቀኒ ፨ ወያዕቆብኒ ፡ ይቤ ፡ ኖምከ ፡ ወተንሣእከ ፡ ከመ ፡ አንበሳ ፡ እንዘ ፡ አልቦ ፡ ዘያነቅሐከ ፨ ወሶበ ፡ ሰማዕከ ፡ ትንቢተ ፡ ያዕቆብ ፡ ኢይምሰልከ ፡ በእንተ ፡ ይሁዳ ፡ ወልዱ ፡ ዘይቤ ፡ አላ ፡ ተነበየ ፡ በእንተ ፡ ወልድ ፨ ወከመሂ ፡ ተሰምዩ ፡ ነቢያት ፡ አናብስት ፡ ይቤ ፡ ናሆም ፡ ነቢይ ፡ አይቴ ፡ ግበቢሆሙ ፡ ለአናብስት ፡ ወአይቴ ፡ ይትረአዩ ፡ እጓለ ፡ አናብስት ፨ አይቴ ፡ ግበቢሆሙ ፡ ለአናብስት ፡ ዘይቤ ፡ በእን
* fol. 58, v° a. ተ ፡ ዘ*ወረዱ ፡ ውስተ ፡ ሲኦል ፡ አበው ፡ ቀደምት ፡ ወነቢያት ፨ ወአይቴ ፡ ይትረአዩ ፡ እጓለ ፡ አናብስት ፡ ዘይቤሂ ፡ ደቂቀ ፡ ነቢያት ፡ ውእቶሙ ፨ አይቴ ፡ ሖረ ፡ አንበሳ ፡ ዘይቤሂ ፡ ክርስቶስ ፡ ውእቱ ፡ ዘወረደ ፡ ውስተ ፡ ሲኦል ፨ በከመ ፡ ይቤሎ ፡ በርተሎሜዎስ ፡ እግዚኦ ፡ አይቴኑማ ፡ ሖርከ ፡ ሶበ ፡ ተወርደ ፡ እመስቀልከ ፨ ወይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ሶቤሃ ፡ ወረድኩ ፡ ውስተ ፡ ሲኦል ፡ ከመ ፡ አድኅኖሙ ፡ ለአበው ፨

ወገሀደመ ፡ ይብል ፡ ናሖም ፡ ቦአ ፡ ህየ ፡ እጓለ ፡ አንበሳ ፨ ወካዕበ ፡ ይቤ ፡ መልአ ፡ ገቦሁ ፡ እምነ ፡ ዘነአወ ፡ ወዝኒ ፡ ብሂል ፡ ሶበ ፡ ነአዎ ፡ ለሰይጣን ፡ መልአ ፡ ገቦሁ ፡ ደ
* fol. 58, v° b. ሞ ፡ ክቡረ ፡ ወሶበ ፡ ወግኦ ፡ ኀራዊ ፡ ውሕዘ ፡ ደም ፡ ወማይ ፡ *ወአሜሃ ፡ ተሐተምነ ፡ አማንያን ፨ ወበዕዘዘ ፡ ሃይማኖት ፡ ተሐትሙ ፡ እለ ፡ ይዘግቡዋ ፡ ለሃይማኖት ፡ ወለ

prononcées) sur le bois de la croix. *La lionne* est la Sainte Église, qui crie, en disant : *Par le sang de son côté il m'a baptisée. Jacob* dit : *Tu dormiras et tu te lèveras comme un lion, alors que personne ne te réveillera* [1]. Lorsque tu entends la prophétie de *Jacob,* qu'elle ne te paraisse pas (dite) au sujet de *Juda,* son fils. Elle veut dire au contraire qu'il a prophétisé au sujet du Fils. Comme quoi les prophètes ont été appelés *lions,* le prophète *Nahum* dit : *Où sont les tanières des lions et où paissent les petits des lions* [2] *? Où sont les tanières des lions?* veut
* fol. 58, v° a. dire que * les anciens Pères et les prophètes sont descendus dans le Schéol. *Où paissent les petits des lions?* veut dire les enfants des prophètes. *Où est allé le lion?* veut dire le Christ, qui est descendu dans le Schéol. Lorsque *Barthélemy* eut dit (au Seigneur) : *O Seigneur, où es-tu allé, lorsque tu es descendu de ta croix?* le Seigneur *Jésus* lui a dit : *Je suis descendu immédiatement dans le Schéol, afin de sauver les Pères.*

Nahum a dit clairement : *Le petit du lion est entré là* [3]. Il a dit encore : *Son côté est plein de ce qu'il a attrapé* [4]. Cette (parole) veut dire que, lorsqu'il eut attrapé *Satan,* son côté a été rempli de son sang glorieux. Lorsque le centu-
* fol. 58, v° b. rion eut frappé (*Jésus*), le sang et l'eau ont coulé. * C'est alors que nous avons été marqués fidèles. Ceux qui font un trésor de la foi ont été marqués par la force de la foi. Tout (croyant), qui a une foi forte, et (qui) ne devient pas

1. Gen. XLIX, 9. — 2. Nah. II, 11. — 3. Nah. II, 11. — 4. Nah. II, 12. ገቦሁ *son côté* est mis ici à la place de ግቡ *sa tanière*. Voir à ce sujet notre Introduction, p. 18.

ኵሉ ፡ ዘበ ፡ ሃይማኖት[1] ፡ ጽኑዕ ፡ ወኢኮነ ፡ ኑፋቄ ፡ አልቦቱ ፡ ኵሴተ ፡ በቀስተ ፡ አጋንንት ፡ ወህገሩሂ ፡ ቍጹር ፡ በቍጽር ፡ ዘኢይትፌታሕ ፡ ወሐነቃ ፡ ለእንስቲያሁ ፡ ገዘኒ ፡ ብሂል ፡ አእነቃ ፡ ወአጥመቃ ፡ እማየ ፡ ሐብተ ፡ ጸጋሁ ፡ ዓበይ ፡ ለቅድስት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወአቅርንትሂ ፡ ተሰምዩ ፡ ወንጌላዊያን ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ዘካርያስ ፡ ርኢኩ ፡ ፬ ዐረብት ፡ እለ ፡ ያበልሕዎሙ ፡ ለአቅርንት ፡ ወእሉሰ ፡ ፬ሊቃን ፡ ጳጳሳት ፡ እለ ፡ ይኑብብዎሙ ፡ ለወንጌላት ፨ ወበእንተዝ ፡ ይቤ ፡ ዮሐንስ ፡ ተሰምዓ ፡ ቃል ፡ እምዓቅርንተ ፡ ምሥዋዕ ። *ምሥዋዕኒ ፡ ዘይቤ ፡ ቅድስት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፨ * fol. 59, r° a.

ወዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ሶበ ፡ ነገረኒ ፡ መልአክ ፡ እቤሎ ፡ ለአቡነ ፡ ዮሐንስ ፡ ንግረኒ ፡ ፍካሬ ፡ ቃልከ ፨ ወይቤለኒ[2] ፡ በእንተ ፡ ምንት ፡ ትሴአል ፡ ወእቤ ፡ በእንተ ፡ አርዌ ፡ ዘተረግዘ ፡ አሐቲ ፡ እምአርእስቲሁ[3] ፡ ወበእንት ፡ ቃልሂ ፡ ዘተብሕለ ፡ ወቍስለ ፡ ሞቱሰ ፡ ሐይወ ፨ ወይቤ ፡ ሐዋርያ ፡ አርዌሰ ፡ ዘይቤ ፡ ሰይጣን ፡ ውእቱ ፤ ዘተረግዘ ፡ ፩እምአርእስቲሁ ፡ ዘይቤ ፡ ተረግዘት ፡ መንግሥቱ ፡ በመስቀሉ ፡ ለኢየሱስ[4] ፡ ክርስቶስ ፡ ወሞተ ፡ ኵሉ ፡ ግብሩ ፡ ለሰይጣን ፨ ዘነግሠ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፡ እምቅድመ ፡ ምጽአተ ፡ ወልድ ፡ ወተስእረ ፡ በሞቱ ፡ ለክርስቶስ ። ወቍስለ ፡ *ሞቱሰ ፡ ሐይወ ፡ ዘይቤሂ ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ መንግሥተ ፡ ሐሳዊ ፡ መሲሕ ፡ ዘይመጽእ ፡ በስምረተ ፡ ሰይጣን ። * fol. 59, r° b.

ወኍላቌሁሰ[5] ፡ ለውእቱ ፡ አርዌ ፡ ፯፻፷ወ፯ ፡ ወአምጣነ ፡ እጓለ ፡ እመሕያውኒ ፡ ሶበ ፡

1. Ms. ሃይማኖ. — 2. Ms. ይቤሎኒ. — 3. Ms. እምአርእሲቲሁ. — 4. Ms. ለኢየሱ. — 5. Ms. ኆላቋሁሰ.

hésitant, ne connaît pas les négations, (faites) par les objections des démons. *Son collier est lié par un nœud, qui ne se défera pas; il l'a mis au cou de son épouse.* Ceci veut dire que (le Christ) a mis (un collier) autour du cou de la sainte Église, et l'a baptisée de l'eau du grand don de sa grâce. Les Évangélistes ont été appelés *cornes,* comme a dit *Zacharie : J'ai vu quatre ouvriers, qui aiguisaient des cornes*[1]. Ce sont les quatre patriarches, qui ont commenté les Évangiles. C'est pourquoi *Jean* a dit : *La parole a été entendue des cornes de l'autel*[2]. * *L'autel* veut dire la sainte Église. » * fol. 59, r° a.

18. La blessure de la bête. — Lorsque l'ange m'eut exposé tout ceci, j'ai dit à notre Père *Jean* : *Expose-moi l'explication de ta parole.* Il m'a dit : *Au sujet de quoi (m')interroges-tu?* Je (lui) ai dit : *Au sujet de la bête, dont l'une des têtes a été transpercée, et aussi au sujet de la parole, qui a été dite : De sa blessure mortelle elle est guérie*[3]. L'Apôtre a dit : *La bête veut dire Satan. Dont l'une des têtes a été transpercée* veut dire que son royaume a été transpercé par la croix de *Jésus-Christ.* Elle est morte toute l'œuvre de *Satan,* qui avait régné dans le monde, avant la venue du Fils, et elle a été détruite par la mort du Christ. *De sa blessure * mortelle elle est guérie* veut dire le royaume du faux Messie, qui viendra sur le bon plaisir de *Satan.* * fol. 59, r° b.

19. Le nombre de la bête. — *Le nombre de la bête est de 767, selon (le*

1. Zach. I, 20-21. — 2. Ap. IX, 13. — 3. Ap. XIII, 3.

ይብል : አምጣነ : አዳም : ብሂል : ዘቦአ : አዳም : ህየንቴሁ : በከመ : ይቤ : ነቢይ :
ውስተ : ብሔረ : ስዕር : ህየ : ያሀድረኒ ። ወ፯፻፷፯ : ዘይቤሂ : አስማቲሆሙ : ለሰ
ይጣን : አ፪፻ : ሰ፫[፻ :]መ፪፻ : ያቤ፴ : ዲ፴፯ : ወገዘንቱ : አስማተ : አርእስተ : ሐ
ራሁ : ለሰይጣን : አ : አጋንንት : ብሂል : ሰ : ሰይጣን : ብሂል ። መ : ማስቴማ : ብሂ
ል ፨ ያ : ይይ : በብሂል : ቤ : ቤልሖር : ብሂል : ዲ : ዲያብሎስ ፨ ወካዕበ : ይቤ : መ
* fol. 59, v° a. ጽሐፈ : ራእይ ። = ። ካልዕ : መልአክ : መጽአ : *ወይጸውር : ወንጌለ ፨ ወዝኒ : ዮሐን
ስ : መጥምቅ : ብሂል ፨ ወገሀደ : ይብለከ : ይሰርር : ወይሰብክ ፤ ወይብል : ሰዓተ :
ደይኑ : በጽሐት : ዝኒ : ቀርበት : መንግሥተ : ሰማያት : ብሂል ፨ ወካልዕ : መልአክ :
ዘይቤ : ወድቀት : በቢሎን : ዝኒ : ወልድ : ውእቱ : ዘይቤ : ወድቀት : ዓለም ። ወሣ
ልስ : መልአክ : ዘይቤሂ : ጴጥሮስ : ሊቀ : ሐዋርያት : ውእቱ ፨ ብፁዓን : እለ : ሞ
ቱ : በእንተ : ቃለ : እግዚአብሔር : ዘይቤሂ : በእንተ : ሐዋርያት ፨ ወርኢኩ : ማኅ
ወ : እንተ : ትመስል : ባሕረ : ወድምርት : በእሳት ፨ ማህው : ዘይቤ : ዘዘዚአሁ :
ገድለ : ቅዱሳን ፨ ወባሕርኒ : ዘይቤ : ቤተ : ክርስቲያን : ይእቲ ፨ ወእለ : ሞእዎ : ለአ
* fol. 59, v° b. ርዌ : ይቀው*ሙ : ላዕለ : ይእቲ : ባሕር : ዘይቤ : እለ : አምኑ : ወተጠምቁ : ብሂል ፨
ወካዕበ : በእንተ : ፯ጽዋዓት : እነግር ። = ። ፯ጽዋዓት : ዘይቤሂ : ፯ነቢያት : እ
ለ : ተንሥኡ : በበዘመኖሙ ፨ ወቅኑታን : እሙንቱ : በቅናተ : ወርቅ : ወዘይቤሂ :

nombre de) *l'homme*[1], dit-on, c'est-à-dire selon (le nombre d')*Adam,* qui est entré à sa place, comme dit le prophète : *Dans une contrée herbeuse, c'est là qu'il me fera habiter.* 767 veut dire les noms de *Satan:* **አ** 200, **ሰ** 300, **መ** 200, **ያቤ** 30, **ዲ** 37. Ce sont les noms des chefs des armées de *Satan.* **አ** veut dire **አጋንንት** (*démons*); **ሰ** veut dire **ሰይጣን** (*Satan*); **መ** veut dire **ማስቴማ** (*persécuteur*); **ያ** veut dire **ይይ**; **ቤ** veut dire **ቤልሖር** (Βελίαρ); **ዲ** veut dire **ዲያብሎስ**
* fol. 59, v° a. (*diable*). Le livre de l'Apocalypse dit encore : *Le second ange vint.* * *Il portait l'Évangile*[2]. Celui-ci veut dire *Jean-Baptiste.* (L'Apocalypse) te dit clairement : *Il volait et il prêchait. Il disait : L'heure du jugement est arrivée*[3]. Ceci veut dire que le royaume des cieux est proche. *Le second ange, qui disait : Babylone est tombée*[4], c'est le Fils, qui a dit : *Le monde est tombé. Le troisième ange* veut dire *Pierre,* le prince des apôtres. *Bienheureux ceux qui sont morts à cause de la parole du Seigneur*[5] veut dire les apôtres. *J'ai vu un verre, qui ressemblait à la mer et était mêlé de feu*[6]. *Le verre* veut dire l'ascèse variée des saints.
* fol. 59, v° b. *La mer* veut dire l'Église. *Ceux qui auront vaincu la bête se tiendront* * *sur la mer*[7] veut dire ceux qui auront cru et auront été baptisés.

20. Les sept fioles. — Je vais exposer aussi au sujet des *sept fioles*[8]. *Les sept fioles* veulent dire les sept prophètes qui se sont levés, chacun à leur époque. *Ils sont ceints avec une ceinture d'or*[9]. *L'or* veut dire la foi. *Les sept fioles* veulent dire les sept anges. *La première fiole* veut dire le premier

1. Ap. xiii, 18. Le nombre donné par l'Apocalypse est 666. Voir à ce sujet notre Introduction, p. 110. — 2. Ap. xiv, 6. — 3. Ap. xiv, 6-7. — 4. Ap. xiv, 8. — 5. Ap. xiv, 13. — 6. Ap. xv, 2. — 7. Ap. xv, 2. — 8. Ap. xv, 7. — 9. Ap. xv, 6.

ወርቅሰ ፡ ሃይማኖት ፡ ይእቲ ፨ ወ፯ጽዋዓት ፡ ዘይቤ ፡ ፯መላእክት ፡ እሙንቱ ፤ ወቀዳማዊ ፡ ጽዋዕ ፡ ዘይቤ ፡ ቀዳማዊ ፡ መልአክ ፨ መልአክኒ ፡ ዘይቤ ፡ ላእክ ፡ ብሂል ፨ ዘውእቱ ፡ ሙሴ ፡ ሊቀ ፡ ነቢያት ፨ ዘከዓወ ፡ መዓተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውስተ ፡ ግብጽ ፨ ወመጽአ ፡ ላዕለ ፡ እልክቱ ፡ ሰብእ ፡ ጽልእ ፡ እኩይ ፡ ዘይቤ ፡ ገሀደ ፡ ይብለከ ፡ ኦሪት ። ቀሰፎሙ ፡ በጽልዕ ፡ ሶበ ፡ ነዝሐ ፡ ሙሴ ፡ ሐመደ ፡ *እቶን ፨ * fol. 60, r° a.

ወከዓወ ፡ ካልዕ ፡ መልአክ ፡ ጽዋዖ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ ዘይቤ ፡ ካልዕኒ ፡ መልአክ ፡ ኢያሱ ፡ ወልደ ፡ ኔዌ ፡ ውእቱ ፨ ወኮነ ፡ ደመ ፡ ባሕር ፡ ወሞተ ፡ ኵሉ ፡ ነፍስ ፡ ሕይወት ፡ ዘውስተ ፡ ባሕር ። ወባሕርሰ ፡ ዓለም ፡ ውእቱ ። ወደምኒ ፡ ዘይቤ ፡ ዓቢይ ፡ ቀትል ፡ ውእቱ ፡ ዘኮነ ፡ በመዋዕለ ፡ ኢያሱ ፡ ወሞተ ፡ ኵሉ ፡ ዘይቤሂ ፡ በእንተ ፡ ተሰርዎቶሙ ፡ ለከናአን ፡ ወአልቦ ፡ ዘአትረፉ ፡ ዘእንበለ ፡ ሰብአ ፡ ገባኦን ፡ እለ ፡ ተመየኑ ፡ ከመ ፡ ርሑቃን ፨ ወእምነ ፡ ኢያሪኮኒ ፡ አትረፉ ፡ ረዓብሃ ። ወኢያሱሂ ፡ ይትረጐም ፡ በኦሪት ፨ ወበነቢያት ፡ እለ ፡ አየኑ ፡ ምጽአተ ፡ እግዚእ ። ወራአብኒ ፡ ትትረጐም ፡ በቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ እንተ ፡ አሕዛብ ። ወዘማዊ ፡ *ዘይቤ ፡ በእንተ ፡ ዝሙቶሙ ፡ ለአሕዛብ ። ወራአብኒ ፡ ዘአሰረት ፡ ትእምርተ ፡ ቀዩሐ ፡ ውስተ ፡ መስኮተ ፡ ቤታ ፡ ዝኒ ፡ አርአያሁ ፡ ውእቱ ፡ ለርግዘተ ፡ ፍቁር ፡ ደም ፡ ቀዩሕ ፡ ዘውሕዘ ፡ እምገቦሁ ፡ በዕለተ ፡ ዓርብ ። ወአዕባንሂ ፡ ፲ወ፪ ፡ እለ ፡ ኀረየ ፡ ኢያሱ ፡ አመ ፡ ዓደዉ ፡ ፈለገ ፡ ዮርዳኖስ ። እሉሂ ፡ በ፲ወ፪ሐዋርያት ፡ ይትረጐሙ ። ወአሐቲ ፡ ዕለት ፡ ሰኑየ ፡ ኮነት ፡ ዘይቤሂ ፡ ከማሁ ፡ ኮነ ።

* fol. 60, r° b.

ange. *Ange* veut dire ministre. C'est *Moïse,* le prince des prophètes, lui qui a répandu la colère du Seigneur dans l'*Égypte*. *Des plaies pernicieuses sont venues sur ces hommes*[1] veut dire — la Loi te (le) dit clairement — que (le Seigneur) les a châtiés par des plaies, lorsque *Moïse* eut aspergé la cendre * de la fournaise. * fol. 60, r° a.

Le second ange a répandu sa fiole dans la mer[2]. *Le second ange* veut dire *Josué,* fils de *Néwê*. *La mer est devenue du sang, et toute âme vivante, qui était dans la mer, est morte*[3]. *La mer,* c'est le monde. *Le sang* veut dire la grande tuerie, qui a eu lieu dans les jours de *Josué*. *Toute* (*âme*) *est morte* veut dire l'extermination de *Canaan*. On n'a laissé personne, hormis les gens de *Gabaon,* qui, étant éloignés, ont usé de ruse. A *Jéricho* on a laissé *Ra'âb*. *Josué* est expliqué par la Loi et par les prophètes, qui ont contemplé la venue du Seigneur. *Ra'âb* est expliquée par l'Église des peuples. *La prostituée*[4] * veut dire la fornication des peuples. C'est *Ra'âb* qui a attaché le signe rouge à la fenêtre de sa maison. Ceci est l'image de la perforation de l'Aimé, (et) du sang rouge qui a coulé de son côté, le vendredi. *Quant aux douze pierres*[5] que *Josué* a choisies lorsque (les *Israélites*) eurent traversé le fleuve du *Jourdain,* elles sont expliquées par les douze apôtres. *Un jour est devenu deux jours*[6] veut dire qu'un tel événement est survenu lors du crucifiement de Notre-Seigneur, c'est-à-dire le jour du ven- * fol. 60, r° b.

1. Ap. xvi, 2 (Ex. vii à xii). — 2. Ap. xvi, 3. — 3. Ap. xvi, 3. — 4. Ap. xvii, 1. — 5. Jos. iv, 8. — 6. Jos. x, 14.

በስቅለተ ፡ እግዚእነ ፡ ዘውእቱ ፡ ዕለተ ፡ ዓርብ ፡ ፪ዕለተ ፡ ኮነ ። መዋዕለ ፡ ሙሴ ፡ ይተ
ረጎም ፡ በመዋዕለ ፡ አብ ። ኢይምሰልከ ፡ አብእሲ ፡ አብኒ ፡ ወወልድኒ ፡ ወመንፈስ ፡
ቅዱስ ፡ ዘዘዚአሆሙ ፡ መዋዕሊሆሙ ፡ አብኒ ፡ ወወልድኒ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዕሩያ
* fol. 60, v° a. ን ፡ እሙ*ንቱ ። ወአልቦ ፡ አመ ፡ ቀደመ ፡ ፩ወአልቦ ፡ አመ ፡ ተደኅረ ፡ ፩እምእሉ ።

ወሣልስኒ ፡ ዘከዓወ ፡ ጽዋዖ ፡ ይተረጎም ፡ በሰሙኤል ፡ ነቢይ ፡ ወውስተ ፡ አፍላ
ግ ፡ ወውስተ ፡ አንቅዕተ ፡ ማያት ፡ ዘይቤሂ ፡ አፍላግሰ ፡ ቤተ ፡ እስራኤል ፡ ውእቶሙ ፨
ወደምሂ ፡ ዘይቤ ፡ መሥዋዕተ ፡ ኦሪት ። ወአንቅዕተ ፡ ማያትሰ ፡ ዘይቤ ፡ ነቅዓ[1] ፡ ማይሰ ፡
ኦሪት ፨ ወመልዓከ ፡ ዓንቅዕተ ፡ ማያትኒ ፡ ዘይቤ ፡ ኤሊ ፡ ካህን ፡ ውእቱ ፨ ወከዐው ፡
ደመ ፡ ነቢያቲከ ፡ ዘይቤሂ ፡ ዘውዕቱ ፡ ደመ ፡ መሥዋዕት[2] ፡ ዘይትነዘኑ ፡ ነቢያት ፨ ወ
ደቂቀ ፡ ኤሊሰ ፡ አፍኒ ፡ ወፊናሐስ ፡ በከመ ፡ አገመኑ ፡ መሥዋዕተ ፡ ወተሐድገ ፡ ሕገ ፡
* fol. 60, v° b. ምስሐገ ፡ መሥዋዕት ፨ ወደምኒ ፡ ዘእንበለ ፡ ይንዝኑ ። ይክዕ*ው ፨ መሥዋዕት ፡ ወ
ደምኒ ፡ ወህየንተ ፡ ዘከዓዉ ፡ ደመ ፡ ዘእንበለ ፡ ይንዝኑ ፡ ተክዕወ ፡ ደሞሙ ፨ ወተረግ
ዙ ፡ ውስተ ፡ አፉሆሙ ። ወበእንተዝ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ ወአስተይከሆሙ ፡ ደሞሙ ፡
እስመ ፡ ይደልዎሙ ፡ ወዝኒ ፡ ዘነገረኒ ፡ ነገረ ፡ ምሥጢር ፡ ሕቡእ ፡ ውእቱ ፨ ወአልቦ ፡
እምሰብእ ፡ ዘይክል ፡ ፊክሮቶ ፡ ወአውዕኦቶ ፡ ነገሮ ፨

ወከዐወ ፡ ራብዕ ፡ ጽዋዖ ፡ ውስተ ፡ ፀሐይ ፡ ዘይቤሂ ፡ ፀሐይሰ ፡ ዘተብህለ ፡ ኤልያስ ፡

1. Ms. ነቃዓ. — 2. Ms. መሥዋዕ.

dredi, (qui) est devenu deux jours. Les jours de *Moïse* sont expliqués par les jours du Père. O homme, qu'il ne te semble pas que les jours du Père, du Fils et de l'Esprit-Saint sont différents! Le Père, le Fils et l'Esprit-Saint sont égaux. * Jamais l'un (d'entre eux) n'est avant (l'autre); jamais l'un d'entre eux n'est après (l'autre).

* fol. 60, v° a.

Le troisième (ange), qui a répandu sa fiole dans les fleuves et dans les sources d'eau[1], est expliqué par le prophète *Samuel*. *Les fleuves* veulent dire la maison d'*Israël*. *Le sang* veut dire le sacrifice de la Loi. *Les sources d'eau* veulent dire que la Loi a été une source d'eau. *L'ange des sources d'eau* veut dire le prêtre *'Éli*. *Ils ont répandu le sang de tes prophètes*[2] veut dire le sang du sacrifice, (avec) lequel les prophètes ont été aspergés. Quant aux enfants d'*'Éli* : *'Ofni* et *Finâhas*, vu qu'ils ont souillé le sacrifice; que la prescription des lamentations (pendant) le sacrifice a été abandonnée; qu'ils ont répandu le sang, sans asperger, * (pendant) le sacrifice; en échange de ce qu'ils ont répandu le sang, sans asperger, leur sang a été répandu, et ils ont été transpercés par la bouche. C'est pourquoi l'Écriture dit : *Tu les as abreuvés de leur sang, car (cela) était juste pour eux*[3]. Cet exposé des mystères, que (le Seigneur) m'a donné, est caché. Personne d'entre les hommes ne peut l'expliquer, ni en tirer le récit.

* fol. 60, v° b.

Le quatrième (ange) a répandu sa fiole dans le soleil[4]. *Le soleil* veut dire

1. Ap. xvi, 4. — 2. Ap. xvi, 6. — 3. Ap. xvi, 6. — 4. Ap. xvi, 8.

ነቢይ ፡ በእንተ ፡ ዘለጐመ ፡ ሰማየ ፡ ወገሀደመ ፡ ይብለከ ፡ ኮነ ፡ ሀሩር ፡ ወውእየ ፡ ሰብእ ፡ በእሳት ፡ ዘይቤሂ ፡ እሳትሰ ፡ ረኃብ ፡ ይእቲ ፡ እስመ ፡ ለከርስ ፡ እሳታ ፡ ረኃብ ፡ ይእቲ ፨ ወፀረፉ ፡ ሰብእ[1] ፡ ፡ ላዕ*ለ ፡ እግዚእ ፡ ወክህድዎ ፡ ለፈጣሪ ፡ ቤተ ፡ አክአብ ። ወ * fol. 61, r° a.
ከዐወ ፡ ኃምስ ፡ ጽዋዖ ፡ ወላዕለ ፡ መንበሩ[2] ፡ ዘይቤሂ ፡ ከዓዌ ፡ ጽዋዕሰ ፡ ነጋሬ ፡ ትንቢት ፡ ውእቱ ፨ ኢሳይያስ ፡ ወልደ ፡ አሞጽ ፨ ወአርዌሂ ፡ ምናሴ ፡ ውእቱ ፡ ዘተአርወየ ፡ ላዕለ ፡ ኢሳይያስ ። ወጸልመት ፡ መንግሥቱ ፡ ዘይቤሂ ፡ እስመ ፡ ሖረ ፡ ብሔረ ፡ በቢሎን ፡ በፂዋዌ ።

ወከዐወ ፡ ሣድስ ፡ ጽዋዖ ፡ ውስተ ፡ አፍላግ ፡ ዘኤፍራጥስ ፡ ዘይቤሂ ፡ ፈለገ ፡ ኤፍራጥስ ፡ ቤተ ፡ እስራኤል ፡ ውእቱ ፨ ወከዓዌ ፡ ጽዋዕ ፡ ሕዝቅኤል ፡ ውእቱ ፡ ወየብሰ ፡ ማዩ ፡ ዘይቤሂ ፡ ማይሰ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፡ ዘሐልቀ ፡ እምእስራኤል ፡ ከመ ፡ ትደሎ ፡ ፍኖቶሙ ፤ ለነገሥ*ት ፡ እምነ ፡ ምሥራቀ ፡ ፀሐይ ፡ ዘይቤሂ ፡ ነገሥተ ፡ * fol. 61, r° b.
ፋርስ ፡ ውእቶሙ ። ወከዓወ ፡ ሣብዕ ፡ መልአክ ፡ ጽዋዖ ፡ ውስተ ፡ ነፋስ ፡ ዘይቤሂ ፡ ዮሐንስ ፡ መጥምቅ ፡ ውእቱኒ ። ወነፋስ ፡ ዘይቤ ፡ ብዝኃ ፡ አሕዛብ ፡ ውእቶሙ ። ወሐልቀ ፡ ማይ ፡ ዘይቤሂ ፡ እስመ ፡ ዮሐንስ[3] ፡ ኮነ ፡ መጥምቀ ፡ ተፍጻሜተ ፡ ሕልቀተ ፡ ነቢያት ፡ ወበከመ ፡ ዮሐንስ ፡ ኮነ ፡ መክበበ ፡ ነቢያት ። ከማሁ ፡ በሳብዕ ፡ ሺሕ ፡ የሐልቅ ፡ ዓለም ፨

ወበእንተ ፡ ነገሥትሂ ፡ እለ ፡ ጽሑፋን ፡ ውስተ ፡ መጽሐፈ ፡ ቀሌምንጦስ ፨ ንግ

1. Dittologie. — 2. Dittologie. — 3. Ms. ዮሐን.

que le prophète *Élie* a enchaîné le ciel. (L'Apocalypse) te (le) dit clairement : *Il a fait chaud et les hommes ont été brûlés par le feu*[1]. *Le feu* veut dire la faim, car la faim est le feu du ventre. *Les hommes ont blasphémé* * *le Seigneur*[2]. La maison d'*Achab* a renié le Créateur. *Le cinquième* (*ange*) *a répandu sa fiole sur le trône* (*de la bête*)[3]. *Celui qui a répandu la fiole* veut dire celui qui a exposé la prophétie : *Isaïe*, fils d'*Amos*. *La bête* c'est *Manassès*, qui a exercé sa fureur contre *Isaïe*. *Son royaume devint ténébreux*[4] veut dire qu'il est allé au pays de *Babylone* en captivité. * fol. 61, r° a.

Le sixième (*ange*) *a répandu sa fiole dans le fleuve de l'Euphrate*[5]. *Le fleuve de l'Euphrate* veut dire la maison d'*Israël*. *Celui qui a répandu la fiole*, c'est *Ézéchiel*. *Son eau s'est desséchée*[6]. *L'eau* veut dire la parole du Seigneur, qui a cessé en *Israël*. *Afin que fût préparé le chemin des rois* * *de l'Orient*[7] veut dire les rois de *Perse*. *Le septième ange a répandu sa fiole dans le vent*[8] veut dire *Jean-Baptiste*. *Le vent* veut dire la multitude des peuples. *L'eau a tari*[9] veut dire que *Jean-Baptiste* est devenu le terme et la fin des prophètes. De même que *Jean* est devenu celui qui ferme le chœur des prophètes, de même au septième millénaire le monde finira. » * fol. 61, r° b.

21. Noms de plusieurs souverains. — « Au sujet des rois, qui sont écrits dans

1. Ap. xvi, 9. — 2. Ap. xvi, 9. — 3. Ap. xvi, 10. — 4. Ap. xvi, 10. — 5. Ap. xvi, 12. — 6. Ap. xvi, 12. — 7. Ap. xvi, 12. — 8. Ap. xvi, 17. — 9. Ap. xvi, 12.

ረኒ ፡ እቤሎ ፡ ለሐዋርያ ፡፡ ወይቤለኒ ፡ ዕዘተብሕለ ፡ እሴዎስ ፡ ውእቱ ፡ ዘቀተሎ ፡ ለያዕቆብ ፡ እኅወ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡፡ ወአዘይቤሂ ፡ አሮን ፡ ዳግ* (fol. 61, v° a.) ማይ ፡ ውእቱ ፡፡ ወጦዘይቤ ፡ ጢብርዮስ ፡ ዳግማይ ፡ ውእቱ ፡ ወልደ ፡ ወልዱ ፡ ለጢብርዮስ ፡ ቀዳማይ ፡፡ ወቀዘይቤሂ ፡ ቀሪኖስ ፡ ንጉሥ ፡ ነነዌ ፡ ውእቱ ፡፡ ወከዘይቤሂ ፡ ከቢር ፡ ንጉሥ ፡ ፋርስ ፡ ውእቱ ፡፡ ወሰዘይቤሂ ፡ ስገር ፡ ወልደ ፡ አቶር ፡ ንጉሥ ፡ ንእማር ፡ ዘደቂቀ ፡ ዔሳው ፡፡ ወአዘይቤ ፡ አልያኖስ ፡ ውእቱ ፡ ኰናኔ ፡ መርቆርዮስ ፡ ሰማዕት ። ወመዘይቤሂ ፡ መክስምያኖስ ፡ ብሂል ፡፡ ወአዘይቤሂ ፡ አግሪጳ ፡ ዝውእቱ ፡ ዲዮቅልጥያኖስ ፡ ውእቱ ፡ ብሂል ፡፡ ወመዘይቤሂ ፡ ሜጌልንስ ፡ ዘውእቱ ፡ ንጉሥ ፡ አንጾኪያ ፡፡ ወዕሶበ ፡ ይብል ፡ ዕጣሄ ፡ ንጉሥ ፡ ሮሜ ፡ ውእቱ ፡ ዘየዓቢ ፡፡ ወቀዘይቤ ፡ ቀሪቢን ፡ ንጉሥ ፡ ኵርጊ ፡ ዘውእቱ ፡ እምዘ* (fol. 61, v° b.) ርአ ፡ ያፌት ፡፡ ወሶበ ፡ ተንሥአ ፡ ለፀብእ ፡ በጊዜ ፡ ዘርእ ፡ የሐልቅ ፡ በማእረር ፡ ዕፁብ ፡ ወመንክር ፡ ዝንቱ ፡ ነገር ፡፡

ቈዘይቤሂ ፡ ቈስጠንጢንስ ፡ ውእቱ ፡፡ ቈዘይቤሂ[1] ፡ ቈስጠንጢኖስ ፡ ካልዕ ፡፡ ወ፭ነገሥት ፡ ዘይቤ ። ወዝውእቱ ፡ አስማቲሆሙ ። አራ ፡ ወሰኤ ። ወላ ፡ ለውን ፡ ጳራእይ ። ዋዘይቤ ፡ ዋርግሥዘየን ። ወካዕበ ፡ ዋዘይቤሂ ፡ ዋጌር ፡ ውእቱ ፡ ንጉሥ ፡ ፋርስ ። ወያዘይቤሂ ፡ ያኤል ፡ ንጉሥ ፡ ሮሜ ፡ ዘእምደቂቀ ፡ ዔሳው ፡ ውእቱ ፡ ወዝኩሰ ፡ ኮነ ፡ ርቱዕ ፡፡ ወማዘይቤሂ ፡ ማሚር ፡ ውእቱ ፡ እምዘርአ ፡ ያፌት ። ወለዘይቤሂ ፡ ልቤኒ ፡ ውእቱ ፡ ኮነ ፡ ርቱዕ ። ወርዘይቤሂ ፡ ርኅማን ፡ አላዊ ፡ ውእቱ ። ወጢዘይቤሂ ፡ ጢቦር ፡ *(fol. 62, r° a.) ው

1 Ms. ቈዘዘይቤሂ.

le livre de *Qalêmentos* (Clément), expose-moi, » dis-je à l'Apôtre. Il me dit : « ዕ
veut dire *'Esêwos*, qui a tué *Jacques*, le frère de *Notre-Seigneur Jésus;* አ veut dire
* fol. 61, v° a. *Aaron* * II; ጦ veut dire *Tibère* II, fils du fils de *Tibère* I; ቀ veut dire *Qarinos*,
roi de *Ninive;* ከ veut dire *Kabir*, roi de *Perse;* ሰ veut dire *Segar*, fils d'*'Ator*,
roi de *Ne'mâr*, (descendant) des fils d'*Ésaü;* አ veut dire *'Alyânos*, qui a condamné *Marqoryos*, martyr; መ veut dire *Maksemyânos;* አ veut dire *Agrippa*, c'est-à-dire *Dioclétien;* መ veut dire *Mêgêlnes*, qui a été roi d'*Antioche;* ዕ veut dire
'Etâhê, roi de *Rome*, qui a été célèbre; ቀ veut dire *Qaribin*, roi de *Kuergi*,
* fol. 61, v° b. qui est de la descendance * de *Japhet*. Lorsqu'il se fut levé pour la guerre à
l'époque des semailles, il périt à (l'époque de) la moisson. Cet exposé-ci est
merveilleux et prodigieux.

ቈ veut dire *Constantin;* ቈ veut dire *Constantin* II. Voici les noms de cinq
rois : *'Arâ, Wasa'ê, Walâ, Lawen; Parâ'ey.* ዋ veut dire *Wârgeschzayan;* ዋ
veut dire encore *Wâgêr*, roi de *Perse;* ያ veut dire *Yâ'êl*, roi de *Rome*, qui
(descend) des fils d'*Ésaü*. Ce (roi) a été juste. ማ veut dire *Mâmir*, (qui) est
de la descendance de *Japhet;* ለ veut dire *Lebêni*, (qui) a été juste; ር veut dire
* fol. 62, r° a. l'impie *Reḥmân;* ጢ * veut dire *Tibor;* ሀ veut dire *Herqâs;* መ veut dire *Marcien*,

እቱ ፨ ወሀ ፡ ዘይቤሂ ፡ ሀርቃስ ፡ ውእቱ ፨ ወመዘይቤሂ ፡ መርቅያኖስ ፡ ውእቱ ፡ ዘበመዋዕሊሁ ፡ ተሐጥአ ፡ መስቀል ። ወቦአ ፡ ውስተ ፡ ባሕር ፡ ነሢአ ፡ ኪያሁ ፨

ወካዕበ ፡ ይብለከ ፡ ይትነሣእ ፡ ንጉሠ ፡ ቴማን ፡ ዘይመስል ፡ ላህመ ፡ ዘውእቱ ፡ ሐሳዌ ፡ መሲሕ ፡ ዘበአምሳሊሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ይትነሣእ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ክርስቶስ ። ወእጓለ ፡ አንበሳሂ ፡ ዘይቤ ፡ ንጉሠ ፡ ሮም ፡ ውእቱ ። ወውእቱሰ ፡ ምስለ ፡ ንጉሠ ፡ ኢትዮጵያ ፡ ይገብር ፡ ረከበ ። ወይከውን ፡ አሜሃ ፡ ዘመነ ፡ ሠናይ ። ወአሜሃ ፡ ይበዝኅ ፡ እክል ፡ ወመዓር ፡ ወቅብዕ ፡ ወሐሊብ ፡ ዘእንስሳ ። ወይበኪ ፡ ሰብእ ፡ ውስተ ፡ መቃብ*ር ፡ ካልዑ ፡ አሐዱ[1] ፡ ወይብሎ ፡ እገሌ ፡ ተንሥእ ፡ ወነዓ ፡ ዝየ ፡ እስመ ፡ በገኀ ፡ እክል ። ወመዓር ፡ ወቅብዕ ። ወእክልሂ ፡ ዘተዘርአ ፡ ሕዳጥ ፡ ይከውን ፡ ብዙኀ ። ወልብስሂ ፡ ዘተከድነ ፡ ብእሲ ፡ ይነብር ፡ እስከ ፡ ፯ዓመት ። ወዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ነገርኩከ ፡ ዘይከውን ፡ ልቡና ፡ ወዝኒ ፡ ነገር ፡ ምሥጢር ፡ ውእቱ ፨ * fol. 62, r° b.

ወበእንተሂ ፡ መጻሕፍት ፡ እለ ፡ ተሀብኡ ፡ እምውስተ ፡ ሐዲስ ፡ ሕግ ፡ ስማዕ ፡ ከመ ፡ እንግርከ ፨ ፬እምውስተ ፡ ወንጌል ፡ ቅዱስ ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ መጽሐፍ ፡ ወቦ ፡ ባዕድኒ ፡ ዘገብረ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ብዙኀ ፡ ዘኢተጽሕፈ ፡ ውስተ ፡ ዝንቱ ፡ መጽሐፍ ። ወእምጴጥሮስኒ ፡ ይቤ ፡ ፲ወ፪በከመ ፡ ይቤ ፡ ለሊሁ ፡ ወለነሰ ፡ አልቦ ፡ *ዘተከሥተ ፡ ለነ ፡ ዘእንበለ ፡ ሕዳጥ ። ወእምጳውሎስኒ ፡ ፬በከመ ፡ ይቤ ፡ ለሊሁ ፡ ወሰማዕኩ ፡ ነገረ ፡ ዘኢይከውኖ ፡ ለሰብእ ፡ ወእምዮሐንስኒ ፡ ፯በከመ ፡ ነገረ ፡ ውእቱ ። ወኀበ ፡ ፯ጾታ ፡ ይት * fol. 62, v° a.

1. Dittologie.

dans les jours de qui les croix ont manqué. Il a pris la mer, pour (aller) en chercher. »

22. Le faux Messie. — (L'Écriture) te dit aussi : *Se lèvera le roi de Têmân, qui ressemble au bœuf, c'est-à-dire le faux Messie, qui est comme le Christ. Il se lèvera, en disant : Je suis le Christ. Le petit du lion* veut dire le roi de *Rome*. Lui-même fera rencontre avec le roi d'*Éthiopie*. Alors surviendra l'époque du bonheur. Alors seront abondants les céréales, le miel, l'huile, le lait des bestiaux. Les hommes pleureront dans les tombeaux. * L'un dira à l'autre : *Un tel, lève-toi; viens ici, car les céréales, le miel et l'huile sont abondants.* Les céréales, qui auront été semées en petite quantité, deviendront abondantes. Les vêtements, dont l'homme sera couvert, dureront sept ans. J'ai exposé à ton intelligence tout ceci, qui surviendra. Quant à cet exposé-ci, c'est un mystère. * fol. 62, r° b.

23. Les Écritures cachées. — Au sujet des Écritures de la Loi Nouvelle, qui sont cachées, écoute que je t'expose. (Il y en a) quatre de l'Évangile Saint, comme dit l'Écriture : *Il y a d'autres (choses), qu'a faites le Seigneur Jésus; de nombreuses choses, qui n'ont pas été écrites dans ce livre*[1]*;* douze, dit-on, de *Pierre,* comme il dit lui-même : *A nous rien * n'a été révélé, si ce n'est peu de choses;* quatre de *Paul,* comme il dit lui-même : *J'ai entendu un exposé, qui* * fol. 62, v° a.

1. Jean xxi, 25.

ረጉም ፡ ቃለ ፡ ፯ነጐድጓድ ፡ በከመ ፡ ንቤ ፡ ቀዳሚ ። ወእምያዕቆብኒ ፡ ፩ወነዋ ፡ ኵሎሙ ፡ ወ፳ወ፰ ፡

ወዝንቱ ፡ ነገረ ፡ ምሥጢር ፡ ተውሕበ ፡ ለሰብአ ፡ ምሥጢር ። በከመ ፡ ይቤ ፡ እግዚእ ፡ ምሥጢራትየሰ ፡ ለእሊአየ ፡ ተውህበ ፡ ወኢትክሥት ፡ ዘንተ ፡ መጽሐፈ ፡ ለኵሉ ፡ ሰብእ ፡ ዘረከብከ ፡ ዘእንበለ ፡ ለመምህራን ፡ ወለባዊያን ፡ ሰብእ ። ወደቂቁኒ ፡ ለሙሴ ፡ ነቢይ ፡ አቀቡ ፡ መጽሐፈ ፡ ንስቲተ ፡ ዘሀደገ ፡ ሎሙ ፡ አቡሆሙ ። ወውሉደ ፡ ወ (* fol. 62, v° b.) *ልዱሰ ፡ ሶበ ፡ ከሠትዋ ፡ ለይእቲ ፡ መጽሐፍ ፡ ለኵሉ ፡ ሰብእ ። ወእምዝ ፡ መጽአ ፡ መልአክ ፡ ወመሰጣ ፡ ወአዕረጋ ፡ ሰማያተ ። ወለከሂ ፡ ነገርኩከ ፡ ዘንተ ፡ ነገረ ፡ ምሥጢረ ፡ ብዙኀ ፡ ዐቅ ፡ ወኢትክስት ፡ በከመ ፡ ረከብከ ።

ወዘንቱ ፡ ብሂሎ ፡ አርገ ፡ ሐዋርያ ፡ ወመልአክኒ ፡ ዘነበረ ፡ እንዘ ፡ ይምሕረኒ ፡ ዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ምሥጢረ ። ወውእቱሂ ፡ ይቤለኒ ፡ ሰላምኬ ፡ አል ። ወእምዝ ፡ በከይኩ ፡ ብዙኃ ። ወይቤለኒ ፡ ውእቱ ፡ መልአክ ፡ ኢትብኪ ፡ ወማሕደርከሰ ፡ አልቦ ፡ ዘርእዮ ፡ ዘሥጋ ። ወበእንተ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔርሰ ፡ ዘኀሠሥከ ፡ ብዙኀ ፡ ውእቱ ፡ ፍሬከ ፡ በሰ (* fol. 63, r° a.) ማያት ። እስመ ፡ ብርሃን ፡ ለሥጋ ፡ ዓይን ፡ ውእቱ ፡ ወ*ብርሃኑ ፡ ለነፍስ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ። ወዘንተ ፡ ሰሚዖ ፡ ተፈሥሐ ፡ ወገብረ ፡ ዓቢየ ፡ በዓለ ፡ ወተፈሥሑ ፡ ምስሌሁ ፡ ፵፻፼ሕፃናት ። ወይከውን ፡ ብፁዓ ፡ ዘአንበበ ፡ ዘንተ ፡ መጽሐፈ ፡ ወዘ

n'est pas pour les hommes; sept de *Jean,* comme il a raconté lui-même : *Par les sept séries est expliqué le bruit des sept tonnerres,* comme nous avons dit naguère; une de *Jacques.* Voici : en tout, vingt-huit.

24. Le mystère caché. — Cet exposé du mystère a été donné aux hommes (destinés à recevoir) les mystères, comme a dit le Seigneur : *Mes mystères ont été donnés aux miens. Ne révèle pas ce livre à tout homme que tu rencontreras, sauf aux docteurs et aux hommes intelligents.* Les fils du prophète *Moïse* ont gardé le petit livre que leur avait laissé leur père. Quant aux (* fol. 62, v° b.) enfants * de son fils, lorsqu'ils eurent révélé ce livre à tout homme, alors l'ange est venu, l'a ravi et l'a fait monter aux cieux. C'est à toi que j'ai dit cet exposé. Garde ce mystère important, et ne révèle pas comment tu l'as trouvé.

25. La lecture du livre. — Ayant dit ceci, l'Apôtre est monté (au ciel). Mais l'ange est resté à m'enseigner tout ce mystère. Lui-même m'a dit : *Point de paix.* Alors j'ai pleuré beaucoup. L'ange lui-même m'a dit : *Ne pleure pas. Aucun être, doué d'un corps, n'a vu ta demeure. A cause de la parole du Seigneur, que tu as recherchée, ta récompense sera considérable dans les* (* fol. 63, r° a.) *cieux. En effet, la lumière du corps, c'est l'œil,* (mais) * *la lumière de l'âme, c'est la parole du Seigneur.* Ayant entendu ceci, il se réjouit et fit une grande fête. 40.000.000 d'enfants se réjouirent avec lui. Il deviendra bienheureux

ይቤሉ ፡ ዘንተ ፡ መጽሐፈ ፡ ወይድኅን ፡ እመንሱት ፡ ወኢይትሀጐል ፡ ወበሰማያትኒ ፡ ይነሥእ ፡ ዕሤቶ ። ወዝንቱ ፡ መጽሐፍ ፡ ይትነበብ ፡ እምሰኑዩ ፡ ሕማማት ፡ በሰሙን ፡ በአምጣነ ፡ ይክሉ ፡ ያንብብዎ ። ወበበዓለ ፡ ዮሐንስኒ ፡ ዘርእየ ፡ ዘንተ ፡ ምሥጢረ ። ወበበዓለ ፡ ደብረ ፡ ታቦርሂ ። ወበዓለ ፡ ሚካኤልሂ ፡ ዘሕዳር ። ወበዓለ ፡ ዓር፬ ፡ እንስሳሂ ። ወእለ ፡ ዓዕለውስ ፡ ለዛቲ ፡ መጽሐፍ ፡ ይቤሉ ፡ አልቦ ፡ ዘተትረከብ ፡ ዘእንበለ ፡ በሀገረ ፡ እንተ ፡ ይእቲ[1] ፡ ወካዕ*በ ፡ ዓዲ ፡ በድንኳና ። ወተዝካሩሰ ፡ ለአባ ፡ በጸሎተ ፡ ሚካኤል ፨ አመ ፡ ፯ለኅዳር ፡ ጸሎቱ ፡ ተሀሉ ፡ ምስሌነ ፡ አሜን ። ስብሐት ፡ ወክብር ፡ ይደሉ ፡ ለስላሴ ፡ አሜን ፡ ፀ ነ ሚ ፡ ፡ ፨ * fol. 63 r° b.

ቀዳሚ ፡ ነገር ፡ በእንተ ፡ ምስጢረ ፡ መለኮት ፡ ኢሀሎ ፡ አብ ፡ ቅድመ ፡ ወልድ ፨ ወኢሀሎ ፡ ወልድ ፡ ቅድመ ፡ አቡሁ ፨ ወመንፈስ ፡ ቅዱስኒ ፡ ኢሀሎ ፡ ቅድመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ፩ውእቱ ፡ ሀልዎቶሙ ፡ እምቅድመ ፡ ይትፈጠር ፡ ዓለም ፨ ወ፩ሐልዎቶሙ ፡ እምድኅረ ፡ ፍጥረተ ፡ ዓለም ። አልቦ[2] ፡ አመ ፡ ኢሀለው ፡ ወአልቦ ፡ አመ ፡ ኢይሄልው ፨ ወአልቦ ፡ አመ ፡ ይብልዎሙ ፡ እምዘ ፡ ከመዝ ፡ ሀለው ፨ ወእስከ ፡ ከመዝ ፡ ይ

1. Les noms des deux villes ont été grattés dans le ms. — 2. Ms. አልልቦ.

celui qui lira ce livre. Celui qui lira ce livre sera sauvé du péril, ne périra pas, et recevra sa récompense dans les cieux. Ce livre sera lu dès le lendemain de la Passion, pendant une semaine, — (on en lira) autant que l'on pourra en lire — à la fête de *Jean,* qui a vu ce mystère, à la fête du mont *Thabor,* à la fête de *Michel* en Ḥedar, et à la fête des *Quatre Animaux.* Ceux qui traduiront ce livre diront : *Il n'a pas été trouvé, si ce n'est dans la ville de … c'est-à-dire … et * aussi à Denkuenâ.* La mémoire d'*Abba Batsalota Mikâ'êl* est le 7 Ḥedar. Que sa prière soit avec nous! Amen. La gloire et l'honneur conviennent à la Trinité! Amen. Amen. * fol. 63, r° b.

III. — LA DIVINITÉ ET LA CRÉATION

(TROISIÈME TRAITÉ)

1. Le mystère de la Divinité. — Premier exposé au sujet du mystère de la Divinité. Le Père n'a pas existé avant le Fils. Le Fils n'a pas existé avant son Père. L'Esprit-Saint n'a pas existé avant le Père et le Fils. Une était leur existence, avant que ne fût créé le monde. Une est leur existence, après la création du monde. Jamais ils n'ont (cessé d')exister. Jamais ils ne (cesseront d')exister. Jamais on ne dira d'eux : « Depuis qu'ils ont existé ainsi, et jusqu'à ce qu'ils existent ainsi. » Leur existence n'a pas eu de commen-

ኄልው ፨ ወአልቦ ፡ ጥንተ ፡ ህልዎቶሙ ፡ ወአልቦ ፡ ማኅለቅተ ፡ ህልዎቶሙ ፡ እንዘ ፡ * fol. 63, v° a. ፩፫ ፡ ወእንዘ ፡ ፫፩ስብሐት ፡ ለ*ቱ ፡ ለመፍቀሬ ፡ ሰብእ ።

አባሕረ ፡ ምሕረት ፡ ወትሕትና ፨ ልማዱሰ ፡ ለሰብእ ፡ ኀጢአት ፨ ወልማዱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ምሕረት ፨ ልማዱ ፡ ሰብእ ፡ አበሳ ፨ ወልማዱሰ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ሣህል ፡ ወሕድገተ ፡ አበሳ ፨ ቦ ፡ ዘፈቀደ ፡ ያከብሮ ፡ ወለዘፈቀደ ፡ ያኀስሮ ፨ ለዘፈቀደ ፡ ያልዕሎ ፡ ወለዘፈቀደ ፡ ያትሕቶ ፨ ሕድግሰ ፡ ለሰብእ ፡ ወእምንዋየ ፡ ልሕኵትኒ ፡ ቦ ፡ ዘአክበረ ፡ ወቦ ፡ ዘአሕሰረ ፨ ቦ ፡ ዘረሰየ ፡ እምኔሆሙ ፡ ሙዳየ ፡ መዓር ፡ ወቅብእ ፨ ወቦ ፡ ዘረሰየ ፡ እምውስቴቱ ፡ ዘይዘበጥ ፡ በእሳት ፨ ወእምነ ፡ ዕፅኒ ፡ ወእምነ ፡ እብንኒ ፡ ቦ ፡ ዘአዕበየ ፡ ወቦ ፡ ዘቀደሰ ፡ ወቦ ፡ ዘ[አ]ኅሠረኒ ፨ ይትባረክ ፡ ስሙ ፡ ነፋሳትኒ ፡ ሰረገላሁ ፡ * fol. 63, v° b. ወደብተ*ራ ፡ እሳት ፡ ሐይመታቲሁ ፨ ወስዕለ ፡ ማይ ፡ ገብረ ፡ ውስተ ፡ ልብሱ ፨ ደመናትኒ ፡ ጸበለ ፡ እገሪሁ ፨ ወማየ ፡ ባሕር ፡ ኢየአክል ፡ ሕፍኑ ። ወውእቱ ፡ ሰረራ ፡ ለባሕር ፡ በአሕባል ፡ ወኮነ ፡ መጠና ፡ ምሕዋረ ፡ ፲፻ዓመት ፨ ወይእቲ ፡ ተሰምየት ፡ ምክያደ ፡ እግሩ[1] ። ወዓዲ ፡ ዲበ ፡ ርእሰ ፡ እንስሳሁ ፡ ስፋሕ ፡ ሰማይ ፡ ዘባሕረ ፡ በረድ ፡ ኀበ ፡ ይነብር ፡ ወልድ ፡ ምስለ ፡ አቡሁ ፡ ወምስለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ[2] ፨ ወእሙንቱ ፡ ይሴብሕዎ ፡ በመፍርህ ፡ መንጦላዕት ፨

1. Ms. እግሩሁ. — 2. Voici le texte du ms. : ዘባሕረ ፡ በረድ ፡ ምስለ ፡ አቡሁ ፡ ወምስለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ኀበ ፡ ይነብር ፡ ወልድ ፡ ምስለ ፡ አቡሁ ፡ ወምስለ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፨

cement. Leur existence n'aura pas de fin. En étant un, ils sont trois. En * fol. 63, v° a. étant trois, ils sont un. Gloire * à l'Ami des hommes!

O mer de miséricorde et d'humilité! L'habitude de l'homme, c'est le péché. L'habitude du Seigneur, c'est la miséricorde. L'habitude de l'homme, c'est la faute. L'habitude du Seigneur, c'est la clémence et la rémission de la faute. Il honore ce qu'il veut. Il avilit ce qu'il veut. Il élève ce qu'il veut. Il abaisse ce qu'il veut. A plus forte raison (traite-t-il ainsi) les hommes. Parmi les vases en poterie, il rend les uns précieux, mais il rend les autres vils. Il fait de certains d'entre eux un récipient à miel (ou) à huile. Il fait d'autres (des récipients), dans lequels (les métaux) sont traités par le feu. Parmi les bois et les pierres aussi, il rend nobles les uns, il rend saints les uns, mais il rend vils les autres. Que son nom * fol. 63, v° b. soit béni! Les vents sont ses chars. * Sa tente est un tabernacle de feu. L'eau est représentée sur son vêtement. Les nuées sont la poussière de ses pieds. L'eau de la mer ne suffit pas à son poing. Lui-même a fondé la mer, (la limitant) avec des cordes. Son étendue est celle d'un voyage de mille ans. Elle-même est appelée l'escabeau de ses pieds. De plus, sur la tête de ses animaux est étendu le ciel de la mer de cristal, où demeure le Fils avec son Père et avec l'Esprit-Saint. (Des êtres) le glorifient derrière un voile terrible.

እሎንቱሰ ፡ አፍራስ ፡ እለ ፡ ስኡላን ፡ በነደ ፡ እሳት ፨ ወነኰርኳሮሙኒ ፡ መርእድ ፡ ወሶበ ፡ ይሰምዑ ፡ ንስቲተ ፡ ቃለ ፡ ፈጣሪ ፡ ይርዕዱ ፡ ወይደነግፁ ። ወ*ይቤሎሙ ፡ ፈጣሪ ፡ ኢትፍርሁ ፡ ወኢትደንግፁ ፡ ጹሩኒ ፡ እንዘ ፡ አነ ፡ እጸውረክሙ ፨ ወእምብዝኀ ፡ ፍሥሓ ፡ ሶበ ፡ ፈቀዱ ፡ ሰሪረ ፡ ይትነሣእ ፡ ሰረገላ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ወይበጽሕ ፡ ምስሌሆሙ ፡ ምድረ ፡ ወይትሌዓል ፡ እስከ ፡ ሰማያት ። * fol. 64, rº a.

ወአልቦ ፡ ጋእዘ ፡ ማእከሌሆሙ ፡ ወኢያአምሩ ፡ ተጋእዞ ፡ ወተከህዶ ፨ ወልቦሙ ፡ ስፉሕ ፡ ለምሕረት ፡ ከመ ፡ አምላኮሙ ፡ ወማዕጠንቶሙ ፡ ይስእል ፡ ለምሕረት ፡ ወመስቀሎሙ ፡ ይስእል ፡ ለምሕረት ፨ ወመሥዋዕቶሙ ፡ ይስእል ፡ ለምሕረት ። ወታቦቶሙኒ ፡ ይስዕል ፡ ለምሕረት ፨ ወማዕጠንቶሙ ፡ ዘውእቱ ፡ ጸሎተ ፡ ቅዱሳን ፨ ወሶበ ፡ ያዐርጉ ፡ ዕጣነ ፡ ይብሉ ፡ ስብሐተ ፡ እሳት ፡ *ማሕየዊ ፡ ለእለ ፡ የአምኑ ፡ በስመ ፡ ዚአሁ ። ወእሳተ ፡ ኵነኔ ፡ ለእለ ፡ ኢየአምኑ ፡ ቦቱ ፨ ወውእቱ ፡ እሳት ፡ ወፅአ ፡ እምሕፅነ ፡ እሳት ፨ ወባሕርይ ፡ ክቡር ፨ * fol. 64, rº b.

ወሣልሳዊ ፡ እምክልኤሆሙ ፡ ኢየሐፅፅ ። ወካዕበ ፡ ኃይለ ፡ ሥላሴ ፡ ስማዕ ፡ እነግረከ ፨ አብ ፡ ይብል ፡ ንግበር ፡ ሰብአ ፡ በአርአያነ ፡ ወበአምሳሊነ ፨ ወወልድ ፡ ይቤ ፡ አነ ፡ እለብስ ፡ ሥጋ ፡ አዳም ፨ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ይቤ ፡ አነ ፡ አሐድር ፡ ውስተ ፡ ልበ ፡ ነቢያት ፡ ወሐዋርያት ፡ ውስተ ፡ ልበ ፡ ኵሎሙ ፡ ቅዱሳን ፡ እለ ፡ የአምኑ ፡ ኪያየ ፡ በርቱዕ ፡ ልብ ፡ ወበንጹሕ ፡ ሕሊና ፨ ወመለኮትኒ ፡ ምስለ ፡ ትስብእት ፡ ፩ከዊን ፤ ኢሀ

Quant aux chevaux, qui sont représentés par la flamme du feu, leur tournoiement est terrifiant. Lorsqu'ils entendent un peu la voix du Créateur, ils tremblent et ils sont épouvantés. * Le Créateur leur dit : *N'ayez pas peur et ne soyez pas épouvantés. Portez-moi, puisque moi-même je vous porte.* Lorsque, dans l'intensité de (leur) joie, ils veulent bondir, (leur) char surgit avec eux. Il parvient avec eux à terre et s'élève jusqu'aux cieux. * fol. 64, rº a.

Il n'y a pas de querelle entre (les anges). Ils ne connaissent pas la chicane, ni la dispute. Leur cœur est ouvert à la miséricorde, comme (celui de) leur Dieu. Leur encensoir demande la miséricorde. Leur croix demande la miséricorde. Leur sacrifice demande la miséricorde. Leur arche demande la miséricorde. *Leur encensoir* veut dire la prière des saints. Lorsqu'ils offrent l'encens, ils disent : *Gloire*. Il y a un feu * vivificateur pour ceux qui croient au nom (du Seigneur), et un feu de supplice pour ceux qui n'y croient pas. Le feu lui-même sort du sein du feu. C'est une substance noble. * fol. 64, rº b.

2. La Trinité. — Le troisième (mystère) n'est pas moindre que les deux (précédents). C'est encore la puissance de la Trinité. Écoute : je vais te (l')exposer. Le Père a dit : *Faisons l'homme à notre image et à notre ressemblance* [1]. Le Fils a dit : *Moi-même, je revêtirai la chair d'Adam*. L'Esprit-Saint a dit : *Moi-même, j'habiterai dans le cœur des prophètes et des apôtres, dans le cœur de*

1. Gen. i, 26.

* fol. 64, v° a.
ደገ ፡ አብ ፡ ከዊነ ፡ አብ ፨ ወወልድኒ ፡ ከዊነ ፡ ወልድ ፨ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዐ*ሩዩ ፡ ምስሌሆሙ ፨ አብ ፡ ፈናዊ ፡ ወልድ ፡ ተፈናዊ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ሥሙር ፡ በዝግብር ፨ አብ ፡ ወላዲ ፡ ወኢተወላዲ ። ወልድ ፡ ተወላዲ ፡ ወኢወላዲ ፨ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ሥሙር ፡ በምክረ ፡ ዚአሆሙ ፨ አሐዝያን ፡ እሙንቱ ፡ ወአልቦ ፡ ዘይእኅዞሙ ፨ ኰናንያን ፡ እሙንቱ ፡ ወአልቦ ፡ ዘይኴንኖሙ ፨ ያአምርዎ ፡ ለሰብእ ፡ ዘእንበለ ፡ ይፍጥርዎ ፨ ወሎሙሰ ፡ አልቦ ፡ ጥንቁቀ ፡ ዘያአምሮሙ ፨ ቀታልያን ፡ እሙንቱ ፡ ወአልቦ ፡ ዘይክል ፡ ቀቲሎቶሙ ፨ መኑ ፡ ያአምር ፡ እመ ፡ ይቀትልዎ ፡ ወእመ ፡ ያሐይውዎ ፨

ወእምድኅረ ፡ ዝንቱ ፡ ነገር ፡ አውሥአ ፡ ብርሃናዊ ፡ ወይቤሎ ፡ ለአቡየ ፡ በኀይለ ፡ ሚካኤል ፨ ስማዕ ፡ እንግርከ ፡ በምሥጢር[1] ፡ ፍካሬ ፡ ፍጥረተ ፡ ሰማይ ፡ ወምድር ፨ ግ-
* fol. 64, v° b.
ብ*ር ፡ ዘተገብረ ፡ ቀዳሚ ፡ አርአያ ፡ ውእቱ ፡ ለደኃሪ ፡ መዋዕል ፡ ለምጽአተ ፡ እግዚእ ፡ እለተ ፡ ዕሁድ ፡ አርአያሃ ፡ ይእቲ ፡ ለዕለተ ፡ ትንሣኤሁ ፡ ሐዳስ ፨ በዕለተ ፡ እሁድ ፡ እለ ፡ ተፈጥሩ ፡ ግብር ፡ አርአያሆሙ ፡ እሙንቱ ፡ ለስዩማነ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፨ ርኢኬ ፡ ከመ ፡ ሥላሴ ፡ ውስተ ፡ ኦሪት ፡ ይነግር ፡ ወይብል ፨ በቀዳሚ ፡ ገብረ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሰማየ ፨ ቀዳሚሰ ፡ ዘይቤ ፡ ክርስቶስ ፡ ውእቱ ፨ በከመ ፡ ይቤ ፡ ኢሳይያስ ፡ ነቢ

1. Ms. በምጢር.

tous les saints, qui croiront en moi avec un cœur droit et avec une intelligence pure. La divinité forme avec l'Incarnation une (seule) essence. Le Père n'a pas abandonné l'essence du Père, ni le Fils l'essence du Fils. L'Esprit-Saint est * égal à eux. Le Père est l'envoyeur du Fils envoyé. L'Esprit-Saint se plaît dans cette œuvre. Le Père est géniteur, mais pas engendré. Le Fils est engendré, mais pas géniteur. L'Esprit-Saint se plaît dans leur propre sagesse. Ils sont dominateurs et personne ne les domine. Ils sont juges et personne ne les juge. Ils connaissaient l'homme, avant de le créer. Quant à eux, personne ne les connaît à fond. Ils sont tueurs et personne ne peut les tuer. Qui sait s'ils tuent ou s'ils font vivre quelqu'un ?

* fol. 64, v° a.

3. La création du ciel et de la terre. — Après cet exposé, (l'ange) lumineux répondit et dit à mon père *Baḥayela Mikâ'êl* : Écoute que je t'expose le mystère de l'explication de la création du ciel et de la terre. L'œuvre * qui a été faite le premier (jour), est l'image du dernier des jours (et) de la venue du Seigneur. Le dimanche est l'image du jour nouveau de la résurrection (du Seigneur). Les œuvres qui ont été créées le dimanche, sont l'image des clercs de l'Église. Vois donc que la Trinité est dans la Loi, (qui) expose et dit : *Au commencement le Seigneur a fait le ciel*[1]. *Le commencement* veut dire le Christ, comme dit le prophète *Isaïe : Je suis le premier et je suis le dernier*[2]. *Jean* a dit : *Il est le premier*[3]. *Paul* a dit : *Le premier, c'est le*

* fol. 64, v° b.

1. Gen. I, 1. — 2. Is. XLI, 4. — 3. Ap. XXII, 13.

ይ ፡ አነ ፡ ቀዳማዊ ፡ ወአነ ፡ ዳኅራዊ ፨ ወዮሐንስኒ ፡ ይቤ ፡ ዝውእቱ ፡ ቀዳማዊ ፨ ወጳውሎስኒ ፡ ይቤ ፡ ቀዳሚ ፡ ክርስቶስ ፡ ውእቱ ፨ ወካዕበ ፡ ይብለከ ፡ ዮሐንስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ቀዳሚሁ ፡ ቃል ፡ ውእቱ ፨ ወማርቆስኒ ፡ ወንጌላዊ[1] ፡ ይቤ ፡ ቀዳ*ሚሁ ፡ ለወንጌል ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፨ ወበእንተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስኒ ፡ ገሀደ ፡ ይነግረከ ፡ ኦሪት ፡ ወይብል ፡ መንፈሰ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይጼልል ፡ መልዕልተ ፡ ማይ ፨ ርኢኬ ፡ ከመ ፡ ሥላሴ ፡ ውስተ ፡ ርእሰ ፡ ኦሪት ፡ ገሀደ ። ወምድርሰ ፡ ሀለወት ፡ እምትካት ፡ ዘይቤሂ ፡ ዝኒ ፡ በእንተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ እንተ ፡ ሀለወት ፡ እምትካት ፡ ውስተ ፡ ልበ ፡ እግዚአብሔር ፨ ወጽልመት ፡ መልዕልተ ፡ ቀላይ ፡ ዘይቤሂ ፡ ጽልመት ፡ አርአያሆሙ ፡ ለማኅበረ ፡ አይሁድ ። ወቀላይኒ ፡ አርአያሃ ፡ ለኦሪት ፨ ወሰማይኒ ፡ ንጹሕ ፡ አርአያሆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ በከመ ፡ ይ*ቤሉ ፡ ለሊሆሙ ፨ አርኀብነ ፡ አፉነ ፡ መጠነ ፡ ሰማይ ፡ ንጼሊ ፨ ወእሳትኒ ፡ አርአያሁ ፡ ለእሳተ ፡ ሕይወት ፡ ማሕየዊ ፨ ወማይኒ ፡ አርአያሁ ፡ ውእቱ ፡ ለጥምቀት ፡ ወነፋስኒ ፡ አርአያሁ ፡ ለመንፈስ ፡ ቅዱስ ፨ ወመንፈስ ፡ ቅዱስኒ ፡ ቀዳሲሁ ፡ ለኵሉ ፡ ፍጥረት ። ወመላእክት ፡ ቅዱሳን ፡ አርአያሆሙ ፡ ለካህናት ፨ ወብርሃን ፡ ይኩን ፡ ዘይቤ ፡ በቀዳሚ ፡ ወአርአያሁ ፡ ለቃል ፡ ውእቱ ፡ ዘይቤሂ ፡ ዘአምነ ፡ ወተጠምቀ ፡ ይድኅን ፡

* fol. 65, r° a.

* fol. 65, r° b.

ኵሉ ፡ ዘኮነ ፡ በቀዳሚ ፡ መዋዕል ፡ አርአያሁ ፡ ለደኃሪ ፡ መዋዕል ፡ ኦሪት ፡ አርአ

1. Ms. ወጉልጌላዊ.

Christ[1]. De plus, *Jean l'Évangéliste* t'a dit : *Au commencement était le Verbe*[2]. *Marc l'Évangéliste* a dit : * *Commencement de l'Évangile de Jésus-Christ, Fils du Seigneur*[3]. Au sujet de l'Esprit-Saint la Loi t'expose clairement et (te) dit : *L'Esprit du Seigneur faisait de l'ombre sur l'eau*[4]. Vois donc que la Trinité est clairement en tête de la Loi. *La terre a existé dès l'origine*. Cela veut dire l'Église, qui a existé dès l'origine dans le cœur du Seigneur. *Les ténèbres étaient au-dessus de l'abîme*[5]. *Les ténèbres* veulent dire l'image de la société des Juifs. *L'abîme* est l'image de la Loi. *Le ciel pur* est l'image des Apôtres, comme * ils ont dit eux-mêmes : *Élargissant notre bouche aussi grande que le ciel, nous prions*. *Le feu* est l'image du feu de la vie vivifiante. *L'eau* est l'image du baptême. *Le vent* est l'image de l'Esprit-Saint. *L'Esprit-Saint* est le sanctificateur de toute créature. *Les anges saints* sont l'image des prêtres. *Que la lumière soit*[6] est ce qu'a dit (le Seigneur) au commencement. C'est l'image du Verbe. Cela veut dire que celui qui aura cru et aura été baptisé sera sauvé.

* fol. 65, r° a.

* fol. 65, r° b.

4. Interprétations symboliques. — Tout ce qui est survenu au premier des jours est l'image de (ce qui surviendra au) dernier des jours. *La*

1. Col. I, 18. — 2. Jean I, 1. — 3. Marc I, 1. — 4. Gen. I, 2. — 5. Gen. I, 2. — 6. Gen. I, 3.

ያሃ ፡ ለወንጌል ፨ ወወንጌል ፡ አርአያሁ ፡ ለቃል ፡ ዘይጼውዕ ፡ ጻድቃን ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ * fol. 65, v° a. ንዑ ፡ ኀቤየ ፡ ቡሩካኑ ፡ ለአቡየ ፡ *ትረሱ ፡ መንግሥተ ፡ ዘድልው ፡ ለክሙ ፡ ወዘኢአምን ፡ ይደየን ፡ ዘይቤሂ ፡ አርአያሁ ፡ ውእቱ ፡ ለቃል ፨ ሑሩ ፡ ርጉማን ፡ ዘድልው ፡ ለሰይጣን ፡ ወለመላእክቲሁ ። ወደብተራ ፡ እስራኤል ፡ ጽላላ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ። ወቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ጽላላ ፡ ለኢየሩሳሌም ፡ ሰማያዊት ፡ ኦሪት ፡ ጽላላ ፡ ለወንጌል ፡ ቅዱስ ፨ ወንጌል ፡ ጽላላ ፡ ለሐዳስ ፡ ዓለም ፡ ነቢያት ፡ ጽላሎሙ ፡ ለሐዋርያት ፨ ወሐዋርያት ፡ ጽላሎሙ ፡ ለሕያዋን ፡ ሕይወተ ፡ መላእክት ፨

ካህናተ ፡ ኦሪት ፡ ጽላሎሙ ፡ ለካህናተ ፡ ወንጌል ። ወካህናተ ፡ ወንጌል ፡ ጽላሎሙ ፡ ለካህናተ ፡ ሰማይ ። ወባሕቱ ፡ ካህናተ ፡ ወንጌል ፡ አፈድፈዱ ፡ መባሕተ ፡ እምካህ- * fol. 65, v° b. ናተ ፡ ሰማይ ፨ እልክቱሰ ፡ ኢይእሕዝዎ ፡ ለምሥጢ*ር ፡ እንበለ ፡ በጕጠት ፡ ዘእሳት ፨ ወካህናተ ፡ ወንጌልሰ ፡ ይእኅዝዎ ፡ በእደዊሆሙ ፡ ወበእንተዝ ፡ ይቤ ፡ እግዚአብሔር ፨ አዳም ፡ ኮነ ፡ ከመ ፡ ፩እምኔነ ፨ የጊ ፡ ያንሥእ ፡ እደዊሁ ፡ ወይበልዕ ፡ ዕምዕፀ ፡ ሕይወት ፡ ወየሀዩ ፡ ለዓለም ። ከመ ፡ ፩እምኔነ ፡ ዘይቤሂ ፡ አ፩ሰ ፡ ወልድ ፡ ዋሕድ ፡ ውእቱ ። የጊ[1] ፡ ያንሥእ ፡ እደዊሁ ፡ ዘይቤሂ ፡ በእንተ ፡ ካህናት ፡ ዘያንሥኡ ፡ እደዊሆሙ ፡ ለበሊአ ፡ ሥጋሁ ፡ ለወልድ ፨ አማንኬ ፡ ዕፀ ፡ ሕይወት ፡ ለሊሁ ፡ ክርስቶስ ። በከመ ፡ ይቤ ፡

1. Ms. ያጊ.

Loi est l'image de l'Évangile. *L'Évangile* est l'image du Verbe, qui appelle * fol. 65, v° a. les justes, en disant : *Venez à moi, les bénis de mon Père,* * *afin d'hériter du royaume, qui a été préparé pour vous* [1]. *Celui qui n'aura pas cru sera damné* [2]. Cela veut dire l'image du Verbe. *Allez, maudits,* (*au feu*) *qui a été préparé pour Satan et pour ses anges* [3]. *Le tabernacle d'Israël* est l'ombre de l'Église. *L'Église* est l'ombre de la *Jérusalem* céleste. *La Loi* est l'ombre de l'Évangile saint. *L'Évangile* est l'ombre du monde nouveau. *Les prophètes* sont l'ombre des apôtres. *Les apôtres* sont l'ombre des (vivants qui mènent) la vie des anges.

Les prêtres de la Loi sont l'ombre des prêtres de l'Évangile. *Les prêtres de l'Évangile* sont l'ombre des prêtres du ciel. Cependant, les prêtres de l'Évangile surpassent en autorité les prêtres du ciel. Ceux-ci, en effet, * fol. 65, v° b. ne prennent pas le Mystère, * sauf avec des pincettes de feu. Mais les prêtres de l'Évangile le prennent avec leurs mains. C'est pourquoi le Seigneur a dit : *Adam est devenu comme l'un d'entre nous. Peut-être élèvera-t-il ses mains, mangera-t-il* (*du fruit*) *de l'arbre de la vie, et vivra-t-il pour toujours* [4]*?* *Comme l'un d'entre nous : l'un* veut dire le Fils Unique. *Peut-être élèvera-t-il ses mains* veut dire les prêtres, qui élèvent leurs mains pour manger la chair du Fils. Vraiment donc l'arbre de vie est le Christ lui-même, comme il a

1. Matth. xxv, 34. — 2. Marc xvi, 16. — 3. Matth. xxv, 41. — 4. Gen. iii, 22.

ለሊሁ ፡ አነ ፡ ውእቱ ፡ ዕፀ ፡ ሕይወት ፨ ዘበልዑ ፡ አዳም ፡ ወሔዋን ። እስመ ፡ ምሥጢር ፡ ኅቡእ ፡ ኀደረ ፡ ውስተ ፡ ልበ ፡ ሰብእ ፡ ዘውእቱ ፡ አሚን ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፨ ተፈጸመ ፡ ፍካሬ ፡ ፍጥረት ፡ ዘእኁድ ፡ ሰንበ*ት ፨ * fol. 66, r° a.

ወበዕለተ ፡ ሰኑይሂ ፡ አምሳለ ፡ ዕርገቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ይእቲ ፨ በከመ ፡ በሰኑይ ፡ ዐርገ ፡ ማይ ፡ ወከማሁ ፡ እግዚእነሂ ፡ ማየ ፡ ሕይወት ፡ ዐርገ ፡ ሰማያተ ፡ በዕለተ ፡ አርብዓ ፨ ማይሰ ፡ ኀበ ፡ ብዙኃ ፡ ይትረጐም ፡ ቦ ፡ ኀበ ፡ ይትረጐም ፡ ኀበ ፡ አሕዛብ ። ወቦ ፡ አመ ፡ ይትረጐም ፡ ኀበ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፨ ወናሁ ፡ ተፈጸመ ፡ ነገረ ፡ ምሥጢር ፡ ዘሰኑይ ፨

ወዕለተ ፡ ሠሉስኒ ፡ አምሳለ ፡ ዕለተ ፡ ፶ይእቲ ፡ እስመ ፡ ሠሉስ ፡ በሥላሴ ፡ ያርኢ ። ወበሠሉስ ፡ ይቤ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለይትጋባእ ፡ ማይ ። ውስተ ፡ ፩ ፡ ወገዝኒ ፡ ብሂል ፡ ይትጋብኡ ፡ አሕዛብ ፡ ኀቤሁ ፡ በ፩ሃይማኖት ፨

ወየብስኒ ፡ ጽንዓ ፡ ሃይማኖት ፡ ውእቱ ። ወዕፀውኒ ፡ ኀበ ፡ ሐዋርያት ፡ ያርኢ ፡ ትርጓሜሁ ፨ ወ*ሐመልማልኒ ፡ ኀበ ፡ ደቂቆሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ያርኢ ፨ ወደቂቆሙኒ ፡ ለሐዋርያት ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ በእደዊሆሙ ፨ ወዘርእኒ ፡ እሉ ፡ እሙንቱ ፡ አርድእት ፡ እለ ፡ ዘርኡ ፡ ውስተ ፡ ገጸ ፡ ምድር ፨ በበዘርኡ ፡ ዘይቤሂ ፡ በበክፍሎሙ ፡ ወበበ ፡ ስብከቶሙ ፨ ወገነትኒ ፡ ኀበ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ይትረጐም ፨ ወጽጌያቲሃ ፡ ወሕንባባቲሃኒ ፡ * fol. 66, r° b.

dit lui-même : *Je suis l'arbre de vie, (du fruit) duquel ont mangé Adam et Ève. En effet, un mystère caché habite dans le cœur de l'homme* veut dire la foi au Père, au Fils et à l'Esprit-Saint. L'explication de l'œuvre du premier jour de la semaine est terminée.

* *Au second jour,* c'est le symbole de l'Ascension de Notre-Seigneur. De même qu'au second jour l'eau est montée, de même Notre-Seigneur aussi, eau de la vie, est monté aux cieux, le quarantième jour. *L'eau* est expliquée par beaucoup (de choses); quelque part elle est expliquée par les peuples; parfois elle est expliquée par l'Église. Voici que l'exposé du mystère du second jour est terminé. * fol. 66, r° a.

Le troisième jour est le symbole du cinquantième jour. En effet, *le troisième jour* indique la Trinité. *Le troisième jour, le Seigneur a dit : Que l'eau se rassemble en un* (*endroit*) [1]. Cela veut dire que les peuples se rassembleront vers (le Seigneur) dans une même foi.

Le sec est la force de la foi. L'interprétation *des arbres* indique les apôtres. * *Les* (*plantes*) *vertes* indiquent les enfants des apôtres. *Les enfants des apôtres* sont ceux qui ont cru grâce à eux. *La semence*, ce sont les disciples, qui ont semé sur la surface de la terre. *Chacun avec sa semence* veut dire chacun avec sa part, chacun avec sa prédication. *Le jardin* est expliqué par l'Église. *Les fleurs et les baies du jardin* sont expliquées par le peuple * fol. 66, r° b.

1. Gen. I, 9.

ለገነት ፡ ኀበ ፡ ሕዝበ ፡ ክርስቲያን ፡ ይትረጎም ፨ ወዘርእኒ ፡ ዘበበዘመዱ ፡ ወበበአምሳሊሁ ፡ ወበበዘመዱ ፨ ቀዳሚ ፡ ዘመዱ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ እስራኤል ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ቦቱ ፨ ወክርስቲያንኒ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ ቦቱ ፡ እሙንቱኒ ፡ ዘመዱ ፡ ለእግዚአብሔር ። ወካዕበ ፡ ዘርእሰ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፨ ወይከውን ፡ መብልዐ ፡ ለአዕዋ * fol. 66, v° a. ፈ ፡ ሰማይ ፡ ዘይቤሂ ፡ አዕዋፍ ፡ እንከ ፡ ይ*ትረጎሙ ፡ መላእክት ፡ ሰማይ ፡ ወእሉኒ ፡ እለ ፡ አምኑ ፡ አማን ፡ በቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘተሰብከ ፡ በታሕተ ፡ ሰማይ ፡ ወይቤሉ ፡ ስብሐት ፡ ለዘሰምሮ ፡ ለሰብእ ፨

ወ፬አፍላግ ፡ ይትረጎም ፡ በ፬ወንጌላዊያን ፨ ቀዳሚ ፡ ፈለግ ፡ ኤፌሶን ፨ ወህየ ፡ ሀሎ ፡ ወርቅ ፡ ሐመልሚል ፡ ዕንቍ ፡ ክቡር ፡ ዘያሐቱ ፨ ወህየ ፡ ሀሎ ፡ ወርቅ ፡ ቀይሕ ፨ ወከመዝ ፡ እንከ ፡ ፍካሬሁ ፡ ዘነገረኒ ፡ አባ ፡ በኀይለ ፡ ሚካኤል ፡ ሊተ ፡ ለወልዱ ፡ ይስሐቅ ፡ ወጸሐፍክዎ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ጥበበ ፡ ለደኃርት ፡ ፈለግ ፡ ቀዳሚ ፡ አርአያሁ ፡ ለብሔር ፡ ወንጌል ፨ ዘጸሐፈ ፡ ማቴዎስ ፡ ወወርቅኒ ፡ ሐመልሚል ፡ ትስብእት ፡ ዘነሥ * fol. 66, v° b. አ ፡ እግዚእነ ፡ እማርያም ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ሙሴ ፡ ነ*ቢይ ፡ ርኢኩ ፡ ዕፀተ ፡ ሐመልሚል ፡ ወእሳት ፡ ሕውስ ፡ ውስቴታ ፡ ውእቱኬ ፡ መለኮቱ ፡ ለእግዚእነ ፨ ህየ ፡ ሀሎ ፡ ዕንቍ ፡ ክቡር ፡ ዘይቤሂ ፡ ጥምቀት ፡ ይእቲ ። ወበይእቲ ፡ ዕለት ፡ ጥምቀት ፡ ይበጽሕ ፡ ስሙ ፡ ለሰብእ ፡ ኀበ ፡ አምደ ፡ ወርቅ ፨ ወይእቲ ፡ ስም ፡ ሕስብት ፡ ውስተ ፡ ክፍለ ፡ መልአክ ።

des chrétiens. *Quant aux semences*, elles diffèrent chacune selon leur famille, selon leur type et selon leur espèce. La première famille du Seigneur est *Israël*, qui a cru en lui. Les chrétiens, qui croient au Seigneur, sont aussi la famille du Seigneur. De plus, *la semence* est la parole du Seigneur. Elle devient la * fol. 66, v° a. nourriture des oiseaux du ciel. *Les oiseaux* sont donc * expliqués par les anges du ciel. Ce sont ceux qui ont cru vraiment à la parole du Seigneur, qui a été prêchée sous le ciel. Ils ont dit : *Gloire à Celui qui aime les hommes.*

5. Les quatre fleuves. — *Les quatre fleuves* sont expliqués par les quatre Évangélistes. *Le premier fleuve* est l'*'Éféson. Là se trouvent l'or vert et les gemmes précieuses, qui luisent. Là se trouve l'or rouge*[1]. Telle est donc l'explication que m'a exposée *Abba Baḥayela Mikâ'êl,* à moi, son fils, *Isaac.* J'ai écrit (cela), afin que la sagesse survînt pour la postérité. *Le premier fleuve* est l'image du livre de l'Évangile, que *Matthieu* a écrit. *L'or* * fol. 66, v° b. *vert* est l'Incarnation, qu'a prise Notre-Seigneur de *Marie*, comme dit * le prophète *Moïse : J'ai vu un arbrisseau vert. Le feu était mêlé à lui*[2]. C'est donc la divinité de Notre-Seigneur. *Là se trouvent les gemmes précieuses* veut dire le baptême. Au jour du baptême, le nom de l'homme parvient à la colonne d'or. Le nom est consigné dans la part de l'ange, et inscrit dans la

1. Gen. ii, 12. — 2. Ex. iii, 2.

ወጽሕፍት ፡ ይእቲ ፡ ውስተ ፡ ክፍለ ፡ መልአክ ፡ ዘይጸመር ፡ በዕለተ[1] ፡ ጥምቀት ። ወሶበ ፡ ይእኅዝ ፡ ጾም ፡ ይጸመር ፡ ምስሌሁ ፡ መልአከ ፡ ጾም ፡ ዘዓርብ ፡ ወረቡዕ ፨ ወሶበ ፡ ይከውን ፡ መሓሪ ፡ ይጸመር ፡ ምስሌሁ ፡ መልአከ ፡ ምሕረት ። ወያበጽሖ ፡ ኀበ ፡ መልአከ ፡ ሕይወት ፨ ውእቱ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልድ ፡ ዋሕድ ፡ እስመ ፡ ይቤሎ ፡ ለአቡሁ ፡ መሐር ፡ ሊተ ፡ ሕዝብየ ፡ እለ ፡ ሕቱማን ፡ በደመ ፡ ገቦየ ፨ * ወአማን ፡ ይምሕር ፡ ሎቱ ፡

* fol. 67, r° a.

ወዘይወዕእ ፡ እምነ ፡ ፈለግ ፡ ፍካሬሁ ፡ ያርኢ ፡ ኀበ ፡ ሕፃናት ፡ እለ ፡ ቀተሎሙ ፡ ሄሮድስ ፡ ወአማን ፡ ቀዪሓን ፡ እሉ ፡ በደመ ፡ ስምዕ ፨ ወካልዕ ፡ ፈለግ ፡ ግዮን ፡ ዘይቤሂ ፡ ያርኢ ፡ ኀበ ፡ ካልዕ ፡ ብሔረ ፡ ወንጌል ፡ ዘጸሐፈ ፡ ማርቆስ ፡ አዶ ፡ ውስተ ፡ አድያመ ፡ ግብጽ ፡ ወኢትዮጵያ ፨ ወሣልስ ፡ ፈለግ ፡ ጤግሮስ ፡ ዘይቤ ፡ ውእቱኬ ፡ አርአያሁ ፡ ለብሔረ ፡ ወንጌል ፡ ዘጸሐፈ ፡ ሉቃስ ፡ ወያአውድ ፡ ብሔረ ፡ ፋርስ[2] ፡ ፋርስሰ ፡ ዝዓለም ፡ ውእቱ ። ወፋርስኒ ፡ ካዕበ ፡ እሳት ፡ ብሂል ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ኢሳይያስ ፡ ወያውዒ ፡ በፋርስ ፡ ኀይል ፨ ወራብዕ ፡ ፈለግ ፡ ኤፍራጥስ ፡ ውእቱ ፡ ዘያዓውድ ፡ ዮርዳኖስ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለብሔረ ፡ ወንጌል ፡ ዘጸሐፈ ፡ ዮሐን*ስ ፡ ዘውእቱ ፡ ነባቤ ፡ መለኮት ፨ ወዮሐንስ ፡ ጸሐፈ ፡ በነገረ ፡ ሮሜ ፡ ለሰብአ ፡ ኤፌሶን ፡ እስመ ፡ ኤፌሶን ፡ ሮሜ ፡ ይእቲ ፡ ወሉቃስኒ ፡ ጸሐፈ ፡ በነገረ ፡ ሮሜ ፨ ወማርቆስኒ ፡ በቅብጢ ፨ ወማቴዎስኒ ፡ በዕብራይስጢ ፨

* fol. 67, r° b.

1. Ms. በዕለተ ፡ ተ ፡ — 2. Ms. ፋርርስ.

part de l'ange qui est adjoint (à l'homme), le jour du baptême. Lorsqu'il prend le jeûne, l'ange du jeûne se joint à lui, le vendredi et le mercredi. Lorsqu'il devient miséricordieux, l'ange de la miséricorde se joint à lui. Il le fera parvenir à l'Ange de la vie, c'est-à-dire (à) *Jésus-Christ,* le Fils Unique. En effet, (*Jésus*) dira à son Père : *Aie pitié de mon peuple, qui est marqué du sang de mon côté.* * Vraiment (le Père) aura pitié (du peuple).

* fol. 67, r° a.

6. Explication des fleuves. — (Voici) l'explication qui ressort des fleuves. (*Le premier fleuve*) indique les enfants qu'*Hérode* a tués. Vraiment ces (enfants) sont rouges par le sang du martyre. *Le second fleuve* est le *Geyon.* Il indique le second livre de l'Évangile qu'a écrit *Marc.* Il est autour du territoire de l'*Égypte* et de l'*Éthiopie. Le troisième fleuve* est le *Tigre,* c'est-à-dire donc le symbole du livre de l'Évangile, qu'a écrit *Luc.* Il entoure le pays de la *Perse. La Perse* est ce monde-ci. *La Perse* veut dire encore le feu, comme dit *Isaïe : (Le feu) consumera la Perse (avec) force. Le quatrième fleuve* est l'*Euphrate,* qui entoure (le pays de) *Yordânos.* C'est le symbole du livre de l'Évangile qu'a écrit *Jean,* * qui est le théologien de la divinité. *Jean* a écrit dans la langue de *Rome* aux gens d'*Éphèse.* En effet, *Éphèse,* c'est *Rome. Luc* aussi a écrit dans la langue de *Rome. Marc* (a écrit) en copte ; *Matthieu* en hébreu.

* fol. 67, r° b.

ወኤፌሶን ፡ ትውኅዝ ፡ ሐሊብ ፡ ዘውእቱ ፡ ትምህርቱ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እግዚእነ ፨ ወግዮን ፡ ትውሕዝ ፡ ወይን ፡ ዘውእቱ ፡ ፍሥሓ ፡ ትንሣኤሁ ፨ ወጤግሮስ ፡ ትውሕዝ ፡ መዓር ፡ ዘውእቱ ፡ አምሳለ ፡ ትዕግሥቱ ፡ ወሕማማቲሁ ፨ ወኤፍራጦስ ፡ ትውሕዝ ፡ ቅብዓ ፡ ዘውእቱ ፡ አምሳለ ፡ መዊዕ ፡ ዘመለኮት ፨ ወዝውእቱ ፡ ፈለግ ፡ ርስቶሙ ፡ ለጻድቃን ፡ ወለሕፃናት ፨ ወእለ ፡ ቦሙ ፡ ሕድጋት[1] ፡ አበሳ ፡ ይሰትዩ ፡ እምፈለገ ፡ ሐ
* fol. 67, v° a. ሊብ ፨ ወእለ ፡ ቦሙ ፡ ጸዊረ ፡ ነገ*ር ፡ ይሰትዩ ፡ እምፈለገ ፡ መዓር ፨ ወእለ ፡ ቦሙ ፡ ፍሥሓ ፡ መንፈስ ፡ ይሰትዩ ፡ እምፈለገ ፡ ወይን ፨ ወእለ ፡ መጠዉ ፡ ነፍሶሙ ፡ በእንተ ፡ ቢጾሙ ፡ ይሰትዩ ፡ እምፈለገ ፡ ቅብዕ ፨

ወዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ዘከርነ ፡ እንበይነ ፡ ግብር ፡ ዘተፈጥረ ፡ በዕለተ ፡ ሠሉስ ፨ ወኵሉ ፡ ነገር ፡ ዘሠሉስ ፡ ወፍከሬሁ ፡ በምሥጢር ፡ ተፈጸመ ፨ ወበረቡዕ ፡ ይቤ ፡ ይኩን ፡ ፀሐይ ፡ ወወርኃ ፡ ወከዋክብት ፡ ወዕለተ ፡ ረቡዕ ፡ እንከ ፡ አምሳለ ፡ ደብረ ፡ ታቦር ፨ ወወርኃኒ ፡ አርአያሁ ፡ ለጴጥሮስ ፡ ወለኵሎሙ ፡ አኀዊሁ ፡ ሐዋርያት ፡ ወከዋክብትኒ ፡ አርአያሆሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ ጻድቃን ፨ ወዘመሰልናሃ ፡ ለዛቲ ፡ ዕለት ፡ በአምሳለ ፡ ዕለተ ፡ ደብረ ፡ ታቦር ፡ በእንተ ፡ ስኖሙ ፡ ለፀሐይ ፡ ወወርኃ ፡ ወከዋክብት ። እስመ ፡ ከመ ፡ ፀሐ
* fol. 67, v° b. ይ ፡ ምክዕቢተ ፡ ይበርሁ ፡ ጻድቃን ፨ ወዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ *ነገረ ፡ ፍከሬ ፡ ዘበእንተ ፡ ረቡዕ ።

1. Ms. ሕጋት.

(*De*) *l' 'Éféson coule le lait,* c'est-à-dire la doctrine de *Jésus-Christ Notre-Seigneur.* (*Du*) *Geyon coule le vin,* c'est-à-dire la joie de sa résurrection. (*Du*) *Tigre coule le miel*, c'est-à-dire le symbole de sa patience et de ses souffrances. (*De*) *l'Euphrate coule l'huile,* c'est-à-dire le symbole de la victoire de la divinité. C'est le fleuve de l'héritage des justes et des enfants. Ceux qui auront répudié le péché, boiront du fleuve du lait. Ceux qui auront eu la charge de
* fol. 67, v° a. la parole, * boiront du fleuve du miel. Ceux qui auront eu la joie de l'esprit, boiront du fleuve du vin. Ceux qui auront livré leur âme à cause de leur prochain, boiront du fleuve de l'huile.

7. Les jours de la création. — Nous avons mentionné tout ceci au sujet de l'œuvre qui a été créée le troisième jour. Tout l'exposé du troisième jour et l'explication du mystère sont terminés. *Le quatrième jour, il a dit : Que soient le soleil, la lune et les étoiles*[1]. *Le quatrième jour* est donc le symbole de la montagne du *Thabor. La lune* est l'image de *Pierre* et de tous ses frères, les apôtres. *Les étoiles* sont l'image de tous les justes. Nous comparons ce jour au jour[2] du mont *Thabor,* à cause de la beauté du soleil, de la lune et des étoiles. En effet, les justes brilleront deux fois comme le soleil. Ceci est
* fol. 67, v° b. * l'exposé de l'explication qui a trait au quatrième jour.

1. Gen. I, 14. — 2. M. à m. « au symbole du jour ».

ወይቤ ፡ በሐሙስ ፡ ያውፅእ ፡ ማይ ፡ አዕዋፈ ፡ ወዓሣተኒ ፡ ወአናብርት ፡፡ ወ፪እለ ፡ ስሞሙ ፡ ቤሔሞት ፡ ወሌዋያታን ፡፡ ዕለተ ፡ ሐሙስ ፡ እንከ ፡ ትትረጐም ፡ በጸሎተ ፡ ሐሙስ ፡ ባቲ ፡ ዘአርአየ ፡ እግዚእነ ፡ ወጥኖ ፡ ሥጋሁ ፡ ወደሙ ፡፡ ወአዕዋፍኒ ፡ እለ ፡ ወዐኡ ፡ በሐሙስ ፡ ይትረጐሙ ፡ በሐዋርያት ፡ እለ ፡ ወሀቦሙ ፡ ሥጋሁ ፡ በሰርክ ፡ ሐሙስ ፡፡ ወአሣኒ ፡ ይትረጐሙ ፡ በአበው ፡ ቅዱሳን ፡ እለ ፡ ተዋነዩ ፡ ውስተ ፡ ሲኦል ፡ ወወዕኡ ፡ በደመ ፡ ገቦሁ ፡፡ ወአናብርት[1] ፡ ያርኢ ፡ ኀበ ፡ ሰይጣን ፡ ውኀበ ፡ ማኅበረ ፡ አይሁድ ፡፡ ወዕንስሳ ፡ ያርኢ ፡ ኀበ ፡ ምሳሐ ፡ ቅዱሳን ፡፡ ወከመዝ ፡ ነገሩ ፡ ወከመዝ ፡ ፍካሬሁ ፡ ዘለሐሙስ ፡ ምሥጢር ፡ ኮነ ፡፡ ዘበእንተ ፡ ዓርብ ፡፡ በዓርብ ፡ ተፈጥሩ ፡ አራዊት ፡ ወእንስሳ ፡ ወአዕማግ ፡ ዘውእቱ ፡ ተሐዋ*ስያን ፡ ብሂል ፡ ወአዳም ፡ ተፈጥረ ፡ ድኅረ ፡ ኵሉ ፡ አራዊት ፡ ወዝ ፡ እንከ ፡ ይትረጐም ፡ በሊቃነ ፡ ካህናት ፡ ወማሕበረ ፡ አይሁድ ፡ እለ ፡ ተጋብኡ ፡ ላዕለ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ በዕለተ ፡ ዓርብ ፡

* fol. 68, r° a.

ወእንስሳሂ ፡ ይትረጐሙ ፡ በአሕዛብ ፡ እስመ ፡ ኀረዮሙ ፡ በዲበ ፡ መስቀል ፡ ወከመሰ ፡ አሕዛብ ፡ ተሰምዩ ፡ እንስሳ ፡፡ ይቤ ፡ እቤ[2] ፡ ኢሳይያስ ፡ ነገር ፡ በእንተ ፡ እንስሳ ፡ ገዳም ፡ በእንተ ፡ አሕዛብ ፡ ብሂል ፡፡ ወምክያስኒ ፡ ይቤ ፡ ከመ ፡ እንስሳ ፡ በማእከለ ፡ እንስሳ ፡ ዘገዳም ፡፡ ዝኒ ፡ ብሒል ፡ ከመ ፡ ክርስቶስ ፡ በማእከለ ፡ አሕዛብ ፡ ብሂል ፡፡ ወዕዝራ

1. Ms. አናምርት *tigres,* mais le contexte nous oblige de lire አናብርት *monstres marins.* En effet, est donnée ici l'explication de ce mot, précédemment cité à propos de l'œuvre du cinquième jour. — 2. Ms. ኢቤ.

Le cinquième jour, il a dit : Que l'eau produise les oiseaux, les poissons, les monstres marins et les deux (*monstres*) [1], *qui s'appellent Bêhêmot et Léviathan. Le cinquième jour* est donc expliqué par la prière du jeudi, dans laquelle Notre-Seigneur a fait voir les prémices de sa chair et de son sang. *Les oiseaux,* qui sont sortis le cinquième jour, sont expliqués par les apôtres, à qui il a donné sa chair, le jeudi soir. *Les poissons* sont expliqués par les saints Pères, qui ont joué dans le Schéol, et sont sortis, (délivrés) par le sang de son côté. *Les monstres marins* indiquent *Satan* et la société des Juifs. *Les animaux* indiquent le festin des saints. Tel est l'exposé et telle est l'explication du cinquième jour. Ce qui a trait au vendredi est un mystère. Le vendredi ont été créés les bêtes, les animaux et les reptiles, * c'est-à-dire les êtres rampants. *Adam* a été créé après toutes les bêtes. Ceci est donc expliqué par les princes des prêtres et la société des Juifs, qui se sont réunis à *Jérusalem,* le vendredi.

* fol. 68, r° a.

Les animaux sont expliqués par les peuples. En effet, (*Jésus*) les a choisis sur la croix. Comme quoi les peuples ont été appelés *animaux, Isaïe* a dit : *Je fais un exposé au sujet des animaux du désert,* c'est-à-dire au sujet des peuples. *Michée* a dit que *les animaux* (*domestiques*) *sont au milieu des animaux du désert.* Ceci même veut dire que le Christ a été au milieu des peu-

1. Gen. I, 20.

ኒ ፡ ይቤ ፡ ተንሥእ ፡ አንበሳ ፡ እምገዳም ። ወከመሰ ፡ ተሰምዩ ፡ አራዊት ፡ ተሰምዩ ፡
ማኅበረ ፡ አይሁድ ፨ ስማዕ ፡ ዘይቤ ፡ ዮሐንስ ፡ መጥምቅ ፡ ትውልደ ፡ አራዊተ ፡ ምድ
* fol. 68, r° b. ር ፡ መኑ ፡ አመረክሙ ፡ ወነ*ቢያትኒ ፡ ይቤሉ ፡ አራዊተ ፡ ምድር ፡ እለ ፡ ይልሕሱ ፡ መ
ሬተ ፡ መሬተ ፡ ይልሕሱ ፡ ዘይቤሂ ፡ ዘውእቱ ፡ እልወቶሙ ፡ ዘአለው ፡ ፈጣሬ ፡ ወዘይ
ትሐወሱ ፡ ዘይቤሂ ፡ እሉ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ተሐዋስያን ፡ ሕዝብ ፡ እለ ፡ ተፈጥሩ ፡ በ
ላዕለ ፡ አዳም ፡ እለ ፡ ይነብሩ ፡ ውስተ ፡ ምድር ፨ በከመ ፡ ይቤ ፡ ዳዊት ፡ ዛቲ ፡ ባሕር ፡
ዓባይ ፡ ህየ ፡ ዘይትሐወስ ፡ ዘአልቦ ፡ ኍልቈ[1] ። ባሕርሰ ፡ ዓለም ፡ ውእቱ ፨ ወዘይትሐወ
ስኒ ፡ አሕዛብ ፡ እሙንቱ ።

ወከመ ፡ ምንትኑ ፡ አዳም ፡ ተፈጥረ ፡ ድኅረ ፡ ኵሉ ፡ በከመ ፡ አዳም ፡ ተፈጥረ ፡
በዕለተ ፡ ዓርብ ፨ ወከማሁ ፡ እግዚእነሂ ፡ ዓርገ ፡ ዲበ ፡ ዕፀ ፡ መስቀል ፡ በዕለተ ፡ ዓር
ብ ፨ ወይቤ ፡ ይኩኑ ፡ ፩ኵሎሙ ፡ ወአዳምሰ ፡ ተፈጥረ ፡ በዕለተ ፡ ዐርብ ፡ እንከ ፡ አርአ
* fol. 68, v° a. ያሃ ፡ ለስቅለተ ፡ እግዚእ ፡ ይእቲ ፨ ወእምኔሁ ፡ ሠረፁ ፡ አሕዛብ ፡ *ሶበ ፡ ጸለየ ፡ በ
ዲበ ፡ መስቀል ፡ ወይቤ ፡ ይኩኑ ፡ ፩ኵሎሙ ፨ ወአዳምሰ ፡ ቀፈጥረ ፡ በ፬ጠባይዕ ፡ ወ
ክርስቶስኒ ፡ ደመረ ፡ መለኮቶ ፡ ማዕከለ ፡ ትርብዓን ፨ ወዕለተ ፡ ዓርብሰ ፡ አርአያሃ ፡ እ
ንከ ፡ ለስቅለተ ፡ እግዚእ ፨ ወበይእቲ ፡ ዕለት ፡ ሶበ ፡ ውሕዘ ፡ ደም ፡ ወማይ ፡ እምገበ

1. Ms. ኖልቈ.

ples. *Esdras* a dit : *Lève-toi, ô lion,* (*venant*) *du désert.* Comme quoi la société des Juifs a été appelée (*troupeau de*) *bêtes,* écoute ce qu'a dit *Jean-Baptiste : Race* * fol. 68, r° b. *de serpents, qui vous a montré*[1]... ? * Les prophètes ont dit : *Les serpents sont* (*les bêtes*) *qui lèchent la poussière. Lèchent la poussière* veut dire la défection de ceux qui ont abandonné le Créateur. *Les êtres qui se meuvent* veulent dire la famille des reptiles, qui a été créée contre *Adam,* (et) qui demeure sur la terre, comme a dit *David : La mer est grande ; là sont les reptiles innombrables*[2]. *La mer*, c'est le monde. *Les reptiles* sont les peuples.

8. Création d'Adam. — Comment se fait-il qu'*Adam* ait été créé après tous (les êtres)? De même qu'*Adam* a été créé le vendredi, de même Notre-Seigneur est monté sur le bois de la croix le vendredi. Il a dit : *Qu'ils soient tous un*[3]. *Adam* a été créé le vendredi. C'est donc l'image du crucifiement du * fol. 68, v° a. Seigneur. C'est d'(*Adam*) que les peuples se sont propagés. * Lorsque (le Christ) eut prié sur la croix, il a dit : *Qu'ils soient tous un. Adam* a été créé avec les quatre éléments. Le Christ aussi a uni sa divinité entre les quatre (éléments). *Le vendredi* est donc l'image du crucifiement du Seigneur. Ce jour-là, lorsque le sang et l'eau eurent coulé du côté de l'Auteur du bien, le rocher

1. Matth. III, 7. — 2. Ps. CIII, 25. — 3. Jean XVII, 11.

ሁ ፡ ለውእቱ ፡ ገባሬ ፡ ሠናያት ፡ ተሰጥቀ ፡ ኰኵሕ ፡ ወቦአ ፡ ውእቱ ፡ ማየ ፡ ሕይወት ፡ ውስተ ፡ አፉሁ ፡ ለአዳም ፡ ወኮኖ ፡ ሕይወተ ፨

ወሶበ ፡ ወፅአ ፡ መንፈሱ ፡ ለእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወረደ ፡ ውስተ ፡ ሲኦል ፡ በነፍሰ ፡ ሥጋ[1] ፡ ወበመለኮት ፨ ወሥጋሁሰ ፡ ተረፈ ፡ ዲበ ፡ መስቀል ፨ ወመለኮቱኒ ፡ ኢተፈልጠ ፡ ካዕበ ፡ እምውእቱ ፡ ሥጋ ፨ በነፍሰ ፡ ሥጋሁ[2] ፡ ወበመለኮቱ ፡ አውፅአሙ ለሕሩያኒሁ ፡ ወፈነዎሙ ፡ ከመ ፡ ይባኡ ፡ ውስተ ፡ ገነት ፨ ወይቤሎሙ ፡ ሑሩ ፡ ውስተ ፡ ገነት ፡ ወፈ*ያታይ ፡ ዘየማን ፡ ውእቱ ፡ ይምራሕክሙ ፨ ወሰሚዖሙ ፡ ዘንተ ፡ ይቤሉ ፡ ጻድቃን ፡ ወይቤሉ ፡ መኑ ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱ ፡ ፈያታይ ፡ ዘየማን ፡ አዳምኑ ፡ አበ ፡ ዓለም ፨ ወሚመ ፡ ኖኅ ፨ አው ፡ አብርሃምኑ ፡ አርከ ፡ እግዚእ ፡ ወሚመ ፡ ይስሐቅ ፡ ንጹሕ ፡ አው ፡ ያዕቆብ ፡ ቅዱስ ፡ ወሚመ ፡ ሙሴ ፡ የዋህ ፨ አው ፡ ዳዊትኑ ፡ ሐዳጌ ፡ አበሳ ፡ ወሚመ ፡ ሰሙኤል ፡ ራትዕ[3] ። አው ፡ ሰሎሞን ፡ ጠቢብ ፨ ወሚመ ፡ ኢዮስያስ ፡ ዘአምለከ ፡ በርትዕ ፨ አው ፡ ሕዝቅያስኑ ፡ ዘሖረ ፡ ቅድሜሁ ፡ በጽድቅ ፡ ወበርትዕ ፨ ወሚመ ፡ ሕዝቅኤል ፡ ዘርእዮ ፡ ማእከለ ፡ እንስሳ ፡ እሳት ፡ አርባዕ ፨ አው ፡ መኑ ፡ ውእቱ ፡ ዝንቱ ፡ ዘየሐውር ፡ ቅድመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወዘይሰረር ፡ በፍሥሓ ፨ ወመኑ ፡ ውእቱ ፡ ዘይቤል ፡ እግዚእን ፡ ፈያታይ ፡ ዘየማን ፡ ይምራህክሙ ፨ * fol. 68, v° b.

ወአውሥአ ፡ ፈያታ*ይ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ኢኮንኩ ፡ አንሰ ፡ እምእለ ፡ ትቤሉ ፡ አን * fol. 69, r° a.

1. Ms. በነፍስተ ፡ ሥጋ *avec son corps de chair*, mais le contexte nous oblige de lire በነፍስ ፡ ሥጋ *avec l'âme de son corps*. — 2. Cf. note 1. — 3. Ms. ራብዕ.

s'est fendu. Elle-même, l'eau de la vie est entrée dans la bouche d'*Adam* et est devenue pour lui la vie.

9. L'entrée au ciel et le bon larron. — Lorsque l'esprit du Seigneur *Jésus* fut sorti (de son corps), il descendit dans le Schéol, avec son âme et avec (sa) divinité. Mais son corps resta sur la croix. Sa divinité n'a pas été séparée à nouveau du corps. Par l'âme de son corps et par sa divinité il a fait sortir les élus, et les a envoyés, afin qu'ils entrassent dans le paradis. Il leur a dit : *Allez dans le paradis. Que * le brigand, qui était à ma droite, vous conduise lui-même.* Ayant entendu ceci, les justes dirent : *Qui est ce brigand, qui était à (sa) droite? Est-ce Adam, le père du monde, ou Noé, ou Abraham, l'ami du Seigneur, ou Isaac, le pur, ou Jacob, le saint, où Moïse, le doux, ou David, qui a abandonné le péché, ou Samuel, l'intègre, ou Salomon, le sage, ou Josias, qui a rendu le culte (au Seigneur) dans la droiture, ou Ézéchias, qui est allé en présence (du Seigneur) dans la justice et dans la droiture, ou Ézéchiel, qui l'a vu entre les quatre animaux de feu? Qui est celui-ci, qui va en présence du Seigneur et qui bondit de joie? Qui est celui de qui Notre-Seigneur a dit : Que le brigand de droite vous conduise?* * fol. 68, v° b.

Le brigand répondit * et leur dit : *Quant à moi, je ne suis pas de ceux que* * fol. 69, r° a.

ትሙ ። አላ ፡ አንሰኬ ፡ ዘተሐጸብኩ ፡ እምን[እ]ስየ ፡ በደመ ፡ ሰብእ ፡ ወዳዕሙ ፡ ሕሬት ፡ ቀጸበተኒ ፨ ወሊተሰ ፡ እምንእስየ ፡ ስዩም ፡ ምሕረት ፡ ውስተ ፡ ልብየ ፨ ወለዘ ፡ ቀተልክዎሚ ፡ ሰብእ ፡ እበኪ ፡ ዲበ ፡ ርእሱ ፡ ወአእወዩ ፡ ወይእቲኬ ፡ አብጽሐተኒ ፡ ኀበ ፡ ዛቲ ፡ ምሕረት ፨ ወዘንተ ፡ ብሂሎ ፡ ሰረረ ፡ በፍሥሓ ፡ ወውስተ ፡ እዴሁ ፡ እኂዞ[1] ፡ መጽሐፈ ፡ እንተ ፡ ትብል ፡ አርኅው ፡ ኆኅተ ፡ አንትሙ ፡ ሱራፌል ፡ ወኪሩቤል ፡ አርኅው ፡ አርኅውነ ፡ ወከማሁ ፡ ይቤሉ ፡ ጻድቃን ፡ ኵሎሙ ፨ ወይቤልዎሙ ፡ ሱራፌል ፡ ኢያርኅወክሙ ፡ ወኪሩቤልኒ ፡ ይቤሉ ፡ ኢያበውአክሙ ፨ ወሶቤሃ ፡ አርአዮ ፡ መጽሐፈ ፡ ለኪሩቤል ፡ ዝኩ ፡ ፈያታዊ ፡ ዘውእቱ ፡ ዴማስ ፡ ዘሀሎ ፡ ውስተ ፡ እዴሁ ፡ ዘጽሑፍ ፡ በ
* fol. 69, r° b. ደመ ፡ በኵር ፡ *ዘውእቱ ፡ ደመ ፡ ውእቱ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ አብ ፡ ዋሕድ ፨ ወሶበ ፡ አንበበ ፡ ውእተ ፡ መጽሐፈ ፡ ውእቱ ፡ መልአክ ፡ ገደፈ ፡ ውእተ ፡ ኵናተ ፡ ዘእሳት ፡ እምውስተ ፡ እዴሁ ፨ ወእምዝ ፡ ቦአ[2] ፡ ቅድመ ፡ ፈያታይ ፡ ዘየማን ፨

ወበመትልወ ፡ ዚአሁ ፡ ቦኡ ፡ ኵሎሙ ፡ ጻድቃን ፡ ውስተ ፡ ገነት ፡ አዳም ፡ አበ ፡ ዓለም ፡ የበበ ፨ ወኖኅኒ ፡ ከበሮ ፡ ዘበጠ ፡ አብርሃም ፡ አእኰተ ፡ ወይስሐቅ ፡ ሰብሐ ፡ ወያዕቆብ ፡ ወደሰ ፡ ወሙሴ ፡ እደወ ፡ ጠፍሐ ፡ ወአሮን ፡ በረከ ። ወሰሙኤል ፡ ተፈሥሐ ፨ ወዳዊት ፡ ጸናጽለ ፡ አድመጸ ፨ ሰሎሞን ፡ አስተአጸበ ፨ ወሕዝቅኤል ፡ ወኢዮ

1. Ms. ኢኂዞ. — 2. Ms. ቦቦአ.

vous avez nommés vous-mêmes. Mais, moi, je me suis lavé, dès ma jeunesse, dans le sang des hommes. Cependant l'élection m'a fait signe. Certes, dès ma jeunesse, la miséricorde a été posée dans mon cœur. J'ai pleuré sur la tête des hommes que j'avais tués. Je me suis lamenté, et cela m'a fait parvenir vers la miséricorde. Ayant dit ceci, il bondit de joie, après avoir pris dans sa main le livre qui dit : *Ouvrez les portes, vous Séraphins et Chérubins; ouvrez-nous, ouvrez-nous*[1]. C'est ainsi que dirent tous les justes. Les *Séraphins* leur dirent : (*Le Seigneur*) *ne vous ouvrira pas*. Les *Chérubins* aussi dirent : *Il ne vous fera pas entrer*. Aussitôt ce brigand, c'est-à-dire *Dêmâs,* fit voir aux *Chérubins* le livre qui se
* fol. 69, r° b. trouvait dans sa main, et qui était écrit avec le sang du premier-né, * c'est-à-dire (avec) le sang de *Notre-Seigneur Jésus-Christ,* le Fils Unique du Père. Lorsque l'ange lui-même eut lu ce livre, il jeta le glaive de feu de sa main. Puis il entra devant le brigand de la droite.

10. Entrée des justes dans le ciel. — A sa suite, tous les justes entrèrent dans le paradis. *Adam,* le père du monde, poussait des cris de joie. *Noé* frappait du tambour. *Abraham* rendait grâces. *Isaac* glorifiait. *Jacob* louait. *Moïse* battait des mains. *Aaron* bénissait. *Samuel* se réjouissait. *David* faisait résonner les cymbales. *Salomon* admirait. *Ézéchiel* et *Josias* se réjouissaient.

1. Ps. xxiii, 7.

ስያስ ፡ ተፈሥሐ ፨ ወኢሳይያስ ፡ ይቤ ፡ ጸባኦት ፡ ውእቱ ፨ ወተቀዋም ፡ ምክሩ ፡ እንተ ፡ ሐለየ ። ወኢዮብ ፡ ይቤ ፡ እጉሥ ፡ በትእግሥቱ ፡ ዘይትዔገስ ፡ ኀጢአተ ፡ ዓለም ። ወኤ*ርምያስ ፡ ይቤ ፡ ለሕይወትነ ፡ መጽአ ፡ ወልድ ፡ ዋሕድ ፨ ወሕዝቅኤልኒ (* fol. 69, v° a.) ፡ ይቤ ፡ በዳዊት ፡ ገብሩ ፡ ይርእየነ ። ዳንኤልኒ ፡ ይቤ ፡ ራእየ ፡ ነቢያት ፡ ተአትበ ፨ ወዘካርያስኒ ፡ ይቤ ፡ በርሀ ፡ ሠረቀ ፡ እምብእሲ ፨ አሞጽኒ ፡ ይቤ ፡ ተሰፍሐ ፡ ትፍሥሕት ፡ ውስተ ፡ ኵሉ ፡ ምድር ፨ ወኢያሱኒ ፡ ነሥአ ፡ ከበሮ ፡ እምእደ ፡ ኖኅ ፨ ወኀለየ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ይትፌሣሕ ፡ ሰማይ ፡ ወትትሐሰይ ፡ ምድር ፨ ወኵሎሙ ፡ ጉባኤ ፡ ነቢያት ፡ ዘፈኑ ፡ ወአንፈርዓጹ ፡ ወወውዑ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ ስብሐት ፡ ሎቱ ፡ ለዘአግብአነ ፡ ውስተ ፡ ዘቀዳሚ ፡ ርስትነ ፡ ለዘ ፡ በእንተ ፡ ሞቱ ፡ ሕይወተ ፡ ጸገወነ ፨ ወአኮ ፡ ባሕቲቶሙ ፡ ዘተፈሥሑ ፡ አላ ፡ ኵሎሙ ፡ እለ ፡ ሀለው ፡ በሰማያት ፡ ወእለ ፡ በምድር ፡ ተፈሥሑ ፨ ወዘንተ ፡ ነገረ ፡ ዘከርነ ፡ እንበይነ ፡ ግብር ፡ ዘተፈጥረ ፡ በዕለተ ፡ ዓርብ ፡ ስብሐት ፡ ሎቱ ፡ ለፈጣሪ ፡ አሜን ፨

ወበቀዳሚ*ትሰ ፡ ሰንበት ፡ አዕረፈ ፡ በሥላሴሁ ፡ ወአዘዘ ፡ ባቲ ፡ ከመ ፡ ያእርፉ ፡ እምግብር (* fol. 69, v° b.) ፨ ወይእቲሰ ፡ ዕለት ፡ አምሳለ ፡ ዕረፍቶሙ ፡ ለጻድቃን ፨ ወባቲ ፡ አሰንበቱ ፡ መላእክተ ፡ ቅዳሴ ፨ ወባእዳንሰ ፡ መላእክት ፡ ተፈነው ፡ ኀበ ፡ ለአከሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ እግዚእ ፨ ወእሙንቱሰ ፡ መላእክት ፡ ገጽ ፡ መላእክተ ፡ ቅዳሴ ፡ ቦሙ ፡ ክስበተ ፡ ለመላ

Isaïe disait : *C'est (le Seigneur) Sabaoth. Le dessein qu'il conçoit est un fondement*[1]. *Job* disait : *Il est le patient qui, dans sa patience, supporte les péchés du monde.* * *Jérémie* disait : *C'est pour (donner) la vie qu'est venu le Fils Unique.* (* fol. 69, v° a.) *Ézéchiel* disait : *Il nous a vus dans David, son serviteur. Daniel* disait : *La vision des prophètes a été scellée*[2]. *Zacharie* disait : *Une lumière s'est levée d'entre les hommes. Amos* disait : *Le bonheur a été étendu sur toute la terre. Josué* prenait le tambour de la main de *Noé*. Il chantait, en disant : *Le ciel se réjouira et la terre exultera*[3]. Toute l'assemblée des prophètes dansait, sautait et criait, en disant : *Gloire à Celui qui nous a fait revenir dans notre premier héritage; à Celui qui, par sa mort, nous a gratifiés de la vie.* Ce ne sont pas (les prophètes) seulement, qui se sont réjouis, mais tous ceux qui se sont trouvés dans les cieux. Ceux qui (se sont trouvés) sur la terre se sont réjouis (aussi). Nous avons mentionné cet exposé au sujet de l'œuvre qui a été créée le vendredi. Gloire au Créateur! Amen.

11. Le repos du sabbat et la circoncision des anges. — C'est au premier * sabbat que (le Seigneur) s'est reposé dans sa Trinité. Il a ordonné par (* fol. 69, v° b.) là qu'on se reposât de (toute) œuvre. Ce jour est le symbole du repos des justes. C'est en ce (jour) que les anges de la sanctification observent le sabbat. Les autres anges sont envoyés là où le Seigneur les députe. Les anges de la face et les anges de la sanctification ont la circoncision. Comme quoi les anges

1. Is. xlvi, 10. — 2. Dan. ix, 24. — 3. I Par. xvi, 31 (Ps. xcv, 11).

እክቱ : ቅዳሴ ፨ ወከመሰ : ቦሙ : ክስቡት : ለመላእክት : ገጽ : ወለመላእክት : ቅዳሴ : ስማዕ : ዘከመ : ይቤ : መጽሐፈ : ኩፋሌ : ከመዝ : ክስቡቶሙ : ለመላእክት : ቅዳሴ : ርቱዕኬ : ከመ : ንበል : ኵልነ : ስብሐት : ለዘ : ፈጠረ : ኪያነ : ለሕይወት : ዘለዓለም : አሜን ፨

ወካዕበ : እነግር : ነገረ : ይቤ : ይስሐቅ : ወልዱ : ለአባ : በጸሎተ : ሚካኤል ። ወጻሐፈ : ዘንተ : ሐሳበ : ፀሐይ : * ሐሳበ : ዕለት : ብሂል : ዘይነግር : ዘከመ : ተወልዱ : ትናብልት : ዓበይት : ዘውእቶሙ : ነቢያት : እምአዳም : እስከ : ክርስቶስ : ንጉሥ ። በከመ : ይብል : መጽሐፈ : ሕግ : ፳ወ፪ግብር : ተገብረ : እምአዳም : እስከኔሁ : ፳ወ፪ትውልድ ፨ ወከመዝ : ትውልድ : ፳ወ፪አርእስት : እምአዳም : እስከ : ክርስቶስ : ንጉሥ :

* fol. 70, r° a.

ወከመ : ትረክብ : ዕለተ : ልደቶ : ለአዳም : ንሣእ : ግብረ : ወዘአሚሃ : በረከተ : ፩ወአበቅቴ : ወላዕሌሁ : ወስክ : አ፬ጠባይአ : አዳም ፨ ወግድፍ : እምኔሁ : በበ፯ : ወአእትት[1] : ፩ወይተርፍ : እንከ : ፯ውእቱኬ : ልደቱ : ለአዳም : አመ : ፯ለሚያዝያ ።

1. Ms. ወያእትት.

de la face et les anges de la sanctification ont la circoncision, écoute comment dit le *Livre des Jubilés : Telle est la circoncision des anges de la sanctification.* Il est donc juste que nous disions tous : *Gloire à Celui qui nous a créés pour la vie éternelle! Amen.*

IV. — LES COMPUTS ET LES SYMBOLES

(QUATRIÈME TRAITÉ)

1. EXPOSÉ D'ABBA BATSALOTA MIKÂ'ÊL. — *Je vais faire encore un exposé,* a dit *Isaac,* fils d'*Abba Batsalota Mikâ'êl.* Il a écrit des computs (sur) le soleil,
* fol. 70, r° a. * c'est-à-dire des computs sur les dates. C'est lui qui a exposé comment sont nés les grands ambassadeurs, c'est-à-dire les prophètes, depuis *Adam* jusqu'au Christ-Roi, comme a dit le livre de la Loi : *Vingt-deux œuvres ont été faites depuis Adam jusqu'au* (*Christ*), (c'est-à-dire) vingt-deux générations. Telles sont les vingt-deux générations principales depuis *Adam* jusqu'au Christ-Roi.

2. JOUR DE LA NAISSANCE D'ADAM. — Pour trouver le jour de la naissance d'*Adam,* prends une œuvre, puis une bénédiction (et) une épacte; ajoute à cela les quatre éléments (constitutifs) d'*Adam;* divise par sept et retranche un; il restera donc sept; c'est donc (le jour de) la naissance d'*Adam,* le sept Miyâzyâ.

ዘከሙ ፡ አዳም ፡ ቀዳማዊ ፡ ሶበ ፡ ስሕተ ፡ ወፅ * አ ፡ እምገነት ፡ ወእግዚእነ ፡ ወረደ ፡ ከመ ፡ ያድኅኖ ፡ ለአዳም ፡ እምግብርናት ፨ አዳምሰ ፡ ወፅአ ፡ እምርስቱ ፡ በዕለተ ፡ ዓርብ ፨ ወእግዚእነሂ ፡ ወፅአ ፡ ቀራንዮ ፡ በዕለተ ፡ ዓርብ ፡ በህየ ፡ ከመ ፡ ይሰቀል ፨ አዳም ፡ በልዐ ፡ በ፫ሰዓት ፨ ወበከ[መ] ፡ አዳም ፡ ወሔዋን ፡ አደሙ[1] ፡ ዕፀ ፡ ገነት ፨ ወከማሁ ፡ እግዚእነሂ ፡ ተቀስፈ ፡ ዘባኖ ፡ እስከ ፡ ውኅዘ ፡ ደም ፡ ፵ጊዜ ፡ በጥብጣቤ ። ወባዕድሰ ፡ ቅስፈታተ ፡ እንተ ፡ ጾረ ፡ እግዚእነሂ ፡ ዘኢንክል ፡ ኆልቆቶ[2] ፡ ወአዳምሰ ፡ ሶበ ፡ ወፅአ ፡ እምገነት ፡ ወሀበ ፡ እግዚእነ ፡ ፲ወ፪አልህምተ ፡ ወለሔዋንሂ ፡ ወሀባ ፡ ከማሁ ፡ ወአንሐብኒ ፡ ወፅኡ ፡ ምስሌሃ ፡ እምገነት ፨ ወአባግዕኒ ፡ በ፭፭ተባዕት ፡ ወአንስት ፡ ወፅኡ ፡ ምስሌሃ ፡ ወአጣሊኒ ፡ * በ፭፭ተባዕት ፡ ወአንስት ፡ ወፅኡ ፡ ምስሌሃ ፨ ወአብቅልኒ ፡ በበ፪፪ተባዕት ፡ ወአንስትኒ ፡ ምስሌሃ ፨

* fol. 70, r° b.

* fol. 70, v° a.

ወእምብዝኁ[3] ፡ ዝሙቶሙ ፡ ከልአሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውሉዶ ፨ ወእምአዕዋመ ፡ ገነትኒ ፡ ወሀበ ፡ ካዕበ ፡ ወዝውእቱ ፡ አትክልት ፡ ዘአውጽአሙ ፡ እምገነት ፡ አዳም ፨ ወኤልያስ ፡ ፩ዘውእቱ ፡ ሙዝ ፨ ወበእንተዝ ፡ ይቤ ፡ ኦሪት ፡ ምድረ ፡ ኤልያስ ፡ ዘዘይት ፡ ወሮማን ፡ ፪ ፡ ናርዱ ፡ ፫ዘውእቱ ፡ ናርጌ ፡ ወከርካዕ ፡ ፬ዘውእቱ ፡ ለይሙን ፡ ዘብዙኅ ፡ ፍሬሁ ፨ እንጉቃት ፡ ፭ዘውእቱ ፡ ትርንጕ ፨ ተምር ፡ ፮ወለውዝ ፡ ወገውዝ ፡

1. Ms. አድምዉ.; ici I, 2 (አደመ) a le sens de IV, 2 (አስተአደመ). — 2. Ms. ኆልቆቶ. — 3. Ms. ወእብዝኁ.

3. Adam et Jésus. — *Adam*, le premier (homme), lorsqu'il eut péché, sortit * du jardin. Notre-Seigneur est descendu (du ciel) afin de sauver *Adam* de l'esclavage. *Adam* est sorti de son héritage le vendredi. Notre-Seigneur aussi est sorti pour le Calvaire le vendredi, afin d'y être crucifié. *Adam* a mangé (le fruit) à trois heures. De même qu'*Adam* et *Ève* se sont délectés de l'arbre du jardin, de même Notre-Seigneur a été flagellé sur son dos, au point que le sang a coulé quarante fois sous les lanières. Quant aux autres coups qu'a supportés aussi Notre-Seigneur, nous ne pouvons pas les compter. Quand *Adam* fut sorti du jardin, Notre-Seigneur lui donna douze bœufs. A *Ève* aussi il donna la même chose. Les abeilles sont sorties avec elle du jardin. Les moutons sont sortis avec elle, cinq par cinq, mâles et femelles. Les boucs * sont sortis avec elle, cinq par cinq, mâles et femelles. Les mulets (sont sortis) avec elle, deux par deux, mâles et femelles.

* fol. 70, r° b.

* fol. 70, v° a.

Le Seigneur détourna (ses) enfants de l'intensité de leur fornication. Il (leur) donna aussi (plusieurs) des arbres du jardin, c'est-à-dire les plantations qu'*Adam* avait fait sortir du jardin, (à savoir) : un olivier, c'est-à-dire un *mouz;* c'est pourquoi la Loi dit : *La terre de l'’êlyâs* (*olivier*), *qui est l'olivier;* 2 grenadiers; 3 nards, c'est-à-dire des *nârgê;* 4 noisetiers, c'est-à-dire des *laymoun*, dont les fruits sont nombreux; 5 mandragores, c'est-à-dire des *terengue;* 6 dattiers; des amandiers; des noisetiers; (des plantes à) sucre; des vignes;

ወሶከር ፨ ወዩን ፡ ወተበል ፡ ዘውእቱ ፡ እንሰት[1] ፨ ወዘንተ ፡ ኵሉ ፡ ወሀብዎ ፡ ሱራፌል ፡ ወኪሩቤል ፡ ለትእዛዘ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕያው ፨ ወወፅአ ፡ አዳም ፡ እምገነት ፡ (* fol. 70, v° b.) *ወአሚሃ ፡ በከዩ ፨ ምስሌሁ ፡ መላእክት ፡ እለ ፡ የዐቅቡ ፡ ዕፀ ፡ ገነት ፡ ወአስተፋነውዎ ፡ ፲ወ፪ምእራፍ ፨ ወበእንተዝ ፡ ይደልዎ ፡ ለሰብእ ፡ ከመ ፡ ያስተፋኑ ፡ ቢጾ ፡ እንግዳ ፨ ወበከመ ፡ ተከለ ፡ አዳም ፡ አትክልተ ፡ ገነት ፡ ወከማሁ ፡ እግዚእነሂ ፡ ተከለ ፡ በምጽአቱ ፡ ፲ወ፪ሐዋርያተ ፡ ፸ወ፪አርድእተ ፡ ዘዘዚአሁ ፡ ገድሎሙ ፡ ለኵሎሙ ፡ ቅዱሳን ። ወዘንተ ፡ ነገረ ፡ ዘከርነ ፡ እንበይነ ፡ ፍጥረቱ ፡ ለአዳም ፨

ወካዕበ ፡ ንዜኑ ፡ ካልአ ፡ ነገረ ፡ በእንተ ፡ ልደቱ ፡ ለሄኖክ ፡ ዘውእቱ ፡ ሳብዕ ፡ እምአዳም ፡ ወእምአመ ፡ ልደቱ ፡ አቀባ ፡ ለጽድቅ ፡ ወርእየ ፡ ኵሎ ፡ ዘይከውን ፡ ወአንከረ ፨ (* fol. 71, r° a.) ወአዲ ፡ ርእየ ፡ በእንተ ፡ ፀሐይ ፡ ወወርኅ ፡ ወከዋክ*ብት ፨ ወነቢያትሰ ፡ እንከ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለወልድ ፡ ኵሎሙ ፨

ወሄኖክኒ ፡ ጸሐፈ ፡ ኍባሬ ፡ ፲ወ፪ሰንበታተ ፡ ወእግዚአብሔርሂ ፡ አብ ፡ ጸሐፈ ፡ በአጻብዒሁ ፡ ፲ቃላተ ፡ ወይቤ ፡ ሄኖክ ፡ በቀዳሚት ፡ ሰንበት ፡ ተወለድኩ ፡ ወእስከ ፡ ምጽአተ ፡ ጽድቅ ፡ እትዔገስ ፤ ወዝኒ ፡ ነገር ፡ በእንተ ፡ ወልድ ፡ ውእቱ ፨ እስመ ፡ በቀዳሚት ፡ ሰንበት ፡ ኮነ ፡ ዕረፍት ፨ ወበ ፡ ልደቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ኮነ ፡ እረፍተ ፡ ለኵሉ ፡ ፍጥረት ፨ ወእስከ ፡ መጽአ ፡ ጽድቅ ፡ እትዔገስ ፡ ዘይቤሂ ፡ ወሄኖክሰ ፡ ይጼንሕ ፡ እስ

1. Ms. ህዮንሳት.

des bananiers, c'est-à-dire des *musa ensete.* Tout ceci, les *Séraphins* et les *Chérubins* le lui donnèrent, sur l'ordre du Seigneur vivant. *Adam* sortit du jardin. (* fol. 70, v° b.) * Alors les anges, qui gardaient l'arbre du jardin, pleurèrent avec lui et l'accompagnèrent 12 stades. C'est pourquoi il convient à l'homme d'accompagner son prochain, l'étranger. De même qu'*Adam* a planté les plantations du jardin, de même Notre-Seigneur aussi a institué [1], dans sa venue, 12 apôtres et 72 disciples. L'ascèse de tous les saints est variée. Nous avons mentionné cet exposé-ci au sujet de la création d'*Adam.*

Nous énonçons encore un autre exposé au sujet de la naissance d'*Hénoch,* qui est le septième depuis *Adam.* Dès sa naissance, il a gardé la justice. Il a vu tout ce qui surviendrait et il a été étonné. De plus, il a eu des visions [2] (* fol. 71, r° a.) touchant le soleil, la lune et les étoiles. * Les prophètes sont donc tous le symbole du Fils.

4. Les semaines d'Hénoch. — Quant à *Hénoch,* il a décrit l'institution [3] des 12 semaines. Mais le Seigneur, le Père, a écrit de ses doigts dix mots. *Hénoch* a dit : *La première semaine, j'ai été engendré, et jusqu'à la venue de la Justice je patienterai.* Cet exposé est au sujet du Fils. En effet, c'est au premier sabbat qu'est survenu le repos. C'est par la naissance de Notre-Seigneur qu'est survenu le repos pour toutes les créatures. *Jusqu'à ce que la*

1. M. à m. « a planté ». — 2. M. à m. « a vu ». — 3. Sens : « les lois ».

ከ ፡ አሜሃ ። ወበካልዕት ፡ ሰንበት ፡ ርእየ ፡ ሄኖክ ፡ ከመ ፡ በቈለ[1] ፡ እከይ ፡ ወጕሕሉት[2] ፡ ወባቲ ፡ ይድኅን ፡ ብእሲ ፡ ይቤ ። ወብእሲሰ ፡ ዘይቤ ፡ ኖኅ ፡ ውእቱ ፡ ዘይድኅን ፡ እማየ ፡ አይኅ ። *ወካልዕት ፡ ሰንበት ፡ ዘይቤሂ[3] ፡ መዋዕሊሁ ፡ ይእቲ ፡ ወበመዋዕሊሆሙ ፡ ለቃየል ፡ ወለደቂቁ ፡ በቈለ ፡ ሕገ[4] ፡ እከይ ፡ ወጕሕሉት ፡ ወላዕለ ፡ አዳምሂ ፡ እለ ፡ ተመክሑ ፡ ዘውእቶሙ ፡ መላእክት ፡ ለቢሶሙ ፡ ሥጋ ፡ ተምህሩ ፡ ዓቢየ ፡ ኀጢአተ ። ወእልክቱኬ ፡ አርአዩ ፡ ኵሎ ፡ ግብረ ፡ ዘርእዩ ፡ በሰማይ ። ወኀጢአትሰ ፡ ተምህሩ ፡ በእንተ ፡ ትምክህቶሙ ፡ በእንተ ፡ ዘለብሱ ፡ ሥጋ ። ወበእንተዝኬ ፡ ኢይደልዎ ፡ ለሰብእ ፡ ተመክሖ ። ወብፁዕሰ ፡ ዘሞአ ፡ ለሰይጣን ፡ እንዘ ፡ ለባሴ ፡ ሥጋ ፡ ውእቱ ። ቃየል ፡ እንከ ፡ አቡሁ ፡ ለሄኖኅ ፡ ወሄኖኅ ፡ ወለደ ፡ ለጋይዳድ ፡ ወጋይዳድ ፡ ለመላልኤል ፡ ወመላልኤልኒ ፡ ለማቱሳላ ፡ ወማቱሳላ ፡ ለለሜኅ ፡ ወለሜኅሰ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለሰይጣን ፡ እንከ ፡ ወለቃ*የልሰ ፡ ቀተሎ ፡ ለሜኅ ፡ ዘውእቱ ፡ ሳብእ ፡ እምውሉዱ ፡ ወለአዳምኒ ፡ ቀተሎ ፡ ሰይጣን ፡ ዘውእቱ ፡ ሳብዕ ፡ እም፯ግብር ፡ እለ ፡ ተፈጥሩ ፡ በዕለተ ፡ እሁድ ፡ ወለቃየልሰ ፡ ተበቀለ ፡ ሎቱ ፡ በ፸ወ፯አይኅ ፡ ዝናማት ፡ ወለአዳምኒ ፡ ተበቀለ ፡ ሎቱ ፡ በ፸ወ፯ዘመደ ፡ ባሕር ፡ ተፆዊሮ ፡ እሉ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ዘከረ ፡ ሉቃስ ፡ ወንጌላዊ ።

* fol. 71, r° b. — * fol. 71, v° a.

ንግባእኬ ፡ በእንተ ፡ ዘይቤ ፡ ሄኖክ ፡ በሣልስት ፡ ሰንበት ፡ ይቤ ፡ ሄኖክ ፡ ይኅረ

1. Ms. በቀለ. — 2. Ms. ወጉሕሉት. — 3. Ms. ዘይ ፡ ይቤሂ. — 4. Ms. ሕጋ.

Justice soit venue je patienterai veut dire qu'*Hénoch* attendra jusqu'alors. *La seconde semaine, Hénoch* a vu que le mal et la ruse avaient augmenté. *C'est en cette semaine que l'homme a été sauvé,* dit-il. *L'homme* veut dire *Noé,* qui a été sauvé de l'eau du déluge. * *La seconde semaine* veut dire les jours (du déluge). (* fol. 71, r° b.) Dans les jours de *Caïn* et de ses fils, l'habitude du mal et de la ruse augmenta. Ceux qui se sont glorifiés vis-à-vis d'*Adam* sont les (mauvais) anges. Ayant revêtu un corps, ils ont appris un grand péché. Ceux-ci ont donc fait voir toute l'œuvre qu'ils avaient vue dans le ciel. Le péché, ils (l')ont appris à cause de leur orgueil, parce qu'ils avaient revêtu un corps. C'est pourquoi il ne convient pas à l'homme de se glorifier. Bienheureux est celui qui vainc *Satan,* tout en étant revêtu d'un corps. *Caïn* est donc le père d'*Hénoch. Hénoch* a engendré *Gâydâd; Gâydâd : Malâlʿêl; Malâlʿêl : Mâtousâlâ; Mâtousâlâ : Lamech. Lamech* est donc le symbole de *Satan.* * *Lamech a tué Caïn,* c'est-à-dire le septième de ses fils. (* fol. 71, v° a.) *Satan aussi a tué Adam,* c'est-à-dire la septième des sept œuvres, (celle) qui avait été créée le dimanche. Le Seigneur a puni *Caïn* par les 77 (jours) du déluge de pluie. Il a puni aussi *Adam,* lorsque (*Noé*) fut porté sur la mer avec les 77 familles (d'animaux). Ce sont eux qu'a mentionnés *Luc l'Évangéliste.*

Revenons donc à ce qu'a dit *Hénoch. La troisième semaine,* a dit *Hénoch,*

ይ ፡ ብእሲ ፡ ለተክለ ፡ ጽድቅ ፡ ዘውእቱ ፡ አብርሃም ። ወበራብዕ ፡ ሰንበት ፡ ይጼዋዕ ፡
ብእሲ ፡ ወዐፀድ ፡ ይትገበር ፡ ሎሙ ። ብእሲሰ ፡ ዘይቤ ፡ ሙሴ ፡ ውእቱ ፡ ዘተጸውዓ ፡
ወበኮሬብ ፡ ወዐፀድ ፡ ይትገበር ፡ ሎሙ ፡ ዘይቤ ፡ ደብተራ ፡ እስራኤል ፡ ውእቱ ፡ ዘተገ
* fol. 71, v° b. ብረ ፡ በኪን ። ወበኃምስ ፡ ሰንበት ፡ ይትራአይ ፡ ራእይ ፡ ዘ*ውእቱ ፡ ዘመነ ፡ ነቢያት ።
ወበሳድስ ፡ ሰንበት ፡ ይቤ ፡ ወባቲ ፡ የዐርግ ፡ ብእሲ ፡ ወይዘረዉ ፡ ዘመደ ፡ ሥርወ ፡ ሕ
ሩይ ። ወብእሲሰ ፡ ዘይቤ ፡ ክርስቶስ ፡ ውእቱ ፡ ዘየዓርግ ፡ ዲበ ፡ መስቀል ። ወሥርው
ኒ ፡ ተዘርው ፡ ዘይቤሂ ፡ ቤተ ፡ እስራኤል ፡ እሙንቱ[1] ፡ እለ ፡ ተዘርው ፡ በስቅለቱ ።

ወበሳብእትሰ ፡ ሰንበት ፡ ዘይቤሂ ፡ ይትወሀብ ፡ ላቲ ፡ ክዕበተ ፡ መንፈሰ ፡ ትምህር
ት ፡ ዛቲ ፡ ይእቲ ፡ ዘመኖሙ ፡ ለእለ ፡ የአምኑ ፡ በምጽአቱ ፡ ለእግዚእ ። ወክዕበተ ፡ ት
ምህርትሂ ፡ ዘይቤ ፡ ዘውእቱ ፡ ብሉይ ፡ ወሐዲስ ። ወትከውን ፡ ይእቲ ፡ ትውልድ ፡ ዐ
ሎተ ፡ ይብል ፡ ከመዝ ፡ በእንተ ፡ ዕሎተ ፡ ሮሜ ፡ ረባዕያን ፡ እለ ፡ ይብልዎሙ ፡ ለአም
ላክ ፡ እንዘ ፡ ሰብእ ፡ ኮነ ፡ እግዚእ ፡ ወንሕነሰ ፡ ንብል ፡ እንዘ ፡ አምላክ ፡ ውእቱ ፡ ኮነ ፡
* fol. 72, r° a. *ሰብአ ፡ እግዚእነ ፡ ወኢተፈልጠ ፡ መለኮቱ ፡ እምትስብእቱ ፡ ኢሰዐተ ፡ ወኢሐተ ፡ ወ
ኢኪመ ፡ ቅጽበተ ፡ ዐይን ። ወአርዮስኒ ፡ ዐለወ ፡ ትስብእቶ ፡ ለወልድ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡

1. Dans ms. ውእቱ est écrit de première main ; une seconde main a écrit en surcharge ሙን entre እ et ቱ.

(*le Seigneur décida de*) *choisir un homme pour l'implantation de la justice,* c'est-à-dire *Abraham. La quatrième semaine, un homme a été appelé. Un enclos a été fait pour* (*les Israélites*). *Un homme* veut dire *Moïse,* qui a été appelé à *Horeb. Un enclos a été fait pour* (*les Israélites*) veut dire le tabernacle d'*Israël,* qui a été fait avec
* fol. 71, v° b. art. *La cinquième semaine, une vision a été vue,* * c'est-à-dire l'époque des prophètes. *La sixième semaine,* a dit (*Hénoch*), *un homme est monté. Les familles de la souche choisie ont été dispersées. Un homme* veut dire le Christ, qui est monté sur la croix. *La souche, qui a été dispersée,* veut dire la maison d'*Israël,* qui a été dispersée par le crucifiement (du Christ).

La septième semaine, a dit (*Hénoch*), *le double de l'esprit de la doctrine a été donné.* C'est l'époque de ceux qui croiront à la venue du Seigneur. *Le double de la doctrine* veut dire l'Ancien et le Nouveau Testament. *Cette génération-ci deviendra perverse*[1]. (Le Seigneur) a parlé ainsi à cause de l'hérésie de *Rome. Les quatrinitaires* sont ceux qui appellent Dieu (l'humanité de Notre-Seigneur), alors que le Seigneur est devenu homme. Pour nous, nous disons : *Alors qu'il*
* fol. 72, r° a. *était Dieu, Notre-Seigneur est devenu* * *homme, et sa divinité n'a pas été séparée de son humanité, une seule heure, ni même un instant. Arius* a nié l'Incarnation du Fils, lorsqu'il a dit : *Dieu n'a pas été engendré de la femme.* D'autres aussi

1. Luc xi, 29.

አምላክ ፡ ኢተወልደ ፡ እምብእሲት ፡ ወካልኣንሂ ፡ አምጽኡ ፡ ዕልወታተ ፡ ብዙኃ ፡ ዘዘዚአሁ ፡ ወኮኑ ፡ ማሕተመ ፡ ሲኦል ፨

ወበሣምንትሂ ፡ ሰንበት ፡ ይቤ ፡ ይትወሀብ ፡ ላቲ ፡ ሰይፍ ፡ ዛቲ ፡ ሰንበት ፡ ዘመነ ፡ ፫፻፲ወ፰ርቱዓን ፡ ሃይማኖት ፡ ወሰይፍሂ ፡ ዘይቤ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ። ወበሣምንት ፡ ሰንበት ፡ ይቤ ፡ ይትሐነጽ ፡ ቤተ ፡ መንግሥት ፡ ዐቢይ ፡ ዘውእቶን ፡ አብያተ ፡ ክርስቲያናት ፡ እለ ፡ ተሐንጻ ፡ በዘመነ ፡ ቈስጠንጢኖስ ፡ ንጉሥ ፨ ወታስዕ ፡ ሰንበት ፡ ዘይቤ ፡ ዘመነ ፡ አላዊያን ፡ ውእቱ ፡ አዕርክ* ቲሆሙ ፡ ወአስማቲሆሙ ፡ ለእሙንቱ ፡ ወዓስርትሂ ፡ ሰንበት ፡ ዘይቤ ፡ ዘመነ ፡ ሐሳዌ ፡ መሲሕ ፡ ውእቱ ፡ ዘውእቱ ፡ ሕልቀተ ፡ ዓለም ፨ ወአሜሃ ፡ ይትፌጸም ፡ ኵሉ ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ዳንኤል ፡ ነቢይ ፡ አሜሃ ፡ ሕልቀቱ ፡ ለዓለም ፡ ወዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ርእየ ፡ ሄኖክ ፡ ዘእንበለ ፡ ይኩን ፨ * fol. 72, r° b.

ሄኖክ ፡ ነቢይ ፡ ዘከመ ፡ ተወልደ ፡ ከመ ፡ ትርከብ ፡ ንሣእ ፡ ፬አስማተ ፡ ወርኅ ፡ ወ፯መሳክዊሃ ፡ ለሰማይ ፡ ወ፪አስማቲሃ ፡ ለፀሐይ ፡ ስመ ፡ ዚአሁ ፡ ወስመ ፡ ወልዱ ፡ ወግድፍ ፡ ወ፮፩ጊዜ ፡ ወይተርፍ ፡ ፯ፍጹመ ፡ ውእቱኬ ፡ ዕለተ ፡ ልደቱ ፡ ለሄኖክ ፡ አመ ፡ ፯ ለኅዳር ፨

ወከመ ፡ ይትረከብ ፡ ዕለተ ፡ ልደቱ ፡ ለኖሕ ፡ ንሣእ ፡ እንከ ፡ ስሞ ፡ ወስመ ፡ እሙ ፡ ወስመ ፡ ፫ደቂቁ ፡ ስመ ፡ ብእሲቱ ፡ ወስመ ፡ አንስትያ ፡ ደቂቁ ፡ ወበረከት ፡ አ* ሜሃ ፡ * fol. 72, v° a.

ont apporté de nombreuses et diverses hérésies et ont été marqués du sceau du *Schéol*.

La huitième semaine, a dit (*Hénoch*), *une épée sera donnée*. Cette semaine est l'époque des 318 orthodoxes [1]. *Une épée* veut dire le Verbe du Seigneur. *La huitième semaine*, a dit (*Hénoch*), *sera bâtie la maison du grand royaume*, c'est-à-dire les églises qui ont été bâties à l'époque du roi *Constantin*. *La neuvième semaine* veut dire l'époque des hérétiques. * Les amis et les noms de ceux-ci (sont connus). *La dixième semaine* veut dire l'époque du faux Messie, c'est-à-dire la fin du monde. *Alors tout sera consommé* [2], comme dit le prophète *Daniel*. Alors ce sera la fin du monde. *Hénoch* a vu toutes ces (choses), avant qu'elles ne survinssent. * fol. 72, r° b.

5. Jour de la naissance de quelques prophètes. — Hénoch. — Pour trouver comment le prophète *Hénoch* est né, prends les quatre noms de la lune et des sept planètes du ciel, les deux noms du soleil, son propre nom et le nom de son fils. Retranche six une fois. Il restera sept exactement. C'est donc le jour de la naissance d'*Hénoch*, le sept Ḥedâr.

6. Noé. — Pour que soit trouvé le jour de la naissance de *Noé*, prends donc son nom, le nom de sa mère, le nom de ses trois enfants, le nom de sa femme, le nom des femmes de ses enfants, une bénédiction, * puis deux * fol. 72, v° a.

1. Les Pères du concile de *Nicée*. — 2. Dan. ix, 27.

፱ወአበቅቴ : ወ፱ግድፍ : ፯ወይተርፍ : እንከ : ፯ውእቱኬ : ልደቱ : ለኖኅ : አመ : ፯ ለሚያዝያ ።

ወበዕለተ : ተወልደ : ኖኅ : ነበበ : ስብሐተ : እንዘ : ይኤምር : ዘደኃሪ[1] : ዘኮነ : ዘሰብሐ : ሕፃናት : በኡደተ : ሆሳዕና : ኖሕ : እንከ : አምሳሊሁ : ለወልድ ፨ ስማዕ ኬ : እንግርከ : ኖሕሰ : ገብረ : ታቦተ : አምሳሊሃ : ለቤተ : ክርስቲያን ። ወቆሙ : ፭፻ ዘይቤሂ : አምሳለ : ፭፻ቢጽ ፨ ወግድሙ : ፫፻በእመት : ዘይቤሂ : አምሳለ : ፫፻፲ወ፰ርቱዓን : ሃይማኖት ፨ ወ፴ስኑ : ዘይቤሂ : አምሳለ : ፴ፍሬሆሙ : ለመሃይምናን ፤ ሕጽበተ : ማየ : አይኅ : ዘአንፈሰ : መዓቶ : ለእግዚአብሔር : አምሳለ : ጥምቀት : ዘአንፈሰት : ነፍሰ : እምአምልኮ : ጣኦት : በከመ : ይቤሉ : ሐዋርያት : ዘአምን : በአብ : * ወወልድ : ወመንፈስ : ቅዱስ : አንፈሰ : እምአምልኮ : ጣዖት ፨

* fol. 72, v° b.

ወ፩በግዐ : ዘሐረደ : ኖሕ : አምሳሊሁ : ለወልድ : ውእቱ ፨ ወኖሕኒ : ዘሰትየ : ወይነ : ወኖመ : ወአምሳለ : ንዋሙ : ለወልድ : በጊዜ : ሕማሙ ። ወካም : ዘሰሐቀ : ላዕለ : እርቃኑ : ለኖኅ : አምሳለ : ማሕበረ : አይሁድ : እለ : ሰሐቁ : ላዕለ : ኢየሱስ ፨ በከመ : ይቤ : ወንጌላዊ : ወተሳለቁ : ላዕሌሁ : ወሰሐቅዎ ፨ ወሴም : ወያፌት :

1. Ms. ዘዳኅሪ.

épactes. Retranche deux. Il restera donc sept. Sept est donc (le jour de) la naissance de *Noé,* le sept Miyâzyâ.

7. Noé, symbole du Fils. — Le jour où il est né, *Noé* a exprimé des louanges (au Seigneur), en montrant la scène ultérieure, dans laquelle les enfants ont loué (le Seigneur), à la procession de l'Hosanna. *Noé* est donc le symbole du Fils. Écoute donc que je t'expose. *Noé* a fait *l'arche*, symbole de l'Église. *Cinq cents (animaux) s'y sont tenus.* Cela veut dire le symbole des cinq cents compagnons. *La largeur (de l'arche) était de trois cents coudées.* Cela veut dire le symbole des trois cent dix-huit orthodoxes. *Les trente (coudées) de hauteur* veulent dire le symbole des trente fruits des fidèles. *Le lavage par l'eau du déluge,* qui a calmé la colère du Seigneur, est le symbole du baptême, qui a détaché les âmes du culte des idoles, comme ont dit les apôtres : *Celui qui croit au Père,* * *au Fils et à l'Esprit-Saint, (se) détache du culte des idoles.*

* fol. 72, v° b.

L'unique brebis que *Noé* a égorgée est le symbole du Fils. *Noé, qui a bu du vin et a dormi,* est le symbole du sommeil du Fils, au temps de sa Passion. *Cham, qui a ri de la nudité de Noé,* est le symbole de la société des Juifs, qui ont ri de *Jésus*, comme dit l'Évangéliste : *Ils se sont moqués de Lui et ils ont ri de Lui*[1]. *Sem et Japhet, qui ont pris le vêtement de leur père et ont couvert sa nudité,* sont le symbole de *Joseph* et de *Nicodème,* qui ont

1. Matth. xxvii, 29.

እለ ፡ ነሥኡ ፡ ልብሰ ፡ ወከደኑ ፡ እርቃነ ፡ አቡሆሙ ፨ አምሳለ ፡ እሉ ፡ ዮሴፍ ፡ ወኒቆዲሞስ ፡ እለ ፡ ገነዝዎ ፡ ለእግዚእነ ፨ ወንቅሐቱ ፡ ለኖሕ ፡ አምሳለ ፡ ትንሣኤሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ንጉሥ ። ወቋዕ ፡ በላዔ ፡ መልእክቱ ፡ አምሳለ ፡ ይሁዳ ፡ በላዔ ፡ ም*ግ (* fol. 73, r° a.) ቡ ፡ ሠራቄ ፡ አስከሬን ፡ ወሠያጤ ፡ እግዚኡ ፨ ኦይሁዳ ፡ ለምንትኑ ፡ ሰረቀ ፡ ይመስለከኑ ፡ ዘረባሕከ ፡ አኮኑ ፡ ርእሰከ ፡ ሐጐልከ ፨ ወርግብ ፡ ቀዳሚት ፡ ዘፈነዋ ፡ ኖኅ ፡ አምሳለ ፡ ኦሪት ፡ ይእቲ ፡ እንተ ፡ ተፈነወት ፡ በሲና ፨ ወኢረከበት ፡ ኀበ ፡ ታአርፍ ፡ ዘይቤ ፡ በእንተ ፡ ሕዝበ ፡ ኦሪት ፡ ዘኢረከቡ ፡ ዕረፍተ ፡ በቀዳሚት ፡ ሕግ ፨ በከመ ፡ ይቤ ፡ ዘካርያስ ፡ ወኢያዕረፈ ፡ ዘይበውዕኒ ፡ ወዘይወፅእኒ ፡ እምሕማም ፤ ዝኒ ፡ ብሂል ፡ ዘይመውትኒ ፡ ወዘይትወለድኒ ፡ ኢያዕረፈ ፡ እምሕማመ ፡ ሲኦል ፨ ወካልእትኒ ፡ ርግብ ፡ ዘተፈነወት ፡ እምኀበ ፡ ኖኅ ፡ ትመስል ፡ ይእቲኒ ፡ አምሳለ ፡ ወንጌል ። ወቈጽለ ፡ ዘይትኒ ፡ ዘውስተ ፡ አፉሃ ፡ ለርግብ ፡ አምሳለ ፡ ትስብእቱ ፡ ለእግዚእነ ፡ ዘጽሑፍ ፡ *ዘውስ (* fol. 73, r° b.) ተ ፡ ወንጌል ፤ ወልደ ፡ ዳዊት ፡ ወልደ ፡ አብርሃም ፡ ዘይብል ፡ ወዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ነገሩ ፡ ለኖኅ ፡ ዘከመ ፡ ኮነ ፡ አርአያሁ ፡ ለወልድ ፡ ዋሕድ ፨

ሣልስ ፡ ነገር ፡ በእንተ ፡ ዘከመ ፡ ተወልደ ፡ አብርሃም ፨ ወከመ ፡ ትርከብ ፡ ዕለተ ፡ ልደቶ ፡ ለአብርሃ[ም] ፡ ንሣእ ፡ ለከ ፡ ኈልቄ[1] ፡ ፳ወ፩አበው ፡ ወስመ ፡ አቡሁ ፡ ወስመ ፡

1. Ms. ኆልቄ.

enseveli Notre-Seigneur. *Le réveil de Noé* est le symbole de la résurrection du Christ-Roi. *Qouʿâ, qui a dévoré sa fonction,* est le symbole de *Judas,* qui a dévoré * sa charge, (lui) le voleur de la bourse, le vendeur de son Seigneur. (* fol. 73, r° a.) O *Judas,* pourquoi as-tu volé? Te semble-t-il que tu aies gagné? Ne t'es-tu pas perdu toi-même? *La première colombe* que *Noé* a envoyée est le symbole de la Loi, qui a été envoyée au *Sinaï.* (*La colombe*) *n'a pas trouvé où se reposer*[1] veut dire le peuple de la Loi, qui n'a pas trouvé le repos dans la première Loi, comme a dit *Zacharie : Celui qui entre et celui qui sort, ne se repose pas de* (*ses*) *souffrances.* Ceci veut dire que celui qui meurt et celui qui naît, ne se repose pas des souffrances du *Schéol.* (Il y a) aussi *une seconde colombe* qui a été envoyée par *Noé.* Celle-ci exprime le symbole[2] de l'Évangile. *Le feuillage d'olivier* qui était dans le bec de la colombe, est le symbole de l'Incarnation de Notre-Seigneur, qui est décrite * dans l'Évangile. (* fol. 73, r° b.) (*Notre-Seigneur est*) *fils de David, fils d'Abraham,* dit (l'Évangile). Tel est l'exposé de *Noé,* (l'exposé de la manière) dont il est devenu l'image du Fils Unique.

8. Naissance d'Abraham. — Le troisième exposé traite comment est né *Abraham.* Pour trouver le jour de la naissance d'*Abraham,* prends le nombre des vingt et un Pères, le nom de son père, le nom de sa mère. Les vingt et un (Pères) sont, disons-nous, le symbole d'*Abraham.* (Prends) une béné-

1. Gen. viii, 9. — 2. M. à m. « ressemble au symbole ».

እሙ ፡ ወ፳ወ፩ሰ ፡ ዘንቤ ፡ ምሳሌሁ ፡ ለአብርሃም ፡ ወበረከት ፡ አሜሃ ፡ ፩አበቅቴ ፡ ወ፫ግድፍ ፡ እንከ ፡ በበ፯ወይተርፍ ፡ ፯ውእቱኬ ፡ ዕለተ ፡ ልደቱ ፡ ለአብርሃም ፡ አመ ፡ ፯ለጥር ፡ በዕለተ ፡ ግዝረቱ ፡ ለእግዚእነ ፡

ወአብርሃምሰ ፡ ፍጹም ፡ በኵሉ ፡ ወእግዚአብሔርኒ ፡ ፈተኖ ፡ በ፲መከራ ፨ ወተረክበ ፡ ምእመነ ፡ በኵሉ ፨ ወበከመ ፡ ተመከረ ፡ አብርሃም ፡ በ፲መከራ ፨ ወከማሁ ፡ ኮነ ፡ * fol. 73, v° a. አርአያ ፡ ላዕለ ፡ እግዚእነ ፡ አ*ብርሃም ፡ ተመከረ ፡ በቀዳሚ ፡ በጸአተ ፡ ምድሩ ፡ ወእግዚእነሂ ፡ ተመከረ ፡ በጸአቱ ፡ እምድረ ፡ እስራኤል ፡ ወበሐሪሩ ፡ ውስተ ፡ ምድረ ፡ ግብጽ ። አብርሃም ፡ ተመከረ ፡ በአባረ ፡ ምድር ፨ ወእግዚእነሂ ፡ ተመከረ ፡ እምኀበ ፡ ዲያብሎስ ፡ አመ ፡ ወጽአ ፡ ለጸዊም ፡ ውስተ ፡ ገዳም ፨ ወአመ ፡ ይቤ ፡ ካዕበ ፡ አልቦኑ ፡ ሕብስት ፡ ዘናበልአሙ ፡ ለሕዝብ ፤ አብርሃም ፡ ተመከረ ፡ በመቃብረ ፡ ሳራ ፨ ወእግዚእነሂ ፡ ተመከረ ፡ በሐጢአ ፡ ዘይቀብሮ ፡ እስከ ፡ ሶበ ፡ መጽኡ ፡ ዮሴፍ ፡ ወኒቆዲሞስ ፨ ወገነዝዎ ፡ ወቀበርዎ ፨

አብርሃም ፡ ተመከረ ፡ በቀትለ ፡ ነገሥት ፡ እለ ፡ ተጋብኡ ፡ ላዕሌሁ ፨ ወእግዚእነሂ ፡ ተመከረ ፡ በቀትለ ፡ አይሁድ ፡ እለ ፡ ተጋብኡ ፡ ላዕሌሁ ፨ ከመ ፡ ይቅትልዎ ፡ በዕለተ ፡ * fol. 73, v° b. ዓርብ ፨ አብርሃም ፡ *ሞአሙ ፡ ለሕዝብ ፡ በ፫፻፲ወ፰ዕደው ። ወእግዚእነሂ ፡ ዴገኖሙ ፡

diction, puis une épacte. Retranche trois (et divise) par sept. Il restera sept. C'est donc le jour de la naissance d'*Abraham,* le sept Ter, le jour de la circoncision de Notre-Seigneur.

9. Abraham, symbole de Jésus. — Abraham a été parfait en tout. Le Seigneur l'a éprouvé par dix tentations. Il a été trouvé fidèle en tout. De même qu'*Abraham* a été éprouvé par dix tentations, de même il est devenu l'image de Notre-Seigneur. * fol. 73, v° a. * *Abraham* a été éprouvé en premier lieu par le départ de sa terre. Notre-Seigneur aussi a été éprouvé par son départ de la terre d'*Israël,* et par sa venue dans la terre de l'*Égypte. Abraham* a été éprouvé par la stérilité de sa terre. Notre-Seigneur aussi a été éprouvé par le diable, lorsqu'il fut parti jeûner dans le désert, et, en outre, lorsqu'il a dit : *N'y a-t-il pas du pain, que (nous puissions) donner à manger au peuple*[1] *? Abraham* a été éprouvé à (l'occasion) du tombeau de *Sara*. Notre-Seigneur aussi a été éprouvé par le manque de gens pour l'inhumer, jusqu'à ce que fussent venus *Joseph* et *Nicodème,* (et jusqu'à ce) qu'ils l'eussent enseveli et l'eussent inhumé.

Abraham a été éprouvé par le meurtre des rois, qui s'étaient réunis contre lui. Notre-Seigneur aussi a été éprouvé par le meurtre des Juifs, qui se sont réunis contre lui, afin de le tuer, le vendredi. * fol. 73, v° b. *Abraham* * a vaincu les peuples avec 318 hommes. Notre-Seigneur aussi a poursuivi les peuples et a vaincu

1. Matth. xv, 34.

ለአሕዛብ ፡ ወሞአሙ ፡ ለሰይጣናት ፡ በስብከተ ፡ ፫፻፲ወ፰ርቱዓነ ፡ ሃይማኖት ፨ አብርሃም ፡ ተመከረ ፡ በስደተ ፡ ይስማዔል ፡ ወልዱ ፨ ዘምስለ ፡ አጋር ፡ እሙ ፨ ወእግዚእነሂ ፡ ተመከረ ፡ በሞተ ፡ ዓልዓዛር ፡ አርኩ ፡ እንዘ ፡ ቀታሊ ፡ ወማሕየዊ ፡ ውእቱ ፨ አብርሃም ፡ ተመከረ ፡ ሶበ ፡ ይቤሎ ፡ ስድዳ ፡ ለዓመት ፡ ምስለ ፡ ወልዳ ፨ ወእግዚእነሂ ፡ ኮኖ ፡ ዕፁብ ፡ ሶበ ፡ ተሰደት ፡ ምኵራብ ፡ ምስለ ፡ ውሉዳ ፨ ምኵራብሰ ፡ ተሰደት ፡ ወተስዕረት ፡ በእንተ ፡ ዘሰቀልዎ ፡ ሕዝብ ፨ አብርሃም ፡ ተመከረ ፡ በግዝረት ፨ ወእግዚእነሂ ፡ ተመከረ ፡ በርግዘተ ፡ ገቦሁ ፡ በኵናት ፨ ግዝረተ ፡ አብርሃም ፡ ወጸጋ ፡ ኮነ ፡ ለአሕዛብ ። *ወርግዘተ ፡ ገቦሁኒ ፡ ለእግዚእነ ፡ ሕይወተ ፡ ኮነ ፡ ለአሕዛብ ። * fol. 74, r° a.

አብርሃም ፡ ተመከረ ፡ በደፊነ ፡ ዓዘቃቲሁ ። ወእግዚእነሂ ፡ ተመከረ ፡ በደፊነ ፡ ትምህርቱ ፡ እምኀበ ፡ አይሁድ ፡ መሪራን ፡ እለ ፡ ፈቀዱ ፡ ይድፍኑ ፡ ትንሣኤሁ ፡ ቅድስተ ፨ አብርሃም ፡ ተመከረ ፡ ካዕበ ፡ በሂደተ ፡ ሳራ ፡ ብእሲቱ ፨ ወእግዚእነሂ ፡ ተመከረ ፡ በሂደተ ፡ ከላሜዳ ፡ ዘለይ ፡ ዘላዕሌሁ ፡ ወበሂደተ ፡ ልብሰ ፡ እልታሕ ፡ ዘላዕሌሁ ፨ ወዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ዘኮነ ፡ አርአያሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ነገራቲሁ ፡ ለአብርሃም ፨ አሚን ፡ ተረክበ ፡ በኀበ ፡ አብርሃም ፡ ወአስተርአየ ፡ ጥዩቀ ። ወጥምቀትሂ ፡ ተጠምቀ ፡ አብርሃም ። በከመ ፡ ይቤ ፡ እግዚእነ ፡ በመጽሐፈ ፡ ኪዳን ፨ ወሁብክዎ ፡ ለአብርሃም ፡

les démons par la prédication des 318 orthodoxes. *Abraham* a été éprouvé par l'expulsion d'*Ismaël,* son fils, avec *Agar,* sa mère. Notre-Seigneur aussi a été éprouvé par la mort de *Lazare,* son ami, bien que lui-même fût le tueur et le vivificateur. *Abraham* a été éprouvé, lorsque (l'ange) lui a dit : *Chasse la servante avec son fils*[1]. Ce fut dur aussi pour Notre-Seigneur, lorsque le temple a été renversé avec ses lévites[2]. Le temple a été renversé et a été détruit, parce que le peuple avait crucifié (le Christ). *Abraham* a été éprouvé par la circoncision. Notre-Seigneur aussi a été éprouvé par la perforation de son côté avec la lance. La circoncision d'*Abraham* est devenue la grâce pour les peuples. * La perforation du côté de Notre-Seigneur est devenue la vie pour les peuples. * fol. 74, r° a.

Abraham a été éprouvé par le bouchage de ses puits. Notre-Seigneur aussi a été éprouvé par l'obstruction à sa doctrine de la part des Juifs aigris, qui ont voulu cacher sa résurrection sainte. *Abraham* a été éprouvé encore par le rapt de *Sara,* sa femme. Notre-Seigneur aussi a été éprouvé par le rapt de sa chlamyde de pourpre, qui était sur lui, et par le rapt de sa tunique, qui était sur lui. Tout ceci, qui a eu lieu, est l'image de Notre-Seigneur. Tel est tout l'exposé d'*Abraham.* La foi s'est trouvée chez *Abraham* et est apparue clairement. *Abraham* aussi a été baptisé certainement, comme a dit Notre-Seigneur dans le livre du *Kidân : J'ai donné à Abraham le baptême*

1. Gen. xxi, 10. — 2. M. à m. « ses fils ».

* fol. 74, r° b. ጥምቀ*ተ ፡ ሕይወት ፡ እዴ ፡ የማን ፡ ወዘንተኒ ፡ ነገረ ፡ ዘከርነ ፡ ሕጻጠ ፡ በበይነ ፡ ነገሩ ፡ ለአብርሃም ። ወበርሃ ፡ ወኮነ ፡ ብርሃኑ ፡ መጠነ ፡ ፲ወ፪ ፡ ዐሐይ ።

ወባሕቱ ፡ መነኮሳት ፡ የዐብዩ ፡ እምቅዱሳን ፡ ነቢያት ፡ ወአኮ ፡ ዘየዐብዩ ፡ መነኮሳት ፡ በስመ ፡ ምንኵስና ። አላ ፡ እለ ፡ የዐብዩሰ ፡ እለ ፡ ፍጹማን ፡ በትዕግስት ። እለ ፡ ኮኑ ፡ ጳውሊ ፡ ወከመ ፡ እንጦኒ ፡ ወመቃሬ ።

እስመ[1] ፡ እንጦኒሰ ፡ ተመከረ ፡ ፲ወ፪መከራ ፡ ወዝውእቱ ፡ መከራሁ ፡ ቀዳሚ ፡ በሞት ፡ አቡሁ ። ወቡብእሲት ፡ እብራዊት ፡ ወበተመክሮ ፡ እምኀበ ፡ አጋንንት ፡ እንዘ ፡ ከመ ፡ ላህም ፡ ዘቦ ፡ ቀርን ፡ ወዘቦ ፡ ካዕበ ፡ በአምሳለ ፡ ሠራዊት ፡ ዘንጉሥ ። በረሐብ ፡ ወበጽምእ ። ወበተገርሞ ፡ እምኀበ ፡ መስቴማ ፡ ከዊ*ኖ ፡ በአምሳለ ፡ አርዌ ፡ ጸዋግ ፡ ወበነገረ ፡ ግዕዝ ፡ ይብልዎ ፡ ነምር ፡ ወበውግአተ ፡ ኵናት ፡ ዘአረሚ ። ወቡብሂለ ፡ ግባዕ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ። ወበአንቃል ፡ ዘውእቶ[ሙ] ፡ ቍማል ። ወበተዓግሶ ፡ ጽፍአት ፡ እምኀበ ፡ መነኮስ[2] ። ወበሐለስትዮቃት ፡ በተዘርፎ ፡ ገራህቱ ፡ ፯ጊዜ ፡ ዘረፍዎ ፡ በአ፩ዕለት ። ወበተሰርቆ ፡ ማኅደሩ ። ወበሕማመ ፡ ርእስኒ ፡ ወበሕማመ ፡ ዐይንኒ ፡ እሎንቱ ፡ ፲ወ፪መከራ ፡ ተመከረ ፡ ወበርሃ ፡ ከመ ፡ መጠነ ፡ ፲ወ፪ዐሐይ ። ወዐደወ ፡ ብርሃ

(* fol. 74, v° a.)

1. Dittologie. — 2. Ms. አመንኮስ.

* fol. 74, r° b. ** de la vie avec la main droite.* Nous avons mentionné cette parole, en peu de mots, au sujet de l'histoire d'*Abraham*. Sa lumière a brillé et est devenue aussi (éclatante) que (celle de) douze soleils.

10. Les moines et les prophètes. — Cependant les moines sont plus grands que les saints prophètes. Ce n'est pas que les moines soient grands par le nom de leur monachisme. Mais ceux qui sont grands sont ceux qui sont parfaits dans la patience, ceux qui sont devenus (comme) *Paul* et comme *Antoine* et *Macaire*.

11. Saint Antoine. — En effet, *Antoine* a été éprouvé par douze tentations. Voici ses tentations. D'abord (il fut éprouvé) par la mort de son père; (puis) par une femme juive; par des tentations de la part des démons, alors qu'ils (se présentaient à lui) comme un bœuf, qui a des cornes, et aussi sous l'apparence de l'armée d'un roi; par la faim, par la soif; par les terrorisations de la part du persécuteur[1], se métamorphosant * sous l'aspect (* fol. 74, v° a.) de bêtes féroces; par des paroles de querelle, dit-on; par un tigre; par un coup de lance d'un païen; par cette parole : *Retourne dans le monde;* par la vermine, c'est-à-dire par les poux; par le support des gifles de la part des moines; par les onagres; par le ravage de son champ, que l'on dévasta sept fois en un jour; par le vol de sa demeure; par les maux de tête, par les maux d'yeux. Ce sont les douze tentations (par lesquelles) il fut éprouvé.

1. Nom donné à *Satan*.

ኑ ፣ እመጠነ ፡ ነቢያት ፤ ወበእንተዝ ፡ ይቤ ፡ ፩እምቅዱሳን ፡ አብርሃም ፡ ዘተሰምየ ፣ አርከ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይኔስሕ ፡ ሶበ ፡ ርእየ ፡ ዕበየ ፡ ሐብቶ ፡ ለእግዚአብሔር ፤ ወዝን*ቱ ፡ ውእቱ ፡ ነገር ፡ እንበይነ ፡ አብርሃም ፡ ክቡር ። * fol. 74, v° b.

ወካዕበ ፡ ዝውእቱ ፡ ነገር ፡ በእንተ ፡ ልደቱ ፡ ለይስሐቅ ፡ ወከመ ፡ ትረክብ ፡ ልደቶ ፡ ለይስሐቅ ፨ ንሣእ ፡ ለከ ፡ ኈልቄ[1] ፡ ፳ወ፪አበው ፡ ወስሞ ፡ ወስመ ፡ እም ፡ ወአሚሃኒ ፡ አበቅቴ ፡ ፩ወበረከተ ፡ ፩ወግድፍ ፡ በበ፯፫ጊዜ ፡ ወይተርፍ ፡ እንከ ፲ ፡ ውእቱኬ ፡ ዕለተ ፡ ልደቱ ፡ ለይስሐቅ ፡ አመ ፲ ፡ ለሳኔ ፡ ወይእቲኬ ፡ አምሳለ ፡ በዓለ ፶ ፡ ወአምሳለ ፡ በዓለ ፡ ሰዊቆሙ ፡ ለእስራኤል ፡

ወይስሐቅኒ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወንጹሕ ፡ ውእቱ ፡ ወኢያእምር ፡ ካልአ ፡ ብእሲተ ፡ ዘእንበለ ፡ ርብቃ ፡ ብእሲቱ ፨ ወበእንተዝ ፡ ተውህበ ፡ ኑኃ ፡ መዋዕል ፡ እምዕለ[ተ] ፡ አቡሁ ፡ በዝኁ ፡ መዋዕሊሁ ፨ ወተ*ሦአ ፡ ህየንቴሁ ፡ በግዕ ፡ ዘገነት ። ዘመደ ፡ ውእቱ ፡ በግዕ ፡ ዘሦአ ፡ አቤል ፡ ወዘመዱ ፡ ለውእቱ ፡ በግዕ ፡ ዘሦአ ፡ እስራኤል ፡ እምዘመዱ ፡ ለውእቱ ፡ በግዕ ፡ ተፈጥሩ ፡ በምድረ ፡ ኤልዳ ፨ ወበጽሐ ፡ ክፍል ፡ ለያፌት ፡ ወለካም ። ወአባግዐ ፡ ገነትሰ ፡ በጽሑ ፡ ኀበ ፡ ክፍለ ፡ ሴም ፨ ወበእንተ ፡ ዘበጽሑ ፡ ክፍለ ፡ ለሴም ፡ እምእልክቱ ፡ ዐባግዓ ፡ ገነት ፡ * fol. 75, r° a.

ስማዕ ፡ እንግርከ ፡ እስመ ፡ ቡሩክ ፡ ውእቱ ፡ ወቡሩክ ፡ ተወልደ ፡ እምቤተ ፡ ዚአ

1. Ms. ኆልቄ.

Elles brillent autant que douze soleils. Leur lumière dépasse la quantité (de celle) des prophètes. C'est pourquoi un saint a dit d'*Abraham,* qui a été appelé l'ami du Seigneur : *Il a fait pénitence, lorsqu'il eut vu la grandeur du don du Seigneur.* Telle * est l'histoire concernant l'illustre *Abraham.* * fol. 74, v° b.

12. Naissance d'Isaac. — En outre, voici l'exposé au sujet de la naissance d'*Isaac.* Pour trouver la naissance d'*Isaac,* prends le nombre des vingt-deux Pères, son nom, le nom de sa mère, puis une épacte et une bénédiction. Divise par sept trois fois. Il restera donc dix. C'est donc le jour de la naissance d'*Isaac,* le dix Sânê. C'est donc le symbole de la fête de la Pentecôte et le symbole de la fête des Épis d'*Israël.*

13. Isaac, symbole de Jésus. — *Isaac* est le symbole de *Jésus-Christ.* Il a été pur. Il n'a pas connu d'autre femme que *Rébecca,* sa femme. C'est pourquoi la longueur des jours lui a été donnée. Ses jours ont été plus nombreux que ceux de son père. * La brebis du jardin a été offerte à sa place. Elle était de la race de la brebis qu'*Abel* avait offerte, et de la race de la brebis qu'*Israël* avait offerte. (Elle provenait) de la race des brebis (qui ont été créées) dans la terre d'*'Éldâ.* Une part (des brebis) est échue à *Japhet* et à *Cham.* Mais les brebis du jardin sont échues à la part de *Sem.* Parce qu'elles sont échues à la part de *Sem,* (elles font partie) des brebis du jardin. * fol. 75, r° a.

14. Naissance de Jacob. — Écoute, que je t'expose que (*Jacob*) est béni

ሁ ። ወበእምቤተ : ያዕቆብኒ : ዘከመ : ተወልደ : ስማዕ : እንግርከ : ንሣእ : ለከ : ኍልቈ : ፳ወ፪አበው : ስሞ : ወስመ : እሞ : ወአሚሃሰ : አበቅቴ : ወ፯ወበረከት : ፪ወግድፍ : በበ፯፫ጊዜ : ወይተርፍ : እንከ : ፲ወ፩ወእቱኬ : ዕለተ : ልደቱ : ለያዕ*ቆብ : አመ : ፲ወ፩ : ለጥር : ዕለተ : ጥምቀቱ : ለእግዚእነ ፨

* fol. 75, r° b.

ወያዕቆብሰ : ተወልደ : በዕለተ : ቅዳሴ : እስመ : ቅዱስ : ውእቱ : ጾዋሬ : ባሕርይ : ክቡር : ቡሩክ : ውእቱ : እምከርሠ : እሙ : ወኅረዮ : እግዚእነ : ወይቤሎ : ያዕቆብሃ : አፍቀርኩ : ወዔሳውሃ : ጸላእኩ ፨ ወያዕቆብሰ : እንከ : አምሳሊሁ : ለወልድ ፨ ወዔሳውኒ : አምሳሊሁ : ለሰይጣን ፨ ያዕቆብ : እንከ : ተባረከ : በኀበ : አቡሁ : ወዔሳውሰ : ኢተባረከ ፨ ወለያዕቆብሰ : ተውህበቶ : በረከት : እስመ : ሰአሉ : ሎቱ : መላእክተ : ገጽ : ወመላእክተ : ቅዳሴ : እንዘ : ይብሉ : ይኩን : በረከት : ላዕለ : ያዕቆብ : እስመ : ንጹሕ : ልቡ : ወሕሊናሁ ፨

ወያዕቆብ : እንዘ : ሀሎ : ውስተ : ናሕስ : መጽአ : ዔሳው : ፈቂዶ : ከመ : ይቅትሎ ፨ *ተሓስሶ[1] : ዘተብህለ : አምሳለ : መስቀል : ውእቱ : ወዔሳውኒ : አምሳለ : ሰይጣን : ውእቱ : ወ፬ማዕዘኒሁ : ለቤት : ዘሀለወ : ያዕቆብ : ውስቴቱ : ያርኢ : ኀበ : ፬ወንጌላውያን ፨ ወጸአቶሙኒ : ለደቂቀ : ያዕቆብ : ኀበ : ቀትለ : ዔሳው : ያርኢ : ኀበ :

* fol. 75, v° a.

1. Ms. ተሕስሳ.

et que (le Fils du Seigneur), le Béni, est né de sa propre maison, de la maison même de *Jacob*. Écoute, que je t'expose comment (*Jacob*) est né. Prends le nombre des vingt-deux Pères, son nom, le nom de sa mère, puis sept épactes et deux bénédictions. Divise par sept trois fois. Il restera donc onze. C'est donc le jour de la naissance de *Jacob*, * le onze Ter, le jour du baptême de Notre-Seigneur.

* fol. 75, r° b.

15. Sainteté et rôle de Jacob. — *Jacob* est né le jour de la sanctification. En effet, il a été saint, lui qui a porté une nature noble. Il a été béni dès le ventre de sa mère. Notre-Seigneur l'a choisi et lui a dit : *J'ai aimé Jacob et j'ai haï Ésaü*[1]. *Jacob* est donc le symbole du Fils. *Ésaü*, lui, est le symbole de *Satan*. *Jacob* a donc été béni par son père. *Ésaü*, lui, n'a pas été béni. C'est à *Jacob* que la bénédiction a été donnée, car les anges de la face et les anges de la sanctification l'ont demandée pour lui, en disant : *Que la bénédiction survienne sur Jacob, car son cœur et son intelligence sont purs.*

16. Symbolisme de la vie de Jacob. — Tandis que *Jacob* se trouvait sous le toit, *Ésaü* vint, voulant le tuer. * *La querelle* veut dire le symbole de la croix. *Ésaü* est le symbole de *Satan*. *Les quatre angles de la maison* dans laquelle se trouvait *Jacob*, indiquent les quatre Évangélistes. *Le départ des enfants de Jacob pour le meurtre d'Ésaü* indique le départ des apôtres

* fol. 75, v° a.

1. Rom. ix, 13 (Mal. i, 2).

ጸአቶሙ ፡ ለሐዋርያት ፡ ለስብከተ ፡ ወንጌል ፨ ሐፀ ፡ ያዕቆብ ፡ እንተ ፡ ቀተሎ ፡ ለዔሳው ፡ ትትረጐም ፡ ኀበ ፡ መስቀለ ፡ ክርስቶስ ፡ እንተ ፡ ቀተሎ ፡ ለሰይጣን ፡ በዕለተ ፡ ዓርብ ፨ ወከመ ፡ ወሀበ ፡ አምሀ ፡ ያዕቆብ ፡ ለዔሳው ፨ ወከማሁ ፡ እግዚእነሂ ፡ ወሀበ ፡ አምሃ ፡ ወጸባሕተ ፡ ለቄሳር ፡ ላባ ፡ ይትረጐም[1] ፡ በሰይጣን ፡ ወያዕቆብኒ ፡ ይትረጐም ፡ በእግዚእነ ፨ ወበግዕኒ ፡ እለ ፡ ቦን ፡ ትእምርተ ፡ ለያዕቆብ ፡ ወእለ ፡ አልቦን ፡ ትእ*ምርት ፡ ለላባ ፡ እለ ፡ ቦሙ ፡ ትእምርተ ፡ ዘይቤ ፡ ክርስቲያን ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ቦሙ ፡ ትእምርተ ፡ ሥላሴ ፡ ወእለ ፡ አልቦሙ ፡ ትእምርት ፡ ዓባግዕ ፡ ለላባ ፡ አረሚ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ አልቦሙ ፡ አሚነ ፡ ሥላሴ ።

* fol. 75, v° b.

ወዮሴፍኒ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለወልድ ፡ ውእቱ ። ወካዕበ ፡ ከመ ፡ ትረክብ ፡ ዕለተ ፡ ልደቶ ፡ ለዮሴፍ ፡ ንሣእ ፡ ለከ ፡ ኍልቌ[2] ፡ ፲ወ፪አኀዊሁ ፡ ወስመ ፡ አቡሁ ፡ ወእሙ[3] ፡ ወስመ ፡ ዚአሁ ፨ ወአሚሃ ፡ ወአበቅቴ ፡ ፩ወበረከት ፡ ፫ወግድፍ ፡ በበ፯፪ጊዜ ፡ ወይተርፍ ፡ እንከ ፡ ፯ውእቱኬ ፡ ዕለተ ፡ ልደቱ ፡ ለዮሴፍ ፡ አመ ፡ ፯ለነሐሴ ፡

ወበማኅትዊሃ ፡ ለይእቲ ፡ ዕለት ፡ ተስእሎሙ ፡ እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ወይቤሎሙ ፡ መነ ፡ ይብሉኒ ፡ ሰብእ ፡ ዮሴፍ ፡ ተሰይጠ ፡ ለእ፳ብሩ*ር ፡ ወእግዚእነሂ ፡ ተሰይጠ ፡ ለ፴ብሩር ፡ ሰ፳ዓመት ፡ ዘጽጋብ ፡ ወ፳ዓመት ፡ ዘረኀብ ፡ እለ ፡ ሬከረ ፡ ዮሴፍ ።

* fol. 76, r° a.

1. Ms. ይ ፡ ይትረጐም. — 2. Ms. ኆልቈ. — 3. Ms. ውእሙ.

pour la prédication de l'Évangile. *La flèche de Jacob,* qui a tué *Ésaü*[1], est expliquée par la croix du Christ, qui a tué *Satan,* le vendredi. De même que *Jacob* a donné des présents à *Esaü*, de même Notre-Seigneur aussi a donné des présents et le tribut à *César*. *Laban* est expliqué par *Satan*. *Jacob*, lui, est expliqué par Notre-Seigneur. *Les brebis qui avaient le signe étaient à Jacob. Celles qui n'avaient pas * le signe étaient à Laban*[2]. *Celles qui avaient le signe* veulent dire les chrétiens, qui ont le signe de la Trinité. *Celles qui n'avaient pas le signe,* les brebis de *Laban,* sont les païens, qui n'ont pas la foi à la Trinité.

* fol. 75, v° b.

17. Naissance de Joseph. — *Joseph* est le symbole du Fils. De plus, pour trouver le jour de la naissance de *Joseph,* prends le nombre de ses douze frères, le nom de son père et de sa mère, son propre nom, puis une épacte et trois bénédictions. Divise par sept deux fois. Il restera donc sept. C'est donc le jour de la naissance de *Joseph,* le sept Nahasê.

18. Joseph, symbole de Jésus. — La veille de ce jour, le Seigneur *Jésus* a interrogé ses apôtres et leur a dit : *Que disent les hommes de moi*[3]*? Joseph* a été vendu pour vingt pièces d'argent. * Notre-Seigneur aussi a été vendu

* fol. 76, r° a.

1. L'auteur contredit ici la Bible. Il s'appuie sans doute sur un apocryphe de l'Ancien Testament ou sur une légende. — 2. Gen. xxx, 32-33. — 3. Matth. xvi, 1.

አዝማን ፡ ረኀበሰ ፡ እንከ ፡ ያርኢ ፡ ኀበ ፡ አዝማን ፡ መዋዕል ፡ እምቅድመ ፡ ምጽአተ ፡ እግዚእነ ፡ ወጽጋብኒ ፡ ኀበ ፡ መዋዕል ፡ እምድኅረ ፡ መጽአ ፡ እግዚእነ ፨ እስመ ፡ መብልአ ፡ ጽድቅ ፡ ወመስቴ ፡ ጽድቅ ፡ ኃጥእ ፡ ወአሕዛብ ፡ እምቅድመ ፡ ምጽአተ ፡ እግዚእነ ፨ ዮሴፍ ፡ ኮነ ፡ መጋቤ ፡ በግብጽ ፡ ወእግዚእነሂ ፡ ኮነ ፡ መጋቤ ፡ ሐዳስ ፡ ሥርዐት[1] ፡

ወዮሴፍ ፡ ነበረ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ሞቅሕ ፡ ፫ዓመተ ፡ ወእግዚእነሂ ፡ ነበረ ፡ ውስተ ፡ ምድረ ፡ ግብጽ ፡ ፫ዓመተ ፡ ወ፯አውርኀ ፡ አመ ፡ ጐየ ፡ እምገጸ ፡ ሄሮድስ ፡ ወካዕበ ፡ አርአየ ፡ ተሞቅሖ ፡ እንዘ ፡ ይሰብክ ፡ በቃለ ፡ ወንጌል ፡ ፫ዓመተ ፡ ወዮሴፍሰ ፡ ይቤሉ ፡ አ-
* fol. 76, r° b. ኀዊሁ ፡ በእንቲ*አሁ ፡ አርዌ ፡ እኩይ ፡ በልዖ ፡ ወአማንኬ ፡ እሉሰ ፡ እንዘ ፡ ይፈቅዱ ፡ የሐስዉ ፡ ሀልወ ፡ ተናገሩ ፡ ላዕለ ፡ ርእሶሙ ፡ አራዊትኒ ፡ በልዕዎ ፡ ዘይቤሉ ፡ ለሊሆሙ ፡ እሙንቱ ፡ እለ ፡ ሤጥዎ ፡ ለእኁሆሙ ፨ ወበእንተዝ ፡ ይቤሎሙ ፡ ዮሐንስ ፡ መጥምቅ ፡ ለእለ ፡ መጽኡ ፡ ኀቤሁ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳውያን ፡ ትውልደ ፡ አራዊተ ፡ ምድር ፡ መኑ ፡ አመረክሙ ፡ ወመኑ ፡ ነገረክሙ ፡ ከመ ፡ ታምስጡ ፡ እመንሱት ፡ ዘይመጽእ ፨ ናሁኬ ፡ ወድአ ፡ ተሠይመ ፡ ማሕጼ ፡ ውስተ ፡ ጕንደ ፡ ዕፀው ፨ ማሕጼሰ ፡ ዘይቤ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ውእቱ ፨ ወጕንደ ፡ ዕፀውኒ ፡ ዘይቤ ፡ ነገሥተ ፡ አሕዛብ ፡ እሙ

1. Ms. ሥራአት.

pour trente pièces d'argent. *Les sept années d'abondance et les sept années de famine* sont celles qu'a expliquées *Joseph*. *L'époque de la famine* indique donc l'époque des jours avant la venue de Notre-Seigneur. *L'abondance* (indique) les jours après que fut venu Notre-Seigneur. En effet, les pécheurs et les peuples, avant la venue de Notre-Seigneur, (n'avaient pas pour) nourriture la justice, (ni pour) breuvage la justice. *Joseph* est devenu le dispensateur en *Égypte*. Notre-Seigneur aussi est devenu le dispensateur du Nouveau Testament.

Joseph est demeuré dans la prison (pendant) trois ans. Notre-Seigneur aussi est demeuré dans la terre de l'*Égypte* trois ans et sept mois, lorsqu'il se fut enfui de la face d'*Hérode*. En outre, il a fait voir l'emprisonnement (de *Joseph*), lorsqu'il a prêché la parole de l'Évangile (pendant) trois ans.
* fol. 76, r° b. Quant à *Joseph*, ses frères ont dit à son sujet : **Une bête méchante l'a mangé*[1]. Vraiment donc ceux-ci, alors qu'ils voulaient mentir, ont raconté la vérité sur eux-mêmes. *Les bêtes l'ont mangé* veut dire eux-mêmes, qui ont vendu leur frère. C'est pourquoi *Jean-Baptiste* a dit aux scribes et aux pharisiens, qui venaient vers lui : *Génération de serpents, qui vous a montré, qui vous a exposé d'échapper à l'épreuve qui vient? Voici donc : déjà la hache est mise au tronc des arbres*[2]. *La hache* veut dire le Verbe du Seigneur. *Le tronc des*

1. Gen. xxxvii, 33. — 2. Matth. iii, 7 et 10.

ንቱ ፨ ወዘንተ ፡ ነገረ ፡ ዘከርነ ፡ እንበይነ ፡ ግብሩ ፡ ለዮሴፍ ፨ ወዝንቱ ፡ ነገሩ ፡ ለዮሴፍ ፡ ዘኮነ ፡ አርአያሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ አሜን ፡ ወአሜን ፨

ወካዕበ ፡ ንነግር ፡ በእንተ ፡ ሥርዓት ፡ ዘሠርዖሙ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለደቂቀ ፡ *እስራኤል ፡ እንዘ ፡ ሀለው ፡ ብሔረ ፡ ግብጽ ፡ ወይቤሎሙ ፡ ይንሣእ ፡ ብእሲ[1] ፡ በግዐ ፡ ዓሡሩ ፡ ለቀዳሚ ፡ ወርኅ ፡ ወእቁበ ፡ ይኩን ፡ እስከ ፡ አሡር ፡ ወረቡዕ ፡ ወጥብሕዎ ፡ አመ ፡ ፲ወ፬ ፡ ጊዜ ፡ ፍና ፡ ሰርክ ፡ ዘ፲ወ፫ ፡ ዘያጸብሕ ፡ ለ፲ወ፬ ፨ ወዘያጸብሕ ፡ ለ፲ወ፭ ፡ ወኢይብልዕዎ ፡ በነግህ ፡ ወኢይብልዕዎ ፡ ለዘ ፡ ተረፈ ። ወነዋ ፡ ፍካሬሁ ፨ ወርእሱ ፡ ለበግዕ ፡ ቃለ ፡ መለኮት ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ብሂል ፨ ወጸጕሩኒ ፡ ለበግዕ ፡ ሀብተ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ውእቱ ፡ ዘያስተማውቆሙ ፡ ለመሐይምናን ፨ ወእዴሁ ፡ ዘየማን ። ፲ወ፪ሐዋርያት ፨ ወእዴሁ ፡ ዘጸጋም ፡ ነቢያት ፡ እሙንቱ ፨ አብርሃም ፡ ይስሐቅ ፡ ወያዕቆብ ፡ ወእገሪሁ ፡ ዘየማን ፡ ፸ወ፪አርድእቱ ፡ ፫፻፲ወ፰ርቱዓነ ፡ ሃይማኖት ፨ ወ፭፻ቢጽ ። ወእገሪ*ሁ ፡ ዘፀጋም ፡ እለ ፡ እምድኅሬሆሙ ፡ ፭፻እለ ፡ በቍስጥንጥንያ ፡ ወ፪፻ ፡ እለ ፡ በኤፌሶን ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ።

ወእዘኒሁኒ ፡ ነቢያት ፨ ወአዕይንቲሁኒ ፡ ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡ ወኤጲስ ፡ ቆጶሳት ፨ ቀሳ

(* fol. 76, v° a. — * fol. 76, v° b.)

1. Dittologie.

arbres veut dire les rois des peuples. Nous avons mentionné cet exposé concernant l'histoire de *Joseph*. Telle est l'histoire de *Joseph*, qui est devenu l'image[1] de Notre-Seigneur. Gloire à Lui! Amen. Amen.

19. Le testament du Seigneur. — La brebis. — Nous allons encore exposer au sujet du Testament que le Seigneur a établi pour les enfants * d'*Israël*, pendant qu'ils se trouvaient dans le pays de l'*Égypte*. Il leur a dit : *Qu'un homme prenne une brebis, le dixième jour du premier mois, et qu'elle soit gardée jusqu'au quatorzième jour. Égorgez-la le quatorzième jour, au moment de l'approche du crépuscule du treizième jour, qui luit pour le quatorzième jour et qui luit pour le quinzième. Qu'on ne la mange pas le matin, et qu'on ne mange pas ce qui restera* (*d'elle*)[1]. Voici l'explication de ceci. *La tête de la brebis* veut dire le Verbe de la divinité, *Notre-Seigneur Jésus-Christ*. *Les poils de la brebis* sont les dons de l'Esprit-Saint, qui réchauffent les fidèles. *Ses pattes droites* (*de devant*) sont les douze apôtres. *Ses pattes gauches* (*de devant*) sont les prophètes *Abraham, Isaac* et *Jacob*. *Ses pattes droites* (*de derrière*) sont les 72 disciples, les 318 orthodoxes et leurs 500 collègues. *Ses pattes* * *gauches* (*de derrière*) sont ceux qui (viennent) après eux : les 500 (évêques) qui ont été à *Constantinople*, et les 200 évêques qui ont été à *Éphèse*.

Ses oreilles sont les prophètes. *Ses yeux* sont les patriarches, les évê-

(* fol. 76, v° a. — * fol. 76, v° b.)

1. Ex. xii, 1-10 (passim).

ውስተ : ወዲያቆናተ : ወንፍቀ : ዲያቆናት : ወአናጕንስጢስ ፡፡ ወሶበ : ይነግር : ብእሲ :
አበሳሁ : ለካህን : ይሰረይ : ሎቱ : ወእንዘ : ይነግር : ይለብስ : መስቀለ : ወበአፈ : መ
ንፈስ : ቅዱስ : ይሰፍር : ሎቱ : ካህን : ንስሓሁ : ወዓቢይ : በዓል : ይከውን : በእንቲ
አሁ : በሰማያት ፡፡ ወ፪አቅርንቲሁ : ለበግዕ : ኀበ፪ : መንግሥቶሙ : ለጻድቃን : ያር
ኢ ፡፡ ቀዳሚሰ : መንግሥቶሙ : ቅድስት : ቤተ : ክርስቲያን ። ወካልዕ : መንግሥቶ
* fol. 77, r° a. ሙ : በደብረ : ጽዮን ፡፡ ወበሐዳስ : ዓለም ፡፡ ዘ*ኢቦአ : ውስተ : ቤተ : ክርስቲያን :
ኢይክል : በዊአ : ውስተ : ደብረ : ጽዮን : ወውስተ : ሐዳስ : ዓለም ፡፡ ወዘባኑኒ[1] : ለበ
ግዕ : ጻድቃን : እሙንቱ : እለ : ይነሥዑ : ስምዓ : በመዋዕሊሁ : ለሐሳዌ : መሲሕ ፡፡
ወንዋየ : ውስጥሰ : ቃላተ : መጻሕፍት : ቅዱሳት ፡፡ እለ : ይትናገሩ : ውሳጥያቲሁ :
ለእግዚአብሔር ፡፡ ወእስትንፋሰ : ፪አዕናፊሁ : ሙቀተ : ሃይማኖቶሙ : ለቅዱሳን : ሰ
ማዕት ፡፡ ወዝንቱሰ : በግዕ : አምሳሊሁ : ለኢየሱስ : ክርስቶስ : ሎቱ : ስብሐት :
አሜን ፡፡

በእንተ : ግብረተ : ደብተራሂ : ከመዝ : አዘዘ : እግዚእ : ለሙሴ : ወይቤሎ : ግ
በር : ላቲ : ለደብተራ : ፲አዕጻደ : ወኍልቈ[2] : ኑኁኒ : ፻ወ፩አጸድ : ፳ወ፰ኑኁ ፡፡ ፭አዕ
* fol. 77, r° b. ጻዲሁ : ያሰምክ : በጠፈራ : ቀዳሚት ። ወአሕባሊሆን : ፬እ*ለ : ይሰናሰላ : ትሕምስ

1. Ms. ወዘንቡኒ. — 2. Ms. ኆልቈ.

ques, les prêtres, les diacres, les sous-diacres et les lecteurs. Lorsqu'un homme expose ses péchés au prêtre, pour qu'ils lui soient pardonnés, tandis que (l'homme les lui) expose, le prêtre se revêt de la croix, et par l'inspiration [1] de l'Esprit-Saint lui impose une pénitence. Il survient une grande fête au sujet de cela dans les cieux. *Les deux cornes de la brebis* indiquent les deux royaumes des justes. Leur premier royaume sera la Sainte Église. Leur second royaume sera sur la montagne de *Sion* et dans le nouveau monde.
* fol. 77, r° a. Celui qui * ne sera pas entré dans l'Église, ne pourra pas entrer à la montagne de *Sion* et dans le nouveau monde. *Le dos de la brebis,* ce sont les justes qui recevront le martyre dans les jours du faux Messie. *Ses viscères* sont les paroles des Écritures Saintes, qui racontent (les pensées) intimes du Seigneur. *Le souffle de ses deux naseaux* est la chaleur de la foi des saints martyrs. *La brebis* est le symbole de *Jésus-Christ.* Gloire à Lui! Amen.

20. Le tabernacle. — Au sujet de la fabrication du tabernacle, le Seigneur a ordonné ainsi à *Moïse.* Il lui a dit : *Fais pour le tabernacle 10 tentures, dont le chiffre de la longueur sera...* [2]; *101 tentures d'une longueur de 28* (*coudées*).
* fol. 77, r° b. *Cinq tentures reposeront sur le premier toit.* (*Fais*) *4 chevrons,* * *qui seront re-*

1. M. à m. « par la bouche ». — 2. Le chiffre de la longueur n'est pas indiqué.

ተ[1] ፡ ፯ይትላጸቃ ፡ ወመማስሰ ፡ ፳ ፨ ወኑኆዳት ፡ ዘበበ ፡ ፶ወሰቅሰቅ ፡ አስቃቅ ፡ ፲ወ፪ወ፪ስክትቱ ፨ ወ፪ገጹ ፡ ፩አምድ ።

ወፍካሬሆንሰ ፡ ለ፲ዐዐድ ፡ ከመዝ ፡ መጠና ፡ እንተ ፡ ይእቲ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፨ መጠነ ፡ ፩አጸድ ፡ የአክል ፡ ከመዝ ። ወደብተራሂ ፡ ያርኢ ፡ ፍካሬሁ ፡ ኀበ ፡ ነፍሳቲሆሙ ፡ ለጻድቃን ፡ ፲ዐዐድ ፡ ያርኢ ፡ ኀበ ፡ ፲ዓፃብአ ፡ ቅዱሳን ፨ ወኑኆዳት ፡ ዘበበ፶ ፡ ዘይቤ ፡ ዘውእቱ ፡ ማየ ፡ ቤት ፡ ብሂል ፨ ወማየ ፡ ልቡናሂ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ውእቱ ፡ ዘወረደ ፡ በዕለተ ፡ ፶እምድኅረ ፡ ትንሣኤሁ ፡ ለእግዚእነ ፨ ወ፭ዐዕፃድ ፡ እለ ፡ በጠፈር ፡ ዘይቤ ፡ ፪አዕይንት ፡ ወክል፪ ፡ ምስማዓ ፡ እዝን ፡ ወ፩አፍ ፡ ወመልአ ፡ ፭ ፡ ወከመዝ ፡ ፍካሬሆን ፨ ወ፭እለ ፡ ይሰናሰ*ላ ፡ ወይሞቅሕ ፡ ኵሎን ፡ አዕማድ ፡ እለ ፡ ምስሩታን ፡ ዘይቤ ፡ አምሳለ ፡ * fol. 77, v° a. ፭አሪተ ፡ ሙሴ ፡ መሰረተ ፡ መጻሕፍት ፡ እሎን ፨ ወ፪ስክትቱ ፡ ዘይቤሂ ፡ መንበረ ፡ አምድ ፡ ውእቱ ፡ አምሳለ ፡ ማሕተም ፡ እሉሂ ፡ ዘውእቶሙ ፡ ሥጋሁ ፡ ወደሙ ፡ ለዋሕድ ፤ ወሰቅሰቅ ፡ ዘይቤ ፡ አኀበር ፡ ብሂል ፨ ወአስቃቅሂ ፡ ዘውእቱ ፡ መራብዕ[2] ፨ ወዳቤርሂ ፡ ቤተ ፡ እስራኤል ፡ ብሂል ። ምስራየ ፡ ካህን ፨ ወአሕዋፃቲሁ ፡ ዘውእቱ ፡ ቀበላቲሁ ፡ ለደብተራ ፨ ወአዕማድ ፡ ለገጸ ፡ ባሕር ፡ አ፵ወ፪አምሳለ ፡ ፵ወ፪ልደተ ፡ አበው ፡ እለ ፡ ዘከሮሙ ፡ ማቴዎስ ፡ ወንጌላዊ ። ወለደቡብሂ ፡ ፲ወ፭አዕማድ ፡ አምሳለ ፡ ፲ወ፭ነቢያት ፡ ወቤ

1. La fin de ce mot (ስተ) est effacée sur le ms. — 2. Ms. መረባዕ.

liés quintuplement; 7, qui seront réunis ensemble; 20 lacets; des agrafes par séries de 50; 12 réseaux en tissu de poil; 2 bases; 2 faces; 1 colonne[1].

21. Symbolisme du tabernacle. — Voici l'explication des dix tentures. *Leur dimension* est l'Église. *La dimension d'une tenture* équivaut à la même chose. L'explication du tabernacle indique les âmes des justes. *Les dix tentures* indiquent les dix combats des saints. *Les agrafes,* qui sont par séries de 50, veulent dire l'eau de l'Église. *L'eau de l'intelligence* est l'Esprit-Saint, qui est descendu le cinquantième jour après la résurrection de Notre-Seigneur. *Les cinq tentures,* qui sont sur le toit, veulent dire les deux yeux, les deux oreilles et la bouche. Cela fait cinq. Telle est l'explication de (ces choses). *Les 5* (*tentures*), qui * sont reliées (et) enchaînées, (et) toutes *les colonnes,* qui sont dressées, veulent dire le symbole des 5 (livres) de la Loi de *Moïse,* fondement des Écritures. * fol. 77, v° a. *Les deux bases* veulent dire le socle de la colonne, symbole de la prison. Elles veulent dire aussi la chair et le sang de l'Unique. *Le réseau* veut dire le rideau. *Les étoffes en poil* veulent dire les 4 côtés du (tabernacle). *Le Saint des Saints* veut dire la maison d'*Israël,* le lieu du pardon, (réservé) au prêtre. *Les portiques* veulent dire les vestibules du tabernacle. *Les 42 colonnes du côté de la mer* sont le symbole des 42 générations des Pères, qu'a mentionnées *Matthieu l'Évangéliste. Les 15 colonnes*

1. Ex. xxvi (passim).

ተ ፡ ምሥዋዕኒ ፡ ዘይቤ ፡ ቤተ ፡ ግብር ፡ ብሒል ፨ ወ፬አቅርንተ ፡ ምሥዋዕ ፡ ዘይቤ ፡ አ
* fol. 77, v° b. ምሳለ ፡ *፬ወንጌል ፨ ወመኅስስ ፡ ዘይቤ ፡ ዘውእቱ ፡ መውዕኢ ፡ ሥጋ ፨ ወመሳውደ ፡
እሳትኒ ፡ ዘውእቱ ፡ አግልዕት ፡ ሐፂን ፡ ዘውእቱ ፡ መጽሐርያ ፨ ወምንዳድ ፡ ለገጸ ፡ ዓረ
ብ ፡ ኀበ ፡ ይበይት ፡ እሳት ፨ ወኑኁ ፡ ፻ ፡ ወጥነፊሁ ፡ ብርት ፨ ወኆፃቲሁ ፡ ፀበራቲሁ ፡
ወወርቅ ፡ ወ፲ወ፬አምድ ፡ ለቀዳሚት ፡ ገጸ ፡ ምንዳድ ፡ ወቅብዓ ፡ ማኅቶት ፨ ወቤትኒ ፡
ኀበ ፡ ይበይት ፡ እሳት ፡ አምሳለ ፡ እግዝእትነ ፡ ማርያም ፡ ዘኀደረ ፡ ላዕሌሃ[1] ፡ እሳተ ፡
ሕይወት ፨ ወጥነፊሁ ፡ ብርት ፡ ዘይቤሂ ፡ አቅርንቲሁ ፡ ብርት ፡ ብሂል ፡ ዘውእቱ ፡ አ
ርአያ ፡ መስቀል ፡ ቅዱስ ፡ ወኆፃቲሁኒ ፡ ዘወርቅ ፡ ዘይቤ ፡ ወአምሳለ ፡ ካህናት ፡ ውእ
* fol. 78, r° a. ቶን ፨ ፲አዕማድ ፡ ዘይቤ ፡ አምሳለ ፡ ፲ቃላት ፨ ወቅብአ ፡ ማኅቶት*ኒ ፡ ዘይቤ ፡ አምሳ
ለ ፡ ሃይማኖት ፡ ውእቱ ፡ ዘአኅተወ ፡ ኵሎ ፡ ዓለመ ፡

ወ፭አልባሰ ፡ አሮን ፡ ሂጶዲጤን ፡ ዘይለብስ ፡ በሰንበት ፨ ወቃስ ፡ ዘይለብስ ፡ በመዋዕል ፡ ለጊዜ ፡ ሥርዓት ፨ ወቂዳርስሂ ፡ ዘይለብስ ፡ በመዋዕለ ፡ ተዝካር ፨ ወአጌ ፡ ሐሪር ፡ ጸሊም ፡ ይለብሱ ፡ ካህናት ፡ ሶበ ፡ ይኰስትሩ ፨ ወሎግዮን ፡ ይለብስ ፡ በመዋዕለ ፡ ፯በዓላቲሆሙ ። ወህየንተ ፡ ፭ልብሰ ፡ አሮን ፡ ለብሰ ፡ እግዚእነሂ ፡ ዘውእቶሙ ፡ ፍቅር ፨ ወትሕትና ፡ ወምሕረት ፡ ወሕድገተ ፡ አበሳ ፡ ወተአዝዞት ፨ ወአራዊተ ፡ ምድርሂ ፡ እለ ፡

1. Ms. ላላዕሌሃ.

du côté du nord sont le symbole des 15 prophètes. *La maison de l'autel* veut dire la maison du ministère (sacré). *Les 4 cornes de l'autel* veulent dire le
* fol. 77, v° b. symbole des * 4 Évangiles. *La fourchette* veut dire l'instrument à écorcher la chair. *La cassolette* pour le feu veut dire les vases en fer, c'est-à-dire les réchauds. *Le foyer du côté du couchant* est (l'endroit) où le feu passe la nuit. Sa longueur est de 100 (coudées). Ses traverses sont d'airain; ses anneaux et ses palmes sont d'or. (Il y a) 14 colonnes pour le premier côté du foyer. (Là se trouve) l'huile de la lampe. *La maison, où le feu passe la nuit,* est le symbole de *Notre-Dame Marie,* dans laquelle a demeuré le feu de la vie. *Les traverses d'airain* veulent dire les cornes d'airain, c'est-à-dire l'image de la croix sainte. *Les anneaux d'or* veulent dire le symbole des prêtres. *Les 10 colon-*
* fol. 78, r° a. *nes* veulent dire le symbole des 10 paroles. *L'huile de la lampe* * veut dire le symbole de la foi, qui éclaire le monde entier.

22. Les vêtements sacerdotaux d'Aaron. — Les cinq vêtements d'*Aaron* sont la tunique, qu'il revêtait le sabbat; le caleçon, qu'il revêtait dans les jours de l'époque du Testament; la tiare, qu'il revêtait dans les jours du Souvenir; l'*agê* de soie noire, que les prêtres revêtaient, lorsqu'ils balayaient; le *logyon,* (qu'*Aaron*) revêtait dans les jours des sept fêtes. A la place des cinq vêtements d'*Aaron,* Notre-Seigneur aussi a revêtu (cinq vêtements), qui sont : l'amour, l'humilité, la miséricorde, le pardon du péché et l'obéissance. *Les*

ተገብሩ ፡ ውስተ ፡ ልብሰ ፡ አሮን ፡ እምወርቅ ፡ ንጹሕ ፨ አምሳለ ፡ ሕዝብ ፡ እለ ፡ ሰረፁ ፡ እምወርቀ ፡ ሃይማኖት ፨ ወድርማንቅ ፡ ዘሐቌ ፡ ዘውእቱ ፡ ስረውር* ፨ አምሳለ ፡ ቅናት ፡ መነኮሳት ፡ ውእቱ ፨ ወቆብአ ፡ አሮን ፡ አምሳለ ፡ ቆብአሙ ። ወቍርዐ ፡ ዘርእስሂ ፡ ዘወርቅ ፡ ወብሩር ፡ ወኀፂን ፨ ወቆብዓ ፡ ርእሶሙሂ ፡ ለመነኮሳት ፡ አምሳለ ፡ አክሊል ፡ ዘሦክ ፡ ዘአስተቀጸልዎ ፡ ለእግዚ[እ]ነ ፨ * fol. 78, r° b.

ወ፲ወ፪አዕናቍ ፡ ግሉፋን ፡ ውስተ ፡ ጾታ ፡ ፬አዕባን ፡ አስማቲሆሙ ፡ ጽሑፍ ፡ ለውሉደ ፡ እስራኤል ፨ ወ፬አዕባን ፡ ዘይቤ ፡ አምሳለ ፡ ፬ወንጌል ፨ ወ፲ወ፪ ፡ ደቂቀ ፡ ያዕቆብ ፡ አምሳለ ፡ ፲ወ፪ሐዋርያት ፨ መረግድ ፡ ዘይሁዳ ፨ ወእምነገደ ፡ ይሁዳ ፡ ሠረፀ ፡ ዮሐንስ ፡ ምስለ ፡ ያዕቆብ ፡ እኁሁ ፨ ወበከመ ፡ መረግድ ፡ ፀዓዳ ፡ ከማሁ ፡ ንጽሐ ፡ ሥጋሁ ፡ ለዮሐንስ ፡ ጸዓዳ ፨ ወሰርድዮንሂ ፡ ሕብረ ፡ ቀይሕ ፡ ዘይሳኮር ፡ ይእቲ ፡ ወእምነገደ ፡ ይሳ*ኮር ፡ ወፅአ ፡ ማቴዎስ ፡ ወንጌላዊ ፡ ጸሐፌ ፡ ትስብእቱ ፡ ለወልድ ፨ እስመ ፡ ሰብኤ ፡ ቀይሐ ፡ ነሥአ ፡ እምእግዝእትነ ፡ ማርያም ፨ ወጳዝዮንሂ ፡ አምሳለ ፡ መስቀል ፨ ዘዘብሎን ፡ ውእቱ ፨ ወጽአ ፡ ፊልጶስ ፡ ወስምዐ ፡ ዕረፍቱሂ ፡ ኮነ ፡ በዲበ ፡ መስቀል ። ወኂሩቱሂ ፡ አብጽሖ ፡ ኀበ ፡ ፈጣሪሁ ፡ ወወሀበ ፡ ፍሬሁ ፨ ወለኢያስጴድስ ፡ ፫ኅርወተ ፡ ቦቱ ፡ ዘሮቤል ፨ ወእምቤተ ፡ ሮቤል ፡ ወፅአ ፡ ጴጥሮስ ፡ ምስለ ፡ እንድርያስ ፡ እኁሁ ፨ ወ፫ስቍረ * fol. 78, v° a.

serpents qui étaient façonnés sur les vêtements d'*Aaron,* en or pur, sont le symbole des peuples, qui se sont propagés de l'or de la foi. *Le caleçon des cuisses,* c'est-à-dire la culotte, est * le symbole de la ceinture des moines. *La mitre d'Aaron* est le symbole du capuce (des moines). *Le casque de la tête* était en or, en argent et en fer. *Le capuce*[1] *des moines* est aussi l'image de la couronne d'épines avec laquelle on a couronné Notre-Seigneur. * fol. 78, r° b.

23. Les pierres précieuses; leur symbolisme. — *Les douze gemmes sculptées* (se trouvent) par rangées de quatre pierres, (sur lesquelles) sont écrits les noms des enfants d'*Israël. Les quatre pierres* veulent dire le symbole des quatre Évangiles. *Les douze enfants de Jacob* sont le symbole des douze apôtres. *L'émeraude* est (la pierre) de *Juda.* C'est de la tribu de *Juda* qu'est issu *Jean* avec *Jacques,* son frère. De même que l'émeraude est blanche, de même la pureté de la chair de *Jean* a été blanche. *La sardoine,* à la couleur rouge, est (la pierre) d'*Issachar.* C'est de la tribu d'*Issachar* * qu'est sorti *Matthieu l'Évangéliste,* l'écrivain de l'Incarnation du Fils. En effet, (*Jésus*) a pris la (nature) humaine, (dont le sang est) rouge, de *Notre-Dame Marie. La topaze* est le symbole de la croix. C'est (la pierre) de *Zabulon*, (de qui) est sorti *Philippe.* Son martyre (et) sa mort[2] ont eu lieu sur la croix. Sa bonté l'a fait parvenir vers son Créateur, (qui lui) a donné sa récompense. *Le jaspe* a trois ciselures. C'est (la pierre) de *Ruben.* C'est de la maison de *Ruben* qu'est sorti * fol. 78, v° a.

1. M. à m. « le capuce de la tête ». — 2. M. à m. « le martyre de sa mort ».

ተ ፡ ቦቱ ፡ ለኢያስጲስ ፡ ዘይቤ ፡ ፫ክሕደቱ ፡ ለጴጥሮስ ፨ ወከመ ፡ ፍሕምሂ ፡ ዘስምዖን ፡ ወከመ ፡ ፍሕም ፡ ቅንዓቶሙ ፡ ለቤተ ፡ ስምዖን ፡ ዘውእቶሙ ፡ ጸሐፍት ፡ ወፈሪሳውያን ፡ እለ ፡ ቀንኡ ፡ ላዕለ ፡ ፈጣሪ ፡ ዘውእቱ ፡ እግዚእ ፨

* fol. 78, v° b. ወሰንፔርሂ ፡ እንተ ፡ ታዋኪ ፡ በምዕር ፨ ወይእቲኬ ፡ ዘጋድ ፡ *ወእምነገደ ፡ ጋድ ፡ ወዕአ ፡ ያዕቆብ ፡ ዘእልፍዮስ ፨ ወበከመ ፡ ሰንፔር ፡ ያዋኪ ፡ በምዕር ፨ ከማሁ ፡ ያዕቆብኒ ፡ ፈጸመ ፡ ስምዖ ፡ በምዕር ፨ ወኬርልግዮንሂ ፡ ዘዮሴፍ ፡ ወይእቲ ፡ እብን ፡ ዘዮሴፍ ፡ ወትርጓሜሁሰ ፡ ለኬርልግዮን ፡ በ፩ዕለት ፡ አብቈለ ፡ ሰዊተ ፡ ብሂል ፨ ወዝንቱሰ ፡ ነገር ፡ ይትረጐም ፡ ኀበ ፡ ታዴዎስ ፨ ወአሜቴስጢስሂ ፡ ዘብንያም ፡ ወአሜቴስጢስ ፡ ብሂል ፡ ሐዋርያ ፡ አሕዛብ ፡ ብሂል ፨ ወዝንቱሰ ፡ ነገር ፡ ይትረጐም ፡ ኀበ ፡ ጳውሎስ ፨

ወአካጥስሂ ፡ ዘኤፍሬም ፨ አካጥስ ፡ ብሂል ፡ መምልእ[1] ፡ ብሂል ፨ ወዝኒ ፡ ነገር ፡ ይትረጐም ፨ ኀበ ፡ ማቲያስ ፨ ወሱባዌሂ ፡ ዘንፍታሌም ፨ ሱባዌ ፡ ብሂል ፡ አስካለ ፡ ወይን ፡ ብሂል ፨ ወይእቲሰ ፡ ነገር ፡ ትትረጐም ፡ ኀበ ፡ በርቶሎሜዎስ ፨ ወክርስቶ*ሎቤሂ ፡ ዘውእቱ ፡ ዕብነ ፡ ወርቅ ፡ ወይእቲ ፡ እብን ፡ ዘዳን ፡ ወእምነገደ ፡ ዚአሁ ፡ ወፅአ ፡ ይሁዳ ፡ አስቆሮታዊ ፡ ወወርቅ ፡ ዘይቤ ፡ በእንተ ፡ ዘረሰዮ ፡ ለይሁዳ ፡ ዓቃቤ ፡ አስከሬን ፡ ዘወርቅ ፡ ወበእንተዝ ፡ ይቤ ፡ ወንጌላዊ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ አስከሬነ ፡ የዐቅብ ፡ ቀምጠራ ፡ ዘሙዳየ ፡ ምጽዋት ፡ ወቢሬሌሂ ፡ ማኅቶት ፡ ብሂል ፨ ወይእቲሰ ፡ እብን ፡ ዘአሴር ፡

* fol. 79, r° a.

1. Ms. መምእል.

Pierre avec *André,* son frère. Le jaspe a trois trous; cela veut dire les trois reniements de *Pierre.* (*Le zèle*) *de Siméon est comme la braise*[1]. *Le zèle de la maison de Siméon est comme la braise* veut dire les scribes et les pharisiens, qui ont été zélés envers le Créateur, c'est-à-dire le Seigneur.

Le saphir, (c'est la gemme) qui étincelle en un instant. C'est (la pierre) de *Gad.* * C'est de la tribu de *Gad* qu'est sorti *Jacques,* (fils) d'*Alphée.* De même que le saphir étincelle en un instant, de même aussi *Jacques* a consommé son martyre en un instant. *L'escarboucle* est la pierre de *Joseph.* L'interprétation de l'escarboucle veut dire que (*Joseph*) fit croître les épis en un jour. Cette parole est expliquée par *Thaddée. L'améthyste* est (la pierre) de *Benjamin. L'améthyste* veut dire l'apôtre des peuples. Cette parole est expliquée par *Paul.*

* fol. 78, v° b.

L'agate est (la pierre) d'*Éphraïm. L'agate* veut dire celui qui complète. Cette parole est expliquée par *Matthias. L'onyx* est (la pierre) de *Nephtali. L'onyx* veut dire grappe de raisin. Cette parole est expliquée par *Barthélemy.* * *La chrysolithe* veut dire la pierre d'or. C'est la pierre de *Dan.* C'est de la tribu de (*Dan*) qu'est sorti *Judas Iscariote. L'or* signifie que (*Jésus*) avait mis *Judas* gardien de la bourse d'or. C'est pourquoi l'Évangéliste a dit : *En effet, lui-même gardait notre bourse et la cassette de la bourse des aumônes*[2]. *Le béryl* veut dire la lampe. C'est la pierre d'*Aser.* Ces deux paroles sont expliquées

* fol. 79, r° a.

1. Gen. XLIX, 7. — 2. Jean XII, 6.

ወዝኒ ፡ ፪ነገር ፡ ይትረጐም ፡ ኀበ ፡ ቶማስ ፡ ወይእቲሰ ፡ ማኅቶት ፡ ዘተብሕለት ፡ እስመ ፡ ከመ ፡ ማኅቶት ፡ አብርሃ ፡ ትምህርቱ ፡ ለመንታ ፨ ወቶማስ ፡ ብሂል ፡ ፀሐይ ፡ ብሂል ፨ ወከመዝ ፡ ኮነ ፡ ፍካሬሆን ፡ ለአዕናቍ ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ልብሱ ፡ ለአሮን ፡ ካህን ፨ ወልብሰ ፡ መትከፍትኒ ፡ ዘውስተ ፡ ክሳዱ ፡ ለአሮን ፡ ይትረጐም ፡ በአሕባል ፡ ዘወደዩ ፡ ውስተ ፡ ክሳዱ ፡ ለእግዚ*እነ ፡ ቀዳማዊ ፡ ይነግር ፡ በእንተ ፡ ደኃራዊ ፡ ወደኃራዊ ፡ ይፌጽሞ ፡ ለቀዳማዊ ፡ ስብሐት ፡ ለገባሬ ፡ ኵሉ ፡ አሜን ። [* fol. 79, r° b.]

ወበእንተ ፡ ሢመቱሂ ፡ ለአሮን ፡ ዘይብል ፡ ኦሪት ፡ ከመዝ ፡ ውእቱ ፡ ፍካሬሁ ። ላህምሰ ፡ ዘበአፍአ ፡ ይውዒ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ዘተቀትለ ፡ በአፍአ ፡ እምትእይንት ። ወደሙ ፡ በ፬አቅርንት ፡ ምሥዋዕ ፡ ይትነዛኅ ፡ ዘይቤሂ ፡ ፬ሊቃነ ፡ ጳጳሳት ፡ እለ ፡ ተነዝኑ ፡ በደሙ ፡ ለክርስቶስ ፨ ወስብሐ ፡ ከርሡ ፡ ይትረጐም ፡ በማኅበረ ፡ ሐዋርያት ፨ ወ፪ኵልያቲሁ ፡ ዘይቤ ፡ ኀበ ፡ ጴጥሮስ ፡ ወጳውሎስ ፡ ይትረጐም ፡ ወካልዕ ፡ በግዕ ፡ ዘይቤ ፡ ውእቱኒ ፡ ኀበ ፡ ክርስቶስ ፡ ይትፌከር ፡ ወደሙ ፡ ዘመልአ ፡ ቤተ ፡ መቅደስ ፡ ይትረጐም ፡ በደሙ ፡ ለክርስቶስ ፡ ዘመልአ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወተጠብሐ ፡ በበመሌሊ*ቱ ፡ ዘይቤሂ ፡ ዘውእቶሙ ፡ መለያልዩ ፡ ለእግዚእነ ፡ ሐዋርያት ፡ በጸታሆሙ ፡ ሰማዕት ፡ በጸታሆሙ ፡ ወመነኮሳት ፡ በጸታሆሙ ፡ ካህናት ፡ በጸታሆሙ ፡ ወሕፃናት ፡ በጸታሆሙ ፡ ወታሐፅብ ፡ ንዋየ ፡ ውስጡ ፡ በማይ ፡ ዘይቤሂ ፡ ንዋየ ፡ ውስጡሰ ፡ እሉ ፡ እሙ [* fol. 79, v° a.]

par *Thomas*. *La lampe* signifie que la doctrine de *Didyme* brille comme une lampe. *Thomas* veut dire le soleil. Telle est l'explication des pierres précieuses qui étaient dans les vêtements du prêtre *Aaron*. *Le vêtement de l'épaule,* qui était sur le cou d'*Aaron,* est expliqué par les cordes qu'on a mises au cou de Notre-Seigneur. * Les premiers (événements) exposent les derniers. Les derniers consomment les premiers. Gloire à l'Auteur de toutes (choses)! Amen. [* fol. 79, r° b.]

24. A propos du sacerdoce. — La Loi parle au sujet de l'ordination d'*Aaron*. Telle est l'explication (de la Loi). *Le bœuf, qui est consumé au dehors*, est le symbole du Christ, qui a été tué hors du camp. *Que son sang soit aspergé aux quatre coins de l'autel* [1] veut dire les quatre patriarches, qui ont été aspergés par le sang du Christ. *La graisse de son ventre* est expliquée par la société des apôtres. *Les deux reins* sont expliqués par *Pierre* et *Paul*. *L'autre brebis* aussi est interprétée par le Christ. *Le sang, dont est rempli le temple,* est expliqué par le sang du Christ, dont est remplie l'Église. *Il a été immolé en chacun de ses membres* [2] * veut dire les membres de Notre-Seigneur : les apôtres dans leur série, les martyrs dans leur série, les moines dans leur série, les prêtres dans leur série, les enfants dans leur série. *Tu laveras ses intestins dans l'eau* [3]. *Ses intestins* veulent dire les enfants du baptême. *Tu* [* fol. 79, v° a.]

1. Lév. ix, 9. — 2. Lév. ix, 13. — 3. Lév. ix, 14.

ንቱ ፡ ውሉደ ፡ ጥምቀት ፡ ወታነብር ፡ ርእሶ ፡ ውስተ ፡ ዘይክል ፡ ዝኒ ፡ ሥጋሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ ዘውስተ ፡ ጻሕል ፡ ዘእድ ፡ ብሂል ፨ ወበግዖሰ ፡ ኵሎ ፡ ታዓርግ ፡ ውስተ ፡ ምሥዋዕ ፡ ዘይቤሂ ፡ በእንተ ፡ ዘአርገ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ሀበ ፡ አቡሁ ፤ ወአዕረገ ፡ ለአቡሁ ፡ ዕጣነ ፡ ወመሥዋዕተ ፡ ክቡረ ።

ወበግዕኒ ፡ ዘፍጹሜ ፡ ውእቱኒ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለእግዚእ ፡ ወደሙ ፡ ዘይትቀባዕ ፡ ው-
* fol. 79, v° b. ስተ ፡ ከተማ ፡ እዝኑ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለደመ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘ*ይትቀብኡ ። ቡቱ ፡ አማንያን ፡ ወበቀዳማዊ ፡ ቅብዓት ፡ እድ ፡ ሲመቶሙ ፡ ይትፌጸም ፡ ለካህናት ፡ ወንጌል ፨ ወተላዖ ፡ ለበግዕ ፡ ዘይቤሂ ፡ ሰምሰም ፡ ይእቲ ፡ እንተ ፡ ላዕሌሃ ፡ ይበቍል ፡ አጥባት ፨ ወ፪አባግዕ ፡ ዘዘልፍ ፡ ወዘነግህ ፡ ወዘሰርክ ። ይተረጐም ፡ በጸሎተ ፡ ቅዱሳን ፡ ዘያዐርጉ ፡ መላእክት ፡ ሰርከ ፡ ወነግሀ ፤ ወመላእክትኒ ፡ ሶበ ፡ ያደምጹ ፡ ዶሮሐ ፡ ይነቁ ፡ ሶቤሃ ፡ ወጸራይቅ ፡ ናእት ፡ ፭ይትፌከር ፡ በ፭ደናግል ፡ ጠባባት ፨

ወልብሰ ፡ ዘርዚቅ ፡ ኅሬረ ፡ ወርቅ ፡ አምሳለ ፡ እልታሕ ፨ ወይእቲ ፡ ልብስ ፡ ፬ኅብራ ፡ አምሳለ ፡ ፬ኀራ ፡ እለ ፡ ተዐጸዉ ፡ ላዕለ ፡ ልብሰ ፡ እግዚእ ፨ ወግዱም ፡ ዘርዚቅ ፡ ዓ-
* fol. 80, r° a. ውደ ፡ ልብሰ ፡ ሎግዮን ፡ እንተ ፡ ይለብስዋ ፡ ሱራፌል ፡ በበዓላት ፡ ዓበይት ፡ ወ*ጽጌ ፡ ሮማን ፡ ቀዩሕ ፡ አምሳለ ፡ ክዕወተ ፡ ደሞሙ ፡ ለሰማዕት ፡ ወዘንተ ፡ አርአዮ ፡ ለሙ-

mettras sa tête où cela se pourra. Ceci veut dire le corps de Notre-Seigneur, qui est dans la patène à main. *Toutes les brebis, tu les offriras à l'autel*[1], signifie que *Notre-Seigneur Jésus-Christ* est monté vers son Père et a offert à son Père l'encens et le sacrifice glorieux.

La brebis parfaite est le symbole du Seigneur. *Le sang* (*de la brebis, avec*) *lequel elle était ointe au bout de son oreille*, est le symbole du sang du Christ,
* fol. 79, v° b. avec lequel * ont été oints les fidèles. C'est par la première onction, (faite) à la main, que l'ordination des prêtres de l'Évangile a été accomplie *La poitrine de la brebis* veut dire le thorax, sur lequel croissent les mamelles. *Les deux brebis perpétuelles du matin et du soir* sont expliquées par la prière des saints, que les anges font monter le soir et le matin. Lorsque les anges font un bruit, le coq chante aussitôt. *Les cinq galettes azymes* sont interprétées par les cinq vierges sages.

Le maillot de soie, (*couleur*) *d'or*, est le symbole de la tunique. *Le vêtement aux quatre couleurs* est le symbole des quatre soldats qui ont jeté le sort sur le vêtement du Seigneur. Le maillot est enroulé autour du vêtement du
* fol. 80, r° a. *logyon* que revêtent les Séraphins dans les grandes fêtes. * *La fleur de grenade rouge* est le symbole de l'effusion du sang des martyrs. (Le Seigneur) a fait voir ceci à *Moïse*. Au sujet de la dédicace, il lui a ordonné de faire entrer et lui a dit de faire entrer tout (le peuple). Le firent entrer *les douze princes de*

1. Deut. xii, 27.

ሴ ። ወበእንተ ፡ መድቅሕ ፡ አዘዘ ፡ ከመ ፡ ያብእ ፡ ወይቤሎ ፡ ከመ ፡ ያብእ ፡ ኵሎ ፡ ወ
አብኡ ፡ ፲ወ፪መላእክት ፡ ኀይል ፡ አምሳለ ፡ ፲ወ፪መላእክት ፡ ዘውእቶሙ ፡ ሐዋርያት ፡ ወ
ዝውእቱ ፡ ዘአብኡ ፡ ለለ፩መላእክተ ፡ ኀ[ይ]ል ፨ መጽብሕ ፡ ፩ዘብሩር ፡ ዘ፻ወ፴ሐሳቡ ፡
ወፍያል ፡ ዘብሩር ፡ ፩ዘ፸ሰቅሎን ፡ በሰቅል ፡ ቅዱስ ። መፅብሕ ፡ ብሂል ፡ ዘውእቱ ፡ ገይብ ፡
ወርቅ ፡ ፲ወ፪ወርቁ ፡ ዘይቤ ፡ ሤጡ ፡ ብሂል ፨ ወኍሳቡ ፡ ዘይቤ ፡ እስመ ፡ ያስተዋፅእዋ ፡
በላዕለ ፡ ፻፴ብእሲ ፨ ወ፸በሰቅሎን ፡ ዘይቤሂ ፡ ውእቱኒ ፡ ያስተዋጽእዎ ፡ በላዕለ ፡ ፸ብእ
ሲ ፨ ወመጽብሕ ፡ ዘይቤኒ ፡ *ካዕበ ፡ በአምሳለ ፡ አቡ[ነ] ፡ አዳም ፡ ዘይቤሎ ፡ እግዚአብ * fol. 80, r° b.
ሔር ፡ አምሳልየ ፡ ወአርአያየ ። ወፍያልኒ ፡ ዘውእቶሙ ፡ ቍርባናት ፨ ወበእንተዝ ፡ ይ
ብል ፡ ሰሎሞን ፡ እምውስተ ፡ ፍያላት ፡ ምጽዋተ ፡ ወሀብከ ፡ ለአዕይንቲከ ፡ ድኅረ ፡ ተ
ኀውር ፡ ዕራቅከ ፡ ከመ ፡ ናሕስ ፨

ንግባእኬ ፡ ኀበ ፡ ጥንተ ፡ ነገረ ፡ ጻሕል ፡ ዘዐሥሩ[1] ፡ ወርቁ ፡ ጻሕልሰ ፡ አምሳሊ
ሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ጻሕለ ፡ ሕይወት ፡ ወዓሥሩ ፡ ወርቁ ፡ ዘይቤሂ ፡ ዘውእቱ ፡ ዓ፲አጻብዓ ፡
እደዊሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ እለ ፡ ስፉሓን ፡ በዲበ ፡ ዕፀ ፡ መስቀል ፡ ወምሉዕ ፡ ዕጣን ፡ ውስቴ
ቱ ፡ ዘይቤሂ ፡ ዘውእቱ ፡ ጸሎተ ፡ ቅዱሳን ፨ ወበከመ ፡ ይቤ ፡ አቡ ፡ ቀለምሲስ ፡ ወሀብ
ዎ ፡ ዕጣናተ ፡ ከመ ፡ የሀብ ፡ ለጸሎተ ፡ ኵሎሙ ፡ ቅ*ዱሳን ። ወላህም ፡ ፩ዘይቤሂ ፡ ላ * fol. 80, v° a.
ህመ ፡ መግዝዕሰ ፡ ለሊሁ ፡ ክርስቶስ ፡ ወ፩በግዕ ፡ ዘይቤሂ ፡ በግዕኒ ፡ ክርስቶስ ፨ ወከመ
ሰ ፡ በግዕ ፡ ክርስቶስ ፡ ስማዕ ፡ ዘይቤ ፡ ኢሳይያስ ፡ መጽአ ፡ ይጠባሕ ፡ ከመ ፡ በግዕ ፨ ወ

1. Ms. ዘ፩ወዕሥራ. Nous avons changé cette leçon en ዘዐሥሩ à cause de l'explication, donnée une ligne plus bas.

l'armée, symbole des douze *princes*, c'est-à-dire des apôtres. Cela veut dire que chacun des *princes* de l'armée l'a fait entrer. *Un tribut d'argent de la valeur de 130* (*sicles*), *et une coupe d'argent de 70 sicles, selon le sicle saint,* (sont des symboles). *Le tribut* veut dire le calice d'or. *Les douze* (*pièces d'*)*or* veulent dire le prix (du calice). *Sa valeur* (*est de 130 sicles*) signifie ce qu'on a payé pour 130 hommes. (*Sa valeur est*) *de 70 sicles* veut dire aussi ce qu'on a payé pour 70 hommes. *Le tribut* veut dire * encore le symbole de notre père *Adam*, de qui le Seigneur a dit : *Il est ma ressemblance et mon image*[1]. *La coupe* veut dire les oblations. C'est pourquoi *Salomon* a dit : *Les perles, provenant de ta coupe, tu les as données en aumône, ensuite tu es allé nu comme un toit.* * fol. 80, r° b.

Revenons donc au commencement de l'exposé de la patène de dix (pièces d')or. *La patène* est le symbole du Christ, patène de la vie. *Les dix* (*pièces d'*)*or* veulent dire les dix doigts des mains de Notre-Seigneur, qui ont été étendus sur le bois de la croix. *L'encens y est abondant* veut dire la prière des saints, comme a dit *Abou Qalamsis* : *On donne l'encens* (*au Seigneur*), *afin qu'il exauce la prière de tous * les saints. Un bœuf; le bœuf gras* veut dire le Christ lui-même. *Une brebis ; la brebis* veut dire le Christ. Comme quoi la brebis est le Christ, écoute ce qu'a dit *Isaïe* : *Il est venu, afin d'être égorgé comme une brebis*[2]. * fol. 80, v° a.

1. Gen. i, 26. — 2. Is. liii, 7.

ማሕስአ ፡ በግዕኒ ፡ ፩ዘይቤሂ ፡ ውእቱኒ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ዘተማሕስአ ፡ በሥጋ ፡ ሰብእ ፨

፭ዘይቤሂ ፡ ዘውእቱ ፡ ፭መክሊት ፡ ዘገብር ፨ ወ፭አጣሊ ፡ ዘውእቶሙ ፡ ፭ምስፍና ፡ ኢሎፍሊ ፡ ጌት ፡ አስቀሎና ፡ ጋዛ ፡ አቃሮን ፨ ወ፭አባግዕ ፡ አንስት ፡ ዘይቤሂ ፡ አምሳሊሆን ፡ ለ፭ደናግል ፡ ጠባባት ፨ ወ፪እጐልት ፡ ዘይቤሂ ፡ አምሳሊሆሙ ፡ ለአሕዛብ ፡ ኤዶም ፡ ወለአሕዛበ ፡ ሞአብ ፡ እለ ፡ ተጸውዑ ፡ ውስተ ፡ አሚን ። ወበእንተ ፡ ሞአብ ፡ ይብል ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወሞአብ ፡ ካህ*ን ፡ ተስፋየ ፨ ወበእንተ ፡ ኤዶምያስ ፡ ይቤ ፡ ዲበ ፡ ኤዶምሰ ፡ እሰፍሕ ፡ መከየድየ ፡ ወመከየድየ ፡ ይብል ፡ በእንተ ፡ [ቤተ] ፡ ክርስቲያን ፡ ቅድስት[1] ፡ ተሰፍሐት ፡ ለአሕዛብ ፨ ወካህንኒ ፡ ዘተሰምየ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ አሕዛብ ፨ ወኵሉ ፡ መድቅሐ ፡ ደብተራ ፡ አምሳሊሁ ፡ ውእቱ ፡ ለዘሀሎ ፡ ይመጽእ ፨ ወህየንተ ፡ እለ ፡ አብኡ ፡ መድቅሐ ፡ በቀዳሚ ፡ ሕግ ፡ ገዘንቱ ፡ ዘዘከርነ ፡ አምኃሃ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፨ ወህየንተ ፡ መዳምኂሃ ፡ ለደብተራ ፡ ዘይቤ ፡ መገዘሙረ ፡ ቅዱሳን ፨ ወመዳምሕኒ ፡ ዘይቤ ፡ ጸዋልቅ ፡ ብሂል ፡ ወድንባዛቲሃኒ ፡ ጉ ገዝንዛቲሃ ፡ ለለታቦት ። ወባዕ ፡ ገዘየ ፡ ወገዘየ ፡ ዘይቤሂ ፡ ገዘየ ፡ ወገዘየ ፡ ዕሩይ ፡ ብሂል ፡ አምሳሊሁ ፡ ለሥላሴ ፨

* fol. 80, v° b.

ወማዕጠንት ፡ ዘወርቅ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለዋህድ ፤ ወዕጣንኒ ፡ ወተ*ነ ፡ ጢስ ፡ ዘእም

* fol. 81, r° a.

1. Voici le texte du ms. : በእንተ ፡ ክርስቲያን ፡ ቅድስቲያን ፡ ቅድስት ፡

Un agneau de brebis ; cela veut dire aussi le symbole du Christ, qui s'est fait agneau par la chair de l'homme.

Cinq veut dire les cinq talents du serviteur. *Les cinq boucs* veulent dire les cinq principautés des *Philistins : Gath, Ascalon, Gaza, Accaron*[1]. *Les cinq brebis* veulent dire le symbole des cinq vierges sages. *Les deux génisses* veulent dire le symbole du peuple d'*Édom* et du peuple de *Moab,* qui ont été appelés à la foi. Au sujet de *Moab,* l'Esprit-Saint a dit : *Moab, le prêtre, est * mon espérance*[2]. Mais au sujet d'*Édom*[3], il a dit : *Sur Édom j'étendrai mon escabeau*[4]. *Mon escabeau* veut dire la Sainte Église, (qui) est étendue pour les peuples. *Le prêtre,* qui s'appelle le Fils du Seigneur, est pour tous les peuples. *Toute dédicace du tabernacle* est le symbole de celui qui devait venir. *A la place de ceux qui ont introduit la dédicace dans la première Loi* (veut dire) les dons de l'Église, que nous avons mentionnés. *A la place des coupes du tabernacle* veut dire le psautier des saints. *Les coupes* veulent dire les bassins. *Les barres* (veulent dire) les tapis en joncs de chaque sanctuaire. *Entre ici et ici. Ici et ici* veut dire égal et est le symbole de la Trinité.

* fol. 80, v° b.

25. L'ENCENS, SYMBOLE DES SOUFFRANCES DU CHRIST. — *L'encensoir d'or* est le symbole de l'Unique. *L'encens et * la vapeur de la fumée qui en monte,* sont

* fol. 81, r° a.

1. Manque la cinquième principauté. — 2. Ps. LIX, 8 (CVII, 9). — 3. *Idumée* (?). — 4. Ps. LIX, 8 (CVII, 9).

ውስቴቱ ፡ የዓርግ ፡ አርአያ ፡ ሕማማቲሁ ፡ ለክርስቶስ ፡ ዘአዕረገ ፡ ለአቡሁ ፡ ዕጣነ ፡ ወመሥዋዕቶ ፡ ክቡረ ፨ ወበእንተዝ ፡ ይቤሎ ፡ ሰሎሞን ፨ በእንተ ፡ ነፍሰ ፡ ክርስቶስ ፨ ወመኑ ፡ ይእቲ ፡ ዛቲ ፡ እንተ ፡ ተዓርግ ፡ እምገዳም ፡ ከመ ፡ ሠርዐ ፡ ጢስ ፡ ዕጥንታ ። እምገዳም ፡ ይብለከ ፡ ከመ ፡ ይብጻሕ ፡ ዘይቤ ፡ ለሊሁ ፡ ናሁ ፡ አዐርግ ፡ ኢየሩሳሌም ፡ ወይሰቅልዎ ፡ ለወልደ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፨ ወከመ ፡ ጢስ ፡ ዘይወፅእ ፡ እመሳክው ፡ ከማሁ ፡ ብዙኀ ፡ ሕማማት ፡ ወፅአ ፡ እምላዕለ ፡ እግዚእ ፨ ተእኀዘ ፡ ተሰቅለ ፡ ሐመ ፡ ተጸፍዓ ፡ ተኰርዐ ፡ ዘባኖ ፡ ተዘብጠ ፡ ወህየንተ ፡ ማይ ፡ ሐሞተ ፡ ሰትየ ፡ ወፍትሐ ፡ ሞት ፡ ኀቤሁ ፡ ገብአ ፨ ወበሕማማቲሁ ፡ መንበረ ፡ አብ ፡ ተአጥነ ፨

ወታቦ* ትኒ ፡ እንተ ፡ ውስቴታ ፡ ኦሪት ፡ አምሳሊሃ ፡ ይእቲ ፡ ለእግዝእትነ ፡ ማርያም ። ወ፲ቃላት ፡ እለ ፡ ውስተ ፡ ታቦት ፡ አምሳሊሁ ፡ ውእቱ ፡ ለክርስቶስ ፡ ስብሐተ ፡ ሕይወት ፡ ቃለ ፡ አብ ፡ አማንኬ ፡ ኮነ ፡ ሰብአ ፡ ወኀረያ ፡ ለማርያም ፡ እግዝእትነ ፡ ድንግል ፡ በሥጋሃ ፡ ድንግል ፡ በሕሊናሃ ፡ ድንግል ፡ በአፉሃ ፡ ወድንግል ፡ በአዕይንቲሃ ፨ በስጋሃ ፡ አልባቲ ፡ ደነሰ ፨ ወበሕሊናሃ ፡ ኢሐለየት ፡ እኩየ ፡ እስመ ፡ መንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ኮነ ፡ ማእፆ ፡ ወመንሰገ ፨ ወአፉሃ ፡ ኢነበበ ፡ እኩየ ፡ ወአዕይንቲሃ ፡ ኢተሰግረ ፡ በእኩይ ፨ ዘንተ ፡ ፩ድንግልና ፡ ረከብነ ፡ በኀበ ፡ እግዝእትነ ፡ ማርያም ፨ ወሰብእሰ ፡ አልቦ ፡ * fol. 81, r° b.

l'image des souffrances du Christ, qui a offert à son Père l'encens et son sacrifice glorieux. C'est pourquoi *Salomon* a dit au sujet de l'âme du Christ : *Quelle est celle-ci, qui monte du désert comme se propage la fumée d'un parfum*[1] (*qui brûle*)? *Afin qu'il vienne du désert,* t'a dit (Salomon), veut dire (le Christ) lui-même, (qui a dit) : *Voici : je monterai à Jérusalem. On crucifiera le Fils de l'homme*[2]. Comme la fumée qui sort des fenêtres, ainsi furent nombreuses les souffrances (qui) sont sorties du Seigneur. Il a été saisi; il a été crucifié; il a souffert; il a été souffleté; il a reçu des coups de poing; il a été frappé sur son dos; à la place d'eau il a bu du fiel; la sentence de mort est revenue vers lui. Par ses souffrances le trône du Père a été parfumé.

26. La Vierge Marie. — *L'arche* * *dans laquelle était la Loi* est le symbole de *Notre-Dame Marie. Les dix paroles qui étaient dans l'arche* sont le symbole du Christ. La Gloire de la Vie, le Verbe du Père, est donc vraiment devenu homme. Il a choisi *Marie Notre-Dame,* vierge dans son corps, vierge dans son intelligence, vierge dans sa bouche, vierge dans ses yeux. Dans sa chair elle n'a pas eu d'impureté. Dans son intelligence elle n'a pas pensé le mal, car l'Esprit-Saint est devenu (pour elle) le loquet et le verrou. Sa bouche n'a pas parlé le mal. Ses yeux n'ont pas été pris au piège par le mal. Cette unique virginité, nous la trouvons en *Notre-Dame Marie.* L'homme, lui, n'est pas parfait. S'il ne pèche pas dans sa chair, parfois il pèche dans son intelligence. * fol. 81, r° b.

1. Cant. III, 6. — 2. Matth. XX, 18 (Marc X, 33; Luc XVIII, 31).

* fol. 81, v° a.

ፍጹመ ፡ እመ ፡ ኢስሕተ ፡ በሥጋሁ ፡ ቦ ፡ አመ ፡ ይስሕት ፡ በሕሊናሁ ። ወሕሊና ፡ መላእ*ክትኒ ፡ ኢይትዔረዮ ፡ ለንጽሐ ፡ ሕሊና ፡ ለእግዝእትነ ፡ ማርያም ።

ወዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ነገር ፡ ዘደብተራ ፡ እንበይነ ፡ ነገሩ ፡ ለሙሴ ። ወተወልደ ፡ ከመ፲ወ፫ለንሐሴ ፡ አልቦ ፡ አበቅቴ ፡ ወኮነ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለወልድ ። ወኢያሱኒ[1] ፡ ኀበ ፡ ትእግሥቱ ፡ ለወልድ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለወልድ ። ወኢያሱኒ ፡ ወልደ ፡ ኔዌ ፡ አምሳሊሁ ፡ ለወልድ ። ወተወልደ ፡ ኀበ ፡ አልቦ ፡ አበቅቴ ፡ አመ ፡ ወለታኅሣሥ[2] ። ወርኢኬ ፡ ከመ ፡ ኮነ ፡ ገሀደ ፡ አርአያሁ ፡ ለወልድ ። በከመ ፡ ቦአ ፡ ኢያሱ ፡ ተወረሱ ፡ እስራኤል ፡ ምድረ ፡ ርስት ። ከማሁ ፡ ተዋረሱ ፡ ክርስቲያን ፡ ቅድስት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ። ኢያሱ ፡ እንከ ፡ ፈነወ ፡ ፪ሰብአ ፡ ዓይን ፡ አምሳለ ፡ ኦሪት ፡ ወነቢያት ። ወራዓብኒ[3] ፡ አምሳለ ፡ ቅድስት ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ። ወፈትለ ፡ ቀዩ*ሕ ፡ ዘአሰረት ፡ በመስኮተ ፡ ቤታ ፡ አምሳለ ፡ ደም ፡ ዘውሕዘ ፡ እምገቦሁ ፡ ለእግዚእነ ።

* fol. 81, v° b.

ወተሰርዎ ፡ ከናአን ፡ በእደ ፡ ኢያሱ ። ተሰርዎ ፡ አጋንንት ፡ በእደ ፡ እግዚእ ። ወበከመ ፡ በመዋዕለ ፡ ኢያሱ ፡ ቆመት ፡ ፀሐይ ፡ ፩ዕለት ፡ ፪ኮነ ፡ ከማሁ ፡ በዕለተ ፡ ስቅለቱ ፡ ለእግዚእ ፡ ፩ዕለተ ፡ ሰኑየ ፡ ኮነ ። ኢያሱ ፡ እንከ ፡ ነሥአ ፡ ትእምርተ ፡ ወልድ ፡ ፍጹመ ። ኢያሱ ፡ እንከ ፡ ኀረየ ፡ ፲ወ፪አዕባነ ። ወኢየሱስኒ ፡ ኀረየ ፡ ፲ወ፪ሐዋርያተ ።

1. Ms. ወኢየብኒ. — 2. Avant et après ወ, il y a deux espaces, laissés en blanc, pour la date. — 3. Ms. ወራብዕኒ.

* fol. 81, v° a. L'intelligence des * anges n'est pas égale à la pureté de l'intelligence de *Notre-Dame Marie*.

27. Josué, symbole de Jésus. — Tout cet exposé du tabernacle est au sujet de l'histoire de *Moïse*. (*Moïse*) est né le 13 Nahasê. Il n'y a pas eu d'épacte. Il est devenu le symbole du Fils. *Josué* par sa patience est le symbole du Fils. *Josué*, fils de *Néwé*, est le symbole du Fils. Il est né (à une époque) où il n'y a pas eu d'épacte, le ...[1] Tâḫschâsch. Vois donc qu'il est devenu clairement l'image du Fils. De même que, (lorsque) *Josué* fut entré, *Israël* a hérité de la terre de l'héritage, de même les chrétiens héritent de la Sainte Église. *Josué*, en outre, a envoyé deux éclaireurs, symbole de la Loi et des prophètes. * fol. 81, v° b. *Râ'âb* est le symbole de la Sainte Église. Le fil rouge * qu'elle a attaché à la fenêtre de sa maison est le symbole du sang qui a coulé du côté de Notre-Seigneur.

L'extirpation de *Canaan* (a eu lieu) par *Josué*. L'extirpation des démons (a eu lieu) par le Seigneur. De même qu'aux jours de *Josué* le soleil s'est arrêté, et qu'un jour est devenu deux (jours), de même au jour du crucifiement du Seigneur un jour est devenu deux jours. *Josué* a donc pris le signe du Fils parfaitement. *Josué*, de plus, a choisi douze pierres. *Jésus* aussi a choisi douze

1. L'espace pour la date est en blanc.

ኢያሱ ፡ ኀረየ ፡ ፯አቅርንተ ፡ ኢዮቤል ፡ ዘይነቁ ፨ ወእግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ወሀበ ፡ ፯ስዩማነ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ። ለኢያሱሰ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ተረክበ ፡ አካር ፡ ሰራቂ ፨ ወለእግዚእ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ተረክበ ፡ ይሁዳ ፡ ሰራቄ ፡ አስከሬን ፨ ለኢያሱ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ተአ*ዘዙ ፡ ሎቱ ፡ ደቂቀ ፡ እስራኤል ፡ በ፩ልብ ፡ ኵሎሙ ፨ ወለኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ተአዘዙ ፡ ሎቱ ፡ ሕዝበ ፡ ክርስቲያን ፡ ወበ፩ልብ ፡ ወ፩ሃይማኖት ፨ ወለኢያሱ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ሐደጉ ፡ ሕዝብ ፡ ነጐርጓረ ። ወለእግዚእ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ሐደጉ ፡ ሕዝብ ፡ አምልኮ ፡ ጣዖታት ፨ ኢያሱ ፡ ከፈሎሙ ፡ ለእስራኤል ፡ ምድሮሙ ፡ ዘዘዚአሆሙ ፨ ወክርስቶስ ፡ ሠርዓ ፡ ለቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ወሠርዖሙ ፡ ለክርስቲያን ፡ በበ ፡ መዓርጊሆሙ ፡ ወበበምቅዋምሆሙ ፨ ለኢያሱ ፡ እንከ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ሠናየ ፡ ኮነ ። ወለኢየሱስ[1] ፡ በ[መ]ዋዕሊሁ ፡ ተዋረሱ ፡ ሕዝበ ፡ ዚአሁ ፡ መንግሥተ ፡ ሰማያት ፨ ለኢያሱ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ኮነ ፡ ዘይትባደሩ ፡ ውስተ ፡ ቀትል ፨ ወለእግዚእ ፡ በመዋዕሊሁ ፡ ተባደሩ ፡ ቅዱ*ሳን ፡ ሐዋርያት ፡ ለከዊነ ፡ ስምዕ ፨ ወዝንተ ፡ ዘናየድ[ዕ] ፡ እንበይነ ፡ ኢያሱ ፡ ወልደ ፡ ኔዌ ፨ ወኮነ ፡ ጽላለ ፡ ወአርአያ ፡ ለሐዳስ ፡ ሕግ ።

* fol. 82, r° a. — * fol. 82, r° b.

ወዝውእቱ ፡ ነገሩ ፡ ለዳዊት ፡ ወልደ ፡ እሴይ ፨ ወከመ ፡ ትርከብ ፡ ልደቶ ፡ ለዳዊት ፡ ንሣእ ፡ ለከ ፡ ኍልቈ ፡ ፲አውታር ፡ ወስመ ፡ አቡሁ ፡ ወእሙ ፡ ወኍልቈ ፡ ፶መዝ

1. Ms. ወለኢያሱ.

apôtres. *Josué* a choisi sept trompettes de jubilé, pour sonner. Le Seigneur *Jésus* a donné sept clercs à l'Église. Dans les jours de *Josué, 'Akâr* a été trouvé voleur. Dans les jours du Seigneur, *Judas* a été trouvé voleur de la bourse. Dans les jours de *Josué,* * les enfants d'*Israël* ont tous obéi à (*Josué*) d'un seul cœur. (Dans les jours) de *Jésus-Christ,* le peuple des chrétiens a obéi à (*Jésus-Christ*) d'un seul cœur et (dans) une seule foi. Dans les jours de *Josué,* le peuple a abandonné le murmure. Dans les jours du Seigneur, le peuple a abandonné le culte des idoles. *Josué* a distribué aux Israélites la terre (promise, donnant) à chacun (sa part). Le Christ a organisé l'Église et a organisé les chrétiens, (les mettant) chacun à son rang et chacun à sa place. Dans les jours de *Josué,* le bien est, en outre, survenu. Dans les jours de *Jésus,* le peuple (du Seigneur) a hérité du royaume des cieux. Dans les jours de *Josué,* il est arrivé qu'on se dépassait dans le meurtre. Dans les jours du Seigneur, les saints * apôtres se sont dépassés à devenir martyrs. Voici ce que nous racontons au sujet de *Josué*, fils de *Néwé.* Il est devenu l'ombre et l'image de la Nouvelle Loi.

* fol. 82, r° a. — * fol. 82, r° b.

28. David. — Voici l'histoire de *David,* fils de *Jessé.* Pour trouver la naissance de *David,* prends le nombre des dix cordes (du psalterion), le nom de son père et de sa mère, et le nombre de cinquante psaumes. Divise par sept, jusqu'à ce que tout (le calcul) soit terminé. Ce qui te restera est donc (le jour

ሙር ፡ ወግድፍ ፡ በበ ፡ ፯እስከ ፡ ይትዌዳእ ፡ ኵሉ ። ወዘተረፈከ ፡ ውእቱኬ ፡ ልደቱ ፡ ለ
ዳዊት ፡ አመ ፡ ፯ለሚያዝያ ፡ በእለተ ፡ እንተ ፡ አዳም ፡ ተወልደ ፡ ዳዊት ፨ ወኮነ ፡ አምሳ
ሊሁ ፡ ለወልድ ፡ ወበሥጋ ፡ ተሰምየ ፡ አቡሁ ፡ ለእግዚእነ ፡ በእንተ ፡ ዘሠረፀት ፡ እግዝ
እትነ ፡ ማርያም ። እምኔሁ ፡ ለዳዊት ፨ ወውእቱ ፡ ተነበየ ፡ ዘከመ ፡ ይመጽእ ፡ ወዘከመ ፡
ይትወለድ ። ወዘከመ ፡ ይሰቀል ፡ ወይትነሣእ ፨

* fol. 82, vº a. ወበእንተ ፡ ሥላሴ ፡ *ተነበየ ፡ ዕሙቀ ፡ ወይቤ ፡ መኑ ፡ ውእቱ ፡ አምላክ ፡ ዘእን
በለ ፡ እግዚአብሔር ፨ ወመኑ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘእንበለ ፡ አምላክነ ፨ እግዚአብሔር ፡
ዘያቀንተኒ ፡ ኀይለ ። ርኢኬ ፡ ከመ ፡ ፫እግዚአብሔር ፡ ይብል ፡ በእንተ ፡ ሥላሴ ፨ ወካ
ዕበ ፡ ይቤ ፡ በእንተ ፡ ሥላሴ ፡ ወኅሠሥኩ ፡ ገጸከ ፨ ገጸ ፡ ዚአከ ፡ አኀሥስ ፡ እግዚኦ ፨
ወኢትሚጥ ፡ ገጸከ ፡ እምኔየ ፨ ወካዕበ ፡ ይቤ ፡ ይቤሎ ፡ እግዚእ ፡ ለእግዚእየ ፡ ንበር ፡ በ
የማን ፡ ዝኒ ፡ በእንተ ፡ ሥላሴ ፨ ወካዕበ ፡ ይቤ ፡ እበውእ ፡ ኀበ ፡ ምሥዋዒሁ ፡ ለእግዚአ
ብሔር ፡ ኀበ ፡ አምላኪየ ፡ ዘአስተፍሥሐ ፡ ለውርዙትየ ፡ እገኒ ፡ ለከ ፡ አምላኪየ ፡ በ
መሰንቆ ፨ ወዝኒ ፡ አርአያ ፡ ስላሴ ፨ ወካዕበ ፡ ይቤ ፡ በእንተዝ ፡ ቀብአከ ፡ እግዚአብሔ
* fol. 82, vº b. ር ፡ አምላክከ ፡ ቅ*ብአ ፡ ትፍስሕት ፡ እምእለ ፡ ከማከ ፤ እምእለ ፡ ከማከ ፡ ዘይቤ ፡ እም
ነቢያት ፡ ብሂል ፡ ወአምላክከ ፡ ይብል ፡ በእንተ ፡ ዘለብሰ ፡ ሥጋ ፡ ሰብአ ፨ ርኢኬ ፡ ከ

de) la naissance de *David*, le sept Miyâzyâ, le jour où est né *Adam*. *David* est devenu l'image du Fils. Selon la chair, (*David*) est appelé le père de Notre-Seigneur, parce que *Notre-Dame Marie* est sortie de *David*. Lui-même a prophétisé comment (le Fils) viendrait, comment il naîtrait, comment il serait crucifié et ressusciterait.

* fol. 82, vº a. 29 David et la Trinité. — Au sujet de la Trinité, il a * prophétisé (des choses) profondes. Il a dit : *Qui est Dieu en dehors du Seigneur? Qui est le Seigneur en dehors de notre Dieu? C'est le Seigneur, qui m'a ceint de la force*[1]. Vois donc qu'il a dit trois (fois) *Seigneur*, au sujet de la Trinité. Il a dit encore, au sujet de la Trinité : *Je cherche ta face; je cherche ta propre face, ô Seigneur. Ne détourne pas ta face de moi*[2]. En outre, il a dit : *Le Seigneur a dit à mon Seigneur : Assieds-toi à ma droite*[3]. Cela est au sujet de la Trinité. De plus, il a dit : *J'entrerai à l'autel du Seigneur, vers le Dieu qui réjouit ma jeunesse. Je te supplierai, (ô) mon Dieu, avec la cithare*[4]. Cela est l'image de la Trinité. Il a dit encore : * fol. 82, vº b. *C'est pourquoi le Seigneur, ton Dieu, t'a oint de * l'huile de la joie, de préférence à ceux qui sont comme toi*[5]. *De préférence à ceux qui sont comme toi* veut dire de préférence aux prophètes. *Ton Dieu* veut dire que (le Christ) a revêtu la chair

1. Ps. XVII, 31-32. — 2. Ps. XXVI, 8-9. — 3. Ps. CIX, 1 (Matth. XXII, 44; Marc XII, 36; Luc XX, 42; Act. II, 34). — 4. Ps. XLII, 4. — 5. Ps. XLIV, 7.

መ ፡ ሥላሴ ፡ አርአየ ፡ በዝኒ ። ወለሊሁኒ ፡ ይቤ ፡ እግዚእ ፡ እንዘ ፡ ያርኢ ፡ ስላሴሁ ፡ ዓ
ዓርግ ፡ ሰማየ ፡ ኀበ ፡ አቡየ ፡ ወአቡክሙ ፡ ኀበ ፡ አምላክክሙ ፨ ዘንተ ፡ ይቤ ፡ ዳዊት ፡
በእንተ ፡ ሥላሴ ፨

ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ለገባሬ ፡ ኵሉ ፡ ፍጥረት ፡ ለዓለመ ፡ ዓለም ፡ አሜን ፡ ወአሜን ።

de l'homme. Vois donc que (*David*) a montré la Trinité par ces (paroles). Lui-même aussi le Seigneur a dit, en montrant sa Trinité : *Je monte au ciel vers mon Père et* (*vers*) *votre Père, vers votre Dieu*[1]. *David* a dit cela au sujet de la Trinité.

Gloire à l'Auteur de toute créature pour les siècles des siècles! Amen. Amen.

1. Jean xx, 17.

PREMIÈRE TABLE DE TOUS LES NOMS PROPRES

(Les chiffres renvoient à la page correspondante)

SECONDE TABLE DES NOMS PROPRES

PARTICULIERS AU LIVRE DES MYSTÈRES [1]

(Les chiffres renvoient à la page et à la ligne correspondantes)

1. Cette table ne renferme que les noms propres inconnus ou peu connus jusqu'ici, et particuliers au *Livre des Mystères du ciel et de la terre.* Il nous a paru inutile de mentionner les noms propres cités fréquemment par les auteurs, comme እስራኤል *Israël,* ሰይጣን *Satan,* etc. On les rencontre d'ailleurs dans la table précédente.

TABLE DES MATIÈRES

II. — INTERPRÉTATION DE L'APOCALYPSE

(second traité)

III. — LA DIVINITÉ ET LA CRÉATION

(troisième traité)

IV. — LES COMPUTS ET LES SYMBOLES

(QUATRIÈME TRAITÉ)

Typographie Firmin-Didot et Cie. — Paris.

HISTOIRE DES CONCILES

(SECOND LIVRE)

SÉVÈRE IBN AL-MOQAFFAʿ
ÉVÊQUE D'ASCHMOUNAÏN

HISTOIRE DES CONCILES

(SECOND LIVRE)

I

ÉDITION ET TRADUCTION DU TEXTE ARABE

PAR

L. LEROY

II

ÉTUDE DE LA VERSION ÉTHIOPIENNE

PAR

S. GRÉBAUT

PERMIS D'IMPRIMER

Paris, le 6 janvier 1911.

P. FAGES, v. g.

AVERTISSEMENT

Sévère, évêque d'Aschmounaïn, fut, au xe siècle de l'ère chrétienne, le principal champion de l'Église copte jacobite menacée par l'activité, le zèle et les talents du patriarche Melchite Eutychius (Saïd ibn-Batriq) (933-940) que soutenait le nouveau maître de l'Égypte, Mohammed el-Ekchyd. Sévère composa un grand nombre d'ouvrages et jouit d'une grande autorité chez les Coptes, qui admiraient sa science, son éloquence et sa connaissance approfondie de la langue arabe. Il est en effet un des premiers écrivains chrétiens qui firent usage de cet idiome. Ce fut lui que choisit le patriarche Abraham le Syrien pour discuter, en présence du Khaliphe Al-Moëz-le-Din-Illah (969-975), avec le rabbin juif Moussa (Moïse). V. *Revue de l'Orient Chrétien,* 1909 n° 4, p. 383.

Voici, d'après Renaudot (*Hist. des Patriarches d'Alexandrie,* Paris, 1713, p. 368), l'énumération des ouvrages de Sévère :

Expositio Christianae fidei. — De Paschate et simul de Eucharistia. — De exercitiis christianorum. — Expositio legis mystica. — Adversus Judaeos et Motazalios. — De Dei unitate. — Adversus Saïd filium Batriq (Eutychius). — Adversus Nestorianos. — Tractatus de Judiciis ad Abulyemen Cosmam Mennae filium. — Contra fatum. — De pellenda tristitia et moribus recte instituendis. — De statu animarum. Sessiones. — De statu infantium tam christianorum quam infidelium. — De differentiis schismatum seu de haeresibus. — Judicia. — Explicatio mysterii Incarnationis. — Commentarius in Evangelia. — Instructio de confessione peccatorum. — Ordo rituum ecclesiasticorum. — Quaestiones et responsiones ad filium Giaroud. — Explicatio fundamentorum christianae fidei. — Expositio fidei brevior. — Parabolae et aenigmata. — De ordinibus ecclesiasticis. — De quatuor primis conciliis synopsis. — Prima pars Historiae Patriarcharum Alexandrinorum.

Ce dernier ouvrage, actuellement en cours de publication dans la *Patrologie Orientale,* a été continué par Michel, évêque de Tanis, Mauhoub ibn-Mansour, diacre d'Alexandrie, et Marc ibn-Zaraa.

La réfutation de Saïd ibn-Batriq (Eutychius) a été publiée dans la *Patrologie Orientale,* tome III, fascicule II, par Mgr Chébli, archevêque maronite de Beyrouth. Cet ouvrage renferme déjà un petit traité des Conciles.

L'ouvrage que je présente au public est conservé à la Bibliothèque Nationale à Paris, Ms. arabe 171 (ancien 419). Il porte en tête l'annotation suivante qui semble être de la main de Renaudot :

Cod. 419 Arab. Severi filii Mocfa, Episcopi Ashmounin in Thebaide Jacobitae. Historia concilii Nicaeni et rerum in eo adversus Arium et Arianos gestarum, tum sequentium conciliorum usque ad Chalcedonense, cujus historiam describit secundum Jacobitarum traditionem.

Confirmatio fidei Jacobiticae ex SS. Scripturae PP.que testimoniis.

Opusculum ejusdem apologeticum sententiae Jacobiticae et alia quaedam hujus generis.

Scriptus anno Egypt. 1046. J. C. 1636.

Cette note donne un aperçu exact des matières contenues dans l'ouvrage, qui est comme la continuation et le complément de la *Réfutation d'Eutychius.* Il renferme, comme ce premier livre, un résumé de l'histoire des Conciles, mais la partie dogmatique est beaucoup plus développée. Il est comme une somme de la doctrine jacobite en même temps qu'un plaidoyer passionné en sa faveur.

Il semble que le manuscrit dont je donne le texte soit unique. M. l'abbé Tisserant a eu l'obligeance d'examiner les manuscrits du même auteur conservés à la Bibliothèque Vaticane, et n'en a pas trouvé de semblable. Il ne se trouve pas non plus dans les autres grandes Bibliothèques d'Europe.

Je donne tel quel le texte du manuscrit, laissant subsister les particularités orthographiques à l'exception de celles qui m'ont paru être des fautes évidentes de copistes. J'ai soin de donner le texte du manuscrit aux variantes.

L. Leroy.

الكتاب الثانى *f. 1, v°.

لانبا ساويرس
اسقف الاشمونين
ابن المقفع

* وهو جمعه من عدة الفاظ ومعانى لينتفع به المومنين بصحتها ويومنون بالفاظها وسالتنا تعريفك السبب فى وضعها وفى اى عصر كان اجتماعهم هولا الائمة وعلى عهد من توافوا ولماذا افترق القوم وتشتتوا وتعادوا وتنافروا بعد ان كانوا متسالمين وعلى الحق مجتمعين وان تبيك بعد ذلك بتفسير الفاظها وتاويل معانيها وقد فعلنا ذلك بتاييد ذى القدرة البالغة والعزة المنيعة وجعلنا كتابنا هذا مبوّبا بالتقريب على قاريه تناول الفاظه وحفظ معانيه وبالله عز وجل على كل حال نستعين وعليه نتوكل فى جميع الامور *f. 2, r°.

SECOND LIVRE *f. 1, v°.

D'ANBA SÉVÈRE, ÉVÊQUE D'ACHMOUNAIN FILS D'AL-MOQAFFA'

* Il l'a composé d'un certain nombre de formules et des sentences utiles aux fidèles par la vérité qu'elles expriment et qui sont un objet de la foi. Vous nous avez demandé de vous exposer pour quelle cause elles ont été établies, à quelle époque et sous quel règne se sont assemblés les évêques, pour quelles raisons le peuple chrétien s'est divisé en factions hostiles, en lutte les unes avec les autres, après avoir vécu en paix et avoir professé la vérité. Vous nous demandez encore de vous interpréter ces formules et de vous en expliquer le sens. Nous l'avons fait avec l'aide de Celui qui a la Toute-Puissance et qui possède la force à laquelle rien ne résiste, et nous avons écrit ce livre divisé en chapitres pour aider le lecteur à retenir ses maximes et à garder ses interprétations. C'est à Dieu, qui est puissant et grand, que nous recourons et c'est à lui que nous nous confions en toutes choses. *f. 2, r°.

* f. 2, v°.

* فهرست هذا الكتاب

* f. 2 v°.

TABLE DES MATIÈRES CONTENUES DANS CE LIVRE

الباب الاول

صدر الكتاب

امن ابرهيم بالله وحسب له ايمانه برا فوعده على ايمانه وحسن طاعته ان يكثر زرعه
ويغنى بولده * ان اقاموا شرايعه وحفظوا وصاياه فلما نزعوا الى ارض مصر واقاموا بها * f. 3, r°.
واستعبدهم ملوكها صرخوا اليه فاستنقذهم من العبودية المرة وعتقهم من الرق والضيق
وملكهم بلدان الامم الطاغية والشعوب العاصية وبعث فيهم موسى كليمه والسنن بعده
فاستخفوا بهم وعصوهم وخالفوا امر ربهم ونبذوا خالقهم واعتاضوا لانفسهم الاصنام المنحوتة
والاوثان المسبوكة وسعوا فى الارض فسادا واقترفوا[1] الاثام والخطايا وتمردوا وعتوا وجاهروا
بالفسق والزنا والنجس والطمث وصنعوا من الشرور ما لم تصنعه الامم الخالية وارتكبوا من
السيات ما لم تركبه الشعوب الماضية حتى ان ابا وابنا ضاجعا امراة واحدة قال الله فسماهم

1. Ms. وافرقوا.

CHAPITRE PREMIER

PRÉFACE DU LIVRE.

« Abraham crut en Dieu et fut justifié par sa foi[1] »; et Dieu lui promit, à cause de sa foi et de la perfection de son obéissance, de multiplier sa postérité et de faire prospérer ses descendants, * s'ils observaient ses lois et s'ils gardaient ses commandements. Plus tard ils furent transplantés, allèrent en Égypte et séjournèrent dans ce pays où les rois les réduisirent en servitude. Ils crièrent alors vers Dieu et il les délivra de la servitude pénible et les affranchit de l'esclavage et de l'oppression. Puis il les mit en possession des pays des peuples impies et des tribus rebelles et leur envoya Moïse son interlocuteur et, après lui, ses Lois. Mais ils les méprisèrent et se révoltèrent contre eux et désobéirent aux ordres de leur Seigneur. Ils rejetèrent leur Créateur pour adorer à sa place des idoles sculptées et des dieux coulés au moule. Leurs actes étaient pervers et ils contractèrent des vices et des péchés. Ils devinrent rebelles et insolents, et firent parade de leurs prévarications : de l'adultère, de l'impureté et de la corruption. Ils firent plus de mal que les nations disparues et se rendirent coupables d'abominations que les peuples anciens n'avaient pas commises, à tel point que le père et le fils avaient commerce avec la même femme. Aussi Dieu, par la bouche du prophète Ézéchiel[2], les appela des scorpions venimeux, et des habitants d'une maison de * f. 3, r°.

1. Gen., xv, 6. — Rom., iv, 3. — 2. Ez., ii, 6.

حزقيال النبى عقارب مسمومة واهل بيت سخط * وقال ارميا النبى هم الفضة الزيف وقال * f. 3, v°.
نبى اخر اولاد زنا ونسل خبيث وقال اخر وجوههم حديد وصدورهم نحاس وقد كان موسى
النبى نبأهم بانهم لايزالوا عاصيين لله وفى طلاتهم عاكفين فلما لم يسمعوا لربهم وارتكبوا
افعال ابليس ابيهم الذى لم يزل منذ البدى للبشر قاتلا وللصالحين عدوا وقتلوا الانبياء
والاصفياء وسفكوا دماهم والقوا جثثهم الى السباع الضارية والوحوش المهلكة فاقتطعهم عن
الشعوب الباقية فلم ينتفعون بما سمعوا ولم يشكروا على ما اعطوا غضب الله عليهم وشتّتهم
ومقتهم ورذلهم وسلّط عليهم اعدايهم وملك رقهم من كانوا عليه ملوكا

وانما ابتدت الاشياء بهم وصاروا اليهم قبل الخلائق اجمعين لما علم الله جهلهم وسؤ
رايهم وعمى قلوبهم فانه * تبارك وتعالى يقول فى ذلك انهم صم الاذان عمى للعيون فلما * f. 4, r°.
كاد اهل العالم ان يعطبوا ويهلكون بما جنوه على انفسهم من مخالفتهم لخالقهم ومنعشهم
واقبالهم على شهوات انفسهم وما زيّنه لهم عدوهم نبأهم بانه سيعهد اليهم عهدا جديدا ليس

* f. 3, v°. colère. * Le prophète Jérémie dit qu'ils étaient de faux argent [1] et un autre prophète les appelle des enfants de l'adultère et une race perfide. Un autre dit : « Leurs visages sont de fer et leurs cœurs sont d'airain. » Moïse, le prophète, leur avait prédit qu'ils se révolteraient constamment contre Dieu et auraient toujours un cou opiniâtre [2]. Toutes les fois qu'ils n'écoutèrent pas le Seigneur, ils accomplirent les œuvres du diable leur père [3] qui, depuis le commencement, n'a pas cessé d'être homicide et ennemi des bons. Ils tuèrent les prophètes et les saints, répandant leur sang et jetant leurs corps en pâture aux bêtes sauvages et aux animaux féroces. Dieu les avait séparés des autres peuples, mais ils ne profitèrent point de ce qu'ils entendirent et ne furent pas reconnaissants des bienfaits reçus; alors Dieu fut irrité contre eux : il les dispersa, les haït, les rejeta, les mit sous la domination de leurs ennemis et ils eurent pour maîtres ceux qu'ils avaient asservis.

Toutes choses avaient commencé à cause d'eux et avaient été faites pour eux de préférence à toutes les créatures. Mais Dieu, connaissant leur infi-
* f. 4, r°. délité, la perversité de leurs sentiments et l'aveuglement de leur cœur, * dit à ce sujet (qu'il soit béni et exalté) qu'ils sont sourds de leurs oreilles et aveugles de leurs yeux. Et quand le genre humain fut sur le point de périr et d'être détruit à cause de la folie de leur cœur et de leur révolte contre leur Créateur et leur Conservateur pour s'abandonner à leur concupiscence et faire ce que l'ennemi leur rendait attrayant, Dieu leur annonça qu'il con-

1. Jer., vi, 30. — 2. Ex., xxxii, 9; xxxiii, 3, 5; xxxiv, 9; Deut., ix, 6, 13; xxxi, 27. Act., vii, 51. — 3. Joan., viii, 44

كالعهد الذى عاهد عليه بنى اسرائيل حيث اخذ بايديهم واخرجهم من أرض مصر وانه سيبدل لهم مكان قلوبهم الحجرية قلوبا لحمية ومكان عقولهم المظلمة عقولا مضية ويكتب ناموسه فى صدورهم وبين افئدتهم وانهم كما جهلوا اباهم[1] وصانعهم وصاروا كالبهائم الذى لا عقل لها هكذا يفيض المعرفة به على الارض كالماء الذى يفيض على وجه البحار حتى يعرفوه صغيرهم وكبيرهم وبنوهم وبناتهم فتخلق تبارك وتعالى لعبيده * واستعان لخليقته فى صورة ابيهم ادم وكان ظهوره فى امة بنى اسرائيل وتجسده من آل ابرهيم كما وعده وقال ان بزرعك تتبارك جميع الشعوب وجعل يعطيهم ويرشدهم ويقويهم ويشددهم فاستهانوا به وظنوا انه انسانا مساويا لهم كما ظنوا ان عجلا الاههم ولم يقبلوا وصيته ولا سمعوا قوله لكنهم وثبوا على هيكله فهدموه وعلى لباسه فمزقوه

* f. 4, v°.

فلما راى سوء فعلهم وخبث نياتهم خلى بينهم وبين استطاعتهم وجعل يهزا بهم ويسخر بهم كما قال داوود النبى الجالس فى السماء يهزو بهم والرب يمقتهم

1. ابايهم.

clurait avec eux un pacte nouveau[1], mais non comme le pacte conclu avec les fils d'Israël quand il les prit par la main et les fit sortir d'Égypte; qu'il changerait leurs cœurs de pierre et leur donnerait des cœurs de chair et qu'au lieu de leurs intelligences obscurcies, il leur donnerait des intelligences lucides, qu'il écrirait sa loi dans leur cœur et au milieu de leurs entrailles.

Dans la même mesure où ils avaient méconnu leur Père et leur Créateur et étaient devenus comme des brutes sans intelligence, la connaissance de Dieu inonderait la terre comme l'eau abonde à la surface des mers, de sorte qu'il serait connu des petits et des grands, de leurs fils et de leurs filles. Dieu (qu'il soit béni et exalté!) prendrait la forme de ses serviteurs, * et les créatures devaient retrouver par la grâce la forme de leur père Adam; il paraîtrait dans le peuple des fils d'Israël et il prendrait un corps de la race d'Abraham, selon la promesse qu'il lui avait faite en lui disant que toutes les nations seraient bénies dans sa postérité[2]. Il les combla de faveurs, les dirigea, les fortifia et leur donna la force d'âme. Mais ils le méprisèrent et crurent qu'il n'était qu'un homme comme eux, de même qu'ils avaient cru qu'un veau était leur dieu; ils n'acceptèrent point sa loi et n'écoutèrent point sa parole, mais ils attaquèrent son temple, le détruisirent et déchirèrent ses habits.

* f. 4, v°.

Voyant la perversité de leurs actes et la malice de leurs pensées, il paralysa leur pouvoir et il commença à rire et à se moquer d'eux selon la parole de David le prophète : « Celui qui trône dans le ciel se moquera d'eux et le Seigneur les aura en horreur[3]. »

1. Jer., xxxi, 31-33. — 2. Gen., xxii, 18; xxvi, 4. Act., iii, 25. — 3. Ps. ii, 4.

فلما نظروا انهم قد وصلوا الى البغية فظفروا بالراحة وانه ليس من يثنى غيرهم بعده عمّا هم مرتكبوه ولا من يحول بينهم وبين ما هم معترفوه وقالوا تعالوا نوثق البر فانه عسيرا ان يكون صالحا وحسبوا انهم اذا قتلوا * الوارث ملكوا ولم يكن عليهم رقيبا بعده فلما * f. 5, r°. اكملوا بشرهم وبلغوا نهاية خبثهم ومكرهم انبعث فيهم حيا وظهر لهم كما هو مثل ما كان لهم اولا واراهم [1] اثار المكاره الذى لقيها منهم وعاد الى الموضع الذى منه اتى ولما صعد الى سمايه تلقته الملايكة المقرّبون والمراتب الروحانيون فقالوا له يا رب ما هذه الجراحات الذى فى يديك فقال لهم هذا نالنى من بيت جنسى حبيبى فلعنهم اهل السموات وكل الارضيين واطرحتهم يد الله العالية وقوته العالية فمزقهم وفرقهم فى البلاد وشروهم من العباد وانزل بهم البلايا والنكال والعار والخزى وبعث الان رسله الذين صبروا على المحن والتجارب الى سائر الناس كافة فقبلوهم احسن قبول واستمعوا قولهم ورضوا بافعالهم واحتذوا

1. اوراهم.

Quand ils virent qu'ils étaient arrivés à ce qu'ils désiraient, qu'ils avaient obtenu le repos, et qu'il n'y avait personne qui pût leur être substitué quoi qu'ils pussent commettre, ni pour s'interposer entre eux et ce qu'ils méditaient, ils redirent : « Allons enchaîner le Juste, car il est dans une situation critique malgré sa sainteté. » Ils comptaient qu'en tuant * l'héritier, ils posséderaient les biens et qu'après lui il n'y aurait point d'intendant sur eux, et ils comblèrent la mesure de leur malice et ils atteignirent la limite de leur perversité et de leur perfidie. Alors il ressuscita et apparut vivant comme il était auparavant au milieu d'eux et il leur montra les traces des blessures qu'ils lui avaient infligées; puis il retourna au lieu d'où il était venu, et quand il remonta à son ciel, les anges vinrent au-devant de lui pour lui rendre hommage ainsi que les esprits de la hiérarchie céleste, et ils lui dirent [1] : « Seigneur, que sont les blessures que vous avez dans vos mains? » Et il leur répondit : « Ces blessures m'ont été faites dans la maison de ma famille bien-aimée » ; mais ils ont été maudits par les habitants des cieux et de la terre, renversés par la main élevée de Dieu et sa puissance sublime, divisés et dispersés dans tous les pays; ils furent vendus comme esclaves et Dieu leur envoya toutes sortes d'épreuves, de châtiments, d'opprobres et d'humiliations. Il envoya alors ses apôtres dont la patience éclata dans les tribulations et les tentations à tous les hommes qui les accueillirent avec empressement, écoutèrent leur parole, approuvèrent leurs actes et s'efforcèrent de marcher dans leur voie. Les apôtres leur apprirent quelle était la

* f. 5, r°.

1. Zach., XIII, 6.

بسيرتهم واعلموهم ما كان من شأن بنى اسرائيل * وعصيانهم وان الله تبارك وتعالى قد * f. 5, v°.
كسرهم ولا انجبار لهم واختص الشعوب بدلهم وان عنايته قد شملت صغيرهم وكبيرهم وان
الملكوت لاهل الطاعة وحلت العقوبة على اهل المعصية وحذورهم من التشبه لهم وارتكاب
معاصيهم وطهرهم من دنسهم فلم تزل رسل المخلص مسرعين اقدامهم الى مشارق الارض
ومغاربها وسهلها وجبلها حتى ازاحوا العلة وقطعوا الحجة وعمروا الدنيا بالهياكل الفاخرة
والمصليات البهية المبهجة وقرّبوا عليها التسابيح الحسنة والاصوات الشجية والقلوب الخاضعة
والنفوس المتواضعة واباذوا العدو اللعين واجناده وكسروا شوكته وطفوا مشورته وقاوموا الشياطين
الظلمة والملوك الغاشية فقتلوا منهم وصلبوا منهم وفريق اخر احرق بالنيران واخرون القوا
الى السباع الضارية ومنهم * من قطعت اعضايه ومنهم من فصلت عضامه كل ذلك لئلا تبقى * f. 6, r°.
البشرى حالة يستوجب بها منزلة عالية تعوقهم فما تركوا درجة رفيعة الا بلغوها ونالوها
فتجاوزت اقدارهم من يقدمهم وبلغوا ما لا تبلغه اسلافهم وكتبت اسماوهم فى سفر الحياة

situation des fils d'Israël, * et leur rébellion; comment Dieu (qu'il soit béni et exalté) les avait brisés sans rémission, et avait élu les gentils à leur * f. 5, v°.
place. Ils leur enseignèrent que sa Providence s'intéresse aux petits comme aux grands; que le royaume des cieux est destiné à ceux qui obéissent, tandis que le châtiment est réservé aux rebelles; et ils leur recommandèrent de ne pas ressembler à ces derniers et de ne prendre aucune part à leur révolte. Il les purifia de leurs souillures, et les apôtres du Sauveur ne cessèrent d'exercer leur zèle vers l'orient et vers l'occident, dans la plaine et la montagne jusqu'à ce qu'ils firent cesser le vice, convainquirent les hommes et couvrirent le monde de temples magnifiques, de beaux et élégants oratoires, dans lesquels ils offraient leurs louanges parfaites, leurs voix émues, leurs cœurs soumis et leurs âmes humiliées. Ils détruisirent (la puissance) de l'ennemi maudit et de ses soldats; ils brisèrent son aiguillon et confondirent ses desseins, ils résistèrent aux démons ténébreux et aux rois infidèles. Les uns furent tués ou mis en croix, les autres furent brûlés vifs ou jetés en pâture aux bêtes féroces. * Quelques-uns subirent l'amputation de leurs mem- * f. 6, r°.
bres. D'autres furent écartelés. Ils regardaient comme une obligation de subir tous ces tourments pour que la diffusion de l'Évangile ne restât pas stationnaire. Une dignité incomparablement supérieure à ce qu'ils quittaient les faisait renoncer à ce monde pour qu'ils l'atteignissent et l'obtinssent. Ils dépassèrent par leur dignité ceux qui les avaient précédés et parvinrent à un degré d'héroïsme que n'avaient point atteint leurs ancêtres dans la foi. Leurs noms sont écrits au Livre de Vie, et ils sont entrés en possession du royaume éternel et de la béatitude durable. Dieu les fit mourir, mais

وورثوا الملكوت الدايمة والسعادة الباقية وتوفاهم الله وقد ازهرت اغراسهم وانبعث اغصانهم واثمرت اشجارهم لان لنا بشفاعتهم محفوظين وبدعايهم محروسين امين

الباب الثانى

سبب الاجتماع

فلم تزل السلامة للامم شاملة والموادعة والمسالمة عامة مذ جميعهم الديانة واشتركوا فى النعمة ورعى الاسد والذيب رعيا سويا وربض النمر والجدى مكانا واحدا والقوا عنهم

* f. 6, v°. * وحشيتهم وطرحوا ضررهم ودخلوا الى بيعة الله المقدسة وجماعته فاكلوا طعاما سمائيا وشربوا شرابا الاهيا وعادوا الى مثل ما كانوا عليه من الموادعة والمسالمة فى سفينة نوح المنجية وقد اخبر المعلمون ان تلك السفينة انما كانت مثالا لامر البيعة المقدسة

فلما راى العدو اللعين الملوك الطاغية قد خضعت والامم العاصية قد توادعت واصطلح البشريون وتحابوا بعد البغضة فراى ان سلطانه عنهم قد ذهب وامره لهم قد بطل وشرايعه

leurs rejetons fleurirent, leurs branches ressuscitèrent et les arbres qui en sortirent produisirent des fruits, car c'est leur intercession qui nous conserve et leurs prières qui nous gardent. Ainsi soit-il.

CHAPITRE II

CAUSE DU CONCILE.

La paix n'avait cessé de s'étendre à tous les peuples, la bonne harmonie et la concorde étaient générales depuis le moment où ils s'étaient réunis dans la religion et avaient eu part à la grâce. Le lion et le loup paissaient au même pâturage; la panthère et le chevreau étaient couchés au même endroit ; ils

* f. 6, v°. avaient perdu * leur férocité et avaient cessé de nuire et ils étaient entrés dans la sainte Église de Dieu et sa société. Ils mangeaient une nourriture céleste et buvaient un breuvage divin et ils étaient revenus à la bonne harmonie et à la concorde de l'arche libératrice de Noé, car les docteurs rapportent que cette arche était le type de la sainte Église.

Mais quand l'ennemi maudit vit que les monarques cruels se soumettaient, que les peuples rebelles se réconciliaient, que les hommes devenaient meilleurs et s'aimaient après s'être détestés; quand il vit que le pouvoir qu'il avait sur eux était passé, et que son influence était annihilée, que ses

قد دثرت لا يدع شيًا من اعمالهم واعماله الخبلية فى تفريق شملهم وافساد نظامهم فجعل ينهض فى كل زمان اهل البدع والظلالة فياتوا بتعاليمهم الباطلة وارايهم الكاذبة واقوالهم الفاسدة فكانت الائمة فى كل حين يجتمعوا على دحض كفرهم وتبيين خطاياهم واسقاطهم * وارذالهم لتبقى البيعة هادية قارة سليمة من الزوان الذى يبذره العدو فى ارض قريبه وهو نائم مستقر * f. 7, r°.

فانتهى الامر الى رجل من اهل الاسكندرية يقال له اريوس وكان ظهوره فى ايام بطرس الشاهد اسقفها فجعل ياتى باقاويله الباطلة وتاويله الفاسدة وكان حكيما عند نفسه ومعلما برايه فقال ان كلمة الله الذى قامت بها السموات والارض مخلوقة وحكمته الذى انتظمت الخلائق وانشقت محدته مصنوعة فلما اتصل ببطرس المعلم العظيم خبره نهاه وزجره واعلمه أن ابليس هو القاذف بهذا الشر فى قلبه المتكلم به على لسانه فلم يقبل الموعظة وولى مدبرا ولم ياخذ من الطبيب الفاضل علاج نفسه ولا قبل منه شفاء لالمه فلما زاد مرضه وعظمت قرحته وفشا داوه حتى لحق نفر مسترسلين واخرين جاهلين

lois étaient abolies, qu'il ne réussissait pas à pervertir leurs actions et que ses manœuvres séductrices pour détruire leur unité et troubler leur ordre restaient sans effet, il se mit à exciter en tous temps les esprits novateurs et égarés qui vinrent avec leurs fausses doctrines, leurs opinions mensongères et leurs maximes perverses. Chaque fois les évêques s'assemblèrent pour faire disparaître leur infidélité, démontrer leurs erreurs, les déposer et * les condamner afin que l'Église restât ferme dans la bonne voie, préservée de l'ivraie que l'ennemi avait semée dans le champ de son voisin pendant qu'il dormait profondément [1]. * f. 7, r°.

Ce fut un homme de la ville d'Alexandrie, nommé Arius, qui prit en main la cause (de l'hérésie). Cet homme parut du temps de Pierre le Martyr, évêque d'Alexandrie. Il proféra des maximes mensongères et donna des interprétations erronées. Il était sage à ses propres yeux et s'estimait savant. Il prétendait que le Verbe de Dieu par qui le ciel et la terre ont existé, a été créé et que la sagesse qui a mis de l'ordre dans les créatures et les a limitées selon leur nature, a été faite. Quand Pierre, le grand Docteur, apprit cela, il lui interdit ces propos, le réprimanda et l'avertit que c'était le démon qui jetait ce mal dans son cœur et qui parlait par sa bouche. Arius n'accepta point cet avertissement, mais il prit la fuite et il n'obtint pas du bon médecin la santé de son âme, ni la guérison de son mal. Mais comme au contraire sa maladie augmentait, que sa plaie s'agrandissait et que son mal se propageait au point de gagner quelques personnes sans énergie et d'autres igno-

1. Matth., XIII, 24-31.

قطعه[1] المعلم الطاهر من البيعة واخرجه من الجماعة ممتلا لقول الرسول اما الرجل الجاهل * فعظه مرة واثنين فان اتعظ والا فاجتنبه واطرحه * f. 7, v°.

ثم ان بطرس العجيب الراى فى بعض ايامه راى رويا كان السيد المسيح يواجهه وثوبه ممزق فقال له يا رب من الذى خزق ثوبك فرد عليه مجيبا ان المخزق به اريوس وامره لا يقبله فى البيعة ولا يدخله فى جملة الجماعة واوصى بذلك تلميذيه وهما ارشلاوس والاكسندروس القسيس

ثم ان ديقلاديانوس الملك جعل يطلب القديس ليقتله ويرتصده ليبيده وذلك انه وضع كتبا يطعن فيها على عبادة الاوثان ويرى[2] خطاهم وظلالتهم فاتصل خبرها بالاب بطرس واحضرت بين يديه فقراها واستشاط غضبا عليه فلم يزال هاربا الى ان اكمل سعيه وقضى خدمته وقوّى قلوب شعبه واودعهم الامانة المستقيمة الارثدكسية التى ورثها عن سلفه المختارين فحينذ[3] ظهر للملك وشهد بالحق وناضل فى قول الصدق ممتلا لقول داوود

1. قطعوا ; c'est évidemment une faute de copiste. — 2. يوري. — 3. فحينيذا.

rants, le saint Docteur le retrancha de l'Eglise et le chassa de la communauté, * f. 7, v°. selon la parole de l'Apôtre : « Avertis l'homme ignorant * une fois ou deux et il s'amendera, sinon traite-le comme un étranger[1]. »

Pierre, doué d'une pénétration admirable, eut un jour une vision. Le Seigneur Jésus se présenta devant lui avec un manteau déchiré. Pierre lui demanda alors : « Seigneur, qui est-ce qui a déchiré ton manteau? » Il lui répondit : « C'est Arius qui l'a déchiré, » et il lui ordonna de ne pas le recevoir dans l'Église et de ne pas l'admettre dans l'assemblée des fidèles. Et Pierre communiqua cette recommandation à ses disciples Achillas (*Archelaos*) et le prêtre Alexandre[2].

Il arriva ensuite que l'empereur Dioclétien se mit à rechercher le saint pour le mettre à mort, et il cherchait l'occasion de le perdre. La cause en était qu'on avait composé des livres où on attaquait le culte des idoles et on en démontrait la malice et l'erreur. Le Père Pierre en entendit parler, il se les fit apporter et les lut publiquement. L'empereur fut transporté de colère contre lui. Pierre vécut dès lors en fugitif tout en s'acquittant de ses fonctions et accomplissant son service. Il fortifiait le cœur de son peuple, lui prêchait la vraie foi orthodoxe qu'il avait reçue de ses saints prédécesseurs. Ce fut alors qu'il comparut devant l'empereur et rendit témoignage à la vérité avec un grand zèle pour la vraie foi selon la parole de David le Prophète :

1. Matth., XVIII, 17. — 2. Cf. *P. Or.*, t. I, p. 392. L'éthiopien écrit 'Arkêlâwos comme l'arabe.

النبى انى * انادى بشهاداتك بين يدى الملوك ولا استحي وقرّب نفسه لله جل اسمه ذبيحة زكية وصعيدة طيبة فلما بلغ حين الشهادة دعا ربه وناجا خالقه قايلا يا رب اجعل خاتمة لجميع دما المومنين * f. 8, r°.

فقيل ان اول من استشهد فى ايام ديقلاطيانوس اللعين تاوميطس اسقف رومية واخر من استشهد بطرس الزكى اسقف الاسكندرية وكانت شهادته[1] على حسب ما دوّنه اهل الاثار انهم لما اكثروا الطلب له ووضعوا الرصد عليه استعلن لهم فى الموضع الذى كان مخفيا فيه واخرج راسه من كوة كانت هناك فضربت عنقه من وقته واخذت الكفرة راسه فاما نفسه الطاهرة فاسلمها الى الخالق الرؤوف فلو كشف لكم رعاكم الله عن المكرمات البهية الذى صارت نفس القديس اليها والراحة الدايمة الذى عرج اليها لرايتم الملائكة صفوفا امامها بالتهليل والتقديس حتى صاروا بها الى محلها وادخلوها * الى بيعة الابكار المكتوبين فى السماء * f. 8, v°.

ولو قدرنا نصف تلك الحال على كيفيتها لوصفناها لكم وبعثناها الا ان لساننا لا يفى بذلك

1. شهاداته.

« Je * publierai ton témoignage en présence des rois et je ne serai pas confondu [1]. » Il offrit son âme à Dieu (glorifié soit son nom) en sacrifice d'agréable odeur et en holocauste parfait, et quand le moment de son martyre fut venu, il invoqua son Seigneur et implora son Créateur en disant : « Seigneur, mettez fin à l'effusion du sang des fidèles. » * f. 8, r°.

On rapporte que le premier qui rendit témoignage à la foi sous le règne de Dioclétien le maudit, fut *Tâômitus*[2] (Timothée?) évêque de Rome, et que le dernier fut le vertueux Pierre, évêque d'Alexandrie. D'après les témoignages recueillis par les historiens, son martyre eut lieu de la manière suivante : Comme on multipliait les recherches et qu'on redoublait de vigilance pour le surprendre, on eut connaissance du lieu où il était caché. Il passa la tête par une lucarne qui était dans la muraille et à ce moment on lui coupa le cou. Les infidèles s'emparèrent de sa tête, mais non de son âme pure qu'il rendit à son Créateur miséricordieux. Ah! si (que Dieu vous ait en sa garde) l'on vous révélait les honneurs magnifiques rendus à son âme sainte et le repos éternel auquel elle est parvenue, vous verriez les chœurs des anges se presser devant elle pour la louer et la bénir en la conduisant à sa place et en l'introduisant * dans l'assemblée de Vierges dont le nom est écrit au ciel! * f. 8, v°.

Si nous pouvions décrire ce qu'est cet état, nous le ferions et nous vous en enverrions la description, mais notre langue est impuissante, notre science

1. Ps. cxviii, 46. — 2. Éth. : Tâwmîṭes. Ce nom est évidemment supposé, car il ne fut porté par aucun pontife romain.

ومعرفتنا لا تبلغه ولا تتلوه ولكن اذا اردتم علم ذلك على حقيقته وصدقه فعليكم بمقالة الاب يوحنا فم الذهب التى وضعها على المقاييس فانكم تجدونه يصف الدرجات العالية والمراتب السنية التى تصير اليه الشهداء ومثل ذلك المعلم يقدر يصف هذا الامر الجليل فاما نحن فقد عرفنا كم ضعف منطقنا ونزارة علمنا

واخبر المخبرون ان شهادة هذا البار النقى كانت فى السنة التاسعة عشر من ملك ديقلاديانوس فى اليوم التاسع والعشرين من هتور من شهور المصريين وهو اليوم السادس والعشرين من تشرين الاول سنة ستماية واربعة عشر للاسكندروس بن فيلبس المقدونى الملك قد افضى[1] الامر بعده الى ارشلاوس فورث اسقفيته وجلس على كرسى الرسول
* f. 9, r°. مرقس وانهم اكثروا الطلب[2] * اليه فى قبول اريوس فقبله ولم تطل مدة هذا الاب لكنه تولى امر البيعة مدة ثمنية شهور لا غير ومضى لسبيله فتقلد بعده الاسقفية الاكسندروس الشيخ النقى البهى الطاهر فلما راى ادمان اريوس على جنونه ومواظبته على فساد قلوب

1. Ms. هضنى (?). — 2. Ms. الطلبة.

ne peut y parvenir ni même en approcher. Si néanmoins vous voulez savoir ce qu'il en est en toute vérité et simplicité, prenez le traité des Degrés[1] qu'a composé le vénérable Père saint Jean Chrysostome; vous y trouverez la description des degrés supérieurs et des rangs élevés où se trouvent les Martyrs. Il faudrait un tel Docteur pour raconter cette glorieuse histoire tandis que nous savons combien faible est notre parole et combien petite est notre science.

Les historiens rapportent que le martyre de cet homme saint et pur eut lieu la dix-neuvième année du règne de Dioclétien, le vingt-neuvième jour d'Hatour selon la chronologie égyptienne, c'est-à-dire le vingt-sixième jour de Tischrin-al-Awal de l'an 614[2] de l'ère d'Alexandre, fils de Philippe le Macédonien. Après sa mort ce fut *Archelaos* (Achillas) qui lui succéda dans l'épiscopat et qui s'assit sur le siège de l'Apôtre Marc. On multiplia les démarches
* f. 9, r°. auprès de lui pour lui demander * de recevoir Arius. Il le reçut en effet dans l'Église, mais son épiscopat ne dura pas longtemps : il ne gouverna l'Église que pendant huit mois, puis il mourut. Après lui la dignité épiscopale échut à Alexandre le vieillard saint, admirable et pur. Quand il vit qu'Arius s'opiniâtrait dans sa folie et s'obstinait à corrompre les cœurs, il le déposa de la dignité sacerdotale selon la recommandation de son vertueux maître. Arius le maudit n'en appela point de cette sentence et ne porta point le différend

1. Homélies de saint Jean Chrysostome sur les Psaumes CXIX et CXX (Psaumes des Degrés). — 2. Éth. : Le 27 de Târsîn premier (octobre) de l'an 714. Cf. *P. O.*, t. I, 383 et 400.

شعبه واسقطه من الكهنوة ممتلا لامر معلمه الفاضل فلم يدع اللعين اريوس الرفيعة عليه والوقيعة عند الملوك والعلماء والسلاطين والكبراء وافشا مذهبه فى البلدان وسار قوله الى كل الامصار واتصل خبره باساقفة الدنيا فلم يزالوا لقوله دافعين ولكلامه منكرين يتكاتبون ويتراسلون واريوس هذا مصر على جهالته ومقيما على بدعته وظلالته

الباب الثالث

فى اى عصر كانوا وعلى عهد من اجتمعوا

فلما اهلك الله ديقلاطيانوس ومحا باثاره وطمس معالمه بما انزله به من البلايا القادحة عقوبة على ما فعله من سفك دما المومنين * وقتل الابرار والصالحين وهدم الهياكل * f. 9, v°.
واحراقه كتب الله افضى الملك بن هيلانة وكانت هيلانة هذه البارة التقية من بلاد الشام عرمن من قرية تعرف بكفر الشمس وكانت بالمسيح مومنة وبرحمته واثقة فتزوج بها ابو قـ ـين وقد وافا الى بلد الشام وجعلها موطنه واخرج الله من نسلها هذا الملك التقى ولم

devant les rois, les docteurs, les souverains et les grands. Mais il divulgua son enseignement dans différentes contrées, sa parole pénétra dans toutes les provinces et sa renommée parvint jusqu'aux extrémités du monde. Les Évêques en prirent connaissance et ne cessèrent point de combattre sa doctrine et de réfuter sa parole, de correspondre entre eux et d'échanger des lettres. Mais Arius s'obstinait dans son infidélité et s'opiniâtrait dans son hérésie et son erreur.

CHAPITRE III

A QUELLE ÉPOQUE EUT LIEU LE CONCILE; PAR QUI LES ÉVÊQUES FURENT-ILS CONVOQUÉS?

Quand Dieu eut fait périr Dioclétien et eut effacé sa trace et fait disparaître tout signe de lui par les épreuves infamantes qu'il lui envoya en punition de ce qu'il avait répandu le sang des fidèles, * tué les saints et les * f. 9, v°.
hommes de bien, détruit les églises et brûlé les livres divins, l'empire passa aux mains du fils d'Hélène. Hélène, cette pieuse et sainte femme, était de la Syrie[1] Arménienne, d'une ville appelée *Kafr-ech-Chams* (Héliopolis)[2]; elle croyait au Christ et espérait en sa miséricorde. Elle épousa le père de Constantin qui était venu en Syrie et y séjournait, et Dieu fit sortir de sa race

1. Châm 'Arman. — 2. D'après les Grecs, sainte Hélène était née à Drépane en Bithynie.

تزل هيلانة حتى افضى الملك فكتمت[1] له ما فى نفسها وكانت تراسل الزهاد والعباد وتسألهم التضرع الى الله فى أن يفتح قلب ابنها وسمعه وبصره حتى يرى مقدار النعمة بالايمان بالمسيح المخلص وجعلت تدعو معهم وتسأل من واهب الخيرات ان يريها ابنها بالله مومنا ولقوله مصدقا فاستجاب الله دعاها وقبل شفاعتها وشفاعة الاباء الابرار والاخيار الذى استنجدت بهم ورغبت اليهم فبينما هو فى بعض لياليه قائما اذ راى فى السماء صليبا والملائكة تحف به فانتبه مذعورا * فسأل قهارمته وجلساه عن الرويا فقالوا له[2] ها * f. 10, r°.
عظائم الصليب لقوم من اهل الشام يدعون نصارى من قصتهم وحالهم فعاهد الله وقد اراد الخروج فى بعض الحروب انه متى ظفر بعدوه جعل الشكر على ذلك التدين بالنصرانية واظهار الديانة المسيحية فلما باشر الحرب راى ملايكة الله حاملة الصليب وبقى مقابل معه عدوه وظفر ببغيته ونصره الله على عدوه فامن بالله وبمسيحه وترك ديانة ابايه وسلفه والملوك قبله الذين كانوا يتدينون ومن الحنيفية

1. فكتم. — 2. Le Ms. porte ici le mot التدين.

ce roi pieux. Hélène lui cacha constamment ce qu'elle avait dans le cœur jusqu'à ce qu'il fût parvenu à l'empire, mais elle entretenait une correspondance suivie avec les moines et les serviteurs de Dieu, leur demandant d'adresser à Dieu d'humbles supplications pour qu'il ouvrît le cœur de son fils ainsi que son entendement et les yeux de son âme, pour qu'il vît la puissance de la grâce dans la foi au Christ Sauveur. Elle-même s'unit à leurs prières et demanda au Dispensateur de tous biens qu'il lui fît voir son fils croyant en Dieu et confiant dans sa parole. Dieu exauça sa demande et accueillit favorablement sa prière et celle des saints et bons Pères dont elle implorait le secours et l'intercession.

Une nuit qu'il était resté debout, il vit dans le ciel une croix et les
* f. 10, r°. anges qui s'empressaient alentour. Il se réveilla tout effrayé * et demanda à ses conseillers et à ses compagnons ce que voulait dire cette vision. Les assistants lui répondirent : « Ce sont les prodiges de la croix qui s'opèrent chez des Syriens appelés *Nazaréens* à cause de leur histoire et de leur état. » Il promit à Dieu, au moment où il se disposait à partir pour une expédition, que s'il triomphait de l'ennemi, il en témoignerait sa reconnaissance en se faisant chrétien et en pratiquant publiquement la religion du Christ. Au plus fort de la bataille, il vit les anges de Dieu qui portaient la croix; il se présenta ainsi contre son ennemi et le vainquit, selon son désir, avec le secours de Dieu. Il crut en Dieu et en son Christ et il abandonna le culte de ses pères et de ses prédécesseurs et des empereurs qui avaient régné avant lui et le culte des Infidèles.

فلما اتصل به قول اريوس وراى الناس له منكرين وصادين عنه امر ان يجتمع كل الاساقفة من كل صقع حتى ينظروا فيما قالوا ويعلم ما عندهم فيما ابتدعه ويعرف الصواب فيفاضل فيه ويتمسك به ويتبين الخطا فيطرحه * ويمتنع منه فكتب الى كل الاساقفة فى ذلك الحين يسالهم الحضور فاجتمع منهم ثلثماية وثمنية عشر اسقفا وكان اجتماعهم بمدينة نيقية من عمل بوثينيا من صقع اسيا فى اليوم السابع عشر من حزيران سنة ستماية وسبعة وثلثين من سني الاسكندروس الملك وذلك بعد مايتى ستة وتسعين سنة من صعود سيدنا يسوع المسيح له المجد * f. 10, v°.

فاما ماحكاه اليآ على بن عبيد مطران النسطورية بدمشق انهم كانوا الفان وثمان ماية وثمانية واربعون فهو مما لم يجده فى شىء من الكتب ولا رايت احدا من العالمين حكاه مع كثرة ذكرهم لهم ووصفهم اخبارهم واذا * الخبر بهذا لم يستقص فيتواتروا بنقله جماعة تقطع خبرها العدد وتوجب الحجة وقول بن عبيد مدفوع لايقبل ولايجوز قبوله ومن البرهان على فساد قول بن عبيد انّا لم نجدهم ذكروا ان جماعة اجتمعوا سواهم ولا وضعوا شيًا من * f. 11, r°.

Quand il entendit parler de la doctrine d'Arius et qu'il vit qu'on le contredisait et qu'on se détournait de lui, il prescrivit une réunion générale des évêques de toutes les provinces pour examiner ce qui se disait afin qu'il connût leur opinion sur les nouveautés d'Arius, qu'il sût où était la vérité et qu'il la défendît avec zèle et s'y attachât, tandis que l'erreur étant manifestée, il la rejetterait * et la réprimerait. Il écrivit donc à tous les évêques qui existaient * f. 10, v°. à cette époque pour leur demander de venir. Il y eut trois cent dix-huit évêques qui se réunirent dans la ville de Nicée, dans la province de Bithynie en Asie, le dix-septième jour d'Haziran, l'an 637 de l'ère du roi Alexandre [1], deux cent quatre-vingt-seize ans après l'Ascension de Notre-Seigneur Jésus-Christ (gloire à lui) [2].

Elia-Ali ben-Obéïd, évêque nestorien de Damas, a raconté qu'ils étaient deux mille huit cent quarante-huit [3]. C'est une assertion dont on ne trouve trace dans aucun livre et je n'ai rencontré aucun savant qui l'ait rapportée, malgré les nombreux détails qu'ils donnent et le récit circonstancié qu'ils font. * Ils ne font aucune mention d'un pareil chiffre, bien qu'ils aient mis * f. 11, r°. des variantes dans la transcription. Plusieurs même suppriment toute évaluation de nombre. Il faudrait des preuves. L'affirmation de Ben-Obéïd doit donc être rejetée et son acceptation n'est pas admissible. Une preuve de sa fausseté est que nous ne trouvons aucune allusion à un concile autre (que celui des 318) ni aux décrets qu'il aurait portés. Nous ne trouvons pas non

1. 17 juin 326 (lire 325; cf. p. 24). — 2. Éth. : 737 et 297, car les chiffres 6 et 7 s'y permutent facilement. — 3. Éth. : 2048.

اقاويلهم ولم نجد لجرى العادة اذا اجتمع مجمع ان يحضره احدا من الهراطقة ولا ممن قد نفى واسقط ولو كان الامر كما وصف لقد كان لذكر الباقيين ما يعرفون به وقد كان من امر مليطيوس اسقف اسيوط ما كان ونوبه على كرسى الاسكندرية قد ذكرته الاباء الثلثمائة والثمنية عشر فى ·سالتها الذى كتبت بها الى اهل الاسكندرية وجدت من امره ومن[1] امر البيعة قوانين رسموها ودونوها[2] * فلو خالف على القوم تخالف غير من ذكروا حاله لوصفوه ذكروا مقالته * f. 11, v°.

ومن الدليل الواضح على صحة ما قلناه انهم قد ذكروا اريوس والنفر الذين تبعوه واسموهم وهم اريوس اخليوس قرمانيس اريوس الاخر اتيليس وسردماس هولاء القسسا ومن الشمامسة اوكينوس قوليدس لوقيوس وهولاء العدة هم الذين كتبوا الامانة الذى راوها ودفعوها الى الاكسندروس الاسقف ونسبها فى كتاب المجامع وغير ذلك بما يليق بذلك الكتاب وانت تجد التاولوغس قد فاز بهذا اللفظ فى مقالته على الاب اثناسيوس ومن اجل هذا هولاء الثلثمائة

1. Ms. وجدت من امراه وامن من بيعه. Ce passage a été évidemment altéré par les copistes. Je propose la lecture وجدت من امره ومن امر البيعة comme plus logique et plus vraisemblable. — 2. دونها.

plus qu'il ait été d'usage d'admettre les hérétiques à prendre part aux conciles pas plus que ceux qui étaient excommuniés ou qui avaient fait défection. Si la chose était comme il l'a rapportée, les autres historiens auraient rapporté ce qu'ils en connaissaient. Or l'affaire de *Malitios* (Mélétios), évêque d'Assiout, et sa translation au siège d'Alexandrie sont relatées par les trois cent dix-huit Pères dans la lettre qu'ils adressèrent aux habitants d'Alexandrie. Ils portèrent à son sujet et au sujet des affaires de l'Église, des canons qu'ils consignèrent dans un recueil. * Quant à la question de savoir s'il se révolta contre le concile, les écrivains qui ont rapporté son cas et raconté son histoire ne sont pas d'accord à cet égard. * f. 11, v°.

Une preuve évidente de la vérité de ce que nous venons d'affirmer c'est qu'ils désignent nommément Arius et ses partisans. Ce sont : Arius, *Achilios* (Achillas), *Carmanie* (Carpones?), un autre Arius, Atilis (Aetales) et *Sardamâs* (Sarmates), qui étaient prêtres. Parmi les diacres, ils nomment *Okinos* (Euzoïos), *Kolidos* (Macarius), Lucius (*Julius*)[1]. Ce furent ceux-là qui rédigèrent le symbole d'après leur manière de voir, et le firent parvenir à l'évêque Alexandre. La teneur de ce symbole se trouve dans le livre des conciles et autres ouvrages analogues. Vous trouverez aussi que le Théologien est favorable à cette opinion dans son panégyrique du vénérable Père

1. Cf. Sozomène, I, xv, *P. G.*, t. LXVII, col. 904.

والثمنية عشر بنيقية الذين * جمعتهم روح القدس بها جعل اثناسيوس هذا المرض يزول ويبطل * f. 12, r°.
اعنى قول اريوس ولم يكن تولى الاسقفية فى ذلك الزمان الا انه كان اولا فيما اجتمعوا له وكانوا يعرفون له الفضيلة كما يعرفون الدرجة وقد وضح فيما بيناه انه لم يجتمع فى المجمع الا العدة التى ذكرت وقد نبأنا الله تبارك وتعالى بعدد الثلثماية وثمنية عشر وانهم سبب نجاة المومنين بما كان من قصة ابرهيم حين اسر ابن أخته لوط فانه جمع انيته وعشيرته المومنين بالله وخرج لمحاربة العدو حتى استنقذ ابن اختـه فكانت عدتهم ثلثماية وثمنية عشر رجلا

فليس اذا الدعوى بمن ادعى ان القوم كانوا اكثر من هذه العدة معنى ولو علم من على النصرانية من الطعن فى قوله لما ذكروه لضرب عنه واطرحه لانه ان كان قد اجتمع
الفان وثمان ماية وثمنية واربعون * اسقفا فلم يقف على هذه الامانة الا ثلثماية وثمنية عشر * f. 12, v°.
وغير عنه الفين وخمس ماية وثلثون فلا علم العوام من الحق هو مع الاكثر او مع الاقل وتعوذ بالله من تصور اهل ملتنا فانهم اشد علينا من اعدائنا اذ كانوا يبدرون كلاما

Athanase. C'est pourquoi les trois cent dix-huit que le Saint-Esprit avait
rassemblés à Nicée * choisirent Athanase pour faire cesser et détruire ce * f. 12, r°.
fléau, je veux dire la doctrine d'Arius. En ce temps-là on n'élevait à l'épiscopat que ceux qui étaient préalablement désignés d'un commun accord et dont on connaissait la vertu et le rang. Il est clair d'après ces explications qu'il n'y eut à prendre part au concile que le nombre que je viens d'indiquer. Dieu lui-même (qu'il soit béni et magnifié) nous a révélé que le nombre 318 est une cause de salut pour les fidèles. Il est rapporté en effet dans l'histoire d'Abraham que, son neveu Loth ayant été fait prisonnier, il prépara ses armes et réunit ses serviteurs qui croyaient en Dieu, marcha contre l'ennemi et lui livra bataille jusqu'à ce qu'il eût délivré son neveu. Or le nombre de ses serviteurs était de 318.

Il est absurde de prétendre que le nombre des évêques dépassait 318, quand on songe aux attaques auxquelles cette assertion donnerait lieu contre les chrétiens. Car si le concile avait compté deux mille huit cent quarante-huit[1]
* évêques et que trois cent dix-huit seulement eussent défendu la vraie foi, * f. 12, v°
il y en aurait eu deux mille cinq cent trente[2] qui s'en seraient écartés et les peuples n'auraient pas su si la vérité eût été avec le grand nombre ou avec le petit nombre. Que Dieu nous garde de l'imagination des fidèles qui professent notre foi! elle est plus dangereuse pour nous que nos ennemis eux-mêmes quand ils répandent une doctrine sans en comprendre la portée; ils

1. Éth. : 2048. — 2. Éth. : 1730.

لا يدرون ما عاقبته فيزرعون فى قلوب الناس الفتنة ويوجدون المخالفين السبيل الى الطعن علينا

ثم عاد الكلام الى ذكر وقت الاجتماع وجدت فى مصاحف اصحابنا المصريين القديمة ان اجتماعهم كان فى اليوم الثالث عشر من الشهر المعروف عند اليونانيين بيوليوس وعند المصريين ابيب فى امارة يوليانوس فى ملك قسطنطين الملك وحسب[1] للمشرقيين ذكروا وقت الاجتماع والمصريين ذكروا الوقت الذى وضعوا فيه الامانة هكذا يوجب * نسق القول * f. 13, r°.
الذى وجدوه مكتوبا عند اصحابنا انهم وضعوا الامانة فى اليوم الثالث عشر من شهر يوليوس كما ذكرنا آنفا ولهذا بعينه وقع الخلاف فى الشهر فقال المشرقيون ان اجتماعهم كان فى حزيران وهو عند اصحابنا تموز وزعم معلم اخر جليل ان اجتماعهم كان فى اليوم السادس والعشرون من الشهر المعروف بابيب وهو العشرون من تموز والله اعلم

1. واحسب.

sèment ainsi dans les cœurs des ferments de discorde dont les dissidents profitent pour nous calomnier.

Venons maintenant à la date du concile. J'ai trouvé dans les livres de nos compatriotes, les anciens Égyptiens, que leur première assemblée eut lieu le treizième jour du mois appelé, chez les Grecs, juillet et, chez les Égyptiens, Abib, sous le consulat de Julien[1] et sous le règne de l'empereur Constantin. Les Orientaux comptent comme date le jour où le concile se réunit pour la première fois, tandis que les Égyptiens la placent au jour où fut dressée la
* f. 13, r°. profession de foi. C'est d'après cette remarque que l'on doit * supputer les dates données par nos compatriotes qui placent la profession de foi le treizième jour du mois de Juillet comme nous venons de le dire. On voit ainsi que la divergence porte sur le mois. Les Orientaux disent encore que le concile se réunit en Hazirān[2], qui est le mois de Tamouz chez nos compatriotes. Un docteur illustre, émettant une autre opinion, dit que le concile se réunit le vingt-sixième jour du mois appelé Abib, ce qui correspond au vingtième jour de Tamouz[3]. Or Dieu sait ce qu'il en est.

1. Le concile s'ouvrit le 19 juin 325 sous le consulat de Julien et de Paulin, et dura jusqu'au 25 août de la même année. — 2. juin. — 3. 20 juillet. Cette concordance est exacte d'après Ludolf, *Commentarius ad historiam aeth.*, Francfort-sur-le-Mein, 1691, p. 401. L'éthiopien porte ici le 27 abib et 10 Tamouz.

الباب الرابع

اسماء المشهورين منهم ومدنهم

ولانا راينا انه انا متى ذكرنا لك اسماء القوم على جهتهم ومدنهم لم تقف على الكثير منها ولم نعرف مواقعها وان ابلغ الامور فى هذا الباب ان نذكر المشهورين منهم ومدنهم المعروفة فممن كان فى هذا المجمع خلفاء اسقف رومية * لانه كان شيخا كبيرا لم يقدر على الحضور فانفذ قسيسين يقومان مقامه وهما يوطن ونيقيدوس * f. 13, v°.

وحضر من المصريين ستة عشر اسقفا منهم من قد خربت مدينته وتعطل كرسيه ومنهم من قد نفى الآن وهذه اسما الباقيين منهم الاسكندروس اسقف الاسكندرية ادميطوس اسقف القيس طيباريوس اسقف نماه بطرس اسقف اهناس دراينوس اسقف الفرما ارنفرا[1] اسقف

1. Ou ارنعرا.

CHAPITRE IV

NOMS DES PÈRES QUI SONT CONNUS ET DÉSIGNATION DE LEURS VILLES (ÉPISCOPALES).

Nous pensons que, dans l'énumération des Pères du concile d'après leur pays et leurs villes, nous ne pouvons déterminer sûrement la plupart d'entre eux et nous ne savons pas non plus quel était leur siège épiscopal. Mais, le sujet nous y amenant, nous donnerons dans ce chapitre les noms des plus illustres d'entre eux et de leurs villes qui sont connues. Parmi ceux qui assistaient au concile, il y avait les représentants de l'évêque de Rome * qui n'avait pu venir à cause de son grand âge et avait envoyé pour le représenter deux prêtres : *Ioutân* (Vitus ou Victor) et *Niqidous* (Vincentius). * f. 13, v°.

Il y avait seize évêques égyptiens. Il y en a dont les villes ont été détruites et leurs évêchés ont disparu. D'autres ont été chassés de leurs sièges. Voici les noms de ceux dont les évêchés subsistent encore : *Alexandre,* évêque d'Alexandrie; *Admète,* évêque d'Al-Qis[1]; *Tibérius*, évêque de Namâh; *Pierre,* évêque d'Ahanas[2]; *Drâïanos* (Dorothée?), évêque de Faramâ[3]; *Arnafra,* évêque d'Alafrâgoun; *Arianus,* évêque de Qeft[4]; *Antiâchos* (Antiochus), évêque de

1. Ville de la Haute-Égypte fondée par les musulmans après la conquête de l'Égypte, renommée pour ses ouvrages de broderies. — 2. Ahanas, l'ancienne Héracléopolis, dans la Haute-Égypte, était, d'après une tradition arabe mentionnée par Makrizi, le lieu de naissance de Jésus. — 3. Nom arabe de l'ancienne Péluse. — 4. Mentionnée à la Ve division du manuscrit d'Oxford.

الافراجون اريانوس اسقف قفط انطياخوس اسقف منف طبريوس اسقف انصنا يوليسيانوس اسقف اسيوط دبروس اسقف قهقوه

ومن اهل فلسطين تسعة عشر اسقفا وهم مقاريوس اسقف يروشليم اومانيوس اسقف قيسارية فطليبوس اسقف عسقلان يانوزاريوس اسقف * اريحا اوسانيوس اسقف اردوده * f. 14, r°.
اسبلقينوس اسقف غزة

ومن فونيقية اثنى عشر اسقفا منهم زينون اسقف صور مغنيس اسقف دمشق تيدرس اسقف صيدا ومن سورية السفلى اسطاس اسقف انطاكية تاوطيطس اسقف الادقية بانيوس اسقف سلوقية باريوس اسقف شمساط ومن نواحى شتى اتيلوس اسقف الرها لاقيطبوس اسقف قيسارية وقبادوقية سخاريوس اسقف انغورا ابومنا اسقف قيسوس تاوفيطس اسقف افسس جالاسيوس اسقف سلامية قبادوقية قبرس اوساينوس اسقف مقصوريا تاوغسطس
* f. 14, v°. اسقف نيقية مارقس اسقف خلقدونية * يسطس اسقف انيسية

وقد حكى ان توما اسقف مرعش كان فى هذا المجمع ويعقوب اسقف نصيبين وكان نسيبا ليعقوب ابن يوسف النجار اخا سيدنا وان توما هذا كان قد لقى من الهراطقة عذابا

Memphis; *Tibérius*, évêque d'Ansana (Tuthitis?); *Julisianus* (Julianus?), évêque d'Assiout; *Dabros*, évêque de Qahqouh.

Les évêques de Palestine étaient au nombre de dix-neuf. Citons: *Macaire*, évêque de Jérusalem; *Omanios* (Eusèbe), évêque de Césarée; *Fatlibos* [1], évêque
* f. 14, r°. d'Ascalon; *Yanouzarios* (Januarius), évêque * de Jéricho; *Ossanios*, évêque d'Ardudah; *Asbalqinios* (Asclepios), évêque de Gaza.

Il y avait douze évêques de Phénicie, parmi lesquels *Zénon*, évêque de Tyr; *Maghnis* (Magnus), évêque de Damas; *Théodore*, évêque de Sidon. Dans la Basse-Syrie : *Astase* (Eustathe), évêque d'Antioche; *Théothitos* (Théodote [2]), évêque d'Aladakieh (Laodicée); *Banios* (Zénobius), évêque de Séleucie; *Babarios* (Piperius), évêque de Samosate.

Parmi ceux des autres provinces, il y avait : *Atilos* (Aetholaus, Aetholus), évêque d'Ar-Rohah (Édesse); *Laqitabos* (Leontius), évêque de Césarée et de Cappadoce; *Sacharios* (Pancharius), évêque d'Angora; *Abouména* (Mennas?), évêque de Kisos [3]; *Théophytos* (Menophantos), évêque d'Éphèse; *Gélasios*, évêque de Salamine de Cappadoce (?) de Chypre; *Ossanios*, évêque de Maqsouria; *Theoghoustos* (Théognis), évêque de Nicée; *Marcus*, évêque de
* f. 14, v°. Chalcédoine ; * *Justus*, évêque d'Anisia.

On raconte que *Thomas*, évêque de Mar'ach, était à ce concile ainsi que *Jacques*, évêque de Nisibe, qui était de la famille de Jacques, fils de Joseph

1. Longin d'après les listes grecque et latine. — 2. Théodore d'après la liste latine; Theodote d'après le grec. — 3. Peut-être Cyzique. Le nom de l'évêque était Théonas.

عظيما حتى انهم قطعوا من جسمه خمسة وعشرون ولست احق هذا الخبر ولا وجدته فى اخبار سير البيعة ولا فى شى من اخبار المجمع ولعل الحاكى لو وجده فى سير اخبار بيعة المشرقيين ولو شيت اقول ان هذا الخبر باطل وان البرهان على فساده ان الاريوسية لم يكن لها من السلطان والمقدرة قبل اجتماع هذا المجمع لم يقدر على حبس الاساقفة والتنكيل بهم فى ذلك الوقت وانما كانت شرذمة يسيرة وانما قوى امرهم بعد هذا المجمع بمدة وحين تنيح الملك البار قسطنطين وتقلد ابنه قسطنطينوس * فى ايام واليس الملك * f. 15, r°.
وذلك بعد ان تنيح ايضا الاسكندروس وافضى الى اثناسيوس فلم يزل معه مقاوما لهم مبطلا لامرهم واضعا الكتب ويبين خطاهم فاما فى ايام قسطنطين فلم يظهروا براحة ولا بما امرهم ولا عظم شانهم لقلت وكنت صادقا وبالجملة ان كان فى هذا المجمع من اهل المغرب اعنى مصر ورومية وارمينية الشام [1] وافريقية وغيرهم مايتان واربعة وعشرون اسقفا ومن اهل المشرق اربعة وتسعون اسقفا والمجد لواهب العقل دايما بلا نهاية والسبح لله دايما ابدا

1. الشأم.

le Charpentier, et frère de Notre-Seigneur. Ce Thomas aurait enduré un supplice terrible de la part des hérétiques qui auraient tranché vingt-cinq morceaux dans son corps. Mais je n'ai pu vérifier ce fait, et je n'en ai pas trouvé mention dans les annales ecclésiastiques ni dans les Actes du Concile. Peut-être l'auteur l'a-t-il trouvé dans les annales de l'Église d'Orient. Je puis, si je le veux, démontrer que c'est une erreur; la preuve de la fausseté de cette allégation consiste en ce fait que les Ariens n'avaient aucune puissance ni aucune influence avant le concile de Nicée, qu'ils ne pouvaient emprisonner les évêques et n'étaient pas en situation de leur causer du tort à cette époque, car ils n'étaient qu'une poignée. Mais leur parti se fortifia quelque temps après le concile, quand, le pieux Constantin étant mort, son fils Constance fut monté sur le trône, * et sous le règne de l'empereur *Wâlis* * f. 15, r°.
(Valens). Alexandre était mort et Athanase lui avait succédé. Celui-ci ne cessa pas pendant son pontificat, de lutter contre les Ariens, réfutant leur doctrine, composant des livres et démontrant leur erreur. Pendant le règne de Constantin, ils se montrèrent turbulents, et ne se conformèrent point à ses décrets et leur parti ne prit pas d'accroissement comme je viens de le dire conformément à la vérité.

Le nombre total des évêques du Maghreb (Occident), c'est-à-dire l'Égypte, Rome, l'Arménie syriaque, l'Afrique et autres provinces, qui prirent part à ce concile, fut de deux cent vingt-quatre, tandis que les évêques orientaux étaient au nombre de quatre-vingt-quatorze. Gloire sans fin à Celui qui donne l'intelligence et louange perpétuelle à Dieu pour l'éternité.

الباب الخامس

كيفية وضعها وترتيب الفاظها

لما اجتمعوا بنيقية وضعت الكراسى واخذ كل واحد منهم مجلسه والانجيل بينهم وقسطنطين الملك معهم بالنية الصادقة الباقية والطوية * الخالصة فسالهم حسن النظر فيما له اجتمعوا وان يفحصوا كتب الله ويتاملون موضوعات انبيايه ورسله وما ورثوه عن المعلمين الافاضل * 15, v°.

فابتدوا بالرغبة الى سيدنا المسيح له المجد فى ان يعينهم فيما له قصدوا وان يوقفهم ويفتح عيونهم ويرشدهم فقيل ان السيد المسيح جلس معهم فيما بينهم وكان مشددا لهم ومعينا لجماعتهم وكانوا اذا جلسوا على الكراسى عددهم العادة ثلثماية وتسعة عشر فاذا قاموا الانصراف يوجدوهم ثلثماية وثمنية عشر ثم انهم اخذوا ينظروا فى امر اريوس وجدوه قد ضل عن طريق الحق ونظر فى كتب ارمحايس وتبع اراه واتى بقول محدث وديانة مخترعة وقال ابن الله الذى هو مثال شخصه وصورة ازليته مخلوق وانما كان مما لم يكن

CHAPITRE V

EXPOSITION ET EXPLICATION DES FORMULES[1].

Quand les évêques furent assemblés à Nicée, on leur donna des sièges de manière que chacun d'eux eût sa place. On mit l'Évangile au milieu d'eux. Avec eux siégeait l'empereur Constantin, ce prince aux intentions droites et
* f. 15, v°. bienfaisantes, aux vues * salutaires. Il leur demanda de bien considérer ce pour quoi ils étaient réunis, de scruter les livres de Dieu et de méditer les écrits de ses prophètes et de ses apôtres et les traditions des plus éminents docteurs.

Ils commencèrent par supplier Notre-Seigneur (gloire à Lui) de les aider dans ce qu'ils cherchaient, de les assister, d'ouvrir leurs yeux et de les guider, et l'on dit que le Seigneur Christ siégea avec eux en les éclairant, les fortifiant et favorisant leur réunion. Quand ils prirent possession de leurs sièges, leur nombre habituel était de trois cent dix-neuf et quand ils se retirèrent, ils étaient trois cent dix-huit. Ils examinèrent la cause d'Arius et trouvèrent qu'il s'était écarté du chemin de la vérité. Il avait étudié les livres d'Armhaïs[2] (?) et avait suivi sa doctrine; il avait apporté un langage nouveau et une religion inventée, prétendant que le Fils de Dieu, qui est la figure de sa substance[3] et son image éternelle, est une créature, et qu'il fut un temps

1. Litt. : « manière d'exposer et de coordonner les formules ». — 2. L'éthiopien porte d'Argênes et se rapproche donc d'Origène. — 3. Hebr., I, 3.

فلما سمعت الايمة مقالته استشاطت غضبا لله تبارك اسمه وغيرة على دينه كما فعل
* فنحاس الكاهن فى ايام الخطية الذى كانت من الاسرائيلى وعلمت ان ابليس اللعين هو * f. 16, r°.
الذى نطق على لسان اريوس بهذا الكفر كما نطق على لسان الحية حتى قالت لحوا
انكما متى اكلتما من هذه الشجرة صرتما مثل الالهة فلفظ اللعين ابليس بذكر الالهة وما
احسن ما قال المعلم يوحنا لسان الذهب ان اول ما جرا ذكر الالهة على لسان ابليس فانه
لم يجسر هذا على لسان بشرى

فاريوس ايضا قال ثلاثة الهة خالق ومخلوقين ثم ان الابا لما راوا سوء فعله وعناده وجنايته
على بيعة الله وانبيايه بالعلم الباطل وفحصت الكتب ونظرت فى ديوان رب العالمين ورسله
وانبيايه فوجدت الانبياء والرسل مجتمعين على انه اله واحد وان بكلمته قامت السموات
وبروح فيه كل قواتها وانه * لا يجوز ان يكون كلمة الله وروحه مخلوقين * f. 16, v°.

ووجدت الانجيل قد شهد بازلية الكلمة والروح قال فى البدى كان الكلمة والكلمة لم
تزل عند الله والله هو الكلمة وقال سيدنا المسيح انا فى الاب والاب فىّ وقال بولس

où il n'était pas. En entendant ce langage, les prélats s'enflammèrent d'une sainte colère pour Dieu et de zèle pour sa religion comme * Phinée le prêtre, aux jours de la prévarication des Israélites, et ils comprirent que c'était le Diable maudit qui avait proféré cette erreur par la bouche d'Arius, de même qu'il avait parlé par la bouche du serpent quand celui-ci dit à Ève : « Quand vous mangerez de ce fruit vous deviendrez comme des dieux. » Ce fut le démon maudit qui parla le premier de plusieurs dieux, et comme le fait très bien remarquer saint Jean Chrysostome : la première mention de plusieurs dieux se trouva dans la bouche du diable, car il n'osa proférer ce blasphème par une bouche humaine. * f. 16, r°.

Arius disait encore qu'il y a trois dieux : un dieu créateur et deux dieux créés. Quand les Pères virent la malice de sa conduite, son obstination, sa prévarication contre l'Église de Dieu et ses prophètes en prétextant une science vaine, ils scrutèrent les Écritures, et étudièrent le recueil des livres du Seigneur de l'Univers, de ses apôtres et de ses prophètes, et ils trouvèrent que les prophètes et les apôtres étaient d'accord pour affirmer qu'il n'y a qu'un Dieu, que les cieux ont été créés par son Verbe et leurs puissances par l'Esprit de sa bouche, et qu'il n'est pas permis de dire * que le Verbe de Dieu et son Esprit sont créés. * f. 16, v°.

Ils trouvèrent aussi que l'Évangile témoigne de l'éternité du Verbe et de l'Esprit, par ces paroles : « Au commencement était le Verbe, et le Verbe n'a pas cessé d'être avec Dieu et le Verbe était Dieu [1] » ; ou par ces paroles de

1. Joan., I, 1.

الرسول المسيح اله الكل وايضا فى اخر الازمان كلمنا بابنه الذى هو مثال شخصه وصورته وازليته وبه خلق العالمين وان الله قد نهى عن عبادة المحدث واشراكه معه فى ربوبيته وملكه وانه ما كان من غير الالهة فهو عبد مربوب فلا يجوز عبادته ولا يحل السبح له والتقديس وان تكون الملايكة والروساء والمسلطون والكراسى والارباب والكاروبيم والسارافيم فكل اسم يسمى فى هذا العالم والعالم العتيد له مطيعين وبين يديه ساجدين

* f. 17, r°. فحين وقفوا على سر فعل اريوس وانه جعل خالق العالمين مخلوق وصورة * الله التى لا ترى مصنوعة وسمى الصانع مصنوعا والخالق مخلوقا وان هذا القول قول من قد اختلط عقله وفسد تخيله نفوه من البيعة واسقطوه من الجماعة وكتبوا ما راوه للحق موافقا ولكتب الله محققا ودونوه لمن ياتى بعدهم فقالوا

نومن باله واحد الاب ممسك الكل الذى به كان كل شى ما يرى وما لا يرى ونومن برب واحد يسوع المسيح بن الله الوحيد المولود من الاب قبل كل الدهور كلها يعنى

Notre-Seigneur Jésus-Christ : « Je suis en mon Père et mon Père est en moi [1]. » L'Apôtre Paul dit à son tour : « Le Christ est le Dieu de l'Univers et, à la fin des temps, Dieu nous a parlé par son Fils qui est la figure de sa substance, son image et son éternité et par qui il a créé l'univers [2]. » Or Dieu interdit d'introduire de nouveau culte et d'attribuer à d'autres sa Domination et sa Royauté. Si donc le Verbe n'était pas Dieu, s'il n'était qu'un serviteur subordonné, il ne serait pas permis de l'adorer, la louange et l'adoration ne lui conviendraient pas ; les Anges, les Principautés, les Puissances, les Trônes, les Dominations, les Chérubins, les Séraphins, et tout autre titre donné en ce monde et dans le monde futur ne lui obéiraient pas et ne se prosterneraient pas devant lui.

Quand ils pénétrèrent le secret de la conduite d'Arius qui faisait du Créa-
* f. 17, r°. teur de l'univers une créature, de l'image * invisible de Dieu un être produit, qui disait que l'Auteur du monde avait été fait, et que le Créateur était créé, comprenant qu'une telle doctrine n'était que l'élucubration d'un esprit dévoyé et d'une imagination pervertie, ils le chassèrent de l'Église et l'excommunièrent de la communauté des Fidèles, puis ils mirent par écrit ce qu'ils jugèrent d'accord avec la vérité et conforme aux livres divins ; ils le consignèrent en symbole pour la postérité et ils dirent [3] :

« Nous croyons en un seul Dieu, le Père Tout-Puissant, par qui toutes choses ont existé, les choses visibles et les choses invisibles. Nous croyons en un seul Seigneur Jésus-Christ, fils du Dieu unique, né du Père avant tous les siècles, c'est-à-dire qu'il est de la substance du Père ; Lumière de

1. Joan., xiv, 10, 11. — 2. Hebr., i, 1-3. — 3. Socrate, *Hist. eccl.*, I, 8, t. LXVII, col. 60.

انه من جوهر الاب نور من نور اله حق من اله حق مولود غير مخلوق مساوى الاب
فى الجوهر وبه كان كل شى الذى من اجلنا نحن البشر ومن اجل خلاصنا نزل من
السماء وتجسد من روح القدس ومن مريم العذرى وصار انسانا* وصلب عنا على عهد * f. 17, v°.
بيلاطس البنطى وتالم ومات وقبر وانبعث فى اليوم الثالث وصعد الى السماء وجلس عن يمين
الله وهو ايضا ياتى فى مجده ليدين الاحياء والاموات الذى ليس لملكه انقضى ونومن بروح
القدس فمن قال انه قد كان تم زمان ولم يكن وانه لم يكن قبل ان يولد وانما حدث
لا شى او من شخص اخر او جوهر اخر يعنون ان ابن الله مخلوق وانه مستحال او تغير
فكل هولاء البيعة الجامعة المقدسة تحرمهم

هكذا رات[1] الاساقفة الاطهار الذين اجتمعوا فى هذا المجمع المقدس من اجل الامانة
هذه هى الامانة التى وضعها اباونا اما اولا فمن اجل افترى اريوس القايل ان ابن الله
مخلوق ومن اجل ان الفرق كلها فرقة سابليوس وفوطيوس وبولى الشميساطى * والمتانية * f. 18, r°.
واصحاب واليطس ومرقيان ونحن نحرم كل اهل البدع الذين قاوموا البيعة الجامعة الرسولية
هذا ما وضعته الثلثماية وثمنية عشر الاساقفة قالوا ونحن نحرم من يقول ثلثة الهة

1. رايت.

Lumière, vrai Dieu de vrai Dieu, engendré et non créé, consubstantiel au Père, par qui toutes choses ont existé; qui, à cause de nous, humains, et à cause de notre salut, est descendu du ciel, s'est incarné par l'opération du Saint-Esprit, dans le sein de la Vierge Marie, et s'est fait homme. * A été * f. 17, v°.
crucifié pour nous sous Ponce-Pilate, a souffert, est mort, a été enseveli, est ressuscité le troisième jour. Est monté au ciel et siège à la droite de Dieu. Il viendra de nouveau dans sa gloire pour juger les vivants et les morts et son règne n'aura point de fin. Nous croyons au Saint-Esprit. Et quiconque dit qu'il y eut un temps où il n'était pas, qu'il n'existait pas avant d'être engendré, qu'il a commencé étant sorti de rien, ou qu'il provient d'une autre personne ou d'une autre substance en ce sens que le Fils de Dieu a été créé, qu'il a changé et subi des vicissitudes, tous ceux-là la sainte Église catholique les excommunie. »

Telle fut la manière de voir des vertueux évêques réunis à ce concile pour donner une règle de foi. C'est ce symbole que nos pères ont établi en premier lieu à cause des innovations d'Arius qui prétendait que le Fils de Dieu est une créature, et ensuite contre toutes les hérésies : celles de Sabellius, de *Photios* (Photin), de Paul de Samosate, * des Montanistes, des sectateurs de * f. 18, r°.
Valentin et de Marcion. « Et nous excommunions, (ajoutent-ils), tous les hérétiques qui se révoltent contre l'Église catholique et apostolique. »

Voilà ce qu'ont défini les trois cent dix-huit évêques. Ils ajoutèrent :

ويجحد ابن الله ويقول انه لم يكن قبل ان يولد من مريم العذرى ونحن نحرم ايضا
على من يقول بقول الشميساطى ان [1] ابن الله لم يكن قبل ان تلده مرتمريم العذرى ولكنه
ولد بالجسد منها ومن يقول ان ابن [1] الله خلاف كلمة الله فلهذا بعينه نحن نحرم كل
هارسيس وذكرناها [2] وجنون اريوس المملو الكفر

ومن اجل هذه [3] الامانة رأت الاباء الذين اجتمعوا فى السنودس هذا الراى وكتبوا
الاساقفة نسخة الامانة * الارتدكسية واحدا واحدا ومرتبته وبلدته انا نومن هكذا كما هو * f. 18 v°.
مكتوب ونحن يوطن ونيقيدوس القسيسان خلفا اسقف رومية نكتب عنه بامره ورضاه وعن
سنيته اسقف رومية انه يومن هكذا والاسكندروس اسقف الاسكندرية ثم بعدهم ساير الاساقفة
ووضعوا بعد ذلك القوانين وهم عشرون قانونا فكتبوا الى اهل الاسكندرية رسالة يعلموهم
ان قسطنطين الملك النقى جمعهم [4] بنيقية المدينة وانهم اثبتوا وفحصوا عن كفر اريوس
وضلالته [5] ومن تبعه وانهم حكموا حكما واحدا وراوا رايا واحدا ومنهم قسطنطين الملك

1. بن. — 2. وكرناها. — 3. هذا. — 4. جمعيهم. — 5. وظلالته.

« Nous condamnons quiconque dit qu'il y a trois dieux et renie le Fils de Dieu; quiconque dit qu'il n'existait pas avant d'être enfanté par la Vierge Marie. Nous excommunions encore ceux qui prétendent, avec Paul de Samosate, que le Fils de Dieu n'existait pas avant que la Vierge Marie l'eût mis au monde, tandis qu'elle ne lui a donné que la génération corporelle; nous condamnons ceux qui disent que le Fils de Dieu est différent du Verbe de Dieu. Pour ces raisons nous anathématisons toutes les hérésies dont nous avons parlé en même temps que la folie d'Arius rempli d'impiété. »

Telles furent, au sujet de cette foi, les décisions des Pères réunis en concile. Ils rédigèrent le symbole de la foi * orthodoxe et chacun d'eux le signa en indiquant sa dignité et son pays : « Nous croyons comme il est écrit et nous les prêtres *Ioudan* (Vitus) et *Niqidus* (Vincent), représentants de l'évêque de Rome, écrivons par son ordre et selon sa volonté que telle est la foi de l'illustre évêque de Rome, telle est aussi celle d'Alexandre, évêque d'Alexandrie, et après eux, celle de tous les évêques. » Puis ils établirent les canons au nombre de vingt, et envoyèrent aux habitants d'Alexandrie une lettre [1] pour les informer que le pieux empereur Constantin les avait assemblés dans la ville de Nicée, qu'ils y ont affermi la foi, qu'après avoir fait une enquête sur l'infidélité et les erreurs d'Arius et de ses partisans, ils ont porté un jugement unique et n'ont eu qu'une même manière de voir, et que l'empereur Constantin était avec eux; qu'ils ont condamné Arius et sa doctrine perverse, les maximes et les titres menteurs qu'il avait apportés, en disant que le Fils de

(* f. 18 v°.)

1. Socrate, *Hist. eccl.*, I, 9, *P. G.*, t. LXVII, col. 77. La suite figure au même endroit.

واحرموا اريوس واماته الردية واقاويله والاسما الكاذبة الذى اتى بها اذ يقول ان بن الله
لم يكن قبل ان يولد وانه كان ما لم يكن وانه * قد كان زمان قبل كونه وان ابن الله * f. 19, r°.
مخلوق وان له الاستطاعة فى الرذيلة والفضيلة وتسميته له خلقا جديدا وان المجمع احرمه ولم
يصبر على استماع هذا الكفر والافترى فانكم قد وقفتم على ما لحقه او ستقفون عليه
اذ كنا نحب لا نحب ان يظن بنا نشمت برجل فى جزاه على كفره حتى انه جذب اليه
ايضا ثاونا من اهل مرمارنغى وسقندس من مدينة بطليميون وما اصاب ذلك فقد لحق
هذين

وفى هذا القول حجة لكم قوية فى ابطال القول بان المجمع كان اكثر ثلثماية وثمنية
عشر اذا كانت الاباء قد ذكرت المخالفين الذين تبعوا اريوس وقالوا

قد حددنا[1] فى امر مليطوس اسقف سيوط ومن قسمه ان يكون * لا سلطان له * f. 19, v°.
بعدها على قسم احد وان يبقى له كرامة الاساقفة فقط فاما هولاء الذين قسمهم فليكونوا
ثوانيافى الدرجة وان تنيح الاولون فلياتى بعدهم هولاء ان شهد الشعب انهم مستحقون وان

1. جددنا.

Dieu n'existait point avant d'être enfanté, qu'il est devenu ce qu'il n'était pas, qu'il * y eut un temps avant qu'il fût, que le Fils de Dieu est créé, qu'il a le * f. 19, r°. pouvoir de faire le mal et le bien et qu'il a été appelé créature nouvelle. Le concile l'a condamné et n'a pu supporter d'entendre de telles impiétés et de telles inventions. Vous avez été informés des mesures prises contre lui ou vous le serez quand nous le voudrons; mais nous ne voulons pas que l'on pense que nous nous réjouissons du mal qui arrive à un homme en punition de son infidélité. Il attira encore à son parti Théonas de *Marmarnghi* (Marmarique), et Secundus de la ville de *Batlimioun* (Ptolémaïs de Pentapole) et la sanction portée contre lui fut aussi appliquée à ces derniers. »

Ces paroles doivent être pour vous une preuve solide de l'erreur de ceux qui prétendent que le concile se composait de plus de trois cent dix-huit évêques, puisque les Pères citent les révoltés qui avaient suivi Arius. Ils ajoutent :

« Nous nous sommes occupés de l'affaire de Mélétius, évêque de Siout, et de ceux qu'il a ordonnés et nous avons décidé qu'il n'aurait * désormais juri- * f. 19, v° diction sur aucun diocèse, mais qu'il conserverait seulement la dignité épiscopale. Quant à ceux qu'il a ordonnés, ils resteront au second rang et lorsque ceux qui occupent le premier rang viendront à disparaître, ils leur succéderont si le peuple les en juge dignes. Pour ce qui a pu être établi ou décrété, notre illustre frère Alexandre, notre associé dans le service de Dieu, vous

كان شى قد وضع او كتب فيستعرفكم به اخونا الكريم الاسكندروس شريكنا فى الخدمة فاذا اتى فاعلموا انه مشارك ومسلّط على جميع ما كان عليه

ونحن نبشركم بالاتفاق الذى جرى به امر الفصح المقدس فان هذا الباب الاخر قد استقام بصلواتكم فان الاخوة كلهم الذين فى المشرق فكانوا يصنعون الفصح مع اليهود ويستعملونه منذ الآن مع الروم ومعنا ومع كل احد فى وقت واحد

* f. 20, r°. فاقبلوا الآن اسقفكم بكرامة حسنة ومحبة زايدة يعنى الاسكندروس * شريكنا فى الخدمة فانه قد فرحنا برويته وصبر على هذا التعب العظيم وهو فى هذا السن لكى يكون لكم انتم ايضا السلامة

صلوا علينا نحن ايضا لكى يبقا ما وضعناه دايما ثابتا من الله ممسك الكل وربنا يسوع المسيح وروح القدس الذى له المجد والسلطان الى ابد الابدين امين

يويطن ونيقيطون القسيسان من رومية قد اجتمعنا فى المجمع عن اسقفنا طينلطس اسقف رومية نحن نكتب وندعوا ان تحيوا بالله

وكتب ايضا قسطنطين الملك اليهم اعنى اهل الاسكندرية رسالة يعلمهم ما جرى فى

en donnera connaissance; et, quand il sera de retour, que l'on sache bien qu'il avait part et juridiction en tout ce à quoi il était préposé.

« Nous vous annonçons l'accord qui a eu lieu sur la question de la sainte Pâque. Cette autre affaire a été réglée convenablement grâce à vos prières. Tous nos frères d'Orient faisaient la Pâque en même temps que les Juifs, désormais ils la célébreront à la même date que les Grecs, que nous-mêmes et que tous les chrétiens.

« Maintenant recevez avec les honneurs qui lui sont dus et un amour
* f. 20, r°. toujours grandissant, votre évêque, nous voulons dire Alexandre, * notre compagnon dans le service de Dieu, dont la vue nous a comblés de joie et qui, malgré son âge, a supporté ces grandes fatigues pour vous procurer la paix et la sécurité.

« Priez aussi pour nous afin que ce que nous avons défini soit fermement établi par Dieu Tout-Puissant, par Notre-Seigneur Jésus-Christ et par l'Esprit-Saint à qui appartiennent la gloire et la puissance dans les siècles des siècles. Amen.

« *Ioûouïtân* (Vitus) et *Niqiton* (Vincentius) prêtres de Rome qui avons pris part au concile au nom de notre évêque *Tinaltus* (?) (Sylvestre), évêque de Rome, nous signons et nous souhaitons que vous viviez en Dieu. »

L'empereur Constantin écrivit aux Alexandrins une lettre pour les informer de ce qui s'était fait au concile, leur disant qu'il y avait assisté comme

المجمع وانه كان معهم كواحد منهم وكعبدا للمسيح ويشكر الله تبارك وتعالى اذ وجد
هولاء الاباء الاطهار الثلثماية وثمنية عشر الاساقفة كلهم على امانة واحدة * وأن هذا القول * f. 20, v°.
الذى جرى على السنتهم ليس هو من افعال البشر بل هو من الله تبارك اسمه وروح
القدس الذى ملا قلوبهم وامرهم بالثبوت على هذا الحق وحذرهم عن العدول عنه وان
اريوس قد ارذل واطرح

وكتب ايضا قسطنطين الملك المبارك رسالة طويلة وهو يوبخه على كفره وينهاه ويزجره
عجيبة جدا فلم يزل اريوس مرذولا والبيعة هادية ساكنة وكل العالم يرفعون قرابينهم وصعايدهم
تامة نقية زكية

فلما تنيح المغبوط قسطنطين وتولى الامر بعده ابنه قسطنطينوس وخرج اريوس اليه
واستعان بجماعة من حاشيته وصانعهم واظهر انه قد رجع عن قوله وتاب عن سؤ فعله
فسأل الملك الاكسندروس الاسقف ان يقبله اليه فى البيعة فعرّفه ان ذلك ما لا * يجوز له * f. 21, r°.
وانه لا سبيل لاريوس بعدها الى دخول بيعة الله فلما اكثر اريوس الحلف بالله وكتبه
ورسله وانه قد ترك كل قول كان خالف فيه الاباء كل ذلك وهو يتاول فى يمينه ويساره

l'un d'entre les évêques et comme un serviteur du Christ. Il remerciait Dieu de ce que ces saints évêques, les trois cent dix-huit, s'étaient trouvés tous d'accord sur une même profession de foi; * les paroles qui s'étaient trouvées * f. 20, v°.
sur leurs lèvres ne venaient point de l'homme mais de Dieu (béni soit son nom) et de l'Esprit-Saint qui remplissait leurs cœurs, les faisait rester fermes dans la vérité et les empêchait de s'en écarter. Quant à Arius, il était flétri et rejeté.

Constantin, l'empereur béni, écrivit encore à Arius une longue et merveilleuse lettre dans laquelle il le réprimandait de son impiété. Arius resta sous le coup de sa flétrissure, tandis que l'Église était en repos et en paix et que le monde entier offrait des sacrifices et des oblations parfaites, pures, et sans tache.

Mais après la mort du bienheureux Constantin, le pouvoir échut à son fils *Constantinos* (Constance). Arius alla le trouver, après avoir imploré le secours de quelques-uns de sa suite qu'il flattait et auxquels il faisait croire qu'il avait renoncé à son erreur et fait pénitence de sa scandaleuse conduite. L'empereur demanda à l'évêque Alexandre de le recevoir dans l'église, mais l'évêque lui fit savoir que cela * n'était pas permis et qu'il n'y avait plus * f. 21, r°.
possibilité pour Arius d'entrer dans l'église de Dieu. Cependant Arius fit plusieurs fois serment au nom de Dieu, de ses Livres et de ses apôtres, affirmant qu'il avait renoncé à toute formule en désaccord avec les Pères et protestant

خلاف ذلك وما اعلن قال الملك لا بد من قبول هذا الرجل اذ قد حلف بهذه الايمان الموكدة وتاب هذه التوبة البينة فقال الاكسندروس يقيم على ما هو عليه الى يوم الاحد فاذا صرنا الى بيعة الله ورجعنا بين يديه فنحن نرجو[1] ان كان رضى الله عن هذا الرجل ان يعلن لنا على امر هذا نحن معشر عبيده

فلما حضر وقت الصلاة دخل الاب الاسقف الاكسندروس الى قدس القدس والكهنة حوله فلم يزل مدمنا فى التضرع والدعاء الى الله فى كشف امر اريوس فلما حضر وقت
* f. 21, v°. قرأة الانجيل واريوس قد اعد نفسه * للاختلاط بالكهنة وباصعاده القرابين معهم فحس باحشايه قد تالمت وامعاه قد اضطربت فخرج الى موضع الراحة واذا امعاه وجميع ما فى جوفه سقط وبقى جماد ميتا فلما حضر الوقت طلبه الاسقف فلم يجده وبعث يسأل عنه فوجده على الحال الذى هو فيها كما وصفنا فهذه هى النقمة المشهورة التى حلت به والنازلة القادحة الذى لحقته وشكروا الجماعة خالقهم على ما راوه من معاقبة الفاجر حسب نيته وفساد طويته وانه اظهر خلاف يبطن وحلف باسم الله كاذبا وشهد التاولوغس بالنقمة التى

1. نرجوا.

de la main droite et de la main gauche qu'il désavouait cela et tout ce qu'il avait publié. L'empereur dit alors : « Il faut absolument recevoir cet homme qui a juré par cette foi affermie et qui a témoigné un repentir évident. » Alexandre lui répondit qu'il se conformerait à ce qu'il voulait le dimanche suivant. « Quand nous irons à l'Église de Dieu et que nous retournerons le servir, nous le prierons, s'il veut agréer cet homme, de nous en donner un signe à nous qui formerons l'assemblée de ses serviteurs. »

Quand arriva l'heure de la prière, le vénérable évêque Alexandre entra dans le Saint des Saints, entouré des prêtres, et ne cessa de s'humilier devant Dieu et de l'invoquer pour qu'il dévoilât l'affaire d'Arius. Quand arriva
* f. 21, v°. le moment de lire l'Évangile, Arius se disposa * à se mêler aux prêtres et à faire avec eux l'oblation, mais il ressentit des douleurs d'entrailles et des troubles dans les intestins ; il sortit pour aller aux lieux d'aisance, mais ses intestins et tout ce qu'il avait dans le ventre tombèrent à terre, et il resta raide mort. Quand l'heure du sacrifice fut arrivée, l'évêque le chercha et ne le trouva point. Il l'envoya chercher et on le trouva dans l'état que nous venons de décrire. Tel fut le châtiment éclatant qui l'atteignit et le fléau vengeur qui le rongea. L'assemblée remercia son Créateur d'avoir vu la punition qui avait frappé l'imposteur à cause de sa déloyauté et de ses intentions perverses et de ce qu'il avait manifesté la désobéissance cachée et le parjure fait au nom de Dieu. Le Théologien rapporte le châtiment qui frappa Arius et il dit dans son homélie aux Égyptiens : « Les prières du prêtre pur

لحقت اريوس فقال فى مقالته على المصريين صلوات الكاهن الزكى اهلكت الكاهن الشقى ودعا الامام التقى اهلك الكاهن المفترى

الباب السادس

الرد على من طعن فيها

ورايت قوما من مخالفينا قد طعنوا * فى هذه الامانة وقالوا [1] ان هولاء الثلثماية والثمنية عشر اسقف هم الذين وضعوا القول بالتثليث ودوّنوه واذاعوه فى مدنهم وعند رعيتهم وان دين المسيح الذى اتى به هو دين التوحيد الذى هم عليه وهذا الذى زعموا هو التحريف والتبديل الذى وضعناه فنحن الآن مفسدون عليهم هذا الراى والقول بما نحن نذكره فنقول انا وانتم قد اجتمعنا على انه اذا اتى من قبل الله تبارك ان فى زمان اى الازمنة فلا بد من اقامة الحجة وازاحة العلة وعليه ان يودع اهل الزمان الذين هم فيه حجة الله على ساير خلقه ما القاه اليه ربه وان يعرّفهم ما سنّ عليهم من السنن وشرع لهم من الشرايع * f. 22, r°.

1. قال.

ont perdu le malheureux prêtre, et l'invocation du pieux prélat a détruit le prêtre menteur. »

CHAPITRE VI

RÉPONSE AUX ATTAQUES CONTRE LE CONCILE.

J'ai connu des dissidents qui attaquent * cette profession de foi et disent que ce sont les trois cent dix-huit évêques qui ont établi la doctrine de la Trinité, l'ont rédigée en symbole et l'ont propagée ainsi dans leurs villes et parmi leurs ouailles, que la religion que Jésus-Christ est venu apporter est une religion de monothéisme telle qu'ils la pratiquent, tandis que d'après eux nous avons établi une religion altérée et changée. Mais nous retournons contre eux cette argumentation et cette affirmation et nous disons en résumé : Vous et nous sommes d'accord pour convenir que celui qui est venu de la part de Dieu (qu'il soit béni) à une époque ou à une autre, doit avoir nécessairement donné ses preuves et fait cesser l'erreur; qu'il a dû apporter à la génération au milieu de laquelle il a paru une preuve venant de Dieu (qui est au-dessus de toutes ses créatures) que sa mission lui avait été confiée par le Seigneur et qu'il a dû en même temps leur faire connaître les lois et les préceptes qu'il leur imposait. Car il n'était pas permis de le vénérer avant qu'il eût présenté ses preuves et que sa doctrine eût été connue et publiée et * f. 22, r°.

فانه لايجوز ان يحترم الا وقد [1] حجته وبانت دلالته وانتشرت وصارت مع الحجة فاذا كان * f. 22, v°.
هذا هكذا وكان لا بد من انتشار الخبر * واستفاضته وتدوين الشرايع والسنن وجميع ما القى
عليه فلن يجوز بعد ان يدون الاخبار ويحصل له الاثار ويصير فى افواه الرجال الحجة
وتسيرها الركبان على ساير البلدان ان لا يغير ولا يبدل ولو كان هذا جايزا لبطلت اخبار
الانبياء وفسدت اثارهم ولم يعلم حقيقة ما جأوا به ولم يكن لله تبارك وتعالى اليوم حجة
لانا لا نعلم لعلة ما جرى فى كل عصر مثل ما اودعتموه فلعل امركم ايضا مدخول وقد
حدث له مثل ما حدث فى امر النصارى وغيرهم من التحريف والتبديل

ودليل ثانى اقول انه مستحيل ان بدع العالم الذين هم الحجة ما كانوا يتدينون به مما
اخذوه عن الصادقين وتلقنوه من المسيح وحواريه واصحابه ويقبلون اقاويل قوم ليس هم
عندهم فى منزلة اوليك ولو جاز هذا لجاز ان بدع الناس اجمعون اقاويل الرسل ويتبعون من
هم دونهم * من العوامر وغيرهم * f. 23, r°.

وايضا فلو كان القوم حرّفوا وافسدوا لقد كانوا يحتاجوا الى احضار الاناجيل الصحيحة

1. Il manque ici un mot; sans doute قدم.

en même temps prouvée. Ces conditions étant remplies, la bonne nouvelle ne
* f. 22, v°. pouvait manquer de se répandre * et de se divulguer; on ne pouvait manquer non plus de recueillir par écrit ses lois, ses préceptes et tous ses enseignements. Il n'était plus permis ensuite de rien insérer ni ajouter à ce recueil. Puis cette doctrine devait être défendue par la bouche des hommes et propagée par les messagers apostoliques dans tous les pays sans y introduire de changement. Car si cela eût été permis, c'en était fait des enseignements des prophètes, les documents qu'ils laissaient eussent été altérés et on ne saurait plus où est la vérité qu'ils ont apportée sur la terre, en sorte que Dieu (qu'il soit béni et magnifié) ne disposerait maintenant d'aucune preuve ; nous ne saurions quelles erreurs ont pu se produire au cours des siècles dans ce que vous avez transmis et il peut se faire que votre doctrine ait été interpolée de même qu'il s'est produit souvent des altérations et des changements chez les chrétiens et autres.

Voici un second argument : Je dis qu'il est absurde de supposer que des innovations aient été faites par des hommes qui avaient la preuve que leur doctrine religieuse venait de témoins sincères et que c'était bien la doctrine du Christ, de ses apôtres et de ses disciples, et de prétendre en même temps que ces mêmes hommes auraient accepté l'enseignement de docteurs inférieurs en dignité. Si cette argumentation était légitime, il serait tout
* f. 23, r°. aussi légitime de dire qu'ils ont inventé * toutes les paroles des apôtres et qu'ils s'en tiennent à ce qu'ils ont eux-mêmes compilé.

On peut dire encore que si l'on avait forgé des livres altérés et corrom-

التى دوّنها السيد المسيح له المجد واصحابه على زعمهم واحضار اقاويل حواريه واحراقها بالنار وكتب غيرها مما راوه والبعث به الى البلدان حتى يكون عند اهل الامصار نسخة واحدة يرجعون اليها

واذ قد نرى هذا الخبر من هذه المطاعن كلها فلم يبق لمبدع حجة ولا لمتحذلق فان ادعوا ان شيأ مما وصفناه قد كان فى اخبارنا ولم ينقله مخالف ولا موافق فليعارضوا بمثل ما ادعوه علينا على السنتهم بالسوال حتى نريهم فسادهم فساد ما ادعوه سوا ونحن الآن راجعون عليهم فنقول خبرونا عنكم اذا نحن قلنا لكم ان دين الله تبارك وتعالى الذى اتى به * صاحبكم هو التثليث والاتحاد والتدين باعضام الصليب وتوقير يوم الاحد * f. 23, v°. والتقريب بالقربان وان الذى انتم عليه الآن من عمل فلان وفلان الذين اخرجوا المصاحف وكتبوا ما راوه فى زمانهم وانفذوه الى ساير البلدان وقسروا الناس عليه وروينا لكم الاخبار التى تعرفونها من ان فلان اطعن على فلان وفلان بسبب فلانا بسبب هذا الكتاب وفلان

pus, il aurait fallu avoir en mains les Évangiles véritables qui, d'après eux, ont été composés par Notre-Seigneur Jésus-Christ (gloire à Lui) et par ses disciples, ainsi que les maximes des apôtres. Ils auraient dû ensuite les brûler et en écrire d'autres conformes à leurs idées qu'ils auraient envoyés dans tous les pays, afin que les habitants des provinces n'eussent qu'un texte unique auquel ils se seraient conformés.

Quand nous examinons les attaques à ce point de vue, il ne reste plus d'argument au novateur, ni d'échappatoire pour celui qui veut se séparer. Ils objectent que nous avons relaté dans nos annales des faits qui n'ont été transcrits ni par nos adversaires ni par nos partisans ; qu'ils nous montrent sur quoi est fondée la question qu'ils nous adressent, mais nous leur démontrerons leur tort et l'erreur de leur prétention erronée. Puis, nous retournant contre eux, nous leur dirons : Donnez-nous votre avis, quand nous vous disons que la religion de Dieu (qu'il soit béni et exalté) que votre Maître est venu apporter, * consiste à reconnaître la Trinité et l'Unité (de Dieu), à pro- * f. 23, v°. fesser la foi au bois (?) de la croix, à sanctifier le dimanche et à offrir le saint sacrifice : tandis que la doctrine que vous tenez maintenant est l'œuvre d'un tel ou d'un tel qui ont composé des livres et écrit ce qu'ils pensaient à leur époque, puis l'ont fait pénétrer dans tous les pays et l'ont imposé aux populations. Nous vous citons des faits que vous connaissez; on s'attaque les uns les autres à cause de tel livre. On dit : J'ai beaucoup de peine à expliquer les interpolations qui sont introduites dans la parole de Dieu ; j'étais habitué à la lire auparavant de telle et telle façon et maintenant je n'y trouve plus ce que je lisais.

قال هاهنا فى كلام الله زيادة اكره ان ابينها وانى قد كنت اقرى قبل هذا الوقت كيت وكيت وليس اراه الآن ثابتا فى هذا الكتاب

ماذا يكون جوابكم فلا بد لهم من الاحتجاج بمثل ما به احتججنا وان الخبر قد استفاض فلم يمكن تغيره وتحريفه وان الحجة لا تجوز عليها شى من هذا

ولنا عليهم حجة اخرى وهى ان اصحابهم قد نقلوا انهم فعلوا جميع ما قلناه واصحابنا
* f. 24, r°. نحن على كثرة اختلافهم وتعاديهم ما منهم احد ادعى ان * مخالفة وقعت ولا تحريفا جرى والا فهوذا اريوس الذى وصفنا حاله واوناميوس يقولان ان كلمة الله وروحه مخلوقتان فهل وجدتموهما ادعيا على مخالفيهما [1] انهم غيّروا او بدلوا او افسدوا وقد عارضت رجلا من حذاق المتكلمين بهذه المعارضة فطالبته بالتفريق مما ادعاه علينا وعلى الامة الاخرين وبين ما عارضناه به فلم يجد الى ذلك سبيلا وساذكر لكم نص ما جرى مع هذا المتكلم وغيره فى كتاب المجالس مما يزيد فيه قولنا ويدفع به قول خصومنا ان هذه الامانة التى اتفق عليه هولاء الايمة ماخوذة الفاظها من كتب التنزيل ومن النص والتوفيق وانهم لم ياتو ابشى

1. مخالفتهما.

Quelle sera votre réponse?

Ils sont obligés d'en revenir à notre argumentation : la Bonne Nouvelle s'est répandue sans qu'il ait été possible de la changer ou de l'altérer et l'on ne peut donner de preuve légitime du contraire.

Nous avons encore un argument à opposer à nos adversaires ; leurs partisans rapportent qu'ils ont agi en tout d'après nos maximes et celles de nos partisans. Mais nous contredisons absolument et nous démentons formelle-
* f. 24, r°. ment qu'un seul d'entre eux ait prétendu qu'il y ait eu seulement * divergence d'opinion et non altération. Nous avons en effet Arius, dont nous avons rapporté le cas, et Eunomius qui disent que le Verbe de Dieu et son Esprit sont des créatures. Mais où avez-vous trouvé qu'ils aient réclamé contre leurs contradicteurs en les accusant de changer, d'altérer et de corrompre l'Écriture? J'ai même eu une discussion avec un des plus habiles parmi ceux qui nous contredisent en cela, et je lui demandai de m'expliquer la différence qu'il y a entre ce qu'il reproche à nous et au reste du peuple, et ce en quoi nous nous écartons de lui, et il ne trouva pas de réponse satisfaisante. Je vous ferai le récit de mes entretiens avec cet interlocuteur et avec d'autres dans le livre des séances, car cela est de nature à corroborer notre doctrine et à réfuter celle de nos adversaires en démontrant que le symbole au sujet duquel ces prélats se sont mis d'accord est tiré des livres révélés et conforme à leur texte, qu'ils n'y ont rien mis de leur propre fond, et que cette doctrine n'est point de leur invention. Toutes les objections qu'ils ont faites sur cette ques-

من عندهم ولا اخترعوا قولا من ذواتهم وفى هذا الباب بطلان جميع ما ادعوه * وحجة * f. 24, v°.
لمن كان ضعيفا فى صناعة الكلام فليعلم العالمون ان هولاء الايمة ما اتوا الا بما استودعوا
من كلام رب العالمين وكتب الرسل والمعلمين الذين شاهدوا وعاينوا وسمعوا وقبلوا

* لشى [1] منها فليس للدين [2] اخذتموه [3] معنى مفهوم الرد على النسطورية فاما النسطوريون * f. 25, r°.
فهم اكثر اضطرابا واختلافا واقل اتفاقا فى اراهم وفى اقاويلهم وذلك انه اذا قيل لهم ما امانتكم
قالوا نومن بالله الاب والابن وروح القدس قيل ارايتم هذا الذى بيننا هو هذا الابن امرتم
اثنين احدهما [4] والاخر المبتدى به فلم يجدوا ندا اضطرارا من ان يقولون انه واحد فان
قيل لهم ارايتم المولود الملقى فى الارض [1] هو هذا الواحد الجوهرى قالوا معا والله فعل
القول فى الايمة ماخوذة الفاظها من كتب التنزيل ومن النص والتوفيق وانهم لم ياتوا بشى

1. Tout ce passage, jusqu'à la fin du chapitre, est barré. Il a sans doute été introduit à cet endroit par suite d'une erreur de copiste. — 2. Peut-être doit-on lire للذى. — 3. Ms. اخدتوه. — 4. Il manque ici un mot; sans doute الازلى.

tion sont donc vaines et ne constituent * une preuve que pour ceux qui sont inexpérimentés dans l'art de la parole. Les hommes instruits doivent savoir que les prélats n'ont apporté que les paroles qu'ils ont reçues en dépôt du Maître du monde et tirées des livres des Apôtres et des Docteurs qui ont écrit ce dont ils ont été témoins, ce qu'ils ont vu de leurs yeux, ce qu'ils ont entendu ou reçu par tradition. * f. 24, v°.

. . . .

. . . .

* [1] Et il n'y a pas de sens compréhensible dans la croyance que vous avez choisie. * f. 25, r°.
Telle est la réponse que l'on fait aux Nestoriens. Il y a en effet chez eux un grand trouble et une grande confusion et un manque complet d'accord dans leurs opinions et leurs discours. Ainsi quand on leur demande quelle est leur foi, ils répondent : « Nous croyons en Dieu, le Père, le Fils et le Saint-Esprit. » Nous leur posons alors la question suivante : « Que pensez-vous de notre explication au sujet du Fils? Vous dites qu'il y en a deux : l'un (éternel), l'autre qui a un commencement. » Ils ne peuvent nécessairement pas éviter de dire qu'il est un. Si maintenant on leur demande : « Pensez-vous que celui qui est né et qui a été envoyé sur la terre soit le (Fils) unique et substantiel? » ils répondent d'un commun accord : « C'est Dieu qui est l'auteur de la profession de foi des évêques. Les formules en ont été prises dans les livres révélés conformément au texte et au sens, et

1. Ce passage *qui manque dans la version éthiopienne* se trouve intercalé ici sans doute par erreur de copiste. Il est à noter que les dernières lignes sont la répétition exacte de celles qui se trouvent à la fin du chapitre vi^e, immédiatement auparavant.

من عندهم ولا اخترعوا قولا من ذواتهم وفى هذا الباب بطلان جميع ما ادعوه وحجة لمن كان ضعيفا فى صناعة الكلام فليعلم العالمون ان هولاء الايمة ما اتوا الا بما استودعوا من * كلام رب العالمين وكتب الرسل والمعلمين الذين شاهدوا وعاينوا وسمعوا وقبلوا * f. 25, v°.

الباب السابع

من اين اخذت الفاظها

اما قولهم نومن باله واحد الاب ممسك الكل وبالرب الوحيد يسوع المسيح فمن الانجيل والرسول فاما قولهم المولود من الاب قبل كل الدهور وليس مخلوق مساوى الاب فى الجوهر فمن انجيل يوحنا اذ قال الكلمة لم تزل عند الله والله هو الكلمة وشهادة يوحنا الصابغ وقوله ياتى بعدى من اسبق منى وقول الرسول انه صورة الله الذى لا يرى وبه خلق العالمين وقوله المسيح هو اله الكل وقول سيدنا المسيح له المجد عن نفسه

ils n'y ont rien mis de leur propre fond et cette doctrine n'est point de leur invention. » Les objections qu'ils font sur cette question sont donc vaines et ne constituent une preuve que pour ceux qui sont inexpérimentés dans l'art de la parole. Les hommes instruits doivent savoir que les prélats n'ont apporté que les paroles qu'ils ont reçues en dépôt * f. 25, v°. * du Maître du monde et tirées des livres des Apôtres et des Docteurs qui ont écrit ce dont ils ont été témoins, ce qu'ils ont vu de leurs yeux, ce qu'ils ont entendu ou reçu par tradition.

CHAPITRE VII

D'OU ONT ÉTÉ TIRÉES LES FORMULES DU SYMBOLE.

La formule suivante : « Nous croyons en un seul Dieu, le Père Tout-Puissant, et en un seul Seigneur Jésus-Christ », est tirée de l'Évangile et de l'Apôtre. Cette autre formule : « Né du Père avant tous les siècles, non créé, consubstantiel au Père », provient de l'Évangile de saint Jean qui dit : « Le Verbe n'a pas cessé d'être avec Dieu et le Verbe était Dieu[1] » ; ainsi que du témoignage de Jean-Baptiste quand il dit : « Il vient après moi un homme qui était avant moi[2]. » De même l'Apôtre dit qu'il est l'image du Dieu invisible et que le monde a été créé par lui[3] ; il dit encore : « Le Christ est le Dieu de toutes choses[4]. » Notre-Seigneur Jésus-Christ (gloire à Lui) dit de lui-même : « J'étais avant Abraham[5]. » Si donc le Fils est le Créateur du monde,

1. Joan., I, 1. — 2. Joan., I, 27. — 3. Hebr., I, 2, 3. — 4. Rom., IX, 5. — 5. Joan., VIII, 58.

انا قبل ابراهيم فاذا كان الابن خالق العالمين فهو قبلهما كما قالوا وقد قال الانجيل انه كان يعادل نفسه بالله * وقوله انى فى ابى وابى فىّ وقال انى اتيت من عند ابى وانطلق ايضا الى ابى وقوله انى انما نزلت من السماء لاعمل بمسرة ابى وقال الرسول ايضا يسوع المسيح هو امس واليوم والى الابد وفى كل حين وقد قال سمعون الصفا انت ابن الله الحى * f. 26, r°.

واما ساير فى هذه الامانة من قولهم انه نزل من السماء وجأ لخلاصنا وتأنس من روح القدس ومن مريم العذرى وذكر الصليب والانبعاث وغير ذلك فهو نصوص الانجيل وقول سيدنا يسوع المسيح له المجد ونبيّنه انه ابن البشر مستعد ان يسلم نفسه فى ايدى الخطأة ويتألم وينبعث فى اليوم الثالث فاى امر ابين من هذا واى قول اوضح منه وان هذه الامانة هى التى لم تزل عليها امم النصرانية يتوارثوها خلف عن سلف ولو شيت لاحضرت لكم من قول * الايمة الماضيين الذين كانوا من قبل هولاء الثلثماية وثمنية عشر بالدهر الطويل ممن شاهد السيد المسيح له المجد وممن تبع تلاميذه منهم * f. 26, v°.

il était avant le monde, comme on l'a dit. L'Évangile ajoute qu'il s'égalait à Dieu * et lui-même dit : « Je suis en mon Père et mon Père est en moi[1]. » Il dit encore : « Je suis venu de mon Père et je retourne à mon Père[2] » ; et ailleurs : « Je suis descendu du ciel pour accomplir ce qui plaît à mon Père[3]. » L'Apôtre dit à son tour : « Jésus-Christ était hier, il est aujourd'hui et il sera pour l'éternité et dans toute la durée[4]. » Et Simon Céphas a dit : « Tu es le Fils du Dieu Vivant[5]. » * f. 26, r°.

Ainsi les formules de ce symbole s'accordent pour affirmer qu'il est descendu du ciel, qu'il est venu pour nous sauver, qu'il s'est fait homme par l'opération du Saint-Esprit dans le sein de la Vierge Marie. Elles mentionnent la Croix, la Résurrection et autres faits. Or tout cela se trouve dans les textes de l'Évangile et dans les paroles de Notre-Seigneur Jésus-Christ (à Lui la gloire). Et nous démontrons qu'il est le Fils de l'homme, qu'il était prêt à se livrer dans les mains des pécheurs, qu'il a souffert, qu'il est ressuscité le troisième jour. Qu'y a-t-il de plus clair et de plus évident que ce langage? Cette foi est bien celle sur laquelle les peuples chrétiens n'ont pas cessé d'être d'accord, celle qu'ils ont reçue en héritage de leurs ancêtres. * Je puis vous citer, si je le veux, les paroles des évêques anciens qui ont vécu longtemps avant les trois cent dix-huit, dont les uns ont vu Notre-Seigneur Jésus-Christ (à Lui la gloire), et les autres sont venus immédiatement après * f. 26, v°.

1. Joan., XIV, 10, 11. — 2. Joan., XVI, 28. — 3. Joan., VI, 38, 39. — 4. Hebr., XIII, 8. — 5. Matth., XVI, 16.

اغناطيوس اسقف انطاكية بوليقورس اسقف سمرنا فان احد هذين كان تلميذا لسمعون الصفا والاخر كان ليوحنا الانجيلى واريانوس وديونوسيوس اسقف الاسكندرية ما يعلمون معه ان هولاء الاباء متبعون الامانة التى اسلمها السيد المسيح له المجد لرسله الاطهار واودعهم اياها الا ان هذا مما نوجزه الى ان نجعله فى الموضع الذى يليق به ولعلنا سنذكر شياء منه اذا صرنا الى تفسير معانيها وتاويل الفاظها ان احتجنا الى ذكره وعن الطاغون الان عن هذه الامانة من الوجه الذى ذكروه المخطيون وعلى الباطل مقيمون وللحق معاندون

* f. 27, r°. * الباب الثامن

فى افتراق القوم بعدها

وحين انصرف الاباء الى مواطنهم ورجعوا الى بلدانهم اودعوا هذه الامانة رعاياهم وامروهم بتلاوتها فى كل يوم على مذابحهم وفى اوقات صلواتهم ليكونوا لها ذاكرين وعليها عاملين وامروهم بتعليمها بنيهم وعبيدهم متبعين لامر الله تبارك وتعالى اذ قال لموسى النبى

ses disciples. Tels sont Ignace, évêque d'Antioche, Polycarpe (*Bolikouros*), évêque de Smyrne, dont l'un fut disciple de Simon Céphas, et l'autre de Jean l'Évangéliste, Arianus[1] et Dionysius, évêque d'Alexandrie. On sait bien que ces Pères ont suivi la foi que le Seigneur Christ (à Lui la gloire) a transmise et léguée à ses Apôtres saints. Mais nous passerons rapidement sur ce sujet en attendant que nous le traitions au lieu qui lui convient; il est possible qu'au besoin nous en parlions de nouveau en faisant le commentaire du symbole et l'explication de ses formules; nous réfuterons ceux qui s'en écartent à l'heure actuelle en se plaçant au point de vue des hérétiques qui partent de principes faux et s'opposent à la vérité.

* f. 27, r°. * CHAPITRE VIII

SCHISME DU PEUPLE CHRÉTIEN APRÈS LE CONCILE.

Quand les Pères furent de retour dans leurs pays et furent rentrés dans leurs villes, ils transmirent cette profession de foi à leurs ouailles et ordonnèrent d'en faire la lecture tous les jours pendant le sacrifice et aux heures de prières, pour qu'ils en gardassent le souvenir et qu'ils la missent en pratique. Ils leur ordonnèrent aussi de l'enseigner à leurs enfants et à leurs serviteurs conformément à l'ordre de Dieu (qu'il soit béni et exalté) quand il

1. L'éthiopien porte « Arianus, son disciple », peut-être Irénée, disciple de Polycarpe.

فى قضية الفصح اذ امر بنى اسرايل ان يحملوا معهم عجينهم قبل ان يختمر ويخبزونه
فطيرا قال تبارك وتعالى اذا سالوك بنوك عن هذا فقل لهم هذا تذكرة لما صنعه الله معنا
فى وقت اخرجنا من ارض مصر وانتزاعه ايانا من يد عدونا اذ امرنا ان نحمل العجين
من قبل ان يختمر ونخرج مسرعين

وقال الله جل وعز فى موضع اخر سل اباوك فهم يخبرونك وتعرف من مشايخك
* وهم يعلّمونك الا[1] ترى القوم لما جاتهم الايمة بما جمعوه من كتب الله واتفقوا عليه * f. 27, v°.
ولم يطعن فيه طاعن ولا دفعه دافع ولا نازع فيه منازع بل تلقوه بالقبول لعلمهم انه دين
الله وعقد سلفهم وانهم لم يزوغوا ولا عدلوا عن الطريقة المثلى والمحجة البيضا وقرت البيعة
وسكنت الجماعة وامتلت الارض من معرفة الله كالمأ الذى يفيض على وجه البحار كما
قال الله

فلما راى العدو اللعين ان امره كله قد دثر وبطل قذف ايضا شر اخر على لسان

1. Ms. الى substitué selon toute vraisemblance par le copiste à l'expression الا qui seule convient à cette place.

parla à Moïse le Prophète à propos de la Pâque, et ordonna aux fils d'Israël d'emporter avec eux leur pâte avant qu'elle fût fermentée et d'en faire du pain azyme. Le Dieu (qu'il soit béni et exalté) leur dit : « Quand vos fils vous interrogeront à ce sujet, dites-leur : C'est en souvenir de ce que Dieu a fait pour nous quand il nous a tirés de la terre d'Égypte et nous a délivrés de la main de notre ennemi, il nous ordonna d'emporter la pâte avant qu'elle eût fermenté et de partir en toute hâte[1]. »

Et Dieu (qu'il est puissant et grand !) a dit dans un autre passage : « Interroge tes pères et ils te l'apprendront ; tu le sauras par tes vieillards * qui t'en instruiront. » Ainsi ne voyez-vous pas (quelle fut l'attitude) du peu- * f. 27, v°.
ple : quand les évêques lui eurent apporté la doctrine qu'ils avaient puisée dans les livres divins et au sujet de laquelle ils s'étaient mis d'accord, il n'y eut personne pour attaquer cette foi, pour la rejeter ou pour la contester, mais elle fut acceptée avec empressement, car on savait que c'était la religion divine et la croyance des ancêtres. Ils ne s'écartèrent point et ne s'éloignèrent point de la bonne voie et de la route bien marquée ; l'Église fut affermie, la foule fut apaisée et la terre fut remplie de la connaissance de Dieu comme l'eau qui abonde à la surface des mers, selon la parole de Dieu.

Quand l'ennemi maudit vit que son œuvre était paralysée et détruite, il vomit une autre impiété par la bouche d'un homme appelé *Maqdounousin* (Macé-

1. Ex., xii, 15, 25-27, 39.

رجل يعرف بمقدونوسين اسقف القسطنطينية فقال ان روح القدس مخلوق وان الاب والابن من جوهر واحد وافتتن مدينة القسطنطينية فلما تادى هذا الخبر الى الايمة فى ذلك الحين اجتمعوا على نفيه واسقاطه واقام اغريغوريوس التاولغس بمدينة القسطنطينية
* f. 28, r°. عشر سنين * وهو يبين خطا هذا الرجل ويرد عليه قوله ويرى فساد دعواه فلما بطل امر هذا الرجل الاخر وبادت مقالته وقد كان ايضا ابوليناريوس قد ظهر وزعم ان جسد سيدنا المسيح بغير ذى نفس ولا عقل وان اللاهوت قام له مقام النفس والعقل واحتج بقول الانجيل الكلمة صارت لحما وانه لم يقل صارت انسانا فلم يظفر هذا براحة ولا وجد له معينا فعملت الاباء فى الطعن عليه ورد مقالته

ثم انتهى الامر الى ديودروس وتيدروس اسقفان كانا فاتيا بقول عجيب وراى بديع ممن مضى ولا ظنت الاباء أن قايلا يقوله زعما أن المولود من مرتمريم العذرى هو المسيح وان ابن الله اخر غيره هو المولود من الاب قبل كل الدهور وان الابن الازلى حل[1] فى

1. جل.

donius), évêque de Constantinople, qui prétendait que le Saint-Esprit est créé tandis que le Père et le Fils sont d'une seule et même substance. Il séduisit la ville de Constantinople. Quand cette affaire parvint à la connaissance des évêques qui étaient alors en fonction, ils se mirent d'accord pour le condamner et le déposer. Ce fut alors que Grégoire le Théologien résida
* f. 28, r°. pendant dix ans à Constantinople; * il démontra l'erreur de cet homme, réfuta sa doctrine et montra la perversité de ses assertions. Quand le parti de cet hérésiarque eut disparu et que sa doctrine fut tombée dans l'oubli, parut encore Apollinaire qui prétendait que le corps de Notre-Seigneur le Christ n'avait pas d'âme ni d'intelligence et que la divinité lui tenait lieu d'âme et d'intelligence. Il se fondait sur l'Évangile qui dit : « Le Verbe s'est fait *chair* », et non « le Verbe s'est fait *homme* ». Mais il n'eut pas de succès et ne trouva point de soutien. Les Pères s'occupèrent néanmoins de le combattre et de réfuter sa doctrine.

Ensuite vinrent les deux évêques *Diodros* (Diodore[1]) et *Tidros* (Théodore) qui professaient une doctrine extraordinaire et une opinion plus étrange que tout ce qui avait paru jusqu'alors, telle que les Pères n'avaient point présumé qu'il se présenterait quelqu'un pour la soutenir. Ils prétendaient que celui qui a été enfanté par Marie est le Messie, et que le Fils de Dieu, celui qui est né du Père avant tous les siècles, est différent de lui; que le Fils éternel a habité dans le Christ et que le Christ a été appelé Fils de Dieu par

1. Diodore, évêque de Tarse depuis 378 jusqu'à sa mort (394), fut le maître de saint Jean Chrysostome et de Théodore qui fut évêque de Mopsueste de 393 à 429.

المسيح فسمى المسيح ابن الله بالنعمة والكرامة * لان الابن قد حل فيه لانه ابن الله * f. 28, v°.
الحقيقى وان الاتحاد الذى ذكروه انما كان بالمشية والارادة فقط وان المخلّص للبشر
والمنقذ لهم هو هذا المولود من مرتمريم وهو انسان مساو لكل الناس فاثبتا لله ابنين
واحد بالنعمة والكرامة واخر بالجوهر والطبيعة وعدلوا بينه وبين اليهود الكفرة المسميين
ابناء الله ونبايه بالانعام والاكرام ولم يفتش أمر هولاء ولا ظهر ظهورا بينا وانما كانا يضعان
الكتب ومؤلفاتها ويفسران ويؤلفان ويتاولان كتب الله ورسله ثم ماتا ولم ينشر لهما ذكرا
وانما كان نسطور الذى صار اسقفا على القسطنطينية تلميذا لهما فتبع اراهما وسلك
طريقهما الا انه لم يجسر انه يقول بلفظة ان لله ابنين احدهما منعم عليه بهذا الاسم والاخر
طبيعى بل كان يقول انه ابن واحد ورب واحد * غير انه كان فى ساير اموره واقاويله * f. 29, r°.
متبعا لهما يقول ان المسيح جل فى الابن الازلى وانى اعبده من اجل ان الله فيه وزعم
ان المسيح له المجد جوهران واقنومان واذاع هذا القول بمدينة القسطنطينية وخطب به
على روس الناس والاشهاد فى ايام الاعياد فانكر عليه منكرون ما يسمعونه فنفاهم واسقطهم

grâce et par honneur * parce que celui qui est le véritable Fils de Dieu * f. 28, v°.
a habité en lui. L'union dont ils parlent n'est qu'une union morale fondée sur la volonté. Le Sauveur des hommes, celui qui les a rachetés est précisément, d'après eux, celui qui est né de Marie; il est homme, de même substance que tous les autres hommes. Ils attribuaient ainsi à Dieu deux Fils : l'un par la grâce et l'honneur et l'autre par la substance et la nature. Ils le faisaient ainsi l'égal des Juifs infidèles qui furent appelés enfants de Dieu et ses prophètes par la grâce et l'honneur. On ne fit pas d'enquête sur cette hérésie et on n'éclaircit pas cette affaire. Ils composèrent des livres pour commenter, mettre en ordre et expliquer les livres divins et ceux des Apôtres. Puis ils moururent et leur souvenir s'effaça.

Nestorius (*Nastor*), qui devint plus tard évêque de Constantinople, fut leur disciple; il adopta leurs opinions et marcha sur leurs traces. Il n'osa pas néanmoins dire que Dieu a deux Fils, l'un auquel ce nom est concédé par grâce et l'autre qui est son Fils par nature, mais il disait qu'il n'y a qu'un seul
Fils et qu'un seul Seigneur. * Il suivit néanmoins ses deux maîtres dans sa * f. 29, r°.
doctrine et dans ses maximes, prétendant que le Christ est devenu glorieux par le Fils Éternel. « Je l'adore, disait-il, parce que Dieu est en lui. » Il supposait ainsi que dans le Christ (à Lui la gloire) il y a deux natures et deux hypostases. Il divulgua cette erreur dans la ville de Constantinople et la prêcha ouvertement, les jours de fêtes, devant tout le monde. Et ceux qui protestèrent contre ce qu'ils entendaient furent proscrits et déposés par lui.

فاتصل امره بكيراص اسقف الاسكندرية وقلنطينوس اسقف رومية ويوحنا اسقف انطاكية ويوناليوس اسقف اورشليم فكتب بعضهم الى بعض بان اتصل بهم ان نسطور يقول ان المسيح انسان فيه ابن الله وانه هيكل له وانه جوهران واقنومان

فلما كثر الاضطراب بمدينة القسطنطينية كتب تاوضوسيوس الملك الى الاساقفة يسألهم الاجتماع للنظر فى هذا الامر * فاجتمعوا فى مدينة افسس ولم يحضر نسطور وراسلوه * f. 29, v°.
فى الاجتماع معهم فلم يجيبهم ولم يفعل فلما طال امرهم ولم يروه اليهم مقبلا ولا على قولهم عاملا احضروا اقاويله بين ايديهم واحضروا اقاويل الاباء القدماء المعلمين النجباء فوجدوه قد خالفهم خلافا بينا وزاغ عن طريقهم زوغانا فاحشا فحينئذ نفوه من البيعة واسقطوه من درجة الكهنوت ومضوا لسبيلهم فاما الفاظهم ومناظراتهم وما جرى فى المجمع على نصه فقد خبرناكم به مما يليق اثباته فى كتاب المجامع

وكان ظهور هذا الرجل اعنى نسطور بعد تبق خمسين سنة من اجتماع المجمع الثانى وبعد ماية سنة وستة سنين من مجمع نيقية

Le bruit de cette affaire parvint à Cyrille (*Kirillos*), évêque d'Alexandrie, à Célestin (*Calentinos*), évêque de Rome, à Jean, évêque d'Antioche, à Juvénal (*Jounalios*), évêque de Jérusalem. Ils entretinrent entre eux une correspondance au sujet des bruits qui couraient sur Nestorius, d'après lesquels il prétendait que le Christ était un homme en qui le Fils de Dieu habitait comme dans un temple, et qu'il y avait en lui deux natures et deux hypostases.

Comme les troubles augmentaient à Constantinople, l'empereur Théodose écrivit aux évêques, leur demandant de se réunir pour examiner cette affaire.
* f. 29, v°. * Ils s'assemblèrent dans la ville d'Éphèse, mais Nestorius ne parut pas. Ils lui écrivirent alors de venir les rejoindre, mais il ne leur répondit point et ne vint pas. Comme l'affaire traînait en longueur, qu'il ne venait point et qu'il ne se conformait point à leurs instructions, ils exposèrent publiquement ses propositions en même temps que les maximes des anciens Pères et des Docteurs vénérables, et ils trouvèrent qu'il était en contradiction flagrante avec eux et qu'il s'écartait scandaleusement de leur voie : En conséquence ils l'excommunièrent, et le déposèrent du sacerdoce, puis ils s'en retournèrent. Quant au texte des formules et des considérations qui furent énoncées dans ce concile, nous en avons exposé, au Livre des Conciles[1], ce qu'il fallait pour les défendre.

Cet homme, je veux dire Nestorius, parut cinquante ans après le second concile, et cent six ans[2] après le concile de Nicée.

1. Cf. *P. O.*, t. III, p. 143-161. — 2. L'éthiopien porte à tort 167 ans.

فلما تنيح المغبوط تاودوسيوس الملك افضى الملك الى مرقيان ولم * يكن من اهل * f. 30., v°.
بيت الملك لان تاودوسيوس لم يخلف ولدا فتزوجت اخته بمرقيان هذا وملكته وتنيح كيرلس
اسقف الاسكندرية وقلسطينوس اسقف رومية ويوحنا اسقف انطاكية وبقى قوناليوس اسقف
اورشليم وتولى ديسقورس كرسى مرقس الرسول ومكسيمس كرسى انطاكية ولاون كرسى
بطرس برومية

وكان قد ظهر فى ايام تاودوسيوس بالقسطنطينية رجل قس يدع اوطاخى زعم اصحابه
ومن سمع منه انه كان يقول ان جسد المسيح لطيف وانه ليس مساو لاجسادنا وانه لم تحله
الالام والاعراض وكان ذلك فى ايام ابلاينوس اسقفها والدافع عليه باسيليوس اسقف دمالوس
فقطعه ابلاينوس وعدة اجتمعت معه فمضى الى الملك مستعديا وزعم انه قطع ظلما * وامر * f. 30, v°.
ان يجمع مجمع بافسس فاجتمع مجمع كان عدته ماية وثلثين اسقفا منهم ديسقورس
اسقف الاسكندرية ويوناليوس اسقف اورشليم واصطفن اسقف افسس وغيرهم وحضر اوطاخى
فتبرأ مما ادعى عليه وكتب خطه بان امانته مساوية لامانة ابايه فحكمت الاساقفة بقبوله

Après la mort du bienheureux empereur Théodose, l'empire échut à Marcien. * Il n'appartenait pas à la famille impériale, car Théodose n'avait pas * f. 30, r°. laissé d'enfant, mais il avait épousé la sœur de l'empereur et il parvint ainsi au trône impérial. Cyrille, évêque d'Alexandrie, était mort, ainsi que Célestin, évêque de Rome, et Jean, évêque d'Antioche; Juvénal (*Counalios*), évêque de Jérusalem, vivait encore. Dioscore (*Discouros*) était monté sur le siège de l'Apôtre Marc, Maxime sur celui d'Antioche et Léon sur le siège de Pierre à Rome.

Il avait paru à Constantinople, sous le règne de Théodose, un prêtre nommé Eutychès (*Otakhi*). D'après ses partisans et ceux qui l'avaient entendu, il enseignait que le corps du Christ est subtil, qu'il n'est point semblable à nos corps ni sujet aux souffrances ni aux accidents. Cela se passait du temps de Flavien (*Ablaïnos*), évêque de Constantinople. Il fut réfuté par Basile, évêque de Damalos[1], et Flavien l'excommunia avec un grand nombre de ses partisans. Mais Eutychès implora la protection de l'empereur, alléguant qu'il avait été excommunié injustement. * L'empereur ordonna la con- * f. 30, v°. vocation d'un concile à Éphèse. Ce concile se réunit et il y eut cent trente évêques à y prendre part, entre autres Dioscore évêque d'Alexandrie, Juvénal (*Jounalios*) évêque de Jérusalem, Étienne (*Istaphane*) évêque d'Éphèse, et d'autres. Eutychès y parut et se justifia des accusations portées contre lui; il signa une protestation affirmant que sa foi était la même que celle de ses pères. Les évêques décidèrent alors de le recevoir dans leur communion et

1. Éth. : Danâloûs. Eusèbe de Dorylée?

وردہ الى ديرہ فبرز الشيطان اللعين فى ذلك المجمع ذكر القول بالطبيعتين اللتان قال
بهما نسطور وتاصل ابلانيانوس وباسيليوس ودلدالوس عن هذا القول ورفع على ايبا الاسقف
الرهاوى وتاودريطس اسقف قيرس انهما بريان من هذا الراى فلم يبرح المجمع حتى
قطع القايلين بهذا القول وهم ابلاينوس وايبا باسيليوس وتاودريطس وانصرفوا

* f. 31, r°. فلما اتصل الخبر باسقف رومية لاون * وانه قد اجتمع مجمع ولم يحضروا فيه فوجد
من ذلك قلقا عظيما وانزعاج شديدا واظهر العناد لهم فخرج اليه نفرا من المقطوعين
واقاموا عنده ووصفوا له حالهم ووما جرى عليهم وان ديسقورس اجترى على ان عمل مجمع
وقضى قضية من غير مشورتك وانت صاحب كرسى الرسول ومن رتبته الابا فى الاساقفة اولا

فحين تنيح تاودوسيوس وافضى الملك الى مرقيان كتب اليه يعلمه بما جرى وثبت
القول بالطبيعتين وجعل يحتج بامر اوطاخى وان امانته فاسدة ولم يذكر ديسقورس فجمع
مرقيان مجمعا كان عدده ستماية ونيف وثلاثين اسقفا وامر ان تدخله المقطوعين وحضر
* f. 31, v°. ديسقورس اسقف الاسكندرية * وكان مرقيان على ما يخبر المخبرون يعتقد مذهب نسطور

de le renvoyer à son monastère. Mais le démon maudit fit revenir dans ce concile la question des deux natures dont parlait Nestorius. Flavien, Basile et Daldalos[1] se rangèrent pour cette opinion et on accusa également Ibas (*Iba*), évêque d'*Ar-Roha* (Édesse), et Théodoret, évêque de Cyr, de partager cette erreur. Le concile ne se termina pas sans excommunier les fauteurs de cette doctrine : Flavien, Ibas, Basile et Théodoret, puis les évêques se séparèrent.

* f. 31, r°. Quand * l'évêque de Rome apprit qu'un concile s'était tenu sans la participation de ses légats, il trouva qu'il y avait dans ce fait un grave désordre et une cause de grand trouble, et il protesta publiquement. Quelques-uns des personnages excommuniés vinrent alors chercher un asile près de lui, ils le mirent au courant de leur situation et de ce qui leur était arrivé. « Dioscore, lui dirent-ils, a eu la présomption de tenir un concile et d'établir des canons sans votre avis, vous qui occupez le siège de l'Apôtre et qui êtes par votre rang le premier Père entre les évêques. »

Quand, après la mort de Théodose, Marcien fut devenu empereur, il (Léon) lui écrivit pour l'informer de ce qui s'était passé, il maintint la doctrine des deux natures et discuta l'affaire d'Eutychès, prétendant que sa croyance était mauvaise. Il ne parla pas de Dioscore. Marcien réunit alors un concile dans lequel il y eut plus de six cent trente évêques. Il ordonna que les excommuniés fussent admis au concile. Dioscore, évêque d'Alexan-
* f. 31, v°. drie, y assista. * Marcien, au témoignage des historiens, était attaché au parti

1. Éth. : Darâloûs. Lire : Flavien et Eusèbe de Dorylée, cf. page préc.

ويرى برايه فاجتهد ان يظهر مقالته وقد كان انفذ فى طلبه واستحضاره من الموضع الذى نفى اليه من ارض مصر وهى المدينة المسمى اخميم فالقاه الرسول عليلا وانتظره فلم يظفر ببغيته ومات هناك

واختلط الامر جدا واجتوى القوم على القول بالطبيعتين واثبات رسالة لاون فيما يصفونه وقبولها وقد كانوا ينفروا منها وذكروا انها تشاكل قول الشميساطى فى المسيح امتنعوا امتناعا شديدا جدا فى ان يثبتوا حدا جديدا وامانة محدثة خوفا من الحرم الذى وضعته جماعة افسس على كل من يضع قولا ويحد حدا غير ما وضعت الثلثماية وثمنية عشر الاساقفة فلم يقبل قولهم وترددت * الرسل بالوعد والوعيد الى الاساقفة فكتبوا كلهم ورضوا وعملوا * f. 32, r°.
امانة محدثة وافقوا فيها نسطور على امانته ومعانيه حرفا بحرف مما يذكر نسطور وتعدد من سو فعله انه قيل له وهو ماض الى افسس ليجتمع مع هذا المجمع كيف تكون هذه الامانة فقال لاهل بلده اعنى اهل القسطنطينية يومنون بالاب والابن وروح القدس والمسيح فلما وضعت اهل خلقدونية حددوها ابتدت هذا الابتدا بعينه فقالت نومن بالاب والابن

de Nestorius et partageait sa manière de voir; il s'efforça de faire triompher sa doctrine et il l'envoya chercher au lieu où il avait été banni en Égypte. C'était une ville appelée Akhmim[1]. Le messager de l'empereur le trouva malade; il l'attendit, mais il n'obtint pas ce qu'il désirait, car Nestorius mourut là.

Cependant la situation devenait confuse, car le peuple avait en aversion la doctrine des deux natures, et répugnait à donner son assentiment à la lettre de Léon et à l'accepter telle qu'on la proposait. Il s'en éloignait en faisant remarquer qu'elle ressemblait à ce que Paul de Samosate disait du Christ. Il opposa donc une résistance énergique à ce que l'on adoptât une définition nouvelle et un symbole nouveau, par crainte de l'anathème porté par le concile d'Éphèse contre quiconque proposerait une doctrine, ou ferait une définition autre que ce qui a été établi par les trois cent dix-huit évêques. Mais ses protestations ne furent pas acceptées; les légats multiplièrent * près des * f. 32, r°.
évêques les promesses et les menaces de sorte que tous signèrent et approuvèrent une nouvelle profession de foi favorable à Nestorius, s'accordant mot pour mot avec la doctrine et les commentaires qui lui sont attribués. Le mal fut même plus grand que ce qu'il avait fait. On lui demandait en effet, au moment où il se rendait au concile d'Éphèse, quelle était sa foi; il répondit en parlant des habitants de sa ville, c'est-à-dire Constantinople : « Ils croient au Père, au Fils, au Saint-Esprit et au Christ. » Or les évêques du concile de Chalcédoine renouvelèrent cette déclaration en établissant une profession de foi qui débutait ainsi : « Nous croyons au Père, au Fils, au Saint-Esprit et à

1. Ville de la Haute-Égypte sur l'emplacement de l'ancienne Khemmis ou Panopolis.

وروح القدس وانسانية الرب الا ديسقرس اسقف الاسكندرية ونفر معه لم يكتبوا فنفي ديسقرس واقام فى النفي الى ان تنيح وقد كان يونالينوس امتنع امتناعا شديدا فلم تزل
* f. 32, v°. * الرسل اليه متواترة والمواعيد العظيمة حتى استخاروا كتبه

وتلون الآن امر البيع كلها واضطربت الدنيا وشاع القتل والنهب وسفك الدما فى ساير البلدان كل ذلك لامتناع المومنين من الرضى بقول خلقدونية وتركهم امانة ابايهم وجرى ما ان وصفناه طال الخطاب وعظمت الشكوى وحزن اهل السموات والارضين فاطلع الرب من سمايه على ظلم اهل خلقدونية وما فعله مرقيان فمحق عمره ونقص عدد ايامه ومضى لسبيله بعد ست سنين

وتقلد لاون بعده فكان برايه موافقا له ثم ان باسيليوس تقلد وكان رجلا مومنا فامر باحراق جميع ما كان وضعه مجمع خلقدونيه واجتمع بالمشرق جماعة اساقفة واحرموا من يقبل ذلك
* f. 33, r°. المجمع ابدا * وحضر كثيرا ممن كان مجتمعا فيه فقالوا انا انما رضينا وكتبنا بالضرورة والعسر وقلوبنا غير راضية وامانتنا سليمة

l'humanité du Seigneur. » Cependant Dioscore évêque d'Alexandrie et ses partisans refusèrent de signer; Dioscore fut banni et resta en exil jusqu'à sa mort. Juvénal (*Jounalinos*), de son côté, opposa une résistance énergique.
* f. 32, v°. Les légats ne cessèrent * de lui écrire et de lui faire de grandes promesses pour obtenir qu'il corrigeât ses écrits.

Cependant la situation de toutes les Églises s'embrouillait et le monde entier était troublé. Partout se propageaient le meurtre et le pillage et on versait le sang dans toutes les provinces : tout cela à cause du refus des fidèles d'accepter la formule de Chalcédoine et d'abandonner la foi de leurs pères. Il se passa des horreurs dont le récit allongerait trop notre histoire, les plaintes se multiplièrent, les habitants de la terre et des cieux furent dans la consternation, et le Seigneur, considérant du haut des cieux le mal causé par les Chalcédoniens et par la tyrannie de Marcien, lui retira ses bénédictions et abrégea le nombre de ses jours; il mourut après six ans de règne.

Il eut pour successeur Léon qui partageait sa manière de voir. Ensuite vint Basile[1], véritable fidèle, qui ordonna de brûler tous les Actes du concile de Chalcédoine. Les évêques se réunirent alors en concile en Orient et prononcèrent l'anathème contre quiconque accepterait le concile de Chalcédoine.
* f. 33, r°. * Il y avait parmi eux beaucoup d'évêques qui avaient pris part au concile de Chalcédoine. Ils s'excusèrent en disant : « Nous avons donné alors notre consentement et notre signature par nécessité et à cause de la difficulté des circonstances, mais nos cœurs n'y consentaient pas et notre foi était sauve. »

1. Éth. : Yâsêlyoûs. Lire : Basilisque.

وتقلد زنون الملك فازداد الدين بتوتا والامر وضوحا واطرح الناس ذلك المجمع وسموه المجمع الطمث النجس وتقلد انسطاسيوس بعده فظهر الحق ظهورا بينا وبطل امر خلقدونيه كله ولم تزل الدنيا قارة هادية الى ان تقلد يسطان الملك فظهر قوم من المخالفين فغروه واملوه الى رايهم وخبروه ان الناس قد اطرحوا مجمع خلقدونية فاجابهم الى مرادهم وكان اسقف القسطنطينية لا يقسم اسقفا حتى ياخذ خطه بقبول ذلك المجمع وهو لا يظهر ذلك فلما عاد البلا وعظمت المحنة وجرى على المومنين ما لم يجرى مثله على الكافرين اجاب الرب بين ملوك الروم وبين ساير الدنيا لاضعافهم[1] فقط * وثبتت * f. 33, v°.
الارض وثبتوا المصريين على الامانة المستقيمة الرسولية والنوب والحبشة والارمن والسريان وانتشر قول خلقدونية فى بلاد الروم فقط فهذا اعزك الله سبب افتراق الفرق بعد هذه الامانة وكل يتلوها وتعظم شانها ولا يرى العدول عنها اذ كانوا مجتمعين على انها اثبتت بتايد سيدنا يسوع المسيح وتوفيقه وانه كان مع الايمة الذين اتفقوا عليها وقد كانت الآن

1. للاصقغهم (?).

Zénon parvint alors à l'empire. La vraie religion se fortifia et la lumière se fit de plus en plus. On rejeta ce concile et on l'appela le concile de corruption et d'impureté. Sous le règne d'Anastase, son successeur, la vérité se fit de plus en plus claire et évidente et la cause de Chalcédoine était complètement perdue. Le monde persévéra dans la bonne voie jusqu'au règne de Justin. Un parti de dissidents le trompèrent et l'amenèrent à leurs opinions. Ils l'avertirent que l'on avait rejeté le concile de Chalcédoine. Il accéda à leurs désirs. L'évêque de Constantinople ne consacrait aucun évêque avant d'avoir pris son engagement écrit qu'il acceptait ce concile sans laisser connaître cette précaution. La persécution et les épreuves se multiplièrent et les fidèles eurent à supporter des traitements tels qu'on n'en inflige pas aux infidèles. Le Seigneur se prononça entre les empereurs grecs et le reste du monde en affaiblissant ces monarques. * Le monde résista avec fermeté; les Égyptiens * f. 33, v°.
persévérèrent dans la foi orthodoxe et apostolique, ainsi que les Nubiens, les Abyssins, les Arméniens, et les Syriens, tandis que la doctrine de Chalcédoine ne se propagea qu'au pays des Grecs.

Voilà (que Dieu te donne la force) la cause du schisme après cette profession de foi. Tous la suivirent; la situation de ses partisans se fortifia et l'on ne vit plus de défection, parce qu'on était d'accord qu'elle fut établie par l'aide et le secours de Notre-Seigneur Jésus-Christ, et que celui-ci fut avec les évêques qui étaient d'accord pour la soutenir.

A cette époque les Pères qui s'étaient réunis à Constantinople pour ren-

الابا الذين[1] اجتمعوا بقسطنطينية على اسقاط عدو روح القدس اثبتوا فيها ذكر روح القدس وانه الرب المحيى ودونوها[2] على ما هى عليه الآن مرسومة

الباب التاسع

كيفية تلاوتها عند ساير الفرق

فقد اختلفت هذه الفرق فى تلاوتها خلافا لا يوجب ازالة معنى ولا يخرج عن الحق واكثر الفرق فى الفاظها اختلاف النسطورية الا ان كلامهم * كما قلنا لا يزيل شيأ من معانيها * f. 34, r°. ولا يبطل قولا من اقاويل الايمة الذين[1] وضعوها ولم اجد الى وقتى هذا احدا من علمايهم من احتج كذلك ولاذكر السبب فيه ولو كان ذلك موجودا لذكره لنا على بن عبيد لما وصف افتراق القوم فى تلاوتها لانه قد كان عالما من علمايهم وحبرا من احبارهم وانا الآن واصف وواضع لك ما يجتمعون عليه وما يختلفون فيه لان ابن عبيد هذا قد اقتصر فيه تقصيرا تمليلا قايلا لتقف على ذلك وتعلم أن الذى قلناه من أن المعنلى الذى راتها الاباء

1. الذي. — 2. ودونها.

verser l'ennemi de l'Esprit-Saint ajoutèrent au symbole la doctrine du Saint-Esprit d'après laquelle il est le Seigneur vivificateur et la rédigèrent telle qu'on la trouve aujourd'hui dans le symbole.

CHAPITRE IX

MANIÈRE DONT ON LIT LE SYMBOLE CHEZ LES DIFFÉRENTES SECTES.

Les différentes églises ont dans la lecture du symbole, des variantes qui n'affectent pas le sens et qui ne s'écartent pas de la vérité. Mais les Nestoriens * f. 34, r°. ont le plus de variantes. Cependant * leurs formules, comme nous venons de le dire, n'altèrent en rien le fond et ne détruisent pas une seule des définitions adoptées par les évêques. Je n'ai trouvé jusqu'à présent aucun de leurs savants qui ait argumenté ainsi et en ait indiqué la cause. Et s'il en était un seul, Ali ben-Obéïd[1] nous l'aurait signalé au cours de l'exposition qu'il donne des divergences de lecture des différentes églises. Or Ben-Obéïd était un de leurs savants et un de leurs évêques. Je vais maintenant vous exposer et vous expliquer ce en quoi ils s'accordent avec nous et ce en quoi ils s'en écartent, car ce Ben-Obéïd a été très succinct et très superficiel, se contentant de dire : « Tenez-vous-en à cela. » Or rappelez-vous ce que nous avons dit :

1. Ce nom, ici et ailleurs, a été traduit en éthiopien par Walda-Gaber « le fils du serviteur ».

(لا) [1] تتزحزح وانه لا يمكن احدا من اهل الفرق العدول عما اجتمعوا عليه وان الله قد حرسها ووقاها سليمة من التحريف والتبديل فاول ما امروا المومن ان يعتقده ويقر به ويومن * ان قالوا له قل اومن باله واحد الاب ممسك الكل اتفقوا جميعا على هذا النص خالق السماء والارض ما يرى وما لا يرى تقول النسطورية خالق كلما يرى وما لا يرى وقالوا ونومن برب واحد يسوع السيح بن الله الوحيد * f. 34, v°.

تقول النسطرية وبرب واحد يسوع المسيح بن الله الوحيد بكر الخلايق

انفردت النسطورية بهذه الزيادة وهى قولهم بكر الخلايق المولود من الاب قبل الدهور كلها تقول النسطورية المولود من الاب قبل العوالم ولم يخلق نور من نور اله حق من اله حق مولود غير مخلوق مساوى الاب فى الجوهر الذى به كان الكل تقول النسطورية اله حق من اله حق بن جوهر ابيه الذى بيده خلق كل العوالم وخلق * كل شىء ولم يقل النسطورى نور من نور والمسيح يقول انما انا جيت نور العالم وقول الانجيل النور * f. 35, r°.

1. La négation لا ne se trouve pas dans le manuscrit. Comme elle est nécessaire au sens, son omission ne peut venir que d'une faute de copiste.

Que le sens attaché par les Pères à leurs formules est immuable, qu'un membre d'une église quelconque ne doit pas s'écarter des définitions au sujet desquelles les Pères se sont mis d'accord, que Dieu garde et préserve ces vérités de toute interversion et de tout changement. Le premier article imposé par les Pères, auquel le fidèle doit croire * et qu'il est obligé de confesser, est celui-ci : « Je crois en un seul Dieu, le Père Tout-Puissant. » Ils sont d'un accord unanime sur cet article. « Créateur du Ciel et de la Terre, des choses visibles et des choses invisibles. » — Les Nestoriens disent : « Créateur de tout ce qui est visible et de tout ce qui est invisible. » * f. 34, v°.

Les orthodoxes disent : « Nous croyons aussi en un seul Seigneur Jésus-Christ, Fils du Dieu unique ».

Les Nestoriens : « Et en un seul Seigneur Jésus-Christ, Fils du Dieu unique, premier-né des créatures. » Les Nestoriens s'écartent des orthodoxes par l'addition de la formule « premier-né des créatures. »

« Né du Père avant tous les siècles. » Les Nestoriens disent : « Né du Père avant les mondes et il n'a pas été créé. »

« Lumière de Lumière, Dieu vrai de Dieu vrai, engendré non créé, consubstantiel au Père, par qui tout a existé. » Les Nestoriens disent : « Dieu vrai de Dieu vrai, Fils de la substance de son Père, par la main duquel ont été créés tous les mondes * et toutes choses. » Le Nestorien ne dit pas : « Lumière de Lumière, » bien que le Christ ait dit : « Je suis venu (pour être) * f. 35, r°.

اضا فى الظلمة والظلمة لم تدركه وقال انه خلق العوالم وخلق كل شىء وقال الباقون خلق الكل بالمعانى قايمة

ومن اجلنا معشر البشر ومن اجل خلاصنا نزل من السماء وتجسد من روح القدس ومن مريم العذرى وصار انسانا تقول النسطورية من اجلنا معشر البشر ومن اجل خلاصنا نزل من السماء وتجسد من روح القدس ومن مريم العذرى وصار انسانا وحبل به وولد من البتول وقد انفردت النسطورية بقولهم[1] وحبل به وولد وليس ينتفعون فيما يرومونه بهاتين اللفظتين ولا تصلحان لهم بل الحجة عليهم بهذا القول اوكد

* f. 35, v° وصلب من اجلنا على عهد بيلاطس البنطى وتألم وقبر * تقول النسطورية وتألم وصلب على عهد بيلاطس البنطى ودفن هاهنا وقع بين اصحابنا الروم زيادة لفظة واهل الصعيد والسريان يقولون ومات وقبر واهل اسفل الارض والروم يقولون وتألم وقبر وليس يقولون مات

وقام من الموتى فى اليوم الثالث كما فى الكتب وطلع الى السماء وجلس عن يمين ابيه واتفقوا جميعا على هذا[2] الفصل

1. بقولها. — 2. هذه.

la lumière du monde[1]. » Il est dit aussi dans l'Évangile : « La lumière luit dans les ténèbres et les ténèbres ne l'ont pas comprise[2], » et encore : « Il a créé les mondes et il a créé toutes choses[3]. » Or le commun des hommes emploie le mot *créer* dans le sens de donner l'existence.

« Et à cause de nous, humains, et à cause de notre Salut, il est descendu du Ciel, et s'est incarné par l'Esprit Saint dans le sein de la Vierge Marie, et il s'est fait homme. » Les Nestoriens disent : « Et à cause de nous, humains, et à cause de notre salut, il est descendu du ciel, s'est incarné par l'opération du Saint-Esprit dans le sein de la Vierge Marie et il s'est fait homme, il a été conçu et enfanté par la Vierge. » Les Nestoriens s'écartent de nous en disant : « a été conçu et a été enfanté », mais ils n'atteignent pas le but qu'ils se proposent par ces deux expressions; loin de les favoriser, ce langage fournit un argument qui se tourne contre eux avec plus de force.

« Et il a été crucifié à cause de nous sous Ponce-Pilate, a souffert et a été
* f. 35, v°. enseveli, » * Les Nestoriens disent : « Il a souffert et a été crucifié sous Ponce-Pilate, et a été enseveli. » Dans ce passage, il y a chez les Grecs qui sont avec nous, une expression de plus. Les habitants du Saïd et les Syriens disent : « Est mort et a été enseveli. » Les habitants de la Basse-Égypte et les Grecs disent : « A souffert et a été enseveli, » mais ils ne disent point : « Il est mort. »

« Et il est ressuscité d'entre les morts, le troisième jour, selon les Écritures; il est monté au ciel et est assis à la droite de son Père. » Tous sont d'accord sur cet article.

1. Joan., VIII, 12; IX, 5. — 2. Joan., I, 5. — 3. Ps. LXXXVIII, 12.

وايضا ياتى فى مجده ليدين الاحيا والاموات الذى ليس لملكه انقضاء وقد اتفقوا فى هذا الموضع

ونومن بروح القدس واحد روح الحق المنبثق من الاب الروح المحيي نسجد له ونمجده مع الاب والابن المتكلم على السن الانبياء هذا لا تقوله النسطورية وبيعة واحدة جامعة رسولية هم متفقون فى هذه * المقالة ونقر بمعمودية واحدة لغفران الخطايا وفى هذا ايضا متفقون ونتوقع قيامة الاموات والحيوة الابدية الآتية امين يقول النسطورى وبقيامة اجسادنا والحيوة الابدية امين * f. 36, r°.

فهذه كيفية تلاوتها عند ساير الامم المومنين بالسيد المسيح اعنى المعروفين فى هذا الوقت وهم فى القول والعقد فرق اربع تتفرّع الى سبع فالقبط والنوب والحبشة والارمن والسريان متفقون على راى واحد وقول واحد واوطاخى واللبان اسقف المنقرش واصحاب ابراهيم البطريرك خالفوهم فى اشيأ غير الاعتقاد والايمان هولا كلهم مجتمعين على القول بتوحيد ذات المسيح ومشيته

« Et il viendra dans sa gloire pour juger les vivants et les morts et son règne n'aura point de fin. » Il y a accord sur ce point.

« Nous croyons en un seul Saint-Esprit, l'Esprit de vérité qui procède du Père, l'Esprit vivificateur que nous adorons et que nous glorifions avec le Père et le Fils, qui a parlé par les prophètes. » Les Nestoriens ne disent pas cela.

« Et en une seule église, catholique et apostolique. » Ils admettent cet article.

« Nous confessons un seul baptême pour la rémission des péchés. » Ils admettent encore cet * article. * f. 36, r°.

« Et nous attendons la résurrection des morts et la vie éternelle qui doit venir. Amen. »

Les Nestoriens disent : « Et à la résurrection de nos corps et à la vie éternelle. Amen. »

Telles sont les différentes leçons chez tous les peuples qui croient en Notre-Seigneur Jésus-Christ, je veux dire ceux que l'on connaît à l'heure actuelle. Ils se divisent pour la profession de foi et la croyance en quatre classes qui se subdivisent en sept branches : Les Coptes, les Nubiens, les Abyssins, les Arméniens et les Syriens ont une même croyance, et une même profession de foi. Quant à Eutychès et à Laban, évêque d'Al-Monqaresch[1], ainsi qu'aux partisans du patriarche Abraham, ils s'en écartent sur des points qui ne concernent pas le dogme ni la foi, mais ils sont d'accord pour reconnaître dans le Christ une seule nature et une seule volonté.

1. Éth. : 'El-Tanqaras.

* f. 36, v°. والملكية اصحاب مرقيان * الملك هم الروم والنسطورية اصحاب نسطور اسقف القسطنطينية والمارونية اصحاب مارون فالذى اتفقوا عليه النسطورية وينفردوا به بكر الخلايق

وقد فسره يوحنا فم الذهب فى كتابه فى تفسير الخليقة واعاب من ظن به راى اريوس ومنها قولهم وحبل به وولد وهو لفظ الانجيل

وانفردت السريان واهل صعيد مصر بقولهم ومات وقد وجدنا ذلك فى بعض الامانة التى وضعها الاباء حين اجتمعوا وهذا لا يوجب تغييرا فى العقل والراى

ونحن الآن آخذون فى تفسير معانيها وتاويل الفاظها على حسب ما يتلوه القبط والروم ومن وافقهم نستجهد فى تبيين شأنها وايضاح معانيها وأن يكون ما ياتى به موافقا لكتب الرسل * ومحكم التاويل ومشاكلا لكلام المعلمين واقاويل المفسرين ليعلم المومنون جزالة الفاظها واحكام وضعها وانها قد جمعت معانيا كثيرة نافعة بالغة قليلة يسيرة وذلك بتاييد السيد المسيح الحال معهم الجالس فيما بينهم موفيا بوعده ومصدّقا لقوله اذ يقول واى اثنين او

* f. 37, r°.

* f. 36, v°. Les Melkites, partisans de l'empereur Marcien, * sont les Grecs et les Nestoriens, disciples de Nestorius, évêque de Constantinople, ainsi que les Maronites, disciples de Maron, qui sont d'accord avec les Nestoriens; ils ne s'en écartent que pour l'expression « premier-né des créatures ».

Saint Jean Chrysostome en a donné une explication dans son livre où il explique la Création[1] : il condamne ceux qui partagent l'opinion d'Arius, particulièrement quand ils emploient l'expression « a été conçu et a été enfanté », qui pourtant se trouve dans l'évangile.

Les Syriens et les habitants de la Haute-Égypte ont aussi une divergence par l'emploi de l'expression « et il mourut ». Or nous avons trouvé la même expression dans une profession de foi rédigée par les Pères réunis en concile; mais cela ne permet pas de conclure à une divergence qui en affecte le sens et la portée.

Nous allons maintenant entreprendre le commentaire des articles du symbole et l'explication de chaque formule d'après le texte en usage chez les Coptes, les Grecs et ceux qui les suivent. Nous allons nous appliquer à en démontrer la portée et à en éclaircir le sens et nous ferons en sorte que les
* f. 37, r°. pensées qui nous viendront soient conformes aux livres des Apôtres, * à la saine exégèse, aux maximes des docteurs et aux sentences des commentateurs, afin que les fidèles comprennent l'éloquence de ses formules et le sens de ses articles, qui sont de nombreuses sentences utiles, efficaces, courtes et faciles, rédigées avec l'aide de Notre-Seigneur Jésus-Christ qui était avec les

1. Homélies sur la Genèse.

ثلاثة اجتمعوا لذكرى فانا اكون معهم وفيما بينهم وقوله لا تهتمون بماذا تقولون ولا بماذا تنطقون فانى معطيكم منطقا وحكمة حتى لا يقدر احدا على مقاومتكم ولا يمكنه منازعتكم وقال ايضا لرسله واتباعهم وساير خلوفهم انطلقوا الى العالم فاصبغوهم باسم الاب والابن والروح القدس فانى معكم الى انقضاء الدنيا فنحن ايضا على اقاويله هذه متكلون وبمواعيده واثقون ولنصره متوقعون

* الباب العاشر * f. 37, v°.

فى تفسيرها وتأويل معانيها

قال المومن اومن باله واحد الاب ممسك الكل قال المفسر الايمان انما هو بالتصديق والتصديق مجامع الاقرار مع عقد القلب واليقين فلذلك ابتدأ المومن بالتصديق بما قد عزم على تلاوته والتفوّه به متبعا لقول داوود النبى امنت لذلك تكلمت ومصدّقا لقول النبى

Pères et qui siégeait au milieu d'eux selon sa promesse, conformément à cette parole [1] : « Si deux ou trois se réunissent en mon nom je serai avec eux et au milieu d'eux. » Il a dit encore [2] : « Ne vous inquiétez pas de ce que vous direz ni de la manière dont vous parlerez, car je vous donnerai un langage et une sagesse tels que personne ne pourra vous résister, ni vous tenir tête dans la discussion. » Il a dit encore à ses Apôtres et à leurs disciples ainsi qu'à tous leurs successeurs [3] : « Allez dans le monde, baptisez les hommes au nom du Père et du Fils et du Saint-Esprit, et voici que je suis avec vous jusqu'à la fin du monde. » Or nous avons confiance dans ses paroles, nous comptons fermement sur ses promesses et nous attendons son assistance.

* CHAPITRE X * f. 37, v°.

COMMENTAIRE ET EXPLICATION DES FORMULES DU SYMBOLE.

Le Fidèle : « Je crois en un seul Dieu, le Père Tout-Puissant. »

Le Commentateur : — La foi est dans l'adhésion de l'intelligence et cette adhésion est tout ensemble l'affirmation avec le consentement du cœur et la certitude. C'est pourquoi le Fidèle commence par adhérer à ce qu'il a résolu de réciter et de proférer selon cette parole de David le prophète [4] : « J'ai cru, c'est pourquoi j'ai parlé, » ou comme dit un autre prophète [5] : « Le Juste vit

1. Matth., xviii, 20. — 2. Luc., xxi, 15. — 3. Matth., xxviii, 19. — 4. Ps. cxv, 1. — 5. Hab., ii, 4.

الاخر ان البر انما يحيا بالايمان ولقول الرسول ان كل ما لا يكون بايمان فهو اثم وخطية فيجب على المومن الا ينطق الا بما قد امن به واعتقده وصدّقه وانما يقول المومن باله واحد ويشهد على نفسه ان قوله موافقا لرايه واقراره مساويا لضميره بان الاله واحد وانما
* f. 38, r°. قالت الاباء انا نومن باله واحد لننفى اقاويل من قال ان * الالهة اكثر من واحد والقايلون الالهة اكثر من واحد مختلفون فمنهم من قال الالهة اثنين وهم اشمعت اليهود وبنيامين النهاوندى ونظراوهم القايلون بالله الاكبر والرب الاصغر يسمونه بلغتهم ادوناى قاطوا وكذلك مانى اللعين وابن ديصان القايلون ايضا ان الالهة إثنين نورى وظلمى وخير وشرير ومنهم من قال ان الالهة ثلثة وهم افلاطون ومن ذهب مذهبه ومرقيان واصحابه فان افلاطون يقول ان الالهة ثلثة اب الكل والخالق ونفس العالم فاما مرقيان فيزعم ان الالهة ثلثة خير وشرير ومعدل بينهما ومنهم من قال ان الالهة كثير فاما من قال انها كثير غير متناهية فمنهم الحنفاء
* f. 38, v° القايلون اناث وذكران فى السماء والارض وفى المياه وتحت * الارض فكان المومن لما

de la foi. » L'apôtre dit aussi que « tout ce qui n'est pas de la foi est une faute et un péché[1] ». Le Fidèle ne doit dire que ce qu'il croit et ce dont il est persuadé, et il doit être sincère. Quand par exemple il dit qu'il croit en un seul Dieu, il doit dans son cœur se rendre témoignage que son langage est conforme à sa croyance et à ses convictions et en accord rigoureux avec sa conscience, qui lui atteste qu'il croit en un seul Dieu. Quand en effet nous disons avec les Pères que « nous croyons en un seul Dieu », nous excluons par
* f. 38, r°. là même les formules de ceux qui disent * qu'il y a plus d'un Dieu. Quant à ceux qui prétendent qu'il y a plus d'un Dieu, ils sont d'avis différents. Il y en a qui disent qu'il y a deux dieux : ce sont les *Achma'at*[2] juifs, Benjamin An-Nahaouandi et leurs pareils qui prétendent que *Dieu* est le plus grand des deux, et que *le Seigneur* lui est inférieur; ils l'appellent dans leur langue 'Adonaï Qatouâ (Qadosch). De même Manès le maudit et Ibn-Dissân (Bardesane) prétendent qu'il y a deux dieux : un dieu de lumière et un dieu de ténèbres, un dieu bon et un dieu mauvais.

Il y en a qui ont affirmé l'existence de trois dieux; ce sont Platon et son école ainsi que *Marqiân* (Marcion) et ses sectateurs. D'après Platon il y a trois dieux : le Père de l'univers, le Créateur et l'Ame du monde. Marcion suppose aussi qu'il y a trois dieux : un bon, un mauvais et un dieu intermédiaire. Il y en a qui disent qu'il y a un grand nombre de dieux; d'après d'autres, ils sont en nombre indéterminé. Les païens, par exemple, prétendent qu'il y
* f. 38. v°. a des dieux mâles et femelles au ciel, sur la terre, dans les eaux et sous * la

1. Rom., I, 17. — Gal., III, 11. — Hebr., X, 38. — 2. Sans doute la secte que Maqrizi appelle الاسمعية ou القراء. V. *Khitat*, t. I, pp. 476-477. Éd. de Boulaq.

اعترف حل[1] اقاويل هولاء كلهم وبطلانها وان الاله تبارك وتعالى واحد ان كانت الالهة
لا يستقيم تدبيرها ولا ينتظم خلايقها وان لا بد ان يقع بينهما التمانع والتصادر والفساد فنفى
المومن عن نفسه هذه الاقاويل واقر ان الاله واحد فى جوهره مخالفا لساير الموجودات
لايشبهه شى مما فى العالم ولا يشركه غيره فى خلايقه فاما تسميتنا اياه ابا فمتبعون لقول
النبى اشعيا اذ يقول قولوا ان الله ابونا وقال الانجيل المقدس اذا امرنا ان ندعوه اذا رغبنا
اليه وتضرعنا ابانا الذى فى السموات يعنى انه متعطف علينا رؤوف بنا كتعطف الاب على
ولده كما شهد داوود النبى وقال ان الله رؤوف بمن يخشاه كالاب المشفق على ولده
ورادين لقول الحنفاء الذين يسمون كوكب زحل * اب الكل وهو بلغتهم افرولس وانما قلنا * f. 39, r°.
انه ممسك الكل لان الحنفا والوثنيين يزعمون ان الكل ممسكون عدد يسوسونه ويحفظونه
ومنهم من يزعم انه يسوس الكليات دون الجزيات يعنون بالكليات الاجناس والانواع ويعنون
بالجزيات الاشخاص فهذا هو قول افلاطن واشياعه القايلين بان البارى خلق الكواكب

1. جل.

terre. Quant au Fidèle, il reconnaît la vanité de tous ces discours, il sait qu'il n'y a qu'un seul Dieu (qu'il soit béni et exalté) et il comprend que, s'il y avait plusieurs dieux, leur gouvernement ne serait pas régulièrement ordonné, il n'y aurait pas entre eux de hiérarchie d'après leur nature, et il en résulterait nécessairement entre eux de l'opposition, des résistances et du désordre. Le Fidèle bannit de sa pensée de semblables discours, et il reconnaît que Dieu est un en substance, différent de toutes les choses existantes, que rien de ce qui est dans le monde ne lui ressemble, et qu'aucun être en dehors de lui ne participe à ses attributs. Quand nous l'appelons Père nous ne faisons que nous conformer à cette parole du prophète Isaïe [1] : « Dites : Dieu est notre Père. » Le saint Évangile nous ordonne de le prier dans les termes suivants quand nous avons recours à lui et nous humilions devant lui [2] : « Notre Père qui êtes aux cieux. » Cela veut dire qu'il est pour nous plein de condescendance et de bonté comme un père pour son enfant, d'après le témoignage de David le prophète qui dit que Dieu est bon pour ceux qui le craignent comme un tendre père l'est pour son fils [3]. C'est pour répondre aux païens qui donnent le titre de Père du Tout à la planète Saturne * qu'ils appellent dans leur langue *Afroulos* [4]. Nous disons : « Tout-Puissant », parce que les païens et les idolâtres supposent que le Tout comprend le nombre qu'il gouverne et conserve. Les uns prétendent qu'il gouverne les universaux sans les parties. Par universaux ils entendent les genres et les espèces et par parties les individus. Tel est le système de Platon et de ses disciples. D'après eux Dieu a * f. 39, r°.

1. Is., LXIII, 16 et LXIV, 8. — 2. Matth., VI, 9; Marc., XI, 25, 26. — 3. Ps. CII, 13. — 4. Éth. : Afroûnes; Κρόνος?

وجعلها نائبته[1] وامرها بخلق العالم وسياسته والعناية به ومنهم المنجمون الزاعمون بان الكواكب السبعة هم مدبّرين العالم بما فيه من انواعه واشخاصه

فنفى المومن اقاويل هولاء كلهم وقال ممسك الكل هذا الاله الواحد تبارك وتعالى
* f. 39. v°. عما يقول الملحدون فقد جمعت هذه المقالة توحيد البارى تبارك وتعالى * بالاقرار بتعطفه ورحمته وانه خير الذات جواد الجوهر وانه ممسك الكل والمعنى بصلاحه وتقويمه وانه يسوس العالم بكلياته وجزياته بلطيف حكمته ومحكم علمه

قال المومن خالق السما والارض ما يرى وما لا يرى قال المفسّر لما اعترف المومن بان الاله تبارك وتعالى واحد وانه اب الكل ممسك الكل اخذ فى ان يبين انه خالق السما والارض ما يرى وما لايرى وانما قالت الاباء انه خالق السما والارض رادين على اكساعروس الفيليسوف القايل ان العوالم ثلثماية فى كل واحد منها شمسه وقمره ومحرك يحركه وعلى من قال ان العوالم ثمنية عشر الف عالم وعلى من قال ايضا ان العوالم غير

1. مايته.

créé les étoiles, les a déléguées à sa place et leur a ordonné de créer le monde, de le gouverner et d'en prendre soin. Il y a aussi les astrologues qui prétendent que ce sont les sept étoiles qui gouvernent le monde avec ses espèces et ses individus.

Mais le Fidèle rejette toutes ces théories. Il dit : « Le Tout-Puissant est le Dieu unique (qu'il soit béni et magnifié) », contrairement à ce que disent les hérétiques. Cette formule renferme l'unité du Créateur (qu'il soit
* f. 39 v°. béni et magnifié), * tout en reconnaissant sa condescendance et sa miséricorde, la bonté de sa nature et la perfection de son essence. « Il est tout-puissant », cela montre sa bonté et sa justice, et veut dire qu'il gouverne l'univers dans les universaux comme dans les parties, avec une sage bonté et une science parfaite.

Le Fidèle : « Créateur du ciel et de la terre, des choses visibles et invisibles. »

Le Commentateur : — Après avoir confessé que Dieu (qu'il soit béni et magnifié) est unique et qu'il est le Père de tous et le Tout-Puissant, il commence à expliquer que c'est lui qui a créé le ciel et la terre, les choses visibles et invisibles. En disant : « Créateur du ciel et de la terre, » les Pères réfutent Aksâ'aros[1] le philosophe qui prétend qu'il y a trois cents mondes et que chacun d'eux a un soleil, une lune et un moteur qui le met en mouvement. Ils réfutent également ceux qui disent qu'il y a dix-huit mille mondes et ceux qui prétendent qu'ils sont en nombre illimité. Qu'il nous suffise, pour leur répon-

1. Éth. : Lekâgoûres; Pythagore?

متناهية وقد كفانا ارسطاطاليس الفيليسوف موونة هولا وارانا بطلان اقاويلهم وفساد دعاويهم
في * كتاب السما والعوالم * f. 40. r°.

ولان ماني اللعين ايضا وابن ديصان ومرقيان واشياعهم يقولون ان الظلامي خلق بعض الخلايق والنوري خلق بعض الخلايق فابانت الاباء الغايرين كذبهم وقالوا أن خالق السماء والارض الاله الواحد تبارك وتعالى ثم انهم احتاطوا في قولهم للمومن وارادوا قطع شعب من يقول بعوالم كثيرة ممن ذكرنا ومن يقول بخالقين عدة فقالوا انه خالق ما يرى وما لا يرى كثيرة كانت العوالم ام قليلة واحدا او اكثر من واحد وانما اكدت القول بان قالت ما يرى وما لايرى يعني ما فوق السما من الملايكة وطقوسها وساير الروحانيين ومراتبها وما في البحار والاغماق من الحيونات السابحة والخلايق العجيبة وما تحت الارض من جميع
* f. 40. v°. الخلايق التي تدعيها طوايف فقالت * بالقول القاطع ان جميع ما تدعيه المدعون وتصفه الواصفون كله من خلق الباري تبارك وتعالى ولم يفوضه الى ملاك كما تقول اشمعت اليهود ولا الى الالهة التي امدها الحياة كما يقول افلاطون ولا لابليس اللعين فيها حصة ولا

dre, de l'autorité d'Aristote le philosophe qui démontre l'inanité de leurs doctrines et la fausseté de leurs assertions * dans son livre du ciel et des mondes. * f. 40. r°.

Quant à Manès le maudit, à *Ibn-Dissân* (Bardesane), à *Marciân* (Marcion) et à leurs partisans, ils prétendent que le dieu des ténèbres a créé une partie des êtres et le dieu de la lumière une autre partie. Mais les Pères zélés ont dévoilé leur imposture et ils ont dit que le Créateur du ciel et de la terre est un Dieu unique (qu'il soit béni et magnifié). Puis ils arrêtèrent des définitions pour protéger le Fidèle et ils décidèrent d'excommunier quiconque parlerait de plusieurs mondes comme nous venons de l'expliquer, et quiconque prétendrait qu'il y a deux Créateurs. Ils ont déclaré qu'il est le Créateur des choses visibles et invisibles, que les mondes soient en grand ou en petit nombre, qu'il n'y en ait qu'un ou plusieurs. Ils ont défini la doctrine par l'expression « des choses visibles et des choses invisibles », c'est-à-dire les êtres qui sont au-dessus du ciel : les anges et leurs chœurs, tous les esprits et leurs différents degrés, puis ce qui peuple les mers : les animaux qui nagent dans les profondeurs, les monstres et toutes les créatures qui existent, dit-on, en foule sous la terre. Ils ont défini * en termes décisifs que toutes les créatures auxquelles on peut donner un nom, toutes celles que l'on peut décrire sont l'œuvre du Créateur (qu'il soit béni et magnifié) et qu'il n'a point confié à un ange le soin de les créer, comme le prétendent les *Achmaat* juifs, ni à des dieux auxquels il a donné la vie, comme l'affirme Platon, ni au démon maudit qui n'y a aucune part pas plus qu'aucune * f. 40. v°.

خليقة بل كل ذلك من خلق الاله الواحد الجواد ما شاهدنا منه وما لم نشاهده ما كان علويا وما كان سفليا وما يرى ويقع عليه الحواس وما لا يرى مما تدركه العقول وتلحقه الاوصاف

تبارك ربنا وتعالى علوا كثيرا ونشكره على احسانه الينا اذ اخرجنا من العدم الى الوجود ومن ليس الى ايش اعظم الشكر وابها التسبيح واسنى المجد والثناء

قال المومن وبرب واحد يسوع المسيح بن الله الوحيد قال المفسّر بعد ان اعترف
* f. 41, r°. المومن ان * واحدا هو الاله وانه ممسك الكل خالق السما والارض ما يرى منها من المحسوسات وما لا يرى من المعقولات اتبع ذلك بالاقرار بالرب الواحد يسوع المسيح بن الله الوحيد وانما يقول المومن ان الرب واحد ردا على من قال من الحنفاء والوثنيين بان الارباب كثيرة ولان كتبوا من الناس ايضا والملايكة قد سماهم البشر اربابا على جهة الاكرام لهم والتعظيم لشأنهم قالت الاباء ان الرب واحد عرّفتنا انه يسوع المسيح ابن الله الوحيد وأن اوليك الذين سموا اربابا على الوجه الذى ذكرناه من الهيئة لهم والتفخيم لامرهم كما

créature. Mais tout cela a été créé par le Dieu unique et bon : ce qui tombe sous notre expérience et ce qui lui échappe, ce qui est en haut comme ce qui est en bas, les choses visibles et celles qui tombent sous les sens comme les choses invisibles, celles qu'atteint l'intelligence et l'imagination.

Béni soit Dieu notre Maître, qu'il soit magnifié par-dessus tout. Nous lui rendons grâces pour ses bienfaits, lui qui nous a fait passer du néant à l'existence, du non-être à l'être. A Lui les plus grandes actions de grâces, et en même temps la louange et la gloire la plus magnifique.

Le Fidèle : « Et en un seul Seigneur Jésus-Christ, Fils du Dieu unique. »

* f. 41. r°. Le Commentateur : — Après que le Fidèle a confessé * que Dieu est un, qu'il est tout-puissant, qu'il a créé le ciel et la terre, les choses sensibles qu'on y voit et les choses intellectuelles que l'on ne voit pas, il continue en confessant un seul Seigneur Jésus-Christ, Fils du Dieu unique. En disant « un seul Seigneur », le Fidèle réfute les païens[1] et les idolâtres qui prétendent qu'il y a plusieurs Seigneurs. Comme il est écrit que des hommes et des anges ont reçu parfois le titre de Seigneur par honneur pour eux et par respect pour leur dignité, les Pères ont déclaré que le Seigneur est unique pour nous faire connaître que cet unique Seigneur est Jésus-Christ le Fils unique de Dieu, tandis que ceux qui sont appelés « Seigneurs » dans le sens que nous venons d'indiquer, ne reçoivent ce titre que pour la forme et l'honneur. C'est ainsi que David, apercevant Saül, se prosterna à ses pieds en l'appelant « mon Sei-

1. Comme le syriaque ܚܢܦܐ.

سمى داوود شاوول الملك لما رآه وخر له ساجدا ربى وكما سمى يعقوب * اخاه عيسوا * f. 41, v°.
لما اقبل اليه وخرّ له متواضعا ولان المراتب التسعة السمايه قد سميت اربابا ولهذا
بعينه ايضا ما ابانت الاباء الغايزون انه يسوع المسيح واتقت[1] ايضا بقولها انه يسوع المسيح
راى اشمعت اليهود القايلين بادوناى قاطوا والفرقة القايلين منهم ان الملاك الذى نادا موسى
وقال انا الرب على زعمهم هو الرب الذى خلق العالم ولما كان الكتاب ايضا قد سمى
من اصطفاه واجتباه ابنا لله كتسميته ليعقوب ابنى بكرى وقوله لداوود انى اكون لسليمان
ابا ويكون لى ابنا وقوله ايضا لبنى اسراييل اكون لكم ابا وتكونون لى بنين والانجيل
ايضا قال قد سمى المومنين ابناء الله فاعلمتنا الامانة ان هولاء المدعون ابناء الله * وانما * f. 42, r°.
دعوا على جهة الاكرام لهم والتحنن عليهم وان ابن الله واحد هو يسوع المسيح

قال المومن المولود من الاب قبل كل الدهور قال المفسر ولان المسيحين ابناء الله
كما بينا انما سموا على الجهة التى وصفنا ما ابانت اباونا الطاهرون ان هذا الابن خاصه
مولود من الاب كانها احسنت لقايل يقول فما انكرتم من ان يكون المسيح انما هو ابن

1. وتقت.

gneur [1] ». Jacob donna aussi le même titre * à son frère Ésaü, quand il vint * f. 41, v°.
au-devant de lui et se prosterna humblement à ses pieds. Un des neufs chœurs des anges est aussi appelé « les Seigneurs [2] » (les Dominations), ce qui montre clairement en quel sens les Pères affirmaient que Jésus-Christ est le Seigneur. En disant « Jésus-Christ », ils se gardèrent de soutenir l'opinion des *Achma'at* juifs qui sont pour 'Adonaï Qadosch et de ceux qui affirment que l'ange qui appela Moïse et lui dit : « Je suis le Seigneur, » n'est autre que le Seigneur qui créa l'univers. De même l'Écriture donne à ceux que Dieu a élus et choisis le nom de fils de Dieu. Ainsi Jacob est appelé « Mon Fils premier-né »; Dieu dit à David : « Je serai pour Salomon un père et il sera pour moi un fils [3] », et aux Israélites : « Je serai pour vous un père et vous serez pour moi des fils. » L'Évangile appelle aussi les fidèles « fils de Dieu [4] ». Or la foi nous apprend que dans ces différents cas le nom de « fils de Dieu »
* est donné par honneur et par grâce et qu'il n'y a qu'un seul Fils de Dieu qui * f. 42, r°.
est Jésus-Christ.

Le Fidèle : « Né du Père avant tous les siècles. »

Le Commentateur : — Les Chrétiens sont fils de Dieu comme nous l'avons expliqué, et ce titre leur est donné dans le sens que nous avons dit. Or nos saints Pères ont déclaré clairement que le Christ est le Fils de Dieu au sens propre du mot, « né du Père », comme ils le disent excellemment. Vous ne

1. I Reg., XXVI, 17, 18, 19. — 2. Col., I, 16. — 2. I Par., XXVIII, 6. — 3. Matth., V, 9, 45. — 4. Luc., VI, 35.

الله على مثل الجهة التى سموا لها اوليك المتقدمون ابنا فاوضحت بان يسوع المسيح مولود
من الاب قبل كل الدهور فان اوليك ليسوا مولودين من الاب بل ميلاد يسوع المسيح
من الاب قبل الازمان والاوقات والدهور والعوالم وقد دل على ذلك داوود النبى وقال انه
* f. 42, v°. قبل الشمس مولده قبل كوكب الصبح واما انه لم يزل مع الاب فالدليل * عليه قول الله
تبارك وتعالى فى التوراة فنخلق انسانا كشبهنا ومثالنا وقول المسيح لليهود انى قبل ابراهيم
وقوله ان الكلمة لم تزل عند الله وقال الرسول ان يسوع المسيح هو امس واليوم فى كل
حين وقد رات الانبياء الابن فى صورة اتحاده المزمع ووصفت جلوسه على العرش
ومخاطبته اياها وكلامه لها وليس لمدعى ان يدعى ان المرء الجالس على العرش الله الاب
ان كان الله تبارك وتعالى لا يرى ولا يحد ولا تحويه الاماكن ولا تجوزه الافكار كما قال
الانجيل الله لم يراه احدا قط ولايستطيع بشر ايضا ان يراه كما قال الرسول والدليل على
بطلان قول من ادعى رويته من اشمعت واضحات انه ليس جسم ولا جزء من جسم فاذا
* f. 43, r°. لم يكن * جسم ولا جزء من جسم لم يكن رويته والنظر اليه فان زعم زاعمون ان

pouvez méconnaître que le Christ soit le Fils de Dieu dans le sens où ces anciens Pères lui ont donné ce titre. Il en résulte évidemment que Jésus-Christ est « né du Père avant tous les siècles » ; les autres (auxquels le titre de Fils est donné) ne sont pas nés du Père, mais c'est le Christ qui est né du Père, avant les temps, les instants, les siècles et les mondes. C'est ce que démontre cette parole de David le prophète : « Il était avant le soleil et sa naissance est antérieure à l'étoile du matin. » Il n'a pas cessé d'être avec le Père, comme
* f. 42, v°. le prouve * cette parole de Dieu (qu'il soit béni et magnifié) dans la Thorâ : « Créons l'homme à notre image et à notre ressemblance [1] », ainsi que la parole du Christ aux Juifs : « J'étais avant Abraham [2] », et encore : « Le Verbe n'a pas cessé d'être avec Dieu. » L'Apôtre dit de son côté que « Jésus-Christ était hier, qu'il est aujourd'hui et qu'il sera dans toute la durée [3] ». Les prophètes ont vu le Fils dans son union indissoluble, ils ont décrit son intronisation, et rapporté les paroles qu'il leur a adressées. On ne peut objecter que l'homme qui siège sur le trône est Dieu le Père, comme si ce pouvait être le Dieu (qu'il soit béni et magnifié), invisible et immense, que ne contiennent pas les espaces et que la pensée ne pénètre pas. L'Évangile dit que « Dieu n'a été vu par personne [4] » et « l'homme ne peut le voir [5] », au témoignage de l'apôtre. Ce qui prouve l'inanité de l'opinion des *Achma'at* qui prétendent qu'on peut le voir, c'est que Dieu n'a évidemment pas de corps ni de parties corporelles;
* f. 43, r°. or n'ayant pas * de corps ni de parties corporelles, il ne peut être vu et le

1. Gen., I, 26, — 2. Joan., VIII, 58. — 3. Hebr., XIII, 8. — 4. Joan., I, 18. — 5. Ex., XXXIII, 20. — Col., I, 15.

الاعراض قد ترى من الالوان[1] ونظايرها قيل له ان الاعراض لا ترى بنفسها وانما ترى فى الاجسام الحاملة لها فان كان البارى جسما حاملا للاعراض فلعمرى ان روىته جايزة وان كان ليس بجسم فليس بحامل للاعراض فاذا ليس روىته ممكنة فاما من اثبته جسما فيقال له الروية له من حيث هو جسم او من حيث هو حامل للاعراض فان قال نافرا للاعراض الروية واقعة على الاجسام قيل لهم فانكم لا ترون الا سطوح الاجسام فان كانت السطوح اجساما والسطوح هى المرىية فما بقى فى الاجسام وهو الغمق * والطول لستم ترونها فاذا انما ترون بعض الاجسام وهى السطوح * f. 43, v°.

وهذه الاقاويل كلها شنعة لا يقول بها ذو عقل وانما اتينا بهذه البراهين فى هذه المواضع ليتبين ان المرى هو الابن المولود من الاب قبل كل الدهور وان الاب لم يره احدا قط كما قال الانجيل روية الانبياء له كما يمكنها ان ترى على الوجه الذى قلناه لا ان ذاته ذات مرية ولا جوهره جوهر محسوس

قال المومن نور من نور اله حق من اله حق قال المفسر لانا فى هذه الموضع نريد

1. الاولون.

regard ne peut l'atteindre. A ceux qui supposent que les accidents peuvent être vus par les couleurs et ce qui leur ressemble, on répond que les accidents ne sont pas vus en eux-mêmes, mais dans les corps qui les portent. Si le Créateur était un corps portant des accidents, il n'est pas douteux qu'on pût le voir. Si au contraire il n'a pas de corps, il ne porte pas d'accidents et par conséquent il n'est pas possible de le voir. Si l'on prétend qu'il a un corps, nous répondons que, dans ce cas, il serait visible en tant que corps ou en tant qu'il porte des accidents. Si quelqu'un rejette les accidents et prétend que les corps eux-mêmes tombent sous la vue, on lui répondrait : Vous ne voyez que les surfaces des corps; si ce sont les surfaces qui constituent les corps, puisque ce sont elles qui sont visibles, ce qui reste dans les corps, c'est-à-dire la profondeur * et la longueur, vous ne le voyez pas. Lors donc que vous voyez des corps ce ne sont que des surfaces. * f. 43, v°.

Tous ces discours ne sont qu'une grossière erreur et l'homme intelligent ne les profère pas. Nous avons apporté ici ces arguments pour qu'il soit démontré clairement que celui qui est visible est le Fils, né du Père avant tous les siècles, et que le Père n'a jamais été vu, selon le témoignage de l'Évangile. Les visions des Prophètes sont possibles dans le sens que nous avons indiqué, non que la substance de Dieu soit visible ni que son essence soit perçue.

Le Fidèle : « Lumière de Lumière, vrai Dieu de vrai Dieu. »

Le Commentateur : — Nous voulons trouver dans ce passage une expli-

تبين لنا كيفية ولادته من الاب قبل كل الدهور فزعمت ان مولده من الاب كتولد
النور من النور يعنى بقولها ان هذا هو الضؤ الذى نراه ونشاهده متولد من النور بلا زمان
ولا انفصال وانه وجد ابدا * بوجوده وايضا فان شعاع الشمس متولد من ذات الشمس * f. 44, r°.
وضؤ النار متولد من النار مولود الابن من الاب على هذه الجهة وان كان اعلا من كل
وصف فمن اراد ان يفهم ولادة ابن الله فليفهمه على الوجه الذى ذكره معلمونا وينفى
عن نفسه جميع ما يخطر عليها من ولادات المخلوقين ما يكون منها المناكحة وما يكون
منها على طريق المجاز كقول الناس ان الاشجار قد ولدت الثمار وقولهم قد ولد الهلال فان
هذه المجازات كثيرة فى جميع اللغات وقد شبهه بعض ابابنا ومثل ذلك بالمصباح الذى
يوضع على المنارة فيضى منه البيت اجمع وقد حكى المفسرون انه انما عنى بالبيت
العالم والولادة * ايضا كتولد الكلمة من العقل والنطق من النفس فمن ذهب الى هذه * f. 44, v°.
المعنى فقد ذهب مذهبنا ولان الانبياء والرسل قد سموا نوراً لانهم سبب هداية العالم
والمرشدون لهم والمعلمون المسددون كما قال سيدنا يسوع المسيح لرسله انتم نور العالم

cation claire de la manière dont le Fils est engendré par le Père avant tous les siècles. Cet article suppose qu'il est engendré par le Père comme la lumière est produite par la lumière. Cela veut dire dans le langage des Pères que le Fils est comme la lumière que nous voyons et qui tombe sous nos sens et qui est produite par la lumière sans durée et sans division, et
* f. 44, r°. qu'il a existé de toute éternité. * Et de même que les rayons du soleil sont produits par la substance du soleil et que la flamme est produite par le feu, de la même manière le Fils est engendré par le Père et sa génération est au-dessus de toute description. Ceux qui veulent avoir une idée juste de la génération du Fils de Dieu, doivent l'entendre dans le sens que l'ont expliquée nos Docteurs et bannir de leur pensée tout ce qui rappelle la génération des créatures, comme la génération charnelle. Quant à ce qui a un sens figuré, comme il arrive quand on dit que les arbres engendrent les fruits ou que le croissant est engendré, de semblables métaphores sont communes dans toutes les langues. Ainsi quelques Pères ont comparé le Fils de Dieu au flambeau que l'on met sur le chandelier et qui éclaire tout l'appartement; les commentateurs expliquent que l'appartement signifie le
* f. 44, v°. monde. On l'a comparé * aussi à la parole qui est engendrée par l'intelligence et au langage qui est produit par l'âme. Ceux qui admettent ce sens sont dans la bonne voie. Quand les prophètes et les apôtres sont appelés lumière, n'est-ce pas parce qu'ils ont converti le monde, enseigné et dirigé les hommes vers le bien et la justice? Ainsi quand Notre-Seigneur Jésus-

اراد أن بكم يهتدون بنوركم على ايديكم وينظرون ويفهمون ما كان عليه وعنهم هو مكنونا
من العلم بالله وكتبه ورسله ونباهم بان العالم اجمع يستضى بنورهم ويهتدى بكلامهم ما
ابانت الامانة ان المسيح له المجد تبارك اسمه نور من نور على الجهة الذى ذكرناه
ووصفناه انه مولود من الاب قبل كل الدهور ثم اتبعت ذلك بقولها اله حق من اله حق
يعنى انه ليس الها بالكرامة والنعمة كما سمى موسى الها لفرعون وكما سموا * بنو اسرايل * f. 45, r°.
الهة وانه اله حق من اله حق لا يشركه احدا فى هذه الصفة ولا يساويه فيها وان الالهة التى
ذكرناها ان اليونانيين ذكرتها ليست الهة فى الحقيقة ولا هى مولودة من اله حق لان اوليك
بشر وصفوهم بالسيف الى فضايل ادعوها لهم من الشجاعة والمحاربة والزهد كابلون
وزاوس واشغيليوس وديونوسيوس وغيرهم

اما السيد يسوع المسيح ابن الله الوحيد فاله حق من اله حق ولكن هاهنا لا ينقص
نقص ولا يجزى اذ كان البارى جل وعز لا يتجزى ولا ينفصل وانما اراد به انه بن الله

Christ dit à ses apôtres : « Vous êtes la lumière du monde », il veut dire : C'est par vous, c'est à votre lumière et par vos mains que les hommes seront dirigés, qu'ils verront et comprendront ce qui leur était caché de la connaissance de Dieu, de ses livres et de ses apôtres; et il leur annonce que le monde entier sera éclairé par leur lumière et dirigé par leur parole. C'est ce qu'explique le symbole en disant que le Christ (à Lui la gloire, et que son nom soit béni) est lumière de lumière dans le sens que nous avons rapporté et expliqué, qu'il est né du Père avant tous les siècles. Ensuite vient cette formule : Vrai Dieu de vrai Dieu, c'est-à-dire qu'il n'est pas Dieu par honneur et par grâce, comme Moïse quand il est appelé « le Dieu de Pharaon[1] » ou comme * les fils d'Israël quand ils sont appelés * f. 45, r°.
Dieux[2]. Mais il est vrai Dieu de vrai Dieu, qualité qu'il ne partage avec aucun autre et pour laquelle il n'a point d'égal, tandis que les dieux dont nous venons de parler et ceux que mentionnent les Grecs, ne sont pas de véritables dieux, et ne sont pas nés du vrai Dieu, ils ne sont que des hommes qui, à ce que l'on rapporte, sont parvenus par l'épée aux vertus qu'on leur attribue : le courage, la vaillance dans les combats et la tempérance. Tels sont Apollon, *Zâous* (Zeus, Jupiter), Achille, Dionysios et d'autres.

Notre-Seigneur Jésus-Christ, Fils de Dieu unique, est, au contraire, Dieu vrai de Dieu vrai, mais il n'y a point là d'amoindrissement ni de division, car le Créateur n'est pas composé de parties et ne peut être divisé. On veut dire

1. Ex., vii, 1. — 2. Ps. lxxxi, 1, 6. Joan., 34, 35.

كلمته المتولدة من ذاته وجوهره وانها ذات اقنوم ولذلك سميت الها ووصفت الكلمة المولودة
* من ذاته وجوهره باوصاف الاله لان الجوهر يعطى اقانيمه الاسم والحد كالانسان المقول * f. 45, v°.
على جميع الناس اسمه وحده والحيوان المقول اسمه على ساير انواعه فما كان من جوهر
الاله وهو مسمى اله كما انه ما كان من جوهر الذهب سمى ذهبا وما كان من جوهر
الماء سمى ماء وما كان من جوهر البشر سمى بشرا فالدليل من الكتاب على انه اله حق
من اله حق قول التوراة وانزل الرب من بين يدى الرب نارا وكبريتا على اهل سدوم
وعامورا وقول الانجيل انه كان يعادل نفسه بالله وقوله ايضا فى البدء كان الكلمة والكلمة
كانت عند الله والله هو الكلمة وقول الرسول المسيح اله الكل

قال المومن مولود غير مخلوق مساو * الاب فى جوهره وبه كان الكل قال المفسر * f. 46, r°.
هاهنا بين خطا اريوس فى قوله ان كلمة الله مخلوقة هذا هو السبب الذى له اسقط
اريوس ونفى من البيعة فنقول نحن الآن فى تفسير فى قولهم ان الاقرار قد وقع من جميع
الامم على ان الله تبارك كلمة بها خلق الخلق واما اشمعت اليهود وساير النصارى

par cette expression qu'il est le Fils de Dieu, son Verbe engendré de son essence et de sa substance, qu'il possède une personnalité et que c'est pour cela
* f. 45, v°. qu'il est appelé Dieu. On attribue au Verbe, né * de l'essence et de la substance de Dieu, les perfections divines, car c'est l'essence qui communique aux personnes le nom et la définition. Ainsi le seul nom d'*homme* se dit de tous les hommes, et le mot *animal* se dit de toutes les espèces d'animaux. Ce qui est de l'essence divine est aussi appelé Dieu, comme ce qui est de l'essence de l'or est appelé or, ce qui est de l'essence de l'eau est appelé eau et ce qui est de l'essence humaine est appelé homme. L'Écriture donne la preuve qu'il est vrai Dieu de vrai Dieu. La Thorâ dit en effet : « Le Seigneur fit tomber de la part du Seigneur du feu et du soufre sur les habitants de Sodome et de Gomorrhe[1]. » Il est dit aussi dans l'Évangile : « Il s'égalait à Dieu[2] », et ailleurs : « Au commencement était le Verbe, et le Verbe était en Dieu et le Verbe était Dieu[3]. » L'apôtre dit à son tour : « Le Christ est le Dieu de tout[4]. »

* f. 46, r°. Le Fidèle : « Engendré et non créé, consubstantiel[5] * au Père, par qui tout a été fait. »

Le Commentateur : — C'est ici qu'est dévoilée l'erreur d'Arius qui prétendait que le Verbe de Dieu est une créature. Ce fut la cause de la déposition d'Arius et de son excommunication. Voici l'explication que nous donnons de la formule des Pères : tous les peuples ont été unanimes à

1. Gen., XIX, 24. — 2. Joan., V, 18. — 3. Joan., I, 1. — 4. Rom., IX, 5. — 5. Mot à mot : « Égal au Père dans sa substance. »

وجميع المعلمين فقالوا ان كلام الله قديم ليس بمخلوق واما اريوس وعناية اليهود ومعتزلة
المسلمين زعموا ان كلمة الله مخلوقة محدثة مربوبة فقال لهذه الطوايف ان كانت كلمة الله
التى بها خلق السموات والارض مخلوقة فما انكرتم ان يكون علمه مخلوقا وقدرته
مخلوقة فيكون لا عالما حتى خلق العلم فكان به عالما * وخلق القدرة فكان بها قادرا * f. 46, v°.
كما انه لم يكن متكلما حتى خلق الكلام فصار به متكلما فان قالوا العلم صفة ذات
ولا شىء من المعلومات الا وقد كان الله به عالما قيل لهم فالكلام صفة ذات ولا شىء من
المتكلمات الا[1] وكان له متكلما فان قالوا قد كانت الكلمات معدومة والبارى موجودا قيل لهم
فمن اين يصح لهم الكلام وقد كانت المعلومات والمقدورات معدومات فمن اين يصح
العلم والقدرة فان قالوا من لم يكن عالما كان جاهلا ومحال ان يكون البارى جاهلا ثم
علم وقيل لهم ومن لم يكن متكلما فهو ماووف او ساكت ومحال ان يكون البارى ماووفا
او ساكتا فان قالوا ان السكوت ليس بضد الكلام قيل لهم وليس الجهل بضد * العلم فاين * f. 47, r°.

1. Le contexte exige le mot الا que le copiste a dû omettre par mégarde.

reconnaître que Dieu (qu'il soit béni) est un Verbe par lequel l'univers a été créé. Les *Achma'at* Juifs, tous les chrétiens et tous les docteurs ont affirmé que le Verbe de Dieu est éternel et increé, tandis qu'Arius, les *'Anâïat* juifs et certaines sectes musulmanes prétendent que le Verbe de Dieu est une créature, temporelle et subordonnée. Mais on répond à ces sectaires : « Si le Verbe de Dieu, par qui les cieux et la terre ont été créés, est lui-même une créature, vous ne nierez pas que sa science et sa puissance soient aussi créées, et qu'il ne savait rien avant que sa science fût créée et c'est par elle qu'il sut; * que la puissance fut créée et c'est par elle qu'il devint puissant, * f. 46, v°. de même qu'il ne parlait pas avant que la parole fût créée et c'est par elle qu'il parla. » S'ils objectent que la science est un prédicat substantiel et qu'aucune science ne pouvait échapper à Dieu, on leur répond que, dans ce cas, la parole est aussi un prédicat substantiel et que la parole ne pouvait nullement lui manquer. S'ils insistent en disant que les paroles n'existaient pas, mais que le Créateur existait, on peut leur demander comment on pourra avoir la parole. De même si l'objet de la science et de la puissance n'existe pas, comment pourra-t-on avoir la science et la puissance? — S'ils disent : « Quiconque ne sait pas est ignorant, » nous répondons qu'il est absurde de dire que le Créateur a ignoré d'abord et a su plus tard. On leur objecte encore : Celui qui ne parle pas est infirme ou muet; or il est absurde de prétendre que le Créateur est infirme ou muet. S'ils objectent que le silence n'est pas en contradiction avec la parole, nous leur répondons que dans ce cas l'ignorance n'est pas non plus en contradiction * avec la science. La distinc- * f. 47, r°.

الفرق وهذا الافضل لهم فيه فان قالوا قل كان عالما بذاته قيل لهم فهل كان قادرا على ذاته فمن قولهم انهم لا يصفوه بالقدرة على ذاته فيقال لهم فلم تصفوه بالقدرة والمقدورات بعد مقدورات وان جاز الوصف له فانه قادر ولا مقدور جاز الوصف له فانه متكلم ولا يتكلم

وساكلمهم[1] فى غير هذا الكتاب فى باب الصفات بكلام اوسع من هذا الكلام واكثر شرحا وقد خاطبهم ايلياس قديما فقال لهم[2] اذا زعمتم ان الله قال للشىء كن فكان وكانت الكون[3] الاولى مخلوقة افليس لم يخلق الا يكون قبلها فهذا يتسلسل الى ما لا نهاية له وانتم تنكرون مثله على الملحدة واصحاب المعانى فان ادعوا * ان قوله كن انما مجاز * f. 47. v°. واتساع قيل لهم وعلمه انما اتساع ومجاز فان قالوا العلم لا يكون مجاز بل العلم علما معلوم موجود حقيقى قيل لهم والقول لا يكون الا القول له حقيقى فهذا ما لا يجدون فيه فرقا

وان قالوا ان كان كلام الله قديما لكان هذا قديمان الله وكلامه قيل لهم نحن نقول

1. وسيكلمهم. — 2. فقالوا هم. — 3. الكن.

tion à faire en pareil cas est une question superflue pour eux. S'ils disent qu'il se connaissait lui-même, on leur dira : « Avait-il donc pouvoir sur lui-même? » Ils disent en effet qu'il n'a point de pouvoir sur lui-même. Nous leur objectons alors : « Mais pourquoi lui attribueriez-vous la puissance alors que les choses possibles n'étaient encore que possibles? Or, si l'attribut de puissance lui convient, il est puissant sans être soumis à une puissance. De même il convient de dire : Il parle, mais il n'est pas proféré. »

Je leur répondrai plus au long dans un autre livre, au chapitre des attributs, et je donnerai des explications plus étendues. *Elias* leur avait déjà parlé en ces termes : « Quand vous supposez que Dieu dit à l'être : « Sois », et il fut, et ce fut la première créature, est-ce qu'elle aurait été créée s'il n'y avait pas eu un être avant elle? Autrement on sera réduit, pour chercher l'origine des créatures, à remonter à l'infini, procédé que vous rejetez contre les héré-
* f. 47. v°. tiques et les rhéteurs. » Quand ils objectent * que la parole divine : « Sois », n'est qu'une métaphore, et une figure, nous leur répondons : « Alors la science divine n'est qu'une figure et une métaphore. » S'ils disent que la science n'est pas une métaphore mais qu'elle est une connaissance réelle et véritable, nous leur répondons que la parole, chez le Créateur, n'est pas non plus autre chose qu'une parole véritable et ils ne trouveront aucune différence dans les deux cas.

S'ils objectent encore que la parole de Dieu étant éternelle, il y a ainsi deux Êtres éternels : Dieu et sa Parole, nous donnons la réponse suivante :

ان الله بكلامه قديما ولا يطلق من العبارة الا ما ارتضيناه فليس يلزمنا اذا قلنا ان الله بكلامه قديم ان يثبت قديمين كما انا وانتم اذا قلنا موسى نبى الله لم يلزمنا ان نقول كلامه نبى الله ولا ان يكون موسى بكلامه نبيين وبهذه الحجة بعينها ترد قولهم اذا راموا الزامنا ان يكون الله وكلامه الفين ثم يسالون فيقال لهم هل تخيلوا كلام الله ان كان مخلوقا * من ان يكون جسما او عرضا او جزء لا يتجزى وليس يقول واحد منهم انه جزء الا يتجزى بل لبس مخلوقا من الكلام هذين القسمين اما جسم واما عرض والقايلين منهم بان كلام الله جسم هم طايفة من معتزلة المسلمين هم ابراهيم النظام واشياعه واما ساير المعتزلة فيقولون ان كلام الله عرض * f. 48. r°.

فيقال لهم ولابراهيم النظام خبرنا عن هذا الكلام ان كان هو جسما طويل عريض عميق ام ليس بطويل ولا عريض ولا عميق فمن قوله ان كان جسم طويل عريض عميق ان كانت صفة كل جسم فيقال له افليس ان جسم واحد ببغداد ويكون بالبصرة فى وقت

« Nous disons que Dieu avec sa Parole est éternel; nous n'étendons pas le sens de cette explication au delà du sens que nous y attachons, et quand nous disons que Dieu est éternel avec sa Parole, nous ne sommes nullement obligés d'affirmer deux Éternels différents comme vous et moi. Quand par exemple nous disons : « Moïse, prophète de Dieu », nous ne sommes pas obligés de dire que sa parole est prophète de Dieu, et que Moïse et sa parole sont deux prophètes. » C'est par cet argument que nous les réfutons le plus directement quand ils veulent nous faire dire que Dieu et sa Parole sont deux associés. Aux explications qu'ils demandent, nous répondons par la question suivante : « Si le Verbe de Dieu est créé, * vous le représentez-vous comme un corps ou un accident ou une partie indivisible? » Mais il n'y a personne d'entre eux qui prétende qu'il est une partie indivisible, mais ils disent qu'il s'est revêtu d'une créature du Verbe, qui est ou corps ou accident. Une partie des Moʿatazalat musulmans prétendent que la Parole de Dieu est corporelle : c'est Ibrahim An-Nazam et ses partisans. Quant à l'ensemble de la secte des Moʿatazalat, ils affirment que la Parole de Dieu est un accident. * f. 48. r°.

Nous demandons à Ibrahim An-Nazâm et à ses partisans : « Dis-nous, en supposant que la Parole de Dieu soit corporelle, si elle a les trois dimensions de longueur, de largeur et de profondeur, ou si elle ne les a pas? » Il dit en effet que, si elle est un corps, elle doit être longue, large et profonde puisque ce sont les attributs de tous les corps. Nous lui objectons encore[1] : « Si

1. L'éthiopien passe d'ici à la page 76, l. 9.

واحد تبارك وتعالى الذى قامت به السموات والارض وجميع المخلوقين فاذا كان الآن
* f. 48, v°. كلام الله تبارك * وتعالى قايم الذات موجودا لم يزل فقد ثبت انه صفة له ذاتية وذات اقنوم ازلى وشخص سرمدى

فاذا كان هكذا فقد بطل قول سابليوس القايل ان البارى اقنوم واحد وانّ الاب هو الابن والآن فيقال لسابليوس خبرنا عن الصوت الذى اتى من السماء يقول هذا ابنى الحبيب الذى به سررت له فاطيعوا او صوت الاب او صوت الابن فان قالوا انه صوت الاب قايلا هذا ابنى الحبيب اثبت ابا وابنا وان قال ان الابن نادى الابن وقال هذا ابنى فثبت قحته وحمقه

واما اريوس واهل نحلته والدليل على بطلان مذهبهم قول الرسول بولس ان الله كلّمنا
* f. 49, r°. فى اخر الزمان بابنه الذى هو مثال شخصه وصورة ازليته وقوله صورة الله الذى * لا يرى اذ كانت الصورة ابدا لا تفارق المصوّر وان يوجد مصوّر الا وهو ذو صورة واذا كانت

Dieu (qu'il soit béni et magnifié), qui a donné l'existence aux cieux, à la terre et à toutes les créatures, était un corps, ne serait-ce pas prétendre qu'un même corps puisse être à la fois à Bagdad, par exemple, et à Bassora? »
* f. 48, v°. Or si le Verbe de Dieu (qu'il soit béni * et magnifié) avait une existence substantielle, il n'a pas cessé d'exister et il est établi qu'il est un attribut substantiel, et qu'il possède une personnalité éternelle et une individualité perpétuelle.

S'il en est ainsi, la doctrine de Sabellius est dénuée de fondement. Il prétend en effet que le Créateur n'a qu'une seule personnalité et que le Père est le même que le Fils. Mais nous posons à Sabellius cette question : « Apprends-nous ce qu'était la voix qui vint du Ciel en disant : « Celui-ci est mon Fils bien-aimé en qui j'ai mis mes complaisances, obéissez-lui [1]. » Était-ce la voix du Père ou celle du Fils? Si l'on dit que c'était la voix du Père qui proféra ces paroles : « Celui-ci est mon Fils bien-aimé... » il en résulte avec certitude qu'il y a un Père et un Fils. » Si Sabellius prétend au contraire que c'est le Fils qui a appelé le Fils et qui a dit : « Celui-ci est mon Fils... », il fait preuve d'impudence et de sottise.

Quant à Arius et ses partisans, la fausseté de leur doctrine est démontrée par ces paroles de l'apôtre Paul : « Dieu nous a parlé à la fin des temps par son Fils qui est la représentation de sa substance et son image éternelle [2] » ;
* f. 49, r°. et par cette autre parole du même Apôtre [3] : « * Son image invisible. » Si l'image est éternelle, elle n'est pas séparée de son modèle et, s'il y a un modèle,

1. Matth., III, 17; Luc., III, 22. — 2. Hebr., I, 3. — 3. Coloss., I, 15.

الكلمة صورة الله ومثال شخصه وبطل قوله انها مخلوقة ومحدثة والدليل بان قول الرسول ايضا ان المسيح كلمة الله وقوته ومحال ان يكون حكمة الله مخلوقة فان كانت الحكمة مخلوقة كما زعم اريوس فقد كان البارى تبارك اسمه لا حكيما حتى خلق الحكمة فصار بها حكيما وهذا ما لا يجيب له اريوس واما احتجاجه بقول سليمان ان الحكمة قالت انه خلقنى قبل خلايقه فانما عنى به جسد المسيح لانه سماه حكمة ولم يعن لاهوتيته الا تراه قال الانجيل المقدس اهدموا هذا الهيكل وانا اقيمه فى ثلاثة ايام ومن هاهنا * يستدل لقوله اهدموا على انه انما اعنى البناء ويوكد ذلك من قول سليمان الحكمة بنت * f. 49, v°.
لها بيتا والبيت المبنى هو الذى قال المسيح اهدموا وانا اقيمه فى ثلثة ايام ولو كان عنى اللاهوتية لقد كان البارى على اصل اريوس لا حكيما ثم صار حكيما كما صار آنفا ولا قويا حتى خلق القوة فصار بها قويا وقد ناقض اريوس نفسه لقوله ان المسيح اله وانه خلق العالم اذ كان لم يقدر عن دفع النصوص لان الاله لا يكون مخلوقا والخالق لا

ne doit-il pas avoir une image? Or si le Verbe est l'image de Dieu et la représentation de sa substance, il est absurde de dire avec Arius qu'il a été créé et qu'il est temporel. Nous en avons une autre preuve dans cette parole de l'Apôtre d'après laquelle le Christ est la Parole de Dieu et sa puissance. Il serait en effet absurde que la Sagesse de Dieu fût créée. Car si elle était créée, comme le prétend Arius, le Créateur (béni soit son nom) n'aurait pas été sage avant que la Sagesse fût créée et c'est par elle qu'il serait devenu sage. C'est là une objection à laquelle Arius ne peut répondre. Quant à l'argument qu'Arius veut trouver dans le passage de Salomon où ce prophète fait dire à la Sagesse : « Il m'a créée avant ses créatures [1] », cette parole doit s'entendre du corps du Christ qu'il a appelé la sagesse, et non de sa divinité. Cette interprétation n'est-elle pas rendue évidente par cette parole du saint Évangile : « Détruisez ce temple, et je le relèverai en trois jours [2] »? * Il est clair * f. 49, v°.
que le mot « détruisez » indique qu'il s'agit d'un édifice. Cette explication est corroborée par cette autre parole de Salomon : « La Sagesse s'est construit une maison [3]. » La maison construite par la Sagesse est celle dont le Christ a dit : « Détruisez-la et je la relèverai en trois jours. » S'il avait voulu parler de sa Divinité, le Créateur, conformément à la doctrine d'Arius, n'aurait d'abord pas été sage, puis le serait devenu, comme nous l'avons dit plus haut; il aurait été de même sans puissance jusqu'à ce que la Puissance fût créée et qu'il fût devenu puissant par elle. Arius se contredit donc en disant

1. Eccl., xxiv, 14; cf. Eccl., i, 4. — 2. Matth., xxvi, 61; cf. xxvii, 40. — Marc., xiv, 58; cf. xv, 29. — Joan., ii, 19. — 3. Prov., ix, 1.

يجوز ان يكون محدثا لان الخالق تبارك من صفاته الازلية والتقدم لساير الموجودات واظن اريوس النجس لما سمع قول افلاطن فى تقديمه الاب الكل على الخالق واعتقد هذا المذهب بعينه * اذ قد راى افلاطن ومذهبه ولقد عاجله من النقمة المشهورة بان بهته * f. 50, r°.

وان قال انه اذا كان ببغداد طويلا عريضا عميقا فهو متناهى الذات فلا بد من نعم فيقال له اذا كان هذا الكلام ببغداد الجوز ان يكون بالبصرة فان قال انه اذا كان ببغداد لم يكن بالبصرة وبمصر وغيرهم من المدن فقد صار الجسم فى مواضع كثيرة فى وقت واحد فان قال كلام الله ليس هو هذا المقرؤ وانما هذه هى حكايته فمن قال انه سمع كلام الله ببغداد فقد كذب وانما هذه حكاية سمعوا ولم يسمع الكلام فان مر على هذا تجاهل بقوله ان المسموع حكاية وان الكلام فى نفسه ما قرى قط ولا سمعه سامع وان الناس انما * يتلوا حكاية التوراة والانجيل والزبور وغيرهم فاما التوراة والانجيل ما قريا قط وهذا * f. 50, v°. من اشنع قول وافسده

que le Christ est Dieu et qu'il a créé le monde en supposant qu'il soit impossible d'enlever aux termes leur valeur; en effet Dieu n'est pas une créature, et il est impossible que le Créateur ait changé, car le Créateur (qu'il soit béni) a des attributs éternels et il est antérieur à tout ce qui existe. Arius l'impur s'imagina le contraire en lisant Platon qui met le Père du Tout avant le
* f. 50, r°. Créateur; il adopta cette opinion à la lettre, * en étudiant Platon et son système. Mais Dieu ne tarda pas à lui infliger un châtiment éclatant à cause de son imposture.

S'il dit par exemple que le Verbe est à Bagdad, limité en longueur, en largeur et en profondeur, que son essence est bornée et qu'il faut nécessairement en convenir, nous lui faisons l'objection suivante : « Quand le Verbe est à Bagdad, est-il possible qu'il soit en même temps à Bassora? » Il répondra qu'étant à Bagdad, il n'est pas à Bassora, pas plus qu'au Caire ou dans quelque autre ville, car dans ce cas un corps serait dans plusieurs lieux à la fois. Il ajoutera sans doute que la Parole de Dieu n'est pas ce qui est lu, et que ce qui est lu n'est qu'un récit, et que celui qui dit qu'il a entendu la Parole de Dieu à Bagdad, se trompe, car ce que l'on entend n'est qu'un récit et non la Parole. Si Arius passe sur cette objection, il simule l'ignorance en disant que ce qui est entendu n'est qu'un récit, que la Parole
* f. 50, v°. elle-même n'est pas lue et que l'auditeur ne l'entend pas; que, lorsqu'on * lit un récit de la Thorâ et de l'Évangile, les Psaumes ou d'autres livres, ce n'est pas la Thorâ ni l'Évangile qui est lu. C'est là une assertion horrible et pernicieuse.

ثم قيل له بالحكاية جسم او عرض فان قال ان الحكاية عرض قيل له فهوذا تجد التقطيع والحروف والاى فهذا هو دليل على الكلام جسم ثم يقال له خبرنا عن هذا الجسم المحدث اليس هو قابل الاعراض والاستحالة والفساد فان قال نعم قل له ما انكرت ان تكون قد عرضت له اعراض افسدته وازالت معانيه وابطلته فان قال له الاعراض لا يحله نقص اصله اذ كان انما استدل عند نفسه فان الكلام جسم لانه محتمل التقطيع والحروف وغير ذلك واما القايلون ان الكلام * عرض فيقال لهم ان الاعراض لا تكون * f. 51, r°.
الا محمولة فى الاجسام افتقولون ان كلام الله حال فى الاجسام فمن قولهم كلام الله وان كان عرضا فهو فى مكان فيقال لهم اذا جاز وجود عرض واحد فى مكانين واكثر من ذلك فما انكرتم من وجود اجسام كثيرة فى مكان واحد وان اجازوا ذلك دخلوا فى قول النظام فى قول المداخلة وان ابوه ما عصوا وقد راموا الفضل فتعذر عليهم وان كان كلام الله تبارك وتعالى ليس بجسم ولا عرض فقد ثبت انه جوهر وانه موجود بوجود المتكلم

Nous lui faisons ensuite cette question : « Est-ce un corps ou un accident qui est dans le récit? » S'il répond que c'est un accident, nous lui demandons : « Vous y trouvez des versets, des lettres et autre chose de semblable? » Mais ces signes prouveraient que la Parole est un corps. Nous lui demandons alors : « Apprends-nous ce qu'est ce corps ainsi relaté : est-il sujet aux accidents, au changement et à la corruption? » S'il répond affirmativement, dites-lui : « Méconnaîtras-tu qu'en lui attribuant des accidents, tu en as parlé faussement : tu en as altéré et détruit le concept? » S'il dit : « Il a des accidents en qui le principe auquel ils doivent l'existence n'est pas amoindri, » qu'il se charge lui-même d'expliquer cela. Que la Parole soit corporelle, cela ressort de ce qu'elle se compose de versets, de lettres et autres éléments similaires. Quant à ceux qui disent que la Parole * est * f. 51, r°.
un accident, on leur répond que les accidents n'existent pas autrement que portés par les corps. Direz-vous que la Parole de Dieu descend dans les corps? ils prétendent en effet que si le Verbe de Dieu est un accident il doit occuper un lieu. On lui répond : « Si la présence d'un seul accident est possible dans deux ou plusieurs lieux, vous ne nierez pas la possibilité de la présence de plusieurs corps en un seul lieu. » S'ils font cette concession, ils tombent dans l'erreur d'An-Nazâm au sujet de la compénétration. S'ils s'en défendent, ils ne commettent pas d'hérésie, mais ils vont trop loin et sont illogiques. Si le Verbe de Dieu (qu'il soit béni et magnifié) n'est ni corps ni accident, il en résulte évidemment qu'il est l'essence (divine) et qu'il existe en Celui qui parle. Or le Créateur (qu'il soit magnifié et

وان البارى تعالى وتبارك لم يزل متكلما قايلا للمعدومات كونى فكانت واما اليهود القايلون
* f. 51, v°. بمثل مقالة المعتزلة من العناية ونظرايهم * فكلما الزمه[1] المعتزلة لازم لهم ويقال لهم بعد ذلك
قال النبى ان بكلمة الله قامت السموات وكل قواتها بروح فيه افتزعمون ان العالم اعناية
جوهره واشخاصه واعراضه قايمة بالاعراض فان اجابوا الى ذلك فقد بان جهلهم وان ابوه
لزمهم كلام الله اذ كانوا بالله عارفين وفى طاعته متصرفين ولا من اجل ابليس وجنوده اذ
كان ابليس وشياطينه عالمين بما لقوه من معصية الخالق تبارك اسمه ومخالفة امره واتيانه
تبارك فلخلاصنا من الرب الذى متنا بخطية ابينا آدم فانه لما داس وصية ربه وخالف امره
ومد يده الى ما نهى عنه واكل من الشجرة التى منع من الاكل منها لصلاحه وان الاكل منها
* f. 52, r°. لا يصلح لهولاء يوافق ذاته اذ كانت * تتيه وضعفان عن الاكل منها لا انه تبارك وتعالى
بخل عليه بان ياكل منها ولا حسدا على حسنها كما ظن ابليس اللعين واليان ملك الروم

1. الزماه.

béni) n'a cessé de parler, disant aux choses qui n'étaient pas : « Soyez », et elles étaient.

Quant aux Juifs de la secte des ʿAnâïat et autres semblables qui partagent
* f. 52, r°. la doctrine des Moʿatazalat * et se croient obligés d'admettre toutes les opinions, que ces sectaires regardent comme obligatoires, nous leur faisons à ce sujet la remarque suivante : Le Prophète a dit : « C'est par la parole de Dieu que les Cieux ont existé, et toute leur force par l'esprit de sa bouche[1]. » Pensez-vous donc que le Monde, qui représente sa substance, ses personnes et ses attributs, subsiste lui-même par les accidents? S'ils admettent cela, ils font preuve d'une ignorance évidente; s'ils le nient[2], la parole de Dieu s'impose à eux, supposé qu'ils connaissent Dieu et conforment leurs actions à ses commandements au lieu de servir le démon et ses satellites. Or Satan et ses diables connaissaient la révolte dans laquelle ils devaient tomber contre le Créateur (béni soit son nom), leur désobéissance à ses commandements et la venue du Seigneur (qu'il soit béni) pour nous délivrer de la mort où nous avait précipités le péché de notre père Adam qui transgressa l'ordre de son Seigneur, désobéit à son commandement, porta la main sur ce qui lui était interdit et mangea du fruit dont l'usage lui était défendu s'il voulait rester juste. Cette action fut pernicieuse pour eux, bien que le fruit en lui-
* f. 52, r°. même leur convînt, * mais l'orgueil rendit cette nourriture funeste pour eux. Ce n'était pas que Dieu (qu'il soit béni et magnifié) se montrât avare pour empêcher qu'ils n'en mangeassent, ni jaloux de la bonté du fruit, comme le pensait le démon maudit et Julien (*Eliân*), empereur romain, dans les

1. Ps. xxxii, 6. — 2. L'éth. met ici les p. 73-75 puis omet 78, l. 12 à 80, l. 10.

فى كتبه التى ظن فيها على موسى وتوراته بل الامر على ما قلناه من ان تثبيت ادم لم تكن محتملة للاكل من تلك الشجرة وان من الصلاح له منفعة منها

وقد قال القديس اغريغوريوس التاولغس فى تفسير امر الشجرة انه ليس من الواجب ان يعظم المسترسلون عدا غليطا يريد بذلك ان من كانت طبيعته ضعيفة لم تصلح له ان يحمل عليه ما لا يطيقه ويخنقه ليلا يمد يده الى ما تجاوز قوته ليلا يفسده ويتغير

ويتلون كما قد رايتم عاقبته وليس يليق * بما نحن عازمون عليه من تفسير هذه الامانة الكلام على تلك وما هى لولا ذلك لفسّرنا امرها وبيّنا شانها وسنفعل ذلك باذن الله فى كتابنا الذى عزمنا على تاليفه فى تفسير ما اشتكل من قول موسى النبى عليه السلام فى الخليقة فلما زل ابونا ادم وتعدى الى ما لم يومر به وخالف الخالق تبارك اسمه اطاع ابليس اللعين الحسود المحتال على بنيه وبين استطاعته وارادته فاغتاله ابليس اللعين حتى ظن انه ناصح له ومشفق عليه وانه يصير كالهه فعاقبه الله عز وجل على خيانته فان * f. 52, v°.

livres où il traite de Moïse et de sa loi. Mais, comme nous l'avons dit, ce fut la constance qui manqua à Adam pour s'abstenir de ce fruit, abstention qui lui eût assuré le salut.

Saint Grégoire le Théologien dit, en expliquant l'histoire du fruit défendu, qu'on ne doit pas imposer à ceux qui manquent d'énergie une mesure exagérée. Il veut dire par là qu'il n'est pas bon d'imposer à ceux qui sont de nature faible, ce qu'ils ne peuvent faire et ce dont ils pourraient être accablés, de peur qu'ils ne mettent la main à ce qui dépasse leurs forces, et que cela ne cause leur malheur et leur perte.

Ils entendent ce récit dans le sens que vous avez vu et ils n'acceptent point * l'interprétation que nous donnons à cet article de foi. Mais nous expliquerons * f. 52, v°. cette question et nous exposerons ce qu'il en est. C'est ce que nous voulons faire, s'il plaît à Dieu, dans le livre que nous nous proposons de composer pour éclaircir ce qu'il y a d'obscur dans le récit que Moïse le prophète (salut à lui) fait de la création, du péché de notre père Adam, qui transgressa l'ordre qu'il avait reçu, désobéit à son Créateur (béni soit son nom), pour obéir au diable maudit et jaloux qui dressait des embûches à sa postérité. Il lui représenta son pouvoir et sa volonté, et ce démon maudit le séduisit au point de lui faire croire qu'il était pour lui un conseiller plein de sollicitude, et qu'il deviendrait comme Dieu. Mais Dieu (qui est puissant et glorieux) le punit de son infidélité, et le chassa dans un monde de peine et de corruption, où il le condamna à vivre du travail de ses mains, à la sueur de son front. C'est ainsi qu'il accomplit sa menace : qu'il venait de la terre et qu'il retournerait dans

اخرجه الى عالم الكون والفساد وجعل معاشه من كد يديه وعرق جبينه وتمم عليه وعيده
بانه من التراب وبعود ومنه خلق فصار بنوه من بعده فى مثل حاله * ولم يدع العدو * f. 53, r°.
المحال حالا من الشر والا انزلها بهم وصار كالمالك لهم والرييس عليهم فصرفهم فى محبة
عبادة الاوثان وجحود نعم الرحمان ثم زين لهم من الرفث والفسوق وسفك الدما وتعظيم
الاشباح والصور ما عظمت به البلوى وطالت به المحنة والشكوة حتى ذبحوا بنيهم وبناتهم
وثمار قلوبهم التى خلقها الله تبارك وتعالى بحكمته لزينة العالم وعمارته للشياطين الطاغية
والاصنام المنحوتة ونجسوا الارض بالدما الزكية وجرى عليه ما قد اعلمناكم به بالقول
الصحيح هذا ما اثبته الايمة المنتخبون حسب ما اخذوه عن اسلافهم الى ان ينتهوا الى
الصدر الذى سمع من السيد المسيح ورسله القايلين فى البدى كان الكلمة والكلمة لم
تزل عند الله وقول سيدنا * المسيح انى فى ابى وابى فىّ وقوله كلما للاب فهو لى يعنى * f. 53, v°.
الازلية والقدم والالهية والربوبية والسلطان وقد سال اريوس عن كيفية ميلاد الكلمة من الاب
وزعم انه لا يعقل الميلاد الا على ما شاهد من الالام والاحراض الذى تلحق الولد فمن

cette terre dont il avait été formé. Ses fils après lui se trouvèrent dans la même condition. * Le perfide ennemi ne laissa aucun vice sans les y précipiter; il devint pour ainsi dire leur souverain et leur chef, il leur inspira l'amour du culte des idoles et leur fit renier la grâce du Miséricordieux. Il leur montra sous un aspect séduisant le blasphème, le libertinage, l'effusion du sang, les honneurs rendus aux fantômes et aux images. Il en résulta de grandes calamités; ils en vinrent à ce degré de malheur et de misère qu'ils immolèrent leurs fils et leurs filles, le fruit de leur sein, que Dieu (qu'il soit béni et exalté) a créés pour orner le monde et le peupler, à des démons abominables et à des idoles sculptées, et ils souillèrent la terre du sang innocent. Alors arriva ce que nous vous avons annoncé en vous prêchant la parole de vérité, ce qu'ont défini les évêques prédestinés selon la tradition qu'ils avaient reçue de leurs prédécesseurs en remontant jusqu'à l'enseignement du Seigneur Jésus-Christ et de ses apôtres qui avaient dit : « Au commencement était le Verbe et le Verbe n'a jamais cessé d'être en Dieu [1]. » Notre-Seigneur * Jésus-Christ a dit également : « Je suis en mon Père et mon Père est en moi [2]. » Et ailleurs : « Tout ce qui est à mon Père est à moi [3]. » Il veut dire l'Éternité, la préexistence, la divinité, la domination, la puissance. Arius se posa la question de savoir comment le Verbe est engendré par le Père et il prétendit que la génération ne se conçoit pas autrement qu'avec les souffrances et les angoisses qui, comme nous le savons par expérience, accompagnent la naissance

(* f. 53, r°. — * f. 53, v°.)

1. Joan., I, 1. — 2. Joan., XIV, 10. — 3. Joan., XVI, 15.

سال عن ذلك فجوابا له هو جواب اغريغوريوس التاولغس لاريوس لانه يقول هكذا وان
كنت يا هذا تسالنا كيف ولد وان كانت ولادة اعلى من كل صنف فخبرنا انت كيف خلق
حتى نجيبك بكيف ولد وقد اجاب بهذا الجواب يوحنا فم الذهب فى كتابه فى تفسير
الخليقة ولسنا ننكر وان كنا قد عرفنا بالدليل الواضح والخبر الصادق ان كلمة الله مولودة
من ذات الاب وانها ليست بمخلوقة انا لا نقف على كنه ميلادها من الاب كما انا
* نعلم ان الله خلق الخليقة ولسنا ندرى كيف خلقها فان مارى ممارى فى هذا الباب فليجاب * f. 54, r°.
بجواب الفاضل الاب اغريغوريوس فانه قاطع فى كل شعب تمحل وقد اكذب الاباء القول
بان قالت ان الابن مساويا للاب فى الجوهر لان اريوس يقول ان البارى ثلثة جواهر محللة
قديما هو الاب ومحدثا هو الابن والروح فاعلمتنا الايمة ان الابن مساويا للاب فى
الجوهر فانه موافق فى ذاته وان به كانت الخلائق كلها كما قال داوود النبى ان كلمة الله
قامت السموات وكل قواتها بروح فيه وقال الانجيل ان الكل كان بكلمة الله ولم يكن

corporelle. Si on nous pose la même question, nous donnons la réponse de Grégoire le Théologien : Toi qui nous demandes comment le Verbe a été engendré et si sa génération est supérieure à tout autre mode, explique-nous comment il a été créé pour te dire comment il a été engendré. C'est aussi la réponse de Jean Chrysostome dans le livre où il explique la création. Nous ne méconnaissons pas cette vérité, car nous savons, par des preuves claires et un témoignage véridique, que le Verbe de Dieu est engendré de la substance du Père, et qu'il n'est pas créé, et nous ne cherchons pas à pénétrer la manière dont il est engendré par le Père. Ainsi nous * savons que Dieu a créé le * f. 54, r°.
monde, mais nous ignorons comment il l'a créé. Et si quelqu'un veut discuter cette question, nous lui répondrons par l'argument du vénérable Père Grégoire qui a une valeur décisive contre tous les sophistes. Les Pères ont d'ailleurs montré la fausseté de cette doctrine en définissant que le Fils est consubstantiel au Père, tandis qu'Arius prétendait qu'il y a dans le Créateur trois substances distinctes : une primitive qui est le Père, une plus nouvelle qui est le Fils, et enfin l'Esprit. Mais les prélats nous ont enseigné que le Fils est consubstantiel au Père, car il a part à sa substance, et que toutes les créatures lui doivent l'existence selon cette parole de David le prophète : « C'est par la Parole de Dieu qu'ont existé les cieux et toute leur force par l'esprit de sa bouche [1]. » L'Évangile dit également que « tout a existé par la Parole de Dieu et que rien n'a été sans elle [2] ». L'apôtre Paul dit à son tour : « C'est par lui qu'a été créé l'univers, par son Fils qui est la splendeur

1. Ps. XXXII, 6. — 2. Joan., I, 3.

شيا من دونها وقال بولس الرسول ان به خلق العالمين بابنه الذى هو ضيا مجده وصورة ازليته وصورته * وشخصه * f. 54, v°.

فكلما ظنه على اريوس فهو بعينه ردا على اوناميس وشيعته اذ كان موافقا لاريوس فى القول بان كلمة الله مخلوقة

قال المومن من اجلنا نحن البشر ومن اجل خلاصنا نزل من السما وتجسد من روح القدس ومن مريم العذرى وصار انسانا

قال المفسر اعلمتنا الاباء السعداء فى هذه الصلاة انه ابن الله انما نزل من السما من اجلنا معشر البشر وانه لم يات من اجل الملايكة رفضتهم ملايكة الله وصارت لهم جزية لاواوه ذهابهم على خالقهم ومنعشهم الا انه بجوده وتحنّنه لصلاحهم بعث اليهم رسله وتابع ذيهم انبيائه يحذّرونهم عظيم ما ارتكبوه ويذكرونهم بنفيس ما جنوه ويوعدونهم على المعصية بالنار الموبدة والظلمة الخارجة فما ازدادوا * الا عتوا وطغيانا وتمردا وعصيانا فقتلوا الانبياء * f. 55, r°. ورجموا الاصفياء فتضاعفت اثامهم وثقلت اوزارهم فصرخت الانبياء ونادت الرسل النجباء

* f. 54, v°. de sa gloire, le miroir de son éternité, son image * et sa ressemblance [1]. »

La réfutation que l'on fait des erreurs d'Arius s'applique également à Eunomius (*Onamis*) et à ses partisans qui partageaient l'opinion d'Arius d'après laquelle la parole de Dieu est créée.

Le Fidèle : « A cause de nous, humains, et à cause de notre salut, il est descendu du ciel et s'est incarné par l'Esprit-Saint dans le sein de la Vierge Marie et il s'est fait homme. »

Le Commentateur : — Les bienheureux Pères nous enseignent dans cette invocation que le Fils de Dieu n'est descendu du ciel que pour nous, humains, et qu'il n'est point venu à cause des anges [2]. Les anges de Dieu avaient abandonné les hommes, mais il s'est fait leur rançon, car il a été touché de compassion en voyant leur conduite à l'égard de leur Créateur, et il les a relevés. En outre, dans sa bonté et sa sollicitude pour leur salut, il leur a envoyé ses apôtres, après ses prophètes [3], pour les avertir de la grandeur de la faute qu'ils avaient commise et leur rappeler l'énormité de leur péché, en les menaçant, s'ils étaient rebelles, du feu éternel et des ténèbres extérieures. Le seul résul- * f. 55, r°. tat fut un redoublement * d'orgueil, d'impiété, de désobéissance et de révolte. Ils tuèrent les prophètes, lapidèrent les saints; leurs iniquités redoublèrent et leurs péchés s'aggravèrent. Mais les prophètes élevèrent la voix, et les généreux apôtres en appelèrent au Créateur Miséricordieux, Puissant et Magni-

1. Hebr., I, 3. — 2. L'éth. met ici les p. 78 à 80. — 3. L'éth. ajoute ici un feuillet.

مستغيثين للخالق الرحيم والقادر العزيز فواحدا قال الرب قد هلك الخاطى واخر قال
تدركنا رحمتك عاجلا واخر قال قد ظللت كالنعجة الظالة فاطلب عبدك يا سيدى واخر
قال اعلمنى يا رب متى تاتينى وفى اى حين تجينى واخر قال الذى ياتى فليس يبطى
فلما سمع الرب صوت انبيائه وعلم انهم قد عجزوا عن الدوا وعظم الدوى احب ان لا
يذهبوا ضياعا فتداركهم بان نزل من السماء لخلاصهم وتجسد من مريم العذرى ومن روح
القدس ولم يكن نزوله الان شاكلا كما ذكرته الكتب من انه قال لموسى اننى نزلت
* لاخلص شعبى من ايدى المصريين وقوله هوذا نزل فنظر فى صياح اهل سدوم وغامورا * f. 55, v°.
ولا مشابها لنزوله الى العليقة[1] التى كلم الله موسى منها وانما نزل بان لبس جسد ادم الذى
نزل به واخطى وكان تجسده من اطهر بنى ادم جسما واكرمهم حسبا واشرفهم نسبا مريم
البتول الذى اصطفاها وانتخبها ونظفها من الاوساخ الدنيانية ولم يخطر على قلبها ارتكاب
معصية ولا مقارنة خطية ثم طهرها بحلول روح القدس عليها وخلق منها جسما اتحد به

1. السخرة (?).

fique. L'un dit : « Que le Seigneur fasse périr le pécheur [1]. » Un autre ajoute : « Ta miséricorde nous préviendra [2]. » Un autre dit : « J'ai erré comme une brebis égarée; cherche ton serviteur, ô Seigneur [3]. » Ou encore : « Apprends-moi, Seigneur, quand tu viendras à moi et en quel temps tu me visiteras. » Un autre dit à son tour : « Il viendra et il ne tardera pas [4]. » Alors le Seigneur, entendant la voix de ses prophètes, et sachant qu'ils étaient impuissants à procurer le remède, mais qu'au contraire le mal augmentait, ne voulut pas laisser perdre les hommes, mais il répara leur condition en descendant du ciel pour les sauver et en s'incarnant dans le sein de la Vierge Marie par l'opération du Saint-Esprit. Sa venue n'a pas été une descente figurée comme celles dont parlent les Livres Saints, quand par exemple le Seigneur dit à Moïse : « Je suis descendu * pour sauver mon peuple des mains des Égyptiens [5] » ; ou * f. 55, v°.
encore : « Il descendit et il considéra le cri des habitants de Sodome et de Gomorrhe [6]. » Ce n'est pas non plus comme la descente du Seigneur au milieu du buisson d'où il appela Moïse [5]. Mais il descendit en se revêtant d'un corps humain, comme celui qu'avait eu le premier homme et dans lequel il avait péché. Il s'incarna chez celle des descendantes d'Adam qui avait la plus grande pureté corporelle, qui était la plus élevée en mérite, et la plus noble par la race, la Vierge Marie, qu'il choisit, élut et purifia des souillures de ce monde. Aucune pensée de désobéissance ou qui tendît quelque peu au péché ne pénétra jamais dans son cœur. Ensuite il la sanctifia en faisant descendre l'Esprit-Saint en elle et il forma d'elle un corps auquel il s'unit et

1. Ps. CXLIV, 20; cf. CXXXVIII, 19; Eccl., V, 7. — 2. Ps. LXXVIII, 8. — 3. Ps. CXVIII, 176. — 4. Habac, II, 3. — 5. Ex. III, 8. — 6. Gen. XVIII, 21.

واحتجب فيه وانما تجسد من بنى آدم ولم يتجسد من الملايكة السماين لانه انما اتى لخلاص البشريين وان الملايكة لا يصبرون على عظم المحنة والتجربة ولهم الغيرة على ما يرونه من معاصى الله فتجسد الابن من البشر وسار فى العالم السيرة الفاضلة وسلك الطرايق الحميدة واعلم البشريين انهم ان سلكوا ذلك * المسالك نجوا ولم يعطبوا ولم يحتج الى تجسم ما بجسمه لخلاصهم والكون معهم ووفى ما يقول النبى ارميا ان الله سينزل على الارض ويمشى بين الناس * f. 56, r°.

ومعنى قولهم وتجسد من روح القدس يريدون ان روح القدس تولى خلق الجسم من مريم بموافقة الاب والابن هكذا اخبر المفسرون وبهذا القول تقول المومنين ولم يخالف احد من اهل مذاهب النصارى هذا التاويل ولعل قول النبى ارسل روحه فخلق هو هذا المعنى بعينه وانه اراد ان ينبينا بان روح القدس يخلق وان الامر ليس كما قال واليطس انه انزل جسده من السماء بل تجسده كان من مريم البتول

وقالوا وصار انسانا يعنون انه تجسد وصار انسانا تاما كاملا حيوانا ناطقا مايتا وانه لم

dans lequel il voila sa divinité. Il a pris un corps dans la descendance d'Adam et il n'a point pris la nature des Anges célestes, parce qu'il est venu pour sauver les hommes et parce que les anges n'ont pas à supporter tant d'épreuves et de tentations et parce qu'ils sont pleins de zèle contre ceux qui se révoltent contre Dieu. Le Fils de Dieu a pris un corps humain; il a suivi dans le monde le chemin de la perfection et il a marché dans les voies du
* f. 56, r°. bien. Il a appris aux hommes qu'en suivant les mêmes * voies ils seront sauvés et ne périront pas. Il n'avait pourtant pas besoin, pour sauver les hommes, de s'incarner et d'habiter avec eux. Mais il a accompli cette parole du prophète Jérémie :« Dieu descendra sur la terre et il marchera au milieu des hommes. »

Par cette expression : « Il s'est incarné par l'opération du Saint-Esprit », les Pères ont voulu dire que l'Esprit-Saint s'est chargé de créer le corps dans le sein de Marie avec la coopération du Père et du Fils. Telle est l'interprétation des commentateurs et tel est le sentiment des fidèles qui n'a trouvé aucun contradicteur chez les différentes sectes chrétiennes. Cette parole du prophète : « il a envoyé son Esprit et il a créé[1] », s'applique sans doute à la lettre au cas présent et le prophète a voulu nous apprendre que l'Esprit-Saint a créé le corps contrairement à l'erreur de *Ouâlitos* (Valentin) qui prétend que le Fils de Dieu a apporté son corps du ciel. La vérité est qu'il s'est incarné dans le sein de Marie la Vierge.

Par la formule : « Il s'est fait homme », les Pères ont voulu dire qu'il a

1. Ps. CIII, 30.

يتجسد بجسد بلا نفس ولا عقل كما يقول ابوليناريوس بل تجسد * بجسد ذى نفس * f. 56, v°.
وعقل لان الانسان انما صار انسانا لانه مركب من جسد وعقل ونفس ولو لم يكن هكذا
لم يكن انسانا وكان جسما كساير الاجسام المايتة والجامدة التى فى عالم الكون والفساد
وكان خلاصه لهم الآن على الوجه الذى قلناه من الظهور لشعبه والاستعلان لعبيده فى
صورة ابيهم آدم فلما اكمل البر كله ووفى بالشرايع المفروضة والرسوم المحدودة ابان لهم
ما كان عنهم مكتوبا وانباهم بما كان من دونهم مستورا وعلّمهم انه ربهم ومالكهم وانه انما
اتى لاستنقاذهم من يد العدو اللعين وشرع لهم الشرايع الكاملة التى كل من عمل بهم
حيي ليست كالشرايع القديمة الذى قال انى اعطيتكم لقساوة قلوبكم شرايع ليست حسنة
ووصايا لا تحيون بها فاما هذه الوصايا والشرايع فاستعمالها نجاتكم وحياتكم كما قال فى انجيله
المقدس * ان وصاياى هى الحياة الخالدة وقال ان كلامى روح وحياة وحقق عندنا انه لم * f. 57, r°.
يفوض امرنا الى ملاك يخلّصنا ولا الى بشرى يحيينا اذ كان البشريون لا يقدرون على
مثل معالجة الداء الذى دهانا والمرض الذى حل بنا ونبانا بذلك اشعيا النبى فقال هو ليس

pris un corps et est devenu un homme complet et parfait, un animal raisonnable et mortel; qu'il n'a pas pris un corps sans âme et sans intelligence * comme le prétend Apollinaire, mais qu'il a pris un corps avec une âme et une intelligence, parce que l'homme n'est homme que s'il a un corps avec une intelligence et une âme, et s'il n'était pas ainsi, il ne serait pas homme. Son corps était comme tous les corps mortels et consistants qui sont dans le monde corruptible. Il leur apporta le salut, de la manière que nous avons dit, en se montrant à son peuple et en se manifestant à ses disciples dans la forme de leur père Adam. Quand il eut accompli toute la justice et satisfait aux lois et aux prescriptions, il leur expliqua ce qui était écrit à leur sujet, et leur dévoila ce qui leur était caché. Il leur apprit qu'il était leur Seigneur et leur Maître et qu'il n'était venu que pour les sauver des mains de l'ennemi maudit. Il leur donna les lois de perfection dont l'accomplissement donne la vie, non comme les anciennes lois dont il a dit [1] : « Je vous ai donné, à cause de la dureté de votre cœur, des lois imparfaites et des préceptes par lesquels vous ne vivrez pas. » Tandis que l'accomplissement de ces nouveaux préceptes et de ces nouvelles lois sera votre salut et votre vie, comme il dit dans son saint Évangile * : « Mes préceptes sont la vie éternelle [2]. » Ou encore : « Ma parole est esprit et vie [3]. » Nous avons la certitude qu'il n'a pas confié à un ange le soin de nous sauver ni à un homme la mission de nous vivifier,

(* f. 56, v°. ; * f. 57, r°.)

1. Matth., xix, 8; Marc., x, 5. — 2. Joan., xii, 50; cf. Matth., xix, 17; Luc., x, 25 ss. — 3. Joan., vi, 64.

ملاك ولا شفيع لكن الرب الذى يخلصنا اتى وخلصنا وقال المعلم تاوفيلس انه لم يكن مع البشريين الثمن الذى اشترينا به ويفيدنا باداية

وقد نزل نسطور ومعلماه تودريس ودروديس وغلطا غلطا فاحشا فى قولهم ان المخلص لنا والمتولى لحياتنا انسانا بشرى ولا ادرى كيف حسدوا على رد هولاء الا انهم السعدا فى قولهم ان ابن الله المولود قبل كل الدهور هو الذى نزل لخلاصنا * وتولى استنقاذنا من يد عدونا وقد تقدمت الانبياء فشهدت لهم بمثل ما شهد المعلمين فقالوا خلاص الانسان باطل وملعون من يتوكل على الانسان وقال احدهم بالقول الفصيح انى لست اخلصهم بسيف ولا عصا ولكن بالرب الههم وقال هذا النبى الذى ضربنا هو الذى يشفينا والذى كسرنا هو يضمدنا وايضا قال الله انا الله ربك الذى اصعدتك من ارض مصر لا تعرف اله غيرى لانه ليس مخلصا غيرى انا اله الذى مسستك وقال داوود النبى طاطا السموات ونزل

car les hommes sont impuissants à guérir le mal dont nous sommes atteints et la maladie qui nous a envahis. C'est ce qu'a prédit le prophète Isaïe quand il a dit : « Ce n'est pas un ange ni un intercesseur, mais c'est le Seigneur qui nous sauvera : Il viendra et il nous sauvera [1]. » Théophile [2] le Docteur dit à ce sujet : « Il n'est pas entre les mains des hommes le prix par lequel nous avons été rachetés et dont le paiement nous a été salutaire. »

Nestorius parut avec ses deux maîtres *Todris* (Théodore) et *Droudis* (Diodore). Ils commirent une erreur abominable, prétendant que le Sauveur, celui qui avait mission de nous donner la vie, n'était qu'un homme et rien de plus. Je ne connais pas d'autre manière de les réfuter que de répéter la formule des bienheureux Pères d'après laquelle c'est le Fils de Dieu, engendré
* f. 57, v°. avant tous les siècles, qui est descendu pour nous sauver * et s'est chargé de nous délivrer de la main de notre ennemi. Avant eux les prophètes étaient venus et avaient rendu un témoignage semblable à celui des Docteurs en disant : « Le salut qui vient de l'homme est vain, et maudit soit celui qui se confie à l'homme. » L'un d'eux dit clairement : « Je ne les sauverai point par l'épée ni par la verge, mais par le Seigneur leur Dieu [3]. » Et ce même prophète dit encore : « Celui qui nous a frappés, c'est lui qui nous guérira, et celui qui nous a brisés, c'est lui qui nous pansera [4]. » Dieu dit ailleurs : « Je suis le Seigneur ton Dieu qui t'ai fait monter de la terre d'Égypte, tu ne connaîtras pas d'autre Dieu que moi, parce qu'il n'y a pas d'autre Sauveur que moi : c'est moi le Dieu qui t'ai touché [5]. » David le prophète dit à son tour : « Il a incliné les cieux et il est descendu [6]. »

1. Is., xxxv, 4; lx, 16. — 2. Éth. : Paul. — 3. Os., i, 7. — 4. Os., vi, 2. — 5. Ex., xx, 5 ss. — 6. Ps. xviii, 10.

واذ جعلوا خلاص العالم ببشرى ازالوا عناية الله بخلقه وذهبوا عن قول هولاء الايمة وقول الانبياء والمعلمين اذ قالوا ان ابن الله الذى صفاته انه مولود من الاب قبل كل الدهور وانه مساوى للاب فى جوهره وذاته وانه * مولود ليس بمخلوق وهو النازل من السماء لخلاصنا وما احسن ما فعل المعلمون اذ سموا نسطور عابد الانسان لانه زعم ان خلاصه ببشرى قد استحق عليه العبادة وجبّ له الربوبية والالهية لانه خلاص بنى ادم وخلصهم واستنقذهم وانه قد اجلس على كرسى ليدين الاحياء والاموات وانه ابن الله بالمحبة وبالنعمة وبالكرامة ولم يصغ الى قول الله تبارك انى لست اعطى كرامتى لاحد وقوله الرب الهك وحده فاسجد ولو وجب عبادة بشرى لوجبت عبادة البشر اجمعين واجاز ان يعبد الخالق والمخلوق المذم من اجل ذلك أن يعبد الله والسماء لانه مخلوقة او يعبد الله والحمار والثور لانهما مخلوقان ولا فرق بين عبد مخلوق وبين عبادة الاوثان لانهم عبدوا المخلوقين كما قال التاولوغس * فى كتابه الثالث فى التالوجيا فان كان الآن بحسب قولك ايها المفترى روح القدس مخلوقا فقد احببت ان تكون وحدك وثنيا اذ كان بولس

* f. 58, r°.
* f. 58, v°.

Mettre dans un homme le salut du monde, c'est anéantir la Providence de Dieu sur ses créatures et s'écarter des formules de ces prélats et du langage des prophètes et des docteurs qui ont déclaré que c'est bien le Fils de Dieu, né du Père avant tous les siècles, de même essence et de même substance que le Père, * engendré et non créé, qui est descendu du ciel pour nous sauver, et rien n'est plus juste que la qualification d'adorateur d'un homme attribuée par les docteurs à Nestorius puisqu'il prétendait que son salut était l'œuvre d'un homme, auquel il attribuait l'adoration (tout en lui déniant le souverain domaine et la divinité), parce qu'il est le Rédempteur des hommes qu'il a sauvés et délivrés, parce qu'il a été établi sur le trône pour juger les vivants et les morts, et parce qu'il est Fils de Dieu par l'amour, la grâce et l'honneur. Ainsi Nestorius ne prend pas garde à cette parole de Dieu (qu'il soit béni) : « Je ne donnerai ma gloire à personne[1] » ; pas plus qu'à cette autre : « Le Seigneur ton Dieu est un, adore-le[2]. » Si l'on devait adorer un homme, on devrait conséquemment les adorer tous et il permet ainsi d'adorer le Créateur et la créature. Il en résulterait cette abomination qu'on adorerait comme dieu le ciel, parce qu'il est créé, et que l'on rendrait les honneurs divins à l'âne et au bœuf, parce qu'ils sont aussi des créatures. Or il n'y a pas de différence entre le culte de la créature et le culte des idoles, car dans les deux cas c'est l'adoration des créatures, selon * l'expression du Théologien au troisième livre de sa Théologie. Si maintenant tu viens prétendre, ô séducteur, que le

* f. 58, r°.
* f. 58, v°.

1. Is., XLII, 8. — 2. Deut., VI, 4.

الرسول يقول موبخا لجهالتهم سجدوا وعبدوا الخليقة دون الخالق ولو جسر نسطور على ان
يقول انه لا يعبد هذا الابن الجالس على كرسى فوق الملايكة والمسلطون والارباب وكل
اسم يسمى فى هذا العالم والعالم المزمع لكان لقول الرسول دافعا وعلى غير النص عاملا
الا ان النص والتوفيق اضطره الى القول بعبادة المخلص ولقد قال لما دهمته الحجج انا
اعبد الظاهر من اجل الخفى والملبوس من اجل اللابس فاما على بن عبيد البنا مطران
دمشق فانه قد تحير وتغير لما راى وراهم بزّ عمدة تفسير هذه الامانة فمرة قال ان
المسيح هو انسان ومرة يقول * انه الكلمة ورام يرى ان قول الاباء وصار انسانا يدل * f. 59, r°.
على الجوهرين الذى قال بهما نسطور وتسبب معلما لنا عظيم القول جليل المحل ولو لا
ان المسيح له المجد امرنا ان لا نجازى المسى بالسية لاقتصنا لمعلمنا وصانع معنا كل
الخيرات ولو كان كلام بن عبيد الذى رام ان يبين به ان كان المسيح جوهران فى هذه
المواضع كلاما يعدونه او فيه ادنى شبهة او اضعف حجة امسحناه وبينا فساده الا ان جميع

Saint-Esprit est une créature, je désire que tu sois seul dans cette erreur. En second lieu l'Apôtre Paul dit en blâmant l'infidélité des païens : « Ils se prosternèrent devant la créature et l'adorèrent à la place du Créateur. » Si Nestorius avait osé dire qu'il n'adorait pas ce Fils qui siège sur le Trône, au-dessus des Anges et des Puissances, des Dominations et de tout nom sur cette terre et dans le monde éternel, il aurait contredit la parole de l'Apôtre et altéré son texte, tandis que ce texte et son interprétation obvie l'ont obligé à parler de l'adoration du Sauveur. Mais quand on le pressait d'arguments, il répondait : « J'adore ce qui paraît à cause de ce qui est caché, et le vêtement à cause de celui qui le porte. »

Quant à Ali ibn-Obeïd al-Banâ, évêque de Damas, il a été comme frappé de vertige et d'égarement en outrant la pensée des Pères et il a détruit les bases sur lesquelles est fondée l'interprétation du symbole affirmant tantôt que
* f. 59, r°. le Christ est homme, tantôt * qu'il est le Verbe; il voudrait démontrer que cette parole des Pères : « Et s'est fait homme », est une preuve de la dualité des natures dont parle Nestorius. Il a joué au Docteur grandiloquent et important. Si le Christ (gloire à Lui) ne nous avait pas défendu de rendre le mal pour le mal, nous aurions vengé notre maître et notre bienfaiteur. Si les passages où Ibn-Obéïd veut démontrer la dualité de nature dans le Christ, présentent une parole digne d'être notée, tant soit peu spécieuse ou renfermant une trace de preuve, nous l'avons déjà réfutée et nous en avons démontré la fausseté. Mais l'on vit sans peine que sa doctrine est fausse et erronée,

ما اتى به يبين ببديهة العقل انه خطا وضلال [1] وعلى انه لا يريد بقوله لحجة احتج بها ولا علة اعتل بها بل اقاويله كلها معراة بالاحتجاج والبرهان

فقد تبين خطا بن عبيد وفساد رايه وظلمة عقله فى مواضع كثيرة من كتبنا ولا باس ان نريكم هاهنا * ضعفه فى الجدال وذهابه عن صناعة اهل الكلام فنقول على هذه الوجه * f. 59, v°.
خبرنا ياابن عبيد ان كان المسيح جوهرين كما زعمت متبعا لصاحبك نسطور اليس احد الجوهرين ازلى والاخر زمنى فلا بد من قوله نعم يقال له فالجوهر الازلى مسيح فان قال نعم نقض الديانة للنسطور جميعها وقلعها باجمعها وهدمها من اصلها وان قال ان الجوهر الازلى ليس هو المسيح قيل له فالجوهر الزمنى هو المسيح فان قال نعم فهو احد اقاويله التى قلنا لكم انه قد اخلط فيها مرة يجيب نعم ومرة يجيب لا قيل له فان كان الجوهر الزمنى هو المسيح فقول الاباء انا نومن برب واحد يسوع المسيح بن الله الوحيد المولود من الاب قبل كل الدهور فان اجاب الى ذلك كفر اذ رد قول الاباء

1. طلال.

et qu'il ne veut pas discuter ni même donner des prétextes. Tous ses discours sont dépourvus d'arguments et de preuves.

L'erreur de Ben-Obéïd, la perversité de sa doctrine et l'obscurité de son intelligence sont démontrées dans un grand nombre de nos livres et rien ne s'oppose à ce que nous exposions ici * la faiblesse et la maladresse de son * f. 59, v°.
esprit dans les discussions. Nous plaçant donc à ce point de vue nous disons : « Si le Christ a deux natures comme tu le prétends, ô Ibn-Obéïd, selon les enseignements de ton maître Nestorius, l'une de ces deux natures n'est-elle pas éternelle, tandis que l'autre est temporelle? » Il doit nécessairement répondre par l'affirmative. Nous lui demandons alors : « La nature éternelle est-elle le Christ? » S'il répond : « Oui, » il renverse le système de Nestorius [1], il l'extirpe entièrement et le détruit jusqu'à la racine. Si au contraire il dit que la nature éternelle n'est pas le Christ, on lui répond : « Alors c'est la nature temporelle qui est le Christ. » S'il répond oui, c'est précisément une de ses échappatoires dont nous avons parlé grâce auxquelles il produit la confusion et répond comme il lui plaît tantôt « oui » et tantôt « non ». On lui répond dans ce cas : « Si la nature temporelle est le Christ, que devient cet article des Pères : Nous croyons en un seul Seigneur Jésus-Christ, Fils du Dieu unique, né du Père avant tous les siècles? » S'il essaie de répondre à cette objection, il fait acte d'infidélité en rejetant la parole des Pères qui, d'après le témoignage des plus éminents et des plus saints de son

1. Éth. : Arius.

* f. 60, r°. الذين شهدوا اهل نحلته بفضلهم وقدسهم * وانهم انما نطقوا بهذه الامانة عن قول المسيح وتاييده وهدايته وان ترك هذين القولين ورجع الى قول اصحابه ان المسيح هو الجوهران وان احدهما لا يسمى مسيح دون الاخر شهد على نفسه بكذبه على هذه الامانة فى تفسير ما فسد فيها وخوطب بجميع ما خاطبنا به النسطورية فى كتابنا الذى الفناه فى الرد عليهم فى طريق المقايسة والمناظرة وقيل له اذ كان والمسيح جوهران وكان الها وانسانا قديما ومحدثا (ولا) [1] كنت تسمى القديم مسيحا ولا تسمى المحدث ايضا فرادى مسيحا وانك انما تسمى هذين الجوهرين مسيحا عند اتحادهما كما انكرت من قول اصحاب الجزء الذين قالوا انا لا نسمى الجزء الواحد طويلا والجزء الاخر طويلا حتى اذا اجتمعا صار منهما طويلا * فان قال انه محال ان يكون مجى من لا طويل ولا طويل طويلا قيل له ومحال * f. 60, v°.
ان يجى من لا مسيح ولا مسيح مسيحا ويقال له ان كنت لا تسمى المسيح مسيحا الا عند اتحاده فما يصنع بقول الانبياء اذ قالوا ان مسيح ياتى وسموه قبل مجيه مسيح فالمدة الطويلة فان اجاز تسميته مسيحا قبل اتيانه كما سمته الانبياء نقض قوله وقول اهل

1. Le contexte exige la négation لا, bien qu'elle ne se trouve pas dans le manuscrit.

* f. 60, r°. propre parti, * n'étaient, en composant ce symbole, que les porte-parole du Christ qui les assistait et les dirigeait. S'il renonce à ces deux affirmations pour revenir au langage de sa secte d'après lequel il y a dans le Christ deux natures et que le nom de Christ n'est pas donné à l'une sans l'être en même temps à l'autre, il témoigne contre lui-même qu'il a faussé le symbole en l'interprétant d'après les altérations qu'on lui a fait subir, et on peut lui appliquer les paroles que nous avons adressées aux Nestoriens dans le livre que nous avons composé pour les réfuter par la méthode de comparaison et de discussion. Nous lui disons donc : « Si le Christ a deux natures, s'il est Dieu et homme, éternel et temporel, si tu ne donnes pas à l'éternel le nom de Christ pas plus qu'au temporel pris isolément, mais si au contraire tu ne donnes le nom de Christ à ces deux natures qu'après leur union, tu refuses d'admettre l'argument *de la partie* d'après lequel deux parties qui ne sont longues ni l'une ni l'autre engendrent la longueur par leur réunion. »
* f. 60, v°. * S'il objecte qu'il est absurde que deux parties dont ni l'une ni l'autre n'est longue produisent la longueur, nous lui répondons qu'il est également absurde de prétendre que le Christ résulte de deux natures dont ni l'une ni l'autre n'est le Christ. Nous lui faisons encore la remarque suivante : « Si tu ne donnes le nom de Christ qu'après l'union des deux natures, que fais-tu de la parole des prophètes qui disent que le Christ vient et l'appellent de ce nom longtemps avant sa venue ? « S'il a été permis de l'appeler ainsi avant sa venue, comme l'ont fait les prophètes, c'est la réfutation directe de ce qu'il avance avec ceux

فرقته ان المسيح لا يجوز ان يسمى مسيح الا ان عند اتحاده وان اياه رد قول الانبياء فى تسميتهم له مسيحا قبل اتيانه للعالم واتحاده من مريم البتول وكلما لزم النسطورية فى قولهم بالجوهرين لازم للاون صاحب الملكية وماروں رييس المارونية بالدليل على صحة قولهم بان المسيح جوهران اقنوم واحد وكل حجة يحتجون * بها ان جوهرين اتحدا بهما * f. 61, r°.
فكان منهما اقنوما واحدا فليكن حجتهم على ان الجوهرين لما اتحدا صارا جوهرا واحدا

وسيبين لكم من كتب الايمة النجباء ما يدلكم على بطلان دعاوى هذه الفرق على المسيح وتصحيح ما يذهب اصحابنا اليه المحقون فى غير هذا الكتاب فلناخذ الآن مما قصدنا له من تفسيرنا امانة ابائنا الصادقين ومعلمينا المحققين

قال المومن وصلب من اجلنا على عهد بيلاطس البنطى وتألم وقبر وقام فى اليوم الثالث كما فى الكتب قال المفسر قد بينا فى تفسيرنا للفصل الذى قدم السبب الذى له تجسم ابن الله المولود قبل الدهور والتجسد من مريم العذرى وانه انما اتى لخلاصنا * من عدونا واستنقاذنا من يد شانينا وكان غرامة لنا بالصليب الذى احتمله عنا وصبر عليه من * f. 61, v°.

de sa secte : que le nom de Christ ne doit être donné qu'après l'union des deux natures, et il appert qu'il contredit la parole des prophètes qui l'ont appelé Christ avant sa venue dans le monde et son union avec notre nature dans le sein de la Vierge Marie. Toutes les raisons qui ont amené les Nestoriens à parler de deux natures sont précisément les mêmes dont Léon, chef des Melchites, et Maron, chef des Maronites, se sont servis pour démontrer la vérité de leur axiome : Que dans le Christ il y a deux natures et une seule personne. Or tous les arguments par lesquels ils veulent prouver * que de l'union des deux * f. 61, r°.
natures résulte une seule personne, établissent seulement que les deux natures, en s'unissant, deviennent une seule nature.

Vous trouverez dans les livres des illustres évêques la démonstration évidente de la fausseté des arguments de ces sectes concernant le Christ et de la vérité de la doctrine de nos coreligionnaires comme nous l'établissons dans un autre livre. Nous nous contentons pour le moment de ce qui est conforme à notre but, qui est d'expliquer la foi de nos Pères véridiques et de nos docteurs irréfragables.

Le Fidèle : « A été crucifié à cause de nous sous Ponce Pilate, a souffert, a été enseveli et est ressuscité le troisième jour selon les Écritures. »

Le Commentateur — : Nous avons expliqué, dans notre commentaire de l'article précédent, la cause pour laquelle le Fils de Dieu, né avant tous les siècles, s'est incarné et est né de la Vierge Marie, et comment il est venu pour nous sauver * de notre ennemi et nous délivrer de la main de celui qui * f. 61, v°.

اجلنا وذلك ان ابانا آدم لما كان اكله من الشجرة سبب هلاكه وهلاك ولده من بعده حتى صاروا ماسورين فى الخطية وكان لا بد من تخليصهم على الوجه الذى يليق بعدله وحكمته وانه لم يحب ان يقهر ابليس بسلطته وقوته ولكنه لما سار السيرة العادلة واكمل الناموس والشريعة ولم يخط ولا وجد فى فيه كلام الغش وقضى عن ادم دينه اسلم نفسه لمحاربة عدوه بالافعال الجميلة والاعمال الحسنة فحين راى العدو انه لم يقدر على استمالته ولا امكنه حيلة فى تجربيه جمع اليهود اصحابه وشيعته ووثبوا على المخلص وادعوا عليه الدعا الباطلة وصلبوه على عود خارج المدينة فكان بصلبه نجاة العالم وخلاصه كما كان بصلب الحية النحاس * خلاص بنى اسرايبل لما لسعتهم الحيات فى البرية والنجاة من سمومها وضورها هكذا كان خلاص العالم من لسع الافاعى الخفية ابليس وجنوده بهذا المصلوب ونجوا به من سمومها القاتلة وافعاله المهلكة * f. 62, r°.

وكان هذا الصلب على عهد يلاطس البنطى عامل ملك الروم على الشام وانما ذكرتنا

nous hait et comment il a été notre rançon sur la croix qu'il a subie à cause de nous et sur laquelle il a souffert pour nous. Car notre père Adam, ayant mangé du fruit (défendu), causa sa propre perte et celle de sa postérité, en sorte que ses descendants étaient esclaves du péché. Il fallait les sauver tout en satisfaisant à sa justice et à sa sagesse, mais il ne voulait pas triompher du démon par sa puissance et sa force. C'est pourquoi, ayant suivi la voie de la justice et accompli la loi et les préceptes, ayant évité tout péché, et aucune parole trompeuse ne s'étant trouvée dans sa bouche, il acquitta la dette d'Adam et se donna lui-même pour combattre l'ennemi par de bonnes œuvres et des actions honnêtes. L'ennemi, voyant qu'il ne pouvait se le concilier et que les ruses de ses tentations étaient inefficaces, réunit les Juifs, ses disciples et ses partisans; ils s'insurgèrent contre le Rédempteur, portèrent contre lui de fausses accusations et le crucifièrent sur le bois hors de la ville. Son crucifiement fut le salut du monde et sa rédemption comme le crucifiement du serpent d'airain avait été * le salut des Israélites mordus par les serpents dans le désert, et le remède contre leur venin et leur voracité. C'est ainsi que le salut du monde contre les morsures des vipères cachées, le diable et ses satellites, est dans le crucifié. C'est par lui que les hommes sont préservés de leur poison mortel et de leurs œuvres pernicieuses. * f. 62, r°.

Le Sauveur fut crucifié sous Ponce Pilate, gouverneur de Syrie pour l'empereur romain. Les Pères nous ont rappelé l'époque où ces événements eurent lieu pour que l'on conservât chez tous les peuples et dans toutes les

الاباء بالزمان الذى كان ذلك ليكون محفوظا عند الامم فى اقطار الدنيا والوقت الذى اتى فيه المسيح لخلاص البشر

وقالوا وتالم وقبر ليبطلوا من قال انه لم يتالم بالحقيقة وان ذلك كله انما كان خيلولة وحسبان وهو اوطاخى واللبنان اسقفا سقرسوس وقبلهم اصحاب مانى وواليطس وابن ديصان ونظراوهم وليعلمونا انه صلب وتالم بالحقيقة ولو كان انما صلب وتالم لا فى الحقيقة لكن على جهة الخيلولة والحسبان وانه لم يخلصنا بالحقيقة * فاما ما ذهب اليه نسطور من ان * f. 62, v°.
المصلوب المتالم من اجلنا انسانا والاباء قد ابانت بطلان هذا القول بقولها انه نزل من السماء لخلاصنا وصلب وتالم فان كان النازل لخلاصنا وصلب وتالم فان كان النازل لخلاصنا انسان فهذا هو المحال وان كان النازل من السماء هو المولود قبل كل الدهور فليس المتولى لخلاصنا انسان فان كان المتولى لخلاصنا انسان والنازل اذن من السماء لم ينزل لخلاصنا ان كان خلاصنا بانسان

ومن الدليل الواضح على ان المتولى لخلاصنا ليس هو انسان قول الاباء من اجلنا

contrées de la terre le souvenir du temps précis dans lequel le Christ est venu pour sauver les hommes.

Les Pères ont dit : « A souffert, a été enseveli », pour réfuter ceux qui prétendent qu'il n'a pas souffert réellement, mais que tout cela n'est qu'illusion et conjecture. Tels sont Eutychès et Al-Libnân évêque de Saqersous [1] et avant eux les disciples de Manès, de Valentin, de Ibn-Dissân et leurs pareils. Mais les Pères nous apprennent qu'il a été crucifié et a souffert réellement et que si son crucifiement et ses souffrances n'avaient pas été réels, mais seulement apparents et illusoires, il ne nous aurait pas sauvés réellement.

* Quant à l'opinion de Nestorius d'après laquelle celui qui a été crucifié et * f. 62, v°.
qui a souffert pour nous n'est qu'un homme, les Pères en démontrent l'inanité en disant qu'il est descendu du ciel pour nous sauver, qu'il a été crucifié et qu'il a souffert. Si celui qui est descendu du ciel pour nous sauver, qui a été crucifié et a souffert n'était qu'un homme, ce serait une absurdité. Si en effet celui qui est descendu du ciel a été engendré avant les siècles, celui qui a été chargé de nous sauver n'est pas seulement un homme. Car si le Sauveur n'était qu'un homme, celui qui descend du ciel n'en serait pas descendu pour nous sauver, puisque, dans l'hypothèse, notre salut serait opéré par un homme.

Une preuve évidente que notre Sauveur n'est pas seulement un homme est dans cette parole des Pères : « A cause de nous humains et à cause de notre salut, il est descendu du ciel. » Si dans ce passage il était question de deux,

1. Éth. : 'Elbân, évêque d''Aqrôsoûs = Julien, évêque d'Halicarnasse?

معشر البشرين ومن اجل خلاصنا نزل من السما ولو كان هاهنا اثنان كما قال نسطور
وديردوروس وتيدرس واحدا نزل من السما واخر ولد من العذرى لقالت الاباء ان المولود
* f. 63, r°. قبل الدهور * نزل من السماء وتجسد وصار انسانا وصلب الانسان وتالم الانسان وقبر ولم
يقل ان النازل صلب وتالم ونشق القول على النازل المولود قبل الدهور المساوى للاب
فى الجوهر فان صح قول نسطور ومعلميه ان مخلصنا بشرى فالويل لنا ان لم يتولى
خلاصنا خالقنا بل جعل خلاصنا الى غيره وسبب نجاتنا والحكم علينا الى مخلوق مثلنا
(والحكم علينا مثلنا)[1] ولم يقول ذلك منا وهذا القول يدخل لنسطور واصحابه فى قول
افلاطن ان الله يسوس الكليات دون الجزييات يعنى انه يتولى سياسة بعض خلقه ويدع ان
يسوس البعض وانه جعل سياسة البعض لبعض الى خلقه وقد صدق على افلاطن من الزمه
ان يكون البارى مجبلا غير جواد اذ عنى ببعض خلقه ولم يعن بالبعض الاخر وخلق
* f. 63, v°. البعض ولم يخلق البعض الاخر * لان من شأن الجواد ان يعم[2] النفع ومن قول الانجيل
ان شعر روسكم معدود كله عند البارى وانه لا يسقط منه واحده الا باذنه وقوله ايضا ان

1. Cette répétition des mots mis entre parenthèse est une faute de copiste. — 2. نعم.

comme le prétend Nestorius, ainsi que Diodore et Théodore, dont l'un serait descendu du ciel, tandis que l'autre serait né de la Vierge, les Pères auraient
* f. 63, r°. dit que celui qui est né avant tous les siècles * est descendu du ciel, s'est incarné et s'est fait homme, que l'homme seul a été crucifié et que l'homme seul a souffert et a été enseveli. Ils n'auraient pas dit que celui qui est descendu du ciel a été crucifié et a souffert, tandis qu'au contraire ils affirment ces deux choses de celui qui est descendu du ciel, qui est né avant les siècles et qui est consubstantiel au Père. S'il était vrai, comme le prétendent Nestorius et ses maîtres, que notre Sauveur n'est qu'un homme, ce serait un malheur pour nous que notre Créateur ne se fût pas chargé de notre salut, mais qu'il en eût confié le soin à un autre, et abandonné l'œuvre de notre Rédemption et de notre jugement à une créature comme nous. La doctrine de Nestorius et de ses partisans rentre dans le système de Platon d'après lequel Dieu gouverne les universaux mais non les parties, c'est-à-dire qu'il se charge du gouvernement d'une partie de ses créatures et abandonne le soin des autres, laissant à des créatures le soin d'une partie de ses œuvres. On reproche justement à Platon que, dans son système, on est obligé d'admettre que le Créateur est l'auteur des choses, mais qu'il n'est pas généreux puisqu'il prend soin d'une partie des créatures et ne s'occupe pas des autres, qu'il en a créé une partie
* f. 63, v°. et n'a pas créé les autres. * Or le concept de générosité exige que ses bienfaits soient étendus à tous les êtres. L'Évangile dit en outre : « Les cheveux de

الله يعطى طاير السماء غذاه وقوته ودليل على بطلان من قال ان الله يسوس الكليات دون الجزييات ويعنى بالاجناس والانواع دون الاشخاص ويفسخ قول من قال انه جعل خلاص العالم الى مخلوق

بل هو تبارك وتعالى المتولى لخلاصنا كما قال داوود النبى الرب مخلصى وقال ايضا مخلصى فى السماء والمستنقذ لنا من السماء ينقذنا من خطيتنا والقاضى عنا دين ابينا آدم والبادل نفسه دوننا وهو ربنا والهنا كما قال بولس الرسول ان المسيح مات وحيي وانبعث كى يكون ربا للاحياء والاموات وهو الفني تمسكن لاجلنا ولسنا الآن نعبد بشر * ولا نسبّح مخلوقا فان كان الرب واحد كما قال الرسول والايمان واحد فمن عبد بشريا مخلوقا كما فعل نسطور ومعلماه واهل فريقته فقد دخل الى عبادة الاوثان وجحد نعمة الرحمن ورد قول الرسول القايل وانتم عبيد الرب لا للبشر فمن قال ان هاهنا واحد نزل من السماء واخر تالم واخر ولد واخر لم يولد وواحد صلب واخر لم يصلب ولا شك من ان المولود * f. 64. r°.

votre tête sont tous comptés auprès du Créateur, il n'en tombe aucun sans sa permission [1]. » Et ailleurs : « Dieu donne à l'oiseau du ciel la nourriture et la force [2]. » Ce sont là autant de preuves établissant l'inanité du système d'après lequel Dieu gouverne l'ensemble sans les parties, c'est-à-dire les genres et les espèces sans les personnes, et la fausseté de la doctrine d'après laquelle Dieu aurait confié la rédemption du monde à une créature.

C'est Lui (qu'il soit béni et magnifié) qui s'est chargé de notre salut, comme dit David le prophète : « Le Seigneur est mon Sauveur [3] » ; et encore : « Mon Sauveur est dans le ciel et notre Rédempteur vient du ciel pour nous délivrer de notre péché [4]. » Ainsi celui qui acquitte pour nous la dette de notre père Adam, et qui se livre lui-même pour nous, c'est notre Seigneur et notre Dieu. Paul l'Apôtre dit à ce sujet que « le Christ est mort, a vécu et est ressuscité pour qu'il soit le Seigneur des vivants et des morts [5] ; et étant riche, il s'est fait pauvre à cause de nous ». Nous n'adorons donc pas un homme, * et nous ne rendons pas hommage à une créature. Si le Seigneur * f. 64. r°. est unique, selon la parole de l'Apôtre, la foi est également unique et quiconque adore un homme, simple créature, comme l'ont fait Nestorius et ses deux maîtres et ceux de sa secte, tombe dans l'idolâtrie, renie la grâce du Miséricordieux et contredit cette parole de l'Apôtre : « Vous êtes des serviteurs du Seigneur et non de l'homme. » Que l'on ne dise donc pas « que l'un est descendu du ciel et que l'autre a souffert, que l'un est né et que l'autre n'est pas né, que l'un a été crucifié et que l'autre n'a pas été crucifié », car il n'est pas douteux que celui qui est né de Marie soit le Christ

1. Matth., x, 30; Luc., xii, 7. — 2. Matth., vi, 26; Luc., xii, 24. — 3. Ps. xxiv, 5. — 4. Ps. xviii, 15. — 5. Rom., xiv, 9.

من مريم هو المسيح وهو المصلوب وبهذا يقول كل واحدا واخر نزل لخلاصنا مولود قبل الدهور فلسنا نشك ان المولود قبل الدهور مسيح واحد كما قالت الاباء آنفا

نومن برب واحد يسوع المسيح المولود من الاب قبل الدهور كما قال الرسول لا تقل فى نفسك من صعد الى السماء وانزل المسيح ولا من هبط الى * عمق الجحيم فاصعد * f. 64, v°.
المسيح افلا ترى ان الرسول كيف سمى الرسول النازل من السماء مسيحا واذا لم يكن الصاعد من الجحيم هو الكلمة المولود قبل كل الدهور فلم يثق الا ان يكون الصاعد هو الانسان وللانسان فليس هو عندهم المسيح وان كان عندهم مسيحا بالمولود قبل الدهور يسوع المسيح ليس هو مسيح فاذا لم يكن مسيح فلا وجه لقول القايل المسيح نزل من السماء لخلاصنا لان المسيح مولود من مريم ومحدث مخلوق زمنى مربوب وان قالوا المسيح اسم الاله والانسان قيل لهم فقد قال الرسول لا تقل من صعد الى السماء فانزل المسيح فالنازل الآن من السماء اله وانسان ام اله فقط ام انسان فقط فمن قولهم النازل

et qu'il ait été crucifié. C'est ce que tous affirment d'un accord unanime. « Un autre est descendu du ciel pour notre salut »; c'est celui qui est né avant les siècles. Et nous ne doutons pas que celui qui est né avant les siècles ne soit le Christ unique, comme l'ont dit précédemment les Pères.

« Nous croyons en un seul Seigneur Jésus-Christ, né du Père avant les siècles. » L'Apôtre dit à ce sujet : « Ne dis pas en toi-même : Qui est monté au ciel pour en faire descendre le Christ? pas plus que : Qui est descendu dans
* f. 64, v°. * les profondeurs de l'enfer pour en faire monter le Christ[1]? » Ne voyez-vous pas que l'Apôtre donne le nom de Christ à celui qui est descendu du ciel? Si donc celui qui monte de l'enfer n'est pas le Verbe né avant tous les siècles, la seule conclusion ferme est qu'il n'est qu'un homme et rien de plus, et ce n'est point là leur Christ; si d'autre part ils considèrent comme le Christ celui qui est né avant les siècles, Jésus-Christ ne serait pas le Christ, et, s'il n'est pas le Christ, il n'y a aucun sens dans cette parole : « Le Christ est descendu du ciel pour notre salut »; car le Christ, dans cette hypothèse, est né de Marie, il a eu un commencement, il a été créé dans le temps et il est subordonné. S'ils disent que le nom de Christ appartient à Dieu et à l'homme, nous leur répondons que l'Apôtre a dit : « Qui est monté au ciel et en a fait descendre le Christ? » Or celui qui descend du ciel est à la fois Dieu et homme, ou Dieu seulement, ou homme seulement. Ils disent qu'il est Dieu seulement. Nous leur faisons alors l'objection suivante : Si celui qui est descendu du ciel est Dieu seulement, Paul lui a néanmoins donné le nom

1. Rom., x, 6, 7.

اله فقط يقال لهم فاذا كان النازل الها فقط فقد سماه بولس مسيحا فلم لا يتبعوا الرسول فى
تسمية النازل من السماء مسيحا ويتبعونه * ايضا فى تسمية الصاعد من الجحيم مسيحا وانما * f. 65. r°.
تحتال النسطورية ليزول عنهم الاقرار بمسيحين وليس الى ذلك سبيل فهيهات ان يلج
الجمل فى سم[1] الخياط هاهنا وعالم الله تبارك نازل من السماء قد سماه بولس مسيحا
وسماه المعلمون مسيحا وقال يوحنا فم الذهب فى رسالته الى الميناء فلهذا هبط المسيح من
السموات كلها واتى لخلاصنا فاى بيان ابين من هذه واى برهان اوضح من هذا وهاهنا على
زعمهم مولود من مريم وهذا ابن داوود ابن ابراهيم وهو صلب وتالم ولطم وقبر فان كان
مسيح فقد ثبت ان هاهنا مسيحين واذ لم يكون مسيح فالمسيح اذن لم تلده مريم ولا
تألم عنا فان قالوا صلب بما هو انسان قيل لهم ما تعنون بقولكم صلب بما هو انسان
أتريدون ان الاله صلب بما هو انسان ومات الاله من حيث هو انسان أتريدون ان
* الانسان مات من حيث هو انسان واتقوا اهل الحق وتبغضوا نحلة نسطور وان قالوا * f. 65. v°.
صلب الابسان بما هو انسان بان جهلهم فان قالوا صلب المسيح بما هو انسان فنسكت

1. سمو.

de Christ; pourquoi ne suivent-ils pas l'Apôtre quand il appelle Christ celui qui est descendu du ciel, tandis qu'ils le suivent * quand il donne le nom de Christ à celui qui monte de l'enfer? Les Nestoriens ne font que chercher des échappatoires pour ne pas parler de deux Christs, mais ils ne peuvent y réussir. Prenons garde qu'en cette occasion le chameau ne pénètre dans le chas de l'aiguille. On sait que Dieu (qu'il soit béni) est descendu du ciel, que Paul l'a appelé Christ et que les Docteurs lui ont donné le même nom. Ainsi Jean Chrysostome dit dans sa lettre à *Al-Minâ* (Mennas?) : « C'est la raison pour laquelle le Christ est descendu du plus haut des cieux et est venu pour nous sauver. » Y a-t-il une explication plus claire et une preuve plus évidente que celle-là? Dans leur hypothèse, celui qui est né de Marie, qui est fils de David et fils d'Abraham, a été crucifié, a souffert, a été souffleté et a été enseveli. S'il est Christ, il est établi dans ce cas qu'il y a deux Christs. S'il n'est pas Christ, le Christ n'a pas été enfanté par Marie et n'a pas souffert pour nous. Quand ils font observer que le Christ a été crucifié comme homme nous leur demandons : « Que signifient ces paroles : « il a été « crucifié comme homme? » Voulez-vous dire que Dieu a été crucifié comme homme et que Dieu est mort comme homme, ou bien voulez-vous dire que * l'homme est mort en tant qu'homme? » Que ceux qui cherchent la vérité prennent garde et se prémunissent contre la secte de Nestorius : quand ses partisans disent que l'homme a été crucifié en tant qu'homme, ils font preuve d'absurdité. S'ils insistent en disant : « Le Christ a été crucifié en tant

(marginal notes: * f. 65. r°. ; f. 65. v°.)

قيل لهم صلب المسيح الذى هو انسان او هو الذى بزعمكم اله وانسان وان قالوا صلب
الذى هو اله وانسان بما هو انسان قيل لهم قد رددتم القول الى شى واحد هو لكم
صلب المعنى الذى هو اله وانسان بما هو انسان فذلك المعنى من حيث هو واحد لا
اثنان هل هو مسيح او غير مسيح فان كان مسيح فقد صلب الاله والانسان وان كان غير
مسيح فلم يصلب المسيح ويلزمكم ان تجيبونا عن قولكم لفظة مسيح يدل على اله
وانسان هل المعنى المسمى الها وانسانا جوهرا او عرض فان كان بعينه المعنى جوهرا فقد
صار المسيح جوهرا لا جوهرين وان كان المعنى عرضا فالمسيح عرض فهذا ما لا تجيبون
اليه لانكم * قد قلتم لنا ان المسيح اله وانسان فاشرتم الى مسمى لا الى مسمين ولا بد من * f. 66, r°.
ان يكون المعنى المسمى جوهرا او عرض وهذا ما لا سبيل الى العدول عنه الاباء لا حاجة
الى القول ان المسيح جوهر لا جوهران والا فقولوا صلب المعنين الذين هما اله وانسان
بما هما انسان وهذه عبارة كل لفظة منها محال لانكم لا تعلموا انه لا بد للاسماء من
مطابقة المعانى مهنا قلنا لكم قد عرفنا ما معنى قولكم مسيحا وهو اله وانسان فخبرونا

qu'homme et nous n'ajoutons rien », nous leur demandons : « Est-ce le Christ qui est homme ou celui qui, dans votre hypothèse, est Dieu et homme, qui a été crucifié? » S'ils répondent que c'est celui qui est Dieu et homme, mais qu'il a été crucifié en tant qu'homme, nous leur faisons l'observation suivante : Vous rapportez le mot « a été crucifié » à un sujet unique qui est Dieu et homme, mais seulement en tant qu'homme. Sur quoi vous fondez-vous pour lui donner le sens d'un sujet unique au lieu de deux sujets? Est-il Christ ou non Christ? S'il est Christ, celui qui est Dieu et homme a été crucifié; s'il n'est pas Christ, le Christ n'a pas été crucifié. Vous devez nous donner un éclaircissement au sujet de votre assertion d'après laquelle le mot Christ signifie Dieu et homme. Le concept qui dénote à la fois la divinité et l'humanité est-il substance ou accident? S'il est en lui-même substance, il en résulte que le Christ est une substance unique et non deux substances. Si au contraire ce concept est accident, le Christ n'est qu'un accident. Voilà
* f. 66, r°. un argument auquel vous ne pouvez répondre, car * vous nous avez dit que le Christ est Dieu et homme et vous n'avez désigné qu'un sujet et non deux. Il faut nécessairement que le sujet désigné soit substance ou accident; il n'y a pas moyen d'échapper à cette alternative. Aussi les Pères n'avaient pas besoin de dire que le Christ est une seule substance et non deux. S'il en était autrement vous devriez dire : Les deux êtres qui sont Dieu et homme ont été crucifiés en tant qu'homme. C'est là une explication dont chaque terme est absurde, car vous ne vous rendez pas compte que les mots doivent

اليس كل واحد من الاله والانسان جوهرا وبهذا وجب عندكم ان المسمى مسيح جوهرين فمن قولهم نعم يقال لهم فانا نقول انا ندع الاسم ونسل عن المعانى فاختاروا ما احببتم اما ان تقولون المعنى الذى هو اله وانسان صلب بما هو انسان فيكون المسيح معنى واحد لا معنيان او تقولون المعنيان اللذان هما اله وانسان * صلبا بما هو انسان فلا تصح هذه * f. 66, v°. العبارة فاما العبارة الاولى فيلزمكم ان تخبرونا عن الواحد اهو جوهرا او عرضا من حيث هو واحد واذا لم يكن عرضا فهو أذن جوهر وهذا هو ما هو اوضح من الشمس فازيلوا عن نفوسكم المغالطة بالاسماء فانظروا فى المعانى والتسميات التى عنها تبحث الفلاسفة والمتكلمون والنحويون

فاذا كان الان ما قلناه فى هذا الباب واضحا وكان قد بان خطا القايلين بان المسيح جوهران والقايلين بان المصلوب ليس هو النازل من السماء لخلاصنا وان اخر لم ينزل من السماء وانما ولد من امراة خلصنا وهولاء هم نسطور وتيدروس ودودريوس معلماه ولاون

s'adapter servilement aux concepts. Nous vous disons donc : « Nous connaissons le sens dans lequel vous prenez le mot Christ : il veut dire Dieu et homme. Mais dites-nous : chacun des deux concepts Dieu et homme ne signifie-t-il pas la substance? Vous devez donc reconnaître deux substances dans celui que vous appelez Christ. » S'ils répondent affirmativement, nous leur disons : « Nous laissons de côté le nom pour nous occuper du sens. Choisissez donc le sens que vous voudrez; ou bien vous adopterez le sens d'après lequel le Christ est Dieu et homme et a été crucifié comme homme et il n'y aura dans le Christ qu'un concept et non deux; ou bien vous direz que les deux substances, Dieu et l'homme, * ont été crucifiées en tant * f. 66, v°. qu'homme. Cette dernière explication est fausse. Dans la première explication, vous devez nous dire si celui qui est un est substance ou accident dans ce qui constitue son unité. S'il n'est pas accident, il doit être entendu comme substance; c'est plus clair que le soleil. Cessez donc de sophistiquer sur les mots, et considérez quelle en est la signification et quelle en est la valeur nominale d'après les recherches des philosophes, des rhéteurs et des grammairiens. »

Si ce que nous avons dit dans ce chapitre est clairement démontré, il en résulte que ceux qui disent qu'il y a deux substances dans le Christ sont dans l'erreur, de même que ceux qui prétendent que le crucifié n'est pas descendu du ciel pour notre salut, mais que ce fut un autre qui ne descendit pas du ciel mais naquit d'une femme, qui fut l'auteur de notre salut. Tels sont Nestorius, Tidros (Théodore) et Dodrios (Diodore), ses maîtres, Léon,

اسقف رومية وايبا اسقف[1] الرها وتاودويطس اسقف قيرس وباسيليوس ودياليوس واشياعهم
بان هولاء فان كانوا يظهرون الخلاف على نسطور ويتبرون * منه باللفظ فانهم له موافقون * f. 67, r°.
بالعقد والراى وسيبين لكم الاب ما قاله نسطور مما به تبرأ منه معلموا البيعة ونسطر لكم
الفاظه وندل على مواضعها ونريكم موافقة لاون واصحابه له لتعلمون عدول من عدل عن
هذه الامانة وثبوت من اقام على الايمان بها والاقرار بصحتها وسلامة معانيها من اراء اهل
البدع والشنع وان لاون واهل مقالته قد كانوا موافقين لنسطور وشيعته الا ان الخوف منعهم
من اظهار ما كانوا يعتقدونه فعتملوا الحيل فى اظهاره على غير لسان نسطور وناضلوا عنه
واعتبروا وعاندوا اهل الحق وتبروا منه ولحقوا بصاحبه

قال قورلس فى رسالته الى سركلس كان رجلا يقال له دودريوس محاربا لروح القدس
فرح عن ذلك وخالط جماعة الارثدكسية * فلما راى مقدونيوس سقط من مرض اخر * f. 67, v°.
وكتب يقاوم المسيح ويقول ان الابن المولود من زرع داوود النبى وهو الذى فقط من
العذرى وانه غير الابن المولود من الاب بالحقيقة وكان يقول ان المولود الوحيد الذى

1. واسقف.

évêque de Rome, Ibas, évêque de Roha (Édesse), Théodoret, évêque de Cyr, Basile, Dialios et leurs partisans. Ces derniers, tout en faisant montre de
* f. 67, r°. divergences avec Nestorius en l'anathématisant * en paroles, sont d'accord avec lui pour le fond et la manière de penser. Les Pères vous feront comprendre quelles sont les propositions de Nestorius opposées à la doctrine des Docteurs de l'Église. Nous allons vous expliquer ses maximes et vous indiquer les lieux où elles se trouvent. Nous vous montrerons en quoi Léon et ses partisans sont d'accord avec lui pour que vous connaissiez l'égarement de ceux qui s'écartent de cette foi et la constance de ceux qui lui sont fidèles, et qui reconnaissent que cette foi est véritable et à l'abri des erreurs des hérétiques et des impies. Vous verrez ainsi que Léon et ses partisans étaient favorables à Nestorius et à ses sectateurs, mais que la crainte les a empêchés de manifester le fond de leur pensée. Ils usèrent d'artifice en employant une autre terminologie que Nestorius, mais ils prirent sa défense et eurent pour lui toutes sortes d'égards, tandis qu'ils faisaient de l'opposition aux partisans de la vraie doctrine, la repoussaient et persécutaient son défenseur.

Qourillos (Cyrille) dit à ce sujet dans sa lettre à Successus (*Serkillos*) : « Il y avait un homme appelé Dodrios (Diodore), qui attaqua l'Esprit saint. Il
* f. 67, v°. renonça à cette erreur et rentra en communion avec l'église orthodoxe. * Ce que voyant, Macédonius tomba dans un autre mal : il écrivit contre le Christ,

1. Migne, *P. G.*, t. LXXVII, col. 228.

ولد من الله الاب هو الابن ويسمى المسيح ابنا كانه انما ينعم عليه بهذا الاسم كما يقول
ويسمى المولود من مريم ابنا لانه اتحد مع الابن الحقيقى وانه لم يتحد كما تظن نحن
لكن بالمشية والكرامة وان نسطور صار لهذا تلميذا بكفره الذى اظلمه واظهر انه يعتقد
مسيحا واحدا وابا واحدا وربا واحدا وهو يفرق الغير مفترق ويجعله اثنان اذ يقول ان
الانسان انما انضاف الى اللاهوت بالاسم فقط وبالمجد والكرامة فاما تيودرس ونسطورس
فكانا يقولان ان الذى ولدته مريم ليس هو اله ولا ابن حقيقى وكانوا * يضيفوا اليه الالام * f. 68, r°.
بزعمهم يفرقونه من الله الكلمة ولكيلا يقولوا بزعمهم ان الله (الاله)[1] تالم فهذا ارا اوليك
الردية ومعرفتهم الكاذبة وانه لا يجب ان يسمى المسيح وحده كلمة الله ليلا يلحقه الالام[2]
فقد دل الان قول هذا المعلم ان نسطور كان لا يقول ان ابن الله تالم وانه كان
يضيف الالام الى الابن المولود من مريم ليس هو الابن الحقيقى وانما هو ابنا بالنعمة
والكرامة وهذا بعينه هو قول لاوون (و)مجمع خلقدونية حرفا بحرف لم يعاذروا منه شى

1. Sic in Ms. — 2. Le Ms ajoute ici زعمون.

prétendant que le Fils né de la race de David le prophète, n'est que le Fils de la Vierge et n'est pas le Fils né véritablement du Père. Il ajoutait que celui qui est né de Dieu le Père est le Fils unique tandis que le nom de Fils est donné au Christ uniquement à titre gracieux. Ainsi il dit que celui qui est né de Marie est appelé Fils à cause de son union avec le véritable Fils; que cette union n'est pas telle que nous la supposons mais qu'elle n'existe que dans la volonté et à titre honorifique. Nestorius fut le disciple de cet homme et il adopta son hérésie en l'aggravant. Tout en simulant la foi en un seul Christ unique, en un seul Père et en un seul Seigneur, il séparait ce qui est indivisible et il affirmait deux Christs en disant que la divinité n'était attribuée à l'homme que de nom pour la gloire et l'honneur. Tiodoros (Théodore) et Nestoros (Nestorius) étaient tous les deux d'accord pour dire que celui qui est né de Marie n'est pas Dieu ni véritable Fils de Dieu. * Ils lui attribuaient les * f. 68, r°.
souffrances, voulant ainsi le distinguer de Dieu le Verbe et éviter de dire que Dieu a souffert. Telles sont les idées de ces hommes pervers et telle est leur doctrine mensongère. On ne devait pas d'après eux donner au Christ pris séparément le nom de Verbe de Dieu, de peur d'attribuer au Verbe les souffrances. Il résulte des termes qu'emploie ce Docteur que Nestorius ne disait pas que le Fils de Dieu a souffert, mais qu'il attribuait les souffrances au Fils né de Marie, qui n'est pas le véritable Fils de Dieu, mais qui est ainsi nommé à titre gracieux et honorifique. C'est à la lettre ce que professent Léon et le concile de Chalcédoine. Ils ne peuvent alléguer aucune excuse. Il nous suffit d'avoir à cet égard le témoignage d'un autre docteur qui affirme

وكفى بهم شهادة المعلم غيره بموافقتهم لهولاء الذين اراوهم فاسدة ردية وافكارهم مظلمة
قال نسطور فى الفصل السادس عند تجسده الطاهر الذى جعله واحدا معه وقال ان
* f. 68. v°. هذا يسوع الذى تجسد لم يغير جسده الى طبيعة اللاهوت لكنه سكن * انسان وقال
لاوون فى رسالته الى ابلانيانيوس الحكمة بنت لها بيتاً الذى هو ان الحكمة تجسدت
وحلت فينا فى الجسد الذى اخذه من الانسان وصيّره ذا نفس بروح القدس حيا ناطقا
وقد وافق الان لاوون نسطور فى اتحاد المسيح وزعما جميعا ان المسيح سكن فى
انسان وقال قيرلوس فى الحرم الخامس اختزى ان يقول ان المسيح انسان سكنه الله بل
صار اله حقيقى تجسد وشارك اللحم والدم فليكن ملعونا فالحرم الخامس الذى ذكرناه له
لازم وسيرتكم ايضا اتفاق قولهما فيما بعد التجسد
فقال نسطور فى الفصل السادس عشر لم يفترق الله من الذى حل فيه فلهذا السبب
اشلبه كرامة الذى لم يفارقه انا افرق الطابع واسجد للذى لم يفارقه وقال لاوون كل
واحد من الطبيعتين احفظها بفعلها وحدها كما ان فعل الله جل وعز لم يتضيع الى

leur accord avec ceux dont les opinions sont corrompues et mauvaises et dont les pensées sont perverses.

Nestorius dit au chapitre VI où il traite de l'Incarnation très pure qui, affirme-t-il, est spéciale au Christ seul : « Jésus qui s'est incarné n'a pas
* f. 68. v°. transformé son corps en la nature divine, mais il a habité * dans l'homme. » Léon de son côté dit dans sa lettre à Ablanianios (Flavien) : « La Sagesse s'est bâti une maison, c'est-à-dire qu'elle s'est incarnée et est descendue parmi nous dans le corps qu'elle a pris à l'homme, auquel elle a communiqué une âme par l'opération du Saint-Esprit, et en même temps la vie et la raison[1]. » Léon est donc d'accord avec Nestorius au sujet de la manière dont l'union s'est faite dans le Christ : Tous les deux sont d'avis que le Christ a habité dans l'homme. Or Kyrillos (Cyrille) dit dans son cinquième anathème : « Qu'il soit confondu celui qui dit que le Christ est un homme en qui Dieu habite, tandis qu'il est véritablement Dieu qui s'est incarné et a pris la chair et le sang. Que celui-là soit maudit[2]. » Dans ce même cinquième anathème que nous venons de citer il ajoute : « Il faut que, dans votre langage, vous associiez les deux natures après l'Incarnation. »

Nestorius dit dans son chapitre seizième : « Dieu n'est pas séparé de celui en qui il est descendu; c'est pourquoi il orne de gloire celui dont il ne se sépare pas. Pour moi je sépare les natures et j'adore celui dont Dieu ne se sépare pas[3]. » Léon dit à son tour : « Je conserve chacune des deux natures et j'attribue à chacune ses opérations propres selon la disposition du Dieu glorieux

1. *P. L.*, t. LIV, col. 763. — 2. Labbe, *Conciles*, t. III, col. 407-410. — 3. *Ibid.*, 523 C.

* شبه العبد وقال فالكلمة تفعل ما لا يضاف الى الكلمة والجسد يتمم ما الجسد فالواحد * f. 69, r°.
يفعل العجايب والاخر يصبر على الالام وهاهنا صرح لاوون بقول الشميساطى وزاد على
نسطور لان نسطور لم يجسر على ان يقول انهما اثنان واحد يفعل العجايب والاخر صبر
على الالام وانما يقول ان المسيح الواحد هو الفاعل العجايب ويحتمل الالم ويدلك على
صحة ما قلناه ما قاله قورلس فى الحرم الثانى هو اله وانسان معا لسنا نفرقه الى انسان نرى
على حدته والكلمة على حدة كانتا نظن هما اثنين وقال من فرق احوال المسيح فبعض
ينسبها الى انسان وبعض ينسبها بصنفها الى الكلمة التى من الله على حدتها فليكن محروما
وقال نسطور فى الفصل السادس هذا يسوع الذى اقامه الله يعنى الظاهر الذى راوه
بعيونهم الذى صلبه على الخشبة الذى جسه * توما بيده الذى نادى التلاميذ وقال لهم * f. 69, v°.
جسونى لتروا انه لا يكون عظما ولحم للروح كما ترون وقال لاوون هذا يسوع الذى
صلبوه والذى اقامه الله هذا هو البين الظاهر تعرفونه وترونه يعنون البشر الذى سمروه
الخشبة والذى جسه توما بيده هو هو ايضا ليس الموت للاهوت الذى كان فيه المسيح ثلثة

et puissant qui n'a pas été absorbé * dans la forme du serviteur. » Il dit encore : « Le Verbe fait ce qui convient[1] au Verbe et le corps accomplit ce qui lui est propre : l'un opère les miracles et l'autre endure les souffrances[2]. » Dans ce passage, Léon donne manifestement dans l'erreur du Samosate. Il va même plus loin que Nestorius, car Nestorius n'a pas osé dire qu'ils sont deux : l'un qui accomplit les miracles, l'autre qui subit les souffrances. Il se contente de dire que c'est le Christ unique qui fait les miracles et endure les souffrances, et, au second anathème, Cyrille témoigne de la vérité de ce que nous avons dit : « Il est Dieu et homme tout ensemble[3] », nous ne le divisons pas en l'homme que nous voyons, séparé du Verbe dont nous voyons l'action, comme si nous pensions qu'ils sont deux. Il ajoute : « Quiconque divise les conditions du Christ et les attribue séparément, d'après leur degré, les unes à l'homme et les autres au Verbe divin, qu'il soit anathème[4] ! » Nestorius, de son côté, dit au chapitre VIe : « Ce Jésus que Dieu a ressuscité, c'est-à-dire celui qui a paru, qu'ils ont vu de leurs yeux, qui a été crucifié sur le bois (de la croix), que Thomas a touché * de sa main, qui a appelé ses disciples et leur a dit : Touchez-moi et considérez qu'un esprit n'a ni os ni chair, comme vous voyez que j'en ai. » Léon dit sur le même sujet : « Ce Jésus qu'ils ont crucifié et que Dieu a ressuscité, est le signe évident que vous reconnaissez et que vous voyez ; c'est-à-dire l'homme qu'ils ont crucifié sur le bois, que Thomas a touché de sa main. C'est lui, c'est l'homme, car la mort dans laquelle le Christ est resté pendant trois jours

* f. 69, r°. — * f. 69, v°.

1. « ne convient pas ». Ms. — 2. *P. L.*, t. LIV, col. 767. — 3. Labbe, *Conciles,* t. III, 407 D. — 4. *Ib.*, 407 E.

ايام لكن الجسد هو هذا جسد المسيح الذى خلقه الروح فى البطن هو الذى سمرنا بالمسامير ولاوون ايضا فهو مقيم على هذا فى كل وقت يقر بان الطبايع غير مفرقة الذى صارت واحدة فى كرامة اللاهوت

وقال قرلوس فى الحرم الثانى عشر ليس يكون انسانا يصير بكر الموتى الا الكلمة التى هى بكر الموتى الا الكلمة التى هى من الله التى احتمل الصلب وذاق الموت من
* f. 70. r°. اجلنا بل هو رب المجد تالم من اجلنا * على ما فى الكتب لكن اصحاب كلام الطمث يريدون يدخلون فى الامانة انسانا شبه الناس كلهم فيقولون انه احتمل عنا الصلب فلهذا كتبت الحرم ليبين كفرهم افرايت الآن موافقة لاوون لنسطور حرفا بحرف وعدله من قول فولوس ودوسه الحرم الذى وضعوها هذا مع تعظيمه له وايثاره قوله على كل قول وانما استشهدنا باقاويل فولوس المغبوط ليبين الاوون واصحابه مخالفته وموافقته لنسطور وان الامور الذى لها قطع نسطور والاقاويل الذى من اجلها اطرح هى بعينها التى قال بها لاوون ولان لاون نفسه ايضا فى رسالته امرنا بالاقتدا بفولوس

n'était pas pour la divinité, mais c'est le corps du Christ, ce corps que l'Esprit saint a créé dans le sein (de la Vierge), que nous avons transpercé de clous. » Léon, qui s'en tient constamment à cette distinction, affirme néanmoins que les deux natures ne sont pas séparées, mais qu'elles ne font qu'un seul sujet auquel on attribue les honneurs divins.

Cyrille dit au contraire dans son douzième anathème[1] : « Ce n'est pas un homme, mais c'est le Verbe qui est le premier-né d'entre les morts; c'est le Verbe de Dieu qui a subi la croix et qui a goûté la mort à cause de nous,
* f. 70. r°. lui qui est le Roi de gloire a souffert pour nous * selon les Écritures. Mais ceux qui tiennent un langage corrompu veulent introduire dans la profession de foi un homme semblable à tous les autres hommes, et ils disent que c'est lui qui a enduré la croix pour nous. C'est pourquoi nous avons porté contre eux l'anathème afin que leur infidélité devienne notoire. » Ne voyez-vous pas maintenant que Léon est, mot pour mot, d'accord avec Nestorius, et qu'il s'écarte de la doctrine de Paul? Ne le voyez-vous pas fouler aux pieds l'anathème porté [par les Pères] tout en exaltant Nestorius et en plaçant son langage au-dessus de tout autre; et nous nous autorisons des paroles du bienheureux Paul pour démontrer à Léon et à ses partisans qu'ils sont en contradiction avec la vraie doctrine, qu'ils sont d'accord avec Nestorius et que les choses pour lesquelles Nestorius a été excommunié et les paroles pour lesquelles il a été rejeté de l'église, sont contenues en substance dans le discours et les écrits de Léon. Or Léon lui-même nous ordonne dans sa lettre de nous conformer à Paul[2].

1. Cf. Labbe, *Conciles,* t. III, col. 410. — 2. Éth. : « à la formule de Cyrille ».

وسناتى الان باقاويل المعلمين القدماء ليرى نسطور واهل نحلته ولاون واتباعه كيف اطرحوا الامانة * الصحيحة وخالفوا جميع ما عليه اهل النصرانية ووافقوا اليهود فيما يقولونه في المسيح ليكون ذلك تنبيها لهولاء القوام الذين لم يقفوا على ما يعتقدونه رووسايهم ويقولونه عظماوهم * f. 70, v°.

قال اغناطيوس في رسالته الى اهل اسمرنا وانتم ايضا ثابتين كملا بربنا الذى من زرع داوود بالجسد وهو ابن الله الحقيقى بمشية الله وقوته ولد بالحقيقة من عذرى وعمد من يوحنا لكى يتم البر كله على عهد بلاطس البنطى صلب من اجلنا في الجسد وقال ايضا في رسالته الى اهل انطاكية ومن اعترف الآن بالمسيح ولم يقر انه بن الله خالق العالم لا ابن اخر ويعدل عما بشر به الناموس والانبياء فهذا هو هيكل لابليس وقال في رسالته الى اهل رومية فليعط لى ان اكون متشبها بآلام الهى وليعط لى ان * اكون معلما لالم الهى وقال في رسالته لاهل طرسوس كيف يكون الانسان يسمع من الله انه[1] يجلس عن * f. 70 bis r°.

1. Ms. انه لم يجلس, l'introduction de la négation est évidemment une faute de copiste.

Nous arrivons maintenant aux maximes des anciens docteurs. Nous allons montrer comment Nestorius et ses sectateurs, aussi bien que Léon et ceux de son parti, ont rejeté la vraie foi * et ont contredit ce que les peuples chrétiens ont le plus à cœur et ont au contraire parlé du Christ de la même manière que les Juifs. Que ce soit un avertissement pour les personnes qui ne sont pas encore informées de ce que croient leurs supérieurs et à ce qu'enseignent leurs docteurs. * f. 70, v°.

Ignace dit dans sa lettre aux habitants de Smyrne : « Quant à vous qui avez une foi ferme et parfaite dans Notre Seigneur qui est de la race de David selon la chair, et en même temps le véritable Fils de Dieu par la volonté et la puissance de Dieu, qui est né véritablement de la Vierge ; qui a été baptisé par Jean pour accomplir toute la justice ; qui, à cause de nous, a été crucifié dans son corps sous Ponce Pilate[1]. » Il dit encore dans sa lettre aux habitants d'Antioche : « Celui qui reconnaît le Christ, mais ne croit pas qu'il est le Fils de Dieu, le Créateur du monde, en dehors duquel il n'y a pas d'autre Fils (de Dieu), et s'écarte de ce qu'ont prédit de lui la loi et les prophètes, est le temple du démon[2]. » Il écrit d'autre part dans sa lettre aux Romains : « Qu'il me soit donné d'être conformé aux souffrances de mon Dieu, et puissé-je * enseigner les souffrances de mon Dieu[3] ! » Il s'exprime ainsi dans sa lettre aux habitants de Tarse : « Comment se pourrait-il qu'un homme entendît de la bouche de Dieu : Assieds-toi à ma droite, et comment pourrait-il dire lui-même : * f. 70 bis r°.

1. Cité *P. O.*, t. III, p. 184. — 2. *Ibid.* — 3. *P. G.*, t. V, col. 693.

يمينى وكيف يقول انى من قبل أن يكون ابراهيم انا لم ازل وكما قال ايضا ياابتى مجدنى بالمجد الذى لم يزل لى عندك قبل ان يكون العالم

وقال اغريغوريوس التاولوغس فى رسالته الى قلنديئوس من قال ان مريم لم تلد الله فهو غريبا من الله بالكلية وليس هو معدود معنا ومن قال ان الانسان خلق ثم حله الله فليكون ملعونا ومن يقول بابنين واحد من الله الاب واخر من أمه العذرى فليسقط من البنوة الذى وعد بها المومنين وقال ايضا من ذا الذى لا يعلم ان المولود الوحيد الذى لم يزل منذ البدى والى الابد اتى الى العالم بسبب خلاص البشر الذى لا اول له ولدته مريم العذرى تجسد لكى يغير جسد تواضعنا الى جسد * مجده والغير متألم اتى فاسلم *f. 70 bis, v°.
نفسه للالام الى ان خلص جميع البشر من الالام وقال باسيليوس فى ميمره الذى وضعه من اجل الشكر [1] صرنا غربا بالخطية من الله خالقنا لكن بدم الابن الوحيد نجانا من العبودية المرة ودعانا الى الحرية وقال اغريغوريوس اخوه فى كتابه الذى وضعه فى تفسير الطوبا اى شىء احقر من صورة العبد عند الملك حتى يتواضع ويصير عبدا ويخالط طبيعتنا المسكينة

Avant qu'Abraham fût né, je n'ai pas cessé d'être? De même qu'il dit dans une autre circonstance : Mon Père, glorifie-moi de la même gloire que j'ai eue en toi avant que le monde fût[1]. »

Grégoire le Théologien écrit de son côté dans sa lettre à Clédonios : « Quiconque dit que Marie n'a pas enfanté Dieu, est complètement séparé de Dieu et n'est pas compté avec nous. Quiconque dit que l'homme a été créé d'abord et qu'ensuite Dieu est descendu en lui, qu'il soit maudit! Quiconque dit qu'il y a deux Fils, l'un né de Dieu le Père, l'autre de la Vierge Mère, qu'il soit privé de la qualité d'enfant de Dieu qui a été promise aux Fidèles[2]. » Il dit ailleurs : « Qui donc ignore que le Fils unique, qui a toujours été dès le commencement et sera éternellement, est venu dans le monde pour sauver les hommes; lui qui n'a pas de commencement, qui est né de Marie la Vierge et
*f. 70 bis, v°. s'est incarné pour transformer le corps de notre bassesse selon son corps * glorieux. Lui l'impassible, est venu et s'est livré aux souffrances pour sauver des souffrances tous les hommes. » Basile dit également dans son homélie sur l'eucharistie : « Le péché nous avait éloignés de Dieu notre Créateur, mais il nous a sauvés de la servitude amère par le sang du Fils unique, et il nous a appelés à la liberté[3]. » Grégoire son frère s'exprime ainsi dans le livre où il explique les Béatitudes : « Qu'y a-t-il de plus abject que l'extérieur d'un esclave auprès du roi, aussi longtemps qu'il reste dans l'avilissement et la servitude? Mais par sa volonté le Roi des Rois s'est mêlé à notre pauvre nature, le Seigneur des Seigneurs a revêtu la forme de l'esclave; le Souverain Juge s'est assujetti aux

1. *P. G.*, t. V, col. 893. — 2. *P. G.*, t. XXXVII, col. 177-180. — 3. Cf. *P. G.*, t. XXXI, col. 217. Cf. *P. O.*, t. III, p. 191.

بمشيته ملك الملوك ورب الارباب لبس صورة عبد ديان الكل صار تحت سلطان سلاطين الارض حتى انه يعطيهم الجزية رب الخليقة كلها جعلوه فى مغارة ماسك الكل لم يجد موضعا ينزله لكنهم جعلوه فى مذود البهايم الطاهر الغير فاسد قبل اوساخ طبيعة البشر وكل حال * سار فى المسكنة ملك السماء والارض حي ذاق الموت من اجلنا والديان * f. 71, r°.
حكم عليه الانسان ارايتم مقدار المسكنة الذى لبسها بارادته الحى ذاق الموت من اجلنا ديان الكل حكم عليه انسانا بسبنا وحيات كل الارض صار تحت قضية حاكم ارضى رب القوات السماية لم يطرح فى ايدى يمسكونه هذا فنال المسكنة الذى فعلها رب الكل وقال افروسيوس الاسقف فان كانوا يصدقونى فليصدقوا الرسول بولس القايل انه لما كملت الازمان بعث الله ابنه فكان من امراة وصار تحت الناموس انما يعنى ابنه وليس هو واحد من الجماعة ليس هو واحد مثل كل احد لكنه ابنه المولود منه ميلادا ازليا غير محدودا فان هذا من بعد صار من امراة من اجل الجسد الذى صار تحت الناموس من اجل حفظ الناموس * وقال اغريغوريوس التاولوغس فى ميمره الذى وضعه يعقا[1] الرسول المتوجه من قبل * f. 71, v°.

1. يعط.

Puissances de la terre et leur a payé le tribut; le Maître de la création tout entière a été couché dans une crèche; Celui qui contient tout n'a pas trouvé de lieu pour y descendre, mais on le mit dans un abri pour les animaux; le Pur, en qui il n'y a point de souillure, a pris les souillures de la nature humaine,* et il a vécu constamment dans la pauvreté, lui qui est le Roi du ciel et de la terre; le Vivant a goûté la mort à cause de nous, et le Juge a été jugé par l'homme. Avez-vous compris la grandeur de la misère dont il s'est revêtu de son plein gré : le Vivant a goûté la mort pour nous; le souverain Juge a été jugé par l'homme à cause de nous; celui qui est la vie de toute la terre s'est soumis à la juridiction d'un juge terrestre; lui qui est le Maître des Puissances célestes, pourquoi a-t-il été livré à ceux qui mirent la main sur lui? Il a eu la pauvreté en partage, lui qui a créé le monde et qui est le Maître de tout. » * f. 71, r°.

L'évêque Ambroise (*Aphrosios*) dit à son tour[1] : « S'ils ajoutent foi à mes paroles, ils doivent croire aussi l'Apôtre Paul qui affirme que lorsque les temps furent accomplis, Dieu envoya son Fils qui fut enfanté par la femme et fut assujetti à la loi. Il n'a voulu parler que de son Fils, non un entre plusieurs, non un Fils comme un autre, mais son Fils engendré éternellement par lui, non borné. C'est ce Fils qui plus tard fut enfanté corporellement par la femme et qui a été assujetti à la loi parce qu'il l'a observée. »

* Grégoire le Théologien s'exprime ainsi dans une de ses homélies : * f. 71, v°.
« L'envoyé qui se présente de la part de l'empereur pour conquérir (?) une

1. *De fide*, I, 14. *P. L.*, t. XVI, col. 550.

الملك ليكسب المدينة ولم يمتنع ان يعطى الجزية لكنه ادى عنه وعن بطرس الكريم الجليل الذى من تلاميذه الاستار[1] يعلمنا بهذا ان تتواضع فى كل امر صار انسانا من اجلنا واخذ صورة العبد بسبب خطايانا واتوا به الى الموت وهذه كلها عملها المخلص وهو يقدر يحيينا بمشيته فقط لانه الله

قال يوحنا فم الذهب فى كتابه الثالث فى تفسير الخليقة يبين ان المسيح رب الخليقة كلها يوحنا يبشر بهذا ويقول ان الكل منه كان ومن دونه لم يكن شيأ مما كان الى قوله ولو لم يكن رب الماء لما اقلبه خمرا ولو لم يكن رب السماء لم يكن نجم السماء
* f. 72, r°. يبشر به ولو لم يكن رب الشمس لم يغيب نورها وتلبس الظلام وفى يوم صلب * المسيح على الصليب والشمس قد اظلمت بالهذه الاعجوبة العظيمة لم تحتمل الخليقة بان تسبّح الرب والشمس انما اظلمت لكى لا تعلم ان الذى على الصليب هو رب الشمس وقال فى الكتاب الرابع مما ذكر قول الله فلنخلق انسانا كشبهنا ومثالنا فهذا القول يسكّت اليهود الهراطقة والهراطيق هو يهودى فى الخليقة بل هو اشر من اليهود لان اليهود يظنون انهم

1. Ms. الامشتارة.

ville est exempté [de l'impôt]; quant à lui, il ne refuse pas de le payer, mais il donne un statère[1] pour lui et pour Pierre, son illustre et vénéré disciple, voulant nous enseigner par là l'humilité en toutes choses. Il s'est fait homme à cause de nous et il a pris la forme de l'esclave à cause de nos péchés et il a été conduit à la mort, et le Sauveur a fait tout cela bien qu'il eût pu nous donner la vie par un seul acte de sa volonté, car il est Dieu. »

Jean Chrysostome, dans le troisième livre de son Explication de la Création[2], démontre que le Christ est le Maître de toute la Création : « Jean, dit-il, proclame cette vérité et dit que tout a été par lui et que rien n'a été fait sans lui. S'il n'était pas le Maître de l'eau, comment l'aurait-il changée en vin? S'il n'était pas le Maître du ciel, l'étoile du ciel n'aurait pas annoncé sa [naissance]. S'il n'était pas le Maître du soleil, la lumière de cet astre ne se serait pas dérobée et il ne serait pas devenu ténébreux. Or le jour
* f. 72, r°. * où le Christ fut suspendu à la croix, le soleil s'obscurcit et, en présence de ce grand prodige, la création fut dans l'impuissance de louer le Seigneur, car le soleil s'obscurcit uniquement pour ne pas savoir que celui qui était sur la croix était le Maître du soleil. » Le même docteur écrit dans son IVe livre en commentant cette parole de Dieu : « Créons l'homme à notre image et à notre ressemblance. » Cette parole impose silence aux Juifs et aux hérétiques. L'hérétique au fond est Juif et même pire que le Juif, car les Juifs croyaient

1. Cf. Matth., XVII, 23-26. — 2. La troisième homélie sur la Genèse (?).

صلبوا الجسد الذى ينظرون اليه الى ان قال انما وضعت لكم هذا الكلام فلتعلموا ان المسيح لم يزل منذ البدى وقال ايضا فى ميمره الذى على الميلاد الذى اوله يقول ارى سرا عجيبا وفى هذا اليوم ولد الازلى فصار الازلى فى المبدى الذى لم يكن فيه الذى لم يزل الها صار انسانا اليوم * هوذا كل شىء قد تغير الملوك تفرح ويتعجبون من الملك السمايى ان كيف جاء الى الارض وليس معه ملايكة ولا رووساء ملايكة ولا قوات ولا ارباب لكنه مشى فى طريق متغير وخرج من بطن لم يزرع فيه اتت الملوك فسجدت للملك السمايى الذى هو فى السماء اتى الرجال فسجدوا للذى صار انسانا اتى النساء فسجدت للطفل المولود من امراة اتى العذارى فسجدت للمولود من العذرى * f. 72, v°.

قال برقلس فى ميمره فى الانبعاث فاذا كنت ايها اليهودى تقرأ فى الناموس لا تسمع الانبياء وتتهاون بالانجيليين وتغير كلام الرسل فلنرجع الى مسلة الاسطقسات فنعلم منها هل تقر ان الرب مات بالجسد ومن هو هلم نسل الشمس اولا قل لنا ايها الشمس لم جمعت اليك نورك وشعاعك * لما صلب الرب ان كان انسانا فقط المصلوب فكان يجب ان يفعل هذا فى هابيل الصديق لما ذبح واقول ايضا ايتها السماء لم لبست الظلام فى وقت * f. 73, r°.

crucifier le corps qu'ils voyaient. Il conclut en ces termes : « Je vous ai fait ce discours pour que vous sachiez que le Christ n'a pas cessé d'exister depuis le commencement. » Il s'exprime ainsi dans son homélie sur la Nativité qui commence par : « Je contemple un mystère merveilleux[1]; en ce jour est né l'Éternel; l'Éternel a eu un commencement avant lequel il n'était pas. Celui qui n'a pas cessé d'être Dieu est devenu homme. Voici le jour * dans lequel toutes choses sont transformées. Les rois se réjouissent et admirent comment le Roi du ciel est venu sur la terre sans être accompagné des Anges, ni des Archanges, ni des Puissances, ni des Dominations. Mais il a suivi une route différente, et il est sorti d'un sein qui n'avait pas été fécondé. Les rois sont venus et ils ont adoré le Roi céleste qui règne dans les cieux; les hommes sont venus et ils ont adoré celui qui s'est fait homme; les femmes sont venues et elles ont adoré l'enfant né d'une femme; les vierges sont venues et elles ont adoré celui qui est né d'une vierge. » * f. 72. v°.

Proclus (*Barklos*) parle ainsi dans son homélie sur la Résurrection : « Puisque tu lis la loi, ô Juif, sans entendre les prophètes, en méprisant les Évangélistes et en altérant la parole des apôtres, interrogeons les éléments et ils nous apprendront si le Seigneur est mort corporellement et qui il est. Et tout d'abord interrogeons le soleil. Dis-nous, ô soleil, pourquoi as-tu retiré ta lumière et tes rayons * quand le Seigneur a été crucifié? Si le Crucifié n'était qu'un homme, la même chose aurait dû se produire quand * f. 73. r°.

1. *P. G.*, t. LVI, col. 385; cf. *P. O.*, t. III, p. 188.

الظهيرة فقالت من اجل انهم طعنوا الرب ان كان انسانا فقط المصلوب الذى صلب عنا فلم لا تبكى على نابوتا الاسرايلى وقد رجم خبرينا ايتها الارض لما تزلزلت والمحاربون لله تحيرون لهذا فخبرينى هذا السر العظيم ان كان انسانا فقط الذى صلب فلم لا تزلزلى لما رايت اشعيا النبى قد نشره منسى وليقول لنا الهيكل ايضا لماذا شققت الستر لما صلب المسيح ان كان المصلوب عنا انسانا فقط فلم لا تخرقه وقت سفك دم ذكريا فى وسطك

فهذا بعض ما قاله هولاء المعلمين الذين اناروا العالم بعلومهم ووصاياهم وفسروا ما
* f. 73, v°. اشكل من اقاويل * الكتب وارشدوا الى طريق الهدى والحق فلا شك الا انه قد تبين لكم اقاويل المحقين وبد المبطلين فمن بعد بعد هذا عن اراء هولاء الاباء فقد بان انه من المدحوضين لانهم قد افتروا ولعنوا من راى الاراء الكاذبة وادعى الدعاوى الباطلة بقولهم ان كلمة الله لم تولد ميلادا باينا كما قال نسطور فى رسالته الثالثة ان المصلوب عنا انسانا مثلنا وان ابن الله الازلى ليس هو الذى اتى من السماء وصلب فى جسده ومن

le juste Abel a été mis à mort. Je dis encore : O ciel, pourquoi t'es-tu couvert de ténèbres au milieu du jour? Et le ciel me répond : Parce qu'ils ont frappé le Seigneur [avec une lance]. Si celui qui a été crucifié pour nous n'était qu'un homme, pourquoi n'as-tu pas pleuré Naboth l'Israélite lorsqu'il a été lapidé? Dis-nous, ô terre, pourquoi tu as tremblé au point que les ennemis de Dieu en ont été interdits? Explique-nous ce grand mystère. Si le Crucifié n'était qu'un homme, pourquoi n'as-tu pas tremblé quand tu as vu le prophète Isaïe scié en deux par Manassé? Que le temple nous dise aussi pourquoi le voile s'est déchiré quand le Christ a été crucifié. Si celui qui a été crucifié pour nous n'était qu'un homme, pourquoi ne s'est-il pas déchiré quand on versa le sang de Zacharie dans son enceinte[1]? »

Voilà une partie des explications données par les docteurs qui ont éclairé le monde par leur science et leurs sages directions, qui ont expliqué ce qu'il
* f. 73, v°. y avait d'obscur * dans les Écritures, qui ont conduit les hommes dans la voie du salut et de la vérité. Il n'est pas douteux que vous n'ayez bien compris les sentences des docteurs de vérité et les faux-fuyants des sophistes. Après cela il est clair que ceux qui s'écartent des idées de ces Pères sont réfutés d'avance, parce qu'ils inventent des nouveautés et que les Pères ont prononcé l'anathème contre quiconque professe des doctrines erronées et affiche des prétentions vaines prétendant que le Verbe de Dieu n'est pas né d'une manière visible, comme Nestorius qui s'exprime ainsi dans sa troisième lettre[2] : « Celui qui a été crucifié pour nous est un homme comme nous, et ce n'est

1. *P. G.*, t. LXV, col. 793. — 2. Cf. Labbe, III, col. 323 C. Sévère modifie tous les textes de Nestorius.

اجلنا ولكن انسانا المصلوب مساويا لنا ولولا انا راينا طايفة من اهل البدع قد عدلت
بكلام هذه الامانة الذى لذاتها قد اودعت وموافقتها لمذهبها لقد كان الآن لا نطول كتابنا
بذكر مذاهبهم وارايهم لكنا اذ كنا عارفين عازمين على وضع ذلك كله فى كتاب غير هذا
وانما قالوا انه قام فى اليوم الثالث يعنون * ما قاله هوشع النبى ان الذى ضربنا هو يشفينا * f. 74, r°.
وفى اليوم الثالث هو ينجينا ونقوم بين يديه وقول الانجيل المقدس اهدموا هذا الهيكل
وانا اقيمه فى ثلثة ايام وقول السيد المسيح ان ابن البشر مستعد ان يسلم فى ايدى الخطاة
ويتالم ويقوم وقد قال بعض الاباء ان المسيح له المجد انما اقام فى القبر ثلثة ايام يوما
عن خطية آدم ويوما عن خطية حوآ ويوما عن ساير الخليقة وشهد الانجيل ان امر
يونان النبى [1] وابتلاع الحوت له مثالا لامر المسيح سيدنا

قال المومن وصعد الى السما وجلس عن يمين ابيه قال المفسّر لانا هاهنا متبعون

1. Ms. ولا.

pas le Fils éternel de Dieu qui est venu du ciel et qui a été crucifié dans son corps à cause de nous, mais c'est un homme comme nous qui a été crucifié. » Si aucune des communautés hérétiques ne s'était écartée de cette profession de foi, et si elle ne l'avait pas interprétée à sa guise, nous n'aurions pas allongé notre livre par un exposé de leurs idées et de leurs opinions (?), mais nous avons l'intention de traiter ce sujet tout au long dans un autre livre.

Quand on dit que le Christ est ressuscité le troisième jour, on est d'accord * avec le prophète Osée qui a dit [1] : « C'est celui que nous avons frappé qui nous guérit et le troisième jour il nous sauvera et nous nous tiendrons en sa présence. » Telle est encore cette parole du saint Évangile [2] : « Détruisez ce temple et je le relèverai en trois jours. » Notre Seigneur Jésus-Christ dit dans le même sens que « le Fils de l'homme est prêt à être livré aux mains des pécheurs, qu'il souffrira et qu'il ressuscitera [3] ». Quelqu'un des Pères a dit que le Christ (gloire à lui) est resté trois jours dans le tombeau : un jour à cause du péché d'Adam, un autre jour à cause du péché d'Ève, et un troisième jour à cause des péchés de toutes les créatures. L'Évangile d'autre part rend témoignage que l'histoire de Jonas englouti par le poisson est la figure de ce qui est arrivé à Notre Seigneur Jésus-Christ [4]. * f. 74, r°.

Le Fidèle : « Est monté au ciel et est assis à la droite de son Père. »

Le Commentateur : — Nous nous conformons dans ce passage à ces paroles de l'Évangile [5] : « Il n'est monté au ciel que celui qui est descendu du ciel,

1. Os., VI, 2, 3. — 2. Joan., II, 19, 21. — 3. Matth., XVII, 21, 22; XX, 18; Marc., IX, 30; Luc., IX, 44. — 4. Matth., XII, 39, 40; Luc., XI, 29. — 5. Joan., III, 13.

لقول الانجيل لم يصعد الى السماء الا الذى نزل من السماء بن البشر وقوله وكيف اذا
رايتم ابن البشر يصعد الى الموضع الذى منه اتى وقد تنبى * النبيون بهذا الصعود فقال داوود * f. 74, v°.
النبى صعد الرب بصوت المجد الرب بصوت القرن وقال ايضا ركب على الكاروبيم وطار
طار على اجنحة الرياح وقال ايضا صمويل النبى صعد الرب الى السماء وارعد وهو يدين
الارض كلها وكما ان نزوله بلا زوال هكذا صعوده بغير انتقال لانه تبارك اسمه لا يحتاج
فى صعوده ونزوله الى ان يقطع بالمسافات ويمر بالاماكن ويشغل مكانا ويقرع مكانا بل
هو المسيح بن الله فى السماء والارض وفى ساير المواضع ولم يخل منه مكانا

ويعنون بقولهم وجلس عن يمين الله فى العظمة والقوة كما قال الرسول انه جلس
عن يمين العظمة فى العلا واليمين هنا ليست ضد الشمال بل هو القوة والعزة والكرامة
كما قال داوود النبى يمينك يا رب تنجينى وقال ايضا رايت الرب عن يمينى لست
ازول ولا اعيّر فهذا معنى قولهم * وجلس عن يمين ابيه يريدون القدرة والعظمة والعزة * f. 75, r°.

le Fils de l'homme »; et dans un autre passage[1] : « Et comment (ferez-vous) quand vous verrez le Fils de l'homme monter au lieu d'où il est venu? » Les
* f. 74, v°. prophètes * ont également prédit cette Ascension. David le prophète dit ce qui suit[2] : « Le Seigneur est monté au milieu de chants glorieux, au son de la trompette »; et ailleurs[3] : « Il a été porté sur les Chérubins, et il a volé, il a volé sur les ailes des vents. » Samuel le prophète parle ainsi : « Le Seigneur est monté au ciel, il a fait entendre son tonnerre et il juge toute la terre[4]. » Or de même que sa descente s'effectue sans qu'il quitte le ciel, de même son Ascension se produit sans qu'il change de lieu, parce que (béni soit son nom) il n'a pas besoin, pour monter et pour descendre, de franchir les espaces et de traverser les lieux ou de les occuper et de frapper aux portes, mais il est le Fils de Dieu, présent au ciel, sur la terre et en tous lieux et il n'y pas d'endroit privé de sa présence.

Par cette expression : « Il est assis à la droite de Dieu dans la grandeur et la force », ils se conforment au langage de l'Apôtre qui dit que « le Christ est assis à la droite de la magnificence au plus haut des cieux[5] ». La droite n'est pas prise ici par opposition à la gauche, mais ce terme signifie la puissance, la gloire et l'honneur, selon cette parole de David le prophète[6] : « Ta droite, ô Seigneur, m'a sauvé »; et encore : « J'ai vu le Seigneur à ma
* f. 75, r°. droite, je ne serai point écarté ni confondu. » Tel est le sens * de leur formule : « Est assis à la droite de son Père »; ils entendent par droite la puis-

1. Joan., VI, 61, 62. — 2. Ps. XLVI, 6. — 3. Ps. XVII, 11. — 4. I Sam., II, 10. — 5. Hebr., X, 12. — 6. Ps. CXXXVII, 7.

والسلطان وان الانسانية التى اتحد بها بن الله قد صارت فى هذه المرتبة والكرامة
قال المومن وهو ايضا ياتى بمجده ليدين الاحياء والاموات الذى ليس لملكه انقضاء
قال المفسر للمسيح له المجد تبارك وتعالى مجيان احدهما الذى اتى فيه لخلاص
البشريين من العدو وارشادهم وهدايتهم والاخر مجيه الثانى حين ياتى ليدين الاحياء
والاموات وذلك الوقت هو عند[1] انقضى العالم ووقوف حركاته وقد انبانا دانيال النبى بمجيه
الثانى فقال رايت واذا شبه بن البشر جأ فى الغمام حتى دنى من عتيق الايام فقرّبوه اليه
فوهب له السلطان والملك والكرامة وليعبده جميع الشعوب وكل لسان وسلطانه سلطان
الدهر وملكه لا يزول وقال فى الانجيل المقدس اذا اتى ابن الانسان بمجده وملايكته * * f. 75, v°
وجلس ليدين العالم فحينئذا يميز الضان من الماعز وقال الانجيل ستروا الذين طعنوا وقال
لوقا الانجيلى الرسول ايها الناس الجليليون فماذا تتعجبون هذا يسوع المسيح صاعدا الى
السماء وهكذا ياتى فى اخر الزمان وانقضى الدنيا فانما قالوا انه يدين الاحياء والاموات

1. Ms. عندى.

sance, la grandeur, la force et l'autorité, et ils veulent dire que l'humanité avec laquelle le Fils de Dieu s'est uni a été élevée à la même dignité et au même honneur.

Le Fidèle : « Il reviendra dans sa gloire pour juger les vivants et les morts, et son règne n'aura point de fin. »

Le Commentateur : — Le Christ (à lui la gloire, qu'il soit béni et magnifié !) a deux avènements. L'un a déjà eu lieu ; il est venu sauver les hommes de l'ennemi, les conduire et les diriger. Le second avènement aura lieu quand il viendra juger les vivants et les morts. La date en est fixée à la fin du monde, quand l'univers sera bouleversé. Le prophète Daniel nous a prédit le second avènement en ces termes[1] : « Je vis, et voici : une figure qui ressemblait au Fils de l'homme vint sur les nuées et s'approcha de l'Ancien des jours, auquel il fut présenté et qui lui donna la puissance, la domination et la gloire, et il voulut qu'il fût adoré par tous les peuples et par toutes les langues. Sa puissance * est éternelle et son règne n'aura point de fin. » Il est dit égale- * f. 75, v°.
ment dans le saint Évangile[2] : « Quand le Fils de l'homme viendra dans sa gloire, entouré de ses anges, et siégera pour juger le monde, il séparera les brebis des boucs. » Et dans un autre passage : « Vous verrez ceux qui l'auront transpercé[3]. » Luc, apôtre et évangéliste, écrit à son tour[4] : « Hommes de Galilée, pourquoi vous étonnez-vous de voir ce Jésus monter au ciel ? C'est ainsi qu'il viendra dans les derniers temps, à la fin du monde. »

1. Dan., VII, 9 ss. — 2. Matth., XXV, 32 ss. — 3. Zach., XII, 10. — 4. Act., I, 11.

يريدون ان سلطانه بارك على كل من كان حيا فى حين اتيانه ومن كان ميتا وان كلا محكوما عليه ولان قوما ادعوا ان ناسا احيا لا يموتون منهم اليا واخنوخ فهاولا وان كانوا احيا فلا بد مايتين وحين ياتى الديان يموت كل حى الموت الطبيعى ثم يحيا الجميع وهذا الموت هو الذى وضعوا الاباء ووضعه الرسول وقال ان احد فى يوم الدينونة * لا يكون حيا وانه اعنى بالاحياء من كان مومنا وبالموت من كان مخالفا وقال انهم يتغيرون فى طرفة عين ثم يقومون وذلك الحين هو المنشر

* f. 76. r°.

وقال ان ملكه ليس له فناء متبعين لقول الانجيل المقدس وقول دانيال النبى وليعلمونا ان ملك المسيح دايما الى الابد وان ليس ملكه كملك هذه الدنيا الزايل البايد كما قال لبيلاطس البنطى وانه الازلى الذى لم يزل ملكه ولم يزال ينعم على الصالحين ويعاقب الطالحين وذلك قوله ياابتاه[1] والذى اعطيتهم احب ان يكونوا حيث اكون وان يروا المجد الذى اعطيتنى والحب الذى احببتنى

1. Ms. يا ابتاه.

En disant « qu'il jugera les vivants et les morts », les Pères veulent dire que sa Puissance (qu'il soit béni) s'étendra sur tous ceux qui seront vivants au moment de sa venue et sur ceux qui seront morts, et que tous seront jugés. Il y en a qui prétendent que certains hommes vivront perpétuellement sans passer par la mort, tels sont Élie et Hénoch. Mais s'ils vivent encore, ils devront nécessairement mourir, et quand viendra le Juge, tout ce qui sera vivant mourra de mort naturelle, puis tous revivront. C'est de cette mort qu'ont parlé les Pères ainsi que l'Apôtre. Et quand l'Apôtre, en parlant de quelqu'un, dit * « qu'il ne sera pas vivant au jour du jugement », il entend par vivants les Fidèles et par la mort la prévarication. Il ajoute [1] « qu'ils seront transformés en un clin d'œil et qu'ils ressusciteront ». C'est en cet instant qu'aura lieu la Résurrection.

* f. 76. r°.

En disant que « son règne ne cessera point », les Pères se conforment au langage du saint Évangile et à celui du prophète Daniel. Ils veulent nous apprendre que le règne du Christ durera éternellement, que son règne n'est point comme un règne de ce monde qui cesse et disparaît, comme lui-même le déclara à Ponce-Pilate, mais qu'il est l'Éternel dont le règne ne finira point et qui ne cessera point de faire le bonheur des bons et de punir les méchants. C'est ce qu'il déclare lui-même en ces termes [2] : « Mon Père, je veux que ceux que tu m'as donnés soient là où je serai et qu'ils contemplent la gloire que tu m'as donnée et l'amour dont tu m'as aimé. »

1. I Cor., xv, 51, 52. — 2. Joan., xvii, 24.

قال المومن وبروح قدس واحد الرب المحيي الفايض من ذات الاب نسجد له ونمجده
مع الاب والابن * قال المفسر لما اعلمتنا الايمة الاب والابن ووضعت لنا كيف ينبغى ان * f. 76, v°
يكون ايماننا بهما وان الابن نزل من السماء لخلاصنا وولد وصلب ودفن وانبعث كما فى
الكتب وصعد الى السماء وجلس عن يمين ابيه وانه ياتى ليدين الاحياء والاموات اخذت فى
اعلامنا كيف ينبغى ان يكون ايماننا بروح القدس فقالت ان روح القدس هو روح واحد
وان الارواح كثيرة منها الملايكة قد سميت ارواحا والشياطين قالت ان روح القدس واحد
وان الرب المحيي وانه فايض من ذات الاب وانه ليس الامر كما قال مقدونيوس فى ان
روح القدس مخلوق بل روح القدس من جوهر الاله ويدل على ذلك قول النبى الله
روح وقول الانجيل الله روح والذين يسجدون له ينبغى ان يسجدون له بالروح وقال
اشعيا النبى الله * ارسلنى وروحه وقال ايوب روح الله خلقتنى وقال داوود ارسل روحه * f. 77, r°.
فخلق وفى قول الانجيل المقدس للرسل انطلقوا فاصبغوا البشر باسم الاب والابن والروح
القدس وقال بولس الرسول انتم هياكل الله وروح الله حالا فيكم ففى قوله انطلقوا واصبغوا

Le Fidèle : « Et à l'Esprit saint, unique, Seigneur vivificateur, qui procède de la substance du Père, que nous adorons et glorifions avec le Père et le Fils. »

* Le Commentateur : — Après nous avoir fait connaître le Père et le Fils et nous avoir exposé ce que doit être notre foi en eux, définissant que le Fils est descendu du ciel pour nous sauver, qu'il est né, a été crucifié et a été enseveli, qu'il est ressuscité selon les Écritures, qu'il est monté au ciel et est assis à la droite de son Père, et qu'il viendra juger les vivants et les morts, les prélats passent maintenant à la définition de ce que doit être notre foi au Saint-Esprit et ils établissent que le Saint-Esprit est unique, par opposition aux nombreux esprits tels que les anges et les démons auxquels on donne aussi ce nom. C'est pourquoi ils disent qu'il n'y a qu'un seul Esprit saint, qu'il est le Seigneur vivificateur, qu'il procède de la substance du Père, qu'il n'est pas créé comme le prétendait Macédonius, mais que le Saint-Esprit est de la substance divine, comme le prouve la parole du prophète : « Dieu est Esprit, » et cette parole de l'Évangile : « Dieu est esprit et ceux qui l'adorent doivent l'adorer en esprit [1]. » Le prophète Isaïe dit également [2] : « Dieu * m'a envoyé ainsi que son Esprit » ; et Job [3] : « L'Esprit de Dieu m'a créé. » David dit aussi : « Il a envoyé son Esprit et il a tout créé. » Citons encore les paroles du saint Évangile adressées aux Apôtres [4] : « Allez et baptisez les hommes au nom du Père et du Fils et du Saint-Esprit » ; et ce

(marges : * f. 76, v°. — * f. 77, r°.)

1. Joan., IV, 24. — 2. Is., XLVIII, 16. — 3. Job, XXXIII, 4. — 4. Matth., XXVIII, 19.

البشر باسم الاب والابن وروح القدس دليل على ان هذه الثلثة اسماء اسم واحد ذاتية
جوهرية للخالق تبارك اسمه كما قال اغريغوريوس التاولوغس انى اذا قلت الله فانما اعني
ابا وابنا وروح القدس ولقد احتج على مقدونيوس فى بعض كتبه بان قلت ياهذا لست
ارضى يا هذا ان يكون المساوى لى من هو عندى عدلى مخلصى ومطهرا ياتى ان كان
روح القدس بزعمك ليس الها فلتصر الها ثم من بعد ذلك فتخلصنى وان كان روح القدس
مخلوقا * كما يقول مقدونيوس لما كان ذكره مع الاب والابن فى المعمودية معنى ولا * f. 77, v°.
لاشراكه حال اوجبت ذلك ويدل على بطلان قول جميع من راى هذا الراى ما قاله الله
الثلثة الفتية فى تسبحتهم وهم لما القوا فى الاحدود الذى هو الاتون سبحوا الله ومجدوه على
خلاصه اياهم من النار المتوقدة ودعوا الخليقة كلها لتسبيح البارى معهم يشكروه بشكرهم
فقالوا جميع الخلايق نسبّح الله ثم عددوا اشياء شتى من الخلايق السمايية والارضية
والبهايم والسباع والطيور والليل والنهار والنور والظلمة ولو كان روح القدس مخلوقا لقالوا روح

que dit l'Apôtre Paul[1] : « Vous êtes les temples de Dieu et l'Esprit de Dieu est descendu en vous. » Cette formule : « Allez et baptisez les hommes au nom du Père et du Fils et du Saint-Esprit », est une preuve que ces trois noms ne désignent qu'une seule et même essence et une seule et même substance du Créateur (béni soit son nom), comme le fait remarquer en ces termes Grégoire le Théologien : « Quand je dis *Dieu*, je veux dire le Père, le Fils et le Saint-Esprit. » Dans un de ses livres il argumente ainsi contre Macédonius : « Si je te dis, ô imposteur, que la pensée d'être sauvé et purifié par quelqu'un qui serait mon égal, qui serait avec moi et pareil à moi, ne me satisfait point, il en résulte que si, dans ton hypothèse, le Saint-Esprit n'est pas Dieu, il doit le devenir pour qu'il puisse opérer mon salut. Or si le Saint-Esprit est
* f. 77, v°. créé, * comme le prétend Macédonius, on ne comprendrait plus pourquoi il est nommé avec le Père et le Fils dans la formule du baptême alors que rien n'y oblige. » Ce qui prouve l'erreur de ceux qui partagent cette opinion, ce sont les louanges que les trois jeunes gens adressèrent à Dieu après qu'ils eurent été garrottés et jetés dans la fournaise : Ils louaient et glorifiaient Dieu de ce qu'il les avait délivrés du feu et ils invitaient toute la création à célébrer le Créateur et à lui rendre grâce avec eux. Ils disaient : « Toutes les créatures, louons Dieu » ; puis ils énumèrent les êtres nombreux de la création, les célestes et les terrestres, les animaux domestiques, les bêtes sauvages et les oiseaux, la nuit et le jour, la lumière et les ténèbres. Or si l'Esprit saint

1. I Cor., III, 16.

القدس تسبح الله لانهم قد ذكروا جميع الخليقة من اولها الى اخرها قليلها وكثيرها فهذا
اوضح دليل على ان روح القدس غير مخلوق وانه فايض من ذات الاب يحل على
الانبياء * والصالحين وهو الحياة التى يحيا بها العالم فتنفى عن نظامه واتساقه * f. 78, r°.

وقال انها تسجد له وتمجده من ذات البارى وجوهره وانما كان مخلوقا لما سجدت له
مع الاب والابن بقوله تركوا الخالق [1] وسجدوا للمخلوق

واذا كانت الاباء انما قالوا نسجد له ونمجده مع الاب والابن لانه مساويا لهما فى الجوهر
فكيف يجوز لنسطور ومعلميه عبادة المخلوق المحدث الذى ليس هو من جوهر اللاهوت
وشرك مع البارى فى السجود غيره وقد قال معلم قديم العهد عظيم المقدار انا لسنا نسجد
لاربعة الاب والابن وروح القدس وانسان بل نحن نحرم فاعل ذلك وبهذا المعلم فهو
اغريغوريوس صاحب العجايب وهو ممن لا تبعد درجته عن درجة الحواريين بعدا كثيرا

وهاهنا ختمت الاباء الكلام على الثالوث المقدس وعرفت بخاصة واحد واحد من الاقانيم
ثم * جميعهم بالسجود والتمجيد فقالت ان خاصة الاب الابوة وخاصة الابن الولادة من الاب * f. 78, v°.

1. Ms. الخلايق.

était une créature, ils auraient dit : « Esprit saint, louez Dieu, » parce qu'ils énumèrent toutes les créatures, depuis la première jusqu'à la dernière, les petites et les grandes. C'est là une preuve évidente que le Saint-Esprit n'a pas été créé, mais qu'il procède de la substance du Père, d'où il descend sur les prophètes * et les justes. Il est la vie qui vivifie le monde et il nous sanctifie par son action pleine d'ordre et de sagesse. * f. 78, r°.

Le même Docteur dit que l'Esprit saint (qu'il soit adoré et glorifié!) est de la substance et de l'essence du Créateur. S'il n'est qu'une créature, pourquoi l'adorez-vous avec le Père et le Fils, quand lui-même a dit : « Ils ont abandonné le Créateur et ils ont adoré la créature » ?

Les Pères ayant dit : « Nous l'adorons et nous le glorifions avec le Père et le Fils, parce qu'il est de même substance qu'eux », comment Nestorius et ses deux maîtres se permettent-ils d'adorer un être créé et temporel, qui n'est pas de la substance divine, et de faire participer à l'adoration adressée au Créateur un être différent de lui ? Un ancien Docteur qui jouit d'une grande autorité s'est prononcé à ce sujet dans les termes suivants : « Nous n'adorons pas quatre : le Père, le Fils, le Saint-Esprit et l'homme, mais au contraire nous anathématisons celui qui fait cela. » Ce docteur est Grégoire le Thaumaturge qui est peu éloigné du rang des Apôtres.

C'est là que les Pères terminent leur déclaration sur la sainte Trinité. Ils nous font connaître ce que chaque personne a de particulier, * puis ils les * f. 78, v°.

قبل الدهور وخاصة الروح القدس الانبثاق من ذات الاب وانه الرب المحيي وفى قولنا نومن
بالله واحد الاب ماسك الكل ورب واحد يسوع المسيح بن الله المولود قبل الدهور
وبروح قدس واحد الله المحيى دليل على افتراق الاقانيم من حيث هى اقانيم على واحد
انبثاثها[1] فى الجوهرية اذ كانت سميت كلا منها واحدا قلنا انها اشخاص لان الشخص هو
الواحد بالعدد وهو الذى لا يجمع خواصه فى شخص اخر فالثالوث اقانيم ثلثة (وهو الذى
لا يجمع خواصه فى شخص اخر فالثالوث اقانيم ثلثة)[2] جوهر واحد الاب والابن وروح
القدس الله الحى الناطق فالحياة والنطق صفتان له ابتيان موجوديا الغير مشار اليهما ممتاز
احدهما من الاخر * امتيازا عقليا لا امتيازا حسيا * f. 79, r°.

قال المومن المتكلم على السن الانبياء وبيعة واحدة جامعة رسولية قال المفسر هذه
هى خاصة روح القدس اذ كان هو الناطق على السن الانبياء الحال على الرسل والاصفياء
الا ترى الى قول الله تبارك وتعالى ان روح الرب حل على النفر الذى لقيهم شاوول
فتنبوا وقال الانجيل المقدس ان روح القدس هو المتكلم على السنتكم وقال كتاب

1. Ms. ابتثها. — 2. Répétition fautive.

unissent dans l'adoration et la louange. Ils disent donc que le caractère propre du Père est la paternité, celui du Fils d'être engendré par le Père avant tous les siècles, et celui du Saint-Esprit la procession de la substance du Père; ils ajoutent qu'il est le Seigneur qui vivifie. Quand nous disons : « Nous croyons en un seul Dieu : le Père Tout-Puissant, et en seul Seigneur Jésus-Christ, Fils de Dieu, né avant tous les siècles, et en un seul Esprit saint, Dieu vivificateur », ce langage montre en quoi consiste la différence des personnes en tant que personnes, c'est-à-dire dans la manière dont elles procèdent de la substance divine. Quand d'autre part nous les désignons en particulier, nous disons que ce sont des personnes, parce que la personne est une numériquement, et que ses particularités ne sont pas communiquées à une autre personne. Dans la Trinité il y a trois personnes en une seule substance : le Père, le Fils et le Saint-Esprit, le Dieu vivant et intelligent. Or la vie et l'intelligence sont deux particularités réelles du Père, qui ne lui viennent de
* f. 79, r°. personne, et entre lesquelles il y a une * distinction purement intellectuelle et non sensible.

Le Fidèle : « Qui a parlé par les prophètes, et en une seule Église, catholique et apostolique. »

Le Commentateur : — On attribue spécialement au Saint-Esprit d'avoir parlé par les prophètes et d'être descendu dans les apôtres et les saints. Ne voyez-vous pas que Dieu (qu'il soit béni et magnifié!) a dit que l'Esprit du Seigneur descendit sur les personnes que rencontra Saül, et elles prophétisèrent. Le

الابركسيس ان المومنين لما تعمدوا حل عليهم روح القدس فثبتوا قال حزقيال النبى
فاخذتنى روح الرب بناصيتى والقتنى الى جبل شاهق فاما اشعيا النبى فقال لما وصف
تجسد السيد المسيح له المجد وانه يخرج عصا من اصل يسا روح الرب تحل عليه روح
الحكمة والفهم وروح المشورة والراى وقال داوود النبى روحك القدوس يا رب لا تنزعه عنى
وقالوا بيعة واحدة جامعة رسولية * يعنون ان كل من شق البيعة وفارق الجامعة الرسولية * f. 79. v°.
الذى اخذت عن الرسل ورويت ووزت عنهم وانهم لا يومنون ان هناك بيعتين بل بيعة
واحدة وهى الامانة التى قال للصفا وعليك ابنى بيعتى اى على امانتك هذه الذى اعترفت
بها واعلمها لك الاب من السماء وهى التى لا تقدر على زحزحتها ابواب الجحيم يعنى
الملوك الكفرة والسلاطين الظلمة اجناد ابليس الطاغية والهراطقة اصحاب البدع والضلالة بل
البيعة واحدة جامعة وهى التى اليها تجمع المومنين وهى الرسولية التى ثبت عليها قول الصفا
كما قلنا فمن يخرج عليها وراى رايا غير ما هى مجتمعة عليه فهو من الحايدين الجاحدين

saint Évangile dit également que « c'est l'Esprit saint qui parlera par vos bouches[1] ». Il est dit au livre des Actes que, « les Fidèles ayant été baptisés, l'Esprit saint descendit sur eux et ils furent affermis ». Le prophète Ézéchiel dit aussi : « L'Esprit du Seigneur me prit par les cheveux et me transporta sur une montagne élevée[2]. » Le prophète Isaïe s'exprime ainsi en parlant de l'incarnation du Christ (gloire à lui)[3] : « Il sortira un rameau de la racine de Jessé ; l'Esprit du Seigneur descendra sur lui : l'Esprit de sagesse et d'intelligence, l'esprit de conseil et de discernement. » Et David le prophète demande[4] : « Seigneur, ne retire pas de moi ton Esprit saint. »

En disant : « l'Église, une, catholique, apostolique », * les Pères ont en vue quiconque divise l'Église et se sépare de cette église catholique apostolique qui a commencé aux apôtres, qui a prospéré, et qui a coulé d'eux jusqu'à nous. Ils ne croient pas qu'il y a deux Églises, mais une seule. Telle est la foi qu'il (le Christ) donna à Pierre (Céphas) : « Sur toi je bâtirai mon Église, c'est-à-dire sur la confession que tu viens de faire et que le Père t'a révélée du haut du ciel. Elle ne peut être ébranlée par les portes de l'enfer », c'est-à-dire par les rois impies et les puissances des ténèbres, les satellites pervers du démon, les hérétiques amateurs de nouveautés et d'aberrations. Mais l'Église est une et catholique, parce que c'est en elle que se fait l'union des fidèles ; elle est apostolique, elle s'est vérifiée d'une manière sûre la parole dite à Pierre (Céphas), comme nous l'avons expliqué. Quiconque se révolte contre elle et professe une foi différente de celle qui est admise par l'Église * f. 79. v°.

1. Matth., x, 20 ; Marc., xiii, 11. — 2. Ez., xxxvii, 1. — 3. Is., xi, 1, 2. — 4. Ps., l, 12.

ومن اقام عليهم فهو الرجل الحكيم الذى بنى بيته على الصخرة فلم تزعزعه الرياح ولم تحركه الامواج

* f. 80, r°. قال المومن ونقر بمعمودية واحدة لغفران الخطايا قال المفسر انما قالت الاباء * انما ونعترف بمعمودية واحدة لان المعمودية واحدة والمعموديات كثيرة فمنها معمودية الطوفان الذى بها هلكوا وطهرت منهم الارض ومنها معمودية بحر سوف الذى فيه غرق فرعون وجنوده وايضا معمودية بنى اسرايل الذى كانت بالدماء الذى ترش عليهم ومعمودية كهنتهم وايضا طلسنامرة معمودية يزعمون انها تنقيهم من اوساخهم فى كل يوم وهاهنا معمودية يوحنا الصابغ ومعمودية الرسل وقد زعم التاولوغس ان المعموديات خمس موسى عمد بالسحاب ويوحنا عمد بالماء للتوبة والرسل الاطهار عمدوا بروح القدس ودم الشهداء يعد معمودية رابعة ودم الخاطيين يعد المعمودية خامسة ومعمودية يوحنا وان كان الكتاب يقول انها تغفر الخطايا فانها انما تجرى

* f. 80, v°. مجرى من يطهر ويتنظف لاتيان الملك * العظيم ولقايه وهى وان وهبت لمن تاتى اليه موهبته الدالة عليه والقرب منه فلن يغفر الخطايا التى غفرتها المعمودية التى من بعد القيامة

universelle, fait fausse route et devient apostat. Mais celui qui s'en tient à l'enseignement des Pères, est l'homme sage qui a bâti sa maison sur le roc ; elle n'est pas ébranlée par les vents ni ruinée par les vagues.

Le Fidèle : « Nous confessons un seul baptême pour la rémission des péchés. »

* f. 80, r°. Le Commentateur : — Les Pères disent : * « Nous ne reconnaissons qu'un seul baptême, » parce qu'il n'y a qu'un baptême. Il y a néanmoins plusieurs baptêmes, entre autres le baptême du déluge dans lequel les hommes périrent et la terre fut purifiée de leur présence ; le baptême de la mer Rouge, dans laquelle Pharaon fut englouti avec son armée ; le baptême des Israélites, par lequel ils furent aspergés de sang ; le baptême de leurs prêtres ; la *Talsnâmara*, baptême qui, croyaient-ils, les purifiait chaque jour de leurs souillures ; le baptême de Jean Baptiste et le baptême des Apôtres. Le Théologien admet cinq baptêmes : celui de Moïse qui baptisa dans la nuée ; celui de Jean qui baptisait dans l'eau pour la pénitence ; celui des saints Apôtres qui baptisaient dans l'Esprit saint. Le sang des martyrs est considéré comme le quatrième baptême, et le sang des pécheurs comme le cinquième. Quant au baptême de Jean, quoique l'Écriture dise qu'il remettait les péchés, il n'était en réalité qu'une sorte d'ablution consistant à se laver et à se purifier pour aller à la

* f. 80, v°. rencontre du grand Roi, * pour se présenter devant lui. Jean l'administrait à ceux qui venaient à lui comme signe de l'arrivée prochaine du Christ ; mais il ne remettait pas les péchés de la même manière que le baptême

بحلول روح القدس على من اعتمد وهى التى امر السيد المسيح له المجد رسله ان ينطلقوا الى الشعوب اجمعين فيصبغونهم باسم الاب والابن والروح القدس ا لا تراه يقول فمن انصبغ وامن احيى فقد حيي واما يوحنا فقال انا اصبغكم بالماء وسياتى بعدى من هو اسبق منى وهو يصبغكم بالماء والروح وقد قال مثل هذا بعينه فم الذهب فى تفسيره لانجيل يوحنا فى الفصل الذى فيه اتى وهوذا يعمد لم يكن معمودية يوحنا تعطى روح القدس لمن يصبغ بها وهكذا معمودية الحواريين لم تكن تعطى روح القدس لكن معمودية يوحنا والرسل كانوا يدعون الناس الى الايمان بالسيد المسيح فمن بعد القيامة لما ارسل اليهم الروح البارقليط عمدوا * بروح القدس جميع من ياتيهم وهذه المعمودية التى * f. 81, r°. بعد القيامة وتمام التدبير فهى الذى قال فيها حزقيال النبى وارش عليكم ماء ذكيا وابدل لكم مكان القلب الحجرى قلبا لحميا وقال النبى الاخر وهو يجمع ذنوبكم ويلقيها فى اليم فلهذا قالوا ان هذه المعمودية الواحدة هى التى تغفر الخطايا وتكفر سياتنا ألا ترى قول الرسول انا نحن الذين انصبغنا انما انصبغنا بموته فقوله انصبغنا بموته اى ان بموته غفرت خطايانا

qui fut conféré après la Résurrection, par la descente du Saint-Esprit sur ceux qui le recevaient. C'est ce baptême qu'institua Notre Seigneur Jésus-Christ (gloire à Lui), quand il ordonna à ses Apôtres d'aller chez tous les peuples et de les baptiser au nom du Père et du Fils et du Saint-Esprit. Ne remarquez-vous pas qu'il dit [1] : « Celui qui sera baptisé et croira sera vivifié et vivra »; tandis que Jean dit [2] : « Pour moi, je baptise dans l'eau; mais il viendra après moi quelqu'un qui était avant moi : c'est lui qui vous baptisera dans l'eau et l'Esprit. » C'est aussi ce que dit en substance Jean Chrysostome dans son commentaire sur l'Évangile de saint Jean au chapitre où il est dit : « Il viendra et c'est lui qui baptisera. » Le baptême de Jean ne donnait pas le Saint-Esprit à celui qui le recevait; le baptême des Apôtres ne le donnait pas non plus. Mais le baptême de Jean, comme celui des Apôtres, conviait les hommes à la foi au Seigneur Jésus-Christ. Après la Résurrection, quand il leur eut envoyé le Paraclet, ils baptisèrent * dans l'Esprit Saint tous ceux * f. 81, r°. qui venaient à eux. C'est ce baptême qui fut conféré après la Résurrection, quand l'économie du salut fut complète. C'est celui dont parle le prophète Ézéchiel quand il dit [3] : « Je répandrai sur vous une eau pure et je changerai votre cœur de pierre en un cœur de chair. » Un autre prophète dit : « Il prendra toutes leurs fautes et les jettera dans la mer. » C'est pourquoi ils disent que c'est ce baptême unique qui remet les péchés et efface nos souil-

1. Marc., xvi, 16. — 2. Matth., iii, 1; Marc., i, 8; Luc., iii, 16; Joan., i, 26. — 3. Ez., xi, 19.

وحيينا بالحياة الجديدة وهذه المعمودية فهى بمنزلة النشر لمن كان ميتا لانا كلنا ميتين بخطية
ابينا آدم واحيانا المسيح ونشرنا من احداث الخطايا واحيانا حياة جديدة كما قال بولس
الـ سول لكى يتجدّد بالمسيح كل شىء وهذه الحياة الجديدة هى الميلاد الثانى وهو الذى
* f. 81. v°. قال المسيح له المجد لنيقوديمس ان من * لم يولد من الماء والروح لم يلج ملكوت
السموات

قال المومن ونتوقع قيامة الاموات والحياة الدايمة الابدية امين قال المفسر المومنين
الذين امنوا بالله ومسيحه وصبغوا صبغة الحيوة وعدلوا فى سيرتهم واستعملوا الفضايل واطرحوا
كل الرذايل وخلعوا الانسان العتيق ولبسوا الحديث الذى تجدد بالعلم فى شبه خالقه
يتوقعون القيامة الذى وعدوا بها وانهم يدخلون الى الملكوت ويوفون اجورهم وينعمون بالخيرات
الذى لم ترها عين ولم تسمع بها أذن ولم تخطر على قلب بشر وهى الدار الدايمة الخالدة
والسعادة الباقية الجايدة علينا كالملايكة المقربن قد بنوا بنية شريفة رهيبة كاملة لا تعترضها الآفات

lures. Ignorez-vous ce que dit l'Apôtre[1] : « Nous qui avons été baptisés, nous avons été baptisés dans sa mort. » En disant « nous avons été baptisés dans sa mort », il veut dire que c'est par sa mort que nos péchés ont été pardonnés et nous avons vécu d'une vie nouvelle. Ce baptême est la résurrection de ceux qui étaient morts, car nous étions tous morts à cause du péché de notre père Adam. Mais nous avons été vivifiés par le Christ, nous sommes sortis vivants du tombeau du péché, et nous avons vécu d'une vie nouvelle, selon l'expression de l'Apôtre Paul, pour que tout soit renouvelé dans le Christ. Cette vie nouvelle est la seconde naissance; c'est d'elle que
* f. 81. v°. le Christ (gloire à lui) parlait à Nicodème quand il disait que « celui qui * ne naît pas de l'eau et de l'esprit, n'entrera pas dans le royaume des cieux[2] ».

Le Fidèle : « Et nous attendons la résurrection des morts et la vie stable et éternelle. Amen. »

Le Commentateur : — Les Fidèles qui croient en Dieu et en son Christ, qui ont reçu le baptême de vie, qui vivent dans la justice et la pratique des vertus, qui rejettent toute impureté et se sont dépouillés du vieil homme pour revêtir l'homme nouveau qui a été renouvelé dans la science, à la ressemblance de son Créateur, et qui attendent la résurrection promise, entreront dans le royaume, recevront leurs récompenses et obtiendront des biens que l'œil ne voit pas, que l'oreille n'entend pas, que le cœur humain ne conçoit pas. Ces biens sont la demeure stable et éternelle, la béatitude sans fin qui fera notre bonheur. Ils seront comme les Anges fidèles qui ont

1. Rom., VI, 3. — 2. Joan., III, 8.

ولا تلحقها الحادثات واما الماقدون الملحدون واليهود المضلون القايلون انه ليس قيامة ولا
محاشر[1] فهولاء هم الذين ذكرهم * الرسول ووبخهم على جهلهم حين قال فلناكل ونشرب * f. 82, r°.
فان غدا نموت فلو كان الحكيم لم يفرق بين عدوه ووليه فهو فى المحسن اجره ويعاقب
المسى على جرمه لقد كان يجب على راى من انكر القيامة ان يكون حكماء هذه الدنيا
لايعاقبون اصحاب الجرايم ولا يكرمون اصحاب الفضايل ولو كان كل الناس يحلون ارادتهم[1]
وشهوات انفسهم لقد كان واضعى جميع النواميس من الفلاسفة ومشترعوا الشرايع لاعنين اذ
فرقوا بين المحسنين والمسيين وعاقبوا اهل الجريرة وكافوا على الحسنة وقد قال بالجزا اكثر
الناس وصححوا امره الا انهم مختلفون فى كيفية امره فاما اهل الديانات ومتبعوا كتب الله عز
وجل الآخذون بما ارته الانبياء والرسل فقالوا ان الجزا واصل الى الانسان بجملته ان كان
خيرا وان كان شرا واقع على جسده كما قال الرسول بولس فانا جميعنا مزمعون ان * تقوم * f. 82, v°.
قدام منبر المسيح ليجزى كل امرء منا فى جسده ما قدم من عمله من خير ومن شر

1. Ms. محاشه. — 2. Ms. وارادتهم.

bâti une demeure glorieuse, redoutable, parfaite, à l'abri des malheurs et de la mauvaise fortune. Les Macédoniens[1] calomniateurs et les Juifs imposteurs prétendent qu'il n'y a point de résurrection, ni de jugement. C'est à eux que l'Apôtre fait allusion * en leur reprochant leur ignorance quand * f. 82, r°. il dit[2] : « Mangeons et buvons, car nous mourrons demain. » Le Juge ne faisant pas d'acception de personne entre ennemi et ami, récompensera celui qui fait le bien et punira le coupable selon son péché. D'après ceux qui nient la résurrection, les juges de ce monde ne devraient pas punir ceux qui font le mal ni honorer les hommes vertueux. Si les hommes ne devaient pas recevoir la rémunération de leurs actes et de leurs passions, les législateurs, les philosophes et les légistes ne proféreraient que de vains anathèmes en faisant une distinction entre les bons et les méchants, en punissant le mal et en récompensant le bien. La plupart des hommes admettent une rémunération et donnent des preuves de cette croyance, bien qu'ils diffèrent sur la manière de l'expliquer. Les hommes religieux qui se conforment aux livres de Dieu (qui est grand et glorieux), et qui admettent l'enseignement des prophètes et des apôtres, disent que la rémunération porte sur l'homme tout entier, qu'il soit bon ou mauvais, et qu'elle s'applique aussi à son corps comme le dit l'Apôtre Paul[3] : « Nous croyons tous * que nous comparaîtrons * f. 82, v°. devant le tribunal du Christ pour qu'il rémunère en chacun de nous, dans son corps, les œuvres qu'il a opérées précédemment, en bien ou en mal. »

1. Éth. : les Sadducéens. — 2. I Cor., xv, 32. — 3. Rom., xiv, 10; I Cor., v, 10.

فاما الفلاسفة فمن قال منهم الجزأ فزعم انه لاحق بالنفس دون الجسد والذى[1] دعاهم الى هذا القول انهم راوا ان النفس باقية غير ميتة والجسد ميت فان لا يرجع ولا يعود ولو كان الامر كما يقولون فالعقاب اذن واقع على من لم يذنب اذ كان الجسد هو الذاهب الجانى المتصرف ولما كان هذا القول واضح البطلان وجب ان يكون الجزا واصل الى الانسان بجملته اذ هو الذى يستحق ذلك بافعاله فهذه القيامة الان فهى الذى نرتجيها وتتوقعها كل المومنون واليها كان يجرى العرض ليكون الناس قد عادوا الى رتبتهم الاولى الذى كان عليها ابوهم آدم قبل الزلة ولم يذهبوا ضياعا وانما اتى المخلص لنا تبارك اسمه وتعالى ذكره ليردنا الى دارنا وبعيدنا * الى تلك الدار البهية ويتلذذون بتلك الخيرات الدايمة * f. 83, r°. السرمدية ويكونوا احيا الى ابد الابدين ودهر الداهرين كما قال الانجيل المقدس اما الابرار فالى الحيوة الابدية واما الاشرار فالى العقوبة الخالدة وان سال سايل عن تلك المنزلة ما هى فليجاب بقول الانجيل حيث اكون انا هناك يكون خادمى وقوله ايضا انى

1. Ms. والذين.

Quant aux philosophes, lorsqu'ils parlent de la rémunération, ils supposent qu'elle doit affecter l'âme sans le corps. Ce qui les a amenés à penser ainsi c'est qu'ils ont cru que l'âme est immortelle et survit au corps, tandis que celui-ci meurt. Mais si le corps ne revenait pas et ne devait pas ressusciter, et s'il en était comme ils le supposent, la punition tomberait sur la partie qui ne pèche pas, étant donné que, dans leur hypothèse, le corps corruptible est mauvais et responsable du mal. L'absurdité d'une telle argumentation est évidente, et il est clair que la rémunération convient à l'homme tout entier, car c'est l'homme tout entier qui s'en rend digne par ses œuvres. C'est cette résurrection que nous espérons et que nous attendons avec tous les Fidèles. C'est vers elle que tend l'âme, afin que les hommes retournent à leur dignité première, celle que possédait leur père Adam avant sa chute, et qu'ils n'aillent pas à leur perte. C'est pour nous rendre à notre demeure qu'est venu le Sauveur (béni soit son nom et magnifiée soit sa mémoire!) et pour nous ramener * à ce séjour magnifique où les bienheureux exulteront au milieu des biens impérissables et éternels et vivront dans l'éternité des éternités et les siècles des siècles, selon l'expression du saint Évangile : « Les bons iront à la vie éternelle et les méchants au châtiment perpétuel et sans fin[1]. »

* f. 83, r°.

Si l'on nous demande quelle est l'excellence de cette dignité, nous répondrons par ces paroles de l'Évangile[2] : « Où je serai, là sera aussi mon

1. Matth., xxv, 46. — 2. Joan., xii, 26.

اتى وابى فنتخذ عنده محلا ولا حال هى اعظم من الموضع الذى فيه المسيح له المجد
واذ كان المومنون خدمه يكونون حيث كان فهذا هو تفسير قول الرسول فى الخيرات الذى
لم ترها عين ولم تسمع بها اذن ولم تخطر على قلب بشر ولعمرى انها بالمنزلة الذى ذكرها
الرسول من عظم الخطر وجلالة المحل الا ترى الى قول هذا الرسول كيف يقول * فاذا * f. 83, v°.
نحن صرنا معه فسنملك معه ايضا فاذا كان الآن سنملك معه وهو سيدنا المسيح فقد
وصلنا الى الدرجة العظمى والمنزلة الكبرى فعليكم يا اخوتى بالاعمال الزكية والسيرة
المحمودة الذى توديكم الى هذه المرتبة السنية والكرامة العالية فاغفروا لنا الآن فيما فرطنا
فيه وقصرنا دونه فانا وان كنا قد تجاوزنا رتبتنا وجسرنا على كلام وفسرنا قول اباينا فاحببنا
ان تنفعكم بما تادى الينا ونوصل اليكم ما وصل الينا لتزكوا ثماركم وتنموا اغراسكم وتضى
عقولكم فلا تملوا ولا تكسلوا عن الاعمال الصالحة الفاضلة فانها تقود الى الراحة الدايمة
كما قال صاحب الزبور داوود النبى تعب الى الابد يحيى الى الدهر وهذه الحياة هى التى

serviteur »; ou encore[1] : « Je viendrai avec mon Père et nous prendrons chez lui notre demeure. » Il ne peut rien y avoir de supérieur au lieu où habite le Christ (gloire à lui!), puisque les Fidèles qui le servent sont là où il est. Telle est l'explication du texte de l'Apôtre dans lequel il parle des biens que l'œil ne voit pas, que l'oreille n'entend pas, que le cœur de l'homme ne conçoit pas. Oui, sans aucun doute, ces biens se trouvent dans cet état dont l'Apôtre célèbre la sublimité et la splendeur. Ne concevez-vous pas la portée de cette parole de l'Apôtre[2] : * « Si nous sommes avec lui, nous régnerons avec lui »? Or si nous régnons avec lui, qui est le Christ notre Seigneur, nous serons parvenus au degré le plus sublime et à la plus éminente dignité. Vous devez donc, mes Frères, accomplir des œuvres saintes et tenir une conduite louable qui vous conduira à cette dignité très haute et à cet honneur sublime. Pardonnez-nous nos négligences et notre brièveté, et soyez indulgents si nous sommes allé au delà de nos facultés et si nous avons osé prendre la parole pour expliquer les maximes de nos Pères. Nous avons voulu vous faire profiter de ce qui nous a été donné et vous faire parvenir ce que nous avons reçu, pour que vous produisiez des fruits abondants, que vos demeures s'affermissent, que vos intelligences s'éclairent, pour que vous ne vous rassasiiez ni ne négligiez jamais d'accomplir des actions bonnes et vertueuses, car elles conduisent au repos éternel comme le dit le psalmiste, David le prophète : « Il a travaillé pour l'éternité, il vivra pour les siècles. » C'est à cause de cette vie que les prophètes et les justes ont * f. 83, v°.

1. Joan., XIV, 23. — 2. II Tim., II, 11-12.

* f. 84, r°. من اجلها تعب الانبياء والصالحين وبذلوا الشهداء دماهم * وصبروا على العذاب فى اجسادهم وقاوموا سلاطين هذا العالم حتى يخلصون ذواتهم من اسر العدو المعاند وصاروا يضوا فى ملكوت ابيهم له المجد والاكرام والتعظيم مع ابنه يسوع المسيح وروح القدس المحيي المساوى معه الآن وكل اوان والى ابد الابدين ودهر الدهرين امين فالسبح لله دايما

قد كنا رعاكم الله عملنا هذه الامانة تفسيرا قبل هذا وضاع الكتاب الذى عملناه الا انا قد اجتهدنا ان يكون ما اتينا به فى هذا الكتاب قرير المعانى فى ذلك الكتاب بعينه فمن وجد ذلك الكتاب ووقع به فلا ينكر مخالفة الفاظه لكتابنا هذا على اى التفسيرين احب فكل كاف شاف والمجد لله دايما ابدا سرمدا

* f. 84, v°. * كمل تفسير الامانة وتاويل الفاظها ولله المجد والمنّة وكان فراغ الاب الفاضل انبا ساويرس اسقف مدينة الاشمونين المعروف بابن المقفع من تفسيرها فى اليوم السابع من توت سنة ستماية واثنى وسبعين لديقلا وكان تفسيره الاول لها فى شهر هتور سنة ستماية

* f. 84, r°. travaillé et que les martyrs ont versé leur sang, * et ont supporté avec patience les tortures dans leurs corps, ont résisté aux puissances de ce monde jusqu'à ce qu'ils se soient délivrés des liens de l'ennemi rebelle et soient devenus brillants de gloire dans le royaume de leur Père (à lui la gloire, l'honneur et la magnificence avec son Fils Jésus-Christ et l'Esprit saint vivificateur et consubstantiel, maintenant, dans tous les temps et jusqu'à l'éternité des éternités et les siècles des siècles. Amen. Louange à Dieu à jamais!)

Nous avons écrit (que Dieu vous garde) un commentaire du symbole, avant le présent ouvrage; mais le livre que nous avions composé s'est perdu. Nous nous sommes efforcé toutefois de faire en sorte que le livre que nous présentons maintenant conserve pour le fond le même sens que l'autre. Quiconque trouverait le premier, s'il lui tombait entre les mains, ne méconnaîtrait pas une différence de langage avec notre présent livre [1] : il choisira l'explication qu'il préfère, car tout ce qui est suffisant est péremptoire. Gloire à Dieu pour toujours !

* f. 84, v°. * Fin du commentaire du symbole et de l'explication de ses formules. Louanges et actions de grâces en soient rendues à Dieu. Le vénérable Père Anba Sévère, de la ville d'Achmounaïn, connu sous le nom d'Ibn-al-Moqaffa', a terminé ce commentaire le septième jour de Tout, en l'an six cent soixante-douze de l'ère de Dioclétien [2]. Son premier commentaire datait du mois de Hatour de l'an six cent soixante-sept de Dioclétien [3].

1. Ici se termine la version éthiopienne — 2. 4 sept. 956. — 3. Nov. 951.

وسبع ستين لديقلا وكان نجاز نسخ ذلك فى يوم الثلثا المبارك سادس شهر مسرى المبارك سنة الف ومايتى وعشرين للشهداء الاطهار رزقنا الله بركة صلواتهم وشفاعاتهم

نقل عن نسخة من القلاية المعمورة للابد فى زمن السيادة البطريركية اليوأنسية الشهير بابن المصرى الرابع والتسعين من عدد الاباء البطاركة بالكرسى المرقصى فالرب الاله ينصر سني حياته ويورث التلميذ بركة صلاته امين

كتب هذا الكتاب بعينه من النسخة المذكورة العبد الحقير المعترف بالذنب والتقصير الحقير داود بن يوحنا بن داود المنشاوى المعروف بابو اخنوخ بمشبه اخميم وجد هذه النسخة فى بنى سويف من اعمال البهنا وكان نجازه فى يوم الاحد المبارك الخامس والعشرون من شهر ابيب من السنة القبطية للشهدا الاطهار

La copie de ce manuscrit a été achevée le jour béni du mardi, sixième jour du mois béni de Mesri, en l'an mil deux cent vingt des saints Martyrs [1]. Que Dieu nous accorde la bénédiction de leurs prières et de leur intercession.

La transcription a été faite sur un original, trouvé dans un ermitage (puisse-t-il être habité à jamais!), sous le pontificat de l'éminent patriarche Jean (*Yoannsi*), connu sous le nom de Ibn-al-Misri, le quatre-vingt-quatorzième des Pères Patriarches qui ont occupé la chaire de Marc [2]. Que Dieu lui accorde, durant sa vie, aide et protection, et à moi son disciple la grâce de ses prières. Amen.

A copié ce livre, de sa propre main, sur le sus-dit manuscrit, le très humble serviteur, qui confesse ses fautes, David, fils de Jean, fils de David-al-Menchaoui, connu sous le nom d'Abou-Akhnokh, au pays d'Akhmim. Il a trouvé ce manuscrit à Beni-Soueif dans la province de Bahnâ. La copie en a été terminée le dimanche béni, vingt-cinquième jour d'Abib de l'an copte des saints Martyrs [3].

1. 30 juillet 1504. C'est la date de l'original de la transcription suivante (lignes 4 à 8). — 2. Johannes Misra (Fabricius, *Bibl. Graeca,* IX, p. 500), désigné par Ioannes (XIII) Aegyptius dans Petrus ibn Rahib, trad. Cheikho, Paris, 1903, p. 154, était patriarche de 1522 à 1526, *ibid.* — 3. D'après le catalogue des manuscrits arabes de Paris, p. 42, la présente copie, faite sur la transcription précédente (lignes 4 à 8), est de l'an 1334 des Martyrs (1618 de J.-C.).

TABLE DES NOMS PROPRES [1]

ا

1. M. l'abbé Leroy, né le 6 juin 1866 à Maisdon (Loire-Inférieure), est mort à Courbevoie (Seine) le 8 octobre 1910. Le présent fascicule était inachevé. Nous avons terminé les tables et ajouté quelques références. Mgr Graffin a fait corriger le texte et la traduction. Le chapitre X ci-dessus est résumé en quelques pages par Aboul-Barakat, ms. arabe de Paris, n° 203, fol. 25v.

(F. N.)

TABLE ALPHABÉTIQUE DES PRINCIPALES MATIÈRES

SÉVÈRE IBN AL-MOQAFFA'

ÉVÊQUE D'ASCHMOUNAÏN

HISTOIRE DES CONCILES

(SECOND LIVRE)

II

ÉTUDE SUR LA VERSION ÉTHIOPIENNE ET APPENDICES

PAR

S. GRÉBAUT

I. — ÉTUDE SUR LA VERSION ÉTHIOPIENNE

Le ms. *d'Abbadie* nº 155 (24 sur 21, deux colonnes, 164 feuillets, dont 7 blancs) contient du fol. 103 rº a au fol. 154 vº b la version éthiopienne de l'*Histoire des Conciles* de Sévère, évêque d'Aschmounaïn[1]. M. d'Abbadie lui donne le titre suivant : *Explication de la foi orthodoxe, établie par les trois cent dix-huit Pères, recueillie par le saint Père Sawiros en dix parties* (*sections*)[2].

I. — Incipit, desinit et colophon.

Incipit : በስመ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ፩አምላክ ፨ ንወጥን ፡ በረድኤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወበሠናይ ፡ ተሠናእዎቱ ፡ በጽሒፈ ፡ ፍከሬ ፡ ሃይማኖት ፡ አርቶዶክሳዊት ፡ ዘአንበርዋ ፡ አበው ፡ ፫፻፲ወ፰በሀገረ ፡ ኒቅያ ፨ ዘአስተጋብአ ፡ አብ ፡ ቅዱስ ፡ አባ ፡ ሳዊሮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘእስሙናይን ፡ እግዚአብሔር ፡ ይጸግወነ ፡ በረከቶ ፡ አሜን ፡ ወአሜን ፨ *Au nom du Père, du Fils et du Saint-Esprit, un seul Dieu. Nous commençons, avec l'aide du Seigneur et avec son bon plaisir, à écrire l'explication de la foi orthodoxe, qu'ont définie les 318 Pères dans la ville de Nicée,* (*et*) *qu'a réunie* (*en volume*) *le Saint Père Abbâ Sévère* (Sâwiros), *évêque d'Aschmounaïn* ('Esmounâyen). *Que le Seigneur nous accorde sa bénédiction ! Amen. Amen.* — Cet incipit n'existe pas en arabe. Viennent ensuite l'avant-propos, qui est plus long dans la version (fol. 103 rº a et b) que dans l'original (p. 7), et les titres des chapitres, qui sont identiques.

Desinit : ሎቱ ፡ ስብሐት ፡ ወክብር ፡ ወዕበይ ፡ ምስለ ፡ ወልዱ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፨ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ማኅየዊ ፡ እስከ ፡ ለዓለመ ፡ ዓለማት ፡ አሜን ፨ *Gloire, honneur et magnificence au* (*Père*) *avec son Fils, Jésus-Christ et l'Esprit-Saint Vivificateur jusqu'aux siècles des siècles ! Amen.*

Immédiatement après le *desinit* se trouve le *colophon* suivant, qui équivaut au second paragraphe de la page 126 de l'arabe. ነዋ ፡ ክነ ፡ ይትኖለወክሙ ፡

1. C'est M. Nau qui nous a signalé ce manuscrit et qui l'a identifié. Mgr Graffin nous en a ensuite adressé une reproduction.

2. A. d'Abbadie, *Catalogue raisonné de manuscrits éthiopiens,* Paris, 1859, pp. 167-168.

እግዚአብሔር ፡ ገበርነ ፡ ትርጓሜ ፡ ለዛቲ ፡ ሃይማኖት ፡ እምቅድመ ፡ ዛቲ ። ወአንበርነ ፡ መጽሐፈ ፡ ዘገበርነ ፡ ባሕቱ ፡ ንሕለ ። ነዋ ፡ ጸሐቅነ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ዘአምጻእነ ፡ በዛቲ ፡ መጽሐፍ ፡ ቅሩብ ፡ ለፍካሬ ፡ እምዝንቱ ፡ መጽሐፍ ፡ በአንጻሪሁ ። ወዘሰ ፡ ረከበ ፡ ዘንተ ፡ መጽሐፈ ፡ ወወድቀ ፡ ቦቱ ፡ ወኢይትከሐድ ፡ ተዋልጦተ ፡ ቃላቲሁ ። *Voici : nous avions fait — que le Seigneur vous garde (comme son troupeau)! — une explication du symbole avant celle-ci, et nous avions mis (quelque part) le livre, que nous avions fait, mais il s'est perdu. Voici : nous avons fait en sorte que ce que nous mettons dans ce livre se rapproche des explications du livre précédent. Celui qui trouvera ce (dernier) livre, ou mettra (la main) sur lui, (verra) que la différence des mots (entre les deux) n'implique (aucune) contradiction.* — C'est ici que se termine la version éthiopienne de l'*Histoire des Conciles*. La mention des dates, où l'ouvrage a été commencé, terminé par l'auteur, et transcrit par le copiste David, ne se trouve que dans l'arabe.

II. — Caractères généraux de la version éthiopienne.

Bien qu'elle apparaisse, à première vue, comme un remaniement, la version éthiopienne de l'*Histoire des Conciles* est au fond une traduction littérale, ou plutôt un décalque brut de l'arabe. Elle pousse même la servilité jusqu'à s'adapter bon gré mal gré les tournures spéciales à l'arabe, au lieu de chercher à les remplacer par des locutions éthiopiennes correspondantes. Aussi, elle perd tout caractère littéraire, et devient la plupart du temps enchevêtrée, obscure et parfois inintelligible. On pourrait dire, sans exagérer, que bien souvent le discours se compose de mots éthiopiens, ordonnés entre eux au moyen d'une syntaxe arabe.

Néanmoins, en dépit de cette servilité, que nous constatons à chaque ligne, elle ne laisse pas que de comporter, depuis le commencement jusqu'à la fin, des divergences très nombreuses et quelquefois profondes avec l'arabe; et ce n'est pas chose facile pour nous que de rendre compte de ces deux notes si opposées de la version éthiopienne : étroite littéralité d'une part, et réelle liberté d'allure d'autre part.

Vraisemblablement le traducteur était un Arabe, connaissant bien sa propre langue, mais incapable de penser en éthiopien, car son travail ressemble fort aux thèmes de nos écoliers, qui, insoucieux du génie des langues étrangères, se préoccupent surtout de rendre servilement le mot à mot des pensées et des tournures françaises, dût-il en résulter des non-sens.

La liberté d'allure peut aussi s'expliquer par l'embarras où il se sera trouvé devant certaines difficultés qui étaient insurmontables pour lui, et qu'il a essayé de tourner en modifiant l'original.

D'ailleurs, il avait à sa disposition un manuscrit arabe de meilleure qualité

que le manuscrit, seul connu jusqu'ici qui a servi à M. l'abbé Leroy. Nous le constatons déjà dans l'original lui-même, lorsqu'un scribe arabe répète, avec des mots différents, la fin du chapitre VI (cf. *supra*, pp. 41-42). Cette licence ne nous donne pas grande confiance dans la fidélité des scribes successifs. Or, l'éthiopien ne porte pas cette répétition. Plus loin, l'ordre véritable, troublé dans l'arabe à plusieurs reprises différentes par l'interversion de morceaux importants, est rétabli en éthiopien. En outre, un passage assez long manque dans l'original, mais, par contre, est conservé dans la version.

Le double fait de provenir d'un meilleur manuscrit et de le traduire littéralement donne donc beaucoup d'importance à la version éthiopienne, pour compléter et corriger le manuscrit arabe. C'est pourquoi, nous avons collationné cette version sur l'original et nous en avons noté les particularités. Nous allons donner présentement quelques exemples de ces particularités et ajouter comme appendices des extraits de l'éthiopien, qui aideront à l'intelligence plus complète de l'arabe.

III. — Divergences sémantiques, additions et omissions.

Les divergences sémantiques entre l'arabe et l'éthiopien, ainsi que les additions et omissions, sont très fréquentes et se rencontrent à travers tout l'ouvrage. Elles portent, pour la plupart, sur de simples mots. Il nous a paru inutile de donner ici des exemples de ces variations de mots [1], tant il sera facile d'en trouver à la lecture des textes cités plus bas. Quelquefois les changements s'étendent à des phrases entières et même à des passages plus ou moins importants.

Voici plusieurs exemples, pris çà et là.

1. DIVERGENCES SÉMANTIQUES.

RÔLE DU MARTYRE.

ዝንቱ ፡ ኵሉ ፡ ከመ ፡ ኢይትርፍ ፡ ለእጓለ ፡ እመሕያው ፡ ምክንያት ፡ ዘያዓቅፍ ፡ ቦቱ ፡ በእንተ ፡ ማኅደር ፡ ልዑላዊት ፨ ዘእንበለ ፡ ዘበጽሐዋ ፡ ወነሥእዋ ፡ (fol. 105 v° a).

1. Signalons seulement les variations des doxologies, placées après le nom de Dieu ou de N.-S. Jésus-Christ. له المجد *Gloire à Lui* est omis presque toujours dans la version (cf. fol. 111 r° b et passim). تبارك *qu'il soit béni*, تبارك وتعالى *qu'il soit béni et exalté*, تعالى وتبارك *qu'il soit exalté et béni*, عز وجل *qui est puissant et glorieux* sont remplacés très souvent par ይትባረክ ፡ ስሙ ፡ *que son nom soit béni* (cf. fol. 115 r° b et passim) et par ይትባረክ ፡ ወይትለዓል ፡ ስሙ ፡ *que son nom soit béni et exalté* (cf. fol. 115 v° a et passim).

TRADUCTION DE L'ARABE.

Ils (les Apôtres) regardaient comme une obligation de subir tous ces tourments, pour que la diffusion de l'Évangile ne restât pas stationnaire. Une dignité incomparablement supérieure à ce qu'ils quittaient les faisait renoncer à ce monde, pour qu'ils l'atteignissent et l'obtinssent (p. 13).

TRADUCTION DE L'ÉTHIOPIEN.

Tout ceci, afin que ne restât pas aux fils de l'homme le prétexte de s'achopper au sujet de la demeure supérieure, mais afin qu'ils y parvinssent et qu'ils l'atteignissent.

COMPARUTION DE PIERRE D'ALEXANDRIE DEVANT DIOCLÉTIEN.

ወተምዓ : መዓተ : ላዕሌሁ ፤ ወኢፈቀደ : ይጕየይ : እስከ : አመ : ፈጸመ : ሩጸቶ : (fol. 106 v° b).

TRADUCTION DE L'ARABE.

L'empereur fut transporté de colère contre lui. Pierre vécut dès lors en fugitif, tout en s'acquittant de ses fonctions... (p. 16.)

TRADUCTION DE L'ÉTHIOPIEN.

(L'empereur) fut transporté de colère contre lui. Mais il ne voulut pas qu'il s'enfuît, jusqu'à ce qu'il eût achevé sa course (sa vie).

ARIUS PROTESTE DE SON ORTHODOXIE.

በዝንቱ : ኵሉ : ይኄሱ : በመሐላሁ : ወይትፌሣሕ : በዕልወቱ : ወኢከሠተ : ዘንተ ፨ (fol. 114 v° a).

TRADUCTION DE L'ARABE.

... Protestant de la main droite et de la main gauche, (il jura) qu'il désavouait cela et tout ce qu'il avait publié (pp. 35-36).

TRADUCTION DE L'ÉTHIOPIEN.

En tout ceci il mentait dans ses serments et il se réjouissait de son impiété; mais il ne le manifestait point.

INTELLIGENCE DE L'ÉCRITURE.

ወኢይሬኢ : ይእዜ : ወልደ : በዝንቱ ፨ (fol. 116 r° a).

TRADUCTION DE L'ARABE.

... Maintenant je n'y trouve plus ce que je lisais (p. 39).

TRADUCTION DE L'ÉTHIOPIEN.

Je ne vois plus maintenant le Fils dans (l'Écriture).

MORT DE NESTORIUS.

ወተራከበ : ላእክ : በፍኖት : ወኢተሀበለ : ከመ : ይትኃሠሥ : ወሞተ : በፍኖት : (fol. 120 r° b).

TRADUCTION DE L'ARABE.	TRADUCTION DE L'ÉTHIOPIEN.
Le messager de l'empereur le trouva malade; il l'attendit, mais il n'obtint pas ce qu'il désirait, car Nestorius mourut là (p. 51).	*Le serviteur le rencontra en chemin, mais il n'osa pas discuter avec lui.* (*Nestorius*) *mourut en chemin.*

Il n'est pas rare de rencontrer dans la traduction un sens préférable à celui de l'original, et concordant mieux avec le contexte en logique et en précision.

ENTRÉE AU CIEL DE L'AME DE PIERRE D'ALEXANDRIE.

እስከ ፡ አብጽሕዋ ፡ ውስተ ፡ ማኅደር ፡ ወአብእዋ ፡ ውስተ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ዘማኅበረ ፡ በኵር ፡ እለ ፡ ጽሑፍ ፡ አስማቲሆሙ ፡ በሰማያት ፤ (fol. 107 r° a et b).

TRADUCTION DE L'ARABE.	TRADUCTION DE L'ÉTHIOPIEN.
... *en l'introduisant dans l'assemblée de Vierges, dont le nom est écrit au ciel* (p. 17).	*Jusqu'à ce que* (*les anges*) *l'eussent fait parvenir dans la demeure* (*d'en haut*) *et fait entrer dans l'église* (*céleste*), *en compagnie du Premier-Né et de ceux dont les noms sont écrits dans les cieux.*

LE RENOM D'ARIUS.

ወበጽሐ ፡ ዜናሁ ፡ ኀበ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶሳተ ፡ ሀገር ፡ (fol. 107 v° b).

TRADUCTION DE L'ARABE.	TRADUCTION DE L'ÉTHIOPIEN.
... *sa renommée parvint jusqu'aux extrémités du monde* (p. 19).	*Sa renommée parvint aux évêques du pays.*

PRÉDICTION DE LA PASSION.

.... ቃለ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፨ ወተነብዮቱ ፡ ከመ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ ሀለዎ ፡ ያግብእ ፡ ርእሶ ፡ ውስተ ፡ እደ ፡ ኃጥኣን ፨ (fol. 117 r° a).

TRADUCTION DE L'ARABE.	TRADUCTION DE L'ÉTHIOPIEN.
... *cela se trouve ... dans les paroles de Notre-Seigneur Jésus-Christ... Et nous démontrons qu'il est le Fils de l'homme, qu'il était prêt à se livrer dans les mains des pécheurs...* (p. 43).	(*Cela ressort des*) *paroles de Notre-Seigneur Jésus-Christ et de sa prédiction,* (*où il disait*) *que le Fils de l'homme devait se livrer dans la main des pécheurs* (cf. Matth., XXVI, 2).

A PROPOS D'UNE CITATION DE HABACUC II, 4.

ወከመ ፡ ያጸድቅ ፡ ቃሎ ፡ ለዕንባቆም ፡ ነቢይ ፡ ዘይቤ ፡ (fol. 124 r° a).

TRADUCTION DE L'ARABE.

... ou comme dit un autre prophète... (p. 59).

TRADUCTION DE L'ÉTHIOPIEN.

Et afin de justifier la parole du prophète Habacuc, qui dit...

LA DEMEURE CÉLESTE.

ዘኢያማስና ፡ ፃፄ ፡ ወኢይረክበ ፡ ቍንቍኔ ፨ (fol. 153 r° b et v° a).

TRADUCTION DE L'ARABE.

... à l'abri des malheurs et de la mauvaise fortune (p. 123).

TRADUCTION DE L'ÉTHIOPIEN.

... que les mites ne corrompent pas et que les teignes n'attaquent pas (cf. Matth., VI, 20).

Souvent aussi l'éthiopien a permis de corriger l'arabe, lorsque celui-ci semblait avoir un sens défectueux. En effet, le scribe arabe avait parfois omis les points diacritiques ou les avait placés au hasard.

SANS LA CORRECTION.

ستون *Soixante*

(Dieu) envoya Moïse ... et ... les Soixante.

AVEC LA CORRECTION.

سنن *Lois*

(Dieu) envoya Moïse ... et ... ses Lois (p. 9).

Correction faite d'après ሕገጋት = *Lois* (fol. 103 v° b).

جديد *grave*
نجس *souillé*

Leurs visages (des Israélites) sont graves et leurs cœurs sont souillés.

حديد *fer*
نحاس *airain*

Leurs visages sont de fer et leurs cœurs sont d'airain (p. 10).

Correction faite d'après ሐፂን = *fer* et ብርት = *airain* (fol. 104 r° a).

فصيلة *famille*

On n'élevait à l'épiscopat que ceux... dont on connaissait la famille...

فضيلة *vertu*

On n'élevait à l'épiscopat que ceux... dont on connaissait la vertu... (p. 23).

Correction faite d'après ትሩፋቲሁ = *ses vertus* (fol. 109 r° b).

فولوس *Paul*

(Trois fois dans la page 104. — A propos du XIIe Anathème de Cyrille contre les Nestoriens).

قرلوس *Cyrille*

Correction faite d'après **ቄርሎስ** = *Cyrille* (fol. 145 v° a et b).

سكر *ivrognerie*

... *homélie* (*de Basile*) *sur l'ivrognerie*...

شكر *action de grâces*

... *homélie eucharistique*... (p. 106).
Correction faite d'après **አኰቴት** = *action de grâces* (fol. 146 v° a).

ستروا الذين طعنوا

Cachez les calomniateurs (p. 113).

ይሬእይዎ ፡ እለ ፡ ወግዕዎ ፡፡

Le verront ceux qui l'auront transpercé (fol. 149 v° a) (cf. Jean, XIX, 37).

ماقدون *Macédoniens*

Les Macédoniens... et les Juifs... prétendent qu'il n'y a point de résurrection... (p. 123).

ሰዱቃውያን *Sadducéens*

Les Sadducéens... etc. (fol. 153 v° a) (cf. Luc, XX, 27).

2. TEXTES AJOUTÉS DANS L'ÉTHIOPIEN.

L'INCIPIT DU SYMBOLE.

Ar., p. 59. *Le Fidèle : « Je crois en un seul Dieu... »*

Éth., fol. 124 r° a. **ንወጥን ፡ በረድኤተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ትርጓሜ ፡ ወፍካሬ ፡ ቃላቲሃ ፡፡ ይቤ ፡ ምእመን ፡ አአምን ፡ በ፩አምላክ ፡** *Nous commençons, avec l'aide du Seigneur, l'interprétation et l'explication des formules du symbole*[1]. Le Fidèle dit : « Je crois en un seul Dieu... »

LES RIVALITÉS DES FAUX DIEUX.

Ar., p. 61. ... *entre eux... du désordre. Le fidèle bannit de sa pensée de semblables discours...*

Éth., fol. 124 v° b. **ማእከሎሙ ፡ ተጋእዞ ፡ ወተፃርሮ ፡፡ ወኵሉ ፡ ለለ፩ ፡ ቦቱ ፡ ምክንያተ ፡ እምግብረ ፡ ሕፀፅ ፡ ወሙስና ፡ ወነገረ ፡ ዘውዕ ። አግሐሰ ፡ ወአሰሰለ ፡ ምእመን ፡ እምርእሱ ፡ ዘንተ ፡ ባሕለ ፡** ... entre eux des querelles et des inimitiés. *Chacun d'eux a un prétexte*, (*tiré*) *d'une œuvre défectueuse et vicieuse, et dit des sornettes*. Le fidèle écarte et éloigne de lui-même ces propos...

1. Seule l'*addition* est mise en italiques.

CONTRE LA THÉORIE DE LA PLURALITÉ DES MONDES.

Ar., p. 62. *Ils* (*les Pères*) *réfutent également ceux qui disent qu'il y a dix-huit mille mondes...*

Éth., fol. 125 r° b et v° a. **ወው-እቱሰ ፡ እግዚእ ፡ ይትሌዓል ፡ ወይዕበይ ፡ እዘዘ ፡ ስሙ ፨ ወዘንተሰ ፡ እለ ፡ ይቤሉ ፡ ግዙፋን ፡ እሙንቱ ፨ ወናሁ ፡ ተጋብአት ፡ በዛቲ ፡ ቃለ ፡ ተዋሕዶተ ፡ ፈጣሪ ፨ ይትሌዓል ፡ ስሙ ፡ ወይትአመን ፡ እግዚእናሁ ፡ ወበእንተ ፡ ዘይቤ ፡ ከመ ፡ ዓለማት ፨ ፲፻ወ፰ ፡ ወውእቶሙ ፡ እምእለ ፡ ሰምዑ ፡ እምአይሁድ ፡ ወእቶሙ ፡ ይቤሉ ፡ ከመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ረጠረ ፡ ፲፻ወ፰ ፡ አእምሮታተ ፨** *Mais le Seigneur — que la puissance de son nom soit exaltée et magnifiée! — est* (*unique Créateur*). *Certains disent que* (*les mondes*) *sont énormes. Voici que cela concorde avec la formule de l'unicité du Créateur — que son nom soit exalté! — et confesse sa souveraineté.* Quant à ceux qui disent qu'il y a 1.008 mondes, *ils font partie des disciples des Juifs* (*les Achma'at Juifs*). *Eux-mêmes disent que le Seigneur a créé* 1.008 *intelligences.*

GÉNÉRATION ÉTERNELLE ET NAISSANCE TEMPORELLE DE JÉSUS-CHRIST.

Ar., p. 89. *Nous croyons en... Jésus-Christ... né du Père avant tous les siècles.*

Éth., fol. 138 v° a et b. **ነአምን.... ዘተወልደ ፡ እምአብ ፡ እምቅድመ ፡ ይትፈጠር ፡ ዓለም ፨ አበሳ ፡ ወስሕተት ፡ ኮነ ፡ እስመ ፡ ይቤሉ ፡ ከመ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘተወልደ ፡ እምቅድመ ፡ ይትፈጠር ፡ ዓለም ፨** Nous croyons... (en Jésus-Christ), qui est engendré du Père, avant que le monde ne fût créé. (*Leur*) *péché et leur*) *erreur sont en ce qu'ils disent que Jésus-Christ est né* (*est celui qui est né*) *avant que le monde ne fût créé.*

ADDITION D'UN PASSAGE IMPORTANT.

Au fol. 54 v° de l'arabe (p. 82) est ajouté en éthiopien un passage, qui comprend un peu plus de 3 colonnes, à savoir : les fol. 134 v° a, 134 v° b, 135 r° a et 135 r° b (commencement du fol.) [1].

3. TEXTES OMIS DANS L'ÉTHIOPIEN.

Ar., p. 31. *Nous croyons au Saint-Esprit. Éth. om.*, fol. 112 v° a.

Ar., p. 32. ... *et nous les prêtres Ioutan* (*Vitus*) *et Niqidus* (*Vincent*), *représentants de l'évêque de Rome... Éth. om.*, fol. 113 r° a.

Ar., p. 61. ... *d'après le témoignage de David, le prophète, qui dit que Dieu est bon pour ceux qui le craignent, comme un tendre père l'est pour son fils* (cf. Ps. CII, 13). *Éth. om.*, fol. 124 v° b.

1. Voir le texte V, mis en appendice.

Ar., p. 114. *C'est en cet instant qu'aura lieu la Résurrection. Éth. om.*, fol. 150 r° a.

Ar., pp. 41-42. Les fol. 25 r° et 25 v° (commencement du fol.) sont une répétition de ce qui précède, avec des mots différents (cf. p. 41, note 1). *Éth. om.*, fol. 116 v° a.

Il nous eût été facile de continuer l'énumération de ces divergences sémantiques et de ces additions et omissions ; nous l'avons arrêtée ici, pour ne pas fatiguer le lecteur.

IV. — Onomastique.

On retrouve dans l'onomastique les deux caractères généraux de la version : servilité et licence, que nous avons exposés plus haut. Dans le passage de l'arabe à l'éthiopien beaucoup de noms propres sont transcrits avec une rigueur et une précision, qui semblent avoir pour but principal de remplacer les lettres arabes par leurs correspondantes éthiopiennes. Exemples :

Arabe (p. 26).	Éthiopien (fol. 110 v° a).
(Zénon) زينون *Zaynoûn.*	ዘይኑን *Zaynoûn.*
(Césarée) قيسارية *Qîsâryâ.*	ቂሳርያ *Qîsâryâ.*
(Abouména) ابومنا *Aboûmenâ.*	አቡምና *Aboûmenâ.*
(Théophytos) تاوفيطس *Tâwfîtes.*	ታውፊጥስ *Tâwfîtes.*

Cette substitution mécanique se remarque surtout à propos de noms d'usage courant. Ainsi, pour rendre *Théodore,* le traducteur néglige la forme reçue ቴዎድሮስ, dont les auteurs font un usage si fréquent, et la remplace — tant il pousse le scrupule à ne pas s'écarter de son modèle — par ces autres toutes nouvelles : ትዮዶሮስ *Teyôdrôs* (fol. 110 v° a) de l'arabe تيدرس (p. 26), ታውድሪስ[1] *Tâwdrîs* (fol. 136 v° b) de l'arabe تودريس (p. 86), ቲድሩሳ *Tîdroûsâ* (fol. 140 v° a) de l'arabe تيدرس (p. 94), qui sont des transcriptions littérales de l'original.

Pour ce qui est des équivalents phonétiques, ils ne sont pas personnels au traducteur, mais ils sont les mêmes, en général, que ceux qui sont le plus ordinairement employés dans la transcription des noms propres arabes en éthiopien. Il faut donc savoir gré au traducteur de n'avoir pas laissé subsister, par l'emploi d'équivalents personnels, les traces d'une prononciation de terroir. Chacun sait, en effet, combien les valeurs phonétiques de

1. Ms. መውድሪስ.

certaines lettres arabes sont variables, même pour les indigènes, et diffèrent de milieu à milieu.

A côté de la servilité, on rencontre de très nombreuses licences, qui consistent soit en additions d'une lettre ou d'une syllabe :

سردماس *Sardamâs* (Sarmates), p. 22.	ውስርድማስ *Wesredmâs,* fol. 109 r° a. *Add.* ው.
طرسوس *Tarsoûs* (Tarse), p. 105.	ጣበርሱስ *Tâbarsoûs,* fol. 146 r° a. *Add.* በ.

soit en omissions d'une lettre ou d'une syllabe :

مرمارنغى *Marmârnghi* (Marmarique), p. 33.	መርሞንቄ *Marmônqê,* fol. 113 v° a. *Om.* la transcription du second ر.
طينلطس *Tînaltus* (Sylvestre), p. 34.	ጢልጥስ *Tîltes,* fol. 114 r° a. *Om.* la transcription de ن.
اللبنان *Al-Libnân,* p. 93.	እልባን *'Elbân,* fol. 140 r° b. *Om.* la transcription du second ل et du premier ن.

soit en permutations ou confusions de lettres, v. g. : q et f ; r et z ; r et d ; b et y ; n et y ; etc. La similitude graphique de certains caractères arabes, surtout dans l'écriture manuscrite, v. g. : ق et ف ; ر et ز ; etc., rend compte de ce fait. Les scribes, d'ailleurs, s'arrogent le droit de modifier non seulement les points diacritiques, mais les lettres elles-mêmes. Exemples :

سلوقية *Séleucie,* p. 26.	ሰሎፍያ *Salôfyâ,* fol. 110 v° a. Confusion entre ق et ف (ፈ).
اردودة *Ardûdah,* p. 26.	አዝዱድ *'Azdoûd,* fol. 110 v° a. Confusion entre ر et ز (ዘ).
مقصوريا *Maqsoûriâ,* p. 26.	መቅሱድያ *Maqsoûdyâ,* fol. 110 v° a. Confusion entre ر et د (ደ).

soit en métathèses :

درايئوس *Drâïanôs,* p. 25.	ዳራንዩስ *Darânyoûs,* fol. 110 r° b. *nyoûs* au lieu de *ïanôs.*
فطليبوس *Fatlîbôs* (Longin), p. 26.	ጠልብዮስ *Talbyôs,* fol. 110 v° a. *lbyôs* au lieu de *lîbôs.*

soit en altérations profondes :

قلسطينوس *Célestin*, p. 49.	ብልሳጥዮስ *Belsâtyoûs*, fol. 119 r° b.
يسطان *Justin*, p. 53.	ሰቢጥያን *Sabîtyân*, fol. 121 r° a.
طلسنامرة *Talsnâmara*, p. 120.	ፍልስምራሕ *Felsmerâḥ*, fol. 152 v° a.

soit même en substitutions de mots :

النظام *Al-Nazâm*, p. 77,	est remplacé par ሙባእያት *Moûbâ'yât*, fol. 131 r° b.
تاوفيلس *Théophile*, p. 86,	est remplacé par ጳውሎስ *Paul*, fol. 136 v° b.
فولوس *Paul*, p. 104 (trois fois),	est remplacé (trois fois) par ቄርሎስ *Cyrille*, fol. 145 v° a et b.

En plus des transcriptions, il y a quelques traductions de noms propres :

بن عبيد *Ben-'Obéïd*, p. 21 et passim.	ወልደ ፡ ገብር *Walda-Gaber* (= *Fils de l'esclave*), fol. 108 v° b et passim.
ابراهيم النظام *Ibrahim al-Nazâm*, p. 73 et passim.	አብርሃም ፡ ውዱስ *'Abrehâm Wedoûs* (= *Abraham le loué*), fol. 130 v° a et passim.

Ces noms, ainsi traduits, ont une couleur tout à fait éthiopienne, puisqu'ils sont à la fois composés et appellatifs.

La non-intelligence de quelques noms propres a induit le traducteur en des erreurs de traduction :

شام عرمن *Châm 'Arman* (Syrie Arménienne), p. 19.	አህጉረ ፡ ሻም *les provinces de la Syrie*, fol. 107 v° b.
ارمينية الشام *l'Arménie syriaque*, p. 27.	አርማንያ ፡ ወአህጉረ ፡ ሻም *l'Arménie et les provinces de la Syrie*, fol. 111 r° a.
اشمعت *les Achma'at* (secte de Juifs), p. 66 et passim.	እለ ፡ ሰምዑ ፡ እምአይሁድ *les disciples* (*ceux qui apprennent*) *des Juifs*, fol. 127 v° a et passim.

V. — Divergences numériques.

Très souvent les nombres diffèrent de l'arabe à l'éthiopien.

Il ne s'agit pas ici des divergences qui peuvent être attribuées à la similitude de certains chiffres en éthiopien, par exemple : ፮ et ፯ (6 et 7), que les scribes emploient fréquemment l'un pour l'autre dans les mss., ou encore ፩ et ፬ (1 et 4), qui prêtent ordinairement à la confusion :

Arabe.	Éthiopien.
(p. 18) 614.	(fol. 107 v° a) 714, ፯፻፲ወ፬.
(p. 21) 637.	(fol. 108 v° a) 737, ፯፻፴ወ፯.
(p. 24) 26.	(fol. 110 r° a) 27, ፳ወ፯.
(p. 27) 224.	(fol. 111 r° a) 221, ፪፻፳ወ፩.

mais de celles qui ont été causées par une recension arabe, différente du texte édité plus haut. Exemples :

Arabe.	Éthiopien.
(p. 21 et p. 23) 2.848.	(fol. 108 v° b et 109 v° a) 2.048, ፳፻፵ወ፰.
(p. 21) 296.	(fol. 108 v° b) 277, ፪፻፸ወ፯.
(p. 23) 2.530.	(fol. 109 v° a) 1.730, ፲ወ፯፻ወ፴.
(p. 24) 20.	(fol. 110 r° a) 10, ፲.
(p. 27) 94.	(fol. 111 r° b) 99, ፺ወ፱.
(p. 48) 106.	(fol. 119 r° b) 167, ፻ወ፷ወ፯.
(p. 62) 18.000.	(fol. 125 v° a) 1.008, ፲፻ወ፰.
(p. 102) VI (chapitre).	(fol. 144 r° b) XXVII, ፳ወ፯.

VI. — Langue de la version.

La plupart des manuscrits éthiopiens sont des traductions de l'arabe, et, lors même qu'ils ont pour original un texte grec ou copte, par exemple, on peut supposer *a priori* un intermédiaire arabe. Or, les traductions éthiopiennes se divisent en deux catégories nettement distinctes. Les premières sont libres ; le traducteur est capable de penser en éthiopien et affecte de remanier le texte plutôt que de le traduire, afin de donner à son œuvre une forme quelque peu littéraire. Les secondes sont serviles : inhabile à s'exprimer dans une langue qu'il ne connaît pas entièrement, le traducteur suit l'original en esclave, cherche surtout à substituer des mots éthiopiens à des mots arabes, sans se croire tenu d'appliquer les règles de la syntaxe éthiopienne, dont il

fait bon marché, et sans s'inquiéter de l'incohérence de langage qui résultera d'un tel travail. C'est à cette dernière catégorie que se rattache la version éthiopienne de l'*Histoire des Conciles*. On a tout dit d'elle, lorsqu'on a dit qu'elle est un décalque de l'arabe et un assemblage inorganique, voire un amas confus, de mots éthiopiens. Son seul mérite est de posséder une morphologie un peu plus correcte que celle des manuscrits du même genre. Les fautes de copiste (dittologies, omissions de mots, etc.) y sont assez rares.

Le résultat de cette étude a été d'établir l'importance de la version éthiopienne de l'*Histoire des Conciles*, puisque, d'une part, elle rend servilement le manuscrit arabe utilisé, et que, d'autre part, il ressort manifestement de l'examen de la version que le traducteur a travaillé sur une recension meilleure que le texte édité par M. l'abbé Leroy.

Sylvain Grébaut.

Bézancourt, par Gournay-en-Bray, le 14 décembre 1910.

II. — APPENDICES

TEXTES EXTRAITS DE LA VERSION ÉTHIOPIENNE DE L'HISTOIRE DES CONCILES

Six textes divers sont extraits de la version éthiopienne de l'*Histoire des Conciles*. Leur sujet ou leur but sont indiqués par des titres, que nous avons ajoutés, en grandes capitales.

Le texte V, intitulé : *Interversion et Addition,* est le plus important. En effet, il rétablit l'ordre logique, interverti à plusieurs reprises en arabe ; de plus, il ajoute un folio entier à l'original. Une telle interversion ne peut pas provenir d'une erreur accidentelle de copie, puisqu'elle ne commence point dans le haut du verso d'un folio. Elle montre clairement que la traduction éthiopienne a été faite sur un manuscrit arabe différent du manuscrit nº 171 de Paris, édité ci-dessus.

Nous éditons le texte éthiopien, tel qu'il existe dans le manuscrit nº 155 d'Abbadie. Les quelques corrections que nous avons faites, ont trait uniquement à des fautes évidentes de copiste ; elles sont accompagnées d'une note, où le lecteur retrouvera la leçon fautive du manuscrit. Nous avons omis à dessein les références bibliques, car elles se trouvent dans les notes de la traduction de M. Leroy. Enfin, les renvois aux pages de cette dernière traduction sont faits au moyen de chiffres en caractères gras et entre crochets.

Sylvain Grébaut.

Bézancourt, par Gournay-en-Bray, le 31 décembre 1910.

I

*አንቀጽ ፡ ቀዳማዊ ፡ እንግድዓ ፡ መጽሐፍ ፨ * fol. 103, v° a.
አንቀጽ ፡ ዳግማዊ ፡ ምክንያተ ፡ ተጋብአ ፨
አንቀጽ ፡ ሣልሳዊ ፡ በአይ ፡ ዘመን ፡ ኮኑ ፡ ወበእደ ፡ መኑ ፡ ተገብኡ ፨
አንቀጽ ፡ ራብዕ ፡ አስማተ ፡ ዕውቃን ፡ እምኔሆሙ ፡ ወአህጉሪሆሙ ፤
አንቀጽ ፡ ኃምስ ፡ አንብሮታ ፡ ወሠሪዖተ ፡ ቃላቲሃ ፤
አንቀጽ ፡ ሳድስ ፡ አግብኦ ፡ በእንተ ፡ እለ ፡ ይትገዓዙ ፡ ባቲ ፨
አንቀጽ ፡ ሳብእ ፡ እምአይቴ ፡ ተረክበ ፡ ትእዛዝ ፨
አንቀጽ ፡ ሳምን ፡ ምክንያት ፡ በእንተ ፡ ተፈልጠ ፡ እደው ፡ እምድኅረ ፡ ገዘንቱ ፨
አንቀጽ ፡ ታስዕ ፡ እፎ ፡ አንብቦታ ፡ በኀበ ፡ ኵሉ ፡ እለ ፡ ተሌለዩ ፤
አንቀጽ ፡ ዓሥር ፡ ፍካሬ ፡ ትርጓሜሃ ፡ ወፍካሬ ፡ ቃላቲሃ ፨

I. — COMMENCEMENT DE L'HISTOIRE DES CONCILES.

[8] * Chapitre I : Préface du livre. * fol. 103, v° a.

Chapitre II : Cause du concile (de *Nicée*).

Chapitre III : A quelle époque et par qui furent convoqués (les Pères)?

Chapitre IV : Noms (des Pères) les plus célèbres d'entre eux et de leurs villes (épiscopales).

Chapitre V : Définition et disposition des formules (du concile).

Chapitre VI : Réponse concernant ceux qui attaquent (le concile).

Chapitre VII : D'où est tiré le symbole?

Chapitre VIII : Cause ayant trait au schisme des hommes (illustres, qui eut lieu) après (le concile).

Chapitre IX : Comment sont les leçons (du symbole) chez tous les schismatiques?

Chapitre X : Explication de l'exposition (du symbole) et explication de ses formules.

* fol. 103, v° b. *አንቀጽ ፡ ቀዳማዊ ፡ እንግድዓ ፡ መጽሐፍ ፡

አምነ ፡ አብርሃም ፡ በእግዚአብሔር ፡ ወተኈለቈ ፡ ሎቱ ፡ ሃይማኖቱ ፡ ጽድቀ ፡ ወአሰፈዎ ፡ በእንተ ፡ ሃይማኖቱ ፡ ወበእንተ ፡ ሠናይ ፡ ተአዝዞቱ ፡ ከመ ፡ ይበዝኁ ፡ ዘርኡ ፡ ዘውእቶሙ ፡ ውሉዱ ፡ አመ ፡ ዓቀቡ[1] ፡ ሕገጊሁ ፡ ወዓቀቡ ፡ ትእዛዞ ። ወሶበ ፡ ወረዱ ፡ ውስተ ፡ ምድረ ፡ ግብጽ ፡ ወነበሩ ፡ ባቲ ፡ ወቀነይዎሙ ፡ ነገሥታቲሃ ፡ ጸርኁ ፡ ኀቤሁ ፡ ወአድኅኖሙ ፡ እምቅንየት ፡ መሪር ። ወአግዓዞሙ ፡ እምንዳቤ ፡ ወእመጽብብ ፡ ወአንገሦሙ ፡ ላዕለ ፡ አህጉረ[2] ፡ አሕዛብ ፡ ስሑታን ፡ ወዓላውያን ። ወፈነወ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ሙሴሃ ፡ ቃሎ ፡ ወሕገጋተ ፡ እምድኅሬሁ ፡ ...

II

* fol. 110, r° a. ... *ወከመሰ ፡ ናበጽሕ ፡ ግብረ ፡ በዛቲ ፡ አንቀጽ ፡ ከመ ፡ ናዘክሮሙ ፡ ለእለ ፡ ከኑ ፡ ዕውቃን ፡ እምኔሆሙ ፡ ወአህጉሪሆሙ ፡ እሙራነ ፡ እስመ ፡ ከነ ፡ በዛቲ ፡ ጉባኤ ።
* fol. 110, r° b. ተድኅረ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሮምያ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ከነ ፡ አረጋዊ ፡ ክቡረ ፡ *ኢክህ

1. Ms. ዓቀሙ. — 2. Ms. አህገረ.

* fol. 103, v° b. [9] * CHAPITRE I : PRÉFACE DU LIVRE.

Abraham crut au Seigneur, et sa foi lui fut comptée à justice. (Le Seigneur) lui promit, à cause de sa foi et à cause de sa belle obéissance, que ses descendants, c'est-à-dire ses fils, seraient nombreux, s'ils observaient ses lois et (s'ils) observaient ses commandements. Lorsqu'ils furent descendus dans la terre de l'*Égypte,* qu'ils y furent demeurés et que les roi (de l'*Égypte*) les eurent asservis, ils crièrent vers (le Seigneur, qui) les délivra de la servitude amère et les affranchit de la persécution et de l'oppression. Il les établit rois sur les pays des peuples égarés et impies. Puis il envoya vers eux *Moïse,* (pour leur porter) sa parole et ses lois...

II. — NOMS DES PRINCIPAUX ÉVÊQUES DU CONCILE DE NICÉE.

* fol. 110, r° a. ... [25] * Nous amenons le sujet dans ce chapitre, afin de mentionner (les Pères) qui sont les plus célèbres d'entre eux, et leurs villes (qui sont) connues. En effet, (ces Pères) furent à ce concile. L'évêque de *Rome* man-
* fol. 110, r° b. qua, car c'était un grand vieillard et * il ne pouvait pas venir. Mais il

ለ ፡ ለበጺሖ ። ወፈነወ ፡ ክልኤተ ፡ ቀሳውስተ ፡ ህየንቴሁ ፡ ይቁሙ ፡ በምቅዋሙ ፡ ወውእቶሙ ፡ ይወጥኑ ፡ ወኒቂዱስ ።

ወመጽኡ ፡ እምግብጽ ፡ ፲ወ፯ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ። ቦእምኔሆሙ ፡ ዘተመዝበረት ፡ ሀገሩ ፡ ወተፀርአ ፡ መንበሩ ። ወቦ ፡ እምኔሆሙ ፡ ዘተሰደ ፡ ይእዜ ። ወዝቲ ፡ ይእቲ ፡ አስማቲሆሙ ፡ ለእለ ፡ ተርፉ ፡ እምኔሆሙ ፡ እለ ፡ እስክንድሮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘእስክንድርያ ። አድሚጡስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘእልቂስ ። ጢባርዮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘነማ ። ጴጥሮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘአኅናስ ። ደራንዩስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘእልፈርማ ። አርነ ፡ ፍሬ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘእልአፍሬሁን ። አርያኑስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሠይጥ ። አንጥያኮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘመኑፍ ። ጠርዩስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘእስና ። ቡልስያኖስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘአስዩጥ ። ዱብሩስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘቀሐቅ ።

ወእምሰብአ ፡ ፍልስጥኤም ፡ ፲ወ፱ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ። ወውእቶሙ ፡ መቃርዮስ ፡ ኤጲስ ፡ [ቆጶስ ፡] ዘኢየሩሳሌም ። ወአውሳንዮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘቄሳር ። ወጠ*ልብዮስ ፡ ኤጲስ ፡ [ቆጶስ ፡] ዘአስቃሎና ። ባኑራርዩስ ፡ ኤጲስ ፡ [ቆጶስ ፡] ዘኢያሪኮ ። አውሳንዮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘአዝዱድ ። አስልቂኖስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘጋዛ ።

* fol. 110, v° a.

ወእምቄኒቂያህ ፡ ፲ወ፪ኤጲስ ፡ ቆጶሳት ። ወእምኔሆሙ ፡ ዘይኑን ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘጢሮስ ። ወምእኒስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘደማስቆ ። ወትዮድሮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሲዶና ።

envoya deux prêtres à sa place, afin qu'ils se tinssent à sa place. Ce furent *Yewatnou* [Ioutân] [1] et *Niqidous*.

Vinrent de l'*Égypte* dix-sept évêques. Il y en a dont la ville a été détruite et dont le siège a disparu. Il y en a qui ont été exilés alors. Voici les noms de ceux dont (les sièges) restent : *Alexandre*, évêque d'*Alexandrie*; *'Admitous* [Admète], évêque de *'El-Qis* [Al-Qis]; *Tibâryos* [Tibérius], évêque de *Namâ* [Namâh]; *Pierre*, évêque de *'Aḥnâs* [Ahanas]; *Darânyous* [Drâïanos], évêque de *'El-Farmâ* [Faramâ]; *'Arna Ferê* [Arnafra], évêque de *'El-'Afrêhoun* [Alafrâgoun]; *'Aryânous* [Arianus], évêque de *Chayt* [Qeft]; *'Antyâkos* [Antiâchos], évêque de *Manouf* [26] [Memphis]; *Taryous* [Tibérius], évêque de *'Esnâ* [Ansana]; *Boulesyânos* [Julisianus], évêque de *'Asyout* [Assiout]; *Dabrous* [Dabros], évêque de *Qahaq* [Qahqouh].

De *Palestine* il y avait dix-neuf évêques. Ce furent : *Macaire*, évêque de *Jérusalem*; *'Awsânyos* [Omanios], évêque de *Qêsâr* [Césarée]; * *Talbyos* [Fatlibos], évêque de *'Asqâlonâ* [Ascalon]; *Bânourâryous* [Yanouzarios], évêque de *Jéricho*; *'Awsânyos* [Ossanios], évêque de *'Azdoud* [Ardudah]; *'Aselqinos* [Asbalqinios], évêque de *Gaza*.

* fol. 110, v° a.

De *Phénicie* il y avait douze évêques. Parmi eux (étaient) : *Zénon*, évêque de *Tyr*; *Me'nis* [Maghnis], évêque de *Damas*; *Teyodros* [Théodore], évêque de *Sidon*.

1. Les noms propres en romain et entre crochets sont ceux qui se trouvent dans la traduction de M. Leroy.

ወእምሶርያ ፡ ታሕታዊ ፡ አስጦስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘአንጾኪያ ፨ ታውጢስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሎዶቅያ ፨ ባኑዩስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሰሎፍያ ፨ ወነባርዮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሳሚሳጢ ፤

ወእምዝርዋን ፡ አድያማት ፡ አኔሎስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሮሐ ፨ ለቂጢዮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘቂሳርያ ፡ ወቀጰዶቅያ ፨ ለሐርዮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘእንፎራ ፨ አቡምና ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘቂሰላ ፨ ታውፊጦስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘኤፌሶን ፨ ከላስዮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘሰላምያ ፨ ቀጰዶቅያ ፡ ዘቄጵሮስ ፨ አውሳንዮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘመቅሱድ-
* fol. 110, v° b. ያ ፨ ወታውግስጦስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘኒ*ቅያ ፨ ወማርቆስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘኬልቄዶንያ ፨ ዮስጦስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘአኔስያ ፨ ...

III

* fol. 116, v° a. *አንቀጽ ፡ ሳብዕ[1] ። በእንተ ፡ እምአይቴ ፡ ነሥኡ ፡ ቃላቲሃ ፡

* fol. 116, v° b. ወብሂሎቶሙሰ ፡ ነአምን ፡ በ፩አምላክ ፡ አብ ፡ አኃዜ ፡ ኵሉ ፨ ወ*በእግዚእ ፡ ዋሕድ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ እምወንጌል ፡ ወሐዋርያት ፨ ወብሂሎቶሙኒ ፡ ዘተወልደ ፡

1. Ms. ኃምስ.

De la *Basse-Syrie* (il y avait) : *'Astos* [Astase], évêque d'*Antioche; Tâwtis* [Théothitos], évêque de *Lodoqyâ* [Aladakilh]; *Bânouyous* [Banios], évêque de *Salofyâ* [Séleucie]; *Nabâryos* [Babarios], évêque de *Samosate.*

Des provinces disséminées (il y avait) : *'Anêlos* [Atilos], évêque de *Roha* [Ar-Rohah]; *Laqitiyos* [Laqitabos], évêque de *Césarée* et de *Cappadoce; Laharyos* [Sacharios], évêque de *'Enforâ* [Angora]; *'Aboumenâ* [Abouména], évêque de *Qisalâ* [Kisos]; *Tâwfites* [Théophytos], évêque d'*Éphèse; Kalâsyos* [Gélasios], évêque de *Salâmyâ* [Salamine] de *Cappadoce* et de *Chypre; 'Awsânyos* [Ossanios], évêque de *Maqsoudyâ* [Maqsouria]; *Tâwgestes* [Théoghous-
* fol. 110, v° b. tos], évêque de * *Nicée; Marc,* évêque de *Chalcédoine; Yostos* [Justus], évêque de *'Anêsyâ* [Anisia]...

III. — SOURCES DU SYMBOLE DE NICÉE[1].

* fol. 116, v° a. [42] *Chapitre vii : D'où (les pères) ont tiré les formules (du symbole)?

* fol. 116, v° b. Leur formule : *Nous croyons en un seul Dieu, le Père Tout-Puissant, et * en un seul Seigneur Jésus-Christ* (est tirée) de l'Évangile et des Apôtres. La for-

1. Ce chapitre étant le plus court de l'ouvrage, nous le citons en entier.

እምአብ ፡ እምቅድመ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ፨ ወኢተገብረ ፡ ምስለ ፡ አብ ፡ በባሕርይ ፨ እም
ወንጌለ ፡ ዮሐንስ ፡ እስመ ፡ ይቤ ፡ ቃል ፡ ሀሎ ፡ ኀበ ፡ እግዚአብሔር ፨ ወእግዚአብሔ
ር ፡ ውእቱ ፡ ቃል ፨ ወስምዓ ፡ ኮነ ፡ ዮሐንስ ፡ መጥምቅ ፡ ወይቤ ፡ ይመጽእ ፡ እምድ
ኅሬየ ፡ ዘውእቱ ፡ ዘሀሎ ፡ እምቅድሜየ ፨ ወይቤ ፡ ሐዋርያ ፡ ውእቱ ፡ አምሳለ ፡ እግዚ
አብሔር ፡ ዘኢያስተርኢ ፡ ወቦቱ ፡ ፈጠረ ፡ ዓለማተ ፨ ወብሂሎቱ ፡ ከመ ፡ ክርስቶስ ፡
ውእቱ ፡ አምላከ ፡ ኵሉ ። ወይቤ ፡ እግዚእነ ፡ ክርስቶስ ፡ በእንተ ፡ ርእሱ ፡ አነ ፡ እምቅ
ድመ ፡ አ[ብ]ርሃም ፡ ሀሎኩ ፨ እመሰ ፡ ኮነ ፡ ፈጣሬ ፡ ዓለማት ፡ ወውእቱ ፡ ይቤ ፡
ከማሁ ፨ ወበከመ ፡ ይቤ[1] ፡ ወንጌል ፡ ውእቱ ፡ ኮነ ፡ ያስተዔሪ ፡ ርእሶ ፡ ምስለ ፡ እግዚአ
ብሔር ፨ ወብሂሎቱ ፡ አነ ፡ በአቡየ ፡ ወአቡየ ፡ ብየ ፨ ወብሂሎቱ ፡ አነ ፡ መጻእኩ ፡
እምኀበ ፡ አቡየ ፨ ወ*አሐውር ፡ ዓዲ ፡ ኀበ ፡ አቡየ ፤ ወይቤ ፡ አነ ፡ ዘወረድኩ ፡ እ * fol. 117, r° a.
ምሰማይ ፡ ከመ ፡ እግበር ፡ ፈቃዶ ፡ ለአቡየ ፨ ወነዋ ፡ ይቤ ፡ ሐዋርያ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስ
ቶስ ፡ ውእቱ ፡ ዘትማልም ፡ ወዮም ፡ ወበኵሉ ፡ ጊዜ ፨ ወነዋ ፡ ይቤ ፡ ስምዖን ፡ ኬፋ ፡
አንተ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሕያው ፨

ወኵሉሰ ፡ ዘውስተ ፡ ዛቲ ፡ ሃይማኖት ፡ እምብሂሎቶሙ ፡ ወረደ ፡ እምሰማያት ፨
ወመጽአ ፡ ለመድኀኒትነ ፡ ወተሰብአ ፡ እመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወእማርያም ፡ ድንግል ፨ ወ
ዘከሮተ ፡ መስቀል ፡ ወትንሣኤ ፡ ወካልእ ፡ እምዝንቱ ፡ ወውእቱ ፡ ቃለ ፡ ወንጌል ፡ ወ

1. Ms. ወውእቱ ፡ ይቤ ፡ ከማሁ ፡ ይቤሎ ፨ ወበከመ ፡ ይቤ...

mule aussi : *Qui est engendré du Père avant tous les siècles, n'est pas créé,* (*et est un*) *avec le Père en substance* (est tirée) de l'Évangile de *Jean*. En effet, (*Jean*) dit : *Le Verbe était auprès du Seigneur et le Verbe était le Seigneur. Jean-Baptiste* est témoin (de cela) et dit : *Viendra après moi Celui qui était avant moi.* L'Apôtre dit : *Il est l'image du Seigneur invisible et c'est par lui qu'il a créé les mondes.* Sa parole est que le Christ est *le Dieu de toutes choses.* Notre-Seigneur le Christ dit au sujet de lui-même : *Moi-même, j'existais avant Abraham.* Or, s'il est le Créateur des mondes, [43] (il était avant les mondes). Ainsi a-t-il dit lui-même. Comme dit l'Évangile : *Lui-même s'égalait au Seigneur.* Sa parole fut : *Je suis en mon Père et mon Père est en moi.* Sa parole fut (encore) : *Je suis venu d'auprès de mon Père, et * je retourne vers mon Père.* Il dit : *C'est moi qui suis descendu du ciel, afin de faire la volonté de mon Père.* Voici que l'Apôtre dit : *Jésus-Christ était hier, il est aujourd'hui et il sera dans tous les temps.* Voici que *Simon Céphas* dit : *Tu es le Fils du Seigneur vivant.* * fol. 117, r° a.

Ainsi toutes (les formules) qui sont dans le symbole, disent qu'il est descendu des cieux, qu'il est venu pour notre salut et qu'il s'est fait homme par l'Esprit-Saint de la *Vierge Marie*. (Elles font) mention de la croix, de la résurrection et autres faits. Ce sont la parole de l'Évangile et la parole de

ቃለ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ። ወተንብዮቱ ፡ ከመ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመሕያ
ው ፡ ሀለዎ ፡ ያግብእ ፡ ርእሶ ፡ ውስተ ፡ እደ ፡ ኃጥኣን ። ወይሕምም ፡ ወይትነሣእ ፡ በ
ሣልስት ፡ ዕለት ። አይኑ ፡ ግብር ፡ ዘያጠይቅ ፡ እምዝንቱ ፡ ወአይኑ ፡ ቃል ፡ ዘይከሠ
ት ፡ እምኔሁ ። ወዛቲሰ ፡ ሃይማኖት ፡ ይእቲ ፡ ዘሀለው ፡ ባቲ ፡ ጉባኤ ፡ ክርስቲያናዊያን ፡
* fol. 117, r° b. ይትዋረስዋ ፡ ደኃርት ፡ *እምቀደምት ። ወሶበሰ ፡ ፈቀድክሙ ፡ አመጽእ ፡ ለክሙ ፡ እም
ቃለ ፡ ካህናት ፡ እለ ፡ ኃለፉ ፡ ዘኮኑ ፡ እምቅድመ ፡ ዝንቱ ፡ ፫፻፲ወ፰ ፡ በዕድሜ ፡ ነዊኅ ፡
እምእለ ፡ ርእይዎ ፡ ለክርስቶስ ፡ ወእምእለ ፡ ተለውዎሙ ፡ ለአርዳኢሁ ። እምኔሆሙ ፡
አግናጥዮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘአንጾኪያ ። ወኑሊፉርስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘእሥመር
ና ። ወ፩እምእሉ ፡ ኮነ ፡ ረድአ ፡ ለስምዖን ፡ ኬፋ ፡ ወካልኡ ፡ ኮነ ፡ ተላዊሁ ፡ ለዮሐን
ስ ፡ ወንጌላዊ[1] ። ወአርያኖስ ፡ ረድኡ ፡ ወዮናስዮስ ፡ ኤጲስ ፡ ቆጶስ ፡ ዘእስክንድርያ ፡ ዘ
መሐሩ ፡ ምስሌሁ ። ከመ ፡ እሙንቱ ፡ አበው ፡ ይሰምዑ ፡ ሃይማኖተ ፡ ዘወሀቦሙ ፡
ክርስቶስ ፡ ለአርዳኢሁ ፡ ወአማኅፀኖሙ ፡ ኪያሃ ፡ እስከ ፡ አመ ፡ ይነሥኡ ፡ ዓስበ ፡ ወ
ያነብርዎ ፡ ውስተ ፡ መካን ፡ ዘይደሉ ፡ ሎቱ ። ወሀለወነ ፡ ናዝክር ፡ ግብረ ፡ እምኔሁ ፡
እመ ፡ አኃዝነ ፡ ከመ ፡ ንተርጕም ፡ ፍካሬሃ ። ወንፈክር ፡ ቃላቲሃ ፡ እስመ ፡ አመክነይ
* fol. 117, v° a. ነ ፡ በእንተ ፡ ዘክሮቱ ፡ *ወበእንተ ፡ እለ ፡ ይትገዓዙ ፡ ይእዜ ፡ ላዕለ ፡ ዛቲ ፡ ሃይማኖት ፡

1. Ms. መጥምቅ.

Notre-Seigneur Jésus-Christ. C'est sa prophétie, (où il dit) que *le Fils de l'homme devra se livrer dans la main des pécheurs, qu'il souffrira et qu'il ressuscitera le troisième jour.* Quel fait est plus péremptoire que celui-ci et quelle parole est plus évidente que celle-ci? Cette foi est celle que possède l'Église des chrétiens, (et celle que) la postérité a reçue en héritage
* fol. 117, r° b. * des ancêtres. Si vous le voulez, je vous citerai les paroles des prélats qui ont vécu et ont existé à une époque éloignée, (bien) avant les 318, (et les paroles) de ceux qui ont vu le Christ et de ceux qui ont suivi [44] ses disciples. Parmi eux il y a : *Ignace,* évêque d'*Antioche,* et *Polycarpe* (Noulifoures), évêque de *Smyrne*, dont l'un était le disciple de *Simon Céphas*, et l'autre était le disciple de *Jean l'Évangéliste*[1]; *'Aryânos,* son disciple, et *Yonâsyos*, évêque d'*Alexandrie,* qui avaient appris auprès de (*Polycarpe*). C'est un fait que ces Pères ont suivi la foi que le Christ a donnée à ses disciples, et qu'il leur a confiée en dépôt jusqu'à ce qu'ils eussent reçu leur récompense, et qu'ils ont défini (cette foi) aux endroits où il (le) fallait. Il nous faut mentionner ce fait, puisque nous avons entrepris de commenter l'explication (du symbole) et d'expliquer ses formules. En effet, nous aurons occasion (de revenir) sur cette mention
* fol. 117, v° a. * à propos de ceux qui s'insurgent maintenant contre cette foi, d'après le point de vue que nous avons mentionné. Nous parlons

1. Le ms. porte : *Jean-Baptiste.*

እምገጽ ፡ ዘዘከርነ ፤ ወዘከርነ ፡ ኃጥኣነ ፡ ወላዕለ ፡ ከንቱ ፡ ቀዋምያነ ፡ ወላዕለ ፡ ጽድቅ ፡ ተዓዳውያነ ።

IV

... *ቀዳሚሁሰ ፡ ዘይኤዝዝዎ ፡ ለምእመን ፡ ከመ ፡ ይትአመኖ ፡ ወያንብብ ፡ ቦቱ ፡ ወይእመን ፡ ለእመ ፡ ይቤልዎ ፡ ሎቱ ፡ በል ፡ አአምን ፡ በ፩አምላክ ፡ አብ ፡ አኃዜ ፡ ኵሉ ። ተሰነአዉ ፡ ኵሎሙ ፡ በዝንቱ ፡ ቃል ፡ * fol. 121, v° b.

ፈጣሬ ፡ ሰማያት ፡ ወምድር ፡ ዘያስተርኢ ፡ ወዘኢያስተርኢ ። ይብል ፡ ንስጥሮሳዊ ፡ ፈጣሬ ፡ ኵሉ ፡ ዘያስተርኢ ፡ ወዘኢያስተርኢ ፤

ወይቤሉ ፡ ወንአምን ፡ በ፩እግዚእ ፡ ኢየሱ*ስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዋሕድ ። ይብል ፡ ንስጥሮሳዊ ፡ በ፩እግዚእ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዋሕድ ፡ በኵረ ፡ ፍጥረታት ፡ ተፈልጠ ፡ ንስጥሮሳዊ ፡ በዛቲ ፡ ውሳኬ ። ወይእቲ ፡ በብሂሎቱ ፡ በኵረ ፡ ፍጥረታት ፡ * fol. 122, r° a.

ዘተወልደ ፡ እምአብ ፡ እምቅድመ ፡ ኵሉ ፡ ዓለም ። ይብል ፡ ንስጥሮሳዊ ፡ ዘተወልደ ፡ እምአብ ፡ እምቅድመ ፡ ዓለማት ፡ ወኢተገብረ ።

ብርሃን ፡ ዘእምብርሃን ። አምላክ ፡ ጽድቅ ፡ ዘእምአምላክ ፡ ጽድቅ ፤ ዘተወልደ ፡ ወ

des pécheurs, de ceux qui s'appuient sur de vains (principes), et de ceux qui s'opposent à la vérité.

IV. — LES DIFFÉRENTES LEÇONS DU SYMBOLE.

... [55] * La première (chose) que (les Pères) ordonnent au fidèle est de professer et de réciter (le symbole) et de croire, puisqu'ils lui disent : Dis : *Je crois en un seul Dieu, le Père Tout-Puissant.* Ils se sont tous accordés sur cette formule. * fol. 121, v° b.

Créateur des cieux et de la terre, des choses visibles et des choses invisibles. Les Nestoriens disent : *Créateur de toutes les choses visibles et invisibles.*

(Les Pères) disent : *Nous croyons en un seul Seigneur * Jésus-Christ, Fils du Seigneur, Unique.* Les Nestoriens disent : *En un seul Seigneur Jésus-Christ, Fils du Seigneur, Unique, Premier-Né des créatures.* Les Nestoriens se séparent (des orthodoxes) par cette addition et par cette expression : *Premier-Né des créatures.* * fol. 122, r° a.

Qui est engendré du Père avant tous les siècles. Les Nestoriens disent : *Qui est engendré du Père avant les siècles, et (qui) n'a pas été créé.*

Lumière de Lumière, Dieu de Vérité de Dieu de Vérité, qui est engendré, mais qui n'est pas créé, égal au Père par sa divinité, par qui tout a existé. Les Nes-

አኮ ፡ ዘተገብረ ፨ ዘዕሩይ ፡ ምስለ ፡ አብ ፡ በመለኮቱ ፨ ዘቦቱ ፡ ኵሉ ፡ ኮነ ፨ ወይብል[1] ፡ ንስጥሮሳዊ ፡ አምላክ ፡ [ጽድቅ ፡] ዘእምአምላክ ፡ ጽድቅ ፨ ወልድ ፡ ባሕርያዊ ፡ ዘበእዴሁ ፡ ፈጠረ ፡ ኵሎ ፡ ዓለማተ ፡ ወፈጠረ ፡ ኵሎ ፡ ግብረ ፨ ወኢይቤ ፡ ንስጥሮሳዊ ፡ ብርሃን ፡ ዘእምብርሃን ፨ ወክርስቶስሰ ፡ ይቤ ፡ አንሰ ፡ ብርሃን ፡ መጻእኩ ፡ ውስተ ፡ ዓለም ፨ ወወንጌልኒ ፡ ይቤ ፡ ብርሃን ፡ ዘያበርህ ፡ ውስተ ፡ ጽልመት ፡ ወጽልመትኒ ፡ ኢያረከቦ ፨

* fol. 122, r° b. ወይቤ ፡ ው*እቱ ፡ ፈጠረ ፡ ዓለማተ ፨ ወፈጠረ ፡ ኵሎ ፡ ግብረ ፨ ይቤሉ ፡ እለ ፡ ተርፉ ፡ ውእቱ ፡ ፈጠረ ፡ ኵሎ ፨ ወትርጓሜሁሰ ፡ ቀዋሚት ፡ ኀበ ፡ ሀለወት ፨

ወበእንቲአነ ፡ ጉባኤ ፡ ሰብእ ፡ ወበእንተ ፡ መድኃኒትነ ፡ ወረደ ፡ እምሰማይ ፡ ወተሰገወ ፡ እመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወእማርያም ፡ ድንግል ፡ ወኮነ ፡ ሰብአ ፨ ይብል ፡ ንስጥሮሳዊ ፡ በእንቲአነ ፡ ለኵልነ ፡ ሰብእ ፡ ወበእንተ ፡ መድኃኒትነ ፡ ወረደ ፡ እምሰማይ ፡ ወተሰብአ ፡ እመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወእማርያም ፡ ድንግል ። ወኮነ ፡ ሰብአ ፡ ወተፀንሠ ፡ ቦቱ ፡ ወተወልደ ፡ እምድንግል ፨ ወተፈልጠ ፡ ንስጥሮሳዊ ፡ በብሂሎቱ ፨ ወተፀንሰ ፡ ቦቱ ፡ ወተወልደ ፡ ወ[ኢ]ተበቍዑ ፡ በዘርእዩ ፡ በእንተ ፡ ፪ቃላት ፨ ወኢኮነ ፡ ሠናየ ፡ ሎሙ ፡ አላ ፡ አመክንዩ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ በገዘንቱ ፡ ቃል ፡ ዘአስተጻንዑ ፨

ወተሰቅለ ፡ በእንቲአነ ፡ በመዋዕለ ፡ ጲላጦስ ፡ ጰንጤናዊ ፡ ወሐመ ፡ ወተቀብረ ፨

1. Ms. ኢይብል.

toriens disent : *Dieu de Vérité de Dieu de Vérité, Fils consubstantiel, par qui il a créé tous les mondes et a créé toutes choses.* Les Nestoriens ne disent pas : *Lumière de Lumière.* Or, le Christ a dit : *Moi-même, (en tant que) Lumière, je suis venu* [56] *dans le monde.* L'Évangile aussi dit : (*Il était*) *la Lumière qui brille dans les ténèbres, mais les ténèbres ne l'ont pas aperçue.*

* fol. 122, r° b. Les (Nestoriens) disent : * *Lui-même a créé les mondes et a créé toutes choses.* Le reste (des chrétiens) disent : *Lui-même a créé tout.* Or, l'explication constante de cela est que (les créatures) ont existé par lui.

Et à cause de nous, race d'hommes, et à cause de notre salut, il est descendu du ciel, s'est incarné par l'Esprit-Saint de la Vierge Marie, et s'est fait homme. Les Nestoriens disent : *A cause de nous tous, hommes, et à cause de notre salut, il est descendu du ciel, s'est incarné par l'Esprit-Saint de la Vierge Marie, et s'est fait homme. Il a été conçu de* (*l'Esprit-Saint*) *et est né de la Vierge.* Les Nestoriens se séparent (des orthodoxes) par leur expression : *Il a été conçu de* (*l'Esprit-Saint*) *et est né* (*de la Vierge*). Ils n'ont pas été avantagés, en ce qu'ils pensaient, touchant ces deux expressions. Elles ne leur ont pas été favorables; mais, par ces expressions, ils ont fourni contre eux-mêmes des arguments solides.

Et il a été crucifié à cause de nous dans les jours de Ponce-Pilate, a souffert et a été inhumé. Les Nestoriens disent : *Il a souffert, a été crucifié dans les*

ይብል ፡ ንስጥሮሳዊ ፡ ወሐመ ፡ ወተሰቅለ ፡ በመዋዕለ ፡ ጲላጦስ ፡ ጳንጤናዊ ፨ ወተቀብ
ረ ፡ በዝየ ፡ ወተገድፈ ፡ በነበ ፡ አብያጺነ ፡ ሮማውያን ፡ ወተወ*ሰከ ፡ ቃል ፨ ወሰብአ ፡ * fol. 122, v° a.
ስዒድ ፡ ግብጽ ፡ ይቤሉ ፡ ሞተ ፡ ወተቀብረ ፨ ወሰብአ ፡ ታሕታይ ፡ ግብጽ ፡ ወሮም ፡
ይብሉ ፡ ሐመ ፡ ወተቀብረ ፡ ወኢይብሉ ፡ ሞተ ፨

ወተንሥአ ፡ እሙታን ፡ በሣልስት ፡ ዕለት ፨ በከመ ፡ጽሑፍ ፡ ውስተ ፡ መጻሕፍ
ት ፨ ወዓርገ ፡ ውስተ ፡ ሰማያት ፡ ወነበረ ፡ በየማነ ፡ አቡሁ ፨ ተሰነአዉ ፡ ኵሎሙ ፡ በ
ዝንቱ ፡ ክፍል ፨

ወዓዲ ፡ ይመጽእ ፡ በስብሐት ፡ ይኰንን ፡ ሕያዋነ ፡ ወሙታነ ፨ ወአልቦ ፡ ማኅለቅ
ተ ፡ ለመንግሥቱ ፨ ወነዋ ፡ ተሰነዓዉ ፡ በዛቲ ፡ መከን ፨

ወነአምን ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዋሕድ ፡ እግዚእ ፡ ማኅየዊ ፡ ዘሠረፀ ፡ እምአብ ፡ ይ
ብል ፡ ንስጥሮሳዊ ፡ በመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ዋሕድ ፡ ወመንፈሰ ፡ ጽድቅ ፡ ዘሠረፀ ፡ እምአ
ብ ፡ መንፈስ ፡ ማኅየዊ ፨

ንስግድ ፡ ሎቱ ፡ ወንሰብሖ ። ምስለ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ዘነበበ ፡ በነቢያት ፨ ዘንተ ፡
ኢይብል ፡ ንስጥሮሳዊ ፨

ወነአምን ፡ በአሐቲ ፡ ቤተ ፡ ክርስቲያን ፡ ጉባኤ ፡ ሐዋርያዊት ፡ ይሰነአው ፡ ኵሎ
ሙ ፡ በዛቲ ፡ ባህል ፨

ወነአምን ፡ በአሐቲ ፡ ጥምቀት ፡ ለስርየተ ፡ ኃጢአት ፡ *ወበዛቲ ፡ ዓዲ ፡ ይሰነአ * fol. 122, v° b.
ው ፡ እሙንቱ ፨

jours de Ponce-Pilate et a été inhumé. Ici une expression est rejetée par les Romains, nos frères, et (une autre) * expression est ajoutée. Les gens de la * fol. 122, v° a. *Haute-Égypte* disent : *Est mort et a été inhumé.* Les gens de la *Basse-Égypte* et les Romains disent : *A souffert et a été inhumé*, mais ils ne disent pas : *Est mort.*

Et il est ressuscité des morts le troisième jour, comme il est écrit dans les Écritures, est monté aux cieux et est assis à la droite de son Père. Tous s'accordent sur cette partie.

[57] *Il reviendra dans la gloire, pour juger les vivants et les morts, et son règne n'aura pas de fin.* Voici qu'on s'accorde sur cet endroit.

Et nous croyons en l'Esprit-Saint, Unique, Seigneur, Vivificateur, qui procède du Père. Les Nestoriens disent : *En l'Esprit-Saint, Unique, Esprit de Vérité, qui procède du Père, Esprit Vivificateur.*

Adorons-le et glorifions-le avec le Père et le Fils, qui a parlé par les prophètes. Les Nestoriens ne disent pas ceci.

Et nous croyons en une seule Église, catholique et apostolique. Tous s'accordent sur cette formule.

Et nous croyons en un seul baptême pour le pardon des péchés. * Eux-mêmes s'accordent encore sur ceci. * fol. 122, v° b.

ወንሴፎ ፡ ትንሣኤ ፡ ሙታን ፡ ወሕይወተ ፡ ዘለዓለማዊት ፡ አሜን ። ይብል ፡ ንስጥሮሳዊ ፡ ወበትንሣኤ ፡ ሥጋቲነ ፡ ወሕይወተ ፡ ዘለዓለማዊት ፡ አሜን ።...

V

* fol. 130. vº a. ...*ወእለሰ ፡ ይብሉ ፡ እምኔሆሙ ፡ ከመ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ሥጋ ፡ እሉ ፡ እሙንቱ ፡ ነገድ ፡ እምነ ፡ ምትእዝላ ፡ ሰብአ ፡ እስላም ፡ እሙንቱ ። አብርሃም ፡ ውዱስ ፡ ወእሊአሁ ። ወኵሎሙሰ ፡ እልምትእዝላ ፡ ይብሉ ፡ ከመ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ነገር ። ንብል ፡ ኪያሆሙ ፡ ወለአብርሃም ፡ ውዱስ ፡ ዜንዉነ[1] ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ቃል ። ለእመ ፡ ከነ ፡ ሎቱ ፡ ሥጋ ፡ ወግድመ ፡ ወዕመቀ ። አው ፡ ትብሉኑ ፡ አልቦቱ ፡ ኑኃ ፡ ወግድመ ፡ ወኢዕመቀ ። ወለእመ ፡ ትቤሉ ፡ ወከመ ፡ ለኵሉ ፡ ሥጋ ፡ ቦቱ ፡ ኑኃ ፡ ወግድም ፡ ወዕመቅ ። ወእመሰ ፡ ኮነት ፡ ዛቲ ፡ ጸጋ ፡ ኵሉ ፡ ሥጋ ። ንብሎሙ ፡ አኮኑ ፡ ከ
* fol. 130. vº b. መ ፡ ሥጋ ፡ ፩በአምሳል ፡ ወይከውን ፡ አስተርእዮቱ ፡ በ*አሐቲ ፡ ጊዜ ፡ በከመ ፡ ተውህበ ። ወእመ ፡ ይቤ ፡ ውእቱ ፡ ውእቱሰ ፡ ኮነ ፡ በአምሳል ፡ ዘቦቱ ፡ ኑኃ ፡ ወግድመ ፡ ወ

1. Ms. ዜነውነ.

Et nous attendons la résurrection des morts et la vie éternelle. Amen. Les Nestoriens disent : *La résurrection de nos corps et la vie éternelle. Amen...*

V. — INTERVERSION ET ADDITION[1].

* fol. 130. vº a. ... [73] * Ceux d'entre eux (les *Mete'zlâ*), qui disent que la Parole du Seigneur est un corps, sont une secte des *Mete'zlâ* musulmans. Ce sont *Abraham Wedous* et ses partisans. Mais, l'ensemble des *Mete'zlâ* disent que la Parole du Seigneur est un accident. Nous disons à (la secte des *Mete'zlâ*) et à *Abraham Wedous :* Exposez-nous touchant cette Parole. Si elle a un corps, (a-t-elle la longueur) la largeur et la profondeur, ou bien dites-vous qu'elle n'a point de longueur, de largeur, ni de profondeur? Puisque vous dites que tout corps a de la longueur, de la largeur et de la profondeur, et que ces attributs appartiennent à tout corps, nous vous disons [2] : [76] Est-ce qu'un corps,
* fol. 130. vº b. (qui se trouve) à *'Amsâl,* n'aura pas de manifestation * en même temps (à *Re'y*), comme on vous le concède[3]? Si (*Abraham Wedous*) dit : Ce (corps) est à *'Amsâl,* en ayant de la longueur, de la largeur et de la profondeur, mais

1. Le titre complet serait le suivant : *Morceaux, dont l'ordre logique, interverti en arabe, est rétabli en éthiopien. — Addition à ces morceaux dans la version éthiopienne d'un passage sur le mode d'union de l'Incarnation.* — 2. M. à m. : « nous leur disons ». — 3. M. à m. : « comme on le lui concède ».

ዕመቀ ። ወውእቱ ፡ ርኁቅ ፡ እምተጋብኦ ። ወሀለወነ ፡ ከመ ፡ ናስተጋብእ ፡ ወንበል ፡ እመ ፡ ኮነ ፡ ዝንቱ ፡ ቃል ፡ በአምሳል ፡ ይደሉ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ በርእይ ። ወለእመ ፡ ይቤ ፡ ውእቱ ፡ እመሰ ፡ ኮነ ፡ በአምሳል ፡ ኢይደሉ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ በርእይ ፡ ንብሎ ። ወናሁ ፡ ንሬኢ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይትነበብ ፡ በአምሳል ፡ ወርእይ ። ወበግብጽ ፡ ወበካልኣኒሆሙ ፡ እምአህጉር ። ወነዋ ፡ ኮነ ፡ ሥጋ ፡ ውስተ ፡ ብዙኅ ፡ መካናት ፡ በአሐቲ ፡ ጊዜ ። . . . .

. . . .

*ወለእመ ፡ ኮነ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይትባረክ ፡ ወይትለዓል ፡ ስሙ ፡ ኢኮ * fol. 131, r° b.
ነ ፡ በሥጋ ፡ ወኢበነገር ። ነዋ ፡ *ጸንዓ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ባሕርይ ፡ ወውእቱ ፡ ርኩ * fol. 131, v° a.
ብ ፡ በተረክቦተ ፡ ተናጋሪ ፡ ወፈጣሪሰ ፡ ይትባረክ ፡ ወይትለዓል ፡ ስሙ ፡ ሀሎ ፡ እንዘ ፡ ይትናገር ፡ ወይብል ፡ ለእንተ ፡ ኢሀለወት ፡ ኩኒ ፡ ወኮነት ።

ወአይሁድሰ ፡ እለ ፡ ይብሉ ፡ በአምሳለ ፡ ብሂሎቶሙ ፡ ለምትእዝላ ፡ እምእለ ፡ ይትራድእዎሙ ፡ ወይመስልዎሙ ፡ ወኵሎ ፡ ዘደለዎሙ ፡ ለምትእዝላ ፡ ደለወ ፡ ሎሙ ፡ ወይትበሀል ፡ እምድኅረ ፡ ዝንቱ ፡ ይቤ ፡ ነቢይ ፡ ከመ ፡ በቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቆመ ፡ ሰማያት ፡ ወእምእስትንፋሰ ፡ አፉሁ ፡ ኵሉ ፡ ኃይሎሙ ። ትሔልዩኑ ፡ ከመ ፡ ዓለም ፡ ይረድእ ፡ ባሕርዮ ፡ ወመልክዖ ፡ ወነገርኒ ፡ ቀዋሚት ፡ በነገራት ። ለእመ ፡ ተሠጥወ ፡

il est éloigné, à cause de sa localisation, (de *Re'y*), nous devons résumer et dire : Si la Parole est à *'Amsâl,* il faut qu'elle soit à *Re'y*. S'il dit : Si elle est à *'Amsâl,* il n'est pas possible qu'elle soit à *Re'y,* nous lui disons : Voici que nous entendons la Parole du Seigneur, qui est lue à *'Amsâl* et à *Re'y*, au *Caire* et dans d'autres villes. Voici (donc) qu'un corps est dans plusieurs endroits en même temps. . . . .

. . . .

[77] * Si la Parole du Seigneur — que son nom soit béni et exalté! — * fol. 131, r° b.
n'est ni corps, ni accident, voici qu'il * ressort qu'elle est consubstantielle (à * fol. 131, v° a.
Dieu) et qu'elle existe par l'existence de Celui qui parle. Or, le Créateur — que son nom soit béni et [78] exalté! — a (toujours) été en train de parler et de dire aux choses, qui n'existaient pas : *Soyez,* et elles étaient.

Quant aux Juifs, qui parlent conformément à la doctrine des *Mete'zlâ* et (font partie) des *'Anâïat* [1] et (autres) semblables, toute (opinion), qui convient aux *Mete'zlâ,* leur convient (aussi) et est redite ensuite (par eux). Le prophète a dit que c'est *par la Parole du Seigneur que les cieux ont été constitués et que toute leur force (vient) du souffle de sa bouche.* Pensez-vous que le monde lui serve de substance et de personne, ou qu'il soit un accident, reposant sur des accidents? S'ils admettent ceci, voici que leur

1. Nous avons traduit እለ ፡ ይትራድእዎሙ ፡ par le nom propre : *'Anâïat* (cf. texte arabe, p. 78).

ኀበ ፡ ዝንቱ ፡ ንዋ ፡ ተከሥተ ፡ ዕበዶሙ ። ወለእመ ፡ ዐበዩ ፡ ደለዎሙ ፡ አቅድሞተ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይትባረክ ፡ ወይትለዓል ፡ ስሙ ። ዘዓቀመ ፡ ቦቱ ፡ ሰማያተ ፡ ወ
* fol. 131 v° b. ምድረ ፡ ወኵሎ ፡ *ፍጥረታተ ፡ ወእመሰ ፡ ኮነ ፡ ይእዜ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይትባረክ ፡ ስሙ ፡ ቀዋሚ ፡ በርእሱ ፡ ወርኩበ ፡ ወህልወ ። ንዋ ፡ ጸንዓ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ግጽው ፡ በርእሱ ። ወቦቱ ፡ አካለ ፡ ቀዋሚ ፡ ወመልክዓ ፡ ዘዓለማዊ ።

እመሰ ፡ ኮነ ፡ ከመዝ ፡ ንዋ ፡ ተፀርዓ ፡ ባህለ ፡ ቃሉ ፡ ለሰባልዮስ ፡ ዘይቤ ፡ ከመ ፡ ፈጣሪ ፡ ፩አካል ፡ አብኒ ፡ ውእቱ ፡ ወልድ ። ወይእዜኒ ፡ ንብሎ ፡ ለሰባልዮስ ፡ ዜንወነ ፡ በእንተ ፡ ቃል ፡ ዘመጽአ ፡ እምሰማይ ፡ እንዘ ፡ ይብል ፡ ዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ወልድየ ፡ ዘአፈቅር ፡ ሎቱ ፡ ስምዕዎ ፡ ቃለ ፡ አብኑ ፡ አው ፡ ቃለ ፡ ወልድ ፡ ወለእመ ፡ ይቤ ፡ ውእቱ ፡ ቃለ ፡ አብ ፡ ዘይቤ ፡ ውእቱ ፡ ወልድየ ፡ አስተጻንዓ ፡ አበ ፡ ወወልደ ። ወለእመ ፡ ይቤ ፡ ወልድ ፡ ዜነወ ፡ ለወልድ ፡ ዘይቤ ፡ ዝንቱ ፡ ወልድየ ፡ አስተጻንዓ ፡ ዕከዮ ፡ ወሕሰሞ ፡ ወሙስናሁ ።

ወለአርዮስኒ ፡ ወሰብአ ፡ ስሕተቱ ፡ ይመርኆ ፡ ኀበ ፡ አጽርዖተ ፡ ሃይማኖቶሙ ። ይ
* fol. 132, r° a. ቤ ፡ ጳውሎስ ፡ ሐዋርያ ፡ እስመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ነገረነ ፡ በደኃሪ ፡ መዋዕ*ል ፡ በወልዱ ፡ ዘውእቱ ፡ አምሳለ ፡ አርአያሁ ፡ ወሥዕለ ፡ ቅድምናሁ ። ወበብሂሎቱ ፡ ሥዕለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘኢያስተርኢ ። እስመ ፡ ኮነት ፡ ሥዕል ፡ ኢትትፈለጥ ፡ ለዓለም ፡ እምሥዕ

sottise est évidente. S'ils le nient, il faut (qu'ils admettent) l'éternité du Verbe du Seigneur — [74] que son nom soit béni et exalté ! — par qui le (Seigneur)
* fol. 131. v° b. a établi les cieux, la terre et toutes * les créatures. Or, si le Verbe du Seigneur — que son nom soit béni ! — est maintenant subsistant, demeurant et existant par lui-même, voici qu'il ressort qu'il est attribut par lui-même, et qu'il a une personnalité subsistante (par elle-même) et une individualité éternelle.

S'il en est ainsi, voici que sont anéanties la doctrine (et) les formules de *Sabellius,* qui dit que le Créateur est une seule personne, et que le Père est (le même que) le Fils. Aussi maintenant nous disons à *Sabellius :* Expose-nous touchant la parole, qui est venue du ciel, en disant : *Celui-ci est mon Fils, que j'aime. Écoutez-le.* Était-ce la parole du Père, ou la parole du Fils ? S'il dit que c'était la parole du Père, qui dit : *Celui-ci est mon Fils,* il confirme (l'existence) du Père et du Fils. S'il dit que c'est le Fils, (qui) a annoncé au Fils (et) qui a dit : *Celui-ci est mon Fils,* il confirme sa malice, sa scélératesse et sa perversion.

Quant à *Arius* et aux partisans de son erreur, (*Saint Paul*) démontre l'inanité de leur foi. *L'Apôtre Paul* dit : *En effet, le Seigneur nous a parlé*
* fol. 132. r° a. *dans les derniers jours * par son Fils, qui est la ressemblance de son type et l'image de son éternité.* (Autre) parole (de *Paul*) : *L'image du Seigneur invisible.* En effet, c'est une image (éternelle, qui) ne sera séparée à jamais

ል ፨ ወለእመ ፡ ተረክበ ፡ ሥዕል ፡ ኢይትረከብ ፡ ዘእንበለ ፡ ውእቱ ፡ ዘተሥዕለ ፡ ቦቱ ፨ ወለእመ ፡ ኮነ ፡ ቃል ፡ ሥዕለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወአምሳለ ፡ አርአያሁ ፡ ተጸርዓ ፡ ቃለ ፡ ባሕሉ ፡ ዘውእቱ ፡ ፍጡር ፡ ወተዛውዖ ፨

ወዘይመርሖ ፡ ቃለ ፡ ሐዋርያ ፡ ዘይቤ ፡ ከመ ፡ ክርስቶስ ፡ ጥበቡ ፡ ወኃይሉ ፡ ለእግዚአብሔር ፨ ሐሰ ፡ ሎቱ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ጥበቡ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ፍጡረ ፨ ወእመሰ ፡ ኮነት ፡ ጥበቡ ፡ ለእግዚአብሔር ፡ ፍጡረ ፡ ከመ ፡ ሐለየ ፡ አርዮስ ፡ ነዋ ፡ ኮነ ፡ ፈጣሪ ፡ ይትባረክ ፡ ስሙ ፡ ዘእንበለ ፡ ጥበብ ፡ እስከ ፡ ፈጠረ ፡ ጥበበ ፡ ወኮነ ፡ ቦቱ ፡ ጠቢበ ፨ ወዝንቱ ፡ ዘኢይደልዎ ፡ ለአርዮስ ፡ ወአመክንዮቱሰ ፡ በቃለ ፡ ሰሎሞን ፡ ዘይቤ ፡ ጥበብ ፡ ትቤ ፡ ውእቱ ፡ ፈጠረኒ ፡ እምቅድመ ፡ ኵሉ ፡ ፍጥረቱ ፡ *ዘቦቱ ፡ ይፌክር ፡ ኀበ ፡ ሥጋ ፡ ክርስቶስ ፨ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ሰመዮ ፡ ጥበበ ፡ ወኢፈከረ ፡ ኀበ ፡ መለኮቱ ፡ ዘኢያስተርኢ ፡ ይቤ ፡ በወንጌል ፡ ንስትዎ ፡ ለዝንቱ ፡ ቤተ ፡ ወአነ ፡ አነሥኦ ፡ በሣልስት ፡ ዕለት ፨ ወእምህየ ፡ ንትመየጥ ፡ ወንትመራኅ ፡ ኀበ ፡ ብሂሎቱ ፡ ንስትዎ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ይፌክር ፡ ኀበ ፡ ውእቱ ፡ ሕንፃ ፨ ወያስተጻንዕ ፡ ቃሉ ፡ ለሰሎሞን ፡ ጠቢብ ፡ ዘይቤ ፡ ሐነጸት ፡ ላቲ ፡ ቤተ ፤ ወቤትሰ ፡ ሕኑጽ ፡ ዘውእቱ ፡ ዘይቤ ፡ ክርስቶስ ፡ ንስትዎ ፡ ወአነ ፡ አነሥኦ ፡ በሣልስት ፡ ዕለት ፨ fol. 132 r° b.

ወእመሰ ፡ ኮነ ፡ ይፌክር ፡ ኀበ ፡ መለኮቱ ፡ ነዋ ፡ እምኮነ ፡ ፈጣሪ ፡ ኀበ ፡ ባህሉ ፡ ለ

de son modèle. Puisqu'il se trouve un modèle, [75] il ne se trouve pas sans une (image), sur laquelle il est représenté. Si le Verbe est l'image du Seigneur et le type de sa ressemblance, la formule de la doctrine (d'*Arius : le Verbe*), *qui est créé* devient vanité et sornette.

Ce qui démontre (encore cette inanité), c'est la parole de l'Apôtre, qui dit que le Christ est la Sagesse et la Puissance du Seigneur. Loin (du Seigneur) que la Sagesse du Seigneur soit créée! Mais si la Sagesse du Seigneur était créée, comme le pense *Arius*, voici que le Créateur — que son nom soit béni! — aurait été sans sagesse, jusqu'à ce qu'il eût créé la Sagesse, et qu'il serait devenu sage par elle. C'est ce qu'il n'est pas possible à *Arius* (de soutenir). Quant à l'argument, (fourni) par la parole de *Salomon*, qui dit : *La Sagesse dit :* (*Le Seigneur*) *m'a créée avant toutes ses créatures,* * c'est par lui que (*Salomon*) désigne le corps du Christ. En effet, (le Christ) lui-même a appelé (son corps) la Sagesse, mais il n'a pas désigné par là sa divinité invisible. Il dit dans l'Évangile : *Détruisez cette maison, et, moi-même, je la relèverai le troisième jour.* Conséquemment, nous sommes inclinés et amenés (à penser) que par la parole : *Détruisez* (*cette maison*) (le Christ) désigne un édifice. Le confirme la parole de *Salomon le Sage,* qui dit : (*La Sagesse*) *s'est bâti une maison.* Or, la maison, bâtie (par la Sagesse), est celle dont le Christ a dit : *Détruisez-la, et, moi-même, je la relèverai le troisième jour.* * fol. 132 r° b.

Mais, s'il avait désigné (par là) sa divinité, voici que le Créateur, selon la

አርዮስ ፡ ከመ ፡ ዘአልቦቱ ፡ ጥበበ ፡ ወእምዝ ፡ ኮነ ፡ ጠቢበ ፡ በከመ ፡ ኮነ ፡ ቅድመ ፡ ወኢኮነ ፡ ኃያለ ፡ እስከ ፡ ፈጠረ ፡ ኃይለ ፡ ወኮነ ፡ ቦቱ ፡ ኃያለ ፨ ወነዋ ፡ አሕፀፀ ፡ ርእሶ ፡ አርዮስ ፡ በብሂሎቱ ፡ ከመ ፡ ክርስቶስ ፡ አምላክ ፡ ወውእቱ ፡ ፈጠረ ፡ ዓለመ ፨ ወእመሰ ፡ ኮነ ፡ ኢይክል ፡ አግብኦ ፡ መጻሕፍት ፡ እስመ ፡ አምላክ ፡ ኢኮነ ፡ ፍጡረ ፡ ወፈጣ
* fol. 132, v° a. *ሬ ፡ ኢይደሉ ፡ ከመ ፡ ይኩን ፡ ነገረ ፡ ዘውዕ ፡ እስመ ፡ ፈጣሬ ፡ ይትባረክ ፡ ስሙ ፡ እምጸታ ፡ ቅድምና ፡ ወይቀድም ፡ እምኵሉ ፡ ፍጥረታት ፨

ወሐልዮቱሰ ፡ ለአርዮስ[1] ፡ ርኩስ ፡ ሶበ ፡ ሰምዓ ፡ ቃለ ፡ አፍላጦን ፡ በአቅድሞተ ፡ አበ ፡ ኵሉ ፡ ላዕለ ፡ ፍጥረት ፡ ተአመነ ፡ ዘንተ ፡ ሃይማኖተ ፡ ገሃደ ፨ ሶበ ፡ ርእዮ ፡ ለአፍላጦን ፡ ወተአመነ ፡ ምክሮ ፡ ወነዋ ፡ አኀጕኦ ፡ በቃል ፡ ግሁድ ፨ ወኮነ ፡ ላዕሌሁ ፡ ዘነገርናክሙ ፡ ቦቱ ።

ወገዘንቱ ፡ ቃል ፡ ጥዩቅ ፡ ዘአስተጻንዕዎ ፡ ካህናት ፡ ኅሩያን ፡ በአምጣነ ፡ ነሥኡ ፡ እምእለ ፡ ቀደምዎሙ ፡ እስከ ፡ በጽሑ ፡ ኀበ ፡ መካን ፡ ልዑል ፨ ዘሰምዑ ፡ እምክርስቶስ ፡ ወእምሐዋርያቲሁ ፡ እንዘ ፡ ይብሉ ፡ በቀዳሚ ፡ ኮነ ፡ ቃል ፡ ወቃል ፡ ሀሎ ፡ ሀበ ፡ እግዚአብሔር ፨ ወብሂሎተ ፡ እግዚእነ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ አነ ፡ በአብ ፡ ወአብ ፡ ብየ ፨ ወብሂሎቱ ፡ ኵሉ ፡ ዘአቡየ ፡ ዚአየ ፡ ውእቱ ፨ ይፌክር ፡ ኀበ ፡ ቅድምናሁ ፡ ወ

1. Ms. ወሐልዮቱሰ ፡ ለአርዮቱሰ ፡ ለአርዮስ (*sic*).

doctrine d'*Arius* n'aurait pas eu (d'abord) de sagesse, puis serait devenu sage, comme (nous l'avons dit) plus haut. Il n'aurait pas été puissant, jusqu'à ce qu'il eût créé la puissance, mais il serait devenu puissant par elle. Voici qu'*Arius* se contredit lui-même, en disant (ailleurs) [76] que le Christ est Dieu et qu'il a créé le monde, puisqu'il ne peut pas changer les Écritures. En
* fol. 132, v° a. effet, Dieu n'est pas créé, et le (mot) *Créateur* * ne peut pas devenir un attribut vain. Car, le Créateur — que son nom soit béni! — (possède) l'attribut d'éternité, et est antérieur à toutes les créatures.

Quant à l'opinion d'*Arius* l'impur, (elle a pris naissance), lorsqu'il eut entendu les paroles de *Platon* sur l'antériorité du Père du tout au Créateur[1]. Il professa cette foi manifestement, lorsqu'il eut étudié *Platon* et adopté son système. Mais voici que (le Seigneur) le confondit par des paroles évidentes, et [80] qu'il lui advint ce que nous vous avons raconté à son sujet.

Elles sont vraies les formules, que les prélats élus ont définies d'après (la tradition), qu'ils ont reçue de ceux qui les ont précédés, en remontant même à l'époque primitive de ceux qui ont appris du Christ et de ses apôtres, qui disaient : *Au commencement était le Verbe, et le Verbe existait auprès du Seigneur.* (Voici) la parole de *Notre-Seigneur Jésus-Christ : Je suis dans le Père et le Père est en moi*, et (cette autre) parole : *Tout ce qui est à mon Père est à moi.*

1. M. à m. : « aux créatures ».

ቀዲመ ፡ አ*ምላክናሁ ፡ ወእግዚእናሁ ፡ ወሥልጣነ ። ወነዋ ፡ ተስእለ ፡ አርዮስ ፡ በእን * fol. 132, v° b.
ተ ፡ ዘከመ ፡ እፎ ፡ ውእቱ ፡ ልደተ ፡ ቃል ፡ እምአብ ። ወሐለየ ፡ ውእቱ ፡ ከመ ፡ ዘ
ኢይሌቡ ፡ ልደተ ፡ ዘእንበለ ፡ ኅበ ፡ ዘርእየ ፡ እምሕማማት ፡ ወትካዛት ፡ ዘረከቦ ፡ ለወ
ልድ ። ወለእመ ፡ ተስእለ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ናገብእ ፡ ሎቱ ፡ ዘውእቱ ፡ አውሥአ
ተ ፡ ቃሉ ፡ ለጎርጎርዮስ ፡ ታኦጎሎስ ፡ ወንብሎ ፡ ለአርዮስ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ይቤ ፡ ከ
መዝ ። ወለእመ ፡ ኮንከ ፡ ትሴአለነ ፡ በእንተ ፡ ዘከመ ፡ እፎ ፡ ውእቱ ፡ ልደቱ ። እስ
መ ፡ ልደቱ ፡ ኮነ ፡ ይትሌዓል ፡ እምኵሉ ፡ ጾታ ፡ ዜንወነ ፡ አንተ ፡ ዘከመ ፡ እፎ ፡ ፍጥረ
ቱ ፡ ከመ ፡ ንሰጠውከ ፡ ዘከመ ፡ እፎ ፡ ልደቱ ።

ወነዋ ፡ ነበበ ፡ በዝንቱ ፡ ተሰጥዎ ፡ ዮሐንስ ፡ አፈ ፡ ወርቅ ፡ በጽሒፎቱ ፡ ውስተ ፡
ትርጓሜ ፡ መጽሐፈ ፡ ፍጥረት ፡ ወኢኮነ ፡ ንትካሐድ ። ወእመሰ ፡ ኮነ ፡ ነዋ ፡ ጠየቅነ ፡
ዘይመርኅ ፡ ክሡተ ፡ ወዜና ፡ ጽዱቀ ፡ ከመ ፡ ቃለ ፡ እ*ግዚአብሔር ፡ ዘተወልደ ፡ እምአ * fol. 133, r° a.
ብ ። ውእቱ ፡ ኢኮነ ፡ ፍጡረ ፡ ንሕነ ፡ ኢነአምር ፡ በእንተ ፡ ኩነተ ፡ ልደቱ ፡ እምአብ ፡
በከመ ፡ ንሕነ ፡ ነአምር ። ከመ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፈጠረ ፡ ፍጥረታቲሁ ፡ ኢነአምር ፡ ዘ
ከመ ፡ እፎ ፡ ፈጠሮሙ ። ወለእመ ፡ ተዋሥአ ፡ ተዋሣኢ ፡ አውሥአት ፡ አብ ፡ ትሩፍ ፡
ጎርጎርዮስ ። እስመ ፡ ውእቱ ፡ መታሪ ፡ ለኵሉ ፡ ሕዝበ ፡ ስሕተት ።

ወነዋ ፡ አስተጻንዑ ፡ አበው ፡ ቃለ ፡ ብሂሎቶሙ ፡ ከመ ፡ ወልድ ፡ ዕሩይ ፡ ምስለ ፡
አብ ፡ በባሕርይ ። ወአርዮስሰ ፡ ይብል ፡ ፫ባሕርያት ፡ ሊሉያት ፡ ቀዳማዊ ፡ ውእቱ ፡ አብ ፡

Il veut dire son éternité et l'éternité * de sa divinité, sa souveraineté * fol. 132, v° b.
et sa puissance. Voici qu'*Arius* se demanda comment est la génération du Verbe par le Père. Il pensa qu'on ne (pouvait pas) comprendre la génération, sans y voir les souffrances et les angoisses, qui accompagnent (la naissance) [81] d'un enfant. Puisqu'il a posé cette question, nous lui donnons pour réponse les paroles de *Grégoire le Théologien,* et nous disons à *Arius,* car (*Grégoire*), lui-même, a parlé ainsi : « Puisque tu nous demandes comment est la génération du (Verbe), alors que sa génération est au-dessus de tout mode, expose-nous toi-même comment est sa création, afin que nous te répondions comment est sa génération ».

Voici que *Jean Chrysostome* a donné cette réponse, lorsqu'il a écrit son interprétation du Livre de la création : « Nous ne controverserons pas sur (ce sujet), puisque nous savons par des arguments évidents et par un récit véridique que le Verbe * du Seigneur est engendré du Père et qu'il n'est pas créé. * fol. 133, r° a
Nous ne connaissons pas le mode de sa génération du Père, de même que nous savons que le Seigneur a créé ses créatures, sans savoir comment il les a créées. Si un contradicteur (veut) discuter, (nous lui donnerons) la réponse du vénérable *Père Grégoire,* car elle est décisive contre tous les sophistes ».

Voici que les Pères ont défini la formule de leur doctrine, (en disant) que le Fils est égal au Père par la substance. Mais *Arius* et ceux qui radotent

ወእለ ፡ ይዛውዑ ፡ ምስሌሁ ፡ ወልድ ፡ ወመንፈስ ፨ መሀሩነ ፡ ከሀናት ፡ ከመ ፡ ወልድ ፡ ዕሩይ ፡ ምስለ ፡ አብ ፡ በባሕርዩሁ ፡ ወውእቱ ፡ ስንእው ፡ ሎቱ ፡ በርእሱ ፨ ወቦቱ ፡ ኮነ ፡ ኵሉ ፡ ፍጥረት ፡ በከመ ፡ ይቤ ፡ ዳዊት ፡ ነቢይ ፨ እስመ ፡ በቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጸ

* fol. 133, r° b. ንዓ ፡ ሰማያት ፡ ወበእስት[ን]ፋሰ ፡ አፉሁ ፡ ኵሉ ፡ ኀይሎ*ሙ ፨ ወይቤ ፡ በወንጌል ፡ እስመ ፡ ኵሉ ፡ ኮነ ፡ በቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ወኢኮነ ፡ ምንትኒ ፡ ዘእንበሌሁ ፨ ወይቤ ፡ ጳውሎስ ፡ ሐዋርያ ፡ ወፈጠረ ፡ ዓለማተ ፡ በወልዱ ፡ ዘውእቱ ፡ ብርሃነ ፡ ስብሐቲሁ ፡ ወሥዕሉ ፡ ወአርአያሁ ፨ ወዘንተ ፡ ኵሎ ፡ ዘንቤ ፡ ከመ ፡ ንሚጥ ፡ ወናግብእ ፡ ሎቱ ፡ ተዋሥኦተ ፡ ለአርዮስ ፡ ወንሚጥ ፡ በአንጻሪሁ ፡ ኀበ ፡ አውናሚስ ፡ ወእሊአሁ ፡ እስመ ፡ ኮኑ ፡ ይሰነአውዎ ፡ ለአርዮስ ፡ በብሂሎቶሙ ፡ ከመ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ፍጡር ፨

ይ ፡ ምእ ፡ በእንቲአነ ፡ ንሕነ ፡ ሥጋ ፨ ወረደ ፡ እምሰማይ ፨ ወተሠገወ ፡ እመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወእማርያም ። ድንግል ፡ ወኮነ ፡ ሰብአ ፨ ይቤ ፡ መ ፡ መሀሩነ ፡ አበው ፡ ክቡራን ፡ በዛቲ ፡ ቃል ፡ ከመ ፡ ወልደ ፡ እግዚአብሔር ፡ ዘወረደ ፡ እምሰማይ ፡ ለኵልነ ፡ ሰብእ ፨ ወውእቱ ፡ ኢመጽአ ፡ በእንተ ፡ መላእክት ፡ እስመ ፡ ኮኑ ፡ የአምርዎ ፡ ለእግዚአብሔ

* fol. 133, v° a. ር ፨ ወበተአ*ዝዞቱ ፡ መስተገብራነ ፡ ወኢበእንተ ፡ ዲያብሎስ ፡ ወሐራሁ ፨ እስመ ፡ ኮኑ ፡ ዲያብሎስ ፡ ወሰይጣናቲሁ ፡ ማእምራነ ፡ በዘአምጽኡ ፡ እምዕልወተ ፡ ፈጣሪ ፡ ይትባረክ ፡ ስሙ ፡ ወዐላውያነ ፡ ትእዛዙ ፡ ወነቢያቲሁ ፨ ወአድኃነነ ፡ እሞት ፡ ዘአሞተነ ፡

avec lui disent (qu'il y a) trois substances séparées : la première est le Père ; (la seconde est) le Fils ; (la troisième) est l'Esprit-Saint. Les prélats nous ont enseigné que le Fils est égal au Père par sa substance, qu'il lui est uni par son essence, et que c'est par lui que toutes les créatures ont existé, comme dit le prophète *David : En effet, c'est par la Parole du Seigneur que les*

* fol. 133, r° b. *cieux ont été établis, et c'est par le souffle de sa bouche qu'est toute leur* * *force.* (*Jean*) dit dans l'Évangile que *tout a existé par le Verbe du Seigneur, et que rien n'a existé sans lui. L'Apôtre Paul* dit : *Il a créé les mondes par son Fils, qui est la lumière* [82] *de sa gloire, son image et son type.* Tout ce que nous avons dit, c'est afin de réfuter et de rétorquer la thèse hérétique d'*Arius,* et afin de réfuter par la même antithèse *Eunomius* et ses partisans, car ils s'accordent avec *Arius,* pour dire que le Verbe du Seigneur est créé.

Le Fidèle dit : *A cause de nous, humains, il est descendu du ciel, s'est incarné par l'Esprit-Saint de la Vierge Marie et s'est fait homme.* Le Commentateur dit : Les Pères illustres nous enseignent par cette parole que le Fils du Seigneur est descendu du ciel pour nous tous, hommes, mais qu'il n'est pas venu à

* fol. 133, v° a. cause des anges, [78] car ils connaissaient le Seigneur et s'appliquaient * à lui obéir, ni à cause du diable et de ses satellites, car le diable et ses démons savaient quelle rébellion ils organiseraient contre le Créateur — que son nom soit béni ! — et (comment) ils seraient rebelles à ses ordres et à ceux de ses prophètes ; (ils savaient aussi que le Christ) nous sauverait de la

አቡነ ፡ አዳም ፡ በኀጢአቱ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ሶበ ፡ ሄደ ፡ ትእዛዘ ፡ እግዚኡ ፡ ወዐለወ ፡
ሥርዓቶ ፨ ወሰፍሐ ፡ እዴሁ ፡ ኀበ ፡ ዘከልአ ፡ በእንቲአሁ ፨ ወበልዓ ፡ እምዕፀ ፡ እን
ተ ፡ ተከልአ ፡ እምኔሁ ፡ በእንተ ፡ አሠንዮ ፡ ሎቱ ፨ . . . .

. . . .

*ወአውረደ ፡ ቦሙ ፡ ወኮነ ፡ ላዕሌሆሙ ፡ ከመ ፡ ንጉሥ ፡ ወሊቀ ፡ በኀቤሆሙ ፨ ወ * fol. 134, r° b.
አስተገበሮሙ ፡ ከመ ፡ ያፍቅርዎ ፡ እምተቀንዮ ፡ ጣዖታት ፡ ወክሒደ ፡ ጸጋ ፡ ምሕረ
ት ፨ ወእምዝ ፡ አሠነየ ፡ ሎሙ ፡ ግብረ ፡ ዝሙት ፡ ወምርዓት ፡ ወክዒወ ፡ ደም ፡ ወ
ትዕቢት ፨ ወዘይመስሎ ፡ ከመ ፡ ዘሥዕል ፡ እምጣዖት ፡ ዘዐቢየት ፡ ቦቱ ፡ መከራ ፡ ወኆ
ኅት ፡ ፈተና ፡ ወተዐቅፎ ፨ እስከ ፡ ሦዑ ፡ ደቂቆሙ ፡ ወአዋልዲሆሙ ፡ ወፍሬ ፡ ከርሦ
ሙ ፡ እንተ ፡ ፈጠራ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይትባረክ ፡ ስሙ ፨ በጥበቡ ፡ ለሠሪዓ ፡ ዓለም ፡
ወሕንፃሁ ፡ ወረሰዩ ፡ ለሰይጣናት ፡ መስሕታን ፡ ወለጣዖታት ፡ ግሉፋን ፨ ወአርኰስዋ ፡
ለምድር ፡ በደም ፡ ንጹሕ ፨ ወመላእክተ ፡ እግዚአብሔር ፡ ጸልእዎሙ ፨ ወኮነት ፡ ሎ
ሙ ፡ ኃፍረት ፡ ሶበ ፡ ርእዩ ፡ ተግኅሦቶሙ ፡ እምፈጣሪሆሙ ፡ ወማኅ*የዊሆሙ ፨ ባሕ *fol. 134, v° a.
ቱ ፡ ውእቱ ፡ በኂሩቱ ፡ ወአፍቅሮቱ ፡ ለአሠንዮቶሙ ፨ ፈነወ ፡ ኀቤሆሙ ፡ ላእካነ ፡ ወ
ተላውያነ ፡

[በእንቲአሆሙ ፡ ዘኢይእኅዝ ፡ ምንትኒ ፡ ወዘኢየኃውሦ ፡ ግብር ፨ እስመ ፡ አልቦ

mort, où nous avait précipités notre père *Adam* par son péché. En effet, violant le commandement de son Seigneur, et transgressant son ordre, il étendit sa main vers (l'arbre), que lui avait défendu (le Seigneur), et mangea (du fruit) de l'arbre, qui lui avait été interdit, afin de se faire du bien.

. . . .

. . . .

[80] * (Le démon) fit descendre (les hommes) dans (le péché) et devint comme leur roi et leur maître. Il les poussa à aimer le culte des idoles et à renier la grâce de la Miséricorde. Puis, il leur rendit agréable l'œuvre de la fornication, de la débauche, de l'effusion du sang, de l'orgueil, (du culte rendu) à ce qui ressemble aux images des idoles. Il y eut de grandes épreuves, et la porte de la tentation et du scandale (fut ouverte. Ils en vinrent) à sacrifier leurs fils et leurs filles, le fruit de leur sein, que le Seigneur — que son nom soit béni! — avait créés, dans sa sagesse, pour l'ordre du monde et son repeuplement, et à les immoler à des démons séducteurs et à des idoles sculptées, et ils souillèrent la terre par (l'effusion) d'un sang pur. [82] Les anges du Seigneur les détestèrent et eurent honte de les voir s'écarter de leur Créateur et de leur * Vivificateur. Mais (le Seigneur), dans sa bonté et son amour de leur faire du bien, envoya vers eux des ministres et des disciples.

* fol. 134, r° b. — * fol. 134, v° a.

< Au sujet du mode (d'union) sans aucune absorption, ni mélange. En

ቱ ፡ ጠባይዕ ፡ ዘይትኀወስ ፡ ወኢአካለ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ኢኮነ ፡ ሎቱ ፡ አካል ፨ ወበ እንተ ፡ ዝንቱ ፡ ይብሉ ፡ ከመ ፡ ቃለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ኢይትረከብ ፡ በአካል ፡ ወኢበ ጠባይዕ ፡ ጻእሙ ፡ ኮነ ፡ ሰብአ ፡ ዘእንበለ ፡ ውላጤ ፡ ወኢደነስ ፨ ወቃለ ፡ አብ ፡ እንተ ፡ ተሰገወ ፡ እመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ ወእማርያም ፡ ድንግል ፡ ሐነፀ ፡ ሥጋሁ ፡ ላዕለ ፡ አካሉ ፡ ወላዕለ ፡ ጠባይዒሁ ፡ ወተወሐደ ፡ ምስሌሁ ፡ ተዋሕዶተ ፡ ጠባይዓዌ ፡ ዘኢይትረከብ ፡ ወኢይትጌጻው ፨ ወበእንተ ፡ ዝንቱ ፡ ይብሉ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ እምድኅረ ፡ ተዋሕዶ ፡ ፩ጠባይዕ ፡ ወ፩ ፡ አካል ፡ ወ፩ ፡ ወልድ ፡ ወ፩እግዚእ ፡ ወ፩ ፡ አምላክ ።

* fol. 134, v° b. ኢይትበሃል ፡ ሥጋሁ ፡ ለቃል ፡ ዘተረክበ ፡ ምስሌ*ሁ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ሰብእ ፡ በአ ምሳለ ፡ ኵሎሙ ፡ ሰብእ ፨ እስመ ፡ ሥጋ ፡ ኢኀደረ ፡ ውስተ ፡ ከርሠ ፡ ማርያም ፡ ዘእን በለ ፡ ቃል ፡ ወኢእምድኅረ ፡ ከዊኖቱ ፡ ምስለ ፡ ቃል ፨ ወበእንተ ፡ ውእቱ ፡ ቃል ፡ ው እቱ ፡ ተወሐደ ፡ ምስለ ፡ ሥጋ[1] ፡ ተዋሕዶተ ፡ እሙነ ። ወውእቱ ፡ ፩እምቅድመ ፡ ተሰግ ዎ ፡ ወውእቱ ፡ ፩እምድኅረ ፡ ተሰግዎ ፨ ወእምድኅረ ፡ ተዋሕዶ ፡ ኢይትበሃል ፡ ፪ጠባይ ዕ ፡ ወኢ፪አካል ፨ ወኢይዌስኩ ፡ ላዕሌሁ ፡ ምንተኒ ፡ እምነ ፡ ኍልቍ ፨ ወለእመ ፡ ይ ቤ ፡ እስመ ፡ ሥጋ ፡ ውእቱ ፡ ጠባይዕ ፡ ወአካል ፡ በውሳኔ ፡ ዘእንበለ ፡ ቃል ፨ ነዋ ፡ አ ብአ ፡ ላዕለ ፡ ጠባይዓ ፡ ትስልስት ፡ ተውሳከ ፡ ጠባይዕ ፡ ካልእ ፡ ወአካል ፡ ካልእ ፨ ወ አስተሳተፎ ፡ ምስለ ፡ እግዚአብሔር ፡ ይዕበይ ፡ ወይትለዓል ፡ ስሙ ፨ እስመ ፡ ትስልስት

1. Ms. ቃል.

effet, (le Christ) n'a pas de nature, ni de personne, qui soient mélangées, car il n'a pas de personne (humaine). C'est pourquoi, on dit que le Verbe du Seigneur n'existe pas (avec un changement) dans sa personne, ni dans sa nature, mais qu'il s'est fait homme sans changement, ni altération. Le Verbe du Père, qui s'est incarné par l'Esprit-Saint de la *Vierge Marie*, a édifié son corps sur sa personne et sur sa nature, et s'est uni avec lui dans une union naturelle, non accidentelle et inconcevable. C'est pourquoi, on dit qu'après l'union il est une seule nature, une seule personne, un seul Fils, un seul Seigneur et un seul Dieu.

* fol. 134, v° b. Qu'il ne soit pas dit que le corps du Verbe, qui coexiste avec * lui, est comme (le corps) d'un homme, à l'image de tous les hommes. En effet, le corps n'a pas habité dans le sein de *Marie* sans le Verbe, ni après s'être uni avec le Verbe. Quant au Verbe, il s'est uni avec le corps dans une union véritable. Il était un avant l'Incarnation; il est un après l'Incarnation. Après l'union qu'il ne soit pas dit deux natures, ni deux personnes. On n'ajoute rien (au Christ) numériquement. Si l'on dit que le corps a une nature et une personne définies, en dehors du Verbe, voici qu'on introduit sur la nature de la Trinité l'addition d'une autre nature et d'une autre personne, et qu'on associe (cette addition) avec le Seigneur — que son nom soit magnifié et exalté! En effet, les personnes de la Trinité sont le Père, le Fils et le Saint-Esprit,

ሰ ፡ አካላት ፡ እሙንቱ ፡ አብ ፡ ወወልድ ፡ ወመንፈስ ፡ ቅዱስ ፡ በተዋሕዶተ ፡ ባሕርይ ፡ ወመለኮት ፨ ወዝንቱሰ ፡ ተውሳክ ፡ ኢ* ይትረከብ ፡ ውስተ ፡ መጻሕፍተ ፡ እግዚአብሔ * fol. 135, r° a.
ር ፡ ኢብሉይ ፡ ወኢበሐዲስ ፨ ወለእመ ፡ ዘከረ ፡ ሥጋ ፡ ወይቤ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ኢወረደ ፡ እምሰማይ ፨ ወዘተሰገወኒ ፡ እምድር ፡ ተወልደ ፡ አዶናይ ፨ ወዝንቱ ፡ ዘእንበለ ፡ ዕቅፍት ፡ ይመርሓ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ተውሳክ ፡ ላዕለ ፡ ትሥልስት ፡ አው ፡ ውሳኔ ፡ ዘባቲ ፡ ዘመነ ፡ አው ፡ ቅድመት ፡ ከመ ፡ ልብስ ፡ ዘተለብሰ ፡ ወከመ ፡ ቤት ፡ ለማኅደር ፨

ናገብእ ፡ ኀቤሁ ፡ ወንመይጥ ፡ ሎቱ ፡ በእንተ ፡ ዝንቱ ፡ እስመ ፡ አስተጻንዖተ ፡ ምክንያት ፡ በተዋሕዶ ፨ ወመተረ ፡ ኑፋቄያት ፡ ነዋ ፡ ቀደመ ፡ እምጽሐፎትነ ፡ ከመ ፡ ውእቱ ፡ ተሰገወ ፡ ያስተርኢ ፡ ወይትገሃድ ፨ በከመ ፡ ንቤ ፡ በአንቀጸ ፡ ዝንቱ ፡ መጽሐፍ ፨ እግዚአብሔር[1] ፡ ኢያስተርኢ ፡ ግሙራ ፡ ዘእንበለ ፡ በተሰግዎ ፨ ወከመ ፡ አስተርአዮ ፡ ለአብርሃም ፡ ሥግወ ፨ ወሶበ ፡ አኮ ፡ ውእቱ ፡ ኮነ ፡ በአምሳለ ፡ ሰ*ብእ ፡ እ * fol. 135, r° b.
ምኢክህለ ፡ አብርሃም ፡ ከመ ፡ ይርአዮ ፨ በከመ ፡ ሙሴ ፡ ኢክህለ ፡ ርእዮቶ ፡ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ኢያስተርአየ ፡ ሎቱ ፡ በሥጋ ፡ ሰብእ ፡ ወኢይብል ፡ ከመ ፡ አምሳል ፡ ዘርእዮ ፡ አብርሃም ፡ ተውሳክ ፡ ወኢውሳኔ ፡ ወኢተዋሕዶ ፨ ወኢውላጤ ፡ ወኢመትሐት ፨ አላ ፡ ውእቱ ፡ እግዚአብሔር ፡ በውእቱ ፡ ጊዜ ፨ በከመ ፡ ውእቱ ፡ እግዚአብሔር[2] ፡]

1. Ms. እሳት (*sic*). — 2. L'addition de la version éthiopienne (fol. 134 v° a à fol. 135 r° b) sur le mode d'union de l'Incarnation est mise entre [ ].

(existant) dans une unité de substance et de divinité. Or, cette addition ne * se trouve pas dans les Écritures du Seigneur, dans l'Ancien (Testament), * fol. 135, r° a.
ni dans le Nouveau. Si (l'Écriture) mentionne le corps, elle dit qu'il n'est pas descendu du ciel, mais que (le Christ) s'est incarné sur la terre, et qu'*Adonây* est né. Ceci prouve sans conteste que cette addition à la Trinité (consiste) soit en une détermination temporelle, soit en (une relation de) priorité, semblable à celle du vêtement (pour) celui qui s'en revêt, ou à celle de la maison pour l'habitation.

Nous ferons revenir et nous ramènerons le sujet là-dessus, car cela (servira) à renforcer l'argument (sur le mode) d'union et à trancher les ambiguïtés. Voici que cela avait été fait jadis dans notre (autre) livre (où nous disions que le Christ) s'était incarné d'une manière visible et manifeste, comme nous le disons dans un chapitre du présent livre. En effet, le Seigneur n'apparut jamais que dans une incarnation. Il est apparu à *Abraham* incarné. S'il ne s'était pas fait à l'image * d'un homme, *Abraham* n'aurait * fol. 135, r° b.
pas pu le voir, comme (cela est arrivé pour) *Moïse,* (qui) n'a pas pu le voir, car il ne lui est pas apparu dans le corps d'un homme. (L'Écriture) ne dit pas que l'image, qu'a vue *Abraham,* est une addition, non plus une limitation, ni une union, ni un changement, ni un abaissement, mais que ce fut le

ዘነቢያት ፡ የመዓቅብዎሙ ፡ ወያፈርህዎሙ ፡ ዓቢየ ፡ ፍርሃተ ፡ በዘገብሩ ። ወያዘክርዎሙ ፡ ምክንያተ ፡ ስሕተቶሙ ፡ ወያሰፍውዎሙ ፡ በእንተ ፡ ዕልወቶሙ ፡ እሳተ ፡ ዘለዓለም ፡ ወጽልመተ ፡ አፍአዊ ። በእንተ ፡ ዘአፈድፈዱ ፡ ዕልወተ ፡ ወስሕተተ ፡ ወዓመፃ ፡ ወሐይደ ። ቀተሉ ፡ ነቢያተ ፡ ወወገሩ ፡ ጻድቃነ ፡ ወተመክዓበት ፡ አበሳሆሙ ፡ ወከብደት ፡ ጌጋዮሙ ።

ጸርሑ ፡ ነቢያት ፡ ወከልሑ ፡ ላእካን ፡ ኅሩያን ፡ እንዘ ፡ ይትመኀፀኑ ፡ ኀበ ፡ ፈጣሬ ፡
* fol. 135, v° a. *ምሕረት ፡ ወከሃሊ ፡ አዚዝ ። ይቤ ፡ ፩ ፡ አሌ ፡ ሊተ ፡ ነዋ ፡ ተሐጕለ ፡ ኃጥእ ። ወካል[እ] ፡ ይቤ ፡ ምሕረትከ ፡ ወጽድቅከ ፡ ዘልፈ ፡ ይርከባኒ ። ወይቤ ፡ ካልእ ፡ ወኮንኩ ፡ ከመ ፡ በግዕ ፡ ዘተገድፈ ። ኅሥሥ ፡ ለገብርከ ፡ ኦእግዚእየ ። ወካልእ ፡ ይቤ ፡ ምሕረኒ ፡ ኦእግዚኦ ፡ ማእዜኑ ፡ ትመጽአኒ ፡ ወማእዜ ፡ ትረክበኒ ። ወካልእ ፡ ይቤ ፡ ይመጽእ ፡ ወኢይጐንዲ ። ወሶበ ፡ ሰምዓ ፡ እግዚአብሔር ፡ ቃለ ፡ ነቢያቲሁ ። ወአእመረ ፡ ከመ ፡ ነዋ ፡ እሙንቱ ፡ ተዐፅሩ ፡ ወተመንደቡ ፡ ሶበ ፡ ኃጥኡ ፡ ፈውሰ ፡ ወፈዋሴ ። ወዓቢየ ፡ ሕማም ፡ ፈቀደ ፡ ከመ ፡ ኢይሑሩ ፡ ግዱፋነ ። ወተራከቦሙ ፡ አመ ፡ ወረደ ፡ እምሰማይ ፡ ለአድኅኖቶሙ ። ወተሠገወ ፡ እማርያም ፡ ድንግል ፡ ወእመንፈስ ፡ ቅዱስ ። ወኢሀለዎ ፡

Seigneur à ce moment-là, comme il fut le Seigneur[1] > [82] des prophètes, qui veillèrent sur (les hommes), les effrayèrent par une grande peur au sujet de ce qu'ils avaient fait, leur rappelèrent la cause de leur égarement, et leur promirent pour leur impiété le feu éternel et les ténèbres extérieures. A cause de cela, (les pécheurs) accrurent l'impiété, l'égarement, l'iniquité et la rapine. Ils tuèrent les prophètes et lapidèrent les justes. Leurs péchés redoublèrent et leurs fautes s'aggravèrent.

Les prophètes crièrent et les ministres élus crièrent (aussi), en se mettant
* fol. 135, v° a. sous la protection du Créateur, * miséricordieux, puissant et fort. [83] L'un dit : *Malheur à moi, voici que le pécheur périt.* Un autre dit : *Que ta miséricorde et ta justice m'atteignent toujours!* Un autre dit : *J'étais comme une brebis, qui est perdue. Cherche ton serviteur, ô mon Seigneur.* Un autre (dit) : *Enseigne-moi, ô Seigneur, quand tu viendras vers moi et quand tu me visiteras.* Un autre dit : *Il viendra et il ne tardera pas.* Lorsque le Seigneur eut entendu la voix de ses prophètes, et qu'il eut su que (les hommes) étaient affligés et tourmentés, puisqu'ils manquaient de remède et de médecin, et que leurs souffrances étaient grandes, il voulut qu'ils n'allassent point à leur perte, et il vint à leur rencontre, en descendant du ciel, pour les sauver, et en s'incarnant de la *Vierge Marie* par l'Esprit-Saint. Sa descente alors n'a pas été une figure, comme celle que mentionnent les Écritures, où

1. L'addition, dont il est parlé plus haut (p. 171, note 2 du texte éthiopien), est mise entre < >.

ለርደቱ ፡ ይእዜ ፡ አምሳል ፡ እምዘ ፡ ዘከርዎ ፡ መጻሕፍት ፤ እስመ ፡ ውእቱ ፡ ይቤሎ ፡
ለሙሴ ፡ አነ ፡ እወርድ ፡ ከመ ፡ አድኅኖሙ ፡ ለሕዝ * ብየ ፡ እምእደ ፡ ግብጻውያን ። ወ * fol. 135, v° b.
ብሂሎቱ ፡ ነየ ፡ እወርድ ፡ ከመ ፡ እርአይ ፡ ጽራኆሙ ፡ ለሰብአ ፡ ሰዶም ፡ ወገሞረ ። ወ
ኢይትማሰሎ ፡ ርደቱ ፡ ኀበ ፡ ዕፅ ፡ እንተ ፡ እምኔሃ ፡ ተናገሮ ፡ እግዚአብሔር ፡ ለሙሴ ።
ወዘወረደሰ ፡ ከመ ፡ ይልበስ ፡ ሥጋ ፡ አዳም ፡ ዘስሕተ ፡ ቦቱ ፡ ወአበሰ ፡ ወከነ ፡ በሥጋ
ሁ ፡ አስተርአዮሙ ፡ ለደቂቀ ፡ አዳም ፡ ሥግው ።...

VI

... * ይቤ ፡ ምእ ፡ ወውእቱ ፡ ዓዲ ፡ ይመጽእ ፡ በስብሐቲሁ ። ይኰንን ፡ ሕይዋነ ፡ * fol. 149, r° b.
ወሙታነ ። ወአልቦ ፡ ማኅለቅተ ፡ ለመንግሥቱ ። ይቤ ፡ መ ፡ እስመ ፡ ለክርስቶስ ፡ ሀለ
ዎ ፡ ፪ምጽአታት ፡ ፩እምኔሆሙ ፡ ዘመጽአ ፡ ለመድኅኒተ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ እምፀ
ር ፡ ወለመሪሆቶሙ ፡ ወለብጽሐቶሙ ። * ወካልእ ፡ ምጽአቱ ፡ ዳግሚት ፡ ጊዜ ፡ ይመ * fol. 149, v° a.
ጽእ ፡ ይኰንን ፡ ሕያዋነ ። ወዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ጊዜ ፡ አመ ፡ ፍጻሜ ፡ ዓለም ፡ ወቀዊመ ፡
ተሐውሶቱ ።

ወነዋ ፡ ተነበየ ፡ ለነ ፡ ዳንኤል ፡ በእንተ ፡ ምጽአቱ ፡ ዳግሚት ። ወይቤ ፡ ርኢኩ ፡
ወናሁ ፡ አምሳለ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ መጽአ ፡ በደመና ፡ እስከ ፡ በጽሐ ፡ ኀ
በ ፡ ብሉየ ፡ መዋዕል ። ወአቅረቦ ፡ ኀቤሁ ፡ ወወሀቦ ፡ ሥልጣነ ፡ ወክብረ ፡ ወመንግሥ

(le Seigneur) dit à *Moïse : Moi-même, je descendrai, afin de sauver mon peuple*
* *de la main des Égyptiens*, et où il dit : *Voici que je descendrai, afin d'en-* * fol. 135, v° b.
tendre le cri des gens de Sodome et de Gomorrhe. Elle ne ressemble pas à sa descente vers le buisson, duquel le Seigneur s'entretint avec *Moïse.* Mais il descendit, afin de revêtir le corps d'*Adam,* par lequel (*Adam*) avait erré et avait péché, et, ayant ce corps, il apparut aux enfants d'*Adam* incarné...

VI. — LE SECOND AVÈNEMENT DU CHRIST.

... [113] * Le Fidèle dit : *Il reviendra dans sa gloire, pour juger les vivants et* * fol. 149, r° b.
les morts, et son règne n'aura point de fin. Le Commentateur dit : En effet, le Christ a deux avènements : l'un d'eux, où il est venu, pour sauver les hommes de l'ennemi, pour les conduire et pour les diriger ; * l'autre avène- * fol. 149, v° a.
ment, le second, quand il viendra juger les vivants. Cet (avènement) aura lieu à la fin du monde et (au moment où) existera le bouleversement (général).

Voici que *Daniel* nous a prédit le second avènement. Il a dit : *Je vis et voici que l'image du Fils de l'homme vint sur les nuées, jusqu'à ce qu'il parvînt vers l'Ancien des jours. On le fit approcher de lui et on lui donna la puis-*

ተ ፡ ወመንግሥቱ ፡ ይኄሉ ፡ ወሥልጣኑ ፡ ኢየኃልፍ ፨ ወይቤ ፡ ወንጌል ፡ ቅዱስ ፡ ወ
አመ ፡ ይመጽእ ፡ ወልደ ፡ እጓለ ፡ እመሕያው ፡ ምስለ ፡ መላእክቲሁ ፨ ወይነብር ፡ ከ
መ ፡ ይኰንን ፡ ዓለመ ፨ አሜሃ ፡ ይፈልጥ ፡ ዓባግዐ ፡ እምአጣሊ ፨ ወይቤ ፡ ዓዲ ፡ ወን
ጌል ፡ ይሬእይዎ ፡ እለ ፡ ወግዕዎ ፨ ወይቤ ፡ ሉቃስ ፡ ሐዋርያ ፡ ኦሰብእ ፡ ገሊላ ፡ ምንተ ፡
ታነክሩ ፡ ዝንቱ ፡ ኢየሱስ ፡ ክርስቶስ ፡ ዘዓርገ ፡ ውስተ ፡ ሰማይ ፨ ወከመዝ ፡ ካዕበ ፡
* fol. 149, v° b. ይመጽእ ፡ በ*ደኃሪ ፡ መዋዕል ፡ አመ ፡ ማኅለቅተ ፡ ዓለም ፨

ወዘይቤሉ ፡ ውእቱ ፡ ይኰንን ፡ ሕያዋነ ፡ ወሙታነ ። ያሌብው ፡ ከመ ፡ ሥልጣኑ ፡
ይትባረክ ፡ ስሙ ፡ ላዕለ ፡ ኵሉ ፡ እምዘኮነ ፡ ሕያወ ፡ በጊዜ ፡ ምጽአቱ ፨ ወእምነ ፡ ዘኮ
ነ ፡ ምዉተ ፡ ወለኵሎሙ ፡ ይፈትሕ ፡ ላዕሌሆሙ ፨ ወበእንተሰ ፡ ዕደው ፡ እለ ፡ ተጸው
ዑ ፡ ከመ ፡ ሰብአ ፡ ሕያዋን ፡ ኢይመውቱ ፡ እምኔሆሙ ፡ ኤልያስ ፡ ወሄኖክ ፨ ወእሙ
ንቱ ፡ እመኒ ፡ ኮኑ ፡ ሕያዋነ ፨ ሀለዎሙ ፡ ከመ ፡ ይመውቱ ፡ ክልኤሆሙ ፨ አመ ፡ ይ
መጽእ ፡ ለኰንኖ ፡ ሞተ ፨ ኵሉ ፡ ሕያው ፡ ይመውት ፡ ሞተ ፡ ጠባይዓዊ ፨ ወእምዝ ፡
የሐዩ ፡ ኵሉ ። ወዝንቱ ፡ ውእቱ ፡ ሞት ፡ ዘአንበሩ ፡ አበው ። ወአገጸወ ፡ ሐዋርያ ፡ ወ
ይቤ ፡ እስመ ፡ ፩በዕለተ ፡ ደይን ፡ ኢይትረከብ ፡ ሕያወ ፡ ወውእቱሰ ፡ ተርጐመ ፡ በሕያ
ው ፡ እምዘ ፡ ኮነ ፡ ምእመነ ፨ ወበሞትኒ ፡ እምዘ ፡ ኮነ ፡ ዓላዌ ፡ ወይቤ ፡ እሙንቱ[1] ፡
* fol. 150, r° a. ይትዌለጡ ፡ *ከመ ፡ ቅጽበተ ፡ ዓይን ፨ ወእሙንቱ ፡ ይትነሥኡ ፡ ወዝንቱ ፡ ሠናይ ፡
ወእኩይ ፨

1. Ms. ከሙንቱ.

sance, la gloire et la royauté. Sa royauté existera (*toujours*) *et sa puissance ne passera pas.* L'Évangile Saint dit : *Lorsque le Fils de l'homme viendra avec ses anges, et siégera pour juger le monde, alors il séparera les brebis des boucs.* L'Évangile dit encore : *Le verront ceux qui l'auront transpercé. L'Apôtre Luc* dit : *O hommes de Galilée, pourquoi vous étonnez-vous* (*touchant*) *ce Jésus-*
* fol. 149, v° b. *Christ, qui monte au ciel? C'est ainsi qu'il viendra à nouveau dans * les derniers jours, à la fin du monde.*

[114] En disant : *Afin qu'il juge les vivants et les morts,* (les Pères) font entendre que sa puissance — que son nom soit béni ! — (s'étendra) sur tous ceux qui seront vivants au moment de sa venue et sur ceux qui seront morts, et qu'il les jugera tous. Au sujet des hommes, qui sont appelés des hommes vivants (et) immortels, lesquels sont *Élie* et *Hénoch,* (voici) : s'ils sont vivants, ils devront mourir tous deux, lorsque (le Christ) viendra juger les morts. Tous les vivants mourront d'une mort naturelle, puis tous revivront. C'est cette mort, qu'ont définie les Pères et qu'a décrite l'Apôtre. (L'Apôtre) dit qu'*au jour du jugement il ne se trouvera plus* (*aucun*) *vivant.* Mais lui-même désigne par vivant celui qui est fidèle et par mort celui
* fol. 150, r° a. qui est impie. Il dit qu'*ils seront transformés * en un clin d'œil,* et que les bons ressusciteront ainsi que les méchants.

ወይቤ ፡ ወአልቦ ፡ ማኅለቅት ፡ ለመንግሥቱ ፡ እንዘ ፡ ይትልዉ ፡ ቃለ ፡ ወንጌል ፡ ቅዱስ ፨ ወበህለ ፡ ዳንኤል ፡ ነቢይ ፡ ከመ ፡ ይምሐሩነ ፡ ከመ ፡ መንግሥተ ፡ ክርስቶስ ፡ ለዓለም ፡ ወለዓለመ ፡ ዓለም ፡ ይሄሉ ። እስመ ፡ መንግሥቱሰ ፡ ኢኮነ ፡ ከመ ፡ መንግሥት ፡ ዝንቱ ፡ ዓለም ፡ ሐላፊ ፡ ወማሳኒ ፨ በከመ ፡ ይቤ ፡ ቅድመ ፡ ጲላጦስ ፡ ጴንጤናዊ ፨ ወውእቱ ፡ ቀዳማዊ ፡ ዘኢየኃልፍ ፡ መንግሥቱ ፡ ወይሄሉ ፡ ከመ ፡ ይዕሥዮሙ ፡ ዕሤተ ፡ ለኄራን ፨ ወይኲንኖሙ ፡ ለእኩያን ። ወበሂሉቱሰ ፡ ዘንተ ፡ ኦአቡየ ፡ ዘወሀብከኒ ፡ ኪያሆሙ ፡ እፈቅድ ፡ ከመ ፡ የሀልዉ ፡ ኀበ ፡ ሀሎኩ ፨ ወከመ ፡ ይርአዩ ፡ ስብሐተ ፡ ዘወሀብከኒ ፡ ወፍቅረ ፡ ዘአፍቀርከኒ ፨ ...

(Les Pères) disent : *Son règne n'aura point de fin,* en suivant la parole de l'Évangile Saint et la parole du prophète *Daniel,* afin de nous enseigner que le règne du Christ existera pour l'éternité et pour les siècles des siècles. En effet, son règne n'est pas comme un règne de ce monde passager et éphémère, comme il l'a dit devant *Ponce-Pilate.* Lui-même est l'Éternel, dont le règne ne passera pas, et (qui) existera (toujours), afin de récompenser les bons et de punir les méchants. Il a dit encore ceci : *O mon Père, je veux que ceux que tu m'as donnés soient là où je serai, et qu'ils voient la gloire, que tu m'as donnée, et l'amour, dont tu m'as aimé...*

TABLE DES MATIÈRES

I. Texte arabe.

II. Version éthiopienne.

VIE D'ALEXANDRE L'ACÉMÈTE

VIE

D'ALEXANDRE L'ACÉMÈTE

TEXTE GREC ET TRADUCTION LATINE

ÉDITÉS PAR

E. DE STOOP

DOCTEUR EN PHILOSOPHIE ET LETTRES

PERMIS D'IMPRIMER

Paris, le 27 février 1911.

E. THOMAS, v. g.

INTRODUCTION

On a plus d'une fois regretté de ne pas pouvoir lire dans le texte original la Vie d'Alexandre, le fondateur des Acémètes [1]. Nous l'éditons aujourd'hui d'après le *Parisinus* 1452, le seul manuscrit qu'il nous a été possible d'en trouver — celui-là même qui a servi de base à la traduction de Bolland. Cette vie de Saint contient des données précieuses sur les débuts du monachisme à Constantinople. Lenain de Tillemont lui a consacré un chapitre de ses *Mémoires* [2] et a essayé d'en démêler la chronologie. Pargoire a montré ce qu'elle peut nous apprendre sur les instituts des Acémètes [3]. Nous nous bornons donc à la résumer en insistant sur quelques points.

Alexandre naquit et passa ses premières années dans une des îles de l'archipel qui dépendaient du diocèse d'Asie. Ayant reçu à Constantinople une formation littéraire très complète, il y servit comme ἐπαρχικός, c'est-à-dire qu'il entra dans la troupe qui formait l'*obsequium* du préfet du prétoire ou du préfet de la ville. Des lectures multipliées de l'Ancien et du Nouveau Testament le décidèrent à quitter le monde. Il distribua donc aux pauvres sa part d'héritage et les sommes importantes gagnées au service, — c'était un excellent ἐπαρχικός, — et prit l'habit dans le monastère syrien de l'archimandrite Élie.

Il y fit de rapides progrès dans la vertu, sans pouvoir y trouver cependant l'idéal rêvé : Élie pourvoyait aux besoins de sa communauté; or Alexandre lit dans l'Évangile : « Vous n'aurez point souci du lendemain! » Il cache d'abord son déplaisir, voulant avant tout apprendre le psautier; mais après quatre années de patience, il interpelle l'archimandrite : « Tout ce que dit l'Évangile est-il vrai? » Élie, le croyant tombé dans les filets du démon,

1. J. Pargoire, article *Acémètes*, dans le *Dict. d'Archéol. chrétienne* (Cabrol), p. 313; Brinkmann, *Der Römische Limes im Orient* (*Bonner Jahrbücher*, 1896, p. 252) : « Leider ist von diesem in mehrfacher Hinsicht sehr interessanten Schriftstück bislang nur eine lateinische Uebersetzung veröffentlicht in den Acta Sanctorum... Eine das griechische Original enthaltende Handschrift auf zu finden ist mir trotz manchen Suchens noch nicht gelungen. »

2. Tillemont, *Mémoires*, XII, 490-498.

3. J. Pargoire, *Les débuts du monachisme à Constantinople*, dans la *Revue des Questions historiques*, 1899, p. 133-143; *Un mot sur les Acémètes*, dans les *Échos d'Orient*, t. II, p. 304-308, 365-372.

rassemble autour de lui la communauté en prière : « Tout ce que dit l'Évangile est-il vrai? » reprend Alexandre. — « Sans doute, puisque ce sont les paroles de Jésus-Christ. » — « Pourquoi alors ne faisons-nous pas ce qu'il commande? »

Mais il ne peut convaincre personne et se retire au désert pour aller s'y conformer à la lettre de l'Évangile (ἀκολουθῆσαι τοῖς γεγραμμένοις) [1].

Au bout de sept ans il craint d'être assimilé au serviteur paresseux et inutile (Matth., xxv, 26) et se lance résolument dans l'apostolat. Il arrive dans une ville adonnée à l'idolâtrie, et comme Marcel d'Apamée, il met le feu au temple. Les habitants se précipitent pour venger leurs dieux, mais une force supérieure les contient. Rabbulas, le πατὴρ πόλεως, s'avance et une controverse s'engage qui se continue pendant toute la nuit. Alexandre convertit Rabbulas en faisant descendre le feu du ciel, à l'exemple d'Élie; par un nouveau prodige il le décide à embrasser la vie ascétique. — Vient ensuite une digression sur l'élévation de Rabbulas au siège d'Édesse, sur ses efforts pour maintenir l'unité de la foi, sur ses tentatives pour la conversion des païens. Étaient particulièrement l'objet de ses soins les écoles de langue syriaque où les chefs et les puissants (des villes voisines, suivant un glossateur) envoyaient leurs enfants. Il appelait aussi de leurs écoles, deux fois par mois, « les enfants étrangers des païens » et les catéchisait pour le baptême [2].

Alexandre dut bientôt s'enfuir de la ville qu'il avait convertie, car les habitants voulaient l'avoir pour évêque. Il reprit donc le chemin du désert et se fixa pour vingt ans au delà de l'Euphrate. Il passait ses journées en prière sur les montagnes; un tonneau fixé en terre lui offrait un abri pendant

1. Cf. 23,9; plus loin (31,14) : ἀκολουθήσω πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις, quand Rabbulas se voue à la vie ascétique.

2. Cf. 34,2 et 34,9. Édesse avait de nombreuses écoles pour étrangers; voyez les *Actes du brigandage d'Éphèse* (traduction Martin, *Rev. des sciences ecclésiastiques*, 1874, p. 536) : « Ont signé... les écoles des Arméniens, des Persans et des Syriens, les artisans et toute la ville. » La plus célèbre était l'école des Perses, qui fut un des foyers du Nestorianisme (cf. Labourt, *Le Christianisme dans l'empire perse*, Paris, 1904, p. 131 et ss.).

C'étaient des écoles théologiques pour les chrétiens étrangers, mais il est probable qu'on y enseignait aussi d'autres matières. Assémani (*Bibl. or.*, I, p. 351) traduit comme suit un passage de *Siméon* évêque de Beit-Aršam : « In illa autem schola commorabantur, quum Persae ibidem *litteris* vacarent »; il rappelle ce texte d'Épiphane, *Haer.*, LXVI, c. 13 : Χρῶνται γὰρ οἱ πλεῖστοι τῶν Περσῶν μετὰ Περσικὰ στοιχεῖα καὶ τῷ Σύρῳ γράμματι, ὥσπερ παρ' ἡμῖν πολλὰ ἔθνη τοῖς Ἑλληνικοῖς κέχρηνται, καίτοι γε ὄντων σχεδὸν κατὰ ἔθνος ἰδίων γραμμάτων. Ἄλλοι δὲ δῆθεν τὴν βαθυτάτην τῶν Σύρων διάλεκτον σεμνύνονται, τήν τε κατὰ τὴν Πάλμυραν διάλεκτον, αὐτήν τε καὶ τὰ αὐτῶν στοιχεῖα.

Plus haut, l'auteur semblait avoir en vue des écoles spécialement affectées à l'enseignement du syriaque (συριακῆς γλώσσης παιδευτήρια). Ces écoles ne sont pas nécessairement les mêmes que celles fréquentées par « les enfants étrangers des païens ». L'auteur en effet distingue assez nettement deux choses dans l'activité de Rabbulas : 1° dans les écoles de langue syriaque, ses efforts pour rétablir l'unité de la foi, ce qui peut viser ses luttes contre le Nestorianisme et les autres hérésies; 2° ses tentatives pour la conversion des enfants des païens, appelés de leurs écoles.

Le texte soulève la question de savoir si les écoles théologiques d'Édesse étaient accessibles aux païens.

la nuit. C'est l'époque féconde de ses institutions monastiques, celle qui aboutit à l'établissement de la doxologie perpétuelle : quatre cents moines sont venus se presser à ses côtés : des Syriens, des Grecs, des Romains et des Égyptiens. Alexandre les divise en huit chœurs pour les besoins de la psalmodie et institue d'abord quatre heures : tierce, sixte, none et nocturne; puis quatorze : sept pour le jour et sept pour la nuit; afin de réaliser le ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ᾔνεσά σε (Ps. cxviii, 164)[1]. Depuis quelque temps un verset des psaumes (i, 2) le préoccupe : « La loi du Seigneur tu méditeras jour et nuit »[2]. Il voudrait réaliser sur la terre la prière ininterrompue des anges, mais se voit d'abord réduit à déplorer la faiblesse de notre nature. C'est en vain qu'il cherche des exemples dans l'Ancien et le Nouveau Testament. Enfin après trois ans de jeûnes et de prières, après une vision où Dieu lui promet de réaliser son désir jusqu'à la consommation des siècles, la doxologie perpétuelle est instituée, probablement par la succession des chœurs se relayant les uns les autres.

L'insouciance complète du lendemain qu'Alexandre exigeait de ses disciples entraînait la suppression de tout travail utile : grand danger pour les tentations[3] ! Alexandre crut le conjurer en entreprenant avec une partie de ses moines de vastes missions apostoliques. Sa première idée était d'aller convertir les païens d'Égypte. L'auteur semble avoir en vue une catégorie déterminée de païens et insiste sur le caractère grossier de leur idolâtrie[4]. Peut-être l'archimandrite songeait-il à évangéliser quelqu'une des peuplades païennes qui habitaient au Sud de ce pays comme les Nobades ou les Blemmyes de Philé, selon le plan semblable que conçut et réalisa, à l'époque de Justinien, le prêtre monophysite Julien[5]. De graves difficultés paralysèrent sans doute l'exécution de ce projet, car il est dit que le Saint-Esprit y mit obstacle. Enfin voulant partir à tout prix, Alexandre donne un nouvel higoumène à son couvent, repasse l'Euphrate[6], et s'en va au désert de Perse : ἐπὶ τὴν περσικὴν ἔρημον[7].

D'après Tillemont[8], περσικὴ ἔρημος ne saurait s'appliquer qu'aux déserts de la Mésopotamie qui bornaient l'empire des Perses ». « C'est ce qui nous a fait dire, ajoute-t-il, que le monastère d'Alexandre qui était *de l'autre côté* de l'Euphrate, était en Syrie. » Cette manière de localiser ne laisse pas de

1. On lit dans l'édition de la *Vita S. Hypatii* (par le séminaire philologique de Bonn, 1895), p. 111 : « Alexander primus horarum canonicarum numerum septenarium instituit. » Voyez à ce sujet les objections de Pargoire : *Dict. d'Archéol. chrét.* de Cabrol, p. 313.

2. Il serait singulier que ce verset ait donné l'idée de la doxologie perpétuelle. Pargoire lui substitue le précepte *Luc.*, xviii 1 : « Oportet semper orare et nunquam deficere ».

3. Cf. 41,16.

4. Cf. 42,5 : τοὺς ἀπίστους τοὺς ἐκεῖσε τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν.

5. Duchesne, *Églises séparées*, p. 290.

6. Cf. 42,13 : περάσας πάλιν τὸν ποταμὸν Εὐφράτην. Plus haut 37,3 : φθάνει εἰς τὸν ποταμὸν Εὐφράτην καὶ διεπέρασε.

7. Cf. 42,14.

8. Tillemont, *Mémoires*, XII, p. 495.

surprendre chez un auteur qui écrit à Constantinople ou dans sa banlieue [1]. En réalité, si nous poursuivons de quelques lignes dans le texte [2], nous trouvons Alexandre, non en Mésopotamie, comme le veut Tillemont, mais dans la région inculte du *limes* qui s'étend entre l'Euphrate et Palmyre. C'est proprement le désert de Syrie ou d'Arabie; mais l'auteur, étranger au pays, ne voit dans ces déserts que la zone limitrophe entre l'empire romain et celui des Sassanides. En deçà du *limes* il l'appelle ἐσωτέρα ἔρημος [3], au delà περσικὴ ἔρημος [4]. Je croirais donc que le couvent de l'Euphrate était situé en Mésopotamie et qu'Alexandre, venant de là, repasse le fleuve du Nord au Sud [5].

Un moment dans ces déserts, la situation de sa communauté devint critique : depuis plusieurs jours on ne trouvait pour toute nourriture que quelques fruits. Trente moines s'insurgèrent en disant, comme au temps de Moïse : « Vous nous avez traînés dans ces déserts pour nous y faire périr de faim. » Alexandre les renvoya et le soir même, selon sa prédiction, les vivres lui furent apportés en abondance par une troupe de soldats romains commandés par des tribuns. Il accompagna ce détachement et visita avec lui les *castella* du *limes*, fortifiant tout le monde dans la foi. Ces bourgades cependant supportaient mal la charge d'une communauté aussi nombreuse, qui s'en remettait entièrement pour sa subsistance à la charité d'autrui. Alexandre ne demandait pas seulement des aumônes pour ses moines, il en voulait encore pour les pauvres [6]; aussi se vit-il traité de mendiant par les riches d'un certain bourg, ce qui valut à ce κάστρον une sécheresse de plus de trois ans. A Palmyre l'accueil fut moins favorable encore. Du plus loin qu'ils aperçoivent les moines, les habitants ferment leurs portes en s'écriant : « Qui donc peut nourrir toute cette foule? S'ils entrent dans la ville, nous mourrons tous de faim. » « Les Palmyréniens, dit le biographe [7], sont des juifs, mais on les appelle chrétiens. » Il veut leur reprocher sans doute leur avarice, car si l'on tient compte de l'hostilité des juifs contre Palmyre [8], attestée par les Talmuds, il paraît difficile de voir dans ce trait autre chose qu'une invective.

1. Parlant du séjour d'Alexandre à Constantinople, il dit (52,5) : παραμείναντος, αὐτοῦ πλησίον τοῦ οἴκου τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μηνᾶ. C'est par là seulement que nous savons qu'Alexandre est à Constantinople, la ville n'est nommée nulle part. L'auteur n'est pas de la Syrie (cf. 33,15); c'est vraisemblablement un Acémète, comme il le prétend. Cf. *Acta Sanctorum*, I, p. 1018 et 1019. Cf. 40,3 et 61,6.

2. Cf. 43,11 et 44,3.

3. Cf. 43,16.

4. Cf. 42,14.

5. L'itinéraire d'Alexandre est le suivant : Ayant passé l'Euphrate, il fait route d'abord sur le territoire des Sassanides (περσικὴ ἔρημος); il appuie ensuite vers le Sud-Ouest, suit la ligne du limes et arrive ainsi jusqu'à Palmyre.

6. Cf. 44,4.

7. Cf. 45,17.

8. Voyez l'article *Palmyra* de la *Jewish Encyclopedy*.

De Palmyre, Alexandre se dirigea sur Antioche. Nous sommes surpris d'apprendre qu'il était déjà venu dans cette ville (probablement vers 404)[1] pour la soulever contre le patriarche Porphyre[2], l'adversaire de saint Jean Chrysostome. C'était maintenant Théodote qui occupait le siège métropolitain. « Théodote, dit l'auteur[3], avait été prévenu contre Alexandre par des hommes méchants et hypocrites. » Une glose, peut-être ancienne, fait entendre qu'il s'agit des périodeutes de l'évêque. Sur l'ordre de celui-ci, Alexandre et ses moines sont repoussés à coups de bâton; mais ils pénètrent dans la ville pendant la nuit, s'installent dans des bains abandonnés et y instituent leur doxologie perpétuelle. Le succès d'Alexandre était considérable et s'imposait à ses ennemis : le peuple désertait les églises pour venir l'entendre; les aumônes affluaient si nombreuses, qu'il trouva bientôt les moyens de créer un hospice. Enfin, il accaparait certaines fonctions généralement exercées par les clercs : s'agissait-il de trancher un différend, c'est lui qu'on prenait pour arbitre, et son biographe nous le montre dans une occasion, amenant les riches à brûler les titres qu'ils voulaient invoquer contre leurs débiteurs[4]; un diacre vient se plaindre chez Théodote : Je n'avais pour toute ressource que le « casuel » des jugements et voilà que ce moine me l'enlève[5].

S'étant enhardi, Alexandre se prit à censurer non seulement l'évêque mais encore le στρατηλάτης (le *magister militum* d'Orient) et à leur reprocher une foule de négligences. Dès qu'ils virent qu'il s'était compromis, ses adversaires coururent supplier le στρατηλάτης de le reléguer à Chalcis et de chasser ses moines de la ville. « Dieu, dit le biographe[6], fit servir à bien la méchanceté de ces hommes, car le Saint, quittant la Syrie suivant la disposition de la Providence, allait après vingt ans visiter ses enfants spirituels. Ceci étant arrivé, il entra dans la ville et fortifia tout le monde dans la foi; y ayant passé quelque temps (et voulant partir), il y était gardé par les δημόσιοι à cause de la crainte des chefs, aussi par les citoyens à cause de l'attachement qu'ils avaient pour lui! » Il s'échappe alors de la ville, déguisé en mendiant, et après de longs jours de marche arrive dans un couvent, le Κριθήνιον, où il est fort surpris de retrouver l'organisation qu'il avait donnée à ses moines : le Κριθήνιον avait été fondé à son insu par un disciple.

Ce passage n'est pas exempt de difficultés. Suivant Tillemont[7], les enfants spirituels auxquels Alexandre rendra visite au bout de vingt ans seraient ses

1. Tillemont, *Mém.*, XII, p. 494.
2. Cf. 49,8 et ss.
3. Cf. 47,18.
4. Cf. 44,5.
5. Cf. 49,5 et ss.
6. Cf. 50,8 et ss.
7. Tillemont, *Mém.*, XII, p. 496.

moines du monastère de l'Euphrate. La difficulté, c'est qu'il les a quittés non depuis vingt ans mais depuis cinq ans au plus [1] ! La ville où il entre serait Antioche [2]. Mais je conçois difficilement qu'après avoir chassé de cette ville Alexandre qui s'y est rendu insupportable, le στρατηλάτης l'y fasse ensuite maintenir de force par la police. Cette ville où l'archimandrite est gardé par les δημόσιοι [3] ne me paraît pouvoir être que Chalcis; le sens serait alors :

L'ordre donné à d'Alexandre de sortir d'Antioche, les tracasseries dont il est l'objet, l'amèneront à quitter la Syrie. Pour l'instant il s'exécute et va à Chalcis d'où il ne tarde pas à s'échapper. Quittant alors la Syrie, il a l'agréable surprise de trouver sur sa route des enfants spirituels qu'il a depuis vingt ans mais qu'il ne connaissait pas.

La visite au Crithénion constitue, en effet, aux yeux du biographe, un épisode important et il semble bien que ce couvent lui fournisse les vingt-quatre frères qui l'accompagnent à Constantinople et dans ses dernières courses [4].

A Constantinople, Alexandre s'établit près de l'église Saint-Ménas, et aussitôt quatre cents moines affluèrent vers lui, de tous les monastères de la région. Mais ici encore les difficultés ne tardèrent pas à surgir : Alexandre fut accusé d'hérésie devant les préfets et un tribunal fut constitué. Dans tout ce passage, l'auteur a malheureusement pris plaisir à embrouiller son récit et à le compliquer d'éléments merveilleux. La seule donnée positive qui se dégage de ces vagues allusions, c'est qu'Alexandre fut condamné : « Les juges le condamnèrent, dit-il [5], afin que relâché, il fût mis en pièces par le peuple. » Un peu plus tard, à Chalcédoine, nous assisterons, en effet, à une scène de ce genre [6].

Tillemont [7] a ingénieusement rapproché ces événements du synode qui fut tenu à Constantinople contre les Euchites; c'est comme Euchite qu'Alexandre était accusé, notamment par saint Nil; or en 426 les évêques

1. Tillemont, *Mém.*, XII, p. 496 : « Il les visita au bout de vingt ans, dit son historien; à quoy je ne comprends rien si au lieu de vingt on ne lit quatre ou cinq. » En effet, trois années se passent entre son voyage au limes et son séjour à Antioche (cf. 44,10 et 44,15). On pourrait supposer une confusion de lettres, mais κ (= 20) ne se confond aisément qu'avec β (= 2) qui est trop peu et η (= 8) qui est trop.

2. Tillemont, *Mém.*, XII, p. 496 : « Il retourna ensuite à Antioche d'où le στρατηλάτης lui fit défense de sortir. »

3. Cf. 50,10 et 50,15. La mention des δημόσιοι est à noter. On les connaît surtout en Égypte, grâce aux papyrus. Ce sont souvent les φύλακες, les simples agents de la police dans les villages égyptiens. Cf. Hirschfeld, *Die ägyptische Polizei der römischen Kaiserzeit* dans les *Sitzungsberichte d. kgl. Akademie zu Berlin*, 1892, p. 816.

4. Cf. 51,14 : ἠκολούθησαν αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν εἴκοσι τέσσαρες τῷ ἀριθμῷ. On ne voit pas ce que sont devenus les cent cinquante moines qu'Alexandre s'était choisis pour compagnons. Il semble bien qu'Alexandre s'est échappé seul de Chalcis; cf. 50,16.

5. Cf. 58,4.

6. L'objection de Tillemont ne tient donc pas debout : *Mém.*, XII, p. 497 : « Je ne voy pas que ni selon les lois romaines ni selon celles de l'Église des juges puissent abandonner une personne au peuple. »

7. Tillemont, *Mém.*, XII, p. 497.

réunis dans la capitale pour l'ordination de Sissinius — et parmi lesquels se trouvait Théodote d'Antioche — écrivirent à l'Église de Side une lettre contre les Euchites dont Photius nous a conservé le texte. On a supposé que ces évêques composaient le tribunal qui condamna Alexandre. La chronologie est malheureusement trop lâche pour pouvoir donner quelque certitude à cette hypothèse. En droit pénal le délit d'hérésie relevait de la juridiction de l'État, mais il semble bien que les préfets se contentèrent cette fois de renvoyer l'archimandrite devant un tribunal ecclésiastique qui dut se borner à prononcer sur le fait de l'hérésie; le biographe se vante en effet que les préfets n'osèrent rien faire contre l'accusé [1].

Une fois déclaré hérétique, Alexandre se trouva impuissant à résister aux attaques de ses adversaires. Au premier rang se trouvaient les higoumènes dont les couvents avaient été dépeuplés et qui venaient de toutes parts lui réclamer leurs moines. Les poursuites recommencent, et Alexandre se voit cette fois chargé de fers avec toute sa communauté. Ses nouveaux disciples reçoivent l'ordre de réintégrer leurs monastères. Quant à lui, il doit regagner la Syrie [2] et il semble même qu'on lui interdise de rassembler encore des moines autour de lui [3]; mais il n'est pas plus tôt remis en liberté, que tous les frères viennent se ranger autour de lui, bravant l'ordre du tribunal. Alexandre quitte avec eux Constantinople, mais il sait bien que l'orage ne tardera pas à éclater sur sa tête [4]. Arrivé au faubourg chalcédonien du Chêne, la peur le saisit et il se réfugie dans l'église des Apôtres Pierre et Paul. Il y aurait du scandale à le faire arracher de la basilique par la force armée. Dans cette difficulté, les « ἄρχοντες » s'adressent à l'évêque de Chalcédoine Eulalios et l'engagent à ameuter la populace. Chassé de l'apostoleum, horriblement maltraité, Alexandre trouve enfin un refuge dans le monastère de saint Hypace. De là il continue sa route vers la mer Noire et fonde à Gomon un monastère où il expire peu de temps après [4].

1. Cf. 57,9 : οὐδὲ τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἀντιστῆναι ἠδυνήθησαν. Il est donc admissible qu'ils l'aient renvoyé devant un tribunal ecclésiastique. Celui-ci se contente de le déclarer hérétique, comptant, suivant le biographe, sur le peuple pour le punir : cf. 58,4.

2. Callinicus, *Vita Hypatii* (Teubner), p. 82 : ἐκεῖνοι δὲ (= οἱ ἄρχοντες)... ἐξώρισαν αὐτὸν ἵνα ἀπέλθῃ εἰς τὴν ἰδίαν πατρίδα.

3. Cf. 59,3 : ἀπολύεται ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἀλέξανδρος μόνος, ὡς ἐνόμιζον· οὐκ ἦν δὲ μόνος κτλ. Ce passage n'ayant pas attiré l'attention, on n'a pas compris le récit de la vie d'Hypace, p. 82; en effet, cette phrase explique seule pourquoi les ἄρχοντες ordonnent à Eulalios de déchaîner la populace. Pargoire doit recourir à une hypothèse gratuite (*Rev. d. Quest. hist.*, 1899, p. 82) : « Ses premiers compagnons sont réduits à reprendre avec lui le chemin de la Syrie; ils font *leur première halte* dans la basilique des Apôtres Pierre et Paul. L'évêque se fâche alors... *il suppose peut-être* que le proscrit veut donner à tous ses moines le temps de le rejoindre. » Or la Vie dit positivement que *tous* ses moines le rejoignirent (59,5), bravant l'ordre du tribunal; aussi Alexandre ne se sent-il pas en sécurité et quand il entre dans l'apostoleum, ce n'est pas pour y faire halte, mais pour y chercher un refuge (*Vita Hypatii*, p. 82 : καταφεύγει); enfin les ἄρχοντες, n'aimant pas à faire violer l'église par leurs hommes, comptent sur Eulalios et la populace pour l'en expulser.

4. *Vita Hypatii*, p. 83; et *infra* 60,13.

L'épisode de Chalcédoine ne nous est plus connu par la Vie d'Alexandre. Ses démêlés avec Eulalios, la protection, si glorieuse pour lui, de saint Hypace et de la βασίλισσα, ses rapports avec saint Marcel, tout cela semble ignoré de l'auteur et ne nous a été rapporté que par les Vies de saint Hypace et de saint Marcel [1].

Le biographe est-il, comme il le prétend, un disciple direct d'Alexandre? Il déclare rapporter des événements qu'il a vus [2]; il insinue même, en un endroit, qu'il connaissait déjà le maître dans son monastère de l'Euphrate alors qu'Alexandre en était encore à chercher l'office qui pourrait réaliser la doxologie perpétuelle [3].

Rien n'est moins aisé que de contrôler ces affirmations. Il ne paraît guère douteux que nous ayons affaire à une Vie ancienne : autant que je puis juger, il n'y a pas trace de métaphrastisme; la grécité n'a rien de très tardif, et bien que l'auteur vise plus d'une fois à des effets de rhétorique, ses constructions irrégulières [4], qui sont parfois celles de la langue populaire, les vulgarismes [5], la forme naturelle du discours direct [6] et bien des indices encore nous reportent avant la période classique de l'hagiographie byzantine. Il me paraît également probable qu'il n'y eut pas beaucoup d'intermédiaires entre Alexandre et son biographe. Celui-ci nous avertit qu'il est le premier à écrire la Vie du saint [7]. Cependant, malgré beaucoup d'inhabilité, il a su nous tracer de « l'archimandrite brouillon [8] » un portrait qui ne manque pas de vie. Les données qu'il apporte confirment et expliquent un récit assez obscur de la Vie de saint Hypace [9]. Il nous a conservé des détails dont la mémoire dut se perdre de bonne heure — par exemple les institutions antérieures à l'établissement de la doxologie perpétuelle. — Il connaît des projets d'Alexandre, qui n'ont pas été exécutés. Bien qu'il écrive près de Constantinople, il donne sur le *limes* d'Orient des renseignements qui paraissent exacts [10]. Ne doit-il pas avoir

1. Cf. Migne, *Patr. Gr.*, t. CXVI, p. 709.

2. Cf. 61,6.

3. Cf. 40,8 où Alexandre raconte à l'auteur la vision qu'il eut alors, encore tout transfiguré.

4. Cf. 19,5 et ss.; 31,6 et ss.; 53,13; 54,4 et 5; 60,14 etc.

5. Cf. 46,1 ὅλους τούτους pour πάντας τούτους; 26,9 νύκταν; 40,8 γενχμένους; 29,13 ηὗραν etc.

6. Cf. 23,4 et 5; 29,6; 31,8 et ss.; 46,1.

7. Cf. 19,16.

8. Pargoire, *Rev. d. Quest. hist.*, 1899, p. 134.

9. Notre texte 59,3 et ss. fait comprendre le récit qui figure *Vita S. Hypatii*, p. 82. Nous avons combiné les détails de ces deux récits dans notre résumé, cf. *supra* p. 11.

10. Brinckmann, *Der römische Limes im Orient* (*Bonner Jahrbücher,* 1896, p. 254) : « Diese Angaben erweisen sich nun als durchaus zutreffend, soweit wir uberhaupt in der Lage sind sie der kontrolle zu unterziehen. »

On lit (43,12) : κάστελλοι γάρ εἰσιν μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Περσῶν τὰ ἀντέχοντα τοὺς βαρβάρους, ἀπὸ δέκα καὶ εἴκοσι σημείων ὄντα ἀπ' ἀλλήλων; or la Table de Peutinger donne les distances suivantes : de Palmyre à Harae 19 milles; de là à Oruba 22; jusqu'à Cholle 22; jusqu'à Resapha 20; jusqu'à Sura 21

touché le fondateur d'assez près pour partager, comme il fait, ses opinions, ses exagérations? Un acémète du VIe siècle eût atténué les défauts de son modèle [1]; le biographe au contraire ne fait rien pour adoucir les traits de cette âpre figure; l'interprétation vraiment *rabbinique* de l'Écriture [2], principale source des erreurs d'Alexandre, est l'objet de tous ses éloges. Il accuse comme des traîtres les higoumènes de Constantinople [3]; il prend ardemment parti pour Alexandre contre les évêques [4] et fausse l'histoire, selon toute vraisemblance, quand il compromet Théodote dans le parti de Porphyre [5]. Il ne faut pas oublier enfin que la mémoire d'Alexandre s'éteignit assez vite et ne lui a guère survécu longtemps que dans certains milieux slaves [6].

D'autre part, on s'explique difficilement le silence du biographe sur les derniers faits de la vie d'Alexandre, à bien des égards les plus importants. Il a soin de prévenir qu'il ne nous donne qu'un récit partiel; mais pourquoi taire des événements de nature à réhabiliter un homme qui avait tant besoin de réhabilitation? Connaissait-il la vie d'Hypace et n'a-t-il pas voulu répéter ce qu'on pouvait lire ailleurs? N'a-t-il suivi son maître que jusqu'à Constantinople et aurait-il été violemment séparé de lui par la sentence des tribunaux [7]? On pourra tenter diverses explications. Cette lacune n'est pourtant pas la seule : les vingt années qu'Alexandre passe au désert ne sont signalées par aucun événement. Son équipée contre Porphyre (encore un titre de gloire) n'est rappelée que d'un mot et d'une manière presque fortuite [8]. Le récit est quelquefois bien vague : aucun des *castella* du *limes* n'est nommé; la topographie et la chronologie sont extrêmement difficiles à établir. On attendrait plus de précision d'un témoin oculaire et l'hypothèse d'une tradition rapprochée mais indirecte peut paraître acceptable. Si ancienne qu'on suppose d'ailleurs cette biographie d'Alexandre, on voit assez qu'elle n'a pas été écrite au lendemain de sa mort. L'auteur connaît la période glorieuse qui

(soit une moyenne de 20 milles). D'autre part, la passion de Sergius et Bacchus donne les distances suivantes : de Sura à Tetrapyrgia 9 milles, de là à Resapha 9 milles.

Relevons une petite erreur qui s'est glissée dans cet intéressant article sur le *limes :* M. Brinckmann, p. 252, rapporte à Alexandre certains détails donnés (34,1 et ss.) à propos de Rabbulas.

1. Sous les premiers successeurs d'Alexandre l'esprit de l'ordre se modifia; cf. Pargoire, *Dict. d'Archéol. chrét.*, p. 311; et p. 315 à propos de saint Marcel : « Il fit une institution pleinement catholique d'une institution à demi messalienne dans son origine. »

2. Cf. 38,15 : Προσεῖχεν δὲ ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἀλέξανδρος ἀκριβῶς τοῖς γεγραμμένοις ἐν ταῖς θεοπνεύστοις γραφαῖς, καὶ ἐφιλονείκει ὅπως μὴ ἐκ τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ μία κεραία παρέλθῃ αὐτόν. Cette exégèse se reconnaît surtout dans l'interprétation littérale de *Matth.*, VI, 34 (cf. 22,6) et du *Psaume* I, 2 (cf. 39,6 et ss.).

3. Cf. 58,13. Voyez aussi 22,3 et ss., sa critique du monachisme traditionnel.

4. Cf. 19,10 et 49,10.

5. Cf. 49.8.

6. Cf. Pargoire, *Dict. d'Arch. chrét.*, I, p. 308.

7. Cette explication se concilie mal avec le passage (59,5) où il est dit qu'Alexandre fut rejoint par tous ses moines.

8. Cf. 49,8.

s'ouvrit pour les Acémètes avec l'higouménat de saint Marcel [1]. Il raconte la fondation de l'Irénaion [2], la translation des reliques, les miracles qu'elles opérèrent, comme des événements déjà lointains [3]. A supposer donc qu'Alexandre soit mort vers 430 [4], le milieu du ve siècle serait pour sa biographie un *terminus post quem*.

Nous laissons aux syriacisants le soin d'examiner si la Vie primitive a subi des remaniements. La solution de cette question dépend essentiellement de l'opinion qu'on se fera sur l'épisode relatif à la conversion de Rabbulas. Cet épisode surprend par sa longueur [5] : il prend un tiers de la biographie. Il se détache aussi sur l'ensemble par son caractère plus merveilleux. Dans la Vie syriaque, Rabbulas est amené à se convertir par l'ascendant des vertus héroïques pratiquées dans le monastère d'Abraham le Reclus et par les graves enseignements de deux évêques. A côté de ce simple récit, celui de la Vie d'Alexandre ne paraît qu'un tissu d'invraisemblances [6]. Il est pourtant admissible que Rabbulas ait vu Alexandre et que les austérités de celui-ci aient fait impression sur lui. Quant à l'expédition d'Alexandre contre le « temple fameux » [7] de la ville toute païenne, elle n'est sans doute qu'une réminiscence de la tentative analogue de Rabbulas contre le temple de Baalbek [8], le grand centre païen et le théâtre traditionnel des exploits de tous ces ascètes syriens. Le démon dit à Nonnos dans la pénitence de sainte Pélagie (éd. Usener, p. 11) : οὐκ ἤρκεσέ σοι Ἡλιούπολις ἡ ἐμή, ὅτι πάντας τοὺς ἐν αὐτῇ προσήνεγκας τῷ θεῷ σου. Il faudrait donc peut-être localiser toute cette histoire à Baalbek plutôt qu'à Kennešrin, la vraie ville de Rabbulas [9].

L'épisode de Rabbulas est maladroitement rattaché à l'ensemble [10] et contient un détail difficile à concilier avec ce qui précède : Alexandre déclare à la foule que lui aussi a été païen [11], ce que l'auteur paraît contredire ailleurs [12]. Enfin si l'on peut sans trop de difficultés attribuer le reste de la

1. Cf. 60,14 et ss.
2. Cf. 60,17.
3. Cf. 61,4 : τὰ ὅσια αὐτοῦ λείψανα καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐθαυματούργουν κτλ.
4. Tillemont, *Mém.*, XII, p. 682.
5. Un moment, Alexandre disparaît complètement de la scène. Cf. chap. 20 à 23.
6. Il n'y a pas dépendance entre ces deux récits, bien qu'ils contiennent quelques éléments communs, notamment le miracle de l'habit du baptême tout couvert de croix après l'immersion.
7. Cf. 24,4.
8. Sans compter ce que les deux situations ont de semblable, Alexandre prononce des paroles qui ne conviennent guère qu'à Rabbulas (lorsqu'il dit, par exemple, l. 10, p. 24, que lui aussi a été païen; cf. *infra*). Cela ferait croire que l'auteur a remanié des récits relatifs à Rabbulas en attribuant à Alexandre une partie des faits rapportés au sujet de Rabbulas.
9. Si l'auteur avait su que la ville de Rabbulas était Chalcis, il l'eût nommée — comme il la nomme plus loin — et l'eût rappelé en parlant de Chalcis à propos de la relégation d'Alexandre dans cette ville.
10. Cf. 34,5 et 34,15 et ss.
11. Cf. 24,10 et ss.
12. Cf. 21,1 : ἀναχθεὶς ἐν σεμνότητι κτλ.

biographie au ve siècle, cette partie contient deux fois le mot θεραπαινίδαις [1] (ms. θεραπαινίδες), un genre de datif dont je ne connais pas d'exemples avant Malalas [2]. D'autre part, les habitants de la ville convertie demandent de frapper d'exil les païens opiniâtres [3]; or cette peine ne fut appliquée aux païens qu'à partir de Justinien [4]. Tous ces indices feraient plutôt croire que l'épisode de la conversion de Rabbulas a été introduit après coup : ils ne sont évidemment pas concluants [5].

A en juger par les polémiques de saint Nil [6], c'est comme Euchite qu'on poursuivait Alexandre. Il avait passé vingt ans dans la Mésopotamie à l'époque où les Messaliens commençaient à s'y faire connaître. S'étant ensuite dirigé vers Antioche et de là vers l'Asie Mineure, il avait en quelque sorte suivi la marche de cette hérésie [7]. On pourra sans peine relever des traits communs : ce sont de part et d'autre les mêmes prétentions de réaliser le christianisme parfait, la même horreur du travail [8], la même importance donnée à la prière. Un examen attentif permettrait peut-être quelques rapprochements de détail qui nous font aussi connaître un peu les tendances du biographe. Timothée dit des Euchites [9] : « Ils se donnent eux-mêmes pour de grands connaisseurs d'âmes, au point de connaître exactement par leurs conjectures... les dispositions des hommes. » Or bien que cette conception soit des plus communes en hagiographie, elle a cependant dans la Vie d'Alexandre une importance particulière et fournit le thème de la presque totalité des miracles [10]. Les Messaliens s'appelaient volontiers « anges » ou « prophètes » (Épiph., *Haer.*, LXXX, c. 3). Faut-il attacher de l'importance à l'expression suivante (48,8) :

εἶχον τὸν μακάριον ὡς ἕνα τῶν προφητῶν,

ou à celle-ci plus caractéristique (49,13) :

παρακαλῶ τὸν ἄγγελον ὑμῶν?

C'est très exactement la formule angélologique qu'on rencontre dans

1. Cf. 33,3 et 5.

2. Cf. *infra*, page 33, en note. — La mention du πατὴρ πόλεως peut convenir aussi au ve et au vi[e] siècles; voyez l'inscription de Césarée de Palestine reproduite par M. Chabot dans la *Byzantinische Zeitschrift*, 1896, p. 161.

3. Cf. 30,19.

4. MOMMSEN, *Röm. Strafrecht*, p. 608 et *Cod. Just.*, I, 11, 10, 3 : αὐτοὶ δὲ ἐξορίᾳ παραδοθήσονται.

5. Observons encore que si la vie d'Alexandre figure au 20 février, un synaxaire donne pour le 19 la notice d'un saint Rabbulas, moine syrien qui vécut à Constantinople sous les empereurs Anastase, Justin et Justinien; cf. *Synax. Constantinopolitanum*, p. 476, l. 32). Je ne saurais pourtant attacher beaucoup d'importance à ce fait, la notice de ce Rabbulas ne rappelant en rien notre récit ni celui de la Vie syriaque.

6. ST NIL, *De voluntaria paupertate*, c. 21.

7. BONWETSCH, article *Messalianer* dans la *Realenc. für protest. Theologie*.

8. Cf. 51,10 et ST NIL, *De voluntaria paupertate*, c. 21; l'opposition au clergé est aussi très sensible, cf. 19,10; 48,9 et 49,3.

9. COTELERIUS, *Ecclesiae graecae monumenta*, III, p. 405.

10. Surtout si l'on écarte l'épisode de la conversion de Rabbulas, cf. 43,3; 53,11; 55,13; cf. aussi 42,5; 44,1; 52,2.

nombre d'inscriptions funéraires grecques [1], notamment dans les îles de l'Archipel dont Alexandre était originaire.

On ne voit pas cependant qu'Alexandre ait donné dans les aberrations dogmatiques reprochées aux Messaliens [2]. Ceux-ci n'étaient rien moins que des ἀκοίμητοι [3]. Ils aimaient le sommeil et croyaient recevoir en songe les révélations de l'Esprit [4]. Tandis qu'Alexandre menait une vie de privations [5], les Euchites se croyaient au-dessus du jeûne et, s'ils avaient faim ou soif, ne se refusaient rien [6]. La doxologie perpétuelle n'est d'ailleurs pas une institution messalienne, et il ne semble pas que la secte ait tenté d'établir une prière ininterrompue.

A l'époque où Alexandre conçut sa règle monastique, les Manichéens étaient puissants en Mésopotamie. Ont-ils eu de l'influence sur lui?

Observons d'abord que les origines du Messalianisme nous échappent et que cette secte « sans commencement ni racine [7] » n'a peut-être pas été sans subir l'influence du manichéisme [8]. Mais ce qu'on retrouve chez Alexandre et non chez les Euchites, c'est ce précepte, nouveau dans le monachisme d'alors [9], qui oriente toute l'activité vers l'apostolat et plus spécialement vers l'apostolat errant [10]; de l'autre ce souci excessif de la pauvreté, qui prend au pied de la lettre le μὴ μεριμνῆσαι τῆς αὔριον. Ici les deux règles se confondent : Alexandre permet à ses moines, comme Mani à ses élus, « la nourriture pour la journée [11] »; tout ce qui reste doit être distribué aux pauvres. L'influence que le manichéisme a exercée sur certaines formes hétérodoxes du monachisme

1. Voyez les inscriptions reproduites dans le *Bulletin de Correspondance hellénique*, 1877, p. 358 : ἄνγελος Ζωσίμου — ἄγγελος Εὐφροσύνου et celles de Hiller von Gartringen, *Thera*, I, p. 180 : ἄγγελος Εὐκάρπου — ἄνγελος Ἡλιοδώρου. Je dois ce dernier renvoi à M. H. Grégoire.

2. Notamment sur le baptême, le Logos et la Trinité, cf. Bonwetsch, *Realenc. f. protest. Theol.*, article *Messalianer*, p. 662.

3. La véritable origine de cette appellation est expliquée 60,17; la fausse interprétation qu'on en donne quelquefois remonte à une traduction de la vie de Jean Calybite (Migne, *P. G.*, t. CXIV, p. 567 : vocantur Acœmeti eo quod nunquam cubare soliti sunt). Cependant Alexandre veillait beaucoup (cf. 39,15) et songeait d'abord à pratiquer dans toute sa rigueur la doxologie perpétuelle (cf. 40,7). Pargoire croit que chaque moine donnait douze heures à la psalmodie seule; cf. *Dictionnaire d'Arch. chrét.*, I, p. 312.

4. Timothée dans Cotelier, *Eccl. graecae monumenta*, III, p. 404.

5. Cf. 39,15.

6. Épiphane, *Adversus haereses*, LXXX, c. 3 : Νηστείαν δὲ οὐδ' ὅλως οἴδασιν κτλ.

7. Épiphane, *Adversus haereses*, LXXX, c. 3.

8. Le manichéisme le premier avait réduit le culte à la prière et condamné le travail manuel comme un péché.

9. Pargoire, *Dict. d'Archéol. chrétienne*, p. 310.

10. Pour le manichéisme voyez Al-Biruni, *Chronology*, éd. Sachau, Londres, 1879, p. 190 : « He ordered them continually to wander about in the world preaching his doctrines and guiding people into the right pad. Comparez, 42,8 : παντελῶς ἐβούλετο τοῦ τόπου ἀναχωρῆσαι. 50,14 : ἐβουλήθη πάλιν εἰς ξένον τόπον ἀπελθεῖν καὶ ἀποτάξασθαι, ὁ ἔκτον ἀποταξάμενος. Voyez aussi Pargoire, *Dict. d'Archéol. chrétienne*, p. 310 : « C'est, peut-on dire, un monastère ambulant et combattant », et p. 315 à propos de saint Marc : « Il veut que la famille acémétique reste une famille de religieux apôtres et s'il ne conduit pas ses moines missionner au loin, il leur montre, etc. » Pargoire cependant n'a pas la préoccupation de faire le rapprochement avec le manichéisme.

11. Al-Biruni, *l. c.* : He forbade them to acquire any property except food for one day and dress for

chrétien n'a guère été étudiée jusqu'ici. Plus qu'une autre secte il a pu influencer ces dissidents en raison des institutions très spéciales qu'il empruntait au monachisme bouddhique.

En elles-mêmes, les innovations d'Alexandre n'avaient rien dont l'Église dût s'alarmer; mais outre qu'elles rappelaient d'assez près celles de certains hérétiques, Alexandre avait le tort de les croire seules capables de réaliser la perfection évangélique [1]. C'est par cet appât qu'il attirait à lui les moines des autres couvents. Si son œuvre porta des fruits, elle en fut redevable à l'esprit plus modéré de ses premiers successeurs, en premier lieu à saint Marcel.

* *

Le manuscrit est un ménologe de Février assez complet : les vies du 3, du 6 et du 8 font seules défaut. La Vie d'Alexandre, le seul document de langue grecque qui semble attester son culte, figure au 2 février. D'autres ménologes ont au même jour la Vie de saint Sadoth et de ses compagnons martyrs (*Vatic.* 92); la Vie de saint Léon, évêque de Catane (*Coisl.* 307); la translation de la tête de saint Jean-Baptiste à Émèse (*Coisl.* 105).

L'écriture du *Parisinus* 1452 est une minuscule droite assez mélangée déjà de formes onciales (βεζηκνξ); c'est ce qui me porterait à l'attribuer au XIe siècle plutôt qu'au Xe (*Catalogue*). L'accentuation est précise; l'iota est tantôt négligé tantôt adscrit.

Le manuscrit a beaucoup souffert du temps et les coins supérieurs sont souvent déchirés près de la reliure. Nous avons mis entre crochets [ ] les mots ou parties de mots par lesquels nous avons essayé de remplir ces vides. En plusieurs endroits aussi l'encre est effacée. La lecture de ces passages et le rétablissement d'un quaternion nous ont permis de combler les nombreuses lacunes qui subsistaient dans la version de Bolland.

Nous reprenons la version latine des *Acta Sanctorum,* que nous avons modifiée partout où nous avons cru constater une méprise du traducteur. Nous n'avons pourtant pas voulu altérer ce texte à force de retouches et nous nous sommes abstenu de le remanier en plus d'un endroit traduit librement.

one year; il leur ordonne aussi to give alms as much as possible : Comparez 38,11 : οὐδενὸς τῶν ἐπιτηδείων πρὸς τὰς χρείας ἐφρόντιζεν ἀλλὰ... τὸ τῆς ἡμέρας μόνον, καὶ πᾶν τὸ περισσεῦον τοῖς πτωχοῖς διεδίδοτο· ἦσαν δὲ καὶ μονοχίτωνες κτλ. — La répugnance d'Alexandre pour l'agriculture est aussi bien manichéenne. Cf. 51,10 : αἰτιασάμενον τοῦ κήπου τὸν περισπασμόν.

1. Le précepte qu'on ne peut faire aucune provision pour le lendemain est pour lui un précepte absolu du monachisme; cf. 22,14 : εἰ ἀληθῆ ἐστι τὰ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ γεγραμμένα. L'archimandrite Élie n'étant pas de cet avis, Alexandre croit qu'il manque aux règles du monachisme : 22,13 : οὐκ ἔφερε λοιπὸν παρὰ τὴν ἐντολὴν διεφθαρμένον τι βλέπειν. Il quitte Élie, 23,7 ἀκατασχέτῳ θυμῷ ληφθεὶς ὡς ζημιωθεὶς τὸν παρελθόντα χρόνον ἅπαντα καὶ εἰς οὐδὲν ἀναλώσας κτλ.

f. 159 v. * Βίος καὶ πολιτεία

τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀλεξάνδρου.

I

1. Ὁ ἁγιώτατος καὶ μακαριώτατος Ἀλέξανδρος, ἀποστολικὸς ἀνὴρ γενόμενος, ὑμῖν γε τοῖς φιλοχρίστοις κἀμοὶ τῆς διαλέξεως ὑπόθεσις πρόκειται· ἐγὼ δὲ τῆς αὐτῆς οἶμαι δυνάμεως χρῄζω ἔργῳ τε κατορθῶσαι τὴν ἀρετὴν καὶ λόγῳ κατ' ἀξίαν τὰ καλὰ διηγήσασθαι. συνεργοῦντος δὲ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ, διηγήσομαι πόθεν καὶ ὁ ἅγιος [ὢν] (?) οὗτος κατάγεται καὶ πόθεν ἐστὶν ὁ τρόπος τῆς ἀθλήσεως· εἰ δεῖ μὲν τοὺς πάντας εὐεργετουμένους ὑπὸ τοῦ φιλανθρώπου θεοῦ ἐπιγινώσκειν τὴν εὐσπλαγχνίαν αὐτοῦ καὶ εὐφραίνεσθαι ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῦ καὶ δοξάζειν σὺν τῷ ἀποστόλῳ καὶ λέγειν· « Ὦ βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ· ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. »

2. Ἀναθεωρήσωμεν τοίνυν τοῦ νικηφόρου ἀθλητοῦ τὴν ἔκβασιν τοῦ διελθόντος δι' ἡμῶν

Je reproduis dans ces notes le texte du *Parisinus* 1452 chaque fois que j'ai cru devoir m'en écarter. Ces leçons non admises sont marquées du signe]. Le signe ⌜ ⌟ enferme les mots suppléés aux endroits où le ms. est déchiré ou illisible. Le signe [ ] propose une suppression d'un mot du texte. — 7. Ce ὢν n'est guère admissible en grec. — 8. ἤδη] pour εἰ δεῖ, cf. 57,10 et aussi 46,13 et 55,9. Ici et plus loin 57,10, la correction εἰ δεῖ m'est suggérée par M. Henri Grégoire.

VITA ET INSTITUTUM PIISSIMI PATRIS NOSTRI ALEXANDRI

I

1. Sanctissimus ac beatissimus Alexander, vir apostolicus, et vobis Christum diligentibus, et mihi disceptationis proponitur argumentum. Mihi autem eadem, ut existimo, opus est vi ut et virtutem imitatione, et verbis praeclara eius facinora pro merito coner exprimere. Benignissimo igitur Deo adiuvante, cuias hic vir, quo de sermo est, extiterit, et unde illa ei exercitationis ratio modusque, exponam; si quidem oportet cunctos qui coelestibus cumulati beneficiis a propitio Numine sunt illius agnoscere beneficentiam, illius delectari operibus, illius laudes praedicare et cum apostolo in has prorumpere voces[1] : *O altitudo divitiarum sapientiae et scientiae Dei! quam incomprehensibilia sunt iudicia eius et investigabiles viae eius!*

2. Spectemus igitur exitum victoriosi athletae, qui inter nos vitam egit

1. Rom., XI, 33.

καὶ ἀπερίσπαστον ἡλιακὸν δρόμον ποιήσαν*[τος], ἵνα τὸν ἀγωνοθέτην καὶ ἥ[λι]ον τῆς δι- * f. 161 r. καιοσύνης ἀνακηρύξῃ· ἀναλάβωμεν τὴν πανοπλίαν δι' ἧς πᾶσαν τὴν πανοπλίαν τοῦ ἐχθροῦ κατέβαλεν· καὶ οὐ μόνον τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας καὶ τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου καὶ τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας διὰ ταύτης τῆς πανοπλίας ἐτροπώσατο, ἀλλὰ ὅλην τὴν οἰκουμένην ἀντιπίπτουσαν οὐ προσήκατο. διὰ παντὸς γὰρ ἐπιχειροῦντος τοῦ ἐχθροῦ, καὶ ἀεὶ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ τροπουμένου, καὶ τὸ λοιπὸν μηδὲν ἰσχύοντος, τὴν πάνδημον τῶν ἀνθρώπων συμμαχίαν προσκαλεσάμενος, ποικίλως τῷ γενναίῳ ἀθλητῇ προσέρχονται.

3. Ὁ δὲ μακάριος οὐκ ἐξουσίαν βασιλικὴν ἐφοβήθη, οὐκ ἀπειλὴν ἀρχόντων, οὐ δήμου ψόγον, οὐκ ἐπισκόπων πονηρὰς παραινέσεις· οὐκ ἄλλαι τινὲς προφάσεις ἠδυνήθησαν αὐτὸν ἀποστῆσαι τῆς ἀληθείας, ἀλλὰ τοὺς πάντας ἀντιλέγοντας, κατήσχυνε διὰ τοῦ ὀρθοῦ βίου καὶ τελείας πίστεως· ἤκουεν γὰρ ἀεὶ τοῦ ἀποστόλου λέγοντος· « Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις; ἢ στενοχωρία; ἢ διωγμός; ἢ λιμός; ἢ γυμνότης; ἢ κίνδυνος; ἢ μάχαιρα; » καὶ ἠκολούθει τοῖς ἔργοις.

4. Καὶ μόνος οὗτος ἐν τῇ ἡμετέρᾳ γενεᾷ ἔλαμψε τῇ πονηρᾷ ᾗ καὶ ὁ δεσπότης ἡμῶν μαρτυρεῖ ὅτι πονηρά ἐστιν, διπλοῦν στέφανον ἑαυτῷ προξενήσας. ἐπεὶ οὖν πάντες οἱ ἱστορήσαντες ἐσίγησαν διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν τοῦ λόγου ἀσθένειαν πρὸς τὴν ἐξήγησιν, καὶ

2. ἀναλάβομεν]. — 13. γυμνῶτις]. — 14. ἠκολούθη].

et nunquam interruptum, veluti sol hic aspectabilis, cursum peregit, ut certaminis Moderatorem et Solem iustitiae praedicet. Capessamus armaturam [2] qua omnem vim roburque hostile elisit, et non solum principatus et potestates et mundi rectores tenebrarum huius seculi et spiritualia nequitiae evertit; sed totum orbem terrarum obsistentem repulit. Omnia igitur expertus adversarius, semperque divina virtute prostratus, ac nihil omnino valens efficere, tandem universale hominum genus in belli societatem ciens, varie cum his sanctum athletam aggreditur.

3. Ille vero neque regiam reveritus est potestatem, neque praefectorum timuit minas, neque populi contumeliam, neque episcoporum perversas adhortationes; nec alii quiquam praetextus abducere eum a veritate poterant. Verum eos omnes qui contradicebant confudit recta vitae ratione et fide perfecta. Audiebat enim semper apostolum dicentem [4] : *Quis nos separabit a caritate Christi? tribulatio? an angustia? an persecutio? an fames? an nuditas? an periculum? an gladius?* et opera verba sequebantur.

4. Atque hic solus in hac nostra vere, ut Salvator noster testatur [5], perversa generatione, ita eluxit, ut geminam sibi coronam pepererit. Cum igitur omnes qui scribendae historiae dederunt operam tacuerint, rerum narran-

2. Eph., VI, 13. — 3. Eph., VI, 12. — 4. Rom., VIII, 35. — 5. Matth., XII, 39; XII, 45; XVI, 4.

ἄκαρπος ἡ σιωπὴ γέγονε τοῖς ζηλῶσαι βουλομένοις, τούτων χάριν ἡμεῖς — ὥσπερ οἱ ἐν τῷ κόσμῳ ἔμποροι διὰ τὸ κέρδος τὸ παρερχόμενον ἕως θανάτου παραβολεύονται — οὕτως καὶ ἡμεῖς, διὰ τὴν ὠφέλειαν τῶν ζηλῶσαι βουλομένων, ῥᾷον φέρομεν τῆς προπετείας τὸν λόγον, καὶ καιρὸν παρακολουθήσαντες, ἐκ μέρους διηγησόμεθα. οὐ γὰρ δυνατόν ἐστιν ἀνθρώπῳ τὰς ἀρετὰς τοῦ γενναίου ἀθλητοῦ ἐκδιηγήσασθαι κατ' ἀξίαν. φέρε δὴ οὖν, τοῦ ἀγῶνος τὴν ἀρχὴν ποιησώμεθα καὶ δείξωμεν τὸν γενναῖον ἀθλητὴν ἐν πίστει κεκοσμημένον. Ἀλέξανδρος, οὗ τὸ μνημόσυνον ἐν εὐλογίαις, ἀγαπήσας τὸν δεσπότην ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύϊ αὐτοῦ, ἐν αὐτοῖς τοῖς ἔργοις ἔδειξεν· καὶ ὅτι οὐδὲν ἀπέλειπε τῶν ἐντολῶν, ὁ καρπὸς
* f. 161 v. μαρ*τυρεῖ· λέγει γὰρ ὁ κύριος· « ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς »· καὶ οὐ περὶ τῆς ἰδίας σωτηρίας ἐφρόντισε μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν οἰκουμένην ὅλην προσενέγκαι τῷ δεσπότῃ Χριστῷ ἔσπευδεν. διὸ καὶ ἐκ μέρους ἐποίησεν· καὶ ὡς ἐν χερσὶν ἔχων τὸν μισθὸν τῶν δι' αὐτοῦ σωζομένων, οὕτως ἐν ἀποτόμῳ ψυχῇ καὶ ἀδιστάκτῳ καρδίᾳ πεντήκοντα ἔτη ὑπὲρ τῶν βουλομένων σωθῆναι, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς ἑαυτοῦ σωτηρίας ἠγωνίσατο.

5. Οὗτος ὁ μακάριος τῷ μὲν γένει ἦν Ἀσιανός, ἐπισήμων γονέων, τῶν νήσων οἰκήτωρ. παιδεύεται δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει πᾶσαν τὴν γραμματικὴν ἐπιστήμην· καὶ ἀναχθεὶς

1. τούτοις χαριν] — 2. παραβουλεύονται] : on trouve la même leçon erronée dans certains manuscrits du Nouveau Testament au passage *Phil.* II, 30 : μέχρι θανάτου ἤγγισεν παραβολευσάμενος τῇ ψυχῇ. — παραβολεύομαι cf. παραβάλλομαι. — 6. ποιησόμεθα]. — 6. δείξομεν].

darum magnitudine eorum obruente facultatem; tamen quia silentium volentibus illius virtutem imitari infructuosum futurum sit, — quemadmodum qui seculi negotia tractant mercatores, quaestus proventuri gratia, mortis etiam periculo sese obiciunt — nos quoque, propter eorum qui imitari voluerint emolumenta, facilius patimur temeritatis argui, ac tempori obsecuti, partem aliquam recensebimus magnanimi huius athletae praeclare factorum; nam universa pro dignitate exponere homo nullo modo potest. Eia igitur, principium proponamus certaminis et praestantem hunc athletam fide egregie instructum commonstremus : Alexander, cuius memoria est in benedictione, toto corde totisque viribus Deum dilexit, ipsisque id patefecit operibus; et quod nullum divinorum mandatorum sit praetergressus fructus testatur : dicit enim Dominus [6] : *A fructibus eorum cognoscetis eos.* Neque suae dumtaxat salutis curam gessit, verum orbem terrarum universum subiugare Christo studuit; quapropter id quoque ex parte perfecit. Et velut in manibus haberet eorum qui per ipsum salvarentur mercedem, ita firmo pectore animoque invicto, quinquaginta per annos pro eorum qui servari volebant salute, impensius tamen pro sua salute dimicavit.

5. Beatus hic ex Asia illustri genere oriundus, in insulis habitavit. Constantinopoli vero arte grammatica accurate eruditur; et cum omni morum

6. Matth., VII, 16.

ἐν σεμνότητι καὶ ἐν σωφροσύνῃ τὴν τελείαν ἡλικίαν, στρατεύεται ἐπαρχικός. καὶ ἐν ὀλίγῳ καιρῷ καταμανθάνει τὰ βιωτικὰ ὅτι σαθρὰ καὶ ἐπίσαλα καὶ ὅτι « ὡς ἄνθος χόρτου παρέρχεται ἡ δόξα αὐτοῦ ». καὶ τῶν μὲν βιωτικῶν ὡς παρερχομένων κατεφρόνει, καὶ κρείττονος βίου σύγκρισιν ἐποιεῖτο· καὶ ἐπιπόνως φιλολογῶν τὴν παλαιὰν καὶ τὴν καινὴν διαθήκην, εὗρεν ἐν τοῖς ἁγίοις εὐαγγελίοις θησαυρὸν ἄσυλον καὶ ἀνέκλειπτον τοῖς πίστει προσερχομένοις τὸν ⌈λέ⌉γοντα· « εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ⌈πώ⌉λησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς πτωχοῖς καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. »

6. Τοῦτο οὖν ἀκούσας καὶ εἰλικρινῶς πιστεύσας, ἀνυπερθέτως τὸ ἐπιβάλλον μέρος αὐτῷ τῆς πατρικῆς οὐσίας καὶ τὰ τῆς στρατείας αὐτοῦ πράγματα — ἔσχεν γὰρ πολλὰ ὡσάτε σώφρων καὶ γενναῖος ἐπαρχικός — τοῖς πτωχοῖς καὶ πένησιν διαδίδωσιν. ἐβούλετο δέ, διὰ τὴν προκειμένην ἐλπίδα, καὶ τῆς πατρίδος καὶ φίλων καὶ συγγενῶν ἀλλοτριωθῆναι καὶ μόνῳ δεσπότῃ Χριστῷ προσοικειωθῆναι. καὶ ἀκούει ὅτι ἐν τῇ Συρίᾳ εἰσὶ κοινόβια ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις οἵτινες μετέρχονται τὴν πολιτείαν σεμνῶς. καὶ γενναίως ἀνύσας τὴν ὁδὸν ἔρχεται πρὸς αὐτούς, καὶ παρακαλέσας, εἰσῆλθεν εἰς τὸ μοναστήριον τοῦ θεοφιλεστάτου ἀρχιμανδρίτου Ἠλία, ὄντος ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις ἐπισήμου συστήματος ἕνεκεν ἀδελφότητος καὶ ἀκολουθίας καὶ τύπων.

1. Il faut peut-être suppléer εἰς devant τελείαν ἡλικίαν, le sens et la chronologie de la vie d'Alexandre ne permettant guère de considérer cet accusatif comme un accusatif de durée. — 10. διαδίδοσιν]. — 13. ἀνοίσας.

honestate et temperantia conformatus ad maturam pervenisset aetatem, militat praefectorianus. Et brevi pervidit quam humana omnia infirma sint et instabilia, quamque gloria omnis mundana velut flos fœni celeriter defluat[7] : eoque res has sublunares ut fluxas aspernatus, mentis oculos in alterius longeque melioris vitae bona intendit. Ergo veteris novique Testamenti libros indefesso studio pervolvens, in sanctis tandem Evangeliis invenit thesaurum a violentia tutum, nunquam deficientem iis qui viva fide accedunt, eosque invitantem[8] : *Si vis perfectus esse, vende quae habes, et da pauperibus, et habebis thesaurum in cœlo, et veni, sequere me.*

6. Hoc ut audivit et sincere credidit, continuo et patrimonium et castrensia bona — nec exigua illa, ut erat egregius praefectorianus insigni praeditus temperantia — in mendicos et pauperes profundit. Cupiebat enim propter propositam spem, procul a patria, cognatis, amicis secedere, ut in solius Christi adlegeretur familiam. Audit enim in Syria cœnobia esse sanctorum virorum quorum praeclara esset conversatio; et cum generose iter confecisset, multis precibus in monasterium admissus est religiosissimi archimandritae Eliae, qui in his regionibus celeber erat propter caritatem fraternam, liturgiam, sacra officia a se inter fratres constituta.

7. Jac., I, 10. — 8. Matth., XIX, 21.

7. Καὶ τετραετῆ χρόνον ποιήσας ἐκεῖ, προέκοπτεν ἐν κυρίῳ, καλῶς ἀγωνιζόμενος καὶ *f. 160 r. ὑποτασσόμενος ἐν πᾶσι. προσεῖχε δὲ ἀκριβῶς εἰ συμ*[π]νεῖ ὁ βίος ταῖς θείαις γραφαῖς· [ὃ?] δὲ οὐχ' εὕρισκε, διὰ τὸ τὰ κοινό[βι]α, καθὼς ἴσασιν οἱ σπουδαῖοι, μὴ ἔχειν τὴν ἀκτημοσύνην καὶ ἀμεριμνίαν τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου, ἐπειδὴ περὶ τοῦ προϊσταμένου ἐστὶν προβλέπειν καὶ σπουδάζειν περὶ ἑκάστης χρείας τῶν ἀδελφῶν. ὁ δὲ δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἀλέξανδρος, ζέων τῷ πνεύματι, συνεχῶς ἀκούων τοῦ δεσπότου « μὴ μεριμνῆσαι τὴν αὔριον » καὶ « ὅτι πολλῶν στρουθίων διαφέρετε », ἐταράττετο ἐν ἑαυτῷ καὶ οὐκ ἔφερεν λοιπὸν κατέχειν ἐν ἑαυτῷ· ἐπεξελθεῖν δὲ τῷ λόγῳ ἀπὸ πρώτης οὐκ ἠδύνατο, οὐ γὰρ ἦν καιρός· ἐξεδέχετο γὰρ πρῶτον τὴν πανοπλίαν τὴν πνευματικὴν λαβεῖν ἥτις ἐστὶ τὸ ψαλτήριον.

8. Καὶ πληρώσας ἐν τετραετεῖ χρόνῳ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ — οὐ διὰ τὴν δυσμάθειαν χρονίσας ἐν τῇ ἀσκήσει τῆς μαθήσεως, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀκριβῶς νοῆσαι ἕκαστος στίχος περὶ τίνος εἴρηται — τότε μετὰ προσευχῆς καὶ δεήσεως τῆς γνώσεως ἀξιωθείς, οὐκ ἔφερε λοιπὸν παρὰ τὴν ἐντολὴν διεφθαρμένον τι βλέπειν, ἀλλὰ ἄφνω λαβὼν τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, προσέρχεται τῷ ἡγουμένῳ καὶ λέγει· Πάτερ, εἰ ἀληθῆ ἐστι τὰ ἐν τῷ εὐαγγελίῳ γεγραμμένα; ὁ δὲ ἀληθῶς πατὴρ καὶ ποιμὴν τῶν λογικῶν προβάτων Ἠλίας, τὸ ἀθρόον τῆς ἐρωτήσεως ἀκούσας καὶ νομίσας ὅτι πλανηθεὶς ὑπὸ τοῦ πονηροῦ εἰς ἀπιστίαν ἦλθεν ὁ ἀδελφός, παρα-

2. Il y a place pour une ou deux lettres; cf. 28,9 : ὃ καὶ ἐποίησεν. — 10. τετραετῆ]. — 15. ἀθρῶον].

7. Isthic quadriennio moratus, egregios in virtute progressus fecit, alacre et indefessum iniens certamen atque in cunctis reverenter obtemperans. Attendebat autem accurate num consentiat vita divinis Scripturis. Quod vero non repperit quia non habent cœnobia, ut norunt earum rerum studiosi, summam illam egestatem et curarum omnium vacuitatem sancto Evangelio consentaneam; pertinet enim ad officium praefecti omnes fratrum necessitates curare. At servus Dei Alexander, spiritu fervens, assidue illam audiens Domini vocem [9], vetantis vel in crastinum sollicitos esse qui multis passeribus praestemus [10], angebatur et perturbabatur animo, neque ulterius continere se poterat. Nec fas erat quidem ut principio statim iis de rebus faceret sermonem : oportebat enim eum prius omni spirituali instrui armatura, quae est psalterium.

8. Cum vero quadriennii spatio desiderium suum explesset — non propter ingenii tarditatem diutius in illa disciplinae exercitatione immoratus, sed quod exacte intelligeret de quo quisque versus esset pronuntiatus — tunc oratione et obsecratione ad Deum fusa haustaque cœlitus intelligentia, nihil iam contra praeceptum depravatum spectare sustinuit; verum sumpto Evangelio continuo praefectum adit itaque eum compellat : Pater, verane sunt omnia quae in Evangelio conscripta? Elias autem vere pater et pastor rationalium ovium, repentinam interrogationem miratus ratusque eum mali-

9. Matth., VI, 34. — 10. Luc., XII, 7.

χρῆμα δὲ οὐδὲν εἶπεν τῷ ἀδελφῷ, ἀλλὰ πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, τοὺς ἀδελφοὺς παρεκάλει ἵνα εὔξωνται ὑπὲρ αὐτοῦ παγιδευθέντος [1], φησίν, ὑπὸ τοῦ διαβόλου. καὶ δύο ὡρῶν διελθουσῶν, κλαιόντων πάντων καὶ παρακαλούντων τὸν θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα ἀναστάς, λέγει αὐτῷ· Ἀδελφέ, τί σοι γέγονε ταῦτα λογίσασθαι; ὁ δὲ ἐπέμενε λέγων· Εἰ ἀληθῆ ἐστι τὰ ἐν τῷ ἁγίῳ εὐαγγελίῳ; ἀκούσας δὲ παρὰ πάντων ὅτι ἀληθῆ ἐστιν διὰ τὸ εἶναι ῥήματα θεοῦ, ἀποκρίνεται καὶ λέγει αὐτοῖς· Καὶ διὰ τί οὐ ποιοῦμεν αὐτά; λέγουσιν αὐτῷ πάντες· Οὐδεὶς δύναται αὐτὰ φυλάσσειν. τότε ἀκατασχέτῳ θυμῷ ληφθείς, ὡς ζημιωθεὶς τὸν παρελθόντα χρόνον ἅπαντα καὶ εἰς οὐδὲν ἀναλώσας, συνταξάμενος δὲ τοῖς ἀδελφοῖς πᾶσιν, ἔχων τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον, ἐξῆλθεν ἀκολουθῆσαι τοῖς γεγραμμένοις καὶ μιμήσασθαι τοὺς ἁγίους πατέρας ἡμῶν. καὶ τέως μιμεῖται τὸν προφήτην Ἠλίαν, καὶ τὴν ἔρημον καταλαμβά*νει, καὶ ἐποίησεν ἐκεῖ ἔτη ἑπτά, μηδενὸς τῶν ἐπιγείων μεριμνῶν· ἀλλ' * (* f. 160 v.) ἦν ἀληθῶς ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος κυβερνώμενος.

II

9. Καὶ ὡς ἐρρωμένως τὴν πίστιν ἔχειν ἐδόκει, ἐπειρᾶτο λοιπὸν καὶ εὐαγγελίζεσθαι ἵνα

2. παγηδευθέντος]. — 2. ὁρῶν.] — 13. ἐρωμένος]. Je dois cette correction à M. D. Serruys.

gni daemonis fraude in aliquam prolapsum incredulitatem, nihil quidem statim illi respondit; verum prona facie solo affixus, fratres hortatur, ut orent pro eo, laqueis, inquit, diaboli irretito. Cumque duarum horarum spatio pro eo cum lacrimis fudissent ad Deum preces, assurgit Archimandrita ex eoque sciscitatur : Frater, unde haec tibi incidit cogitatio? Hic ille perstitit quaerens, Verane essent quae in sancto scripta Evangelio sunt? Respondentibus omnibus verissima esse, quia Dei verba, — Cur non ergo, inquit, illa exsequimur? At illi : Nemo servare illa potest. Tum vehementi quodam spiritu correptus ac velut si praeteritum omne tempus perdidisset et ad nihilum redegisset, salutatis fratribus, sumpto secum Evangelio egreditur, exsecuturus quae scripta sunt et sanctos Patres nostros imitaturus. Ergo Eliae vatis exemplo abit in solitudinem in qua septem exegit annos, nulla terrenarum rerum pulsatus sollicitudine, Spiritu Sancto actus eius omnes perpetuo dirigente.

(CONVERSIO RABBULAE)

II

9. Ubi vero in fide corroboratus visus est, mentem quoque ad Evangelii praedicationem adiecit ne cum otioso et nequam illo servo damnaretur [11].

11. Matth., XXV, 26.

μὴ σὺν τῷ ἀργῷ καὶ ὀκνηρῷ δούλῳ κατακριθῇ· τότε ἀκούει περὶ μιᾶς πόλεως ὅτι ἐνέργεια τοῦ πονηροῦ βασιλεύει ἐν αὐτῇ : ἦσαν γὰρ διὰ παντὸς ἑορτάζοντες τοῖς εἰδώλοις αὐτῶν καὶ εὐφραινόμενοι ἐπὶ τοῖς ἀθεμίτοις ἔργοις αὐτῶν. καὶ περιζωσάμενος τὴν ὀσφὺν ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου, εἰσελθὼν εἰς τὸν ἐπίσημον αὐτῶν ναόν, θεϊκῇ δυνάμει ἐνεπύρισε τοῦτον καὶ κατέστρεψεν. καὶ ποιήσας τοῦτο τὸ ἆθλον οὐχ ὑπεχώρησεν τοῦ τόπου, ἀλλ' ἐκαθέζετο ἐν αὐτῷ τῷ ναῷ.

10. Καὶ ἐκείνων ἀνερχομένων μετὰ πολλῆς μανίας τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν, κατεπραΰνοντο τῇ παρρησίᾳ τοῦ ἀνδρὸς καὶ κατήρχοντο. μᾶλλον δὲ ἦν ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ φυλαττόμενος, τὴν ἀποστολικὴν φωνὴν βοῶν· « Κἀγὼ ὁμοιοπαθὴς ὑμῶν εἰμὶ ἄνθρωπος καὶ ἐν τούτοις τοῖς ματαίοις τὸν χρόνον μου διετέλεσα. φύγετε τὴν κρίσιν τὴν αἰώνιον. βασιλείαν οὐρανῶν προξενῶ ὑμῖν. »

11. Καὶ ἐν πολλῷ χρόνῳ ταῦτα ποιοῦντες ⌈οὐδὲν⌋ ὅλως ἠδυνήθησαν τὸν γενναῖον ἀθλητὴν βλάψαι. Ῥάβϐουλος δέ τις πολιτευόμενος, — συνεργὸς τοῦ διαβόλου ὑπάρχων οὗτος, πατὴρ πόλεως ὑπάρχων, διὰ τὸ ἐπίσημον αὐτὸν εἶναι ἐν λόγῳ καὶ πλούτῳ, ὕστερον δὲ κατήγορος τῶν εἰδώλων καὶ κήρυξ τῆς ἀληθείας γενόμενος — οὗτος μαινόμενος τῇ εἰδωλολατρίᾳ, μεγάλῃ τῇ φωνῇ λέγει τῷ λαῷ· Ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, τοὺς πατρῴους θεοὺς μὴ

3. ἀθεμήτοις]. — 12-16. Dans ce passage, l'encre est entièrement effacée; on distingue avec peine le tracé des lettres et la lecture n'est pas tout à fait certaine.

16 et ss. Ce discours est singulier. Alexandre a été préservé d'une manière miraculeuse. Rabbulas veut détruire l'impression produite par ce miracle. L'idée serait : N'attribuez pas son impunité à l'assistance de la *divinité* (= θεοί = nos dieux). Si *nos dieux* ne se vengent pas de lui, c'est pure bonté de leur part, ou bien le Dieu des chrétiens est grand. — Cette dernière supposition considérée comme impossible ne fait que renforcer l'affirmation de la phrase précédente. Dans cette hypothèse, θεοί comme sujet de συναίρονται aurait un sens plus général (plus ou moins le sens : *la divinité véritable*) que comme sujet de ἀμύνονται (sens = *nos dieux*).

Cum ergo audisset civitatem esse quamdam in qua improbi daemonis etiamnum dominaretur vis — nam et festivas idolorum peragebant ferias et in nefandis exsultabant gestiebantque flagitiis — succinctus lumbos in praeparationem Evangelii, ingressus in celeberrimum eorum fanum, divina quadam virtute illud succendit evertitque. Eoque perfunctus certamine nequaquam ex eo loco perfugit, sed in ipso templo consedit.

10. Concurrere interea populares ingenti furore eique necem intentare : qui mox tamen incredibili eius libertate mansuefacti discedebant. Ille vero a Dei gratia valde custoditus, in apostolicam illam vocem prorupit [12] : Et ego homo sum similis vestri patibilis atque in his vanissimis rebus tempus aliquando contrivi. Fugite iudicium aeternum. Regnum vobis caeleste annuntio.

11. Et multo tempore haec facientes, magnanimo pugili vim inferre omnino non valebant. Sed Rabbulus quidam, curialis, — diaboli adiutor ille, pater civitatis, quod et divitiis et facundia praestaret, deinceps vero idolorum exterminator et praeco factus veritatis — Rabbulus, inquam, idololatria insa-

12. Acta, XIV, 14.

ἐγκαταλείπωμεν, ἀλλὰ τὰς θυσίας ὡς συνήθως ἐπιτελέσωμεν. οἱ θεοὶ τῷ Γαλιλαίῳ τούτῳ οὐ συναίρονται. καὶ ὑβρισθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἢ φιλανθρωπευθέντες οὐκ ἀμύνονται αὐτόν, ἢ ὁ θεὸς τῶν χριστιανῶν μέγας ἐστίν. καὶ θαρρῶν τῇ δυναστείᾳ αὐτοῦ καὶ ἐσκοτισμένος ἐν πάσαις ταῖς περιεργίαις τοῦ διαβόλου, λέγει παντὶ τῷ ὄχλῳ· Ἐγὼ ἀνέρχομαι μόνος πρὸς αὐτόν, καὶ τὴν μαγείαν καὶ πλάνην αὐτοῦ καθελών, ἐκδικήσω τοὺς θεοὺς καὶ πάντας ἡμᾶς ἀδικηθέντας ὑπ' αὐτοῦ. ἀνελθὼν δὲ οὗτος μετὰ πολλῆς μανίας πρὸς αὐτὸν καὶ συνδιαλεχθεὶς αὐτῷ, ἐν πρώτοις ἤρξατο θρασύνεσθαι ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῦ καὶ * εἰ[πεῖν]· Ποῖός (* f. 163 r.) σε δαίμων ἐξαπέ[στει]λεν εἰς τὴν πόλιν ταύτην ἵνα τὸν ναὸν τῶν δεσποτῶν ἡμῶν τῶν θεῶν καταστρέψῃς, καὶ οὐ μόνον τὸν ναόν, ἀλλὰ καὶ πάντας ἡμᾶς συναρπάσαι βούλει διὰ τῶν μαγειῶν σου καὶ ὁμοίους σου ποιῆσαι, δυσσεβοῦντας εἰς τοὺς θεοὺς ἅπαντας. λέγε οὖν τὴν ἀλήθειαν· ποίαν ἐλπίδα ἔχετε ὑμεῖς οἱ χριστιανοὶ ὅτι τῆς ζωῆς ὑμῶν οὕτως καταφρονεῖτε, τοιαῦτα τολμῶντες; ὁ δὲ μακάριος γελάσας λέγει· Ἡμεῖς οὐ τῆς ἡμετέρας ζωῆς καταφρονοῦμεν, ὡς σὺ λέγεις, ἀλλὰ τῆς αἰωνίου ζωῆς ἐπιθυμοῦντες, τῆς προσκαίρου ταύτης καταφρονοῦμεν. γέγραπται γὰρ ἡμῖν « ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον εὑρήσει αὐτήν » καὶ λέγει αὐτῷ· Καὶ ποίαν ἐλπίδα προσδοκᾶτε, τοῦ βίου τούτου ἀπαλλασσόμενοι; ὁ δὲ μακάριος λέγει· Ἡμεῖς τοῖς βουλομένοις τὴν ἀλήθειαν μαθεῖν καὶ μεταβῆναι ἐκ τοῦ σκότους εἰς τὸ φῶς τῆς ἀληθείας, τούτου τοῦ λόγου

7-8. Dans le passage ποῖος —καταστρέψῃς, l'encre est effacée. — 13. καταφροῦμεν].

niens, magna voce populum ita affatur : Fratres et patres, patrios deos ne deseramus; sed sacrificia iis ritu solito offeramus. Dii Galilaeo huic minime auxiliantur. Iniuria ab eo lacessiti, aut prae humanitate non ulciscuntur, aut magnus est Deus Christianorum. Dein sua fretus potentia et nescio quibus diaboli praestigiis offusam habens mentem dicit multitudini : Ego solus ad eum accedam eiusque magiam ac fraudem dissolvam et Deos ulciscar, nosque omnes ab eo contumelia affectos. Magna ergo cum insania ad eum accedit, cumque eo disputaturus coepit iactabundos hosce proferre sermones : Quis te diabolus ad urbem hanc misit ut templum dominorum nostrorum deorum evertas, nec hoc quidem solum, sed et nos omnes ad te attrahere vis ac tui similes efficere, sacrilegos ac Deorum omnium contemptores. Dic igitur veritatem : Quam spem habetis vos Christiani, qui ita vitam vestram contemnitis talia audentes? Beatus subridens ait : Nos vero neutiquam vitam nostram contemnimus, ut dicis, sed aeternam vitam expetentes, praesentem hanc negligimus. Scriptum est enim nobis [13] : Qui perdiderit animam suam in hoc mundo, in vitam aeternam inveniet eam. Ille vero : Qualem spem expectatis, ubi ab hac vita migraveritis ? At beatus : Nos volentibus veritatem addiscere et transferri a tenebris ad lucem, huius

13. Matth., x, 39.

τὴν ἀλήθειαν διὰ τῶν ἔργων ποιούμεθα· καὶ οὐ χρεία μύθων πολυλογίας πεπλασμένων καθὼς ὑμεῖς οἱ Ἕλληνες πιστεύετε.

12. Ὁ δὲ λέγει· Κἀγὼ ἑτοίμως ἔχω πᾶσαν ὑμῶν τὴν μανίαν καταμαθεῖν δι' ἧς οὐ μόνον ἡμᾶς ἐξέπληξας, ἀλλὰ καὶ ἀτιμάζων τοὺς θεοὺς οὐκ ἐπαύσω. ὁ δὲ μακάριος ἀκούσας ταῦτα λέγει· Ἄκουσον τοῦ ἡμετέρου θεοῦ τὴν δύναμιν καὶ τὰ μυστήρια τῆς πίστεως ἡμῶν. καὶ ἤρξατο λέγειν αὐτῷ τὰ τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ θεοῦ πρὸς ἀνθρώπους καὶ τὴν δύναμιν τῶν ἁγίων γραφῶν, ἀρξάμενος ἀπὸ κτίσεως κόσμου καὶ ἕως τῆς οἰκονομίας τοῦ σταυροῦ· καὶ ἔμειναν ἀντιβάλλοντες πρὸς ἀλλήλους ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην καὶ ὅλην τὴν νύκταν ἄσιτοι διαμείναντες. καὶ οὔτε εἰς ὕπνον ἔδωκαν ἑαυτούς, ἀλλ' ἐγγράφως δεικνύων κειμένας τὰς ἀρετὰς τῶν ἁγίων ἀνδρῶν καὶ τὴν παρρησίαν τὴν πρὸς τὸν ἑαυτῶν δεσπότην καὶ διερχόμενος τὰς θεοπνεύστους γραφάς, ἦλθεν εἰς τὸν προφήτην Ἠλίαν τὸν καταγαγόντα πῦρ τρίτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. καίπερ πολλῶν κεφαλαίων ἀκούσας, ἤρξατο ἀντιλέγειν φιλονεικῶν· Ταῦτα ὅλα ψευδῆ ἐστιν καὶ μῦθοι πεπλασμένοι τὰ ὑμέτερα πράγματα. ἀλλὰ συμβουλεύω σοι τὰ συμφέροντα ἵνα συνεορτάσῃς ἡμῖν καὶ θύσῃς τοῖς θεοῖς. καὶ περὶ τῶν πεπλημμελημένων σοι εἰς αὐτούς, ὡς φιλάνθρωποι συγγνώμην σοι αὐτοὶ νέμουσιν ἀγνοήσαντι. ὁ δὲ * f. 163 v. μακάριος * λέγει· Εἰ ἦσαν ἐκεῖνοι θεοί, διὰ τί οὐκ ἤκουσαν ἐν πυρὶ τῶν παρακαλούντων

9. ἐγράφως]. — 14. πεπλημελημένων.] — 16. ἐν πυρὶ ne se comprend guère. Le traducteur a peut-être raison de rapporter cette phrase à ce qui suit (histoire d'Élie); il est cependant douteux que ἐν πυρὶ puisse signifier : pour ce qui est du feu. Il me paraît admissible qu'Alexandre parle ici de l'incendie du temple : ἐν πυρὶ signifierait : tandis que le temple brûlait.

vim sermonis operibus ostendimus. Nec opus est fabulis multiloquio involutis, ut vos Ethnici existimatis.

12. At ille : Et ego paratus sum omnem vestram insaniam addiscere, qua non solum nos conturbasti, verum et deos contumelia afficere non cessas. Tum Sanctus : Audi, inquit, Dei nostri virtutem, et mysteria fidei nostrae. Coepitque illi explicare Dei erga homines benignitatem, et sacrarum Scripturarum virtutem, exorsus a prima mundi conditione, usque ad Crucis dispensationem. Et perstiterunt invicem his de rebus conferentes die illa ac nocte tota, cibi omnis somnique expertes. Scriptis igitur consignatas ostendens sanctorum virorum virtutes, quamque de Deo habuere fiduciam, atque in eum quasi libertatem, evolvensque a Deo dictata volumina, in eum devenit locum, ubi Elias traditur ter ignem e caelo elicuisse [14]. Cumque plura iam ille capita audisset, hic obloqui coepit contendens : Ista omnia, inquit, mendacia sunt : res vestrae confictis fabulis constant. Utilia tibi suadeo, ut nobiscum diem festum agas, et diis sacrificia offeras. Et quae in eos perpetrasti, quia benigni sunt, eorum tibi veniam atque impunitatem, quia ignorantia adductus ea fecisti, tribuunt. At Beatus : Si dii erant, cur non a primo mane in vesperam ad se clamantes exaudiebant, ignemque largie-

14. III Reg. XVIII, 38.

αὐτοὺς ἀπὸ πρωῒ ἕως ἑσπέρας; καὶ ὁ μὲν δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἠλίας εἷς ἦν καὶ τοὺς πάντας ψευδοπροφήτας θεϊκῇ δυνάμει κατέσφαξεν· καὶ εὐξαμένου αὐτοῦ μὴ βρέξαι διὰ τὴν εἰδωλομανίαν τῶν ἀνθρώπων, τρία ἔτη καὶ μῆνας ἓξ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τὴν γῆν, ἕως αὐτὸς ὁ δεσπότης τὴν ἀποτομίαν τοῦ δούλου αὐτοῦ διὰ τῆς φιλανθρωπίας τῆς πρὸς τὴν χήραν ἔλυσεν καὶ εἰς ἔννοιαν αὐτὸν ἤνεγκε τοῦ λῦσαι τὸν ὅρκον αὐτοῦ καὶ δεηθῆναι ὑπὲρ τοῦ κόσμου πρὸς αὐτόν. ἦν γὰρ εἰπών· « Ζῇ κύριος, οὐ μὴ γένηται ὑετὸς ἐπὶ τὴν γῆν εἰ μὴ διὰ στόματός μου. » καὶ οὐ παρέβη ὁ δεσπότης θεὸς τὸν ὅρκον τοῦ δούλου αὐτοῦ, ἀλλὰ καθὼς εἶπεν ὁ προφήτης οὕτως ἐγένετο.

13. Καταγελῶν δὲ λέγει τῷ μακαρίῳ Ἀλεξάνδρῳ· Εἰ ταῦτα ἀληθῆ ἐστιν καὶ τοιοῦτός ἐστιν ὁ θεὸς ὑμῶν καὶ τῶν δούλων αὐτοῦ οὕτως συντόμως ἀκούει, εὖξαι καὶ σὺ ἵνα κατέλθῃ πῦρ ἔμπροσθεν ἡμῶν, καὶ ἐὰν κατέλθῃ, ἐρῶ ὅτι οὐκ ἔστιν θεὸς εἰ μὴ ὁ θεὸς τῶν χριστιανῶν· ἐπεὶ ψευδῆ ἐστιν ἀληθῶς τὰ γεγραμμένα παρ' ὑμῶν καὶ γάρ, ὡς λέγεις, δοῦλος εἶ ἐκείνου τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ μακάριος ⌈Ἀλέξαν⌋δρος ἀδιστάκτως πιστεύσας ⌈εὔχεται⌋(?) ὁ δεσπότης θεὸς ἐπινεύει τῇ ⌈αἰ⌋τήσει. καὶ ὅτι γέγραπται « τῷ πιστεύοντι πάντα δυνατά », λέγε⌈ι⌋ πρὸς αὐτόν· Ἐπικάλεσαι σὺ τοὺς θεούς σου ὅτι πολλοί εἰσιν, ἵνα κατέλθῃ πῦρ ἔμπροσθεν ἡμῶν. ἐπεὶ ἐγὼ ἐπικαλοῦμαι τὸν θεόν μου καὶ κατέρχεται πῦρ καὶ ἀναλίσκει τὰς ψιά-

4. χήρα. — 13. La restitution εὔχεται est douteuse. La place paraît trop petite et l'abréviation de αι ne se rencontre guère, dans ce manuscrit, qu'à la fin des lignes. — 15. ἐπικάλεσε].

bantur? Et quidem Dei servus Elias solus erat, omnes tamen pseudoprophetas divina virtute interfecit[15] : eoque orante ne plueret propter dementem hominum in colendis idolis vesaniam, annos tres et sex menses nullus omnino e caelo nuber decidit : donec ipse Dominus servi sui severitatem, ob humanitatem erga viduam, inflexit, atque ad benignitatem eum induxit, ut iusiurandum suum solveret, et pro hominibus ad se funderet preces. Dixerat enim[16] : *Vivit Dominus, si erit annis his ros et pluvia, nisi iuxta oris mei verba.* Neque irritum servi sui iusiurandum esse voluit Deus; verum ut dixit propheta, ita evenit.

13. Irridens autem dicit B. Alexandro : Si haec vera sunt, si talis est Deus vester, et famulos suos ita actutum exaudit, precare et tu illum, ut coram nobis ignem demittat. Id si fecerit, dicam non esse Deum ullum nisi Deum Christianorum. Sunt enim falsa quae apud vos scripta extant — : nam et tu, ut dicis, servus es Dei illius. Beatus autem Alexander firmiter credidit absque haesitatione; et Deus eius petitioni annuit. Et quia scriptum est[17], *Omnia possibilia sunt credenti,* ait illi : Invoca et tu deos tuos, quia multi sunt, ut coram nobis ignis decidat. Dein ego Deum meum precabor, et veniet

15. III Reg. XVIII, 40. — 16. III Reg. XVII, 1. — 17. Marc., IX, 22.

θους τὰς κειμένας ἔμπροσθεν ἡμῶν. ὁ δὲ Ῥάββουλος λέγει· Ἐγὼ οὐκ ἔχω ἐξουσίαν τοιαύτην. ἀλλ' εὖξαι σύ. ὁ δὲ ἅγιος ταῦτα ἀκούσας, ζέσας τῷ πνεύματι, ἠγέρθη λέγων· Εὐξώμεθα. καὶ σταθεὶς κατὰ ἀνατολὰς καὶ τὰς χεῖρας διαπετάσας οὕτως ηὔξατο ὡς κινηθῆναι καὶ αὐτὴν τὴν κτίσιν. καὶ κατῆλθεν πῦρ καὶ κατέφαγε τὰς ψιάθους τὰς πέριξ τοῦ οἴκου κειμένας καθὼς ὁ γενναῖος ἀθλητὴς εἶπεν· καὶ αὐτοὺς οὐκ ἠδίκησεν. ὁ δὲ τὸ ἀθρόον τοῦ θαύματος ἰδὼν καὶ νομίσας ὅτι καὶ αὐτὸν ἀναλίσκει τὸ πῦρ, πεσὼν τοὺς πόδας τοῦ μακαρίου ἐκράτει ἕως οὗ ὑπεχώρησε τὸ πῦρ καὶ ἔκραξε φωνῇ μεγάλῃ λέγων· Μέγας ὁ θεὸς τῶν χριστιανῶν. καὶ βουλομένου αὐτοῦ πᾶσι τὸ θαῦμα ἀνακηρύξαι,
* f. 162 r. ὥρκισεν αὐτὸν * [ὁ ἅ]γιος ἵνα μὴ ὁμολογήσῃ ζῶν[τ]ος αὐτοῦ τὸ μυστήριόν τινι, ὃ καὶ ἐποίησεν. μετὰ γὰρ τριάκοντα ἔτη τούτου τοῦ θαύματος γενομένου καὶ τελειωθέντος τοῦ μακαρίου, ὡμολόγησε τοῦτο ὁ Ῥάββουλος ἔμπροσθεν ἐπισκόπων καὶ μοναχῶν, καὶ ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία τοῦ νέου μαθητοῦ. καὶ ἐκ τούτου τοῦ σημείου οἱ πιστοὶ ὀφείλουσι πληροφορηθῆναι ὅτι καὶ τὸν ναὸν τοιούτῳ τρόπῳ κατέστρεψεν.

14. Ὁ δὲ Ῥάββουλος τοῦτο τὸ θαῦμα ἰδὼν ἔμεινε μετὰ τοῦ μακαρίου Ἀλεξάνδρου μίαν ἑβδομάδα, μανθάνων ἀκριβέστερον τὸν λόγον τῆς ἀληθείας· καὶ ἀπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῶν πεισθεὶς παρεκάλει τὸ λοιπὸν φωτισθῆναι· καὶ τοῦ ἁγίου Πάσχα φθάσαντος καὶ ἑτοίμου αὐτοῦ ὄντος τοῦ ἁγίου βαπτίσματος καταξιωθῆναι, ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας βλέπων πανταχόθεν αὐτοῦ τὴν δύναμιν καταλυομένην, ἐσπούδασε τὸν νέον μαθητὴν Ῥάββουλον τῆς

4. ψιάνθους]. — 6. ἀθρῶον]. — 13. πληροφορεθῆναι].

ignis, consumetque positas ante nos storeas. Rabbulus vero ait : Non habeo ego talem potestatem; verum ora tu. Sanctus ergo his auditis, fervens Spiritu, surrexit dicens : Oremus. Et stans versus Orientem, manusque extendens, sic oravit, ut ipsa moveretur creatura; venitque ignis et storeas consumpsit per domum iacentes, ut generosus noster pugil praedixerat, ipsos vero minime laesit. Rabbulus repentino hoc viso miraculo, veritus ne et ipse incendio hauriretur, magna voce exclamavit : Magnus Deus Christianorum. Volentem vero prodigium hoc late praedicare, obtestatus est adeoque iureiurando obstrinxit Sanctus, ne se vivo cuiquam id narraret quod et ille praestitit. Annis vero triginta post hoc miraculum elapsis, Sancto iam vita functo, Rabbulus illud coram episcopis et monachis narravit; et verum est testimonium novi discipuli. Atque ex eo miraculo fideles persuasum habeant oportet eadem quoque ratione exustum ab eo delubrum illud fuisse.

14. Rabbulus hoc viso miraculo, mansit cum B. Alexandro hebdomadem unam, accuratius cuncta perdiscens, quae ad sermonem pertinent veritatis. Cumque ex ipsis operibus penitius etiam illi esset persuasum, poposcit sese deinceps illuminari, et caelesti initiari baptismo, cum iam sanctum Pascha instaret. Verum inimicus veritatis cernens undique suum subverti dominatum, conatus est novum hunc discipulum aeternae vitae exsortem facere. Persuadet

αἰωνίου ζωῆς ἀποστερῆσαι, καὶ ὑποϐάλλει αὐτῷ ἵνα μὴ φωτισθῇ ἐν τῇ πόλει, ἀλλ' ἐν μαρτυρίῳ τινὶ ἀπελθών, ἐκεῖ φωτισθῆναι· ἔστι δὲ ἀπὸ τριῶν μονῶν τῆς πόλεως. καὶ παρασκευάζει ἐν αὐτῷ τῷ μαρτυρίῳ κανονικήν τινα δαιμονίζεσθαι. εἰσελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῷ μαρτυρίῳ, ηὗρεν ἐκείνην ἐπιλημπτευομένην. ὁ δὲ Ῥάϐϐουλος, ταύτην θεασάμενος, εὐθέως ἐπεστράφη λέγων· Οὐ γίνομαι χριστιανός· αὕτη γὰρ πάντως ὑπὸ τῶν θεῶν παιδεύεται ἐπειδὴ χριστιανὴ γέγονεν. καὶ ἐγὼ οὖν, ἐὰν γένωμαι, τὰ αὐτὰ παθεῖν ἔχω.

15. Ὁ δὲ μακάριος, τοῦτον ἀποτραπέντα ἰδών, ἐκτενῶς τὸν θεὸν παρεκάλει ἵνα τὴν ἐπίνοιαν τοῦ πονηροῦ καταργήσῃ καὶ τὸν νέον μαθητὴν ἐλεήσῃ. καὶ τριῶν ὡρῶν διελθουσῶν, μόλις ἠδυνήθη πεῖσαι αὐτόν, λέγων αὐτῷ· Τοῦ ἐχθροῦ ἐστιν ἡ ἐπίνοια· αὕτη παιδεύεται διὰ τὰ κακὰ αὐτῆς ἔργα καὶ ὅτι ἠθέτησε τὸ σχῆμα ὃ φορεῖ· καὶ ἐὰν εἰσέλθωμεν καὶ μὴ ὁμολογήσῃ ταῦτα ὁ δαίμων διὰ τοῦ στόματος αὐτῆς, μὴ ἀκούσῃς μου. καὶ ταῦτα ἀκούσας ἐπείσθη εἰσελθεῖν, προσδοκῶν ἀκοῦσαι εἰ ἀληθῆ ἐστι τὰ παρὰ τοῦ μακαρίου λεγόμενα. ἦν γὰρ ἀναχωρήσας τοῦ μαρτυρίου. καὶ εἰσελθόντων αὐτῶν, ηὗραν αὐτὴν παιδευομένην καὶ μεγάλῃ τῇ φωνῇ ὁμολογοῦσαν τὴν αἰτίαν δι' ἣν κατεκυριεύθη ὑπὸ τοῦ δαίμονος. * ὁ δὲ Ῥάϐϐουλος ἀκούσας τὰ αἰσχρὰ ἔργα αὐτῆς καὶ πεισθεὶς καὶ ἐκ τούτου ὅτι, * f. 162 v.
ὡς εἶπεν ὁ μακάριος, οὕτως ἐγένετο, λέγει· Ἀληθῶς αὕτη διὰ τὰ κακὰ αὐτῆς ἔργα παιδεύεται. καὶ οὕτως λοιπὸν μετὰ εἰλικρινοῦς πίστεως τοῦ ἁγίου βαπτίσματος καταξιοῦται.

8. ὁρῶν]. — 15. πισθεὶς].

ergo illi, ut non in ipsa urbe baptismum suscipiat, sed in quodam Martyrum templo, tribus inde dissito stationibus, illuminationis suscipiat sacramentum : procuravit autem ut in eodem ipso templo canonica quaedam ipso tempore ab infausto corriperetur genio. Cum ergo illi templum essent ingressi, repererunt eam veluti epileptica aegritudine humi stratam. Quam cum Rabbulus vidisset, avertit se ut abiret, dicens : Non fio Christianus; haec enim omnino a diis punitur, quod Christianam sit religionem complexa. Et me quoque eadem manent.

15. Sanctus vero ut exterritum eum vidit, iamque a proposito resilientem, Deum obnixe precatur ut pessimi daemonis technas elidat, novique sui discipuli misereatur. Tribus ergo horis elapsis, vix tandem illi persuadere potuit, dicens : Haec inimici fraus est. Illa suorum criminum poenas exoluit, quodque sanctum habitum, quem gerit, inhonorarit. Et si ingredi libuerit, neque illud ex eius ore daemon ipse fateatur, non postulo deinceps verbis meis habeas fidem. His ille auditis, induci se passus est, ut templum denuo ingrederetur, probaturus num vera essent, quae Sanctus dixerat; iam enim e templo recesserat. Ingressi ergo reperiunt illam à Deo punitam, magna voce confitentem, quam ob causam daemonis tradita esset potestati. Rabbulus auditis eius pravis actibus, et cernens ita se rem habere ut Sanctus dixerat, ait : Vere illa flagitiorum suorum poenas exoluit. Ac deinde sincera fide sacrum suscipit baptisma.

16. Καὶ πάλιν δὲ πολλὰ θαυμάσια ἐποίησεν ὁ θεὸς δι' αὐτοῦ. φωτισθέντος γὰρ αὐτοῦ καὶ ἀνελθόντος ἐκ τῆς κολυμβήθρας, ηὑρέθη τὸ περιβόλαιον αὐτοῦ ὅλον σταυρίων γέμον ἀπὸ ποδῶν ἕως κεφαλῆς. μᾶλλον δὲ καὶ διὰ τοῦ σημείου τούτου ἐστηρίχθη τῇ πίστει. Οἱ δὲ πολῖται βλέποντες τὸ ἀθρόον τῆς μεταβολῆς καὶ τὸ θαῦμα, ἐπίστευσαν σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. καὶ οὕτως θερμῶς προσῆλθον τῇ πίστει, ὡς καὶ πρὶν αὐτοὺς ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, τὴν σφραγῖδα λαβεῖν σπεύδοντας τοῦ ἁγίου βαπτίσματος.

17. Ὁ δὲ μακάριος Ἀλέξανδρος, βουλόμενος μαθεῖν εἰ ἀκριβῶς ἐπίστευσαν, λέγει αὐτοῖς πᾶσι· Πρῶτον δείξατε ἐκ τῶν ἔργων εἰ ἐπιστεύσατε καὶ τότε τὴν σφραγῖδα λαμβάνετε. εἴ τις οὖν ἔχει εἴδωλα ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ἐνέγκῃ εἰς μέσον, καὶ χερσὶν οἰκείαις λεπτυνεῖ αὐτά. οἱ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες ἕκα[στος] αὐτῶν ἐσπούδαζεν τίς τὸν [ζῆ]λον τοῦτον ἐνδείξηται πρῶ[τος] καὶ τὰ ἑαυτοῦ εἴδωλα λεπτυνεῖ. καὶ ἦν ἰδεῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τὰ μυστήρια τοῦ θεοῦ ὅτι, εἰ ἦν τις ὑποκρινόμενος τὴν πίστιν καὶ κρύψαι βουλόμενος τὰ αὐτοῦ εἴδωλα, οὐκ ἠδύνατο. ἕκαστος γὰρ αὐτῶν, πρὶν ὑπὸ τοῦ ἑτέρου ἐλεγχθῇ, ἐσπούδαζεν ἐξενέγκαι τὰ ἴδια. ᾔδεισαν γὰρ τὰ ἀλλήλων μυστήρια· καὶ οὕτως αὐτοὶ καὶ αἱ οἰκίαι αὐτῶν ἐκαθαρίσθησαν. καὶ ἐν ὀλίγῳ καιρῷ ἐστηρίχθησαν ἐν τῇ πίστει, καὶ ἠξιώθησαν οἱ πάντες τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. καὶ ἐν ὀλίγῳ καιρῷ οὕτως ηὑρέθησαν ζηλωταὶ τῆς πίστεως σὺν γυναιξὶ καὶ παιδίοις, καὶ τοιούτους γενέσθαι, ὥστε δεηθῆναι τῶν κρατούντων πρὸς τοὺς ἀντιλέγοντας πρὸς τὴν ἀλήθειαν τῆς πίστεως, ἐξορίᾳ ὑποβάλλεσθαι.

4. ἀθρῶον]. — 16. οἰκεῖαι].

16. Alia plurima per eum Deus fecit miracula. Nam cum a caelesti prodiret lavacro, inventa est eius vestis undique crucibus a summo ad imum referta : quae res haud leve attulit ad eius roborandam fidem momentum. Cives vero conspecta hac repentina mutatione et miraculis, cum uxoribus et liberis Christo crediderunt; itaque prompto animo, ut prius etiam quam de rebus divinis pro more habendis sermonibus instituerentur, festinarent sigillum sacri baptismatis accipere.

17. Sanctus vero Alexander experiri volens num serio crederent edicit omnibus : Prius operibus fidem probate; ac deinde consignabimini. Si quis igitur idola domi suae habeat, ea proferat in medium, et propriis manibus confringat. Quae cum illi audissent quisque eorum contendit ut primus aemulationem illam ostenderet et idola comminueret : licebatque eo die isthic mirabilia divina contemplari. Si quis fidem mentiri, atque abdere idola voluisset, non poterat. Quisque enim priusquam ab alio accusaretur, contendebat propria sua efferre : noverant enim mutua arcana. Atque ita ipsi, cum omni quisque familia, purgati sunt, et exiguo tempore in fide confirmati, omnes sacro baptismate dignati sunt; ac deinde cum uxoribus et liberis eo studio fidei propagandae exarserunt, ut principes rogaverint eos omnes qui veritati adversarentur exsilio multare.

18. Ὁ δὲ μακάριος βλέπων πάντας ἀγαλλιωμένους ἐν τῇ πίστει καὶ εὐχαριστοῦντας τῷ Θεῷ, λέγει αὐτοῖς· Ἕως τοῦ νῦν γάλακτος μετείχετε. εἴ τις δὲ τῆς στερεᾶς τροφῆς θέλει μετασχεῖν καὶ βούλεται χριστιανὸς τέλειος γενέσθαι, πω*[λή]σῃ τὰ ὑπάρχοντα αὐτῷ καὶ (* f. 164 r.) [δό]τω πτωχοῖς καὶ μὴ μεριμνήσῃ εἰς τὴν αὔριον καὶ ἕξει θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς· ἀλλὰ ζητῇ κατὰ τὸ γεγραμμένον τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν καὶ τὴν δικαιοσύνην τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα ἐκ περισ<σ>οῦ προστεθήσεται αὐτῷ. ταῦτα ἀκούσαντές τινες ἔχοντες κτήματα πολλά, βαρὺ αὐτοῖς κατεφάνη. ὁ δὲ μαθητὴς Ῥάϐϐουλος λέγει· Οὔπω εἰμὶ τέλειος χριστιανός; καὶ πῶς δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; τίς γὰρ τὸ πλῆθος τῶν οἰκετῶν μου διαθρέψει, ἐὰν ἐγὼ τοῦτο ποιήσω; τοῦτο μόνον ψεῦδος. εἰ δὲ θέλεις, πεῖσόν με διὰ τῶν ἔργων καὶ θρέψον ἐμὲ καὶ τοὺς παῖδάς μου κἂν μίαν ἡμέραν, καὶ τότε πιστεύσω σοι οἷς λέγεις. εἰ δὲ ἔνδον τῆς πόλεως τοῦτο ποιῆσαι οὐ δύνασαι, τί ἐὰν εἰς τὴν ἔρημον ἐξέλθωμεν. ὁ δὲ μακάριος Ἀλέξανδρος λέγει· Λάϐε τοὺς παῖδας τοὺς σοὺς καὶ ἄλλους πλείονας ὅσους βούλει καὶ ἀπάγαγε αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον ὅπου βούλει. καὶ ἐὰν μὴ φροντίσῃ ἡμῶν ὁ κύριος, μὴ ἀκούσῃς μου. ὁ δὲ Ῥάϐϐουλος λέγει· Ἐὰν τοῦτο ποιήσῃς, ἀκολουθήσω πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις.

19. Τότε λαϐὼν τοὺς ἰδίους παῖδας καὶ ἄλλους οὓς ἠθέλησεν μάλιστα, ὡς βουλόμενος πειρᾶσαι τὸν μακάριον Ἀλέξανδρον, ἀπήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον ὅπου οὐκ ἐφάνη ποτὲ

3. πω[λή]σει]. — 5. Une seconde main a changé en ζητοι. — 6. περισοῦ].

18. Sanctus ergo cum videret omnes fide suscepta gestientes, Deoque gratias agentes, ait : Hactenus lacte estis nutriti [18]; at si quis solidi cibi esse particeps cupit, et perfectus Christianus fieri, vendat possessiones suas, et det pauperibus [19]; nec sollicitus sit de crastino [20], et habebit thesaurum in caelis. Sed quaerat, iuxta quod scriptum est, regnum caelorum et iustitiam Dei, et haec omnia affatim ei adicientur [21]. Haec gravia et dura visa sunt quibusdam, qui amplas habebant facultates. At Rabbulus discipulus dixit : Non sum ego perfectus Christianus? At qua ratione possum haec facere? Quis enim multitudinem domesticorum meorum nutriet, si id egero? Hic mera fraus est. At si vis, ipso facto id mihi persuade, et me liberosque meos vel die uno sustenta; tum demum credam quae dicis. Si id in urbe praestare haud vales, quid si in solitudinem exierimus? Respondit B. Alexander : Sume servos tuos atque alios quot volueris, et in quampiam illos deduc solitudinem; et si nostri curam non gesserit Dominus, ne mihi deinceps fidem habeas. Rabbulus ait : Id si feceris, exsequar universa quae scripta sunt.

19. Assumptis igitur servis suis, et quot voluit aliis, maxime B. Alexandrum cupiens tentare, in vastam eos solitudinem deducit, nunquam humano,

18. I Cor., III, 2. — 19. Matth., XIX, 21. — 20. Matth., VI, 34. — 21. Matth., VI, 33.

ἄνθρωπος. καὶ ὁδευσάντων αὐτῶν ὅλην τὴν ἡμέραν περὶ ὥραν ἑνδεκάτην κατέλυσαν ἀνὰ μέσον δύο ὀρέων· καὶ ὁ μὲν Ῥάββουλος τὰς ὁδοὺς περιβλεπόμενος ἐγέλα. ὁ δὲ μακάριος Ἀλέξανδρος, κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ σπεύδων ἐπὶ τὰς εὐχάς, καὶ πληρωσάντων ἅμα τὸν ἑσπερινὸν ὕμνον, κατὰ τὴν πίστιν τοῦ γενναίου ἀθλητοῦ τοῦ Χριστοῦ ὁ κύριος ἐποίησεν. ἐξαπέστειλεν γὰρ ὁ δεσπότης Χριστὸς τὸν ἄγγελον αὐτοῦ ἐν σχήματι χωρικοῦ ἔχοντος ζῶον πεφορτωμένον ἄρτων καθαρῶν καὶ ζεστῶν καὶ δύο χύτρας ἑψήματος ἑκατέρωθεν τοῦ ζώου κρεμαμένας ἐχούσας λάχανον καὶ φακόν. τότε ὁ μακάριος Ἀλέξανδρος λέγει τῷ Ῥαββούλῳ· Ἀνάστα, δέξαι, καὶ γενοῦ πιστὸς καὶ μὴ ἄπιστος. ὁ δὲ ἔμενεν ἐπὶ ὥραν πολλὴν ἐννεῶς θαυμάζων ἐν ἑαυτῷ καὶ λέγων· Πόθεν ἐν ἐρήμῳ τόπῳ τοῦτο φανῆναι, ἢ χωρικῷ ἀνθρώπῳ τοσούτους ἔχειν καὶ τοιούτους ἄρτους; καὶ ἡμεῖς μὲν ὅλην τὴν ἡμέραν ὁδοιπορήσαντες μόλις ἐφθάσαμεν εἰς τὸν τόπον τοῦτον· πάντως οὖν καὶ οὗτος ὁμοίως τὴν νύκτα ἐξῆλθεν καὶ διὰ τοῦτο εἰς
* f. 164 v. αὐτὴν τὴν ὥ*ραν ἔφθασεν. ἀνάγκη δὲ καὶ σήμερον οἱ ἄρτοι οὐκ ἐγένοντο· καὶ πῶς ζεστοί εἰσιν; καὶ ταῦτα πάντα λογιζόμενος, ἐθαύμαζε τὴν δύναμιν τοῦ Χριστοῦ. λέγει δὲ τῷ ἐλθόντι· Πόθεν ἔρχῃ καὶ τίς σε ἀπέστειλεν ἐνταῦθα; ὁ δὲ ἄγγελος τοῦ θεοῦ λέγει· Ὁ δεσπότης μου ἀπέστειλέν με. καὶ δεξάμενοι, ἀπέστειλαν τὸν δῆθεν χωρικόν. καὶ μικρὸν διάστημα ἀπελθὼν ἀπ' αὐτῶν, ἀφανὴς ἐγένετο εὐθέως. οἱ δὲ μεταλαβόντες μετὰ εὐχαριστίας τὰ ὑπὸ τοῦ δεσπότου Ἰησοῦ πεμφθέντα, ἔμειναν ἐν τῷ τόπῳ ἐκείνῳ τὴν νύκτα καὶ διανυκτερεύσαντες, ἦλθον εἰς τὴν πόλιν.

2. περιβλεπώμενος]. — 3. εἰωθώς]. — 5. χωρηκοῦ]. — 6. ἑψέματος]. — 8. ἐννεὼς]. — 9. χωρηκῷ].

ut videbatur, calcatam vestigio. Cumque die toto iter egissent, sub horam undecimam substiterunt in medio duorum montium. Et Rabbulus quidem vias circumspiciens ridebat. B. Alexander autem iuxta consuetudinem statim precationi se dedit. Cumque simul vespertinum hymnum complessent, fiduciae magnanimi athletae sui respondit piissimum Numen. Misit enim angelum rustici specie, iumentum agentem mundis et calidis onustum panibus, et duabus ollis obsoniorum utrimque dependentibus, in quibus olera erant et lentes. Tunc B. Alexander Rabbulo dicit : Surge, accipe, et noli incredulus esse. Is vero longo tempore attonitus haesit, ita secum ratiocinans : Unde in loco deserto rusticus homo tot et tales habuit panes? Et nos quidem toto die incedentes vix in hunc pervenimus locum. Omnino igitur ipsum oportet noctu domo discessisse, ut huc tandem hoc tempore perveniret : necesse proinde est ut hodie panes illi cocti non sint : Unde ergo calidi sunt? Atque haec animo volvens, admirabatur Christi virtutem. Dicit autem ei qui advenerat : Unde venis? Aut quis te huc misit? Angelus vero : Meus me Dominus misit. Sumptis ergo cibis illum qui rusticus videbatur dimiserunt : Qui ad exiguum spatium progressus, subito videri desiit. Suscipientes cum gratiarum actione quae iis a Domino Iesu missa erant, manserunt isthic ea nocte. Postridie in urbem reversi sunt.

20. Ὁ δὲ Ῥάββουλος καὶ ἐκ τούτου τοῦ σημείου στηριχθεὶς ἐν τῇ πίστει, θέλων ἀπερίσπαστος εἶναι ἐν τῇ κατὰ θεὸν μελέτῃ, τὰ τῆς βουλῆς κτήματα δίδωσι τῇ βουλῇ καὶ τὰ τῆς γυναικὸς δίδωσι τῇ γυναικὶ καὶ ταῖς θυγατράσι καὶ θεραπαινίδαις. συνεφώνησεν δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῇ βουλῇ τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἀσκητήριον συστησαμένη, ἔμεινεν σὺν ταῖς θυγατράσιν καὶ θεραπαινίδαις δουλεύουσα τῷ κυρίῳ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ. αὐτὸς δὲ τοὺς παῖδας ἠλευθέρωσε, δεδωκὼς αὐτοῖς ἱκανὰ λόγῳ παραμυθίας· καὶ τὰ κτήματα καὶ τὴν ἐσθῆτα διαπωλήσας, δέδωκε τοῖς πτωχοῖς, καὶ τὴν ἔρημον [κα]ταλαβὼν οὕτως προσῆλθεν [ἀ]ποτόμως τῇ ἀσκήσει ὡς μὴ λογίζεσθαι αὐτὸν σῶμα ἀνθρώπινον περικεῖσθαι, ἐν νηστείαις καὶ ἀγρυπνίαις καὶ προσευχαῖς ἐγκαρτερῶν καὶ ἀδιαλείπτως ἀπολογούμενος τῷ κυρίῳ καὶ πενθῶν ὑπὲρ τῆς πλάνης τῆς προτέρας.

21. Ὁ δὲ εὔσπλαγχνος καὶ φιλάνθρωπος θεός, ὁ μόνος ἀμνησίκακος, ὁ εἰπών· « Τοὺς δοξάζοντάς με δοξάσω » ἐπλήρωσεν τὴν ἐπαγγελίαν αὐτοῦ εἰς αὐτὸν καὶ οὐκ ἀπέκρυψεν ἐπὶ πολὺ τὸν ἀγαθὸν δοῦλον αὐτοῦ, ἀλλὰ φωστῆρα τῷ κόσμῳ ἀνέδειξεν. τοῦ γὰρ ἐπισκόπου Αἰδέσσης κοιμηθέντος καὶ πάσης τῆς πόλεως καὶ τῆς περιοίκου ζητούσης αὐτὸν εἰς ποιμένα, ψήφῳ πολλῶν προχειρίζεται ἡγούμενος τοῦ λαοῦ. ἔστι δὲ ἡ Αἴδεσσα μητρόπολις τῆς Μεσοποταμίας.

22. Ἀξιωθεὶς δὲ τῆς ἐπισκοπῆς, λιμὴν θεογνωσίας ἐγένετο, οὐ μόνον Συρίας καὶ Ἀρμε-

3 et 5. Le datif θεραπαινίδες]. On trouve déjà chez Malalas (223,19) la forme ταῖς πλάκαις (cf. Januaris, *Greek Grammar*, § 332); l'existence de θεράπαινα a pu hâter ici l'assimilation. — 6. αἰσθῆτα]. — 14. Αἰδέσης]. Pour Édesse de Macédoine du moins, la forme Αἴδεσσα paraît avoir été admise. Cf. Pape, *Wörterbuch d. griech. Eigennamen.*

20. Rabbulus autem hoc miraculo in fide confirmatus, volens absque ulla distractione divinae vacare contemplationi, quae Senatui erant, ei resignat; uxori, quae eius erant restituit, et filiabus atque ancillis. Acquievit vero uxor viri sui consilio, constructoque monasterio in eo cum filiabus et ancillis Deo toto corde servivit. At Rabbulus servos manu misit, quae rationi consentanea essent subsidia iis largitus; possessiones vero ac vestes divendens, pretium in pauperes erogavit. Atque in eremum secedens eo assidua exercitatione processit, ut non videretur humano amplius corpore circumvestitus, in ieiuniis, vigiliis, precibus perseverans, Domino indesinenter confitens et dolens de praeterita ignorantia.

21. At benignus et misericors Deus, qui solus mala non recordatur, qui dixit[22] : *Glorificantes me glorificabo,* id quoque promissum erga eum complevit, neque diu bonum suum servum abscondit, sed velut luminare mundo ostendit. Nam cum decessisset episcopus Edessenus, universa civitas ac circumiecta regio eum pastorem poposcit. Plurimorum igitur suffragiis deligitur populi princeps. Est autem Edessa metropolis Mesopotamiae.

22. Ordinatus episcopus, portus quidam divinae cognitionis factus est,

22. I Reg., II, 30.

νίας καὶ Περσίδος ἀλλὰ καὶ πάσης τῆς οἰκουμένης. συνέστησεν δὲ ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ὁ κύριος ἐξ ἀρχῆς συριακῆς γλώσσης παιδευτήρια. [ἤγουν τῶν πλησίον πόλεων] ἡγούμενοι γὰρ καὶ
f. 165 r. δυνατοὶ ἐν τῷ βίῳ τοὺς ἑαυτῶν παῖδας ἐν αὐτῇ ἀ*ποστέλλουσι παιδεύεσθαι· ὁ οὖν ἐπίσκοπος Ῥάββουλος ἐλθὼν εἰς τὴν ἀρχὴν ἔσπευδε, συνεργοῦντος τοῦ ἁγίου πνεύματος, πάντας ἑνῶσαι εἰς τὴν ἀληθῆ καὶ βεβαίαν πίστιν, ἀεὶ ἀγωνιζόμενος ἀκόλουθα τῷ διδασκάλῳ πράττειν. καὶ ἀληθῶς ἐπὶ τούτου ἔστιν εἰπεῖν· « Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. » διηγήσομαι δὲ καὶ τοῦτο τὸ ἀγαθὸν ὅπερ διεπράξατο ὁ μακάριος οὗτος, ὠφελήσει γὰρ τοὺς προσέχοντας. τῶν γὰρ χηρῶν καὶ ὀρφανῶν οὐκ ἔλαττον πατρὸς ἐγένετο· τοὺς δὲ ξένους παῖδας τῶν Ἑλλήνων προσκαλούμενος ἀπὸ τῶν παιδευτηρίων δεύτερον τοῦ μηνὸς καὶ συνάγων πρὸς ἑαυτόν, ἐδίδασκεν αὐτοὺς τὸν λόγον τῆς ἀληθείας· καὶ τὴν σφραγίδα τοῦ ἁγίου πνεύματος λαμβάνοντες, οὕτως τὰ μέγιστα ὠφεληθέντες, εἰς τὰς ἑαυτῶν πατρίδας ᾤχοντο· καὶ τοῦ χρόνου προβαίνοντος, εἰς ἀγαθὸν ἔθος ἐλθόντες, καὶ αὐτοὶ τοῖς τέκνοις αὐτῶν μέχρι τοῦ νῦν διαδιδόασιν· οὕτως ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις ἐξέλαμψεν. καὶ τοῦτο ἐποίει οὐκ ἐπὶ δύο καὶ τρία ἔτη ἀλλ' ἐπὶ τριάκοντα. καὶ τὰ μὲν κατορθώματα τούτου καὶ τὰς ἀρετὰς διὰ τῶν ἀγώνων τοῦ διδασκάλου δείξωμεν· οὐκ ἔλαττον γὰρ τούτου ἠγωνίσατο. καὶ μετὰ ἀληθείας λέγω· τοιαῦτα ἦν τὰ ἔργα αὐτοῦ ὡς τῇ τάξει τοῦ προφήτου Ἐλισσαίου ἐξισοῦσθαι. καὶ ὁ μὲν νέος μαθητὴς ἐν τούτοις.

2. ἤγουν τῶν πλησίον πόλεων est sans doute une glose suggérée par le mot ἡγούμενοι dont le sens reste vague. Tout ce passage paraît assez altéré : cf. l. 1 ὁ κύριος ἐξ ἀρχῆς κτλ. — 7. ὀφελήσει.

non solum Syriae, Armeniae, Persidi, sed et toti prope orbi terrarum. Erectae in ea urbe sunt iam olim divino nutu linguae Syriacae scholae. Nam viri principes (scilicet vicinarum civitatum) atque alii locupletes liberos suos eo institutionis gratia ablegant. Sacrum igitur principatum adeptus Rabbulus studuit, cooperante Spiritu sancto, omnes in veram et stabilem fidem adunare, et scilicet quae magister suus, sedulo actitare. Et vere de eo licet illud pronuntiare[23] : *Sufficit discipulo ut sit sicut magister eius.* Exponam vero et aliud Beati huius benefactum, proderit enim legentibus. Viduarum et pupillorum non minus quam pater erat. Exteros Gentilium filios bis in mensem e schola ad se evocabat, eosque verbum veritatis docebat. At suscepto Sancti Spiritus signaculo, eoque pacto maximum consecuti emolumentum, in patriam revertebantur et successu temporis bonis assueti moribus, eosdem liberis suis in hoc usque tempus inserunt. Ita in illis quoque partibus Christi gratia effulsit. Id vero egit non duobus aut tribus, sed totis triginta annis. Et haec illius praeclara facinora ac virtutes propter magistri eius certamina retulimus : nec enim illo minus laboravit. Et vere illud possum asserere eiusmodi fuisse eius acta ut Elisaei prophetae conditionem exaequare videatur[24]. Et haec quidem novus ille discipulus.

23. Matth., x, 25. — 24. IV Reg., II, 9.

23. Ὁ δὲ πατὴρ τῶν λογικῶν προβάτων Ἀλέξανδρος τοῦτον γενναίως ἀποταξάμενον ἰδών, καὶ γνοὺς ὡς δυνατός ἐστιν καὶ ἑτέρους χειραγωγῆσαι πρὸς τὸν θεὸν καὶ πάντας λοιπὸν τοὺς κατὰ καιρὸν τῇ πίστει ἀκολουθοῦντας, ἠγαλλιᾶτο ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, πληροφορηθεὶς ἐν τοῖς ἔργοις αὐτοῖς ὅτι τῷ πιστεύοντι πάντα δυνατὰ καὶ ὅτι ἕτοιμός ἐστιν ὁ δεσπότης θεὸς διδόναι τοῖς τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ αἰτοῦσι. καὶ λοιπὸν ἐσκέπτετο πάλιν τί ἂν αἰτήσηται παρὰ τοῦ εὐσπλάγχνου Χριστοῦ. οἱ δὲ δῆμοι πᾶσαν μηχανὴν ἐκίνουν τοῦ ἔχειν αὐτὸν μεθ' ἑαυτῶν διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν ἀγάπην ἣν εἶχον πρὸς αὐτὸν ὥστε καὶ ποιμένα αὐτὸν ζητεῖν. αὐτὸς δὲ τοῦτο γνούς, ἐβούλετο τῆς πόλεως ἐξελθεῖν λάθρᾳ· καὶ ταῦτα νοήσαντες, οἱ δῆμοι τῆς πόλεως, ἵνα τὸν ἀληθῶς πατέρα μὴ ἀπολέσωσι, φύλακας παρεκατέστησαν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἦσαν τηροῦντες αὐτὸν νυκτὸς καὶ ἡ*μέρας. ὁ δὲ μα- * f. 165 v.
κάριος, μὴ δυνάμενος παρρησίᾳ ἐξελθεῖν, νυκτὸς χαλᾶται διὰ τοῦ τείχους ἐν σπυρίδι διὰ τῶν μαθητῶν, καθὼς ὁ μακάριος Παῦλος, καὶ οὕτως ἐκ τῆς πόλεως ἐξῆλθε.

III

24. Καὶ ἀπελθὼν εἰς τὴν ἔρημον δύο ἡμερῶν ὁδόν, εὗρεν τόπον λῃστρικόν, ἐν ᾧ ἦν τις ἀρχιλῃστὴς ἔχων ὑφ' ἑαυτὸν λοιμοὺς ἄνδρας τριάκοντα, οὓς οὐκ ἐξέφυγεν πόλις ἢ χώρα ἣν

23. At pater ratione praediti gregis Alexander, eum ita praeclare affectum intuens, et intelligens posse eum aliis ad Christum viam commonstrare, reliquos vero pro temporis opportunitate fidei obedire, animo exsultabat, ipsa re expertus, omnia possibilia esse credenti [25] et paratum esse Deum optima largiri eum rogantibus. Ceterum perpendebat quid nunc Christum misericordem oraret. Populus vero omnem movebat lapidem ut eum secum retineret propter immensam qua eum omnes complectebantur caritatem, ut eum quoque pastorem sibi deposcerent. Quod cum ille didicisset, meditabatur clam urbe excedere. Cives autem perspecto eius consilio, ut ne, quem vere patrem agnoverant, eo privarentur, custodes ad portas urbis statuerunt, qui diu noctuque ne ipse profugeret caverent. Cum ergo praereptam sibi egrediendi facultatem videret, nocte in sporta demissus e muro est a discipulis, uti Beatus olim Paulus [26], atque ita urbe excessit.

III

24. In solitudinem bidui itinere progressus incidit in latronum latibula, in quibus dux latronum morabatur, qui triginta sub se habebat viros sceleratos,

25. Marc., IX, 22. — 26. II Cor., XI, 33.

οὐκ ἐμίαναν ἐν τοῖς ἀθεμίτοις ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. Ταῦτα παρὰ πολλῶν ἀκούσας ὁ μακάριος Ἀλέξανδρος, παρεκάλει τὸν θεὸν αἰτῶν τὰς ψυχὰς τῶν πονηρῶν ἐκείνων ἀνθρώπων ὅπως προσενέγκῃ αὐτὰς αὐτῷ. καὶ εἰδὼς ὁ θεὸς τὴν πρόθεσιν αὐτοῦ τὴν ἀγαθήν, παρέσχεν αὐτῷ τὸ αἴτημα αὐτοῦ· συντυχὼν γὰρ τῷ αὐτῷ ἀρχιληστῇ ἐγνώρισεν αὐτῷ τὸν λόγον τῆς πίστεως καὶ κατανυγεὶς ὑπὸ τῶν λόγων τοῦ μακαρίου καὶ εἰλικρινῶς πιστεύσας, ἐδέξατο τὴν χάριν τοῦ ἁγίου βαπτίσματος. μετὰ δὲ τὸ καταξιωθῆναι τῆς χάριτος τοῦ ἁγίου βαπτίσματος καὶ ἀνελθεῖν ἀπὸ τῆς κολυμβήθρας τῆς ἁγίας, λέγει αὐτῷ ὁ μακάριος Ἀλέξανδρος· Ἠτήσω τι προσερχόμενος τῇ ἁγίᾳ κολυμβήθρᾳ; λέγει αὐτῷ· Ναί. πάλιν οὖν ἔφη· Τί ἠτήσω; ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· [Ἠτησά]μην ἵνα παραλάβῃ ὁ κύριος [τὴν ψυ]χήν μου ταχέως. καὶ ἐπιζήσ[ας] μίαν ἑβδομάδα καὶ μετανοῶν ἐφ' οἷς ἔδρασε τῇ ὀγδόῃ ἡμέρᾳ παρέλαβεν αὐτὸν ὁ κύριος.

25. Οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ ὄντες τριάκοντα, τὸ παράδοξον τοῦτο θαῦμα θεασάμενοι, προσῆλθον καὶ αὐτοὶ τῷ μακαρίῳ Ἀλεξάνδρῳ παρακαλοῦντες καὶ αὐτοὶ ἀξιωθῆναι τῆς δωρεᾶς τοῦ Χριστοῦ· καὶ πιστεύσαντες εἰλικρινῶς εἰς τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἔτυχον καὶ αὐτοὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος· καὶ οὕτως θερμῶς προσῆλθον τῇ πίστει, ὡς τὸν ληστρικὸν ἐκεῖνον οἶκον ποιήσαντας μοναστήριον, μένειν ἐν αὐτῷ δουλεύοντας τῷ κυρίῳ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ αὐτῶν, ὡς ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ εὑρεθῆναι αὐτοὺς τιμίους παρὰ τῷ θεῷ· ὁ δὲ μακάριος Ἀλέξανδρος θεασάμενος αὐτοὺς δυνατοὺς ὄντας ἐν τῇ πίστει ὡς δύνασθαι καὶ ἑτέρους οἰκοδομεῖν,

1. ἀθεμήτοις].

quos nec urbs ulla nec regio effugit, quin eorum nefariis flagitiis faedaretur. Haec cum a multis audivisset Alexander, precatus est Deum, obsecrans sibi improborum illorum animas daret, quas ipsi vicissim offerret. Videns Deus optimum eius propositum, annuit postulatis. Nam cum in ducem latronum incidisset, ei fidei mysteria exposuit. Qui eius verbis compunctus, ac sincere credens, gratiam sancti baptismatis suscepit. Cum vero divino eo munere esset dignatus, et primum a sacro lavacro egressus, dicit ei B. Alexander : Petiisti quidpiam cum ad sacrum lavacrum accederes? Omnino, inquit ille. Quid vero petiisti? ait Alexander. Ut, inquit, Deus brevi animam meam suscipiat. Cumque hebdomade una supervixisset, et praeteritorum scelerum vehementer eum poeniteret, octavo die ad Deum migravit.

25. Qui ei adhaerebant viri triginta insolitum hoc prodigium contemplati, et ipsi ad S. Alexandrum accedunt, flagitantes ut et ipsos dono Christi dignaretur : et sincero animo Dominum nostrum Christum confessi, baptismo quoque abluti sunt. Tanto vero tamque inflammato studio fidem complexi sunt, ut illam latrocinii domum in monasterium converterint, atque ibi ea animi contentione virtutem coluerint, ut brevi coram Deo pretiosi inventi sint. B. Alexander, ut eos vidit sufficienter iam in fide perfectos, qui et alios possent instruere, praesidem eis constituit, leges praescripsit, amplius eorum

καταστήσας αὐτοῖς ἡγούμενον καὶ στηρίξας ἐπιπλεῖον ἐν τῇ πίστει, συνταξάμενος αὐτοῖς καὶ ἐπευξάμενος, ἐξῆλθεν εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων.

26. Καὶ ὁδεύσας δύο ἡμέρας, φθάνει εἰς τὸν ποταμὸν Εὐφράτην καὶ διεπέρασε, πνευματικὸς Ἰακώϐ. καὶ εὑρὼν πεπηγότα * ⌈ἐν γῇ⌋ πίθον, τὰς ἡμέρας μὲν ⌈ἐν τοῖ⌋ς ὄρεσι τὰς (* f. 166 r.) εὐχὰς ἐξετέλει, τὰς δὲ νύκτας ἐν αὐτῷ τῷ πίθῳ ἔμενεν. ἐκεῖνος ῥάϐδον ἔχων ἐπέρασεν, εὐξάμενος ἄρτον φαγεῖν καὶ ἱμάτιον περιϐαλέσθαι καὶ ἐποίησεν ἐκεῖ εἴκοσι ἔτη. ταὐτὸν ἐνθυμούμενος ὁ μακάριος Ἀλέξανδρος παρεκάλει τὸν θεὸν ὥστε παρασχεῖν αὐτῷ δεύτερον Ἰακὼϐ ἀναφανῆναι. ὁ δὲ φιλάνθρωπος θεὸς παρέσχεν αὐτῷ ὅπερ ἠτήσατο παρ' αὐτοῦ· καὶ συγκρίνας τὰ παράλληλα, ἐν ἑαυτῷ ἔλεγεν· Ἐκεῖνος ποιμὴν τῶν ἀλόγων προϐάτων ἐγένετο· κἀγὼ σπεύδω γενέσθαι τῶν λογικῶν προϐάτων. Ἐκεῖνος κατὰ ἕϐδομον ἔτος παρὰ τοῦ <Λαϐὰν> λαμϐάνειν νομίμως ἀπῄτει τὸν μισθόν· κἀγὼ κατὰ ἕϐδομον ἔτος τὴν χάριν παρὰ τοῦ δεσπότου μου ἐπισπάσομαι. ἐκεῖνος ἐν εἴκοσι ἔτεσι τῷ ἀνθρώπῳ δουλεύσας τέσσαρας γυναῖκας ἑαυτῷ περιεποιήσατο καὶ συναγωγῶν πατὴρ ἐγένετο· κἀγὼ ἐν εἴκοσι ἔτεσι τῷ δεσπότῃ μου δουλεύων τέσσαρας χοροὺς ἑτερογλώσσους προσοικείωσα αὐτῷ. ἐκεῖνος τὸν ἀδελφὸν φοϐούμενος διὰ ὀκτὼ παρεμϐολῶν τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἐξιλεώσατο· κἀγὼ μετὰ ὀκτὼ

6. ταὐτὸν] cf. Théophyl. Simoc. (De Boor), p. 110, l. 20, ταὐτός *vulg*. Mais peut-être faut-il ταῦτα ἐνθυμούμενος comme plus bas, p. 38, l. 3; cf. l'accent. — 11. παρὰ τοῦ λαμϐάνειν]. J'ajoute Λαϐὰν dont la disparition s'explique grâce à λαμϐάνειν qui suit. — 13. [ἐθνῶν] ajouté de seconde main après συναγωγῶν.

animos confirmavit, et bene precatus iter antea susceptum prosecutus est, gaudio exsultans.

26. Bidui itinere ad Euphratem pervenit, eumque traiecit spiritualis Iacob. Hic cum fixum dolium reperisset, interdiu quidem preces in montibus peragebat, nocte autem in eo dolio morabatur. Ille virgam gestans idem flumen transmisit, orans panem quo vesceretur, quaque operiretur vestem sibi tribui[27], atque isthic viginti annis habitavit. Quae cum memoria repeteret B. Alexander, Deum obtestatus est, ut sese alterum veluti Iacob efficeret. Annuit benignissimus Deus. Ergo suam illiusque sortem conferens, ita cum animo suo loquebatur : Ille pastor erat ratione carentium ovium, ego rationalium fieri cupio : ille post septimum annum a Laban legitimam mercedem accipere poposcit[28]; ego post annos septem a Domino meo gratiam consequar : ille viginti per annos homini servivit, quatuor sibi uxores comparavit, ex iisque prolem suscepit; ego annis viginti Domino meo serviens, quatuor diversarum linguarum choros illi congregavi : ille fratrem metuens, octo gregibus ordinatis eique obviam missis, vitam servavit[29]; ego per octo choros Deo hymnos concinentium, salutem suscipio : ille duodecim filios carnales habuit; ego duo-

27. Gen., XXVIII, 20. — 28. Gen., XXIX, 21. — 29. Gen., XXXII, 14-20.

χορῶν ὑμνούντων τὸν θεὸν τὴν σωτηρίαν μου προσδέχομαι. ἐκεῖνος δώδεκα υἱοὺς ἔσχεν σαρκικούς· κἀγὼ ἔχω δώδεκα ἀναγνώσεις ἐκ τῶν θείων γραφῶν.

27. Ταῦτα ἐνθυμούμενος διάγων ἐν τῷ πίθῳ κατὰ μέρος ἐν εἴκοσι ἔτεσι, συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ἄνδρες τετρακόσιοι σπεύδοντες διὰ τῆς καλῆς αὐτοῦ καὶ ἀμέμπτου πολιτείας καὶ αὐτοὶ προσοικειωθῆναι τῷ Χριστῷ, πεπεισμένοι δι' αὐτοῦ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν καταξιοῦσθαι. ἦσαν δὲ οἱ πάντες γλῶσσαι τέσσαρες· Ῥωμαῖοι, Ἕλληνες, Σύροι, Αἰγύπτιοι· τούτους χωρίζει εἰς ὀκτὼ χοροὺς ᾄδοντας καὶ ψάλλοντας προθύμως καὶ συνετῶς τῷ θεῷ, καταστήσας καὶ τὸ μοναστήριον. τὸν δὲ τύπον καὶ τὴν ἀκολουθίαν εἰς δέκα καὶ δύο διεκόσμησε κατὰ τὴν προσευχὴν αὐτοῦ ἣν προσεύξατο ὢν ἐν τῷ πίθῳ. ἔξεστι δὲ καὶ ἐν τούτῳ θαυμάσαι τὴν πίστιν τοῦ γενναίου ἀθλητοῦ, ὅτι τοσούτων ἀδελφῶν πρόνοιαν ποιούμενος, οὐδενὸς τῶν ἐπιτηδείων πρὸς τὰς χρείας ἐφρόντιζεν, ἀλλὰ κατὰ τὸ ἅγιον εὐαγγέλιον τὸ τῆς ἡμέρας μόνον καὶ πᾶν τὸ περισσεῦον τοῖς πτωχοῖς διεδίδοτο. ἦσαν δὲ καὶ μονο-
* f. 166 v. χίτωνες, καὶ ἐν τούτοις πᾶσιν, ηὐφραίνοντο ἐπὶ τοῖς λόγοις τοῦ θεοῦ, τρεφόμενοι * τῇ τῶν μελλόντων ἐλπίδι.

28. Προσεῖχεν δὲ ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἀλέξανδρος ἀκριβῶς τοῖς γεγραμμένοις ἐν ταῖς θεοπνεύστοις γραφαῖς καὶ ἐφιλονείκει ὅπως μὴ ἐκ τῶν ἐντολῶν τοῦ θεοῦ μία κεραία παρέλθῃ αὐτόν, ἀλλὰ πάντων τῶν μεγάλων ἀνδρῶν τῶν ἀναγεγραμμένων μιμητὴς γένηται. καὶ πρῶτον μὲν ἐν τῷ κανόνι τῆς πνευματικῆς διαγωγῆς τὸν τύπον τῶν ἀποστόλων λαμβάνει

decim ex divinis Scripturis lectiones. Haec meditabatur, per intervalla in illo ante scripto dolio degens.

27. Convenerunt autem ad eum viginti annorum spatio viri quadringenti, contendentes praeclara et inculpata eius institutione in familiam Christi adscisci, inducti ab eo ut dignos sese praestarent regno caelorum. Erant hi quatuor linguis distincti, videlicet Latini, Graeci, Syri, Aegypti. Hos in octo choros partitur, ut alacriter et sapienter canerent et psallerent Deo laudes, constructo ordinatoque monasterio. Ritum vero et officia duodenis ordinibus descripsit, iuxta eam precationem quam auspicatus erat in dolio. Licet vero etiam in hoc fidem admirari generosi athletae, quod cum tot fratrum curam gereret, nulla omnino earum rerum quae ad quotidianos usus accommodatae sunt, sollicitudine angebatur, sed iuxta Evangelium [30] solum quae in diem necessaria erant procurabat : quod supererat, id omne pauperibus largiebatur. Habebant vero cuncti singulas tunicas, atque in his omnibus singularem percipiebant ex divinis sermonibus voluptatem, et futurorum spe nutriebantur.

28. Attendebat autem servus Dei Alexander iis quae in traditis divinitus voluminibus descripta sunt, ita accurate et sedulo, ut ne unus quidem eum apex praeteriret, sed fieret omnium magnorum virorum, quorum tradita litteris gesta, imitator. Et primum in regula sanctae institutionis, ritum

30. Matth., VI, 34.

καὶ ἐπετέλει τρίτην, ἕκτην, ἐννάτην, καὶ ἅπαξ τὴν νύκτα. πάλιν οὖν ἐφρόντιζεν τί αἰτήσεται παρὰ τοῦ θεοῦ· καὶ ὁρᾷ ὅτι ὁ δεσπότης θεὸς πανταχοῦ τὸν ἕβδομον ἀριθμὸν ἀνακηρύττει καθὼς λέγει· « Ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ᾔνεσά σε. » καὶ ἐσπούδαζεν καὶ τοῦτο κατορθῶσαι ὅπερ καὶ ἐποίησεν καὶ ἐπετέλει τὰς εὐχὰς ἑπτάκις τῆς ἡμέρας καὶ ἑπτάκις τῆς νυκτός.

29. Ἑπταετῆ δὲ χρόνον ποιήσας ἐν τούτοις, ἐπεζήτει πάλιν τί ἕτερον αἰτήσεται. καὶ εὑρίσκει τὸν προφήτην λέγοντα· « Καὶ ἐν τῷ νόμῳ κυρίου μελετήσει ἡμέρας καὶ νυκτός. » καὶ ἐνεθυμεῖτο καθ' ἑαυτὸν λέγων· Καὶ πῶς δυνατὸν τοῦτο γενέσθαι; καὶ πάλιν ἐλογίζετο καὶ ἔλεγεν· Πάντως, εἰ μὴ ἦν δυνατόν, οὐκ ἂν τὸ ἅγιον πνεῦμα διὰ τοῦ προφήτου ἐκέλευσεν ἡμῖν. καὶ βουλόμενος τοῦτο αἰτῆσαι οὐκ ἐτόλμα, ἐννοῶν ὑπὲρ ἄνθρωπον εἶναι τὸ αἴτημα· ἐγίνωσκε δὲ πάλιν ὅτι ὁ Χριστὸς καθ' ἑκάστην προτρέπεται ἡμᾶς λέγων· « αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν, κρούετε καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν » καὶ « ὅτι πᾶς ὁ αἰτῶν λαμβάνει καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. » καὶ πάλιν· « τῷ πιστεύοντι πάντα δυνατά. » ἐννοῶν δὲ ἐν ἑαυτῷ ἔλεγεν· Εἰ ὁ δεσπότης ἡμῶν ὡς φιλάνθρωπος θεὸς προτρέπεται ἡμᾶς αἰτεῖν παρ' αὐτοῦ πάντα τὰ ἀγαθά, τί ἡμεῖς διὰ τὴν ἀργίαν ἡμῶν ῥαθυμῶμεν ζητεῖν; καὶ ἐποίησεν τρία ἔτη, νηστείαις καὶ εὐχαῖς σχολάζων καὶ παρακαλῶν τὸν θεὸν νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἵνα καὶ τοῦτο ἐπιτελεσθῇ δι' αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, διὰ τὸ εἶναι ἔργον τῶν οὐρανίων δυνάμεων. ὁ δὲ εὔσπλαγχνος καὶ φιλάνθρωπος θεός, εἰδὼς τοῦ ἀγαθοῦ αὐτοῦ δούλου τὴν ἀγάπην καὶ προθυμίαν καὶ

7. ἐνεθυμεῖτω].

Apostolicum suscipit, statuitque Tertiam, Sextam[31], Nonam[32], et simul Nocturnum. Deinde vero expendit, quid Deum rogaturus esset, et reperit ubique septimum numerum praedicari, quemadmodum dicitur, *Septies in die laudem dixi tibi*[33]; et illud statuit exsequi : quod et perfecit, septies interdiu, ac noctu septies concipiens preces.

29. Septennio hunc secutus tenorem, inquisivit iterum quid aliud rogaturus esset; et reperit dictum a Propheta : *Et in lege Domini meditabitur die ac nocte*[34]. Quaerebat ergo secum, qui fieri id posset atque ita ratiocinabatur : Equidem si id fieri non posset, sanctus Spiritus per Prophetam id minime nobis praescripsisset. Et volens rem tantam petere a Deo, non audebat, ratus esse eam humanis altiorem viribus. Tunc illius subit animo, Christum quotidie nos ita hortari : *Petite, et dabitur vobis; pulsate, et aperietur*[35] et : *Omnis qui petit accipit; et pulsanti aperietur*[36], et rursus : *Omnia possibilia sunt credenti*[37]. Haec secum animo revolvens, ait : Si Dominus noster, ut est benignissimus, hortatur nos ut a se bona omnia postulemus; quid nos propter inertiam nostram negligimus petere : Et triennio integro perseveravit, ieiuniis et orationibus vacans, et obsecrans Deum die ac nocte, ut quod caelestium virtutum est opus, ab ipso perfici posset in terra. At benignus et misericors Deus cernens boni servi sui caritatem, et desiderium, ac studium inflammatum, hoc quoque illi concessit, clare illi apparens, et dicens : Statue petitionem tuam, et stabi-

31. Acta, x, 9. — 32. Acta, iii, 1. — 33. Psal. cxviii, 164. — 34. Psal. i, 2. — 35. Matth., vii, 7. — 36. Matth., vii, 8. — 37. Marc., ix, 22.

τὸν ζῆλον τὸν διάπυρον, παρέσχεν αὐτῷ καὶ τοῦτο ἀποκαλυφθεὶς αὐτῷ φανερῶς καὶ * f. 167 r. εἰπών· Στῆσον τὸ αἴτημά σου καὶ σταθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς ἕως τῆς συν*τελείας τοῦ αἰῶνος κατὰ τὸν λόγον σου. καὶ τοῦτο αὐτὸς ἡμῖν ὡμολόγησεν ὡς ἐκ προσώπου ἑτέρου, καθὼς ἐποίησεν ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος, πρόσωπον ἑτέρου ἀναλαβὼν καὶ διηγησάμενος τὴν ὀπτασίαν, οὕτως καὶ ὁ μαθητὴς τοῦ ἀποστόλου Ἀλέξανδρος ἐποίησεν.

30. Τοῦ οὖν μυστηρίου τούτου ἀποκαλυφθέντος αὐτῷ, ἐζήτει κανόνα τὸν δυνάμενον τὸ ἔργον τοῦτο τελειῶσαι· καὶ ἰδὼν τῆς φύσεως τὴν ἀσθένειαν διηπόρει. πᾶσαν γὰρ τὴν παλαιὰν καὶ καινὴν γραφὴν ἐξερευνήσας καὶ πάντας τοὺς κατὰ καιρὸν γεναμένους μεγάλους ἄνδρας ἀναθεωρήσας, οὐχ ηὕρισκε τοῦτο τὸ παράδοξόν τινα κατορθώσαντα ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα αὐτὸν μιμησάμενος πληρώσῃ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ τὴν ἀγαθὴν εἰς σωτηρίαν πολλῶν ψυχῶν. λαμβάνει οὖν διδάσκαλον τὸν ποιητὴν τῶν ὅλων καὶ καθὼς αὐτὸς τὰς ὁροθεσίας ἐν τῇ κτίσει διετυπώσατο, οὕτως καὶ αὐτὸς τὸν βίον ἐσχεδίασεν εἰπών· Ὁ Χριστός μου εἴκοσι καὶ τέσσαρας ὥρας τῆς νυκτὸς καὶ τῆς ἡμέρας ἐν τῇ κτίσει ἀνέδειξεν, καὶ ἡμεῖς οὖν διὰ εἰκοσιτεσσάρων ὑπηρεσιῶν τὸν δρόμον τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς διατελέσωμεν, ὑμνοῦντες τὸν θεόν. ὁ σωτὴρ ἡμῶν παρακελεύεται ἀφιέναι τοῖς συνδούλοις ἡμῶν τὰς εἰς ἀλλήλους ἁμαρτίας ἑβδομηκοντάκις ἑπτά· καὶ ἡμεῖς οὖν ὑπὲρ τούτων, ἑβδομήκοντα ἑπτὰ γονυκλισίας ποιοῦντες, τὰς δεήσεις ἀναπέμψωμεν τῷ ἀγαθῷ θεῷ. ὁ δεσπότης μου τὴν

14. ὑπηρετῶν] cf. 41,4. — 14. διατελέσομεν] cf. l. 17 et 41,2. — 17. γονυκλησίας].

lietur in terra, usque ad consummationem seculi, iuxta verbum tuum. Et hoc ipse nobis veluti ex alterius persona confessus est. Nam quemadmodum olim beatus apostolus Paulus [38], alterius assumpta persona revelationem sibi factam enarravit, ita et apostoli imitator Alexander.

30. Cum igitur hoc illi patefactum esset mysterium, regulam quaerebat iuxta quam id perfici opus posset : et perspecta naturae imbecillitate, haerebat anceps animi. Omnem enim veterem ac novam perscrutatus Scripturam, et, quotquot omni aetate extiterunt, viros magnos contemplatus, neminem reperit, qui mirabile hoc opus in terris exacte peregisset, cuius imitatione suum expleret sanctum desiderium ad multarum salutem animarum. Magistrum igitur sibi legit architectum universorum : et quemadmodum hic in prima mundi creatione quosdam terminos limitesque praefixit, ita et vitam ipse ordinat, dicens : Deus in prima rerum conditione horis quatuor et viginti diem ac noctem definivit : nos igitur quatuor et viginti ministeriis cursum diei ac noctis perficiemus, Deo hymnos accinentes. Salvator noster iubet nos conservis nostris mutuas offensas septuagies septies condonare [39] : et nos cum totidem genuflexionibus mittamus ad Deum preces. Dominus meus diem et noctem augeri

38. II Cor., XII, 2. — 39. Matth., XVIII, 22.

ἡμέραν καὶ τὴν νύκτα αὔξειν εὐτάκτως ἐποίησεν· καὶ ἡμεῖς οὖν τοιαύτῃ καταστάσει ἀδιαλείπτως ὕμνους αὐτῷ προσενέγκωμεν. τὸν σωτῆρά μου οἱ ἄγγελοι καὶ ἐπὶ γῆς ἐδόξασαν· καὶ ἡμεῖς οὖν σὺν τοῖς ἀγγέλοις δοξάσωμεν. καὶ ἐποίει, πάσης ἀκολουθίας ἐπιτελουμένης, τῶν τε ἀναγνώσεων σωζομένων, καὶ τῶν ὑπηρεσιῶν γινομένων, σὺν τούτοις καὶ τὴν ὑμνολογίαν τῶν ἁγίων ἀγγέλων νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἑβδομηκοντάκις ἑπτὰ ἥτις ἐστίν· « Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. »

31. Ταῦτα οὖν τὰ κατορθώματα ἐν ὀνόματι πατρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ἐκτελέσας, ἐξερευνᾷ πάλιν τί αἰτήσεται παρὰ τοῦ θεοῦ· καὶ εὑρίσκει ἐν τῷ εὐαγγελίῳ ὅτι ἐκ τῶν μαθητῶν ἀνεδείχθησαν εὐαγγελιζόμενοι τὴν * βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ * f. 167 v.
Χριστοῦ τὸν ἀριθμὸν ἑβδομήκοντα. καὶ δέεται τοῦ θεοῦ ὥστε ἀναδειχθῆναι τῶν μαθητῶν αὐτοῦ τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν ζηλωτὰς τῆς πίστεως δυναμένους εὐαγγελίσασθαι τοῖς ἔθνεσι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. καὶ ἔδωκεν αὐτῷ καὶ τοῦτο ὁ θεός, καὶ ἀνέδειξεν, κατὰ τὴν δέησιν τοῦ ὁσίου, ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δυνατοὺς ἐν τῇ πίστει τὸν ἀριθμὸν ἑβδομήκοντα. διηγήσομαι μετὰ ἀληθείας ὡς γέγονε τὸ πρᾶγμα· τῶν γὰρ ὀκτὼ ταγμάτων ἐν τελείᾳ πίστει κεκοσμημένων, καὶ ἐν πολλῷ χρόνῳ ἐν χαρᾷ καὶ εὐφροσύνῃ καρδίας τὰς εὐχὰς καὶ τοὺς ὕμνους τῷ θεῷ ἀναπεμπόντων, ἐλογίσατο ἑαυτῷ λέγων· Μήποτε ἐν τῇ ἀμεριμνίᾳ ταύτῃ τῇ πολλῇ ἡ ῥαθυμία παρεισέλθῃ. καὶ πάλιν ἐπισπᾶται ἑαυτῷ θλῖψιν σωματικὴν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ. καὶ προσκαλεῖται κατ' ὄνομα γενναίους στρατιώτας Χριστοῦ τὸν ἀριθμὸν ἑκατὸν πεντήκοντα,

17. εἰωθώς.

ordinate constituit : et nos tali constitutione hymnos indesinenter illi offeramus. Salvatorem meum in terra angeli glorificaverunt[40] : et nos cum angelis glorificemus. Et iussit omni divini officii acoluthia absoluta, lectionibus servatis, ministeriis peractis, cum illis hymnologiam sanctorum Angelorum nocte ac die septuagies septies decantari, ea est autem : *Gloria in altissimis Deo, et in terra pax, in hominibus bona voluntas*[41].

31. Haec cum egregia instituta in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti sanxisset, denuo scrutatur quid Deum rogaturus esset; et reperit in Evangelio, ex omni discipulorum numero delectos esse septuaginta, qui regnum Dei nostri evangelizarent[42]. Deum precatur ut et e suis pari numero deligat, fidei zelo inflammatos, qui valeant Gentilibus Verbum Dei praedicare. Et hoc quoque ei Deus concessit, atque ex omni turba discipulorum eius, uti ille postularat, septuaginta fide potentes designavit. Narrabo rem, uti gesta est, ex fide. Cum octo essent ordines perfecta fide exculti, quique longo tempore cum gaudio ac iubilo cordis ad Deum preces et hymnos fundebant; ita secum ratiocinabatur Sanctus : « Ne quando in hac tanta curarum vacuitate negligentia aliqua surrepat. » Rursumque carnalem, ut solebat, castigationem sibi iniungit; ac simul centum quinquaginta nominatim

40. Luc., II, 13. — 41. Luc., II, 14. — 42. Luc., X, 1.

ἔχοντας ἀληθῶς τὸν θώρακα τῆς πίστεως καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ἀδελφοί, πειράσωμεν ἑαυτοὺς εἴ ἐσμεν ἐν τῇ πίστει τέλειοι καὶ διοδεύσωμεν τὴν ἔρημον ἐκείνην τὴν φοβερὰν τὴν τῶν ἀπίστων καὶ ⌈δεί⌋ξωμεν διὰ τῶν ἔργων ὅτι ἐν ⌈ὅλῃ⌋ καρδίᾳ ἐπιστεύσαμεν τῷ θε⌈ῷ⌋ καὶ μὴ λόγῳ μόνον. ἐβούλετο γὰρ πρῶτον εἰς τὴν Αἴγυπτον ἀπελθεῖν καὶ κατηχῆσαι τοὺς ἀπίστους τοὺς ἐκεῖσε, τοὺς πεποιθότας ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῶν καὶ ἐκωλύθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος. οἱ δὲ ἀληθῶς μαθηταὶ αὐτοῦ, τὴν βουλὴν ταύτην ἀκούσαντες, συνέθεντο ἀπερισπάστως ἀκολουθεῖν αὐτῷ. ὁ δὲ μακάριος Ἀλέξανδρος παντελῶς ἐβούλετο τοῦ τόπου ἀναχωρῆσαι καὶ τοῦτο οὐκ ἐγνώρισέ τινι, ἀλλὰ φησί· Τοὺς ἐν ταῖς ἐρήμοις ἀδελφοὺς ἐπισκέψασθαι ἀπελεύσομαι. καὶ καθίσταται ἡγούμενον τῇ ἀδελφότητι ἄνδρα πρᾶόν τινα καὶ ἡσύχιον καὶ ἅγιον τοῦ θεοῦ, ὀνόματι Τρόφιμον. καὶ παραινέσας τοῖς πᾶσι κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτοῦ, συνταξάμενος αὐτοῖς καὶ εὐχὴν ποιήσας ἐξῆλθεν.

32. Καὶ περάσας πάλιν τὸν ποταμὸν Εὐφράτην, ὁ μακάριος Ἀλέξανδρος μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὧν ἐξελέξατο, ἐπὶ τὴν περσικὴν ἔρημον ἀπῄεισαν, οὐδὲν ὅλως ἐπιφερόμενοι τῶν ἐπιτηδείων πλὴν τῶν μεμβράνων ἐν οἷς εἶχον τὰς ἁγίας γραφάς· μονοχίτωνες δὲ
* f. 168 r. ἦσαν διάγοντες ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ ἐπι*⌈τελ⌋οῦντες νυκτὸς καὶ ἡμέρας ⌈τὸν⌋ κανόνα τῆς ὑμνωδίας ἀδιάλειπτον. συνέβη δὲ κατ' ἐκεῖνον ⌈τ⌋ὸν καιρὸν, διὰ τὸ δοκιμωτέρους ⌈τοὺς⌋ αὐτοὺς φανῆναι, εἰς τὰς χρείας τῆς σαρκὸς πειρασθῆναι αὐτούς· καὶ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἦσαν ἐσθίοντες ἀκρόδρυα μόνον καὶ αὐτοῖς στοιχοῦντες. κατελάλησαν δὲ κατὰ τοῦ μακαρίου τὸν

1. Cf. Stephanus au mot σωτήριος. — 10. καθιστᾶ].

accersit, generosos Christi pugiles, vere lorica fidei tectos, et galea salutis, et gladio sancti Spiritus armatos, itaque illos affatur : Fratres, probemus nos ipsos, num simus fide perfecti, et peragremus solitudinem hanc horrendam Gentilium, ostendamusque operibus, non solum verbo, quod ex corde crediderimus Deo. Volebat igitur primum in Aegyptum proficisci, et Gentiles isthic, qui a se fabrefacta idola venerabantur catechesi instruere; et impediebat eum Spiritus Sanctus. Illi autem eius vere discipuli, audito hoc consilio, constituerunt incessanter eum sequi. Beatus vero Alexander omnino cupiebat ex eo loco migrare, neque hoc ulli indicavit. At simulans se fratres, qui in eremo essent, visitare velle, monasterio virum quietum et sanctum Dei praeficit, Trophimum nomine, et cum omnes pro more esset adhortatus valedixissetque eis, facta oratione, discessit.

32. Transmittit rursus cum discipulis quos delegerat Euphratem Alexander : inde in Persicam solitudinem abeunt, nihil omnino secum rerum necessariorum deferentes, praeter descriptas in membranis sacras litteras. Unica induti tunica versabantur in inculta solitudine, assidue die ac nocte canonem sacrae hymnodiae exsequentes. Contigit deinde, ut magis eorum virtus probaretur, eos corporis necessitatibus tentari : nam multis diebus solis arborum

ἀριθμὸν τριάκοντα καὶ ἔλεγον αὐτῷ καθάπερ ἐπὶ τοῦ Μωϋσέως· Ἐξήγαγες ἡμᾶς εἰς τὴν ἔρημον ταύτην ἀποκτεῖναι ἐν λιμῷ; καὶ ἐβούλοντο λαθρα εἰς τὸ μοναστήριον ἀναλῦσαι. τὴν δὲ βουλὴν ταύτην καθ' ἑαυτοὺς ἦσαν σκεψάμενοι· ὁ οὖν μακάριος ἔγνω τῷ πνεύματι τὴν βουλὴν αὐτῶν. οὐδὲν γὰρ ἦν ὃ ἐλάνθανεν αὐτόν, ἐπειδὴ ἦν ἀληθῶς δεύτερος Μωσῆς, πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. συγκαλεσάμενος δὲ αὐτοὺς καὶ ἐλέγξας ὡς ἀπίστους καὶ ἐπιτιμήσας αὐτούς, ἀπέλυσεν αὐτοὺς ἀπελθεῖν ἐν τῷ μοναστηρίῳ ὅθεν καὶ ἐξῆλθεν, εἰπὼν αὐτοῖς μεγάλῃ τῇ φωνῇ· Πιστεύσατέ μοι, ἀδελφοί, ὅτι σήμερον ἐπισκέπτεται ἡμᾶς ὁ κύριος καὶ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν ἐλέγχει.

33. Καὶ μικρὸν διάστημα ἀπελθόντων αὐτῶν, ἀπέστειλεν ὁ θεὸς κατὰ τὸν λόγον τοῦ ἁγίου τριβούνους Ῥωμαίους καὶ στρατιώτας, φέροντας αὐτοῖς τὰ ἀγαθὰ παρὰ τοῦ θεοῦ. καὶ παρεκάλουν αὐτοὺς ὥστε εἰς τοὺς καστέλλους αὐτῶν ἀπελθόντας, εὐλογῆσαι αὐτούς. κάστελλοι γάρ εἰσιν μεταξὺ τῶν Ῥωμαίων καὶ τῶν Περσῶν τὰ ἀντέχοντα τοὺς βαρβάρους, ἀπὸ δέκα καὶ εἴκοσι σημείων ὄντα ἀπ' ἀλλήλων. οἱ δὲ λειποτακτήσαντες ἀδελφοί, τοὺς ἐλθόντας μακρόθεν θεασάμενοι καὶ ἐννοοῦντες ὅτι καθὼς εἶπεν ὁ ὅσιος πατὴρ ἐγένετο ἐστηρίχθησαν ἐν τῇ πίστει. καί τινες ἐξ αὐτῶν προσπεσόντες καὶ μεταμεληθέντες ἡνώθησαν τῇ ἀδελφότητι. οἱ δὲ ἄλλοι οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες, ἀπῆλθον εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔρημον κἀκεῖ ᾤκησαν

1. Μωϋσέως : un peu plus loin, l. 4, Μωσῆς. — 10. πάντα ajouté de seconde main devant τὰ ἀγαθά. — 11. καστέλους].

baccis victitabant, itaque incedebant. Oblocuti autem sunt viro sancto triginta ex iis, cumque ita affati, ut olim illi S. Moysen[43] : Eduxisti nos in hanc solitudinem ut fame enecares. Et cupiebant clam ad monasterium reverti; idque inter sese agitabant consilium. At viro sancto divinitus id patefactum est; ut nihil eum celabat Deus, cum vere, ut alter Moyses, esset fidelis in omni domo eius. Convocat igitur eos et ut incredulos increpat, verbisque castigatos dimittit, ut ad monasterium unde discesserant revertantur, magna voce inclamans : Credite mihi fratres, hodie visitabit nos Deus et vestram incredulitatem arguet.

33. Cumque haud longo spatio recessissent, misit Deus, ut praedixerat Sanctus, tribunos Romanos et milites, qui commeatus iis attulerunt, rogaruntque ut ad ipsorum castella diverterent iisque benedicerent. Sunt enim ad confinia Romanorum ac Persarum castella, barbaris opposita, decem ac viginti invicem distantia milliaribus. At fratres qui stationem suam reliquerant, hos eminus adventantes conspicati, ac vere rati evenisse quod vir sanctus praedixerat, confirmati sunt in fide, et quidam eorum poenitentia ducti ac humi procumbentes fratribus coniuncti sunt : alii vero qui cum eo erant abierunt in interiorem solitudinem et isthic usque ad mortem permanserunt. Beatus

43. Exod., XVI, 3.

ἕως θανάτου. ὁ δὲ μακάριος Ἀλέξανδρος, κελευσθεὶς ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος συνελθεῖν αὐτοῖς, καθὼς καὶ ἐπὶ ἁγίου ἀποστόλου Πέτρου ἐγένετο, ἀδιστάκτως ἠκολούθησεν αὐτοῖς· καὶ διελθὼν διὰ παντὸς τοῦ λιμίτου πάντας ἐστήριξεν ἐν τῇ πίστει. καὶ τοὺς πτωχοὺς διέτρεφεν ὡς πατὴρ καὶ τοὺς πλουσίους ἐδίδασκεν ἀγαθοποιεῖν· οὕτως δὲ κατενύγησαν ὑπὸ τῶν λόγων αὐτοῦ, ὥστε τὰ δικαιώματα αὐτῶν τὰ κατὰ τῶν χρεοφειλετῶν φέρειν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ κατακαίειν.

* f. 168 v. 34. Ἀνέστησαν δέ τινες λοιμοὶ κομῶντες πλούτῳ, ἐσκοτισμένοι * τῇ διανοίᾳ καὶ ἔλεγον αὐτῷ· Εἰσῆλθες πρὸς ἡμᾶς πτωχεῦσαι ἡμᾶς; τούτους δὲ ἀχαριστήσαντας ἐπὶ ταῖς δωρεαῖς τοῦ θεοῦ ὁ μακάριος κατηράσατο, καὶ εἰς τὸ κάστρον ἐκεῖνο δι' αὐτοὺς οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ ἔτη τρία. καὶ μετὰ ταῦτα, τὴν αἰτίαν τῆς ὀργῆς μαθόντες, οἱ πάντες συνῆλθον ὁμοθυμαδὸν τοὺς αἰτίους ἐκ τοῦ κάστρου ἐκριζῶσαι· ἐκείνων δὲ φοβηθέντων καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καταφυγόντων καὶ μετὰ δακρύων ἀπολογουμένων ὑπὲρ τοῦ ἁμαρτήματος, ἰδόντες οἱ λοιποὶ ὄχλοι καὶ φοβηθέντες μὴ τὰ αὐτὰ πάθωσιν, προσῆλθον τοῖς ἐπισκόποις τῶν Ῥωμαίων, ἵνα πρεσβεύσωνται πρὸς αὐτῶν διὰ γραμμάτων πρὸς τὸν μακάριον Ἀλέξανδρον, ἐπειδὴ ἤκουσαν ἐν Ἀντιοχείᾳ αὐτὸν παραγεγονέναι. ἐμπόνως οὖν περὶ τούτου ἐφρόντιζον, νομίζοντες ὅτι ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀπέρχεται ἐντυχεῖν κατ' αὐτῶν τῷ στρατηλάτῃ. οἱ δὲ ἐπίσκοποι, τοῦτο ἀκούσαντες, ἐσπούδασαν διὰ γραμμάτων παρακαλέσαι τὸν μακάριον ἵνα ὑπὲρ τοῦ κάστρου

2. τοῦ a été ajouté de seconde main devant ἁγίου. — 4. πλησίους], corrigé de seconde main en πλουσίους qui semble exigé par le contexte. — 5. χρειοφιλετῶν]. — 15. ἐνπόνως].

vero Alexander iussus a Spiritu sancto, quemadmodum et olim beato apostolo Petro accidit[44], cum militibus illis ire, continuo eos sequitur, et totum obiens limitem, omnes in fide confirmabat, pauperes nutriens ut pater, divites vero ut egentibus benefacerent, adhortans. Tantus autem eius verbis factus est motus animorum, ut multi tabulas ac lites adversus creditores instructas, coram eo prolatas comburerent.

34. Consurrexerunt autem quidam viri scelerati divitiis affluentes, et diabolicis tenebris involuti, et dixerunt : Accessisti huc, ut nos depauperares ? Hos vero divinis beneficiis ingratos exsecratus est Sanctus atque in eorum castro tres ipsos annos omnino non pluit. Postea vero intellecta plagae hujus causa, unanimes concurrerunt ut eius rei auctores e castro exterminarent. Qui terrore perculsi ad ecclesiam confugerunt, et profusis lacrimis noxam diluerunt : ceteri vero metuentes ne et ipsi paria paterentur, Romanos episcopos adiere, ut cum litteris legatos mitterent ad B. Alexandrum, quem audierant Antiochiae esse. Huius igitur rei diligentem curam gessere, arbitrati eum Antiochiam abiisse ut magistrum militum contra ipsos interpellaret. Episcopi eo audito, Sanctum continuo per litteras obsecrarunt, ut pro castro apud Deum intercederet, atque incolarum misereretur. Ut litteras legit vir

44. Acta, x, 20.

παρακαλέσῃ τὸν θεὸν καὶ ἐλεήσῃ τοὺς κατοικοῦντας ἐν αὐτῷ. ὁ δὲ ἅγιος, τὰ γράμματα δεξάμενος, μαθὼν ἐξ αὐτῶν τὴν ὀδύνην τοῦ λαοῦ, ἔκλαυσε πικρῶς ἐνώπιον κυρίου λέγων· Τίς εἰμι ἐγώ, κύριέ μου, ὅτι οὕτως ἤκουσάς μου καὶ ἐκάκωσας τὸν ἀναίτιον λαόν; εὐχαριστῶ σοι, δέσποτα, πάντοτε ὅτι εἰσήκουσας ἐμοῦ τοῦ ἁμαρτωλοῦ. καὶ νῦν παρακαλῶ τὴν εὐσπλαγχνίαν σου, ἵνα ἐλεήσῃς τοὺς πτωχούς, καὶ ἀποδώσῃς αὐτοῖς καὶ τῶν τριῶν ἐτῶν τῆς ἀφορίας τοὺς καρπούς, καὶ γνωρίσῃς μοι ὅτι σός εἰμι θεράπων. ταῦτα δὲ αὐτοῦ εὐξαμένου καὶ πιστεύσαντος ἀδιστάκτως ὅτι ποιήσει ὁ θεὸς κατὰ τὴν αἴτησιν αὐτοῦ, ἀπέλυσεν τοὺς ἀνθρώπους εἰπών· Ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πορεύεσθε, ἀδελφοί. γέγονε δέ, κατὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, εὐθηνία εἰς τὸ κάστρον ἐκεῖνο εἰς τὸ τέταρτον ἔτος οἵα οὐ γέγονέ ποτε. ἦλθε δὲ καὶ ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μετὰ ταῦτα εἰς τοὺς λοιποὺς ἐκείνους ἄνδρας. καὶ ἄφνω ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἀπέθανον τὰ τέκνα αὐτῶν, καὶ τὰ κτήνη αὐτῶν ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἡρπάγησαν, καὶ οἱ οἶκοι αὐτῶν ὑπὸ τῶν ληστῶν ἐπορθήθησαν ὡς πληροφορηθῆναι πάντας ὅτι διὰ τὴν ἀγανάκτησιν τοῦ ἁγίου συνέβη αὐτοῖς ταῦτα.

35. Ὁ δὲ μακάριος παρελθὼν πᾶ*σαν τὴν ἔρημον μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἀδιαλείπτως ψαλ- * f. 169 r.
λόντων ἦλθον εἰς τὴν πόλιν Σολομῶντος τὴν ὀνομαζομένην εἰς τὴν βίβλον τῶν βασιλειῶν, ἣν ἔκτισεν εἰς τὴν ἔρημον, τὴν λεγομένην Πάλμυραν. οἱ δὲ πολῖται, τὸ πλῆθος τῶν ἀδελφῶν θεασάμενοι μήκοθεν, καὶ ὄντες μὲν Ἰουδαῖοι ὀνομαζόμενοι Χριστιανοί, πλησιασάντων

10. Il faut peut-être λοιμοὺς, cf. 44,7. — 12. ἐπόρθησαν]. — 16. Παλμυράν].

sanctus, didicitque populi calamitatem, amare coram Deo collacrimavit, et : Quis ego sum, inquit, Domine, quod ita me exaudisti, et populum innocentem afflixisti? Gratias tibi semper ago, Domine, quia me peccatorem exaudisti. Et nunc benignitatem tuam deprecor, ut miserearis pauperum, et trium illis annorum sterilitatem fructuum ubertate compenses, eaque re mihi declares, servum me tuum esse[45]. Haec precatus, minimeque ambigens, quin Deus postulata esset largiturus, homines illos dimisit, dicens : In nomine Domini nostri Iesu Christi, ite Fratres. Evenit vero, ut praedixerat, talisque circa illud castrum anno quarto fertilitas extitit, qualis antea nunquam. At vero in viros illos deinceps ira Dei desaevit : nam intra paucos dies liberi eorum extincti sunt, pecora a barbaris abacta, domus a latronibus direptae; plane ut omnes intelligerent, haec illis omnia evenisse propter viri sancti indignationem.

35. Sanctus cum omnem solitudinem peragrasset, cum fratribus assidue psallentibus, venit in civitatem Salomonis, cuius in libris regnorum[46] mentio fit, quam in solitudine aedificavit, Palmyram. Cives fratrum multitudinem eminus conspicati, (Iudaei enim sunt, licet dicantur Christiani) ubi

45. III Reg., XVIII, 36. — 46. III Reg., IX, 18.

αὐτῶν, τὰς πύλας τῆς πόλεως ἀπέκλεισαν, πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· Τίς ὅλους τούτους δύναται θρέψαι; ἐὰν οὗτοι εἰς τὴν πόλιν ἡμῶν εἰσέλθωσι, λιμώττομεν πάντες. ὁ δὲ ἅγιος θεασάμενος ταῦτα, ἐδόξασε τὸν θεὸν λέγων· Ἀγαθὸν πεποιθέναι ἐπὶ κύριον ἢ πεποιθέναι ἐπ' ἄνθρωπον. Θαρσεῖτε, ἀδελφοί, ὅτι ὅθεν οὐ προσδοκῶμεν ἐπισκέπτεται ἡμᾶς ὁ κύριος. οἱ δὲ βάρβαροι οἱ ὄντες ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις παρεῖχον αὐτοῖς οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν. τριῶν δὲ ἡμερῶν εἰς τὴν ἔρημον διαγόντων αὐτῶν, ἐξαπέστειλεν ὁ θεὸς κατὰ τὸν λόγον τοῦ ἁγίου καμηλαρίους ἀπὸ τεσσάρων μονῶν ὄντας τῆς πόλεως φέροντας πάντας τὰ ἀγαθά. καὶ δεξάμενοι καὶ εὐχαριστήσαντες τῷ θεῷ, μετέλαβον καὶ αὐτοί· καὶ οὕτως περιέσσευσεν ὥστε καὶ δεξάμενοι ηὑρέθησαν αὐτοὶ παρέχοντες τοῖς πτωχοῖς τῆς πόλεως ἐκ τῶν ἀποσταλέντων αὐτοῖς.

36. Οἱ δὲ σπουδαῖοι τῶν ἀδελφῶν ἠβουλήθησαν κατὰ συμπάθειαν διὰ τὴν προλαβοῦσαν θλῖψιν τὸ πλῆθος τῶν ἀδελφῶν διαναπαῦσαι, καὶ ἐποίησαν παρὰ τὴν γνώμην αὐτοῦ διάφορα ἐδέσματα ἅπερ ᾔδεισαν συμβαλέσθαι τοῖς ἀδελφοῖς. καὶ βουλόμενος διδάξαι αὐτοὺς ἀνωτέρους εἶναι παθῶν αὐτῶν πάντα ἐπιμελῶς ἑτοιμασάντων, αἰφνίδιον κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ τὰς μεμβράνας τοῦ ἁγίου εὐαγγελίου λαβών, ἀπῄει εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ λέγων· « Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία » (ἦν γὰρ ἔθος αὐτῷ ἐν τῷ βούλεσθαι μεταβαί-

5. παρῆχον. — 7. ὄντες. — 8. Il faut peut-être πάντα. — 9. περιέσευσεν] : forme curieuse pour ἐπερίσσευσεν. — 13. εἴδεισαν] cf. 55,9. — 14. ἐφνίδιον]. — 14. εἰωθῶς].

propius accesserunt, portas illis occluserunt, ita invicem colloquentes : Quis tot homines alet? si in urbem ingrediantur, omnes famem patiemur. Ut id Sanctus vidit, Deum collaudavit, dicens : *Bonum est confidere in Domino quam confidere in homine*[47]. Bono animo estote fratres; quando minime expectamus visitabit nos Deus. Barbari vero, qui in iis locis degebant, exhibuerunt eis non vulgarem humanitatem. Cum tribus diebus in eremo morarentur, misit Deus, iuxta verbum viri sancti, cameliarios quatuor mansionibus ab urbe distantes, qui omnes victus iis attulerunt. Accipientes ea, et Deo gratias agentes iis fruiti sunt ipsi et tantum superfuit ut etiam cum mendicis illius urbis, quae missa sibi erant participantes videri potuerint.

36. Quidam vero e fratribus viri industrii ex commiseratione consilium inierunt, ut propter praeteritam molestiam multitudo fratrum tantisper recrearetur : absque ipsius sententia paraverunt diversa fercula, quae sciebant fratribus conducere. Et volens eos docere ut superiores esse se humanis passionibus scirent oportere, dum illi omnia sollicite parant, repente iuxta consuetudinem accipit sancti Evangelii volumen, atque in viam se dat, dicens : *Gloria in altissimis Deo, et in terra pax, in hominibus bona voluntas*[47 bis], (consueverat enim, cum proficisci vellet, id agere) praecipiens ne quid eorum

47. Psalm. CXVII, 8. — 47 bis. Luc., II, 14.

νειν τοῦτο ποιεῖν), παραγγείλας μηδενὸς τῶν ἑτοιμασμένων ἅψασθαι. καὶ ἀφῆκαν ἅπαντα τὰ πεποιημένα, καὶ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν ὁδὸν αὐτῶν.

37. Καὶ ὁδεύσαντες ἡμέρας τέσσαρας ἔφθασαν εἰς τὸν τόπον ἐν ᾧ ἦν ὁ ὁμομήτριος αὐτοῦ ἀδελφός, ὑπάρχων ἀρχιμανδρίτης ἐπὶ πολλῆς ἀδελφότητος. καὶ ἐβουλήθη μαθεῖν εἰ κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τοῦ κυρίου πορεύεται. καὶ παραλαβὼν ἕνα ἀδελφὸν μόνον, * κρούει εἰς * f. 169 v. τὴν θύραν. ὁ δὲ θυρωρὸς κατὰ τὴν συνήθειαν λέγει αὐτῷ· Ἀνεξικάκησον, ἄφες γνωρίσω τῷ ἡγουμένῳ καὶ τότε εἰσέρχεσθε. ὁ δὲ οὐκ ἐξεδέξατο ἀλλ' ἠκολούθησε τῷ ἀδελφῷ πειρᾶσαι βουλόμενος εἰ κινεῖται κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ ὁ ἡγούμενος. ὁ δὲ ἅγιος ἀδελφὸς αὐτοῦ Πέτρος, τοῦτο γὰρ ἦν ὄνομα αὐτῷ, διὰ τριάκοντα ἐτῶν θεασάμενος τὸν γνήσιον αὐτοῦ ἀδελφόν, παραχρῆμα ἐγνώρισεν· πέφυκε γὰρ ἡ φύσις καὶ ἐν τοῖς ἀδήλοις τὸ ἴδιον γνωρίζειν· καὶ πεσὼν τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐκράτει, δεόμενος ὥστε συγγνώμην δοῦναι τοῖς γεγενημένοις. ὁ δὲ μακάριος αὐστηροτέρως ἐπιτιμήσας ἔλεγεν· Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραὰμ δι' ἑαυτοῦ ἐδεξιοῦτο τοὺς ξένους καὶ ὑπηρέτει· καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ταῦτα ἐνομοθέτησεν. καὶ ἀποτιναξάμενος τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀπήει εἰς τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. ὁ δὲ ἁγιώτατος Πέτρος, ἅμα πᾶσι τοῖς ἀδελφοῖς, μετὰ κλαυθμοῦ παρεκάλουν αὐτὸν ὥστε κἂν μίαν ἡμέραν μεῖναι παρ' αὐτοῖς, καὶ οὐκ ἐπένευσεν· ἀλλὰ τὴν ἀκτημοσύνην καὶ τὴν θείαν ἀγάπην διδάξας, ἀπήει εἰς Ἀντιόχειαν.

38. Ὁ δὲ ἐπίσκοπος τῆς πόλεως Θεόδοτος, ὑποβληθεὶς παρά τινων πονηρῶν καὶ ὑπο-

quae praepararant attingerent. Ergo illi cuncta iam facta dimiserunt, suumque prosecuti sunt iter.

37. Cum quatridui essent itinere progressi, pertigerunt ad locum, ubi illius frater uterinus magnae congregationis erat archimandrita : statuit autem explorare an secundum Evangelium ambularet; et fratre uno secum assumpto, ianuam pulsat. Ianitor vero : Praestolare, inquit, tantisper; sine primum ad praepositum referam : et tunc ingredimini. Non acquievit Alexander, sed secutus est fratrem, explorare cupiens num adversus fratrem illum commoveretur praepositus. At sanctus illius frater Petrus (id enim erat ei nomen) illum post triginta annos conspicatus, continuo agnovit; (Natura enim ingeneratum est, ut etiam inter ignota proprium agnoscamus) et humi procidens pedes eius complexus, rogabat ut quod factum erat condonaret. Sanctus vero austerius illum increpans, ait : Pater noster Abraham ipsemet prehensabat peregrinos [48], iisque ministrabat. Dominus vero noster Iesus Christus eadem nobis praecepit [49]. Et excusso vestimento suo [50], discessit. Sanctissimus autem Petrus et fratres omnes cum fletu rogabant, ut vel diem isthic unum moraretur : nec annuit; verum ad paupertatem eos et divinum amorem hortatus, abiit Antiochiam.

38. Antiochenus autem episcopus Theodotus cum improborum quorum-

48. Gen., XVIII, 2. — 49. Matth., XXV, 35. — 50. Acta, XVIII, 6.

κριτῶν ἀνθρώπων [φησὶ περιοδευτῶν] καὶ μαθὼν ὅτι ὁ μακάριος Ἀλέξανδρος μετὰ πλήθους μοναχῶν ἀδιαλείπτως ψαλλόντων εἰς τὴν πόλιν εἰσέρχεται, ἐκέλευσεν ἀφειδῶς μετὰ ὕβρεων καὶ πληγῶν διωχθῆναι αὐτούς. οἱ δὲ ὡς ἐξουσίαν τοιαύτην λαβόντες ἀνηλεῶς ἐκάκωσαν καὶ ἐδίωξαν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ. ὁ δὲ ἅγιος, τὴν σκευὴν τοῦ διαβόλου θεασάμενος, λανθανόντως περὶ τὸ μεσονύκτιον εἰσέρχεται μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ πόλει, καὶ εὑρὼν λουτρὸν παλαιόν, ἐποίησεν κατὰ τὴν συνήθειαν τὴν ἀδιάλειπτον ὑμνῳδίαν γενέσθαι. ὁ δὲ ἐπίσκοπος, μαθὼν τὴν παρρησίαν αὐτῶν, ἠγανάκτησεν σφοδρῶς καὶ ἐπιχειρῆσαι πάλιν εἰς αὐτοὺς οὐκ ἐτόλμα. ἐφοβεῖτο γὰρ ἀπὸ τῶν δήμων τῆς πόλεως, ἐπειδὴ εἶχον τὸν μακάριον ὡς ἕνα τῶν προφητῶν, βλέποντες καὶ ἀκούοντες τὰ παράδοξα ἔργα αὐτοῦ· ὅθεν καὶ τὴν ἐκκλησίαν ἀφέντες, προσεκαρτέρουν αὐτῷ, ἀκούοντες τῆς θαυμαστῆς αὐτοῦ διδασκαλίας.

f. 170 r. 39. Ὁρῶν δὲ ἣν εἶχε πρὸς πάντας παρρη*σίαν καὶ ὅτι πάντες ἡδέως αὐτοῦ ἀκούουσι, καὶ ὡς ἑτοιμοί εἰσι τὰ παρ' αὐτοῦ κελευόμενα ποιεῖν, καὶ ὅτι δόξαν πολλὴν εἶχε καὶ τιμήν, καὶ τὸν καιρὸν ἐπιτήδειον εὑρών, ἐσπούδασε φροντίσαι καὶ τῶν πενήτων τῆς πόλεως. ὅπερ ἐστὶ καὶ ἐν τούτῳ θαυμάσαι τὴν μεγαλοψυχίαν τοῦ ἁγίου ὅτι, διωκόμενος ἄνθρωπος ἀπὸ τόπου εἰς τόπον καὶ μηδὲν πάντῃ κεκτημένος, διὰ τῆς σπουδῆς αὐτοῦ ἐφρόντισεν καὶ ξενοδοχεῖον κατεσκεύασεν. συναγαγὼν δὲ πρὸς ἑαυτὸν τοὺς πλουσίους τῆς πόλεως, καὶ νουθετήσας κατὰ τὴν προσοῦσαν αὐτῷ θείαν σύνεσιν, παρεσκεύασε παρασχεῖν τῷ ξενοδοχείῳ τὰς ἀναγκαίας χρείας. παρρησίαν πολλὴν δὲ κεκτημένος, ἐμέμψατο καὶ τῷ στρατηλάτῃ καὶ τῷ ἐπισκόπῳ

1. φησὶ περιοδευτῶν est une glose.

dam hominum et hypocritarum instinctu sinistram de Alexandro opinionem animo imbibisset, ubi didicit eum in urbem advenisse cum grege assidue psallentium monachorum, iussit iniuriis ac plagis affectos expelli. Qua facta nefariis hominibus potestate, immaniter Dei servos divexarunt, atque urbe exturbarunt. Sanctus vero cernens diaboli conatum, clam media nocte cum fratribus in urbem ingreditur; cumque veteres quasdam thermas reperisset, hic iuxta morem suum assiduam instituit hymnodiam. Episcopus vero eorum intellecta audacia, graviter quidem stomachatus est, manum tamen iis rursus inicere ausus non est : metuebat enim turbas, quae veluti unum e prophetis Sanctum reverebantur, audientes et cernentes quae patrabat prodigia; unde relictis ecclesiis ei adhaerebant, admirandae eius doctrinae attendentes.

39. Cernens autem quam haberet in omnes libertatem, omnes libentius verba sua audientes ac paratos exsequi imperata, plurimumque sibi honoris et gloriae deferri, opportunum tempus ratus, statuit et pauperum eius urbis curam suscipere. Atque in hoc admirari licet viri sancti magnanimitatem, quod rerum omnium egenus, undique extorris, studio suo curare ac moliri xenodochium valuerit. Convocatos igitur ad se opulentiores et pro divina, quae ei inerat, prudentia admonitos permovit, ut xenodochio necessaria praeberent. Insignem quoque nactus libertatem, magistrum militum et epi-

περὶ πολλῶν πραγμάτων ὡς ἀμελουμένων· καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, παιδαγωγὸς πάντων καὶ διδάσκαλος ἐγένετο.

40. Ταῦτα οὖν καὶ τὰ τοιαῦτα καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὁρῶντες οἱ κληρικοί, ἐθαύμαζον κατὰ πρόσωπον, ὅμως ἔνδον τῷ φθόνῳ ἐτήκοντο. Μάλχος δέ τις ὑποδιάκονος, ἀνὴρ ὑπερήφανος, προσῆλθε τῷ ἐπισκόπῳ λέγων· Μίαν ἐξουσίαν εἶχον τῶν δικῶν τὴν παραμυθίαν καὶ ταύτην ἀφείλατό μου ὁ μοναχὸς Ἀλέξανδρος· καὶ οὐ μόνον ταύτην, ἀλλὰ καὶ τὴν δόξαν τῆς ἐκκλησίας· καὶ γεγόναμεν πᾶσι κατάγελως ἄφνω εὑρόντες παιδαγωγόν. οὗτός ἐστιν ὁ μαγοδείκτης ὁ ἐπὶ τοῦ μακαρίου Πορφυρίου τοῦ πατρὸς ἡμῶν τὴν πόλιν ἀνάστατον ποιήσας καὶ μυρία αὐτῷ κακὰ ἐνδειξάμενος· οὗτός ἐστιν ὁ τὰς ὄψεις τῶν αἱρετικῶν ἀσβολώσας· οὗτός ἐστιν ὁ ἐπισκόποις καὶ ἄρχουσι, τάχα δὲ καὶ τοῖς δαίμοσι φοβερός· καὶ πανταχοῦ ὁ αὐτός ἐστι μονότροπος. οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ θανάτου καταφρονῶν καὶ τοῖς πᾶσι κόπους παρέχων. καὶ νῦν ἐνθάδε ἐλθών, τὰ αὐτὰ διαπράττεται· ἐὰν γοῦν οὗτος εἰς τὴν πόλιν ταύτην μείνῃ, ἡμῖν ἀοίκητά ἐστιν, διότι ὄνειδος πᾶσι λοιπὸν γεγόναμεν. ἀλλὰ παρακαλῶ τὸν ἄγγελον ὑμῶν δοθῆναί μοι ἐξουσίαν ἵνα ἐκδιώξω αὐτὸν τῆς πόλεως.

41. Λαβὼν δὲ ὁ Μάλχος τὴν κατ' αὐτοῦ ἐξουσίαν, μετὰ πλήθους λεκτικαρίων ἐπῆλθε τῷ μακαρίῳ, καὶ ἀκατασχέτῳ θυμῷ ληφθείς, εὐθέως ἔδωκεν αὐτῷ ῥάπισμα εἰπών· Ἔξελθε ἐκ τῆς πόλεως ταύτης, * παράνομε. ὁ δὲ μακάριος, ὡς ἀρνίον ἄκακον, οὐκ ἀπεκρίνατο, * f. 170 v.

7. κατάγελος].

scopum arguit, quod multa quae essent muneris sui negligerent. Et ut verbo absolvam, paedagogus erat et magister omnium.

40. Haec atque alia cum viderent quotidie clerici, mirari quidem videbantur, intus tamen invidia intabescebant. Malchus vero quidam subdiaconus, homo superbus, ad episcopum accessit, dicens : Unicam hanc habebam consolationem, ex iudiciorum potestate : et eam mihi Alexander monachus ademit; nec solum eam, sed et Ecclesiae gloriam : et facti sumus omnibus ludibrio, assiduum paedagogum nacti. Hic est praestigiator ille, qui adversus S. P. N. Porphyrium urbem concitavit, et plurima ei conscivit mala. Hic est, qui oculos haereticorum fuligine infecit. Hic est, qui episcopis, et praefectis, fortassis etiam et daemonibus, terrorem incutit, ubique idem monachus. Hic mortem contemnit, et facessit omnibus molestiam. Et nunc huc ingressus eadem agitat. Hic igitur si in civitate permanserit, nobis ex ea erit iam alio abeundum, quia omnibus deinceps ludibrio erimus. Sed precor angelum vestrum, ut mihi potestas detur eum urbe exturbandi.

41. Ea accepta potestate, cum turba lecticariorum aggressus est virum sanctum, et effreni abreptus iracundia statim illi alapam infligit, dicens : Egredere ex hac urbe, sceleste. At Beatus veluti agnus innocens nihil respondit, sed mansueto animo illam hominis tulit procaciam, id solum effatus :

ἀλλὰ πρᾴως ἤνεγκε τούτου τὴν θρασύτητα, τοῦτο μόνον εἰπών· Καὶ ἦν ὄνομα τῷ δούλῳ ἐκείνῳ Μάλχος. οἱ δὲ παρόντες, τὸ ἕτοιμον τοῦ λόγου ἀκούσαντες, ἐθαύμασαν τὴν σύνεσιν τοῦ ἀνδρός. πολλῶν δὲ ἐπισυναχθέντων κατ' αὐτοῦ καὶ μὴ δυναμένων βλάψαι τὸν μακάριον, διὰ τὸ τὸν λαὸν ἀντιποιεῖσθαι αὐτοῦ, ἀνήνεγκαν ταῦτα τῷ ἐπισκόπῳ. κοινῇ γοῦν βουλευσάμενοι προσέρχονται τῷ στρατηλάτῃ καὶ παρακαλοῦσιν, μίαν χάριν αἰτούμενοι παρ' αὐτοῦ, ὥστε τὸν ἅγιον ἐξορίσαι εἰς τὴν Χαλκίδα πόλιν τῆς Συρίας, τοὺς δὲ ἀδελφοὺς σὺν αὐτῷ ἐξεῶσαι τῆς πόλεως. ὁ δὲ φιλάνθρωπος θεὸς τὴν πονηρίαν τούτων εἰς τὸ συμφέρον ἐχρήσατο, ἐπειδὴ ἤμελλεν ὁ μακάριος, οἰκονομικῶς τῆς Συρίας ἀναχωρῶν, ἐπισκέπτεσθαι διὰ εἴκοσι χρόνων τὰ πνευματικὰ αὐτοῦ τέκνα· τούτου δὲ γενομένου, εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν, πάντας ἐστήριξεν εἰς τὴν πίστιν. ποιήσας δὲ χρόνον τινά, ἦν ὑπὸ τῶν δημοσίων φυλαττόμενος διὰ τὸν φόβον τῶν ἀρχόντων, καὶ πάλιν ὑπὸ τῶν πολιτῶν, διὰ τὸν πόθον τὸν πρὸς αὐτόν. ἐννοῶν δὲ τὴν συσκευὴν τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, ἐθαύμαζε τὴν μακροθυμίαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πήρωσιν τῆς διανοίας αὐτῶν.

42. Ποιήσας δὲ χρόνον τινά, ἐβουλήθη πάλιν εἰς ξένον τόπον ἀπελθεῖν καὶ ἀποτάξασθαι ὁ ἕκτον ἀποταξάμενος· καὶ μὴ δυνάμενος φανερῶς ἐξελθεῖν διὰ τὴν κέλευσιν τοῦ σρατηλάτου, τὸ σχῆμα ἀλλάξας καὶ φορέσας ὡς εἷς τῶν προσαιτῶν, νυκτὸς ἐξέρχεται. καὶ δι' ἡμερῶν πολλῶν ἀνύσας τὴν ὁδὸν ἦλθεν εἰς τόπον τινά, καὶ εὑρὼν μοναστήριον ἐπισήμων ἀνδρῶν εὐλαβῶν « τὸ Κριθήνιον » ἐπονομαζόμενον εἰσῆλθε· καὶ ἀσπασάμενος πάντας, ἐθαύ-

Et erat nomen servo illi Malchus[51]. Adstantes hoc ita ad rem apposito sermone audito, viri prudentiam sunt admirati. Cum ergo multi adversum sanctum virum convenissent, nihil ei incommodare valuerunt, populo eum defendente. Haec ergo renuntiant episcopo. Posteaquam inter se contulere, magistrum militum adeunt, unumque id beneficii et gratiae loco postulant, ut Sanctum Chalcidem Syriae urbem releget, ac fratres cum eo urbe pellat. Verum benignus Deus hac illorum improbitate ad maius usus est bonum : ut, divina providentia discessurus e Syria, vir sanctus post viginti annos spirituales suos filios reviseret. Quod cum factum esset, in urbem ingressus, omnes in fide confirmat. Cum vero aliquo tempore isthic moraretur, observabatur a satellitibus, metu praesidum, atque a civibus qui magno illius desiderio tenebantur. Intellecta autem improborum hominum machinatione, stupebat et Dei longanimitatem, et ipsorum animi caecitatem.

42. Post aliquod vero tempus voluit iterum in peregrinum aliquem locum abire, et valedicere iis quibus iam sexto valedixerat. Et cum, propter edictum magistri militum palam egredi non posset, mutato habitu, mendici specie noctu discedit; factoque dierum aliquot itinere devenit in locum quemdam, ubi illustrium monachorum coenobium reperit, Crithenium dictum; atque in

51. Joan., XVIII, 10.

μαζεν ὁρῶν τὴν κατάστασιν καὶ ἀκολουθίαν τοῦ βίου καὶ τὴν πολλὴν ἀγάπην τῶν ἁγίων ἀδελφῶν· ἐν ἑαυτῷ δὲ λογιζόμενος ἔλεγε· Τὴν μὲν κατάστασιν τοῦ βίου γινώσκω καὶ τοὺς τύπους γνωρίζω ὡς ἀρχαίους καὶ ἐμοὺς ὄντας· πῶς δὲ ἐν τοῖς μέρεσι τούτοις διεδόθησαν θαυμάζω. τὴν ὁδὸν πᾶσαν ἤνυσα καὶ οὐδὲν τοιοῦ*τον εἶδον. καὶ τὰ πρόσωπα τῶν κρατούντων ξένα. καὶ ταῦτα λογιζόμενος, μανθάνει τὸν ἐξ ἀρχῆς συστησάμενον τὸ μοναστήριον ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις καὶ γνωρίζει ὅτι ἐκ τῆς ποίμνης αὐτοῦ ὑπῆρχεν· καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεὸν τὸν ἀναδείξαντα καὶ ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις τῶν καμάτων αὐτοῦ τοὺς καρπούς· καὶ ἀποδεξάμενος τὴν ἀγάπην καὶ προθυμίαν αὐτῶν, ἐξῆλθε πάλιν θηρεῦσαι τοὺς παγιδευθέντας ὑπὸ τοῦ διαβόλου. οἱ δὲ ἁγιώτατοι ἀδελφοί, τὸν μακάριον θεασάμενοι, ἐμπόνως ἐπερωτῶντα ἕκαστα καὶ αἰτιασάμενον τοῦ κήπου τὸν περισπασμὸν ὡς δυνάμενον τῇ τελείᾳ ἀρετῇ ἐμπόδιον γενέσθαι, κατανυγέντες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ μέγας ποιμὴν τῶν λογικῶν προβάτων Ἀλέξανδρος ὁ ἐν τοῖς ἀνατολικοῖς μέρεσι διαλάμψας.

* f. 171 r.

43. Καὶ ἐξερχομένου αὐτοῦ ἠκολούθησαν αὐτῷ τῶν ἀδελφῶν εἴκοσι τέσσαρες τῷ ἀριθμῷ ὡς στρατιῶται Χριστοῦ, ἔχοντες τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, παρακαλοῦντες ὥστε δι' αὐτοῦ προσενεχθῆναι αὐτοὺς τῷ Χριστῷ ἀμώμους. ὁ δὲ μακάριος ἰδὼν τὴν μεγάλην προθυμίαν τῶν

3. τόπους]. — 9. ἐνπόνως]. — 15. Ms. ὢ στρατιῶται].

illud ingressus cunctos salutat. Mirabatur vero cernens praeclara instituta ac disciplinam, et maximam sanctorum fratrum caritatem; secum vero ita ratiocinabatur : Vitae institutum et ordinationem agnosco : disciplinam a me inventam videre hic videor. At quis eam has in oras invexerit, miror. Tantum itineris confeci, at nihil uspiam vidi simile. Ignoti tamen mihi praesidum vultus. Haec cum animo volveret, novit quis illud coenobium instituerit, fuisse nimirum quempiam e suo grege : Et Deo gratias egit, qui sibi in iis partibus laborum suorum fructus ostenderit. Eorum ergo collaudata caritate et alacritate, exiit rursus ut diaboli laqueis detentos venaretur. Sancti vero fratres cernentes eum cuncta diligenter examinantem, et improbantem horti occupationem, ut quae possit perfectae virtuti afferre impedimentum, Sancto Spiritu compuncti, intellexerunt hunc esse magnum illum spiritualium ovium pastorem Alexandrum, qui in Orientis partibus tanta splenduisset virtutis celebritate.

43. Inde abeuntem illum viginti quatuor e fratribus secuti sunt, Christi milites, habentes thoracem iustitiae, et galeam salutis, necnon gladium Spiritus, obsecrantes ut ab eo offerrentur Christo irreprehensibiles. Sanctus vero tantam cernens fratrum alacritatem, et zelum, ac fidem, et quid sibi haec vellent perpendens, didicit Sancti Spiritus arcano quodam motu, sese

ἀδελφῶν καὶ τὸν ζῆλον καὶ τὴν πίστιν καὶ λογιζόμενος τί ἂν εἴη τοῦτο, ἔγνω διὰ τοῦ ἁγίου πνεύματος ὅτι καὶ ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις εἰς ἀγῶνα καλεῖται· καὶ ἀνανεοῦται τῷ λογισμῷ αὐτοῦ παρασκευαζόμενος, καὶ δέεται τοῦ Χριστοῦ ἵνα τάχιον τὸ θέλημα αὐτοῦ γένηται εἰς αὐτόν. ὁ δὲ φιλάνθρωπος θεὸς ταχέως ὑπήκουσε τῆς δεήσεως αὐτοῦ· καὶ παραμείναντος αὐτοῦ πλησίον τοῦ οἴκου τοῦ ἁγίου μάρτυρος Μηνᾶ, ἐν ὀλίγαις ἡμέραις συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν γενναῖοι ἀθληταὶ τοῦ Χριστοῦ ἐξ ὅλων τῶν μοναστηρίων τῶν μερῶν ἐκείνων, ὑγιαίνοντες τῷ φρονήματι, γένη τρία· Ῥωμαῖοι, Ἑλληνικοὶ καὶ Σύροι, τῷ ἀριθμῷ τριακόσιοι. καὶ τούτους χωρίζει εἰς ἓξ χοροὺς τελοῦντας τὴν ἀκατάπαυστον ὑμνολογιάν· καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς τὴν ἀκτημοσύνην, καὶ κατὰ τὸν ἀρχαῖον κανόνα πάντα διετυπώσατο· καὶ ἀνέδειξεν * τοὺς ὑποτακτικοὺς αὐτοῦ ἐν ὀλίγαις ἡμέραις ἐν πάσῃ ἀρετῇ κεκοσμημένους, καὶ τὸν θεμέλιον τοῦ ἀγῶνος ὑπέδειξεν αὐτοῖς· κατέστησεν γὰρ αὐτοῖς πεντηκοντάρχους καὶ δεκάρχους ἐν τῷ κανόνι, καὶ ἦσαν κατὰ πᾶσαν ὥραν τῇ δοξολογίᾳ τοῦ θεοῦ προσκαρτεροῦντες.

* f. 171 v.

44. Θεωροῦντες δὲ οἱ ὄχλοι τῆς πόλεως τὸν ἀγῶνα συσταθέντα, καὶ τὴν ἀκατάπαυστον ὑμνολογίαν, καὶ τὴν τελείαν ἀκτημοσύνην, καὶ τὰ παράδοξα μυστήρια ἐναργῶς ἐν πολλῷ θαύματι ἐπιτελούμενα, καὶ ἀληθῶς ὡς πρὸς εὐεργέτην καὶ διδάσκαλον οὕτως προθύμως ἤρχοντο καὶ ἐδιδάσκοντο παρ' αὐτοῦ περὶ τῆς ἐλπίδος καὶ ζωῆς τῆς μελλούσης· καὶ ἐν ὀλίγῳ καιρῷ, γέγονε τοῖς πᾶσι λιμὴν σωτηρίας καὶ παιδαγωγὸς δικαιοσύνης· καὶ εἰ αὐτὸς ἐσίγα, ὁ βίος αὐτοῦ μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἐβόα καὶ τοὺς τὰς ἐντολὰς παραχαράττοντας ἀδιαλείπτως

10. ὑποτακτηκοὺς].

in iis quoque partibus ad certamen vocari : eaque stimulatus cogitatione ad illud animum comparat, et Christum obtestatur, ut brevi eius circa se voluntas fiat. Exaudiit haud diu post preces eius benignus Deus. Et cum iuxta aedem Sancti martyris Mennae moraretur, intra paucos dies convenerunt ad eum generosi athletae Christi ex omnibus istarum partium monasteriis, sane sentientes. Erant vero universim e tribus nationibus, Romani, Graeci, Syri, numero trecenti; et hos in sex choros distribuit, ut assiduam obirent hymnodiam, docuitque eos paupertatem; et iuxta pristinam regulam omnia ordinavit, effecitque ut intra breve tempus omni virtute efflorescerent; et virtutis iis ostendit fundamentum : praefecit quoque iis quinquagenarios et decuriones secundum regulam. Et erant omni hora perseverantes in divina doxologia.

44. Cum ergo videret populus constitutum certamen, assiduam confessionem, absolutam paupertatem, atque insolita quaedam opera non sine miraculo perfecta, revera tamquam ad benefactorem et magistrum alacriter concurrebant, atque ab eo de fide et futura vita edocebantur. Et brevi tempore factus est omnibus portus salutis, ac paedagogus iustitiae. Et si ipse silebat, vita tamen eius magna voce clamabat, ac Dei praecepta adulte-

ἐνουθέτει· καὶ εἰ ἔμενον ἀδιόρθωτοι, τῇ προσούσῃ αὐτῷ παρρησίᾳ χρώμενος ἐπέπληττεν. μάλιστα δὲ ὁρῶντες τὴν τηλικαύτην αὐτῶν ἀκτημοσύνην καὶ ἀκρίβειαν, καὶ μηδὲν πλέον κεκτημένους τῶν μεμβράνων ἐν οἷς εἶχον τὰς ἁγίας γραφάς, καὶ ἀδιαλείπτως τὴν ὑμνῳδία[ν ἐ]πιτελοῦντας, καὶ ὥσπερ ἀσωμάτους τοὺς ἐν σώματι διάγοντας, καὶ ἐκπληττόμενοι, ἐδόξαζον τὸν θεὸν τὸν ἀναδείξαντα καὶ ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις τὰ παράδοξα αὐτοῦ μυστήρια· τῶν γὰρ γηίνων, ὡς προεῖπον, ὑπερεφρόνουν καὶ οὐδενὸς τῶν παρόντων ἐφρόντιζον.

45. Ἐπεχείρησαν δέ τινες ἄπιστοι πειρᾶσαι τὴν χάριν, καὶ ἔμενον μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν νυκτὸς καὶ ἡμέρας, βουλόμενοι ἰδεῖν πόθεν ἡ τροφὴ τοῖς δούλοις τοῦ θεοῦ χορηγεῖται· ἔβλεπον γὰρ τὴν πρὸς ἡμέραν τροφὴν ἀπαραλείπτως ἑτοίμην εὑρισκομένην, καὶ αὐτάρκως μεταλαμβάνοντας, καὶ τὰ περισσεύοντα τοῖς πτωχοῖς διαδιδόμενα, καὶ εἰς τὴν αὔριον μηδὲν φροντιζόμενον. ὁ δὲ μακάριος, γνοὺς τῷ πνεύματι τὸν διαλογισμὸν αὐτῶν, λέγει τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ἀδελφῷ, μηδενὸς κρούσαντος· Ἔξελθε καὶ δέξαι τὰ παρὰ τοῦ δεσπότου ἀποσταλέντα. ὁ δὲ (?) πρὶν αὐτὸν πλησιάσαι τῇ θύρᾳ, ἦλθέν τις ἀνὴρ ἰσχυρῶς κρούων, ἔχων τὸ ἔνδυμα λευκόν· καὶ ἀνοίξας ὁ ἀδελφὸς τὴν θύραν, εὑρίσκει κόφινον γέμοντα ἄρτων καθαρῶν καὶ ζεστῶν, τὸν δὲ κρούσαντα οὐκ εἶδεν· ἦν γὰρ * [ἄγγε]λος θεοῦ παραστήσας τὸν * f. 172 r. ἄν[δρ]α μετὰ τῶν ἄρτων καὶ ἀπελθών. λέγει οὖν ὁ ἀδελφὸς τῷ ἐλθόντι· Τίς σε ἀπέστειλεν ἐλθεῖν ἐνταῦθα; λέγει πρὸς αὐτόν· Ἄρτους ἐκ τοῦ φούρνου ἐξέβαλλον καὶ παρέστη

4. ἐπιτελοῦντες]. — 4. ἀσωμάτων] : le copiste a peut-être dans l'idée ἄνευ σωμάτων. — 13. ὁδὲ qui devrait être le sujet de la principale est ensuite perdu de vue. Des incorrections analogues se retrouvent plusieurs fois. Cf. huit lignes plus bas, 54,4, ταῦτα ἀκούσας κτλ.

rantes assidue arguebat; si qui inemendabiles manebant, eos qua utebatur libertate percellebat. Maxime vero cernentes tantam paupertatem et integritatem, et nihil eos praeter membranas, in quibus sacrae litterae descriptae erant possidere, et indesinenter hymnodiam peragere, et veluti incorporeos vivere in corpore, attoniti Deum collaudabant, qui etiam in his partibus adeo admiranda ostenderet mysteria : terrena enim, ut ante scripsi, contemnebant, ac nulla omnino praesentium cura tangebantur.

45. Cogitarunt vero quidam increduli gratiam tentare, et manserunt inter Fratres die ac nocte, volentes explorare unde alimenta Dei famulis praeberentur : cernebant enim in dies escam illis paratam assidue reperiri, qua ipsi sufficienter vescerentur; residuum vero mendicis distribui, et nulla eos crastini cura angi. Sanctus vero cum Sancti Spiritus instinctu didicisset eorum cogitationes, dicit fratri se sequenti, nemine fores pulsante : Exi, et sume quae a Domino missa sunt. At priusquam ille ad ianuam pervenisset, venit vir quidam candida indutus veste, et fortiter ianuam pulsavit. Qua aperta, reperit frater cophinum refertum mundis panibus et calidis; cum vero qui ianuam pulsarat, nusquam vidit. Erat enim angelus, qui virum cum panibus isthuc stiterat, et discesserat. Dicit igitur frater ei qui advenerat :

μοι ἀνὴρ παμμεγέθης λευχειμονῶν δεινῶς με κατεπείγων καὶ λέγων· « Ἀπένεγκε ὅλους τοὺς ἄρτους τοῖς δούλοις τοῦ ὑψίστου. » καὶ ἐμοῦ μὴ εἰδότος τὸν τόπον, ἐποίησέν με ἀκολουθῆσαι αὐτῷ ἕως ἐνταῦθα· καὶ αὐτός ἐστιν ὁ εἰς τὴν θύραν κρούσας, καὶ νῦν ἀφανὴς ἐγένετο. ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς καὶ γνωρίσας τῷ μακαρίῳ ἡγουμένῳ, ἤδη εἰς τὰς τραπέζας καθεζομένων τῶν ἀδελφῶν, καὶ δεξάμενος ὁ ὅσιος Ἀλέξανδρος, παρέθηκεν τοὺς ἄρτους ζεστούς· καὶ εὐχαρίστως μεταλαβόντες τὰ περισσὰ ἔδωκαν τοῖς ἀδελφοῖς τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐξεπλήσσοντο διὰ τὴν πολλὴν παρρησίαν τοῦ ἀνδρὸς ὅτι κατὰ τὴν γραφήν, οὐκ ἐμερίμνα τῆς αὔριον· ὁ δὲ βουλόμενος πιστοποιήσασθαι τοὺς ἀδελφούς, τὸν ἐλθόντα ἐν τῷ μέσῳ καλέσας ἐποίησεν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ πάντα ἀκοῦσαι. καὶ οὕτως αἱ ψυχαὶ τῶν ἀδελφῶν μετὰ φόβου καὶ ἀγάπης προσεδέθησαν αὐτῷ. καὶ ταῦτα ἐποίει οὐχ ἑαυτὸν βουλόμενος δοξάσαι, ἀλλ' ἐπειδὴ ἤμελλον εἰς ἀγῶνα ἔρχεσθαι, ἐγύμναζεν αὐτοὺς πρῶτον καὶ ἐπιστοποίει τὰς ψυχὰς αὐτῶν, ἵνα μὴ εἰς τὸ μέσον τοῦ σκάμματος ἐλθόντες τῇ ἀπιστίᾳ ἐκλυθῶσιν.

46. Διηγήσομαι δὲ ἀπὸ τῶν πολλῶν θαυμάτων ὀλίγα ἃ καὶ τοῖς πολλοῖς γέγονε φανερά· διὰ τοῦτο γὰρ δεῖξαι βούλομαι τὸν γενναῖον τοῦτον ἀθλητὴν δεύτερον Μωσέα γενόμενον καὶ πιστὸν ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ τοῦ θεοῦ. συνήθειαν εἶχεν ὁ μακάριος τὰς ἀποκρίσεις διὰ τῶν νέων μαθητῶν ποιεῖσθαι. συνέβη οὖν ἕνα ἐξ αὐτῶν ἀπὸ τῶν οἰκονομουμένων ἀπὸ τοῦ

3. θύρα].

Quis te huc misit? At ille : Panes ex furno extrahebam; cum mihi vir adstitit procerus, candido amictu, graviter me urgens, ac dicens : Affer panes hos omnes servis altissimi. Cumque locum ignorarem, iussit me sequi huc usque : Ille est qui fores pulsavit, atque illico videri desiit. Haec cum audisset frater ille, sancto abbati renuntiat, cum fratres iam mensae accubuissent. Accipiens ille calidos panes apposuit. Quos cum gratiarum actione sumentes. quod superfuerat pauperibus fratribus largiti sunt. Obstupuerunt vero hac viri fiducia, qui secundum Scripturam [52] de crastino minime esset sollicitus. Is vero cupiens fratribus fidem inserere, in medium advocat eum qui panes attulerat, ut ex ipsius ore cuncta cognoscerent. Atque ita animae fratrum cum timore et amore ei devinciebantur. Et haec agebat, non ut sibi gloriae quidquam accederet, sed quia in certamen erant deinde descensuri, exercebat illos prius, et animas eorum fide roborabat, ne cum in mediam arenam processissent, diffidentia deficerent.

46. Commemorabo autem e plurimis miraculis nonnulla, quae multis fuere manifesta. Volo enim vel per haec demonstrare, generosum hunc athletam fuisse in domo Dei alterum Moysem. Consueverat vir sanctus responsa a iunioribus discipulis exigere. Contigit igitur ut quidam eorum, iis usus quae a Domino Deo fratribus dispensabantur, per urbem vitam dissolutam ageret.

52. Matth., VI, 34.

δεσπότου θεοῦ εἰς λόγον τῶν ἀδελφῶν ἐν τῇ πόλει ἀδιαφορῆσαι. καὶ γνοὺς τῷ πνεύματι ὁ μακάριος, ἐλθόντι ἀπήντησεν αὐτῷ καὶ ἐν αἰνίγματι ἤλεγξεν αὐτόν, εἰπὼν αὐτῷ τοῦτο μόνον ἐπιχωρίῳ λόγῳ· Κλέπτα. καὶ ἐσίγησεν, βουλόμενος γνῶναι εἰ διὰ τοῦ λόγου αὐτοῦ ἔρχεται εἰς μετάμελος καὶ ὁμολογεῖ τὸ ἁμάρτημα. καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἐπολυπραγμόνησε τὸ πρᾶγμα ἵνα μὴ ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας διὰ τῆς αἰσχύνης ἀπολέσῃ αὐτόν. ὁ δὲ ἀδελφὸς οὐκ ἔγνω σαφῶς ὅτι ὁ πατὴρ τὸ ἁμάρτημα ἐπίσταται, ἀλλ' ὡς πρὸς χαριεν*τισμὸν τὸν λόγον * f. 172 v. αὐτοῦ ἐδέξατο, καὶ ἔμενεν ἐν τοῖς τοιούτοις προκόπτων. καὶ ὁ ἅγιος ποιμὴν ἦν ὑπὲρ αὐτοῦ πενθῶν καὶ παρακαλῶν τὸν θεόν· καὶ βουλόμενος δεῖξαι αὐτῷ ὅτι καὶ τὸ ἁμάρτημα τὸ πρότερον σαφῶς ᾔδει, προφάσεως εὐλόγου καταλαβούσης, παιδεύει αὐτὸν καὶ ἀπὸ ὄψεως ποιεῖ. καὶ πάλιν ἐσκλήρυνεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ οὐκ ἐβούλετο ἀπολογήσασθαι. καὶ τριῶν ἡμερῶν διελθουσῶν κατανυγεὶς καὶ καταγνοὺς ἑαυτοῦ, ἐβουλήθη ὑπὲρ τῆς παιδείας ἀπολογήσασθαι. καὶ ταῦτα λογισαμένου τοῦ ἀδελφοῦ καθ' ἑαυτόν, εὐθέως ἐπέγνω τῷ πνεύματι ὁ μακάριος καὶ τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ἀδελφῷ λέγει· Ἄπελθε καὶ εἶπε τῷ ἀδελφῷ· « Ἐπειδὴ ἡπαλύνθη ἡ καρδία σου καὶ μετενόησας, λέλυσαι τῆς παιδείας. » ταῦτα οὖν ἀκούσας ὁ ἀδελφός, ἔγνω ἀληθῶς ἐκ τοῦ δευτέρου σημείου ὅτι καὶ τὸ πρότερον σαφῶς ἠπίστατο, καὶ ἀπελογήσατο μετὰ δακρύων καὶ περὶ τοῦ προτέρου ἁμαρτήματος· καὶ ἐσώθη ὁ ἀδελφὸς ἀκολουθήσας τοῖς ἴχνεσι τοῦ διδασκάλου μετὰ ταῦτα.

47. Ἄλλο σημεῖον βούλομαι διηγήσασθαι ὑπερβαῖνον τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν· πρόνοιαν

2. αἰνενίγματι]. — 9. εἴδη]. Cf. 46,13 et 18,8; 57,10. — 11. ἐβουλήθην.

Eo divinitus cognito Alexander, advenienti illi occurrit, atque in aenigmate eum arguit, id solum vernacula eius lingua effatus : fur; ac deinde siluit, scire volens num eo verbo ad poenitentiam moveretur, et peccatum confiteretur. Ideoque neutiquam curiose rem inquisivit, ne hostis veritatis prae verecundia perderet eum. Ille vero haudquaquam clare intellexit patri culpam suam perspectam esse; sed lepore quodam id ab illo pronuntiatum existimavit; atque in coepto progressus est. At sanctus pastor pro eo lamentabatur et obsecrabat Deum : Et volens ei significare se prius illius peccatum probe cognitum habuisse, commoda oblata occasione, castigat eum et a conspectu removet. At rursus induravit Satanas cor eius, et nolebat excusari. Verum post triduum compunctus, et se respiciens, statuit poenam deprecari. Cumque id animo volveret, continuo id Sancto a Spiritu revelatum est, et sequenti se fratri ait : Abi, et dic fratri isti : Quandoquidem emollitum est cor tuum, et tui te peccati poenitet, ego te quoque poena absolvo. Ut id frater audivit, ex secundo hoc miraculo facile intellexit primum quoque delictum ei clare perspectum fuisse : Et illud quoque cum lacrimis confessus est. Et salvatus est frater, magistri vestigiis post haec inhaerens.

47. Aliud commemorabo miraculum, humana natura altius. Mixtum pro-

ἐποιεῖτο ὁ μακάριος τοῦ εὐκρατίου διὰ τοὺς ἀρρωστοῦντας ἀδελφούς· χύτρας οὖν πηλίνας εἶχον καὶ ἐποίησεν ταύτας παγῆναι καὶ ἐκεῖ τὸ θερμὸν γίνεσθαι. καὶ ἐτύπωσε τέσσαρας ἀδελφούς, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀλλασσομένους, τούτου φροντίζειν· ἐν μιᾷ οὖν ἡμέρᾳ, λήθη γέγονεν, μᾶλλον δὲ ὁ κύριος συνεχώρησεν λήθην γενέσθαι ἵνα τοῖς πᾶσι φανερὸς γένηται ὁ δοῦλος αὐτοῦ. καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐδεὶς ἐφρόντισεν, ἀλλὰ μόνον πλύναντες αὐτὰς καὶ γεμίσαντες ἀπὸ πρωῒ ὕδατος ψυχροῦ ἀφῆκαν. τῆς ὥρας δὲ ἤδη φθασάσης καὶ ἀνάγκη τῆς χρείας ὑπομνησάσης αὐτούς, ᾐσχύνοντο κἂν ἐμβλέψαι εἰς ἀδελφόν, καὶ προσελθεῖν καὶ εἰπεῖν τῷ ἡγουμένῳ οὐκ ἐτόλμησαν. εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν θαρρήσας προσῆλθεν αὐτῷ λέγων· Ξύλα οὐκ ἔχομεν καὶ τὸ θερμὸν οὐκ ἐποιήσαμεν. καὶ ὁ μακάριος ταῦτα ἀκούσας λέγει· Διὰ τί οὐχ' ὑπεμνήσατε τὸ πρωί; ὅμως οἶδα, σὺ πειρᾶσαί με θέλεις· ἄπελθε, ἔχεις θερμόν. καὶ
* f. 173 r. ἀμφιβάλλοντες εἰσῆλθον, καὶ ηὗρον τὰς χύτρας βραζούσας· καὶ λαμ*πρὸν οὐδ' ὅλως ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὑποκάτω αὐτῶν ἐτέθη. καὶ ἐν τούτῳ πάλιν ἐθαύμασαν οἱ ἀδελφοὶ τὴν πίστιν τοῦ ἀνδρός. καὶ ταῦτα μὲν ἐκ μέρους ἐδείξαμεν ἵνα ἐκ τῶν ὀλίγων πιστωσώμεθα τὰ πολλά, καὶ ὅτι πάντα δυνατὰ ἦν αὐτῷ διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν τέλειον ἐν τῇ πίστει.

48. Τῆς δὲ ὑπηρεσίας σὺν θεῷ καλῶς ἐπιτελουμένης, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῇ πίστει προκοπτόντων καὶ ἐν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς ἀγαλλιωμένων καὶ ἐν εἰρήνῃ διαγόντων, ὁ ἐχθρὸς οὐκ ἤνεγκε ταῦτα ὁρῶν, ἀλλ' ὥσπερ ἐν παρατάξει πολεμίων

1. Theod. Stud., *Constit. Studitanae*, c. 30 : πᾶσαν δὲ τὴν ἁγίαν μ' εὔκρατον πίνομεν χωρὶς τῶν ἀσθενούντων ἢ γερόντων. τὸ δὲ εὔκρατον συνίσταται ἔκ τε πιπέρεως καὶ κυμίνου καὶ ἀνίσου θερμοῦ.

videbat vir sanctus propter infirmos fratres. Ollas igitur habebant fictiles, easque iussit in terra defigi et ibi calefieri : Et quatuor fratres constituit, qui quotidie per vices eam rem curarent. Quodam igitur die oblivio surrepsit (aut Deus potius eam evenire oblivionem permisit, ut viri virtus innotesceret); eo igitur die neglecta res est : nam cum, ollis lavatis, aqua frigida eas mane replevissent, abierunt. Instante igitur hora et jam iis necessitate mixto utendi rem in memoriam revocante, erubescebant fratrem respicere, ad abbatem vero accedere eique id referre non audebant. Quidam tandem ex ipsis sumpta audacia, ad eum adit, et dicit : Ligna non habemus, et aquam non calefecimus. Sanctus vero : Cur mane non monuistis? Sed, ut video, tentare me nunc cupis. Vade : calefacta est. Et adhuc ambigentes ingressi, repererunt ollas bullientes. Certum tamen erat, neminem eo die ignem supposuisse. Atque in hoc denuo sancti viri fidem admirati sunt fratres. Et haec quidem ex parte retulimus, ut ex paucis alia plurima probaremus, atque illud cumprimis, omnia ei possibilia fuisse, eo quod esset fide perfectus.

48. Cum ergo, obsecundante Numine, praeclare ministerium implesset, et discipuli eius insignes in fide progressus facerent, et in psalmis, ac hymnis, et canticis spiritualibus exultarent, atque in pace viverent, non tulit haec cernens inimicus : sed veluti in militari acie fieri solet, ita sanctum athletam

οὕτως προσῆλθεν τῷ γενναίῳ ἀθλητῇ. ἐκεῖνοι γὰρ πρότερον, μήκοθεν ὄντες, ἀλλήλους τοξεύουσιν· μετὰ ταῦτα δὲ ὁμοθυμαδὸν ξιφήρεις ἀλλήλοις ἐπέρχονται, καὶ τότε ἡ νίκη τοῦ κρατοῦντος μέρους γίνεται· οὕτως καὶ ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας ἐποίησεν· ἐπὶ πεντήκοντα ἔτεσιν τῷ ἀνδρείῳ πολεμήσας οὐκ ἠδυνήθη αὐτὸν καταρράξαι, ἀλλὰ τὸν πόλεμον πάντοτε κατὰ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς ἐκίνει. καὶ νῦν, ἐπὶ τέλει, προσέρχεται αὐτῷ μετὰ ὅλης τῆς στρατιᾶς αὐτοῦ τῆς δαιμονικῆς καὶ προσκαλεῖται τὸν δῆμον τῶν ἀνθρώπων εἰς συμμαχίαν καὶ ἀκοντίζει πάλιν βέλος κατὰ τὸν δοῦλον τοῦ θεοῦ. τότε ἀναφέρεται τοῖς ἐπάρχοις ὅτι ὁ μοναχὸς Ἀλέξανδρος αἱρετικός ἐστιν καὶ βούλεται λυμᾶναι τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. τοῦ δὲ μακαρίου διὰ τῶν εὐχῶν γενναίως ἀντισχόντος, τὸ δὴ λεγόμενον, οὐδὲ τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἀντιστῆναι ἠδυνήθησαν. πέφυκε γὰρ τὸ ψεῦδος ὑπὸ τῆς ἀληθείας ἁλίσκεσθαι· καὶ εἰ δεῖ τὴν ἀλήθειαν εἰπεῖν ἐν τοῖς ἀδήλοις, ἡ δικαιοσύνη χειμάζεται. καὶ παρίσταται ὁ μακάριος Ἀλέξανδρος, γυμνὸς τῷ σχήματι καὶ κεκοσμημένος τῷ φρονήματι, ἔχων τὸν δῆμον τῶν ἀνθρώπων κατ' αὐτοῦ κεκινημένον ὑπὸ τοῦ διαβόλου· ὁ δὲ δοῦλος τοῦ θεοῦ τὰ ἐκ τῶν θείων γραφῶν εἰς αὐτὸν ἔλεγεν· « καὶ γὰρ ἐκάθισαν ἄρχοντες, κατ' ἐμοῦ κατελάλουν· ὁ δὲ δοῦλός σου ἠδολέσχει ἐν τοῖς δικαιώμασί σου. καὶ γὰρ τὰ μαρτύριά σου μελέτη μού ἐστι, καὶ ἡ συμβουλία μου τὰ δικαιώματά σου. ἐκολλήθην τοῖς μαρτυρίοις σου, κύριε, μή με καταισχύνῃς. ».

4. καταράξαι]. — 7. τῶν δούλων] ἀναφαίρεται]. — 8. λοιμᾶναι]. — 10. εἴδη τὴν ἀλήθειαν εἶπεν]. Cf. 18,8 et 46,13; 55,9.

aggressus est. Nam in illa primum quidem eminus telis geritur res, deinde gladiis exsertis unanimes concurrunt, et fortiori parti cedit victoria. Idem hic egit hostis veritatis. Postquam quinquaginta per annos invictum hunc ducem oppugnavit, neque eum valuit proturbare, at vim belli semper proprium in caput traxit; nunc tandem in eum cum toto diabolico exercitu irruit, et turbam hominum in eiusdem advocat belli societatem; ac rursus adversus Dei servum telum vibrat. Defertur ergo ad praefectos Alexandrum monachum haereticum esse, et velle Dei Ecclesiam tetra contagione corrumpere. Sed cum vir sanctus assiduis precibus generose obstaret, nec umbrae quidem illius, ut dicitur, poterant resistere. Solet enim a veritate prodi et convinci mendacium; et, ut vera dicam in obscuris, iustitia tempestate iactatur. Stetit igitur Alexander, inermis ille quidem et nudus, ut videbatur, sed prudentia indutus. Cernens enim Dei servus multitudinem populi adversum se a diabolo commotam, ista e sacris litteris protulit[53] : *Sederunt Principes, adversum me loquebantur; servus autem tuus exercebatur in tuis iustificationibus. Nam et testimonia tua meditatio mea est; et consilium meum iustificationes tuae. Adhaesi testimonis tuis Domine, noli me confundere.*

53. Psal. CXVIII, 23 et ss.

* f. 173 v. 49. Τότε ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας ἔστη ἀπέναντι αὐτοῦ καὶ ἐβόα· Τί * με κολάζεις πρὸ καιροῦ, δοῦλε τοῦ Θεοῦ; ἔχω ἴδιον δεσπότην καὶ κριτήν. οἱ οὖν καταστάντες δικασταί, τὴν δικαίαν κρίσιν μὴ καταλαβόντες, ἐπὶ τὸν μέγαν κριτὴν ἐδικαίωσαν. τοῦτο δὲ ἐποίησαν ὥστε ἀπολυθέντα σπαραχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν δήμων καὶ τῶν ὑπερασπιστῶν τοῦ διαβόλου. αὐτὸς δὲ θαρρῶν τῇ ἀντιλήψει τοῦ Θεοῦ, διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο. θάμβος γὰρ κυρίου ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτοὺς καὶ ἡ βουλὴ αὐτῶν διεσκεδάσθη. ἐγένετο [δ]ὲ δέησις ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀδελφῶν πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ὅπερ ἐπὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐγεγόνει, τοῦτο κἀνταῦθα συνέβαινεν. ὁ γὰρ αὐτὸς Θεὸς ἐν ἀμφοτέροις συνέπραττεν.

50. Καὶ τοῦ πολέμου τούτου καταπαύσαντος τῇ δυνάμει τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἐχθρὸς τῆς ἀληθείας οὐκ ἡσύχασεν, ἀλλὰ πάντα ἐποίει καὶ ἐμηχανᾶτο τὴν ἀκατάπαυστον ὑμνολογίαν ποιῆσαι ἀργῆσαι διὰ τὸ κατ' αὐτοῦ αὐτὴν κεκινῆσθαι. καὶ ἐπινοεῖ μέθοδον δι' ἧς δυνήσεται αὐτὴν εἰς τέλος καταλῦσαι, ὡς ἐνόμιζεν. ἐννοῶν ὅτι πατρίδες καὶ πόλεις ὑπὸ τῶν ἰδίων συμφυλετῶν πολλάκις προεδόθησαν, οὕτως οὖν προσέρχεται ὁ ἐχθρὸς τῷ μακαρίῳ, καὶ συναρπάσαι τοὺς ὁμοφύλους εἰς συμμαχ[ί]αν προκαλεῖται. καὶ συλλαμβάνουσι τὸν μακάριον Ἀλέξανδρον μετὰ τῶν ἁγίων ἀδελφῶν καὶ περιβάλλουσιν αὐτοὺς δεσμοῖς καὶ πληγὰς ἀνηκέστους ἐπέθηκαν αὐτοῖς. τότε τὴν ἀκατάπαυστον ὑμνολογίαν πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατήργησαν,

3. μέγακριτὴν]. — 4. ἀπολυθέντας παραχθῆναι]. Cette correction m'est suggérée par M. Grégoire. — 4. τὸν δῆμον]. — 12. πατρίδας]. — 13. συνφυλετῶν] προέδωκαν]. — 15. αὐτοῖς]. — 16. αὐτούς]. — 16. πρὸ] : πρὸς a ici le même sens que dans les expressions πρὸς ὀλίγον, πρὸς βραχύ etc.

49. Tunc hostis veritatis coram eo adstitit exclamans : Quid me punis ante tempus serve Dei? Habeo proprium Dominum et Iudicem. Constituti igitur iudices haudquaquam rectum reddentes iudicium, contra magnum Iudicem iudicarunt. Id vero egerunt ut dimissus laceraretur a populo et a satellitibus diaboli. Ipse vero divino fretus auxilio per medium illorum ibat. Eos enim pavor quidam caelitus immissus occuparat, et dissipatum est eorum consilium. At sancti fratres preces pro eo fundebant ad Deum. Et quod olim sub sanctis apostolis, idem hic quoque evenit, idem enim utrobique id fecit Deus.

50. Ut vero bellum, Christi virtute, sopitum est, non conquievit tamen hostis veritatis; verum omnia movit, omnia periclitatus est, ut perennem illam hymnologiam abrumperet, quod illa praecipue adversus eum esset instituta. Et rationem reperit, qua eam penitus dissolveret, ut quidem rebatur; memor urbes quandoque et provincias a suis civibus esse proditas, ita ergo Beatum aggreditur adversarius, et collectos contribules in belli provocat societatem. Comprehendunt hi Alexandrum cum sanctis fratribus, iniciunt iis vincula, plagas imponunt incurabiles. Tunc ergo assiduam hymnologiam ad dies aliquot intermiserunt. Et factus est revera planctus fratribus et sanctis

καὶ γέγονεν ἀληθῶς πένθος τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ταῖς ἁγίαις δυνάμεσιν. ἐκελεύσθησαν γὰρ οἱ πρότερον ποιμένες τῶν αὐτῶν ἀδελφῶν ἕκαστος αὐτῶν τοὺς ἰδίους ἀπολαβεῖν.

51. Καὶ ἀπολύεται ὁ δοῦλος τοῦ θεοῦ Ἀλέξανδρος μόνος, ὡς ἐνόμιζον· οὐκ ἦν δὲ μόνος, εἶχε γὰρ τὸν Χριστὸν μεθ' ἑαυτοῦ. ἀπολυθέντος δὲ αὐτοῦ, συνήχθησαν ὡς ἀπὸ σάλπιγγος ὁμοθυμαδὸν οἱ ἀδελφοὶ ἅπαντες. καὶ ἔστη ἡ ὑπηρεσία τοῦ θεοῦ καὶ ὁ αὐτὸς κανὼν ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ ὡς μὴ παθόντες τι, οὕτως διέκειντο· μᾶλλον δέ, ὡς εὑρόντες πνευματικὸν θησαυρὸν οὕτως ἠγαλλιῶντο. προέκοπτον δὲ ἐν κυρίῳ, προστιθεμένων καὶ ἄλλων πολλῶν ἀδελφῶν. εἰ γὰρ βουληθείη τις τὴν ὑπ' οὐρανὸν πᾶσαν ὁδοιπορῆσαι καὶ οὐ μόνον τὴν γῆν τῶν Ῥωμαίων, ἀλλὰ γὰρ καὶ τῶν * βαρβάρων, εὑρήσεις τοὺς μαθητὰς τοῦ μακαρίου τούτου ἀν- * f. 174 r.
θοῦντας. τότε γὰρ περιφανὲς φροντιστήριον τῶν ἀκοιμήτων οἱ αὐτοὶ συνεστήσαντο καὶ ἕτερα πλείονά τε καὶ μέγιστα· καθάπερ γὰρ τὸν ἥλιον ἐν τῷ οὐρανῷ, οὕτως πᾶσιν αὐτὰ δῆλα ὄντα.

52. Εἰ δὲ βουληθείημεν καθεξῆς ὑπεξιέναι τὰς ἀρετὰς τοῦ γενναίου τούτου ἀθλητοῦ, καθὼς εἶπεν ὁ μακάριος ἀπόστολος Παῦλος, « ἐπιλείψει με διηγούμενον ὁ χρόνος ». τίς γὰρ τηλικοῦτος ἂν εἴη καὶ τοσούτου πνεύματος καταξιωθεὶς ὃς δυνήσεται πεντήκοντα ἐτῶν ἀγῶνας διεξιέναι; ἐγὼ δὲ τάχα καὶ δόξω παρὰ τοῖς ἀπίστοις καὶ μισοκάλοις ἀδύνατά τινα

14. ἐπιλήψει].

virtutibus. Iussi sunt qui prius eorumdem fratrum pastores extiterant, singuli suos recipere.

51. Atque ita dimittitur Dei servus Alexander solus, ut existimabant. At solus non erat. Secum enim Christum habebat. Ut vero ille dimissus est, convenerunt unanimes, veluti tuba evocati Fratres omnes, atque eo ipso die in divino ministerio consueta servata regula est, itaque omnes erant affecti atque si nihil durum essent perpessi : imo veluti spirituali reperto thesauro, ita exsultabant : proficiebant etiam in Domino, pluribus aliis sibi adiunctis fratribus. Si quis enim voluerit universum orbem peragrare, et non Romanum dumtaxat imperium, sed et barbarorum adire provincias, reperiet Sancti huius vigere ubique discipulos. Tunc enim illustre coenobium Acoemetorum ipsi construxerunt, et alia plura et maxima. Sicut enim sol in coelo, ita haec omnibus manifesta sunt.

52. Si voluero magnanimi huius athletae virtutes cunctas ordine percensere, quemadmodum S. Paulus apostolus ait[54], narrantem me dies deficiet. Quis enim ea est praeditus dicendi facultate, ea sancti Spiritus gratia, ut quinquaginta annorum possit certamina explicare : Ego fortasse apud incredulos, et honestatis inimicos, ea referre videbor quae fieri non possunt vel supra modum magnifica, vel humanam superantia imbecillitatem, propterea quod ipsi carnales sunt. Fideles vero, et recta nobiscum sentientes, quique

54. Hebr., XI, 32.

λέγειν καὶ ὑπέρογκα καὶ ὑπερβαίνοντα τὴν ἀνθρωπείαν φύσιν διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς τὸ ὅλον σαρκικούς. οἱ δὲ πιστοὶ καὶ ὁμόφρονες καὶ τὰ τῶν πλησίων καλὰ οἰκεῖα ἡγούμενοι, ἀποδέξονται ἡμᾶς ὡς ἀληθῆ λέγοντας, πεπεισμένοι ὅτιπερ ἐπηγγείλατο ὁ κύριος ὅτι « οὐ μόνον ἃ ἐγὼ ποιῶ ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ μείζονα τούτων ποιήσετε » — ὅτε ἐθαύμαζον οἱ μαθηταὶ περὶ τῆς ξηρανθείσης συκῆς, — καὶ πάλιν· « τῷ πιστεύοντι πάντα δυνατά ». ἡμεῖς δὲ γινώσκομεν ὅτι καὶ ὁ ὀρθὸς βίος σημείων ἐστὶν ὑψηλότερος, ὅνπερ ἦν κεκτημένος ὁ τέλειος οὗτος διδάσκαλος. ἐνταῦθα οὖν καταπαύσωμεν τὸν λόγον, ἔνθα καὶ αὐτὸς τὸν βίον κατέλυσεν. οὗτος ὁ μακάριος πεντήκοντα ἔτη ἀσκήσας, οὐ διέλειπεν θλιβόμενος, διωκόμενος, γυμνητεύων, πεινῶν τε καὶ διψῶν, καὶ χαίρων ἐπὶ τούτοις, καὶ μετὰ παρρησίας διδάσκων τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπισυνάγων λαὸν πολὺν καὶ προσφέρων τῷ Χριστῷ, καθὼς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιτελοῦσιν μέχρι τῆς σήμερον. ἐν τούτοις οὖν διαλάμποντος αὐτοῦ, ἔφθασε τὸ μακάριον καὶ ἀμέριμνον καὶ τῶν κόπων ἀναπαυστικὸν τέλος· καὶ κοιμηθεὶς ὁσίως, κατατίθεται ἐν τοῖς μέρεσι τῆς Βιθυνίας ἐν τόπῳ καλουμένῳ Γομῶνι.

53. Μετὰ δὲ τὴν αὐτοῦ ἀποβίωσιν, τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ταῖς αὐτοῦ πρεσβείαις πληθυνθέντων καὶ διαπρεπόντων, καθὼς ἔφην, οὐ μόνον ἐν τοῖς μέρεσιν ἐκείνοις, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ τῇ κτίσει· οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἡγησάμενοι τῆς ἀδελφότητος ποιήσαντες μοναστήριον ὅπερ
* f. 174 v. προέφημεν, ἄξιον τῆς πολιτείας αὐτοῦ, τὸ ἐπιλεγόμενον τῶν ἀ*κοιμήτων διὰ τὴν ἀκατά-

4. τούτων ποιήσητε].

proximorum bona velut propria existimant, suscipient nos vera narrantes, non ignorantes a Domino promissum, cum arefactam ficum mirarentur discipuli[55] : Non solum quae ego facio, sed his etiam maiora facietis[56]; illud quoque : *Omnia possibilia sunt credenti*[57]. Nos vero scimus recte et ex virtute actam vitam omnibus miraculis esse altiorem, qualem perfectus hic magister egit. Ibi ergo sermonem abrumpemus, ubi ille vitam finivit. Hic vir beatus annis quinquaginta luctatus, sine ulla intermissione angustias, persecutiones, nuditatem, famem, sitim perpessus est, sed in his semper gavisus est cum libertate docens verbum veritatis, et magnam congregans hominum multitudinem, ac Christo offerens; quod et in hodiernum usque diem eius agunt discipuli. Cum in his ergo illius semper eluxisset virtus, tandem ad beatum, curis liberum et quietum a laboribus finem pervenit; cumque sancte obdormisset, sepultus est in Bithyniae finibus, in loco qui Gomon dicitur.

53. Post eius decessum, crevit, ipsius precibus, dicipulorum numerus, qui eximia praestarunt virtute, uti diximus, non iis solum locis, sed ubique terrarum. Nam qui ipsorum congregationi praeerant, monasterium construxerunt, ut ante scriptum est a nobis, dignum eius sancta conversatione, quod propter assiduam ipsorum et numquam somno interruptam doxologiam

55. Marc., XI, 20. — 56. Joan., XIV, 12. — 57. Marc., IX, 22.

παυστον αὐτῶν καὶ πάντη ἄϋπνον δοξολογίαν, μετήνεγκαν τὸ ἅγιον αὐτοῦ καὶ μακάριον λείψανον. ἵνα δὲ δείξῃ ὁ φιλάνθρωπος θεὸς καὶ ἐνταῦθα ὅτι τοὺς δοξάζοντας αὐτὸν δοξάζει καὶ ὅτι πάντα τὰ ὑπὸ τοῦ μακαρίου πραττόμενα κατὰ γνώμην θεοῦ ἐτελοῦντο, τὰ ὅσια αὐτοῦ λείψανα καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐθαυματούργουν· καὶ τὰ ἀκάθαρτα πνεύματα οὔτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὑπομένουσιν ἀκοῦσαι, ἀλλ' ὡς ὑπὸ πυρὸς τῇ ἀκοῇ φλέγονται.

54. Καὶ ἡμεῖς μὲν τὴν φιλαδελφίαν καὶ τὴν στοργὴν ἐπιδεικνύμενοι, ἅπερ ἐθεασάμεθα κατὰ τὴν προσοῦσαν ἡμῖν ἰδιωτείαν, μόνον τῆς ἀληθείας φροντίσαντες <.....>? ἐλπίζομεν δὲ εἰς κύριον καὶ ἑτέρους πνεύματι ἁγίῳ κινουμένους καὶ πλεῖον ἡμῶν ταῦτα ἐπισταμένους, τρανότερον διηγήσεσθαι, πρὸς οἰκοδομὴν καὶ ὠφέλειαν τῶν βουλομένων τὴν πολιτείαν ταύτην μετέρχεσθαι. γένοιτο δὲ πάντας ἡμᾶς ἀξίους αὐτοῦ μαθητὰς γενέσθαι τε καὶ εὑρεθῆναι καὶ τυχεῖν, διὰ τῶν πρεσβειῶν αὐτοῦ, ὧν αὐτὸς μέτοχος ἐγένετο, χάριτι καὶ εὐδοκίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.

7. Le verbe semble faire défaut. Cf. plus haut, 60,14, un génitif absolu isolé. — 9. διηγήσασθαι.

Acoemetorum, id est Non-dormientium, fuit cognominatum. Huc illius sacrae translatae reliquiae sunt. Ut vero etiam isthic ostenderet benignissimus Deus se eos qui gloriam suam amplificare contendant, gloria quoque exornare [58], et quaecumque ab eo gesta atque instituta sunt, suo esse nutu gesta, sua sententia comprobata, sanctae eius reliquiae quotidie plurima edidere miracula : adeo ut immundi spiritus ne nomen quidem illius audire sustinerent, velut igne quodam ita illius percussi nomine.

54. Et nos quidem fraternam eius caritatem beneficentiamque ostendimus, et quae vidimus ipsi, pro nostra tenuitate, solam sectantes veritatem, retulimus. Speramus autem divina providentia futuros alios, qui sancto afflati Spiritu, maiori quam nos scientia praediti, disertius haec sint explanaturi, ad aedificationem et utilitatem eorum, qui hoc vivendi genus voluerint complecti. Eveniat utinam nobis, ut digni illius efficiamur discipuli, atque eius precibus consequamur ea, quibus ille nunc fruitur, gratia et indulgentia Domini nostri Iesu Christi; ipsi gloria in secula seculorum, Amen.

58. I Reg., II, 30.

TABLE DES NOMS PROPRES

TABLE ALPHABÉTIQUE DES MATIÈRES

TABLE ANALYTIQUE DES MATIÈRES

TABLE DES MATIÈRES

DU TOME VI

ONT DÉJA PARU :

maître de Barsoma, et de l'empereur Maurice (syriaque et français), par F. Nau; **les Miracles de saint Ptolémée** (arabe et français), par L. Leroy, 6 fr. 90.

Ce volume a coûté 30 fr. 30 (port en sus) aux souscripteurs.

Tome VI, 710 pages. Prix net : 42 fr.

I. **The Hymns of Severus of Antioch and others in the syriac version of Paul of Edessa as revised by James of Edessa** (syriaque et anglais), par E.-W. Brooks. Prix : 10 fr. 70. — II. **Le Synaxaire arménien de Ter Israël. II. Mois de Hori** (arménien et français), par le Dr G. Bayan. Prix : 10 fr. 45. — III. **Le Livre des mystères du ciel et de la terre** (*fin*) (éthiopien et français), par S. Grébaut. Prix : 6 fr. 45. — IV. **L'Histoire des conciles de Sévère Ibn-al-Moqaffa'** (arabe, éthiopien et français), par L. Leroy et S. Grébaut. Prix : 10 fr. 45. — V. **Vie d'Alexandre l'Acémète** (grec et latin), par E. de Stoop. Prix : 3 fr. 95.

Ce volume a coûté 26 fr. 55 (port en sus) aux souscripteurs.

Tome VII, 804 pages. Prix net : 47 fr. 85.

I. **Traités d'Isaï le Docteur et de Hnana d'Adiabène sur les Martyrs, le Vendredi d'or et les Rogations, et Confession de foi à réciter par les évêques avant l'ordination** (syriaque et français), par Mgr Addaï Scher. Prix : 5 fr. 50. — II. **Histoire Nestorienne**, II, 1 (arabe et français), par Mgr Addaï Scher. Prix : 6 fr. 65. — III. **Le Synaxaire éthiopien. II. Le mois de Hamlé** (éthiopien et français), par I. Guidi. Prix : 15 fr. — IV. **Histoire universelle de Mahboub** (Ἀγάπιος) **le Grec, fils de Constantin, évêque de Menbidj** (arabe et français), par A.-A. Vasiliev. Prix : 8 fr. 10. — V. **The Hymns of Severus of Antioch** (*fin*) (syriaque et anglais), par E.-W. Brooks. Prix : 12 fr. 60.

Ce volume a coûté 30 fr. 15 (port en sus) aux souscripteurs.

Tome VI. — Fasc. 4. — **Histoire des Conciles**. Prix : 10 fr. 45; *franco*, 11 fr. 05 (pour les souscripteurs : 6 fr. 60; *franco*, 7 fr. 20).

Fasc. 5. — **Vie d'Alexandre l'Acémète**. Prix : 3 fr. 95; *franco*, 4 fr. 20 (pour les souscripteurs : 2 fr. 55; *franco*, 2 fr. 80).

Tome VII. — Fasc. 5. — **The Hymns of Severus** (*fin*). Prix : 12 fr. 60; *franco*, 13 fr. 40 (pour les souscripteurs : 7 fr. 95; *franco*, 8 fr. 75).

VONT PARAITRE :

Tome VIII. — Fasc. 1. — **Jean Rufus, évêque de Maïouma, Plérophories**, texte syriaque édité et traduit par F. Nau.

Fasc. 2. — **Le Testament de Notre-Seigneur Jésus-Christ en Galilée**, texte éthiopien, édité et traduit en français par H. Guerrier, avec le concours de S. Grébaut.

Fasc. 3. — **History of the patriarchs of the coptic church of Alexandria** (*suite*), texte arabe, traduction anglaise par B. Evetts.

Fasc. 4. — **Les Apocryphes coptes**, par E. Revillout (*suite*).

Fasc. 5. — **Le Synaxaire éthiopien. III. Le mois de Nahasé**, édité par I. Guidi.

VONT PARAITRE :

Tome IX. — Fasc. 1. — **Le Livre d'Esther**, version éthiopienne éditée et traduite en français par E. Pereira.

Fasc. 2. — **Chronique de Mahboub** (*suite*), II, 2, texte arabe, édité et traduit en français par A.-A. Vasiliev.

Fasc. 3. — **Les Homélies de Sévère d'Antioche** (*suite*), texte syriaque, édité et traduit en français par M. Brière.

Fasc. 4. — **Sargis d'Aberga** (*fin*), texte éthiopien édité et traduit en français par S. Grébaut.

Fasc. 5. — **La Didascalie de Jacques**, texte grec, édité par F. Nau.

Tome X. — Fasc. 1. — **La version arabe des 127 canons apostoliques**, éditée et traduite par J. Périer, avec une **étude de la version éthiopienne**, par J.-B. Périer.

Fasc. 2. — **Le calendrier d'Abou'l-Barakat**, texte arabe, édité et traduit en français par E. Tisserant.

Fasc. 3. — **Clément ou l'Apocalypse de Pierre**, texte arabe, édité et traduit en français par R. Griveau, avec une **étude de la version éthiopienne**, par S. Grébaut.

Fasc. 4. — **Les lettres d'Ammon**, texte syriaque, édité et traduit en latin par M. Kmosko.

Fasc. 5. — **Logia et agrapha** recueillis chez les auteurs arabes musulmans et traduits en latin par M. Asin y Palacios. — Tables de la première série.

Tome XI. — Fasc. 1. — **Le rite de l'ordination du prêtre chez les Coptes catholiques**, texte copte édité et traduit en français, par Dom L. Villecourt.

Fasc. 2. — **Histoire Nestorienne** (Chronique de Séert), texte arabe édité et traduit par Mgr Addaï Scher (*fin*).

AVIS DES ÉDITEURS

La **Patrologie orientale** est destinée à compléter les **Patrologies grecque** et **latine** de Migne, dont elle emprunte le format, ainsi que la **Patrologie syriaque** de Mgr Graffin. Tous les textes chrétiens orientaux qui n'entrent pas dans ces collections sont donc de son ressort.

Les éditeurs s'attacheront à faire imprimer d'abord les traductions et les commentaires de la Sainte Écriture, les ouvrages historiques, les synaxaires et les apocryphes; ils admettent, en même temps que des traductions latines, des traductions en allemand, en anglais, en français et en italien.

Jusqu'au 1er juillet 1911 on acceptera encore des souscriptions au prix de 60 centimes la feuille de seize pages (port en sus). Ce prix est aussi réduit que possible eu égard au format (format de Migne) et au mode de publication (texte et traduction réunis) ; aussi, après l'apparition de chaque volume, le prix a déjà été porté à 0 fr. 95 par feuille. A partir du 1er juillet 1911 la souscription sera close et le prix unique pour les acheteurs qui n'auront pas souscrit avant cette époque sera de 0 fr. 95 par feuille (port en sus).

Les éditeurs publieront chaque année de quatre à huit fascicules de quatre-vingts à deux cents pages chacun, qui seront réunis en volumes de cinq à sept cents pages. Chaque série de dix volumes sera suivie d'une table générale.

TYPOGRAPHIE FIRMIN-DIDOT ET Cie. — PARIS.